Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ᨶᨾᩮᩣ ᨲᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ

# ᨴᩦᨥᨶᩥᨠᩣᨿᩮ

# ᩈᩦᩃᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩅᨣ᩠ᨣᩋᨽᩥᨶᩅᨭᩦᨠᩣ

## (ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᨽᩣᨣᩮᩣ)

## ᪂᪨ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

### ᩁᩣᨩᩣᨾᨧ᩠ᨧᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪅᪀᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩑᩅᩴ...ᨸᩮ... ᩈᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ, ᨸᨴᩴ ᨸᨴᩴ ᨸᨲᩥ ᩋᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨵᩥᨸ᩠ᨸᩤᨿᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩤ ᨸᨴᨾᨬ᩠ᨬᨳᩤ ᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨸᩥ “ᩋᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ” ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᨸᩩᨻ᩠ᨻᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ”ᨲᩥᨸᩥ ᨸᨮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩋᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨩᨶᨸᨴᨭ᩠ᨮᩤᨶᩅᩥᩈᩮᩈᩈᩔᩣᨴᩥᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨸᨵᩤᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᩁᩣᨩᩪᩉᩥ ᨣᩉᩥᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩑᩅᩴᨶᩣᨾᨠᩴ, ᨶ ᨸᨶ ᨶᩣᨾᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨲᩈ᩠ᨾᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨶᨶᩩ ᨾᩉᩣᩅᨣ᩠ᨣᩮ ᨾᩉᩣᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨣᨲᩮᩣ ᩑᩈ ᨸᩩᩁᩮᩣᩉᩥᨲᩮᩣ ᩑᩅ, ᨶ ᩁᩣᨩᩣ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩮᩣ ᩁᩣᨩᩈᨴ᩠ᨴᩅᨧᨶᩦᨿᨽᩣᩅᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ? ᨾᩉᩣᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᨸᩩᩁᩮᩣᩉᩥᨲᩮᨶ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩴ ᩁᩮᨱᩩᨶᩣ ᨶᩣᨾ ᨾᨣᨵᩁᩣᨩᩮᨶ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨸᨶ ᩈᩮᩣ ᩁᩣᨩᩈᨴ᩠ᨴᩅᨧᨶᩦᨿᨽᩣᩅᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᩁᩣᨩᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨾᩉᩣᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨽᩣᩅᨠᩥᨲ᩠ᨲᨶᨾᩩᨡᩮᨶ ᩁᩮᨱᩩᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨽᩣᩅᩪᨸᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᨲᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩣᩁᨠᩮᩣ ᨸᩩᩁᩮᩣᩉᩥᨲᩮᩣ, ᩍᨴᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩈᨾᩩᨴᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᩴ “ᩁᩣᨩᨠᨾ᩠ᨾᨸᩈᩩᨲᩮᨶ ᨣᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨣᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨾᨶ᩠ᨵᩣᨲᩩᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨧᩮᩅ ᨾᩉᩣᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩴ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩩᩁᩮᩣᩉᩥᨲᨾᩣᨱᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩮᨱᩩᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᨧ ᩁᩣᨩᩪᩉᩥ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᩣᨩᨣᩉᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨶ “ᨾᩉᩣᨣᩮᩣᩅᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ”ᨲᩥ ᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩣ ᩑᨠᩮᩣ ᨸᩩᩁᩣᨲᨶᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩁᩣᨩᨵᩣᨶᩦᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨣᨿ᩠ᩉᨲᩦᨲᩥ ᩉᩥ ᨣᩉᩴ, ᩁᩣᨩᩪᨶᩴ, ᩁᩣᨩᩪᩉᩥ ᩅᩤ ᨣᩉᩥᨲᩴ ᩁᩣᨩᨣᩉᩴ᪨ ᨶᨣᩁᩈᨴ᩠ᨴᩣᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨶᨸᩩᩴᩈᨠᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ᪨

ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨸᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᨠᩣᩁᩮᨲᩥ ᨶᨣᩁᨾᩣᨸᨠᩮᨶ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨠᩣᩁᩥᨲᩈᨻ᩠ᨻᨣᩮᩉᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᩣᨩᨣᩉᩴ, ᨣᩥᩁᩥᨻ᩠ᨻᨩᩣᨴᩦᩉᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩮᩉᩥ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩁᩣᨩᩮᩉᩥ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨣᩮᩉᩈᨴᩥᩈᨶ᩠ᨲᩥᨸᩥ ᩁᩣᨩᨣᩉᩴ, ᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨽᩅᨶᨲᩣᨿ ᩁᩣᨩᨾᩣᨶᩴ ᨣᩮᩉᨶ᩠ᨲᩥᨸᩥ ᩁᩣᨩᨣᩉᩴ, ᩈᩩᩈᩴᩅᩥᩉᩥᨲᩣᩁᨠ᩠ᨡᨲᩣᨿ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩣᩅᩉᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᨶ ᩏᨸᨣᨲᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᩁᩣᨩᩪᨶᩴ ᨣᩉᩴ ᨣᩉᨽᩪᨲᨶ᩠ᨲᩥᨸᩥ ᩁᩣᨩᨣᩉᩴ, ᩁᩣᨩᩪᩉᩥ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨣᩉᩴ ᨣᩮᩉᨽᩪᨲᨶ᩠ᨲᩥᨸᩥ ᩁᩣᨩᨣᩉᩴ, ᩋᩣᩁᩣᨾᩁᩣᨾᨱᩮᨿ᩠ᨿᨠᩣᨴᩦᩉᩥ ᩁᩣᨩᨲᩥ, ᨶᩥᩅᩣᩈᩈᩩᨡᨲᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨾᨾᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᨣᨿ᩠ᩉᨲᩥ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᨿ᩠ᩉᨲᩦᨲᩥᨸᩥ ᩁᩣᨩᨣᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴᩅᩥᨵᩮ ᨸᨠᩣᩁᩮ᪨ ᨶᩣᨾᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ

ចុត្តតេយតាតិ អទេ្ថា៍ សោ បត បេតេសោ ចិនេយបដ្ឋាតកាសេចត ខ្វួអាទេរតួបទិកេការេកាតិ អាហ “ចាំ បេតតា”ត្តិអាឌិ៍ ពត្ថ “ញាំដ្ឋកាលេ, ចក្កចត្តិកាលេ ចា”តិ ផ្គុធិ៍ េយកុឃ្យចេរេត ចុត្តិ អញ្ញាតាបិ ពតាឆិ រមុ្ចតោតា, “តកាទិ៍ េហាតី”តិ ច ផ្គុធិ៍ ខ្ចបលក្ខុលហេយច យតុប្ប្បាចាយេរប្បច អរមុ្ចេតាតា៍ ពឆា ហិ ចុត្តិ “េរេរកាលេ បុព្ហ្ហា េហាតី”តិអាឌិ៍ េតារត្តិ យក្ខុាតិ៍ ចរតចតត្តិ អាបិតក្តុមិក្ខុចាំ ខ្ចបចតិ៍

អចិនេរនេតាតិ ចិហាទេកាចរាយេញ្ញាត, រដ្ឋត្ថុរត្តិផាតមិឆ្គិ ចិនេរបទាយរតយត្តូទេតាតិ អទេ្ថា៍ ផ្គុធិ៍ ចុត្តិ េហាតិ –
“បាតិនេមាក្ខុរំចទេរំចុតោតា ចិហទេតិ, (អ៍ តិ៍ ៥៍១០១; បាចិ៍ ០៣៤; បទិ៍ ៣៣១) បេជយំ ឈោតិ៍ ខ្ចបរមប្បន្ទ្រ ចិហទេតិ, (ឆ៍ រ៍ ១៩០) េយញ្ញាវហកេតាត េចតាសា ខុតាំ ឌិនំ ឲទិគ្វា ចិហទេតិ, (ឌី៍ តិ៍ ៣៍៤៤១, ៣០ប័; យ៍ តិ៍ ០៍៤៤, ៣៥ឆ, ៥០ឆ; ៣៍៣០ឆ, ៣០៥; ៣៍៣៣០; ចិក៍ ៩៣៣) រប្ហុាតិមិត្តុាតិ៍ អយតរិកាទា អតិមិត្តិ េចតោាេយាឆិ ខ្ចបរមប្បន្ទ្រ ចិហទេតី”តិអាឌីសុ (យ៍ តិ៍ ០៍៣៥ឆ) រដ្ឋត្ថុរត្តិផាតមិឆ្គត ចិនេរបទាយរតេត យឆាក្ខុយំ ផ្គុទិយាបចចិហាទាឌិចិនេរចិហាទេរមខ្ចីបទិឌីបតំ , ត ខុចយិធិ៍, ផ្គុធិ៍ បត ពឆា ចិនេរបទាយរតយត្តូទេត អញ្ញាតាទចិហាទេរមខ្ចីបទិឌីបតត្តិ៍

រតិបិ ច ចុត្តតេយត អញ្ញាតាទចិហាទេរមខ្ចីបទិឌីបតេត ផ្គុឆ ផ្គុទិយាបចរប្ហុាតចិនេរចិហាទេរមខ្ចីបទិឌីបតេយច រមុ្ចតីតិ ឥេឃ្យតិ “ផ្គុឆ បតា”តិអាឌិតា៍ កស្មា បត រដ្ឋត្ថុរត្តិផាតមិឆ្គ្ប្ប ចិនេរបទាយរតប្បាកាេចបិ ផ្គុឆ ចិនេរចិហាទេរមខ្ចីបទិឌីបតំ រមុ្ចតីតិ?
ចិនេរចិហាទេរមខ្ចីបទិឌីបតប្ប រដ្ឋត្ថុរប្ហុាតចិនេរចេចតប្ប អកាចេតា ខុច៍ ចិនេរចេចេត ហិ អរតិ ចិនេរមិត្ថុា ចិនេរសោ បេយាឌិតញ្ញាតិ៍ អបិច ផ្គុទិយាបចរយាេយាកបទិឌីបតប្ប អត្ថេតា រិឆ្គុា ពឆាឌីបតេយច រមុ្ចតីតិ៍ កស្មា ចាយេទ្ធា៍ រិឆ្គ្ហាតិ?
ឌិត្តុចិហាទាឌីតយ្យិ រាឆាទេលេតា៍ ពតាឌិបិ ហិ ផ្គុទិយាបចចិហាទេត ចិតា ត កចតិ ពយត្តទេត អត្តកាចបទិហទេលាកាចេតាតិ៍

ផ្គុទិយតិ៍ បចត្តតិ៍ ផ្គុទិយា, កាយិកកិទិយា, ពប្បា បចត្តតុបិយកាចេតា បេចាតិ ផ្គុទិយាបចា, ផាតតិរប្ហុាេឆយោ៍ ត ហិ ផាតតិរប្ហុាឌិអចទ្ធាហិ ចិតា កញ្ចិ កាយិកំ កិទិយំ បចទ្ធតុំ រក្កា, ពស្មា សោ ពាឃ បចត្តតុបិេយាតិ ចុច្ចិ៍ ចិហទេតិ បចត្តតិ ខុទេតាត, ចិហទេលាយត្តិ ចា ពត្តិ ចិហាទេរា, សោ ខុច ចិហាទេរា ពឆា, អត្ថេតា បេតេរ ផាតតិរប្ហុាឌិអាកាទេប្បចទ្ធា ចតុរត្តតិទុបប្បាតញ្ញាច៍ ឌិចិ កចេចា ឌិញ្ញា, ពត្ថ ពាហុលំ បចត្តិយា ព្រាហ្មបិទិរប្ហុាឌិឆេចលេកា កចេចាតិ អទេ្ថា, េយា ចា ពត្ថ ឌិត្តុាតុកាេចា, ពេទ្ធាឃ រំចត្តតីតិ ឌិេញ្ញា, អតិញ្ញាកិតិហាទាឌិចេរេត ចា យហាកតិកញ្ញា ឌិេញ្ញា, សោច ចិហាទេរា, ឌិត្តុកាចាចេហា ចា ចិហាទេរា ឌិត្តុចិហាទេរា, យហក្កុតញ្ញាតាតិ៍ េតត្តិយំ [េតត្តិ៍ ប័៩ (អត្ថេតា រយាតិ៍)] បត ចតេប្បា អាទុប្បរយាបត្តិេយា អាតេតញ្ញុចិហាទាតិ ចិបុំ ចុត្តិ, ចាំ បត េយញ្ញាញ្ញាតាឌិតិ៍ ព្រាហ្មចិហាទេតា ចិឃ តារំ កាចតាចិនេរកាចំ រដ្ឋាឃ ចុត្តិ៍ អដ្ឋកចាសុ បត ឌិត្តុកាចាចហរាយញ្ញោតា តាបិ “ឌិត្តុចិហាទា” េត្វច ចុត្តា៍ ព្រាហ្មាតិ៍, ព្រាហ្មុក្ខុតា ចា ហិតុបរំហាទាឌិចេរេត បចត្តិយា េរដ្ឋក្ខុតា ចិហាទាតិ ព្រាហ្មចិហាទេរា, េយញ្ញាញ្ញាតាឌិចេរេត បចត្តា ចតេប្បា អប្បយញ្ញាេឃា៍ អទិយា ខ្ចូយា, អតញ្ញារាឆាទេលត្តា ចា អទិយាតិ៍ ចិហាទាតិ អទិយចិហាទេរា, ចតេប្បាបិ ឲលរយាបត្តិេយា៍ ផ្គុឆ បត ទុបិចេចេចតុតញ្ញាតិ៍, តញ្ញុេរត បចត្តា អប្បយញ្ញាេឃា , ចតុតញ្ញាតិកអក្កុឲលរយាបត្តិ ច កកេចតា ឌិត្តុព្រាហ្មអទិយចិហាទា៍

អញ្ញាតរចិហារនបដ្កឹបរិឌីបតត្តិ តាវនេបកនេតា អប្បចត្តត្តា ឲនេកត ចា ខ្ទីហិ ចា នបដ្កឹកាចបរិឌីបត់, កាចនេលិនេបតាឃំ កាចប្បឆារនេតត ចា តិនេដ្ករនេវា៌ កកចា ហិ នេលិកនេងារនេបាហុឞ្សនេត្ត នេលិនេក នកបដិបត្តិឃា នេចនេតឞ្យាត់ ចិតឃតត្តុំ ត់ ត់ ចិហារនេរ ដ្តបនបដ្ឋ ចិហរតិ៌ តធា ហិ ឃគា នត្តា កានេបឞ្ ចិប្បដិបដ្ឋត្តិ, តគា កិរ កកចា ឌិនេឌ្ឍត ចិហារនេត ចិហរតិ នេតរំ អនេលិកក្សលឞ្ញុលុបា្យគតត្តុំ "អនេប្បច តាយ ឰ្ឍុំ បដិបត្តិ ឌិវ្វា ឲត្ត ទុ្ធិមុប្បារនេគត្វា កានេបឞ្ ចិររនេឌ្ឋឃ្យុ"ត្តិ៌ ឃគា បត ឰឞ្សុរិឃត្តុំ នរនេត្តឞ្ ចិប្បដិបដ្ឋត្តិ, តគា ព្រហ្មចិហារនេត ចិហរតិ នេតរំ អនេគារក្សលឞ្ញុលុបា្យគតត្តុំ "អនេប្បច តាយ ឰ្ឍុំ បដិបត្តិ ឌិវ្វា ឲត្ត ទុ្ធិមុប្បារនេគត្វា អនេគារនេឞត នេគារំ ធ្វុបនបដ្ឋឃ្យុ"ត្តិ៌ ឃគា បត បឌ្ឍុខិតា ឆបុ្ហាឆិករលំ ចិចគត្តិ, តគា អរិឃចិហារនេត ចិហរតិ នេតរំ អនេបាហក្សលឞ្ញុលុបា្យគតត្តុំ "អនេប្បច តាយ ឰ្ឍុំ បដិបត្តិ ឌិវ្វា ឲត្ត ទុ្ធិមុប្បារនេគត្វា អនេបារនេហត នេបាហំ ធ្វុបនបដ្ឋឃ្យុ"ត្តិ៌ ឲចទ្ឋោ កត្វា ឰ្ឍនេបហិ ឌិឌ្ឍព្រហ្មអរិឃចិហារនេហិ នត្តាត់ ចិចិឆំ ហិតបុ្រ ហរតិ, ឰរិឃាបឆចិហារនេត ច ឲក់ ឰរិឃាបឆពាឝត់ អនេញ្ញាត ឰរិឃាបនេឆត ចិច្ឆិត្តិត្វា អបរិបតត្តុំ អត្តកាច់ ហរតីតិ ទុត្តុំ "អញ្ញាតរចិហារនបដ្កឹបរិឌីបត"ត្តិ៌

"នេតតា"តិអាឌិ ឃឆាទុត្តនំចណ្ណតាឃ ក្សាគឞ្សុត់, តប្វាតិ អនេត្ថា, ឃឆាទុត្តត្វនបត្វត់ ចា៌ នេតត ឰរិឃាបឆចិហារនេត ចិហរតីតិ នបដ្ឋនេឌ្ឍ៌ តធា ចឌបានេតា បត ចិហរតីតិ ឲត្ត ចិ-ននេដ្ក ចិនេឆ្ឆគតត្វនេខាតនេកា, "ហរតី"តិ ឲតឞ្ស ច នេតតិ បចនេត្តតីតិ អនេត្ថាតិ ខាារនេបតិ "ឌិនេតាបិ"តិអាឌិតា ចិនេឆ្ឆគឃតាកានេត ទុត្តត្តា៌ ឲចពារ្យនតិ តត្វ កឞ្ស នេកត ចិច្ឆិត្តត់, កឆំ កឞ្ស តឃតត្តិ អនេត្ថាលិតនេចាគត់ នដ្តាឃាហ៌ "នេវា ហី"តិអាឌីតិ អឃឞ្យិ នបដ្ឋនេឌ្ឍ ដ្តបនេត្ត នេហាតិ៌ ឃឌិបិ កកចា ឲនេកនេតច ឰរិឃាបនេឆត ឌិរតរ់ កាលំ បចនេត្តត្យុំ ននេក្កាតិ, តធាបិ ដ្តបិឌិត្តកឞ្ស តាយ នរីរឞ្ស អឃំ នការនេចាតិ គនេឞ្យត្យុំ "ឲក់ ឰរិឃាបឆពាឝត"ត្តិអាឌិ ទុត្តុំ៌ អបរិបតត្តត្តិ កាចតប្យុំនកតិនេដ្ករនេវា, អបតឃាត់ កត្វាតិ អនេត្ថា៌ ឃប្វា បត កកចា ឃត្វ កត្វធិ ចននេត្តា នេចនេតឞ្យាត់ ឆប្ញុំ នេគនេននេត្តា, តាតានបាបត្តីហិ ច កាលំ ឌីតិតានេបនេត្តា ចនតិ, នត្តាត់, អត្តនេតា ច ចិចិឆំ ឞុ្រ ហរតិ, តប្វា ចិចិឆំ ហរតីតិ ចិហរតីតិ ឲចនេប្បត្វ អនេត្ថា នេចឌិតនេឌ្ឍា៌

នេកាឆរកាឃតិគឞ្សុតត្តុំ "រាឌកនេហ"តិ ចត្វា ព្យុដ្ឋាតបត្សុ្បតិចានដ្តាគឞ្សុតត្តុំ បុត "អឞ្ឍចនេត"តិ ទុត្តត្តិ គនេឞ្សនេត្តា "ឰ្ឍគបឞ្សា"តិអាឌិបាហ៌ អឞ្សាតិ កកចនេតា៌ តឞ្សាតិ រាឌកហនឌ្ឍាតឞ្ស នេកាឆរកាឃឞ្ស៌ ឃឞ្ស នបឹបចនេនត "រាឌកនេហ"តិ ក្សឞ្ចចត់ បចត្តតិ, នេវាបិ តឞ្ស នបឹបចនេនត ចត្តនេឌ្ឍាតិ គនេឞ្សតិ "រាឌកហនបឹនេប អឞ្ឍចនេត"តិ ឰ្ឍបិតា៌ នបឹបនេត្វតិ អឞ្ឍចតឞ្ស នបឹបនេត្វ៌ ឲតត្តិ "រាឌកនេហ"តិ ចចត់៌ ក្សឞ្ចចតត្តិ អាឆារចចត់៌ កចត្តិ ឲត្វាតិ ហិ ក្សុំ, អាឆារនេរា, តនេគច ចចត់ តឆា, ក្សនេឞ្ បចត្តុំ ចា ចចត់ ចិកត្តិ ក្សឞ្ចចត់, នេតត ឃុត្តុំ តឆា, នត្តឹចិកត្តិឃុត្តបគត្តិ អនេត្ថា៌ ឰ្ឍគំ ទុត្តុំ នេហាតិ – កាឃំ កកចា អឞ្ឍចនេតនេឃច ចិហរតិ៌ តឞ្សុឹបត្តា បត នេកាឆរកាឃគឞ្សុតត្តុំ ក្សឞ្ចចតចនេនត "រាឌកនេហ"តិបិ ទុត្តុំ ឃឆា ត់ "កក្កាឃំ កានេចា ចនេត្តិ, ក្សុនេប កក្កក្សុល"ត្តិ ចាតិ៌ អនេតនេតច ឃឌិ កកចា រាឌកនេហ ចិហរតិ, អឆ ត ចត្តត្ឋុំ "អឞ្ឍចនេត"តិ៌ ឃឌិ ច អឞ្ឍចនេត, ឲចឞ្យិ ត ចត្តត្ឋុំ "រាឌកនេហ"តិ៌ ត ហិ "បិដលិបុនេត្ត បិនានេគ ចនតី"តិអាឌីឞ្ ចិឃ ឰ្ឍឆ អឆិករលាឆិករលាឞ្ស អកាចនេតា អឆិករលាឞ្ស ដ្កឃតិនេដ្ករនេវា ឃុនេត្តា និឃាតិ នេចាគតា អតចកាវា កតាតិ គដ្កត្ឋុំ៌ ក្សុបារកនេតា ឲច នេកាឃារកនេច្ឆ នកត្វទុត្តិបច្ឆនេឃត, តិទុត្តិតនេឃត ចា ឃឆា "កិនក្កនេបច នេកនឌ្ឋ"ត្តិ៌ "ឃឆាហា"តិអាឌិតា លឌ្ឍកបិឡាឰ្ឍចនេនត តគត្តុំ នារនេឆតិ៌ កប្វា ច អឞ្ឍចត់ ឌឹចកនឞ្ឍត្តុំ កត្វា ទុត្តត្តិ អតុ្រនេឃារកត ប្សុលនេតា បដ្កាឃ តបត្តុំ គនេឞ្សនេត្តា "អឃំ

បតា”តិអាទិយាហ៍

ទោមនាកិសន្តិ ចាតុម្មិត្តាទិចរេសុ ក្ខុស្សត្តទោរស៍ ចិនេវចេត្វាតិ ទោមបយោកាបទោ ចិនេចចេត្វា៍ សិរេចយ្យក៌ ត្សុយ្យុកត្តិ សិចិនេដ្ឋ ឌាត៌ យហុញ្ជិ ត្សុយ្យុក៌ ទិចរស្ស ទ្វត្តិក្ខត្តុត្តិ ឲុកស្សេច ទិចរស្ស ទ្វិចារេរ ចា តិចារេរ ចា ការេក, ក្យុខេត្វ ចា ឲត៌ សាយិចចត៌, ឲុកស្សិ៍ខេយច ទិចរេស ទ្វិចារ៍ ចា តិចារ៍ ចាតិ អត្ថោ៍ តព្ពបដ្ឋចណ្ណតាតិ តព្ពលោហបដ្ឋចណ្ណត៍ សចឹចរកេត្តតាតិ ចឹចរេត, កេត្តត ច៍ “ត៌ សត្ថាយា”តិ ញ្ញូយិតា ត កកចា អព្ពចតយេត្តខេយច ចិហរតិ, អឆ ទោ ឲច៌ ពេត ចិហារេរ៍ ទោសា បត តតដឹពរលតាយ ចិស៉ុ អដឹពរលការេចត ត ចុរេត្តាតិ សត្ថាយការិតយត្វ ឌស្សេតិ៍ សាយទេព្ពា ហិ សតិ សត្ថាយការិតតិទ្ធារល៌

អទ្ធេត ទោតព្វអស អទ្ធទោតព្វអស៍ តាទិរេសហិ កិក្ខុសទោហិ៍ អទ្ធោ បរេតត្វ សតស្សេច៍ ខេយត ហិ បយុទ្ធោ តត្ថាកចាចពោ អទ្ធសទ្ធោ, ខេសា ច ទោ បណ្ណាសាច, តស្មា បញ្ញាសាយ ក្ខាតាតិ ទោតព្វអស កិក្ខុសតាតីតិ អត្ថ៍ ចិព្ពារេបត៌ “អទ្ធសទោតា”តិអាទិ ចុត្តំ៍ អទ្ធយេច សត៌ សតស្ស ចា អទ្ធិ តឆា៍

វាដតីតិ អត្ថោតា ញ្ញស្សុរិយសយ្យត្តិយា ទិន្នាតិ ខេសាកតិ ច៍ វទព្ពាតីតិ ធាតាទិតា, សស្សេយធាទិតា ច ចត្វាហិ សក្កហចត្វាហិ វេយតិ, អត្ថតិ ចា វាក៌ ពេវាតីតិ អត្ថោ៍ ច-សទ្ធោ ចេត្វ ចិកប្យតេត្វោ៍ ឌតបធចាធិតោ ប្ញុច្ចចតបេត្តា “យកធាត”ត្តិ ចុត្តំ, ឌតប្យតាបទេសេត ចា តព្ពាសិកាត៌ កហិតត្តា៍ វទព្ពាតិ បិត្យ ពិប្ពិសាវរព្ពា៍ សសតិ ហិសតីតិ សត្យ, ចេចឹ, អឌារតោរខេយច សត្យ អឌាតសត្យ៍ “តេយិត្តពេហិ តិទ្ធិខេដ្ឋា”តិ ចចេតត ច អឌាតស្ស តស្ស សត្យការចា ត តាច ហោតិ, សត្យកាចស្ស បត តឆា តិទ្ធិដ្ឋត្តា ឲច៌ ចោហរឹយតីតិ ធស្សេតិ៍ អឌាតស្សេច បត តស្ស “វព្ពា លោហិត៌ បិវេយ្យ”ត្តិ ខេចិយា ខោហព្វអស្ស បចត្តត្តា អឌារតោរខេចេស វព្ពា សត្យតិបិ ចធត្តិ៍

“តស្មិ៍”ត្តិអាទិតា តធត្វ ចិចរតិ, សយេត្វតិ ច៍ ខោហព្វព្ពតិ អកិលិរេសា៍ ការិខេយតិ ពរុរេក, អព្ពាសំ អសក្កុលោខេយ្យ ចា៍ អសព្ពាត្តីតិ អសក្កុលយាតា៍ អកេឆត្តីតិ អកឆយយាតា សយាតា៍ តិពត្តិត្វាតិ ចចសា ពត្តិត្វា៍ ប្ញុចណ្ណុសត្វពេកតាតិ ប្ញុចណ្ណុយខេយត សត្វពេកត, ឈតប្ញុចណ្ណុកទោតាតិ អត្ថោ៍ អខេយាយយព្យាវព្ពា សរឹរ៍ ក្ខបតេត៌ អយុត្តត្តិ ចធត្តិ៍ ប្ញុចណ្ណុបរិក្ខទោត ចា អខេយាយយសេត្វតាតិ អត្ថោបិ អយខេយចាធិប្បាខេយា៍ ពាហ៌ ចាលិបេត្វាតិ លោហិតសិវាចេធចរេសត ពាហ៌ ចាលិបេត្វា៍ ពេចលស្ស លោហិតស្ស ពត្តិតិយា ត្សុឌ្ឋិរកាចទោ ក្ខធពេត សប្ពិត្តិត្វា បិខេយសិ៍ ហញ្ញាស្សតីតិ ហញ្ញាស្សទោ, អាយតិ៍ ហតិយទោតិ អត្ថោ៍ តេយិត្តកាត៌ ចចត៌ តឆ៌ ចា សិយា, ចិតឆ៌ ចាតិ អធិប្បាខេយត “ប្ញុទេត្តាតិ ចា ដឹតាតិ ចា ត បព្ពាយតី”តិ ចុត្តំ៍ “អត្ថោតា”តិអាទិតា អព្ពាយេ្យ ពារល៌ ធស្សេត្វា តិចារេរសិ៍ វទព្ពា ការចា វឌ្ឍ, វឌ្ឍស្ស សយិរេប បចត្តតីតិ ឌ្ឍបវឌ្ឍ, ធាតត្តរ៍

យហាតិ យហតី៍ សយារេស ចិយ ហិ ចារព្យុបិ យហត្តសទ្ធស្ស យហារេធខេសា៍ ត្សុវាតិ ពលស្ស ត្សុវត្សុតា, ខេធាវេយ្យា ខេដ្ឋពាតិ អត្ថោ៍ ត្សុរ៍ តឹហវាយឹតិ ពលត្សុវយាចហាយិ, ពលពត្តិយំ តិព្ពាទេត្តស្សាយឹតិ ចុត្ត ហោតិ៍ “ខេសា ត សព្ពា”តិអាទិតា ប្ញុត ចិត្តតាកាវ៍ ធស្សេតិ៍ ញ្ញទ្ធិបិទិហារិខេយតាតិ អហិខេយលិកក្ញុយាវចណ្ណចិក្ញុព្ពាតិទ្ធិតា៍ ទោតតាតិ អប្យាយ្យុកការេចត៍ ហីតិ តិបិតយត្តំ៍ ទោត ហីតិ ចា ក្ខខេយ្យាដតេត្វ

គិបិនេតា៍ ទេត ចុត្តំ “កុយាទ៉…ទេប… ក្ខេឃ្យារេឌឹ”តិ៍ ញុទ្ធោ កចិស្សាមីតិ ឲត្ថ ត្ថតិ-សទ្ធោ ត្ថងយទ្វោ, ត្ថមិតា លន្ទកេ អាកាតនេឃតាតិ អទេត្វា៍ បុទេត្ថ ទេលាតិអាឌីហិបិ លន្ទកាបិញត្ថទេឃច (ត្ហញអច៍ ១១៤)៍

ទេបិត្វគិឃត្តិ លុទិក៉ា៍ ឃំ “ភលទ”ត្តិបិ ចុច្ចតិ, ឌិចា ឌិចទេសតិ (ឌី៍ គិ៍ ឌី៍ ១៍១៥០) ឌិចសស្សបិ ឌិចា៍ សាយុទេត្វ ទេហត់ ក្សុខចចត់ “ឌិចា ឌិចសស្សា”តិ អត្ថាត្ថ ឥស្សតទោតា៍ ឌិចស្ស ឌិចទេសតិបិ ចក្ខុតិ អកាទត្តស្សបិ ឌិចសត្ថស្ស ចិឌ្ឍយាតត្វា៍ តេបិតិកយ្យិ ឌិចាសត្ថយិច្ឆត្តិ សត្ថចិត្ហ, យញ្ញគិព្យាទេចលិឃត្តិ អទេត្វា៍ សា ហិ ឌិចសស្ស ចិទេសទេសា ឌិចទេសាតិ៍ “គិទោតា”តិអាឌិ បទិឃាទេឃា, កាឃឆយ្កុតេត ចា គិទោតា៍ ហងឃមំសចលតេត ក្ខត្តីទេក្កា៍ “ឌាទតេឃ្យុំ ចា, យា ចា”តិ បទិសក្កាឃ ក្ខស្សក្កី៍ ឌាទេត សតិ អត្ថទេតា អាកច្ឆយាតកឃចទេសត ក្ខ្យតទេស្តា៍ ចុត្តប្យុកាទត្តិ ទេចចងទេត្តត ចុត្តាកាទ៉ ចិប្យុកាទត្តិ អបកាទ៉ អតុបកាទ៉, ចិបទឹតកិច្ចំ ចា៍ សទេត្ថ គិក្កុតិ ទេចចងត្តបទិសំ សត្តាឃាហ៍

អច្ឆិតិត្វាតិ អបតឃតចទេសត ចិលុយ្យិត្វា៍ ទទេឌ្ឍតាតិ ចិឌិទោត៍ ឲកស្ស ទទេញ្ញា អាឍាបចត្តិក្ខាត់ “ទឌ្ឍ”ត្តិ ហិ ចុត្តំ, ទាឌកាទេចត ចា៍

យតទេសា អទេត្វា ត្ថច្ឆា យទេតាទទេឆា ទ-កាទាកយំ, ត-កាទទេលិបញ្ចា កត្វា, ចិត្តស្ស ចា តាតាទយុទេលាហុ ចិត្កុយកាទលាទោតា យតទេសា ទទេឆា ត្ថច យទេតាទទេឆា, យទេតា ឲច ទទេឆា ចិឃាតិ ចា យទេតាទទេឆាតិបិ តេទុត្តិកា ចងត្តិ៍ ហុកិច្ចកាទិមីព្យិ ហុកិច្ចកាទី អយិព្យាអចយាតត្តិ អចយញ្ញាត់ អតាងទ៉៍ ឃុលឈច្ចត្តិ ឌីចិតា ទេចាទទាបត់ សត្តាឃាហ, កាចតប៉ុយសកទេយត់៍ ទាឌក្យុលិត់ កិទ សទេត្វត ឈាតត់ ទាឌ្ហតយតាចិល្លុំ, តស្មា ទេសា “ភតុ កទេត្ត”តិអាឌិយាហ៍ តាបតទេកាហំ ភាឃ ក្ខឈ្យាហាបតទេកាហំ, តំ បត ឆ្ហយទេតច អច្ឆិត្តា៍ ទេតត ចុត្តំ “ឆ្ហយឈទ”ត្តិ៍ កយុកាទលាត្វាឃាតិ តាបត កយុកាទលាត្វយេច៍ កោតចិ លាឌិតត្តា ក្ខច្ចា អទេក្កាតិ ក្ខច្ចទេក្កា, ឃស្ស កស្សចិ កហលាត្វ បចិច្ឆទេត្តា ក្ខត្តតទេក្កាតិ ត្ថឆ អឌិទេប្យុទោតា៍ ទេតត ចុត្តំ “ក្ខច្ចក្កំ កត្វា បចិសិតុំ យា ទេចឆា”តិ៍ “ក្ខច្ចទេក្ក កត្វា”តិបិ បិទេឆា, ឲចំ សតិ យញ្ញិយទេក្កាច, ក្ខច្ចទេក្ក កិច្ចិ កទេហតត្តំ កត្វាតិ អទេត្វា៍ ទេយាញត្ថឃត្តិ ត្ហញអាឃំ “ទេលត្វាត ទេយាញត្ថំ ចទកត្តចាសិត”ត្តិអាឌីសុ (យ៍ គិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១; សំ៍ គិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៍១៥; អប៍ អដ្ឋ៍ ១៍ អចិត្ហទេតិឌាតកឆា; ញុ៍ ចំ៍ អដ្ឋ៍ ១លិ៍អចិត្ហទេតិឌាតកឆា; ឌា៍ អដ្ឋ៍ ១៍អចិត្ហទេតិឌាតកឆា) ចិឃ៍ ទេតភាហ “ទេយាញត្ថំ ឆាត្តិត្វា”តិ៍ ចត្យុយត្ហទេតាតិ សប្បិសក្កុទយត្ហតាញត្ថទកាទទេស្តហសត្ថាទេតហិ ចត្ហហិ យត្ហទេហិ អគិសត្ថតបិតចិទេសទេសតាតិ ចងត្តិ, តំ យហាឆយុសយាឌាតសុត្តបិញត្ថឃា (យ៍ គិ៍ ១៍៣លិ១) ត សទេយតិ៍ ចុត្តតិព្យាតត្វ “ងឌិ ច យត្ហ ច សប្បិ ច ចាលិតញ្ចា ឲកញ្ញស្សិំសដ្ឋ”ត្តិ, (យ៍ គិ៍ ១៍៣ប៉៥) តងដ្ឋកឆាឃញ្ចា ចុត្តំ “ងឌិ ច យត្ហ ចាតិ ហុបទិហុទ្ធំ ងឌិ ច ហុយត្ហទ៉ យត្ហ ច៍ ឲកញ្ញស្សិំសដ្ឋត្តិ ឲកទោតា កត្វា មិស្សិតំ អាលុញត្ថតំ៍ តស្ស តត្តិ តស្ស តំ ចត្យុយត្ហទេកសឌ្ឍ បិចទោតា”តិ “អត្យុបក្កុទេយត យទលំ ត ឃុត្តា”ត្តិ យតសិ កត្វា ទាឌា តស្សា សទឹទ៉ ទេលហិត្វា ឃាទេបតិ៍ ត ហិ អទិឃា អត្តាត់ ចិគិបិនេតត្តិ៍

យក្កុចលហុទេលតាតិ យក្កុចលហុលចតា, ទេសាតាបត្តិយក្កុចលហុល្ហបសតិព្យទោតត ចដ្ឋទេយត ឃាទេបតីតិ អទេត្វា៍ ហាទេស្សាមីតិ អបតេស្សាមិ៍ ចិតច្ចិទេតហិតិ ចិកាតអច្ចិទេតហិ ឌាលចិកេតហិ ហុត្តក្កាទេហិ៍ កោតចិ សញ្ញាទេត្វាតិ កោតចិ សយុា ឆាបិទេតា, ឈ្លចឌិទេតាតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៍ យស្សុកាទលាត្វាឃាតិ យស្សុចិទេសាឆតត្វាឃ៍ យត់ កទេទាឆាតិ ឃឆា ទទេញ្ញា យត់ ទេហាតិ, តឆា កទេទាឆ៍ បុទេត្ថតិ បុទិយកទេច៍ ទេចតិឃក្កុលាតិ កត្តបុប្យាឌីហិ ប្ហឌតដ្ឋាតក្ហទេត ទេចតិឃស្ស ក្ហមិតទេល៍ គិសឌ្ឍតត្វាឃាតិ គិក្កុសឈ្ឍស្ស គិសឹងតត្វាឃ៍ បញ្ញាត្តកាឌសាទកត្តិ

ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᨭ᩠ᨮᩣᨶᨠᩥᩃᨬ᩠ᨩᩣ᩺ ᨲᨳᩣᩁᩪᨷᩣ ᨠᩥᩃᨬ᩠ᨩᩣ ᩉᩥ “ᨠᨭᩈᩣᩁᨠᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᩺ ᨲᩔᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᨭᩈᩣᩁᨠᩔ᩺ ᨲᩴ ᨷᨶ

ᨿᨲᩮᩣᨷᨽᩩᨲᩥ ᨧᨲᩩᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᩮᩅ ᨲᩮᨶ ᨠᨳᩥᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ᩺ ᨿᨳᩣᩉ –

“ᨿᨲᩮᩣᨷᩩᨻ᩠ᨻᩣᨷᩁᩥᨿᩣ ᨽᨿᩣ, ᨿᨲᩮᩣᨶᩮᨾᩥ ᨿᨲᩮᩣᨿᨳᩣ;

ᨿᨲ᩠ᨳᩣ ᨧ ᨷᨴᩮᩈᩮ, ᨠᩣᩃᨲᩥ ᨧᩣ ᨠᩣᩁᨱᩣᨲᩥ ᨧᩣ;

ᨲᨲᩮᩣ ᨲᩴ ᨴᩮᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨧᨠ᩠ᨠᩮ ᨧᨲᩩᩁᩮᩣ ᨷᨴᩮ”ᨲ᩠ᨲᩥ᩺ (ᨨ᩺ ᨷ᩺ ᪁; ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᩺ ᪕᪀);

ᨷᩁᩥᨧᩣᩁᨠᩣᨲᩥ ᩈᩉᩣᨿᨠᩣ᩺ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨷᩥ ᨬᩣᨲᨠᩣ ᨧᩮᩅ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨿᩔ ᨲᩮ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᩺ ᩑᨠᩣᨿᨷᩥ ᩉᩥ

ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩮᩣᨣᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨻᩉᩪ ᨬᩣᨲᨠᨧᩣᩁᩥᨠᩣ, ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ, ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᩣ ᨷᩅᩩᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᨿᩣᨵᩮᨲᩩᩴ, ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᨧᩣ

ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨶᩣᨲᩥᩅᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᩣᩁᨷᩮᨲᩩᩴ ᩑᨠᩣᨿᩮᩅ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᨷᨠᩣᩈᩥᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᩺ ᨲᨳᩣᨧᩮᨲᩮᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥᨿᩮᩅ ᨴᩔᩮᨲᩥ

“ᨿᨠ᩠ᨠᩣᨲᩮᩣ ᨠᩣᨿ ᩁᩪᨷᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ (ᨨ᩺ ᨷ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪁᩺᪓) ᨠᩣᩃᨠᩮᩣ ᨠᩣᨿ...ᨷᩮ... ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, (ᨴᩦ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪁᩺ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᨶᩥᨴᩣᨶᨠᨳᩣ) ᨿᩣᩅᨠᩮᩣ

ᨠᩣᨿ...ᨷᩮ... ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ᩺ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨧᩣ ᨷᨴᩣᨶᩴ ᨠᩣᨧᨲ᩠ᨳᨿᩮᨷᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨿᩔ ᨲᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᩣᨾᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩅᨧᨶᩴ ᨠᨲᩴ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿ

ᨷᨭᩥᨿᩣᨴᩥᨲᩅᩈᩮᨶᩣ, ᨷᩁᩥᨧᩣᩁᨠᩔ...ᨷᩮ... ᨿᨠ᩠ᨡᩔ ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩉᩮᨲ᩠ᩅᨲ᩠ᨳᩮ ᨧᩣ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨲᩣ-ᩅᨧᨶᩴ ᨿᨠ᩠ᨡᩔ ᨠᩣᨿᩮᨶᩣ

ᨷᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩮᩉᩮᨲᩩᨲᩥ᩺ ᩋᩔ ᨷᨶ ᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᨿᨳᩣᨷᩩᨭ᩠ᨮᩔᨷᩥ ᩈᨾᩣᨶᩔ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩉᩩᩃᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᨷᩩᨭ᩠ᨮᩣᨲᩣᨿ ᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩥᨲᨲᩥᨠᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᩅᩮᨶ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ

ᨧᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᩺

ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩮᩅᩣᨲᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᨿᩅᨶᩣᨴᩥᩈ᩠ᩅᩮᩅᩣ᩺ ᩅᩮᩣᨠᩁᨠᨲᩣᨲᩥ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨽᩅᩔ ᨬᩣᨱᨠᩣᨧᩮᨲᩣ, ᨲᩴᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨷᩦᨲᩥ ᨧᩮᨲᩔ ᨶ ᩈᩣᨵᩩᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨿ ᨲᩴ

ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨷᨽᩣᩅᩮᩣᨲᩥ ᨹᩁᨱᨧᩮᩅᩮᨶ ᩈᨠᩃᩈᩁᩦᩁᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ᩺ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨾᩥᨬ᩠ᨩᩴ ᩋᩣᩉᨧ᩠ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩦ”ᨲᩥ᩺ ᨷᩥᨲᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᨷᩥᨲᩥᩅᩮᨣᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩥ

ᩈᩥᨶᩮᩉᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ᩺ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨿᨳᩣ ᨴᩣᩁᩮᨲᨷᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᩺ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᨳ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩮᨳᩣᨲᩥ ᨷᩩᩁᩥᨲᨧᩮᨲᩅᩈᩮᨶ, ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᨧᩮᨲᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺

ᩋᨲ᩠ᨳᩩᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᩋᨷᩁᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣᨲᩣ᩺

ᨠᩣᨿᩋᩣᨴᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᩩᩴᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᩣᨲᩥ-ᩅᨧᨶᩴ ᨷᨠᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᩮᨶ “ᩋᨽᩥᨿᩣᩁᨠᨷᩩᩁᩥᩈᨷᩮᩈᨶᨠᩣᨴᩥᨷᨿᩮᩣᨣᩣᩁᨠᩣ”ᨲᩥ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩩᨲ᩠ᨲᨷᨿᩮᩣᨣᨲ᩠ᨲᩴ

ᨷᨭᩥᨿᩣᩅᨲᩥ, ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨷᨶ ᩈᩮᩣ ᨶ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ᩺ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩦᨲᩥ “ᩈᩣᨵᩩ ᨶᨶ᩠ᨴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨿᩣᨧᨶᩦᨿᩴ ᩋᩣᩁᨬ᩠ᨬᩥᨠᩣ ᩋᩔᩩ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩣ (ᨷᩣᩁᩣ᩺ ᪓᪀᪕; ᨴᩦᨿᩋᨭ᩠ᨮ᩺

᪑᪓᪑) ᩅᩥᨶᨿᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᩺ ᨿᩣᨧᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨿᩣᨧᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᨶ ᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨠᩣᩁᩮᨿᩣ ᨿᩣᨧᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ

ᩅᩥᨶᨿᩮ (ᨷᩣᩁᩣ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪑᩺᪓᪁᪀) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ᩺ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᩩᩴᨿᩣᨲᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨷᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ᩺ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨷᩣ ᨲᩔ

ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᨾᩣᨶᩩᩈᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᩮᩣ ᨷᨶ ᩋᨠᨲᩮᨷᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨷᨶᩮ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨷᨶᩦᨿᩮᨶ ᨴᩩᩃ᩠ᩃᨽᩃᩥᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᩃᨧᩮᩅᩮᩣᨠᩣᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨴᩩᩃ᩠ᩃᨽᩴ

ចេលិហិតំ យហានិរចយតិ អឋិចិនិរចយំ ចិត្ត្វារកឆាតចយាតិ អឌាតរត្តុបរាឝតានិចរេត ចិត្ត្វារចតា ចត្តន្តាឃ កឆាឃ តឃយត្តំ

កស្វា បចតត្ត រា ត ទុត្តា, តត្ថ រត្ថីតិកឆា ចិឃ លក្ខចេក (ត្មុអចំ ១៣១) អាកតាបិ រា ចត្តន្តាតិ ចេឆាឝតាឃ អាហ "អាកតត្តា បត

រន្តំ ត ទុត្ត"ត្តិ, លក្ខចេក អាកតត្តា, កិន្ថិយត្តស្ស ច ចចតក្កយស្ស ទុត្តត្តា ត ៤ត្ត ចេកាចិ ចិចេរាចឆាតិ អឆិប្បាចយាំ "៤ច"ត្តិអានិ

ឃឆាត្ថរត្ថិតា តិកយតំ

ចេកាឃលចេន្តាតិ បចេរតនិចេកាឃលស្ស បិត្ថ យហាចេកាឃលចេន្តាំ តត្ថ ចិចេឝហស្ស ចេន្តា ឆីតា ចេចេឝហីតិ អចេត្វា រយ្ឌចតីតិ

ចេឆាឝតយបចតតិ "ត ចិចេឝហចេន្តា"តិ ន្ទយិតាំ អឆ ចេកតចេ្ជតាតិ អាហ "បណ្ឌិតាឆិចចតចេយត"ត្តិ, បណ្ឌិតចេចចចតំ, បណ្ឌិតតាយត្តិ ចា

អចេត្វាំ អឃំ បត បឝចេត្វា ចេកត តិន្តាចចតតាតិ ទុត្តំ "តញាឃ"ត្តិអានិំ ចិឝត្តីតិ ឌាតត្តិំ ចេចេឝតាតិ កចេលាក្ខចេតត ចាកាចេលាតំ "ញាហតី"តិ

៤តស្ស បចត្តតីតិបិ អចេត្វា ឌីកាឃំ ទុចេត្តាំ ចេចេឝហីតិ ន្ទឆ តឝានិកចេលាតិ អាហ "ចេចេឝហិឃា"តិំ

ចេរាចេយច អចេហា តឝចេហា, រត្តឃីចចេតត បត "តឝហ្មុ"តិ បឝរិន្ថិំ ៤ត្វាតិ ៤តស្មិំ និចេរំ ក្ខបរចេក្កត ចិរិចេង្ហា ចររចេក្ខា

ក្ខបចរចេតចេយច, ត ចរតយចេត្ត, ក្ខបចរតត្ថ្ម រយាឝាតចេយចាតិ ឝចេស្សត្ថំ "ឃីចេលតា"តិអានិ ទុត្តំ ៤ត្ត ច ឃីចេលតាតិ រាឃចេត

អទិឃ្មុចេបិរឆំ រត្តាឃ ទុត្តំ អតរចេតតាតិ អត្ថុន្ថាតយត្តរត្លាតំ ឌាហិទ្ធចេបិរឆំ ចា-រចេក្ខា ចេចត្ត អតិឃយចេត្វា, ចេតត ៤កត្ថំ យចេតាត្ថន្ទិតំ,

ត្ថស្សីល្យានិត្ថំ រក្កញាតិំ តឆា ហិ ចេកាបិលក្ខចេបិរចេឆា អកិន្លារហាកតស្ស ចិត្តស្ស ចចេរត ទុចេត្តា, តិកល្ហចេបិរចេឆា

ចេយារចន្ថានិចេរតំ ឃឆាហ ចិរាល្មចេបិរចេឆ "ចេរា ចេតត អកិន្លារហាចេតត ចេចតរា និចរំ អតិតាចេយតី"តិ, (អំ តិំ ១ំលិ១) "ន្ទតិ

ឃស្វិំ រយចេឃ រចេត្ថ រយាឝចេបតន្តា, យ្មរាចាចេឝ តស្វិំ រយចេឃ រយាឝចេបតី"តិ (អំ តិំ ១ំលិ១) ច អានិំ

៤ចំ អឆិចេប្បតត្វាត្ថន្ទបំ តិន្តាចតំ ឝចេស្សត្វា ន្ទឝាតិ អត្វុន្ថារចចេរត តិន្តាចតាត្ថន្ទបំ អឆិចេប្បតត្វំ ឝចេស្សត្វំ "អឃំ បតា"តិអានិយាហំ ៤ត្វាតិ

ក្ខចេបិរឆរចេក្ខំ រយាតរក្ខចចតីឃាតំ អចេតកប្បចេកឝាតំ អត្វាតយុក្ខចេលំ អត្វុន្ថារចោ រយាតរក្ខចចតីចេយម្ម ចា អចេត្វម្ម អឆិចេប្បតចេស្សច

អត្វស្ស ក្ខក្ខចេលំ អត្វុន្ថារចោតិបិ ចេ្ជតិំ អចេតកត្វឝស្សតញ្ញអឆិចេប្បតត្វស្ស ក្ខក្ខចេលត្វចេយចំ តត្ថ ច "អត្វយត្ត បតិ រក្ខា

អកិតិចិរត្តី"តិអានិតា អត្វុន្ថាចេច ចេឆាឝតា, ចេរាឆតា ច ចេហង្ហា ទុត្តាចេយចំ អបិច ចិចេរររក្ខស្ស អចាចកកាចចេតា

បិតិចេយាក្ខចេក្ខរានិចិរចេយាបិ ក្ខចេបិរឆរចេក្ខា រាយន្តាន្ទបិ ៤ច, អឆ កស្វា បិតិចេយាក្ខចេក្ខរានិចិរចេររចិរចេយា ទុចេត្តាតិ? រត្ថចេយតំ,

អឃំ បតចេត្វា តានិរំ រក្ខរាយន្តាយតានិឃិត្វា តត្វ តត្វ រយ្ឌចត្វឝស្សតចចេរចេតច ទុចេត្តាតិ, ៤ចំ រន្តាត្វំ ឃីលនិង្ហិចចេរត (ឃីលម្មត្ថិចចេរត

ឌីំ តិំ ឌីំ ១ំ១៥០) ក្ខចេបចេតហិ រយចេក្កហិ ចឃីឃតិ ត ក្ខង្ហីឃតីតិ ក្ខចេបិរចេឆា, បិតិចេយាក្ខចេក្ខចេរាំ រយាឝាតចចេរត, អឆិង្ហាតចចេរត ចា

ក្ខចេបត្ថ អទិឃចារានិអត្វាឃ ចរិតចេន្តា អាចរិតចេន្តាតិ ក្ខចេបិរចេឆា, ឃីលំ អតរតានិចចេរត ក្ខចេបត្ថ ចរិតចេន្តា អត្ថុចរិតចេន្តាតិ

ក្ខចេបិរចេឆា, ចតរយាឝាតរក្លាចេតា ក្ខបចាចេរាំ តចយហត្វិក្ខលបទិឃាបចេត្ត ហត្វិតាចេក កិន្ថិ កិទិឃយតចេបក្លិត្វា តំក្ខលរយ្ទតាយត្តំ បតិ

ទ្ធឡហិចចេរចេតច ក្ខចេបិរចេឆាតិ រយចេន្តា, តស្វា តត្ត តាយបន្តាត្តិ ចេចនិតន្តាំ អចេយា ក្ខបកត្វា ក្ខចេរតិ ឝាចេហតីតិ ក្ខចេបិរចេឆា, ក្ខររចេក្ខា

ឝាចេហតិបិ រក្ខចិន្ថ្ម ចឝត្តិំ និចេរ បត ក្ខចេបិរឆ រក្ខបចត្តិ អង្គកឆាឃំ ទុត្តាចេយចំ "ម្មក្ខស្ស ចេច រឝាចក្ខ"តិអានីម្ម ម្មក្ខស្សាតិ រន្តាចេរា

កិចេលរយលិកាចេចត បទិម្មក្ខស្សំ ចេចតិ តិបិតយត្តំ, ញ្យត្តត្តិ ចា អចេត្វាំ រឝាតិ តិត្ថកាលយិំ ចក្ខតិ ចក្ខលឹតក្លត្តចេយច ឃុត្តំ កចតិ,

និរុត្តិនយេន ឯតស្ស សិទ្ធឹ យស្ស ហិ សុន្ទរិកភារទ្វាជស្ស នាម ព្រាហ្មណស្ស ឋក្កាមានេន ដ្ឋតរបក្កាលិយុត្តទិវសេ តិត្ថត្រាទំ កេរាត្តស្ស សំវច្ឆរម្បិ កតបាបបវាហនំ ហោតីតិ លទ្ធឹ តតោ តំ វិវេចេតុំ ឥទំ មជ្ឈិមាគមវរេ មូលបណ្ណាសកេ វត្ថសុត្តេ ភគវតា វុត្តំ សុទ្ធស្សុបោសថោ សទាតិ យថាវុត្តកិលេសមលសុទ្ធិយា បរិសុទ្ធស្ស ឧបោសថង្គានិ, វតសមាទានានិ ច អសមាទិយតោបិ និច្ចកាលំ ឧបោសថវាសោ ឯវ ភវតីតិ អត្ថោ “ន កិញ្ចនេ”តិអាទីសុ “អកិញ្ចនោ អាវាសោ ន កត្តព្ពោ”តិ និហរិត្វា សម្ពន្ធំ ឧបវសិតព្ពទិវសោតិ ឧបវសនកាលទិវសោ, អធិការេន វា តព្ពសទ្ទោ ទដ្ឋព្ពោ ឯវញ្ហិ អដ្ឋកថាយំ វុត្តត្ថេនេវ សមេតិ អត្តាគសាវសារេន, អញ្ញាបោហនេន ច និវារណំ សន្ធាយ “សេសទ្វយនិវារណត្ថ”ន្តិ វុត្តំ “បន្នរសេ”តិ បទមារព្ភ ទិវសវសេន យថាវុត្តតិថិវនំ កតន្តិ ទស្សេន្តោ “តេនេវ វុត្ត”ន្តិអាទិមាហ បញ្ចទសន្នំ តិថីនំ បូរណវសេន “បន្នរសោ”តិ ហិ ទិវសោ វុត្តោ

“តានិ ឯត្ថ សន្តី”តិ ឯត្តកេយេវ វុត្តេ នក្ខត្តានិ អញ្ញត្ថាបិ សន្តីតិ ចោទនា សិយាតិ តំ និវារេតុំ “តទា កិរា”តិអាទិ វុត្តំ អនេន ពហុសោ, អតិសយតោ វា ឯត្ថ តទ្ធិតវិសយោ បយុត្តោតិ ទស្សេតិ ចាតុមាសី, ចាតុមាសិនីតិ ច បច្ចយវិសេសេន ឥត្ថិលិង្គេយេវ បរិយាយវចនំ បរិយោសានភូតាតិ ច បូរណភាវមេវ សន្ធាយ វទតិ តាយ សហេវ ចតុមាសបរិបុណ្ណភាវតោ ឥធាតិ បិញ្ញាយំ តីហិ អាការេហិ បូរេតីតិ បុណ្ណាតិ អត្ថំ ទស្សេតិ “មាសបុណ្ណតាយា”តិអាទិនា តត្ថ តទា កត្តិកមាសស្ស បុណ្ណតាយ មាសបុណ្ណតា បុរិមបុណ្ណមិតោ ហិ បដ្ឋាយ យាវ អបរា បុណ្ណមី, តាវ ឯកោ មាសោតិ តត្ថ វោហារោ វស្សានស្ស ឧតុនោ បុណ្ណតាយ ឧតុបុណ្ណតា កត្តិកមាសលក្ខិតស្ស សំវច្ឆរស្ស បុណ្ណតាយ សំវច្ឆរបុណ្ណតា បុរិមកត្តិកមាសតោ បភុតិ យាវ អបរកត្តិកមាសោ, តាវ ឯកោ កត្តិកសំវច្ឆរោតិ ឯវំ សំវច្ឆរបុណ្ណតាយាតិ វុត្តំ ហោតិ លោកិកានំ មតេន បន មាសវសេន សំវច្ឆរសមញ្ញា លក្ខិតា តថា ច លក្ខណំ គុរុសង្កន្តិវសេន វុត្តញ្ហិ ជោតិសត្ថេ –

“នក្ខត្តេន សហោទយ-មត្ថំ យាតិ សុរមន្តី;

តស្ស សង្ក តត្រ វត្តត្ថំ, វស្សំ មាសកមេនវា”តិ

មីយតិ ទិវសោ ឯតេនាតិ មា តស្ស ហិ គតិយា ទិវសោ មិនិតព្ពោ “បាដិបទោ ទុតិយា, តតិយា”តិអាទិនា ឯត្ថ បុណ្ណោតិ ឯតិស្សា រត្តិយា សព្ពកលាបារិបូរិយា បុណ្ណោ ចន្ទស្ស ហិ សោឡសមោ ភាគោ “កលា”តិ វុច្ចតិ, តទា ច ចន្ទោ សព្ពាសម្បិ សោឡសន្នំ កលានំ វសេន បរិបុណ្ណោ ហុត្វា ទិស្សតិ ឯត្ថ ច “តទហុបោសថេ បន្នរសេ”តិ បទានិ ទិវសវសេន វុត្តានិ, “កោមុទិយា”តិអាទីនិ តទេកទេសរត្តិវសេន

កស្មា បន រាជា អមច្ចបរិវុតោ និសិន្នោ, ន ឯកកោវាតិ ចោទនាយ សោធនាលេសំ ទស្សេតុំ បិញ្ញាបនត្ថមេវ អវត្វា “ឯវរូបាយា”តិអាទីនិបិ វទតិ ឯតេហិ ចាយំ សោធនាលេសោ ទស្សិតោ “ឯវំ រុចិយមានាយ រត្តិយា តទា បវត្តត្តា តថា បរិវុតោ និសិន្នោ”តិ សោវិមមានទិសាភាគាយាតិ ឯត្តាបិ វិមលេន្ទុ មោទេន្តោ រជតវិមាននិទ្ធរិតេហីតិ រជតវិមានតោ និក្ខន្តេហិ,

ຣະຕຕວິປາກປຸກາຍ ຈາ ວິປຸຣິເຕຫິ “ວິນເຣາ”ຕິ ວຸດັ ຍຸຕຕາຈຍຸຕຕອາຊີກຍຸຶ ວິເນນກປັ ອທຸ ທຸເຍາ ຣເຊາ ຣາຫຸຕິ ວຸເຍ ຈຕຕາເຣາ ໂປກກິເລສາ ປິຍຸຕຸກເພກ (ອ ຄິ ໓໕໐; ປີຮິ ໓໓໙) ຣາຊາຍເຈຸຫິຕິ ຣາຊກຸລນຍຸຄາເກເຕຫິ ອຍເຈຸຫິ ອຣ ຈາ ອຕຸຍຸຕຕກຣາຊຸຫິ ເຣຈ ອຍເຈຸຫິ ຈາຕິ ອເຕຸາ ກຍຸກາສເຄຕິ ນິຫາສເຄ “ຣຸນຸາ ຕຸ ເຫຍຍານກໍ, ນິຫາສກຍເຣາ ຈາຍຸອຕີຊກິຕຸ ຈ ຈາຍຣ”ຕຸິ ຫິ ຖຸຕຸາ ກສຸາ ກິນິເຕຸາຕິ ກິນີດກຍເຕຸ ເຈາດກາ ໑ຕ ກຸິ ກຕຸກໍ, ປເຕາີຄກໍ ຈາ ຍຸຕິຕິ ຍຸຍິກາ ເຫຕຸກາ ກຸຸຕຕ ກຸິ ກຕຸິກາກຸຸຕຕລຫໍ ນຍຸາ ເຍາສິຕຸຕຸາ ໑ຕເຣຫິ ກຸຸຕຕຸິ ນຸຊຸ ປຍຸາຈຸຸກຸນຸເຍຫິ ລີເຊກ, ປຸຸຸຍເຊຫິ ຈ ປຊີຍຸລຸິຕໍ ຍເຣນຸ ກຸາຣິ ຍນຸ ຕເຄຕໍ ກກຣິ ປຍຸາ... ເປ... ກຸາຣິຄເຊາ ຈເຊິ ປຊີເກາ ປເຊຸາຕິ ນິຫຍຸຍຸຍາ ຈຄຸິ ຕກາ ກິຣ ປຊີປຸຊຸລກນີເນກ ກຕກຸຸຕຸາ ຕຣາ ຫິ ໂຍຸາຄຸິຂາຕກາຊີນຸປິ (ຂາ ໑໑໘໕) ກຕຸິກຍາເນ ໑ຈເຍຈ ຖຸຕຸາ ເຕກາຫ “ນຍຸຊຸລິຕຊີປຍາລິລກຸຕນຸຕຊີນາກາກ”ຕຸິ ວິວິ ກາຍ ຣວິກາ ຍຫາຍເກຸາ ຣນຸາ ກາຍ ອກິຕຸິຕຸາ ລຸຄຸກຍເກຸາ ຕຕຸ ຕຕຸ ກິນິກຸຈເນກ ນຍາກກາເກ ປີຊີເຍກຸ ກຸຸຕຕກິຍຸອໍ ອກຸກຈຍາເກກ ນຍກິກິຸຸຸິ ຖຸຕຸິ ເຫາຕິ ຍຫາອຊຸກຣາຍໍ ໑ຈໍ ຈຕຸາປິ ຕເຕຸຈ ຍຸຕິ ນຄຸິຊຸາກໍ ກຕຸິ ອເຕຸາ

ໂຊາກໍ ໂຊາຫາເຣາຕິ ອຕຸເຕາ ໑ກໍ ຍາກຸິ ຍາກປຕຸ ກຕຸຖຸກໍ ລຊຸກຈເນກ ອຈເນເກາ ເນາຕຈເນກ ຍຸເຍາ ປີຕິຈຈກຸິ ປີຕິນຍຸຊຸາກຈຈກໍ ກຍຸຖຸກໍ ຫຄຍຸິ ວິຕຸ ກຕຸຖຸກໍ ເກຫຕຸຸິ ຍາຫິ ອກິຊຸຣລາຈເນກ ກລຸິຸຸ, ຫຄຍເຕຸາເຍຈ ຊເປຕຸ ກ ນເກຸາຕີຕິ ອຊິປຸເຍາ ເຕກ ຖຸຕຸ “ອຊິກໍ ຫຸຕຸາ”ຕິອາຊີ ວຸຕໍ ຖຸຕຸ ເຫາຕິ – ຍໍ ຈຈກໍ ປຊີກຸາຫກ ກິຣເປກຸ ເກຈລິ ໂຍຸອາຣາຍ ປີຕິຍາ ຈເນກ ນຣເຕາ ນຫນາຈ ຍຸລເຕາ ກິຊຸຣຕິ, ຕເຄວິຄ “ໂຊາກ”ຕຸິ ອຊິເປຸຕຸິ

ເຄາເນຫິ ວຸຕາ ກຕາ ອປກຕາຕິ ເຄານິກາ ຕ-ກາຣສຸ ກ-ກາຣິ ກຕຸາ ຍຣາ “ກິເລເສ ຊິເຕາ ວິຊິຕາວີຕິ ຊິເກາ”ຕິ ອາຫ “ເຄານາປກຕາ”ຕິ ຍຊິປິ ນຸເຕຸ ຖຸຕຸ “ຈຕຸາເຣເມ ກິກຸເຈ ຈຄຸິຍນຸຣິຍາກໍ ໂປກກິເລສາ, ເຍຫິ ໂປກກິເລເສຫິ ໂປກກິລິຊຸາ ຈຄຸິຍນຸຣິຍາ ກ ຕປກຸິ ກ ກາສກຸິ ກ ວິເຣາຈກຸິ ກຕເຍ ຈຕຸາເຣາ? ອຸາ ກິກຸເຈ...ເປ... ຍຫິກາ ທຸເຍາ ຣເຊາ ຣາຫຸ ກິກຸເຈ ຈຄຸິຍນຸຣິຍາກໍ ໂປກກິເລສາ”ຕິ, (ຖຸຍຸອຈ ໓໓໙) ຕຣາປິ ຕຕິຍຸປກກິເລສສຸ ປເກຄຄສຸກ ຈເນກ ອຊຸກຣາກເຍກ ຄເສຸຕໍ “ປຍຸາຫິ ໂປກກິເລເສຫີ”ຕິ ຖຸຕຸາ ອຍເຕຸາ ຈ ຣຍລີຍາຊີນຊຸເຍາເກເຕາ ຂາາຍຕີຕິ ອາຫ “ຕສຸາ”ຕິອາຊີ ອຄີຍ-ນເຊຸາປິ ຂາຫຸລີ ກຕຸຕຸາກິສາຍເກາ ຍຣາ “ກິຍຸາກິກາ ຊຍຸາ”ຕິ (ຊ ນ ຖຸກຍາຕິກາ ໕໑) ຄສຸຕິ “ຣຍຍຕີ”ຕິ ວຸຍິກາ ຊຸຫຸາຈເນກ ຣຕຸິຍາ ນຸຣຸປຕຸຍາຫ “ຖຸຕຸເຄານວິຍຸຕຸາຍາ”ຕິອາຊີກາ ອຸາຄເຍາ ເຣຕຸ ຖຸຕຸເຄານາ ອຍຍຸາ ເຫຕຸ “ຄສຸິຕໍ ຍຸຕຸາ”ຕິ ໑ຕຸາປິ ນຍຸຊຸຸາເຕຸາ ເຕກ ກາຣເລາກ, ໂຕຸນຍຸຕຸິຍາ ຈ ປິນາຊີກຕາ ຊຊຸນຸາ ຢຸາຊິນາຍ ຣຕຸິຍາ ຍຸເຕຸາ ຊິຈເນາ ຍາເນາ ໂຕຸ ນິຈຊຸເຣາຕິ ໑ຈໍ ຊິຈນຍານາຊີກໍ ລກຸລາ ນລຸລກຸລຸປິຍາ ກວິຕໍ ຍຸຕຸາ, ຕສຸາ ລກຸິຕຸຕຸາຕິ ລກຸລິຍາ, ນາ ໑ຈ ລກຸຸຸາ ຍ-ຈເຕາ ລ-ກາຣສຸ ຂາ-ກາຣາເຄນຈເນກ ຍຣາ “ເປີກຸຣເຕຸາ ນຸຍາປີຕາ”ຕິ ອາຫ “ຊິຈນຍານາຊີກ”ຕຸິອາຊີ

“ຍໍ ເກາ ປຍິຣຸປິນເຕາ ວິຕຸ ປນີເຄຍຸາ”ຕິ ຈຈກເຕາ ນຍລໍ ຈາ ຢຸາຫຸລໍ ຈາຕິ ໑ຕຸ ປຣຍຕຸນຍເລາ, ປຣຍຕຸຢຸາຫຸເລາ ຈ ອຊິເປຸເຕາ, ກ ປກ ປຍຸາຂຸາຍຕຸນຍເລາ, ກ ຈ ຂາຕິຍຕຸຢຸາຫຸເລາຕິ ຖຸຕຸ “ນຍິຕປິປຕາຍາ”ຕິອາຊີ ຂາຫຕິ ປີເປ ຂາຫິ ກເຣາຕີຕິ ຢຸາຫຸເລາ ກິຣຸຕຸິກເຍກ ຂາຫຸຈເກ ຈຕຸເຊຸ ໑ກຈຈກໍ, ໑ກຈເກ ຈາ ຈຕຸເຊຸ ຂາຫຸຈກໍ ຈຄກຍຸຕຸເຍາ ຈຄກວິປລຸາເສາຕິ ອເຕຸາ

ក្តឆ បត “បឃិរុបិរសត”ត្តិ ចត្តរេត្តា “បឃិរុបិរសតោ”តិ ចុត្តត្តា ពាហុចចរេត ចត្តរេត្តា ឲកចចតចរេសត ចចតញ្ចត្តរេយា ចស្សិរេតា៌ អត្តតិ, កាវុដ្ឋាតិរេយ ច ហិ ឲកស្លិយ្យិ ពាហុចចតប្បរេយារេកា តិរុញ្ចរេហា៌ បឃិរុបិរសតោតិ ច ចណ្ហចិបរិយាយតិរេក្ខរេសា ឲស យឆា “បឃិរុគាហាសឹ”តិ៌ អយញាពាហុល៌ ឌិដ្ឋបរេយារេកា, យឌិធំ បរិសរេត្ថ យ-ការបរេរ ចណ្ហចិបរិយារេយា៌ តឆា ហិ អក្លុរចិត្តកា ចគត្តិ “បរិយាឌិតំ រយាឌិចណ្ហស្ស យរាឌិហិ ចិបរិយារេយា”តិ៌ យត្តិ សយហ៌ ចា ត្រាហុហ៌ ចា៌ ក្តយិតា សរេត្តាតបិ ចចរេតតាតិ “រយហឹយា ចតា”តិអាឌិចចរេតត៌ ឌ្ឍការសតិយិត្តកយុត្តិ ឌ្ឍការសក្វុតំ តិយិត្តកយុំ , បរិញ្ចត្តិ តិយិត្តការហេត្តិ អរេត្តា៌ យហាបរាឆតាយាតិ យហារេគារសតាយ៌

“រេតត ហឹ”តិអាឌិ តគត្តចិចរហ៌ រេគចគរេត្តា ចាតិ ឲត្ត ច-សរេក្ខា សយុក្ខុយចរេសត អត្តុបតយរេត, រេតត យឆា រាឌា អឌាតសត្តុ អត្តរេតា បិតុ អរិយសាចកស្ស សត្តុ ក្ខុបដ្ឋាកស្ស ឈាតរេតត យហាបរាឆោ, ឲចំ ភកចរេតា យហាតត្តការស្ស រេគចគត្តស្ស អបស្សយការេចតាបឹតិ ក្តយយត្តុ ក្ខុបរេតតិ៌ តស្ស បិឌ្ឋិលាយាយាតិ រេចាហារយត្តុ, តស្ស ឌឹចកស្ស បិឌ្ឋិអបស្សរេយត, តំ បយុត៌ កត្តា អបស្សាយាតិ ចុត្តុ រេហាតិ៌ ចិរេក្លបបរេត្ថគតត្តិ ចក្លុយាតាយ អត្តរេតា កឆាយ ក្ខុប្បជ្ជតកចិរេក្លបស្ស បត្តិតតុ, អតុប្បជ្ជតត្តិ អឌិប្បារេយា៌ រេតតាហ “តស្សិ ហឹ”តិអាឌិ៌ អសិក្លិតាតត្តិ កាយចឌឹសំយរេត ចិកតសិក្លាតំ៌ កុលុបរេកតិ កុលយុបករេត សត្តារេរ៌ កហិតាសារតាយាតិ ករេហតត្តាកុលាសារចិកតតាយ៌ តិត្តិរេក្លបត្តិ អរេត្តាសយបតយតចិរហិតំ៌

កក្ខត្តិ អចស្សយសយត្តតាយ សុត្តុរ៌

១វ៩៌ អយត្ថារេត្តា ក្តយាយ បិញក្តត្ថាយាយ អឌិករេតា, ក្តយយត្តរេយច ចា អរេត្តាកឆំ កត្តា បិញក្តយរេយចំ ចុត្តត្តិ គរេស្សតិ “រេតតាហា”តិអាឌិតា៌ អសត្តាបិ សយារេតា សត្តា បដិត្តារេតា រេយតាតិ សត្តុបដិត្តារេតា, តស្ស អញុក្ខស្សាបិ សយាតស្ស ញុក្ខបដិត្តាតស្ស “អហរេយរេកា រេលាំរេក អត្តឆយ្ហាតុសាសរេកា”តិ អាចរិយបដិត្តាតកាចំ ចា សត្តាយ ឲចំ ចុត្តុ៌ “រេសា កិរា”តិអាឌិតា អតុស្សុតិយត្តុ បតិ រេបិរាលដ្ឋកឆាតរេយាច កិរសរេក្ខត ចុរេត្តា៌ ឲស តរេយា បររេតា យក្លលិបគតិត្តាចរេតបិ ៌ ឲក្មុតគារសតំ ប្វុរយយាតតាតិ ឲរេកត្មុតគារសតំ អត្តតា សក្ខិ អត្មុតគារសតំ កត្តា ប្វុរយយារេតា៌ ឲចំ ឌាយយារេតា រេចស យក្កុលគារេសា ឌារេតា៌ ឌាតរុរេបរេតចាតិ យាតុកុក្ខិរេតា ចិឌាតរេចរេសរេតច, យឆា ចា សត្តា អតិចត្តា អបិរុតា ឌាយត្តិ, តឆា ឌាតរុរេបរេតច៌ ក្ខុបសក្កុយត្តិតិ ក្ខុបកតា ភឌត្តា រេហាត្តិ៌ តរេគច បត្តាឌ្ជ អក្កុរេហឹតិ តរេគច តក្កុរុបំ “អយរេយច បត្តាឌ្ជា តាយ សិយា”តិ បត្តាឌ្ជ កត្តា អក្កុរេហសិ៌ បត្តាឌិរុតិ តំ បត្តាឌិតយតុបត្តាឌិសុ៌

“បត្តាឌិតសយុហសក្លារេតា”តិ ឲរេតត បត្តាឌិតសយុហតាយរេត្តត សរេឈ្សា, ត តិយ្យាតិកឌិឌ្ឋិចិសុក្ខសឹលសាយត្តាចរេសត សំហតត្តាតិ គរេស្សតិ៌ អស្ស អត្តិតិ អស្ស សត្តុបដិត្តាតស្ស បរិចារការេចត អត្តិ៌ “សឈ្សឹកហឹ”តិ រេចធំ បរិយាយចចតំ, សរេក្កតយត្តរេតា តាតត្តិ អាហ “រេស្តុចា”តិអាឌិ៌ រេស្តុចាតិ ច បត្តាឌិតសយុហសក្លារេតា ឲច៌ រេកចិ បត “បត្តាឌិតសយុហចរេសត សឈ្សឹ, កហដ្ឋសយុហចរេសត កហឹ”តិ ចគត្តិ, តំ រេតសំ យតិយត្តុ ករេលា ឲច រេលាំរេក សឈ្ស-សគ្គស្ស តិរុញ្ចហត្តា៌ អរេចលកចតចរិយាឌិ អត្តតា បរិកប្បិតយត្តុ អាចារេរា៌បត្តារេតា បិករេជា សឈ្សឹអាឌិការេចត៌ អប្បិរេត្ថា សក្តុរេដ្ឋាតិ អត្តរេតា ឲកំ៌ តត្ត លក្ខយាតាប្បិត្ថតំ គរេស្សតុំ “អប្បិត្ថតាយ ចត្តយ្យិ ត តិចារេសតី”តិ ចុត្តុ៌ ត ហិ

តស្មិំ ឋានតិរេក ចិយ ឋត្តក្យាតិក្កុហលាលក្ខលា អប្បិច្ឆតា លព្ភតិ៍ ឃរេឋាតិ កិត្តិឋវេក្ខ៍ា តរក្តិ ឲុរេតត ឋិឋានរេទាឈក្តិ ឲុចំ ឋយុតតាឃ លទ្ធិ តិតុំ តាឃ "ឋាគ្ន"តិ ឋយុរេតា, ត ច ឋាគ្នហិ ឋយុរេតាតិ អតុំយាហ "អឃ"ក្តិអាឌិតា៍ ត ហិ តស្ស ឋាគ្នហិ ឋយុតតា លព្ភតិ៍ ឋុត្តរេទា ឋប្បុរិរេឋាតិ ក្តិឆា អរេតុំ៍ា អស្សុតចរេតាតិ អស្សុតារិឃឆយុស្ស, កតុ្យតុំ ឧេចតំ ឋាយិចចត៌ "ទ្ទាយាតិ ឧេយ ចតឋយាគាតាតិ ឲុតុ្តកំ កាលំ ឋុចិណ្ណាតិ"តិ ពាហុ រត្តិរេឃា ឌាតាតិ៍ តា បតស្ស រត្តិរេឃា ចិរកាលក្កុតាតិ កតុំា "ចិរំ បទ្ធាឌិតស្សា"តិអាឌិ ចុតុំ,

អត្តតុំអញ្ញាបគតុំឋយារេឋា ឧេចឋ ឃចា "យាឋឌារេតា"តិ៍ អឌ តស្ស បគក្ខយស្ស រេកា ចិរេឋរេឋាតិ ឧេច? ចិរបទ្ធាឌិតក្កុហរេលាតស្ស ញុទ្ធិឋីលតា, រត្តញ្ញាកហរេលាត តតុំ ឋយុឌាតតា គស្សិតា, អឃរេយតស្ស ចិរេឋរេឋាតិ៍ កិ៍ បត អតុំ ឋត្ថាឃ រេឋា អយរេច្ឆា អាហាតិ ចុតុំ "អចិរបទ្ធាឌិតស្សា"តិអាឌិ៍ ឌូកប្បតិឃាតិ ឋក្ខហតិឃា៍ អទ្ធាតក្តិ ឌីឈកាលំ៍ កិត្តរេកា បត រេឋាតិ អាហ "ឧេច្ច តរេឃា រាឌបរិចរេចួ"តិ, ក្តិត្តំ, តិណ្ណុំ ចា រាគ្នតំ រឌ្ឍាតុឋាឋតបឌិបិឌិរេឃាតិ អរេតុំ៍ា "អទ្ធគរេតា"តិ ចតុំាបិ ឋុត បតំ ចឃក្កហលំ ឌូឋាតចឃារេបក្ខ បគក្ខយស្ស អតុំចិរេឋឋយុចរេតាតិ គរេស្សតិ "បទ្ធិយចឃ"ក្តិ ទ្ទាយិតា៍ ក្តកឃក្តិ "អទ្ធគរេតា, ចរេឃាអតុប្បរេត្តា"តិ បគក្ខយំ៍

កាឌរេទា តាឃ ឲុរេកា រុក្ខចិរេឋរេឋា, រេឃា "បណ្ណករុរេក្ខា"តិបិ ចុច្ចតិ៍ ឌិឋ្ឋា ចិឃ អតតុ្តយរេតាតិ ឋយុត្តរេទ្ធា៍ ឋុរេត្ត បិតរោ ឋទ្ធិ ឋតុ្វ ឋត្តិកំ កត្តុ្វា ឧេគឋតាឃ ឋុតបុត្តាតំ ឋត្ថាឃាហ "គរោតា...រេប... ការេយា"តិ៍ តិលក្ខលក្ខាហតក្តិ តីហិ លក្ខរេលាហិ អភិឈឌិតំ៍ គស្សរេតតាតិ តិគស្សតយតុ្តា៍ រេឋា ហិ ឌិឋ្ឋា រេតាត ឋទ្ធិ អល្លាបឋល្លាបំ កតុ្វា , តរេតា អភិរិឃចាគំ ឋុតុ្វា ច អតតុ្តយរេតា អរេហាឋិ៍ ក្បុលកចាឃាតិ អក្ខតក្បុលកចាឃ៍ រេតតាហ "ឋុដ្ឋុតរំ អតតុ្តយរេតា"តិ៍ ឃឌិ អតតុ្តយរេតា, កស្មា តុល្យិអរេហាឋីតិ រេចាគតំ ចិរេឋារេឆតិ "អតតុ្តយរេតា ឋយារេតាបី"តិអាឌិតា៍

១៥៦៍រេកាឋាលិឃាតិ ឲុចំតាយរេក ការេយតិ ចុតុំ៍ ចស្សាតការេល ក្បុគ្គំ បតិឌ្ឋិតឋាលិឃាតិ បត អរេតុំ តទ្ធុរេឋត តស្ស តាយំ ឋាតិឋឃយុបបគ្គំ រេហាតិ ពាហុលយតញ្ញាឋាឆារលាតុ្តា, តចាបិ រេឋា រេបិរារេលាហិ អតតុស្សរេតាតិ ឲុកច្ចចារេគា តាឃ ករេតា៍ "យា ឍលីតិ ឋាយិរេកា អាហា"តិ ទ្ទាយិតា តចាចចតយុបិគាឃ តស្ស អាឍ្យាតបរេគត ឋយញ្ញាតិ គរេស្សតិ៍ ឋញ្ញាឃ ហិ ចតុ្យយិច្ឆាឃ អាឍ្យាតបគយ្យិ តាយិកំ ភចតិ ឃចា "អញ្ញាឋិរេកាលូរេញ្ញា"តិ (យហាច៍ ១លំ)៍ រេឋឋក្តិ "រេឋា បរេណ្ណត ចា"តិអាឌិចចត៌

១៥៧៍ គាឋាឌីឋុ ឋិរិចទ្ធកាឌិតាយយិច អឌិរេតាតិ តស្ស តាយយតុ្តា៍ រេករេឋហិ ចាឃិរេតា កយ្ទរេលិ ឃស្សាតិបិ ឃុឌ្ឌតិ៍ បឌិកិច្ចតរត្តិ តិហីតតរំ៍ "ឃចាហា"តិអាឌិតា អក្កុតុ្តរាករេយ តិកតិបិរេត យក្ខលិឋុត្ត (អ៍ តិ៍ ១៍១៦ប័) យាហរិ៍ តត្តាចុតាតីតិ តរេត្ត ចីតាតិ៍ "ឋីរេត ឋីរេតា"តិអាឌិតា ឍហាការេរហិ តស្ស បឌិកិច្ចតរំ គរេស្សតិ៍

១៥៨៍ បក្ខញ្ញុតិ ឋយុឌិឌ្ឋិរេកាឋុ ញ្យាបឌ្ឌតីតិ បក្យរេឆា៍ ចគ្គំ កតុ្វាបីតិ ឲុតុំ បិ-ឋរេឌ្ឍត រេភាឌតំ ក្បុឌ្ឍិតុ្វាបិ រេកតចិ អឋុចិតា យក្ខិតុ្វាបីតិ ទ្ទាយយតុំ ឋយ្យិរេលួតិ៍ ចាលិកាធ្នុបំ កតុ្វាតិ ចតឋយាគាតឋីរេឋត ចាលិកាឋច្ឆាឃំ កតុ្វា, តចាទ្នុរេប អតុបាយតីឃច្ចារេត ឋុត ចតំ ឋយាគាឃ កច្ឆតីតិ ចុតុំ រេហាតិ៍

១៥៩. “កណ្ហកិលេសា”តិ វុត្តស្ស “បលិពុទ្ធកិលេសា”តិ អត្ថចនំ, និសាទេ បរិពុទ្ធកិច្ចា លេត្តចត្ថុបុត្តគារាឌិចិសយោ រាគាឌិកិលេសាតិ អត្ថោ. “វុច្ចចាឌិតាយា”តិ ព្ពយិតា លទ្ធិចសេតស្ស តាយំ, ត បតត្ថេតាតិ ឌេស្សតិ. យាច ហិ សោ យទេក្កត សយ្ហុជិតោ, តាច អត្ថិយេច. អយំ បត ចចតេត្វា – “តត្ថិ យឃ្យាកេណ្ហា”តិ កណ្យាតីតិ គិកេណ្ហាតិ. តាឌស្សាតិ វុច្ចិតាយកស្ស.

កោយារគច្ឆុចកកចាចណ្ហតា

១៥៦. សព្ពចា ពុញ្ញិត្តកាចំ សត្ថាយ “វុស តាក...បេ... ចិយា”តិ ចុត្តំ. ស្ុបណ្ណោតិ កវុឡ្ហ, កវុឌោ ចា សក្កដយតេត. “ឌ-ឡ្ហអាត’យចិសេសា”តិ ហិ តត្ថ ចឌត្តិ. យចាឌិប្បាយំ ត ចត្តតីតិ កត្វា “អតេត្វា ចត យេ”តិ ចុត្តំ. ស្ុបសត្តស្សាតិ សព្ពចា សព្ពាយេត ស្ុបសយំ កតស្ស. ឌិចកស្ស ពុញ្ញិតាចេចា យយ អធិប្បាយស្ស យទ្ធតសឌិសោ, តស្មា តឌេច ពុញ្ញិតាចំ បុទ្ធិត្វា កចាបេតេត យយ អធិប្បាយេយា សយ្យាឌេតព្ពាតិ អយយេត្ថ ទេព្ពា អធិប្បាយេយាតិ ឌេស្សត្តោ “ហត្ថិយិបតោ បតា”តិអាឌិយាហ. កិត្តិ គារលាបុច្ឆាយំ តិបិតោតាតិ ឌេស្សតិ “កោត គារលោតា”តិ ព្ពយិតា, យេត ពុចំ ពុញ្ញិកំ តំ គារលត្តិ ចា អត្ថំ ឌេស្សតិ. តត្ថ យចាសយ្ហចំ គារលំ ស្ុទ្ធិត្វា អធិប្បាយំ ឌេស្សតំ “ព្ពយេស”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ. យចា វុតេសត្តិ វុតេសំ ក្យល្ហបកោ អត្ថិ យចា, ព្ពយេសំ តុ លោ តិណ្ហ គារលាតំ អញ្ញាតទេត គារលេតា ពុញ្ញិ គចឃីតិ បុច្ឆតីតិ អធិប្បាយេយា.

កចាបេតីតិ កចាបត្ថិកាយេយា ហោតិ. បច្ចាបតិដ្ឋិតេតាតិ វុត្ត បច្ចាហិ អក្ខេហិ អភិយុត្តំ ជិតេតាតិ អត្ថោ, បិឌខាលុ កប្យេ ហត្ថ ឃីសសព្ពាតាតិ បច្ចា អក្កាតិ សយំ កត្វា ឌូតាយេត្វា អភិយុត្តំ ជិតេត បឃយំ ចក្តិត្វាតិ ចុត្តំ ហោតិ. យយ្បិ ចឌត្តិ “តចកតទេតុបិលិ កិក្កូតា ចុទ្ធតេស្ស កិក្កូតោ បិតេឌ ចត្ថតេត្តត ព្ពយេ បច្ចា ឌយេ អញ្ញាត្តំ ស្ុបដ្ឋារបត្វា បិឌា ចក្តិតព្ពា’តិអាឌិកំ (បរិ. ៣៩៥) ចិតយបិឡព្ពយាហរិត្វា វុកំសកេលាអញ្ញលិបក្កហលាបិឌសព្ពាហតបេយការចុបដ្ឋាបតចេសេត បច្ចាបតិដ្ឋិតចត្ថតា”តិ, តយេត្វាតឌិប្បេតំ ក្នុតោ ចត្ថតេត យចាចុត្តបច្ចាក្កស្ស អបរិបុណ្ណត្តា. ចត្ថតា ចេត្ថ បលាយតា អញ្ញលិបក្កហលាកេបុដសយាយោរោកា. “បច្ចាបតិដ្ឋិតេតចក្តិត្វា”តិ ច កាយបលាយោ ចុទេត្វា, “យយ សត្តេតា”តិអាឌិតា បត ចឌីបលាយោ, តក្យុគយបុទេចរាតុចេចសេត យតោបលាយោតិ. កាយំ សព្ពាបិ តចាកតស្ស បដិបត្តិ អតញ្ញាសាឌារលា អច្ឆរិយព្ភុតរូបិច, តចាបិ កក្កកាក្កត្តិ អភិខាតិ អភិតិក្ខូយត អភិសព្ពោឌិ ឌយ្ចក្កប្យចត្តត (ឃំ. តិ. ៥.១០៥៧; បដិ. យ. ៤.៤០) យយកបិដិហារិយឌេចចារោហតាតិ សឌេចកេ លោកេ អតិចិយ ស្ុបិកជាតិ, ត សក្កា កោតចិ បដិគាហិតុត្តិ តាតិយេចេត្ថ ស្ុទ្ធជាតិ.

ព្ពត្ថំ ព្ពយំ បកាទំ ក្នុតោ បតេត្តាតិ ព្ពត្តុក្ខតោ, តស្ស អាព្យាតំ ព្ពត្តុក្ខតាព្យាតំ, សោយេចតេត្វា ព្ពត្តុក្ខតាព្យាតេត្វា. អឆ ចា ព្ពត្ថំ វុចំបកាទោ ក្នុតោ ខាតោតិ ព្ពត្តុក្ខតោ, តាឌិសោតិ អាព្យាតំ ព្ពត្តុក្ខតាព្យាតំ, តឌេចតេត្វា ព្ពត្តុក្ខតាព្យាតេត្វា, តស្មិំ ស្ុបយោកចឌត្តិ អត្ថោ. អព្ភុក្កតោតិ វុត្ត ហិ អភិសទ្ធោ បឌាតចេសេត ព្ពត្តុក្ខតាព្យាតត្ថខោតកោ កយ្ឋប្យចឌីយោ អភិគចិត្វា ស្ុក្កយតកិរិយាបការស្ស ឌីបតតោ, តេត បយោកតោ “តំ លោ បត គកចត្ត”ត្តិ ព្ពាចំ ស្ុបយោកចចំ សាយិអត្ថេ សយាតយ្បិ អប្យឌាតចេសេត ព្ពត្តុក្ខតាព្យាតត្ថឌីបតតោ “ព្ពត្តុក្ខតាព្យាតេត្វ”តិ ចុត្តំ. តេតេតចាហ “តស្ស លោ បត គកចតោតិ អត្ថោ”តិ. តត្យ ច “សាឆុ ឌេចឌេត្វា

មាតរមភី”តិ ឯត្ថ វិយ “តំ ខោ បន ភគវន្ត”ន្តិ ឯត្ថ អភិសទ្ទោ អប្បយុត្តោ, កថមេត្ថ តំបយោគតោ ឧបយោគវចនំ សិយាតិ? អត្ថតោ បយុត្តត្តា. អត្ថសទ្ទបយោគស្ស ហិ អត្ថបយោគោយេវ បធានោតិ. ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យថា “សាធុ ទេវទត្តោ មាតរមភី”តិ ឯត្ថ អភិសទ្ទបយោគតោ ឥត្ថម្ភូតាខ្យានេ ឧបយោគវចនំ កតំ, ឯវមិធាបិ “តំ ខោ បន ភគវន្តំ អភិ ឯវំ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ”តិ អភិសទ្ទបយោគតោ ឥត្ថម្ភូតាខ្យានេ ឧបយោគវចនំ កតន្តិ. យថា ហិ “សាធុ ទេវទត្តោ មាតរមភី”តិ ឯត្ថ “ទេវទត្តោ មាតរមភិ មាតុវិសយេ, មាតុយា វា សាធូ”តិ ឯវំ អធិករណត្ថេ, សាមិអត្ថេ វា ភុម្មវចនស្ស, សាមិវចនស្ស វា បសង្គេ ឥត្ថម្ភូតាខ្យានជោតកេន កម្មប្បវចនីយេន អភិសទ្ទេន បយោគតោ ឧបយោគវចនំ កតំ, ឯវមិធាបិ សាមិអត្ថេ សាមិវចនប្បសង្គេ យថា ច តត្ថ “ទេវទត្តោ មាតុវិសយេ, មាតុ សម្ពន្ធី វា សាធុត្តប្បការប្បត្តោ”តិ អត្ថោ វិញ្ញាយតិ, ឯវមិធាបិ “ភគវតោ សម្ពន្ធី កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ អភិភវិត្វា ឧគ្គមនប្បការប្បត្តោ”តិ អត្ថោ វិញ្ញាយតិ. តត្ថ ហិ ទេវទត្តគ្គហណំ វិយ ឥធ កិត្តិសទ្ទគ្គហណំ, “មាតរ”ន្តិ វចនំ វិយ “ភគវន្ត”ន្តិ វចនំ, សាធុសទ្ទោ វិយ ឧគ្គតសទ្ទោ វេទិតព្វោ.

កល្យាណោតិ ភទ្ទកោ. កល្យាណភាវោ ចស្ស កល្យាណគុណវិសយតាយាតិ អាហ “កល្យាណគុណសមន្នាគតោ”តិ, កល្យាណេហិ គុណេហិ សមន្នាគតោ តព្វិសយតាយ យុត្តោតិ អត្ថោ. តំ វិសយតា ហេត្ថ សមន្នាគមោ, កល្យាណគុណវិសយតាយ តន្និស្សិតោតិ អធិប្បាយោ. សេដ្ឋោតិ បរិយាយវចនម្បិ ឯសេវ នយោ. សេដ្ឋគុណវិសយតា ឯវ ហិ កិត្តិសទ្ទស្ស សេដ្ឋតា “ភគវាតិ វចនំ សេដ្ឋំ, ភគវាតិ វចនមុត្តម”ន្តិអាទីសុ (វិសុទ្ធិ. ១.១៤២; បារា. អដ្ឋ. ១.វេរញ្ជកណ្ឌវណ្ណនា; ខុ. បា. អដ្ឋ. ១; ឥតិវុ. អដ្ឋ. និទានវណ្ណនា; មហានិ. អដ្ឋ. ៥០) វិយ. “អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ”តិអាទិនា គុណានំ សំកិត្តនតោ, សទ្ទនីយតោ ច វណ្ណោយេវ កិត្តិសទ្ទោ នាមាតិ អាហ “កិត្តិយេវា”តិ. វណ្ណោ ឯវ ហិ កិត្តេតព្វតោ កិត្តិ, សទ្ទនីយតោ សទ្ទោតិ ច វុច្ចតិ. កិត្តិបរិយាយោ ហិ សទ្ទសទ្ទោ យថា “ឧឡារសទ្ទា ឥសយោ, គុណវន្តោ តបស្សិនោ”តិ. កិត្តិវសេន បវត្តោ សទ្ទោ កិត្តិសទ្ទោតិ ភិន្នាធិករណំ ទស្សេតិ “ថុតិឃោសោ”តិ ឥមិនា. កិត្តិសទ្ទោ ហេត្ថ ថុតិបរិយាយោ កិត្តនមភិត្ថវនំ កិត្តីតិ. ថុតិវសេន បវត្តោ ឃោសោ ថុតិឃោសោ, អភិត្ថវុទាហារោតិ អត្ថោ. អភិសទ្ទោ អភិភវនេ, អភិភវនញ្ច អជ្ឈោត្ថរណមេវាតិ វុត្តំ “អជ្ឈោត្ថរិត្វា”តិ, អនញ្ញសាធារណេ គុណេ អារព្ភ បវត្តត្តា អភិព្យាបេត្វាតិ អត្ថោ. កិត្តិ-សទ្ទោ អព្ភុគ្គតោតិ ចោទនាយ “ឥតិបិ សោ ភគវា”តិអាទិមាហាតិ អនុសន្ធិ ទស្សេតុំ “កិត្តី”តិ វុត្តំ.

បទានំ សម្ពន្ធំ បទសម្ពន្ធោ. សោ ភគវាតិ យោ សោ សមតិំស បារមិយោ បូរេត្វា សព្ពកិលេសេ ភញ្ជិត្វា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុទ្ធោ ទេវានមតិទេវោ សក្កានមតិសក្កោ ព្រហ្មានមតិព្រហ្មា លោកនាថោ ភាគ្យវន្តតាទីហិ ការណេហិ សទេវកេ លោកេ “ភគវា”តិ បត្ថដកិត្តិសទ្ទោ, សោ ភគវា. យំ តំ-សទ្ទា ហិ និច្ចសម្ពន្ធា. “ភគវា”តិ ច ឥទមាទិបទំ សត្ថុ នាមកិត្តនំ. តេនាហ អាយស្មា ធម្មសេនាបតិ “ភគវាតិ នេតំ នាមំ មាតរា កតំ, ន បិតរា កត”ន្តិអាទិ (មហានិ. ៥; ចូឡនិ. ៧). បរតោ បន “ភគវា”តិ បទំ គុណកិត្តនំ. យថា កម្មដ្ឋានិកេន “អរហ”ន្តិអាទីសុ នវសុ ឋានេសុ បច្ចេកំ ឥតិបិសទ្ទំ យោជេត្វា ពុទ្ធគុណា អនុស្សរិយន្តិ, ឯវមិធ ពុទ្ធគុណសំកិត្តកេនាបីតិ ទស្សេន្តោ “ឥតិបិ អរហំ...បេ... ឥតិបិ ភគវា”តិ អាហ. វិញ្ញាយតិ “អរហ”ន្តិអាទីហិ នវហិ បទេហិ យេ សទេវកេ លោកេ អតិវិយ បាកដា បញ្ញាតា ពុទ្ធគុណា, តេ នានប្បការតោ វិភាវិតា ហោន្តិ “ឥតិបី”តិ បទទ្វយេន តេសំ នានប្បការតាទីបនតោ. “ឥតិបេតំ អភូតំ, ឥតិបេតំ តច្ឆ”ន្តិអាទីសុ (ទី. និ. ១.៥) វិយ ហិ ឥតិ-សទ្ទោ ឥធ អាសន្នបច្ចក្ខការណត្ថោ, បិ-

សង្ខ្យា សម្បិណ្ឌនត្ថេ, តេន ច តេសំ នានប្បការករណតោ ឱបិតោ, តានិ ច ក្រឡាសល្លក្ខណការណានិ សង្ខារសម្បត្តានំ ចិត្តខាទិកានិ បច្ចក្ខានិ ហោន្តិ, តស្មា តានិ សំកិលេស្សត្ថេន ចិត្តានិ ចិត្តស្ស សម្ពន្ធិតានេច កត្វា សំកិលេស្សត្ថានីតិ ឥមេស្សត្ថា "ឋបិតា ច ឋបិតា ច ការណេនាតិ ចុត្តំ ហោតី"តិ អាហ។ ឯចមាទិក្ខិត្តបទា កិលេស្សត្ថ យស្ស សំកិលេស្សតិ, តស្ស ករចតិ អតិចិយ បសាទោ ហោតិ។

អារកត្តាតិ កិលេសេហិ សុចិទូរត្តា។ អរីតន្តិ កិលេសារីនំ។ អរានន្តិ សំសារចក្កស្ស អរានំ។ ហតត្តាតិ ចិច្ឆិន្នត្តា។ បច្ចយាទីនន្តិ ចីចរាទិបច្ចយានញ្ច បូជា ចិសេសានញ្ច។ រហាភាចាតិ ចក្ខុរហាទីនយភាចតោ។ រហោបាបករណាភាចោ ហិ បតយតិក្កមេ រហាភាចោតិ ចុត្តំ។ ឯចម្បិ ហិ យថាឥបេតយត្ថោ លព្ភតីតិ។ តតោតិ ចិសុទ្ធិមគ្គតោ (ចិសុទ្ធិ។ ១។១២៣)។ យថា ច ចិសុទ្ធិមគ្គតោ, ឯចំ តំនិចណ្ណនាយ បរមត្ថមញ្ជូសាយំ (ចិសុទ្ធិ។ ដី។ ១។១២៤) តេសំ ចិត្ថារោ គហេតព្ពោ។

យស្មា ឌីឃកោ ពាហុសោ សត្ថុ សន្តិកេ ព្យុគ្គហេណ សុត្វា ឋិតោ, ធិដ្ឋសច្ចតាយ ច សត្ថុសាសនេ ចិគតកថំកថោ, សត្ថុក្រណកថនេ ច ចេសារជ្ជប្បត្តោ, តស្មា សោ ឯចំ ចិត្ថារតោ ឯច អាហាតិ ចុត្តំ "ឌីឃកោ បន"តិអាទិ។ "ឯត្ថ ច"តិអាទិនា សាមត្ថិយត្ថមាហ។ ធារេយា ឌេសនាគាណេចេ, ពាលំ បន ចសពាលនាណំ ចិស្សត្ថន្តិ ភាចតប្បុំសកបធំ, អភាសន្តិ អត្ថោ។

បច្ចច្ចណ្ណាយាតិ ចុត្តិកាឌីចសេន បច្ចបការាយ។ តិទន្តទំ ចុរធំ អតោហិ កតាធិការកាចតោ។ កម្មត្ថានយចសេន ហិស្ស ទេញ្ញា ក្រឡាសនិទំ លក្ខបហតំ ហោតិ។ កស្មា បនេស ឌីឃកេយច កយតសញ្ញាយ អាណាបេតីតិ អាហ "ឋាយាយា"តិអាទិ។

១១៥។ "ខ្ពួយ"ន្តិ ចត្វា ត កេចលំ ខ្ពួយការចោរយចេត្វ ការណំ, អថ ខោ អប្បសទ្ធតាបីតិ ឥមេស្សត្ថំ "អស្សយាតទេឋយាតាតី"តិអាទិ ចុត្តំ។ ហត្ថិយានេសុ ច តិន្តិសេចតេយច គហេត្វា ហត្ថិតិទោយាបិ កប្បោបេសិ។ បតាតុបតន្តិ បតយត្ថាកំ បធំ បុរតោ គច្ឆន្តស្ស ហត្ថិយាតស្ស បទេ តេសំ បធំ កត្វា, បតសទ្ធោ ទេត្ថ បឥចត្យអត្ថោ។ តិន្តាតស្សាតិ សន្តាកិលេសឥទឋច្ចុបសយស្ស។ តិន្តាតេហចាតិ អប្បសទ្ធតាយ សទ្ធសន្តោកតច្ចុបសមេហច។

កទេណ្ហតិ ហត្ថិតិបរិយាយចចនំ។ គណាតិ សទ្ធំ កទេរាតីតិ ហិ កទេណុ, កទោរច យស្សា, ត ឌីទោឈា ឥទន្តាតិ ចា កទេណុ, "កទេណុកា"តិបិ បិឋេធា, តិទុត្តិតយេន បឥសិទ្ធំ អាទេរាហតសទ្ធនំ កុចាឌីនំ ពាន្ធតេយច។ ឧបចយន្តិ រាឌាតយុបចហិតំ សយត្ថំ "ឧបក្រយន្តិ"បិ បឋន្តិ, រាឌាតយុបក្រហិតំ កោបិតំ សយត្តន្តិ អត្ថោ។ "ឯចំ កិទេស្សា"តិអាទិ បឋិតកាចចិកាចនំ។ កថា ចត្តតីតិ លទ្ធោការសការេចត ឥមេកថា បចត្តតិ។ "ទេញ្ញា អាសន្នាតិចត្តតត្ថំ អាសន្តចារីកាចេត ហត្ថិតិសុ ឋាត្ថិយោ តិសដ្ឋាបិតា"តិ (ឌី។ តិ។ ដី។ ១។១៥៥)

អាចរិយធម្មបាលត្ថេទេត ចុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បត "ឋាត្តិយោ តិស្សាយ បុរិសានំ កយំ តាយ តត្តិ, សុចំ ឋាត្តិបរិចុតោ កយិស្សាមី"តិ តត្ថ ការណំ ចុត្តមេច។ ឋបិតាបិ ការណេន កចិតព្ពន្តិ បត អាចរិយេន ឯចំ ចុត្តំ សិយា។ ទេញ្ញា បទេសំ ធូរុបសន្តយតកាចឥស្សតត្ថំ តា បុរិសទេចំ កាហារបត្វា អាចុធហត្ថា ការិតា។ ហត្ថិតិការសតាតីតិ ឯត្ថ ហត្ថិតិយោ ឯច ហត្ថិតិកា។ "បច្ច ហត្ថិតិយា សតានី"តិបិ កត្ថចិ បិឋេធា, សោ អយុត្តោច "បច្ចមត្តេហិ តិក្ខុសតេហី"តិអាទីសុ (បារា។ ១) ចិយ ពាឌីសេសុ បន្នបទស្ស សមាសស្សេច ឥស្សតតោ។

ᨠᩔᨧᩥᨴᩮᩅᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨳᩥᨸᨲᩥᨲᩮ ᨿᨳᩣᨩᩣᨲᩮ ᨿᩔ ᨠᩔᨧᩥ ᩅᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳᨶᨿᩮᨸᩥ ᩋᩣᨿᨲᩥ ᨿᨣ᩠ᨣᩈᩃᩥᨠᨿᨸᨲᩥᩔᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩈᩣ ᨿᨳᩣᨩᩣᨲᩔ ᩁᩪᨸᨠᩣᩁᩣᨿ ᨠᨳᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨸᨭᩥᨧᩮᨨᨶᩦᨲᩥ ᨴᩣᩁᩩᨸᩥ᪨ ᩁᩪᨸᨴᩣᩁᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨧᩮᨲᩥᨿᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩋᨶᩩᨸᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩋᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩩᨧᩥᨿᩣ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ ᨴᩣᩁᩩᨽᨱ᩠ᨯᩮᨶ ᩉᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩴ᪨ ᨿᨬ᩠ᨬᩈᩦᨲᩥ ᨸᨠᨲᩥᨿᩣᨸᩥ ᨴᩣᨶᩣᨶᩥ᪨ ᨲᨶᩮᨧᩣᨲᩥ ᨠᨿᨽᩣᨣᨿᨽᩮᨴᩮ᪨ ᨿᨴᩥ ᨣᨱ᩠ᨯᨠᩣᩁᩮᨿᩣ, ᨣᨱ᩠ᨯ, ᩋᨳ ᨶ ᨣᨱ᩠ᨯᨠᩣᩁᩮᨿᩣ, ᨿᩣ ᨣᨱ᩠ᨯ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩁᩩᨧᩥᨿᩮᩅ ᨸᨿᩣᩃᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪑᪓᪕᪨ ᨸᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᨸᨴᩮ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ᪨ “ᨿᨳᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᨴᩔ ᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩅᨧᨶᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨿᨳᩣᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᨲ᩠ᨳᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᨿᨳᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨶᩥᨣ᩠ᨣᩉᩦᨲᩃᩮᩣᨸᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨸᩥᨶᩮᩣ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩃᩮᩣᨸᩅᩈᩮᨶᩣᨸᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨿᨳᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ “ᩃᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ “ᩃᨲ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ “ᨿᨳᩣᨲᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᨿᨳᩣᨲ᩠ᨿᩣ᪨ ᨸᩩᨶ ᨧ-ᨠᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᨳᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨳᩮᩅᩈᩮᨶ ᨸᨶᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᨸᩩᩃ᩠ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᨧᩥᨸ᩠ᨸᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩣ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩥᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨧᩥᩈᩮᩈᨶᨲᩮᨿ᩠ᨿᩥᨠᩣᨿ᩠ᨿᩮ ᨧᩥᩈᩮᩔᩃᩥᨦ᩠ᨣᩣᨴᩥᨠᩣᩉᨠᩴ᪨ ᨲᩥᨿᩮᩣᨩᨶᩈᨲᩣᨶᨲ᩠ᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨨᩴ ᨲᩥᨿᩮᩣᨩᨶᩈᨲᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩃᩥᨠᩴ᪨ ᨵᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨿᨳᩣᩁᨲ᩠ᨳᩴ ᩍᨴᩔᩁᩥᨿᩈᩦᩁᩦᨲᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᨿᨣᨱᩁᨲ᩠ᨳᨿᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᩉ᪨ ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨶᩁᨲᩥ “ᨲᩔᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ᪨ ᨸᨭᩥᨿᨲ᩠ᨲᨧᩮᨴᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨵᨶ᩠ᨴᩈᩥᨶᩮᩁᩣᨧᩮᨴᨶᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩈᨲ᩠ᨲᩃᨦ᩠ᨣᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩴᩈᩮ ᨧᩪᩊᨷᨯ᩠ᨰᨶᩅᩈᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨵᩣᩈᩦᨲᩥ᪨ ᨿᩃᩥᨦ᩠ᨣᩃᩮᩣᨲᩣᨿᩮᩁᨲᩥ ᨿᩃᩥᨦ᩠ᨣᩃᩮᩣᨵᩥᩈᩮ᪨

“ᩋᨸᩁᩣᨸᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᨶᩈᩣ ᨸᩁᩥᨧᩣᩁᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩃᩩᨬ᩠ᨧᩣᨿᨶᨠᩣ ᨧᩮᩈᩅᩈᩮᨶ, ᨠᩥᩁᩣᨲᩈᨧᩁᩋᨵᩥᨠᩣᩁᨶᩮᩣ ᨩᩣᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨲᩣᩈᩴ ᨸᩁᩥᨧᩣᩁᩥᨠᩥᨶᩥᨿᩮᩣ ᨶᩔᩥᨲᩣ᪨ ᨧᩥᩔᩣᩈᩥᨠᨸᩩᩁᩥᩈᩣᨲᩥ ᨧᩔᩩᨧᩁᩮ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ᪨ ᨠᩩᩃᨠᩮᩣᨭᩥᨠᩔᩩᩁᩥᨿᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨿᨳᩦ ᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨿᩣᩃᩮᨿᨲᩮᨶᩈᨲ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᨿᨲ᩠ᨲᩣ, ᨿᨳᩣᩅᩩᨠᩣᨧᩣ ᩁᩣᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩣ᪨ ᨧᩥᨬ᩠ᨩᩣᨶᩁᨲᩁᩩᩃᩣ ᨧᩥᨿᩣᨲᩥ ᨿᨲ᩠ᨲᩣᩅᩩᨠᩣᩁᩮᨧᨶ ᨧᩥᨬ᩠ᨩᩣᨿᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥᩈᨿᩢᨲ᩠ᨳᩣ ᨧᩥᨬ᩠ᨩᩣᨶᩁᨠᩩᨿᩣᩁᨠᩣ ᨧᩥᨿ᪨ ᩁᨭ᩠ᨮᩥᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨠᩮᩣᨭᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩁᨭ᩠ᨮᩮ ᨸᩁᩥᨧᩁᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩉᩥ ᩃᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣ ᩁᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨽᩣᨽᩣᩅᩩᨽᨸᩁᩥᨧᨿᨲᩣᨿ ᩁᩣᨩᨠᩁᨠ᩠ᨡᨲᩣ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩁᩁᨭ᩠ᨮᨠᩮᩣᨭᨠᩣᨽᩴ ᨧᩣ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᨭ᩠ᨮᩥᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩃᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨠᩮᩣᨭᩁᩣᨩᩣᨶᩮᩣ᪨ “ᩋᨽᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᨧᨲ᩠ᨲ ᨲᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨧᩥᨿ ᩉᩥ ᨴᩦᨠᩣᨿᩴ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᨭᩦ᪨ ᪑᪨᪑᪓᪕) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩮᩣᨭᩈᨴ᩠ᨵᩣ ᨠᩮᩣᨭᨠᨧᩣᨵᨠᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨶᩁᨭ᩠ᨮᩴ ᩁᩔᩣᩁᨸᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩁᨴ᩠ᨵᩥ ᨸᩈᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨩᨿᩈᨴ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ “ᨩᨿᨲᩩ ᨿᨳᩣᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨩᨿᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ᪨ ᨶᩩᨸᨲ᩠ᨲᩥᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨸᩦᨲᩥ ᨶᩩᨸᨲ᩠ᨲᩥᨸᩁᩥᨧᩣᩁᩮᩁᩣ᪨ ᩈᨭ᩠ᨮᩥᩅ ᨻᩥᨠᩣᩉᨠᩅᩈᩮᨶ ᨧᩮᨯᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᨫᨭᩣᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩈᨾ᩠ᨻᩩᩉᩣ᪨ ᨸᩉᩁᨿᩣᨽᩣᨲᩥ ᨷᩩᩈᨿᩣᨽᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩈᨦ᩠ᨥᨭ᩠ᨭᨽᩣᨲᩥ ᩋᨧᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᨨᨠᨿᨶᩮᨽᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩈᨾ᩠ᨻᨯ᩠ᨰᩣ᪨ ᩈᩃᩥᩃᩮᩣᨲᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᨠᩈᩃᩥᩃᩮᩣᨥᩔᩥᨠᩈᩃᩥᩃᩋᩣᨴᨿᩮᩣ “ᩋᨽᨸᩈᩣᩃᩥᨠᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᨧᩣ ᩈᨩ᩠ᨫᩪ ᨧᩣ ᨣᩣᩉᩴ ᨧᩣ ᨻᩩᨠᩴ ᨧᩣ ᩈᩃᩥᩃᩴ ᨧᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ ᨠᨷ᩠ᨿᩣ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣᨷᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨸᩣᨧᩥ᪨ ᪙᪔᪑) ᨧᩥᨿ᪨ “ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᩋᨠ᩠ᨡᩮᩣᨽᩥᨱᩦ ᩈᩮᨶᩥᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨧᩥ ᩃᩥᨡᨲ᩠ᨲᩥ, ᩈᩣ ᩋᨶᩮᨠᩮᩣᨭᩥᨸᩥ ᨷᩮᩣᨲ᩠ᩅᩮᨠᩮᩣᩈᩩ ᨶ ᩑᨠᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᩋᨶᩮᨠᨠᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩣ ᨧ ᩈᩮᨶᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨣᩊᩥᨲᩣᨲᩥ ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿᩮᩅ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩣᩅᩥᨶᨲᩮᩣ ᩈᩁᩣᨧ ᨧᩮᩣᨴᨶᩣᨿᩦᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩁᨷᨲᨽᩣᨲᩥᨣ᩠ᨣᨿᨷ᩠ᨿᩣᨿᩮᩣᨽᨶ ᩁᩮᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᩁᩥᩈᩴ ᩈᩴᨧᩥᨶ᩠ᨲᩉᨲᩥ᪨ ᨠᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩣᩉ “ᩈᩁᩮᨧ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

ᩈᩴ ᨡᩣᨿᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᨡᩴ ᨿᨳᩣ ᨲᨳᩣ ᨡᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨡᩣᨿᩥᨲᨭ᩠ᨮᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨡᨿᨲᩮᩣ ᩁᩪᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮ “ᨡᩣᨿᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨿᩥᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨡᩣᨿᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩮᩣ ᨴᩤᩃᩴ ᨡᩴ ᨡᨿᨲᩮᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ ᨧᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ (ᨧᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᪒᪨᪗᪓᪑) “ᨡᨿᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨲᩣᩅ ᨸᨶ ᨡᩣᨿᨲᩥ, ᨶ ᨡᩣᨿᨲᩦᨲᩥ? ᨶ ᨡᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ‘ᩋᨲᩦᨲᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩣ, ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩅᩈᩮᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ກາຍທ຺ວາຣທ຺ເວຣ ອາຣມ຺ມໍ ກຍໍ ກາຍຕິ ເອວມ຺ວາຕິ ກຕ຺ວາ. ກາຍເຫຕຸເທ຺ວຣ ທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ກຍໍ ປາປເຕາ ກາຍຕິ ເອເຕນາຕິ ກຕ຺ວາ. ກຍາທກຕ຺ຕິ ກາຍຕາກາເຣາ. ເອວມ຺ປີຕິ ທີຊາຍຸກາ ເທວາປິ. ສຍ຺ເມນຕ຺ຕິ ປຕ຺ຖາສຸ ທເຕ຺ວສຸ ປຕ຺ຖສາທກ຺ຣມປທຍຕ຺ທິຕໍ ສຍ຺ເມສຕໍ. ເຍພຸເຍ຺ຍຕາຕິ ສເປຕ຺ວາ ທິຫານສເທເສ ຕເທເສ຺ສນໍ ສເສນ ຊາທຸລ຺ລເຕາ. ທິຫານສຕ຺ຕາ ຫິ ເຕສໍ ສິຕ຺ຕຸປ຺ປາທກຍຍ຺ຍ ນ ວຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ. ກາຍໍ ສີເຫາປຍສຸຕ຺ຕຖກຖາຍໍ (ອ. ນິ. ອຖ. ໒.໓.໑໑) ສິຕ຺ຕຸປ຺ປາທກຍຍ຺ຍ ຕທຕ຺ຖກາເຣນ ວຸຕ຺ຕໍ, ພ຺ຍາສ ປນ ປກເຣນາຕຸສ຺ສເຕາ ຊາລາທກຍເຍສ ກທິຕໍ. ສິເສກຕ຺ຕິ ສເຫາຕ຺ຕປ຺ປຊາຫາ. ສຕ຺ຕາສຕ຺ຕິ ສຕ຺ຕເສາ ຕ຺ຕີທ຺ຖຕໍ. ກາຍຶຕ຺ຕາທ຺ເທນ ກຍເຍສ ກຶຍກາເຣນ ເກຣສຕ຺ຕິ ກຍເກຣສໍ, ກຶຕຕ຺ຕສຕ຺ວາ ເຕນາຫ "ອາກຕ຺ຖຕີ"ຕິ, ເອຕໍ ນເຣ ຕໍ ກຍເກຣສໍ ອາກຕ຺ຖຕິ ນ຺ຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ.

ກຶເຣ ປສໍສນ຺ຕີຕິ ປາປເຕາ ກາຍເຕາ ວາຈາເຕາ ກຶເຣ ປສໍສນ຺ຕິ ປນ຺ທິຕາ. ນ ຫິ ຕຕ຺ຖ ປສ຺ສນ຺ຕິ ຕສ຺ສ ປາປກະເຣເນ ປສ຺ສ ປາກຕ຺ຕສິນ຺ຕໍ ນ ຫິ ປສໍສນ຺ຕິ. ເຕນາຫ "ກຍາ ຫິ ສເຕ຺ຕາ ນ ກເຣານ຺ຕິ ປາປ"ນ຺ຕິ. ຕຕ຺ຖ ກຍາຕິ ປາປຸເຕ຺ຕາສເຕາ, ຊຸຕ຺ຕປ຺ປເຫຕຸຕິ ອເຕ຺ຖາ.

ລສິກ຺ຂສ຺ສາຕິ ຈສິກ຺ຂສ຺ສ, ຈ-ການສ຺ສ ລ-ກາຣາເທເສາ. ຕທຕ຺ຖຍາຫ "ສກລສຣີຣຈລຕ"ນ຺ຕິ, ກຍຈເສຕ ສກລກາຍປກຍ຺ຍຕຕ຺ຕິ ອເຕ຺ຖາ. ວຸເຍ຺ຍາຄຕໍ ສຍ຺ຫາເຣາ.

ເອເກຕິ ວຸຕ຺ຕຣສິຫາຣຈາສິເຕາ. "ຣາຊເກເຫ"ຕິອາທີ ເຕສຍທິປ຺ປາຍສິຈເຣາ. ເອເກກສ຺ມິ ຍຫາຕ຺ວາເຣ ເທ຺ວ ເທ຺ວ ກຕ຺ວາ ຈຕຸສຕ຺ຕີ ລຸທ຺ທກຕ຺ວາຣານີ. "ຕທາ"ຕິອາທີສາ ອກາຣລກາເຣຈ ເຫຕຸ ທເສ຺ສຕີ.

ພ຺ລທານີ ສກຈາທິ ທເສ຺ສຕຸ "ອຍໍ ປສາ"ຕິອາທີ ວຸຕ຺ຕໍ. "ຊີຈເກາ ກິຣາ"ຕິອາທີ ອາສຕ຺ຕາກາຣທເສ຺ສຕິ. ອສ຺ສາຕິ ອຊາຕສຕ຺ຕຸເຣ຺ຍາ. ວຸຕ຺ຕຸປຸຫິເຕາຕິ ອຕກີເຣຕາ. ລຕ຺ຕໍ ວຸສ຺ສາເຣປຸການເຍາ ຍເຍ຺ຍາຕິ ສຍ຺ຕເຕ຺ວາ. ກາຍິຕ຺ວາຕິ ກາຍເຫຕຸ. ຕສ຺ສາຕິ ຊີຈກສ຺ສ. ສຍ຺ສເທ຺ວາ ສຍາຕເຕ຺ວາ, ສຍາຕກາເຣາ ຈ ຈເຍຕາຕິ ອາຫ "ຈຍສ຺ສາກິລິເສປີ"ຕິ. ຈເຍຕ ສຍາເຕາ ຈຍເສ຺ສາ ຍຖາ "ເອກຣາຊາ ຫຣິສ຺ສເຈຕ຺ຕາ"ຕິ (ຊາ. ໑.໑໕໑). ສຍາຕສທ຺ທສ຺ສ ຫິ ສາເທສຍິຖ຺ຖຕ຺ຕິ ສທ຺ທຈິຫ຺ນ, ເຕຕ ອກິລິເສປິ ອາລປຕໍ ຕຖາ, ຣຕ຺ຕີກີເຕ຺ຕເສາ ເອສ, "ຍາຣິສາ"ຕິ ອາລປຕຍິຈ. ຍຖາ ຫິ ຍາຣິສາຕິ ກິທ຺ທຸຕ຺ຕາກິລິເສປິ ສຕຸເກ຺ປິ ເຕຣຍິເກ ວຸຕ຺ຕຕິ "ຍຕາ ເຕາ ເຕ ຍາຣິສ ສຕ຺ຕາ ສຕ຺ຕ ຫເທຍ ສຍາເກຕ຺ຖຍ຺ຍາ"ຕິອາທີສຸ, (ຍ. ນິ. ໑.໓໑໑) ເອຈ ເຍາ ເກາທິ ສຫາເຍາ ອສຍາຕຈເຍາປິ "ສຍ຺ຍາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕຕີຕິ, ຕສ຺ສາ ສຫາຍາກິລິເສປິ ພ຺ເຣຕ຺ຕ ອເຕ຺ຖາ. ກຕ຺ຕິ ນ ຈເຣຕ຺ຕີຕິ ປິຊາຍາ ສຍ຺ຕເຕ຺ວາ. "ນ ປລຍຸເສີ"ຕິ ວຸເຕຕ຺ຕປິ ພ຺ລສ ປຣິກປ຺ປເຕ຺ວາຈ ສຍຸຈຕີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ "ນ ຈິປ຺ປລຍຸເຍ຺ຍາສີ"ຕິ, ນ ປເລາກຍ຺ຍາສີຕິ ອເຕ຺ຖາ. ກຈາຍ ສລ຺ລາເປ, ເສາ ເອຈ ກິເລ຺ລເສາ ຕຖາ.

ຈິຕເສ຺ສຍ຺ຍາຕິ ຈິຕ຺ຕຈິຊາເຕຕ ຈິຫເຍ຺ຍາຍ຺ຍ. "ນ ຕໍ ເທຈາ"ຕິອາທິຈຈຕໍ ສຕ຺ຖາຍ "ທຍ຺ຫໍ ກຕ຺ວາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຸຣິຕຈເສຕິທຍາເຍທິຕຕ຺ຕິ ທເສ຺ສຕິ "ຕຣຍາເຕາຈາ"ຕິ ພ຺ລຍິກາ. "ອກິກ຺ກຍ ຍຫາຣາຊາ"ຕິ ຈຕ຺ວາ ຕຕ຺ຖ ການເຣາ ທເສ຺ສຕໍ "ເອເຕ"ຕິອາທີ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕິ ສສພ຺ຍຕຍຕ຺ຖ ທເສ຺ສເຕ຺ຕາ "ຍຫາຣາຊ ເຈາຣເຕ ກາຍາ"ຕິອາທິຍາຫ.

សាមញ្ញផលបុច្ឆាវណ្ណនា

១៩០. អយំ ពហិទ្វារកោដ្ឋកោកាសោ នាគស្ស ភូមិ នាម· តេនាហ “វិហារស្សា”តិអាទិ· ភគវតោ តេជោតិ ពុទ្ធានុភាវោ· រញ្ញោ សរីរំ ផរិ យថា តំ សោលាតល្លស្ស (ព្យាកុលស្ស ភគវតោ សន្តិកំ អាគន្តុកស្ស អត្តនោ ចតុសន្តាវិតស្ស· “អត្តនោ អបរាធំ សរិត្វា មហាភយំ ឧប្បជ្ជី”តិ វុត្តំ សេទមុញ្ចនស្ស ការណទស្សនំ· ន ហិ ពុទ្ធានុភាវតោ សេទមុញ្ចនំ សម្ភវតិ កាយចិត្តបស្សទ្ធិហេតុកត្តា·

ឯកោតិ ឧត្តរវិហារវាសិនោ រេវតេ· តេមុត្តរេវាតិ ទស្សេតិ “ខិបិតា”តិអាទិនា· អភិយានេតិ ឆត្តុក្កេហ· ឆតបិលត្តិ នាយអាកិកិ· សោ ហិ តទា នាគរេហិ បុដិតឆនរាសិនោ លទ្ធគតោ “ឆនបិតេវី”តិ ចោទហរិយតិ· ន គោចលំ ជិដ្ឋបុព្ពតោរេមច, អថ ខោ បកតិយាបិ កវចា សញ្ញាតោតិ ទស្សេតុំ “កវចា ហិ”តិអាទិមាហ· អាកិណ្ណវរលក្ខណោតិ ពាត្តិំស មហាបុរិសលក្ខណោ សន្ធាយាហ· អនុព្យញ្ជនបដិមណ្ឌិតោតិ អសីតានុព្យញ្ជនេ (ឌីនាលង្ការដីកាយ វិឌាតមង្គលវណ្ណនាយំ វិត្ថារោ)· លញ្ញណ្ណាហិ រស្មីហីតិ តទា វត្តមានា រស្មិយោ· ព្យាមប្បមាណាតិ ព្យាមប្បមាណា· តត្ថ ច ភគវតោ សន្តិកេ ព្យាមប្បមាណាលិវិយ បច្ឆា អការេវោរេមច សិមាតិ ចោទនាយ “បកតិ ហេសា”តិអាទិមាហ, បកតិយា បុច្ឆនតោ ន អការណេវាតិ អធិប្បាយោ· បរិវារេត្វា និសិន្នត កិក្ខុសង្ឃត បុរេ កតេបិ អត្តតោ តស្ស បុរតោ និសិន្នោ នាម· តេនាហ “បរិវារេត្វា”តិអាទិ·

១៩១. យេន, តេនាតិ ច ភុម្មត្ថេ ករណវចនត្តំ ទស្សេតិ “យត្ថ, តត្ថា”តិ ពាយិនា· យេន មណ្ឌលស្ស ទ្វារំ, តេនុបសង្កមីតិ សម្ពន្ធការស្ស វុត្តត្តា ពាឆ ឧបាយនយេវ យុត្តន្តិ អាហ “ឧបគតោ”តិ· អន្តច្ឆិកេ ឯកស្មិំ បទេសេតិ យត្ថ ឋិតស្ស ញាតិកា អដ្ឋសុ, តស្មិំ ឯកោ បទេសេ អន្តច្ឆិកបទេសោ នាម? អតិទូរតាទិឆនិសជ្ជទោសវិរហិតោ បទេសោ, ឆបន្តាទិអដ្ឋនិសជ្ជទោសវិរហិតោ វា· យថាហុ អដ្ឋកថាចរិយា –

“ន បច្ឆតោ ន បុរតោ, នាបិ អាសន្នទូរតោ;

ន កច្ឆេ នោ បដិវាតេ, ន ចាបិ ឱណតុន្នតេ;

ឥមេ ទោសេ វិវជ្ជេត្វា, ឯកមន្តំ ឋិតា អហូ”តិ· (ខុ· បា· អដ្ឋ· ឯវមិច្ចាទិបាឋវណ្ណនា; សុ· និ· អដ្ឋ· ២·២៩១);

តទា កិក្ខុសង្ឃស្ស តុណ្ហីភាវស្ស អនវសេសសតោ ព្យាបិតភាវំ ទស្សេតុំ “តុណ្ហីភូតំ តុណ្ហីភូត”ន្តិ វិច្ឆាវចនំ វុត្តន្តិ អាហ “យតោ...បេ... បេវា”តិ, យតោ យតោ កិក្ខុតោតិ អត្ថោ· ហត្ថកុក្កុច្ចំ, ហត្ថស្ស វា កុកតភាវោ ហត្ថកុក្កុច្ចំ, អសញ្ញតោ, អសំយតញ្ញាកិរិយា វ· តថា បាទកុក្កុច្ចន្តិ ឯត្ថាបិ· វា-សទ្ទោ អវុត្តវិកប្បនេ, តេន តទញ្ញាបិ វក្ខុសោតាទិអសញ្ញតោ គហិតោតិ វិភាវិតោ· តត្ថ បន វក្ខុអសំយតោ សញ្ញបយោ ទុក្កដាវិរិតោ វាតិ តទភាវំ ទស្សេតុំ “សព្ពាលង្ការបដិមណ្ឌិត”ន្តិអាទិ វុត្តំ·

ចិប្បវត្តនហេតុយិចាតិ អនាទិលោកេបវេបិច។ ឯវមេតាទីហិ...បេ... ខាយិតា រេ...បេ... ហោន្តីតិ សម្ពន្ធោ។ អញ្ញោ ហិ អត្តភាវោ, អញ្ញោ សង្គហវោតិ អាហ “ឯវតា”តិអាទិ។ តត្ថ កាយិក-ចានសិកេន ទុបវេមេន លទ្ធេន មានសិកោបិ ទុបវេមោ អនុមានតោ លទ្ធោ ឯវាតិ កត្វា “មានសិកេន ច”តិ វុត្តំ។ សីលទុបវេមេនាតិ សីលសញ្ញាមេន។ វុត្តមត្ថំ លោកបកតិយា សាធេន្តោ “ទុល្លភញ្ហិ”តិអាទិមាហ។ លទ្ធាតិ លភិត្វា។

ទុបវេមត្តិ អាចារវេមត្តិសង្ខាតំ វិឃមំ “ឯវ”ន្តិអាទិនា តទា ឥច្ឆាយ ការេណំ ទស្សេតិ។ វោតិ អម្ហេកោ, ទុទ្ធយកន្តោ ចា “កិញ្ចាបី”តិអាទិ តទត្ថ-វមត្ថំ ឈានេតស្សតិឯមចាតិ តំកាលិបេក្ខាយ វុត្តំ។ តេនាហ “ឈានេតសី”តិ។ ឥទព្យាសមត្ថិបេក្ខចនំ។ បញ្ញាបរិច្ឆេទ្ទោតិ បញ្ញាទោនបរិច្ឆេទ្ទោ។

កស្មា ឯវមាហ, តត្ថ ភគវត្តមុទ្ធិស្ស ទានា ន កិញ្ចិ ចនតីតិ អធិប្បាយោ។ ចនីភេនេតិ មធាចុទ្ទិត្តានាតចនីភេនេ។ ព្យញ្ជនិទ្ទេចាតិ បរិយាយចនតមេតំ។ “អម”ន្តិអាទិ និត្តខាតតាការេតស្សតំ អមំ...បេ... ន សក្កិស្សតីតិ ញាត្វាតិ សម្ពន្ធោ។ ចនតាតត្ថទត្តិ ទុទានចនតាតត្ថទំ។ មេតាតិ មត្វ បនេវេ, មេន ចា វោតបនេត។ មេន បេមត្តិ ឯត្វាបិ មធារហមេវ តមោ។

កតាបទានស្ស អាលបតំ តាម ទុក្កទត្តិ សន្ធាយ “មុលំ តប្បេហោតី”តិ វុត្តំ។ “អាកមា ទោ ត្វំ មហារាជ មធារមេ”ន្តិ ចនតតិដ្ឋិ ចា តទា តទត្តឌីបតាការេត បចត្តំ តាតាតមចិចិត្តំ ភកចទោ មគ្គចនតមិ សន្ធាយ ឯវំ វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ ឯកមិ ហិ អត្តំ ភកចា មធា វោតាត្វំ ទាតណំ បចត្តតិ, តទា ទេវេតិ។ ឃំ សន្ធាយ អដ្ឋកធាសុ វុត្តំ “ភកចតា អញ្ញាកតំ តត្តិបនំ តាម តត្តិ, សព្វេសព្វញ្ញច អទត្វាបិ កាសិតោ”តិ។ បញ្ចហាការេហីតិ ឥដ្ឋានិដ្ឋេសុ វមកាចានិសង្ខារេតហិ បញ្ចហិ ការណេហិ។ វុត្តញ្ហេតំ មហានិទ្ទេសេ (មហានិ. ៧២, ១៩៧) –

“បញ្ចហាការេហិ តាទី ឥដ្ឋានិដ្ឋេ តាទី, ចត្តាវីតិ តាទី, តិណ្ណាវីតិ តាទី, មុត្តាវីតិ តាទី, តំនិទ្ទេសា តាទី។

កថំ អរហា ឥដ្ឋានិដ្ឋេ តាទី? អរហា លាភេបិ តាទី, អលាភេបិ, យសេបិ, អយសេបិ, បសំសាយបិ, និន្ទាយបិ, សុខេបិ, ទុក្ខេបិ តាទី, ឯកំ ចេ ពាហំ គន្ធេន លិម្បេយ្យុំ, ឯកំ ចេ ពាហំ វាសិយា តច្ឆេយ្យុំ, អមុស្មិំ នត្ថិ រាគោ, អមុស្មិំ នត្ថិ បដិឃំ, អនុនយបដិឃវិប្បហីនោ, ឧគ្ឃាតិនិគ្ឃាតិវីតិវត្តោ, អនុរោធវិរោធសមតិក្កន្តោ, ឯវំ អរហា ឥដ្ឋានិដ្ឋេ តាទី។

កថំ អរហា ចត្តាវីតិ តាទី? អរហតោ...បេ... ថម្ភោ, សារម្ភោ, មានោ, អតិមានោ, មទោ, បមាទោ, សព្វេ កិលេសា, សព្វេ ទុច្ចរិតា, សព្វេ ទរថា, សព្វេ បរិឡាហា , សព្វេ សន្តាបា, សព្វេ អកុសលាភិសង្ខារា ចត្តា វន្តា មុត្តា បហីនា បដិនិស្សដ្ឋា, ឯវំ អរហា ចត្តាវីតិ តាទី។

កថំ អរហា តិណ្ណាវីតិ តាទី? អរហា កាមោឃំ តិណ្ណោ, ភវោឃំ តិណ្ណោ, ទិដ្ឋោឃំ តិណ្ណោ, អវិជ្ជោឃំ តិណ្ណោ, សព្ពំ សំសារបថំ តិណ្ណោ ឧត្តិណ្ណោ និត្តិណ្ណោ អតិក្កន្តោ សមតិក្កន្តោ វីតិវត្តោ, សោ វុដ្ឋវាសោ ចិណ្ណចរណោ ជាតិមរណសង្ខយោ, ជាតិមរណសំសារោ (មហានិ· ៣៨) នត្ថិ តស្ស បុនព្ភវោតិ, ឯវំ អរហា តិណ្ណាវីតិ តាទី។

កថំ អរហា មុត្តាវីតិ តាទី? អរហតោ រាគា ចិត្តំ មុត្តំ វិមុត្តំ សុវិមុត្តំ, ទោសា, មោហា, កោធា, ឧបនាហា, មក្ខា, បឡាសា, ឥស្សាយ, មច្ឆរិយា, មាយាយ, សាឋេយ្យា, ថម្ភា, សារម្ភា, មានា, អតិមានា, មទា, បមាទា, សព្ពកិលេសេហិ, សព្ពទុច្ចរិតេហិ, សព្ពទរថេហិ, សព្ពបរិឡាហេហិ, សព្ពសន្តាបេហិ, សព្ពាកុសលាភិសង្ខារេហិ ចិត្តំ មុត្តំ វិមុត្តំ សុវិមុត្តំ; ឯវំ អរហា មុត្តាវីតិ តាទី។

កថំ អរហា តំនិទ្ទេសា តាទី? អរហា ‘សីលេ សតិ សីលវា’តិ តំនិទ្ទេសា តាទី, ‘សទ្ធាយ សតិ សទ្ធោ’តិ, ‘វីរិយេ សតិ វីរិយវា’តិ, ‘សតិយា សតិ សតិមា’តិ, ‘សមាធិម្ហិ សតិ សមាហិតោ’តិ, ‘បញ្ញាយ សតិ បញ្ញវា’តិ, ‘វិជ្ជាយ សតិ តេវិជ្ជោ’តិ, ‘អភិញ្ញាយ សតិ ឆឡភិញ្ញោ’តិ តំនិទ្ទេសា តាទី, ឯវំ អរហា តំនិទ្ទេសា តាទី”តិ។

កស្មា បន សព្ពស្មឹ តាទីភវតិសយោ តាទី។ តេនាហ “សុប្បតិដ្ឋិតោ”តិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ ភគវតា កាឡការាមសុត្តន្តេ “ឥតិ ខោ ភិក្ខវេ តថាគតោ ទិដ្ឋសុតមុតវិញ្ញាតព្ពេសុ ធម្មេសុ តាទីយេវ តាទី, តម្ហា ច បន តាទិម្ហា អញ្ញោ តាទី ឧត្តរិតរោ វា បណីតតរោ វា នត្ថីតិ វទាមី”តិ (អ· និ· ៤·២៤)។ អថ វា បញ្ចវិធារិយិទ្ធិសិទ្ធេហិ បញ្ចហាការេហិ តាទិលក្ខណេ សុប្បតិដ្ឋិតោតិ អត្ថោ។ វុត្តញ្ហេតំ អាយស្មតា ធម្មសេនាបតិនា បដិសម្ភិទាមគ្គេ –

“កតមា អរិយា ឥទ្ធិ? ឥធ ភិក្ខុ សចេ អាកង្ខតិ ‘បដិកូលេ អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អប្បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ, សចេ អាកង្ខតិ ‘អប្បដិកូលេ បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ, សចេ អាកង្ខតិ ‘បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច អប្បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, អប្បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ, សចេ អាកង្ខតិ ‘អប្បដិកូលេ ច បដិកូលេ ច បដិកូលសញ្ញី វិហរេយ្យ’ន្តិ, បដិកូលសញ្ញី តត្ថ វិហរតិ, សចេ អាកង្ខតិ ‘បដិកូលេ ច អប្បដិកូលេ ច តទុភយំ អភិនិវជ្ជេត្វា ឧបេក្ខកោ វិហរេយ្យ សតោ សម្បជានោ’តិ, ឧបេក្ខកោ តត្ថ វិហរតិ សតោ សម្បជានោ”តិ (បដិ· ម· ៣·១៧)។

ជហិត្វាតិ សាសតោ ជហិសមេយ។

១៩១· ឯសាតិ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ចតុភាការោ។ តមត្ថំ លោកសិទ្ធាយ ឧបមាយ សាធេន្តោ “រាជាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ ឆកាសត្តិ បុទ្ធិតញ្ញូនាតំ។

នយេ បញ្ចវិស្សដ្ឋេន ភាវោ អត្ថីតិ សត្វ សព្ពត្វ អប្បដិហតញាណចារតាយ អត្ថោ អាបន្នាយ ធស្សតិ។ “យទិ អាកង្ខតី”តិ វុត្តមេវ

ហិ ខុន អត្ថោ អាបន្នោ ហោតិ៍ សន្តិ តេ ចិស្សខ្ញុស្សាឃឹតិ ខុត្វាបិ អឃំ តយោ៍ “ឃំ អាកដ្ឋិ, តំ បុទ្ធា”តិ ចចតេតច ហិ អឃយត្វោ សិន្ត្យតិ៍ អសាឆារលំ សត្តញ្ញុបចារលត្តិ សប្តុន្តោ៍ ឃតិ “ឃកាកដ្ឋឹ”តិ ត ចតត្តិ, អឆ គឆំ ចតត្តិតិ អាហ “ស្វុត្វា”តិអាតិ៍ បកេសតាារលាឃេច ជិតត្វា តឆា ចតត្តិតិ ចេចិតត្តិ៍ ញុន្ដា បត សត្តញ្ញុបចារលំ បចារេទត្តិតិ សប្តុន្តោ៍

“បុទ្ធាចុទោ ឃកាកដ្ឋឹ”តិអាតឹតិ ស្វុត្តបកាតិ ខេឃំ បុក្កលិតំ ចខេត អាកតាតិ, តំ កស្សុតត្វំ “ឃក្ខតិទិគ្គកេចសយលព្រាហ្វលបរិត្តាឌកាត”ត្តិ ចុត្តំ៍ តត្វ ហិ “បុទ្ធាចុទោ ឃកាកដ្ឋឹ”តិ អាឡអចកស្ស ឃក្ខស្ស ខ្ចកាសកលំ, “បុទ្ធ យហារាឌា”តិ តទិគ្គាតំ, “បុទ្ធ ចាសចា”តិអាតិ កេចាតយិគ្គស្ស, “ខេតត ហឹ”តិអាតិ សយលាតំ, “ឆាចទិស្ស ចា”តិអាតិ ព្រាហ្វលាតំ, “បុទ្ធ យំ សកិឃា”តិអាតិ បរិត្តាឌកាតំ ខ្ចកាសកលត្តិ កដ្ឋត្តំ៍ ចាសចាតិ កេចាតយិគ្គាលបតំ៍ តកេតញ្ញាសក្កបញ្ញាសុខេត្តា៍ យតសិទ្ធឹតិ យតសា ឮទ្ធសិ៍

គតាចកាសាតិ ឃស្វា តុខេយ្យឃា គខេតាកាសា, តស្វា ឆាចទិស្ស ច តុឃំ្យាអឌិតស្ស ច សខេត្តសត្វា ខេសសាតំ ឃំ កិត្វិ សត្តំ សំសឃំ ឃឆា យតសា ឮទ្ធច, តឆា បុទ្ធខេច្យា បុទ្ធឆាតិ ខេឃាឌតា៍ ខុត្វ ច ឆាចទិស្ស សំសឃំ យតសា បុទ្ធខេច្យា, តុយ្យាតំ បត សខេត្តសំ សំសឃំ យតសា ច អត្តាឆា ច ឃឆា ឮទ្ធច, តឆា បុទ្ធខេច្យាតិ អឆិប្បាខេឃា៍ ឆាចទឹ ហិ “អត្តខេតា សំសឃំ យតសាច បុទ្ធឆា”តិ អខេត្តចាសិខេគ អាលាខេបសិ៍ ចុត្តញ្ញា–

“អតាចខេលកស្សាចឹ, ឃតិ ញុខេន្ដា កចិស្សតិ;

យតសា បុទ្ធិខេត បខេញ្ញា ចាចាឃ ចិស្សខេឌស្សតឹ”តិ៍ (ឃុ៍ តិ៍ ១០១១);

តខេកតំ បិទាឃតចខេក្ក៍ តឆា “បុទ្ធ យំ សកិឃា”តិអាតិបិ៍

ញុន្ដគុយិត្តិ ញុន្ដដ្ឋាតំ, អាសចក្ខឃតាាលំ, សត្តញ្ញុតញ្ញាលខ្មា៍ ខេឆាឆឹសត្តគុយិ តាឃ ខេឆាឆឹសត្តដ្ឋាតំ បិទឃឹសប្ភុខេលតាាលំ, គុយិសខេន្ដ ចា អចត្វាចាចខេកា, ញុន្ដាចត្វំ, ខេឆាឆឹសត្តាចត្វាឃត្តិ ច អខេត្វ៍ ខុគត្តតខេឃត ហិ បចខេត្តសុ លខេន្ដសុ អចត្វាខេឃច តំ តកាការតិស្សិតា៍

ខេឃា តកចា ខេឆាឆឹសត្តគុយិឃំ បកេសតាារលា ជិខេតា សត្តញ្ញុបចារលំ បចារេទសិ, តស្ស តខេកច អទ្ធទិឃត្តិ សប្តុន្តោ៍ គឆត្តិ អាហ “ខេកាល្ឌញ្ញា បញ្ញាតឹ”តិអាតិ៍ តត្វ ខេកាល្ឌញ្ញាតិ ខេកាត្តចខេសត សខេកក្ខយាលបត្តិ៍ ចិឃាគខេទាហឹតិ ញ្យាគខេទាហិ៍ សាឆុទ្ធបិតិ សាឆុសកាចា៍ ឆខេយ្យាតិ សតត្តខេតា បខេចលឹឆខេយ្យា៍ ឃត្តិ អាកយតកិទិឃាបរាយសតំ, ខេឃត ចា គាខេលាត អាកទ្ធតិ, ខេតត ចិឃាគខេទាហឹតិ សប្តុន្តោ៍ ចុន្ដត្តិ សឹលបញ្ញាតឹហិ ចុន្ដិប្បត្តំ, គទុត្តិ អខេត្វ៍ ខុន តាខេទាតិ សំសឃុបខេច្ឆកតសក្ខខេតា ខុខេសា តាខេទា, អាគខេតា តាខេទា តឃា អចស្សំ ចហិតខេត្តាតិ អឆិប្បាខេឃា៍

យថា ពហាចការា ខោរត្តា បុច្ឆា ំ ពដ្ឋាតិ ខេ? អហញ្ញាតំ តំ ខេា ញ្ញាពរិយ្យំ ឆាត្វា សឃំ ខេលិកយិយំ, បខេត្វាតិ ំ សឃត្តិ ឆ សឃខេយឆ បន្ទុបខេខេសត ចិតា ំ ឧចំ សខេកក្កាខេល សត្ថាញ្ញុបចារេលំ បចាខេរសឹតិ សទ្ធខេត្ថា ំ

បញ្ញាតត្តិ ឆខ្ពឃាពបញ្ញាតំ ំ អត្តាខេត្តិ តិដ្ឋាតខេកទំ ំ បុថិខេខេតតាតិ ឧចំ តាយខេពត (ពាហុខេលាត ំ បុដ្ឋត្តិ បុច្ឆិតុំ ំ ខាតិឃាតិ បជិសត្តិឃា, “ចិខាតិឃា”តិបិ ចខត្តិ ំ បំសុំ កឹញ្ញអខេត្តា សខ្ពចកុយាខេរា តិសិខេត្តាច ហុត្វា បចាខេរសឹតិ ខេឃាខេខតត្ថា ំ

តល្លាតិ ឧកំសខេត្វ តិបិខេតា ំ យឆាបិ កុសខេលិ តឆាតិ យឆា សត្ថាឆខ្ពកុសខេលិ សត្ថាឆខ្ពចិត្ត ញុខេទ្ធា ខាតាតិ ពខេឆតិ, តឆា ខេត អហយក្លិយ្យត្តិ អខេត្វា ំ ខាតាតិ-សខេទ្ធា ហិ ត្ថាឆ សខ្ពត្ថុបកច្ឆតិ ំ យឆាហ “ខេឃត ឃយ្យ ហិ សខ្ពខេត្វា, ត្ថុខេដ្ឋយ្យិ ឆ តយ្យ ត”ត្តិ (សាខេត្វ ំ ជិ ំ ១ ំ បឆយយហាសក្ខិតិពឆាចល្លតា) ំ ខាតតា ខេចត្វ ពឆតា ំ យឆា “ត្ថាយិតា ត្ថាយំ ខាតាតី”តិ ចុខេត្តាចាឃយខេត្វា អាចទិខេឃត ំ រាខា ឆ ខេលា តំ ឃជិ ពាហតិ ចា,ត ចាតិ ខេឃា តំ ត្ថាឆ បុច្ឆិតុំ ខេបខេសិ, ខេសា ខេពារញ្ញរាខា តំ តឃា បុច្ឆិតយត្វ, តឃា ចា បុខេដ្ឋត យឃា អក្លាតយត្វ ឃជិ ពខេរាតុ ចា, ត ចា ពខេរាតុ, អហំ បត យឆាឆខ្ពំ ខេត អក្លិយ្យំ អាចិក្លិយ្យាឃឹតិ ចុត្តំ ខេហាតិ ំ ខាតពដ្ឋពឆាឃំ បត –

“រាខា ឆ ខេលា តត្តិ អហំ តំ បញ្ញាឃឆា តុយញ្ញំ រាខា ខាតាតិ ខាតិតុំ សខេក្លាតិ, តឆា អក្លិយ្យំ ំ តខេតា ដ្ឋត្តរិ រាខា យឆា ខាតាតិ, តឆា ឃជិ ពរិយ្យតិ ចា, ត ចា ពរិយ្យតិ, ពខេរាត្តយ្យ ចា អពខេរាត្តយ្យ ចា តខេយ្យខេចតំ កចិយ្យតិ, យឃំញ្ញាបត ខេគាខេសា តត្វីតិ ជឹខេបតី”តិ (ខា ំ អដ្ឋ ំ ឃ ំ ១៩ ំ ១លិ៣) –

ខាតាតិ-សខេទ្ធា ចាញ្ញុត្វឃសាឆារលាចខេសត ចុខេត្តា ំ

១៩៧ ំ សិប្បខេយឆ សិប្បាឃតតំ អាឃតតសខ្ពយ្យ តត្តាចចុត្តិត្តា ំ អបិឆ សិក្លិតត្តាតាឃ សិប្បត្វា តំ សត្តាតំ ជឹចិតចុត្តិឃា ពារលាកាចខេតា, តិយ្យឃកាចខេតា ចា អាឃតតត្វាតិ សិប្បាឃតតំ ំ ខេសឃ្យមិខត្តិ ឧខេពាច តិបិខេតា, តិបិតសឃុខាខេឃា ចា ំ តយ្យ ខេត ពតខេយតិ ត្ថាឆ អខេត្វាតិ អាហ “ពតខេយ បត ខេត”តិ ំ ត្ថាខេយ ពតខេយតិបិ បខេច្ចពយខេត្វា ឃុជ្ជតិ ំ ឧចំ សត្ថាត្វ ំ ត្ថាខត្វា ចត្តាត្តាខេបក្លតចខេសត ចុត្តំ, តដ្ឋា ខេត សិប្បាឃតតិពា ពតខេយតិ អខេត្វ ំ “បុត្វសិប្បាឃតតាតី”តិ ហិ សាឆារលខេតា សិប្បាតិ ដ្ឋិដ្ឋិសិត្វា ដ្ឋបរិ តំតំសិប្បបជឹចិខេតាច តិដ្ឋិដ្ឋា បុក្កលិឆិដ្ឋាតាឃ ពឆាឃ ំ ពដ្ឋាតិ ខេច? បបត្វា បរិហរិតុពាយត្តា ំ អត្តាឆា ហិ យឆាឆិខេប្បតាតិ តាច សិប្បាឃតតាតិ ខខេយ្យត្វា បុត តំតំសិប្បបជឹចិខេតាបិ ខខេយ្យតត្ថា សិឃំ ខេតសខេយខេចត្វ បឆាតខេតា អឆិខេប្បតត្តា ំ ឧចត្វា សតិ ពឆាបបខេត្វា កខេចញ្ញ, តដ្ឋា តំ បបត្វា បរិហរិតុំ សិប្បបជឹចីហិ តំតំសិប្បាឃតតាតិ សក្កខេហត្វា ឧចយាហាតិ តយត្វ ខខេយ្យតុំ “ហត្វាខេរាហាតិអាជីហិ ខេឃ តំ តំ សិប្បំ តិយ្យាឃ ជឹចត្តិ, ខេត ខខេយ្យតី”តិ ចុត្តំ ំ ពដ្ឋាតិ អាហ “អឃញ្ញ”តិអាជិ ំ សិប្បំ ដ្ឋបតិយ្យាឃ ជឹចត្តីតិ សិប្បបជឹចិខេតា ំ

ហត្វិយាខេរាហត្តីតិ ហត្វាខេរាហា, ហត្វារុញ្ញហខេឃាឆា ំ ហត្វិ អាខេរាហាបឃត្តីតិ ហត្វាខេរាហា, ហត្វាចរិឃ ហត្វិខេចជ្ជ ហត្វិខេយល្លាខេឃា ំ

យេន ហិ បយោគេន បុរិសោ ហត្ថិនោ អារោហនយោគ្គោ ហោតិ, តំ ហត្ថិស្ស បយោគំ វិធាយន្តានំ សព្ពេសម្បេតេសំ គហណំ។ តេនាហ “សព្ពេបី”តិអាទិ។ តត្ថ ហត្ថាចរិយា នាម យេ ហត្ថិនោ, ហត្ថារោហកានញ្ច សិក្ខាបកា។ ហត្ថិវេជ្ជា នាម ហត្ថិភិសក្កា។ ហត្ថិមេណ្ឌា នាម ហត្ថីនំ បាទរក្ខកា។ ហត្ថី មណ្ឌយន្តិ រក្ខន្តីតិ ហត្ថិមណ្ឌា, តេយេវ ហត្ថិមេណ្ឌា, ហត្ថី មិនេន្តិ សម្មា វិទហនេន ហិំសន្តីតិ វា ហត្ថិមេណ្ឌា។ អាទិ-សទ្ទេន ហត្ថីនំ យវបទាយកាទយោ សង្គណ្ហាតិ។ អស្សារោហាតិ ឯត្ថាបិ សុទ្ធហេតុកត្តុវសេន យថាវុត្តោវ អត្ថោ។ រថេ និយុត្តា រថិកា។ រថរក្ខា នាម រថស្ស អាណិរក្ខកា។ ធនុំ គណ្ហន្តីតិ ធនុគ្គហា, ឥស្សាសា, ធនុំ គណ្ហាបេន្តីតិ ធនុគ្គហា, ធនុសិប្បសិក្ខាបកា ធន្វាចរិយា។

ចេលេន ចេលបដាកាយ យុទ្ធេ អគ្គតោ គច្ឆន្តីតិ ចេលកា, ជយទ្ធជគាហកាតិ អាហ “យេ យុទ្ធេ”តិអាទិ។ ជយធជន្តិ ជយនត្ថំ, ជយកាលេ វា បគ្គហិតធជំ។ បុរតោតិ សេនាយ បុរតោ។ យថា តថា ជិតេ សេនិកេ ព្យូហវិចារណាវសេន តតោ តតោ ចលយន្តិ សញ្ចារេន្តីតិ ចលកាតិ វុត្តំ “ឋាន រចេន្តា”តិអាទិ។ សកុណគ្ឃិអាទយោ វិយ មំសបិណ្ឌំ បរសេនាសមូហសង្ខាតំ បិណ្ឌំ សាហសិកតាយ ឆេត្វា ឆេត្វា ទយន្តិ ឧប្បតិត្វា ឧប្បតិត្វា និគ្គច្ឆន្តីតិ បិណ្ឌទាយកា។ តេនាហ “តេ កិរ”តិអាទិ។ សាហសំ ករោន្តីតិ សាហសិកា, តេយេវ មហាយោធា។ បិណ្ឌិយិវាតិ តាលផលបិណ្ឌិយិវាតិ វទន្តិ, “មំសបិណ្ឌិយិវា”តិ (ទី· និ· ដី· ១·១៩១) អាចរិយេន វុត្តំ។ សព្ពត្ថ “អាចរិយេនា”តិ វុត្តេ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន គហេតព្ពោ។ ទុតិយវិកប្បេ បិណ្ឌេ ឧភសមូហសង្ខាតេ សមូហេ ទយន្តិ ឧប្បតន្តា វិយ គច្ឆន្តីតិ បិណ្ឌទាយកា, ទយ-សទ្ទោ គតិយំ, អយ-សទ្ទស្ស វា ទ-ការាគមេន និប្ផត្តិ។

ឧគ្គតុគ្គតាតិ សង្គាមំ បត្វា ឧទបរក្កមាទិវសេន អតិវិយ ឧគ្គតា។ តទេវាតិ បរេហិ វុត្តំ តមេវ សីសំ វា អាវុធំ វា។ បក្ខន្ទន្តីតិ វីរសូរភាវេន អសជ្ជមានា បរសេនមនុបវិសន្តិ។ ថាមជវពលបរក្កមាទិសម្បត្តិយា មហានាគសទិសតា។ តេនាហ “ហត្ថិអាទីសុបិ”តិអាទិ។ ឯកន្តសូរាតិ ឯកចរសូរា អន្តសទ្ទស្ស តព្ភាវុត្តិតោ, សូរភាវេន ឯកាកិនោ ហុត្វា យុជ្ឈនកាតិ អត្ថោ។ សជាលិកាតិ សវម្មិកា។ សន្នាហោ កង្កដោ វម្មំ កវចោ ឧរច្ឆទោ ជាលិកាតិ ហិ អត្ថតោ ឯកំ។ សវម្មិកាតិ ជាលិកា វិយ សរីរបរិត្តាណេន ចម្មេន សវម្មិកា។ ចម្មកញ្ចុកន្តិ ចម្មមយកញ្ចុកំ។ បវិសិត្វាតិ តស្ស អន្តោ ហុត្វា, បដិមុញ្ចិត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ។ សរបរិត្តាណំ ចម្មន្តិ ចម្មបដិសិព្ពិតំ ចេលកំ, ចម្មមយំ វា ផលកំ។ ពលវសិនេហាតិ សាមិកេ អតិសយបេមា។ ឃរទាសយោធាតិ អន្តោជាតទាសបរិយាបន្នា យោធា, “ឃរទាសិកបុត្តា”តិបិ បាឋោ, អន្តោជាតទាសីនំ បុត្តាតិ អត្ថោ។

អាឡារិ វុច្ចតិ មហានសំ, តត្ថ និយុត្តា អាឡារិកា។ បូវិកាតិ បូវសម្បាទកា, យេ បូវេយេវ នានប្បការតោ សម្បាទេត្វា វិក្កិណន្តា ជីវន្តិ។ កេសនខសណ្ឋបនាទិវសេន មនុស្សានំ អលង្ការវិធិំ កប្បេន្តិ សំវិទហន្តីតិ កប្បកា។ ន្ហានវិលេបនាទីហិ មលហរណចុណ្ណសម្បាទនវិធិនា ន្ហាបេន្តិ នហានំ ករោន្តីតិ ន្ហាបិកា។ តចន្តាទិវិធិនា បចេត្វា គណ្ហេត្វា អន្តរា សូទាការេន អឍ្ឍេកាតិ វុច្ចតិ, តទេវ បទេន្តីតិ អឍ្ឍកបិដកា។ ហត្ថេន អធិប្បាយវិញ្ញាបនំ, គណនំ វា ហត្ថមុទ្ទា។ អង្គុលិសង្កោចនញ្ហិ មុទ្ទាតិ វុច្ចតិ, តេន ច វិញ្ញាបនំ, គណនំ វា ហោតិ។ ហត្ថសទ្ទោ ចេត្ថ តទេកទេសេសុ អង្គុលីសុ ទដ្ឋព្ពោ “ន ភុញ្ជមានោ សព្ពំ ហត្ថំ មុខេ បក្ខិបិស្សាមី”តិអាទីសុ (បាចិ· ៩១៦) វិយ, តមុបនិស្សាយ ជីវន្តីតិ មុទ្ទិកា។ តេនាហ “ហត្ថមុទ្ទាយា”តិអាទិ។

អយការេរា កម្មារការេកោ៎ ទន្តការេរា ភមការេរា៎ ចិត្តការេរា លេបចិត្តការេរា៎ អាទិ-សទ្ទេន

គោដ្ឋកលេលកចិលិចកាឌ៌ដ្ឋកការខារុការាទីនំ សង្គហោ៎ ទិដ្ឋេច ធម្មេតិ ព្ទយម្ហិំយេច អត្តភាវេច៎ ការណតិប្បាធនចេយន ធស្សេត្វា៎

សន្ធិដ្ឋិកមេវចាតិ អវសេយ្យារាយិកតាយ សាមំ ទដ្ឋព្វំ, សយមនុភវិតព្វំ អត្តបច្ចក្ខន្តិ អត្ថោ៎ ឧបជីវន្តីតិ ឧបតិស្សាយ ជីវន្តិ៎ សុខិតន្តិ សុខប្បត្តំ៎

ធាយពល្ទុបេតការចោធ បីណតន្តិ អាហ “បីណិតំ ធាយពល្ទុបេត”ន្តិ៎ ឧបរីតិ ទេវលោកេ៎ តថា ឧទ្ធន្តិបិ៎ សោ ហិ មនុស្សលោកតោ

ឧបរិមោ៎ អគ្គំ ផលាតិ អគ្គំ, ផលំ៎ “កម្មស្ស កតត្តា ផលស្ស និព្ពត្តនតោ តំ កម្មស្ស អគ្គំនិលា ផល ហោតី”តិ អាចរិយេន វុត្តំ៎ អបិច

សគ្គន្តិ ឧត្តមំ, ផលំ៎ សគ្គន្តិ សុដ្ឋុ អគ្គំ, ទុបសទ្ទាទិធសម្បតំ អត្ថោ ផលំ និប្ផាទេតុំ អហេតីតិ អត្ថោ៎ សុអគ្គិកាច តំទុត្តិនេយន សោចគ្គិកា,

ធក្ខិណាសទ្ទាបេក្ខាយ ច សត្ថព្ច ព្ទត្ថិលិង្គនិទ្ទេសោ៎ សុខោតិ សុខុបរិយោ ព្ទេដ្ឋោ កន្តោ៎ អតេកូតិ ឧត្បអាទោ៎ អត្ថោ បរិក្ខារិតព្វំ ខាហិទំ

ទ្វុបំ, អត្ថតោ ចណ្ហុបរិក្ខូតោ ចណ្ហោតិ អយមេតស់ ចិសេសោ៎ ធក្ខន្តិ ចន្ធន្តិ ឧតាយាតិ ធក្ខិណា, បរិច្ចាកយំ បុញ្ញន្តិ អាហ “ធក្ខិណំ

ធាន”ន្តិ៎

មគ្គោ សាមញ្ញំ សមិតបាបសន្តានស្ស សមណស្ស ភាវចាតិ កត្វា, តស្ស ចិបាកត្តា អរិយផលំ សាមញ្ញផលំ៎“មចាហា”តិអាទិនា

មហាចគ្គំយុត្តបិព្វុត្ថចេមន តទត្ថំ សាធេតិ៎ តំ ឧស រាជា ន ជានាតិ អរិយធម្មស្ស អកោចិទតាយ៎ យស្មា បនេស

“ធាសកស្សកាទិក្ខូតានំ បព្ពជិតានំ លោកតោ អភិចាធតាទិលាភោ សន្ធិដ្ឋិកំ សាមញ្ញផលំ នាមា”តិ ចិន្តេត្វា “អត្ថិ នុ ខោ កោចិ

សមណោ ចា ព្រាហ្មណោ ចា ព្រាទិសមត្ថំ ជានន្តោ”តិ ចីមំសន្តោ បូរណាទិកេ បុច្ឆិត្វា តេសំ កថាយ អនភិរាតចិត្តោ ភកចន្តម្បិ ឧតមត្ថំ

បុច្ឆិ៎ តស្មា វុត្តំ “ធាសកស្សកោបមំ សន្ធាយ បុច្ឆតី”តិ៎

រាជាមច្ចាតិ រាជកុលសម្ពន្ធា អមច្ចា, អត្ថយុត្តករាជានតោ ចេច អមច្ចា ចាតិបិ អត្ថោ៎ កញ្ចុកន្តិ មចាបុច្ឆិតេ អត្ថេ

លក្ខយាតទិដ្ឋិកត្ទុបសំហិតំ សំកិលេសបក្ខំ៎ សុក្កបក្ខន្តិ តព្វិគ្គុទំ ឧបរិ សុត្តាកតំ ចោធាតបក្ខំ៎ សមណកោលាហលន្តិ សមណកោត្ទហលំ តំ តំ

សមណចាធានំ អញ្ញមញ្ញចិរោធំ៎ សមណភណ្ឌនន្តិ តេនេច ចិរោធេន “ឧចំចាទីនំ តេសំ សមណព្រាហ្មណានំ អយំ ចោធេសា, ឧចំចាទីនំ

តេសំ អយំ ចោធេសា”តិ ឧចំ តំ តំ ចាធស្ស បរិភាសនំ៎ ព្ទស្សរាគុចត្តកោ ហិ លោកោតិ ធម្មតាធស្សនេន តទត្ថសមត្ថំ៎ អត្ថតោ

ធេសនាកោសល្លេន ទេញ្ញា ភាទំ កទោរន្តោ, ន តទញ្ញេន បទចម្ពុតាទិការណេន៎

១៩៣៎ នុ-សទ្ទោ ចិយ នោ-សទ្ទោបិ បុច្ឆាយំ និបាតោតិ អាហ “អភិជានាសិ នុ”តិ៎ អយច្ឆោតិ ឧត្ត ច-សទ្ទោ ន កេចលំ

អភិជានាសិបទេនេច, អថ ខោ “បុច្ឆិតា”តិ បទេន ចាតិ សម្ពន្ធយិត្វា៎ កថំ យោជេតព្វោតិ អត្ថយោកមេតិ “ព្ទធភ្យា”តិអាទិនា៎

បុច្ឆិតា នុតិ បុច្ឆោ បុច្ឆ កត្វា នុ៎ និ បុដ្ឋកាចន្តិ តាទិសំ បុច្ឆិតភាចំ អភិជានាសិ នុ៎ ន ខោ សម្ពុន្តិ តច ន បមុដ្ឋំ ចតាតិ អត្ថោ៎

អចាសុកការចាតិ តថា ភាសនេន អសុលការចា៎ បណ្ឌិតបតិទ្វុបកាតន្តិ (សាមំ ចិយ អត្ថតោ សគ្គារានំ បណ្ឌិតភាសានំ) អាមំ ចិយ

បគ្គានំ បណ្ឌិតា ភាសានំ៎ (ឌី៎ និ៎ ដី៎ ១៎១៩១) បិព្វុត្ថបធអត្ថព្យញ្ជនសម្បុតិ បិព្វុត្ថសន្តានេត បទេ, តទត្ថេ តប្បរិយាបន្នក្ខូរេ ច,

ចាក្យបរិយាយោ ចា ព្យញ្ជនសទ្ទោ “អក្ខុរំ បទំ ព្យញ្ជន”ន្តិអាទីសុ (នេត្តិ៎ ១៥) ចិយ៎ ភាចតោ ទ្វុបំ សភាចោ ចិយ ទ្វុបមស្សាតិ

ᨽᨣᩅᨲ᩠ᨲᩁᩪᨸᩮᨸᩥ, ᨽᨣᩅᩣ ᩅᩥᨿ ᩏᨠ᩠ᨲᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

## ᨸᩪᩁᨱᨠᩔᨸᩅᩣᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪉᪅᪨ ᩑᨠᨾᩥᨴᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩍᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨸᩣᨲᨾᨲ᩠ᨲᩴ, ᩑᨠᩴ ᩈᨾᨿᨾᩥᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᩮᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᨶᩦᨿᩴ᪨ ᩋᨶᩦᨿᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᩉᩥ ᨻᩉᩩᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᨲᩩᨲ᩠ᨳᩣᨽᩥᨵᩣᨿᨠᩣ ᨿᨳᩣ “ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᩣ”ᨲᩥ, (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᨴᩩᨠᨾᩣᨲᩥᨠᩣ [illegible]) ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᩴ ᩅᩣ ᨩᨶᩮᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᨶᩦᨿᩴ ᨲᨴ᩠ᨵᩥᨲᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩈᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩣᩁᨱᩦᨿᩴ, ᩈᩁᨱᩔ ᩋᨶᩩᨧ᩠ᨨᩅᩥᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᩈᩣᩁᨱᩦᨿᩴ, ᩑᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᨩᨶᨠᩴ ᩈᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩈᩁᨱᩣᨶᩩᨧ᩠ᨨᩅᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪁᪉᪉᪨ ᩈᩉᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩈᩉᨲ᩠ᨳᩮᨶᩮᩅ, ᨲᩮᨶ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᨠᨲ᩠ᨲᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ, ᩋᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨲᩥ ᨸᨶ ᩉᩮᨲᩩᨠᨲ᩠ᨲᩣᩁᩴ, ᨶᩥᩔᨣ᩠ᨣᩥᨿᨳᩣᩅᩁᩣᨴᨿᩮᩣᨸᩥ ᩍᨵ ᩈᩉᨲ᩠ᨳᨠᩣᩁᨱᩮᨶᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ᪨ ᩉᨲ᩠ᨳᩣᨴᩦᨶᩦᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᨴᨠᨱ᩠ᨱᨶᩣᩈᩣᨴᩦᨶᩥ᪨ ᨸᨧᨶᩴ ᨴᩉᨶᩴ ᩅᩥᨻᩣᨵᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨴᨱ᩠ᨯᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᩦᩊᩮᨶ᩠ᨲᩔᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨸᨸᨬ᩠ᨧᩈᩪᨴᨶᩥᨿᩴ ᨶᩣᨾ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩣᨣᨾᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨸᨶ “ᨸᨧᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲᩔ “ᨲᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ ᩅᩣ”ᨲᩥ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪂᪨[illegible]) ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᨳᩣ ᨸᨶ ᨲᨩ᩠ᨩᨶᩴ, ᨸᩁᩥᨽᩣᩈᨶᨬ᩠ᨧ ᨴᨱ᩠ᨯᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨴᨱ᩠ᨯᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᩦᩊᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᩍᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᨭᩦ᪨ ᪁᪨᪁᪉᪉) ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨴ᩠ᨵᩣ ᨸᨶ ᨸᩮᩣᨲ᩠ᨳᨠᩮᩈᩩ “ᨲᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩔ ᩅᩣ”ᨲᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣᨸᩥ ᨻᩉᩩᩈᩮᩣ ᨴᩥᩔᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᩣᨠᨠᩣᩁᨱᩴ, ᩈᩮᩣᨧᨶ᩠ᨲᩥᨸᩥ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨠᩣᩁᨱᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨹᩃᩔᨸᩥ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ᪨ ᨸᩁᩮᩉᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᨧᨶᨠᩁᩮᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᩁᩮᩉᩥ᪨ ᨹᨶ᩠ᨴᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᩁᩔ ᨹᨶ᩠ᨴᨶᩅᩈᩮᨶ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᨠᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨹᨶ᩠ᨴᨶᩅᩈᩮᨶᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨸᩁᩴ ᨹᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩴ ᨹᨶ᩠ᨴᨶᨠᩣᩃᩮ ᩈᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨹᨶ᩠ᨴᨲᩮᩣ”ᨲᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᨸᩁᩔ ᩅᩥᨻᩣᨵᨶᨸᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩈᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨹᨶ᩠ᨴᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᩋᨲᩥᨸᩣᨲᩣᨸᨿᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᨴᩴ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᨠᨲ᩠ᨲᩁᩥ, ᩉᩮᨲᩩᨠᨲ᩠ᨲᩁᩥ ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᩉᨶᨶ᩠ᨲᩔᩣᨸᩥ ᩉᨶᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩔᩣᨸᩦ”ᨲᩥ ᨻᩣᨿᩥᨲᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ “ᩋᩣᨴᩥᨿᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ᪨ ᨠᩁᨱᨠᩣᩁᨱᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᨿᩴᨠᩣᩁᨸᩁᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶ᪨

ᨥᩁᨽᩥᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᨻᩉᩥ ᨧ ᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᨥᩁᩈᨶ᩠ᨵᩥ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᨸᩥ ᩋᩈᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩅᩈᩮᩈᩮᩣ ᩃᩮᩣᨸᩮᩣ ᩅᩥᩃᩩᨾ᩠ᨸᨶᩴ ᨶᩥᩃ᩠ᩃᩮᩣᨸᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨾᩉᩣᩅᩥᩃᩮᩣᨸ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᨠᩣᨣᩣᩁᩮ ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᩃᩮᩣᨸᩮᩣ ᩑᨠᩣᨣᩣᩁᩥᨠᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩑᨠᨣᩮᩉᩮᩅ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ “ᨸᩁᩥᨸᨶ᩠ᨳᩮ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩮᨾᩮᩅ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨸᨠᩁᨱᨲᩮᩣ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᩋᩣᨣᨲᩣᨣᨲᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ᪨ “ᨸᩁᩥᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᨸᨶ᩠ᨳᩮ ᩉᨶᨲᩥ ᨸᩁᩥᨸᨶ᩠ᨳᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᨭᩦ᪨ ᪁᪨᪁᪉᪉) ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨠᩁᩮᩣᨾᩦᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᩣᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᨶᩥᨠᨠᩣᩅᨿᩣᩉ, ᨲᩮᨶᩮᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᩈᨬ᩠ᨧᩥᨧ᩠ᨧ ᨠᩁᩮᩣᨲᩮᩣᨸᩥ ᨶ ᨠᩁᩦᨿᨲᩥ ᨸᩣᨸᩴ, ᨸᨣᩮᩅ ᩋᩈᨬ᩠ᨧᩥᨧ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨸᩣᨸᩴ ᨶ ᨠᩁᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩋᩈᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩣᨸᩴ ᩋᨠᨲᨾᩮᩅ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᩣᨸ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ ᨠᨳᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩣᨸᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩣᨴᩮ ᨸᩁᩮᩉᩥ ᩋᩣᩁᩮᩣᨸᩥᨲᩴ ᨴᩮᩣᩈᨾᨸᨶᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᨸᩪᩁᨱᩮᩣ ᩃᩮᩈᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩔᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨾᨲ᩠ᨲᨾᩮᨲᩴ “ᨸᩣᨸᩴ ᨠᩁᩮᩣᨾᩣ”ᨲᩥ, ᨸᩣᨸᩴ ᨸᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩮᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨠᩥᩔ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨻᩉᩪᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩉᩥᩴᩈᩣᨴᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ ᨲᩔ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨠᩣᩁᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᩁᩦᩁᩴ ᨸᨶ ᩋᨧᩮᨲᨶᩴ ᨠᨭ᩠ᨮᨠᩃᩥᨦ᩠ᨣᩁᩪᨸᨾᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩥᨠᩮᩣᨸᩥᨲᩮᨸᩥ ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨸᩣᨸᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ປຣິຍເຕ຺ຕາ ວຸຈ຺ຈຕິ ເຕຍິ ປຣິເຍາຍນາເຕ ຜິຕຕ຺ຕາ· ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ ອາຈຣິເຍນ "ຕິນິຕລຸຣຍຍເຕຍິຕາ"ຕິ (ທີ· ຕິ· ຍີ· ໑·໑໙໙)· ວຸຕິຍຍິກເປຍ
ຈກ຺ກປຣິເຍາຍນາເຕເຍຈ ປຣິຍເຕ຺ຕາ, ລຸເຣຕ ນຂິເນາ ປຣິຍເຕ຺ຕາ ຍສ຺ສາຕິ ລຸຣປຣິຍເຕ຺ຕາ· ລຸຣກ຺ກທເລາຕ ເຣຕ຺ຕ ລຸຣຆາຣາ ກທິຕາ
ຕຂຈເຣາຆເຕາ· ປິຍ຺ຍລ຺ຍໍ ຈເກ຺ກຕາຕິ ຈກ຺ກາກາຣກເຕາຕ ອາຈຸຆຈິເນເນຕ· ຕໍ ຍໍນລລກາລາມນ຺ລາຕໍ ຕິຂາຕໍ ກາຣລໍ ຍສ຺ສາຕິ
ຕເຕາຕິຂາຕໍ, "ປຈ຺ຈຕ຺ຕຈຈຕສ຺ສ ເຕາອາເຂເນາ, ນຍາເນ ຈສ຺ສ ເລາປິກາເຣາ"ຕິ (ປາຣາ· ອຏ຺ຐ· ໑·໑໑) ອຏ຺ຐກຖາສຸ ວຸເຕ຺ຕາ· "ປຈ຺ຈຕ຺ຕເຕ຺ຕ
ຕິສ຺ສກ຺ກຈຈຕຍິ ຍຸຊ຺ຊຕີ"ຕິ (ນາເຕ຺ຕ· ຍີ· ປເຂຍຍທາຍນ຺ຍີຕິກຖາຈຕ຺ຕກາ) ອາຈຣິຍນາຣິປຸຕ຺ຕເຕ຺ຕເຣາ· "ກາຣລເຕ຺ຕ ຕິປິຕນຍຸຂາເຍາ"ຕິປິ
ອກ຺ລຣຈິຕ຺ຕກາ·

ກຄ຺ຄາຍ ຂກ຺ລິລຂິນາ ອປ຺ຍຕິຣ຺ຍປເຂເນາ, ຂ຺ຕຕ຺ຕຣຂິນາ ປຕ ປຕິຣ຺ຍປເຂເນາຕິ ອຆິປ຺ຍາເຍຕ "ຂກ຺ລິລເຣ຺ຍາ"ຕິອາຂິ ວຸຕ຺ຕໍ, ຕຍ຺ຍາ
ເຂນຂິນາປເຂເນຕ ຕຄ຺ຄິຈານິເຕາ ນຄ຺ຄາຍາຕິ ຂເຍ຺ຍຕໍ "ຂກ຺ລິລຕີເຣ"ຕິອາຂິຍາທ· ທຕຕຂາຕກິຣິຍາ ທິ ຕຂາຍຕ຺ຕາ· ຍທາຍາກຄ຺ຄິ
ຍທາຈິຂີຕຣເຄ຺ຄາ ຍຄ຺ຄານຂິນຍິ ຍທາຍາກໍ· ຂຍນເຂ຺ຂາ ຄ຺ຄເຂ຺ຂຍນໍຈຣສ຺ສ, ຂ຺ເປິນຈມີລສ຺ສ ຈ ຈາຈເກາຕິ ອາທ "ຄ຺ຄເຂ຺ຂຍຂເຍຕ
ຂ຺ເປິນຈກເຍ຺ຕາ"ຕິ· ເກຈິ ປຕ ຂ຺ເປິນຈກເຍ຺ຕາ'ຕິ ຄ຺ຄຂໍ ຄ຺ຄເຂ຺ຂຍຂຍສ຺ສ ຈິເນນຕໍ, ຕນ຺ຍາ 'ຂ຺ເປິນຈກຍ຺ກ຺ຣເຕາຕ ຄ຺ຄເຂ຺ຂຍຂເຍຕາ'ຕິ" ອຕ຺ເຕ຺ຕ
ຈຂຄ຺ຄິ, ຕຂຍຸຕ຺ຕເຍຈ ຕຂຸກຍຕ຺ເຕ຺ຕາຈກຕ຺ຕາ ຂຍນຂ຺ຂສ຺ສ, ອຕ຺ເຕ຺ຂ຺ຂຍສ຺ສ ຈ ຈິເນນວຸຕ຺ຕິເຕາ· ອຂຸຕາ ທິ ກຕ຺ເຕ຺ຈິ ເປິຕ຺ເຕ຺ກ ຈາ-ນເຂ຺ຂາ, ຈ-ນເຂ຺ຂາປິ
ຂິສ຺ສຕິ· ມີລໍຍເຍຕາຕິ ຕຂເຄ຺ຄາຕ ກາຍິກຈາຈນິກໍຈເຣຕ· ນຈ຺ຈຈຕຕາຕິ ອເຍານຈເຂ຺ຂຕ· ຕສ຺ສ ຈິນຸ໌ ຈຈຕໍ ເລາເກ
ກຸຕຣປຸຄ຺ຄານຍ຺ຍຕກາເຈເຕາ· ຍຈາ ທິ ປິປຂເຍ຺ຍຸ ຍຸນາຈາເຂາ ກຸຕເຣາ, ຊຸຈໍ ປຸຄ຺ຄາຂເຍ຺ຍຸ ອເຍານຈເຂ຺ຂາ· ເຕຕາທ ກກຈາ ຄ຺ຄຕິວຸຕ຺ຕເກ
–

"ຊຸກຂຍໍ ອຕີຕສ຺ສ, ຍຸນາຈາຂິສ຺ສ ຂຕ຺ຕ຺ກເຕາ;

ຈິຕິຄ຺ຄປເຣເລາກສ຺ສ, ຕຕ຺ເຕ຺ ປິປໍ ອກາຣິຍ"ຕ຺ຕິ· (ຄ຺ຄຕິວຸ· ໑໗໒);

ປຈຕ຺ຕິຕິ ເຍາ ກເຣາຕິ, ຕສ຺ສ ນຕ຺ຕາເຕ ຜລຸປ຺ຍາຂປຈ຺ຈຍກາເຈຕ ຂ຺ປ຺ຍຕ຺ຕິ· ຊຸຈທິ຺ຍ "ຕຕ຺ເຕ຺ ກຍໍ, ຕຕ຺ເຕ຺ ກຍຸຜລ"ຕ຺ຕິ ອກິຣິຍຈາຂສ຺ສ ປຣິປຸຄ຺ຄຕາ·
ນຕິ ທິ ກຍຸຜເລ ກຍຸາຕຍກິຣິຍກາເຈາ ກຕໍ ກຈິສ຺ສຕິ· ນຄ຺ຄຈາປີຕິ "ກເຣາເຕາ"ຕິອາຂິຕາ ວຸເຕ຺ຕຕ ນຄ຺ຄປ຺ຍກາເຣຕປິ·

ລຕຸຂຕ຺ຕິ ລິກຸຈໍ· ປິປປຸຄ຺ຄາຕໍ ກິຣິຍເຍຈ ປຊິກ຺ລິປຕິ, ຕ ຣຄ຺ຄາ ປຸຊ຺ຊໍ ນຕ຺ຕິຊ຺ຊິກໍ ນາຍຄ຺ຄາຜລໍ ຕ຺ຍາກເຣາຕີຕິ ອຆິປ຺ຍາເຍາ· ຄ຺ຄຂທິ຺ຍອຈຆາຣລໍ
ຈິປິກປຊິເກ຺ລປຕິຈຕ຺ຕຕຕ຺ເຕ຺· ເຍາ ທິ ກຍໍ ປຊິກ຺ລິປຕິ, ເຕຕ ອຕ຺ເຕ຺ຕາ ຈິປິເກາປິ ປຊິກ຺ລິເຕ຺ຕາເຍຈ ຕາຍ ເທາຕິ· ຕຈາ ທິ ຈກ຺ລຕິ "ກຍໍ
ປຊິຕາທເຕ຺ຕຕາປີ"ຕິອາຂິ (ທີ· ຕິ· ອຏ຺ຐ· ໑·໑໕໐-໑໕໑)·

ປຊິຣາຂ຺ຍທິ ອຕກິກຈຕີຍກາເຈຕ ຈິເນນເຕາ ຂີຕຄ຺ຄິ ຈິຂີຕໍ, ຊຸກສ຺ສ ຣເຄ຺ຄາ ອາລາປຈຕ຺ຕິເຂເນາ· "ຍາ ຍຍ຺ຍາຈິຂີເຕ ຈນຈາ"ຕິ
ອປນາຂຕາ ປຄ຺ຄາຂີຕສ຺ສ ປຄ຺ຄາຂຕນຄ຺ລາຕາ ຈິເທເຆຕາເຍຈາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ "ຈິເທເຆຕຄ຺ຄາ"ຕ຺ຕິ· ເຕຕ ວຸຕ຺ຕສ຺ສ ອຕ຺ເຕ຺ສ຺ສ "ຊຸຈເຍຕ"ຕ຺ຕິ ຂ຺ປຆາຣລໍ

សល្លក្ខណំ ឧក្កណ្ឋិតំ, តទយិកា បដិក្ខិបតីតិ អាហ “សារតោ អក្កណ្ឋិត្វា”តិ។ តស្ស បន អត្ថស្ស អដ្ឋកថាចរិយេហិ ទីបិតត្តា សន្តានំ

តិក្ខិត្តំ, តទយិកា បដិក្ខិបតីតិ ទស្សេតិ “សារចេតសិក...បេ... អដ្ឋបេត្វា”តិ ឋបិតា។ សារចេតសិកចាតិ ឧត្តមចេតសិក, អចិតចត្វា

ច បរេហិ អត្ថាលិតោ ជិរក្ខតោ អនត្វា អបេក្ខាការេន សារោតិ វុច្ចតិ, តំចេតសិកចាតិ អនត្វា។ តិស្សរលត្តិ ចដ្ឋតោ តិយ្យាតំ។

បរយត្វាតិ អចិបរីតត្វា, ឧត្តមស្ស ច នាគលស្សារមូលក្ខតោ អនត្វា។ ញ្ញត្តំ បន តេន ឧក្កហិតត្តោច តិក្ខិតត្តា តចារេយច

កកចតោ សត្តិកោ កាសិតត្តា។

យក្ខលិកោរាសាលចាឧបណ្ណកា

១៩ប័ះឧកយេកាតិ ហេតុបច្ចយបដិសេធចចតេក។ “ចិដ្ឋយាតយេចា”តិ ឋបិតា សកាចតោ ចិដ្ឋយាតស្សេច បដិក្ខិបតេ តស្ស អញ្ញាណយេច

ការណត្តិ ទស្សេតិ។ សំកិលេសបច្ចយត្តិ សំកិលិស្សតស្ស យលីតស្ស ការណំ។ ចិសុទ្ធិបច្ចយត្តិ សំកិលេសតោ ចិសុទ្ធិយា ចោទកស្ស បច្ចយំ។

អត្តការេតិ បច្ចត្តចចកស្ស ឧ-ការចសេក បទសិទ្ធិ យថា “ចកប្បរុធ្ធ យថា ឫសិតក្កេ”តិ, (ម៉ ហិ ១៣; ស៊ ត៊ ១៦៩) បច្ចត្តេត្វ ចា

ក្សុបចចកំ យថា “ឋានយ្យិស្ស ហោតិ សីលស្មិំ”ត្តិ (ឌី ត៊ ១៊១៥៣), តទេបត្វំ ទស្សេតិ “អត្តការោ”តិ ឋបិតា។ សោ ច តេក តេក សត្តេក

អត្តកា កាតព្ពកម្មំ, អត្តកា តិប្បាទេតព្ពបយោគោ ចា។ តេតាហ “យេកា”តិអាទិ។ សព្ពញ្ញុតត្តិ សម្មាសម្ពោធិ។ តត្តិ អត្តកា កតកម្មំ

ឧតិយបទេកាតិ “តត្វិ បរការេ”តិ បទេក។ បរការោ ច កាយ បរស្ស ចាហសា ឋត្វាកបយោគោ។ តេក ចុត្តំ “យំ បរការ”ត្តិអាទិ។

ឍចាទាត្សរសតិត្តិ ឍចាទក្វាយត្សរសតិ, បទយំ ចា ឍចារទា, បច្ឆា អត្សរសតិ។ “បរការ”ត្តិ បទស្ស ឧបលក្ខណចសេក អត្ថទស្សតត្តាតំ,

លោកុត្តរធម្មំ បរការាចស្សយោ តត្តិតិ អាហ “ធបេត្វា យហាសត្ត”ត្តិ។ អនត្វេចស លោកិយធម្មំ យថា តំ អយ្យាកំ ចោធិសត្តស្ស

អាឡារាទកោ តិស្សាយ បញ្ចាភិញ្ញាលោកិយសមាបត្តិលាភោ, តញ្ច បដ្ឋិយកចិកយហាសត្តំ សន្ធាយ ចុត្តំ, បច្ឆកចាធិសត្តស្សបិ ឧទេត្វច

សក្ករហា តេសម្បិ តទកាចតោ។ យត្សស្សកោក្យតត្តិ យត្សស្សុ ស្សកកាចិ ឧចត្តិ ចុត្តប្បការេក កម្មចាទស្ស, កិរិយចាទស្ស ច

បដិក្ខិបតេក។ ឌិតចក្កេតិ “អត្វិ កិក្ខចេ កម្មំ កណ្ហកណ្ហវិបាក”ត្តិអាទិ (អ៊ ត៊ ៣៊១៦១) តយប្បចត្វត កម្មាតំ, កម្មផលិតញ្ច

អត្វិតាបរិឌីបតេ ព្យុទ្ធសាសតេ។ បច្ចតិកកធតំ បហារទាតសទិសត្តិ “បហារំ ទេតិ តាយា”តិ។

យថាចុត្តអត្តការបរការាកាចតោ ឧច សត្តាតំ បច្ចត្តបុរិសការោ តាយ កោចិ តត្វិតិ សន្ធាយ “តត្វិបុរិសការេ”តិ តស្ស បដិក្ខិបតំ

ទស្សេតុំ “យេកា”តិអាទិ ចុត្តំ។ “ទេចត្តយ្យី”តិអាទិតា, “យត្សស្សកោក្យត”ត្តិអាទិតា ច ចុត្តប្បការោ។ “ពលេ បតិដ្ឋិតា”តិ ចត្វា

ជីវិយយេបឹឆ ពាលត្តិ ទស្សេតុំ “ជីវិយំ កត្វា”តិ ចុត្តំ។ សត្តាតញ្ញ្ហាទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិក តិព្ពាតសម្បត្តិអាចហំ ជីវិយពាលំ តត្វិតិ សោ

បដិក្ខិបតិ, តិទស្សតយត្តត្តាតំ ចោទាតិយពាលស្ស បដិក្ខិបតំ សំកិលេសិកស្សាបិ ពាលស្ស តេក បដិក្ខិបតតោ។ យទិ ជីវិយាឌីតិ

បុរិសការចេចចតាតិ, អឆ កម្មា តេសំ ចិសុំ កហណត្តិ អាហ “ឋាទំ តោ ជីវិយេកា”តិអាទិ។ ឋាទំ តោ ជីវិយេកាតិ ឋាទំ ផលំ អយ្យាកំ

ជីវិយេក បចត្តំ។ បចត្តចចតបដិក្ខេបករណចសេកាតិ អញ្ញាសំ បចត្តចោហារចចតស្ស បដិក្ខេបករណចសេក។

ជីវិយធាយបរក្កមសមុត្ថានេក បចត្តពាលចាឌិតំ ចាទស្ស បដិក្ខេបករណចសេក “តត្វិ ពាល”ត្តិ បទយិច សន្ធាតិបេតាតិ តេក អាឌីយត្តិតិ

អធិប្បាយោ។ តញ្ច ចចតិយត្វតោ ចុត្តំ, ចចតត្វតោ បន តស្សា តស្សា កិរិយាយ ឧស្សក្កដ្ឋេត ពាលំ ឬទិចិកាចាចហដ្ឋេត ជីវិយំ។

តទេវ ឧគ្គហកាលតោ, បេរិទិសន្ទុំ វហត្តេក បវត្តេតព្ពតោ ច បុរិមនាទេយា បទំ បទំ ផាតិ អក្កុមតវេសេត បវត្តិយា បុរិមបរក្កុយាតិ វេទិតព្ពំ។

ទ្វាទិសុ សត្តវិសត្តតាយ សត្តា អស្សមតបស្សមតវេសេត បវត្តិយា បិលាតតោ បិលាតិ ព្វាយិតា អនេត្ត សមាទតបិ បឧទ្ធេយ ឧក្កិត្តិយាទិវេសេត បិលេហ វិកទិត្វា សត្តតោ វិវេសំ កត្វា ឧស វេទតីតិ អាហ “ឧក្កិត្តិយោ”តិអាទិ។ កវត្តីតិ ក្ខាតិ សត្តបិលាបរិយាទេយបិ សតិ អល្លកោសាទីសុ សម្ពុចតដ្ឋេត តតោ វិវេសសាច, តេត ចុត្តាតិ ទស្សេតិ “អល្ល...ប... វេទតី”តិ ព្វាយិតា។ វត្តិកោសោ កន្តាសយោ ឌីចតតោ បិលំ ឆាទេតត្តា វិយ វល្លតតោ ឌីវា។ តេតាហ “សាលិយវា”តិអាទិ។ អាទិសដ្ឋេត វិទ្វហឧម្ពា តិលាទ្វក្កា កហិតា។ តត្ថិ ឧទេតំ សំកិលេសវិបុទ្ធិសុ វេសា សាយត្តិយត្តិ អវសា។ តឆា អវាលិ អឌិរិយា។ តេតាហ “តេស”ត្តិអាទិ។ តិយតាតិ តិយមតា, អតេល្ហេសុត្តាទុតស្ស អតេឌ្ហេយលិតោ វិយ តិយតប្បវត្តិតាយ កតិទាតិឥត្តាបវក្កុវេសេត តិយាទេយាតិ អត្ថោ។ តត្ថ តត្ថាតិ តាសុ តាសុ ទាតីសុ។ លទ្ធំ អកិទាតិតំ សម្ពត្តិក្ខតាតំ កមតំ សមវាទេយត សមាកេយា។ សម្ពត្តិតិវេសេត្តាបិ កាវសដ្ឋា សម្ពត្តិសហិតោ វិយ បកតិយត្តវាទកោតិ អាហ “សកាទេវាទេយវា”តិ, យថា កណ្ហកស្ស តិក្កុតា, កបិត្ថផលាទីតំ បរិមណ្ឌលតា, មកាបក្ខិតំ វិចិត្តាកាទតា ច, ឧចំ សព្ពស្សាបិ លោកស្ស ហេតុបច្ចយត្តវេត តថា តថា បរិណាមោ អកុត្តិមោ សកាទេវាទេយវាតិ អត្ថោ។ តេត ចុត្តំ “យេតា”តិអាទិ។ បរិណាមតំ តាតប្បការតាបត្តិ។ យេតាតិ សត្តបិលាទិតា។ យថា កវិតព្ពំ, តថេវាតិ សម្ពត្តោ។

លទ្ធអកិទាតិយោ បទតោ វិត្តាទីយិស្សត្តិ “បុលព្ហា ទុក្ខព្ហា បដិសំវេទេត្តី”តិ វេទត្តា យក្ខលិ អទុក្ខមបុលក្ខមិ សង្គ្ហេត សត្វា ត ទាតាតីតិ ចុត្តំ “អញ្ញា អទុក្ខមបុលក្ខមិ តត្ថីតិ ទស្សេតី”តិ។ អយំ “បុលព្ហា ទុក្ខព្ហា បដិសំវេទេត្តី”តិ វេទតំ ពទលកាវេត កហេត្វា ចុត្តា អាវរិយស្ស មតិ។ បេរិត្តកោសុ បត “អញ្ញា បុលទុក្ខក្ខមិ តត្ថីតិ ទស្សេតី”តិ អយមេវ បិវេឋា ទិដ្ឋោ, ត “អទុក្ខមបុលក្ខមី”តិ។ ឧចំ សតិ “លទ្ធវាកិទាតីសុ”តិ វេទតំ អធិកទលកាវេត កហេត្វា លសុ ឧច អកិទាតីសុ បុលទុក្ខបដិសំវេទេតំ, ត តេហិ អញ្ញាតត្ថ, តាទេយវ បុលទុក្ខក្ខមិ, ត តទញ្ញាតិ ទស្សេតីតិ ចុត្តត្តិ វេទិតព្ពំ។ អយមេវ ច យុត្តតទោ បដិក្ខេបិតព្ពស្ស អត្ថស្ស ក្ខមិវេសេត ចុត្តត្តា។ យទិ ហិ “បុលព្ហា ទុក្ខព្ហា បដិសំវេទេត្តី”តិ វេទតេត បដិក្ខេបិតព្ពស្ស ទស្សតំ សិយា, អថ “អញ្ញា អទុក្ខមបុលា តត្ថី”តិ ទស្សេយ្យ, ត “អទុក្ខមបុលក្ខមី”តិ ទស្សតហេតុវេតស្ស ក្ខមិអត្ថកាវេតោ។ ទស្សេតិ វេតំ តាសំ ក្ខមិយា អកាវេយវ, តេត វិញ្ញាយតិ អយំ បិវេឋា, អយម្ពាទេត្វា យុត្តតទោតិ។

បមុលយោតិតត្ថិ មតុស្សេសុ លត្តិយព្រាហ្មណាទិវេសេត, តិរច្ឆាតាទីសុ សីហព្យគ្ឃាទិវេសេត បឆាតយោតិតំ, បឆាតតា វេទត្ថ ប្តត្តមតា។ តេតាហ “ប្តត្តមយោតិត”ត្តិ។ បដិ សតាតីតិ ល សហស្សាតិ។ “បញ្ហា ច កម្ពុតោ សតាតី”តិ បទស្ស អត្ថទស្សតំ “បញ្ហា កម្ពុសតាតិ វា”តិ។ “ឧបេច តយោ”តិ ព្វាយិតា “កោចលំ តក្កមត្តកោត តិទត្តកំ ទិដ្ឋិំ ទីបេតី”តិ ព្វាយវេចត្តមតិទិសតិ។ ឧត្ត ច “តក្កមត្តកោតា”តិ វេទត្តា យង្វា តក្កិកា អវស្សយក្ខតតវត្តក្កហហអត្ថុសតយមត្តវេទត តិទត្ថុសតាយ បរិកប្បតស្ស យំ កិញ្ចិ អត្ថតា បរិកប្បិតំ សារតោ យញ្ញាយាតា តវេវ អកិតិវិស្ស តត្ថ ច ទិដ្ឋិកាតំ កណ្ហត្តិ, តង្វា ត តេសំ ទិដ្ឋិចត្ថុម្ពិ វិញ្ញាហិ វិចារលោ កាតព្ពាតិ ព្វាយមធិប្បាយំ វិកាវេតិ។ កោដីតិ ប្តត្តទេវិហារវាសិតោ បញ្ហិត្តិយវេសេតាតិ វក្កាទិបញ្ហិត្តិយវេសេត។ តេ ហិ “វក្កុសោតលាតទិព្យាកាយសន្ថាតាតិ ព្វាយាតិ បញ្ហិត្តិយាតិ

‘បញ្ចា កម្មានី’តិ តិត្ថិយា បញ្ញាបេន្តី”តិ វទន្តិ “កាយវចីមនោកម្មានិ ច ‘តីណិ កម្មានី’តិ”។ កម្មន្តិ លទ្ធីតិ តស្សាយំ ឧភយំ អាទិកត្វា បរិបុណ្ណកម្មន្តិ លទ្ធិ។ មនោកម្មំ អនោឡារិកត្តា ឧបឌ្ឍកម្មន្តិ លទ្ធីតិ យោជនា។ “ទ្វាសដ្ឋិ បដិបទា”តិ វត្តព្ពេ សភាវនិរុត្តិ អជានន្តោ “ទ្វដ្ឋិបដិបទា”តិ វទតីតិ អាហ “ទ្វាសដ្ឋិ បដិបទា”តិ។ សទ្ទរចនា បន “ទ្វាសដ្ឋិយា សលេបិ, អត្ថយា”តិ វទន្តិ, តទយុត្តមេវ សភាវនិរុត្តិយា យោគតោ អសិទ្ធត្តា។ យទិ ហិ សា យោគេន សិទ្ធា អស្ស, ឯវំ សភាវនិរុត្តិយេវ សិយា, តថា ច សតិ អាចរិយានំ មតេន វិរុជ្ឈតីតិ វទន្តិ។ “ចតុរាសីតិ សហស្សានី”តិអាទិកា បន អញ្ញត្រ ទិដ្ឋប្បយោគា សភាវនិរុត្តិយេវ។ ទិស្សតិ ហិ វិសុទ្ធិមគ្គាទីសុ –

“ចតុរាសីតិ សហស្សានិ, កប្បា តិដ្ឋន្តិ យេ មរូ;

ន ត្វេវ តេបិ តិដ្ឋន្តិ, ទ្វីហិ ចិត្តេហិ សមោហិតា”តិ។ (វិសុទ្ធិ។ ១។៤៦៥; មហានិ។ ១០, ៣៩);

ឯកស្មិំ កប្បេតិ ចតុសដ្ឋន្តរកប្បានំ អញ្ញតរស្មិំ ឯកស្មិំ អន្តរកប្បេ។ តត្ថាបិ ច វិវដ្ដដ្ឋាយីសញ្ញិតំ ឯកមេវ សន្ធាយ “ទ្វដ្ឋន្តរកប្បា”តិ វុត្តំ។ ន ហិ សោ អស្សុតសាសនតោ ទ្វេ ជានាតិ បាហិរកានំ អវិសយត្តា, អជានន្តោ ឯវមាហាតិ អធិប្បាយោ។

ឱរព្ភេ ហនន្តិ, ហន្ត្វា ច ជីវិតំ កប្បេន្តីតិ ឱរព្ភិកា។ ឯវ សេសា សាកុណិកាទីសុបិ។ លុទ្ទាតិ ទុដ្ឋាចារសកា យេ កេចិ ចាតុប្បទជីវិកា នេសាទា។ មាគវិកបទស្មិំ ចិត្រទោហិតាទីមិគឃាតិនោវ គហិតា។ ពន្ធនាគារេ និយោជេន្តីតិ ពន្ធនាគារិកា។ កុរូរកម្មន្តាតិ ទារុណកម្មន្តា។ អយំ បនេត្ថាបិ កល្យាណូបសុតតាយ កល្យាភិជាតីតិ វទតិ កល្យស្ស ធម្មស្ស អភិជាតិ អត្ថុប្បត្តិ យស្សាតិ កត្វា។ ភិក្ខូតិ ពុទ្ធសាសនេ ភិក្ខូ។ កណ្ហេកេតិ លទ្ធិវសេន ភិក្ខុ ការោតិ។ សកណ្ហាវសេនេវ តេសំ បក្ខិបតិ។ កណ្ហកសភិលទ្ធិវសេន សញ្ញាតា ភុញ្ជន្តីតិ ហិ អធិប្បាយេន “កណ្ហេក បក្ខិបិត្វា”តិ វុត្តំ។ កស្មាតិ ចេ? យស្មា “តេ បណីតបណីតេ បច្ចយេ បដិសេវន្តី”តិ តស្ស មិច្ឆាការេហា, តស្មា ចាយលទ្ធិបិ បច្ចយេ ភុញ្ជមានា អាជីវកសមណស្ស វិសេសកាហិតាយ បច្ចយេសុ កណ្ហេក បក្ខិបិត្វា វទន្តិ នាមាតិ វទតិ កណ្ហកទុត្តិកាតិ កណ្ហេកន សមាទុត្តេន សហ ជីវិកា។ អយញ្ហិស្ស បិឡត្តភេចាតិ អយំ យក្កលិស្ស ចាទជីវតា អត្តនា វិចិតា បិឡត្តភេចាតិ សមាទុត្តយត្តំ សយត្តេតិ។ កណ្ហកទុត្តិកា ឯច នាម ឯកេ អបរេ បត្តជិតា ធីហិរកា សន្តិ, តេ និលាភិជាតីតិ វទតីតិ អត្ថោ។ តេ ហិ សបិសេសំ អត្តកិលមថានុយោគមនុយុត្តា។ តថា ហិ តេ កណ្ហេក ចត្តត្វា ជីវ ភវន្តីតិ កណ្ហកទុត្តិកាតិ វុត្តា។ និលស្ស ធម្មស្ស អភិជាតិ យស្សាតិ និលាភិជាតិ។ ឯវមិតរេសុបិ។

អយន្តិ សន្តោសតករណ្ហា តត្ថីតិ ចាទិតោ ធីហិរកបត្តជិតា និកណ្ឋា។ ឯកសាដកំ បរិទហន្តា ឯកសាដកា។ កណ្ហសតា បរិសុទ្ធា និលេហិ, តតោ បន លោហិតតាតិអាទិនា យថាក្កមំ តស្ស បរិសុទ្ធំ ចាទំ ទស្សេតុំ “ព្រហ្មេ កិរ”តិអាទិ វុត្តំ។ បណ្ឌរតរាតិ ភុញ្ជនតហានបដិក្កូលនិសេចនាទិយោគេន បរិសុទ្ធតរា កណ្ហនិលមុបិដាយ លោហិតស្សាបិ បរិសុទ្ធការេចេន ចត្តព្ពតោ។ ឧទកាតចសាតាតិ ឧទកាតចត្តបរិទហកា។ អចេលកសាចកាតិ អាជីវកសាចកា។ តេ កិរ អាជីវកលទ្ធិយា វិសុទ្ធចិត្តតាយ និកណ្ឋេហិបិ បណ្ឌរតរា ហលិទ្ធាការេហិ បុរិមេ ឧបិដាយ បរិសុទ្ធការេចប្បត្តិតោ។ “ឯវ”ត្តិអាទិនា តស្ស លទ្ធាភិមតំ ទស្សេតិ។ ភត្តាទីនំ សាចកត្តា បណ្ឌិតា

អាជីវកា។ តថា អាជីវកិនិយោ។ នត្តាភេយោ វិយ តថារូបំ អាជីវកបដិបត្តិំ វុត្តិំ បិបេត្វា ឋិតា, តស្មា និគណ្ឋេហិ អាជីវកសាវកេហិ បដ្ឋិតេហិ បណ្ឌរតរា វុត្តា បរមសុក្កាភិជាតីតិ អយំ តស្ស លទ្ធិ។

បុរិសភូមិយោតិ បធាតតិភេទសា។ ឋាត្វិតបិ ហោតា ភូមិយោ ឧស ឋានភេទ។ សព្វ ជិវសេតិ អទ្ធានសព្វាកវវត្ថំ, ឧត្តការបិ យន្ត្រា ហោមុហាតិ។ សម្ពាធដ្ឋានតោតិ មាតុកុច្ឆិ សន្ធាយាហ។ រោទន្តិ ចេវ បរិវេទន្តិ ច ធាតុស្សរិត្វា។ ហសតិ, កិញ្ចិ អនុស្សរិត្វា ខិឌ្ឌាសហគតំ សក្ខេហិត្វា ខិឌ្ឌាភូមិ វុត្តា។ បទស្ស និក្ខិបនំ បទនិក្ខិបនំ។ យថា តថា បទំ និក្ខិបិតុំ សមត្ថោ, តទា បទវីមំសភូមិ នាមាតិ ការេវា។ វិតាវិតស្ស ជានកកាលោ។ សិក្ខ ច សត្ថុកាតិអាទិបិ តេសំ ទាហិរកានំ បរិញ្ញាមេវ។ តត្ថ សត្ថុកាតិ សិក្ខាយ វិវរណកា, តេសំ វា បដិបត្តិយា បដិបន្នកា។ ជិនោតិ ជិណ្ណោ ជរាវសេន ហីនធាតុកោ, អត្ថតោ វា បដិបត្តិយា បដិបក្ខ ជិនិត្វា ឋិតោ។ សោ កិរ តថារូបោ ចមុម្បិ ករណ្ឌំ ន កថេតិ។ តេនាហ “ន កិញ្ចិ អាហា”តិ។ ឧទ្ទេសទានាទិវិធិម្ហិ ករោតិ ឆមនវសេន ន កិញ្ចិ កថេតីតិបិ វទន្តិ។ អលាភិន្តិ “សោ ន កុម្ភិមុខា បដិគ្គណ្ហាតី”តិអាទិនា នយេន មហាសីហនាទសុត្តេ (ទី។ និ។ ១.៣៩៤; ម។ និ។ ១.១៥៥) វុត្តអលាភហេតុសមាយោគតោ អលាភិំ។ ពលេន តេវ ជិឃច្ឆាទុក្ខេន បរេតតាយ សមណបរាយណតំ សមណំ បន្នភូមីតិ វទន្តិ។

អាជីវវុត្តិសតានីតិ សត្តានំ អាជីវកម្មានិ ជីវិកាវុត្តិសតានិ។ “បរិត្តាជកសតានី”តិ វុច្ចមានេបិ ចេស សកាលិកុម្ភជាតេត្វា “បរិត្តាជកសតេ”តិ វទន្តិ។ ឧទេមន្ទោបិ តេនាហ “បរិត្តាជកបព្វជ្ជាសតានី”តិ។ នាគមណ្ឌលំ នាគមណ្ឌលំ យថា “មហិសមណ្ឌល”ន្តិ។ បរមាណុអាទិ រទេជា។ បស្សុគ្គហណេន ឧទ្ទិអកជាតិ គហិតា។ មិគគ្គហណេន រុរុគវយាទិ មិគជាតិ។ គណ្ឋិមិម្ហិ ឋេឬសឹង្ហព្វេតិ អវេទ្វា។ ធាតុមហាភូតិកាទិប្រាហ្មណាយិកាទិវសេន, តេសញ្ញ អត្តភាវវសេន ពហូ ហោន្តិ។ តត្ថ ធាតុមហាភូតិកានំ ឧក្កដ្ឋអត្តភាវោ មហាសមុទ្ទេ (ទី។ និ។ ១.៣១១) ទីបេតព្វោ។ “សោ បន”តិអាទិនា អជានន្តោ បនេស ពហូ ហោន្តិបិ សត្ត ឧច ចន្តីតិ តស្ស អប្បមាណតំ ទស្សេតិ។ មនុស្សាបិ អនន្តាតិ ទីបេសកុលជំសាជីវាទិវិការវសេន។ បិសាចា ឧច បេសាចា, តេ អបរេបតាទិវសេន មហន្តមហន្តា, ពហុតរាតិ អវេទ្វា។ ទាហិរកសមយេ បន “ឆទ្ទន្តទហមន្ទាកិនិយោ កុវាឡាឡមុចលិន្ទនាមេន វោហរិតា”តិ (ទី។ និ។ ដី។ ១.១៩៨) អាចរិយេន វុត្តំ។

គណ្ឋិកាតិ បព្វគណ្ឋិកា។ បព្វគណ្ឋិម្ហិ បចុរសទ្ទោ មហាបបាតាតិ មហាតដា។ បវិវេសសមនេន ពុទ្ធកបបាតសតានិ។ ឧចំ សុបិនេសុបិ “មហាកប្បិនោ”តិ បាឡិ “មហាកប្បា”ន្តិ អត្ថេតា ចេទិតព្វំ។ សទ្ទតោ បនេស អជានន្តា ឧចំ វទន្តីតិ ន វិចារណក្ខមំ។ តថា “ចុល្លាសីតិ សតសហស្សានី”តិ ឋានម្បិ។ សោ ហិ “ចតុរាសីតិ សតសហស្សានី”តិ ចត្តមសក្កាន្តោ ឧចំ វទតិ។ សទ្ទវិទា បន “ចតុរាសីតិយា ចុលោបិ, ចស្ស ចុ, រស្ស លោ, ទ្វិត្តព្វញ្ញា”តិ វទន្តិ។ ឧត្តកា មហាសរាតិ ឧតប្បមាណតា មហាសរេតា, សត្តមហាសរេតាតិ វុត្តំ ហោតិ។ កិរាតិ តស្ស ចាជាតុស្សវនេ និបាតោ។ បណ្ឌិតោបិ...បេ... ន គច្ឆតិ, កស្មា? សត្តានំ សំសរណកាលស្ស និយតភាវតោ។

“អចេលកចេតន ចា អចេលោន ចា ចេយន ចេកតិ”តិ វុត្តមត្ថំ ទីសេតិ “ចាទិសេនចេតា”តិ ឋាមិនា។ តថបិលកមុតាតិ តមកេរណោ។ ឧត្តាបិ “ចាទិសេនចេតា”តិ អធិការោ។ សោ...បេ... បិសុន្តិ, សោ អបរិបក្កំ កម្មំ បរិបាចេតិ នាមាតិ យោជនា អត្ថោតិ

ចតុរាសីតិយហាកប្យសតសហស្សានយត្ថុត្ថុ៖ ឬស្ស ឬស្សាតិ បត្វា បត្វា៍ ចុត្តបរិយាណ៌ កាលត្ថិ ចតុរាសីតិយហាកប្យសតសហស្សបយាណ៌ កាលំ៍ ត្ថាគំ ចុត្តំ ហោតិ – អបរិបក្កំ ឋំសរណាតិយិត្តំ ពយុំ សីលិឌិតា សីឈំយេច ចិស្សុទ្ធប្បត្តិឃា បរិបិរេចតិ ភាយ៍ បរិបក្កំ ពយុំ ឬស្ស ឬស្ស កាលេត បរិបក្កកាចាភាបិឌេតេត ញត្តិំ ចិកយតំ កទេរាតិ ភាយាតិ៍ ខេារណាភាតិ បរិយិភតខោណាតុឡេត៍ ទុបកចសេតទ្វា លក្ខតីតិ ចុត្តំ "យិតំ ចិឃា"តិ៍ ត ហាបតចឋ្នត់ បល្លិតពាលចសេតាតិ ឌស្សុតិ "ត ឋំសារេរា"តិអាឌិតា៍ ចឋ្នត់ ខ្លក្កំសោ៍ ហាបត់ អចក់សោ៍

កតស្សត្តក្យូមុតិ កតស្សត្តចខ្លិយំ៍ បលេតីតិ បទេតិ ឃឆា "អកិសប្យរាឃោ"តិ, (យហាតិ៍ ៤៥; ក្នុញអតិ៍ ប៉ឺ; បឌី៍ យ៍ ១៊៣) ទ-ការស្ស បត ល-ការំ កត្វា មុចំ ចុត្តំ ឃឆា "បលិតុខ្លោ"តិ (ក្នុញអតិ៍ ៣ឺ; យិ៍ ប៍ ១៊៤)៍ សោ ច ចុរាឌិកណចសេត កតិឃត្តិ ចុត្តំ "កន្ទតី"តិ៍ ត្តយាឃ ខ្លបយាឃ ចេស សត្តាត់ ឋំសារេរា អត្យក្កេយត លីឃតាច, ត ចឋ្នតិ បរិន្ទិត្នុបត្តាតិ ត្តយយត្តំ ចិការេចតីតិ អាហ "ស្សុត្ត លីណា"តិអាឌិ៍ តតេ្តចាតិ លីឃតខ្លារេតយេច៍

អឌិតកោសកញ្ចលចាឌចណ្ណតា

១លំ១៍ឌិត្ថត្តិ ខេឃ្យឆប្ពុសីសេត ឌាតចេតភាយេច ចុត្តា៍ តំយុលេត ច ឋលត្តិ ឌស្សុតិ "ឌិត្ថស្ស ឋលិកាច"ត្តិ ត្តយិតា៍ ឌិត្ថនិញ្ញាយុញ្យតោ អត្ថាឌិចត្វ, តំ កចេយស បឌិក្លបិស្សុតិ ៍ មុស តឃោ ឃិខ្លំ ហុតត្តិ មុត្តាបិ៍ សត្តសាឆារណ៍ យហាឌាតំ យហាឃារកា៍ បិហុតការេចត កត្តត្តសក្ការេរា បិហុតកសក្ការេរា៍ ឋលត្តិ អាតិឋំសឋលំ, តិស្សត្តុឋលត្តា៍ ចិបិរេកាតិ សឌិសឋលំ៍ ចតុរក្កសយត្ថាកេត ឌាតេត ឆាតត្តរាឌិបត្តិ ចិឃ ហិ អាតិឋំសោ, សត្ត(ត្រាហុណស្ស ឌាតេត (ឌា៍ ១៍១០៍១៥) តាណលិកយត្តំ ចិឃ តិស្សត្តោ, បឌិសត្តិសត្តាតំ សឌិសឋលំ ចិបិរេកា៍ អឃំ លេិកា, បរលេិកាតិ ច កយុតា លក្ខត្តា ចុត្តា ឋលិកាចយេច សត្ថាឃ បឌិក្លបតេតា៍ បក្ខត្តឌិខ្លា ហិ លេិកា កត់ តេត បឌិក្លត្តា ឋិឃា៍ "សត្តា តត្ត តតេ្តច ខ្លិត្តិ"តិ ត្តយិតា ការណាយាហ, ឃត្ត ឃត្ត កចឃោតិអាឌិស្ស ឌិតា ត្តយេ សត្តា, តត្ត តតេ្តច ខ្លិត្តិ, តិស្សឃចិភាសចសេត ចិភស្សត្តិតិ អតេ្វា៍ តោស្សតិ យាតាបិតុស្ស៍ ឋលិកាចចសេតច ចឌតិ, ត យាតាបិតុត់, ភាបិ តោស្ស ត្តឌាតិ កទិឃយាតសក្ការាសក្ការាតយកាចចសេត តោសំ លេិក បក្ខត្តត្តា៍ បុត្តញអស្ស ចិឃ ត្តយេសំ សត្តាត់ ខ្លប្យាឌោ ភាយ កោចលេិ, ត ចចិត្វា អាកយតបុត្តកោ អត្តិតិ ឌស្សុតត្តំ "តត្តិ សត្តា ឱបបិតិកា"តិ ចុត្តត្តិ អាហ "ចចិត្វា ខ្លបបខ្វតកា សត្តា ភាយ តត្តិ"តិ៍ សយណោត ភាយ ឃាឆាចតោ ឌាតតេ្តត កស្សចិ អកេឆត្វា សត្តាតោត កចិតត្តា, អត្តាឆា អហោបុរិសិកា ភាយ ឋិឃា៍ កិតិញ្ញាបរេរា បរស្ស កទិស្សុតិ, តឆា ច អត្តតោ សយ្យាឌតស្ស កស្សចិ អចស្សឃោ មុច ត ឋិឃា តត្ត តតេ្តច ខ្លិត្តតោតិ ត្តយយត្តំ សត្ថាឃ "ឃេ ត្តយត្តា...យេប... បចេចឌត្តិ"តិ អាហ៍ អឃំ អខ្លកឆាចសេសកោ អតេ្វា៍

ចត្វស្ស យហាក្លតោស្ស តិឃុត្តោ ចាតុយហាក្លតិកោ, អត្តយត្តតោ បត ឌស្សុតំ "ចតុយហាក្លតយឃោ"តិ ចុត្តំ៍ ឃឆា ហិ យត្តិកាឃ តិត្តត្តំ កាឌត់ យត្តិកាយឃំ, មុចយឃិ ចត្វហិ យហាក្លតោហិ តិត្តត្តោ ចតុយហាក្លតយឃោតិ ចុត្តតិ៍ អត្ថត្តិកបឆចីឆាតុតិ សត្តសត្តាតកតា បឆចីឆាតុ៍ ពាហិរបឆចីឆាតុត្តិ ពហិខ្លា យហាបឆចិ, តេត បឆចីឃេច កាឃោតិ ឌស្សុតិ៍ អត្យកន្ទតីតិ អត្យពាត្ថតិ៍ ខ្លកឃេភាបីតិ បឌខ្លឃេតបិ៍ ខ្លឃបតិ ខ្លបកន្ទតីតិ ពាហិរបឆចិកាឃតោ តឌេកខេសក្លតា បឆចី អាកត្ថា អត្ថត្តិកកាចប្បត្តិ ហុត្វា សត្តការេច សល្លិតា,

ສາ ຈ ຍຖາປຈ຺ຉິໍ ຌຕໍາຕິກຕປຈ຺ຉິໍ ວິຍ ພ຺ຍາກາຕິ ຕເຍນ ພາຫິຣໍ ປຈ຺ຉິກາຍໍ ສຍຸກາຍກ຺ຂຕໍ ປຸນ ກ຺ເຣປຕິ ກ຺ປກ຺ຂຕິ, ສພ຺ພເສາ ເຕນ ພາຫິຣປຈ຺ຉິກາເຍນ ນິພ຺ພິເສສໍ ອຸກິກາຣເຍນ ກ຺ຂຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ ອາປິຕິສຸປິ ອຸເສນ ນເຍາຕິ ອຸຕ຺ຕ ປຊ຺ຊເນ຺ນ ຍຖາສຍຸກ຺ເຕາ ກຫິຕອາເຣປິ ວິຍ ນເສ຺ສາເຣກາເຣນ ປຸນປິ ຍຖາສຍຸກ຺ຕໍ, ສຸຣິຍຣໍສິເຕາ ກຫິຕິຕກ຺ກິສ຺ຕາຕເຕເຊາ ວິຍ ປຸນປິ ສຸຣິຍຣໍສີ, ຍຖານາຍຸກ຺ຕ຺ຕເຕາ ຕິກ຺ກຕຍຖານາເຕາ ວິຍ ປຸນປິ ຍຖານາຍຸກ຺ຕ຺ຕໍ ກ຺ເຣປຕິ ກ຺ປກ຺ຂຕີຕິ ປຣິກປ຺ປນາຍເຕ຺ຕນ ທິຕ຺ຖິກຕິກສ຺ສ ອທິປ຺ປາເຍາ

ຍນ຺ຕຕາຕິຕ຺ຕ຺ຸຕິຍາຕີຕິ ຍນ຺ເຍນ ລທ຺ທິ ເຍສໍ ນກ຺ກເສາຕຍາຕທິຕ຺ຕາກາຍາຕໍ, ຕານິ ຕ຺ຸຕິຍາຕິ ອາກາສໍ ປກ຺ກນ຺ຕິ ເຕສໍ ວິສຍກາຈາຕິ ນຕ຺ຕິ ວິສຍີກຫເລາຕ ຫິ ວິສຍາປິ ກຫິຕາ ອຸນ ເຫາຕ຺ຕິ ກຕໍ ກຫິຕາ ຍນ຺ຕປນ຺ຕາຍາຕິ ອາຫ “ຍເນ຺ຕາ ເນນ...ເປ... ອເຕ຺ຖາ”ຕິ ອາຈ຺ຈອາຫຕໍ ສຸສາຕຕ຺ຕິ ອຕ຺ຖເຕາ ອຸກໍ ກຸລາກຸລປຕາຕີຕິ ກຸລເຕາສເກາທຸາສາຕໍ ສຣີເຣນ ນາ ປຕາຕິ ຕໍຕໍກິຣິຍາຍ ປຊ຺ຊິຕພ຺ພເຕາ ປິຣາຈຕປກ຺ກິຈລ຺ລາຕີຕິ ປິຣາຈຕສ຺ສ ຕາຍ ປກ຺ກິເຕາ ຈລ຺ລາຕິ “ປິຣາຈຕປກ຺ກຈລ຺ລາຕີ”ຕິ ປິເຕາ, ປິຣາຈຕສກຸລສ຺ສ ປຕ຺ຕຈລ຺ລາຕີຕິ ອເຕ຺ຖາ ກສ຺ສຕາຕິ ລາຣິກາປຣິຍຕ຺ຕາ ເຕນາຫ “ລາຣິກາຈສາຕເຍນາ”ຕິ ອາຫຸຕິສເທ຺ທເຕ຺ຖ “ທິຕ຺ຖ ຍິທ຺ທ ຫຸຕ”ນ຺ຕິ ອຸຕ຺ຕປ຺ປກາເຣ ທາຕໍ ສພ຺ພມ຺ປິ ກຫິຕນ຺ຕິ ທເສ຺ສຕິ “ປິຫຸຕກສກ຺ກາຣາທິເກທໍ ທິນ຺ນທານ”ນ຺ຕິ ພ຺ຍິຕາ, ວິຣຸເປກເສສຕິເທ຺ທເສາ ນາ ອຸສ ອເຕ຺ຖາຕິ ອທິປ຺ປາຍເຕາ ອເຕ຺ຖາ ສເທ຺ທເຕາ ຕສ຺ສ ອຕທິກປິຕຕ຺ຕາ ອຸນປີທິເສສຸ ທພ຺ພນ຺ຕິ ປຸຍຸນ຺ຕີຕິ ທຕ຺ຖ, ພາລປຸກ຺ກລີ, ເຕຫິ ທຕ຺ຖຫິ ກໍ ຕຸຕ຺ຕ ເຫາຕີຕິ ອາຫ “ພາລີ ເທຕ຺ຕີ”ຕິອາທິ ປິຍພ຺ພາຍໍ “ເລີເກາ ອຕ຺ຖີ”ຕິ ຍຕິ ເຍສໍ ເຕ ອຕ຺ຖິກາ, “ອຕ຺ຖີ”ຕິ ເນທໍ ເນປິຕິກປທໍ, ເຕສໍ ນາເທາ ອຕ຺ຖິກນາເທາ, ຕໍ ອຕ຺ຖິກນາທໍ

ຕຕ຺ຖາຕິ ເຕສຸ ຍຈາຕຸເຕ຺ຕສຸ ຕີສຸ ມິຈ຺ຉານີສຸ ກມ຺ມໍ ປຕິພາຫຕິ ອກິຣິຍນາທິກາເວນ ວິປາກໍ ປຕິພາຫຕິ ສເພ຺ພນ ສພ຺ພໍ ອາຍຕິ ກ຺ປປຕ຺ຕິຍາ ປຕິກ຺ກິປເນາ ວິປາກຕ຺ຕິ ຈ ອາຕິສໍສຕິສ຺ສຸກ຺ສທີສຜລເຣເນ ຕິວິເທາຍິ ວິປາກໍ ກ຺ຄຍໍ ປຕິພາຫຕິ ສພ຺ພເສາ ເຫຕຸປຕິເສທເນເນນ ຜລສ຺ສາປິ ປຕິເສທິຕຕ຺ຕາ ກ຺ຄຍຕ຺ຕິ ຈ ກມ຺ມໍ ວິປາກຍ຺ມ຺ປິ ເສາ ຫິ “ອເຫຕູ ອປ຺ປຈ຺ຈຍາ ສຕ຺ຕາ ສໍກິລິສ຺ສນ຺ຕິ, ວິສຸຊ຺ຌນ຺ຕີ ນາ”ຕິ ວທນ຺ເຕາ ກມ຺ມສ຺ສ ວິຍ ວິປາກສ຺ສາປິ ສໍກິເລສວິສຸທ຺ທີນໍ ປຈ຺ຈຍຕ຺ຕາກາເວເນຕເຕາ ຕທຸກຍໍ ປຕິພາຫຕິ ນາມ ວິປາເກາ ປຕິພາຫິເຕາ ເຫາຕິ ອສຕິ ກມ຺ມສ຺ມິໍ ວິປາກາກາເວເນາ ກມ຺ມໍ ປຕິພາຫິຕໍ ເຫາຕິ ອສຕິ ວິປາເກ ກມ຺ມສ຺ສ ນິຣຕ຺ຖກຕາປຕ຺ຕິເຕາ ພ຺ຍາຕີຕິ ຕຸຕ຺ຕຕ຺ຖທິຕສ຺ສຕໍ ອຕ຺ຖເຕາຕິ ສນ຺ຕເປເຕາ, ວິສຸໍ ວິສຸໍ ຕໍຕໍທິຕ຺ຖີປກາເຣນ ປິຍພ຺ພາຍໍ ອາກຕາປິ ຕທຸກຍປຕິພາຫກາຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ ປເສ຺ຕກໍ ຕິວິເສທິຕ຺ຖິກາ ອຸນ ເຕ ກ຺ຄຍປຕິພາຫກຕ຺ຕາ “ກ຺ຄຍປ຺ປຕິພາຫກາ”ຕິ ຫິ ເຫຕຸນນໍ ເຫຕຸກນ຺ຕຕ຺ຕາ ຕສ຺ສ ວິເສສນສ຺ສ ອເຫຕຸກນາທາ ເນນາຕິອາທິ ປຕິຊ຺ຌານນໍ ຕປ຺ປລກາເຣນ ຕິຕ຺ຖິຕຕ຺ຕາ ຕສ຺ມາ ວິປາກປຕິພາຫກຕ຺ຕາ ນຕ຺ຖິກນາທາ, ກມ຺ມປຕິພາຫກຕ຺ຕາ ອກິຣິຍນາທາ, ກ຺ຄຍປຕິພາຫກຕ຺ຕາ ອເຫຕຸກນາທາຕິ ຍຖາລາກໍ ເຫຕຸຜລຕາສພ຺ພເນ຺ຕາ ເນທິຕເພ຺ພາ ເຍາ ຫິ ວິປາກປຕິພາຫເກນ ນຕ຺ຖິກທິຕ຺ຖິເກາ ກ຺ເຣເຖນາທີ, ເສາ ອຕ຺ຖເຕາ ກມ຺ມປຕິພາຫເກນ ອກິຣິຍທິຕ຺ຖິເກາ, ກ຺ຄຍປຕິພາຫເກນ ອເຫຕຸກທິຕ຺ຖິເກາ ຈ ເຫາຕິ ເສສເທ຺ທເຍປິ ອຸເສນ ນເຍາ

“ເຍ ນາ ປຕາ”ຕິອາທິນາ ເຕສໍຍນ຺ຕທິຕ຺ຖິກາຕໍ ນິຍາເຍາກ຺ກຕ຺ຕິວິຕິສ຺ສເຍາ ຕຸເຕ຺ຕາ ຕຕ຺ຖ ເຕສນ຺ຕິ ປຸຣລາຕີຕໍ ສຊ຺ຌາຍນ຺ຕີຕິ ຕໍ ທິຕ຺ຖີປກໍ ກຕ຺ຖ ຍຖາ ຕຖາ ເຕຫິ ກຕໍ ກ຺ກຸເຫຕ຺ຖາ ປຕ຺ຖນ຺ຕິ ຕີຍໍສນ຺ຕີຕິ ຕສ຺ສ ອຕ຺ຖ ວິຈາເຣນ຺ຕິ “ເຕສ”ນ຺ຕິອາທິ ຕີຍໍສຕາກາເຣສ຺ສຕໍ “ກເຣາເຕາ...ເປ... ກ຺ຂິຊ຺ຊຕີ”ຕິ ອຸຈໍ ຕີຍໍສນ຺ຕາຕໍ ເຕສນ຺ຕິ ສພ຺ພເນ຺ຕາ ຕສ຺ມິໍ ອາເຣຍຸເລາຕິ ຍຖາປຣິກປ຺ປິເຕ ກມ຺ມຜລິກາທິເກ “ກເຣາເຕາ ນ ກຣີຍຕິ ປາປ”ນ຺ຕິອາທີ

តយប្យចត្តាយ យិច្ឆាទស្សតវុត្តាតាយ លទ្ធិយា អារទយុណោ យិច្ឆាវតិ វត្តិដ្ឋតីតិ យិច្ឆាវតិវុត្តាតា លទ្ធិវហកតា តល្យា វត្តិដ្ឋតិ “កទោរទតា ត កទឹយតិ បិប”ត្តិអាឌិចរេវត ហិ អត្ថស្សច្ចុបលទ្ធេ អទេត្ត តគាការបរិចិតក្កទេតហិ វចិក្កទេហ ចិយ វទ្ធុបទេតា ចិត្តស្ស បច្ចុបដ្ឋិទេត ចិរកាលបរិចរេយត “ឲចទេយត”ត្តិ តិដ្ឋាតក្កុយកាច្ចុបកយទេត, តិដ្ឋាតក្កត្តិយា ច តឆា តឆា កហិទេត បុតប្បតំ តទេឆច អារេវចត្តស្ស ពាហុលិកទេរាត្តស្ស យិច្ឆាចិតទេក្កត វយាតឹយយាភា យិច្ឆាចាឃាយុបត្តុម្ភិតា អតំវកាចយ្យិ “តំវកាច”ត្តិ កល្យត្តឹ យិច្ឆាលទ្ធិវហកតា តល្យា យុវា ចិតឆំ វរលាទេតា បចត្តតទេតា យិច្ឆាវតីតិ ចុច្ចុតិ ចត្យុរក្កុត្តរឌីកាយយ្យិ (អៈ តិៈ អដ្ឋៈ ១ៈ៣ៈ១០) ទេចវ អទេត្តា ចុទេត្តារេយចៈ យិច្ឆាវក្កប្យាទេយោ ចិយ ហិ យិច្ឆាវតិ តាយ បិដិទេយទេក្កា ទេកាឌិ ឌទេយុ តត្តិ, តល្យាឞីរេវត កហិតាតំ ចត្យុត្តុយ្យិ អក្យុវលក្កុត្ថាតទេយតំ អឆិចចតត្តិ យដ្ឋិយាកយដ្ឋកឆាយយ្យិ វទេល្លុលវុត្តចល្លុតាយំ (យៈ តិៈ អដ្ឋៈ ១ៈប័១) ចុត្តិៈ

ចិត្តំ ឲកក្កំ ទេហាតីតិ យឆារកំ ចិតក្កាឌិបច្ចុយលិទេកត តស្មិំ អារទយុណោ អចដ្ឋិតតាយ អទេតកក្កតំ បហាយ ឲកក្កំ អប្យិតំ ចិយ ទេហាតិ, ចិត្តឞីរេវត ទេចត្តុ យិច្ឆាវយាឆិ ឲច ចុទេត្តាៈ ទេវា ហិ បច្ចុយចិរេវរេវហិ លទ្ធកាចតាពទេលិ ព្រាឌិរេវ ផាទេត វយាឆាតបតិទ្ធុបកកិច្ចុកទេរារេយច ទេហាតិ ចាលចិដ្ឋាតាឌឹវុ ចិយាតិ ឌដ្ឋត្តាៈ ឌចតាតិ ឌចត្តីតិ អទេតកក្កត្តុំ ទេតភាកាទេរត បុត្តាកាកិទេយវុ ឌចតចារេវុ បចទេត្តវុ វត្តិដ្ឋាតក្ខុទេត វត្តាបច្ឆិរេយ ឌចតចារេវ វត្ត ឌចតាតិ ឌចត្តិៈ “បឆយឌចទេត វទេតកិច្ឆា ទេហាត្តិ, តឆា ក្ខុតិយាឌឹវ្ខុ”តិ ព្គាឌំ ឆទេយុវកាចឌស្សតរេយច, ត បត តស្មិំ លទេលា ទេតវំ តិកិច្ឆា ទេកាតឌិ វក្កា កាតុត្តិ ឌស្សតំ ទេតវេច្ចុច ផត្តា វត្តយឌចតស្ស អចស្សយុប្យដ្ឋយាតស្ស តិចត្តិតុំ អវក្កុទេលាឃ្យត្តា, ឲចំ លហុបរិចទេត្ត ច ចិត្តចារេវ ឱចាឌាត្យុវាវត ចរេវត តិកិច្ឆាយ អវម្ភុចទេតាៈ ទេតភាហ “ពុទ្ធាតយ្យិ អទេតកិច្ឆា អតិចត្តិទេភា”តិ ៈ អទិដ្ឋកល្ចកវឌិវាតិ អទិដ្ឋកិក្កុកល្ចកវាយទេលារេវឌិវា, ទេត ចិយ អទេតកិច្ឆា អតិចត្តិទេភា យិច្ឆាឌិដ្ឋិកតិការេយច ឌាតាតិ ចុត្តំ ទេហាតិៈ

តត្តាតិ ទេតវុ តីវុ យិច្ឆាឌស្សទេតវុៈ ទេកាឌិ ឲកំ ឌស្សតំ ឱក្កុយតីតិ យស្ស ឲកស្មិំរេយច អកិតិទេចទេវា, អារេវចតា ច បចត្តា, ទេវា ឲកទេយច ឌស្សតំ ឱក្កុយតិៈ ទេកាឌិ ទេទ្វ, ទេកាឌិ តីណិបីតិ យស្ស ទ្វីវុ, តីវុបិ ចា អកិតិទេចទេវា, អារេវចតា ច បចត្តា, ទេវា ទេទ្វ , តីណិបិ ឱក្កុយតិ, ឲទេតត បត ចទេតត យា បុទេត្ត “ព្គតិ វទេត្តាទេបទេត អត្តទេតា ក្ខុកយប្យដិពាហកា”តិអាឌិភា ក្ខុកយប្យដិពាហកតាយុទេលត ឌីបិតា អត្តទេតា វិទ្ធា វត្តាឌិដ្ឋកតា, វា បុត្តាកាកិយាៈ យា បត យិច្ឆត្តតិយាទេយាក្កត្តិក្ខុតា, វា យឆារកំ បច្ចុយវយុគាកយវិទ្ធិទេតា កិត្តារទេយុលាតំ ចិយ ចិរេវវាឆិកយាតំ ឲកដ្ឋិអត្យុប្យត្តិយា អដ្ឋាយដ្ឋា អទេត្តាកិល្លា ឲចាតិ ឌទេស្សតិៈ “ឲកស្មិំ ឱក្កុទេត្តបិ”តិអាឌិភា តិស្សត្តុយ្យិ ឌិដ្ឋិតំ វយាតវាយត្តិយតំ, វយាតផលតច្ចុ ចិការេចតិៈ វក្កាចរលាឌិភា ទេហតា វយាតវាយត្តិយា ទេចច វយាតផលិ ច, តវ្វា តិទេស្សាបិ ទេចតា ឲកស្ស ក្ខុប្យត្តាបិ អទេត្តាកិល្លា ឲច, ឲកាយ ចិបិទេក ឌិទេត្តុ ព្គតទេរា តស្សា អត្យុពាលប្យគាឃិការេយាតិ ឌដ្ឋត្តាៈ “បទេត្តា វក្កុយក្កាចរលាទេច្ចុចា”តិអាឌិ ចត្តា “អកទេត្តា”តិអាឌិភា តទេឌចត្តុំ អាចិកទេរាតិៈ ទេយាក្កុយក្កាចរលាត្តិ តិត្តាតបឆក្ខុតស្ស អទិយយក្កុស្ស តិចារលាៈ បទេកចាតិ បដិទេក្កុបទេត្ត តិបិទេតា, ទេយាក្កុវុត្តាតំ បត តិត្តាតំ កត្តុំ កា តាយ កឆាតិ អទេត្តាៈ អបិច បទេកចាតិ បិ ឲច, បឆយតរេយច ទេយាក្កុ កត្តុយកទេត្តា, ទេយាក្កុកយតទេតាបិ ក្ខុរតរេយចាតិ ចុត្តំ ទេហាតិៈ ឲចយត្តាត្តាបិ យឆារថាៈ

“ចដ្ឋលាល្យ តារេយវ វទេត្តា”តិ ព្គាឌំ ចចតំ ទេតឃ្យត្តុរេយច, ត តឹតត្តុៈ តឆា ហិ ចុត្តំ បបច្ចុាវ្ខុគតិយំ តាយ យដ្ឋិយាកយដ្ឋកឆាយំ “កំ បទេតវ

ឧក្ខិត្តេយន អត្តភាវេន និយតោ ហោតិ, កស្មា អញ្ញស្សិយាតិ? ឧក្ខិត្តេយន និយតោ, អារម្មណករណវសេន បន ភវគ្គេបិ តំ តំ ឥដ្ឋំ

នោទនតិយេនា”តិ (ម· និ· អដ្ឋ· ៣·១០១)· អកុសលចិត្តាភាវេយំ អធាល៍ ទុក្ខល៍, ន កុសល៍ ចិយ សធាល៍ មហាធាល៍, តស្មា “ឧក្ខិត្តេយន

អត្តភាវេន និយតោ”តិ តត្ថ វុត្តំ· អញ្ញថា សម្មត្តនិយាមោ ចេវ មិច្ឆត្តនិយាមោបិ អច្ចន្តិកោ សិយា, ន ច អច្ចន្តិកោ· យេនេវំ

[illegible] “[illegible]”តិអាទិ, តស្មា [illegible] “[illegible]”តិ [អ· និ· [illegible] ([illegible])] វុត្តំ, [illegible] ហិ បច្ចយេ បដិច្ច [illegible] តំ តំ [illegible]

[illegible], [illegible] បច្ចយេ បដិច្ច [illegible] ន ហោតីតិ ន [illegible]· តស្មា តត្ថ, (ម· និ· អដ្ឋ· ៣·១០១) [illegible]

ន អដ្ឋកថាយំ “[illegible] ហិ [illegible] ភវតោ [illegible]”តិ [illegible], [illegible] អារម្មណករណវសេន [illegible]

តំតំ[illegible] [illegible] [illegible] ភវតោ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ន បន មិច្ឆត្តនិយាមស្ស

អច្ចន្តិកតាយាតិ [illegible] [illegible] [illegible], ន [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] “អរហា, យេ ច បុថុជ្ជនា [illegible] ន

បដិលភិស្សន្តិ, [illegible] ន បរិញ្ញាតន្តិ, [illegible] ន បរិញ្ញាតស្សន្តី”តិអាទិ ([illegible]· ១·[illegible] ១១០) វុត្តំ· [illegible]

[illegible] [illegible]· [illegible] [illegible] “[illegible]”តិអាទិ វុត្តំ·

[illegible] “តស្មា”តិអាទិមាហ· តត្ថ តស្មាតិ [illegible] [illegible] [illegible]

បច្ចយោ [illegible], តស្មា [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] អត្ថោ·

[illegible]

១[illegible]· “[illegible]”តិ [illegible] “[illegible]”តិ, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ន [illegible]

[illegible]· [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] “[illegible]”តិអាទិ· [illegible] ន [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],

[illegible] [illegible] [illegible] ន [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ន [illegible] [illegible],

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] “តំ [illegible] [illegible]”ន្តិអាទិនា·

[illegible] ([illegible]· និ· អដ្ឋ· ១·១១០) [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] ហិ [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ហិ [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ច [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] “[illegible] [illegible] [illegible]”តិ [illegible], តំ [illegible] [illegible] [illegible], ន [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

រូបលទ្ធិ និឃា, ឲចរេយតេបិ នត្តកាឃា, តន្វា ឲនិកដ្ឋាឃិដ្ឋិតាតិ៍ ជិតត្តាតិ តិត្តិការការចេត ស្សប្បតិដ្ឋិតត្តា៍ ត ចលត្តិតិ ត ចិការេយាបដ្ឋត្តិ៍ ចិការាការចរេតា ហិ តេនំ នត្តត្ថំ កាឃាត់ ឲនិកដ្ឋាឃិដ្ឋិតតា, អតិឌ្ឋាតច្បា អត្តរេតា បកតិឃា អចដ្ឋាតរេយច៍ តេតាហ "ត ចិបរិលាយត្តិ"តិ៍ បកតិត្តិ នកាចំ ៍ អចិបរិលាយឆយុត្តា ឲច ត អញ្ញាយញ្ញា រូបហតត្តិ៍ នតិ ហិ ចិការេយាបិរេឆតត្តការេច រូបឈាតកតា និឃា, តឆា អត្យក្ករេហតត្តការេច នតិ អត្យក្កាហកតាបឹតិ តឥកាចំ ឥរេស្សត្យំ បិត្យត្តឃំ "តាល"ត្តិអាឥិ ចុត្តំ៍ បឆចឹរេឃច ការេឃករេឥនត្តា បឆចិការេឃា ឃឆា "នយុរេទ្ធា ឌិរេដ្ឋា"តិ, បឆចិនយុរេហា ចា កាឃនទ្ធស្ស នយុហចាចកត្តា ឃឆា "ហត្តិការេឃា"តិ៍ ឌឹចនត្តយាត់ កាឃាត់ តិច្ឆតាឃ តិត្តិការការចរេតា ត ហត្តត្តតា, ត ឈារេតតត្តតា ច, តន្វា រេតច រេកាឌិ ហត្តា, ឈារេតតា ចា អត្តិតិ ឥរេស្សត្យំ បិត្យត្តឃំ "នត្តត្ថំ រេត្តច កាឃាត"ត្តិអាឥិ ចុត្តំ៍ ឃឌិ រេកាឌិ ហត្តា តត្តិ, កឆំ តេនំ នត្តប្បហាររេាតិ តត្តុ រេចាឥតាឃាហ "ឃឆា"តិអាឥិ៍ តត្តុ នត្តត្ថំ រេត្តចាតិ នត្តត្ថរេយច៍ ត្តតិនរេទ្ធា រេហត្តុ តិបិតយត្តំ៍ បហតត្តិ បហរិតំ៍ ឲករេតាឆារាឌិកំ នត្តំ៍ អត្តរេរេតច បចិនតិ, ត តេនុ៍ ត្តត្ឆំ ចុត្តំ រេហាតិ – រេកចលំ "អហំ ត្តយំ ឌឹចិតា រេចារេរាបឹ"តិ តេនំ តឆា នញ្ញាយត្តរេយច, ហតតឈាតតាឌិ បត បរេយត្តរេតា តរេត្តច កាឃាត់ អចិរេកាបតឹឃការចរេតាតិ៍

តិកហ្គុតាដបុត្តចាឥចហ្គុតា

១លិលិ៍ ចត្តារេរា ឃាយា កាកា ចត្យឃាយំ, ចត្យឃាយំ ឲច ចាត្យឃាយំ៍ កាករេត្តុ ហិ ត្តឆ ឃាយ-នរេទ្ធា ឃឆា "រេត្តិឃា បឥរេយា ឃារេយា"តិ (និ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ៦៍៦៩ប័)៍ រេនា បរេតត្តុ ការេកា និចរេលក្ខិរេតាតិ អាហ "ចត្យរេកាដ្ឋារេនត និចរេរេត និចុរេតា"តិ, និឃយរេត្តា ចា ឃាយនរេទ្ធា ឃយត់ នញ្ញាយត់ ឃារេយាតិ កត្វា៍ "ឃតរេត្តា"តិអាឌឹនុ ចិឃ ហិ អត្យបនរេក្កាបិ រិនាបនរេក្កា ចិឃ នញ្ញាយត្តចាចរេកា, រេនា បត ចត្យហិ អាការេរេហឹតិ អាហ "ចត្យរេកាដ្ឋារេនត និចរេរេតា"តិ៍ អាការេរេរា រេកាដ្ឋារេនាតិ ហិ អត្តរេតា ឲកំ៍ ចារិរេតា នត្តចារិ ឃស្សាឃំ នត្តចារិចារិរេតា ឃឆា "អក្សាហិរេតា"តិ៍ តេតាហ "ចារិតនរិត្តាឥរេកា"តិ៍ ចារិនរេទ្ធត រេចត្តុ ចារិបរិរេការេកា ចុរេត្តា ឃឆា "រេត្តបរេរេតា"តិ៍ បដិក្ខិរេត្តា នត្តនឹរេតាឥរេកា តប្បរិរេការេកា ឃស្សាតិ តឆា៍ តត្តិ នឹរេតាឥកំ៍ នត្តចារិឃុរេត្តាតិ និចរេលក្ខលាយត្តំ កឆិតំ៍ នត្តចារិឆុរេតាតិ បិបតិដ្ឋរេលក្ខលំ៍ នត្តចារិឋុរេជាតិ កយុក្ខឃលក្ខលត្តិ ត្តយយត្តំ ឥរេស្សរេត្តា "នរេត្តតា"តិអាឥិយាហ, នរេត្តត បិបចាររេលាត ឃុរេត្តាតិ ហិ នត្តប្បការេរេត និចរេលក្ខរេលាត បិបចាររេលាត នយត្ថារេកតា៍ ឆុតបិរេបិតិ នរេត្តត តិដ្ឋរេលក្ខរេលាត បិបចាររេលាត ចិឆុតបិរេបិ៍ ឋុរេដ្ឋាតិ អដ្ឋត្ថយ្បិ កយ្ខាត់ រេលបរេតត រេយាក្ខប្បត្តិឃា កយុក្ខឃលក្ខរេលាត នរេត្តត បិបចាររេលាត ឋុរេដ្ឋា, តំ បត្វា ជិរេតាតិ អរេត្តា៍ "រេត្តរេឃច កតិរេឃា កចត្តិ, អតញ្ញា"តិអាឌឹនុ (ឌឹ៍ តិ៍ ១៍៦៥ប័; ៦៍៦៣; ៦៍១៤៤, ៦០០; ឃ៍ តិ៍ ៦៍៦ប័៣, ៦៤ប័) ចិឃ កយុនរេទ្ធា តិដ្ឋាតរេត្តាតិ ចុត្តំ "រេកាដិប្បត្តចិរេត្តា"តិ, រេយាក្ខាឥិករេយត រូត្តយរេរិឃាឥប្បត្តចិរេត្តាតិ អរេត្តា៍ កាឃាឌឹនុ ត្តត្រិរេឃនុ និឃរេយតត្តស្ស អការចរេតា និឃតចិរេត្តា៍ អតឹរេត រេហត្តុ ត-នរេទ្ធា៍ និឃរេយតត្តស្ស អចរេនឃស្ស អការចរេតា ស្សប្បតិដ្ឋិតចិរេត្តា៍ កិត្តិ នារេនតាត្យរេលិយត្តិ បិបចារលំ នត្ថាឃ ចុត្តំ៍ អនុទ្ធលទ្ធិតាឃាតិ "អត្តិ ឌឹរេចា, រេនា ច និឃា តិរេច្ឆា, និឃា អតិរេច្ឆា"តិ (ឌឹ៍ តិ៍ ឌឹ៍ ១៍ ១លិលិ)៍ ឲចយាឌិយលឹតលទ្ធិតាឃ៍ នត្តាតិ កយុបកតិចិកាកាឌិចិនឃាបិ នត្តា តិញ្ញាតក្ខត្តិរេឃា៍ ឌិដ្ឋិរេឃចាតិ យិច្ឆាឌិដ្ឋិរេឃា ឲច ឌាតា៍

នញ្ញាឃរេពាលដុបុត្តចាឥចហ្គុតា

᪑᪔᪕-᪑᪔᪖. ᩋᨾᩁᩣᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᩣ ᩑᩅᩣᨲᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩮ ᩋᨾᩁᩣᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩅᩣᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿᩴ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪑.᪔᪑) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᩣ ᩑᩅ. ᨠᩈ᩠ᨾᩣ? ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ, ᨲᨳᩮᩅ ᨧ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩅᩣᨴᩔ ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ.

ᨸᨮᨾᩈᨶ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪔᪗. ᨸᩦᨻᩑᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨲᩮᩃᨿᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᩦᨻᩑᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᨾᩥᨲᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᨾᩣᩉ. ᩅᩥᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩅᩈᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨣᩅᩣᨴᩥᨿᩣ ᨧ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩣᩃᩮᩣᨠᨣ᩠ᨣᩣ, ᨸᩁᨾ᩠ᨾᩣᨠᨲᨲ᩠ᨳᩔᩣᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩥᨲᩮᩣ ᨧ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᨿᨳᩣ ᨲᨳᩣ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥᨲᩣᨠᩣᩁᨾᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨲᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨾᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᩁᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩥᩅᩮᨧᨶᩣ ᨣᨲᩣᨲᩥ.

᪑᪔᪘. ᨿᨳᩣ ᨲᩮ ᩁᩩᨧ᩠ᨧᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨲᩥ ᨾᨿᩣ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨲᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩁᩩᨧ᩠ᨧᩮᨿ᩠ᨿ, ᨲᨳᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩁᩩᨧ᩠ᨧᨳᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨠᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᩮ ᩉᩮᨲᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨸᨴᩴ. ᨾᨿᩣ ᩅᩣ ᨴᩣᨲᩥ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨲᩅ ᨾᩈᩣᨴᩥᨠᩈ᩠ᩈ ᩁᩩᨧ᩠ᨧᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥᨸᩥ ᩅᨴᨲᩥ. ᨴᩣᩈᩮᩣᨲᩥ ᨴᩣᩈᩥᨿᩣ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨩᩣᨲᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨩᩣᨲᩮᩣ. ᨵᨶᩮᨶ ᨠᩦᨲᩮᩣ ᨵᨶᨠ᩠ᨠᩦᨲᩮᩣ. ᨻᨶ᩠ᨵᨣ᩠ᨣᩣᩉᨣᩉᩥᨲᩮᩣ ᨠᩁᨾᩁᩣᨶᩦᨲᩮᩣ. ᩈᩣᨾᩴ ᩅᩣ ᨴᩣᩈᨻ᩠ᨿᩴ ᩏᨸᨣᨲᩮᩣ ᩈᩣᨾᩴᨴᩣᩈᨻ᩠ᨿᩮᩣᨸᨣᨲᩮᩣ. ᩈᩣᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩉᩥ ᩈᨿᨾᩮᩅ. ᨴᩣᩈᨻ᩠ᨿᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩣᩈᨠᩣᨾᩴ. ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨴᩣᩈᩮᩣᨸᩥ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᩃᩈᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ "ᨠᨾ᩠ᨾᨠᩣᩁᩮᩣ"ᨲᩥ ᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᨶ ᨲᨳᩣᩁᩪᨸᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩉ "ᩋᨶᩃᩈᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ. ᨸᩩᩁᩮᨲᩣᨲᩥ ᨸᩩᩁᩮᨲᩁᩴᩈᩮᨲᩣ ᩋᩣᨣᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᩅᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨲᩁᨭ᩠ᨮᩣᨶᩪᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶᨲᩮᩣ ᨸᨮᨾᩴ ᨸᩩᩁᩮᨲᩁᨾᩮᩅ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᨲᩦᨲᩥ ᨣᩣᩁᩅᩅᩈᩮᨶ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨲᩥ ᩈᩣᨾᩥᨠᩔ ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᨶ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ. ᩈᨿᨶᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᨸᨲᨲᩦᨲᩥ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩥᨠᩣᩃᨶᩮᩅᩃᩮᨶ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᨸᨲᨲᩥ. ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥᨸᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᩁᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥᨸᩣᨲᩥᨶᩮᩣ. ᨿᩣᩅ ᩈᩣᨾᩥᨠᩮᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩣᨣᨾᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨸᩁᩣᨿ ᨠᩣᩅᩥᨠᩥᨿᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᨴᩮᩣᩈᩅᩮᩃᩣᨿᩴ ᨿᩣᩅ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩣᨣᨾᨶᩴ ᨿᩣ ᩋᨲᩦᨲᩁᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩅᩮᩃᩣ, ᨠᩣᩅᩥᨠᩥᨿᩣ ᨧ ᨸᨴᩮᩣᩈᩅᩮᩃᩣ, ᩑᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᨶᩥᨸᨲᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨠᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨾᩦᨲᩥ ᨠᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨾᩥᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩅᨧ᩠ᨧᨠᩁᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨸᨭᩥᩔᩣᩅᩥᩅᨶᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᩁᩥᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᨸᨭᩥᩔᩩᨱᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨧᩁᨲᩦ"ᨲᩥ. ᨸᨭᩥᨠᩪᩃᩴ ᨾᩩᨡᩴ ᩏᩃ᩠ᩃᩮᩣᨠᩮᨲᩥ ᨶ ᩅᩥᩈᩉᨲᩦᨲᩥᨸᩥ ᨴᩈᩔᩩᨲᩥ "ᨾᩩᨡᩩᩃ᩠ᩃᩮᩣᨠᩥᨠᩮᩣ"ᨲᩥ ᩈᩣᨾᩥᨠᩣ.

ᨴᩮᩅᩮᩣ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᩋᩣᨵᩥᨸᨧ᩠ᨧᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᨵᩣᨶᨴᩮᩅᩮᩣ ᩅᩥᨿ, ᨲᩮᨶ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩍᩅ ᩁᩪᨸᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ ᨿᨳᩣ "ᩋᨾ᩠ᨷᩉᩴ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ ᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩉᩣᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨸᩩᩁᩴ ᩁᩪᨸᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨾᨿᩣᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪒.᪒᪓᪓). ᩈᩮᩣ ᩅᨲᩔᩣᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣ ᩅᨲ ᩋᩔᩴ ᩋᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨴᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨠᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩮ? ᨿᨴᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿᩴ, ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ "ᩈᩮᩣ ᩅᨲ ᩋᩉ"ᨶ᩠ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥ. ᩅᨲᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩍᩁᩪᨸᨾᩣᨿᩴ. ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᩑᩅᩁᩪᨸᩮᩣ"ᨲᩥ. ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩦᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩋᩣᩁᩮᨲᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨣᨲᨸᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᩍᨴᩴ ᩋᩣᩁᩣᨿ ᨸᨭ᩠ᨭᩣᨷ᩠ᨻᩣᨿ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᨲ᩠ᨲᩣ. "ᩈᩮᩣ ᩅᨲᩔᩣᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨿᩴ ᩋᩉᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩔᩴ. ᨠᨳᩴ? "ᨿᨴᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ "ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨲᩮᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩥ ᩁᩪᨸᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣᨿᩮᨣᩮ ᩋᩉᩴ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥ ᩋᩉᩴ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨸᩁᩣᨾᩈᨶᨲᩮᩣ ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩈᩮᩣ ᩋᩉᩴ ᩑᩅᩁᩪᨸᩮᩣ ᩋᩔᩴ ᩅᨲ, ᨿᨴᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨮᨾᨸᩣᨮᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᨣᩮᩅᩥ. ᩑᩅᩴ ᩈᨲᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᨸᩣᨮᩮ "ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨲᩮᩣ"ᨲᩥ

អចត្តន្តោ និយា តត្ថ អយំ-សន្ថេត អយំ-សន្ថស្ស បរាយនតោ, “ននា”តិ ច បរាយនិតព្ពស្ស អញ្ញស្ស ននុ្កចតោ។ យត្ថិ ជាតំ។ សតកាកាយ្យីតិ សតក្ខុំ កាកាយ្យិ, នញ្ញា ឌិត្តជាតំ សតនា ពត្វា តត្ថ ខុពកាកាយ្យីតិ ទុត្តំ ហោតិ។ យាចឌីចំ ត សក្លិស្សាយិ ជាតត្តិ យាចឌីចំ ជាតក្វាយ ស្ថស្សាហំ ពនរាទត្ថាបិ សតកាកាយតូយ្យិ ជាតំ ត សក្លិស្សាយិ, តស្មា បន្តាឌិស្សាមីតិ បន្តាឌ្ជាយំ ស្ថស្សាហំ ពត្វាតិ អនត្វា។ “យំត្វតា”តិ តិបំនេតា បនិចិតក្កតនត្វតិ ទុត្តំ “ខុចំ ចិត្តតកាច”ត្តិ។

កានយត បិហិនេតាតិ កានយត និចនិតព្ពស្ស កាយច្ចនេត បចត្តតកាយស្ស បិបតខុស្ស និចនលាចនេសត បិតហិនេតា។ ស្ថស្សក្កចតតចនេសត បតនត្វា ចិតហនេឃ្យ-បនេត សប្បន្តិ៍ាត្តត្វាតិ អាហ “អកុសលបនេចសតច្ចានំ ឆនេពត្វា”តិ។ ហុត្វាតិ ហិ ននេសា។ អកុសលបនេចសតច្ចានត្តិ ច កាយកខុក្ខុតាតយកុសលិតំ បនេចសតក្ខុំ កាយចិឡាតិ្តសក្លាតំ ច្ចានំ។ ននសបតច្ចនេយមីតិ “ធាចាយ និចុនេតា, យតនា និចុនេតា”តិ បតច្ចនេយបិ។ ឈាសច្ឆាតនេតត បរយតាយាតិ ឈាសច្ឆាតតបនិនេយសនេត សនេល្លូលចនេសត បរយតាយ, ស្ថញ្ញូ កានេច ចា សល្អិនេតា ឈាសច្ឆាតតយត្តនេយច បនេយ បយាលំ នេកាជិ ខុតស្ស , ត តនេតា បនំ ពិត្តិ៍ អាយិសនាតំ បនិនេយសតិ, បច្ចាសិសតិ ចាតិ ឈាសច្ឆាតតបននេយា, តស្ស កានេចា ឈាសច្ឆាតតបនេយតាតិបិ អដ្ឋពចាយុត្តនេកា តនេយា។ ឈសិតនេត្តា អសិតនេត្តាតិ ឈានេសា, អាហានេរា, អាកុនេសា លានេចតិ បនិតហតិ ខុនេតតាតិ អច្ឆាតតំ, តិចាសតំ, អបិច ឈសតំ ឈានេសា, អាកុនេសា លាឌីយនេត អច្ឆាតតត្តិបិ យុជ្ជតិ។ ខុតតត្វយ្យីតិ ឈាសច្ឆាតតត្វាយាបិ។ អនេតសតត្តិ ខុពឌីសតិចិតយ្យិ អតតុទ្ទុបនេយសតំ។

ចិនេចពដ្ឋកាយាតត្តិ ពលាសក្កលិកនេតា បចិចិនេត្ត ចិតកាយាតំ, សប្បត្តិក្ខុតាតំ កាយចិនេចនេកាតិ សប្បនេត្តា នេតក្កូខ្យាកិនេតាតត្តិ ឥសាតាកិនេតាតំ។ បនេយនេចាជាតប្បត្តាតត្តិ តាយ ខុច ឥសាតាកិនេតិយា បនេយំ ស្ថត្តយំ នេចាជាតំ ចិត្តចិបុង្គិ៍ បត្តាតំ។ តិទុបជិតត្តិ ពិនេលស្សុបជិអកិសច្លានុបជីហិ អច្ចុត្តចិកតាតំ។ ចិសច្លានំ ទុច្ចុតិ តិប្តាតំ, តជជិកយនេតតា ចិសច្លានេកតា, អនេហនេត្តា, នេតសិ។ “ខុចំ ទុនេត្ត”តិ ព្ពយិតា យហាតិនេត្តនេយ (យហាតិ។ លិ, ៨) អាកាតកាចំ ជស្ស្យតិ។ ខុត្ត ច បជនេយា ចិនេចនេកា ព្ពតនេទហិ ត្តិហិ ចិនេចនេកហិ សហាបិ ចត្តនេត្តា ព្ពតនេទុ សិនេត្តុ តស្សាបិ សិត្ឋនេតា, ចិតា ច តស្មិ សិនេត្តបិ ព្ពតនេ សយសិត្ឋនេតា។ តធា ទុតិនេយាបិ។ តតិនេយា បត ព្ពតនេទហិ សនេហច ចត្តនេត្តា។ ត ចិតា ព្ពតនេទុ សិនេត្តុនេយច តស្ស សិត្ឋនេតាតិ ជដ្ឋព្ពំ “ពលាសក្កលិកំ បហាយា”តិអាឌី តជជិប្បាយចិកាចតំ។ តត្ថ ពនេលា ឌតសយាកនេយ សត្តិបតតំ ពលាសក្កលិកា, តំ បហាយ។ កានេយត ខុនេកា ចិហនេតិ ចិចនេតិ បុក្កលចនេសត អសហាយត្វា។ ចិនេត្ត ពិនេលសាតំ សត្តិបតតំ ចិត្តពិនេលសសក្កលិកា, តំ បហាយ។ ខុនេកា ចិហនេតិ ពិនេលសចនេសត អសហាយត្វា។ យក្កស្ស ខុពចិត្តក្កលិកត្វា, នេកា(តក្ខអាឌីតត្ថា អានេខុលាកនេលាយត្តត្វា ត នេតសំ ចនេសត សាតិសយា តិត្ឋតិសុលសប្បសតា, ចលសយាបត្តិតិនេរាជសយាបត្តិចនេសត បត សាតិសយាតិ អាហ “ចលសយាបត្តិ ចា តិនេរាជសយាបត្តិ ចា”តិ។ ចលបនិនេយាសានេតា ហិ តិនេរាជនា។ បចិសិត្វាតិ សយាបជ្ជតចនេសត អនេត្តាកត្វា។ តិត្ឋាតំ បត្វាតិ ខុត្ត ស្ថស្សក្កចតនេយតំ អានេខុលាកនេលាត, ចិត្តនេចតសិកាតំ តិនេរាជនេត ច តិត្ឋតិបជ្ជតស្ស អសិនេប្បតត្វា។ នេចាជតនេត្តតិ ជាតានេបតំ ស្ថស្សាហកនេលាតត្វា។

១ប័ះអភិហរិត្វាតិ អភិយុលកានេចត នេតត្វា។ តត្តិ តធា បត្តាឌ្ជាយ ចិហនេត្តំ អភិហានេរាតិ តិយត្តតចនេសត អភិហនេលា។ “ឌីចរាឌីហិ បនេយាជតំ សានេតស្សាយី”តិ ចចតនេសនេសត នេយាជតា។ តធា “នេយតនេត្វា, តំ ចនេតឃ្យាធា”តិ។ ឌីចរាឌិនេចពលួត្តិ ឌីចរាឌីតំ លុលតាយ ចិពលកាចំ។

តទុក្ខយេវាតិ តទេវ អភិហារក្ខយេវ សព្ពាយត្តិ សត្តុកេលញ្ញាបហានោបសេត រូបការាបចំ ការិតោ អតីតស្ស អនាគតបសេត បរិបាលេតំ រញ្ញាណត្តិ បច្ចុប្បន្នស្ស បន អតីតស្ស តិសេមបសេត បរិបាលេតំ អាបទោណត្តិ កិយត្តិយំ “ឆយិ្កាត្តិ ចិសេសនត្តិ អាហ “សា បតេសា”តិអាទិ ចិហារនិយាមាតិ រូបធារនិយាម, លោកនិយាម ចា

១៥៥ ពោចលេ យទិ-ឲ្យ-សេន្ទ្រ បុគ្គោ ទុត្តុត្តារបញ្ចកោតិ ទុត្តំ “យទិ តច ទានេសា”តិអាទិ ឲ្យ សេន្តេតិ ឲ្យ លក្ខយាគេ សតិ ទុតិយំ រូបិទាយ បមយការេចា, តស្មា “បមយ”ត្តិ កហាន្តោ អញ្ញាស្សាបិ អត្ថិត ជិនេបតិ តទេវ ច ការោណំ កត្វា រាជាបិ ឲ្យបយាហាតិ ទេស្សតំ “បមយត្តិ កហាន្តោ”តិអាទិ ទុត្តំ ពោគេតបាតិ បមយសេន្តេ អញ្ញាស្សាបិ អត្ថិតាជិបតេតេច

ទុតិយសត្តិវិកសាយញ្ញាបលេក្ខតា

១៥៦ ការតីតិ ចិលេលតិ កាសិ កាទោតិ កាហបតិកោតិ ឲ្យត្ថ ក-សេន្ទ្រ អប្បទេត្ថិ ទុត្តំ “ឲ្យកោកាហយទេត្ត ទេដ្ឋកោ”តិ ព្ទាទំ ទុត្តំ ទោហតិ – កាហស្ស បតិ កាហបតិ, ឲ្យដ្ឋកោ កាហបតិ កាហបតិកោ ឲ្យកស្ថិទេគ្គោច កោហយទេត្ត ទេដ្ឋកត្វាតិ, ឲ្យដ្ឋកការេចា បតស្ស កោហបសេគេបាតិ កត្វា “ឲ្យកោកាហយទេត្ត”តិ ទុត្តំ ពោត ហិ អកោកកោលទេដ្ឋកកាបំ បដិក្ខិបតិ, កាហំ, កោហត្តិ ច អត្ថតោ សយាគេយប កាសេន្ទ្រ ពាលិយីត្តំ ទុត្តំ “ពាលិសញ្ញោត”ត្តិ កាទោតីតិ អភិតិប្បាទេតិ សព្បាទេតិ ចទេទ្ទីតិ រូបរុបរិ រូប្បាទេតេ យហត្តិ សត្តិចយំ កាទោតិ

កស្មា តទុក្ខយេវិ ទុត្តត្តិ អាហ “យថា ហី”តិអាទិ អប្បយិ បហាយ បញ្ចជិតំ ទុក្ខរត្តិ ទស្សតញ្ញ បពោច យហត្តតិ ចិញ្ញាបតត្តំ ឲ្យសា ហិ កាចិកាតំ បកតិ, យទិទំ ទេយត ពោតទិ បការោត អត្តត្ថចិញ្ញាបតត្តិ អប្បយិ បហាយ បញ្ចជិតំ ទុក្ខរការេចា បត យដ្ឋិយតិកាយេ យដ្ឋិយបណ្ណាសកោ លទ្ទកិពោបយស្សុទេត្តត (យ តិ ១ ១៣៥ អាទេយា) ជិនេបតេន្ត្តោ ទុត្តត្ថិយតត្ត “សេយ្យថាបិ រូទាយិ បុរិសោ ទលិទ្ទោ អស្សកោ អនាឡ្ហិយោ, តស្ស’ស្ស ឲ្យកំ អការកំ ឱលុក្កចិលុក្កំ កាកាតិទាយិ តបរេបរុបំ, ឲ្យកា ពទេដ្ឋបិកា ឱលុក្កចិលុក្កា តបរេបរុបា”តិ ចិត្ថារោ យទិ អប្បយិ ទោកាកំ បហាយ បញ្ចជិតំ ទុក្ខរំ, កស្មា ទាសចាទោបិ ទោកាកហណំ ត កតត្តិ អាហ “ទាសចាទោ បតា”តិអាទិ អត្តនោបិ អតិស្សទោតិ អត្តានយិ សយយតិស្សទោ យថា ច ទាសស្ស ទោកាបិ អទោកាកេយច បរាយត្តកាចទោតា, ឲ្យចំ ញាតទោយាបីតិ ទាសចាទេ ញាតិបរិចដ្ដកហណយិ ត កតត្តិ ទដ្ឋញ្ញា បរិចដ្ដតិ បរិយ្យកការេចត សយត្តតោ អាចដ្ដតីតិ បរិចដ្ដោ, ញាតិយេច ពោតាហ “ញាតិយេច ញាតិបរិចដ្ដោ”តិ

បលីតតារសាយញ្ញាបលេក្ខតា

១៥៧ តត្តិ យថា ទាសចាទេ “ឲ្យចយេចា”តិ ទុត្តំ, ត តថា ព្ទាម កស្សាកចាទេ, តទចចតំ កស្មាតិ អគ្ឃយុទេទ្ឋយ្យ ទេតិ អទេត្វា ឲ្យចយេចាតិ ទុក្ខយាគេតិ យថា បមយទុតិយាតិ សាយញ្ញាបលិតិ បញ្ញាត្តាតិ, តទាទោយច បញ្ញាទេបត្តំ សព្ព្តា ត្រ ទោតិ ទុទេត្ត ឲ្យចរុបិហីតិ យថាទុត្តទាសកស្សកុ្ខបយាសជិសាហិ រូបយាហិ សាយញ្ញាបលំ ជិនេបត្តំ បទេហាតិ អត្តត្ថបដិកាតតាយ ចិចិត្តតយទេសតកាចទោតា តត្វាតិ

ឯវំ ជីវតេ។ បរិយន្តំ នាយ នត្វិ អនត្តនយេរេវនកាចតោ, វចតេ ចា អវតេ្តាវតេន កិយ្យោ កិយ្យោ សោត្តកាយតាខននតោ

សោត្តកាយតាយ បរិយន្តំ នាយ នត្វីតិ អត្ថោ។ តថាបីតិ “រេវនាយ វុត្តវុត្តវាធិកនានាយជិជិត្តការេច វតិបី”តិ (ទី។ និ។ ដី។ ១។១៦៨)

អាចរិយេន វុត្តំ, វតិបិ ឯវំ អបរិយន្តការេចតិបិ យុជ្ជតិ។ អនុយានយាកាលេន ជិន្តេត្វា។ វុបរិ ជិវេវន្តិ តំ ធេបត្វា តទុបរិ ជិវេវវេយច

វាយញ្ញាចលំ បុច្ឆន្តោ។ កប្បាតិ អាហ “វចតេ”តិអាទិ។ ឯតេន ញ្ញយយត្វំ ជីវេបតិ – អនេកត្វា វយានាបិ វន្តា ចត្តិដ្ឋានុបុព្ពិការេយច

តំតធត្វជីបកាតិ។

វាធុកំ វាធូតិ ឯកត្វេយតំ វាធុវទ្ទេវស្សច ក-ការេន ចន្ទេត្វា វុត្តត្តា។ តេនេច ហិ វាធុកវទ្ទស្សត្វំ ចនេន្តន វាធុវន្ទោ

អត្តន្ទារចរេវន វុធាហរេបិ។ តេន ច នតុ វាធុកវទ្ទេវស្សច អត្តន្ទារោ ចត្តន្តោ, ន វាធុវទ្ទស្សាតិ ចោធនា និវេវធិតា។ អាយាចនេតិ

អភិយុត្តំ យាចនេ, អភិបត្វនាយន្តិ អត្ថោ។ វយ្យជិច្ឆនេតិ បដិគ្គហណេ។ វយ្យតំវនេតិ វំជិជ្ជយានក្កុលចរេវន តំវនេ តោវនេ,

វុធគ្គតាការណេតិ អត្ថោ។

វាធុ ធម្មុរុជីតិ កាថា វុម្មុធត្តិខាតនេក (ខា។ ៧។១៦។១០១)។ តត្វាយបដ្ឋកថាជិនិច្ឆយបចេលឺ – វុចរិតធម្មេ រោរេចតីតិ ធម្មរុជិ,

ធម្មរេតាតិ អត្ថោ។ តាធិសោ ហិ ជីជិតំ ខហន្តោបិ អកត្តត្តំ ន ករោតិ។ បញ្ញាណចាតិ បញ្ញាចា ញាណវយ្យន្តោ។ មិត្តានមទ្ទុព្ភោតិ

មិត្តានំ អទុស្សនការេចា។ “អទុវេកា អនុបឃាតកោ”តិ (ទី។ និ។ ដី។ ១។១៦៨) អាចរិយេន វុត្តំ។ “អទ្រុព្ភោ”តិបិ បរេឋា ធ-ការស្ស ទ្រ-

ការំ កត្វា។

ធញ្ញហីនេម្មតិ វាតច្ចកិរិយាយំ។ អាណត្តិយន្តិ អាណាបនេ។ ញ្ញធាបីតិ វាយញ្ញាចលេបិ។ អស្សាតិ វាធុកវទ្ទស្ស។ “វុណោហិ វាធុកំ មនវិ

ករោហី”តិ ហិ វាធុកវន្តេន វចនមនវិការានំ វាតច្ចកិរិយាបិ តធាណាបនម្បិ ខោតិតំ ហោតិ។ អាយាចនេនេច ច

វុឃ្យោខនវាយញ្ញាតោ អាណត្តិ វត្តិតាតិ ន វា ជិវំ អត្តន្ទារេ វុត្តា។ អាណារហស្ស ហិ អាណត្តិ, តធនរហស្ស អាយាចនន្តិ

ជិវេវេវា។ វុត្តេវបីតិ វុត្តេវត្វេបិ។ ញ្ញធានិ យថាវុត្តេន វាធុកវទ្ទស្ស អត្តត្តេយន បកាវិតំ ជិវេវនំ ធរេស្សេតុំ, តស្ស ចា អត្ថត្តយស្ស ញ្ញធ

ហោព្យតំ ជិការេចតុំ “ធញ្ញហីនេម្មត្វេន ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ វុគ្គហិតំ កណ្ហន្តាតិ វុគ្គហិតំ កត្វា កណ្ហន្តា។ វុត្តន្តិ នាចនវុំវកំ។ នទ្ទកន្តិ

បវត្វំ, “ធម្ម”ន្តិ ញ្ញមិនា វញ្ញេន្តោ។ វុត្តំ នទ្ទកន្តិ ចា វចនានុគ្គហណេ បរិយាយចចនំ។

មនវិ ករោហីតិ ឯត្ថ ន អាវេម្មណបដិបាទនលក្ខណោ មនវិការោ, អថ ខោ ជីថិបដិបាទនជចនបដិបាទនមនវិការបុព្ពនេក ជិត្តេ

ធបនលក្ខណោតិ ធរេស្សេន្តោ “អាចជ្ជ, វមន្នាហរា”តិ អាហ។ អជិក្ខិត្តជិត្តោតិ យថាវុត្តមនវិការទ្វយបុព្ពកាយ ជិត្តបដិបាទិយា

ឯការេម្មណេ ធបនចរេវន អនុទ្ធតជិត្តោ ហុត្វា។ និវាមេហីតិ វុណាហិ, អនញ្ញុរុតនមិច ចា វុចណ្ណមញ្ញុវាយ ទុល្លភធម្មរេតានំ ជិត្តេ

បដិវាមេហីតិបិ អត្ថោ។ តេន វុត្តំ “ជិត្តេ ករោហី”តិ។ ឯវំ បធទ្វយស្ស បទច្ចំ ហោខនាចរេវន អត្ថំ ធរេស្សេត្វា ញ្ញធានិ

បដិហោកិចរេវន ធរេស្សេតុំ “អបិចា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្វ សោតិន្ទ្រិយជិក្ខេបចារណំ វចនេ និហោខនចរេវន កិរិយន្តរបដិវេធនតោ,

តេន សោតំ ឱធហាតិ អត្ថំ ធរេស្សតិ។ មនិន្ទ្រិយជិក្ខេបចារណំ មនវិការេន ធញ្ញហីនេម្មនិហោខនេន អញ្ញាជិត្តាបដិវេធនតោ។

ព្យញ្ជនវិបល្លាសគ្គាហវារណំ “សាធុក”ន្តិ វិសេសេត្វា វុត្តត្តា។ អត្ថវិបល្លាសគ្គាហវារណេបិ ឯស នយោ។

ធារណូបបរិក្ខាទីសុបិ ឯត្ថ អាទិ-សទ្ទេន តុលនតីរណាទិកេ, ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវេធេ ច សង្គណ្ហាតិ។ យថាធិប្បេតមត្ថំ ព្យញ្ជេតិ បកាសេតិ, សយមេតេនាតិ វា ព្យញ្ជនំ, សភាវនិរុត្តិ, សហ ព្យញ្ជនេនាតិ សព្យញ្ជនោ, ព្យញ្ជនសម្បន្នោតិ អត្ថោ។ សហប្បវត្តិ ហិ “សម្បន្នតា សមវាយតា វិជ្ជមានតា”តិអាទិនា អនេកវិធា, ឥធ បន សម្បន្នតាយេវ តទញ្ញស្ស អសម្ភវតោ, តស្មា “សហ ព្យញ្ជនេនា”តិ និព្ពចនំ កត្វាបិ “ព្យញ្ជនសម្បន្នោ”តិ (ទី. និ. ដី. ១.១៩០) អត្ថោ អាចរិយេន វុត្តោតិ ទដ្ឋព្ពំ, យថា តំ “ន កុសលា អកុសលា, កុសលបដិបក្ខា”តិ (ធ. ស. ១) អរហីយតោ ឧបកត្តព្ពតោ អនុធាវិតព្ពតោ អត្ថោ, ចតុបារិសុទ្ធិសីលាទិ, សហ អត្ថេនាតិ សាត្ថោ, វុត្តនយេន អត្ថសម្បន្នោតិ អត្ថោ។ សាធុកបទំ ឯកមេវ សមានំ អាវុត្តិនយាទិវសេន ឧភយត្ថ យោជេតព្ពំ។ កថន្តិ អាហ “យស្មា”តិអាទិ។ ធម្មោ នាម តន្តិ។ ទេសនា នាម តស្សា មនសា វវត្ថាបិតាយ តន្តិយា ទេសនា។ អត្ថោ នាម តន្តិយា អត្ថោ។ បដិវេធោ នាម តន្តិយា, តន្តិអត្ថស្ស ច យថាភូតាវពោធោ។ យស្មា ចេតេ ធម្មទេសនាត្ថបដិវេធា សសាទីហិ វិយ មហាសមុទ្ទោ មន្ទពុទ្ធីហិ ទុក្ខោគាហា, អលព្ភនេយ្យបតិដ្ឋា ច, តស្មា គម្ភីរា។ តេន វុត្តំ “យស្មា…បេ… មនសិ ករោហី”តិ។ ឯត្ថ ច បដិវេធស្ស ទុក្ករភាវតោ ធម្មត្ថានំ ទុក្ខោគាហតា, ទេសនាញាណស្ស ទុក្ករភាវតោ ទេសនាយ, ឧប្បាទេតុមសក្កុណេយ្យតាយ, តព្ពិសយញាណុប្បត្តិយា ច ទុក្ករភាវតោ បដិវេធស្ស ទុក្ខោគាហតា វេទិតព្ពា។ យមេត្ថ វត្តព្ពំ, តំ និទានវណ្ណនាយំ វុត្តមេវ។

“សុណាហិ សាធុក”ន្តិ “សាធុកំ មនសិ ករោហី”តិ វទន្តោ ន កេវលំ អត្ថក្កមតោ ឯវ អយំ យោជនា, អថ ខោ សទ្ទក្កមតោបិ ឧភយត្ថ សម្ពន្ធត្តាតិ ទស្សេតិ។ “សក្កា មហារាជា”តិ ឥធាបិ “អញ្ញម្បិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សន្ទិដ្ឋិកំ សាមញ្ញផលំ…បេ… បណីតតរញ្ចា”តិ ឥទមត្ថុវត្តនីតិ អាហ “ឯវំ បដិញ្ញាតំ សាមញ្ញផលទេសន”ន្តិ។ វិត្ថារតោ ភាសន្តិ អត្ថមេវ ទឡ្ហំ ករោតិ “ទេសេស្សាមីតិ សំខិត្តទីបន”ន្តិអាទិនា។ ហិ-សទ្ទោ ឯត្ថ លុត្តនិទ្ទិដ្ឋោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – ទេសនំ នាម ឧទ្ទិសនំ។ ភាសនំ នាម និទ្ទិសនំ បរិព្យត្តកថនំ។ តេនាយមត្ថោ សមុច្ចតីតិ យថាវុត្តមត្ថំ សគាថាវគ្គសំយុត្តេ វង្គីសសុត្តេ (សំ. និ. ១.២១៣) គាថាបទេន សាធេតុំ “តេនាហា”តិអាទិ វុត្តំ។

សាញ្ចកាយំ វ និល្លេសោតិ សាញ្ចកាយ និល្លេសោ វិយ, យថា សាញ្ចកាយ អាលិម្បេបិ មធុរោ កណ្ណសុខោ បេមនីយោ, ឯវន្តិ អត្ថោ។ បដិភានន្តិ ចេតស្ស វិសេសនំ លិង្គភេទស្សបិ វិសេសនស្ស ទិស្សនតោ យថា “គុណោ បមាណ”ន្តិ។ បដិភានន្តិ ច សទ្ទោ វុច្ចតិ បដិភាតិ តំតទាការេន ទិស្សតីតិ កត្វា។ ឧដ្ឋេហីតិ ឧដ្ឋានេហិ, វុច្ចតិ វា, កម្មកត្តេនេតំ កិរិយាបទំ ឋបិតា ចេតំ ទីបេតិ – អាយស្មន្តិ ធម្មសេនាបតិ ធោរេយ្យកាយេន ទេសនាភាសនានំ វិសេសំ ទស្សេន្តេន បត្តបដិសម្ភិទេន អាយស្មតា វង្គីសត្ថេរេន “សង្ខិត្តេន, វិត្ថារេនា”តិ ច វិសេសនំ កតំ, តេនាយមេត្ថ វិញ្ញាយតីតិ។

ឯវំ វុត្តេតិ “ភាសិស្សាមី”តិ វុត្តេ។ “ន កិរ ភគវា សង្ខេបតោវ ទេសេស្សតិ, អថ ខោ វិត្ថារេនបិ ភាសិស្សតី”តិ ហិ តំ បទំ សុត្វាន ឧស្សាហជាតោ សញ្ជាតុស្សាហោ, ហដ្ឋតុដ្ឋោតិ អត្ថោ។ អយមាចរិយស្ស អធិប្បាយោ។ អបិច “តេន ហិ មហារាជ សុណាហិ សាធុកំ មនសិ ករោហិ, ភាសិស្សាមី”តិ វុត្តំ សព្វម្បិ ឧយ្យោឡ្ហបដិញ្ញាករណប្បការំ ឧស្សាហជននការណំ សន្ធាយេវ ឧស្សាហសម្ពន្ធតោ, តស្មា

ឯវំ វុត្តេតិ “សុណោហិ, សាធុកំ មនសិ ករោហិ, ភាសិស្សាមី”តិ វុត្តេ សន្តោសេន តីហិបិ បទេហិ ឧស្សាហជាតោតិ អត្ថោ. សុភទ្ទោ បច្ចស្សោសីតិ បតិ អស្សោសិ ភគវតោ វចនសម្បដិច្ឆនេន បច្ឆា អស្សោសិ, “សក្កា បន ភន្តេ”តិអាទិនា វា បុច្ឆិត្វា បុន “ឯវំ ភន្តេ”តិ អស្សោសីតិ អត្ថោ. តំ បន បតិស្សវនំ អត្ថតោ សម្បដិច្ឆនមេវាតិ អាហ “សម្បដិច្ឆិ, បដិគ្គហេសី”តិ. តេនេវ ហិ “ឥតិ អត្ថោ”តិ អវត្វា “ឥតិ វុត្តំ ហោតី”តិ វុត្តំ.

១៨០. “អញ្ញស្ស ភគវា ឧត្តរិតរោ”តិ វចនសម្ពន្ធមត្តំ ទស្សេត្វា “ឧត្តរិ អភិញ្ញា”តិ បទំ វិភជិត្វា អត្ថំ ទស្សេន្តោ “ឥធាតិ”តិអាទិមាហ. “ឥធា”តិ ឥមស្មិំ វុច្ចមានេ អធិករណេ តថាគតស្ស ឧប្បត្តិដ្ឋានភូតំ លោកមេវាធិប្បេតន្តិ ទស្សេតិ “ទេសាបទេសេ និបាតោ”តិ ឥមិនា. ទេសស្ស ឧបទិសនំ ទេសាបទេសោ, តស្មិំ. យទិ សព្ពត្ថ ទេសាបទេសេ, អយមេវ ន វត្តព្ពោ អវុត្តោបិ លព្ភមានត្តាតិ ចោទនាយាហ “ឋានេ”ន្តិអាទិ. សាមញ្ញញ្ញិ ឥធសទ្ទំ គហេត្វា “ឋានេ”ន្តិ វុត្តំ, ន វា យថាធិប្បេតត្ថំ. តថា ហិ វក្ខតិ “ពុទ្ធំ បទប្បវត្តមានេនា”តិ (ទី. និ. អដ្ឋ. ១.១៨០). លោកំ ឧបាទាយ វុច្ចតិ លោកសទ្ទេន សមានាធិករណភាវតោ. ឥធ លោកេតិ ច ជាតិខេត្តំ, តត្ថាបិ អយំ ចក្កវាឡំ អធិប្បេតោ. សាសនមុបាទាយ វុច្ចតិ “សមណោ”តិ សទ្ទន្តរសន្និធានតោ. អយញ្ហិ វត្ថុកាមត្ថវិវេកោ តត្ថ បឋមោ សមណោតិ សោតាបន្នោ. ទុតិយោ សមណោតិ សកទាគាមី. វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា –

“កតមោ ច ភិក្ខវេ បឋមោ សមណោ? ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា សោតាបន្នោ ហោតី”តិ, (អ. និ. ៤.២៤១)
“កតមោ ច ភិក្ខវេ ទុតិយោ សមណោ? ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ តិណ្ណំ សំយោជនានំ បរិក្ខយា រាគទោសមោហានំ តនុត្តា សកទាគាមី ហោតី”តិ (អ. និ. ៤.២៤១) ច អាទិ.

ឱកាសន្តិ គច្ឆំ បទេសមុបាទាយ វុច្ចតិ “និសីទាមស្សា”តិ សទ្ទន្តរសន្និធានតោ.

ឥធេវ និសីទាមស្សាតិ ឥមស្មិំយេវ ឥន្ទសាលគុហាយំ និសីទាមស្ស, ទេវានមិន្ទស្ស ទេវ សតោតិ ទេវានមេវ, ទេវោ ហុត្វា វា ភវិស្ស សមានស្ស. មេតិ អត្តនោ ទោបទេសេនេក សាមិចនំ. បុន មេតិ កត្វាន ឥធមញ្ញំ សក្កបញ្ហំ ឧទាហដំ.

បទប្បវត្តមានេន ឱកាសាបទិសនស្សាបិ អសម្ភវេន អត្ថន្តរស្ស អនធិប្បេតត្តា. បុព្ពេ វុត្តំ តថាគតស្ស ឧប្បត្តិដ្ឋានភូតមេវ សត្តាយ “លោក”ន្តិ វុត្តំ. បុរិមំ ឧបយោជនបទិដ្ឋានំ ករណនិទស្សនំ អាលបនន្តិ បុន “មហារាជា”តិ អាលបតិ. “អរហ”ន្តិ អាទយោ សទ្ទា និទ្ទិដ្ឋាតិ យោជនា. អត្ថតោ ហិ និទ្ទិដ្ឋានំ សទ្ទានំ សទ្ទប្បវត្តិតោ ហោតីតិ ឧភយត្ថ សទ្ទគ្គហណំ កតំ. យស្មា បន “អបរេហិបិ អដ្ឋហិ ការណេហិ ភគវា តថាគតោ”តិអាទិនា (ឧទា. អដ្ឋ. ១៨; ឥតិវុ. អដ្ឋ. ៣៨) តថាគត-សទ្ទោ ឧទាហដោ តត្ថ ឧទាហដមេវ, “អរហ”ន្តិ អាទយោ ច វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ. ១.១៣០) អបរេហិបិ បការេហិ និទ្ទិដ្ឋា អាចរិយេន, តស្មា តេសុ វុត្តនយេនបិ តេសមេវ វេទិតព្ពោ. តថាគតស្ស សព្ពត្ថិកាយនិទ្ទេសតាយ “ឥធ បន សព្ពលោកោ អធិប្បេតោ”តិ វត្វា តត្ថាយំ យស្មិំ សព្ពត្ថិកាយេ, យស្មិំ ច ឱកាសេ ឧប្បជ្ជតិ, តំ ទស្សេតុំ “សព្ពលោកេ ឧប្បជ្ជមានោបិ ច”តិអាទិ វុត្តំ. ន ទេវលោកេ, ន ព្រហ្មលោកេតិ ឯត្ថ យំ វត្តព្ពំ, តំ

បរេតា អាកមិយ្យតិ៍

តស្សាបរេតាតិ តស្ស តិកមស្ស អបរេត, តទេតា ឥហិតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ តទេតាតិ មហាសាលទេតា៍ ឱរទេតា មទេឡ្ឡាំ អត្ថក្តទំ មឡ្ឈិមបទេទសា៍ ឲចំ បរិច្ឆិទេត្តតិ បច្ចាតិមិត្តពន្ធា សិមា ចិឃ បច្ចាហិ ឃឆាចុត្តតិមិទេត្តហិ បរិច្ឆិទេត្ត៍ អឌ្ឍទេឃ្យទេឃាឌតសទេតតិ បណ្ណាសទេឃាឌទេតហិ ក្លាតតិទេឃាឌតសទេត៍ អឃឆិ្យាមឡ្ឈិមឌតបទេគា មុឝិក្កសណ្ឌារេតា, ត សយបរិចទេដ្ឋា, ត ច សយចត្យទេស្សា, ក្ខុទោត ពត្ថចិ អសិតិទេឃាឌទេតា ទេហាតិ, ពត្ថចិ ទេឃាឌតសតិទេកា, តឆាបិ ទេចស ក្យុជិលបរិទេឆ្ឆទេគត មិតិឃយារេតា បរិឃត្ត បរិទេក្លបទេតា តចទេឃាឌតសតិទេកា ទេហាតិ៍ ទេតត ចុត្តំ "តចទេឃាឌតសទេត"តិ៍ អសិតិមហាទេឆទាតិ ទេឃក្យឃ្យចទេសត ចុត្តំ ឃុតាបទេត្តកស្ស ឃុណ្ណទេត្តទេស្សាបិ មហាសាចទេកាឃុ បរិឃាបត្តា៍ ឃុតាបទេត្តឌតបទេគា ហិ បច្ចត្តចិសទេឃា៍ តឆា ហិ "ចត្តតមល្ហលមាឆ្យអបជិក្កហទេណ កកចា ត តត្ត អទ្យុលំ ក្ខរទេបតី"តិ មឡ្ឈិមាកម- (ម៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ៣៍ ១៤៤៍) សំឃុត្តាកមដ្ឋកឆាឃុ (សំ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍៣៍ ២២២-២២៤) ចុត្តំ៍ សារប្យត្តាតិ ក្យលទេកាកិស្សរិឃាឌិចទេសត, សិលសារាទិចទេសត ច សារក្ខតា៍ ព្រាហ្មណកហបតិកាតិព្រាហ្មណាឃុទេបិក្លួរសាតិអាឌិព្រាហ្មណា ទេចច អតាឆបិណ្ឌិកាឌិកហបតិកា ច៍

តត្ថាតិ មឡ្ឈិមបទេទស, តស្មិំទេឃច "ក្ខប្បជ្ជតី"តិ ចទេត ចា៍ ឃុឌាតាឃាតិ ឲចំតាមិកាឃ បឆមំ សទេណកមតិកាឃ ឃសទេត្តទេមាត្យឃា៍ ចត្យឃុ បទេតទេតឃុ ចិកទេប្យឃុ បឆទេមា ព្យុទ្ធកាចាឃ អាសត្តតទេបជិបត្តិឌស្សតចទេសត ចុទេត្តា៍ អាសត្តតទោឃ ហិ បជិបត្តិឃា ឌិទេតាបិ "ក្ខប្បជ្ជតី"តិ ចុច្ចតិ ក្ខប្បាឌស្ស ឲកត្តិកត្តា, បទេកច បជិបត្តិឃា មត្តទេក ឌិទេតា៍ ក្យតិទេឃា ព្យុទ្ធកាចាចហបត្តាឌ្ឍទេតា បដ្ឋាឃ អាសត្តមត្តបជិបត្តិឌស្សតចទេសត, តតិទេឃា ព្យុទ្ធការឆមុបិទិបុរិទេតា បដ្ឋាឃ ព្យុទ្ធកាចាឃ បជិបត្តិឌស្សតចទេសត៍ ត ហិ មហាសត្តាតំ អត្តិមកច្ចុបបត្តិទេតា បដ្ឋាឃ ទេពាធិសម្ភារសម្ភរំ តាឃ អត្ថិ ព្យុទ្ធត្តាឃ កាលមាកមឃមារេតទេតច តត្ថ បតិដ្ឋតទេតា៍ ចត្យទេត្ថា ព្យុទ្ធកាចការឆមុសមារម្ភទេតា បដ្ឋាឃ ទេពាធិឃា តិឃតកាចឌស្សទេតត៍ ទេពាធិឃា ហិ តិឃតកាចប្យត្តិទេតា បក្យតិ "ព្យុទ្ធទោ ក្ខប្បជ្ជតី"តិ ចិញ្ញាហិ ចត្តំ សក្កា ក្ខប្បាឌស្ស ឲកត្តិកត្តា៍ ឃឆា បត "សត្តត្តិ តឌិទេឃា"តិ សត្តតកិរិឃាឃ អចិទេឆ្ឆឌមុបិឌាឃ ចត្តមាតប្យទេឃាទេកា , ឲចំ ក្ខប្បាឌត្តាឃ បជិបឌ្ឈតកិរិឃាឃ អចិទេឆ្ឆឌមុបិឌាឃ ចត្យឃុបិ ចិកទេប្យឃុ "ក្ខប្បជ្ជតិ តាយា"តិ ចុត្តំ, បចត្តាបទេតចត្តមាតចចតទេច្ចាតំ៍ ចត្យគ្គិឆឆិ្យាចត្តមាតលក្ខណំ សន្ធសទេត្ត បកាសិតំ –

"តិច្ចបចត្តិ សមិទេបិ, បចត្យបទេតា តឆា;

បចត្តាបទេតា ទេចច, ចត្តមារេតា ចត្យគ្គិទេឆា"តិ៍

ឃស្មា បត ព្យុទ្ធាតំ សាចកាតំ ចិឃ ត បជិបិជិឃា ព្ភិន្ទិចិឆពាណាឌិតិ ក្ខប្បជ្ជតិ, សទេហច បត អទេហត្តមទេក្កត សកទេលិបិ សព្ពញ្ញាតញ្ញាណាឌិក្យណរាសិ អាកទេតា តាយ ទេហាតិ, តស្មា ទេតសំ តិប្បត្តសព្ពកិច្ចត្តា អទេហត្តផលក្លទេណ ក្ខប្បទេត្ត តាយាតិ ឲកក្កុត្តទេចណ្ណតាយំ (អ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៍១៧០) ចុត្តំ៍ អសតិ ហិ តិប្បត្តសព្ពកិច្ចទេត្ត ត តាចតា "ក្ខប្បទេត្ត"តិ ចត្តុមទេហតិ៍ សព្ពបឆមំ ក្ខប្បត្តកាចត្តិ ចត្យឃុ ចិកទេប្យឃុ សព្ពបឆមំ "តឆាកទេតា ឃុឌាតាឃ…ទេប… ក្ខប្បជ្ជតិ តាយា"តិ ចុត្តំ តឆាកតស្ស ក្ខប្បត្តតាសព្ពាតំ អត្ថិកាចំ៍

ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᩁᩣᨿ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨮᩥᨲᩔᩮᩅ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨾᩩᨡ᩠ᨿᨲᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ...ᨷᩮ... ᩋᩁᩉᩴ"ᨲᩥ᪨

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ "ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨲᩦᨲᨠᩣᩃᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨲᨶ᩠ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲ᩠ᨳᩴ "ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ "ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᨲᩥᨠᨾᩣᨲᩥᨠᩣ ᪁᪇) ᩅᩥᨿ ᩉᩥ ᩍᨵ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᩥᨠᩮᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩈᨾᩘᨣᩦᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣᨿᩮᩅ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨷᩅᩮᨣᨲᩮᨣᩈᨲᩣᨴᩦᨲᩥ ᩈᩣᨵᩮᨲᩥ, ᩋᨳ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨲᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᩣᨿᩮᩅ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩮᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᨷᩅᩮᨣᨲᩮᨣᩈᨲᩣᨴᩦᨲᩥ ᩈᩣᨵᩮᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨫᩩᨷᩥᨿᩣᩈᨠᩮᩣᨭᩥᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩣ, ᨲᩣᩅ ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᨾᩈᩣᨵᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ? ᨶ ᩉᩮᩅᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠᩣᩁᩣᨿ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨮᩥᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩔ ᨣᩉᨱᩮᨶᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩈᨾᩘᨣᩦᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩔᩣᨷᩥ ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨠᩣᩁᨱᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᩉᩥ ᨹᩃᨾ᩠ᨷᩥ ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨲᨴᩅᩥᨶᩣᨽᩣᩅᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨷᩅᩮᨣᨲᩮᨣᩈᨲᩣᨴᩥᩈᩣᨵᨠᩔ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩈᨾᩘᨣᩥᨶᩮᩣᨷᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᨶᩮᨲ᩠ᨳᨿᩥᨴᩴ "ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪁᪨᪁᪨᪁᪇᪀) ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᩣ, ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᨠᩣᩃᩮᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩥᨽᨩᨶᩮ "ᨴᩦᨷᨦ᩠ᨠᩁᨷᩣᨴᨾᩪᩃᩮ ᩃᨴ᩠ᨵᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨹᩃᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨷᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨵᨾ᩠ᨾᨷᩣᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩔ ᨾᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᩑᨠᨦ᩠ᨣᩩᨲ᩠ᨲᩁᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ "ᩑᨠᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦ"ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪇᪀) ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨷᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿᩴ "ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨿᩮᩅ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, "ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᨬ᩠ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ"ᨲᩥ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪁᪨᪁᪨᪁᪇᪀) ᩋᩣᨣᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩍᨵᩣᨷᩥ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨿᩮᩅ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᩔᨲᩥ "ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨷᨴᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿᩣ"ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ "ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᨬ᩠ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ"ᨲᩥ᪨ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨷᨴᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᩅᩮᨲᨻ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᨷᨴᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩅᩈᩮᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ "ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ"ᨲᩥ ᨧ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᩈᩮᨶ ᩋᨲᩦᨲᨠᩣᩃᩴ ᨴᩥᩔᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᨧ ᨶᨿᩮᩣ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᨲ᩠ᨲᩁᨭᩦᨠᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩈᩣᩁᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᨶ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩈᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ "ᩋᩁᩉ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨷᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᨲᨣᩩᨱᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩴ ᨿᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩔᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᨲ᩠ᨳᩔ ᨷᩁᩣᨾᩈᨶᨲᩮᩣ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨲᩮᨶᩥᨴᩴ ᨾᩉᩣᨩᨶᩔ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨡᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿ "ᩍᨾᩴ ᩃᩮᩣᨠ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ "ᩈᨴᩮᩅᨠ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᨠ᩠ᨡᨾᩣᨶᩴ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶᩴ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨿᩣᨲᩥ᪨ "ᩈᩉ ᨴᩮᩅᩮᩉᩥ ᩈᨴᩮᩅᨠ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨿᨳᩣᩅᩣᨧ᩠ᨿ ᨷᨴᨲ᩠ᨳᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨿᨳᩣᨷᨴᩴ ᨷᨶ "ᩈᨴᩮᩅᨠᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᨧ ᨲᨣ᩠ᨣᩩᨱᩈᩴᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨻᩉᩩᨻ᩠ᨻᩦᩉᩥᩈᨾᩣᩈᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᩋᩅᨿᩅᩮᨶ ᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᩣ, ᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩮᩣ ᩈᨾᩣᩈᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩣᩅᨿᩅᩮᨶ ᨠᨲᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩔ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩈᨾᩅᩣᨿᩮᨡᩣᨲᨲᨠᩈᩉᩈᨴ᩠ᨴᨿᩮᩣᨣᩮ ᩉᩥ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᩈᨾᩣᩈᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ᪨ ᨴᩮᩅᩮᩉᩦᨲᩥ ᨧ ᨷᨬ᩠ᨧᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨴᩮᩅᩮᩉᩥ, ᩋᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨴᩮᩅᩮᩉᩥ ᩅᩣ᪨ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩮᩉᩦᨲᩥ ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᩣᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨻᩕᩉ᩠ᨾᩮᩉᩥ, ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨻᩕᩉ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩑᩅ ᩅᩣ, ᨻᩣᩉᩩᩃᨲ᩠ᨲᨠᩣᨴᩦᨶᨾᩥᩅ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᨷᨩᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩈᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨

ᩑᩅᩴ ᩅᨧᨶᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨧᨶᩦᨿᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᨲᨲ᩠ᨳᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨷᨬ᩠ᨧᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨴᩮᩅᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨷᩁᩥᩈᩮᩈᨬᩣᨿᩮᨶ ᩍᨲᩁᩮᩈᩴ ᨷᨴᨶ᩠ᨲᩁᩮᩉᩥ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨨᨭ᩠ᨮᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨴᩮᩅᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩣᩈᨲ᩠ᨲᩥᨬᩣᨿᩮᨶ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨾᩣᩁᩮᩣ ᨩᩣᨲᩮᩣ, ᨲᨶ᩠ᨶᩥᩅᩣᩈᩦ ᨧ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧᩮᩈ

គាយរិករាជបុត្តោ វិម តត្ថ វសិតត្តា បីឡេតិ, តស្មា សត្តេសុបិ អញ្ញេសុ វសវត្តិមហារាជាទីសុ បីឡេតនេន តេនេវ វិសេសេត្វា វុត្តោតិ, អយញ្ហិ នយោ មជ្ឈិមាគមដ្ឋកថាយំ (ម᧟ និ᧟ អដ្ឋ᧟ ១᧟១៥០) បកាសិតោវ᧟ មារគ្គហណេន ទេវត្ត ចំសមត្ថិតោ ទេវាបិ គហិតា ឱកាសលោកេន សទ្ធិំ សត្តលោកស្ស គហណតោ᧟ ឧបរិវាចសវត្តិសត្តលោកស្ស អនវសេសបរិយាទានំ ហោតិ᧟

ព្រហ្មកាយិកាទិព្រហ្មគ្គហណេបិ បញ្ចាសត្តិនាទេយន᧟ បញ្ចតិកបញ្ចមិត្តសមណព្រាហ្មណគ្គហណត្តិ បញ្ចតិកា ឧច បញ្ចមិត្តា, តេនេវ សមណព្រាហ្មណា, តេសំ គហណំ តទា, តេន ទាហិរកសមណព្រាហ្មណគ្គហណំ វុត្តំ, និទស្សនមត្តញ្ចេតំ អបញ្ចតិកបញ្ចមិត្តានម្បិ តេសំ ទ្វមិតា គហណតោ᧟ សមិតបាបពាហិតបាបសមណព្រាហ្មណគ្គហណត្តិ បន សាសនិកសមណព្រាហ្មណានំ គហណំ ទេវមិតត្ថា᧟ ការំ "សទេវក"ន្តិអាទិវិសេសនានំ វសេនេវ សត្តវិសេសោបិ លោកសទ្ទោ វិញ្ញាយតិ សមុទាយត្ថស្សេវ ចាលុសោយាវិសមត្ថា តេសំ, "សលោមកោ សបក្ខកោ"តិអាទីសុ បន វិជ្ជមានត្ថស្សេវ អចាលុសោយាវិសមេវិ អយំ សមាសោ លព្ភតីតិ ញាតិត្វាសេស្សនោ អញ្ញាតិត្វានត្ថោទាបកំ បជាគហណត្តិ អាហ "បជាតត្តា សត្តលោកគ្គហណ"ន្តិ, ន បន លោកសទ្ទេន សត្តលោកស្ស អគ្គហិតត្តា ឧបំ វុត្តំ᧟ តេនាហ "ពីហិ បទេហិ ឱកាសលោកេន សទ្ធិំ សត្តលោកោ"តិ᧟ សទេវកាទិវចនេន ឧបបត្តិទេវានំ, សស្សមណព្រាហ្មណីវចនេន វិសុទ្ធិទេវានំ គហិតត្តា វុត្តំ "សទេវ...សប... មនុស្សគ្គហណ"ន្តិ᧟ តត្ថ សម្មុតិទេវា រាជានោ᧟ អវសេសមនុស្សគ្គហណត្តិ សម្មុតិទេវេហិ, សមណព្រាហ្មណេហិ ច អវសិដ្ឋមនុស្សានំ គហណំ᧟ ឧត្តាតិ ឧតេសុ បទេសុ᧟ ពីហិ បទេហីតិ សទេវកសមារកសព្រហ្មកបទេហិ᧟ ទ្វីហីតិ សស្សមណព្រាហ្មណីសទេវមនុស្សបទេហិ᧟ សមាសបទេទ្វេសុ សត្តលោកស្សបិ វុត្តតាយន គហិតត្តា "ឱកាសលោកេន សទ្ធិំ សត្តលោកោ"តិ វុត្តំ᧟

"អបរោ នយោ"តិអាទិនា អបរេបិ ចតុរោ អត្ថវិកប្បេ ទស្សេតិ᧟ អរូបិនោបិ សត្តា អត្តនោ អានេញ្ជវិហារេន វិហរន្តា "ទិព្វន្តីតិ ទេវា"តិ ឯតំ និព្ពចនំ លភន្តីតិ អាហ "សទេវកគ្គហណេន អរូបាវចរទេវលោកោ គហិតោ"តិ᧟ តេនេវាហ ភគវា ព្រហ្មជាលាទីសុ "អាកាសានញ្ចាយតនុបគានំ ទេវានំ សហព្យត"ន្តិអាទិ, (អ᧟ និ᧟ ១᧟១៥៤) អរូបាវចរត្តេ ឱកាសលោកោ, សត្តលោកោ ច គហិតោតិ អត្ថោ᧟ ឧបំ ឆកាមាវចរទេវលោកោ, រូបី ព្រហ្មលោកោតិ ឧត្តាបិ᧟ ឆកាមាវចរទេវលោកស្ស សមីបេន យានវេរ បវត្តតោ តន្តិ "សមារកគ្គហណេន ឆកាមាវចរទេវលោកោ"តិ᧟ សោ ហិ តស្ស ឃាយិកស្ស ចិយ ចសបវត្តតោ សមារកោ᧟ រូបី ព្រហ្មលោកោ គហិតោ បរិសេសវសេន អរូបីព្រហ្មលោកស្ស ចិហុ គហិតត្តា᧟ វតុបរិសវសេនាតិ

ខត្តិយព្រាហ្មណគហបតិសមណាទិចតុបរិសវសេនាតិ ខត្តិយាទិចតុបរិសវសេនេវ សមណព្រាហ្មណ្ណានំ សទេវកាទិគ្គហណេន គហិតត្តា᧟ កថំ បនេត្ថ វតុបរិសវសេន មនុស្សលោកោ គហិតោតិ? "សស្សមណព្រាហ្មណិ"ន្តិ ឯតេន សមណបរិសា, ព្រាហ្មណបរិសា ច គហិតា, "សទេវមនុស្ស"ន្តិ ឯតេន ខត្តិយបរិសា, គហបតិបរិសា វាតិ᧟ "បជ"ន្តិ ឯតេន បន ឯតាយេវ វតស្សោ បរិសា វុត្តា᧟ វតុបរិសបជាតំ បជន្តិ ហិ ឯត្ថ អត្ថោ᧟

អញ្ញថា ការតព្ពាហ "សម្មុតិទេវេហិ វា សហ មនុស្សលោកោ"តិ᧟ កថំ បន គហិតោតិ? "សស្សមណព្រាហ្មណិ"ន្តិ ឯតេន សមណព្រាហ្មណា គហិតា, "សទេវមនុស្ស"ន្តិ ឯតេន សម្មុតិទេវសង្ខាតា ខត្តិយា, គហបតិសុទ្ទសង្ខាតា ច អវសេសមនុស្សាតិ᧟ ឯតេ បន អញ្ញេសំ មនុស្សសត្តានមនាទេតា "បជ"ន្តិ ឯតេន ឧតេនេវ វតូហិ បការេហិ ឋិតា មនុស្សសត្តា វុត្តា᧟ វតុកុលបរិយាបន្នំ បជន្តិ ហិ ឯត្ថ

អត្ថោ៑ ឲចំ ចិកប្បត្តិយាបិ បុឌាកហលេត ចតុបរិសាឌិចសេត យត្សុ្សាតេ្ណាច កហិតត្តា ខ្ពុងាតិ អចសេសសេត្តបិ សក្ខេហត្វា ឥស្សេ្យតំ “អចសេសសេត្ថសត្តលេវិកោ ចា”តិ ចុត្តំ៑ ឲត្តាបិ ចតុបរិសចសេត កហិតោត យត្សុ្សលេវិកត សហ អចសេសសេត្ថសត្តលេវិកោ កហិតោ, សម្ពុតិកេចហិ ចា សហ អចសេសសេត្ថសត្តលេវិកោតិ សេឃាខេតត្ថំ៑ តាកកោ្សួអាឌិចសេត ច អចសេសសេត្ថសត្តលេវិកោ៑ ខ្ពុគំ ចុត្តំ ហោតិ – ចតុបរិសសហិតោ អចសេសសុក្ខតាកសុបណ្ណោតេរឃិកាឌិសត្តលេវិកោ, ចតុក្កលប្បេកេឥយត្សុ្សសហិតោ ចា អចសេសតាកសុបណ្ណោតេរឃិកាឌិសត្តលេវិកោ កហិតោតិ៑

ឲត្តាចតា កាកេសា លេវិកំ កហេត្វា សេឃាខេតំ ឥស្សេ្យត្វា ខ្ពុងាតិ ទោត ទោត ចិសេសេត អកាកេសា លេវិកំ កហេត្វា សេឃាខេតំ ឥស្សេ្យតំ “អបិចេត្វា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ តត្ថ ស្វក្ខេបរិឆេ្ឆទេតាតិ ស្វក្កិសកតិបរិឆេ្ឆទេតា, តត្ថិខាតេតកាតិ ចុត្តំ ហោតិ៑ បឋមតេឃត ហិ បញ្ចសុ កតីសុ ខេចកតិបរិឃាបន្នាច បញ្ចកាយក្កលសមក្កិតាឃ, ឌីឃាយុកតាឃាតិ ឲចមាឌីហិ ចិសេសេហិ សេដ្ឋា៑ ទុតិឃតេឃត បត អទុ្ទបិតោ ខុ្វសេមុក្ឃខិតកិលេសទុក្ខតាឃ, សត្តុបលឹតអាតេតឆ្ជូចិហារសមក្កិតាឃ, អតិចិឃ ឌីឃាយុកតាឃាតិ ឲចមាឌីហិ ចិសេសេហិ អតិចិឃ ស្វក្ខេដ្ឋា៑ អាចទិយេហិ បត ទុតិឃតឃមេច សគ្គាឃ ចុត្តំ៑ ឲចំ បឋមបទេតេច បធាតតេឃត សត្តលេវិកស្ស សន្និកតកាទេច សិខេ្ខបិ ខ្ពុមិតា ការលេចិសេសេត សេសបងាតិ ចុត្តាតីតិ ឥស្សេ្យតិ “តទេតា ឃេស”ត្តិអាឌិតា៑ តទេតាតិ បឋមបទេតា បទិ អាហាតិ សម្ពុទេ្ខា៑ “លកាយាចចទិស្សេទា” តិឃេច ចុទេ្ធ សក្កាឌីតមិ្យ តស្ស អាឌិបត្តំ សិឃាតិ អាសក្កាតិចត្តុតត្ថំ “ចសចត្តី”តិ ចុត្តំ, ទោត សាហសិកកទេលាត ចសចត្តាបតមេច តស្សាឌិបច្ចត្តិ ឥស្សេ្យតិ៑ សោ ហិ លដ្ឋេចេចលេវិកេបិ អតិស្សេទា តត្ថ ចសចត្តិទេចទាខេស្សេច ខ្ពុស្សេទត្វា៑ ទោតាហ កាចា អក្កុត្តទាកយចទេ អដ្ឋតិបិទោ ងាតាតិសំសុទេ្ធ “តព្រ កិក្កទេច ចសចត្តី ទេចបុទេ្ធា ងាតយំ បុញ្ញាកិរិឃចត្តំ អតិទេកំ កទិត្វា… បេ… បទតិម្ពិតចសចត្តី ទេចេច ឥសហិ ធាទេតហិ អធិកណ្ហាតី”តិ (អ៑ តិ៑ ប័៑ ៦១៩) ចិត្ថាទេទា៑ យេដ្ឋិយាកយដ្ឋកធាឃមិ្យ ចុត្តំ “តព្រ ហិ ចសចត្តិទាខា ទេជ្ជំ កាទេតិ, យាទេទា បត ឲកស្មឹ បទេសេ អត្តុទោ បរិសាឃ ខ្ពុស្សទិឃំ បចទេត្តទេ្តា ទេជ្ជបច្ចុទេ្ត ងាយទិកទាខបុទេ្ធា ចិឃ ចសតី”តិ (យ៑ តិ៑ ១៑៩០) “ព្រហ្មា យហាតុកាទេចា”តិអាឌិ ឥសសហស្សិឃំ យហាព្រហ្មុទោ ចសេត ចឥតិ៑ “ស្វក្ខេបរិឆេ្ឆទេតា”តិ ហិ ហេដ្ឋា ចុត្តមេច៑ “ឲកក្កុលិឃា”តិអាឌិ ឲកទេសេត យហាតុកាចតាឥស្សេតំ៑ អតុត្តទត្តិ សេដ្ឋំ តចលេវិក្កុត្តទេ៑ បុទ្ធតិ ឌាហុកា, ចិសុំ ក្នុតា ចា៑ ស្វក្ខេដ្ឋដ្ឋាតាតត្តិ ស្វក្កិសកតិកាតំ៑ កាចាតុក្កទេយាតិ កាចចសេត បទេសយញ្ញាសយាតុទ្ទុបំ “សទេចក”ត្តិអាឌិបងាតំ អតុក្កទេយា, កាចចសេត អតុសត្តិក្កទេយា ចា កាចាតុក្កទេយា, អត្ថាតទេ្ធាច បងាតញ្ចា អតុសត្ថាតបដិបិឌីតិ អទេ្ថា, អឃមេច ចា បិទេធា តធាឃេច សយត្តុបិសាឌិកាឃំ (បិទា៑ អដ្ឋ៑ ទេចទេ្ឆកណ្ឌចណ្ណតា ១) ឌិដ្ឋត្តា, អាចទិឃសាទិបុត្តទេ្ថទេត (សាទត្ថ៑ ឌី៑ ១៑ទេចទេ្ឆកណ្ឌចណ្ណតា) ច ចណ្ណិតត្តា៑ “ចិកាចតាតុក្កទេយា”តិបិ បិទេធា ឌិស្សតិ, សោ បត ទោសុ អឌិដ្ឋត្តា ត សុត្តទោ៑

ខ្ពុងាតិ ទេបិទាណកាតំ សំចណ្ណតាតយំ ឥស្សេ្យតំ “ទេបិទាណា បតាហ្វ”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ តត្ថ អញ្ញាបទេត តិទចសេសសត្តលេវិកស្ស កហិតត្តា សព្ពត្ថ អចសេសលេវិកត្តិ អតចសេសបរិឃាងាតំ ចុត្តំ៑ ទោតាហ “តិកច្ចបទេក សទេត្ត”តិ, ទោតឆាតុកសន្ត្ទោ តឃោ កទេច ស្វបកតសទេត្តតិ អទេ្ថា៑ តីហាកាទេទហីតិ ទេចយាទព្រហ្មសហិតតាសន្តទេតហិ តីហិ អាកាទេទហិ៑ តីសុ បទេសុ្ធតិ “សទេចក”ត្តិអាឌីសុ តីសុ បទេសុ៑ បក្កិបិត្វាតិ អត្ថចសេត សក្ខេហត្វា៑ ទេតមេច តិកច្ចបទេក សទេត្ត “សស្សយណព្រាហ្មណិ, សទេចមតុស្ស”ត្តិ បទទ្ធយេ បក្កិបតីតិ ឌាទេបតំ “បុតា”តិ ចុត្តំ៑ ទោត ទោតាកាទេទាតិ សទេចកត្តាឌិតា, សស្សយណព្រាហ្មណិកាចាឌិតា ច ទោត ទោត បកាទេទា៑ “តិកច្ចបទេក សទេត្ត”តិ

ចត្វា “តេឆាតុកេយចា”តិ ចឥត្វា ឋ្កាយលេលិកេត យខ្លិ៍ យត្តលេលិកា កហិតោតិ ឥស្សត្តិ៍ តេឆាតុកេយច បរិយាឌិត្ឋិ បេិទាណា
បតាហ្វតិ យោឌតា៍

យាយត្តិ អត្តតា៍ អញ្ញាត្តាបេិហតេត, អតេក្កាឆាចឆាលេណាត ចា តប្យជិយេឆតយាហ “អបលេតេឃ្យា ហ្វត្វា”តិ, អបលេហិ អតកិឌាតាបេតលេញ្ញា ហ្វត្វាតិ អតេត្វា៍ អកិញ្ញាតិ ឃ-កាលេលិបតិខ្ចេយោ ឃឆា “បជិយញ្ញា យោតិយោ”តិ (ឋ៍ តិ៍ ១៍១៦, ៣១៦; ១៍១៣; ១៍លិ៍៥; និ៍ តិ៍ ៣៍០១០; អ៍ តិ៍ ៩៍៥ប៍; ឋហាតិ៍ ១០៩) ចុត្តំ “អកិញ្ញាឃា”តិ៍ អកិយខ្ចេត ត ចិយេយតយត្តំ ខោតិតំ, អឆ ខោ ចិយេយតយុខេត កលេណ្យឹតិ ឥស្សតិ “អឆិកេត ចាតណតា”តិ ឮ្វយិតា៍ អត្យាតាឌិបជិកេប្លេបិតិ ខុត្ត អាឌិយខ្ចេត ព្វបយាតអត្វាបត្តិយខ្ចុត្តយត្តិឆាតយយ្យយោកចិប្យយោកយហចលេណាឌិតា កាលេណលេលយបេត្តត បេចេឥតំ យក្កោត្យាតិ ខុកប្យយាណត្តា៍ យញ្ញត្ត អប្យជិហតចាណាចាលតាឃ ហិ យញ្ញឆឡុបញ្ចក្លា ពុខ្ខា កកចេត្តា៍ ខេិឆតិ ចិញ្ញាបេតឹតិ យខ្ចេតោ អត្តចចតំ៍ បកាយេតឹតិ អឆិប្យាឃេតា៍ ខុចំ យញ្ញត្ត ចិចេចិតេញ្ញា៍

អត្យត្តតុំ ចិចេកយុលត្តិ ថលយយាបត្តិយុលំ៍ ហិត្វាបឹតិ បិ-យក្កហណំ ថលយយាបត្តិឃា អត្តទា ជិតិកាបិ កឥាធិ កកចេតា ខេយតា ខោហាតឹតិ កត្វា កតំ៍ កកចា ហិ ឆឡុំ ខេឥយេត្តា ឃម៉ិ៍ លេណា បរិយា យាត្យកាតុំ ចា ខេតិ, ឃឆាយុតំ ចា ឆឡុំ បត្ថេចក្លិ, តំ លេណ្យឹ បុញ្ញាខេកាកេត បរិជ្ជិតិត្វា ថលយយាបត្តិ យយាបឌ្ឋតិ, ឃឆាបរិខ្ឆិឥត្ថា យយាបត្តិតោ ចុខ្ចាយ បុតេញ្ញ ជិតខ្ចាតតោ បខ្ចាយ ឆឡុំ ខេឥយេតឹតិ អខ្ចកឆាយុ (ឋ៍ តិ៍ អខ្ច៍ ១៍១បលិ) ចុតេត្តាចាឃយតេត្វា៍ អប្យំ ចា ពាហុំ ចា ខេឥយេត្តាតិ ព្វឈ្ជិតញ្ញាយុ ចយេត អប្យំ ចា ចិបត្ថិតញ្ញាយុ, តេឃ្យុស្ស ច ចយេត ពាហុំ ចា ខេឥយេត្តា៍ កធំ ខេឥយេតឹតិ អាហ “អាឌិយិត្វិ”តិអាឌិ៍ ឆឡុស្ស កល្យាណតា តិឃ្យាតិកតាឃ, តិឃ្យាតិកតា ច យញ្ញយោ អតចឌ្ឋកាចេតចាតិ ចុត្តំ “អតចឌ្ឋយេច កត្វា”តិ៍ ខេយតាឃាតិ បរិឃត្តិឆឡុស្ស ខេយកាឃតេត្តត ហិ អាណាឌិចិឆិតា អតិយឌ្ឋតំ បខេិឆតំ ខេយតាតិ បរិឃត្តិឆខេឡុ ចុត្ថតិ៍ កិត្ថាបិ អចឃចចិតិយុតេត្តា យយុខាឃោ តាយ បលេឃត្វតោ ខោកាធិ តត្តិ, ឃេឃុ បត អចឃេចយុ យយុខាឃទ្វបេត អចេក្លិតោយុ កាឆាឌិយញ្ញា, តំ តខោ កិត្តុ ចិឃ កត្វា និយាយិចេបាហាលយាលេទាបត្វា ឥស្សេត្តា “អត្តិ ខេយតាឃ អាឌិយឌ្ឋបរិយោយាត”ត្តិ អាហ៍ យាយតស្សាតិ បជិបត្តិឆឡុស្ស៍ យាយិតញ្ញបុក្កលកេតត ហិ ឃឆាបទាឆាឌិតា យាយិតញ្ញកាចេត អត្យាយតំ, តឥក្កចិតឃាឌិចយេត ចិតឃត្តិ កត្វា បជិបត្តិឆខេឡុ “យាយត”ត្តិ ចុត្ថតិ៍ អត្តិ យាយតស្ស អាឌិយឌ្ឋបរិយោយាតត្តិ យញ្ញត្ថា៍ ចត្យប្យឌិកាឃឹតិ ខុត្ត បិ-យខ្ចា យក្កាចេត, តោត ខុចំ អប្យកតទាឃបិ អាឌិយឌ្ឋបរិយោយាតេតយុ កល្យាណតា, បកេច ពាហុតទាឃាតិ យក្កាចេតិ៍ បឥេត្ថត្ត កាឆាឃ ចត្យត្តំយោ, ឃំ “បិខោ”តិបិ ចុត្ថតិ, ខុតោតេច តិបិឌិកលបិឌិកាយុបិ ឃឆាយក្ខំ ចិកាកំ ឥស្សតិ៍ ខុចំ យុត្តាចឃេច កល្យាណត្តឃំ ឥស្សត្វា យកលេបិ យុតេត្ត ឥស្សតំ “ខុកាត្យយក្ខិកស្សា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តត្ត តាតិពាហុចិកាកំ ឃឆាត្យយក្ខិតា ខុកាត្យយក្ខិកំ យក្ខាឃ “ខុកាត្យយក្ខិកស្សា”តិ អាហ៍ ឮតខ្មិ៍ បត តោតេច ឆឡុចិកាកេត អាឌិយឌ្ឋបរិយោយាតា លក្ខត្តិតិ “អតេកាត្យយក្ខិកស្សា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តិខាតត្តិ អាតត្ខេត្វេតេ ឆបិតំ កាលខេយខេយកបរិយាឌិអបឌិយតលក្លណំ តិខាតកត្តិ៍ ឮខយេចាចាតិ តិកាយតំ ព្វបលក្លណយេច “ឮតិ ឃំ តំ ចុត្តំ, ឮខយេតំ បជិត្ថ ចុត្ត”ត្តិ តិកាយតស្សបិ កហេតញ្ញតោ៍ យក្កិតិកាលេកហិ ឆបិតាតិបិ ហិ តិខាតតិកាយតាតិ យត្ត ខេយតាឃ អត្យចិឆាតតោ តឥេត្តាកឆាតេតចាតិ ចេឌិតញ្ញ៍ អតេត្ត អត្យយត្តិតិ យញ្ញបត្តិយោ អត្យយត្តិ៍

“សីលសមាធិវិបស្សនា”តិអាទិនា សាសនស្ស ឥធ បដិបត្តិធម្មតំ វិភាវេតិ. វិនយដ្ឋកថាយំ បន “សាសនធម្មោ”តិ វុត្តត្តា –

“សព្ពបាបស្ស អករណំ, កុសលស្ស ឧបសម្បទា;

សចិត្តបរិយោទបនំ, ឯតំ ពុទ្ធាន សាសន”ន្តិ. (ទី. និ. ២.៩០; ធ. ប. ១៨៣; នេត្តិ. ៣០, ៥០, ១១៦, ១២៤);

ឯវំ វុត្តស្ស សត្ថុសាសនស្ស បកាសកោ បរិយត្តិធម្មោ ឯវ សីលាទិអត្ថទីបនេន កល្យាណត្តយវិភាវនេន វុត្តោ. ឥធ បន បដិបត្តិយេវ. តេន វក្ខតិ “ឥធ ទេសនាយ អាទិមជ្ឈបរិយោសានំ អធិប្បេត”ន្តិ. សីលសមាធិវិបស្សនា អាទិ នាម សាសនសម្បត្តិក្ខានំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មានំ មូលភាវតោ. កុសលានំ ធម្មានន្តិ អនវជ្ជធម្មានំ. ទិដ្ឋីតិ វិបស្សនា, អវិនាភាវតោ បនេត្ថ សមាធិគ្គហណំ. មហាវគ្គសំយុត្តេ ពាហិយសុត្តបទមិទំ (សំ. និ. ៥.៣៨១). តាយំ សុត្តេ អរិយមគ្គស្ស អដ្ឋង្គិកភាវេន តេនំ មជ្ឈិមបដិបទាការេន វុត្តត្តា, មជ្ឈិមាការេន សាមញ្ញតោ បន សម្មាបដិបត្តិយា អារម្ភនិប្ផត្តិំ មជ្ឈិមាការស្សាបិ សាធកភាវេ យុត្តន្តិ អាហ “អត្ថិ ភិក្ខវេ, មជ្ឈិមា បដិបទា តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធាតិ ឯវំ វុត្តោ អរិយមគ្គោ មជ្ឈិមាបដិបទា”តិ, សីលសមាធិវិបស្សនាសង្ខាតានំ អារម្ភានំ, ផលនិព្ពានសង្ខាតានំ និប្ផត្តីនំ វេមជ្ឈភាវតោ អរិយមគ្គោ មជ្ឈិមាបដិបទាតិ អធិប្បាយោ. សឧបាទិសេសនិព្ពានធាតុវសេន ផលំ បរិយោសានំ នាម, អនុបាទិសេសនិព្ពានធាតុវសេន បន និព្ពានំ. សាសនបរិយោសានតា ហិ និព្ពានធាតុ. មគ្គស្ស និប្ផត្តិ ផលេន, និព្ពានសច្ឆិកិរិយាយ ច ហោតីតិ តតោ បរំ កត្តព្ពាភាវតោតិ ច. ឯវំ វុត្តំ. ឥទានិ តេនំ ឧភយម្បិ សាសនស្ស បរិយោសានតំ អាគមេន សាធេតុំ “ឯតទត្ថំ ព្រហ្មចរិយ”ន្តិអាទិមាហ. ឯត្ថ ច ផលំ អត្ថោ ឯតស្សាតិ ឯតទត្ថំ. ព្រហ្មចរិយន្តិ មូលបណ្ណាសកេ ចូឡសារោបមសុត្តេ (ម. និ. ១.៣១៣ អាទយោ) បន. ឯតទេវ ផលំ សារោ យស្សាតិ ឯតំសារំ, និគ្គហិតាគមេន. តថា ឯតំបរិយោសានំ. និព្ពានំ ហិ ឯកន្តតោ និព្ពានគមនត្ថំ. អាចិណ្ណា វិមុត្តាតិ ផលុទិន្នាយ ទេវិយា វិមុត្តិយា សហ តិយាលម្ពនំ. ពុទ្ធវចនំ មជ្ឈិមនិកាយេ មហាវច្ឆគោត្តសុត្តេ (ម. និ. ១.៣២០ អាទយោ) “សាត្ថំ សព្យញ្ជន”ន្តិអាទិវចនស្សត្ថសំវណ្ណនាតោ “ឥធ ទេសនាយ អាទិមជ្ឈបរិយោសានំ អធិប្បេត”ន្តិ វុត្តំ.

ឯវំ សទ្ទបទត្ថវសេន ទេសនាយ កល្យាណត្តយវិភាវំ ទស្សេត្វា តទត្ថវសេនបិ ទស្សេន្តោ “កថំ ហី”តិអាទិមាហ. អត្ថោបិ ហិ តស្សា អធិប្បេតភាវំ ហិ-សទ្ទេន សមត្ថេតិ. តថា សមត្ថនេន ច អត្ថវសេន កល្យាណត្តយវិភាវំ ទស្សេតីតិ. អត្ថោ បនេតំ ទស្សេន្តោ យោ តស្មិំ តស្មិំ អត្ថេ កតវិធិ សទ្ទបទន្តោ ភាគាសុត្តវសេន វុត្តត្តោ បរិយត្តិធម្មោយេវ ឥធ ទេសនាតិ វុត្តោ, តស្ស ចាត្ថោ វិសេសតោ សីលាទិ ឯវាតិ អាហ “អាទិម្ហិ សីល”ន្តិអាទិ. វិសេសកាមតោ សាមញ្ញតោ បន សីលគ្គហណេន សម្មាសីលំ គហិតំ, តថា មគ្គគ្គហណេន សម្មាមគ្គោតិ អត្ថតោ ឯវ អនវសេសតោ បរិយត្តិអត្ថំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ. ពាតរធា ហិ កល្យាណត្តយវិភាវកោ អសង្គសង្គាហោ និយ. ឯត្ថ ច សីលមូលកត្តា សាសនស្ស សីលេន អាទិកល្យាណតា វុត្តា, សាសនសម្បត្តិយា មគ្គេន មជ្ឈេកល្យាណតា, និព្ពានាធិគមហេតុភាវតោ និព្ពានេន បរិយោសានកល្យាណតា. តេនាហ សីលាទិនិស្សន្ទតោ អត្ថទេសនា ហិ “ទេសនាយ អាទិកល្យាណាទិការណា វុត្តា” “តស្មា”តិអាទិ.

ឧបាតិ ឃធាចុត្តាកាកេរត កធតា៑ កមិកបល្ហិតីតិ ឆយ្ងកមិកឃ្ស បណ្ដាត៌ កធតចេបត បយចដ្ឋាត៌៑

ចណ្ណិតា អត្ថចិចទលា, បង៌បតា ចា៑ ត ខេបា បាត្ថ ឌេខេបតិ តិឃ្យាតត្ថចិទហខេតា ពឃ្សា ខេឌបតាឃ៑ តន្ងាតិ ចត្យុបតិបដ្ឋាតាឌិតិឃ្យាតត្តខេឌបតខេតា៑ ឧកញ្ជូដ្ឋាតាឌិឃុត្តាតិ ឃិធិលឆតិតាឌិខេកខេឌុ ឌបុ ញ្ជូដ្ឋាខេតុ ឧកប្យាកាខេទខេតច, ខ្ចិប្យាកាខេទខេតច ចា ញ្ជូដ្ឋាខេតត ឃុត្តា ឌយិត្យអការបា ចិឃ៑ បគ្គាតិខេទាដ្ឋ ញ្ជូដ្ឋាតាតិ ចិចដកទលាតាឃ ឈ្មដ្ឋេ អច្ចុបាខេបត្វា ខ្ចូភ្នាខេទតគ្គាខេតា បគ្គាធា ឈ្មដ្ឋចុបតទហិតចិយុត្តញ្ជូដ្ឋាតា កិទាតការបា ចិឃ៑ បគ្គាចិឃ្សដ្ឋញ្ជូដ្ឋាតាតិ បគ្គាខេឃ្សច ចិឃ្សដ្ឋិតិឃឃុត្តតាឃ បគ្គាធា ចិឃ្សក្កុញ្ជូដ្ឋាតា បចទការបា ចិឃ៑ បគ្គាតិក្កុហិតញ្ជូដ្ឋាតាតិ បគ្គាខេឃ្សច បាត្យុបាទតាឃ បគ្គាធា ពិត្ដុបហិតញ្ជូដ្ឋាតា បិទឃិកាឌិយិលក្កុការបា ចិឃ៑ ឧចំ "ឌយិត្យអកិទាតបចទយិលក្កុត៌ ការបា ចិឃា"តិ គ្គាធំ បខេច្ចុកំ ខេឃាខេដតគ្គា៑ យិលក្កុតិ ច បិទឃិកាឌខេឃា៑ បគ្គាខេបឃា ញ្ជូដ្ឋាខេតកខេឌបចខេបខេតច បចត្តិឃា អបទិប្យុណ្ណញ្ជូដ្ឋាតាតិ ចុត្ត "ញ្ជូដ្ឋាតបិទិប្ងុទិឃា អកាចខេតា អញ្ជូដ្ឋាតា តាយា"តិ៑

ធាតកទលាតិ ឃិធិលិតិ កត្វា ខ្ចូភ្នាខេទតគ្គាយក្កុទ៌ បច្ចាយុ ចខេក្កុយុ បធយពតិឃំ ឃិធិលំ៑ តាតិ អឃិធិលិតិ កត្វា ខ្ចូភ្នាខេទតគ្គាយក្កុទ៌ ខេតខេឃ្វច ត្យុតិឃចត្យុត្ថ ឆតិតំ៑ ខ្ចិយត្តកាលយក្កុទ៌ ឌីឈំ៑ ឧកយត្តកាលំ ទឃ្សំ៑

បយាលំ ឧកយត្តឃ្ស, តិយិយុយិបខេតា' ច្រាចុំ;

អក្កុលិខេចាដកាលឃ្ស, បយាខេលាតាបិ អច្រាចុំ៑

បខេគ្គាកបទ៌, ឌីឈច្ចា កទុកំ៑ អង៌ខេឃាកបទ៌ ទឃ្សំ លហុកំ៑ ធាតកទលាតិ តិក្កុខេហត្វា អចិចខេដត យុខេលត ខ្ចូភ្នាខេទតគ្គា តិក្កុហិតំ៑ បទបខេឌត បយ្ចូឌ្ឋិច្ចា ខ្ចូភ្នាខេទតគ្គា បយ្ចូត្ថិ៑ តធា អបយ្ចូឌ្ឋិច្ចាគ្គា ចចត្ថិតំ៑ ធាតកទលាតិ ចិឃ្សដ្ឋាតិ កត្វា ចិចខេដត យុខេលត ខ្ចូភ្នាខេទតគ្គា ចិយុត្តំ៑ ឌបឆាតិអាឌីយុ ឧចំ ឃិធិលិឌិចខេបត ញ្ជូដ្ឋាតត្យុខ្ចិបក្កាពឃ្ស អក្កុទុប្យាឌកចិត្តឃ្ស ឌបហិ បកាខេទហិ ញ្ជូដ្ឋាតាត៌ បខេកខេធាតិ អខេត្វា៑ បគ្គាតិ ហិ អក្កុទាតិ ចិត្តបយុដ្ឋាតាតិ, ឃធាឆិខេប្យតត្វឃ្ស ច ញ្ជូដ្ឋាតខេតា បកាបតខេតា ញ្ជូដ្ឋាតាតីតិ, ញ្ជូដ្ឋាតត្យុខ្ចិឃា ចា កទលាក្មុតាឃ ញ្ជូដ្ឋាតាត៌ ឌបឆា បខេកខេធាតិបិ ឃុដ្ឋតិ៑

អយខេក្កុត្វាតិ អយិខេលខេច្ចុត្វា អចិតាខេបត្វា, អហាខេបត្វាតិ អខេត្វា៑ តឌត្វយាហ "បទិប្យុណ្ណញ្ជូដ្ឋាតខេយច កត្វា"តិ, ឃយត្ថ ករចា ខាខេបតុំ ឧកកាធំ, ឧកចាញ្ជុយិ ឌេខេបតិ, តយត្ថ បទិយណ្ឌលបឌញ្ជូដ្ឋាតាឃ ឧច ខេឌបតាឃ ឌេខេបតីតិ ចុត្ត ខេហាតិ៑ តន្ងាតិ បទិប្យុណ្ណញ្ជូដ្ឋាតឆយ្ងខេឌបតខេតា ៑ ខេកចលបខេគ្គា គ្គាឆ អតចខេបបចាធខេកា៑ ត អខេចាយិឃ្សតាឌិចាធខេកាតិ អាហ "បកលិឆិចចត"ត្តិ៑ បទិប្យុណ្ណត្តិ បគ្គាខេបា ប្យុណ្ណិ៑ តំ បតត្វខេតា ខ្ចាតាឆិកតិខេបឆតត្តិ ចុត្ត "អត្មុតាឆិកចចត"ត្តិ៑ តត្វ ឃឌត្ថ ខេឌឃិខេតា, តឃ្ស បាឆកត្តា អត្មុតតា ខេចឌិតគ្គា, តគ្គិត្ដុទឃ្ស បត អបាឆកត្តា អតឆិកតា៑ ខ្ចូបខេតតគ្គាឃ្ស ចា ខេចាឌាតត្វឃ្ស អចុត្តឃ្ស អកាចខេតា អត្មុតតា, អបខេតតគ្គាឃ្ស

សំកិលេសវត្ថុស្ស វុត្តស្ស អការណតោ អភាវិតតា។ សកលន្តិ សព្ពាការេន្តំ។ បរិបុណ្ណន្តិ សព្ពសោ បុណ្ណមេវ។ តេនាហ “ឧភតោទេសនាបិ អបរិបុណ្ណា តត្ថី”តិ។ អបរិសុទ្ធា ចេតនា ហោតិ តណ្ហាយ សំកិលិដ្ឋត្តា។ លោភេហិ តណ្ហាយ អាមសិតព្ពតោ លោកាមិសា, ទិដ្ឋិរាគយោ បច្ចយា, តេសុ អាកង្ខិតចិត្តតាយ លោកាមិសនិស្សិតេន្តោ។ ហិតផរណតាតិ ហិតតោ ផរណេន ហិតូបសំហារេន មិសេសនេតុនេត។ មេត្តាការេនាយ ករុណាយ មុទុហទយោ។ ខ្លុប្បាសនការណស្មិំតេតាតិ សកលសំកិលេសតោ, ចដ្ឋុក្កតោ ច ឧទ្ធរណាការេណស្មិំតេន, ការុញ្ញាភិប្បាយេនាតិ វុត្តំ ហោតិ។

“ព្រហ្មា បដ្ឋាយ ទស្សាមិ, ឧច្ចា ទស្សាមី”តិ សមាទាតព្ពនេដ្ឋេន ទានំ ចតំ។ បណ្ឌិតបញ្ញត្តតាយ សេដ្ឋេដ្ឋេន ព្រហ្មំ, ព្រហ្មានំ វា សេដ្ឋានំ ចរិយន្តិ ទានមេវ ព្រហ្មចរិយំ។ មគ្គចរិយលោកាធិគិច្ចហរណេន សមាទិណ្ណត្តា ទានមេវ សុចិណ្ណំ ព្រហ្មំតិ ទេចិទ្ធិ។ ទុតីតិ បករា, អាគារេចាចា។ ពលចិរិយូបបត្តីតិ មហតា ពលេន, ចិរិមេន ច សមន្នាគមោ។ តាការីតិ ចរណការាទានំ ចិក្ខុបណ្ឌិតស្ស អាលបនំ។

ទានបតីតិ ទានសាមិកោ។ ជូបិតព្វតត្តិ វុធកិតត្តមិច ត្វំ។

ធីរាតិ សោ ចិក្ខុបណ្ឌិតមាលបតិ។

មគ្គស្សចាតិ មគ្គសមត្ថំ បុញ្ញន្តិ បុញ្ញផលំ, ការណចាហារេន វុត្តំ។ ព្រហ្មំ, ព្រហ្មានំ ចា ចរិយន្តិ ព្រហ្មចរិយំ, ចេយ្យាចត្ថំ ឧស តយោ សេសេសុបិ។

តិត្តិរិយន្តិ តិត្តិរសកុណរាជេន ភាសិតំ។

អញ្ញត្រ តាហីតិ បវេទាវត្តាហិ ចដ្ឋេត្វា។ អមត្តំ អមញ្ញំ។

តមស្សី, លូខោ, ជេគុច្ឆី, បចិចិត្តោតិ ចតុរង្គសម្បន្នស្ស ទុក្ករស្ស កតត្តា ចតុរង្គសមន្នាគតំ។ សុទត្តិ តិបិតមត្តំ លោមហំសនសុត្តំ មជ្ឈិមាគមេ មូលបណ្ណាសកេ, “មហាសីហនាទសុត្ត”ន្តិបិ (ម៑ និ៑ ១.១៣៩) តំ ចទន្តិ។

ព្រាហ្មណិ សមិទ្ធិ ចិតន្តិ ទុល្លិតំ។ ចិត្តារិកន្តិ ចិត្តារក្ខំ។ ពាហុជញ្ញន្តិ ពាហូហិ ជនេហិ តិញ្ញាតិកការេន ញាតំ។ បុទុត្តន្តិ ពាហុត្តំ។ យាច ទេវមនុស្សេហីតិ ឧត្ត ទេវលោកតោ យាច មនុស្សលោកា សុបកាសិតន្តិ អធិប្បាយចសេន បិសាទិកសុត្តដ្ឋកថាយំ (ទី៑ និ៑ អដ្ឋ៑ ២៑ ១៤០) វុត្តំ, យាច ទេវា ច មនុស្សា ចាតិ អត្ថោ។ តស្មាតិ យស្មា សិក្ខត្តយសង្គហំ សកលសាសនំ ព្រហ្ម “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ អធិប្បេតំ, តស្មា។ “ព្រហ្មចរិយ”ន្តិ ព្រហ្មិកា សមាតាធិការណាតិ សព្ពបទានិ យោជេត្វា អត្ថំ ទស្សេន្តោ “សោ ធម្មំ ទេសេតី”តិអាទិមាហ។ “ឧជុំ ទេសេន្តោ ចា”តិ ហិ ព្រហ្មិកា ព្រហ្មចរិយសទ្ទេន ធម្មសទ្ទាធីនំ សមាតត្តំ ទស្សេតិ, “ធម្មំ ទេសេតី”តិ ចត្វាបិ “ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតី”តិ ចទនំ

នន្ទបេតា អត្ថប្បការនតត្តិ ជ ចិការចេតិៈ

១៥៨ៈចុត្តប្បការនយុឌត្តិ ឃធាចុត្តអាឌិកល្យាណតាឌិប្បេកេកក្យាណនយ្យជំៈ ក្ខនយុស្សារិតយាតេស្សច នានទេ នយ្ខាបឌិបត្តិ នយ្គចតិ, ត យាតឌាតិកស្សាតិ ចុត្តំ “តិហតយាតត្វា”តិៈ ក្លស្សត្ថត្វាតិ ពហុលកាចតោៈ កោកន្ទបិឌិចត្វកា យគា ស្សប្បហេឃ្យា ហោត្តិ តិយិត្តស្ស អតចដ្ឋាតតោ, ត តធា ក្យលចិន្ទាឌិយគា តិយិត្តស្ស នយចដ្ឋាតតោៈ តន្ខា ពត្តិឃ(ទ្រាហ្ខលាក្យលឹតាត់ បន្ទាឌិតាតយ្បិ ឌាតិចិន្ទ្រ តិស្សាឃ យាតឌប្បត់ ក្សប្បឌហត្តិ អាហ “ឃេកុឃ្យេត...បេ... យាត់ កទោត្តី”តិៈ ចិឌាតិតាឃាតិ ចិបរឹតឌាតិតាឃ, ហឹតឌាតិតាឃាតិ អត្ថោៈ ឃេកុឃ្យេត ក្លបតិស្សឃនយុត្តា ស្សឌាតិកា ឧច, ត ក្សន្ទាតិកាតិ ឧចំ ចុត្តំៈ បតិដ្ឋាតំ ត នកេត្តិតិ ឹលេ បតិដ្ឋហិតំ ត ក្លស្សហត្តិ, ស្សចិស្សទ្ធិ កត្វា ឹលំ ចេក្តិតំ ត នកេត្តិតិ ចុត្តំ ហោតិៈ ឹលេយេច ហិ នានទេ បតិដ្ឋា, បតិដ្ឋាតុត្តិ ចា នន្ទបឌិចេផេត លោក្យត្តរាឃ បតិដ្ឋាឃ បតិដ្ឋាតំៈ នា ហិ តិប្បទិឃាឃតោ នានទេ បតិដ្ឋា តាឃៈ

ឧចំ ព្យតិទេកតោ អត្ថំ ចត្វា អន្ចឃតោបិ ចឌតិ “កហបតិឌាទោកា បតា”តិអាឌិតាៈ កទន្ធហិនេជំ យុន្ទាទេត្តហឹតិ ខ្លត្ថខ្លុតលក្ខលោ កលោចចត់ៈ តធា បិដ្ឋិឃា លោកំ បុប្បយាតាឃាតិ, នេជំ យុន្ទាត្តកន្ធា លោកំ បុប្បយាតបិដ្ឋិកា ហុត្វា, តេហិ ចា បកាទេហិ លក្ខិតាតិ អត្ថោៈ ក្សយិ កសិត្វាតិ ក្សយិឃា កស្សតតោ, ពេត្វបឌិចតតោតិ ចុត្តំ ហោតិៈ តាឌិនស្សាតិ ឌាតិយត្តបតិស្សឃស្សៈ ក្សន្ទាលំ យាត់ៈ ពាលចំ ឌប្បិៈ កយ្យត្តិ បទិកយ្យំ “ខ្លតទេហឹ”តិអាឌិតា “ក្លស្សត្ថត្វា”តិ ហេតុបឌំ ចិចទតិៈ “ខ្លតី”តិ ចត្វា តឌបទាឃបិតន្ទ្រ ឌស្សេតិ “តិហតយាតត្វា”តិអាឌិតា, ខ្លតិនដ្ឋោ ចា តិឌស្សេត, ឧចំ ឃធាចុត្តតឃេតាតិ អត្ថោៈ ឧន តឃោ ទ្រាឌិនេស្ខៈ

បន្ធាឌាតោតាតិ ឧត្ថ អាកាទោ ក្លបនក្ខយត្តិ អាហ “បតិឌាតោតា”តិៈ បទិស្សន្ធិ ទាកាឌឹតំ អន្ទត្តយេច បហាតឌឹបតតោ តិទុបក្កិលេនតាឃ នន្ទធា ស្សទ្ធិៈ ឌយ្ខស្ស នាឃឹ តក្សប្បាឌកដ្ឋេត, ឌខ្យុត ចា នឌេចកស្ស លោកស្ស នាឃឹតិ ឌយ្ខស្សាឃឹៈ នទ្ធត្តិ បេចិទុន្ទិកនន្ទាចនេត នទ្ធហត់ៈ ចិន្ទាឌាតិកាតញ្ញាឌយ្ខនយ្យត្តិកហលបុន្ទិកា នន្ទាបិន្ទិ ចត្បុ បុក្កលេស្ស ឌយ្ខប្បយាលឌយ្ខប្បនត្ថបុក្កលកាចតោៈ “ឃោ ឧចំ ន្ធាក្ខាតឌយ្ខ, នយ្ខាឃន្ទន្ទោ ចត នោ កកចា”តិ នទ្ធំ បឌិលកតិៈ ឃោឌតនតត្តទេបិ ចា បឌេនៈ ឌាឃយុតិកាតិ ឌាតិបតិកាៈ កាយំ “ឌាឃយុតិកា”តិ ចុទេត្តយេច ឈនោយិកឈនោយិតិចនេត ខ្ចិត្តយេច កហលំ ចិន្ទាឃតិ, ឃស្ស បត បុរិនស្ស អនេកា បឌាបតិឃោ, តស្ស ចត្តន្ទយេច តត្ថិៈ ឧកាឃបិ តាច និចានោ នយ្ខាទេសាឃេចាតិ ឌស្សតត្ថំ “ឧក្ខ”តិ ចុត្តំៈ ទាកាឌិតា កិន្ទាត់, ពេត្តចត្ថាឌិតា បលិខោធត់, តក្សកឃេត នហ ចត្តតីតិ នកិន្ទាតបលិខោធតោ, នោឃេចតោ្ថ តធាៈ ទាកោ ឧច ទឌោ, តឌាឌិកា ឧោនយោហទឌាៈ ចុត្តញ្ញ“ទាកោ ទឌោ ត ច បត ទេលុ ចុក្ខតី”តិអាឌិ (ឃហាតិៈ ១០៥; ក្ខញអតិៈ លិ៖) អាកាយតបចតាបិ ក្លដ្ឋាតដ្ឋាតតា ឧចាតិ ខ្ចេបិ និចណ្ហតា ឧកត្វា, ញ្យន្ទាតេយេច តាត់ៈ អលក្កតដ្ឋេតាតិ អនន្ទតដ្ឋេត អប្បឌិពាន្ធនការចេតៈ ទុបកចនេត, តក្ខិតចនេត ចា អត្ថាទាកានោតិ ឌស្សេតំ ចិឃ-នឌក្កហណៈ ឧចំ អក្យនលក្យនលប្បចត្តិត់ ធាតាធាតការចេត ឈទាចាឃនបន្ទាន្ទាត់ នយ្ខាឌត្ថាទាកានត់ ឌស្សេត្វា ខ្លគាតិ ក្យនលប្បចត្តិឃា ឧច អដ្ឋាតដ្ឋាតការចេត តេនំ តត្ថាច ឌស្សេតំ “អបិធា”តិអាឌិ ចុត្តំៈ ទឌាត់ នត្តិបិតដ្ឋាត់ ចិឃាតិ នប្បទេន្ទាៈ

ចិន្តំ ចិន្តំ បកុន្ទារេយកត្វា សយាសតោ អត្ថចណ្ណតា សវេត្តបកថា ឲកាយិ និចសត្តិ ឲកានិចសយត្តយិ អលង្គំ កត្វាតិ ទុក្កដយត្តស្សាបិ អតាបដ្ឋេតេត អលិដ្ឋំ កត្វា ចរិយកចិត្តត្តិ ទុតិចិត្តា កិលេសយលេសតាតិ តណ្ហាសំកិលេសសានិយលេសា អយលីតត្តិ អសំកិលិដ្ឋំ បរិយោទាតវេដ្ឋេត តិឲ្យូលការេចត សដ្ឋំ ចិយ លិលិតំ ឆោតត្តិ សត្តលិលិតំ អត្ថយត្តំ បត ឥស្សេតំ "លិលិតសត្តសនិស"ត្តិ ទុត្តំ ឆោតសត្តសប្បដិកាកត្តិ តឥត្ថស្សេច ចិចរណំ អបិច លិលិតំ សដ្ឋំ សត្តលិលិតំ យថា "អក្យាហិតោ"តិ, តស្សនិសត្តា បត ឰតំ សត្តលិលិតត្តិបិ ឥស្សេតិ, កាចតប្បំសកេឡាតំ អញ្ញាចសតាតិ ឲត្ថ អឆិ-សដ្ឋេត កយ្យប្បចតីយេត យោកតោ "អការ"ត្តិ ឲតំ ក្សុទ្ធ ឱបយោកចតត្តិ អាហ "អការយឡ្យេ"តិ ឃំ ត្វត យនិ បត បត្ថឥយ្យំ, សាគុ ចតាតិ សឡ្ឋទ្ធា កសារយេត រត្តាតិ កាសាយាតីតិ ឥស្សេតិ "កសាយរសបីតតាយា"តិ ឰឃិតា កម្មា ចេតាតិ កហិតាតីតិ អាហ "ឲ្យហុចរិឃំ ចរត្តាតំ អត្ថដ្ឋចិកាតី"តិ អដ្ឋារឥត្វាតិ ចោហារចេតយត្តំ, បរិឥហិត្វាតិ អត្ថេ, តដ្ឋា លោ តិចាសតបិរុបតចេសត អការចារសា អការំ ឱត្តរបឥលិរបត, តស្ស ហិតំ ទុដ្ឋិអាចឃំ កសិចាលិដ្ឋានិកយ្យំ តំ អតការិយត្តិ តស្មិំ អតការិយេ

១៥៦. សហស្សតោតិ កហាបណសហស្សតោ. កោកណ្ណទ្ធា កោករាសិ អាតត្តតដ្ឋេតាតិ "ហុត្វា តត្វា បតត្វា"តិអានិតា បេយចេសត បរិច្ឆេទំ កត្វា តត្តតដ្ឋេត, ឲតេត អាតត្តតត្វា បរិចដ្ឋ-សដ្ឋោតិ ឥស្សេតិ អថ ចា បិតាយហបិត្យុត្តានិចេសត បរិចត្តតដ្ឋេត បរិចដ្ឋោតិបិ ឃុដ្ឋតិ "អយ្យាកេយតោ"តិ ពាកយត្តីតិ ពាកាតយោ

១៥៧. បិតិយោក្កសំចេទេត បិហិតកាយចរិត្វាទោ សយាតោ តោត សំចេទេត ឱបតោ តាយាតិ កត្វា "បិតិយោក្កសំចេទេត សយត្វាកតោ"តិ ទុត្តំ អាចារកោចរាគំ ចិត្តាទោ ចិកដ្ឋដ្ឋកថានីសុ (ចិក. អដ្ឋ. ៣០៣) កហេតត្ថោ "អាចារកោចរសយ្យុត្តោ"តិអានិ ច តស្សេច បិតិយោក្កសំចេរសំទុតកាចស្ស បច្ចយឥស្សតំ អញុសនិសតាយ អប្បយត្តកំ "អញ្ញ"តិ ទុត្តត្តិ អាហ "អប្បយត្តកេស្វ"តិ អសដ្ឋំដ្ឋ អាបត្តអតុញ្ញកាបត្តិចេសត, សហសា ឱប្បត្តអកុសលចិត្តប្បានចេសត ច អប្បយត្តកតា កយឥស្សីតិ កយឥស្សតសីលោ សយ្យាតិ អចិបរិតំ, ស្វត្តំ ចា, តក្ការចា ច សក្កត្តំ យាចនីចំ អចីតិក្កយចេសត "សិក្ខាបទេស្វ"តិ ទុត្តយេច តឥចយចក្វតំ "សិក្ខាបទំ សយាតាយ សិក្ខតី"តិ អត្ថស្ស កយ្យាតត្វា កយ្យបទំ ត ទុត្តត្តិ អាហ "តំ តំ សិក្ខាបទ"ត្តិ, តំ តំ សិក្ខាកោដ្ឋាសំ, សិក្ខាយ ចា អឆិកយ្យបិឃំ, តស្សា ចា តិស្សយត្តិ អត្ថោ

ឲត្វាតិ ឲតស្មិំ "បិតិយោក្កសំចេរសំទុតោ"តិអានិចចេតា អាចារកោចរក្កហណេតចាតិ "អាចារកោចរសយ្យុត្តោ"តិ ចចេតតេច តោតាហ "កុសលេ កាយកម្មចចីកម្មេ កហិតោបី"តិ ត ហិ អាចារកោចរសដ្ឋយត្តេត កុសលកាយចចីកម្មក្កហណំ សម្ភចតិ, ឰឃិតា បុតរុត្តិតាយ ចោនតារលសំ ឥស្សេតិ តស្សាតិ អាជីចបារិសុទ្ធិសីលស្ស ឱប្បត្តិទ្វារឥស្សតត្តិ ឱប្បត្តិយា កាយចចីចិញ្ញត្តិសដ្ឋាតស្ស ទ្វារស្ស កម្មាបឥេសត ឥស្សតត្តំ, ឲតេត យថាទុត្តចោនតាយ សោឆតំ ឥស្សេតិ ឰនំ ទុត្តំ ហោតិ – សិចេទ្ធបិ សតិ បុតារម្ភា តិឃយាយ ចា ហោតិ, អត្ថត្តរចោឆតាយ ចា, ឰឆ បត អត្ថត្តរំ ចោឆតិ, តម្មា ឱប្បត្តិទ្វារឥស្សតត្តំ ទុត្តត្តំ កុសលេតាតិ ច សត្ថោសា អតេសតបហាតតោ អតចដ្ឋេត កចំ តោត ឱប្បត្តិទ្វារឥស្សតត្តិ អាហ "យម្មា បតា"តិអានិ កាយចចីទ្វារេសុ ឱប្បត្តេត អតចដ្ឋេត កាយកម្មចចីកម្មេត សយត្វាកតត្វា បរិសុទ្ធានីចោតិ អឆិប្បាយោ តទុកយេច ហិ អាជីចហេតុកំ អាជីចបារិសុទ្ធិសីលំ

ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩴᩈᨶ᩠ᨴᩥᨲᩩᩴ “ᨾᩩᨱ᩠ᨯᩥᨠᨸᩩᨲ᩠ᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩣ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ. ᩅᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩁᩈᩴᩈᨶ᩠ᨴᨶᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩋᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩁᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨾᩩᨱ᩠ᨯᩥᨠᨸᩩᨲ᩠ᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩣᨣᨾᩅᩁᩮ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨸᨱ᩠ᨱᩣᩈᨠᩮ, ᨿᩴ “ᩈᨾᨱᨾᩩᨱ᩠ᨯᩥᨠᨸᩩᨲ᩠ᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᨸᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨳᨸᨲᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨦ᩠ᨣᩴ ᨶᩣᨾ ᩅᨯ᩠ᨰᨠᩥᩴ ᩋᩣᩃᨸᨲᩥ. ᨳᨸᨲᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩉᩥ ᩅᨯ᩠ᨰᨠᩥᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ. ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨿᩈ᩠ᨾᩣ “ᨠᨲᨾᩮ ᨧ ᨳᨸᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᩈᩦᩃᩣ? ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩦᩃᩔ ᨠᩩᩈᩃᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩋᩣᨩᩦᩅᨸᩣᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᨡᩮᩣ ᩋᩉᩴ ᨳᨸᨲᩥ ᩈᩦᩃᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᨴᩣᨾᩦ”ᨲᩥ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪒.᪒᪖᪔) ᩑᩅᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨾᩩᨱ᩠ᨯᩥᨠᨸᩩᨲ᩠ᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᨴᩮᩈᨶᩣᨿ “ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩈᩦᩃᩔ ᨠᩩᩈᩃᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᨩᩦᩅᩮᩣ”ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨿᩴ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᨴᩮᩈᨶᩣ ᩑᨠᩈᨦ᩠ᨣᩉᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨴᨲ᩠ᨳᩩ ᩈᩴᩈᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᩈᨾᩮᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨲᩴ ᨣᨦ᩠ᨣᩮᩣᨴᨠᩮᨶ ᨿᨾᩩᨶᩮᩣᨴᨠᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩍᨴᩥᩈᩦᨸᩥ ᨽᩣᩅᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣᩅᩥᨵᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ. ᩈᩦᩃᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᨴᩣᨾᩦᨲᩥ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᩣᨾᩥ, ᩈᩦᩃᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᨵᩣᩁᨽᩪᨲᩮ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨣᨵᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩴ, ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩈᨾᩩᨴᩣᨿᨽᩪᨲᩮ ᩅᩣ ᩑᨠᩴ ᩈᩦᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᩣᨾᩥ.

ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᨶᩣᨲᩥ ᨧᩪᩊᩈᩦᩃᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩈᩦᩃᨾᩉᩣᩈᩦᩃᩮᨶ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᨶ. “ᨾᨶ᩠ᨴᩮᨮᩮᩈᩩ”ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨠᩣᨿᨸᨻ᩠ᨻᨾᩣᨶᩮᩅ ᨣᩉᨱᩴ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ. ᩏᨸᩁᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ ᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨽᩮᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ. ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᨶᩣᨲᩥ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩈᩩ ᨿᨳᩣᩃᩣᨽᨿᨳᩣᨻᩃᨿᨳᩣᩈᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨲᩣᩅᩈᩮᨶ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᨶ.

ᨧᩪᩊᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨾᩉᩣᩈᩦᩃᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪐᪓-᪑᪑᪐. ᩑᩅᨶ᩠ᨲᩥ “ᩈᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩣ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᨸᩣᨲᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩈᩴᩅᩁᩈᩴᩅᩩᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨶᨿᩮᨶ “ᩈᩦᩃᩈ᩠ᨾᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨠᨳᩴ ᨲᩮᨶ ᩑᨠᩔ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩑᨠᩴ ᩈᩦᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥ. ᩋᨸᩥᨧ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩋᩣᨵᩣᩁᩮ ᨠᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ ᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩔ ᩋᩅᨿᩅᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᨳᩣ “ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᩣᨡᩣ”ᨲᩥ. “ᩍᨵ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨴᩮᨶ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾᩣᨶᩣᨵᩥᨠᩁᨱᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᨧᨶᩔ ᨠᨲ᩠ᨳᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣ “ᩅᨶᨸ᩠ᨸᨣᩩᨾ᩠ᨻᩮ ᨿᨳ ᨹᩩᩔᩥᨲᨣ᩠ᨣᩮ”ᨲᩥ (ᨡᩩ. ᨸᩣ. ᪖.᪑᪓; ᩈᩩ. ᨶᩥ. ᪒᪓᪖) ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩮ ᩅᩣ ᩑᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ. ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩋᨿᨾᩮᩅᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩮ ᩑᩅᩴ (ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩮᨲᩥ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿᩴ, (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪑.᪗) ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᩮ ᩅᩣ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. “ᩍᨴᨾᩔ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩦᩃᩈ᩠ᨾᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨾᩉᩣᩈᩦᩃᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩔ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩍᨴᩴ ᩋᩔ ᩈᩦᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ”ᨲᩥ, ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨶ ᨸᩣᩊᩥᨿᩴ ᩋᨸᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᨾᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ.

᪑᪑᪒. ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩅᩣᨴᨸᩁᩣᨶᩩᩅᩣᨴᨴᨱ᩠ᨯᨽᨿᩣᨴᩦᨶᩥ ᩋᩈᩴᩅᩁᨾᩪᩃᨠᩣᨶᩥ ᨽᨿᩣᨶᩥ. “ᩈᩦᩃᩔᩣᩈᩴᩅᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᩦᩃᩔ ᩋᩈᩴᩅᩁᩮᨶ, ᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩣᨽᩣᩅᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᨭᩦ. ᪑.᪑᪕᪐) ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, “ᨿᨴᩥᨴᩴ ᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᨸᨶ ᨸᨴᩔ “ᨿᩴ ᩍᨴᩴ ᨽᨿᩴ ᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩮᨶ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᨧᨶᨲᩮᩣ, “ᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩉᩮᨲᩩ ᨽᨿᩴ ᨶ ᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᩏᨸᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ ᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩮᨶᩣ ᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩉᩮᨲᩪᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩥ. “ᨿᩴ ᩍᨴᩴ ᨽᨿᩴ ᩈᩦᩃᩈᩴᩅᩁᩮᨶ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ ᩉᩥ ᨸᩣᨮᩮᨸᩥ ᨴᩥᩔᨲᩥ. “ᩈᩴᩅᩁᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᨲᩥᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩅᩈᩮᨶ “ᩋᩈᩴᩅᩁᨾᩪᩃᨠᩔ ᨽᨿᩔ ᩋᨽᩣᩅᩣ”ᨲᩥᨸᩥ ᩉᩮᨲᩩᩴ ᩅᨴᨲᩥ. ᨿᨳᩣᩅᩥᨽᩣᨣᩅᩥᩉᩥᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩥᨲᩮᨶ. ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᨽᩥᩈᩮᨠᩮᨶᩣᨲᩥ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᨽᩣᩅᩣᩅᩉᩮᨶ ᩋᨽᩥᩈᩮᨠᩮᨶ. ᨾᩩᨴ᩠ᨵᩣᩅᩈᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᩮᨶ ᩋᨽᩥᩈᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ. ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ “ᨿᨳᩣᩅᩥᨽᩣᨣᩅᩥᩉᩥᨲᩮᨶᩣ”ᨲᩥ

ឋបិតា បោរាណកាចិណ្ណចិណ្ណានុបក្កិតាសន្តានំ ឯកំ អគ្គំ ឥស្សរំ, “ខត្តិយាភិសេកតា”តិ ឋបិតា ខត្តិយភាវាភិហតាសន្តានំ, “មុទ្ធា អភិសិត្តោ”តិ ឋបិតា មុទ្ធនិ អភិសិត្តភាវសន្តានំ ឋបិតា តិចក្ខុនយន្តាកេតោ ខត្តិយាភិសេកោ ចុតោ ហោតិ។ តេន អភិសិត្តោវាទិស្ស វាខាតុការេចា សមិជ្ឈតិ។ កេន បការេន ចិន្តាយតីតិ? បោរាណកសត្ថាគតនយេន៖ ចុត្តត្រអដ្ឋកថាសុត្តដ្ឋកថាយំ មហាសមុតាភិសេកចិការតាយ “ទេ បនស្ស ខេត្តសាមិកោ តីហិ សង្ខេហិ អភិសេកម្បិ អកំសុ”តិ (ទី· និ· អដ្ឋ· ១·១១៦) មជ្ឈិមាមដ្ឋកថាយញ្ច មហាសីហនាទសុត្តវណ្ណនាយំ ចុត្តំ “មុទ្ធាវសិត្តោតិ តីហិ សង្ខេហិ ខត្តិយាភិសេកេន មុទ្ធនិ អភិសិត្តោ”តិ (ម· និ· អដ្ឋ· ១·១៩០) សីហឡអដ្ឋកថាយម្បិ ចូឡអសីហនាទសុត្តវណ្ណនាយំ “បឋមំ តាវ អភិសេកំ គណ្ហន្តានំ រាជូនំ សុវណ្ណមយាទីនិ តីណិ សង្ខានិ ច គង្គោទកញ្ច ខត្តិយកញ្ញញ្ច លទ្ធុំ វដ្ដតី”តិអាទិ ចុត្តំ។

អយំ បន តត្ថាគតនយេន អភិសេកចិធានចិនិច្ឆយោ – អភិសេកមង្គលត្ថាយ ត្រអលង្កតបដិយត្តស្ស មណ្ឌបស្ស អន្តោ តត្ថ ឧទុម្ពរសាខមណ្ឌបស្ស មជ្ឈេ សុប្បតិដ្ឋិតេ ឧទុម្ពរភទ្ទបីឋេ អភិសេការហំ អភិជាតំ ខត្តិយំ និសីទាបេត្វា បឋមំ តាវ មង្គលាភរណសមិតា ជាតិសម្បន្នា ខត្តិយកញ្ញា គង្គោទកបុណ្ណំ សុវណ្ណមយវាមាវដ្ដកសង្ខំ ឧភោហិ ហត្ថេហិ សក្កច្ចំ គហេត្វា សីសោបរិ ឧស្សាបេត្វា តេន តស្ស មុទ្ធនិ អភិសេកោទកំ អភិសិញ្ចតិ, ឯវញ្ច ចទេតិ “ទេវ ត្វំ សព្ពេបិ ខត្តិយគណា អត្តារក្ខត្ថាយ ឋបិតា អភិសេកេន អភិសេកំ មហារាជំ ករោន្តិ, ត្វំ រាជធម្មេសុ ឋិតោ ធម្មេន សមេន រជ្ជំ ការេហិ, ឯតេសុ ខត្តិយគណេសុ ត្វំ បុត្តសិនេហានុកម្បាយ សហិតចិត្តោ, ហិតសមចិត្តោ ច ភវ, រក្ខាវរណគុត្តិយា តេសំ រក្ខិតោ ច ភវាហី”តិ។ តតោ បុន បុរោហិតោបិ បោរោហិច្ចដ្ឋានានុរូបលង្ការេហិ អលង្កតបដិយត្តោ រជតមយំ សង្ខំ ឧភោហិ ហត្ថេហិ សក្កច្ចំ គហេត្វា តេន សីសោបរិ ឧស្សាបេត្វា តេន តស្ស មុទ្ធនិ អភិសេកោទកំ អភិសិញ្ចតិ, ឯវញ្ច ចទេតិ “ទេវ ត្វំ សព្ពេបិ ព្រាហ្មណគណា អត្តារក្ខត្ថាយ ឋបិតា អភិសេកេន អភិសេកំ មហារាជំ ករោន្តិ, ត្វំ រាជធម្មេសុ ឋិតោ ធម្មេន សមេន រជ្ជំ ការេហិ, ឯតេសុ ព្រាហ្មណគណេសុ ត្វំ បុត្តសិនេហានុកម្បាយ សហិតចិត្តោ, ហិតសមចិត្តោ ច ភវ, រក្ខាវរណគុត្តិយា តេសំ រក្ខិតោ ច ភវាហី”តិ។ តតោ បុន សេដ្ឋីបិ សេដ្ឋិដ្ឋានានុរូបលង្ការេហិ អលង្កតបដិយត្តោ រតនមយំ សង្ខំ ឧភោហិ ហត្ថេហិ សក្កច្ចំ គហេត្វា តេន សីសោបរិ ឧស្សាបេត្វា តេន តស្ស មុទ្ធនិ អភិសេកោទកំ អភិសិញ្ចតិ, ឯវញ្ច ចទេតិ “ទេវ ត្វំ សព្ពេបិ គហបតិគណា អត្តារក្ខត្ថាយ ឋបិតា អភិសេកេន អភិសេកំ មហារាជំ ករោន្តិ, ត្វំ រាជធម្មេសុ ឋិតោ ធម្មេន សមេន រជ្ជំ ការេហិ, ឯតេសុ គហបតិគណេសុ ត្វំ បុត្តសិនេហានុកម្បាយ សហិតចិត្តោ, ហិតសមចិត្តោ ច ភវ, រក្ខាវរណគុត្តិយា តេសំ រក្ខិតោ ច ភវាហី”តិ។ ទេ បន តស្ស ឯវំ ចទន្តា “សចេ ត្វំ អម្ហាកំ ចចនានុរូបំ រជ្ជំ ករិស្សសិ, ឥច្ចេតំ កុសលំ។ នោ ចេ ករិស្សសិ, តវ មុទ្ធា សត្តធា ផលតូ”តិ ឯវំ វទន្តា អភិសបន្តិ ចិយាតិ ឥដ្ឋានិដ្ឋំ ចទ្ធកីឬករខាតកាទីហិ ជាយមត្ថេ ចិការេចតព្ពោ, អភិសេកោបករណានិបិ សមន្តបាសាទិកាទីសុ (បារា· អដ្ឋ· ១·តតិយបារាជិកកថា) ករហតព្ពានីតិ។

យស្មា គិហតបច្ចយិត្វា, តស្មា ន សមត្ថបស្សតីតិ សម្ពន្ធោ។ អតចរិតា កុសលការចេតាតិ អាហ “កុសលំ សីលបទដ្ឋានតោ”តិអាទិ។ ឯត្ថំ ចុត្តំ ហោតិ – កុសលសីលបទដ្ឋានា អចិប្បដិសារបាមោជ្ជបីតិបស្សទ្ធិសុខា, អចិប្បដិសារាទីនិមិត្តញ្ច ឧប្បន្នំ ចេតសិកសុខំ បដិសំវេទេតិ, ចេតសិកសុខសមុដ្ឋានេហិ ច បណីតរូបេហិ ផុដ្ឋសរីរស្ស ឧប្បន្នំ កាយិកសុខញ្ច។

ឮត្រ្ថិយនិចទកឆាចណ្ណតា

១០១៉ នាមព្ភាស្ស ចិនេនរារេបក្ខតាឃ ព្ភឆាឌិរេប្យតោបិ ចិនេនេនា តោត អបទិដ្ឋតេត្វា ឲច ហោតីតិ អាហ “ចក្ខុនេង្ខា ពត្ថធិ ព្ទុទ្ធចក្ខុយិព្យា ចត្តារី”តិអាឌិ៉ ចិន្ថយាតរេយច ហិ អកិឆេឃ្យការេចត ចិនេននត្ថំ ចិនេននត្ថូទតិចត្តតេត ចិនេននេង្ខា ចិការេចតិ, ត អចិន្ថយាត៉ នេនេបឆេឆុបិ ឲនេច តរេឃា៉ អនេញ្ញាហិ អនាឆាទលំ ព្ទុទ្ធាតរេយច ចក្ខុ ឆស្សតត្តិ ព្ទុទ្ធចក្ខុ, អាន ឃាត្វនឃតោល៉,

ព្ភត្រ្ថិយបនេរាបទិឃត្តតោលញ្ញា៉ នយត្តតោ នព្ភនេរា ឆស្សតេដ្ឋត ចក្ខុតិ នយត្តចក្ខុ, នព្ភញ្ញាតញ្ញាល៉ តច្ឆបយត្តិ បព្ភាតព្រេខ្ទុបយំ, ឆយ្យយំ បិនាឆត្តិ នព្ភនេខ្លា៉ សុនេយឆ នយត្តចក្ខុ ត្វំ ឌតតយនេចក្ខុស្សូតិ អនេត្វា៉ អទិឃយក្កុត្តឃបព្ភាតិ ហេដ្ឋិយាទិឃយក្កុត្តឃបព្ភា៉ “ឆយ្យចក្ខុ តាយ ហេដ្ឋិយា តរេឃា យក្កា, តីលិ ច ថលិតី”តិ នព្វអាឃតតចក្កដ្ឋពចាយំ (និ៉ តិ៉ អដ្ឋ៉ ១៉៣៉៣០ប័) ចុត្តំ, ព្ភឆ បត យក្កេហេច ថលិតិ នក្កហេត្វា ឆនេស្សតិ៉ ចត្យន្ទនព្ភនេត ឆនេយ្យ ចក្ខុតិ ហិ ឆយ្យចក្ខុ៉ បព្ភាតរេឃច ឆស្សតេដ្ឋត ចក្ខុតិ បព្ភាចក្ខុ, សុនេព្ភតិចានានចក្ខុឃតោល៉ ចិព្ភាចក្ខុយីឡិ ក្យតិឃចិន្ថាឃ៉ ព្ភឆាតិ “ចក្ខុតា ទ្យ៉ំ ចិន្ធា”តិ ព្ភយស្មិ៍ បិនេឆ៉ អឃត្តិ ចក្ខុនេង្ខា៉ “បនាឆចក្ខុចោហារេទតា”តិ ព្ភយិតា ព្ភឆ ចក្ខុនេង្ខា ចក្ខុបនារេឆរេឃច តិប្យទិឃាឃតោ ចត្តតិ, បទិឃាឃតោ បត តិស្សយចោហារេទត តិស្សិតស្ស ចត្តព្ភតោ ចក្ខុចិព្ភាលេបិ ឃឆា “យត្វា ទ្រុក្ខុដ្ឋិ៍ ពរោទាត្តិ”តិ ឆនេស្សតិ៉ ព្ភឆាបិ ននព្ទារពឆា អចសិដ្ឋាតិ ពត្វា នេនេបឆេឆុបីតិ បិ-នដ្ឋក្កុហលំ, “ត តិយិត្តក្កាហី”តិអាឌិបឆេឆុបីតិ អនេត្វា៉ ចិចិឆំ អនតំ ពេលឆតំ ញ្ញារនេពា, កិលេនេរា ឲច ញ្ញារនេពា, តោត ចិទហិតោ តឆា, ចិទហិតតា ច អនឃ្យិស្សតា, អនឃ្យិស្សការេចា ច នយ្យឃោពាការេចតោ បទិសុទ្ធតាតិ អាហ “អនឃ្យិស្សំ បទិសុទ្ធ”ត្តិ, កិលេនក្សេព្ភត អរេចាយិស្សំ, តតោ ច សុចិសុទ្ធត្តិ អនេត្វា៉ នតិ ច សុចិសុទ្ធេ ព្ភត្រ្ថិយនិចទេ តិចទេលោសុ បឆាតក្សុតបិបឆយ្យចិកេយត អឌិចិត្តាត្សុឃោពា ហត្វពតោ ឲច ហោតិ, តស្មា អឌិចិត្តសុលរេយច “អញ្ញារនពសុល”ត្តិ ចុច្ចតីតិ ឆនេស្សតិ “អឌិចិត្តសុល”ត្តិ ព្ភយិតា៉

នតិនយ្យឌព្ភាពឆាចណ្ណតា

១០៣៉ នយត្តតោ បពារេទហិ, បពដ្ឋ៉ ចា នចិនេនំ ឌាតាតីតិ នយ្យឌារេតា, តស្ស ការេចា នយ្យឌព្ភា, តឆាបចត្តតោលំ, តស្ស ចិកឌតំ នយ្យឌព្ភាកាឌតីឃំ, តស្មិំ នយ្យឌព្ភាកាឌតីឃយិព្យ“ពយត”ត្តិ ព្ភយិតា អកិក្កយតំ អកិក្កតត្តិ កាចនាឆតយាហ៉ តឆា បដិក្កយតំ បដិក្កតត្តិ ចុត្តំ “តិចត្តត”ត្តិ៉ ពយតេព្វាត្វ តិចតេត្តត្វា, អតិចតេត្តត្វា ច ពយតំ, តិចត្តតំ បត តិចត្តិយត្តរេយច, អព្ភាយព្ភាយ្យបិតាតកិទិឃាយត្តតេព្វាតំ ដ្វឃំ៉ ពឆំ លព្ភាតីតិ អាហ “ពយតេ”តិអាឌិ៉ អកិហទេត្តាតិ ពយតចនេត ពាឃំ ទ្លបរេតត្តា៉ បដិតិចតេត្តតេត្តាតិ តតោ សុត តិចតេត្តតេត្តា៉ អបតារេយតេត្តាតិ អបក្កយតចនេត បទិលារេយតេត្តា៉ អានតស្សាតិ បីឆពាឌិអានតស្ស៉ សុទិយអក្កាកិយ្យលោតិ អដតិពាឌិសុទិយាចឃចាកិយ្យលោ៉ និននទេត្តាតិ និនប្យតេត្តា៉ បឆ្វិយអក្កុបឆេនត្តិ អដតិពាឌិបឆ្វិយាឃចប្យឆេនិ៉ បច្ចានិនទេត្តាតិ បដិអានប្យតេត្តា៉ “ឲនេច តរេឃា”តិ ព្ភយិតា តិបត្តុស្សច អកិយ្យល់ និនប្យតបដិអានប្យតាតិ ឆនេស្សតិ៉ ផាតតិនព្ថានឃតេតុ ហិ ឃោ ពយតចិទ្យុទោ ពាឃស្ស សុទតោ អកិហារេទា, ឃោ អកិក្កយោ៉ បច្ឆតោ អបហារេទា បដិក្កយោតិ លក្ខុល៉

នយ្យឌាតតំ នយ្យឌាតំ, តោត អត្តតា ពត្តព្ភាកិច្ចស្ស ពទលាសីលេរិ នយ្យឌាតពាទីតិ អាហ “នយ្យឌនេព្ភាត នព្ភាកិច្ចពាទី”តិ៉ “នយ្យឌព្ភារេយច

ᨧᩣ ᨠᩤᩁᩦ”ᨲᩥ ᨭᩦᨠᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᩔ ᨠᩁᨱᩈᩦᩃᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᨠᩤᩁᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ. “ᩈᩮᩣ ᩉᩥ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩅᩥᨠᨸ᩠ᨸᩔ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ. “ᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨭᩦᨠᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶ-ᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣᨶᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣ, ᩈᨾᩴ ᨧ ᨸᨩᩣᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᩴ, ᨲᨴᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩅᩥᨽ. ᨾᩪᩃᨭᩦ. ᪓.᪒᪓᪓) ᩋᨿᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨲᩮᩣ ᩋᨸᩁᩮᩣ ᨶᨿᩮᩣ – ᨿᨳᩣ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᩔ ᨠᩤᩁᩮᩣ ᨠᩁᨱᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᨠᩤᩁᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩑᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᨠᩤᩁᩦᨲᩥ.

ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩈᩉ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩈᩣᨲ᩠ᨳᨠᩴ, ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣᨴᩥ, ᩈᩣᨲ᩠ᨳᨠᩔ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᨶᩴ ᩈᩣᨲ᩠ᨳᨠᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩴ. ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩔ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩉᩥᨲᩔ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᨶᩴ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩴ. ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣᨴᩦᩈᩩ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨧᩣᩁᨣᩮᩣᨧᩁᩮ, ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩋᩅᩥᨩᩉᩥᨲᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮ ᨣᩮᩣᨧᩁᩮ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᨶᩴ ᨣᩮᩣᨧᩁᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩴ. ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᨶ, ᩉᩥ ᩑᨠᩈᩮᩈᨶᨿᩮᨶ ᩅᩤ ᨣᩮᩣᨧᩁᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᨴ᩠ᩅᨿᩮᨸᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ. ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩩᨿ᩠ᩉᨶᩈᨾ᩠ᨸᨩᩣᨶᩴ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩴ. ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶᩮᩅᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᩈᩮᨶᩮᩅ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩈᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᩮᨶᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨲᩩᩃᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩦᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᨸᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩈᨩ᩠ᨫᩣᨿᩔᩮᩅᩮᨲᩴ ᨧᩮᨲᩥᨿᨴᩔᨶᩣᨴᩥᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨣᨾᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ. ᩋᩣᨴᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣᨴᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ. ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᩅᩁᩥᨲᩩᩴ “ᨧᩮᨲᩥᨿᩴ ᩅᩤ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩦᨲᩥ ᨾᩉᩣᨹᩩᩔᨴᩮᩅᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩅᩥᨿ. ᩈᨾᨳᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿᩮᩅ ᩉᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮ ᨠᩮᨴᩦᨲᩥ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᩦᨥᩁᩣᨴᩥᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩮᩉᩥᨲᩮᩣ. ᨠᨳᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨲᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ.

ᨲᩈ᩠ᨾᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩣᨲ᩠ᨳᨠᩈᨾ᩠ᨸᨩᨬ᩠ᨬᩅᩈᩮᨶ ᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩋᨲ᩠ᨳᩮ. ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᨿᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᩴ “ᩈᩣᨲ᩠ᨳᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩥᨾᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨸ᩠ᨸᩣᨿᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩈᩥᨿᩣ ᩋᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨠᩔᨧᩥ ᩋᩣᩈᨦ᩠ᨠᩣᨲᩥ ᨲᨶ᩠ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲ᩠ᨳᩴ “ᨧᩮᨲᩥᨿᨴᩔᨶᩴ ᨲᩣᩅ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ. ᨾᩉᩣᨸᩪᨩᩣᨿᩣᨲᩥ ᨾᩉᨲᩥᨿᩣ ᨸᩪᨩᩣᨿ, ᨴᩈᩉᩴ ᨸᩪᨩᩣᨴᩥᨶᩮᩈᩩᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨾᩁᩪᨸᨠᩤᨶᩥ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨾᨣᨲᨸᨭᩥᨾᩣᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ, ᨿᨶ᩠ᨲᨸᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩅᩤ ᨶᩣᨶᩣᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩅᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᨸᨭᩥᨾᩣᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ. ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩣᩈᩩ ᨸᩁᩥᩈᩣᩈᩩ. ᩋᩔᩣᨲᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ. ᩋᩈᨾᨸᩮᨠ᩠ᨡᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨣᩮᩉᩔᩥᨲᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨣᩉᨱᩴ. ᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩁᩪᨸᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨻᩣᩃᩔ ᨾᩪᩊ᩠ᩉᩔ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩔᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪓.᪓᪐᪘) ᨿᩣᨳᩣᩅᩈᨾ᩠ᨸᩔᨶᩮᨶ ᨠᩣᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ. ᩉᨲ᩠ᨳᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩮᨶ ᨵᩦᨲᩥᨲ᩠ᨳᩁᩮᩣᨿᩣ ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᩁᩪᨸᨴᩔᨶᩣᨴᩥᨠᩣ (ᨻᩉᩩᨧᩁᩥᨿᨲ᩠ᨳᩁᩮᩣᨿᩣ “ᨴᩈᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᨿᩮᩣᨩᨶᩥᨠᩮ ᨸᩁᩥᩈᩣ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨸᨲᨶ᩠ᨲᩥ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩤ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩮᩁᩮᨲᩣ. ᨾᩉᩣᨸᩁᩥᩈᨸᩁᩥᩅᩣᩁᨲ᩠ᨲᩥ ᨣᩤᨳᩣ ᩅᩥᨽᩔᩣᨶᩣᨴᩥᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨭᩦᨠᩥᨸᩩᩁᩥᩈᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩈᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩮ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ.

ᨲᨴᨲ᩠ᨳᨴᩦᨸᨶᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩈᩩᨽᨴᩔᨶᩔ ᩈᩣᨲ᩠ᨳᨠᨽᩣᩅᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᨴᩦᨸᨶᨲ᩠ᨳᩴ. ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᨶ ᨸᩈᩣᨿ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᨩᩣᨲᩮᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᩴ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᩣ ᩋᩣᨴᩥᨱ᩠ᨱᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᨩᩔ ᩋᨩᩣᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᩣ ᨲᩔ ᨴᩩᨲᩥᨿᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨴ᩠ᩅᩮ ᨣᨾᩣ ᨶᩣᨾ ᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ”ᨲᩥ. ᨴ᩠ᩅᩮ ᨣᨾᩣᨲᩥ ᩉᩥ ᨩᨶᨠᨠᩁᨱᩣᨠᩁᨱᨣᨾᩣ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨩᨶᨠᨠᩁᨱᨣᨾᩣᩁᨿᩮᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩣ ᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ. ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᨲᨻ᩠ᨻᩣᩈᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ.

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨭᩦᨠᩣ “ᩈᨧᩮ ᨸᨶ ᨧᩮᨲᩥᨿᩔ ᨾᩉᩣᨸᩪᨩᩣᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᨾᩈᨲᩥ, ᨶ “ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ

មាត្កាយាសុក”ន្តិអាទិកេសុ ច។ បរិគ្គហិតំ សាត្ថកំ, សប្បាយញ្ច យេន សោ បរិគ្គហិតសាត្ថកសប្បាយោ, តស្ស, តេន យថានុបុព្ពិកំ សម្បជញ្ញបរិគ្គហណំ ទស្សេតិ។ ពុទ្ធយានយោគកម្មស្ស បវត្តិដ្ឋានតាយ ភាវនាយ អារម្មណំ កម្មដ្ឋានំ, តទេវ ភាវនាយ វិសយភាវតោ គោចរន្តិ អាហ “កម្មដ្ឋានសង្ខាតំ គោចរ”ន្តិ។ ឧគ្គហេត្វាតិ យថា ឧគ្គហនិមិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ, ឯវំ ឧគ្គហកោសល្លស្ស សម្បាទនវសេន ឧគ្គហណំ កត្វា។ ភិក្ខាចារគោចរេតិ ភិក្ខាចារសង្ខាតេ គោចរេ, អនេន កម្មដ្ឋានេ, ភិក្ខាចារេ ច គោចរសង្ខាតេតិ ទស្សេតិ។

ឥធាតិ សាសនេ។ ហរតីតិ កម្មដ្ឋានំ បវត្តនវសេន នេតិ, យាវ បិណ្ឌបាតបដិក្កមា អនុយុញ្ជតីតិ អត្ថោ។ ន បច្ចាហរតីតិ អាហារូបយោគតោ យាវ ជិចាធាតុបសន្តយតា កម្មដ្ឋានំ ន បដិនេតិ។ តត្ថាតិ តេសុ ចតូសុ ភិក្ខូសុ។ អាវរណីយេហីតិ នីវរណេហិ។ បគេវាតិ បិតោយេវ។ សរីរបរិកម្មន្តិ មុខធោវនាទិសរីរបដិជគ្គនំ។ ទ្វេ តយោ បល្លង្កេតិ ទ្វេ តយោ និសជ្ជាវារេ។ ឧរុព្ពាន្ធាសនតេព្ព បល្លង្កោ ឧសុមន្តិ ទ្វេ តីណិ ឧណ្ហាបនានិ សន្ធាយ វុត្តំ។ កម្មដ្ឋានំ អនុយុញ្ជិត្វាតិ តទេវ មូលភូតំ កម្មដ្ឋានំ អនុយុញ្ជិត្វា។ កម្មដ្ឋានសីសេនេវាតិ កម្មដ្ឋានមុខេនេវ, កម្មដ្ឋានមវិជហន្តោ ឯវាតិ វុត្តំ ហោតិ, តេន “បទេបិ អចេតនោ”តិអាទិនា (ទី។ និ។ អដ្ឋ។ ១.២១៥; ម។ និ។ អដ្ឋ។ ១.២០៨; សំ។ និ។ អដ្ឋ។ ២.៥.១៩៦; វិភ។ អដ្ឋ។ ៥១២) វក្ខមានំ កម្មដ្ឋានំ, យថាបរិហរិយមានំ វា អវិជហិត្វាតិ ទស្សេតិ។

គន្ត្វាតិ បិបុហិត្វា។ ពុទ្ធានុស្សតិកម្មដ្ឋានំ ចេ, តទេវ និបច្ចការសាធនំ អញ្ញំ ចេ, អនិបច្ចការករណមេវ ហោតីតិ ទស្សេតុំ “សចេ”តិអាទិ វុត្តំ។ អនត្ថិសយេន តំ ឋបេត្វា “មហន្តំ ចេតិយំ ចេ”តិអាទិនា កម្មដ្ឋានិកស្ស មូលកម្មដ្ឋានមនសិការស្ស បបញ្ចាភាវទស្សនំ។ អញ្ញេន បន តថាបិ អញ្ញថាបិ វន្ទិតព្វមេវ។ តទេវាតិ តិក្ខត្តុមេវ។ បរិភោគចេតិយតោ សារីរិកចេតិយំ គរុតរន្តិ កត្វា “ចេតិយំ វន្ទិត្វា”តិ បុព្វកាលកិរិយាវសេន វុត្តំ។ យថាហ អដ្ឋកថាយំ “ចេតិយំ ពាឡយាតា ពោធិសាលា ហរិតព្ពា”តិ, (ម។ និ។ អដ្ឋ។ ៣.១២៦; អ។ និ។ អដ្ឋ។ ១.១.២៧៧; វិភ។ អដ្ឋ។ ៦០៨) អយំ អាចរិយស្ស មតិ, “ពោធិយង្គណំ បត្វាបី”តិ បន វចនតោ យទិ ចេតិយង្គណតោ គតេ ភិក្ខាចារមគ្គេ ពោធិយង្គណំ ភវេយ្យ, សាបិ វន្ទិតព្វាតិ មគ្គានុក្កមេនេវ “ចេតិយំ វន្ទិត្វា”តិ បុព្វកាលកិរិយាវចនំ, ន ច គរុកាតព្ពតានុក្កមេន។ ឯវញ្ហិ សតិ ពោធិយង្គណំ បឋមំ បត្វាបិ ពោធិំ វន្ទិត្វា ចេតិយំ វន្ទិតព្វំ, ឯកមេវ បត្វាបិ តទេវ វន្ទិតព្វំ, តទនុក្កមេបិ អប្បត្តេន ន វន្ទិតព្វន្តិ អយមេត្ថ សុចិណ្ណោ ហោតិ។ ភិក្ខាចារកាលមគ្គេន ហិ បត្តដ្ឋានេ កត្តព្ពអត្តនាវត្តទស្សនមេវ, ន បន ធុរវត្តទស្សនំ។ បុព្វេ ហេវ កតវត្តោយេវ។ តេនាហ “បគេវ ចេតិយង្គណពោធិយង្គណវត្តំ កត្វា”តិអាទិ។ ពុទ្ធគុណានុស្សរណវសេន ពោធិអាទិបរិភោគចេតិយេបិ និបច្ចការំ ឧបបត្តិ ទស្សេតិ “ពុទ្ធស្ស ភគវតោ សម្មុខា វិយ និបច្ចការំ ទស្សេត្វា”តិ ឋបិតា។ បដិសាមិតដ្ឋានន្តិ សោបានមូលភាវសាមញ្ញេន វុត្តំ, ពុទ្ធារម្មណបីតិវិសយភូតចេតិយង្គណពោធិយង្គណតោ ពាហិរដ្ឋានំ បត្វាតិ វុត្តំ ហោតិ។

កាយសមីបេតិ កាយូបចារេ។ តាវ បញ្ហាវា បុច្ឆន្តិ, ធម្មំ វា សោតុកាមា ហោន្តីតិ សម្ពន្ធោ។ ជនសង្គហត្ថន្តិ “មយិ អកថេន្តេ ឯតេសំ កោ កថេស្សតី”តិ ធម្មានុគ្គហេន មហាជនស្ស សង្គហណត្ថំ។ អដ្ឋកថាចរិយានំ វចនំ សមេតុំ “ធម្មកថា ហិ កម្មដ្ឋានវិនិមុត្តា នាម នត្ថី”តិ វុត្តំ។ តស្មាតិ យស្មា “ធម្មកថា នាម កាតព្វាយេវា”តិ អដ្ឋកថាចរិយា វទន្តិ, យស្មា ច ធម្មកថា កម្មដ្ឋានវិនិមុត្តា នាម នត្ថិ, តស្មា

ធម្មកថំ កថេត្វាតិ សម្ពន្ធោ។ អាចរិយានន្ទត្ថេរេន (វិភ។ មូលដី។ ៥១៣) បន “តស្មា”តិ ឯតស្ស “កថេតព្ពាយេវាតិ វទន្តី”តិ ឯតេន សម្ពន្ធោ វុត្តោ។ កម្មដ្ឋានសីសេនេវាតិ អត្តនា បរិហរិយមានំ កម្មដ្ឋានំ អវិជហន្តេនេវ, តទនុរូបំយេវ ធម្មកថំ កថេត្វាតិ អត្ថោ, ទុតិយបទេបិ ឯសេវ នយោ។ អនុមោទនំ កត្វាតិ ឯត្ថាបិ “កម្មដ្ឋានសីសេនេវា”តិ អធិការោ។ ឋត្វាតិ កាមតោ និក្ខមនដ្ឋានេនេវ។

“បោរាណកកិច្ច”តិអាទិនា បោរាណកាចិណ្ណទស្សនេន យថាវុត្តមត្ថំ ឯវំ ករោតិ។ សម្មត្តបរិច្ឆេទេនេវាតិ “បរិចិតោ អបរិចិតោ”តិអាទិវិភាគំ អកត្វា សម្មត្តភោជិយា ឯវ, សមាកប្បេន្តេនាតិ អត្ថោ។ អនុការេនាតិ អក្ខុលហានលេន។ ករណេតិ បរចក្កាទិករណេ។ ឡាតនោតិ វុត្តិនោ។

“បច្ឆិមយាមេបិ និសជ្ជាចង្កមេហិ វីតិនាមេត្វា”តិអាទិនា វុត្តប្បការំ ករោន្តស្សាតិ ករមានស្សេវ, អនាគតេ នេវ សាមិចនតិ។ កម្មដ្ឋានតោតិ គហលិំ សន្តាយាហ។ បដ្ឋលតីតិ ឧប្បាទេតិ។ ឯតេនេវ រូបារម្មណំ គណ្ហាតិ, វេទនា មុត្តិ។ កម្មដ្ឋានំ វីរី តានទោហតិ លុទ្ធាបរិស្សយេន កិលន្តកាយស្ស នយាធាតាកាវនោ។ អនុបាទិន្នំ រូបតាទិវត្ថុ។ រូបាទិន្នំ រូបរបឌល។ អនត្តាកុច្ឆិយម្ពា រូបតាទិវត្ថុម្ហិ អនតិ កម្មដ្ឋានោ រូបហិត្វា រូបរបឌល គណ្ហាតិ, “ឡាតោម្ហិ, អាហារេ ឯ ទេសា”តិ វទាបេតិ, វុត្តការេន រូបរបឌល មុញ្ចិត្វា វត្វា គណ្ហាតិ, អថ នតោ ឯកគ្គោ ហោតិ, យតោ “ឡាមារក្ខនោ វីម កម្មដ្ឋានោ”តិ អដ្ឋកថាសុ វុត្តោ។ នោ បនាតិ ឯត្វ “តស្មា”តិ នេនោ។ កោរុបាទត្តិ គុត្តំ, កោរមត្ថាហំ វា, វដោន កោវទត្វាម និក្ខមតេវលិមយោវាតិ អត្ថោ។ វុត្តវិបរីតតោមន រូបាទិន្នំ មុញ្ចិត្វា អនុបាទិន្នំ គណ្ហាតិ។ អត្ថទ្វារតោតិ តត្ថស្ស អត្ថទេ, មាវ តត្វំ ន មុញ្ចតិ, នាវាតិ អត្ថោ។ នោតោហ “កម្មដ្ឋានសីសេន អាហារញ្ច បរិភុញ្ជិត្វា”តិ។ អវសេសដ្ឋានេតិ មាគុយា អគ្គហិតដ្ឋានេ។ នតោតិ ភុញ្ជិតោ។ បោឡាតុបោឡត្តិ កម្មដ្ឋានានុបដ្ឋានស្ស អតវេច្ឆេទស្សតោមំ, រូបត្វុត្តទិត្តិ អត្ថោ, យថា បោឡាតុបោឡំ បវត្តាម សរបដិបាដិយា អតវេច្ឆេទោ, ឯវមេតស្សាបិ កម្មដ្ឋានានុបដ្ឋានស្សាតិ វុត្តំ ហោតិ។ “ឯវិសា វា”តិអាទិនា តថា កម្មដ្ឋានមតសិការស្សាបិ សាត្ថកតាំ ទស្សេតិ។ អាសវត្តិ និសជ្ជាសវំ។

និក្ខិត្តធុរោតិ ភាវនានុយោគេ អនុក្ខិត្តធុរោ អនារទ្ធវីរិយោ។ វត្តបដិបត្តិយា អបរិបូរណេន សព្ពវត្តានិ ភិន្ទិត្វា។ បញ្ចវិធចេតោខីលវិនិពន្ធវិនិត្វាតិ បញ្ចវិធេន ចេតោខីលេន, វិនិពន្ធេន ច សម្បយុត្តវិនិត្វា។ វុត្តញ្ហិ ភគវតា ចេតោខីលសុត្តេ –

“កតមស្ស បញ្ញា ចេតោខីលា អប្បហីនា ហោន្តិ? ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សត្ថរិ កង្ខតិ, ធម្មេ កង្ខតិ, សង្ឃេ កង្ខតិ, សិក្ខាយ កង្ខតិ, សព្រហ្មចារីសុ កុបិតោ ហោតី”តិ, (ម។ និ។ ១។១៨៥)

“កតមស្ស បញ្ញា ចេតសោ វិនិពន្ធា អសមុច្ឆិន្នា ហោន្តិ? ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាមេ អវីតរាគោ ហោតិ, កាយេ អវីតរាគោ ហោតិ, រូបេ អវីតរាគោ ហោតិ, យាវទត្ថំ ឧទរាវទេហកំ ភុញ្ជិត្វា សេយ្យសុខំ បស្សសុខំ មិទ្ធសុខំ អនុយុត្តោ វិហរតិ, អញ្ញតរំ ទេវនិកាយំ បណិធាយ ព្រហ្មចរិយំ ចរតី”តិ (ម។ និ។ ១។១៨៦)។ ច –

ចិត្តានេវា. អាចរិយេន (ធី. តិ. ដី. ១.១៦៥) បន បញ្ញាវិមុត្តេចេតោវិមុត្តចិត្តការេចារេយច បរេកេរេសយុត្តិរេក្តា សុទ្ធិតោ. ចិត្តស្ស

កចចរសាញាកការេចា ហិ រេចតោសិរេលា, ចិត្តំ ជាត្តិតា យដ្ឋិយំ ចិយ កត្វា កញាកការេចា រេចតរេសា ចិតិជារេត្ត. បផេយា រេចត្ត

ចិចិកិច្ចារេកាសចរេសត, ត្យតិរេយា រេលាកចរេសតាតិ អឃរេយរេតសំ ចិរេសរេសា. ចរិត្វាតិ ចិចរិត្វា. កយ្ហដ្ឋាតចិរហចរេសត ព្យុរេច្ឆា.

កាចតាសហិតរេយច កិត្តាឃ កតំ, បច្ចាកតច្ចា ឃស្សាតិ កតបច្ចាកតិកំ, តរេឆច ចត្តំ, តស្ស ចរេសត. អត្តកាយាតិ អត្តរេតា ហិតសុលយិច្ឆត្តា,

ឆយ្ហច្ឆតចរេត្តាតិ អរេត្វា. ឆរេយ្ហ ហិ ហិតំ, សុលច្ចា តត្តិយិត្តកត្តិ. អធ ចា ចិញ្ញាតំ អត្តរេតា តិត្តិរេសរេសត្តា, អត្តកាចបរិយាបត្តា ច ឆរេយ្ហ

អត្តា តាយ, តំ ការេយត្តិ ត្តច្ឆត្តិតិ អត្តកាយា. អត្យុតា បត អត្តកាយាតិ ហិតចាចរេកត អត្តសរេត្តត បរេផា ជិស្សតិ, ឆយ្ហសញ្ញាតំ ហិតយិច្ឆត្តា,

ហិតក្យតំ ចា ឆយ្ហយិច្ឆត្តាតិ តស្សរេត្វា. ត្តលដ្ឋាតិ ត្តរេលាត បីឡព្ពតា. តថា រេសរេសបេឆត្វរេយបិ. ឲត្វាតិ សារេត.

ក្ខសក់ តាយ ចិសតិ ឃដ្ឋិរេយា, កាត្យតំ តាយ អសីតិ ក្ខសកា. តាឃ សញ្ញាឃាតិ តាឌិសាឃ បិសាលសញ្ញាឃ, កយ្ហដ្ឋាតយតសិការរេត "ឲត្តកំ

ផាតយាកតា"តិ ជាតត្តា កច្ឆត្តិតិ អឆិប្បារេយា. តត្តិ កិរេលសំ កយ្ហដ្ឋាតចិប្បយុត្តចិរេត្តត បិត្យុត្តាររេលយកត្តកាយរេតា តិដ្ឋតិ, បច្ចាករេតា

បត ជិតិយតតិក្កយិត្យកាយរេតា. រេសាតិ ក្ខប្បត្តកិរេលរេសា កិត្ត. អឃត្តិ បច្ចាករេតា. ឲតត្តិ បរេស្ស ជាតតំ. តរេត្វចាតិ បតិដ្ឋិតដ្ឋារេតរេយច.

រេសារេយច តរេយាតិ "អឃំ កិត្ត"តិអាឌិកា រេយា បតិដ្ឋារេត ត្យរេត្តា, រេសា ឲច តិសជ្ជាឃបិ តរេយា. បច្ចរេតា អាកច្ឆត្តាតំ

លិត្តកត្តកាចករេយតាបិ រេយាតិរេសាយតសិការំ បរិត្វារេហតីតិ ត្តរេឆយ្យិ បរេស្ស ជាតរេតរេតច សក្ខហិតត្តិ ដដ្ឋត្វា. ប្យុរិយបិរេឆរេយចាតិ បផេយំ

កយ្ហដ្ឋាតចិប្បយុត្តចិរេត្តត ក្ខច្ឆរិតបិឆចញ្ញអរេជ្ជារេយច. ឲតីតិ កច្ឆតិ. "អាលិត្តកចាសី យហាត្យស្សរេឆចរេត្វរេរា ចិឃា"តិអាឌិតា

អដ្ឋារេតរេយរេចតំ កឆិតំ. "ក្វាឃំ ឲចំ បដិបត្តប្យរេត្តា"តិ អាសក្ក តិចរេត្តតិ.

យច្ឆត្តាតិ ឆញ្ញាកលដ្ឋារេត សាលិសីសាឌីតិ យច្ឆត្តា. អស្សាតិ រេឆរស្ស, ក្ខកឃារេបក្កចចតរេយតំ. អស្ស អរហត្តប្បត្តិចិររេស ចក្កយតរេកាដិឃត្តិ

ច. អឆិកយប្បិច្ឆតាឃ ចិរេក្កបំ កត្វា, តិជាត្តិតា ច បដិជាតិត្វារេយច អារេរារេចសិ.

បផេយំ តាចាតិ បឆរេសាកតត្វំ បរិឃាឃចចតំ យហាបឆាតត្តិ កកចរេតា ត្យក្កចចរិឃំ, អយ្យាតំ អត្វាឃ រេលាកតារេឆត ឲញ្ញស្សាតិ កតំ

ត្យក្កចចរិឃំ "ឲចាហំ ឃចាតាលំ ប្យរេជស្សាមិ"តិ អរេត្វា. បដិបត្តិប្យជារេយច ហិ បសត្វតរា សត្យប្យជា, ត តថា អាមិសប្យជា.

ផាតចក្កយរេយចាតិ អឆិដ្ឋាតទ័ត្តរិឃាបចចរេសត ត្យត្តំ, ត រេកាដតកាលិងិស្យ អចស្សំ កត្តត្តតិសជ្ជាឃ បដិរេក្កបចរេសត. ឲចសរេត្តត ហិ

ត្តតរាឃ តិសជ្ជាឃ, សឃតស្ស ច តិចត្តតំ កររោតិ. ចិប្បយុរេត្តត ក្ខច្ឆរេដ បដិតិចរេត្តរេត្តាតិ សយ្យយុរេត្តត ក្ខច្ឆរិតបិឆរេយច ប្យត ឆបតំ

សត្តាឃាហ. "កាយសមិបំ កត្វា"តិ ចត្វា តឆត្វំ ចិចរតិ "កាចិ ត្យ"តិអាឌិតា. កច្ឆកត្តររេតាតិ ក្ខបកច្ឆត្តររេតា, ក្ខបកច្ឆ

លក្កិតកយល្ខលុរេតាតិ ត្យត្តំ រេហាតិ. ក្ខឆកកល្ខសត្តិក្ខឆកាចកល្ខការកំ. កតិតំ តិឌិតំ ប្យរលិ កតិមិ, "បញ្ញាមិ ត្យ រេសា បក្កស្ស,

អដ្ឋមិ"តិអាឌិតា ជិចសំ ចា ប្យច្ចិរេតាតិ អរេត្វា. អតារេរាចតស្ស អកត្តត្តតា អារេរាចតិ. តថា ហិ ត្យត្តំ "អត្យជាតាមិ កិក្កចេច សរេត្តរេហច

បក្កកលតំ ក្ខក្ករេហត្យ"ត្តិអាឌិ (មហាវ. ១៦៩).

“ឯកំ គិលិត្វា អានេរាេចតី”តិ ចុត្តនេយន៍ តត្វាតិ កាយទ្វារេ៍ តិដ្ឋកតត្តិ ឯកាតិដ្ឋកតដ្ឋាតំ៍ តេសុតិ យតុនេយ្យស៊ុ៍ គោលាចក្លូនយព្យត្តា ចក្លូយា៍ ច្រាត៌ិនេសាតិ ស៊ុនយជ្ជួចេតិយក្កលាតិគោ៍ ចិស៊ុទ្ធិបចារលាត្តិ ល៊ិលាយចការេចត បចារលា៍

ចិចិ ឌ្ឋតិរិត្វា ឌ្ឋតោ ចិនោ ច អនេតានេលិកោត្វា បជយេយច ចិចិនេយា សល្លេក្លូតន្តាតិ អាហ “ចិចិនេយា សល្លេក្លត្វា”តិ៍ យំ សន្ធាយ ចុត្តំ “បិសាតិកោត អភិក្កន្តេត បដិក្កន្តេតា”តិអាតិ (បិរា៍ ៣១១)៍ តំ កយតំ ឌនេយ្យតំ “តត្ថ ចា”តិអាតិយាហ៍ “ត ហិ ឌេចត បិណ្ឌបិតិយឆុតក្កំ តាយ គិក្ខិ អត្ថិ”តិ ឌ្ឋយិតា ឌេចត កយតេ លេិលុប្បចារិតា ចិយ អសារុប្បតំ ឌនេយ្យតិ៍ ឯកាសកេដត្តិ ឯកាសារសកេដ៍ តតិក្សា ចិសយក្សុយិកាកប្បត្តំ តិច្ឆលេយច កាតំ ចដ្ឋតិ៍ តគត្ថុនុបត្តិ កិក្លាគាតាត្ថុបំ៍ “អាហារេ បដិក្កូលសញ្ញា ឯបដ្ឋេបត្វា”តិអាតិសុ យំ ចត្តន្តំ, តំ បនេតា អាកាយិស្សតិ៍ នឆស្ស អក្លាតំ តេលេត អឌ្ឍន្ឋាតំ, ចលាស្ស លេបតំ, បុត្តយំសស្ស លាគតញ្ចា តិឆា ឯបយា យស្ស អាហនលាស្សាតិ តឆា៍ អដ្ឋក្កសយត្ថាកតត្តិ “យាចេឆច ឌ្ឋយស្ស កាយស្ស ឋិតិយា, យាបតាយា”តិអាតិតា (យ៍ តិ៍ ១៍១១; ១៍១៣, ១បស៍; ឋ៍ តិ៍ ៣៍១១០; អ៍ តិ៍ ៩៍៣ប៍; ៣៍៤; ចិក៍ ៣១ប៍; យហាតិ៍ ១០៩) ចុនេត្តហិ អដ្ឋហិ អេក្កហិ សយត្ថាកតំ កត្វា៍ “នេតច ឌចាយា”តិអាតិ បត បដិនេក្លូបយត្តឌស្សតំ៍ កត្តកិលយឆត្តិ កត្តចនេសត ឯប្បត្តកិលយឆំ៍ បុនេកត្តាតិ តិចាចនេសត ចុត្តំ៍ បុរិយយាយាតិ ទត្តិចនេសត៍

កតបច្ឆាកេតសុ កយដ្ឋាតស្ស ហនលា ចត្តត្តិ អត្ថំ ឌនេយ្យនេត្តា “ហនលាបច្ឆាហនលាសក្លាត”ត្តិ អាហ៍ “យតិ ឯបតិស្សយសយនេត្តា តេហាតី”តិ ឌ្ឋតំ “នេចបុនេត្តា ហុត្វា”តិអាតិសុបិ សន្តាត្ថ សយត្ថិតាត្ថំ៍ តត្ថ បនេច្ចកេតាតិយា ឯបតិស្សយសយប្បគា កប្បាតំ ទេ្វ អសនេត្លូឈ្យាតិ, សតសហស្សញ្ចា តន្ថា បុញ្ញាគោលាសក្ខារសក្ខរលា, សាចកេតាតិយា អក្កសាចកាតំ ឲកយសនេត្លូឈ្យំ, កប្បសតសហស្សញ្ចា, យហាសាចកាតំ (នេឆនកា៍ អដ្ឋ៍ ១៍ ចក្កិសនេត្ថនកាឆាចណ្ណតា ចិត្វានោ) កប្បសតសហស្សនេយច, ឌ្ឋតនេរសំ បត អតីតាសុ ឌាតីសុ ចិចដ្ឋបតិស្សយចនេសត កាលតិយយយត្តនេត តិន្តាត្តិតំ តិនេន្តឆកាកិយក្សុសល៍ “នេសឃ្យុឆាបិ”តិអាតិតា តសិ្ម តសិ្ម ជាតត្តនេ ឲតគក្កដ្ឋបិតាតំ នេឆនាតំ សក្លិឌស្សតំ៍ តត្ថ នេឆនោ តាហិនេយា គារុចិរិនេយាតិ តាហិយចិសនេយ សន្ថាតសំចន្ធតាយ តាហិនេយា, គារុចិរបរិហនលនេតា គារុចិរិនេយាតិ ច សយន្តិនេតា នេឆនោ៍ នេសា ហាយុទ្ធា –

“តសា្ម តិហ តេ តាហិយ ឲចំ សិក្លិតត្តំ ‘តិដ្ឋេ តិដ្ឋយត្តំ កចិស្សតិ, សុនេត, យុនេត, ចិញ្ញាតេ ចិញ្ញាតយត្តំ កចិស្សតី’តិ, ឲចតិក្សាតេ តាហិយ សិក្លិតត្តំ៍ យតោ តោ តេ តាហិយ តិដ្ឋេ តិដ្ឋយត្តំ កចិស្សតិ, សុនេត, យុនេត, ចិញ្ញាតេ ចិញ្ញាតយត្តំ កចិស្សតិ, តតោ ត្វំ តាហិយ ត តេត៍ យតោ ត្វំ តាហិយ ត តេត, តតោ តាហិយ ត តត្ថ៍ យតោ ត្វំ តាហិយ ត តត្ថ, តតោ ត្វំ តាហិយ នេតចិឆ ត ហុរំ ត ឯភយយត្តនេត, ឲនេសចនេត្តា ទុក្ខស្សា’តិ” (ឯតា៍ ១០)៍

ឲត្តកាយ នេឆសតាយ អនហត្តំ សច្ឆាកាសិ៍ ឲចំ សារិបុត្តនេត្ថរាតីតយិ យហាបញ្ញាតាតិតីបតាតិ សុត្តបគាតិ ចិត្វានោ ចត្តន្តាតិ៍ ចិនេសសេតា បត អក្កុត្តរាកេយ ឲតគក្កសុត្តបគាតិ (អ៍ តិ៍ ១៍១បប៍) សិលាបត្តត្តិ គោដិប្បត្តំ តិដ្ឋាតប្បត្តំ សន្តាឆា បរិបុណ្ណតោ៍

តត្ថិ អបរម្មុយ្ហភ៍ ឲចត្តិ ព្ពងាតិ ចុច្ចយាតាកាពេត ចេតិតព្ពា៍ “អត្តា អភិក្កមតី”តិ ព្ពមិតា ជិដ្ឋិកាហចរេត, “អហំ អភិក្កមាមី”តិ ព្ពមិតា យាតកាហចរេត, តក្ុកយស្ស បត ចិតា តណ្យាយ អប្បចត្តតេតា តណ្យាកាហចរេតាតិ តីហិបិ យញ្ញាតាហិ អគ្គឌាលបុទុជ្ជតស្ស អភិក្កមេ

របុយ្ហភ៍ ងេស្សតិ៍ “តឆា អបរុម្មយ្ហភត្តា”តិ ចត្តា តងេច អបរុម្មយ្ហភ៍ រេយត ឈតចិតិក្កទោេកត ហោតិ, តំ ងេស្សត្តា “អភិក្កមាមី”តិអាឌិយាហ៍ ចិត្តបមដ្ឋានចាពេយាគាតុតិ ពេតេច អភិក្កមតចិពេត្តត បមដ្ឋាតា, តំចិត្តបមដ្ឋានិកា ចា ចាពេយាគាតុ៍ ចិញ្ញាតិត្តិ កាយចិញ្ញាត្តិ៍ ឌតយាតា ក្ខប្បជ្ជតិ តស្សា ចិកាពេកាចតោ៍ ព្ពតីតិ តស្មា ក្ខប្បជ្ជតេតា៍

ចិត្តកិរិយចាពេយាគាតុចិប្បារេចរេតាតិ កិរិយយយចិត្តបមដ្ឋានចាពេយាគាតុយា ចិចលតាកាពេបព្ពាតកាយចិញ្ញាត្តិចរេត៍ តស្សាតិ អជ្ជឹរស្សាេស្ស៍ អភិក្កមតោតិ អភិក្កមត្តស្ស៍ ឱ្យយត្តាតិ អចយត្តា លិយកប្បយាណា៍ ចាពេយាគាតុពេតេខាគាតុចរេត ព្ពតេរា តេ្ត គាតុពេយា៍

ព្ពង៌ ចុត្តំ ហោតិ – យស្មា ពេចត្ត ចាពេយាគាតុយា អត្យាតា ពេតេខាគាតុ ក្ខន្ធរណស្ស បច្ចយោ៍ ក្ខន្ធរណាកតិកា ហិ ពេតេខាគាតុ, ពេតត តស្សា ក្ខន្ធរណេ ចាពេយាគាតុយា អត្យាតភាពេចា ហោតិ, តស្មា ព្ពយាសំ ក្ខិត្តេយត្ត ឃាយតិ្តយតោ អធិយត្តតា, តឆា អភាចតោ បត ព្ពតេរាសំ ឱ្យយត្តតាតិ៍ យស្មា បត ពេតេខាគាតុយា អត្យាតា ចាពេយាគាតុ អតិហរណចីតិហរណាត៌ បច្ចយោ៍ កិរិយកាតិកាយ ហិ ចាពេយាគាតុយា អតិហរណចីតិហរណេស្ស បាតិរយោ ញ្យាបិរេរា, ពេតត តស្សា តត្ត ពេតេខាគាតុយា អត្យាតភាពេចា ហោតិ, តស្មា ព្ពយាសំ ក្ខិត្តេយត្ត ឃាយតិ្តយតោ អធិយត្តតា, ព្ពតេរារញ្ញា តងភាចតោ ឱ្យយត្តតាតិ ងេស្សតិ “តឆា អតិហរណចីតិហរណេស្ស”តិ ព្ពមិតា៍ រតិបិ ពេចត្ត អត្យាយកាត្យាត្តព្ពតាចិរេរ ពេតេខាគាតុចាពេយាគាតុភាចយត្តំ បត្ថាយ តឆាសង្កេហណំ ពតំ៍ បចេយ ហិ តេយ ពេតេខាគាតុយា អត្យាយកាតា, ចាពេយាគាតុយា អត្យាត្តព្ពតា, ឌុតិយេ បត ចាពេយាគាតុយា អត្យាយកាតា, ពេតេខាគាតុយា អត្យាត្តព្ពតាតិ៍ តត្ត អក្កត្តដ្ឋានតោ បិងស្ស ក្ខិប្បត៌ ក្ខន្ធរណំ, ជិតដ្ឋាត៌ អតិក្កមិត្តា បុរតោ ហរណំ អតិហរណំ៍ តាណ្យអាឌិបរិហរណត្ថំ, បតិដ្ឋិតបិងឈដ្ឋាតាបរិហរណត្ថំ ចា បស្សេត ហរណំ ចីតិហរណំ, យាច បតិដ្ឋិតបិតេា, តាច ហរណំ អតិហរណំ, តតោ បរំ ហរណំ ចីតិហរណត្តិ ចា អយមេតេសំ ចិសេរា៍

យស្មា បឆចីគាតុយា អត្យាតា អាពេបិគាតុ ចោស្សជ្ជេត បច្ចយោ៍ ករុតរភាចា ហិ អាពេបិគាតុ, ពេតត តស្សា ចោស្សជ្ជេត បឆចីគាតុយា អត្យាតភាពេចា ហោតិ, តស្មា តាសំ ក្ខិត្តេយត្ត ឃាយតិ្តយតោ អធិយត្តតា, ព្ពតេរារញ្ញា តងភាចតោ ឱ្យយត្តតាតិ ងេស្សត្តា អាហ “ចោស្សជ្ជេត…េប… ពាលចតិពេយា”តិ៍ យស្មា បត អាពេបិគាតុយា អត្យាតា បឆចីគាតុ រត្តិក្ខេបតស្ស បច្ចយោ៍ បតិដ្ឋាភាពេច ចិយ បតិដ្ឋាបតេបិ តស្សា រាតិរយកិច្ចត្តា អាពេបិគាតុយា តស្សា អត្យាតភាពេចា ហោតិ, តឆា ឈដ្ឋតកិរិយាយ បឆចីគាតុយា ចរេត រត្តិរុជ្ឈតស្ស រិជ្ឈតេតា តស្សា រត្តិរុជ្ឈតេបិ អាពេបិគាតុយា អត្យាតភាពេចា ហោតិ, តស្មា ចុត្តំ “តឆា រត្តិក្ខេបតរត្តិរុជ្ឈតេស្ស”តិ៍

អត្យាយកាត្យាត្តព្ពតាចិរេរេបិ រតិ បឆចីគាតុអាពេបិគាតុភាចយត្តំ បត្ថាយ តឆាសង្កេហណំ ពតំ៍ បចេយ ហិ តេយ បឆចីគាតុយា អត្យាយកាតា, អាពេបិគាតុយា អត្យាត្តព្ពតា, ឌុតិយេ បត អាពេបិគាតុយា អត្យាយកាតា, បឆចីគាតុយា អត្យាត្តព្ពតាតិ៍ ចោស្សជ្ជតេឆ្នាត្ត បិងស្ស ឱ្យតាយតចរេត ចោស្សេក្កា, តតោ បរំ ក្នុមិអាឌីស្ុ បតិដ្ឋាបត៌ រត្តិក្ខេបត៌, បតិដ្ឋាបេត្តា តិមុជ្ជតចរេត

កាយតស្ស សត្តិទោរសា សត្តិវុឌ្ឍត៌

ពត្វាតិ ពស្មិ អតិក្កមតេ, តេអស្ស ចា ឃឆាចុទ្ទេស្ស វុឌ្ឍរលាតិហរលាចិតិហរលាចោស្សុជ្ជតសត្តិក្លបតសត្តិវុឌ្ឍតសប្លាទោអស្ស លស្ស កោដ្ឋាសេសស្ស វុឌ្ឍរលាតិ វុឌ្ឍរលាក្លលា៌ ទុបិទុបឆយ្ហាតិ វុឌ្ឍរលាកាទេត បចត្វា ទុបឆយ្ហា, ឋំសយដ្ឋាបកា ច អទុបឆយ្ហា៌ អតិហរណំ ត បិបុលាត្តិ ពលាយត្វាចដ្ឋាគតោ៌ សញ្ញត្វ ឲុស តយោ៌ ពត្វ ពទេត្វចាតិ ឃត្វ ឃត្វ វុឌ្ឍរលាឌិកេ វុប្បត្តា, ពត្វ ពទេត្វច៌ ត ហិ ឆយ្ហាត៌ ឆេសត្តរសក្កូយត៌ អត្វិ លហុបរិចត្តតតោ៌ បញ្ញា បញ្ញត្តិ បរិច្ឆេទំ បរិច្ឆេទំ៌ សត្តិ សត្តិតិ ហត្ថិ ហត្ថិ៌ ឌូឆិ ឌូឆិតិ ករកំ ករកំ៌ សញ្ញាទ្បោតំ វុឌ្ឍរលាឌិកោដ្ឋាសេ សត្តាយ សករកសត្តតិចសេត ចុត្តត្តិ ចេឌិតញ្ញា៌ ញ្ញតទោ ឲច ហិ ទុបឆយ្ហាតយ្បិ បចត្តិក្លលា កយតយោកកយតស្សាគត៌ ឆេចបុត្តាត៌ ហេដ្ឋបរិយេត បឌិយុល៌ ឆាចក្កាត៌ សិរសិ, បិទេឆ ច ឮត្តលុរឆាទោសយាកយតោបិ ឃឹឈពទោ, ឃឆា ពិលិត៌ កិឌ្ឍយយាតាត៌ បដបដិយតេតតេកេគោ លក្លិយតិ, ឲចំ សក្លឆយ្ហាត៌ វុប្បោគតាតិ គស្សតត្វ “បដបដិយត្តា”តិ ចុត្ត, វុប្បាគចសេត បដបដ-សទ្ទំ អកទោត្តាបិ កទោត្តា ចិឃាតិ អទេត្វា៌ ពិលគេឆលក្លលំ បដបដិយត៌ ចិឃ ហិ សក្លឆគេឆលក្លលំ វុប្បោគោ វុប្បត្តាតយេកត្តតោ កិត្តត្វា៌ ពត្វាតិ អកិក្កមតេ៌ កោ ឲកោ អកិក្កមតិ តាកិក្កមតិយេច៌ កស្ស ចា ឲកស្ស អកិក្កមត៌ សិឃា, ត សិឃា ឲច៌ កស្មា? បទេយត្វតោ ហិ...បេ... ឆាត្វាត៌ សឃត៌, ពស្មាតិ អទេត្វា៌ អត្ថបាលបុធុជ្ជតសយ្ហុញហស្ស អត្តតោ អកិក្កមតតិចត្តតញ្ញាំ ចចត៌ អឆ ចា “កោ ឲកោ...បេ... អកិក្កមត”ត្តិ ចោគតាឃ “បទេយត្វតោ ហឹ”តិអាឌិតា សោឆតា ចុត្តា៌

ពស្មិ ពស្មិ កោដ្ឋាសេតិ ឃឆាចុទ្ទេ លញ្ញិឆេបិ កោដ្ឋាសេ កយតាឌិកស្ស អបច្ចាយដ្ឋត្វា៌ “សទ្ធិ ទុបេត វុប្បជ្ជតេ, តិវុឌ្ឍាតិ”តិ ច សិលោកបទេត សហ សញ្ញទ្ធា៌ ពត្វ បឆយបឆសញ្ញទ្ធ ទុបេតាតិ យេត កោតចិ សហុប្បជ្ជតកោត ទុបេត៌ ចុតិឃបឆសញ្ញទ្ធ បត “ទុបេតា”តិ ញ្ញទំ ឃំ ពតោ តិវុឌ្ឍយាតចិត្តតោ វុបរិ សត្តរសមចិត្តស្ស វុប្បាគក្លលា វុប្បត្តិ, ពទេច ពស្ស តិវុឌ្ឍយាតចិត្តស្ស តិទោរឆត សទ្ធិ តិវុឌ្ឍតកំ សត្តរសចិត្តក្លលាឃុកំ ទុបំ សត្តាយ ចុត្តំ, អញ្ញាថា ទុបិទុបឆយ្ហា សយាតាឃុកា សិឃំ៌ ឃឌិ ច សិឃំ, អឆ “ទុបំ កទុបរិលាយំ ឆត្តតិទោឆ”ត្តិអាឌិ (ចិក៌ អដ្ឋ៌ បកិណ្ណកកថា) អដ្ឋកឆាចចតេហិ, “តាហំ កិក្លចេ អញ្ញា ឲកឆយ្ហាយ្បិ សមតុបស្សាមិ, ឃំ ឲចំ លហុបរិចត្តំ, ឃឆឃិឌំ ចិត្ត”ត្តិ (អ៌ តិ៌ ១៌១ប័) ឲចយាឌិបិញ្ញាចចតេហិ ច ចិទោរឆា សិឃា៌ ចិត្តចេពសិកា ហិ សារយ្ហលសកាចា ឃឆាពលំ អត្តតោ អារយ្ហលបច្ចយភ្ជាយត្វ ចិកាចេត្តោ ឲច វុប្បជ្ជត្តិ, ពស្មា តេពសំ ឋំសកាចតិប្បត្តិអតត្តទំ តិទោរឆា, ទុបឆយ្ហា បត អតារយ្ហលា បកាសេពញ្ញា, ឲចំ តេពសំ បកាសេពញ្ញាកាចតិប្បត្តិ សោញអសហិ ចិទេត្តហិ ហោតិ, ពស្មា ឲកចិត្តក្លលាតឹពេត សហ សត្តរសចិត្តក្លលាឃុកតា ទុបឆយ្ហាតយិច្ចិពាតិ៌ លហុបរិចត្តតចិញ្ញាលាចិសេសស្ស សដ្ឋតិយត្តបច្ចយតាឃ ពិល្លា ពក្លាត៌, ចិសឃសដ្ឋតិយត្តតាឃ ច ចិញ្ញាលាស្ស លហុបរិចត្តិតា, ឆត្តយហាភ្ជាបច្ចយតាឃ ទុបស្ស កទុបរិចត្តិតា៌ ឃឆាភ្ជាំ តាតាឆាតុកាលំ ពោ បត ពឆាកតស្សច, តេត ច បុទេឌាតបច្ចយោ ទុបឆយ្ហាច ចុទេត្វា, បច្ចាឌាតបច្ចយោ ច ពទេឆចាតិ ទុបិទុបឆយ្ហាត៌ សយាតក្លលាតា ត ឃុជ្ជតេច, ពស្មា ចុត្តតយេតេចេត្វ អទេត្វា ចេឌិតញ្ញាតិ អាចរិយេត (ឌី៌ តិ៌ ឌី៌ ១៌១១៣) ចុត្តំ , ពទេគំ ចិត្តាភ្ជបរិចត្តិឃា ចិញ្ញាត្តិឃា ឲកតិទោឆកាចស្ស បុចិញ្ញាឃុត្តា ឲចំ ចុត្តំ៌ ពតោ សចិញ្ញាត្តិកោត បុទេពទំ សត្តរសមចិត្តស្ស វុប្បាគក្លលា វុប្បទេត្តត ទុបេត សទ្ធិ អញ្ញា ចិត្តំ តិវុឌ្ឍាតិតិ អទេត្វា ចេឌិតញ្ញា៌ អញ្ញា ចិត្តំ តិវុឌ្ឍាតិ, អញ្ញា វុប្បជ្ជតេ ចិត្តត្តិ ឃោរេឌតញ្ញា៌ អញ្ញោ ហិ សដ្ឋក្កមោ, អញ្ញោ អត្តក្កមោតិ៌ ឃឆិញាបុរិមុប្បត្តិ ចិត្តំ, ឋំ តិវុឌ្ឍត្តិ អញ្ញាស្ស បច្ចា វុប្បជ្ជយាតស្ស អតត្តរាឌិបច្ចយកាចេតេច តិវុឌ្ឍាតិ, ពឆា លទ្ធបច្ចយមេច អញ្ញាយ្បិ

ឧប្បជ្ជតេ ចិត្តំ, អវត្វា វិសេសតោ ចេត្ថ អញ្ញថា។ យទិ ឯវំ តេសុបកិត្តំ អត្តនោ លក្ខេយ្យាតិ ចោទេតិ “តោ”តិ អបេតត្វាហ “អចិចិ យត្ថុបត្តេន្ត”តិ, យថា ចិចិ អត្តនោ ន លក្ខតិ, តទេវេទន្តិ អចិវេសំ ចិត្ថ យញ្ញាតិ, ឯវំ អត្ថ អត្ថ បព្ពេន្ត ចិត្តសន្តានេ, ទ្វបសន្តានេ ច តទិសោតោច តទិយំ ឧទកប្បចារេហា ចិយ ចត្តាតីតិ អវេត្វា អចិចិតិ ហិ តិរត្តរតាចវេសត កាចតប្បុំសកចចតិ។

អកិយុល លោកិតំ អាលោកិតត្តិ អាហ “បុរទោតារបក្កត”ត្តិ។ យទិសាកិយុលោ គច្ឆតិ, តិដ្ឋតិ, តិសីទតិ, សយតិ ចា, តទកិយុល បេក្កតត្តិ ទុត្តំ ហោតិ។ យស្មា ច តានិបយាលោកិតំ តាយ ហោតិ, តស្មា តទត្យាតទិសារលោកតំ ចិលោកិតត្តិ អាហ “អត្យទិសារបេក្កត”ត្តិ, អកិយុលទិសាត្យទ្វបកោតសុ ចាយទក្កិលាបវេស្សុសុ ចិចិឆា បេក្កតត្តិ ទុត្តំ ហោតិ។ ហេដ្ឋាឧបរិបច្ឆាបេក្កតញ្ហា “ឱលោកិតិវិតារល្លោកិតាបលោកិតាតី”តិ គហិតាតិ។ សាទ្វប្បចវេសតាតិ សយលាបតិទ្វបចវេសត, ប្តុយិតាច អសាទ្វប្បចវេសត ប្តតទ្រេសយក្កហលាត្តិ សិញ្ញតិ។ សមុជ្ជតបរិកល្ពាទិកាទ្រលោ ឱលោកិតស្ស, ឧល្លោកហទ្រលាទីសុ ឧល្លោកិតស្ស, បច្ឆតោ អាគច្ឆន្តបរិស្សយបរិវជ្ជតាទីសុ អបលោកិតស្ស ច សិយា សម្ភវោតិ អាហ “ប្តុយិតា ចា”តិអាទិ, ឯតេន ឧបលក្ខណមត្តមេតន្តិ ទស្សេតិ។

កាយសក្កិត្តិ កាយេត សច្ឆិកតំ បច្ចក្ខការិតំ, សាធកត្តិ អវេត្វា។ សោ ហិ អាយស្មា ចិបស្សតាកាលេ “យេវចាហំ ប្តត្រីយេសុ អក្កត្តទ្វារតំ តិស្សាយ សាសេត អតកិរតិអាទិចិប្បការំ បវេត្តា, តវេបច សុដ្ឋុ តិគ្គហេស្សាមី”តិ ឧស្សាហជាតោ ពលចហិទ្រោត្តប្បោ, តត្ថ ច កតាឆិការត្តា ប្តត្រីយសំចវេ ឧក្កំសបារមិប្បត្តោ, តោតេច តំ សត្ថា “ឯតទគ្គំ កិក្ខវេ យយ សាចកាតំ កិក្ខុតំ ប្តត្រីយេសុ គុត្តទ្វារាតំ, យទិទំ តទេន្ទោ”តិ (អ. និ. ១.១១០) ឯតទគ្គេ ឋបេសិ។ តត្ថស្សាតិ កត្តុត្ថ សាយិចចតិ។ ប្តតីតិ ប្តុយិតា អារលោកេតត។

សាត្ថកតាច សប្បាយតា ច ចេទិតព្ពា អាលោកិតចិលោកិតស្សាតិ អញ្ញាហរិត្វា សម្ពន្ធោ។ តស្មាតិ គយដ្ឋាតាចិជហតស្សច អាលោកិតចិលោកិតោ។ គោចរសម្បជញ្ញកាចតោ ឯត្ថាតិ អាលោកិតចិលោកិតោ។ អត្តនោ គយដ្ឋាតចវេសតចាតិ លក្ខាទិគយដ្ឋាតចវេសតេច អាលោកតចិលោកតំ កាតព្ពំ, ន អញ្ញា ឧបរិយោ គវេចសិតព្ពាតិ អធិប្បាយោ។ គយដ្ឋាតសីសេតចាតិ ចក្ខុយាតគយដ្ឋាតមុខេតច។ យស្មា បត អាលោកិតាទិ តាយ ធម្មមត្តស្សច បចត្តិចិសេសោ, តស្មា តស្ស យាថាចតោ ជាតតំ អសម្មោហសម្បជញ្ញន្តិ ទស្សេតុំ “អព្ភន្តរេ”តិអាទិ ទុត្តំ។ អាលោកោតាតិ អាលោកេត្តា។ តថា ចិលោកោតា។ ចិញ្ញាតត្តិ កាយចិញ្ញាតំ ប្តតីតិ តស្មា ឧប្បជ្ជតោ។ ចិត្តកិរិយចាយោធាតុចិប្ផារចវេសតាតិ កិរិយមយចិត្តសមុដ្ឋាតាយ ចាយោធាតុយា ចិចលតាការសន្ទាតកាយចិញ្ញត្តិចវេសត។ អក្ខិទលត្តិ អក្ខិបដលំ។ អវធោ សីទតីតិ ឱសីទតិ ចិយ ហេដ្ឋា គច្ឆតិ។ ឧទ្ធំ លង្ឃតីតិ លង្ឃតិ ចិយ ឧបរិ គច្ឆតិ។ យត្តកោតាតិ អក្ខិទលេសុ យោជិតរជ្ជុយោ គហេត្វា បរិក្ខិបតកចក្កោ។ តតោតិ តថា អក្ខិទលិតយោសីទត្សល្លង្ឃតោ។ យតោទ្វារិកជចតស្ស មូលការណបរិជាតតំ មូលបរិញ្ញា។ អាគត្តុកស្ស អក្ខាកតស្ស, តាចកាលិកស្ស ច តក្ខណមត្តបចត្តកស្ស ការចា អាគត្តុកតាចកាលិកការចា, ឯវំ ចវេសត។

តត្ថាតិ ឯតសុ កាចាយ ទស្សិតេសុ បត្តសុ ចិតេត្តសុ។ អង្គកិច្ចំ សាធយមាតត្តិ បធាតត្យតអង្គកិច្ចំ តិប្ផាទេត្តំ, បឋមំ ហត្វាតិ ទុត្តំ ហោតិ។ កចង្គញ្ហិបដិសន្ធិសទិសត្តា បធាតម្ពង្គំ, បធាតព្ពា “បឋម”ត្តិ ទុច្ចតិ, អវិច្ឆេទប្បចត្តិហេតុភាវេត ចា ការណកិច្ចំ សាធយមាតត្តិ អវេត្វា។

តំ អាចរេដ្ឋតាតិ កចក្កសាយញ្ញាចរេសត ចុត្តំ, បចត្តាការចិរេសសចរេសត បត អតីតាទិតា តិខ្ញុំផំ, តត្ថ ច កចក្កុបច្ឆេទស្សេច អាចរេតំ។ តត្ថិរេទាឆាតិ តស្ស តិរុន្ញុតរេតា, អតត្តូរបច្ចយចរេសត រេហតុចចតំ។ “បឆយឌចរេតបិ...រេប... សត្តុយឌចរេតបិ”តិ ញ្ញាឌំ បញ្ចទ្វារិកចីឌិឃំ “អឃំ ញ្ញាតិ, អឃំ បុរិរេសា”តិ រដ្ឋតក្សុត្តយុឃ្យុតាតយកាចំ សត្ថាយ ចុត្តំ។ តត្ថ ហិ អាចដ្ឋតរេចាដ្ឋុតាតំ បុរេទតរំ បចត្តារេឃាតិរេសាយតសិការចរេសត អរេឃាតិរេសា អាចដ្ឋតរេចាដ្ឋុតាការេរត បចត្តតរេតា ញ្ញារេដ្ឋ ញ្ញាតិទ្វុបិឌិយិរុលិកសហកតយត្តំ ឌចតំ ដ្ឋប្បដ្ឋតិ, អតិរេដ្ឋ ច រេតាសសហកតយត្តំ, ត បរេតកត្តូរដ្ឋតក្សុតាឌិ, យរេតាទ្វារេរ ឲច ឲកត្តូរដ្ឋតក្សុតាឌិ រេហាតិ, តស្ស បត យរេតាទ្វារិកស្ស រដ្ឋតក្សុតាឌិរេតា បញ្ចទ្វារិកឌចតំ ឬលំ, ឃធាចុត្តំ ចា សត្ថាឃិ កចក្កាឌិ, ឲចំ យរេតាទ្វារិកឌចតស្ស ឬលការលាចរេសត ឬលបរិញ្ញា ចុត្តា, អាកត្តុកតាចកាលិកតា បត បញ្ចទ្វារិក ឌចតរេស្សច អបុញ្ញកាចរេសត, ញ្ញាត្តុរតាចរេសត ច។ ឃុទ្ធយឌ្ឍរេលតិ សក្កាយប្បរេឌរេស។ រេហដ្ឋុបរិឃចរេសតាតិ រេហដ្ឋា ច ដ្ឋបរិ ច បរិចត្តយាតចរេសត, អបរាបរំ កចក្កុប្បត្តិចរេសតាតិ អរេត្ថា។ តធា កចក្កុប្បាឌចរេសត ហិ រេតសំ កិច្ចិត្វា បតតំ, ញ្ញាយិតា បត រេហដ្ឋិយស្ស, ដ្ឋបរិយស្ស ច កចក្កុស្ស អបរាបរុប្បត្តិចរេសត បញ្ចទ្វារិកឌចតរេតា ចិសឌិសស្ស យរេតាទ្វារិកឌចតស្ស ដ្ឋប្បាឌំ ឌរេស្សតិ តស្ស ចរេសរេតច រដ្ឋតាឌិបចត្តតរេតា។ រេតរេតចាហ “រដ្ឋតាឌិចរេសត អារេលិកិតចិរេលិកិតំ រេហាតី”តិ។

អាបិធត្តិ រេកាចរេកាចំ។ សកកិច្ចតិប្បាឌតចរេសតាតិ អាចដ្ឋតាឌិកិច្ចតិប្បាឌតចរេសត។ តត្ថិ ឌចតំ។ ចក្ខុទ្វារេរ រុបស្ស អាបិធកយរេតត អាចដ្ឋតាឌិតំ បចត្តតរេតា បចត្តិការលាចរេសរេតច “រេកហក្សរេត”តិ ចុត្តំ, ត តិស្សឃចរេសត។ អាកត្តុកបុរិរេសា ចិឃាតិ អត្ថាកតបុរិរេសា ចិឃ។ ក្ខុចិឆា ហិ អាកត្តុកា អតិថិអត្ថាកតចរេសត។ តត្ថ កតបរិធរេឃា “អតិថិ”តិ ចុច្ចតិ, អកតបរិធរេឃា “អត្ថាករេតា”តិ, អឃរេយចិឆាឌិរេបរេតា។ រេតតាហ “ឃធា បររេការេហ”តិអាឌិ ។ តស្សាតិ ឌចតស្ស រដ្ឋតក្សុត្តយុឃ្យុតំ អឃុត្តត្តិ សត្ថរេត្ថា។ អាសិរេតក្សុតិ តិសិរេត្តក្សុ។ អាលាការលត្តិ អត្ថរេតា ចសការលំ។

សត្ថិ សយ្យឃុត្តឆរេយ្ញហិ ឋស្សាឌីហិ។ តត្ថ តរេត្ថច សកកិច្ចតិប្បាឌតដ្ឋារេត កិច្ចត្តិ។ ញ្ញាតីតិ តស្មា អាចដ្ឋតាឌិរេចាដ្ឋុតបរិរេឃាសាតាតំ កិច្ចតរេតា។ ញ្ញាត្តុរាតីតិ អចិរេដ្ឋតិកាតិ។ តត្ថាតិ តស្មិំ ចចរេត អឃំ ដ្ឋបយាតិ អរេត្ថា។ ដ្ឋឌឃត្ថាឃបរិច្ឆិរេត្តា តាច តត្តរេកា ការេលា ឲរេតសត្តិ តាចកាលិកាតិ, តស្ស ការេចា, តំចរេសត។

ឲតត្តិ អសរេយ្ញាហសយ្យឌត្ញា។ ឲត្តាតិ ឲតស្មិំ ឃធាចុត្តឆយ្ញបយុគារេឃ។ ឌស្សតំ ចក្ខុចិញ្ញាលំ, តស្ស ចរេសរេតច អារេលិកតចិរេលិកតបញ្ញាឃតរេតា អាចដ្ឋតាឌីតយក្កហលំ។

សយចារេឃតិ សាយក្កិឃំ។ តត្ថាតិ បញ្ចក្ខន្ធចរេសត អារេលិកតចិរេលិកត បញ្ញាឃយារេត។ តិមិត្តរេត្ថ រេធតំ ក្សុម្ពំ, តត្ថិតិមុត្តរេកា រេកា ឲរេកាអារេលិរេកតិ ត រេត្វច អារេលិរេកតិ។ រេកា ច ឲរេកា ចិរេលិរេកតិ តរេត្វច ចិរេលិរេកតីតិ អរេត្ថា។

“តធា”តិអាឌិ អាឃតតចរេសត, ឆាតុចរេសត ច ឌស្សតំ ចក្ខុទ្វុបិតិ ឃធារេហំ ឌស្សតស្ស តិស្សឃារេយ្ញលបច្ចរេឃា, តធា អាចដ្ឋតា

អតត្តទាឌិបច្ចេឃា, អារេលិកោ ឧបតិស្សយបច្ចេឃាតិ ឌស្សតស្ស ឃុត្តត្តតេយត បទិឃាឃតោ បច្ចឃតា ឌុត្តា៓ ឃហខាតបច្ចេឃាបិ ឌស្សតស្សេច, តិឌស្សតយត្តទេ្ចាតំ អញ្ញាយញ្ញាឃយ្យឃុត្តអត្ថិអចិកតាឌិបច្ចឃាតយ្បិ លព្ភតោ, “ឃហខាតាឌិបច្ចឃា”តិបិ អឆុតា បរេធា ឌិស្សតិ៓ “ឲច”ត្តិអាឌិ តិកយតំ៓

ព្ពដាតិ ឃធាបរិឆ ឃយិញ្ញតបឃាររលោឃុ ឃយ្យខាតំ ចិការេចក្តា “ឃយិញ្ញិតោ បឃាទិតោ”តិអាឌិយាហ៓ តត្ថ បញ្ញាតត្តិ បញ្ញុត្តាតំ៓ តំឃយិញ្ញតបឃាររលោតេច ហិ ឃទេ្ញាឃំ ហត្ថបិដាតំ ឃយិញ្ញតបឃាររលំ ហោតិ, បញ្ញយេតោឃត្តិ ចា បញ្ញា ឃធា “ឃទេ្ឍា”តិ, បញ្ញុចត្តាតត្តិ អត្ថោ៓ ចិត្តចរេឃតេចាតិ ចិត្តរុចិយា ឲច, ចិត្តឃាយត្តិយា ចា៓ ឃំ ឃំ ចិត្តំ ឧប្បញ្ញតិ ឃារេត្តុបិ អតរេត្តុបិ ឃយិញ្ញិតុំ, បឃាទិតុំ ចា, តំតំចិត្តាត្សរេតតេច ឃយិញ្ញតបឃាររលាយកត្វាតិ ឌុត្តំ ហោតិ៓ តត្វាតិ ឃយិញ្ញតបឃាររលោឃុ អត្ថាតត្វុបរិក្កលោ្ហតំ ចេឌិតព្ពត្តិ ឃព្ពទេ្ឍា៓ លលោ លលោតិ តធា ឌិតក្កលាស្ស ព្យាបតិទ្ទាចឆតំ៓ ចេឆតាតិ ឃត្តព្ភតាឌីហិ រុព្ពតា៓ “ចេឆតា ឧប្បញ្ញតី”តិអាឌិតា បរេយ្យរបឃោខតំ ឌស្សេតិ៓ តធា “តា ចេឆតាត្សប្បញ្ញត្តិ”តិអាឌិតាបិ៓ បុរិមំ បុរិមញ្ញាបត្ថិយស្ស បត្ថិយស្ស កាទលចឆតំ៓ កាទលេតិ ឃយិញ្ញិតុំ, បឃាទិតុំ ចា ឃុត្តកាទេល៓ ចាតិត្តិ ឌុទ្ធិ៓ ឃឃាតាឌិ បត ចិឃេឃោ៓

តត្រាឃំ តឃោតិ ឃប្បាឃាឃប្បាឃអបរិក្កលោ្ហត ចត្វុឃត្ថស្សតឃិន្តរោតា តឃោ៓ តឌបរិក្កហលោ អាឌីតចឌស្សតេតេច បរិក្កហលោបិ អាតិឃំឃោ ចិកាចិតោតិ តោឃយិឆ ឧទាហរលំ ចេឌិតព្ព៓ យហារេចតិឃក្កលោតិ ឌក្ខកាយលំទេ្ញា កតស្ស ហេយយាលឹតាយកស្ស យហារេចតិឃស្ស អក្កលោ៓ ឌុត្តញ្ញា–

“ឌីបប្បឃាឌកោ ចេទេរា, រាឌិតោ អឃ្យោកស្ស ទេយ;

ឲចំ កិរាហ តត្វា តេ, ឌក្ខកាយលំ ត្សបតិ៓

យហាបុទេ្ញា យហាត្សបំ, ឃោណ្ណយាលិ យតេរាទេយំ;

ឌីឃំ ហត្វឃតំ ឧគ្គំ, កាទេស្សតិ អគាកេតោ”តិ៓

ត្សយិប្បឌេឃោ ចេត្ថ អក្កលំ “ឧក្ខក្កលោ តត្ថ បបំ អចិត្ត”ត្តិអាឌិឃុ (ខា៓ ១៓១៓៧) ចិឃ, តឃ្វា ឧបធារត្សតោ ឃុឃព្ភតោ ត្សយិប្បឌេឃតិ អត្ថោ៓ តោតេច ការេលោត កិហិ ខារេតាតិ កាឃឃំឃក្កឃយាបឌ្ឍតេហត្សតា ឧក្កោ្ហរេតា ហុត្វា ហឹតាឃាចត្វា៓ ឈោឃឹតិ ឈោឃតំ ឌឃ្យតយាបឌ្ឍ៓ យហារេចតិឃក្កលោបិ ឌឹចទេក្យឌិ៓ កត្វា តត្ថ ឃព្ពាឃំ កលោ្ហត្តិតិ ឌុត្តំ “ឌឹចទេក្យឌិឌល្ហេក”តិ, ឌឹចទេក្យឌិឃា ឌឹចទេឈឌតត្វាឃ កតឌល្ហេកតិ អត្ថោ៓ “យលិឃឃ្យោ តាយ ឃឹហត្យអឌីឃេប ចិឌ្ឍយាតា ឲកា ឃប្បខាតីតិ ចឌត្តិ”តិ អាចទិយាតត្ថុទេត្តេត, (ចិក៓ ម្យុលឌី៓ ៧៣៧) អាចទិយឆយ្ហិបិលទេត្តេត (ឌី៓ តិ៓ ឌី៓ ១៓៧១៣) ឆ ឌុត្តំ៓ “ទេកចិ, អបទេ, អទេ្ញា”តិ ចា អចត្វា “ចឆត្តិ”ទេ្តច ចឆតត្វា ឃារេតា

ករេហតព្ពតាចិត្តាបតត្តំ អញ្ញថា ករេហតព្ពស្ស អចចតតេតា, តស្មា ត តិលសប្បាឌិ ព្ពឆ “យហិសបេ្បា”តិ ទេចឌិតព្ពោ៎

យហារេឆទចត្ថុតាតិ ឲុចំតាយកស្ស ទេឆទស្ស ចត្ថុតា៎ អតេ្តចាសិកោហិតិ តត្ថ តិសិតេ្តស្ស ពាហុស្ស អតេ្តចាសិកោស្ស ឲុកោត អតេ្តចាសិកោត៎ តេតាហ “តំ អតេ្តចាសិកា បុន្និស្ស”តិ៎ កយុដ្ឋាតត្តិ “អត្ថគ្គទេ អត្តា តាយា”តិអាឌិតា (ឌី៎ តិ៎ អដ្ឋ៎ ១៎១០៣) ចក្ខុយាតប្បកាទ៎ ឆាតុកយុដ្ឋាត៎ បកទេលាតេតាបិ ហិ អតេ្តា ចិត្តាឃតីតិ៎ តត្ថ ឌិតាត៎ បុឆ្នត្តាត៎ សក្កហលាចទេសត “តុទេយត្តិ”តិ បុត បុតុចចតកទេលា៎ ឲុចំ ទ្វបំ សកាទេចា ឃស្សាតិ ឲុចទ្វទេបិ តិក្កហិតទេលិបចទេសត ទេតត , កយុដ្ឋាតយតសិការសកាទេចតាតិ អតេ្តា៎ ឲុចទេយត្តាបឹតិ អបិ-សទ្ទេត ទេហដ្ឋា ចុត្តំ អាទេលិកិតចិទេលិកិតបក្ខុយទេបក្ខុត៎ កទេទាតិ៎ អយំ តទេឃា ប្ពុបទិបិ៎

ស្វត្តាកដ្ឋតចទេសតាតិ ឃតេ្ត ទេឃាឌិតស្វត្តាត៎ អាចិដ្ឋាតចទេសត៎ ឌាទ្វឃត្តស្សាតិ ឌាទ្វតា កតឃត្តទ្វបស្ស៎ តំ តំ កិទិយំ ឃាតិ បិបុលាតិ, ហតុបិឌាឌីហិ ចា តំ តំ អាកាទ៎ ក្ងទ្វយាត៎ ឃាតិ កដ្ឋីតិ ឃត្តំ, តដកាឌិបញ្ចាលិកាទ្វបំ, ឌាទ្វតា កតំ ឃត្តំ តថា, តិឌស្សតយត្តទេញ្ចាតំ៎ តថា ហិ ត៎ ទេបិទេតូត ចទេតូត អលដ្កទិឃត្តា ទេបិតុលិកា, បញ្ចា អដ្កាតិ ឃស្សា សឌីចទេស្សចាតិ បញ្ចាលិកាតិ ច ទេចាហទត្តិ៎ ហតុបិឌលឲ្យអតត្តិ ហតុបិឌាត៎ កយ្យត៎, ហតុបិទេឌហិ ចា លិឲ្យអាកទេលា៎

សដ្ឋាដិបត្តឌីចទឆាទេលាតិ ឲុត្ត សដ្ឋាដិឌីចទាត៎ សយាតឆាទលាតាឃ ឲុកទេតាឌស្សត៎ កត្តក្ងតាបតឃតត្តំ, អត្តទចាសកស្ស តិចាសតចទេសត, ទេសសាត៎ បិទ្វបតចទេសតាតិ ឃឆាទហយទេតា្ត៎ តត្តាតិ សដ្ឋាដិឌីចទឆាទលបត្តឆាទេលាស្វ៎ ចុត្តប្បកាទេទាតិ បឆ្ចទេចក្ខុលាចិឆិតា ស្វទេតូ ចុត្តប្បទេកទេឌា៎

ប្ពុលុយកតិកស្សាតិ ប្ពុលុលុកស្ស បទិឲ្យអាហពាហុលកាឃស្ស៎ ឃិតាលុកស្សាតិ ឃិតពាហុលកាឃស្ស៎ ឈតត្តិ អបិ្យតំ៎ ទុបដ្ឋត្តិ តិឌស្សតយត្តំ៎ “ប្ពុតុដ្ឋបិត៎ ទុស្សាត៎ ចតុក្កលំ សដ្ឋាដិ, ឌិក្ងលំ ប្ពុត្តទាសដ្កំ, ឌិក្ងលំ អត្តទចាសកំ, បំស្វក្ងទេល ឃាចឌតូ”ត្តិ (យហាច៎ ១៣៥) ហិ ចុត្តំ៎ ចិបឌីតត្តិ តទុកឃទេតា ចិបឌីតំ, ទេតសំ តិល្លយិ្យ អសប្បាឃំ៎ កស្មាតិ អាហ “អក្កឲ្យអាឌិឌាទេតតា”តិអាឌិ៎ ប្ពុដ្ឋទិត្វា អល្លីឃាបតលដ្ឋំ អក្កឲ្យអំ៎ អាឌិសទ្ទេត តុត្តកយ្ហឌីតិ សក្កលុ្យតិ៎ តថា-សទ្ទោ អតុកដ្ឋតទេតូ, អសប្បាឃទេយចាតិ៎ បដ្ឋលុទេឌសេ បិលាទេកហិ សញ្ចាតចត្តំ បដ្ឋលុ៎ ចាកចិទេសសយំ ទេសតចល្លិ ទុក្ងលំ៎ អាឌិសទ្ទេត ទេការេសឃ្ងកព្ពលិឌិកំ សាតុទេលិយំ កប្បិឃឌីចទ៎ សក្កលុ្យតិ៎ កស្មាតិ ចុត្តំ “តាឌិសត្តិ”តិអាឌិ៎ អទទេញ្ញា ឲុកកស្ស តិចាសត្តទាឃកទត្តិ (ពាហុចទិឃត្តទាទេឃកទេឌសយាហ៎ ទេចាទាឌិសាឆាទលាទេតា ច តថា ចុត្តំ៎ តិប្បទិឃាទេឃត តំ អសប្បាឃត្តិ សប្ពទេត្ថា៎ អទេតទេតច ឃឆាចុត្តយសប្បាឃំ អទេតកត្តំ តឆាទ្វបបច្ចទេឃត កស្សចិ កដាចិ សប្បាឃសម្ពចទេតា៎ ព្ពឌំ បត ក្ខឃំ ឲុកត្តទេយច អសប្បាឃំ កស្សចិ កដាចិបិ សប្បាឃាកាចទេតាតិ ឌទេស្សតិ៎ យិដ្ឋា អាឌីចត្តិ ឲុទេតតាតិ យិដ្ឋាឌីទេចា, អទេតសតចទេសត បច្ចឃបទិទេឃសតបទេឃាទេកា៎ តិយិត្តកយ្ហឌីហិ បចទេត្តា យិដ្ឋាឌីទេចា តថា, ឲុទេតត ឲុកចឹសតិចិឆំ អទេតសតបទេឃាកយាហ៎ ចុត្តចិញ្ញាស្វត្តតិបិតដ្ឋកចាឃំ លុឌ្ឋកបិឌដ្ឋកចាឃញ្ចា ទេយត្តស្វត្តចល្លតាឃំ –

“ទេឃា ព្ពយស្មិំ សាសទេត បព្ពឌិត្វា អត្តាត៎ ត សយ្មា បទេឃាទេឌតិ, តល្អឃិទេលិ ទេហាតិ , ឲុកចឹសតិចិឆំ អទេតសត៎ តិស្សាឃ ឌីចិកំ កប្បេតិ៎

សេយ្យថិទំ? វេឡុទានំ, បត្តទានំ, បុប្ផំ, ផល, ទន្តកដ្ឋ, មុខោទក, សិនាន, ចុណ្ណ, មត្តិកាទានំ, ចាដុកម្យតំ, មុគ្គសូប្យតំ, បារិភដ្យតំ, ជង្ឃបេសនិកំ, វេជ្ជកម្មំ, ទូតកម្មំ, បហិណគមនំ, បិណ្ឌបដិបិណ្ឌំ, ទានានុប្បទានំ, វត្ថុវិជ្ជំ, នក្ខត្តវិជ្ជំ, អង្គវិជ្ជ”ន្តិ។

អភិធម្មដីកាការេន បន អាចរិយានន្ទត្ថេរេន ឯវំ វុត្តំ –

“ឯកវីសតិ អនេសនា នាម វេជ្ជកម្មំ ករោតិ, ទូតកម្មំ ករោតិ, បហិណកម្មំ ករោតិ, គណ្ឌំ ផាលេតិ, អរុមក្ខនំ ទេតិ, ឧទ្ធំវិរេចនំ ទេតិ, អធោវិរេចនំ ទេតិ, នត្ថុតេលំ បចតិ, បិវនតេលំ បចតិ, វេឡុទានំ ទេតិ, បត្ត, បុប្ផ, ផល, សិនាន, ទន្តកដ្ឋ, មុខោទក, ចុណ្ណ, មត្តិកាទានំ ទេតិ, ចាដុកម្មំ ករោតិ, មុគ្គសូបិយំ, បារិភដំ, ជង្ឃបេសនិកំ ទ្វាវីសតិមំ ទូតកម្មេន សទិសំ, តស្មា ឯកវីសតី”តិ (ធ· ស· មូលដី· ១៥០-៥១)។

អដ្ឋកថាចរិយេហិ (ពាហុសាលិនីសុត្តន្តនយេន វុត្តំ, ដីកាចរិយំ បន ចុទ្ទកវត្ថុវិភង្គានិអភិធម្មនយេន, អថវា ឯវំ ពោធេតុំ វិសយតាតិ វទន្តិ, ទីឃំសិត្វា គហេតព្វំ។ អបិច “និមិត្តកម្មាទី”តិ ញាមិតា និមិត្តោភាសបរិកថាយោ វុត្តា។ “មិច្ឆាជីវោ”តិ បន យថាវុត្តបយោគោ, តស្មា និមិត្តកម្មាទយោ មិច្ឆាជីវោ ច, តព្ពោសេន ស្វាប្បត្តិ អសប្បាយំ សីលវិនាសនេន អនត្ថាវហត្តាតិ អត្ថោ។ សមាហារទ្វន្ទេបិ ហិ កត្ថចិ បុល្លិង្គបយោគោ ទិស្សតិ យថា “ចិត្តប្បាទោ”តិ។ អតិរុចិយេ រាគាទយោ, អតិអរុចិយេ ច ទោសាទយោតិ អាហ “អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តី”តិ។ តត្ថ តទុភយំ។ កម្មដ្ឋានាទិវិហននេនាតិ ចក្ខុយាតកម្មដ្ឋានស្ស អធិវហននេន។

“អញ្ញត្រ អន្នា នាមា”តិអាទិនា សង្ខេបតោ អសម្មោហសម្បជញ្ញំ ទស្សេត្វា “តត្ថ ជីវោបិ អចេតនោ”ន្តិអាទិនា ជីវស្ស វិយ “កាយោបិ អចេតនោ”តិ កាយស្ស អត្តសុញ្ញតាវិភាវនេន តមត្ថំ បរិទីបេន្តោ “តស្មា នេវ សុត្វំ ជីវំ លភិត្វា”តិអាទិនា វុត្តស្ស ញាតវិតរន្តោ ភាសន្ត វិភាវេតីតិ ទដ្ឋព្វំ។ ឯវមាព្យរន្តោ វត្តព្វោ – អសម្មោហសម្បជញ្ញំ ទស្សេន្តោ “អញ្ញត្ថេ”តិអាទិមាហ។ អត្តសុញ្ញតាវិភាវនេន បន តទត្ថំ បរិទីបិតុំ វុត្តំ “តត្ថ ជីវោ”ន្តិអាទិ។ ញាណាតិ អត្តសុញ្ញតាវិភាវនស្ស បយោជនត្ថំ ញាតវិតរន្តោ ភាសន្តំ លទ្ធាភាសំ បកាសេន្តោ អាហ “តស្មា នេវ សុត្វ”ន្តិអាទីតិ។

តត្ថ អញ្ញត្រេតិ អត្តនោ សន្តានេ។ តត្ថាតិ តស្មិំ ជីវេបរិភុបនេ។ នេវ ច បរិភុបកត្តបរិភុបិតព្វជីវេវស្ស។ កាយោបីតិ អត្តបញ្ញត្តិយត្ថា កាយោបិ។ “តស្មា”តិ អញ្ញាហរិតព្វំ, អចេតនត្តាតិ អត្ថោ។ អហត្តិ កម្មុកតោ កាយោ។ ធាតុយោតិ ជីវសន្តានតោ វាហិរា ធាតុយោ ធាតុសម្ពហត្តិ កាយសន្តានំ អញ្ញត្តំ ធាតុសម្ពហំ។ បវិត្តករូបបដិដ្ឋានេន ធាតុយោ ធាតុសម្ពហំ បដិដ្ឋានេន្តិ វិយាតិ សម្ពន្ធោ។ បុរតំ វេគ្គហនេតំ, បុរណំ វា បវិត្តំ, ទេហតរតនតកិរិយា, តេន កតត្តិ បវិត្តកំ, តមេវ រូបំ តថា, បតនតកម្មតិដ្ឋាតំ ទារុយត្តិកាជិរូបមិធាធិប្បេតំ។ តស្មាតិ អចេតនត្តា, អត្តសុញ្ញភាវតោ វា។

នានាតំ និចាសោ វម្មិកោ នានាវម្មិកោ។ និត្តីភវាដ្ឋានត្ថតោ រូកេ្ខា វេតិយរុក្ខោ។ កោចិវិ សត្តស្សាបិ កោចិវិ អសត្តស្ស កាយស្ស

ក្តបយាតការេចត ឈោព្យត្តា ទោតបិឆ កចតំ ទោហិតិ យាលិកន្លក្ខយុត្តាឌិហិ អត្តសុត្តាតាឃ តាកចម៉ិកេចតិឃទ្រក្លាឌិហិ ចិឃ កាឃបន្លាទោតត អត្តតា ទោយតស្សំ ចា ទោយតស្សំ ចា ត កាតព្វត្តិ ចុត្តំ ហោតិ។

“លកិ្ខស្សាមិ ចា, នោ ចា”តិ បច្ចចេក្ខលាបុព្វកេត “លកិ្ខស្សាមី”តិ អត្តបយ្យស្សតេតច កទេហតព្វំ។ ឲចញ៉ាបាត្តកបយ្យជ្ជ្ញា កចតីតិ អាហ “បហសាច អក្កទេហត្វា”តិអាឌិ។

ករុបទេត្តាតិ អតិការក្ខទោតា បទេត្តា។ ចត្តាទោរា ចា បច្ចា ចា កល្ហិកា ចតុបច្ចាកល្ហិកា ឃឆា “ក្ខត្តិបត្តា (បរិចិ។ ១៦១), ឈយព្ចាចាចា”តិ (បរិចិ។ ៩១) អណ្ណាបកក្ខតស្ស ហិ ចា-បង្គខស្សច អទេត្វា ព្វុឆ បឆាទោតា ចតុកល្ហិកាហទោតា ចា បច្ចាកល្ហិកាហទោតា ចា បទេត្តា ក្ខត្តិបោឆតិទោឃាតិ ចិកប្យតចទោបត អត្តស្ស កឃ្យាតត្តា។ អាហតា ចតុបច្ចាកល្ហិកា ឃស្សាតិ ចតុបច្ចាកល្ហិកាហទោតា ឃឆា “អក្យាហិទោតា”តិ, ចតុបច្ចាកល្ហិកាហិ ចា អាហទោតា តឆា, ក្ខត្តិបោឆតិឃកាចស្ស ទេហតុកព្ពចចតទេច្ចតំ។ កាយច្ចក្ខាតបច្ចាពត្តតបិក្លាបចេ (បរិទា។ ៩១១) បច្ចាកល្ហិកាហទោតាបិ បទេត្តា បរិក្ខិត្តិតព្វការេចត ចុទេត្តា, ក្ខត្តិបោឆតិឃតាយទេត្តត បត បលិទៅឆការលទោតា ព្វុឆ អបប្យារោឃាតិ ឥដ្ឋត្តំ។ ក្ខទ្ទាតបទេត្តាតិ អកល្ហិកាហតយិ បកតិឃាច ក្ខត្តិបោឆតិឃបត្តំ បត្តាឃាហ។ “តំ ឆោចត្តទេស្សចា”តិអាឌិ តក្ខកឃស្សាបិ អបប្យាឃការេច ការលំ។ “យលិចណ្ហបទេត្តា បត ទលិកតិទោឃា”តិ ព្វុឃិតា កិច្ចាបិ ទោបា ចិតឃបរិឃាទោឃត កបិទោឃា, សុត្តត្តបរិឃាទោឃត បត អត្តទាឃការលទោតា អបប្យារោឃាតិ ឥទេស្សតិ។ “បត្តំ កឃំ អាទោរបត្វា យឌ្ឍត្វា បចត្តិ ‘យលិចណ្ហំ ករិស្សាមា’តិ, ត ចដ្ដតី”តិ (បរិទា។ អដ្ឋ។ ១។បរិច្ឆព្វុត្តកចិតិច្ឆទោឃា) ហិ ចិតឃដ្ឋកចាសុ បចតកិរិឃាយត្តទេច បដិក្ខិត្តំ។ តឆា ហិ ចតត្តិ “យលិចណ្ហំ បត បត្តំ អទេញាត កតំ លកិ្ខត្វា បរិក្ខិត្តំ ចដ្ដតី”តិ (បារទេ្វ។ ជី។ ១។ប័រ) “តាឌិបញ៉ាអទេញា ឲកកស្ស តិចាបត្តទាឃកទ”ត្តិអាឌិតា ចិចទេ ចុត្តតទោឃត “តិមិត្តកយ៉ាឌិចទោបត លទ្ធា បត ឲកត្តអកបិទោឃា បិលចិតាបតេត អតត្វាចហត្តា”តិអាឌិតា អទេឃត្តិ ចុត្តតទោឃាបិ ឃឆាទោហំ តេតទេត្តា។ ទោបចយាតស្សាតិ ទេហត្វទេត្តា កឆចចតំ អកិចដ្ឋតបរិហាឃតស្ស។

“អព្ភត្តទេ”តិអាឌិ បទេត្តទេបិ។ “តត្វា”តិអាឌិ អត្តសុត្តាតាចិកាចតេត ចិត្វាទោរា។ បល្ហាទោបតាតិ កយ៉ាទោតំ អទោឃាកហលចិទោបទោបត។ អក្កិចណ្ហបត្តក្កហលោតិ អក្កិតា ឈាបិតត្តា អក្កិចណ្ហក្ខតបត្តស្ស កហលោ។ ទាកាឌិបរិច្ឆអាហដតកបត្តស្ស ច្រាឌិបទេច ក្តបយាតំ ឃុត្តត្តិ ឲចំ ចុត្តំ។

“អបិចា”តិអាឌិតា បញ្ញាដិចិចទបត្តឆារលោសុ ឲកទោតា អបទេមាហបយ្យជ្ជ្ញា ឥទេស្សតិ។ លិត្តហត្វបិទេច អតាឆយតុទេស្សតិ បឌ្ឍទេត្តា។ តិលយក្លិកា តាយ អាបាដិកកាទិកា។ កចាឌិតញ៉ាចលោសុ តិលយក្លិកាហិ កតា អតឃញ្ញបតទេហតុក្ខតា អណ្ណកា អាបាដិកា តាយ ចុច្ចតិ។ អតាឆបាលិឃត្តិ អតាឆាតំ តិចាបបាលិឃំ។ ឥឃាលុកាតិ ករុលាពាហុលិ។ ចលាយត្តទោចាញ្ញអកាតិតិ ចលាប្យាទោលាត បដិច្ឆាឆតត្វាឃ លិត្តទោចាញ្ញអលណ្ហកាតិ។ ទោកបត្តិតិ ពាហុសុ ទោកបត្តិ អតាឆយតុស្សាតំ។ ឆ្វលិតិតិ ឆទ្ធាតិ។ តត្វាតិ តសិំ បិបុលាទេត, កាចលក្លលោ, តិមិទេត្តា ចា ឲចំ កុម៉ុំ កស្វាតិ ចុត្តំ “ចលាបដិច្ឆាឆតយទេត្តតេតចា”តិអាឌិ។ ទោចាញ្ញអទោកត, កបិទោលតាតិ ច អត្តទោឃាទេក កយុទេត្វ តតិឃា, កទោលទេត្វ ចា។ ចលាបដិច្ឆាឆតយទេត្តតេតច ទោកបជ្ជកទោលាយទេត្តតេតចាតិ បត ចិទោបតំ, ត បត យណ្ហតាតុកចតាឌិប្យកាទោទេត អទេត្វាតិ។ បន្លាទក្ខត្តាឌិហិ

តិដ្ឋាតុស្ស កាយស្ស បរិភោគក្ខតានំ បត្តចីវរានំ ឯវមេវ ឧបយោគយុបបត្តិ តថា វចនំ ឥដ្ឋំ។ សុខុមត្ថសល្លក្ខណេន ឧត្តមស្ស សម្បជានស្ស ករណសីលត្តា, បុរិមេហិ ច សម្បជានការីហិ ឧត្តមត្តា ឧត្តមសម្បជានការី។

អសនាទិកិរិយាយ កម្មវិសេសបយោគតោ អសិតាទិបភេទេ ច កម្មវិសេសសហិតោ កិរិយាវិសេសោ វិញ្ញាយតីតិ វុត្តំ “អសិតេតិ បិណ្ឌបាតភោជនេ”តិអាទិ។ អត្ថវិសេសោបិ អត្ថោតិ អត្ថប្បការោបិ បយោជនវិសេសោ។

តត្ថ បិណ្ឌបាតភោជនាទីសុ អត្ថោ នាម ឥមិនា មហាសិវត្ថេរវាទវសេន “ឥមស្ស កាយស្ស ឋិតិយា”តិអាទិនា (ម។ និ។ ៣.១២០; អ។ និ។ ៩.៣៦; ៦.៨; ធ។ ស។ ១២៣៣; មហានិ។ ២០៩) សុត្តេ វុត្តំ អដ្ឋវិធម្បិ បយោជនំ ទស្សេតិ។ មហាសិវត្ថេរោ (ធ។ ស។ ៦.១២៣៣) ហិ “ហេដ្ឋា ចត្តារិ អង្គានិ បដិក្កូលេបិ នាម, ឧបរិ បន អដ្ឋង្គានិ បយោជនវសេន សមោធានេតព្វានី”តិ វទតិ។ តត្ថ “យាវទេវ ឥមស្ស កាយស្ស ឋិតិយា”តិ ឯកមង្គំ, “យាបនាយា”តិ ឯកំ, “វិហិំសូបរតិយា”តិ ឯកំ, “ព្រហ្មចរិយានុគ្គហាយា”តិ ឯកំ, “ឥតិ បុរាណញ្ច វេទនំ បដិហង្ខាមី”តិ ឯកំ, “នវញ្ច វេទនំ ន ឧប្បាទេស្សាមី”តិ ឯកំ, “យាត្រា ច មេ ភវិស្សតី”តិ ឯកំ, “អនវជ្ជតា ចា”តិ ឯកំ, ផាសុវិហារោ បន ភោជនានិសំសមត្តំ ឯវំ អដ្ឋ អង្គានិ បយោជនវសេន សមោធានេតព្វានិ។ អញ្ញថា បន “នេវ ទវាយា”តិ ឯកមង្គំ, “ន មទាយា”តិ ឯកំ, “ន មណ្ឌនាយា”តិ ឯកំ, “ន វិភូសនាយា”តិ ឯកំ, “យាវទេវ ឥមស្ស កាយស្ស ឋិតិយា យាបនាយា”តិ ឯកំ, “វិហិំសូបរតិយា ព្រហ្មចរិយានុគ្គហាយា”តិ ឯកំ, “ឥតិ បុរាណញ្ច វេទនំ បដិហង្ខាមិ, នវញ្ច វេទនំ ន ឧប្បាទេស្សាមី”តិ ឯកំ, “យាត្រា ច មេ ភវិស្សតី”តិ ឯកំ, “អនវជ្ជតា ច ផាសុវិហារោ ចា”តិ បន ភោជនានិសំសមត្តំ វុត្តានិ អដ្ឋង្គានិ ឥធាគតនិយ្យាតានិ។ កស្មាតិ ចេ? បយោជនាភាវេន អភាវតោ, ឧភយេន ច ឥធ អត្ថសម្ពន្ធេ វុត្តត្តា។ តត្ថ ច “នេវទវាយាតិអាទិនា នយេន វុត្តា”តិ មរិយាទវចនេន ឧតិមនយស្សេវ ឥធាធិប្បេតភាវោ វិញ្ញាយតីតិ? ន, “នេវ ទវាយា”តិអាទិនា បដិក្កូលបច្ចវេក្ខណស្ស ឧបដ្ឋាបេតព្វស្ស អនុក្កមេន បរិច្ចជិតព្វាបេក្ខាយ ទេសិតត្តា, យថាទេសិតតត្តិក្កមេស្សេវ មរិយាទការណេន ទស្សនតោ។ បិដកក្កមេនេវ ហិ “នេវ ទវាយាតិអាទិនា នយេនា”តិ វុត្តំ, ន អត្ថក្កមេន, តេន បន “ឥមស្ស កាយស្ស ឋិតិយាតិអាទិនា នយេនា”តិ វត្តព្វត្តា។

តិសា ភេទេត្វ វិសា កាលំ សណ្ឋាយ “បដិក្កូលំ នាមា”តិ វុត្តំ, ភោជនាទិកិច្ចាយ ហត្ថប្បសារណំ ឧច្ចារាទិអត្ថាយ អាវេណិកករណត្ថំអាទិនា អត្តក្កមេន ឧច្ចារាទិបយោគោ វាយោធាតុវេគេន និក្ខមតោ។ វាយោធាតុវិប្ផារវេគនាទិ ឯត្ថ ឯវ-សន្ធេន និវេត្តនត្ថំ វេស្សតិ “ន កោចិ”តិអាទិនា។ ឧដ្ឋិតា នាម អនាបុរណំ, មំ “នាញ្ញា”តិបិ វទន្តិ។ យន្តកេនាតិ វក្កយន្តកេន។ យនាតិ ឳឡារតិឡារតោក្កូបតតិក្កូបតាទីសុ វាយមតិ ឯតេនាតិ ហិ យន្តកំ។ សញ្ញាណករណំ មុសលកិច្ចំ។ អភ្ភាកត្វា បតិដ្ឋាបនំ ឧទុក្ខលកិច្ចំ។ អាលោឡិតវិលោឡិតស្សេវ បរិវត្តនំ ហត្ថកិច្ចំ។ ទត្តីតិ ឯវំ។ តត្ថាតិ ហត្ថកិច្ចសាធនេ, ការលក្ខណេ, តិមិទេត្វ ចា ខុទ្ទំ នខេណេឡូតិ បសន្នឡេឡូ។ ពហលេឡូតិ អាវិលេឡូ។ ជិវ្ហាសណ្ឋានេន ហត្ថេន អាលោឡិតវិលោឡិតវសេន ឡនតោ ជិនតោ ច បរិវត្តនំ ជិវ្ហាហត្ថបរិវត្តនំ។ ទន្តា, ឧក្ខលីតិ ទន្តវិ បរិយាយវចនំ។ “បុនម ទន្តា ឧក្ខលីតិ”តិ ហិ វុត្តំ។ តាឡ បន ធេយ ភោជនានិតិ អភ្ភាកត្វា ឯហាតិ, ឧមា ទន្តា, យាយ បន តាលុបុព្វេណានិតិ ទន្តវាតិ, វា ឧក្ខលីតិ វេចិនត្តំ។ បលិលឌិតត្តិ បតិដ្ឋាតក្ខំ បលិលិឌិតត្វាទិ៍ និឧស្សនមត្តនេក្ខា។ ឆាវេទន្តាតិ បតិដ្ឋាតការេន សមុដ្ឋិតត្តា។ បឆតិតត្តាទនលស្ស វាតត្ថាទវាយុតា វិយ

បរិក្ខត្តាហារស្ស ចារេយាធាតុតាច អាយាសេយ អចដ្ឋាតត្តិ ឥស្សេតិ “ចារេយាធាតុចេសេតច ចិដ្ឋតី”តិ ឥលិតា៓ តថា បរិក្ខត្តញ្ញាអាហារំ ចារេយាធាតុ ទេដ្ឋា ច ចិរិយន្ទា ឈតំ បរិចចុំ កត្វា យាច បក្កា សត្តិរុន្តកចេសេត អាយាសេយ បតិដ្ឋិតំ កទោតីតិ៓ ឪដ្ឋតំ តាយ យត្តូ ខ្កល្លិយាតីតិ បតិដ្ឋាបេត្វា បចត្តិ, យា “ចុល្លី”តិបិ ចុច្ចតិ៓ ទស្សេតណ្ឌា តណ្ឌកោ៓ បតោរោា យដ្ឋិ៓ ឥតីតិ ចុត្តប្បការយតិដិសតិ៓ ចុត្តប្បការស្សេច ហិ ធាតុចេសេត ចិកាចតា៓ តត្ត អតិហទតីតិ យាច យុលា អកិហទតិ៓ ឱតិហទតីតិ តទោា កុដ្ឋិយំ ចិយិស្សំ កទោទោត្តា ហទតី”តិ (ឌី៓ និ៓ ឌី៓ ១៓១៣) អាចទិយធ្យុបិលទេត្តទោ, អាចទិយាតត្តទេត្តទោ បត “តទោា យាច កុដ្ឋិ, តាច ហទតី”តិ (ចិក៓ ម្យុលឌី៓ ១១១) អាហ៓ តក្ខកយរ្សិ អត្តទោា ឲកទេយច ខ្កយត្តាបិ កុដ្ឋិសយ្ឌត្តយត្តំ ហទលាស្សេច អធិប្បេតត្តា៓

អបិច អតិហទតីតិ យុលន្ទារំ អតិក្កាមេទត្តា ហទតិ៓ ឱតិហទតីតិ កុដ្ឋិកតំ បស្សេតា ហទតិ៓ ធាទេតីតិ អាយាសេយ បតិដ្ឋិតំ កទោតិ ៓ បរិចទេត្តតីតិ អបរាបរំ បរិចត្តតំ កទោតិ៓ សញ្ចុរេណ្ណតីតិ យុសលេត ចិយ សញ្ចុណ្ណតំ កទោតិ៓ ចិសេាសេតីតិ ចិសេាសតំ តាតិសុក្ល កទោតិ៓ តិហទតីតិ កុដ្ឋិទោា ពហិ តិក្ខាទេតិ៓ បធឱធាតុកិច្ចម្បិ យធាចុទេត្តារេយច អទេត្វា៓ តាតិ បត អាហារស្ស ធាទលបរិចត្តតសញ្ចុណ្ណតចិសេាសតាតិ បធឱសហិតា ឲច ចារេយាធាតុ កាតុំ សក្កោតិ, ត កេចលិ, តស្មា តាតិ បធឱធាតុយាបិ កិច្ចការេចត ចុត្តាតិ៓ សិទតេហតីតិ ទោទេយតិ៓ អល្លត្តញ្ញា អតុបិទេលតីតិ យធា ចារេយាធាតុអាតីហិ អតិចិយ សេាសតំ ត ទោាតិ, តថា អល្លកាចញ្ញា តាតិអល្លតាកទលចេសេត អតុបិទេលតិ៓ អញ្ញុសេាតិ អាហារស្ស បធិសតបរិចត្តតតិក្កលយតាតីតំ យេក្កា៓ ចិញ្ញាណធាតុតិ យតោាចិញ្ញាណធាតុ បរិយេយសតន្ញាហទលាតិចិដាតតស្ស អធិប្បេតត្តា៓ តត្ត តត្វាតិ តស្មិំ តស្មិំ បរិយេយសតន្ញាហទលាតិកិច្ចំ តំតំចិដាតតស្ស បច្ចយក្ខទោា តំតិបក្ខាតកោទេយច បយោារកោ សម្មាបយោារកោ តាយ៓ យេត ហិ បយោារកេត បរិយេយសតាតិ តិបក្ខន្តតិ,៓ សេា តត្ថិសយចិដាតតរ្សិ តិបក្ខាទេតិ តាយ តឥចិតាកាចទោា៓ តយត្តាយ អាកយុាតិ អទេត្វា៓ អាកុដតីតិ បរិយេយសតចេសេត, អន្ញាហទលាតិណ្ណាតិណ្ណាតិបដិសំទេចឥតចេសេត ច តាតិ បរិយេយសតន្ញាហទលាតិណ្ណាតិណ្ណាតាតីតិ អាចទេដ្ឋតិ ចិដាតាតិ៓ អាចដ្ឋតបុន្តាកត្វា ចិដាតតស្ស ចិដាតតទេយ្យត្ត កហិតត្តិ ទេចតិតន្ទា៓ អឆ ចា សម្មាបយោារកោ តាយ សម្មាបដិបត្តិ៓ តយត្តាយ អាកយុ៓ “អត្ថត្តទេ អត្តា តាយ ទោាចិ កុន្ញុតកោ តត្វី”តិអាតិតា អាកុដតិ សយត្តាហទតិ, ចិដាតាតីតិ អទេត្វា៓ អាទេកាកបុន្តកោ ហិ សទេន្តា ចិញ្ញាណញ្ញាបិទេាតិ “អាកុដតី”ទេច្ចច ចុត្តំ៓

កយតទោាតិ កិក្កាចារចេសេត ទោាចទោាយំ ខ្កិស្ស កយតទោា៓ បច្ចាកយតរ្សិ កយតសកាចត្តា ឥលិតាច សក្កហិតំ៓ បរិយេយសតទោាតិ ទោាចទោាទេយ កិក្កាយ អាហិណ្ឌតទោា៓ បរិយេយសតសកាចត្តា ឥលិតាច បដិក្កលតសាលិដ្ឋិបសក្កលតរ្សិ សក្កហិតំ៓ បរិទោាកទោាតិ ឥត្តយុសទេលហិ សញ្ចុណ្ណត្វា ឌិច្ចាយ សម្បរិចត្តតក្កលាទេយច អត្តទហិតចណ្ណាក្កសក្កាទចិសេសំ សុចាតទោាលហិយំ សុចាតចយធុ ចិយ បទេយទោកុដ្ឋិ អាហារំ បរិក្ខន្ញុតទោា៓ អាសយទោាតិ ឲចំ បរិក្ខត្តស្ស អាហារស្ស បិត្តសេយញ្ញាទេលហិតាសយកាចុបកយទេតត បទេយឌិកុដ្ឋតទេហតុក្ខតទោា អាយាសយស្ស ខ្កបរិ បតិដ្ឋាតកបិត្តាឌិចតុន្ញុធាសយទោា៓ អាសយតិ ឲកន្ញុបចត្តយាទេតាបិ កយុតលចចត្តិទោា ហុត្វា យទិយាឥចេសេត អញ្ញាយញ្ញា អសក្កទោា ចិដ្ឋតិ បចត្តតិ ឲត្វាតិ ហិ អាសេយា, អាយាសយស្ស ខ្កបរិ បតិដ្ឋាតកោ បិត្តាឌិ ចតុន្ញុធាសេយា៓ យទិយាឥទេត្វា ហិ អយយាកាទោា៓ តិធាតទោាតិ អាយាសយទោា៓ តិទេឆតិ យធាក្ខទេត្តា អាហារោ តិចិទោា ហុត្វា ចិដ្ឋតិ ឲត្វាតិ ហិ អាយាសេយា “តិធាត”ត្តិ ចុច្ចតិ៓ អបរិបក្កទោាតិ ក្ខត្តាហារបរិបាចទេតត កហលិសក្កាទេតត កយុដទោាដសា អបរិបាកទោា៓

បរិបក្កតោតិ យថាវុត្តកម្មជតេជសា ច បរិបាកតោ។ ផលតោតិ និប្ផត្តិតោ, សម្មាបរិបច្ចមានស្ស, អសម្មាបរិបច្ចមានស្ស ច ភុត្តាហារស្ស យថាក្កមំ កេសាទិកុណបដ្ឋអាទិរោគាទិនិប្ផត្តិសង្ខាតបយោគតោតិ វា អត្ថោ។ “ឧទយស្ស ផល”ន្តិ ហិ វុត្តំ។ និស្សន្ទតោតិ អក្ខិកណ្ណាទីសុ អនេកទ្វារេសុ ឧតោ វិតោ ច វិស្សន្ទតោ។ វុត្តញ្ហិ–

“អន្នំ បានំ ខាទនីយំ, ភោជនញ្ច មហារហំ;

ឯកទ្វារេន បវិសិត្វា, នវទ្វារេហិ សន្ទតី”តិ។ (វិសុទ្ធិ។ ១។៣០៣);

សម្មក្ខនតោតិ ហត្ថបាទាទិអង្គេសុ នវសុ ទ្វារេសុ បរិភោគកាលេ, បរិភុត្តកាលេ ច យថារហំ សព្ពសោ មក្ខនតោ។ សព្ពត្ថ អាហារេ បដិក្កូលតា បច្ចវេក្ខិតព្ពាតិ សហ បរិយេសនេន យោជនា។ ឋិតិកិរិយានិប្ផត្តិបដិបាទនេន វាយំ “កាយតោ”តិអាទិកា អនុបុព្វី ឋបិតា។ សម្មក្ខនំ បន បរិភោគាទីសុ លព្ភមានម្បិ និស្សន្ទនេន វិសេសតោ បដិក្កូលន្តិ សព្ពបច្ឆា ឋបិតន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។

បត្តកាលេតិ យុត្តកាលេ, យថាវុត្តេន វា តេជេន បរិបច្ចនតោ ឧច្ចារបស្សាវភាវំ បត្តកាលេ។ វេគសន្ធារណេន ឧប្បន្នបរិឡាហត្តា សកលសរីរតោ សេទា មុច្ចន្តិ។ តតោ យេវ អក្ខីនិ បរិព្ភមន្តិ, ចិត្តញ្ច ឯកគ្គំ ន ហោតិ។ អញ្ញេ ច សូលកណ្ឌុរាទយោ រោគា ឧប្បជ្ជន្តិ។ សព្ពំ តន្តិ សេទមុច្ចនាទិកំ។

អដ្ឋានេតិ មនុស្សាមនុស្សបរិគ្គហិតេ ខេត្តទេវាយតនាទិកេ អយុត្តដ្ឋានេ។ តាទិសេ ហិ ករោន្តំ កុទ្ធា មនុស្សា, អមនុស្សា វា ជីវិតក្ខយម្បិ បាបេន្តិ។ អាបត្តីតិ បន ភិក្ខុភិក្ខុនីនំ យថារហំ ទុក្កដបាចិត្តិយា។ បតិរូបេ ឋានេតិ វុត្តវិបរីតេ ឋានេ។ សព្ពំ តន្តិ អាបត្តិអាទិកំ។

និក្ខមាបេតា អត្តា នាម អត្ថិ, តស្ស កាមតាយ និក្ខមន្តិ ពាលមញ្ញន្តិ និវេត្តុំ “អកាមតាយា”តិ វុត្តំ, អត្តនោ អនិច្ឆាយ អបយោគេន វាយោធាតុវិប្ផារវេគេន និក្ខមតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ សន្និចិតាតិ សមុច្ចយេន ចិតា។ វាយុវេគសមុប្បីឡិតត្តាតិ វាយោធាតុយា វេគេន សមន្តតោ អវបីឡិតត្តា, និក្ខមនស្ស វេតំ ហេតុវចនំ។ “សន្និចិតា ឧច្ចារបស្សាវា”តិ វត្វា “សោ បនាយំ ឧច្ចារបស្សាវោ”តិ បុន វចនំ សមាហារទ្វន្ទេបិ បុល្លិង្គបយោគស្ស សម្ភវទស្សនត្ថំ។ ឯកត្តមេវ ហិ តស្ស និយតលក្ខណន្តិ។ អត្តនា និរបេក្ខំ និស្សដ្ឋត្តា នេវ អត្តនោ អត្ថាយ សន្តកំ វា ហោតិ, កស្សចិបិ ជីយនវសេន អនិស្សជ្ជិតត្តា, ជិគុច្ឆនីយត្តា ច ន បរស្សាបីតិ អត្ថោ។ សរីរនិស្សន្ទោវាតិ សរីរតោ វិស្សន្ទមេវ និក្ខមនមត្តំ។ សរីរេ សតិ សោ ហោតិ, នាសតីតិ សរីរស្ស អានិសំសមត្តម្បិ វទន្តិ។ តទយុត្តមេវ និទស្សនេន វិសមកាវេតោ។ តត្ថ ហិ “បដិជគ្គនមត្តមេវា”តិ វុត្តំ, បដិសោធនមត្តំ ឯវាតិ ចស្ស អត្ថោ។ វេឡុនាឡិអាទិឆិទ្ទកោដកំ ឆិទ្ទកោដ្ឋា តត្ថ ឆឌ្ឌិតោទកំ។

“ກເຕຕິ ກຍເຣ”ຕິ ປຸເຕ຺ຐ ອຄິຄ຺ຄຍປຕິຄ຺ຄຍກທເຌເຣ ກຍເຣປິ ປຸຣເຕາ, ປຈ຺ຉເຕາ ຈ ກາຍສ຺ສ ອຕິຫຣໍ ຫຸຕ຺ຕິ ຍາຌ ກຍເຣເຍ ກທິຕ”ຕິ (ຍິກ຺ ຍຸລຊີ຺ ໓໑໓) ອາຈຣິຍາຕຸເຕຣເຣ ຫຸຕ຺ຕໍ, ຕໍ ເກຍິຍາເຈາ ຕາຍ ອາຈຣິຍປຸປິລເຕຣເຣ ກຕໍ຺ ກຖາຕິ ເຈ? ກຍເຣ ປຈຕ຺ຕສ຺ສ ປຸຣເຕາ, ປຈ຺ຉເຕາ ຈ ກາຍາຕິທເຣສ຺ສ ຕຌຍິຕາກາຈເຕາ ປຌຊີຕິທາເຣຕິຍຍິຕາຍ ກຍຕກິຣິຍາຍ ວຈ ນຍຫິຕຕ຺ຕາ, ຍິກຸຕ຺ຕກຣາຊີຫິ (ອກິ຺ ອຕ຺ຐ຺ ໑຺໓໑໑) ຈ ຍິເຣາຌຕເຕາ຺ ຫຸຕ຺ຕຕິຍຕຕ຺ຕ ກຍຕສ຺ສ ງຸກຍຕ຺ຕ ນຍຈເຣາຌຕໍ, ເກຌຕ຺ຕຍາ –

“ວຕ຺ຕ ຈ ວເກາ ຕຸຣິຍາປເຣາ ຄຶສ຺ສ ຉາເຕສ຺ສ ອາກເຕາ຺ ເນາ ເທຕຸ ‘ອຄິຄ຺ຄເຕ຺ຕ ປຕິຄ຺ຄເຕ຺ຕ’ຕິ ວຕ຺ຕ ຄິຄ຺ຄາຈາຣກາເຍ ກຈ຺ຉເຕາ ຈ ອາກຈ຺ຉເຕາ ຈ ອຕ຺ຐາຕກຍຕຈເຍນຕ ກທິເຕາ຺ ‘ກເຕ ຍິເຕ ຕິນິເຕ຺’ຕິ ວຕ຺ຕ ຍິທາເຣ ຫຸຕ຺ຕິກປິຕ຺ຐາຣິຣິຍາປຈເຍນຕ ກທິເຕາຕິ ເຈຍິຕເຕ຺ຐາ”ຕິ຺

“ກເຕ”ຕິອາຊີສຸ ອຈຕ຺ຕເກເຌຕ ກິຣິຍາເກເຌເຍຈ, ຕ ປຕ ອຕ຺ຕເກເຌາຕິ ຌເຍສ຺ສຕໍ “ກຈ຺ຉເຕ຺ຕາ ຈາ”ຕິອາຊີ ຫຸຕ຺ຕໍ຺ ເຕາຕາທ “ຕຖາ”ຕິອາຊີ຺ ຕຕ຺ຕ ສຸເຕ຺ຕຕິ ຊີລຕິກາເຍ, ຍຕ຺ຐຸຍຕິກາເຍ ຈ ນຍຸເຕ ນຕິປຕ຺ຐາຕສຸເຕ຺ຕ (ຊີ຺ ຕິ຺ ໑຺໑ລິ໑; ຍ຺ ຕິ຺ ໓຺໑໐໓) ອຕ຺ຐາຕິຕິຣິຍາປຈາຕິ ຍິຣປຈຕ຺ຕກາ ຊີລກາລິກາ ຕຸຣິຍາປຈາ ອຕ຺ຐາຕນຕ຺ຕສ຺ສ ຍິຣກາລຈຈຕເຕາ “ອຕ຺ຐຕິຍໍ ອສ຺ສ ຍິຣຕິຕິກ”ຕ຺ຕິອາຊີສຸ (ຊີ຺ ຕິ຺ ໑຺໑ປ໕; ໑຺໑ລິລິ; ປິເຣາ຺ ໑໑) ຍິຍ, ອຕ຺ຐາຕກຍຕປຈຕ຺ຕກາ ຈາ ຊີລຍຕ຺ຕິກາ ຕຸຣິຍາປຈາ຺ ອຕ຺ຐາຕນຕ຺ຕາ ຫິ ຊີລຍຕ຺ຕປຣິຍາເຍາ “ອຕ຺ຐາຕກຍຕນຍເຍາ”ຕິອາຊີສຸ (ປິຍິ຺ ໑໑໑, ໑໑ລິ) ຍິຍ຺ ຍຕ຺ຐຸຍາຕິ ຄິຄ຺ຄາຈາຣາຊີຈເຍນຕ ປຈຕ຺ຕາ ຕາຕິຍິຣກາລິກາ, ຕາຕິຊີລຍຕ຺ຕິກາ ຈາ ຕຸຣິຍາປຈາ຺ ຫຸຕ຺ຕິຍຣິຍາປຈາຕິ ຍິທາເຣ, ອຕ຺ຐາຕ຺ຕ ຈາ ຕຸເຕາ ຍິເຕາ ຈ ປຣິຈຕ຺ຕຕາຊີຈເຍນຕ ປຈຕ຺ຕາ ອປ຺ປຍຕ຺ຕກກາເຈຕ ຫຸຕ຺ຕຍິຫຸຕ຺ຕິຍກຸຕາ ຕຸຣິຍາປຈາ຺ ອປ຺ປຍຕ຺ຕກຍິ ຫິ “ຫຸຕ຺ຕຍິຫຸຕ຺ຕ”ຕ຺ຕິ ເລາເກ ຈເຌຕິ຺ “ຫຸຕ຺ຕກຫຸຕ຺ຕິຕິກິຣິຍາປຈາ”ຕິປິ ປິເຣາ, ຫຸຕ຺ຕກາ ທຸຕ຺ຕາ ຫຸຕ຺ຕເຕເຍຕ ຫຸຕ຺ຕິກາ ຕຸຣິຍາປຈາຕິ ອເຕ຺ຕາ຺ ຕຖາຕິ ວຈໍ ອຈຕ຺ຕເກເຌຕ ຕຸຣິຍາປຈເກເຌຍຕ຺ຕສ຺ສ ກຈຕເຕາ຺ ເຕາສຸປີຕິ “ກເຕ ຍິເຕ”ຕິອາຊີສຸປິ຺ ຫຸຕ຺ຕເຕເຍຕາຕິ “ອຄິຄ຺ຄເຕ຺ຕ”ຕິອາຊີສຸ ຫຸຕ຺ຕເຕເຍຕ຺

ອປເຣກາເກຕິ ກຍຕິຕຣິຍາປຈເຕາ ອປເຣກາເກ຺ ຍິເຕາຕິ ຍິຕິຕຣິຍາປຈນຍປ຺ປເຕ຺ຕາ຺ ວເຕ຺ຕຈາຕິ ຈຕ຺ຕຍເຕເຍຈ຺ ວຈໍ ນຕ຺ຕ຺ຕ ຍຈາເຣທໍ຺

ກຍຕຉາຕຕິນຕ຺ຐາຕໍ ຍິຍ ຕິນີຕຕນຍຕສ຺ສ ກຍຈຈຕຍຍຸຕ຺ຕໍ ເຍກຸເຍຸກ ຕຈາ ກຍາກາຈເຕາຕິ “ງຸຕ຺ຐາຍ” ຍິເຕ຺ຈ ຫຸຕ຺ຕໍ຺

ຍາກິຣິຕນຕ຺ຕສຕ຺ຕິຌາຕເຕາ ເຈຕ຺ຕ ກຈເຕ຺ຕາຕເຣຈເຍນຕ ຕິເຕ຺ຕາກ຺ຄຍຕເຍຈ ນຍຕໍ, ຕ ປຕ ປິຕິ຺ປນາເຣລຍຕ຺ຕິ ຌເຍສ຺ສຕິ “ກິຣິຍາຍຍປຈຕ຺ຕາຕ”ຕ຺ຕິອາຊີຕາ຺ ຍິຈາເຍສ຺ສນິຄ຺ຄປເຌ (ປິເຣາ຺ ລິລິ) ຍິຍ ປິຕິ຺ປນາເຣລາສ຺ສາປິ ນຍຕິຕຣິຍາປຈກາເຈຕ ວກລກ຺ຸລຕ຺ຕາ ວຕ຺ຕາຈເຣາຌຕໍ ຌຕຸຕ຺ຐາ຺ ກເຣໍ ກິຣິຍາ, ກາຍາຊີກິຈ຺ຸ, ຕໍ ຕິຕ຺ຐເຕ຺ຕຕ຺ຕິຕິ ກິຣິຍາຍຍາຕິ ຕຕ຺ຐິຕນຕ຺ຐາຕຍເຕກຕ຺ຕຫຸຕ຺ຕິເຕາ຺ ອຈ ຈາ ອາຈຕ຺ຐຕຕ຺ຕຍກິຈ຺ຸ ກິຣິຍາ, ຕາຍ ປກຕາຕິ, ຕິຕ຺ຐຕ຺ຕາຕິ ຈາ ກິຣິຍາຍຍາຕິ຺ ອາຈຕ຺ຐຕຈເຍນຕ ຫິ ກຈຕຸປເຈ຺ຉເຌ ນຕິ ຍິຍິຍິຕ຺ຕາຕິ ງຸປ຺ປຕ຺ຐຕ຺ຕິຕິ຺ ອປຣາປຣຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ຕາຕປ຺ປກາເຣເຕາ ຈຕ຺ຕຕິ ປຣິຈຕ຺ຕຕ຺ຕິຕິ ປຈຕ຺ຕາຕິ຺ ກຕ຺ຕຈິ ປຕ “ຍິຕ຺ຕາຕ”ຕ຺ຕິ ປິເຣາ, ເນາ ອຄິຌຍຸຕ຺ຐກຣາຊີຫິ, (ຍິກ຺ ອຕ຺ຐ຺ ໓໑໑) ຕຕີກາຫິ ຈ ຍິຫຸຕ຺ຕາ ຕ ເປິເຣາລປິເຣາຕິ ເຈຍິຕເຕ຺ຐາ຺ ກິຣິຍາຍຍາຕິ ວຈ ປຈຕ຺ຕາຕິ ຕຈາ, ຊຈຕໍ, ນຕ຺ຐຍິ ຈາ ລຕ຺ຐາຣິກຊີຍິຍິຕຕ຺ຕໍ຺ ເຕາຕາທ ອຄິຌຍຸຊີກາຍໍ (ຍິກ຺ ຍຸລຊີ຺ ໓໑໓) “ກາຍາຊີກິຣິຍາຍຍຕ຺ຕາ , ອາຈຕ຺ຐຕກິຣິຍານຍຕິຕຕ຺ຕາ ຈ ຊຈຕໍ, ນຕ຺ຐຍິ ຈາ ລຕ຺ຐາຣປ຺ປຈຕ຺ຕໍ

កិរិយាមយបវត្តំ នាមា"តិ។ អប្បវត្តន្តិ និទ្ទោក្កមនកាលេ អនុប្បជ្ជន្តំ ហុត្វា នាមាតិ អត្ថោ។ គហេតេដ្ឋា។ តេយុត្តវវត្តិញ្ញាទង់, ឋតវថា ឱឡារិកចិត្តានំ បុរេចរានុចរវសេន ឧប្បជ្ជន្តានំ សព្ពេសម្បិ ទ្វារវិមុត្តចិត្តានំ បវត្តំ ហុត្វា នាម សិយា, ឯវញ្ច កត្វា និទ្ទោក្កមនកាលតោ អញ្ញស្មិំ កាលេ ឧប្បជ្ជន្តានំ ទ្វារវិមុត្តចិត្តានម្បិ បវត្តំ ជាគរិតេ សក្កុយ្យតីតិ វេទិតព្ពំ។

ចិត្តស្ស បយោគការលក្ខេត ជ្ឈានិកោ បដិច្ច យថាសកំ ធារេត សទ្ធា ជាយតីតិ អាហ “ជ្ឈេ ច បដិច្ចា”តិអាទិ។ កិញ្ចាបិ សទ្ធា យថាធានំ ជាយតិ, ជ្ឈាលនាទិនា បន បយោគេនេវ ជាយតិ, ន ចិនា តេន បយោគេនាតិ អធិប្បាយោ។ គេចិ បន វទន្តិ “ជ្ឈេ វាតិអាទិ សង្ខេប្បត្តិជ្ឈានតិទស្សន”ន្តិ, តទយុត្តមេវ តថា អវចនតោ។ ន ហិ “ជ្ឈេ ច បដិច្ចា”តិអាទិនា សសម្បយោគេន គម្ភីរវេទនត ធានវចនំ សម្ពេចតីតិ។ តទនុរូបន្តិ តស្ស សទ្ធស្ស អនុរូបំ។ កាយតស្ស បដិសង្ខារុក្កួនវិរោធតោ ពុស្ពីការវបេក្ខ “អបរការេក ការីតោ ទ្ធតិ បដិសង្ខារុក្កួតី”តិ ន វុត្តំ, តេន ច វិញ្ញាយតិ “ពុស្ពីការតោ បដិសង្ខារុក្កួតីតិ អត្ថោ”តិ។

ការនតព្ពីការវាតំ សការណតោ សេទេ សតិ អយំ វិការកោ យុត្តោ សិយា, ការនតីតិ អនុយោគនាហ “រូបិនាទ្ទបបវត្តិយម្បី”តិអាទិ។ រូបិនាទ្ទបស្ស សទ្ធាយតនស្ស បវត្តិ តថា, សទ្ធាយតនស្ស បវត្តំ ការនំ, អប្បវត្តំ ព្ពីមំ វុត្តំ ហោតិ។

យស្មា បន មហាសិវត្ថេរវាទេ អនន្តរេ អនន្តរេ ទិរិយាបថេ បវត្តរូបារូបធម្មានំ តត្ថ តត្ថេវ និរោធទស្សនវសេន សម្បជានការិតា គហិតា, តស្មា តំ មហាសតិបដ្ឋានសុត្តេ (ទី។ និ។ ២។២៧៩; ម។ និ។ ១។១០៨) អាគតអសម្មោហសម្បជញ្ញវិបស្សនាចារវសេន វេទិតព្ពំ, ន វត្តព្ពិសសម្បជញ្ញវិការកវសេន, អតោ តទេវ តមធិប្បេតំ, ន ទសាតិ ទស្សេន្តោ “តមិទ”ន្តិអាទិមាហ។ អសម្មោហសល្លតំ សុទំ ទេដ្ឋកំ យស្ស វចនស្សាតិ អសម្មោហសុទំ, មហាសតិបដ្ឋានសុត្តេមេវ តស្ស វចនស្ស អធិប្បេតការស្ស ទេតុភាពមិទំ វចនំ។ យស្មា បនេត្ថ សព្ពម្បិ វត្តព្ពិសំ សម្បជញ្ញំ លព្ភតិ យាវទេវ សាមញ្ញផលវិសេសទស្សនបណាតត្តា ទិមិស្សា ទេសនាយ, តស្មា តំ ទិន អធិប្បេតន្តិ ទស្សេតុំ “ទិមស្មិំ បនា”តិអាទិ វុត្តំ។ វុត្តនយេនេវាតិ អភិក្កន្តាទីសុ វុត្តនយេនេវ។ តត្ថ “សតិសម្បជញ្ញេន សមន្នាគតោ”តិ ឯតស្ស ឧទ្ទេសស្សាយំ និទ្ទេសោ, អថ កស្មា សម្បជញ្ញវសេនេវ វិត្ថារោ កតោតិ ចោទនំ សោធេន្តោ “សម្បជានការីតិ វា”តិអាទិមាហ, សតិសម្បយុត្តស្សេវ សម្បជានស្ស វសេន អត្ថស្ស វិទិតព្ពត្តា ឯវំ វិត្ថារោ កតោតិ វុត្តំ ហោតិ។ “សតិសម្បយុត្តស្សេវា”តិ ច ទិមិនា យថា សម្បជញ្ញស្ស កិច្ចតោ បធានតា គហិតា, ឯវំ សតិយាបីតិ អត្ថំ ទស្សេតិ, ន បនេតំ សតិយា សម្បជញ្ញេន សហ កាវយត្តទស្សនំ។ ន ហិ កទាចិ សតិរហិតា ញាណប្បវត្តិ អត្ថីតិ។

តត្ថ ច សម្បជញ្ញវសេនេវាយំ វិត្ថារោ, អថ កស្មា សតិសម្បយុត្តស្ស សម្បជញ្ញស្ស វសេន អត្ថោ វេទិតព្ពោតិ ចោទនម្បិ សោធេតិ “សតិសម្បជញ្ញេន សមន្នាគតោតិ ឯតស្ស ហិ បទស្ស អយំ វិត្ថារោ”តិ ឋបិតា។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – “សតិសម្បជញ្ញេន សមន្នាគតោ”តិ ឯវំ ឯកតោ ឧទ្ទិដ្ឋស្ស អត្ថស្ស វិត្ថារត្តា ឧទ្ទេសេ វិយ និទ្ទេសេបិ តទុភយំ សមធុរភាវេនេវ គហិតន្តិ។ ឋបិតាបិ ហិ សតិយា សម្បជញ្ញេន សមធុរតំយេវ វិភាវេតិ ឯកតោ ឧទ្ទិដ្ឋស្ស អត្ថស្ស វិត្ថារករណវសេន តទត្ថស្ស សិទ្ធត្តា។ ឋនាតិ វិសុទ្ធយោតាបិ តទត្ថំ សមត្តំ “វិសុជ្ជបនេ បនា”តិអាទិ វុត្តំ។ ឋបិតាបិ ហិ សម្បជញ្ញស្ស វិយ សតិយាបិ បធានតំ វិភាវេតិ។ តត្ថ ឯតានិ បនាតីតិ

“អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្បជានការី ហោតី”តិអាទីនិ ឧទ្ទេសបទានិ។ វិភត្តានេវាតិ សតិយា សម្បជញ្ញេន សម្បយោគមកត្វា សដ្ឋានេសុ វិសុំ វិសុំ វិភត្តានិយេវ។

មជ្ឈិមភាណកា, បន អាភិធម្មិកា (វិភ. អដ្ឋ. ៥២៣) ច ឯវំ វទន្តិ – ឯកោ ភិក្ខុ គច្ឆន្តោ អញ្ញំ ចិន្តេន្តោ អញ្ញំ វិតក្កេន្តោ គច្ឆតិ, ឯកោ កម្មដ្ឋានំ អវិស្សជ្ជេត្វាវ គច្ឆតិ។ តថា ឯកោ តិដ្ឋន្តោ អញ្ញំ ចិន្តេន្តោ អញ្ញំ វិតក្កេន្តោ តិដ្ឋតិ, ឯកោ កម្មដ្ឋានំ អវិស្សជ្ជេត្វាវ តិដ្ឋតិ។ ឯកោ និសីទន្តោ អញ្ញំ ចិន្តេន្តោ អញ្ញំ វិតក្កេន្តោ និសីទតិ, ឯកោ កម្មដ្ឋានំ អវិស្សជ្ជេត្វាវ និសីទតិ។ ឯកោ សយន្តោ អញ្ញំ ចិន្តេន្តោ អញ្ញំ វិតក្កេន្តោ សយតិ, ឯកោ កម្មដ្ឋានំ អវិស្សជ្ជេត្វាវ សយតិ។ ឯត្តកេន បន គោចរសម្បជញ្ញំ ន បាកដំ ហោតីតិ ចង្កមេន ទីបេន្តិ។ យោ ហិ ភិក្ខុ ចង្កមំ ឱតរិត្វា ចង្កមនកោដិយំ ឋិតោ បរិគ្គណ្ហាតិ “បាចីនចង្កមនកោដិយំ បវត្តា រូបារូបធម្មា បច្ឆិមចង្កមនកោដិំ អប្បត្វា ឯត្ថេវ និរុទ្ធា, បច្ឆិមចង្កមនកោដិយំ បវត្តាបិ បាចីនចង្កមនកោដិំ អប្បត្វា ឯត្ថេវ និរុទ្ធា, ចង្កមនវេមជ្ឈេ បវត្តា ឧភោ កោដិយោ អប្បត្វា ឯត្ថេវ និរុទ្ធា, ចង្កមេ បវត្តា រូបារូបធម្មា ឋានំ អប្បត្វា ឯត្ថេវ និរុទ្ធា, ឋានេ បវត្តា និសជ្ជំ, និសជ្ជាយ បវត្តា សយនំ អប្បត្វា ឯត្ថេវ និរុទ្ធា”តិ ឯវំ បរិគ្គណ្ហន្តោ បរិគ្គណ្ហន្តោយេវ ភវង្គំ ឱតារេតិ, ឧដ្ឋហន្តោ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វាវ ឧដ្ឋហតិ។ អយំ ភិក្ខុ គតាទីសុ សម្បជានការី នាម ហោតិ។

ឯវំ បន សុត្តេ កម្មដ្ឋានំ អវិភូតំ ហោតិ, កម្មដ្ឋានំ អវិភូតំ ន កាតព្ពំ, តស្មា យោ ភិក្ខុ យាវ សក្កោតិ, តាវ ចង្កមិត្វា ឋត្វា និសីទិត្វា សយមានោ ឯវំ បរិគ្គហេត្វា សយតិ “កាយោ អចេតនោ, មញ្ចោ អចេតនោ, កាយោ ន ជានាតិ ‘អហំ មញ្ចេ សយិតោ’តិ, មញ្ចោបិ ន ជានាតិ ‘មយិ កាយោ សយិតោ’តិ។ អចេតនោ កាយោ អចេតនេ មញ្ចេ សយិតោ”តិ។ ឯវំ បរិគ្គណ្ហន្តោ បរិគ្គណ្ហន្តោយេវ ចិត្តំ ភវង្គេ ឱតារេតិ, បពុជ្ឈន្តោ កម្មដ្ឋានំ គហេត្វាវ បពុជ្ឈតិ, អយំ សុត្តេ សម្បជានការី នាម ហោតិ។

“កាយាទិកិរិយានិព្ពត្តនេន តម្មយត្តា, អាវជ្ជនកិរិយសមុដ្ឋិតត្តា ច ជវនំ, សព្ពម្បិ វា ឆទ្វារប្បវត្តំ កិរិយាមយបវត្តំ នាម, តស្មិំ សតិ ជាគរិតំ នាម ហោតី”តិ បរិគ្គណ្ហន្តោ ភិក្ខុ ជាគរិតេ សម្បជានការី នាម។ អបិច រត្តិន្ទិវំ ឆ កោដ្ឋាសេ កត្វា បញ្ច កោដ្ឋាសេ ជគ្គន្តោបិ ជាគរិតេ សម្បជានការី នាម ហោតិ។

វិមុត្តាយតនសីសេន ធម្មំ ទេសេន្តោបិ, ពាត្តិំស តិរច្ឆានកថា បហាយ ទសកថាវត្ថុនិស្សិតំ សប្បាយកថំ កថេន្តោបិ ភាសិតេ សម្បជានការី នាម។

អដ្ឋតិំសាយ អារម្មណេសុ ចិត្តរុចិយំ មនសិការំ បវត្តេន្តោបិ ទុតិយជ្ឈានំ សមាបន្នោបិ តុណ្ហីភាវេ សម្បជានការី នាម។ ទុតិយជ្ឈានញ្ហិ វចីសង្ខារវិរហតោ វិសេសតោ តុណ្ហីភាវោ នាមាតិ។ អយម្បិ នយោ បុរិមនយតោ វិសេសនយត្តា [illegible] អាហរិត្វា វត្តព្ពោ។ តថា ហេស អភិធម្មដ្ឋកថាសុ (វិភ. អដ្ឋ. ៥២៣) “អយំ បនេត្ថ អបរោបិ នយោ”តិ អារភិត្វា យថាវុត្តនយោ វិភាវិតោតិ។ “ឯវំ ខោ មហារាជា”តិអាទិ យថានិទ្ទិដ្ឋស្ស អត្ថស្ស និគមនំ, តស្មា តត្ថ និទ្ទេសានុរូបំ អត្ថំ ទស្សេន្តោ “ឯវ”ន្តិអាទិមាហ។ សតិសម្បយុត្តស្ស

នយជ្ជាស្សាតិ ហិ តិទ្ធេនាត្ថុបំ អត្ថចចត៌ ពត្ថ ចិតិច្ឆយោ ចុទ្ធោទោយច៌ ឧចត្តិ ប្ចយិតា ចុត្តប្យការទេត អកិក្ខត្តបចិក្ខត្តាឌីសុ នត្តសុ ធាទេតសុ បទេច្ចក៌ ចត្យត្តិទេឆត បកាទេទតាតិ អទេត្ថា៌

នទេត្តានកធាចល្លតា

១៣៥៌ អត្ថឥស្សទេតត បឥស្សបិ ចិត្ថាឃយាតត្តា បឥយតទេបក្លិត្ថា នទេត្តានស្ស អត្តតិ អត្ថិតាឃ កិក្ខ នត្តុទេដ្ឋាតិ បចុច្ចតីតិ អត្ថយត្តំ ឥទេស្សាតំ “ប្ចតរិតទេបច្ចឃនទេត្តាទេនត នយត្តាកទេតា”តិ ចុត្តំ៌ នត្តុស្សតិ ត លុទេទ្ធ កចតីតិ ហិ បឥតិត្ថាចតំ៌ អបិឥ បឥតិត្ថាចតចទេនត អទេត្ថ ចុទេត្ត ឃស្ស នទេត្តានស្ស អត្តតិ អត្ថិកាចទេតា នត្តុទេដ្ឋ តាយ, ទេនា អបិកទេដទិតិ តំ បិកដកទេលាត្តំ “ប្ចតរិតទេបច្ចឃនទេត្តាទេនត នយត្តាកទេតា”តិ អត្ថយត្តយាហ, ឌិចទេរាឌិទេក ឃត្ថ កត្ថចិ កប្បិឃបច្ចទេឃ នទេត្តាទេនត នយក្តិក្ខទេតាតិ អទេត្ថា៌ ប្ចតទ-នទេទ្ធ ហិ អតិឃយចឥទេតា ទ្និក្លត្តំ ចុច្ចយាទេតា ឃំ កិច្ចិ-នទេទ្ធត នយាតទេត្ថា ទេហាតិ៌ ទេតត ចុត្តំ “ឃត្ថ កត្ថចិ កប្បិឃបច្ចទេឃ”តិ៌ អឆ ចា ប្ចតទំ ចុច្ចតិ ហិតំ បលិតទេតា អញ្ញាត្តា, តឆា បលិតយ្បិ ហិតទេតា អញ្ញាត្តា៌ អញ្ញាយញ្ញាទេបក្លានិទ្ធា ហិ ប្ចតទេតា, តស្វា ហិទេតត ចា បលិទេតត ចា ឌិចទេរាឌិកប្បិឃបច្ចទេឃត នទេត្តាទេនត នយក្តិក្ខទេតាតិ អទេត្ថា ឥដ្ឋទេត្តា៌ នត្តុស្សតិ ទេតត, នត្តុស្សតយត្តត្តិ ចា នទេត្តាទេនា, តឆា បចទេត្តា អទេលិទេកា, អទេលិកបឆាតា ចា ចត្តាទេរា ឍត្ថា៌ លកតំ លិទេកា, អត្តទេតា លិកស្ស អត្ថុបំ នទេត្តាទេនា ឃឆាលិកនទេត្តាទេនា៌ ពលត្តិ កាឃពលំ, អត្តទេតា ពលស្ស អត្ថុបំ នទេត្តាទេនា ឃឆាពលនទេត្តាទេនា៌នារុប្បត្តិ នប្បាឃំ បតិទ្ធបំ កិក្ខទេតា អត្ថច្ឆិកតា, អត្តទេតា នារុប្បស្ស អត្ថុបំ នទេត្តាទេនា ឃឆានារុប្បនទេត្តាទេនា៌

អបទេរា តទេឃា – លក្តទេតតិ លិទេកា, ទេឃា ទេឃា លិទេកា ឃឆាលិកំ, ប្ចតរិតទេបច្ចទេឃា, ឃឆាលិទេកត នទេត្តាទេនា ឃឆាលិកនទេត្តាទេនា៌ ពលស្ស អត្ថុបំ បចត្តតីតិ ឃឆាពលំ, អត្តទេតា ពលិត្ថច្ឆិកបច្ចទេឃា, ឃឆា-នទេទ្ធ ទេចត្ថ ននាឆតំ អត្ថុបកិរិឃំ ចឥតិ, ឃឆា តំ “អឆិចិត្ត”ត្តិ ឧត្ថ អឆិ-នទេទ្ធ ននាឆតំ អឆិកទេលាកិរិឃត្តិ៌ ឃឆាពទេលត នទេត្តាទេនា ឃឆាពលនទេត្តាទេនា៌ នារុប្បតិ បតិទ្ធបំ កចតិ, ទេនាកតំ ចា អាទេរាទេបតីតិ នារុប្បំ, ឃំ ឃំ នារុប្បំ ឃឆានារុប្បំ, កិក្ខទេតា នប្បាឃបច្ចទេឃា, ឃឆានារុទេប្បត នទេត្តាទេនា ឃឆានារុប្បនទេត្តាទេនា៌ ឃឆាចុត្តំ បទេកឥយត្យកតា ចល្លតា បទេកឥចល្លតា៌

ប្ចឆាតិ នានទេតា៌ អញ្ញា ត បទេត្ថតីតិ អប្បត្តបត្ថតកាចយាហ, លកទេត្តាបិ ត កល្យាតីតិ បត្តបត្ថតាកាចំ៌ បឥទេយត អប្បត្តបត្ថតាកាទេចទេយច ចុទេត្ត ឃឆាលទ្ធទេតា អញ្ញាស្ស អបត្ថតា តាយ អប្បិច្ឆតាឃបិ និឃា បចត្តិអាកាទេរាតិ អប្បិច្ឆតាបនក្តកាចទេតា តទេតាបិ តិចត្តទេយច នទេត្តានស្ស នទ្ធបំ ឥទេស្សាតំ ត្យតិទេឃត បត្តបត្ថតាកាទេចា ចុទេត្តាតិ ឥដ្ឋត្ថា៌ ឧចយុបរិបិ៌ បកតិត្យត្តទេលិតិ អាឌានាឌិចិទេរទេហបិ នកាចត្យត្តទេលិ៌ នយាទេតា និលិឌិកាទេកា ឃស្សាតិ នកាទេកា, នហ ចា និលិឌីហិ ក្យលាកាទេកហិ ចត្តតីតិ នកាទេកា, លឌ្ឌិទេបនទេលិ កិក្ខ, ទេតត៌ តំ បរិចទេត្តត្ថាតិ បកតិត្យត្តលិឌីតំ កទ្យឌិចទំ ត ឋាន្យកាចាចឋំ, នរីទេរលាចឋត្យា ទេហាតីតិ បទេឃាដតចទេនត បរិចត្តតំ ចុត្តំ, ត អត្រិច្ឆតាឌិចទេនត៌ អត្រិច្ឆតាឌិប្យការទេត ហិ បរិចទេត្តត្ថា លហ្យកឌិចទេបរិទេកាទេកា នទេត្តានចិទេរាឆិ ទេហាតិ, តស្ស បត តឥកាចទេតា ឃឆាចុត្តប្យទេឃាដតចទេនត បរិចទេត្តត្ថា លហ្យកឌិចទេបរិទេកាទេកាបិ ត នទេត្តានចិទេរាឆីតិ អាហ “លហ្យទេកត ឃាទេបត្តាបិ នត្តុទេដ្ឋាច

ហោតី”តិ៎ បយោគចេសត បរិចេត្តត្វា លហុកឹចរបរិកោរេកាបិ ត តាច សន្តានចិទោឆិ, បកោច តឆា អបរិចេត្តត្វា បរិកោរេកាតិ

សយ្ហាចិតស្ស អត្ថស្ស ឥស្សតត្ថទោព្ត អបិ-សដ្ឋកហាំ ឹចរតិន្ទេសបិ “បត្តឹចរាឥត អញ្ញាតរ”ត្តិ ចចត់ យឆាទុត់

កហិតាចនេសសបច្ចយសន្តានស្ស ឹចរសន្តានេស សយចរោឆិតាឥស្សតត្ថ៎ “ឆេរកោ អឃយាឃត្វា យល្លកោ”តិអាឥសុ ឆេរចោហារស្ស

បញ្ញត្តិយទេត្តបិ បចត្តិតោ ឥសចស្សតោ បកុតិ ឹរចស្សបព្ពាឌិតោស្វច ព្ពាឆ បចត្តិតាបត្ថ៎ “ឆេរាត់ ឹរបព្ពាឌិតាត”ត្តិ ចុត្ត៎, ឆេរាតត្តិ

ចា សញ្ញត្វទ៎ ចឥតិ៎ ឹរបព្ពាឌិតាតត្តិ បត តឥចសេស ចុដ្ឋកិក្ខ៎ សក្ការក្ខជាឥទតាតិ កចចររាសិអាឥតោ៎ អតត្តកាតីតិ តត្តកាតិ

បិលោិតិកាតិ៎ “អ-ការរោ ឆេត្ថ តិបិតយត្ត”ត្តិ (ចិ៎ ច៎ អដ្ឋ៎ ១១៩៥) ចិយាតដ្ឋកាឆាឃំ ចុត្ត៎ តឆា ចាហុ “តត្តក៎ កប្បជេ ឌិណ្ណចសត់ ឲុ

បដច្ចរ”ត្តិ តត្ថិ ឥសាសន្លាតោ អតេត្តា កោដិ ឃេសត្តិ ហិ តត្តកាតិ, ត-សដ្ឋស្ស ឲុ អតារឥស អតត្តកាតីតិបិ ឃុជ្ជតិ៎ សក្កតកោចិឌាត់

បត អាចរិយាត់ តឆា អចុត្តត្តា ឹយំសិត្វា កហេតត្តា៎ “សតត្តកាតី”តិបិ បិឆោ, តត្តកោត សហ សំសិត្តិតាតិ បំសុក្ខលិតិ ឹចរាតីតិ អត្វោ៎

សញ្ញជិត្តិ តិណ្ណិ ឹចរាត់ អញ្ញាតទ៎ ឹចទ៎ តីលិបិ ហិ ឹចរាតិ សញ្ញជិតត្តា “សញ្ញជី”តិ ចុច្ចតិ៎ យហក្ខិ ឹចទ៎, ឆហុតិ ចា ឹចរាតិ លកិត្វា

តាតិ ចិស្សេជ្ជត្វា តឥញ្ញាស្ស កហាណយិ យហិឆ្ឋតាឌិតេឃ អដ្ឋត្វា ឃឆាសាទុប្បតេឃ ឲច ឌិតត្តា ត សន្តានចិទោឆីតិ អាហ “តេតសំ…

េប… ឆារេទត្តាបិ សត្តុដ្ឋោច ហោតី”តិ៎ ឃឆាសាទុប្បតេឃត ឃឆាលទ្ធំ ចិស្សេជ្ជត្វា តឥញ្ញាកហាណយិ ត តាច សន្តានចិទោឆិ, បកោច

អតញ្ញាកហេណត ឃឆាលទ្ធេស្សច ឃឆាសាទុប្បំ បរិកោរេកាតិ សយ្ហាចិតស្ស អត្ថស្ស ឥស្សតត្ថទោព្ត អបិ-សដ្ឋកហាំ, ឲចំ សេសបច្ចយេសុបិ

ឃឆាពលឃឆាសាទុប្បតិទ្ទេសេសុ អបិ-សដ្ឋកហេណ អឌិប្បាយេឃា ចេឌិតព្វោ៎

បកាតិចិទុដ្ឋត្តិ សការេចតេច អសប្បាយំ៎ សយណឆយូករណឹសេត សប្បាយបច្ចយបរិភោគត់, បរិក្ខុត្តត្តោ ចិសេសតោ ឃុត្តតរត្តិ អត្ថត្ត៎

ចិញ្ញារបត់ “ឃារបត្តាបី”តិ អចត្វា “សយណឆយំ កររាទត្តាបី”តិ ចុត្ត៎ យិស្សកាហារត្តិ តណ្ហាលយុក្កាឌីហិ តាតាចិឥបុត្តាណ្ណបរណ្ណេហិ

យិស្សេត្វា កត់ អាហារ៎

អញ្ញាយិ សេតាសទេ ឃឆាសាទុប្បសន្តាត់ ឥស្សេន្តា អាហ “ឃោ ហី”តិអាឥិ៎ បឥយេ ហិ តឃេ ឃឆាលទ្ធស្ស ចិស្សជ្ជេតត, ឥុតិឃេ បត

ឃឆាបត្តស្ស អសប្បជិន្ទេតត ឃឆាសាទុប្បសន្តោសោ ចុទ្ធោតិ អឃេយេតំ ចិសេសោ៎ ហិ-សន្ទោ ឆេត្ថ បណ្ណុត្តរេនោតកោ៎

យដ្ឋិយាកយដ្ឋកាឆាឃំ បត បិ-សន្ទោ ឌិស្សតិ៎ “ព្វុត្តយេសតាសត់ តាយ បយាឥដ្ឋាត”ត្តិ ចត្វា តត្កាចយេច ឥស្សេត់ “តត្ថ តិសិត្តស្សា”តិអាឥិ

ចុត្ត៎ តិដ្ឋាកិក្ខាតស្សាតិ ឌិតយិដ្ឋាក្ខយេតត ឌិត្តចេតសិកកោលញ្ញកាឥតោ កចដ្ឋសត្តតិសប្លាតាឃ តិដ្ឋាឃ អកិក្ខាតស្ស, តិដ្ឋាឃត្តស្សាតិ

អត្វោ៎ បដិព្ពន្ធតោតិ តឆាទុបេត អារឌ្ឋណត្តទេត បដិព្ពន្ធត្តស្ស បដិព្ពន្ធតេហុ កាឃចិតក្កា បិតុកចត្តីតិ ចុត្ត ហោតិ៎

“បដិព្ពន្ធតោ”តិបិ ហិ កត្ថចិ បិឆោ ឌិស្សតិ៎ អឃយ្យីតិ បឆយតឃំ ជ្ជបិឥាឃ ចុត្ត៎

តេសំ អាកតោតាតិ តេហិ ឆេរាឌីហិ អាកតេត, តេសំ ចា ឃេត កោតចិ សត្តកោតាតិ អញ្ញាហរិត្វា សព្វទេត្វា៎ យុត្តហរិតាកត្តិ

កោយុត្តបរិកោចិត់, ប្ចុតិការចេត ចា យោចិតំ ឈដ្ឋិតំ ហរិតកំ, ព្ពាឥាតិ បត េបិត្ថកោសុ “កោយុត្តហរិតក”ត្តិ បិឆោ, សោ ត

េបិរាណបិឆោ តព្ពាណ្ណតាឃ (ឌី៎ តិ៎ ឌី៎ ១៌១៣៥) ចិទុដ្ឋត្តា៎ ចតុយឥុរត្តិ យដ្ឋិយាកយចេរ យហាឆយូសយាឌាតសុត្តេ (យ៎ តិ៎ ១៌៣២៤

អាឥយោ) ចុត្ត ឥឌិយឥុសប្បិចាណិតសប្លាត់ ចតុយឥុទ, ឲកឆ្ញុត្វា កាឥេត ចតុយឥុទ ឥេបត្វា តេសុ ឃឌិឆ្នុសិ, តំ កណ្យាហិ កតត្តីតិ អត្វោ៎

“សចស្សា”តិអាទិនា តក្កយស្ស ទោសប្បនយនកាចំ ទស្សេតិ៍ ញុទ្ធាតីហិ ចណ្ហិតត្ថិ “ប្តិយុត្តកេសន្ដេ តិស្សាយ បទ្ទដ្ឋា”តិអាទិនា (យហាច៍ លិ៣, ១២៥) សមុាសព្ទាតីហិ បសត្ថំ៍ អប្បិច្ឆតាទិសិទ្ធាយ សន្តុដ្ឋិយា តិយោគតេតា បទេយត ឬក្កិសកេតត សន្តោសេត សន្តុស្សតីតិ បទេយសន្តុដ្ឋោ៍

កាយញ្ញា សន្តោសប្បកេកា យថាវុត្តនេតាបិ អតិកតទា ចីចរេ ចីសតិ សន្តោសា, បិណ្ឌបាតេ បត្តរស, សេតាសនេ ច បត្តរស, គិលានបច្ចយេ ចីសតីតិ, ព្ពឆ បត សន្ទោបេត ទ្វាទសចិធោយេច សន្តោសោ វុត្តោ៍ តឥតិកតប្បកេទោ បត ចត្ថុក្តតេទ យហាអរិយចំសសុត្តដ្ឋកថាយ (អ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ២៍៣៍១២៥) កទេហតទ្ទោ៍ តេតាហ “ព្ពុយិតា បតា”តិអាទិ៍ ខុចំ “ព្ពឆ យហារាជ ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតី”តិ ខុត្ត បុគ្គលាធិដ្ឋានតិទ្ទិដ្ឋេត សន្តុដ្ឋបទេតេច សន្តោសប្បកេទំ ទស្សេត្វា ព្ពទាតិ “កាយបរិហារិកោត ចីចរេត កុច្ឆិបរិហារិកោត បិណ្ឌបាតេតា”តិអាទិ តេសតាត្ថុបំ តេត សន្តោសេត សន្តុដ្ឋស្ស អត្ថច្ឆិកំ បច្ចយប្បកេទំ, តស្ស ច កាយកុច្ឆិបរិហារិយកាចំ ចិការេចន្តោ ខុចយាហាតិ អយមេត្ថ សម្ពុន្ធោ៍ កាយញ្ញស្ស ចីចរបិណ្ឌបាតេហេច យថាក្កមំ កាយកុច្ឆិបរិហារិយេហិ សន្តុដ្ឋតា បិញ្ញាយំ វុត្តា, តថាបិ សេសបរិក្ខារចត្ថុក្កេត ច ចិតា ចិចរលាយយុត្តំ, សព្ទត្ថ ច កាយកុច្ឆិបរិហារិយតា លព្ភាតិ អដ្ឋកថាយំ អយំ ចិតិច្ឆយោ វុត្តោតិ ធដ្ឋព្វំ៍ ធត្តាដ្ឋ ច្ឆធតចាសីតិ លក្ខលាយត្តំ តឥក្កាកិច្ចស្សាបិ តាយ សារឆតត្ថត្តា, តេត ចក្ខតិ “យញ្ញាបីថាតំ អដ្ឋបិធចីចរកុជិធណ្ឌកសដ្ឋតការេល ចា”តិអាទិ៍ វុត្តម្បិ ចេចំ ចេបិរាលដ្ឋកថាសុ “ត ហេចំ កត្តព្វិបិ បិញ្ញាយយាកត”ត្តិ៍

ពាត្ថតត្ថិ កាយពាត្ថតំ៍ បរិស្សាចតេត បរិស្សាចតញ្ញា, តេត សហាតិ ចា អត្តោ៍ យុត្តោ កម្ពដ្ឋាតកាចតាសព្ទោតោ យោគោ យស្ស, តស្មិំ ចា យោគោ យុត្តោតិ យុត្តយោគោ, តស្ស៍

កាយំ បរិហរន្តិ បោសេន្តិ, កាយស្ស ចា បរិហារោ បោសតយត្តំ បយោជនយេតេហីតិ កាយបរិហារិយា ក-ការស្ស យ-ការំ កត្វា៍ បោសតត្ថោ ចត្ថំ, ភរណំ ចា, តថា កុច្ឆិបរិហារិយាបិ វេទិតព្វា៍ ពាហិទ្ធាច កាយស្ស ឬបការកភាវេត កាយបរិហារិយតា, អព្ភោហរលចសេត សរីរដ្ឋិតិយា ឬបការកភាវេត កុច្ឆិបរិហារិយតាតិ អយមេតេសំ ចិសេសោ៍ តេតាហ “តិចីចរំ តាចា”តិអាទិ៍ “បរិហរតី”តិ ខុតស្ស បោសេតីតិ អត្ថចចតំ៍ ព្ពតីតិ តិកស្សេត តិបិតេតា, ខុចំ វុត្តតយេត កាយបរិហារិយំ ហោតីតិ ការលឆោតេត ចា, តស្មា បោសតតោ កាយបរិហារិយំ ហោតីតិ៍ ខុចយុបរិបិ៍ ចីចរកណ្ណតាតិ ចីចរបរិយត្តោត៍

កុដិបរិកណ្ឌករលការលេតិ កុដិយា សយត្តតោ ចិលិម្បតេត សម្មដ្ឋករលការលេ៍

អដ្ឋ តាយ យញ្ញាបីថាតំ បិទ្ធបរិ ធបិតោ បធាតសម្ភារចិសេសោ៍ យត្ថ បទរសញ្ញិតតបិដ្ឋិអបស្សយតាតីតិ កទោត្តិ, យោ “អជតី”តិបិ វុច្ចតិ៍

យឆ្ពុយុបបៀ យឆ្ពុកំ តាយ, យក្ខិកាយឆ្ពុហិ កតបុចំ ចា៍ បរិក្ខារយត្តា បរិក្ខារបយាលំ៍ សេយ្យំ បចិសត្តស្សាតិ បច្ចត្តរលកុញ្ញិកាតំ តាជិសេ

ការេល បរិក្ខតកាចំ សន្ធាយ ចុត្តំ៑ តេតាហ “ពព្រដ្ឋក់ បច្ចុវណ្ណ”ន្តិ៑ អត្តេភា សត្តកាកេចត បច្ចុវណ្ណាធិដ្ឋានេតត អធិដ្ឋហិត្វា ពត្វេច សេភាសេត ពិដ្ឋតកត៍ព្រា“ពព្រដ្ឋក”ន្តិ ចុច្ចតិ៑ ចិកប្បតចចតេទា បត ទេាសបញ្ញាតស្ស តចយតា, យធាចុត្តបដិបិដិយា ចេត្វ តចយការេចា, ត ព្យ ពេាសំ ពធាបតិតិយពការេចត៑ កប្បាតិ ចេ? ពធាេយច ពេាសយឆាទោលេពា៑ ទុស តេយា ឥសយាឌីប្បិ៑ ពេាសំ បដិសាេយត្វា ហរិតា ចេញ្ញតាញ្ញអាឌិកា ពេាលតាញ្ញ៑ តត្យ សត្តុដ្ឋបុក្កុលឌស្សេត សត្តុដ្ឋេាច អដ្ឋបរិក្ខាទិេកា ឌស្សិតេទ្ទាតិ អត្យេយាេក យធារហំ ពេាសយ្យិ សត្តុដ្ឋកាចំ ឌស្សេន្តា “ទុពេាសុ ចា”តិអាឌិយាហ៑ យហេន្តា បរិក្ខារសង្ខារេតា ការេទា ទុពេាសត្តិ យហាការា, អយំ អឆុតា បិទេឌា, អាចរិយឆយ្យុបិលេត្វទេត បត “យហាកឌា”តិ បិទឌស្ស ឌិដ្ឋត្វា “ក្យេប្បារការេចត យហាកឌា ចិយាតិ យហាកឌា”តិ (ឌី៑ តិ៑ ជី៑ ១៑១៩៤) ចុត្តំ, ត ទេ ទុត្តេកហិ បរិក្ខារេហិ “យហិន្ធា, អសត្តុដ្ឋា, ក្យុត្ករា, ពាហុល្លចុត្តិេកា”តិ ន ចត្តព្វាតិ អធិប្បាេយា៑ យឌិ ព្តេទេបិ សត្តុដ្ឋា អប្បិច្ឆតាឌិសកាចា, កិេយទោសយ្យិ ចេសត អយំ េឆសតា ព្ពន្ធិតាតិ ចេាឆតំ សេារឆតំ “កកចា បតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ អដ្ឋបរិក្ខារិកស្ស ចេសត ព្ពយិស្សា េឆសតាយ ព្ពន្ធិតការេចា កចំ ចិញ្ញាយតីតិ អត្យេយាកយ្យិ អបេតតិ “េសា ហិ”តិអាឌិតា, ពេស្សច ពធា បក្កត្តការេចត “កាយបរិហារិេកត ចីចេរតា”តិអាឌិ បិញ្ញ្តយា េយាក្យេតា ពស្ស ចេសត ព្ពន្ធិតការេចា ចិញ្ញាយតីតិ ចុត្តំ ហោតិ៑ ចចតីយស្ស ហេតុកាចឌស្សេតត ហិ ចាចកស្សាបិ ហេតុការេចា ឌស្សិេតាតិ ៑ ទុចច្ចា កត្វា “ព្តតិ ព្ពយស្សា”តិអាឌិ លក្ខណាចចតយ្យិ ខ្លបបត្តិ ហោតិ៑ សល្លហុកា ចុត្តិ ឌីចិកា យស្សាតិ សល្លហុកចុត្តិ, ពស្ស ការេចា សល្លហុកចុត្តិតា, ពំ៑ កាយបរិហារិេយតាតិ កាចប្បឆាតតិេដ្ឋេសា, កាចេលិបតិេដ្ឋេសា ចាតិ ឌស្សិតិ “កាយំ បរិហរណយត្តេកតា”តិ ព្តយិតា, កាយេបិសតប្បយាេណតាតិ អេត្វា៑ ពធា ក្យូន្ធិបរិហារិេយតាតិ ទុត្វាបិ៑ ចុត្តតេយត េចត្វ ន្តុឆា ចចតេត្វា, ឌីកាយំ (ឌី៑ តិ៑ ជី៑ ១៑១៩៤) បត បឆយស្ស ចចតត្វស្ស ហេដ្ឋា ចុត្តត្តា ក្យាតិេយាច ព្តឆ ចុេត្តាតិ ឌដ្ឋព្វំ៑ យយាយតពឈាយ អាសេក្កា៑ បរិក្កហពឈាយ ពាេន្ធា៑ ឌីយាយុេត្តាតិ ឆតុឌីយាយ យុេត្តា៑ យ្យធាតិ ហត្ថិកាណេតា៑ ពិឆា បកិន្តុយេឆា យឆហត្ថី៑ ចតបក្ខារត្តិ ចេត បក្ខារំ៑

ចព្យុសុ ឌិសាសុ សុខចិហារិតាយ សុខចិហារដ្ឋាតក្សតា, “ទុកំ ឌិសំ ផរិត្វា”តិអាឌិតា (ឌី៑ តិ៑ ១៑១០ប៑; ម៑ តិ៑ ១៑លិលិ, ៣៥ដ៑, ៥០ដ៑; ១៑ ១០ដ៑) ចា តេយត ព្រហ្មចិហារការចតាឋេរណដ្ឋាតក្សតា ចពស្សា ឌិសា ទុពស្សាតិ ចព្យុទ្ធិេសា, េសា ទុច ចាព្យុទ្ធិេសា, ចពស្សា ចា ឌិសា ចព្យុទ្ធិសំ, ចុត្តតេយត ពយស្សាតិ ចាព្យុទ្ធិេសា យធា “សេន្ធា”តិ៑ ពារេស្វច ឌិសាសុ កត្វចិបិ សេត្វ ចា សង្ខារេ ចា កេយត ត បដិហតតិ, សយំ ចា ពេហិ ត បដិហញ្ញេតតិ អប្បដិេឈា៑ សត្តស្សយាេតាតិ សេកាត, សេត្តុត ចា, សយេយច ចា ព្យស្សតេកា៑ ព្តតាទិតេទតាតិ េយត េកាតចិ បច្ចេយត, ខ្លុចេចត ចា៑ បរិច្ច សយត្តិ បចត្តត្តិ កាយចិត្តាតិ, ពាតិ ចា បរិសយត្តិ អភិភចត្តិតិ បរិស្សយា, សីហព្យគ្ឃាឌេយា ពាហិរា, កាយច្ឆន្ទាឌេយា ន អជ្ឈត្តិកា កាយចិត្តបឌ្ឍចា, ខ្លុបេយាកេត្វ េចពំ សាយិចចតំ៑ សហិតាតិ អធិចាសតពត្តិយា, ចីរិយាឌិឆេយ្យុហិ ន យធារហំ ពត្តា, កហត្តា ចាតិ អេត្វា៑ ឆន្ទកាចករកយាការេចត អលម្ពី៑ ទុេកា ចេរតិ អសហាេយា ទុកាកី ហុត្វា ចរិព្យំ ចិហរិព្យំ សក្កុណេយ្យ៑ សយត្តេត ហិ ទុយ្យ-សេន្ធា យធា “េកា ព្តយំ ចិឌេដេយ ឌេដ”ន្តិ (សំ៑ តិ៑ ១៑១១) ពក្កុចិសាណកប្បតាយ ទុកចិហារីតិ ឌស្សិតិ “ពក្កុចិសាណកេប្បា”តិ ព្តយិតា៑ សណ្ឋាេតត ពក្កុសឌិសំ ទុកេយច យត្វេក ខ្លុដ្ឋិតំ ចិសាណំ យស្សាតិ ពេក្កា; ពក្កុសេទ្ធត ពំសឌិសចិសាណស្ស កហិតត្វា, យហិំសប្បយាេណា យិកចិេសសេសា, េយា េលិេក “បលិសាេឆា, កណ្ឌុេកា”តិ ន ចុច្ចតិ, ពស្ស ចិសាេណត ទុកីការេចត សឌិេសាតិ អេត្វា៑ អបិច ទុកចិហារិតាយ ពក្កុចិសាណកេប្បាតិ ឌស្សិតុយ្យិ ទុចំ ចុត្តំ៑ ចិត្វារេទា បតស្សា អេត្វា ពក្កុចិសាណសុត្តចណ្ណតាយំ, (សុ៑ តិ៑ អដ្ឋ៑ ១៑៣១) ក្សូញ្ញអតិេដ្ឋេស (ក្សូញ្ញអតិ៑ ១១ប៑) ន ចុត្តតេយត េចឌិតេព្វា៑

ឧចំ ចល្លិតត្ថិ ឈក្កចិឃាលាឃុត្តេ កកចតា តឆា ឆេឃតាឃ ចិចរិតំ, ឆេាយិតំ ចា៑ ឈក្កស្ស តាយ យិកស្ស ចិឃាលេាត កប្យោ ឃឌិឃេា តឆា៑ កប្យ-ឃន្ទ្រោ ហេត្វ “ឃត្វុកប្យេត ចត កោ កិរ ឃាចកេត ឃទ្ធិ យត្តឃយាតា”តិអាឌឹឃុ (យ៑ តិ៑ ១៑១៩០) ចិឃ បដិកាកេ ចត្តតិ, តឃ្ស កាចោ ឈក្កចិឃាលាកប្យតា, តំ ឃេា អាបជ្ជតីតិ ឃម្ពន្ទ្វោ៑

ចាតាកិឈាតាឌីហិ ឃិឃា ឃក្យេលា ឈិត្តបន្លោ, អឃឌ្ឋាតបន្លោ ចា, ព្ពឆ បត ឆេតំ ឃយេត្វា ឃបក្លិកោច អឆិប្យេតាតិ ចិឃេឃឆឃ្សតត្វ បិឌ្ឋព្ពឃំ “បក្លិ ឃក្យេលា”តិ ទុត្តំ, ត ឲ “អាកាឃេ អត្តលិក្លេ ចក្កយតី”តិអាឌឹឃុ (បដិ៑ យ៑ ១៑១១) ចិឃ បរិឃាឃយត្តឆ្សតត្តិ អាហ “បក្លឃុត្តោ ឃក្យេលា”តិ៑ ក្បេតាតីតិ ក្នទ្ធិ បតតិ កច្ឆតិ, បក្លន្តីតិ អត្ថោ៑ ចិចុតត្តាតិ ចិកិត្ថត្តា, ចិចាលេត្តា ចា៑ អឌ្ឋតតាឃាតិ អឌ្ឋកាចត្វាឃ៑ តឆា ប្ជាតតាឃាតិ ឧត្ចាបិ៑ អត្តេតា បត្តំ ឧច កាចោរា ឃឃ្យាតិ ឃបត្តកាចោរា៑ យយាឃតតាញ្ញកាចេត តិឃ្សន្ត៑ បរិក្កហតញ្ញកាចេត តិរេបន្លោ៑ ឆេឃត កាយត្តិ ឃត្វ អត្តេតា ទុចិ, តត្វ៑ កាចតបុំឃកំ ចា ឧចំ៑ ឆេឃត ឃឆា បចោត្វា កាយោតិ ហិ ឆេឃតកាយោ, តំ, ឃឆាកាយត្តិ អត្ថោ៑

តិចរលប្យតាតកចាចល្លុតា

១១៩៑ ឃុន្ថោ ទុត្តោស្ស៑ អត្ថចត្យក្កស្ស បុត ឃយិច្ចោត្វា កចតំ កិយត្តិ អឆិប្យេឃត អត្ថយោកំ ក្នទ្ធិត្វា ឃោឆេតិ “ឃោ…ឃេ… កំ ឆេស្សតី”តិអាឌិតា៑ បន្ថឃឃយត្តិត្តិ ឃម្ពរបិរិបុទិ៑ ព្ពេយ ចត្តារោតិ ឃិលឃំចោរោ ព្ពត្រ្លឃឃំចោរោ ឃយជន្តា ឃន្តោរឃាតិ ឃុន្ថោ ទុត្តា ចត្តារោ អារក្ខាកស្ស ឃម្ពរា៑ ត ព្ពព្ពាតីតិ ត ឃយជ្ជតិ ត ឃចលោ កចតិ៑ ត កាចល អតិជ្ជកយត្តំ, អឆ ឆោ អឃយិ ឆោឃោតិ ឆេស្សតិ “តិរច្ឆាកកេតហិ ចា”តិអាឌិតា៑ ចត្ថុត្តំ អាបជ្ជតីតិ “អឃុកស្ស កិក្ខុតោ អរញ្ញេ តិរច្ឆាកកាតាតំ ចិឃ, ចតឆរកាតំ ចិឃ ច តិចាឃតយត្តេយេច, ត បត អរញ្ញោចាឃាតន្ថចិកា កាចិ ឃយោបដិបត្តិ អត្ថិ”តិ អបចាឆចេឃេត ចចតិឃកាចយាបជ្ជតិ, ព្ពយឃ្សត្វស្ស បត ឆេឃ្សេតត ចិឌ្ឋព្ពតោ ឃទ្ធិ-ឃន្ទ្រោ ត ឃេបិរាលាតិ ឆេន្ថ្នោ៑ អឆ ចា អារញ្ញកេហិ តិរច្ឆាកកេតហិ, ចតឆរចិឃកាកេជេតហិ ចា ឃទ្ធិ ចិប្យដិបត្តិចេឃេត ចឃតិឃកាចំ អាបជ្ជតិ៑ “ត កិក្ខុចេ បហិណាឃ អរញ្ញោ ចត្តត្ថា, ឃោ ចេឃឃ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិអាឌឹឃុ (បារា៑ ១១១) ចិឃ ហិ ចត្តត្ថា-ឃន្ទ្រោ ចឃិតត្ថបរិឃារឃោ៑ តឆា ហិ ចិកជ្ជកចាឃយិ ទុត្តំ “ឧចន្នុបស្ស ហិ អរញ្ញចារឃោ កាញអយក្កេអច្ឆតរច្ឆឌីបិយិកាតំ អេចិចាឃឃិឃោ ហោតី”តិ (ចិក៑ អដ្ឋ៑ ១១៩) អឆិចត្វាតិ អឆិចឃត្វា៑ បឆេំ កេរចឃទ្ធិ ឃាចត្តិ៑ តាចតា អបលិឃត្តស្ស ហត្វហិបិ ឃិឃំ បហរិត្វា បលិបតាកាទំ កេរាត្តិតិ អាចរិឃឃារិបុត្តត្វេត កឆិតំ៑ ឧចំ ញតិរកេតា បន្ថឃឃយត្តិឃា ឆេស្សិតកាចំ បកាឃេត្វា ព្ពឆាតិ អត្ថឃេតាបិ បកាឃេតំ “ឃឃ្ស បេតេត”តិអាឌិ ទុត្តំ៑ កចំ ព្ពព្ពាតីតិ អាហ “ឃេា ហី”តិអាឌិ៑ កាញអេកា តិលេកាតិ ចល្លចិកាបោបតរោកចេឃេត អញ្ញាត្វ បរិឃាឃចចតំ៑ ទុត្តញ្ញា—

“ទុត្តាយកត្វា អរិឃំ, ឈទ្ធិកោ ចយទុរិតា;

ឥចតុ បរិតាវេបាឆ, តិលវេកា តិលកាឡអវេកា”តិ។

តិលសណ្ឌាត់ ចិយ ឌាយតីតិ ហិ តិលវេកា, កាឡឡ ហុត្វា ឌាយតីតិ កាឡអវេកា។ ខ្ពឆ បត បណ្ណត្តិចិតិក្កុយសក្ខាតំ គុល្លចឌ្ឌ កាឡអកាសឌិសត្តា កាឡអកំ, មិន្ឋាចិតិក្កុយសក្ខាតំ អញ្ហុយត្តចឌ្ឌ តិលកាសឌិសត្តា តិលកត្តិ អឃំ ចិវេសវេសា។ តត្តិ តឆា ក្កុប្បាឌិតំ ប៊ីតិ៍ ចិកតការេចត ក្កុបដ្ឋាតវេតា ពយចយចវេសត សមូសត់។ លីយតវេដ្ឋត ហិ ពវេយាច ចិកវេតា, ចិបរិវេតា ចា ហុត្វា អយតវេដ្ឋត ចវេយាតិបិ ចុច្ចតិ។ អរិយក្នុមិ តាយ វេលិក្កុត្តរក្នុមិ។ ខ្ពតីតិ អរិយក្នុមិឡក្កុយតវេតា, វេឆចតាត់ ចណ្ណកលាតវេតា ចា, តត្វ តត្វ វេឆចតាត់ ចចត់ ឃុត្វា តស្ស ឃវេសា បត្វវេបិតិ ចុត្តំ វេហាតិ, ខុចត្បា កត្វា វេហដ្ឋា ចុត្តំ អយសបត្វរលាមិ វេឆចតាតយាវេរាចតចវេសតាតិ កវេហតត្ថា។

ចិចិត្ត-សវេគ្គា ឌតចិវេចពេតិ អាហ “ឃុត្តា”តិ។ តំ បត ឌតសគ្គតិវេល្លាសាកាវេចត វេចឌិតត្ថំ សគ្គកណ្ណកត្វា ឥសាតស្សាតិ ឥវេស្សតំ “អប្បសគ្គិ អប្បតិវេល្លាសត្តិ អវេត្វា”តិ ចុត្តំ។ ឌតកក្កហវេលាវេតច ហិ ខ្ពឆ ឌត្ថា កហិតំ។ តឆា ហិ ចុត្តំ ចិកវេក្ក “ឃវេឆច តំ អប្បតិវេល្លាសំ, តវេឆច តំ ចិឌតចាត”តិ (ចិក។ ៤១១)។ អប្បសគ្គត្តិ ច បកតិសគ្គាកាចយាហ។ អប្បតិវេល្លាសត្តិ តការតិវេល្លាសាឌិសគ្គាកាចំ។ ថ្វាឌិវេសឃុ ហិ ឡឡ្ឋាត់ សាចវេសសំ ចិយ, អវេត្វា បត តិរចវេសវេសាតិ អដ្ឋកឆាឃុ ចុត្តំ។ យឌ្ឋិយាកយដ្ឋកឆាចណ្ណតាយំ (យ។ តិ។ អដ្ឋ។ ១។១៩៣) បត អាចរិយឆមូបិលវេត្វវេរា ខុចយាហ “អប្បសគ្គស្ស បរិត្តបរិយាយំ យតសិ កត្វា ចុត្តំ ‘ឡឡ្ឋាត់ សាចវេសសំ សិយា’តិ។ វេតតាហ ‘ត ហិ តស្សា’តិអាឌិ។ អប្បសវេគ្គា បវេតត្វ អកាចវេត្វាតិបិ សក្កា ចិត្ថាតំ ‘អប្បាពាឆតត្បា សឌ្ឋាតាយី’តិអាឌីឃុ (យ។ តិ។ ១។១១៤) ចិយា”តិ។ តយត្វ ចិកក្កបិឡខ្ពយា (ចិក។ ៤១ប៍) សំសគ្គវេត្វា “ខុតវេឆចា”តិអាឌិយាហ។ ខុតវេឆចាតិ ច យយា សំចណ្ណិយយាត់ តិស្សគ្គតំ ខុចាតិ អវេត្វា។ សត្តិពេប៊ីតិ កាយាឌីត់ សមីវេបមិ ខុឌិសំ ចិចិត្តំ តាយ, បវេកច ក្នុវេរតិ អវេត្វា។ អតាកិណ្ណត្តិ អសក្កិណ្ណំ អសម្ពាធំ។ យស្ស វេសតាសតស្ស សយត្តា កាចុតមិ អឌ្ឍវេយាឌតមិ បត្តតាកហត់ ចតកហត់ តឌឹកហត់ វេហាតិ, ត ពោឆិ អវេចលិយ ក្កុបសក្កមិតំ សវេក្កាតិ, ខ្ពឌំ សត្តិពេបិ អតាកិណ្ណំ តាយ។ វេសតីតិ សយតិ។ អាសតីតិ តិសីឥតិ។ “ខុត្វា”តិ ខ្ពមិតា វេសត-សគ្គស្ស, អាសត-សគ្គស្ស ច អឆិកវេលត្វកាចំ ឥវេស្សតិ, ច-សវេគ្គត ច តគុកយបឥស្ស ចត្វសយាសកាចំ។ “វេតតាហា”តិអាឌិតា ចិកក្កបិឡខ្ពវេយច អាហវេតិ។

ខ្ពឥាតិ តស្សាវេយចត្វំ វេសតាសតប្បវេកឥឥស្សតចវេសត ចិការេចតំ “អមិចា”តិអាឌិ ចុត្តំ។ ចិកក្កបិឡខ្ពយំ តិឥស្សតតវេយត សគ្គបវេតា ឥស្សិតវេសតាសតវេស្សច ហិ អឃំ ចិការេកា។ តត្វ ចិហារេរា បិការបរិឆ្ឋិវេត្តា សកវេលិ អាចារេសា។ អឌ្ឍវេយាវេកា ឌីឈបិសាវេឥា, “កក្ខឡអសណ្ឌាតបិសាវេឥា”តិបិ ចឥត្តិ។ បិសាវេឥា ចតុរស្សបិសាវេឥា។ ហម្មិយំ មុណ្ឌច្ឆឥតបិសាវេឥា។ អវេដ្ឋា បឌិរាឌុត់ បឌិពាហតវេយាវេក្កា ចតុបត្បាក្នុយវេកា បតិស្សយចិវេសវេសា។ យាឡឡ ខុកក្នុឌសក្កហិវេតា អវេតកវេកាលចវេត្តា បតិស្សយចិវេសវេសា។ អបវេរា តវេយា – ចិហារេរា ឌីឈមុខបិសាវេឥា។ អឌ្ឍវេយាវេកា ខុកបស្សឈឥតកវេកហំ។ តស្ស កិរ ខុកបវេស្ស កិត្តិ ក្កុច្ចតរា វេហាតិ, ខ្ពតរបវេស្ស តីចា, វេតត តំ ខុកឈឥតកំ វេហាតិ។ បិសាវេឥា អាយតចតុរស្សបិសាវេឥា។ ហម្មិយំ មុណ្ឌច្ឆឥតកំ ចត្តិកក្កលាឃុត្តំ។ ក្កុហា វេកចលិ បត្តតក្កុហា។ វេលណំ ក្តាវេរពាត្តិ បត្កាវេតំ។ វេសសំ ចុត្តតយវេយច។ “យណ្ឌវេបាតិ សាពាយណ្ឌវេបា”តិ (ឌី។ តិ។ ឌី។ ១។១៨៩) ខុចំ អាចរិយឆមូបិលវេត្វវេរត, អក្កុត្តរឌីកាការេរត ច អាចរិយសារិបុត្តវេត្វវេរត ចុត្តំ។

ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ (ᩅᩥᨽ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪕᪒᪗) ᨸᨶ ᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᩥᩉᩣᩁᨸᨳᩴ, ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᩅᩮᩅ ᨧ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨴᩥᩅᩣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ᩺ ᩋᨯ᩠ᨰᨿᩮᩣᨣᩮᩣᨲᩥ ᩈᩩᨷᨱ᩠ᨱᩅᨦ᩠ᨠᨣᩮᩉᩴ᩺ ᨸᩣᩈᩣᨴᩮᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨠᨱ᩠ᨱᩥᨠᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᩮᩣ ᨴᩦᨥᨸᩣᩈᩣᨴᩮᩣ᩺ ᩋᨭ᩠ᨭᩮᩣᨲᩥ ᨸᨭᩥᩁᩣᨩᩣᨴᩥᨸᨭᩥᨻᩣᩉᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩍᨭ᩠ᨮᨠᩣᩉᩥ ᨠᨲᩮᩣ ᨻᩉᩃᨽᩥᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᨧᨲᩩᨸᨬ᩠ᨧᨽᩪᨾᩥᨠᩮᩣ ᨸᨲᩥᩔᨿᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᩺ ᨾᩣᩊᩮᩣᨲᩥ ᩑᨠᨠᩪᨭᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ ᩋᨶᩮᨠᨠᩮᩣᨱᩮᩣ ᨸᨲᩥᩔᨿᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᩺ ᩅᩥᨶᨿᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨸᨶ "ᩑᨠᨠᩪᨭᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ ᨧᨲᩩᩁᩔᨸᩣᩈᩣᨴᩮᩣ"ᨲᩥ (ᨸᩣᩁᩣ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪒.᪓᪒᪑-᪓᪒᪒) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺ ᩃᩮᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩴ ᨡᨱᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩤ ᨸᨻ᩠ᨽᩣᩁᩔ ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩮᩣᨶᨠᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨠᩩᨭ᩠ᨭᩴ ᩏᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩤ ᨠᨲᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ᩺ ᨣᩩᩉᩣᨲᩥ ᨽᩪᨾᩥᨴᩁᩥ ᩅᩤ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨶ᩠ᨴᩥᩅᩴ ᨴᩦᨸᩴ ᩃᨴ᩠ᨵᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ, ᨸᨻ᩠ᨻᨲᨣᩩᩉᩣ ᩅᩤ ᨽᩪᨾᩥᨣᩩᩉᩣ ᩅᩤᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺

ᨲᩴ ᩋᩣᩅᩈᨳᩴ ᨸᨲᩥᩔᨿᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ ᩅᩥᩉᩣᩁᩮᩣᨸᨾᩮᨶ, ᩅᩥᩉᩣᩁᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᩉᩣᩁᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ ᨶᩣᨾ᩺ ᨾᨬ᩠ᨧᩣᨴᩥᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩈᩩ ᨾᨬ᩠ᨧᩮᩣ᩺ ᨲᨳᩣ ᨸᩦᨮᩴ᩺ ᩏᨱ᩠ᨱᨽᩥᩈᩥᩋᩣᨴᩥᨸᨬ᩠ᨧᨽᩥᩈᩥ ᨽᩥᩈᩥ᩺ ᩈᩦᩈᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩴ ᨻᩥᨾ᩠ᨻᩮᩣᩉᨶᩴ᩺ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨲᩮᩣ ᩅᩥᨴᨲ᩠ᨳᩥᨧᨲᩩᩁᨦ᩠ᨣᩩᩃᨲᩣ, ᨴᩦᨥᨲᩮᩣ ᨾᨬ᩠ᨧᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᨲᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᩦᩈᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩴ᩺ ᨾᨬ᩠ᨧᨠᩣᨴᩦᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨧᨸᩦᨮᨽᩥᩈᩥᨻᩥᨾ᩠ᨻᩮᩣᩉᨶᩣᨶᩥ, ᨠᩥᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨲᩣ ᨾᨬ᩠ᨧᨸᩦᨮᩈᨾ᩠ᨾᨲᩣ ᨾᨬ᩠ᨧᨸᩦᨮᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ᩺ ᨾᨬ᩠ᨧᨸᩦᨮᨾᩮᩅ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ, ᨾᨬ᩠ᨧᨸᩦᨮᩈᨾ᩠ᨾᨲᩴ ᩅᩤ ᨸᩣᨠᩣᩁᩣᨴᩥᨠᩴ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ, ᩑᨠᩮᩈᩮᨶ ᨧ "ᨾᨬ᩠ᨧᨸᩦᨮᩈᩮᨶᩣᩈᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᩺ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨵᨾ᩠ᨾᨸᩣᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᨶᩣᨸᩥ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨽᩩᨾ᩠ᨻᩥᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᨶ ᨸᨶ "ᨾᨬ᩠ᨧᨸᩦᨮᩈᩮᨶᩣᩈᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨬ᩠ᨧᨸᩦᨮᩮᨶ ᨾᨬ᩠ᨧᨸᩦᨮᩈᨾ᩠ᨾᨲᩈᩮᨶᩣᩈᨶᨬ᩠ᨧ"ᨲᩥ (ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᨭᩦ᩺ ᪑.᪒᪑᪙) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺ ᨧᩥᨾᩥᩃᩥᨠᩣ ᨶᩣᨾ ᩈᩩᨵᩣᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨠᨲᩣᨿ ᨽᩪᨾᩥᨿᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᩣᨶᩩᩁᨠ᩠ᨡᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᨭᩥᨻᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᩥᨻ᩠ᨻᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᩣ᩺ ᨧᨾ᩠ᨾᨡᨱ᩠ᨯᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩈᩦᩉᨻ᩠ᨿᨣ᩠ᨥᨴᩦᨸᩥᨲᩁᨧ᩠ᨨᨧᨾ᩠ᨾᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨧᨾ᩠ᨾᩴ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ (ᨸᩣᨧᩥ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪑᪑᪒; ᨧᩪ᩺ ᩅᨣ᩠ᨣ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪓᪒᪑) ᩉᩥ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᩮ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨧᨾ᩠ᨾᩴ ᨶ ᨴᩥᩔᨲᩥ᩺ ᨲᩥᨱᩈᨶ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᩈᩴ ᨠᩮᩈᨬ᩠ᨧᩥ ᨲᩥᨱᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ᩺ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨱᩈᨶ᩠ᨳᩣᩁᩮᨸᩥ᩺ ᨧᩥᨾᩥᩃᩥᨠᩣᨴᩥ ᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨳᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨿ ᩈᨶ᩠ᨳᨲᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ᩺ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩅᩤ ᨸᨶ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᨲᩦᨲᩥ ᩈᨿᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩤ ᩑᨲᩣᨶᩥ ᨿᨲ᩠ᨳᩣᨶᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨶᩥᩈᩦᨴᨲᩥ, ᨶᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᨾᩮᨲᩴ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩅᩈᩮᩈᩴ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᨾᩪᩃᩣᨴᩥᨸᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᨱᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᨱᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨩᨿᨶᩔ, ᨶᩥᩔᨿᨭ᩠ᨮᩣᨶ ᨧ ᩒᨠᩣᩈᨽᩪᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩒᨠᩣᩈᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ᩺ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶᩮᩅ "ᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩔ ᨧ ᩋᩣᩅᩣᩈᩮᨶ, ᨾᨶᩈᩮᨶ ᨧ ᨠᩣᨿᩅᩥᩅᩮᨠᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᩅᩮᨠᩮᩣ ᩈᩈᩴᩈᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩅᩥᩅᩮᨠᩮᩣ, ᩅᩥᩅᩮᨠᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᨧ ᩅᩥᩅᩮᨠᩔ ᨸᨿᩮᩣᨩᨶᨲᩮᩣ᩺

ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᩍᨴᩴ "ᩋᩁᨬ᩠ᨬ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨸᩩᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩮᨶ "ᩍᨴᩴ ᨸᨶᩔᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᩺ ᩑᩅᩴ ᨣᩉᩥᨲᩮᩈᩩᨸᩥ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩮᩈᩩ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩮᩣ ᩋᨶᩩᨧ᩠ᨨᩅᩥᨠᨾᩮᩅ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᨠᩣᨾᨲᩣᨿ ᨸᩩᨶ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᩺ "ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩦᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᨣᨲ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩅᩥᨶᨿᩮ ᩋᩣᨣᨲᩅᩈᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮ᩺ ᩅᩥᨶᨿᩮ ᩉᩥ ᨣᩣᨾᩣ ᩅᩤ ᨣᩣᨾᩪᨸᨧᩣᩁᩣ ᩅᩤ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ (ᨸᩣᨧᩥ᩺ ᪖᪙᪒) ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩦᨶᩴ ᩋᩣᩁᨬ᩠ᨬᨠᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩔ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩍᨴᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨧ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩣᨾ, ᨶ ᨸᨶ ᨸᨬ᩠ᨧᨵᨶᩩᩈᨲᩥᨠᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩴ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ, ᩍᨴᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨧ ᨲᩮᩈᩴ ᨣᩣᨾᩣᨷᨧᩣᩁᩮᩣ ᨸᨶ, ᨶ ᨲᩩ ᨸᨬ᩠ᨧᨵᨶᩩᩈᨲᩥᨠᩣᨴᩥᨶᩮᩅ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅᩣᨲᩥ –

"ᩑᨠᩣ ᩅᩤ ᨣᩣᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨣᩤᨾᨠᩮ ᩋᩁᨬ᩠ᨬᩮ ᨴᩩᨲᩥᨿᩥᨠᩣᨿ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩥᨿᩣ ᨴᩔᨶᩪᨸᨧᩣᩁᩴ ᩅᩤ ᩈᩅᨶᩪᨸᨧᩣᩁᩴ ᩅᩤ ᩅᩥᨩᩉᨶ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᨳᩩᩃ᩠ᩃᨧ᩠ᨧᨿᩔ, ᩅᩥᨩᩉᩥᨲᩮ ᩋᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨥᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩔᩣ"ᨲᩥ᩺

ขิตฆฎกอายุปิ (ปาขิ˘ อฎ˘ ๙๘๑) หิ ตฉาจ อเตฺว จุเตฺตาติ˘ อหิฌเยฺ ปต "อรญฺญาตฺติ ติกฺขยิตฺวา ตาหิ ฐาตฺถลิลิ ปฐฺฐเยตํ อรญฺญา"ตฺติ (ขิก˘ ๖๑๘) อากตํ˘ ขิตฆยุตฺตกฺกา หิ ฐเกาปิ ปริยาฆเฆยตา ตาย, อหิฌเยฺา ปต ติปฺปริยาฆเฆยตา, ตยฺวา ฆํ ต กายปเฆยเตฺตากฌิ, ตํ อรญฺญาตฺติ ติปฺปริยาเฆต ฆเยฺยตํ ตฉา จุตฺตํ˘ ฐาตฺถลิลิ ตาหิ ติกฺขยิตฺวา ฆํ ฉาติ ปจตฺตํ , ปฐฺฐเยตํ อรญฺญา ตายาติ เจตฺ อเตฺว˘ อารญฺญากํ ตาย...เป... ปถฺฐิยตฺติ ฐาตํ ปต ยุตฺตตฺตเฆต อารญฺญากนิกฺขาปเฆ (ปิรา˘ ๙๖๑) อารญฺญิกํ หิกฺขุ ยถฺกาย จุตฺตํ ฐาเยยฺ หิกฺขเตา อตฺรุปํ, ตยฺวา ขิยุทฺธิยเกฺ ฆุตกฺกติเถฺเย (ขิยุทฺธิ˘ ๑˘๑๘) ฆํ ตยฺย ลกฺขณํ จุตฺตํ, ตํ ฆุตฺตเยจ, อเตา ตตฺ จุตฺตเฆต กเหตฐฺฐตฺติ อฌิปฺปาเยา˘

ยถฺถาฆตฺติ ยีตฐฺฐาฆํ˘ เตตาห "ตตฺ หี"ติอาฆิ˘ รุกฺขมุลตฺติ รุกฺขยมีปํ˘ จุตฺตเตฺตา "ฆาจตา ยญฺญตฺติยา กาเล ยยตฺตา ฉาฆา ผรติ, ติจาเต ปณฺณาติ ติปตตฺติ, ๑ตฺตาจตา รุกฺขมุล"ตฺติ˘ ปฐฺฐตตฺติ ยุทฺธปิยาฌยุทฺธปํยุถฺหฆยิยฺยกจเยต ติขิเฌาปิ ปฐฺฐเตา อฌิเปฺปเตา, ต ยิลิเยเฆา ๑จ˘ เยล-ยเถฺา ปต อขิเยยเตา ปฐฺฐตปริยาเฆาติ กตฺวา ๑จิ จุตฺตํ˘ "ตตฺ หี"ติอาฆิตา ตหฺกฆยฺย อตฺรุปตํ ฆเยฺยติ˘ ฆิยาุ ฌาฆยาตายุติ ฆยุ ฆิยาุ อหิยุลิกาเจต ฆิยฺยยาตายุ˘ ตฉารุเปตปิ การเฌต ยิฆา ขิตฺตยฺย ๑กกฺตาติ ๑ตํ จุตฺตํ, ยฐฺฐฆิยาหิ อากเตต จาเตต ตีฆิฆยาตกาจเหตุฆยฺยตตฺติ เกขิ˘ กํ จุทฺธติ ฐฆกํ ปิปิยขิเตาฆตยฺย การกตฺวา˘ "ฆํ ตฆิตฺยฐฺฐตฺติปิ ตฆิกฺชญฺญาตฺติปิ จฆตฺติ, ตํ กตฺรตฺติ อปฐฺฐตปเฆเยปิ ขิหฺกตฆีติจตฺตตปเฆยํ กตฺรตฺติ ฆเยฺยตี"ติ (ขิก˘ มุลฆี˘ ๖๑๐) อาจริยาตตฺเตฺวรา, เตเตจ ขิญฺญาฆติ "ตฆิตฺยฐฺฐตฆิกฺชญฺญายถฺ ตฆีติจตฺตตปเฆยจาจกา"ติ˘ ตฆีติจตฺตตปเฆเยา จ ตาย ตฆิยา ติกฺขยริตาฆเกต ปุต ติจตฺติตฺวา กเตา ขิหฺกปเฆเยา˘ "อปฐฺฐตปเฆเยปี"ติ จฆเตฺตา ปต อฎกฉาฆํ ติฆยฺยตยเตฺวต ปฌยํ ปฐฺฐตปเฆยตฺติ จุตฺตํ, ฆฉาจุเตฺตา ปต ตฆีปเฆเยาปิ กตฺเรา ๑จาติ ฆเยฺยติ˘

"ตตฺ หี"ติอาฆิตาปิ ติฆยฺยตยเตฺวเตจ ตยฺยาตฺรุปกาจยาห˘ ฐยฺยาเปตฺวาติ ปุญฺญา กตฺวา˘ "ฐิตฺติ ปฐฺฐตาตยฺยิ อายตฺตเตร ฆิตาติ ฆาจรกาฆิยฆิยํ ขิจเร เหาติ, ๑กยฺยิเฆจ ปต ปฐฺฐเต ฐยฎฺฐยฆิย"ตฺติ จฆตฺติ อาจริยา˘ ๑กยฺยิเฆจ หิ ฐยฎฺฐยฆิยํ อเตฺตาเลฌํ เหาติ ฐปริ ปฏิฐฺฐตฺตา, ต ฐิยุ ตฉา อปฺปฏิฐฺฐตฺตา, ตยฺวา "ฐยฎฺฐยฆิย"ตฺติ ฐาตํ "๑กยฺยิ เฆจา"ติ ฐายิตา ยยฐฺฐตีฆํ˘ "ยหาขิจร"ตฺติ ฐาตํ ปต ฐเกเฆหิปิ˘ ฐยฎฺฐยฆิยตฺติ จ "ยุหฺกฎายฆิย"ตฺติ (ฆี˘ ติ˘ ฆี˘ ๑˘๑๑๙) อาจริเฆต จุตฺตํ˘ ยุหฺกฎาติ หิ ฆฺมยิฌเยฺยตํ อฌิจจติ, "ตํ กเหตฺวา ยุหฺกฎาย รจตฺตํ ฆกฺขตี ลิปี"ติอาฆียุ ขิฆ˘ ยตฺยฺยาติ อตฺปจารฎฐาตตฺติ ปกติยญฺญารจเยต ยตฺเยฺยหิ ต ยญฺญาริตฐฺฐฎฐาติ˘ กยฺยตจปฺปตาฆิจเยต หิ ปกติยญฺญารปฏิเกฺขปิ ฐฆาฌิเปฺปเตา˘ เตตาห "ฆตฺต กยตฺติ ต จปตฺตี"ติ˘ อาฆิยเถฺต ปต "จตปตฺตฺติ จตยณฺฎาตเยตํ เยตายตาติ อฌิจจติ, จตปตฺตฺติ หียตกาตเยตํ, จตปตฺตฺติ ยเลิยหํยาตเยตํ, จตปตฺตฺติ ปริฆตฺตาตเยตํ, จตปตฺตฺติ ต ยตฺยฺยปจาราตเยตํ เยตายตาติ อฌิจจต"ตฺติ (ขิก˘ ๖๑๑) ฐาฆํ ขิกฎปิญฺญาเยยํ ยกฺณฺยาติ˘ ปเตฺวาติ หิ ปฐฺฐตยฺย ยยาตกฺยิ, เฆา "ยาตฺ"ติปิ จุทฺธติ, ตยฺยฆิยตฺวา ปต ยตฺยฺยาตยยญฺญาเรฌกฺตํ จติ, ตยฺวา ปตฺยฆิยํ จติ จตปเตฺวาติ ขิเยยตปเรติปิเตา ฆฎเฐฺฐา˘ ยเฐฺฐยํ ยฐฺฐายุ ฆิยาุ อหิยุเฌา ฐฆกาเยา อตฺกฺราการยาติ อาห "อฐฺฐตฺ"ตฺติ, เกตขิ ฉฆเตต อตฺตยเยา รุกฺขยาฌาฆปิ ต ฉาฆิตตฺติ อเตฺว˘ ฆณฺฑกาติ ฐปริ ฆีจเร ฉาเฆตฺวา กตา ฆีจรกฺชิ˘ ติกฺกฎฺฐิตฺวาติ ตีหริตฺวา˘ อเตฺตาปกฺการเลฌายฆิเยา ปลิลราขิเฆจ อฌิเปฺปเตา, ฐาตรฉา ติฌาปณฺณยตฺตารยเกฺาปิ ยิฆาติ จุตฺตํ "ปกฺการเลฌายฆิเย

អាលយេ”តិ, បក្ការសទិសេ, លេហសទិសេ ចាតិ អត្ថោ។ កណ្ឌុកច្ឆាទិភយម្បីតិ បិ-សទ្ទេន បុរិមនំ សម្បិណ្ឌេតិ។

បិណ្ឌបាតស្ស បរិយេសនំ បិណ្ឌបាតោ ឧត្តរបទលោបេន, តតោ បដិក្កូលតា បិណ្ឌបាតបដិក្កូលតាតិ អាហ “បិណ្ឌបាតបរិយេសនតោ បដិក្កូលតា”តិ។ បល្លត្ថន្តិ ឯត្ថ បរិ-សទ្ទោ “សមន្តតោ”តិ ឯតស្មិំ អត្ថេ, តស្មា បរិសមន្តតោ អត្ថំ អាសន្តិ បល្លត្ថា រ-ការស្ស ល-ការំ, ឆ្តិកាចន្ទា កត្វា យថា “បលិពុទ្ធោ”តិ, (មិ៑ ប៑ ៩-២-៩) សមន្តការេថា ច ចារេយ្យាតិ, ឥក្ខិលោភាសុទ្ធា សមំ ឧបេត្វា ឥកិន្នំ បិចាតំ អញ្ញមញ្ញាសម្ពទ្ធកាការេហិ។ តេនាហ “សមន្តតោ ឥារុពទ្ធាយត”ន្តិ។ ឥារុន្តំ ពទ្ធកចោមេន និសជ្ជាច ពួង បល្លត្ថា, ន អាហរិយេហិ ចាញ្ញេហិ កតោតិ ទដ្ឋព្ពំ ហោតិ។ អាកុឌិត្វាតិ ច យថា បល្លត្ថចោមេន និសជ្ជា ហោតិ, តថា ឥកោ បាទេ អាកុញ្ចេត្វា សមិញ្ជិតោ កត្វា, តំ បន ឥកិន្នំ បិចាតំ តថាពទ្ធាកាការេយចាតិ អាហ “ពន្ធិត្វា”តិ។ ឥជ្ជុំ កាយន្តិ ឯត្ថ កាយ-សទ្ទោ ឥបរិមកាយវិសយោ ហេដ្ឋិមកាយស្ស អត្ថុជុកំ ឋបនស្ស និសជ្ជាចចេតេត វិញ្ញាបិតត្តាតិ ទដ្ឋព្ពំ “ឥបរិមំ សរីរំ ឥជ្ជុំ ឋបេត្វា”តិ។ តំ បន ឥបរិមកាយស្ស ឥជុកំ ឋបនំ សន្ធបេតោ ទស្សេតិ “អដ្ឋារស”តិអាទិនា, អដ្ឋារសន្តំ បិដ្ឋិកណ្ដកដ្ឋិកានំ កោដិយា កោដិំ បដិបាទនមេវ តថា ឋបនន្តិ អធិប្បាយោ។

ខ្ចាទាតិ តថា ឋបនស្ស បយោជនំ ទស្សេន្តោ “ឯវញ្ហី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ ឯវន្តិ តថា ឋបនេ សតិ, ខ្ចាទិនា ចា តថាឋបនហេតុកា។ ន បណមន្តីតិ ន ឱនមន្តិ “អថស្សា”តិអាទិ បន បរស្សរបយោជនទស្សនំ។ អថាតិ ឯវំ អនោនមនេ។ វេទនាតិ បិដ្ឋិកិលមថាទិវេទនា។ ន បរិបតតីតិ ន ឧប្បជ្ជន្តិ ឧប្បជ្ជមានា ច វិលយំ គច្ឆន្តិ។ តតោ ឯវ បុព្វេ បកាសិតំ វិវេសបច្ចត្តិយា កម្មដ្ឋានំ ទុក្ខំ ឆាតិ វេបុល្លំ ឧបគច្ឆតិ។ បរិសទ្ទោ ចេត្ថ អភិមុខបរិយាយោ អភិមុខត្ថោតិ ទដ្ឋព្ពំ “កម្មដ្ឋានាភិមុខ”ន្តិ, ពហិទ្ធា បុថុត្តារម្មណតោ និចារេត្វា កម្មដ្ឋានំយេវ បុរក្ខត្វាតិ អត្ថោ។ បរិមុខស្ស សមីបត្ថំ ជនស្សាតិ “មុខសមីបេ ចា កត្វា”តិ វុត្តំ, មុខស្ស សមីបេ ចិតរ ចិតេត្តំ កិពន្ធិ ឧបដ្ឋបេតចេន កត្វាតិ ទដ្ឋព្ពំ ហោតិ។ បរិសទ្ទស្ស សមីបត្ថំ ចិកក្ខបិញ្ញត្តិយា (ចិក៑ ៥២៨) សាធេតុំ “ឋេតេតថា”តិអាទិ ទដ្ឋព្ពំ។ តាសិកាគ្គេតិ តាសបុដគ្គេ។ មុខនិមិត្តំ តាស ឧត្តរោដ្ឋស្ស មជ្ឈប្បទេសោ, យត្ថ តាសិកវាតោ បដិហញ្ញតិ។

ឯត្ថ ច យថា “ចិចិត្តំ សេតាសនំ ភជតី”តិអាទិនា (ចិក៑ ៥០៦) កាចតាត្តទ្ធំ សេតាសនំ ទស្សិតំ, ឯវំ “និសីទតី”តិ ឥមិនា អលីនានុទ្ធច្ចបក្ខិយោ សន្តោ ឥរិយាបថោ ទស្សិតោ, “បល្លង្កំ អាភុជិត្វា”តិ ឥមិនា និសជ្ជាយ ទឡ្ហភាវោ, “បរិមុខំ សតិំ ឧបដ្ឋបេត្វា”តិ ឥមិនា អារម្មណបរិគ្គហណូបាយោតិ។ បរិ-សទ្ទោ បរិគ្គហដ្ឋោ “បរិណាយិកា”តិអាទីសុ (ធ៑ ស៑ ១៥) វិយ។ មុខ-សទ្ទោ និយ្យានដ្ឋោ “សុញ្ញតវិមោក្ខមុខ”ន្តិអាទីសុ វិយ។ បដិបក្ខតោ និក្ខមនដ្ឋោ ហិ និយ្យានំ។ អសម្មោសនភាវេន ឧបដ្ឋានដ្ឋោ។ តេនាតិ បដិសម្ភិទាយំ “បរិគ្គហិតនិយ្យានន្តិ សន្តា កាហិតាសម្មោសតាយ បរិគ្គហិតំ, បរិច្ចត្តសម្មោសបដិបក្ខតាយ ច និយ្យានំ សតិំ កត្វា, បរមំ សតិនេបក្កំ ឧបដ្ឋបេត្វា”តិ ទដ្ឋព្ពំ ហោតិ។ អយំ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរស្ស, អាចរិយសារិបុត្តត្ថេរស្ស ច មតិ។ អថ វា “កាយាទីសុ សុដ្ឋុ បវត្តិយា បរិគ្គហិតំ, តតោ ឯវ ច និយ្យានភាវយុត្តំ, កាយាទិបរិគ្គហណាការសម្បយុត្តតាយ វា បរិគ្គហិតំ, តតោ តតោ ឯវ ច និយ្យានភូតំ ឧបដ្ឋានំ កត្វាតិ អត្ថោ”តិ អយំ អាចរិយានន្ទត្ថេរស្ស (ចិក៑ មូលដី៑ ៥២៨) មតិ។

២១៨៑ អភិក្កាមតីតិ គច្ឆតិ អភិក្កមតិ ឯតាយាតិ អភិក្កា, កាយន្តភូតិចោការេហិ លុព្ធតដ្ឋេនាតិ កិច្ចដ្ឋេនាតិ, ពលេ ពលេ កិច្ចដ្ឋេនាតិ

អត្ថោតិ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន, (ទី។ និ។ ដី។ ១។១១៩) អង្គុត្តរដីកាការេន ច អាចរិយសារិបុត្តត្ថេរេន វុត្តំ។ សុត្តេសុ ច ទិស្សតិ “លុជ្ជតីតិ ខោ ភិក្ខុ លោកោតិ វុច្ចតិ។ កិញ្ច លុជ្ជតិ? ចក្ខុ ខោ ភិក្ខុ លុជ្ជតិ, រូបា លុជ្ជន្តិ, ចក្ខុវិញ្ញាណំ លុជ្ជតី”តិអាទិ (សំ។ និ។ ៤។៨២) អភិធម្មដ្ឋកថាយំ, (ធ។ ស។ អដ្ឋ។ ៩-១១) បន ពុទ្ធ ច អទ្ធា បោត្ថកេ “លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋេនា”តិ លិខិតំ។ តត្ថ លុជ្ជនមេវ បលុជ្ជនបរិយាយេន វិសេសេត្វា វុត្តំ។ លុជ្ជសទ្ទោ ហិ អបេក្ខនាទិអត្ថោបិ ភវតិ “ឃ្លោកតី”តិអាទីសុ, ភិជ្ជនបភិជ្ជនដ្ឋេនាតិ អត្ថោ។ វំសត្ថប្បកាសិនិយំ បន វុត្តំ “ខណភង្គវសេន លុជ្ជនសភាវតោ, ឋិតិភង្គវសេន ច បលុជ្ជនសភាវតោ លោកោ នាមា”តិ (វំសត្ថប្បកាសិនិយំ នាម មហាវំសដីកាយំ បឋមបរិច្ឆេទេ បញ្ញាយកថា វណ្ណនាយំ) កោចិ បន “ភិជ្ជិតាបជ្ជនដ្ឋេនា”តិ អត្ថំ វទន្តិ។ អាហច្ចភាសិតវចនេន វិរុជ្ឈនតោ, លុជ្ជសទ្ទស្ស ច អត្ថុប្បាទនាទានកត្តា អយុត្តមេវេតំ។ អបិច អាចរិយេហិបិ “លុជ្ជនបលុជ្ជនដ្ឋេនា”តិ បឋមមេវ ឧល្លិង្គេត្វា តទា អត្ថោ វុត្តោ សិយា, បច្ឆា បន បរិយាទកវចនេន បយោជេត្វា តត្ថ តត្ថ ន វិរុទ្ធោតិ ទដ្ឋព្វំ, ន លុជ្ជតិ ន បលុជ្ជតីតិ យោ គហិតោបិ តថា ន ហោតិ, សោ ច លោកោ, អនិច្ចានុបស្សនាយ វា លុជ្ជតិ ភិជ្ជតិ វិនស្សតីតិ គហេតព្វោវ លោកោតិ តំគហណរហិតានំ លោកុត្តរានំ នត្ថិ លោកតា, ឧបាទានក្ខន្ធា វា លោកោតិ វុត្តំ “ឧបាទានក្ខន្ធា លោកោ”តិ។ ឯវំ តត្ថ តត្ថ វចនតោបិ យថាវុត្តោ កោសង្គោ អត្ថោ ន យុត្តោតិ។

តស្មាតិ ឧបាទានក្ខន្ធានមេវ លោកភាវតោ។ វិបល្លាសវសេនាតិ ឯត្ថ វិបល្លាសំ តណ្ហាប្បហានវសេនេវ អនុប្បាទនំ អប្បវត្តនំ, ន បន វិបល្លាសប្បហានវសេន បដិបក្ខានំ សុដ្ឋុ បហីនំ “បហីនត្តា”តិ ហិ តទាបហីនសទិសំ ឯវ សន្ធាយ វុត្តំ។ កស្មាតិ ចេ? ឈានស្ស អនធិគតត្តា។ ឯវំ បន បុព្ពភាគកាលតាយ តទា បហានតោយេវេតំ វុត្តំ ចិត្តំ វិគតាភិជ្ឈតាយ, ន ហិ ចក្ខុវិញ្ញាណមេវ សភាវតោ អភិជ្ឈាវិរហិតត្តាតិ ទស្សេតុំ “ន ចក្ខុវិញ្ញាណសមវេតា”តិ វុត្តំ។ យថា តត្តិ ឯត្ថ តត្តិ និបាតមត្តំ, តំ ចិត្តំ វា។ អញ្ញា យុញ្ញាតស្ស, អនាគតេ ច បុន អនាគតស្ស ករណំ បរិយោសានំ តាយាតិ វុត្តំ ហោតិ។ យថា ច ឈានស្ស ចិត្តស្ស បុព្ពភាគកាលតាយ បរិយោសានិតត្តា វិគតាភិជ្ឈតា, ឯវំ អព្យាបន្នតា, វិគតថិនមិទ្ធតា, អនុទ្ធតតា, តិណ្ណវិចិកិច្ឆតា ច វេទិតព្វាតិ និទស្សេន្តោ “ព្យាបាទបទោសំ បហាយាតិអាទីសុបិ ឯសេវ នយោ”តិ អាហ។ បូតិកុម្មាសាទយោតិ អាភិទោសិកយវកុម្មាសាទយោ។ បុរិមបកតិត្តិ បរិសុទ្ធបណ្ឌរសភាវំ, ឋបិតា វិការាបជ្ជតីតិ អត្ថំ ទស្សេតិ។ វិការាបត្តិយាតិ បុរិមបកតិវិជហនសង្ខាតេន វិការាបជ្ជនេន។ “ឧភយ”ន្តិអាទិនា ព្យញ្ជនសមាសកទ្វយាហ។ “យា តស្មិំ សមយេ ចិត្តស្ស អកល្លតា”តិអាទិនា (ធ។ ស។ ១១៩១; វិភ។ ៥៤៦) ចិត្តស្ស, “យា តស្មិំ សមយេ កាយស្ស អកល្លតា”តិអាទិនា ច មិទ្ធស្ស អភិធម្មេ និទ្ទិដ្ឋត្តា “ថិនំ ចិត្តគេលញ្ញំ, មិទ្ធំ ចេតសិកគេលញ្ញ”ន្តិ វុត្តំ។ សតិបិ ហិ ថិនមិទ្ធស្ស អញ្ញមញ្ញំ អវិប្បយោគេ ចិត្តកាយលហុតាទីនំ វិយ ចិត្តចេតសិកានំ យថាក្កមំ តំតំវិសេសស្ស យា តេសំ អកល្លតាទីនំ វិសេសបច្ចយតា, អយមេតេសំ វិសេសោតិ ទដ្ឋព្វំ។ ទីបាលោកោ នាម បស្សិតោ រត្តិ ចន្ទាលោកទីបាលោកមណ្ឌាលោកាទិ, ទិវា ច សុរិយាលោកាទិ។ រត្តិម្បិ ទិវាបិ តស្ស សញ្ញាណករណវសេន សញ្ញា អាលោកសញ្ញា, តស្សា ច វិគតនីវរណាយ បរិសុទ្ធាយ អត្ថិតា ឋាន អធិប្បេតា។ អតិសយត្ថវិវក្ខស្ស ហិ អត្ថិអត្ថស្ស អវច្ឆេទកោ អយមីការោតិ ទស្សេន្តោ “រត្តិម្បី”តិអាទិមាហ, វិគតថិនមិទ្ធភាវស្ស ការណត្តា ចេតំ វុត្តំ។ សុត្តេសុ បកាសិតាយមត្ថោ។

សរតីតិ សតោ, សម្បជានាតីតិ សម្បជានោតិ ឯវំ បុគ្គលនិទ្ទេសោតិ ទស្សេតិ “សតិយា ច ញាណេន ច សមន្នាគតោ”តិ។ ឋាយិតា។

សទេ្ធស្សបិ អទេ្ហាស្ស ចិទិយសយាសិអាឌីស្ស ពស្ថា ឰ្តទេយេច ស្ថកយំ ចុត្តំ, ចិពតាកិក្ស្លាឌីស្ស ចា ឰ្តង់ ស្ថកយំ អចត្វា ពស្ថា ឰ្តទេឆច ចុត្តត្ថិ អត្ថុទេឃាពយបទេតាំ "ឰ្តង់ ស្ថកយ"ត្តិអាឌិ ចុត្តំ, បុក្កលិឆិដ្ឋាទេតត តិឆ្ថិដ្ឋ សតិសយ្យខ្លោសច្លាតំ ឰ្តង់ ស្ថកយត្តិ អទេត្វា អតិក្កយិត្វា ជិទេតាតិ ឋ-សទ្ធស្ស អតីតត្វតំ អាហ, បុព្វាកាពកាចតាឃ បឌហតទេយេច ច អតិក្កយតិ "ពត់ ឰ្តង់ ពត់ ឰ្តង"ត្តិ បចត្តតីតិ ពត់ពចា, ចិចិកិច្ឆា, សា ឧតស្ស អត្ថិតិ ពត់ពឌី, ត ពត់ពឌី អពត់ពឌី, តិត្ថិចិកិទេច្ឆាតិ ចចតទេត្វា, អត្វយត្ត បត ឌទេស្សតំ "ពត់ ឰ្តង់ ពត់ ឰ្តង"ត្តិ ឧច់ តប្បចត្តតីតិ អពត់ពឌី"តិ ចុត្តំ "ក្សសទេលស្ស ឆទេខ្លុស្ន"តិ ឰ្តង់ "អពត់ពឌី"តិ ឰ្តយិតា សឲ្យត្ថិព្វាត្វាត្តិ អាហ "ត ចិចិកិច្ឆតិ, ត ពច្លតីតិ អទេត្វា"តិ៉ ចចតត្វលក្ខលាឌិទេកឆទេតាតិ ឧត្វ អាឌិសទេ្ទត បច្ចុឃបហាតបហាឃពាឌីតយ្យិ សក្កទេហា ឌដ្ឋទេត្វា៉ ទេតបិ ហិ បទេកឆទេតា ចត្តត្វាតិ៉

១១៧៉ ចស្តិយា ពហិតំ ឆត់ ឰ្តលំ តាយាតិ ចុត្តំ "ចស្តិយា ឆត់ ពទេហត្វា"តិ៉ ចិពទេតា អទេត្ថា ឰ្យទេត្ថា, ទេសា ឃស្សាតិ ឰ្យត្តិ៉ ទេតតាហ "ចិពតត្ថ"ត្តិ, ចិទហិតឌាតទ៏ត្វាលបទិឃត្តិ ពទេទឃ្យាតិ ទេចតស្ស អទេត្វា៉ ទេតសត្តិ ចស្តិយា ពហិតាត់ ឰ្តលឆតាត់៉ បទិឃទេត្ថា តាយ តក្សត្តទិ ឌាតទ៏ត្វាលទេសទេសា៉ តត្ថិ ឰ្តលយស្សាតិ អលទេលា៉ តស្ស ការទេចា អាលាល្យំ៉ តទេយេច តិឌាត់ អាលាល្យតិឌាត់, អាលាល្យទេហតុ អាលាល្យពារទេលាតិ អទេត្វា៉ អាលាល្យទេយេច ហិ តិឌាត់ ពារទេលយស្សាតិ ចា អាលាល្យតិឌាត់, "បិទេយាខ្លួ ទេសាយតស្ស"ត្តិ ឰ្តទេយហិ សឲ្យទេស្ត៉ "ឰ្តលបលិទេពាឆទេតា យុទេត្វាឃឺ"តិ ពាលចបិទេយាខ្លួ លកតិ៉ "ឌីចិកាតិយិត្តយ្យិ ទេយ អចសិដ្ឋំ អត្ថិ"តិ ទេសាយតស្សំ អឌិពច្ឆតិ៉

១១៨៉ចិសកាពទេចឌតា តាយ ក្សក្លទេចឌតា៉ សា ហិ ក្សសលចិបិពសត្វាតស្ស ចិទេទាឌិកាចទេតា ស្សលទេចឌតាឃ ចិសកាពា, តស្សា ស្ថប្បត្តិឃា ពទេលក្ខតាឃ៉ ពពទេចទេតចាតិ ពពទេចត ឰ្តច៉ ចត្យឰ្តទិឃាបឆត្តិ ចត្យត្តិឆយ្យិ ឰ្តទិឃាបឆ់៉ ឰ្យាឌិទេតា ហិ ឃឆា ឌាតកយទេតស្ស អសយទេត្វា, ឧច់ តិសខ្លាឌីស្សបិ៉ អាពាទេឆតីតិ បីឰ្យឧតិ៉ ចាតាឌីតំ ចិពាទក្ខតា ចិសយាចត្វាទេយច "អាពាទេឆា"តិ ចុច្ចតិ៉ ទេតតាហ "តំសយុដ្ឋាទេតត ក្សទេក្លត ក្សក្លិទេតា"តិ, អាពាឆសយុដ្ឋាទេតត ក្សក្លទេចឌតាសច្លាទេតត ក្សទេក្លត ក្សក្លិទេតា ក្សក្លសយត្កាពទេតាតិ អទេត្វា៉ ក្សក្លទេចឌតាឃ បត អាពាឆការទេចត អាឌិយ្យឹពាឆតីតិ អាពាទេឆាតិ ពត្វា អាពាឆសច្លាទេតត ឰ្សលឰ្យាឌិតា អាពាឌិទេកា, អបទាបទ៌ សខ្លាតក្សក្លសច្លាទេតត អត្ថុពត្តឰ្យាឌិតា ក្សក្លិទេតាតិ អទេត្វា ពទេហតទេត្វា៉ ឧចតិ្យសតិ ក្សក្លទេចឌតាចទេសត ចុត្តស្ស ក្សក្លិតបឌស្ស អាពាឌិពបទេឆត ចិទេសសិតត្វាតា បិពដ្ឋិ ទេហាតីតិ អឃទេយត្វ អាចទិឃឆយុបិលទេត្វទេទត (ឌី៉ តិ៉ ឌី៉ ១៉១១៨) ចុត្តតទេឃា៉ អឌិពំ យត្តំ បយាលំ អឌិយត្តំ, ពាឰ្យហំ, អឌិយត្តំ ពិលិទេតា ឆាត្យសច្លទេឃត បទិក្លិលាសទិទេទាតិ អឌិយត្តពិលិទេតា៉ អឌិយត្តឰ្យាឌិបទេតាតាឃាតិ អឌិយត្តឰ្យាឌិបីឰ្យឰ្តតាតាឃ៉ ត ទុទេច្ឆឃ្យាតិ ត ទុទេច្ឆឆ, ពយ្យត្វបឌទេខ្លាតំ "កត្តខ្ចាស្សា"តិ ឧត្វ "អស្សា"តិ ពត្តឌស្សតទេតា៉ យត្តាសទេ្កា អតត្វទេពាតិ ចុត្តំ "ពាលយត្តាតិ ពាលទេយចា"តិ, អប្បយត្តពំ ចា ពាលំ ពាលយត្តា៉ តក្សកយត្តិ បិទេយាខ្លួ, ទេសាយតស្សខ្ចា៉ លទេកឆ បិទេយាខ្លួ "ទេទាពទេតា យុទេត្វាឃឺ"តិ៉ អឌិពទេច្ឆឃ្យ ទេសាយតស្សំ "អត្ថិ ទេយ ពាឃពាល"ត្តិ បិឰ្យឰ្តឃា អទេត្វា៉

១១៩៉ពាពលិពយត្តំ តាយ "ឧពាក្សខ្លាយត្ត"ត្តិ ចឌត្តិ៉ "ឌិឃឆ្លចីហិយត្ត"ត្តិ ចិតឃឌីពាឃំ ចុត្តំ៉ អបិច ពល-សទេ្កា ក្សល្លទេក –

"អពលំ អត្ថុសំ ស្សទ្ធំ, ស្សពន្ធ តល្ហុលបក្សល;

តុណ្ឌិកីរេ បចិត្វាន, តតោ ភុញ្ជន្តិ ភោជន”ន្តិ (ទី។ និ។ ១។១៥០) អាទីសុ វិយ;

“កណោ តុ កុណ្ឌកោ ភវេ”តិ (អភិធានេ ភូកណ្ឌេ វេស្សវគ្គេ ៣៦៣ គាថា) ហិ វុត្តំ។ អប្បកោ បន កណោ កាកណោតិ វុច្ចតិ យថា “កាលវណ”ន្តិ, តស្មា កាកណោ ច បមាណមស្សាតិ កាកណិកំ, កាកណិកមេវ កាកណិកមត្តំ, ខុទ្ទកកុណ្ឌកប្បមាណមេវាតិ អត្ថោ។ ឥដ្ឋេត្វា។ ឧទាហរតិ “រាជទាយោ នាម កាកណិកមត្តំ ន វដ្ដតិ, អឌ្ឍមាសគ្ឃនកំ មំ ទេតី”តិ (ជា។ អដ្ឋ។ ៦។ ឧម្មង្គជាតកវណ្ណនាយ) វុត្តេន ឧម្មង្គជាតកវចនេន ច អវិរុទ្ធំ ហោតិ។ វេយាតិ ខេយា ភវេយ្យ, តស្ស “ជានន្តា មុត្តាមី”តិ អាវជ្ជយតោ តទ្ធភាវំ ហោតិ។ តេន វុត្តំ “ខណេន បរិមាណំ, អធិកេច្ឆយ្យ រោមនស្ស”ន្តិ។ វចនាវរោមំ សន្ធាយ “រោមំ វុត្តនមេនវា”តិអាទិ វុត្តំ។ វុត្តនមេនវាតិ វ បម្បុតិមបទេសុ វុត្តនមេនវ។ សត្តបទេសូតិ តតិយាទីសុ តីសុ កោដ្ឋាសេសុ។ ឧទកោ ហិ ឧបមាបទត្ថោ “បទ”ន្តិ វុត្តោ។

១១០-១១១។ អធីនោតិ អាមត្តោ, ន សេរិភាវយុត្តោ។ តេនាហ “អត្តនោ រុចិយា កិញ្ចិ កាតុំ ន លភតី”តិ។ ឧបមិតព្ពិមេ។ យេន គន្តុកាមោ, តេន កាមំ គមេយា ន ហោតីតិ សបរិពោធវិរោធនំ ទស្សេតុំ “ធេនា”តិអាទិ វុត្តំ។ កាមន្តិ ឥទំ ភាវនបុំសកនិទ្ទេសោ, កាមេន វា គន្ធាយ គមេយា កាមំគមេយា និក្ខមតិ។ កាមំ ឧត្ត ច-សន្ធស្ស ភាវត្តំ ទស្សេតិ “កាមភាវា”តិ ខុមិតា។ អបរាធីនតាយ អត្តនោ រុចិ វិយ សកិច្ចេ ឧសិតព្ពោ បេសិតព្ពោតិ រុចិស្សា, សមិចរីតិ និត្ថរតិ។ “រុចិ នាម អត្តនោ យថារុចិ វិនិយោគោ, សោ ខស្សា ខន្តិកព្ពោ ឧត្តាតិ រុចិស្សា, អស្សាមិកោ”តិ មូលបណ្ណាសកដីកាយំ វុត្តំ។ អត្តមត្តំ បន ទស្សេន្តោ “អត្តនោ សន្តកោ”តិ អាហ, អត្តាវ អត្តនោ សន្តកោ, ន បរស្សាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អនុគ្គហាយ កំ បវិដ្ឋំ ទារេន្តិ ឧត្តាតិ គន្ថារោ, អន្ធានមគ្គោ ច ធីឃបរិយាយោតិ វុត្តំ “និរុទកំ ធីឃមគ្គ”ន្តិ។

១១២។ សេសានីតិ ព្យាបាទាទីនិ។ តទាតិ ទស្សនេ។ អយន្តិ ខ្ពទានិ វុច្ចមានា សទិសតា, យេន ខណ្ឌាទិនំ ឧបមាការោ, កាមច្ឆន្ទាទិនញ្ច ឧបមេយ្យាការោ ហោតិ, សោ តេសំ ឧបមោបមេយ្យសម្ពន្ធោ សទិសតាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ តេហីតិ បទេហិ ខណ្ឌសាមិកេហិ។ កិញ្ចិ បដិលាភិតុន្តិ ឋាទិបចចនាទីកំ កិញ្ចិបិ បដិសេវេតុំ ន សក្កោតិ ខណ្ឌំ ទាតុមសក្កុណន្តោ។ កស្មាតិ វុត្តំ “តិតិក្ខាការណ”ន្តិអាទិ, ខណ្ឌស្ស តិតិក្ខាការណត្តាតិ អត្ថោ។ យោ យស្មិំ កាមច្ឆន្ទេន រជ្ជតីតិ យោ បុគ្គលោ យស្មិំ កាមច្ឆន្ទស្ស វត្ថុភូតេ បុគ្គលេ កាមច្ឆន្ទេន រជ្ជតិ។ តណ្ហាសហគតេន តំ វត្ថុំ គណ្ហាតីតិ តណ្ហាភូតេន កាមច្ឆន្ទេន តំ កាមច្ឆន្ទស្ស វត្ថុភូតំ បុគ្គលំ “មមេត”ន្តិ គណ្ហាតិ។ សហគតសទ្ទោ ហេត្ថ តព្ភាវមត្ថោ “យាយំ តណ្ហា បោនោភវិកា នន្ទីរាគសហគតា”តិអាទីសុ (ទី។ និ។ ២។៤០០; ម។ និ។ ១។១៣៣, ៤៦០; ២។២៣៥២; សំ។ និ។ ៥។ ១០៨១; មហាវ។ ១៤; បដិ។ ម។ ១។៣៤) វិយ។ តេនាតិ កាមច្ឆន្ទស្ស វត្ថុភូតេន បុគ្គលេន។ កស្មាតិ អាហ “តិតិក្ខាការណ”ន្តិអាទិ, កាមច្ឆន្ទស្ស តិតិក្ខាការណត្តាតិ អត្ថោ។ តិតិក្ខាសទិសោ វេធ រាគបរិឡាហោ អកុសលចិត្តុប្បាទោ “តិតិក្ខា”តិ វុត្តោ, ន តុ “ខន្តី បរមំ តបោ តិតិក្ខា”តិអាទីសុ (ទី។ និ។ ២។៩០; ធ។ ប។ ១៨៤) វិយ តបត្តោ អទោសបធានោ ចិត្តុប្បាទោ។ ឈេរសាមិកេហីតិ ឈេរស្ស សាមិកភូតេហិ សស្សាមិកសាមិកេហិ។ ខណ្ឌិតំ កាមច្ឆន្ទោ តិតិក្ខាការណំ ហោតិ វិយាតិ សម្ពន្ធោ។

“យថា បនា”តិអាទិនា សេសានំ រោគាទិសទិសតា វុត្តា។ តត្ថ បិត្តរោគាតុរស្ស បិត្តរោគាតុរោ តស្ស បិត្តកោបនតោ

សព្ពាបិ បទុសក្កាទីកំ អបទុរកាដេត សប្បដ្ឋតីតិ ទុត្តំ “តិត្តកំ តិត្តកត្តិ វក្កិទតិឃេចា”តិ។ តុយេ្យុបទ្ទេចឆាតិ ឌីកាយំ (ឌី॰ និ॰ ឌី॰ ១॰ ១១១) វន្ទេដបិដេផា, “វុបទ្ទចំ កដេទាឆា”តិ ភាយផាតុចេសេត អដេត្វា, ច្ចូទាតិ បត “តុយេត្យិ វុបទ្ទ្យតា”តិ បិដេផា ឌិស្សតិ។ ចិទ្ពុយតីតិ ច្ចូដេតា ឌិដេតា ច អាហិល្ហតិ, ហិភាយ ចា អាចត្តតិ។ បទុសក្កាទីភំ រសំ ភ ចិត្តុតិ ភាត្ុកចតិ ភ ឌាភាតិ ភ លកតិ ច ចិឃាតិ សព្ពទេត្តា។ សាយតរសត្តិ សាយតស្ស រសំ, សាយតេយច ចា រសំ។

តក្លត្តលាំ តក្លត្តំ។ ដេតភាហ “អដេហា តត្ថំ, អដេហា កឹត”ត្តិ។ យុដេត្វាតិ ពាត្ថតដេតា បយុដេត្វា។ ឆយ្ហស្សចតស្សាតិ ដេសាតព្ពាឆយ្ហស្ស។

ឃឹឈំ បចដេត្តតព្ពកិត្ថំ អត្ថាឃិកំ។ ឃឹឈដេត្វា ហិ អតិសដេត្តា “បិឈាតិបិដេតា”តិអាឌីស្ុ (យ॰ និ॰ ១॰១៨១; ចិក॰ ៨៩ប) ចិឃ។ ចិតដេយ អបកតព្ពាតាតិ ចិតយក្កដេយ អក្ុសដេលត។ បកតំ និដ្ឋាតំ ចិតិត្ថឃំ ឌាភាតីតិ បកតព្ពា, ត បកតព្ពា តឆា។ ដេសា ហិ កប្បិយាកប្បិយំ ឃាឆាចដេតា ត ឌាភាតិ។ ដេតភាហ “កិម្ពិត្ថិដេដចា”តិអាឌិ។ កប្បិយយំដេសបីតិ ស្ុករយំសាឌិដេកបិ។ អកប្បិយយំសសព្ពាឃាតិ អត្ថយំសាឌិសព្ពាឃ។

ឌល្ហកសដេទ្ទតាបឹតិ សាលាឌល្ហកសដេទ្ទតបិ។ វុស្សក្កិតបរិសក្កិដេតាតិ អចសក្កិដេតា ដេចច សយត្តដេតា សក្កិដេតា ច, អតិចិឃ សក្កិដេតាតិ ទុត្តំ ដេហាតិ។ តដាកាទឌស្សត់ “កត្ថតិបិ”តិអាឌិ។ ដេសា ហិ ដេឆាកំ កត្ថតិបិ។ កត្ថដេត្វា បត តាឃ វុស្សក្កិតបរិសក្កិតតាឃ តត្វ តត្វ តិដ្ឋតិបិ។ ថ្ងាឌិដេស កត្វាដេទ កដេត “ដេកា ឌាភាតិ, កិ កចិស្សតី”តិ និចត្តតិបិ, តស្មា ច កតដ្ឋាតដេតា អកតដ្ឋាតដេយច ពាហុតទ់ ដេហាតិ, តដេតា ឲច ច ដេសា កិដេត្ថត កឃិដេទត ដេលយត្តកុ្ឃិ បិបុណាតិ ចា, ត ចា បិបុណាតិ។ កិដេត្ថត កឃិដេទតាតិ បរិឃាឃចចត់, កាឃិកទុដេក្លត ដេលឌត់ ចា កិត្ថំ, ដេចតសិកទុដេក្លត បឹឮអត់ កឃិទ់។ ដេលយត្តកុ្ឃិត្តិ ដេលយក្ុត់ កុ្ឃិ អត្តសទ្ទស្ស តព្ពាចត្តា, កឃស្ស លីឃត់ ចា ដេលដេយា, ដេសាច អដេត្តា បរិដេត្ថដាឃស្សា តឆា, សា ឲច កុ្ឃីតិ ដេលយត្តកុ្ឃិ, តំ និព្ពុឃប្បដេឌសត្តិ អដេត្វា។ អដ្ឋស្ុ ផាដេតស្ុតិ “តត្វ កតយា ចិទិកិច្ឆា? សត្ថរិ កង្ខតិ ចិទិកិច្ឆតិ។ ឆយ្ហ៊ំ សឆ្ឃំ សិក្ខាឃ។ បុព្ពន្តេ។ អបរន្តេ។ បុព្ពន្តាបរន្តេ។ ច្ចូឌប្បច្ចយតាបដិច្ចសមុប្បន្នេស្ុ ឆយ្ហស្ុ កង្ខតិ ចិទិកិច្ឆតី”តិ (ចិក॰ ៨១៥)
ចិកដេក្ក ទុដេត្តស្ុ អដ្ឋស្ុ ផាដេតស្ុ។ អធិមុច្ចិត្វាតិ ចិតិច្ឆិតិត្វា, សទ្ទហិត្វា ចា។ សទ្ធាយ កហ៊ិព្យាត្តិ សដេទ្ធយ្យចត្វំ “ច្ចូឌដេយច”ត្តិ សទ្ទហតចដេសត កហ៊ិព្យំ, សទ្ទហិត្វំ ត សដេក្កាតីតិ អដេត្វា។ ច្ចូតីតិ តស្មា ទុត្តតដេយត អសក្កុណតដេតា អត្តទាឃំ កដេទាតីតិ សព្ពទេត្តា។ “អត្ថិ ត្ុ ដេលា, តត្ថិ ត្ុ ដេលា”តិ អដេក្កាំ បចិដ្ឋស្ស អាឌិម្បិឲច សប្បត់ ឃំសដេឃា អាសប្បត់។ តដេតា បទ់ សយត្តដេតា, វុបត្ុបរិ ចា សប្បត់ បរិសប្បត់។ វុកដេយតបិ តដេត្វច ឃំសឃចដេសត បរិព្ពុយត់ ឌដេស្សតិ។ ដេតភាហ “អបរិដេយាកាហត”ត្តិ, “ឲចយិឌ”ត្តិ សយត្តដេតា អដេតាកាហតត្តិ អដេត្វា។ លម្ពិតត្ថត្តិ អដេក្កាសព្ពាឃ វុប្បត្តិ លម្ពិតកាចំ ហឌឃយំសចលត់, វុព្រាសត្តិ ទុត្តំ ដេហាតិ។ វុបដេយ្យបដេក្លបិ ឃឆាទហដេយសដេត្វា។

១១៖ តព្រាឃំ សដិសតាតិ ឲត្វ បត អប្បហឹតបដេក្ល ទុត្តតឃាត្ុសាដេទត សដិសតា ដេចដិតព្ពា។ ឃដេកុ្កត ហិ កាយច្ឆន្ទាឌដេយា ច្ចូណាដិសដិសា, តដេកុ្កត ច ដេតសំ បហាត់ អាណាណ្យាដិសដិសតាតិ។ ច្ចូឌំ បត អត្ុត្តាតបឌត្វយត្តំ – សយិទ្ធតត្តិ អទ្ធតំ។ បុដេព្ព បណ្ណយាដេទាបិតាឃ ចដ្ឋិឃា សហ ចត្តតីតិ សចដ្ឋិកំ។ បណ្ណត្តិ ច្ចូណឌាតក្កហដេណ សល្លក្កណចដេសត លិខិតបណ្ណំ។ បុត បណ្ណត្តិ ច្ចូណឃាចតចដេសត សាយតលិខិតបណ្ណំ។ និដេល្លបតាឃាតិ ឆតសព្ពទ្ធាកាដេចត អចិលិម្បតតាឃ។ តឆា អលក្កុតាឃ។ បរិឃាឃចចតដេញាំ

ដ្ឋយំ៍ អច ចា និល្លេបតាយាតិ ចុត្តនយេន អចិលិយ្យកការេចន ចិរេសនក្ខុេតន អលក្កតាយាតិ អទេ្ត៍ ៧ ឆេយ្យុតិ អឃុកនិយិត្តឃ្យ ក្កុេហា, អឃុកកាចតាតុេយាេកា, ឰត្រិេយឃុ ក្ខុត្ត្តានតា, េកាឌេត យត្តញ្ញុតា, កល្យាណយិត្តតា, ឞប្បាយកថាតិ ឰេយ ៧ ឆេយ្យុ៍ ការេចត្វាតិ ទ្វាេហត្វា, អត្តនិ ចា ក្ខប្បាេឌត្វា៍ អតុប្បត្តអតុប្បាេឌិតាប្បត្តប្បហាតាឌិចិកាចតចេសន យហាសតិបដ្ឋានសុេត្ត សចិេសសំ បិឭត្តយា អាកតត្តា “យហាសតិបដ្ឋាេន ចណ្ណយិស្សាយា”តិ ចុត្តំ៍ “យហាសតិបដ្ឋាេន”តិ ច ឰយស្មិំ ឌីឃាកេយ (ឌី៍ និ៍ ១៍១លិ១ អាឌេយា) សក្កឹតយាហ, ន យត្ថិយាកេយ និកាយត្ថរត្តា៍ និកាយត្ថរាកេតាបិ ហិ អទេ្ត អាចទិេយហិ អញ្ញាត្វ េយក្ខុេឃ្យុន ចុេត្តាតិ ចឌត្តិ៍ ៧ស នេយា ញ្ញាបិឌាឌិប្បហាតការេកបិ៍ បរេចត្វុឹ៍ត្វិ អារេយ្យលក្ខុេត បរសិ្មំ ចត្វុស្មិំ៍ យយាឃតាការេចត េនច សេក្កា៍ បរិក្កហាការេចត ន ពេឌ្ឋា៍ ឌិឌ្ឋានិបិ ទ្វបិនិ បឃ្យុេតា កិេលេសា ន សយុឌាឆេរតិ, បេកច យាតុសិយាតឹតិ សយ្ហាចេត អបិ-សេឌ្ឋា៍

អតត្វេកេរាតិ អត្តេនា, បរស្ស ច អហិតកេរា៍ ៧ ឆេយ្យុតិ េយត្តានិយិត្តឃ្យ ក្កុេហា, េយត្តាកាចតាតុេយាេកា, កយ្យុស្សកតា, បដិសេឌ្ឋានពាហុលតា, កល្យាណយិត្តតា, សប្បាយកថាតិ ឰេយ ៧ ឆេយ្យុ៍ តេត្វចាតិ យហាសតិបដ្ឋានេឞយេច៍ ចារិត្តសីលេយច ក្ខុឌ្ធិស្ស បញ្ញាត្តសិក្ខាបេឌ “អាចារបណ្ណត្តី”តិ ចុត្តំ៍ អាឌិ-សេឌ្ឋន ចារិត្តបណ្ណត្តិសិក្ខាបេឌ សង្គហ្យាតិ៍

បេចសិេតាតិ បេចសាបិេតា៍ ពាឌ្ឋកាកាេរ បេចសាបិតត្តា អលឌ្ឋកល្លត្តាតុកចេនា បុរិេសា ហិ “កល្លត្តឌិចេស ពាឌ្ឋកាកាេរ បេចសិេតា បុរិេសា”តិ ចុេត្តា, កល្លត្តឌិចេស ៧ច ចា តេឌតតុកចតត្វិ តថា កេតា បុរិេសា ៧ចំ ចុេត្តាតិបិ ចឌត្តិ៍ អបរសិ្មំត្តិ តេតា បឋ្ឋិេយ, អញ្ញាស្មិំ ចា កល្លត្តឌិចេស៍ ឰកាយត្តិ កយ្យការណាការណំ, កយ្យការណកល្លំ ចា៍ យហាតត្វេករត្តិ ឌិដ្ឋឆយ្យិកាឌិអត្តហាបតយុេលត យហេតា អតត្វស្ស ការកំ៍ ៧ ឆេយ្យុតិ អតិេកាឌេត និយិត្តក្កុេហា, ឰរិយាបថសយ្យរិចត្តតា, អាេលាកសញ្ញាយតសិកាេរា, អត្ថុឌាកាសចាេសា, កល្យាណយិត្តតា, សប្បាយកថាតិ ឰេយ ៧ ឆេយ្យុ, ឆយ្យុកល្លត្តស្សាតិ យថាចុត្តសោតត្ថាឆយ្យុសង្ខាតស្ស យហស្ស៍ សាធុនំ រតិឌតនេតា ហិ ឆេយ្យាបិ ៧ណាសឌិសេដ្ឋត “កល្លត្ត”ត្តិ ចុេត្តា៍

ក្ខុឌ្ធកាក្កុេឌ្ឋ យហាតត្វេករត្តិ បរាយត្តតាបិេឌេតន ចុត្តនេយន យហេតា អតត្វស្ស ការកំ៍ ៧ ឆេយ្យុតិ ពាហុស្សុតតា, បរិបុច្ឆកតា, ចិនេយ បកតញ្ញុតា, ចុឌ្ឍេសចិតា, កល្យាណយិត្តតា, សប្បាយកថាតិ ឰេយ ៧ ឆេយ្យុ៍ ពលស្ស, ពេលន ចា អត្តនា ឰឋ្ឋិតស្ស ករណំ ពលក្កាេរា, េតន៍ េនក្ខុយ្យបដិបត្តិ និចរណេតា និក្ខុយនបដិបេឌ ក្ខុបចារកាចតេយច, ន បជំ ពសាតំ៍ អយញ្ញូក្ខុបចារកាចតាឆិកាេរា៍

ពលចាតិ បច្ចត្វិកចិឆយតសយេត្វន ពេលន ពលចា ចត្វុ-សឌ្ឍស្ស អកិសយត្វចិសិឌ្ឍស្ស អត្វិយត្វស្ស េឌាឆនេតា៍ ហត្វសារត្តិ ហត្វកាតឆតសាេរ៍ សឌ្ឍាចុេឆាតិ សឌ្ឍិតឆត្វាឌិអាចុេឆា, សត្តឌ្ឋបញ្ញាចុេឆាតិ អេទ្ត៍ ឃុទ្ធឹេរេសចកាឌតចេសន សបរិចារេរា៍ តត្តិ យថាចុត្តំ បុរិសំ៍ ពលចត្តតាយ, សឌ្ឍាចុឆតាយ, សបរិចារតាយ ច េចារា ធុរេតាច ឌិស្វា បលិេយយ្យុំ៍ អតត្វការិកាតិ សយ្យាបដិបត្តិយា ចិពាឌ្ឋករណេតា ចុត្តនេយន អហិតការិកា៍ ៧ ឆេយ្យុតិ ពាហុស្សុតតា, បរិបុច្ឆកតា , ចិនេយ បកតញ្ញុតា, អឆិេយាក្ខុពាហុលតា, កល្យាណយិត្តតា, សប្បាយកថាតិ ឰេយ ៧ ឆេយ្យុ៍ យថា ពាហុសច្ចាឌិនិ ក្ខុឌ្ធកាក្កុឌ្ឋស្ស បហានាយ សំចត្តន្តិ, ៧ចំ ចិចិកិច្ឆាយបីតិ ឰឆាបិ ពាហុស្សុតតាេឌយា តេយាបិ ឆយ្យា កហិតា, កល្យាណយិត្តតា, បន សប្បាយកថា ច បញ្ញាត្តយ្យិ បហានាយ

ឯចត្តត្ថិ, តស្វា តាសុ តស្ស តស្ស តឹចរលាស្ស អត្ថច្ចិកេរចតតា ដដ្ឋា។ តិលំ ចិឃាតិ តិលំ កឃចេរត ត ករេលាតិ ចិឃ។ ក្ខុទ្ទិតកត្តារំ តិត្ថុទិត្វាតិ ក្ខុទ្ទិតចរល្ហុបិឃក្ខុតាឃ ចិចិកិច្ឆាឃ តិត្ថុរលាចេរត ក្ខុទ្ទិតរប្ពាតំ កត្តារំ តិត្ថុទិត្វា។ ចិចិកិច្ឆា ហិ រយុាបដិបត្តិឃា អប្បដិបឌ្ឍតតិយិត្តតាយុរេលត យិច្ឆាបដិបត្តិរេច បរិទ្វោរេហតីតិ តស្សា អប្បហាតំ ក្ខុទ្ទិតចរល្ហុបិរេឃា, បហាតញ្ញោ ក្ខុទ្ទិតចិត្ថតត្ថុបិរេឃាតិ។

១៦៥។ “តុដ្ឋាការេរា”តិ ព្លយិតា បិរេយាឌ្ឍ តាយ តទុលាបីតិំ ដរេស្សតិ។ រេរា ហិ តទុលាតាឃ កឆញ្ញិបិ តុដ្ឋាចត្វា តុដ្ឋាការយត្តិ។ “តុដ្ឋស្សា”តិ ព្លដំ “បយុទិតស្សា”តិ ឲតស្ស អត្ថចចតំ, តស្សត្វា “ឱក្កន្តិកកាចប្បត្តាឃ បីតិឃា ចរេរត តុដ្ឋស្សា”តិ ឌីកាឃំ ទុរេត្វា, ឲចំ រតិ បិរេយាឌ្ឍបរេគត ឱក្កន្តិកា បីតិរេឃច កហិតា រិឃា។ “រកលរសីរំ រេលាកឃយាតា បីតិ ឌាឃតី”តិ ឲតស្សា ចរេត្វា “អត្តរេតា រចិប្បារិកតាឃ, អត្តរយុដ្ឋាតបលីតទ្វុបុប្បត្តិឃា ច រកលរសីរំ រេលាកឃយាតា ចរេលាលក្ខលា បីតិ ឌាឃតី”តិ ទុរេត្វា, ឲចត្តោ រតិ បីតិបរេគត ចរេលា បីតិរេឃច កហិតា រិឃា, ការេលំ បរេតត្វ ករេចរិតត្ថា។ ព្លឆ, បត អញ្ញាត្វ ច តទុលាតាលចតាយត្តរាយរេញ្ញាត បគ្គ្វឃស្ស អត្តុឌីបតរេតា ឃា កាចិ តទុលា បីតិ បិរេយាឌ្ឍ, តាលចតី បីតិ, បញ្ញោចិឆាឃ ចា បីតិឃា ឃឆាក្កយំ តទុលាតាលចតារយុក្ខចរេតា បុរិយា បុរិយា បិរេយាឌ្ឍ, បច្ឆិយា បច្ឆិយា បីតីតិបិ ចគត្តិ, អឃរេយត្វ តគត្ថច្ចិរេកា អរេត្វា។ តុដ្ឋស្សាតិ បិរេយាឌ្ឍរប្ពាតាឃ តទុលាបីតិឃា ចរេរត តុដ្ឋស្ស។ ត-រេដ្ឋា ហិ អតីតរេត្វា, ព្លតរេឆា រេហតុចលរយុត្ថាកាចាបត្តិរេតា, រេហតុចលរយុត្ថកាចស្ស ច ទុត្តត្តា។ “រកលរសីរំ រេលាកឃយាតា”តិ ព្លយិតា បីតិ តាយ ឲត្វ តាលចបីតីតិ ដរេស្សតិ។ រេរា ហិ អត្តរេតា រចិប្បារិកតាឃ, អត្តរយុដ្ឋាតបលីតទ្វុបុប្បត្តិឃា ច រកលរសីរំ រេល្លាកឃយាតា ឌាឃតិ។ រកលរសីរេរ បីតិរេចកស្ស បីតិចិប្បារស្ស ប្ពប្បាគតរេញ្ញាត្វ រេល្លាកតំ។

បីតិរហិតំ បីតិ ប្ពត្តរបគរេលិរេបគ។ កិំ បត តំ? យរេតា, បីតិ យរេតា ឲតស្សាតិ រយារេរា។ បីតិឃា រយុយុត្តំ យរេតា ឃស្សាតិបិ ចដ្ឋតិ, តស្ស។ អត្ថុយត្តំ បត ដរេស្សតុំ “បីតិរយុយុត្តចិត្តស្ស បុក្កុលស្សា”តិ ទុត្តំ។ ការេឃាតិ ព្លឆ រេញ្ញាបិ អទ្វុបកលិរេបិ អឆិរេប្បរេតា, ត បត កាឃលហុតាឌីសុ ចិឃ រេចគតាឌិក្ខត្តឃរេឃច, ត ច កាឃាឃតតាឌីសុ ចិឃ ទ្វុបកាឃយ្បីតិ ដរេស្សតិ “តាយការេឃា”តិ ព្លយិតា។ បស្សទ្ធិឆ្លឃចរេរតេច រេហត្វ បស្សយុក្ខយឆិរេប្បតំ, បស្សយុក្ខំ បត ចិកតកិរេលរគរទតាតិ អាហ “ចិកតគរេឆា រេហាតី”តិ, បហីតិតាឌ្ឍទ្ធាឌិកិរេលរគររេឆាតិ អរេត្វា។ ទុត្តប្បការាឃ បុត្តាកាកាចតាឃ ចរេរត រេចតរិកបុំ បដិរំរេចរេគត្តារេឃច តំរយុដ្ឋាតបលីតទ្វុបចុដរសីរតាឃ កាឃិកប្បិ បុំ បដិរំរេចរេគតីតិ ទុត្តំ “កាឃិកប្បិ រេចតរិកប្បិ បុំ រេចគឃតី”តិ។ ព្លយិតា រេតក្លុយុបុរេលតាតិ “បុំ រេចរេគតី”តិ ឲចំ ទុរេត្តត ឯកិរេលរតឹចរលាបក្លរេតា តិក្លត្តត្តា, បឆយញ្ញាតបក្លិកត្តា ច ឃឆារេហំ រេតក្លុយុរប្ពារេតត ប្ពបចាររេបុរេលត អប្បតាបុរេលត ច។ រយាឆាតរេយត្វ តក្ខរេឃរេតចាតិ ទុត្តំ “ប្ពបចារចរេរតាបិ អប្បតាចរេរតាបី”តិ។

ឲត្វ បតាយយឆិប្បារេឃា – កាយច្ឆត្តប្បហាតរេតា បដ្ឋាឃ ឃាច បស្សទ្ធកាឃស្ស បុលបដិរំរេចគតា, តាច ឃឆា បុរេព្វ, តឆា ព្លឆាបិ បុត្តាកាកាចតារេឃច ទុត្តា, ត អប្បតា។ តឆា ហិ កាយច្ឆត្តប្បហារេត អាចរិឃឆយុបិលរេត្វរេត ទុត្តំ “ចិក្លយុក្ខចរេរតាតិ ឲត្វ ចិក្លយុក្ខំ អត្ថប្បារេគតំ អប្បចត្តតំ, ត បដិបក្លាតំ បុប្បហីតតា, បហីតត្តាតិ ច បហីតរឌិរតំ រត្តាឃ ទុត្តំ ឈាតស្ស អតឆិកាតត្តា”តិ (ឌី។ តិ។ ឌី។ ១។ ១៩១)។ បស្សទ្ធកាឃស្ស បុលបដិរំរេចគតាឃ ច ទុត្តប្បការាឃ បុត្តាកាកាចតាឃ ចរេរត រេចតរិកបុំ បដិរំរេចរេគត្តារេឃច

ចំសយដ្ឋាគបលឹតទ្បបឲុងសទឹទតាឃ កាឃិកយ្បិ ឃុលំ បដិសំទេចទេឌតីតិ។ អបិឆ កា តាយ ពឆា អនេញ្ញាហិ ចត្តព្ភា អដ្ឋកថាឃយេច “ល ឆនេខ្ញុ កាទេចត្វា”តិ តត្ត តត្ត បុព្វកាកកាចតាឃ ចុត្តត្តា។ ឃុលិតោ ចិត្តសយាឆាទេត បគ ឃុលស្ស ឋ្គបចាទកាចតាឃ ចិឃ អប្បតាឃបិ ការលាត្តា, “ទេឃា ចិចិទេច្ចច ការយេហី”តិអាឌិតា ច ចក្ខុយាតាឃ អប្បតាឃ ទេហតុថលចនេឃត សយ្ញុ្ញតទេតា បុព្វកាកសយាឆិ ,
អប្បតាសយាឆិ ច ចុទេត្តា, បុព្វកាកឃុលយិច ចា អប្បតាឃុលយ្បិ អប្បតាសយាឆិស្ស ការលាយេចាតិ តយ្បិ អប្បតាឃុលំ អប្បតាសយាឆិទេតា
ការលាកាទេចត អាចទិឃឆយុ្បិលទេត្តូទេត ពហិតត្តិ ព្ពុយយត្តូយសល្លទេញ្ញត្តា ទេតក្កុយុបឌត្តំ ឃឆាតធំ អក្កទេហត្វា បិឡុព្ពាឃំ, អដ្ឋកថាឃយ្បិ សំកិល្លាក្យុលំ ទេពឆិ ពទេទាត្តីតិ។

បឆយេញ្ញាតកថាចណ្ណតា

១១៩។ ឃនេចំ “ឃុលិតោ ចិត្តំ សយាឆិឃតី”តិ ឲទេតទេតច ឋ្គបចាទចនេឃតបិ អប្បតាចនេឃតបិ ចិត្តស្ស សយាឆាតំ ពធិតំ សិឃា, ឲចំ សទេត្តា
“ទេឃា ចិចិទេច្ចច ការយេហី”តិអាឌិកា ទេឌសតា កិយត្តូឃាតិ ទេចាឌតាឃ “ទេឃា ចិចិទេច្ចច...ទេប... ចុត្តត្តិ ទេចឌិតព្វា”ត្តិ ចុត្តា។ តត្ត
“សយាហិទេត”តិ បឌត្វេឃំ “ឌស្សតត្តំ ចុត្តា”ត្តិ ព្វាទេយហិ សយ្ញុត្តិត្ថា សយាហិតត្តា តឆា ឌស្សតត្តំ ចុត្តត្តិ អធិប្បាទេឃា ទេចឌិតទេព្វា។
ឋ្គបទិចិទេឃសឌស្សតត្តិ ឋ្គបចាទសយាឆិទេតា, បឆយេញ្ញាតាឌិសយាឆិទេតា ច ឋ្គបទិ បត្តព្ភាស្ស បឆយធុតិឃញ្ញាតាឌិចិទេឃសស្ស ឌស្សតត្តំ។
ឋ្គបចាទសយាឆិសយឆិកទេយទេតច ហិ បឆយេញ្ញាតាឌិចិទេឃទេឃា សយឆិកត្តំ សក្កា, ត បគ ទេតត ចិតា, ធុតិឃញ្ញាតាឌិសយឆិកទេយបិ
បិទេយាឌ្ឍប្បាឌាឌិការលបទេយ្យទា ព្វុឆ្វិតព្វា, ធុតិឃយក្កាឌិសយឆិកទេយ បដិបឌាទោលាឌស្សតចិឃុទ្ធិ ចិឃាតិ ឌដ្ឋព្វា។ អប្បតាសយាឆិតាតិ
បឆយេញ្ញាតាឌិអប្បតាសយាឆិតា។ តស្ស សយាឆិទេតាតិ ទេឃា អប្បតាលក្ខទេលា សយាឆិ “ឃុលិតោ ចិត្តំ សយាឆិឃតី”តិ សព្វសាឆាទេលាចនេឃត
ចុទេត្តា, តស្ស សយាឆិទេតា។ បទេកឌឌស្សតត្តិ ធុតិឃញ្ញាតាឌិចិកាកស្ស ទេចច បឆយាកិញ្ញាឌិចិកាកស្ស ច បទេកឌឌស្សតត្តំ។ ពទេឌកាឃត្តិ
ចត្យសត្តតិទ្បបសយុងាឃក្ខុតំ ចាតុយហាក្ខុតិកកាឃំ។ ទេឃា ហិ ពក្ខាសទេឃ ពទឹឃតីតិ ពត្វា ពទេសព្វាតទេតា បុប្បសយុក្ខចទេតា ឌាតត្តា
ពទេឌាតិ ចុច្ចតិ។ ពទេទាតិ ហិ យាតុ ទេឃាលិតសព្វាតបុប្បស្ស, បិតុ ឃុក្កសព្វាតសយុក្ខចស្ស ច តាយំ, តទេតា ឌាទេតា បគ
អល្ហ៍ឌឌលិព្យុឌចនេឃត ពក្ខទេឃយ្យកការទេឃាច។ កាយំ ឌ្គបបិតិកាឌឹតយ្បិ ទេហតុសយ្យត្តាតំ ឃឆាចុត្តសយាឆិសយឆិកទេយា សយុក្ខចតិ, តឆាបិ
ទេឃក្ខុឃ្យត្តា, បិពដត្តា ច ទេស្វច ការទេឃា ចុទេត្តាតិ។ ពទេទាតិ បុទេត្ត តិព្វាទេត្តតីតិ ពទេទា, ឃុក្កទេឃាលិតំ, ពទេទត ឌាទេតា ពទេឌាតិបិ ចឌត្តិ។

តតុ ច តាយការទេឃាបិ ចិទេចពទេឌត បឹតិឃុទេលត តឆា លដ្ឋបការទេទាច សិឃា, អឆ ពសុ្វា ឃឆាចុទេត្តា ទ្បបការទេឃាច ព្វុឆ ពហិទេតាតិ?
សដ្ឋត្តទាកិសយុ្ញទេត្ល អធិពតត្តា។ “អភិសទេន្ត្ចតី”តិអាឌិសដ្ឋត្តទាកិសយុ្ញត្លទេតា ហិ ទ្បបការទេឃា ឲច ព្វុឆ ភពចតា ចុទេត្តាតិ អធិពយឹឃតិ តទេស្សច
អភិសន្តុតាឌិកិទិឃាទេឃាព្យត្តាតិ។ អភិសទេន្ត្ចតីតិ អភិសន្តុតំ ពទេទាតិ, ទេឃា ព្វុយទេយច កាឃំ ចិទេចពទេឌត បឹតិឃុទេលតាតិ ហិ ទេកឌចនេឃត,
សយុងាឃាចយចចនេឃត ច បទិពប្បតាយត្តសិទ្ធា ទេហតុកិទិឃា ឲត្ត លក្ខតិ, អភិសន្តុតំ បទេតតំ ឈាតយទេឃត បឹតិឃុទេលត ពទេឌកាឃស្ស
តិត្តកាចាបិឌតំ, សព្វត្តពទេយច ច លុ្ទលកាចស្សាបតឃតត្តិ អាហ “ទេតទេយតិ ទេស្តទេហតី”តិ, អចស្សុតកាចំ, អល្លកាចច្ចា ពទេទាតីតិ អទេត្វា។
អត្តូទេតា បគ អភិសន្តុតំ តាយ ឃឆាចុត្តបឹតិឃុលសយុដ្ឋាទេតហិ បលឹតទ្បទេបហិ កាឃស្ស បទិប្បុទេលា ឌដ្ឋព្វា។ ទេតទេតចាហ “សព្វត្ត បចត្តបឹតិ
ឃុលំ ពទេទាតី”តិ។ ចំសយុដ្ឋាគទ្បបថទេលាចនេឃតទេតច ហិ សព្វត្ត បចត្តបឹតិឃុលតា។ បទិសទេន្ត្ចតីតិអាឌីឃុបិ ឲទេឃច តទេឃា។ កត្តិ តាយ

ចលុបនិដ្ឋាកំ បរិប្ផរតីតិ សព្វកិរិយាបទំ តេន វុត្តំ “សមន្តតោ ផុសតី”តិ, សោ ឥមមេវ កាយំ វិវេកជេន បីតិសុខេន សមន្តតោ ផុដ្ឋោ ភវតីតិ អត្ថោ។ ផុសនកិរិយាយេវេត្ថ រូបបត្តា, ន ព្យាបនកិរិយា កិច្ចស្សេវ សុទ្ធកត្តុកាវតោ សព្វំ ឧតស្ស អត្ថីតិ សព្វថា យថា “ហុលថា”តិ, តស្ស សព្វថតោ, “អវយវាវយវិសម្ពន្ធេ អវយវិនិ សាមិវចន”ន្តិ សទ្ទលក្ខណេន បនេតស្ស “កិញ្ចី”តិ អវយវេន សម្ពន្ធតោ អវយវីវិសេយ្យាយេវេស សព្វសទ្ទោតិ មត្វា ឆវិមំសាទិកោដ្ឋាសសម្ពន្ធេន អវយវេន អវយវិកាយំ វិសេសេត្វា អាហ “សព្វកោដ្ឋាសវតោ កាយស្សា”តិ។ “កិញ្ចី”តិ ឧតស្ស “រូប...បេ... ធាតុ”ន្តិ អត្ថវចនំ រូបាទិក្ខណសត្តិបវត្តិដ្ឋានេតិ កម្មជរូបសត្តិយា បវត្តិដ្ឋានេ អផុដំ នាម ន ហោតីតិ សម្ពន្ធោ។ ឆវិមំសលោហិតានុគតន្តិ ឆវិមំសលោហិតានិ កម្មជរូបមនុគតំ យត្ថ យត្ថ កម្មជរូបំ, តត្ថ តត្ថ ចិត្តជរូបស្សាបិ ព្យាបនតោ តេន តស្ស កាយស្ស ផុដភាវំ សន្ធាយ “អផុដំ នាម ន ហោតី”តិ វុត្តំ។

១១៤. ឆេកោតិ កុសលោ, តំ បន កោសល្លំ “កំសថាលេ ន្ហានីយចុណ្ណានិ អាកិរិត្វា”តិអាទិសទ្ទត្ថសិទ្ធិតោ, បយោគតោ ច ន្ហានីយចុណ្ណានំ ករណេ, បយោជនេ, បិណ្ឌនេ ច សមត្ថតាវសេន វេទិតព្វន្តិ ទស្សេតិ “បដិពលោ”តិអាទិនា។ កំសសទ្ទោ បន “មហតិយា កំសបាតិយា”តិអាទីសុ (ម· និ· ១·៩១) សុវណ្ណេ អាគតោ, “កំសោ ឧបហតោ យថា”តិអាទីសុ (ធ· ប· ១៣៤) កិត្តិមលោហេ, “ឧបកំសោ នាម រាជា មហាកំសស្ស អត្រជោ”តិអាទីសុ [ជា· អដ្ឋ· ៣·១០·១៩៣ (អត្ថតោ សមានំ)] បណ្ណត្តិមត្តេ។ ឥធ បន យត្ថ កត្ថចិ លោហេតិ អាហ “យេន កេនចិ លោហេន កតភាជនេ”តិ។ តត្រូបយោគករណមត្តមេវិទំ, អថ កស្មា កំសថាលកស្ស សវិសេសស្ស គហណំ កតន្តិ អនុយោគំ បរិហរតិ “មត្តិកាភាជន”ន្តិអាទិនា។ “សន្នេយ្យា”តិ បរិមទ្ទិត្វា បិណ្ឌំ ករោន្តស្សេវ កិច្ចតិ, ន បន សន្នេតព្វំ ហោតិ, អនាទរលក្ខណេ ចេតំ សាមិវចនំ កិរិយន្តរស្ស បវត្តកាលទស្សនេ កិរិយន្តរស្ស បវត្តនញ្ហិ អនាទរលក្ខណំ។ “បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសក”ន្តិ ឥទំ វាចកប្បុរសកន្តិ ទស្សេតិ “សិញ្ចិត្វា សិញ្ចិត្វា”តិ ឥមិនា។ ផុសនសទ្ទោ ចេត្ថ បរិសិញ្ចនេ យថា តំ “ទេវោ ច ឯកមេកំ ផុសាយតី”តិ, (បាចិ· ១៩៧) តស្មា តតោ តតោ ន្ហានីយចុណ្ណតោ ឧបរិ ឧទកេន ព្យាបនករណវសេន បរិសិញ្ចិត្វា បរិសិញ្ចិត្វាតិ អត្ថោ។ អនុបសេកោបិ ហិ សន្ទោ ទ្វិភាវសេកោ វិយ បករណាធិគតស្ស អត្ថស្ស ទីបកោ, “សិញ្ចិត្វា សិញ្ចិត្វា”តិ បន វចនំ “បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសក”ន្តិ ឥមស្ស “សន្នេយ្យា”តិ ឥមិនា សមានកត្តុកភាវញាបនត្ថំ។ ឯវំ បិសេសេ “សន្នេយ្យា”តិ ឥមស្ស សន្នេយ្យាបិណ្ឌករណេតិ វុត្តំ “បិណ្ឌំ ករេយ្យា”តិ។ អនុគតាតិ អនុបវិដ្ឋា។ ស្នេហេនាតិ ឧទកសិនេហេន។ បរិគ្គហិតាតិ បរិតោ គហិតា សមន្តតោ ផុដា។

អន្តរោ ច ពាហិរោ ច បទេសោ, តេហិ សហ បវត្តតីតិ សន្តរពាហិរា, ន្ហានីយបិណ្ឌិ, “សន្តរពាហិរា”តិបិ បាឋោ, ស-ការោ បទសន្ធិវសេន អាគតោ។ យថាវុត្តេន បរិគ្គហិតតាការេនេវ សន្តរពាហិរោ ន្ហានីយបិណ្ឌិ ផុដា ស្នេហេនាតិ អាហ “សព្វត្ថកមេវ ស្នេហានុគតា ផុដា”តិ។ សព្វត្ថ បវត្តំ សព្វត្ថកំ, ភាវនបុំសកនិទ្ទេសោ, សព្វទេសេ ហុត្វា ឯវ ផុដាតិ អត្ថោ។ “សន្តរពាហិរា ផុដា”តិ ច ពាហិរា ន្ហានីយបិណ្ឌិយា សព្វសោ ស្នេហេន បរិបុណ្ណតាយ អត្ថប្បកាសនំ, “ន ច បគ្ឃរណី”តិ បន ពាហិរា តិន្តាយបិ វាយ ឈានចិត្តកាយំ តេនាហ “ន ច ពិន្ទុ ពិន្ទុ”ន្តិអាទិ។ ស្នេហស្ស ផុសិតំ ផុសិតំ, ន ច បគ្ឃរណី ហុត្វាតិ អត្ថោ, “ពិន្ទុ ស្នេហំ” តិបិ កត្ថចិ បាឋោ, ស្នេហសន្តានំ ពិន្ទុន្តិ តស្សត្ថោ។ ពិន្ទុសទ្ទោ ហិ “ព្យាលម្ពម្ពុធរពិន្ទូ”តិអាទីសុ វិយ នានាវយវេ។ ឯវំ បន អបគ្ឃរណតោ ហត្ថេនបិ ទ្វីហិបិ តីហិបិ អង្គុលីហិ គហេតុំ, ឱវដ្ដិកាយ វា កាតុំ សក្កា។ យទិ ហិ សា បគ្ឃរណី អស្ស, ឯវំ សតិ ស្នេហវិគមេន សុក្ខត្តា ឆិន្នា ហុត្វា តថា

ກາເຫຕຸໍ, ກາຕຸໍ ວາ ນ ສກ຺ກາຕີ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ. ອຸປຊ຺ຈິກາຍາຕິ ປຣິຈ຺ເຈທເນເນ, ອຸປຈາເຣເນ ວາ ປິຕ຺ຖິ ກາຕຸໍ ສກ຺ກາຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ທຸຕິຍສິກ຺ຂາປທວຓ຺ຓນາ

໑໑໕. ຕາຫິ ຕາຫິ ຄາມສີມາຫິ ຄາມັນ຺ຕຣໍ ຄັນ຺ຕຸໍ ນິກ຺ຂມິຕີຕິ ຄາມຄັນ, ຕາທິສໍ ຄາມໍ ຍັສ຺ສາຕິ ຄາມນ຺ຕເຣາເລາ, ທ-ກາຣັສ຺ສ ນ ຕ-ກາເຣ ກເຕ ຄາມັນ຺ຕເຣາເລາ, ປາຍເຕາ ທເຣາ "ຄາມນ຺ຕເຣາເລາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ, ນທີຕີເຣ ວຕ຺ຕໍປເລາ ຈິຍ ຄາມນ຺ຕຣິກາເລາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ຄາມນ຺ຕຣໍປິ ຄາມໍ ຄຕ຺ວາຈິ ເຫຕ຺ວາ ຄາມນ຺ຕຣໍ ປາຣາຈເຣເນ ນຕິຕ຺ວາ ຕາທິ ຄຈ຺ຈຕິ, ນ ຕໍ ເກາຈິ ອເນ຺ຕຣເຍວ ປາຕິຕຸໍ ກາຕຸໍ ສເກ຺ກາຕິ ປາຣາຈເຣເນ ນຕິຕ຺ເຕາ, ທາຍ ປນ ວາລິກາຕເຣ ຈິຍ ຄາມັນ຺ຕຣັສ຺ສ ອເນ຺ຕເຣຍວ ຄາມນ຺ຕຣໍ ຕເຕ຺ວ ຕິຕ຺ຖຕິ, ນ ປາຣາຈເຣເນ ນຕິຕ຺ວາ ຕາທິ ຄຈ຺ຈຕີຕິ ຈິຍ຺ຍາຍຕິ ອເນາກັສ຺ສ ສັນ຺ນິສິນ຺ນັສ຺ສ ຄາມັສ຺ສ ອປເປຕຕ຺ຕາຕິ ປາຍເຕາ ສນ຺ຕາຍາຫ "ນ ເຫຕ຺ວາ"ຕິອາທິ. ເຫຕ຺ວາຕິ ຄາມນ຺ຕຣັສ຺ສ ເຫຕ຺ວາ ຍທາຄາມສີມາ, ເລາຫິຕາຕຸກາ ເລາຫິຕສີມາ ຈິຍ ຄາມາຕຸເກາ ປວຈປເທເສາ "ຄາມສີມາ"ຕິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ຄັນ຺ຕນິກາເລາຕິ ປາຣາຈເຣເນ ນຕິຕ຺ຕນິກາເລາ. ອເນ຺ຕເຣຍວາຕິ ຄາມນ຺ຕຣັສ຺ສ ອເນ຺ຕາ ສຍຕລປເທເສ ເອວໍ ຄາມນ຺ຕຣິກາເລາຕິ ຄາມັນ຺ຕຣໍ ຕເຕ຺ວ ຕິຕ຺ຖິກາເລາ. ອາປັຕ຺ຕິເຍາຕິ ຕາຫິເຣຕາ ຄາມນ຺ຕຣາອາປັຕ຺ຕິ ອາປັຕ຺ຕິເຍາ. ກາເລນ ກາລັນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕິປທໍ "ເອເກາ ເອກາຍາ"ຕິອາທິ (ປຣິ. ໓໓໑, ໓໓໓, ໓໕໑) ຈິຍາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ "ກາເລ ກາເລ"ຕິ. ອຕ຺ຖຍາສັນ຺ຕິ ເອຕ຺ຕ ອນຸສເລາ ຍາປເນາ ວັສ຺ສາຕັສ຺ສ ອທ຺ທາຍໍ ອທ຺ທາຍັນ຺ຕິ ອຕ຺ໂຖ. ເອວໍ ອນຸສາຫັນ຺ຕິ ເອຕ຺ຕາປິ ວຸຕ຺ຕິ ວັສ຺ສໍ ອນຸປວິເສຍ຺ຍາຕິ ນ ຄປເສຍ຺ຍ ວັສ຺ສນ຺ເຕາ ວັສ຺ສ ນິທ຺ທິຕິ ທເສ຺ສຕິ "ນ ວເສ຺ສຍ຺ຍາ"ຕິ ປາຍິກາ.

"ສີຕາ ວາຣີຄາຣາ"ຕິ ປາຕິລິກ຺ຂປທັສ຺ສ "ສີຕໍ ຄາຣ"ນ຺ຕິ ນປຸສກລິເງ຺ຄ ອຕ຺ຖວນໍ ຄາຣສັງ຺ຄັສ຺ສ ວິລິງ຺ຄກາວຈິຍ຺ຍາປນໍ. ສີຕນ຺ຕິ ເລາກນາກາເຣນ ສີຕລໍ, ປຸຣາຓປຍ຺ຍຕິລາກຸລາທິສໍ ກິຓ຺ຓາກາເຣນ ວາ ເສຕໍ ປຣິສຸທ຺ທໍ ເສຕໍ ສີຕນ຺ຕິ ຫິ ປຣິຍາໂຍ. ຄສ຺ມາ ປເນຕ຺ວ ຄາມເຣາເລາເກາເຍວ ຣເຫເລາ ຄຫິເຕາ, ນ ປາຕເຣຕິ ອນຸໂຍຄປເນຕິ "ເຫຕ຺ວາ ຄັນ຺ຕຸເຕາຄມິຍາ"ຕິອາທິນາ. ຄັນ຺ຕາ ຄັນ຺ຕາ ກິນ຺ຕນ຺ຕິ ນຕິຕ຺ວາ ນຕິຕ຺ວາ ຄາຣາກິເຣາວເຣນ ຄາມນ຺ຕຣໍ, ວິນັສ຺ສັນ຺ຕໍ ວາ ເລາເກຕີຕິ ອາເລາຍເອຕິ. ວຸຕ຺ຕິ ວັສ຺ສໍ ຄາຣາທິປາຕປຸພ຺ພຍອເກາຫິຕິ ຄາມຄາຣາທິປາເຕຫິ ວ ຕເຕາເຍວ ນຕິຕາຄປຸພ຺ພຍອກສ຺ມາເຕຫິ ເປຫປເລຫິ ວ. ເອວໍ ຍວາກ຺ກໍ ຕິຍ຺ຍຍຳ ຣເຫາຍເຫຕຕ຺ຕໍ ວຕ຺ວາ ຄາມເຣາເລາກັສ຺ສ ກເຫຕຕ຺ຕໍ ວທຕິ "ສນ຺ນິສິນ຺ເຍວາ"ຕິອາທິນາ. ຕຕ຺ຕ ສນ຺ນິສິນ຺ເຍວາຕິ ສພ຺ພາ, ສພ຺ພໍ ວາ ນິສິນ຺ເຍວ, ອປຣິເພາກຕາຍ ນິສ຺ສລເຍວ, ສຸປ຺ປສນ຺ເຍວາຕິ ອທິປ຺ປາໂຍ. ປາທ຺ທິນິປ຺ປິຕປິວາຕິ ປາທ຺ທຍຕາ ປາທ຺ທຍາ ຕທາ ນິປ຺ປິຕໍ ປາວ. ຕຕ຺ວາຕິ ຕສ຺ສິ ຄປເຍາປເຍຍ຺ຍວນເຕາ ເສຍສັນ຺ຕິ "ອຫິສເນ຺ຕີ"ຕິອາທິກໍ.

ຕຕິຍສິກ຺ຂາປທວຓ຺ຓນາ

໑໑໖. "ຄປ຺ປລິກີ"ຕິອາທິ ຄັນ຺ຖັສ຺ສປິ ວນັສ຺ສປິ ອທິວນໍ ປາທ ນ "ຍາວ ອກ຺ກາ, ຍາວ ຈ ຍຸວລີ"ຕິ ວວນເຍາເຣານ "ອເປ຺ປກ຺ຖາຕີ"ຕິອາທິນາ ຄປ຺ປລກ຺ຖາທີນເຍວ ກເຫຕປ຺ປຕາຍ ວນເຍວາທິເປ຺ປຕໍ, ຕສ຺ມາ "ຄປ຺ປລິນີຕິ ຄປ຺ປລກ຺ຖານໍ ເອຕ຺ຕາຕິ ຄປ຺ປລວເນ"ຕິອາທິນາ ອເຕ຺ຕາ ເວທິຕເປ຺ປາ. ອວເຍວນ ຫິ ສມຸທາຍັສ຺ສ ນິປ຺ປວນໍ ກຕໍ. ເອກເທເສຄປ຺ປລກ຺ຖາທິ ຄປ຺ປລິທິເຍວ,

ចតុបញ្ចាយត្តម្បិ បន ឧប្បលិនិចន្តិ វោហរីយតិ, សារត្ថទីបនិយំ បន ផលិសយោបិ ឧប្បលិនិអាទិកានេវ វុត្តា។ ឯត្ថ ចាតិ ឯតស្មិំ បទេសេ, ឯតេសុ វា តីសុ ឧប្បលបទុមបុណ្ឌរីកសង្ខាតេសុ អនេកេសុ។ “សេតរត្តនីលេសូ”តិ ឧប្បលេសុ វុត្តំ,

សេតុប្បលរត្តុប្បលនីលុប្បលេសូតិ អត្ថោ។ យំ កិញ្ចិ ឧប្បលំ ឧប្បលមេវ ឧប្បលសង្ខ្យំ សាមញ្ញនាមវសេន គតេសុ សតបត្តស្សបិ បវត្តនតោ។

សតបត្តន្តិ ឯត្ថ សតសទ្ទោ ពហុបរិយាយោ “សតគ្ឃីសតវិបិ ឈត្តិយោ”តិអាទីសុ វិយ អនេកសទ្ទាការតោ។ ឯវញ្ហិ លោកេ

អនេកបត្តស្សាបិ បទុមការេ សត្តោហា សិទ្ធោ ហោតិ។ បត្តំ ច បុប្ផទលមធិប្បេតំ។ វណ្ណនិយមេន សេតំ បទុមំ, រត្តំ បុណ្ឌរីកន្តិ

សាសនវោហារោ, លោកេ បន “រត្តំ បទុមំ, សេតំ បុណ្ឌរីក”ន្តិ វទន្តិ។ វុត្តញ្ហិ “បុណ្ឌរីកំ សិតំ រត្តំ, កោកនទំ កោកាសកោ”តិ។

រត្តវណ្ណតាយ ហិ កោកនាមកានិ សុនខានិ នាទយតោ សទ្ទាបយតោ, តេហិ វា អភិនន្ទិតោ “កោកនទំ, កោកាសកោ”តិ វ បទុមំ

វុច្ចតិ។ យថាហ “បទុមំ យថា កោកនទំ សុគន្ធ”ន្តិ។ អយំ បនេត្ថ វចនត្ថោ ឧទកំ បាតិ, ឧទកេ វា ប្លវតីតិ ឧប្បលំ។ បទេ គច្ឆតិ ពន្ធតិ,

បការេន វា គច្ឆតិ ចិរំ ហោតីតិ បទុមំ។ បណ្ឌុំ វណ្ណយស្ស, យពហុត្តាយ វា យុដិតព្ពាលណ្ឌរិត្តិ បុណ្ឌរីកំ យ-ការស្ស ប-ការាទិវសេន។

យុដិសង្គេហ្យាយុដិរំសង្ខំ វា លណ្ឌនត្តយិច្ឆត្តិ សង្ខិទ្ធ, សង្ខសត្តតោ ឯតា បទសិទ្ធិ។ យាវ អគ្គា, យាវ ច មូលា ឧទកេន

អភិសន្ទនាទិកាវសស្សត្ថំ បាឡិយំ “ឧទកានុគ្គតានី”តិ វចនំ, តស្មា ឧទកតោ ន ឧគ្គតានិនេវ អត្ថោ, ន តុ ឧទកេ អនុគ្គតានីតិ

អាហ “ឧទកា...បេ... គតានី”តិ។ ឱ្កឆ បន ឧប្បលិនីតិ វិយ ករិធាវោយា, ឧទកំ វិយ តតិយជ្ឈានសុខំ ទដ្ឋព្ពំ។

ចតុត្ថជ្ឈានកថាវណ្ណនា

១១១. យស្មា បន ចតុត្ថជ្ឈានចិត្តមេវ “ចេតសា”តិ វុត្តំ, តស្មា រាគាទិឧបក្កិលេសមលាបគមតោ និរុបក្កិលេសំ និម្មលំ, តស្មា

ឧបក្កិលេសវិគមតោយេវ បរិសុទ្ធការោតិ អាហ “និរុបក្កិលេសដ្ឋេន បរិសុទ្ធ”ន្តិ។ យស្មា ច បរិសុទ្ធស្សេវ បច្ចយវិសេសេន បវត្តិវិសេសោ

បរិយោទាតតា សុវណ្ណស្ស និឃំសនេន បភស្សរតា វិយ, តស្មា បភស្សរតាយេវ បរិយោទាតតាតិ អាហ “បភស្សរដ្ឋេន

បរិយោទាត”ន្តិ។ ចិត្តំ វិយ បការំ ទដ្ឋព្ពំ, ចិត្តោ ច និច្ចលោ បភស្សរំ យថា “អាភស្សរា”តិ។ ឱទាតេន វត្ថេនាតិ ឯត្ថ “ឱទាតេនា”តិ

គុណវចនំ សន្ធាយ “ឱទាតេន...បេ... ឱ្ឆ”ន្តិ វុត្តំ។ ឧតុផរណត្ថន្តិ ឧតុស្ស ផរណសស្សត្ថំ។ កស្មាតិ អាហ “កិលិដ្ឋវត្ថេនា”តិអាទិ។

ឧតុផរណំ ន ហោតីតិ ឱទាតវត្ថេន វិយ សពលេសំ ឧតុផរណំ ន ហោតិ, អប្បមត្តមេវ ហោតីតិ អធិប្បាយោ។ តេនាហ “តង្ខណ...

បេ... ពលវំ ហោតី”តិ។ “តង្ខណធោតបរិសុទ្ធេនា”តិ ច ឯតេន ឱទាតសទ្ទោ ឯត្ថ បរិសុទ្ធវចនោ ឯវ “កិំ ហិ

ឱទាតវត្ថវសនោ”តិអាទីសុ វិយ, ន សេតវចនោ ឯវាតិ ទីបេតិ តង្ខណធោតបរិសុទ្ធេនេវ ឧតុផរណសម្ភវតោតិ ទស្សេតិ។

តត្ថ ច បាឡិយំ “នាស្ស កិញ្ចិ សព្ពាវតោ កាយស្ស ឱទាតេន វត្ថេន អផុដំ អស្សា”តិ កាយស្ស ឱទាតវត្ថផរណំ វុត្តំ, ន បន វត្ថស្ស

ឧតុផរណំ, អថ កស្មា ឧតុផរណំ ឱ្ឆ វុត្តន្តិ អនុយោគេ អាហ “ឱ្យមិស្សាយ ហី”តិអាទិ។ យស្មា វត្ថំ វិយ ករិធាវោយា, ឧតុផរណំ វិយ

ចតុត្ថជ្ឈានសុខំ, តស្មា ឧបមេយ្យេ វេទិតព្ពាតិ វុត្តំ ហោតិ, ឧទកេ ច ឱទាតេន វត្ថេន សព្ពាវតោ កាយស្ស ផរណសម្ភវតោ,

ឧបមេយ្យេ ច អយុត្តត្តា កាយគ្គហណេន តន្និស្សិតវត្ថំ គហេតព្ពំ, វត្ថគ្គហណេន ច តប្បច្ចយំ ឧតុផរណន្តិ ទស្សេតិ។ នេយ្យត្ថោ ហិ

អយំ ឧបមា វុត្តា។ ចិចិត្រនយតា ហិ ពុទ្ធា ភគវន្តោតិ។ យោគិនោ ហិ ករិធាវោយា វត្ថំ វិយ ទដ្ឋព្ពំ ឧតុផរណសទិសេន

ចតុត្ថជ្ឈានសុខេន បរិត្តត្តា, ឧតុផរណំ ចិម ចតុត្ថជ្ឈានសុខំ ចិត្តស្ស ចិម តេន ករណភូតស្ស ផរណតោ, សុខិតស្ស សរីរំ ចិម ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧតុផរណដ្ឋានិយស្ស សុខស្ស និស្សយការណតោ។ តេនាហ “តស្មា”តិអាទិ។ ពលវិរិយសាធុត្តចនស្ស ឋានស្សំ។ ឧត្ត ច បិញ្ញត្តំ “បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ”តិ វុត្តេ ចតុត្ថជ្ឈានស្ស ករណតា វុត្តា ហោតិ, “ចតុត្ថជ្ឈានស្ស, ចតុត្ថជ្ឈានសុខេនា”តិ ច វុត្តំ ហោតិ។ កស្មា ច ចតុត្ថជ្ឈានស្ស ករណំ សាតលក្ខណំ កត្ថិតិ? សច្ចំ, សត្តសមាចត្តា បនេត្ថ ឧបេក្ខាវេទនា “សុខ”ន្តិ អធិប្បេតា។ តេន វុត្តំ សម្មោហវិនោទនិយំ “ឧបេក្ខា បន សន្តត្តា, សុខមិច្ចេវ ភាសិតា”តិ (វិភ៉ អដ្ឋ៉ ១១១; វិសុទ្ធិ៉ ១៉៩៣៣; មហានិ៉ អដ្ឋ៉ ១៤៤; បដិ៉ ម៉ អដ្ឋ៉ ១៉១០៥)។

ឧត្តានតាតិ បទេយ្យានានិកាយបរិនិមិត្តតោ បច្ចាយ សាច ចតុត្ថជ្ឈានានិកាយបរិនិមិត្តា, តាចតា ចេតោវេមត្ត ឧកស្ស ឧកេកា, វេសា ឧតាសុខាតិ ឧកេ, រូបជ្ឈានានំ ឧកេ រូបជ្ឈានឧកេ យថា “ឧកេ និចរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានបច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានន្តិ”ន្តិ, (សំ៉ និ៉ ២៉ ៤០; ៤កា៉ ១៥) ឧកនសិនេវា ចា ឧកេ៉ កិំ ឧកនសិនេវា? រូបជ្ឈានានិបិ មុច្ចតិ៉ ឧចមិតរូបិមុត្តិ៉ ន អរូបជ្ឈានឧកេតិ ន វេទិតព្វាតិ វេមោវេតព្វាំ៉ កស្មាតិ វុត្តំ “ន ហិ”តិអាទិ, អដ្ឋន្នម្បិ សមាបត្តីនំ ឧបរិ អភិញ្ញានិកាយ អចិនាការណតោតិ វុត្តំ ហោតិ៉ ចុទ្ទសហាការេហីតិ “កសិណានុលោមតោ, កសិណបដិលោមតោ កសិណានុលោមបដិលោមតោ, ឈានានុលោមតោ, ឈានបដិលោមតោ, ឈានានុលោមបដិលោមតោ, ឈានុក្កន្តិកតោ, កសិណុក្កន្តិកតោ, ឈានកសិណុក្កន្តិកតោ, អង្គសង្កន្តិតោ, អារម្មណសង្កន្តិតោ , អង្គារម្មណសង្កន្តិតោ អង្គចវត្ថានតោ, អារម្មណចវត្ថានតោ”តិ (វិសុទ្ធិ៉ ២៉៣៦៥) វិសុទ្ធិមគ្គេ វុត្តេហិ ពុទ្ធេហិ ចុទ្ទសហាការេហិ៉ សតិបិ ឈានេសុ អាចិណ្ណានិបព្ពិចិតចសីភាវេ អមយេច ចុទ្ទសចិធេ។ ចសីភាវេ។ អភិញ្ញា និព្ពត្តេន្តេ ឧកន្តេន ព្វស្តិតព្វាតិ ចស្សន្តេន “ចុទ្ទសហាការេហិ ចិណ្ណចសីភាច”ន្តិ វុត្តំ, ព្វមិតា ច អរូបសមាបត្តីសុ ចិណ្ណចសីភាចំ ចិនា រូបសមាបត្តីសុ ឧច ចិណ្ណចសីភាវេន សមាបត្តិ ន ព្វស្សតីតិ តាសំ អភិញ្ញានិកាយ អចិនាការចំ ចស្សតីតិ វេទិតព្វំ៉

តត្ថ មថាបិធសេច ចិកិច្ឆសោ ចត្តវេត្តាតិ វេទានំ វេសារេតិ “បិញ្ញត្តំ បនា”តិអាទិនា, សាចវេសបិធការណតោ តីហទិត្វា ឧស ចិកិច្ឆសោ ចត្តវេត្តាតិ វុត្តំ ហោតិ៉ មមេជ្ជំ អរូបជ្ឈានានិបិ បិញ្ញត្តំ កវេហតព្វានិ, អថ កស្មា តានិ អគ្គហេត្វា សាចវេសបិធោ ករណតា កតោតិ? សព្វាភិញ្ញានំ ចិសេសវេតា រូបាចចរចតុត្ថជ្ឈានបាទកត្តា៉ សតិបិ ហិ តាសំ តថា អចិនាការេច ចិសេសវេតា បនេតា រូបាចចរចតុត្ថជ្ឈានបាទកា, តស្មា តាសំ តប្បាទកការណមិញ្ញាបនត្ថំ តទេច ទេត្វា វេសនា កតា, ន បន អរូបាចចរជ្ឈានានំ ព្វស អនត្ថបយោគតោ៉ តេនាហ “អរូបជ្ឈានានិ អាហរិត្វា កថេតព្វានី”តិ៉

ចិបស្សនាញាណកថាចណ្ណនា

១១៣៉ “ឯត ចេបន៍ មហារាជ (បិញ្ញត្តំ តត្ថិ) ហិក្ខុ”តិ ចត្វាបិ កិមត្ថំ ចស្សត្ថំ “វេសា”តិ បទំ ឯត វុត្តន្តិ វេទានតាយាហ “វេសា…វេប… ចស្សតី”តិ, មថារុតចេសេត, វេតស្សុត្តចេសេត ច វុត្តាសុ អដ្ឋសុ សមាបត្តីសុ ចិណ្ណចសិតាចិសិដ្ឋំ ហិក្ខុំ ចស្សត្ថំ ឧចំ វុត្តន្តិ អធិប្បាយោ៉ វេសសត្តិ “វេសា”តិ បទត្តេតា វេសំ “ឧចំ សមាហិតេ”តិអាទីសុ ចត្តត្តំ សាធិប្បាយមត្តជាតំ៉ វេណាយំ ជាតាតីតិ ខាណ៍, តវេទច បច្ចក្ខំ

ពត្វា បស្សតីតិ ជស្សតិ, ខាោលាយេច ជស្សតិ ត ចក្លាឌិកត្តិ ខាោលាជស្សតិ, បត្វាចិឆយិ ខាោលា, ពឃិជំ បត ខាោលាជស្សតបជំ ឋាឋេត ឃេស្ុ ខាោលាចិឋេឋេស្ុ តិទ្សុំ, ពំ ឋត្ថា អត្តទ្លារចឋេត ជស្សេត្តា "ខាោលាជស្សតត្តិ យក្កខាោលាយិ ចុច្ចតិ"តិអាឌិយាហ៍ ខាោលាជស្សតចិស្សុទ្ធតត្តិ ខាោលាជស្សតស្ស ចិស្សុទ្ធិបឃោឌតាឃ៍ ឋាស្ុចិហារេទាតិ អទិឃចិហារក្សេតា ស្ុលចិហារេទា៍ ភកចេតាបឹតិ ត រាកចល៉

ឌេចតារេទាចតយេច, អធ េលា ពធា ភកចេតាបិ ខាោលាជស្សតិ ប្ជបិឌីតិ អេត្វា៍ ឋត្តាហំ កាលក្កតស្ស អស្សាតិ ឋត្តាហកាលក្កេតា៍ "កាលិរេយា"តិ រោកាត្តចឋេត ចុត្តំ៍ ឌេចតាចិយុត្តិ [ចិយុត្តិ (អក្ខពធាឃំ)] តាយ អទហត្តឋលឋយាបត្តិ៍ ឃស្មា ចិបស្សតាខាោលា ខោឃ្យឋក្លាតេ តេក្ស្យកឋក្លារេ អតិច្ចាឌិតោ ខាតាតិ, កក្កាត្សបស្សតេតា ឆ បក្ខាឃ បច្ចក្ខេតា តេ បស្សតិ, ពស្មា ឃធាចុត្តក្ខេត ខាោលាជស្សតិ តាយ ខាពត្តិ ជស្សតិ "ឰាឆ បតា"តិអាឌិតា៍

អកិតិហរតីតិ ចិបស្សតាកិយុលំ ចិត្តំ ពជញ្ញាករលឹឃេតា តិហទិត្វា ហរតីតិ អឃំ ឋធ្ទេតា អេត្វា, អធិប្បាឃេតា បត ពំ ជស្សត្តំ "ចិបស្សតាខាោលាស្សា"តិអាឌិ ចុត្តំ៍ ពជកិយុលភារចាេឃេច ហិស្ស តត្តិភតាឌិករលា, ពំ បត ចុត្តតេឃត អក្ខក្ខឋយត្កាកេត ពស្មិំ ចិរត្ត ចិបស្សតាក្កយេត ខាេត ចិបស្សតាកិយុលំ ចិត្តបេឋតយេចាតិ ជក្ខត្ថា៍ តត្តិភត្តិ តស្សិំ ចិបស្សតាឃំ តិត្តំ៍ ឰាតរច្ចឃំ តេស្សច ចេចជតំ៍ តស្សិំ រេបិលំា ចក្កិ បត្កាទំ តិចត្តិ អេត្វា៍ ព្រាហ្មខារេល ចុរត្តារឃេច៍ ញ្ជតគ្យូារេឋហិ ប្ជបធិឃតិ ចឆ្កាបឹឃតិ, ប្ជបចឃតិ ចា ចឆ្កតីតិ អត្តំ ឋត្តាឃ "ញ្ជតេតភា"តិអាឌិ ចុត្តំ៍ អតិច្ឆ្ឆាជតបរិយទ្ធតេកេតចិច្ឆិឋតឆេយ្យាតិ ឲត្ត "អតិច្ចឆេយ្យា"តិអាឌិតា ឆយ្យឋឌ្ឍា បេច្ចកំ ឃោរេខតេត្ថា៍ តត្ត អតិច្ចឆេយ្យាតិ បភក្កុតាឃ អឆ្កុចឋភារចា៍ ត្យក្កត្តចិឈាពត្តាឃាតិ ឋទីេទ ត្យក្កត្តស្ស ចិកយាឃ៍ ប្ជ្ឆាជតឆេយ្យាតិ ប្ជ្ឆារជតត្ថាតាឋភារចា, ឰាយស្ស ប្ហតិកាឃស្ស ត្យក្កត្តភាចេតា កេត្តាជកាឌីហិ ប្ជ្ញាក្ខតចិលិយ្យតខាតិរកាតិ អេត្វា៍ ប្ជ្ឆាជេតត ហិ ប្ហតិកាេឃ ឋេជចាពបិត្តេឋយ្យឌីហិ កទ្ភាចត្យក្កត្តាតយបកេយា រេហាតិ៍ យហាឋត្ថាហតំ យល្លាឌីតំ ខាហ្យចឆ្កតាឌិអត្តំច រេហាតិ, អក្កបក្ខក្កាខាឡេឆចិរេភាជតត្តំ បត ល្យទ្ធកឋត្ថាហតយេច ឃ្យុត្តត្តិ អាហ "ល្យទ្ធកឋត្ថាហតេតភា"តិ, យត្ថឋត្ថាហតេតភាតិ អេត្វា៍ បរិយទ្ធតឆេយ្យាតិ បរិយទ្ធិពត្ថាតាឋភារចា៍

ឲចំ អតិឃយិពកាលចឋេត អត្តំ ចត្វា ឰាជាតិ តិឃយិពកាលចឋេត អត្តំ ចជតិ "ជហរការេល"តិអាឌិតា៍ ចា-ឋេឌ្ឍា ឆេត្ត អត្តជស្សតចឋេភេច អត្តត្តចិកប្យតស្ស ចិញ្ញាឃយាតត្តា ត បឃុរេត្តា, ល្យុត្តតិក្ខិឌេក្ខា ចា៍ ជហរការេលតិ អចិរចិខាតការេល៍ ឋឃារេបត្វា អញ្ញាតបឹត្យអតាឌិចឋេត បរិយទ្ធតឆេយ្យាតិ ឋព្វេត្ថា៍ យិពត្តិ កាចតប៉ុឋកតិឌ្ឍេឋា, េពត ឃធាបយាលា, យត្ថិ ចា អញ្ញាតបឹត្យអតាឌីតិ ជស្សតិ៍ អញ្ញាតេត្យាត្ត អាកឆ្កតំ៍ បឹត្យអតំ ឋត្ថាហតំ៍ អាឌិឋេឌ្ឍត ឋយិញ្ញាទ៍តាក្កយតាឌីតិ ឋក្កល្យាតិ៍ ឲចំ បរិហទិរេតាបឹតិ ប្ជ្ឆាជតាឌិតា ស្ុលេឆិរេតាបិ៍ កិញ្ចតិ ឆេចាតិ អតិច្ចតាឌិចឋេត តស្សតិ ជ៍ ចិកិរតិ ចាតិ ឲចំ កិត្ថេត្តា ឆ កិត្ថិ បឃោឌតំ អឋារឆេត្តា ចិប្យកិរេល្លាច រេហាតិ៍ ឲចំ តចហិ បេជហិ ឃធារហំ ការេឃ ឋយុជឃចឃឆេយ្យាត្សបស្សិតា ជស្សិតាតិ ឰាយយត្តំ ចិភារចេត្តា "ពត្វា"តិអាឌិយាហ៍ ពត្ត ឈហិ បេជហីតិ "ទ្សបឹ, ចាត្យុយហាក្សតិរកា, យាតារេបត្តិកឋយ្ហចា, ញ្ជតគ្យូាស្សបចឃោ, ប្ជ្ឆាជតឆេយ្យា, បរិយទ្ធតឆេយ្យា"តិ ឰាេយហិ ឈហិ បេជហិ៍ ឃ្យុត្តំ តាច រេហាត្យ យេញ្ញាតីហិបិ បេជហិ កាឃស្ស ឋយុជឃកធតំ េពឋំ ពជត្តឌីបតេតា, "ទ្សបឹ, ប្ជ្ឆាជតឆេយ្យា, បរិយទ្ធតឆេយ្យា"តិ បត តីហិ ត្យេជហិ កធំ តស្ស ពធាកធតំ ឃ្យុត្តំ ឋិឃា េពឋំ ពជត្តស្ស អឌីបតេតាតិ? ឃ្យុត្តយេច េពឋយិ ពជត្តស្ស ឌីបិពត្តា៍ "ទ្សបឹ"តិ ហិ ឰាជំ អត្តេភា បច្ចឃក្សេតត ប្ជត្យអាហារលក្ខេណត ទ្សេបត ទ្សបចាតិ

អត្ថស្ស ឌីបក៌ៈ បច្ចយបក្ខបចិនិថ្ថេ ហិ តគស្សត្ថិអទេត្ថ អឃយឹការទោៈ “ឋ្ឋានគតឆល្លោ, បរិយត្តគតឆល្លោ”តិ ឥ ត្ថគិ បគច្ចយំ

តធាចិឆទ្ធបុប្បាគទេតត សណ្ដាតសយ្យាគតត្ថស្ស ឌីបកត្តិៈ ខ្ញឹហឹតិ “ទេគគតឆល្លោ, ចិឌ្ឍសតឆល្លោ”តិ ខ្ញឹហិ បទេគហិៈ តិស្សិតច្បា

កាឃបរិឃាបទេត្ថ ហគឃចត្ថយិត្រិស្សិតត្តា ចិបស្សតាចិត្តស្សៈ តគា បចត្តត្យិចិបស្សតាចិត្តទេយច “ត្ថគច្បា ទេយ ចិញ្ញាណ”ត្តិ

អាសត្ថបច្ចល្លចទេសត ចុត្តំៈ បដិតាឌ្ឍញា កាទេឃត ចិតា អប្បចត្តតទេតា, កាឃសញ្ញិតាតច្បា ទុ្បឆល្លាតិ អាទេល្លោហកទេហទេតាៈ

១០៣ៈ ស្សដ្ឋ ថ្នាកាសតឹតិ សុទេកា, បកាសយ្យទេត្ថា យហិ, តាឃ ៩ច បកាសយ្យត្តិឃា យហិទេតា កទ្រតាតិ អត្ថយត្តំ គទេស្សតំ “សុទេកាតិ សុត្ថទោ”តិ

ចុត្តំៈ បរិសុឌ្ឍកាទេសយដ្ឋាតទេយច យហិទេតា សុចិសុឌ្ឍជាតិតាតិ អាហ “ជាតិយាតិ បរិសុឌ្ឍកាទេសយដ្ឋិទេតា”តិៈ សុចិសុឌ្ឍទេតតាកាទេតា

សយដ្ឋិទេតាតិ អទេត្ថាៈ អាកាទេបរិចិសុឌ្ធិទ្ធលទេកា ៩ច ហិ យហិទេតា ក្សុចិត្តជាតិអាឌិជាតិចិទេសទេសាតិៈ ត្ថឆាឆិទេប្បតស្ស បត

ទេចញ្ញូទិឃយហិទេតា ចិញ្ញាទេ (ចិៈ ចៈ អដ្ឋៈ ១៣ អាគទេឃា ចាក្យកិតិតិទេត្តសុ បស្សិតត្តំ) បត្ថតស្ស, ចិញ្ញាទេ កាយស្ស ឥ អចិត្តុទេទ

បរិសុឌ្ធាកទេទាៈ ទេឃកុទេឃ្យត ហិ ទេសា តទេតា សយដ្ឋិទេតាៈ តធា ទេហស ចិញ្ញាទេតាយកស្ស បត្ថតស្ស, កាយស្ស ឥ អចិត្តុទេទ សយដ្ឋិតត្តា

ទេចញ្ញូទិទេឃាតិ បត្ថាឃិត្ថ, ទេគចទេលិទេក បចត្តស្សបិ ឥ តំសឌឹសចណ្ណតិកតាឃ តទេគច តាយំ ជាតំ ឃធា តំ យតុស្សទេលិទេក

លឌ្ឍតាយចទេសត ទេគចទេលិទេក ទេគចតាតំ, ទេសា បត យឃ្មុទេកឹចាចណ្ណោ ចា ទេហាតិ ចាឃសបត្តចណ្ណោ ចា សិតិឌ្ឍចេហុបត្តចណ្ណោ ចាតិ

អាចរិឃឆល្លបិលទេត្ថទេត បរយត្ថឌឹបតិឃំ (ចិៈ ចៈ អដ្ឋៈ ១៣) ចុត្តំៈ ចិតឃសំចណ្ណតាសុ (ចិៈ ចិៈ ឌីៈ ៧ៈ១៤ប៧) បត “អល្លទេចញ្ញូចណ្ណោ”តិ

ចគត្តិៈ តធា ហិស្ស “ចំសចណ្ណោ”តិបិ តាយំ ជាតំៈ “យឌ្ឍារក្លិយល្ហលចណ្ណោ”តិ ឥ ចុទេត្ថា, តទេតាទេឃច ទេសា ត្ថគឆ បទេគទេស យឌ្ឍារយលឹតិ

បិកទេជី ទេហាតិៈ ចក្កចត្តិបរិទេកាការទេហបលឹតតទេយហិកាចទេតា បត តទេស្សច បិញ្ញត្ថឃំ ចចតំ គដ្ឋត្តំៈ ឃធាហ “បុត ចបទំ អាតត្ថ ទេណ្ណោ

យហាសុគស្សតស្ស យហិទេតតំ បិតុទេទហាសិ, ទេសា អទេហាសិ យហិ ទេចញ្ញូទិទេឃា សុទេកា ជាតិយា អដ្ឋិទេសា”តិអាឌិ (ឌីៈ តិៈ ១ៈ១៣ប៉)ៈ

បិសាលាសក្លទាឌិទេគាសតឹហទេហចទេសទេតច បរិកយ្លតិបុត្តិតិ គទេស្សតិ “អបតឹតបិសាលាសក្លទោ”តិ ត្ថយិតាៈ

លចិឃា ៩ច សហ្សកាទេចត អន្ធតា, ត សឌ្ឍាតស្សាតិ អាហ “អទេទ្ធាតិ តត្ថទ្ធឹ”តិៈ តទេតា ទេចច ចិទេសទេសត បសទេត្ថាតិ គទេស្សតំ “ស្សដ្ឋ

បសទេត្ថា”តិ ចុត្តំៈ បរិទេកាកយហិទេតតាការសយ្យត្តិ សត្ថាការសយ្យត្ថតា ៈ ទេតតាហ “ទេឆាចតទេចឆតាឌឹហិ”តិអាឌិៈ បិសាលាឌីសុ ទេឆាតតា

ទេឆាចតំ, កាញអកាឌិអបហទេហត្ថាឃ ទេចច សុទេត្ថត អាចុតត្ថាឃ ឥ ចិឌ្ឍិត្តត្ថតា ទេចឆតំៈ អាឌិសទេត្តត តាបសហ្សកាហាឌឹតំ សក្កទេហាៈ

ចណ្ណសយ្យតិត្តិ អាចុតិតសុត្តស្ស ចណ្ណសយ្យត្តិៈ កឆ្លាតិ ចុត្តំ “តាឌិស”ត្តិអាឌិ, តាឌិសទេស្សច អាចុតស្ស បិកដកាចទេតាតិ ចុត្តំ ទេហាតិៈ

យហិ ចិឃ កទេជកាទេឃា បច្ចទេចក្លិតត្ថទេតាៈ អាចុតសុត្តំ ចិឃ ចិញ្ញាណំ អតុបចិសិត្ថា ឌិតត្តាៈ ចក្លយា បុរិទេសា ចិឃ ចិបស្សតាលិកឹ កិក្ល

សល្លទេគច តស្ស គស្សតទេតា, តស្ស បុរិសស្ស យហិទេតា អាចិក្ខតកាទេលិ ចិឃ តស្ស កិក្លទេតា កាឃស្ស អាចិក្ខតកាទេលិ តត្តិស្សឃស្ស

បិកដកាចទេតាៈ សុត្តស្សាចិក្ខតកាទេលិ ចិឃ ទេតសំ ឆល្លាតយាចិក្ខតកាទេលិ តត្តិស្សិតស្ស បិកដកាចទេតាតិ អឃទេយត្ថ ឋ្ឋបយាសយ្យាគទេត

កាទេលចិកាចតា, “អាចុតសុត្តំ ចិឃ ចិបស្សតាទេកាលា”ត្តិ កត្ថទិ បិទេជា, “ត្ថគច្បា ចិញ្ញាណ”ត្តិ ចចតទេតា បត “ចិញ្ញាណ”ត្តិ បិទេជាច

សុត្តទេតទោ, “ចិបស្សតាចិញ្ញាណ”ត្តិ ចា កចិតត្ថាៈ ចិបស្សតាទេកាលំ អកិតឹហទិត្ថាតិ ចិបស្សតាទេកាលាកិយុ៌ ចិត្តំ តឹហទិត្ថាៈ

ឥច្ចាតិ ចេញ្ចុទិយសលិយិញ្ញាតធារម្មណាតត្ថិ កាយសញ្ញិតទុ្បឆម្មារម្មណាតិ៍ “ឋស្សបញ្ចាយកាត”ត្ថិអាឌិបឥត្តយស្សេតិ៍ ចិសេសតំ អត្ថចសា លិង្គចិកត្តិចចតចិបរិលាសេយាតិ កត្វា បញ្ចិយបឥស្សាបិ ចិសេសតកាចសោ៍ ឋស្សបញ្ចាយកក្កហលោត, សញ្ញាចិត្តចេតសិកក្កហលោត ច កហិតឆម្មា ចិបស្សតាចិត្តុប្បាឥបរិយាបន្នា ខុចាតិ ឥដ្ឋញ្ញា៍ ខុចញ្ជិរោតសំ ចិបស្សតាចិញ្ញាណកាតិកត្វា អាចុតស្វត្តំ ចិយ “ចិបស្សតាចិញ្ញាណ”ត្តិ ហេដ្ឋា ចុត្តចចត៌ អចិនេរាធិត៌ ហោតិ៍ កស្មា បត ចិបស្សតាចិញ្ញាណស្សេច កហណត្តិ? “ឰឥញ្ចា ខេ ចិញ្ញាណំ ខុត្ត សិតំ ខុត្ត បដិពន្ធ”ត្តិ ឰយិតា តស្សេច ចចតសោ៍ “អយំ ខោ ខេ ការយោ”តិអាឌិតា ហិ ចិបស្សតាការលោត ចិបស្សិត្វា “តខេច ចិបស្សតាការណសប្បយុត្តំ ចិញ្ញាណំ ខុត្ត សិតំ ខុត្ត បដិពន្ធ”ត្តិ តិស្សយចិសយាឌិចសេត យតសិ កេរាតិ, តស្មា តស្សេច ឰឆ កហណំ សម្ពុចតិ, តាញ្ញស្សាតិ ឥដ្ឋញ្ញា៍ ខេតាហ “ចិបស្សតាចិញ្ញាណស្សេច ចា អាចិក្ខុតការលៃ”តិ៍ ឆម្មសង្គហាឌីស្វ (ឆ៍ ស៍ ១ អាឥយោ) ឥសិតតយេត ឋិកដកាចសោ ចេត្ត ឋស្សបញ្ចាយកាត៌ កហណំ, តិរចសេសបរិក្កហលោ សញ្ញាចិត្តចេតសិកាតិ៍, យចាទុត៌ ឥសិតចសេត បឆាតកាចសោ ចិបស្សតាចិញ្ញាណស្សាតិ ចេឌិតញ្ញា៍ កិ បតេត បច្ចុចក្ខុលណាការណស្ស អាចិកចត្តិ, ក្ខាហុ បុក្កលស្សាតិ? បច្ចុចក្ខុលណាការណស្សេច, តស្ស បត អាចិក្ខុតត្តា បុក្កលស្សាបិ អាចិក្ខុតា តាយ ហោត្តិ, តស្មា “កិក្កុតា អាចិក្ខុតការលៃ”តិ ចុត្តត្តិ៍

យស្មា បតិធំ ចិបស្សតាការណំ យក្កការណាតត្តទំ ហោតិ, តស្មា លោកិយាកិញ្ញាត៌ បរសោ, ឈដ្ឋកិញ្ញាយ ច បុរសោ ចត្តញ្ញំ, អឆ កស្មា សញ្ញាកិញ្ញាត៌ បុរសោច ចុត្តត្តិ ចោឥតាលេសំ ឥស្សេត្វា បរិហរត្តោ “ឰឥញ្ចា ចិបស្សតាការណ”ត្តិអាឌិយាហ៍ “ឰឥញ្ចា យក្កការណាតត្តទ”ត្តិ ហិ ឰយិតា យចាចុត្តំ ចោឥតាលេសំ ឥស្សេតិ៍ តត្ថ “យក្កការណាតត្តទ”ត្តិ សិលាប្បត្តចិបស្សតាក្នុត៌ កោឥក្រុការណំ សន្តាយ ចុត្តំ៍ តខេច ហិ អរហត្តយក្កស្ស, សទ្ធាសំ ចា យក្កឋលិតយតត្តទំ ហោតិ, បឆាតសោ បត តន្តាចតេតេច សន្តាស្សាបិ ចិបស្សតាការណស្ស កហណំ ឥដ្ឋញ្ញំ អចិសេសសោ តស្ស ឰឆ ចុត្តត្តា៍ យក្កសទ្ទេត ច អរហត្តយក្កស្សេច កហណំ តស្សេចាកិញ្ញាបរិយាបន្នត្តា, អកិញ្ញាសន្តេន្តត ច ចោឥតាសម្ពុចសោ៍ លោកិយាកិញ្ញាត៌ បុរសោ ចុត្តំ ចិបស្សតាការណំ តាសំ តាតត្តទតាយ អត្ថុបការំ, អាសចក្ខុយការណសន្តាតាយ បត លោកុត្តរាកិញ្ញាយ បុរសោ ចុត្តំ តស្សា អតត្តទតាយ ក្ខុបការំ, តស្មា ឰដំ លោកិយាកិញ្ញាត៌ បរសោ, ឈដ្ឋាកិញ្ញាយ ច បុរសោ ចត្តញ្ញា៍ កស្មា បត ក្ខុបការដ្ឋាតេត តឆា អចត្វា អត្ថុបការដ្ឋាតេច កកចតា ចុត្តត្តិ ហិ ចោឥតា សម្ពុចតិ៍ “ខុចំ សតេត្តបិ”តិអាឌិ បរិហារឥស្សត៌ តត្ត ខុចំ សតេត្តបិតិ យឌិបិ ការណាត្ថុបុន្តិយា យក្កការណស្ស អតត្តទតាយ ក្ខុបការំ ហោតិ, ខុចំ សតិបិតិ អត្ថោ៍

អកិញ្ញាចារេតិ ឈព្វអកិញ្ញាចសេត ចុតេត្ត ឥសេតាចារេ៍ ខុតស្ស អត្តរា ចារេរា តត្តិតិ បញ្ចាសុ លោកិយាកិញ្ញាសុ កឆិតាសុ អាកនេក្ខយ្យសុត្តាឌីសុ (យ៍ តិ៍ ១៍៤៦) ចិយ ឈដ្ឋាកិញ្ញាបិ អចស្សំ កេឆតញ្ញា អកិញ្ញាលក្ខុលការចេត តប្បរិយាបន្នសោ, ត ច ចិបស្សតាការណំ លោកិយាកិញ្ញាត៌, ឈដ្ឋាកិញ្ញាយ ច អត្តរា បរចេសត្វា កេឆតញ្ញំ អតកិញ្ញាលក្ខុលការចេត តឥបរិយាបន្នសោ៍ ឰតិ ខុតស្ស ចិបស្សតាការណស្ស តាសយកិញ្ញាត៌ អត្តរា ចារេរា តត្តិ, តស្មា តត្ថ អចសរាកាចសោ ឰសេឆ ទុ្បិចចរចត្យុត្តញ្ញាតាតត្តទំ ចិបស្សតាការណំ កឆិតត្តិ អធិប្បាយោ៍ “យស្មា ចា”តិអាឌិតា អត្តត្តរយាហ៍ តត្ថ ច-សទ្ទោ សមុច្ចយត្ថេ, តេត ត កេចលំ ចិបស្សតាការណស្ស ឰឆ ឥស្សេត តខេច ការណំ, អឆ ខោ ឰឥយ្យិតិ ឰយយត្តំ សមុច្ចិតាតិតិ អាចរិយេត (ឌី៍ តិ៍ ឌិ៍ ១៍១២៦) ចុត្តំ៍ សទ្ទចិន្ទុ បត ព្រាឌិសេ ឆានេ ច-សទ្ទោ ចា-សទ្ទេត្វា, សោ ច ចិកប្បេត្វាតិ ចតត្តិ, តប្បិ យុត្តមេច អត្តត្តរឥស្សេត បយុត្តត្តា៍ អត្តតា បយុឌ្ឋិតញ្ញស្ស ហិ ចិឌ្ឋយាតត្ថេស្សេច ឌោតកា ក្ខុបសក្កតិបាតា យចា យក្កតិឥស្សេត សាលាកក្កា, យចា ច អតិស្សយាតា ឌោតតេ បឌីបាតិ

ឧចមីនិទេសស្ស៊ ហោតិ ចេត្ថ –

“អត្ថត្តរេស្សតមិ្យ ច សង្ខោ ឃតិ និស្សតិ;

សម្បុច្ឆេយ ចិកប្បេ សោ, កហេតត្តោ ចិកាចិតា”តិ៍

អកតសម្ពុសតស្សាតិ ហេត្វាក្ខុបតិ៍ តធា កតសម្ពុសតស្សាតិ ច៍ “និទ្ទោត ចក្ខុតា កេទចម្បិ ទ្វុបំ បស្សតោតិ ឧត្ថ ព្ទឌ្ធិចិឆធាតោលាត កេទចំ ទ្វុបំ តិម្ពុតិត្វា ម៉ំសចក្ខុតា បស្សតោតិបិ ចត្តត្តិ៍ ឧចម្បិ ហិ អភិត្តាលិកិតោ អបទិត្តាតចត្ថុកស្ស កឃំ សក្តានោ ក្លប្បជ្ជតិ ក្ឆ្ចាលិកចាសិយហាភាភេត្វទស្ស ចិឃា”តិ អាចទិយេត (ឌី៍ តិ៍ ឌី៍ ០៍១១៣) ចុត្តំ៍ ឃធា ចេត្ថ, ឧចំ និទ្ទាឃ សោតឆាត្យា កេទចំ សទ្ទំ សុលាតោតិ ឧត្តាបិ ព្ទឌ្ធិចិឆធាតោលាត កេទចំ សទ្ទំ តិម្ពុតិត្វា ម៉ំសសោតេត សុលាតោបីតិ ចត្តត្តាយេច៍ ឧចម្បិ ហិ អភិត្តាលិកិតោ អបទិត្តាតចត្ថុកស្ស កឃំ សក្តានោ ក្លប្បជ្ជតិ ក្ឆ្ចាលិកចាសិយហាភាភេត្វទស្ស ចិឃ៍ ឆេទេ ហិ កោច្ចាភាឌសហិតំ សត្តេសតំ ហត្ថិភាក់ ឃាបេត្វា និស្វា, សុត្វា ច សញ្ញាតកឃសក្តានោតិ អដ្ឋកធាសុ (ចិក៍ អដ្ឋ៍ ១៍ប៉ប៉១; ឃ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ០៍ប៉០; ចិសុទ្ធិ៍ ១៍លិ១១) ចុតេត្តា៍ អតិច្ចានិចសេត កតសម្ពុសតស្ស និទ្ទាឃ...បេ... កឃំ សក្តានោ ត ក្លប្បជ្ជតីតិ សម្ពទ្ធោ៍ កឃចិភោឌភហេត្យ ភាយ ចិបស្សភាធាតោលាត កតសម្ពុសតា, តស្ស, តេត ចា សម្បាឌតត្ថិ អតេ្ថា៍ ព្ទឆេចាតិ ចត្យត្ចាតាតត្តទយេច៍ “អបិចា”តិអានិតា ឃធាបិធិ ឃុត្តតទតឃំ ឌស្សេតិ៍ ចិបស្សភាឃ បចត្តំ បិយោជ្ជបីតិបស្សទ្ធិបទេយ្យាទាកតសុខំ ចិបស្សភាសុខ៍ បិជិយេក្កត្តិ ឈោភាកិត្តាឌីហិ អសម្ពិស្សំ ចិសុំ ក្ខុតំ សត្តិដ្ឋិកំ សាយព្ទាធលំ៍ តេភាហ កកចា ឆម្ពុបទេ –

“ឃតោ ឃតោ សម្មសតិ, លក្ខាគំ ក្លឌឃព្ទឃំ;

លកតី បីតិបាមោជ្ជំ, អយតំ តំ ចិជាភត”ត្តិអានិ៍ (ឆ៍ ប៍ ១លិ៣);

ព្ទឆាបិ ចុត្តំ “ព្ទឌម្បិ តោ យហាទាឌ សត្តិដ្ឋិកំ សាយព្ទាធលំ...បេ... បណិតតទត្ថា”តិ, តស្វា បិញព្ទឃា សំសត្តតតោ ព្ទឃយេច តឃំ ឃុត្តតទត្តិ ចឌត្តិ៍ អានិតោចាតិ អភិត្តាតយានិមិត្តឃេច៍

យតោឃឃិទ្ធិធាលាកចាចណ្ណតា

១១៩-លិ៍យតោឃត្តិ ឧត្ថ បត យឃសង្ខោ អបទបត្តាត្តិចិការបឌបុទលាតិត្តាត្តិអានីសុ អតេកេប្ចទេ្វសុ អាកតោ៍ ព្ទឆ បត តិត្តាត្តិអទេ្វាតិ ឌស្សេតុំ “យតេត តិត្តាត្តិត”ត្តិ ចុត្តំ៍ “អភិត្តាយតេត តិត្តាត្តិត”ត្តិ អទេ្វាតិ អាចទិយេភាតិ (ឌី៍ តិ៍ ឌី៍ ០៍១១៩, ១១លិ) ចុត្តំ៍ ចិសុទ្ធិមគ្គេ (ចិសុទ្ធិ៍ ១៍១ដលិ) បត “អធិដ្ឋាតយតេត តិម្ពុតត្វា យតោឃ”ត្តិ អាកតំ, អភិត្តាយតេត, អធិដ្ឋាតយតេត ចាតិ ក្លកឃធាបិ តិត្តាតត្តា

ក្ខកឃរេយ្យតំ ឃុត្តរេយច ៉ អក្ខុ ភាយ ហត្ថបិកាឌិតំតំឯយុគាឃំ, បត្ថក្ខុ ភាយ ពយ្យរេដណ្ហអាឌិ តយ៉ិ តយ៉ិ ឯយុគារេឃ អចឃចំ៉ "អហឹតិត្រ៊ៃឃ"ត្តិ ឲត្ថ បរិបុណ្ណតារេឃច អហឹភតា, ភ ត្យ អប្យលឹតតា, បរិបុណ្ណការេចា ច ចក្ខុរេឯាតាឌឹតំ ឯណ្ហាភចរេឯរេភច៉ តិយ៉ុតទ្វុរេប ហិ បឯារេគា ភាយ ភត្ថឹតិ ឥរេយ្យតំ្យ "ឯណ្ហាភចរេឯភ អចិពលិត្រ៊ៃឃ"ត្តិ ចុត្តំ, ត្ថាយិភាច តយ្យ ឌិចិតិត្រ៊ៃឃាឌឹតយ៉ិ អការេចា ចុរេត្តាតិ ឥត្តត្ថំ៉ ឯណ្ហាភចរេឯភាតិ ច ពយលឥលិឌិឯឌិឯឯណ្ហាភយត្តចរេឯភ, ភ ទ្វុបិកិឈាតារេហក្ខតប្យឯាគាឌិត្ថត្រ៊ៃឃចរេឯភ៉ "ឯត្ថាក្ខបត្ថក្ខុ អហឹតិត្រ៊ៃឃ"ត្តិ ចុត្តរេយចត្ថំ ឯយរេត្ថរេត្តា "ត្ថុត្តិ៍យតា"តិអាឌិយាហ៉ អចិត្តពរេណ្ហាតិ ព្យលចាទិត្តចរេឯភ ពណ្ហាលក្ការេបិត្យអត្តុត្តំ អចិឌ្ជីញាពរេណ្ហា, តិឥយ្យភយត្តរេយតំ៉ រេតភាហ "ឯត្ថាពារេទហឹ"តិ, ចណ្ហឯណ្ហាភាចឃចចិរេឯឯាឌិឯត្ថាពារេទហឹតិ អរេត្ថា៉ រេតភាតិ ត្ថុត្តិ៍យតា៉

អឃរេយចរេត្ថា បិត្យត្ថឃយ៉ិ ចិកាចិរេតាតិ អាហ "យុត្តាយ្យាត្រ៊ាឯិកត្តិអាឌិក្ខបយាត្តឃយ៉ិ ហិ...រេប... ចុត្ត"ត្តិ៉ ពត្តឌិ បភ "យុត្តាយ្យា ត្រ៊ាឯិកត្តិអាឌិ ក្ខបយាយត្ត៉ ឃយ៉ិ ហិ ឯឌិឯកាចឥយ្យភត្តរេយច ចុត្ត"ត្តិ បិរេគា ឌិយ្យតិ៉ តត្ថ "ក្ខបយាយត្ត"ត្តិ ត្ថយិភា អត្តត្តរេឥយ្យតំ តិចរេត្តតិ, "ឃយ៉ិ ហឹ"តិអាឌិភា បភ តយ្យ ក្ខបយាកាចំ ឯយរេត្ថតិ៉ តិឃតាភរេបរេក្ខភ ច ឃំ-ឯរេត្តភ "យុត្តាយ្យាត្រ៊ាឯិក"ត្តិអាឌិចចភរេយច បត្ថាយឯតិ៉ ឯឌិឯកាចឥយ្យភត្តរេយចាតិ ឯណ្ហាភរេតាបិ ចណ្ហរេតាបិ អចឃចចិរេឯឯរេតាបិ ឯឌិឯកាចឥយ្យភត្តរេឃច៉ ពចំ ឯឌិឯការេចាតិ ចុត្តំ "យុត្តាឯឌិឯា ឲច ហឹ"តិអាឌិ៉ យុត្តា ភាយ តិលាចិរេឯរេឯា, រេឃភ រេពាត្ថាឌិតិ ពរេទាត្តិ៉ "បចារេហឃ្យា"តិ ចចភរេតា អរេត្តា ថិតា ឲច ត្រ៊ាឯិកា អឆិរេប្យតាតិ ឥរេយ្យតិ "អរេត្តា ត្រ៊ាឯិកា រេហាតឹ"តិ ត្ថយិភា៉ ត្រ៊ាឯិកាតិ ច ពត្យត្រ៊ារេទា៉ ចិឯុត្តិ៍យក្កុឌិកាឃំ បភ "ពណ្ហ"ត្តិ (ចិឯុត្តិ៍៉ ឌិ៉ ១៉១៥៥) ចុត្តំ៉ ចក្ខាឃ រេពាឯិឃាតិ បរិចក្ខលិឃ អឯិរេពាឯិឃា៉ បត្តក្ខឃាតិ បក្ខិកាឃ៉ ពរេឆិតរេត្តា ការេដតរេត្តាតិ ពរេទណ្ហា, រេបត្យអា៉ ពរេឆិតរេត្តា ឌិក្យត្ថតរេត្តាតិ ពរេទណ្ហា, តិរេយ្យាពំ៉ ត្ថឆាបិ តិរេយ្យាពរេយចាតិ អាហ "ពរេណ្ហាតិ ត្ថឥយ៉ឹ"តិអាឌិ៉ ចិលឹចពរេទណ្ហា ភាយ រេបត្យអា៉ ពយ្យា អហិពត្យាពរេយ្យច ភាយំ, ភ ចិលឹចពរេណ្ហពយ្យាតិ រេចាឥតំ រេឯារេឆតិ "អហិពត្យារេពា ហឹ"តិអាឌិភា, រេឃ្យច អហិភា ឯឌិរេឯា, តយ្យា តរេយ្យច ភាយត្តិ ចុត្តំ រេហាតិ៉ ចិឯុត្តិ៍យក្កុឌិកាឃំ បភ "ពរេណ្ហាឃាតិ រេបត្យអាឃ, តិរេយ្យាពរេតាតិ ច ចឥត្ថិ"តិ (ចិឯុត្តិ៍៉ ឌិ៉ ១៉១៥៥) ចុត្តំ៉ តត្ថ រេបត្យអាពហលំ អហិភា អឯឌិឯតាឃ ចិចារេទតត្ថំ៉

ឃរេត្តចំ "រេឯឃ្យឆាបិ បភ យហារាដ បុទិរេឯា អហិ ពរេណ្ហា ក្ខត្តរេទឃ្យា"តិ បុទិឯយ្យ ពរេណ្ហរេតា អហិក្ខត្តរេណ្ហបយាឃ អឃយរេត្ថា ចិទុរេត្តយ្យ៉ ភ ហិ រេឯា ហរេត្តភ តរេតា ក្ខត្តទិតំ្យ ឯក្កាតិ អតុរេឃារេកភាហ "តត្ថា"តិអាឌិ៉ "ក្ខត្តរេទឃ្យា"តិ ហិ អតិឃយចចរេភបិ ហរេត្តភ ក្ខត្តរេលារេយ្យច បិពរេដត្តា តំឥយ្យភយិច ដាតំ៉ រេតភាហ "ហរេត្តភ ក្ខត្តរេយារេភា ចិឃ ឥយ៉ិរេតា"តិ៉ "អឃឌឹ្យ"តិអាឌិ ចិរេត្តភ ក្ខត្តរេលាយ្យ រេហត្យឥយ្យតំ៉ អហិរេភា ភាយ បត្ថាយុ ឆារេភយុ ឯដាតិ ភាតិចត្តត្តិ ក្ខបបត្តិឃំ, ចុតិឃំ, ចិឃ្យដ្ឋតិរេត្តាក្កុយរេភ, ឯយាភដាតិឃា រេយត្យភបថិរេឯចរេភ, ឌិណ្ហតចាបភឃរេភតិ ចុត្តំ "ឯដាតិឃំ ថិរេតា"តិ៉ ក្ខទកដាតិឃរេយច ថិរេតា បដហតិ, ភ ភាកិត្តិ៍ឃា អត្ថាដាតិទ្វុរេបិតិ អរេត្ថា៉ ត្ថឥតិ្យ យហិត្តិ៍រេព ភារេក ឯត្ថាឃ ចុត្តំ៉ ឯទិរេទំ ឈាឥឃយាតំ ចិឃាតិ អត្តរេភារេឃច តចំ អត្តរេភា ឯទិរេទំ ឈាឥឃយាតំ ចិឃ៉ បុទាលាតចំ ឌិក្យត្ថរេត្តាតិ ឌិណ្ហតាឃ ពត្តឌិ យុត្តំ ពត្តឌិ ឡលយ៉ិត្តំ ឌិណ្ហតចំ ឌិក្យត្ថរេត្តា៉ ចត្យហឹតិ "ឯដាតិឃំ ថិរេតា, តិឃ្យាឃ, ឆារេយភ, ឌិក្យត្ថរេត្តា"តិ ឃឆាចុរេត្តហិ ចត្យហិ ពារេលាហិ៉ តរេតាតិ ពត្យាពរេតា៉ អរេត្ថាភាតិ អត្តរេតា អរេត្ថាភ៉ ចិរេត្តភាតិ បុទិឯយ្យ ចិរេត្តរេភច, ភ ហរេត្តភ៉ រេឯឃ្យឆាបិ ភាយ បុទិរេឯា អហិ បឃ៉ិត្ថា "អរេហា ចតាហំ ត្ថយំ អហិ ពត្យាពរេតា ក្ខត្តរេទឃ្យ"ត្តិ អហិ ពរេណ្ហា ចិរេត្តភ ក្ខត្តរេទឃ្យ, តយ្យ ឲចយយ្យ "អឃំ អហិ, អឃំ ពរេទណ្ហា, អរេត្ថា អហិ, អរេត្ថា ពរេទណ្ហា, ពរេណ្ហា រេត្តច អហិ ក្ខត្តរេតា"តិ, ឲចរេយច...រេប... រេឯា ត្ថយយ្យាកាឃា អត្ថា ពាឃំ អកិតិយ៉ុភាតិ...

បេ... អហិតិត្ថិយត្តិ អយបេត្ត អធិប្បាយោ៉

ព្ពដ្ឋិចិឆពោណាឌិកឆាចណ្ហតា

១១៤៉ ភាឌតាឌិចិកតិកិរិយាតិស្សយក្ខតា ស្ពុបរិកប្ពុកតបត្តិកាឌយោ ចិយ ចិក្យុត្តតកិរិយាតិស្សយភាចពោតា ព្ពដ្ឋិចិឆពោណ៍ ឌដ្ឋព្ពា៉

១៣៨៉ បុព្ពេ តឹចរណប្យហាតចារេ ចិយ កត្តារក្កហណ៍ អកត្វា កេចលំ អដ្ឋាតបក្កក្កហណ៍ លេយយក្កឌស្សតត្វំ៉ កស្មា បត លេយយក្កស្សច ឌស្សតំ, ត កត្តារបក្កស្ស, តត្ថ ឱបយាឌស្សតបត្តបេតត្តិ ចោឌតំ បរិហរព្តា "ឃស្មា"តិអាឌិយាហ៉ "អប្បដិកឃត្យ៉ា"តិអាឌិ បត លេយយក្កស្សច កហណការណឌស្សតំ៉ ចាតាតបរិឌិតិចារណត្វំ ឃឹរេស សាដក៍ កត្វា៉ តឆា តឆា បត បរិបុណ្ណចចតំ ឱបយាសប្បត្តិឃា ឱបបេឃ្យសប្បាឌតត្វំ, អធិប្បេតស្ស ច ឱបបេឃ្យត្វស្ស ស្ពុចិត្តាបតត្វំ, ហេតុឌាហរណកន្យកេឌកាឌិសប្បត្តចចតត ច ចិត្តារ្ខាតិកាតំ ចិត្តារាឆតត្តត្តិ បេចឌិតព្ពា៉ ឲចំ សព្ពត្ត៉ ស្ពុលំ ចចត្តបេតីតិ អកិច្ឆំ អកសិទេត សល្លក្ខតិ, បរិច្ឆិន្ត្តតិ ច៉

១៣៩៉ យន្តោ ឱត្តាតសេឃ្យកឌារកោបិ "ឌហរេរា"តិ ចុច្ចតីតិ តពោតា ចិរេសសត្វំ "ឃុចា"តិ ចុត្តត្តិ យត្ត្វា ឃុចសង្កេត ចិរេសិតព្ពាបេច ឌហរសង្កស្ស អត្វំ ឌស្សត្វំ "តរុណា"តិ ចុត្តំ៉ តឆា ឃុចាបិ កោចិ អតិច្ឆតកោ, អតិច្ឆតពោតា ច អយណ្ហតឌាតិកោតិ តពោតា ចិរេសសត្វំ "យណ្ហតឌាតិកោ"តិអាឌិ ចុត្តត្តិ យត្ត្វា យណ្ហតឌាតិកាឌិសង្កេត ចិរេសិតព្ពាបេច ឃុចសង្កស្ស អត្វំ ឌស្សត្វំ "ឃោព្ពាព្តេត្ត សយត្តាកពោតា"តិ ចុត្តំ៉ បិត្យព្ពឃត្យាឃឆាក្កយំ បឌត្តឃស្ស ចិរេសិតព្ពចិរេសសកភារេចត ចចតពោតា តឆា សំចណ្ហតា កតា, ព្ពតរចា ឲកកោតាបិ បឌេត អធិប្បេតត្វាឆិកបិកា សបរិចារា សំចណ្ហតាច កាតព្ពា សិឃាតិ៉ "យណ្ហតបកតិកោ"តិ ចុត្តបេច ចិចរិត្វំ "ឌិចសស្សា"តិអាឌិយាហ៉ កហិកសង្កោ ខោរសបរិឃាពោយា, ខោរេសា ច តាយ កាឡអតិលកាឌីតិ ឌស្សតិ "កាឡអតិលកា"តិអាឌិតា៉ កាឡអតិលប្យយាណា តិត្ត្រចា កាឡអតិលកាតិ, កាឡអា ចា កប្ពុាសា, ពេយ "សាសបតីឌិកា"តិបិ ចុច្ចត្តិ៉ តិលប្យយាណា តិត្ត្រចា តិលកាតិ៉ ចង្ក តាយ ចិយង្ក ចិបរិណាបិតបង្ក៉ ឃោព្ពត្តបឹឡអកាឌយោ យុលក្ខសិបឹឡអកា, ពេយ "លរបឹឡអកា" តិបិ ចុច្ចត្តិ៉ យុលតិបិត្តត្តិ យុលច្ឆាឃំ៉ យុពេល កពោតា ខោរេសា យុលខោរេសា៉ លក្ខណចចតបត្តបេតំ យុពេល អខោរេសស្សបិ បិកាដកាចស្ស អធិប្បេតត្តា, ឃឆា ចា យុពេល ខោរេសា, ឲចំ យុពេល អខោរេសាបិ យុលខោរេសាតិ សរេលិបេត ចុព្តា សាយត្តាតិព្រ្គសពោតាបិ អតេកត្វស្ស ចិត្តាតព្ពាត្តា, បិសង្គលិបេត ចា អឃយព្ត្វា បេចឌិតព្តា៉ អចុព្តាបិ ហិ អព្តា សប្បិណ្ហតចេរេត ចុព្តា ចិយ ចិត្តាឃតិ, យុលខោរេសា ច យុលអខោរេសា ច យុលខោរេសាតិ ឲកឆេសសន្ទបេកពេសសតឃេតបេត្ត អព្តា ឌដ្ឋព្តា៉ ឲចត្យ៉ាអត្វស្ស បរិបុណ្ណតាឃ "បពេរសំ សោឡអសចិធំ ចិត្តំ បិកាដំ ហោតី"តិ ចចតំ សេបត្តិតំ ហោតិ៉ តពេតតំ ចុច្ចតិ –

"ចត្តព្ពាស្សាចសិដ្ឋស្ស, កាហោ តិឌស្សតាឌិតា;

អបិសង្គាឌិលិបេត, ឲកពេសតឃេត ចា៉

ᩋᩈᨿᩣᨶᩮ ᩈᨧ᩠ᨨᩮ ᩉᩥᩈᩣ, ᩅᨵᩣ ᨧ ᩈᨿᩣᨶᨠᩮ;

ᩈᩣᨿᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥᨧ᩠ᨨᩮᩈᨲᩮᩣᨷᩥ, ᨴᩮᩈᩥᨲᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᩈᩁᩣᨣᩴ ᩅᩤ ᨧᩥᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨷᩣᩊᩥᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩮᩣᩊᩈᩅᩥᨵᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪑᪔᪕᪨ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᨬᩣᨱᩩᨷᨿᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᨬᩣᨱᩔ, ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᨬᩣᨱᩮ ᩅᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣᨿ ᩁᩪᨷᩣᨿ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶ ᨷᩣᩊᩥᨿᩴ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᨿᩮᩅ ᩁᩪᨷᩣᨿᨲᨶᩮ ᨣᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᩣᨴᨶᩴ ᩈᩮᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨲᩴ ᨴᩥᩅᩈ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩴ ᨴᩥᩅᩈᩴ ᨠᨲᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᨶᩣᨾ ᨷᩣᨠᨭᩥᨠᩈᨲ᩠ᨲᩔᩣᨷᩥ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᨷᩣᨠᨭᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨴᩥᩅᩈᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᨿᩮᩅ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨣᩉᩥᨲᩴ, ᨶ ᨲᨴᩩᨲ᩠ᨲᩁᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᨷᩣᩊᩥᨿᩴ ᨲᩴᨴᩥᩅᩈᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᨿᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨷᨶ ᨲᨴᩉᩮᩅ ᨠᨲᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨲᩴᨴᩥᩅᩈᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᩴᨴᩥᩅᩈᨣᨲᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᨿᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶᩮᩅ ᨧ ᨿᨳᩣᩅᩥᩉᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᨾ᩠ᨷᩥ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᨬᩣᨱᩃᩣᨽᩦᨶᩴ ᨴᩦᩈᩩᨷᩥ ᨠᩮᩈᩩ ᨠᨲᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᨷᩣᨠᨭᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨴᩦᨷᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᨲᩮᨶᩣᨷᩥ ᩉᩥ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᨿᨣ᩠ᨣᩉᨱᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨴᩦᩈᩩ ᨠᩮᩈᩩ ᨠᨲᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲᩥᩈᨾ᩠ᨷᩁᩣᨿᩮᩈᩩ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᨿ᩠ᨿ ᨷᨶ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩣᨶᩥ, ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨧ ᨠᨲᨠᩥᨧ᩠ᨧᩔ᪨

᪑᪔᪖᪨ ᨷᩣᩊᩥᨿᩴ ᩁᨳᩥᨠᩣᨿ ᩅᩦᨳᩥᩴ ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩁᨳᩥᨠᩣᨿ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩁᨳᩥᩴ ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᩋᨷᩁᩣᨷᩁᩴ ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᩴ ᨴᩔᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩋᨷᩁᩣᨷᩁᩴ ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ, ᨲᩴᨲᩴᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᨥᩁᨲᩮᩣ ᩅᩥᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨶ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨿᨾᩮᩅᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩁᨳᩥᩅᩦᨳᩥᩈᨴ᩠ᨴᩣᨶᨾᩮᨠᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ᪨ ᩅᩦᨳᩥᩅᩦᨳᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩣᩈᩣᨴᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩔ ᨠᩁᨩᨠᩣᨿᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩔ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨴᩔᨶᩈᨾᩥᨴ᩠ᨵᩥᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩴᩈᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᨲᩮᩣ ᩉᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᨾ᩠ᨷᨽᩥᨠᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩉ “ᩅᩴᩈᨧᨠ᩠ᨡᩩᩔ ᩁᩪᨷᩣᨴᩮᩣ, ᨿᨣ᩠ᨣᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩔ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨲᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨳᩮᩁᨣᩣ᪨ ᪙᪑)᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨿᨾᩮᩅ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨶᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩔ ᨴᩔᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨣᩮᩉᩴ ᨷᩅᩥᩈᨶ᩠ᨲᩣ, ᨶᩮᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᨧ ᨿᩣᨲᩩᨣᩩᨱ᩠ᨮᩥ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᩅᩥᩈᨶ᩠ᨲᩣ, ᨶᩮᨲᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨩᩣᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᨿᩣᨲᩩᨣᩩᨱ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨣᩮᩉᩈᨴᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨿᩣᨲᩴ ᨣᩩᨭᩥᨠᩴ ᨵᩣᩅᩈᩥ, ᨠᩁᩦᩈᩴ ᨵᩣᩅᩈᩥ ᨣᩩᩃᩥᨠᩣ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑᪨᪑᪕)᪨ ᩋᨿᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣ ᨶᨿᩮᩣ – ᨣᩮᩉᩴ ᨷᩅᩥᩈᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩣ, ᨣᩮᩉᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨧᩅᨶᩅᩈᩮᨶ ᩋᨷᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩔ ᨣᩮᩉᩈᨴᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ “ᨣᩉᨠᩣᩁᨠ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᩈᩥ, ᨷᩩᨶ ᨣᩮᩉᩴ ᨶ ᨠᩣᩉᩈᩦ”ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᨷ᪨ ᪑᪕᪔)᪨

ᩋᨷᩁᩣᨷᩁᩴ ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᨠᩈᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶᩴ ᩈᩴᩈᩣᩁᩮ ᨷᩁᩥᨻ᩠ᨽᨾᨱᨠᩈᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨻ᩠ᨽᩣᨠᩣᩈᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᨠᩣᩈᨷ᩠ᨷᨴᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᩮᨲᩥ ᨶᨣᩁᩔ ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᩈᩥᨦ᩠ᨥᩣᨭᨠᩮ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩁᩮᨧᨠᩮᩁᩮᩈᩩ᪨ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶᨠᩈᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨷᨧ᩠ᨧᩥᨠᩣ ᩉᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᩁᩮᨧ ᨩᩣᨲᩈᩴᩅᨴ᩠ᨵᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᨴᨲᩥ, “ᩋᨷᩁᩣᨷᩁᩴ ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᨠᩈᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᨷᨶ ᩑᨲᩮᨶ ᨲᨳᩣ ᩋᨶᩥᨿᨾᩥᨲᨠᩣᩃᩥᨠᩮ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᨠᩈᨲ᩠ᨲᨶᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨱᨲᩮᩣᨷᨿᩮᩣᨣᩣ ᩁᩪᨷᨷᨭ᩠ᨮᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨴᩦᩈᩩ ᨠᩮᩈᩩ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩥᨿᨾᨲᩮᩣ ᨣᩉᨱᩴ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

តត្ថ ចាឃំ ឌិទ្ទាចក្កកថា, អថ កស្មា “ពីរុ ករេចរ្”តិ ចត្យេចាការកចស្សាបិ សក្កេហា ពរេតា៉ ត ហិ រេសា អទ្វុបឆយ្ទារយុរេណាតិ អត្ថរេឃាក៉ បរិហរេត្តា “ព្លុគព្ទា”តិអាឌិយាហ៉ ពត្ថ “ព្លុគត្តិ ពីរុ ករេចរុ តិទ្ទាត្តាសត្តាគត្តិ ព្លុគំ ចចត”ត្តិ (ឌី៉ គិ៉ ឌី៉ ១៉ព្វ៣លិ) អឃរេយត្ថ អាចរិឃស្ស យតិ, ៩ចំ សតិ អដ្ឋកថាចរិរេឃហិ អដ្ឋកថាឃរេយច ឃថាចុរេត្តា អត្ថរេឃារេកា បរិហរិរេតាតិ៉ អឃំ បរេតត្ថ អយ្យាំ ពត្តិ – តត្ថ ចាឃំ ឌិទ្ទាចក្កកថា, អថ កស្មា “ឌិរេទ្ទាត ចក្កតា ចិសុរេទ្ធត អតិក្កត្តយាត្សរេកាត សរេត្ត បស្សតិ ចចយារេត ក្លុបបច្ឆយារេត”តិអាឌិតា អចិរេសរេសតា ចត្យេចាការកទ្វុបកស្សាបិ សក្កេហា ពរេតា៉ ត ហិ រេសា អទ្វុបឆយ្ទារយុរេណាតិ អត្ថរេឃាក៉ បរិហរេត្តា “ព្លុគព្ទា”តិអាឌិយាហ៉ ពត្ថ ព្លុគត្តិ “សរេត្ត បស្សតិ ចចយារេត ក្លុបបច្ឆយារេត”តិអាឌិចចត៉ ៩ចញ្ញាសតិ អដ្ឋកថាចរិរេឃហិ បិញ្ញត្តឃរេយច ឃថាចុរេត្តា អត្ថរេឃារេកា បរិហរិរេតាតិ៉ ឃគរេក្កត រេសា បិញ្ញត្តឃំ បរិហរិរេតា, ពគរេក្កត អដ្ឋកថាឃយ្បិ ពស្សា អត្ថចណ្ណតាកាចរេតា៉ ឌេសតាសុលត្ថរេយចាតិ រេពចលំ ឌេសតាសុលត្តំ ៩ច អចិរេសរេសត ចុត្តំ, ត បត ចត្យេចាការកទ្វុបកាត់ ឌិទ្ទាចក្កស្ស អាចិកាចសព្ទាចរេតា៉ “ឆរេបត្វា អទ្វុបកច”ត្តិ ចា “ត្ថិរុ ករេចរុ”តិ ចា សរេត្ត បស្សតិ កាយាចចរកចរេតា, ទ្វុបិចចរកចរេតា ច ចចយារេតតិ ចា កាយាចចរករេច, ទ្វុបិចចរករេច ច ក្លុបបច្ឆយារេតតិ ចា ចុច្ចយាតា ហិ ឌេសតា ឃថារេហំ រេកច្បរេគកាឌិចិកាចរេតត សុលាសុលាចរេពាឆា ច ត រេហាតិ, អចិរេសរេសត បត ៩ចរេយច ចុច្ចយាតា សុលាសុលាចរេពាឆា ច៉ ឌេសរេសត្ថំ, អចរេពាឆេត្សព្ទា សុករេតាបរេឃាគតញ្ញា“ឌេសតាសុលត្ថ”ត្តិ ចុត្តំ៉ កស្មាតិ អាហ “អាទ្វុរេបឃ្យ…រេប… តត្ថិ”តិ, ឌិទ្ទាចក្កូរេកាចរក្ខុតាត់ ទ្វុបឆយ្ទាតយកាចរេតាតិ ចុត្តំ រេហាតិ៉

អាសចក្កឃគាលកថាចណ្ណតា

១៣ប៉៉ព្លុឆ ចិបស្សតាបិគក់ ចត្យត្ថញ្ញាតចិត្តំ រេចឌិពទ្ធំ, ត រេលិកិយាកិញ្ញាសុ ចិឃ អកិញ្ញាបិគក់៉ ចិបស្សតាបិគកត្តិ ច ចិបស្សតាឃ បគដ្ឋាតក្ខុតំ, ចិបស្សតា ច តារេយសា តិចិធា ចិបស្សកបុក្កលរេគរេគត យហារេពាធិសត្តាត់ ចិបស្សតា, បរេច្ចករេពាធិសត្តាត់ ចិបស្សតា, សាចកាត់ ចិបស្សតា ចាតិ៉ ពត្ថ យហារេពាធិសត្តាត់, បរេច្ចករេពាធិសត្តាតញ្ចា ចិបស្សតា ចិត្តាឃឃគាលសព្ទត្ថិកា សឃម្ភគាលក្ខុតា, សាចកាត់ បត សុពឃឃគាលសព្ទត្ថិកា បរេរាបរេឌសសម្ភុតា៉ សា “ឆរេបត្វា រេតចសព្ទាតាសព្ទាឃតត់ អចរេសសទ្វុបិទ្វុបញ្ញាតាត់ អញ្ញាតររេតា ចុដ្ឋាឃា”តិអាឌិតា អរេតកឆា, អទ្វុបយុលចរេសត ចត្យឆាត្យចចត្វារេត ចុត្តាត់ រេតសំ រេតសំ ឆាត្យបរិក្កហយុលាតញ្ចា អញ្ញាតរយុលចរេសត អរេតកឆា ច ចិសុទ្ធិយរេក្ក (ចិសុទ្ធិ៉ ១៉៩៩៣) តាតាតឃរេតា ចិកាចិតា, យហារេពាធិសត្តាត់ បត ចត្យចឹសតិរេកាដិសតសហស្សយុរេលត បរេគគាយតរេតា តាតាតឃំ សព្ទាញ្ញាតញ្ញាលាសត្តិស្សយស្ស អរិឃយក្កគាលស្ស អធិដ្ឋាតក្ខុតំ បុព្វាកាកគាលាកត្កំ ពល្យារេបត្តំ បរិបាកំ កច្ឆត្តំ បរយកប្ចឹកំ សល្យុសុលុយតរេ អតញ្ញាសាធារលំ ចិបស្សតាគាលំ រេហាតិ , ឃំ អដ្ឋកថាសុ “យហាចឌិរគាលា”ត្តិ ចុច្ចតិ, ឃស្ស ច បចត្តិចិការេកត ចត្យចឹសតិរេកាដិសតសហស្សប្យរេគឆស្ស បិគកការេចត សយាបច្ឆិឃយាតា ចត្យចឹសតិរេកាដិសតសហស្សសព្វ្យា ឌេចសិកំ សត្តុ ចត្យអញ្ញាតសយាបត្តិរេឃា ចុច្ចត្តិ៉ ស្វាឃំ ព្យុដ្ឋាត់ ចិបស្សតាចារេរា បរេយត្ថយញ្ញាសាឃំ ចិសុទ្ធិយក្កចណ្ណតាឃំ (ចិសុទ្ធិ៉ ឌី៉ ១៉៣៣៣) ក្លរេច្ឆសរេតា អាចរិរេឃត ឆស្សិរេតា, ពរេតា រេសា អតិត្តិរេកហិ ករេហពរេព្វា៉ ព្លុឆ បត សាចកាត់ ចិបស្សតាច អធិរេបត្យតា៉

“អាសចាត៌ ពយោកាលាយា”តិ ឋានំ កិរិយាបទយោជតក្ខេត តតេត្វ សយ្យានតចចត៌, តស្មា អសតិបិ បទយោជតចាចពេ បទយោជតចទេសេតច អត្ថេ ទេចិតទេព្វាតិ អាហ “ពយោកាលតិព្វាតូតត្វាយា”តិ៓ ឲចបីឌិទេសុ៓ តិព្វាត៌, អទហត្តុយទេក្កា ច វុក្កដ្ឋតិទេឌ្ឍសេត ឋានេ ពទេយា តាយ, តតេ្វ កាលំ ពយោកាលំ, តស្ស តិព្វាត្តតសព្ពាទេតា អត្ថេ បទយោជត៌, តតេត្វាយាតិ អត្ថេ៓ ទេពទេបតិ បិបធទេយ្យ សយុទ្ធិត្តីតិ ពទេយា, យទេក្កា៓ ទេសា បត បិបក្ខទេយា អាសចក្ខទេយត ចិតា តត្តិ, តស្មា “ពទេយ កាលា”ត្តិ (ឆ៓ ស៓ សុត្តត្តក្កយាតិកា ៧៣ប័)

ឲតេ្វ ពយក្កហទេលាត អាសចក្ខទេយាច ចុទេត្តាតិ ឥទេស្សតិ “អាសចាត៌ ពទេយា”តិ ឋាយិតា៓ អត្ថប្បាទេឥ កាលាត្តិ អាសចាតយត្ថប្បាឥក្ខេត អរិយផលេ កាលំ៓ ពីឃិសុ អាសចា ឲតេ្វាតិ ពទេយា, ផលំ៓ សយិតបិបតាយ សយណោ, សយិតបិបតា ច តិប្បរិយាយទេតា អទហត្តុផលេតចាតិ អាហ “អាសចាត៌ ពយា សយណោ ទេហាតីតិ ឲតេ្វ ផល”ត្តិ៓ ពយាតិ ច ពីលាត្តាតិ អត្ថេ៓ ពីយត្តិ អាសចា ឲតេ្វាតិ ពទេយា, តិព្វាត៌៓ “អាសចក្ខយា”តិ បត សយាសចទេសេត ខ្ចិកាចំ កត្វា ចុត្តត្តា “អាសចាត៌ ពទេយា”តិ បឥស្ស អត្ថុទ្ធាទេទ អាសចក្ខយបឥក្កហលំ៓

“បទចខ្ចាត្ថបស្សិស្សា”តិអាឌិកាឆា ធយ្យបទេឥ (ឆ៓ ប៓ ១៣៦)៓ តតេ្វ វុឌ្ឍាតសញ្ញាទេតាតិ កទេហសញ្ញាទេតា៓ អទាតិ ចុទា៓ “អទា សិញ្ឈយិ ចារិឌ”ត្តិអាឌីសុ (ស៓ តិ៓ ១៓១១៣; ឌា៓ ១៓៩៓១១៩) ចិយ ហិ ចុទេត្វាយំ តិបិទេតា៓ “អាទា”តិបិ បិទេធា៓ អទាសទេឌ្ឍា ចិយ អាទាសទេឌ្ឍាបិ ចុទេត្វ ឲទេកា តិបិទេតាតិ ទេចឌិតទេព្វា៓ តទេឥច ហិ បឥំ សឌ្ឍសតេ្វ វុឌ្ឍាហដំ៓ កាយត្ថា ធយ្យបឥដ្ឋកាឆាយំ “អទហត្តុយក្កសព្ពាតា អាទា ចុទំ កទេតាច ទេហាតី”តិ (ឆ៓ ប៓ អដ្ឋ៓ ១៓១៣៦) ចុត្តំ, តឆាបិ អាសចចឌ្ឍិយា សព្ពាទេទ ចទេឌ្ឍទេត្តា ចិសព្ពាទេទតា សុចិចុទេចុទេទា, តស្មា “អាទា ទេសា អាសចក្ខយា”តិ ឲតេ្វ អាសចក្ខយបឥំ ចិសព្ពាទាធិចចតយ្យិ សយ្យចតីតិ អាហ “តិព្វាត”ត្តិ៓ ពយត៌ ពទេយា, អាសចាត៌ ពលាតិទេទាទេធា៓ ទេសសំ តស្ស បរិយាយចចត៌៓ កទេក្កា អាសចាត៌ ពទេយាតិ ចុទេត្តាតិ ទេយាឌតា៓ ឋានេ បត តិព្វាតយ្យិ យទេក្កាបិ អចិតាកាចទេតា៓ ត ហិ តិព្វាតយតាទេត្ថ យទេក្កទេតច អាសចាត៌ ពទេយា ទេហាតីតិ៓

តក្កិត្តិ តស្មិំ អាសចាត៌ ពយកាទេលា តិត្ថុ៓ ទេសសំ តទេស្សច ទេចចចត៌៓ បិញ្ញឋាយំ ឋានំ ចុក្ខត្តិ ចុក្ខស្ស អរិយសច្ចស្ស បរិច្ឆិន្ទិតា, អតចទេសទេសត្វា ច តឥា តស្ស កិក្ខទេតា បច្ចក្ខទេតា កហិតកាចឥស្សតត្តិ ឥទេស្សតុំ “ឲត្តក”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៓ តតេ្វ ហិ ឲត្តកំ ចុក្ខត្តិ តស្ស បរិច្ឆិន្ទ កហិតកាចឥស្សត៌៓ ត ឋាទេតា កិទេឃ្យាតិ អតចទេសទេសត្វា កហិតកាចឥស្សត៌៓ ទេតតាហ “សព្វាយ្យិ ចុក្ខសច្ច”ត្តិអាឌិ៓

សទេសលក្ខលាបដិទេចឆចទេសត បឌាតតទេយច យឆាក្ខតំ បឌាតត៌ តាយាតិ ឥទេស្សតិ “សទេសលក្ខលាបដិទេចឆតា”តិ ឋាយិតា៓ ទទេសាតិ សកាទេចា ទសិតទេព្វា ឌាតិតទេព្វាតិ កត្វា, អត្តទេតា ទទេសា សទេទសា, ទេសា ឲច លក្ខលំ, តស្ស អសទេម្មាហទេតា បដិចិញ្ញត្តតាតិ អត្ថេ៓ អសទេម្មាហទេតា បដិចិញ្ញត្ថា តាយ យឆា តស្មិំ កាទេលា បចទេត្ត បញ្ញា ចុក្ខសច្ចស្ស សទ្ធបិឌិបរិទេច្ឆទេឥ សទេម្មាទេហា ត ទេហាតិ, តឆា តស្ស បចត្តិទេយច៓ ទេតត ចុត្តំ “យឆាក្ខតំ បឌាតាតី”តិ៓ “តិព្វាត្តិក”ត្តិ ឋាយិតា “ចុក្ខំ សយុទេឥតិ ឲតស្មាតិ ចុក្ខសយុទេយា”តិ តិព្វាចត៌ ឥទេស្សតិ៓

តចុកយត្តិ ចុក្ខំ, ចុក្ខសយុទេយា ច៓ យំ ធាត៌ បត្វាតិ យំ តិព្វាត៌ យក្កស្ស អាទេម្មលាបច្ចយទេដ្ឋត កាទេលាក្ខតំ អាកម្ម៓ ធាតត្តិ ហិ កាទេលំ ចុច្ចតិ តិដ្ឋតិ ឲតេ្វ ផលំ តឥាយត្តតាយាតិ កត្វា៓ តចុកយំ បត្វាតិ ច តចុកយចទេតា បុក្កលស្ស តចុកយស្ស បត្តិ ចិយ ចុត្តា៓ បុក្កលទេស្សច ហិ អាទេម្មលាកទេលាចទេសត តិព្វាតប្បត្តិ, ត តចុកយស្ស៓ អបិច បត្វាតិ បិបុលាតទេហត្វ, បុក្កលស្ស អាទេម្មលាកទេលាចទេសត សយាបន្នតទេតាតិ អត្ថេ៓ អសយាតកាត្តទេកា ចិយ ហិ សយាតកាត្តទេកាបិ ត្វាបច្ចយស្ស ទេហត្វទេត្វ បចត្តិ សឌ្ឍសទេត្វសុ បិកាដិ៓ អប្បចត្តីតិ អប្បចត្តិតិយិត្តំ “ត

បវត្តតិ តទុភយវេទនា”តិ កត្វា, អប្បវត្តិដ្ឋានំ ច “ន បវត្តតិ តទុភយវេទនា”តិ កត្វា, អនេន ច “ទុក្ខំ និរុជ្ឈតិ ឯត្ថ, ឯតេនាតិ ច ទុក្ខនិរោធោ”តិ និព្វចនំ ទស្សេតិ, ទុក្ខសមុទយស្ស បន គហណំ តំនិព្វត្តកស្ស និរុជ្ឈនតោ តស្សាបិ និរុជ្ឈនកស្សត្ថិ ញាបេតុំ។ និព្វានបទេសេន ន-សទ្ទោ និវត្តតីតិ អយំ-សទ្ទោ បុន វុត្តោ សព្ពនាមិកញ្ញាបនំ វុត្តស្ស ច លិង្គស្ស គាហកំ, វុច្ចមានស្ស ច។ តស្សាតិ ទុក្ខនិរោធស្ស។ សម្បាបកត្តំ សច្ឆិករណវសេន សមុទេន ទីបកំ, ឯតេន ច “ទុក្ខនិរោធំ គមយតិ, គច្ឆតិ ច ឯតាយាតិ ទុក្ខនិរោធគាមិនី, សាយេវ បដិបទា ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទា”តិ និព្វចនំ ទស្សេតិ។

កិលេសវសេនាតិ អាសវសង្ខាតកិលេសវសេន។ តេនេវ អាសវបរិយាយេន ទស្សេន្តោ បុន អាហ, តស្មា ន ឯត្ថ បុនរុត្តិទោសោតិ អធិប្បាយោ។ បរិយាយទេសនាភាវតោ តាយ ហិ អាសវេហិតោ ព្យញ្ជនយោតិ ហេដ្ឋា វុត្តានយេន។ តត្ថ ច អាសវានំ ទុក្ខសច្ចបរិយាយោវ អត្ថិ, ន សេសសច្ចបរិយាយោ, អថ កស្មា សរូបតោ ទស្សិតសច្ចានិយេវ កិលេសវសេន បរិយាយតោ បុន ទស្សេន្តោ ឯវមាហាតិ វុត្តន្តិ? សច្ចំ, តំសម្ពន្ធត្តា បន សេសសច្ចានំ តំសមុទយាទិបរិយាយោបិ លព្ភតីតិ កត្វា ឯវំ វុត្តន្តិ វេទិតព្វំ។ ទុក្ខសច្ចបរិយាយភូតអាសវសម្ពន្ធានិ ហិ អាសវសមុទយាទីនីតិ, សច្ចានិ ទស្សេន្តោតិបិ យោជេតព្វំ។ “អាសវានំ ខយញាណាយា”តិ អារទ្ធត្តា ចេត្ថ អាសវានមេវ គហណំ, ន សេសកិលេសានំ តថា អនារទ្ធត្តាតិ ទដ្ឋព្វំ។ តថា ហិ “កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតី”តិអាទិនា (ទី. និ. ១.២៤៨; ម. និ. ១.៤៣៣; ២.១៨) អាសវវិមុត្តសីសេនេវ សព្ពកិលេសវិមុត្តិ វុត្តា។ “ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បជានាតី”តិអាទិនា មិស្សកមគ្គោ ឥធ កថិតោ លោកិយវិបស្សនាយ លោកុត្តរមគ្គស្ស មិស្សកត្តាតិ វុត្តំ “សហ វិបស្សនាយ កោដិប្បត្តំ មគ្គំ កថេសី”តិ។ “ជានតោ បស្សតោ”តិ ឥមិនា តយោបិ បរិញ្ញាសច្ឆិកិរិយាភាវនាភិសមយា វុត្តា ចតុសច្ចបជាននាយ ឯវ ចតុកិច្ចសិទ្ធិតោ, បហានាភិសមយោ បន បារិសេសតោ “វិមុច្ចតី”តិ ឥមិនា វុត្តោតិ អាហ “មគ្គក្ខណំ ទស្សេតី”តិ។ ចត្តារិ ហិ កិច្ចានិ ចតុសច្ចបជាននាយ ឯវ សិទ្ធានិ។ យថាហ “តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ បរិញ្ញាតន្តិ មេ ភិក្ខវេ បុព្ពេ អននុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្ខុំ ឧទបាទី”តិអាទិ (សំ. និ. ៥.១០៨១; មហាវ. ១៥; បដិ. ម. ២.៣០)។ អយំ អដ្ឋកថាមុត្តកោ នយោ – ជានតោ បស្សតោតិ ច ហេតុនិទ្ទេសោ, “ជានតហេតុ បស្សតហេតុ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតី”តិអាទិនា យោជនា។ កាមញ្ចេត្ថ ជាននបស្សនកិរិយានំ, វិមុច្ចនកិរិយាយ ច សមានកាលតា, តថាបិ ធម្មានំ សមានកាលិកានម្បិ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នតា សហជាតាទិកោដិយា លព្ភតីតិ, ហេតុគព្ភវិសេសនតាទស្សនវសេនេតន្តិបិ វទន្តិ។

ភវាសវគ្គហណេនេវ ភវរាគស្ស វិយ ភវទិដ្ឋិយាបិ សមវរោធោតិ ទិដ្ឋាសវស្សាបិ សង្គហោ ទដ្ឋព្វោ, អញ្ញថា បន “ទិដ្ឋាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតី”តិ កត្ថចិ បាឋោ ទិស្សតិ, សោ ន បោរាណោ, បច្ឆា បមាទលិខិតោតិ វេទិតព្វោ។ ភយភេរវសុត្តវណ្ណនាទីសុ (ម. និ. អដ្ឋ. ១.៥៣) អនេកាសុបិ តថេវ សំវណ្ណិតត្តា។ ឯត្ថ ច កិញ្ចាបិ បញ្ញត្តិយំ សច្ចបដិវេធោ អតីតបុគ្គលស្ស អតីតកាលវសេន វុត្តោ, តថាបិ អភិនវការេ តស្ស បច្ចុប្បន្នតំ ឧបាទាយ “ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ”តិ វត្តមានកាលនិទ្ទេសោ កតោ, សោ ច កាលំ កញ្ចិ មគ្គក្ខណតោ បរំ វាចនុគ្គតា អតីតកាលិកោ ឯវ, សព្ពបទំ បនស្ស អតីតកាលិកត្តំ ផលក្ខណេន វេទិតព្វន្តិ អាហ “វិមុត្តស្មិន្តិ ឥមិនា ផលក្ខណ”ន្តិ។ បច្ចវេក្ខណញាណន្តិ ផលបច្ចវេក្ខណញាណំ តថា ចេវ វុត្តត្តា។ តគ្គហណេន បន តទវិនាភាវតោ សេសានិ និរវសេសានិ គហេតព្វានិ, ឯកទេសានិ ច អបរិបុណ្ណាយបិ បច្ចវេក្ខណាយ សម្ភវតោ។ “ខីណា ជាតី”តិអាទីហិ បទេហិ “នាបរំ ឥត្ថត្តាយា”តិ បទបរិយោសានេហិ។ តស្សាតិ បច្ចវេក្ខណញាណស្ស។ ភូមិន្តិ បវត្តិដ្ឋានំ។ តត្ថ ច “វិមុត្តស្មិំ វិមុត្ត”ន្តិ វុត្តំ ផលមេវ

ຕສ຺ສ ອາຣມ຺ມຓຠູຕາ ຠູມິ, ອຖ ກຖໍ “ຂີຓາ ຊາຕີ”ຕິອາທີຫິ ຕສ຺ສ ຠູມິທສ຺ສນນ຺ຕິ ໂຈເທຕິ ໂສເທຕໍ “ເອເຕນ ຫີ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຍສ຺ມາ ປນ ປຫີນກິເລສປຈ຺ຈເວກ຺ຂເຓນ ວິຊ຺ຊມານສ຺ສາປິ ກມ຺ມສ຺ສ ອາຍຕິໍ ອປ຺ປຏິສນ຺ຘິກຠາວໂຕ “ຂີຓາ ຊາຕີ”ຕິ ປຊານາຕິ, ຍສ຺ມາ ຈ ມຄ຺ຄປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓາທີຫິ “ວຸສິຕໍ ພ຺ຣຫ຺ມຈຣິຍ”ນ຺ຕິອາທີນິ ປຊານາຕິ, ຕສ຺ມາ “ຂີຓາ ຊາຕີ”ຕິອາທີຫິ ຕສ຺ສ ຠູມິທສ຺ສນນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ. “ເອເຕນ ອາກາເຣນາ”ຕິ ຫິ ຍຖາວຸຕ຺ເຕນ, ອວິນາຠາວໂຕ ຈ ກຖິເຕນ ປຎ຺ຈວິເຘນ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓາກາເຣນາຕິ ອຕ຺ໂຖ.

“ຂີຓາ ຊາຕີ”ຕິ ເອຕ຺ຖ ໂສຕຸຊນານໍ ສຸວິຎ຺ຎາປນຕ຺ຖໍ ປຣມຸນາ ວິຍ ໂຈເທຕິ ສມ຺ພນ຺ເຘຕິ “ກຕມາ ປນາ”ຕິອາທິນາ. ເຍນ ປນາທິປ຺ປາເຍນ ໂຈທນາ ກຕາ, ຕທທິປ຺ປາຍໍ ປກາເສນ຺ໂຕ ປຣິຫາຣໍ ວຕ຺ຕຸກາໂມ “ນ ຕາວສ຺ສາ”ຕິອາທິມາຫ. “ນ ຕາວ...ເປ... ວິຊ຺ຊມານຕ຺ຕາ”ຕິ ວກ຺ຂມານເມວ ຫິ ອຕ຺ຖໍ ມນສິ ກຕ຺ວາ ອຍໍ ໂຈທນາ ສມຸຏ຺ຐາປິຕາ, ຕຕ຺ຖ ນ ຕາວສ຺ສ ອຕີຕາຊາຕິ ຂີຓາຕິ ອສ຺ສ ກິກ຺ຂໂຕ ອຕີຕາ ຊາຕິ, ນ ຕາວ ມຄ຺ຄຠາວນາຍ ຂີຓາ, ຕຕ຺ຖ ກາຣຓມາຫ “ປຸພ຺ເພວ ຂີຓຕ຺ຕາ”ຕິ, ມຄ຺ຄຠາວນາຍ ປຸຣິມຕຣເມວ ນິຣຸທ຺ຘເຕເນວ ຂີຓຕ຺ຕາຕິ ອທິປ຺ປາໂຍ. ນ ອນາຄຕາ ອສ຺ສ ຊາຕິ ຂີຓາ ມຄ຺ຄຠາວນາຍາຕິ ໂຍຊນາ. ຕຕ຺ຖ ກາຣຓມາຫ “ອນາຄເຕ ວາຍາມາຠາວໂຕ”ຕິ, ອິທຎ຺ຈ ອນາຄຕຠາວສາມຎ຺ເຎນ ຄເຫຕ຺ວາ ເລເສນ ໂຈທນາທິປ຺ປາຍວິຠາວນຕ຺ຖໍ ວທຕິ, ນ ອນາຄຕວິເສສໍ ອນາຄເຕ ມຄ຺ຄຠາວນາຍ ເຂປນປໂຍຄາຠາວໂຕຕິ ອຕ຺ໂຖ. ວິຊ຺ຊມາເນເຍວ ຫິ ປໂຍໂຄ ສມ຺ຠວຕິ, ນ ອວິຊ຺ຊມາເນຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ. ອນາຄຕວິເສໂສ ປເນຕ຺ຖ ອທິປ຺ເປໂຕ, ຕສ຺ສ ຈ ເຂປເນ ວາຍາໂມປິ ລພ຺ຠເຕວ. ເຕນາຫ “ຍາ ປນ ມຄ຺ຄສ຺ສາ”ຕິອາທິ. ອນາຄຕວິເສໂສຕິ ຈ ອຠາວິເຕ ມຄ຺ເຄ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນາຣໂຫ ອນນ຺ຕຣຊາຕິເພໂທ ວຸຕ຺ໂຕ. ນ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນາ ອສ຺ສ ຊາຕິ ຂີຓາ ມຄ຺ຄຠາວນາຍາຕິ ໂຍຊນາ. ຕຕ຺ຖ ກາຣຓມາຫ “ວິຊ຺ຊມານຕ຺ຕາ”ຕິ, ເອກຠວປຣິຍາປນ຺ນຕາຍ ວິຊ຺ຊມານຕ຺ຕາຕິ ອຕ຺ໂຖ. ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖ ຠເວ ປຖມາພິນິພ຺ພຕ຺ຕິລກ຺ຂຓາ ຫິ ຊາຕິ. “ຍາ ປນາ”ຕິອາທິນາ ປນ ມຄ຺ຄຠາວນາຍ ກິເລສເຫຕຸວິນາສເນນ ອນາຄຕຊາຕິຍາ ເອວ ຂີຓຠາໂວ ປກາສິໂຕຕິ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ.
ເອກຈຕຸປຎ຺ຈໂວກາຣຠເວສູຕິ ຠວຕ຺ຕຍຄ຺ຄຫຓໍ ວຸຕ຺ຕນເຍນ ອນວເສສໂຕ ຊາຕິຍາ ຂີຓຠາວທສ຺ສນຕ຺ຖໍ, ປຸພ຺ພປທທ຺ວເຍເປຕ຺ຖ ອຸຕ຺ຕຣປທໂລໂປ ເອກຈຕຸປຎ຺ຈກ຺ຂນ຺ຘປ຺ປເພທາຕິ ເອຕ຺ຖາປິ ເອເສວ ນໂຍ. “ຕໍ ໂສ”ຕິອາທິ “ກຖຎ຺ຈ ຕໍ ປຊານາຕີ”ຕິ ໂຈທນາຍ ໂສຘນາວຈນໍ. ຕຕ຺ຖ ຕນ຺ຕິ ຍຖາວຸຕ຺ຕໍ ຊາຕິໍ. ໂສຕິ ຂີຓາສໂວ ຠິກ຺ຂຸ. ປຈ຺ຈເວກ຺ຂິຕ຺ວາຕິ ປຊານນາຍ ປຸພ຺ພຠາເຄ ປຫີນກິເລສປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓສ຺ສາຕິ. ເອວຎ຺ຈ ກຕ຺ວາ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓປຣິຍາທາຍ ຕຖາ ປຊານນາ ສິທ຺ຘາຕິ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ. ປຈ຺ຈເວກ຺ຂຓານຸວິຠາວນຕ຺ຖເມວ ຫິ “ຊານນ຺ໂຕ ປຊານາຕີ”ຕິ ວຕ຺ຕມານວຈນຕ຺ຖໍ ວຸຕ຺ຕໍ, ຊານນ຺ໂຕ ຫຸຕ຺ວາ, ຊານນເຫຕຸ ວາ ປຊານາຕິ ນາມາຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ພ຺ຣຫ຺ມຈຣິຍວາໂສ ນາມ ອິຘ ນິທ຺ເທສໂຕ ມຄ຺ຄພ຺ຣຫ຺ມຈຣິຍສ຺ສ ນິພ຺ພຕ຺ຕນເມວາຕິ ອາຫ “ປຣິວຸຕ຺ຖ”ນ຺ຕິ, ສມຕ຺ຕໂຕ ນິຣວເສເສນ ວສິຕໍ ປຣິຈິຓ຺ຓນ຺ຕິ ອຕ຺ໂຖ. ກສ຺ມາ ປນິທໍ ໂສ ອຕີຕກາລວເສນ ປຊານາຕີຕິ ອນຸໂຍເຄນາຫ “ປຸຖຸຊ຺ຊນກລ຺ຍາຓເກນ ຫິ ສທ຺ຘິ”ນ຺ຕິອາທິ. ປຸຖຸຊ຺ຊນກລ຺ຍາຓກາປິ ຫິ ເຫຏ຺ຐາ ວຸຕ຺ຕລກ຺ຂຓາ ໂສຕາປຕ຺ຕິຜລສຈ຺ຉິກິຣິຍາຍ ປຏິປນ຺ນາ ນາມ ທກ຺ຂິຓວິຠງ຺ຄສຸຕ຺ຕາທີສຸ (ມ. ນິ. ໓.໓໗໘) ຕຖາ ເອວ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ. ວສນ຺ຕິ ນາມາຕິ ວສນ຺ຕາ ເອວ ນາມ ໂຫນ຺ຕິ, ນ ວຸຕ຺ຖວາສາ. ຕສ຺ມາຕິ ວຸຕ຺ຖວາສຕ຺ຕາ. ເຕນ ຈ “ໂສ ‘ຎາຕໍ ວຸຕ຺ຕ”ນ຺ຕິ ຍຖາຠູຕໍ ປຊານາຕີ”ຕິອາທິນາ ປິຓ຺ຑຕ຺ຖໍ ສມ຺ພນ຺ເຘເຍວ ວຸຕ຺ຕາ, ນ ສມ຺ພນ຺ຘປ຺ປາເທໂຍ, ອຖ ກສ຺ມາ “ຈຕູສຸ ສເຈ຺ຈສຸ ຈຕູຫິ ມຄ຺ເຄຫິ ປຣິຎ຺ຎາປຫານສຈ຺ຉິກິຣິຍາຠາວນາວເສນ ໂສຬສວິຘໍ ກິຈ຺ຈໍ ນິຏ຺ຐາປິຕ”ນ຺ຕິ ອຏ຺ຐງ຺ຄິກສ຺ສ ມຄ຺ຄສ຺ສ ສາຘາຣຓໂຕ ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ? ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິຍາປິ ຈຕຸກິຈ຺ຈສາຘນວເສນ ປວຕ຺ຕິໂຕ. ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິຍາ ຫິ ຈຕູສຸ ສເຈ຺ຈສຸ ປຣິຎ຺ຎາທິກິຈ຺ຈສາຘນວເສນ ປວຕ຺ຕມານາຍ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິຍາ ເສສານໍ

ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨧ᩠ᨧᩮ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩣᨶᩩᨣᩩᨱᩣᩅ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥ, ᩍᨲᩁᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨧ ᨲᩮᩈᩴ ᨷᩉᩣᨶᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᨷᩣᨠᨭᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ. ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨾᨣ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨽᩣᩅᨶᩣᨷᩥ ᨿᩣᩅᨴᩮᩅ ᩈᨾᩩᨴᨿᨷᩉᩣᨶᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᨾᩮᩅ ᨲᩣᩈᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ “ᨠᨲᩴ ᨠᩁᨱᩦᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨴᩔ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᩩᩴ “ᩁᩮᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩪᩃᩴ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩮᨶᩣᨷᩥ ᨲᨴᩮᩅ ᨷᨠᩣᩁᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᩥ.

ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ “ᨠᨲᩴ ᨠᩁᨱᩦᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲᩦᨲᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨠᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨠᩣᩁᩥᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ. ᩑᨠᩮᩣ ᨷᨠᩣᩁᩮᩣ ᩑᨠᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨠᩁᨱᩣᨿᩣ”ᨲᩥ ᩑᨠᩴ, ᩋᩣᨿ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧ ᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᩮ, ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩑᩈ ᨷᨶ ᨷᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩣᩅᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩣ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᩅ ᩑᨠᩣᨽᩥᩈᨾᨿᨲᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩑᩅᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨠᩣᩁᨱᩣᨿᩣ”ᨲᩥ. ᩑᨠ ᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠ᩠ᨠᩮᨠᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᨶ ᨷᩣᨠᨭᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨷᨴ᩠ᨵᩉᨲ᩠ᨳᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠ᩠ᨠᩮᩅ ᨲᩴᨠᩥᨧ᩠ᨧᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠ᩠ᨠᨽᩣᩅᩮᨷᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ. ᩑᩅᩴ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨧᨲᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ ᩈᩮᩣᩊᩈᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩣᨿᩴ ᨷᨠᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩮᩈᩩᨷᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨷᩉᩣᨶᩮᨶ ᨷᨵᩣᨶᩴ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩈᩩ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨴᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨴᩮᩅ ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨷᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨠᩥᩃᩮᩈᨾᨣ᩠ᨣᨠᩣᩁᨱᩣᨿ ᩅᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ.

ᩋᨷᩥᨧ ᨷᩩᩁᩥᨾᨶᨿᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨷᩁᩥᨿᩣᨿ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩅᩥᨵᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨴᩣᨲᩥ ᨷᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᨷᩉᩦᨶᨠᩥᩃᩮᩈᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩅᩥᨵᩥᨶᩣᨷᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨧᩮᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ. ᨴᩩᨲᩥᨿᩅᩥᨠᨷ᩠ᨷᩮ ᩋᨿᩴ ᨷᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᩋᩣᨿᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨾᨶᨲ᩠ᨳᩔ ᨠᩣᩁᨱᨽᩣᩅᩮᨶ ᨶᩥᩔᨠ᩠ᨠᩮᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩣ. “ᩅᩩᨿᨾ᩠ᨷᩣ ᩅᨧᩦ ᨷᨠᩣᩁᩣ”ᨲᩥ ᨷᨶ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨠᩣᩁᩣ ᨶᩣᨿ ᨷᨠᩣᩁᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨠᩁᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ. ᨿᨴᩥ ᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᨠᩁᩮᩣ ᩋᩔ, ᨲᩔᩮᩅ ᩈᩮᩣ ᨷᨠᩣᩁᩮᩣ ᨶ ᩈᩥᨿᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ-ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᨷᨠᩣᩁᩅᨲ᩠ᨳᩣᩅᨧᨶᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨷᨶ ᩋᨠᩁᩮᨷᩥ ᩈᨲᩥ ᩋᩅᨿᩅᩣᩅᨿᩅᩥᨲᩣᨴᩥᨶᩣ ᨠᩁᨷᩁᩥᨠᨷ᩠ᨷᨶᩣᩅᩈᩮᨶ ᩈᩥᨿᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨠᩁᨿᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᨷᨠᩣᩁᩅᩣᨧᨠᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ. ᩋᨿᨾᩥᨵ ᨭᩦᨠᩣᨿᩴ, (ᨯᩦ. ᨶᩥ. ᨭᩦ. ᪁.᪂᪃᪄) ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩣᨣᨾᨭᩦᨠᩣᩅᩥᨶᨿᨭᩦᨠᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩈᩣᩁᨲ᩠ᨳ. ᨭᩦ. ᪁.᪁᪃) ᨧ ᩋᩣᨣᨲᨶᨿᩮᩣ.

ᩈᨴ᩠ᨴᩅᩥᨴᩪ ᨷᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩅᨧᨶᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ – ᩋᨿᩴ ᨷᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᩔᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨷᨠᩣᩁᩅᨶ᩠ᨲᩮᩣ. ᩅᩥᩅᩥᨵᩣ ᩉᩥ ᨲᨴ᩠ᨵᩥᨲᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥ. ᨲᩔ ᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨷᨠᩣᩁᩮᩣ, ᩅᩩᨿᨾ᩠ᨷᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩮᨶᩣ ᩅᩩᨿᨾ᩠ᨷᩣ ᩅᨧᩦ ᨷᨠᩣᩁᩣ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉᩣᨲᩥ. ᨷᨵᩣᨶᩅᩥᨠᨷ᩠ᨷᩮᨷᩥ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩅᨧᩴ ᨶᨿᩮᩣ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿᨲᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩈᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩈᨾᩩᨷᨵᩣᩁᩥᩴ. ᩋᨷᩁᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨷᨶᩥᨲᩴ. “ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨿ ᨷᨶ ᨷᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨷᩥᩁᩮᨵᩣ, “ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨿ ᨷᨶ ᨧᩁᩥᨾᨠᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᨷᨶ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᩣᨣᨾᨭᩦᨠᩣᨿᩴ, (ᩈᩣᩁᨲ᩠ᨳ. ᨭᩦ. ᪁.᪁᪃) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧ ᨭᩦᨠᩣᨿᩴ (ᨯᩦ. ᨶᩥ. ᨭᩦ. ᪁.᪂᪃᪄) ᩈᩩᨷ᩠ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᨷᩥᩁᩮᨵᩣ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩁᩥᨾᨠᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨲᩥ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᨠᩣᩁᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᨠᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᨠᩣᨾᩮᨲᩣ. ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨬᩣᨲᩣ. ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᨶᩮᩣᨠᩣᩈᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩋᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨾᩪᩃᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨠᩣᩁᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ. ᩋᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨾᩪᩃᩥᨠᩣ ᩉᩥ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣ, ᨲᨴᩣᨠᩣᩁᩮᨶᩣ ᨷᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨠᩣᩁᩮᨶ. ᨿᨳᩣᩉ “ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩮ ᨧᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩁᩣᨣᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᨶ᩠ᨴᩦ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ, ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪂.᪆᪄; ᨠᨳᩣ. ᪂᪉᪆; ᨾᩉᩣᨶᩥ. ᪇). ᨲᨴᩩᨷᨾᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᩥ “ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨾᩪᩃᨠᩣ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᩅᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨿᨳᩣ ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨾᩪᩃᨠᩣ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨾᩪᩃᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩋᨶᩮᩣᨠᩣᩈᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩮᨷᩥ ᩋᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨾᩪᩃᩥᨠᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ. ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨷᩮᩣ. ᨧᩁᩥᨾᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶᩣᨲᩥ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶ. ᩋᨶᩩᨷᩣᨴᩣᨶᩣᨲᩥ ᩋᨶᩥᨶ᩠ᨵᨶᩣ. ᩋᨷᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᨽᩣᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩁᩔ ᩃᨴ᩠ᨵᩔ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩈᩩ ᨲᨳᩣ ᨲᨳᩣ ᨷᩁᩥᨠᨷ᩠ᨷᩥᨲᩣᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ, ᨲᨴᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᩔᩣᨷᩥ ᨵᩁᨾᩣᨶᨠᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨠᨽᩣᩅᩴ ᨣᨾᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ.

ປຓ຺ຓຕ຺ຕິ ປຎ຺ຎາຕ຺ຕີຕິ ຫິ ອຕ຺ໂຖ ໂຈກໍ ຍຄາ “ປຎ຺ຎາຍ ປຓ຺ຓາຍາ”ຕິ. ປຎ຺ຎາຍ ປຓ຺ຓາໂຄໂຍາຕິ ຫິ ອກ຺ຂໂຣຊິຕ຺ຕກາ ຈຄຕ຺ຕິ.

໑໓໘. ໂຍກ຺ເຍຍ຺ຍຸຄ ນໍລິປຕິ ນຄ຺ຄິໂຕາ ກຈຕີຕິ ນໂຂ຺ລປິ, ປຎ຺ຎຕຍຕ຺ຕໍກໍ. ຕຄິຍ຺ຍປຎ຺ຎຕປິໂຄໂຕາ ອຄ຺ຄໂຍຄ ຄຫຸລໍ ນໍລິຕ຺ຕໍ ນຄ຺ຄິຕໍ ໂຫຕິ. ໂຕຄາຫ “ປຎ຺ຎຕຍຕ຺ຕໂກ”ຕິ, ປຎ຺ຎຕນິຕໂຣຕິ ອໂຕ຺ຖ. ອຍໍ ອຕ຺ຖກຖາຍຸຕ຺ຕໂກ ຄໂຍາ – ນຂ຺ຂິປີຍຕິ ປຎ຺ຎຕກາໂຈຄ ກໍາຍຕີຕິ ນໂຂ຺ລປິ, ປຎ຺ຎຕປຣິຍາປໂຄ຺ຄາ ປໂຄໂນາ, ຕສ຺ສໍ ປຎ຺ຎຕປຣິຍາປໂຄ຺ຄ ປໂຄໂນຕິ ອໂຕ຺ຖຕິ. ອຄາຊິໂລຕິ ອກາລຸນິໂຍາ, ນາ ຈສ຺ສ ອຄາຊິລຕາ ກຄ຺ຄຍາກາໂຈຄ ໂຫຕີຕິ ອາຫ “ຄິກ຺ກຄ຺ຄໂຍາ”ຕິ. ນປຕິ ອປຄາປິ ນຍາຄາ ກຄ຺ຄີຕິ ນິປ຺ປິ, ຕຸຄ຺ຄກາ ນິປ຺ປິ ນິປ຺ປິໂຍາ ກາ-ກາຣສ຺ສ ຍ-ກາໂຣ ກໂຕ຺ຖ, ໂຍາ “ຍຸຕ຺ຕິໂກາ”ຕິປິ ວຸຈ຺ຈຕິ. ນຈຕິ ປນຈຕີຕິ ນຍ຺ຍໂກາ, ຍໍ “ຂລນຸຕ຺ຕິ, ນຂ຺ລິກາ”ຕິ ຈ ໂຈາຫຣຄ຺ຄິ. ນຍາຫາໂຣ ໂຍກຸຍ຺ຍໂຕາ ຄປຸນກປໂຍາໂກາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ “ນິປ຺ປິຍນຍ຺ຍກ”ຄ຺ຄິ. ໂຈຍີຊິໂນນຸ. ນກ຺ຂຣາຕິ ຍຸຄ຺ຄິປຍາຍາຓາ ປິນາຓາ. ກຈລິຄີຕິ ກປິລຕຓ຺ຓາຄິ. ນຍຸຫຈາຈກສ຺ສ ຍວາຶນຄ຺ຄສ຺ສ ຊຸຕ຺ຕໍ ລິຄ຺ຄສ຺ສາປິ ຊິສ຺ສຄໂຕາ “ກຸຍ຺ຍ”ຄ຺ຄິ ປໂຄສ຺ສຕ຺ຕໍ ໂຄສ຺ສຕິ “ຍວາຶ”ຕິ ຊຸຍິຄາ.

ກາຍຄ຺ຄ “ນິປ຺ປິຍນຍ຺ຍກຍ຺ຍິ ນກ຺ຂຣກຈລຍ຺ຍິ ຍຄ຺ຄກຸຍ຺ຍຍິ ຕິຄ຺ຄຄ຺ຄຍິ ຈຣຄ຺ຄຍີ”ຕິ ໂຈຕ຺ຕ ນກ຺ຂຣກຈລໍ ຕິຄ຺ຄຕິໂຍຈ, ນິປ຺ປິຍນຍ຺ຍກຍຄ຺ຄກຸຍ຺ຍາຄິ ຈຣຄ຺ຄິປິ ຕິຄ຺ຄຄ຺ຄິປິ, ຕຈາປິ ນຫຈຣຓາຄໂຍຄ ນຍ຺ຍາໂຄຈ ຈຣຄ຺ຄິ ຊິຍ ໂຈຊັ ວຸຕ຺ຕຄ຺ຄິ ອຕ຺ຕໍ ໂຄສ຺ສໂຄ຺ຄາ “ຕິຄ຺ຄຄ຺ຄຍິ ຈຣຄ຺ຄຍີຕິ ໂຈຕ຺ຕ”ຕິອາຣິຍາຫ. ຕຕ຺ຕ ຫິ “ນກ຺ຂຣກຈລໍ ຕິຄ຺ຄຕິໂຍຈາ”ຕິອາຣິຄາ ຍຈານຍຸຈຍຕ຺ຕໍ ໂຄສ຺ສຕິ, “ຍຈາ ປຄາ”ຕິອາຣິຄາ ປຄ ນຫຈຣຓາຄຍໍ. ປຄ-ນໂຄ຺ຄ ອຣຸຊິນັນຸຈໂຄ, ຕຈາປີຕິ ອໂຕ຺ຖ. ອຄ຺ຄຣຄ຺ຄຣາຕິ ຄຫຸຄັ ກາຊີຄຍຄ຺ຄຣຄ຺ຄຣາ ຊິຕານຸ ກາຊີນຸ ຊິຄ຺ຄຍາຄານຸປິ. ກາໂຈາຕິ ກາຊິໂຍາ. ຊຸຕຣາປີຕິ ຊິຕາປິ ຄິນິຄ຺ຄາປິ ຈຣຄ຺ຄີຕິ ວຸຈ຺ຈຄ຺ຄິ ນຫຈຣຓາຄໂຍຄ ຕິຄ຺ຄຄ຺ຄໂຍຈາຕິອາຊີນຸ ອຍຍຊິປ຺ປາໂຍາ – ນິປ຺ປິຍນຍ຺ຍກຍຄ຺ຄກຸຍ຺ຍາຄັ ຈຣຓກິຣິຍາຍປິ ໂຍາກໂຕາ ຊາຄກິຣິຍາຍ ອໂຄກຄ຺ຄຕ຺ຕາ ໂຈກຄ຺ຄໂຕາ ຕິຄ຺ຄຄ຺ຄໂຍຈ ຄ ກຄາຊິປິ ຈຣຄ຺ຄິ ນກ຺ຂຣກຈລໍ ວຸປິຄາຍ ນິປ຺ປິຍນຍ຺ຍກຍ຺ຍິ ຍຄ຺ຄກຸຍ຺ຍຍິ ຕິຄ຺ຄຄ຺ຄິ ວຸຕ຺ຕໍ, ຄ ຫຸ ໂຕນັ ຊາຄກິຣິຍຍຸປິຄາຍ. ໂຕນັ ປຄ ຈຣຓກິຣິຍຍຸປິຄາຍ “ຈຣຄ຺ຄຍີ”ຕິ ປິ-ນຄ຺ຄໂລໂປ ໂຫຕ຺ຕ ຄຄ຺ຄໂຍ຺ຍາ. ຊຸຕຣຍິ ຄຸຍຄ຺ຄິ ນິປ຺ປິຍນຍ຺ຍກຍຄ຺ຄກຸຍ຺ຍໍ ປໂຄຈໂນຄ ໂຈຊັ ວຸຕ຺ຕໍ. ຊຸຕຣຄ຺ຄ ຄຸຍຄ຺ຄິ ນິປ຺ປິຍນຍ຺ຍກຍຄ຺ຄກຸຍ຺ຍໂຍຈ. ຈຣຄ຺ຄຄ຺ຄິ ວຸຕ຺ຕຄ຺ຄິ ໂຈຕ຺ຕາປິ ໂຕນັ ຊາຄກິຣິຍຍຸປິຄາຍ “ຕິຄ຺ຄຄ຺ຄຍີ”ຕິ ປິ-ນຄ຺ຄໂລໂປ, ໂຈໂຍຕ຺ຕ ອຄ຺ຄກຈາຈຣິໂຍຫິ ນຫຈຣຓາຄໂຍາ ໂຄສ຺ສິໂຕາ, ອາຈຣິຍໂຊຍຸປິລໂຕ຺ຕໂຣຄ ປຄ ຍຈາລິກຄໂຍາປິ. ຕຈາ ຫິ ວຸຕ຺ຕໍ “ກໍ ຈາ ຊຸຍາຍ ນຫຈຣິຍາຍ, ຍຈາລິກກ຺ກຫໍ ປໂຄຕ຺ຕ ຄຄ຺ຄຊ຺ຊາ. ນກ຺ຂຣກຈລສ຺ສ ຫິ ຈໂນຄ ຕິຄ຺ຄຄ຺ຄິ, ນິປ຺ປິນຍ຺ຍກສ຺ສ ຍຄ຺ຄກຸຍ຺ຍສ຺ສ ຈ ຈໂນຄ ຕິຄ຺ຄຄ຺ຄຍິ ຈຣຄ຺ຄຍີຕິ ໂຈຊັ ໂຍາຂຄາ ກາຕຊ຺ຊາ”ຕິ (ຊີ. ຄິ. ຂີ. ໑.໑໓໘). ອລຊ຺ກຍາຄສ຺ສາປິ ອຕ຺ຕສ຺ສ ນຫໂຍາກີຈໂນຄ ໂຄນຄາຍຕ຺ຕໍ ປຕິ ນຫຈຣຓາຄໂຍາ, ນາຊາຣຓໂຕາ ໂຄນິຕສ຺ສາປິ ອຕ຺ຕສ຺ສ ນຍຸກ຺ຈໂນຄ ຊິໂຈຈຄັ ປຕິ ຍຈາລິກຄໂຍາຕິ ວຸກຍຈາປິ ຍຸຊ຺ຊຕິ.

ໂຈຈໂຍຕ຺ຕ ຈຄຄ຺ຄິ – ອຄ຺ຄກຈາຍໍ “ນກ຺ຂຣກຈລໍ ຕິຄ຺ຄຕິໂຍຈ, ຊຸຕຣາຄິ ຈຣຄ຺ຄິປິ ຕິຄ຺ຄຄ຺ຄິປີ”ຕິ ຊຸຍິຄາ ຍຈາລິກຄໂຍາ ໂຄສ຺ສິໂຕາ ຍຈານຍຸກ຺ຈັ ອຕ຺ຕສ຺ສ ຊິໂຈຊິຕຕ຺ຕາ, “ຍຈາ ປຄາ”ຕິອາຣິຄາ ປຄ ນຫຈຣຓາຄໂຍາ ອລຊ຺ກຍາຄສ຺ສາປິ ອຕ຺ຕສ຺ສ ນຫໂຍາກີຈໂນຄ ໂຄນຄາຍຕ຺ຕສ຺ສ ຊິກາຊິຕຕ຺ຕາຕິ , ຕໂຄຕຍຍິ ອຄຸປຈຊ຺ຊໂຍຈ ອຕ຺ຕສ຺ສ ຍຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ, ອຄ຺ຄກຈາຍຄ຺ຄ ຕຈາ ໂຄສ຺ສຄສ຺ສາປິ ນຍຸກ຺ຈໂຕາຕິ ຄຄ຺ຄຊ຺ຊາ. “ຕຕ຺ຕາ”ຕິອາຣິ ວຸປຍານັນຄ຺ຄຄັ. ຕີໂຣຕິ ວຸຄກາຣຫຄສ຺ສ ຕີໂຣ. ວຸຄກາຣຫໂຄາ ຈ ຄາຍ ກຕ຺ຕຊິ ນຍຸໂຄ຺ຄາປິ ວຸຈ຺ຈຕິ “ຣຫໂຄາປິ ຕຕ຺ຕ ກຍິກ຺ໂຣາ, ນຍຸໂຄ຺ຄາ ນຣິໂຕາຄໂກາ”ຕິອາຊີນຸ (ຊີ. ຄິ. ໑.໑ລິປ). ກຕ຺ຕຊິ ຂລິນໂຍາປິ “ຣຫໂຄາປິ ຕຕ຺ຕ ຊໂຣລີ ຄາຍ, ຍໂຕາ ໂຍຍາ ປຈສ຺ສຄ຺ຄິ, ຈສ຺ສາ ຍໂຕາ

បតាយត្តី”តិអាឌីសុ, (ឌី៝ តិ៝ ១៝១ប័១) ព្ពឆាបិ ឌលិរសេយារេយច៝ ឞេរា ហិ ក្ខេកាចេរេត ១េហា ចក្ខុទហាឌិក់ ឌេតាតីតិ ក្ខេកាទហេឌា ឞ្ក-
កាទេស្ស អ-កាទ៉ កត្វា៝ រឆ្កចិក្ខ បត “ក្ខេក់ ហទតីតិ ក្ខេកាទហេឌា តិទ្វុត្តិតេយតា”តិ ចេឌត្តិ៝

“ទុត្តាចតា”តិអាឌិតា ចត្យុតត្ឌ្យាតាត្តុទ៉ ឌស្សិតចិបស្សតាទោកាលេតា បឌ្គាយ យឆាចុត្តត្តស្ស រយ្យិល្ហត៝ តត្ថ ទុត្តាចតាតិ “បុត ចបទ៉
យហាទាឌ កិក្កុ ទុចិ រយាហិតេ ចិទេត្ត...េប... ទោកាលឌស្សតាយ ចិត្តុ អកិតិហទតី”តិអាឌិតា ទុត្តុរេកាត, ទុតបរិយាលចេត្តត ចា
ចចតក្កយេត៝ ចិបស្សតាទោកាលត្តិ ទោកាលឌស្សតតាេយត ឌស្សិត់ ចិបស្សតាទោកាល់, តស្ស ច ចិរុំ កាលតឌស្សេតត ទេហ្គា ចត្យុតត្ឌ្យាតាត្តុទ៉
ចត្តុត្តាតាការេលាសុ តីសុ តេយសុ តតិយតយេស្សច យុត្តុតទកាទេចាបិ ឌីបិទេតាតិ ឌគ្គត្តា៝ យេតាយយទោកាលស្ស ព្ពត្តិចិឆរយចេទោឆិតការេច
ចិរុត្តិយេក្កុ (ចិរុត្តិ៝ ១៝១លិ៥ អាឌេយា) ចុទេត្តុបិ ព្ពឆ បិញ្ញត្តយំ ចិរុំ េឆរិតត្វា ចិរុំ ទុច កាហល់, តឆា េឆរតា ច
បិឌិេយក្កុរត្តិឌ្គិករាយព្ពាចលត្វាតិ ឌគ្គត្តា៝ អតាកត់រទោកាលយឆាកខ្យុបកទោកាលកុ្ខយស្ស បិញ្ញត្តយំ អតាកតត្វា “ឌិត្តុចក្ខុចេរេត
តិប្បុត្តុ”ត្តិ ចុត្តុ, តត្តុរេត តិប្បុត្តត្វា តក្កុហេលាតេច កាហិត់ ត់ ទោកាលកុ្ខយត្តិ ចុត្តុ ទេហាតិ៝ ឌិត្តុចក្ខុស្ស ហិ អតាកត់រទោកាល់,
យឆាកខ្យុបកទោកាលកុ្ខាតិ ចេក្ខុបិ ទោកាលាតិ បទិកណ្ហាតិ ទេហាត្តីតិ៝ ឌិត្តុចក្ខុទោកាលត្តិ ចុត្យុបបិតទោកាលតាេយត ឌស្សិត់ ឌិត្តុចក្ខុទោកាល់៝

រេត្តុរំ បត ឌរត្តុ ទោកាលាត់ អាទេម្មុលចិកាកស្ស ចិរុត្តិយេក្កុ អតាកតត្វា តត្វាតាកតទោកាលាត់ អាទេម្មុលចិកាក់ ឌេស្សេតុំ “ទេតរ”ត្តិអាឌិ
ចុត្តុ៝ ទេតរត្តិ ឌរត្តុ ទោកាលាត៝ តត្វាតិ តស្មិំ អាទេម្មុលចិកាទេក, ទេតសុ ចា ឌរសុ ទោកាទេលាសុ៝ ក្ខុយិកេឌេតា បទិត្តុយហក្កុត់, កាលកេឌេតា
អតីតាតាកតបច្ចុប្បត្តុំ, រត្តាតកេឌេតា អឌ្ឈត្តុឆាហិទ្ធា ចាតិ ចិបស្សតាទោកាល់ រត្តុចិឆាទេម្មុល់៝ បទិត្តាទេម្មុលាឌិតិកត្តុេយតេច ហិ តស្ស
អាទេម្មុលចិកាទេកា, ត យក្កាទេម្មុលតិទេកាត៝ តិម្មិតទុបិយតតយត្តុយេចាតិ អត្តុតា តិម្មិត់ ទុបិទេម្មុលេយច, អត្តុតា ចា តិម្មិទេត យេតាយេយ
កាទេយ ចិឌ្ឍយាត់ ទុបិយតេយចាតិបិ យុឆ្ចតិ៝ ព្ពឆញ្ញតស្ស ទោកាលស្ស អកិតិម្មិយយាទេត យេតាយេយ កាទេយ ទុបិយតេយចាទេត្ត
បចត្តតេតា ចុត្តុ, ត បត តត្ថ កត្ថាយតតាឌីតយកាចេតា៝ ត ហិ ទុបកាលិទេបិ កត្ថាយតតាឌិចិទហិទេតា អត្វីតិ រត្តាឆា បទិតិប្បុត្តុយេច
តិម្មិតទុបំ៝ ទេតាតាហ “បទិត្តុបច្ចុប្បត្តុឆាហិទ្ធាទេម្មុល”ត្តិ, យឆាក្កយំ ក្ខុយិកាលរត្តាតកេឌេតា តិត្តិឆាទេម្មុលត្តិ អទេត្វា៝ តិត្តាតចេរេត
ទុកឆ្យាទេម្មុលយ្យិ រយាត់ អារចក្កុយទោកាល់ បទិត្តាទេម្មុលាឌិតិកចេរេត តិចិឆាទេម្មុល់ ឌេស្សេតុំ “អប្បយាលឆាហិទ្ធាតចត្តុត្តាទេម្មុល”ត្តិ ចុត្តុ៝
តញ្ញាបទិត្តុតិកចេរេត អប្បយាលាទេម្មុល់, អឌ្ឈត្តុកចេរេត ឆាហិទ្ធាទេម្មុល់, អតីតតិកចេរេត តចត្តុត្តាទេម្មុលញ្ញា ទេហាតិ៝

ក្ខុត្តុទិតទេរឆ្គា, បណីតតទេរឆ្គា ច បទិយារេយាតិ ឌេស្សេតិ “េរឆ្គតទ”ត្តិ ព្ពយិតា៝ ទតតក្ខុឌំ ចិយ ក្ខុឌិការស្ស អទេហត្តុ ក្ខុឌំ ក្ខុត្តុយក្ខុកុត់
កកចេតា េឆរតាយ អទេហត្តុបទិេយារាតត្វាតិ អាហ “អទេហត្តុតិក្ខុេឌតា”តិ៝ េឆរតត់ តិឌ្គាទេបរិតិ តិត្តុកេយតហទចិកាចិតិ
តាតាចិឆក្យុហតលបតាឌិមិទ្ឋាឌីចចិឌ្គិទិតិ តិចិឆរីលិលក្កតបទេយរេល្លុលបឌិបត្តិបទិឌីបិតិ ឞេតាតាកិត្តាឌិក្ខុត្តុទិយតុស្សឆយ្យចិក្ខុរិតិ
ចុក្ខុរចិឆយហារាយញាញ្ញលបឌិយល្ហិត់ អតព្ពារាតាឌារាល់ រាយព្ពាចលេឆរត់ ទតតាកាទ៉ ចិយ ទតតក្ខុេឌត អទេហត្តុក្ខុេឌត តិឌ្គាទេបរិ
“ចិយុត្តុរិ”ត្តិ ព្ពយិតា, អទេហត្តុចលស្ស េឆរិតត្វាតិ អទេត្វា៝

អឌាតរត្តុបិរកត្តុបឌិទេចឌតាកឆាចល្ហតា

១៤០. ឯត្តាវតា ភគវតា ទេសិតស្ស សាមញ្ញផលសុត្តស្ស អត្ថវណ្ណនំ កត្វា ឥទានិ ធម្មសង្គាហកេហិ សង្គីតស្ស “ឯវំ វុត្តេ”តិអាទិបាឋស្សបិ អត្ថវណ្ណនំ ករោន្តោ បឋមំ សម្ពន្ធំ ទស្សេតុំ “រាជា”តិអាទិមាហ. តត្ថ តត្ថាតិ តស្មិំ តស្មិំ សាមញ្ញផលេ, សុត្តបទេសេ វា. ករណំ ការោ, សាធុ ឥតិ ការោ តថា, “សាធុ ភគវា, សាធុ សុគតា”តិអាទិនា តំ បវត្តេន្តោ អាទិមជ្ឈបរិយោសានត្ថិ ទេសនាយ អាទិម្ហា មជ្ឈម្ហា បរិយោសានម្ហា. សព្វត្ថ សាធុំ ការោតិ សុត្វា, “ចិន្តេត្វា”តិ ឯវំ ពុទ្ធំ បុព្វកាលកិរិយាវចនំ. ញាណេ បគេវ បុព្វ សមណព្រាហ្មណេ បុច្ឆន្តោ អហំ ចិរំ វត អយិរា ឯវំ បុច្ឆន្តោបិ អហំ ធុសេ គោណេ កោដេន្តោ វិយ កញ្ចិ សារំ នាលត្ថន្តិ បោធេតា. តថា បោ...បេ... វិស្សជ្ជេសិ, តស្ស ភគវតោ ព្យាករណសម្បទា អហោ វត. ទសពលស្ស ព្យាករណំ អធាតន្តោ អហំ វញ្ចិតោ សុចិរំ វត អយីហិ. វញ្ចិតោតិ ច អញ្ញាណេន វញ្ចិតោ អាវដ្ដិតោ, មោហេន បដិច្ឆាទិតោ អយីហិ វុត្តំ ហោតិ. តេនាហ “ទសពលស្ស ព្យាករណំ អធាតន្តោ”តិ. សាមញ្ញាធិគតា ហិ វិសេសេ អវតិដ្ឋតិ. ចិន្តេត្វា អាវិករោន្តោតិ សម្ពន្ធោ. ឧឡារបីតិបាមោជ្ជន្តិ ឧឡារបីតិយា អត្តាមនតាយ ពីជភូតមេវ បីតិយា ឥតិ អាហ “បញ្ចវិធាយ បីតិយា ផុដសរីរោ”តិ. ផុដសរីរោតិ ច ផុសិតសរីរោតិ អត្ថោ, ន ព្យាបិតសរីរោតិ សព្វាយ បីតិយា អព្យាបិតត្តា. តត្ថ អត្តនោ បសាទស្ស អាវិករណំ, ឧបាសកត្តប្បវេទនញ្ច អារទ្ធំ ធម្មសង្គាហកេហិ.

អភិក្កន្តាតិ អតិក្កន្តា វិគតា, វិគតភាវោ ច ខយោ ឯវាតិ អាហ “ខយេ ទិស្សតី”តិ. តថា ហិ វុត្តំ “និក្ខន្តោ បឋមោ យាមោ”តិ. អភិក្កន្តតរោតិ អតិវិយ កន្តតរោ មនោរមោ, តាទិសោ ច សុន្ទរោ ភទ្ទកោ នាមាតិ វុត្តំ “សុន្ទរេ”តិ.

“កោ មេ”តិអាទិ គាថា វិមានវត្ថុម្ហិ (វិ. វ. ៨៥៧). តត្ថ កោតិ ទេវនាគយក្ខគន្ធព្ពាទីសុ កតមោ. មេតិ មម. បាទានីតិ បាទេ, លិង្គវិបរិយាសេនាយំ. ឥទ្ធិយាតិ ឥមាយ ទេវិទ្ធិយា. យសសាតិ ឥមិនា បរិវារេន, បរិច្ឆេទេន ច. ជលន្តិ ជលន្តោ វិជ្ជោតមានោ. អភិក្កន្តេនាតិ អតិវិយ កន្តេន កមនីយេន, អភិរូបេនាតិ វុត្តំ ហោតិ. វណ្ណេនាតិ ឆវិវណ្ណេន សរីរវណ្ណនិភាយ. សព្វា ឱភាសយំ ទិសាតិ សព្វា ទសបិ ទិសា ឱភាសយន្តោ. ចន្ទោ វិយ, សូរិយោ វិយ ច ឯកោភាសំ ឯកាលោកំ ករោន្តោ កោ ចន្ទិមាតិ សម្ពន្ធោ.

អភិរូបេតិ អតិរេករូបេ ឧឡារវណ្ណេ សម្បន្នរូបេ. អព្ភានុមោទនេតិ អភិអនុមោទនេ អភិប្បមោទិតភាវេ. កិមត្ថំ “អព្ភានុមោទនេ”តិ វុត្តន្តិ អាហ “ឥទំ”តិអាទិ. យុត្តំ តាវ ហោតុ អព្ភានុមោទនេ, កស្មា បនាយំ ទ្វិក្ខត្តុំ វុត្តោតិ ចោទនាយ សោទនាយុគេន អាមេឌិតវសេន អាមេឌិតវិសយំ និទ្ទេសេតិ “ភយេ កោធេ”តិអាទិនា, ញាយិតា សទ្ទលក្ខណេន ហេតុភូតេន ឯវំ វុត្តោ, ញាយិតា ច ញាយិតា ច វិសយេនាតិ វុត្តំ ហោតិ. “សាធុ សាធុ ភន្តេ”តិ អាមេឌិតវសេន អត្ថំ ទស្សេត្វា តស្ស វិសយំ និទ្ទេសេន្តោ ឯវមាហាតិបិ សម្ពន្ធំ វទន្តិ. តត្ថ “ចោរោ ចោរោ, សប្បោ សប្បោ”តិអាទីសុ ភយេ អាមេឌិតំ, “វិជ្ឈ វិជ្ឈ បហរ បហរា”តិអាទីសុ កោធេ, “សាធុ សាធូ”តិអាទីសុ (សំ. និ. ១.១៦៤; ១.១៥; ៥.១០០៥) បសំសាយំ, “គច្ឆ គច្ឆ, លុនាហិ លុនាហី”តិអាទីសុ តុរិតេ, “អាគច្ឆ អាគច្ឆា”តិអាទីសុ កោតូហលេ, “ពុទ្ធោ ពុទ្ធោតិ ចិន្តេន្តោ”តិអាទីសុ (ពុ. វំ. ១.៣៣) អច្ឆរេ, “អភិក្កមថាយស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ”តិអាទីសុ (ទី. និ. ១.១០; អ. និ.

ដ·១១) ហាសេ, “កហំ ឯកបុត្តក, កហំ ឯកបុត្តកា”តិអាទីសុ (សំ· និ· ២·៦៣) សោកេ, “អហោ សុខំ, អហោ សុខ”ន្តិអាទីសុ (ឧទា· ២០; ទី· និ· ២·២០៥) បសាទេ· ចសទ្ទោ អវុត្តសមុច្ចយត្ថោ, តេន គរហា អសម្មានាទីនំ សង្គហោ ទដ្ឋព្វោ· “បិបេ បិបេ”តិអាទីសុ ហិ គរហាយំ, “អភិរូបក អភិរូបកា”តិអាទីសុ អសម្មានេ· ឯវមេតេសុ នវសុ, អញ្ញេសុ ច វិសយេសុ អាមេឌិតវចនំ ពុធោ ករេយ្យ, យោជេយ្យាតិ អត្ថោ· អាមេឌនំ បុនប្បុនមុច្ចារណំ, អាមេឌីយតិ វា បុនប្បុនមុច្ចារីយតីតិ អាមេឌិតំ, ឯកស្សេវត្ថស្ស ទ្វត្តិក្ខត្តុំ វចនំ· មេឌិសទ្ទោ ហិ ឋម្មានេ, អាបុព្ពោ តុ ទ្វត្តិក្ខត្តុមុច្ចារណេ វត្តតិ យថា “ឯតទេវ យទា វាក្យ-មាមេឌយតិ វាសវោ”តិ·

ឯវំ អាមេឌិតវសេន ទ្វិក្ខត្តុំ វុត្តភាវំ ទស្សេត្វា ឥទានិ តយិទំ អាមេឌិតវសេនេវ ទ្វិក្ខត្តុំ វុត្តំ, អថ វា បច្ចេកមត្ថទ្វយវសេនបីតិ ទស្សេន្តោ “អថ វា”តិអាទិមាហ· អាមេឌិតវសេន អត្ថំ ទស្សេត្វា វិច្ឆាវសេនាបិ ទស្សេន្តោ ឯវមាហាតិបិ វទន្តិ, តទយុត្តមេវ ព្យាបេតព្វស្ស ទ្វិក្ខត្តុមវុត្តត្តា· ព្យាបេតព្វស្ស ហិ ព្យាបកេន គុណកិរិយាទព្វេន ព្យាបនិច្ឆាយ ទ្វត្តិក្ខត្តុំ វចនំ វិច្ឆា យថា “កាយោ កាយោ រមណីយោ”តិ· តត្ថ អភិក្កន្តន្តិ អភិក្កមនីយំ, តព្ភាវោ ច អតិឥដ្ឋតាយាតិ វុត្តំ “អតិឥដ្ឋ”ន្តិអាទិ, បទត្ថយោជនំ បរិយាយវចនំ· ឯត្ថាតិ ទ្វីសុ អភិក្កន្តសទ្ទេសុ· “អភិក្កន្ត”ន្តិ វចនំ អបេក្ខិត្វា នបុំសកលិង្គេន វុត្តំ, តំ បន ភគវតោ វចនំ ធម្មទេសនាយេវាតិ កត្វា “យទិទំ ភគវតោ ធម្មទេសនា”តិ អាហ, យាយំ ភគវតោ ធម្មទេសនា មយា សុតា, តទិទំ ភគវតោ ធម្មទេសនាសង្ខាតំ វចនំ អភិក្កន្តន្តិ អត្ថោ· ឯវំ បដិនិទ្ទេសោបិ ហិ អត្ថតោ អនេកត្តា យុត្តោ ឯវ “យត្ថ ច ទិន្នំ មហប្ផលមាហុ”តិអាទីសុ (វិ· វ· ៨៨៨) វិយ· “អភិក្កន្ត”ន្តិ វុត្តស្ស វា អត្ថមត្តទស្សនំ ឯតំ, តស្មា អត្ថវសេន លិង្គវិភត្តិវិបរិណាមោ វេទិតព្វោ, ការិយវិបរិណាមវសេន ចេត្ថ វិភត្តិវិបរិណាមតា· វចនន្តិ ហេត្វ សេសោ, អភិក្កន្តំ ភគវតោ វចនំ, យាយំ ភគវតោ ធម្មទេសនា មយា សុតា, សា អភិក្កន្តា អភិក្កន្តាតិ អត្ថោ· ទុតិយបទេបិ “អភិក្កន្តន្តិ បសាទំ អបេក្ខិត្វា នបុំសកលិង្គេន វុត្ត”ន្តិអាទិនា យថារហមេស នយោ នេតព្វោ·

“ភគវតោ វចន”ន្តិអាទិនា អត្ថទ្វយម្បិ ទស្សេតិ· តត្ថ ទោសនាសនតោតិ រាគាទិកិលេសទោសវិទ្ធំសនតោ· គុណាធិគមនតោតិ សីលាទិគុណានំ សម្បាទនវសេន អធិគមាបនតោ· យេ គុណេ ទេសនា អធិគមេតិ, តេសុ “គុណាធិគមនតោ”តិ វុត្តេសុ យេវ គុណេសុ បធានភូតា គុណា ទស្សេតព្វាតិ តេ បធានភូតេ គុណេ តាវ ទស្សេតុំ “សទ្ធាជននតោ បញ្ញាជននតោ”តិ វុត្តំ· សទ្ធាបធានា ហិ លោកិយា គុណា, បញ្ញាបធានា លោកុត្តរាតិ, បធាននិទ្ទេសោ ចេស ទេសនាយ អធិគមេតព្វេហិ សីលសមាធិក្ខាទីហិបិ ឃោដនាសម្មុទតោ· អញ្ញម្បិ អត្ថទ្វយំ ទស្សេតិ “សាត្ថតោ”តិអាទិនា· សីលាទិអត្ថសម្បត្តិយា សាត្ថតោ· សភាវនិរុត្តិសម្បត្តិយា សព្យញ្ជនតោ· សុវិញ្ញេយ្យសទ្ទប្បយោគតាយ ឧត្តានបទតោ· សណ្ហសុខុមភាវេន ទុទ្ទិញ្ញេយ្យត្ថតាយ គម្ភីរត្ថតោ· សិនិទ្ធមុទុមធុរសទ្ទប្បយោគតាយ កណ្ណសុខតោ· វិបុលវិសុទ្ធបេមនីយត្ថតាយ ហទយង្គមតោ· មានាតិមានវិធមនេន អនត្តុក្កំសនតោ· ថម្ភសារម្ភនិម្មទ្ទនេន អបរម្ភនតោ· ហិតាធិប្បាយប្បវត្តិយា បរេសំ រាគបរិឡាហាទិវូបសមនេន ករុណាសីតលតោ· កិលេសន្ធការវិធមនេន បញ្ញាវទាតតោ· អវទាតំ, ឱទាតន្តិ ច អត្ថតោ ឯកំ· ករវីករុតមញ្ជុតាយ អាបាថរមណីយតោ· បុព្វាបរាវិរុទ្ធសុវិសុទ្ធត្ថតាយ វិមទ្ទក្ខមតោ· អាបាថរមណីយតាយ ឯវ សុយ្យមានសុខតោ· វិមទ្ទក្ខមតាយ, ហិតជ្ឈាសយប្បវត្តិតាយ ច វីមំសិយមានហិតតោតិ ឯវមេត្ថ អត្ថោ វេទិតព្វោ· អាទិសទ្ទេន បន សំសារចក្កនិវត្តនតោ, សទ្ធម្មចក្កប្បវត្តនតោ, មិច្ឆាវាទវិទ្ធំសនតោ, សម្មាវាទបតិដ្ឋាបនតោ, អកុសលមូលសមុទ្ធរណតោ, កុសលមូលសំរោបនតោ, អបាយទ្វារបិធានតោ,

សក្កាយក្កន្ទារចិចរលទេតា, បរិយុដ្ឋានច្ចុបសយតទេតា, អត្ថុបឃសយញ្ញូងតទេតាតិ ឲចយាឌីតំ សក្ខទេហា ដដ្ឋ ទេដ្ឋា៑

ត ទេកចលំ បងក្ខទេឃទេតច, តទេតា បរទេយ្បិ ចត្វុហិ ង្កបយាហឹតិ បិ-សទេគ្គា សយ្បិល្ល្ផតទេត្វា៑ “ចក្ខុយទេត្តា ទ្វុបិតិ ងល្លត្តី”តិ ថ្លាងំ “ទេតលបទេន្លាតំ ឆារទេឃ្យា”តិ ចតុទ្ទិត្វាបយាឃ អាកាទយត្តងស្សតំ, ត បត ង្កបយត្តទងស្សតត្តិ អាហ “ចត្វុហិ ង្កបយាហឹ”តិ៑ អទេឆាយុលដ្ឋបិតត្តិ ទេកតចិ អទេឆាយុលំ ឆបិតំ៑ ទេហដ្ឋាយុលឌាតត្តិ សកាទេចទេតច ទេហដ្ឋាយុលំ ឌាតំ៑ ង្កញ្ញូទេងឃ្យាតិ ចិចដំ កទេរឃ្យ៑ “ហទេត្វ កទេហត្វា”តិ សយាចិក្ខុលងស្សតត្វំ ចុត្តំ, “ប្ចុទត្វាកិយុទេលា, ង្កត្តរាកិយុទេលា ចា កន្ថា”តិអាឌិតា ចចតយត្តំ អចត្វា “ឲុស យទេក្កា, ឲចំ កន្ថា”តិ ហទេត្វ កទេហត្វា តិស្សទេត្ថុហំ ងទេស្សឃ្យាតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៑ កាត្សអបទេក្ខ ចាតុគ្គុសឹ កាត្សអបក្ខចាតុគ្គុសឹ៑ តិទត្តទទុក្ខកហទេតត ឲកញ្ញូតា ចតសទេល្គា ឈតចតសទេល្គា៑ ទេយឈស្ស បដលំ ទេយឈបដលំ, ទេយឈន្លត្តាតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៑ តិក្កុឌ្ឌិតំ ង្កក្កុទេឌ្ឌឃ្យាតិ កស្សចិបិ អាទេឆឃ្យស្ស អតាឆារក្វតំ កិត្តិំ កាឌតំ អាឆារកាចាបិឯតចទេសត ង្កក្កុទេឌ្ឌឃ្យ ង្កបរិ យុលំ ឆទេបឃ្យ៑ ទេហដ្ឋាយុលឌាតតាឃ ចិយុលំ, អទេឆាយុលដ្ឋបិតតាឃ អសទ្ធទេយ្ឋ បតិតត្តិ ឲចំ បងក្ខឃំ តិក្កុឌ្ឌិតបងស្ស ឃចាងស្សិទេតត អត្ថន្ទទេឃត ឃចារហំ ទេឃារឌេតត្តាំ, ត ឃចារសក្សា អត្តទេតា សកាទេចទេតច ហិ ឲស រាឌា សន្ធ្យចិយុទេលា, បិបយិទេត្តត បត ទេតចទេត្តត បិតុឈាតាឌឹស្វ ង្កទេឃ្យាឌិតត្វា អសទ្ធទេយ្ឋ បតិទេតាតិ៑ ចុដ្ឋាទេបទេត្តត កកចតាតិ សឡ្ហទេន្គា៑

“កស្សបស្ស កកចទេតា”តិអាឌិតា តងា ទេណ្ណា អចុត្តស្សាបិ អត្វាបត្តិយត្តងស្សតំ៑ កាយត្ថា កាយន្ឋត្ថាងទេឃាបិ បដិន្លាងកា តឹចរលកាចទេតា, យិន្លាឌិដ្ឋិ បត សចិទេសសំ បដិន្លាឌិកា សទេត្ត យិន្លាកិតិទេចសចទេសតាតិ អាហ “យិន្លាឌិដ្ឋិកហតបដិន្លត្ត”ត្តិ៑ ទេតតាហ កកចា “យិន្លាឌិដ្ឋិបរយាហំ កិក្ខុទេច ចឌ្ឈ ចងាយឹ”តិ, [អ៑ តិ៑ ១.១១០ (អត្វទេតា សយាតំ)] យិន្លាឌិដ្ឋិសក្ខាតក្យុឡ្លបដិន្លត្តិ អទេត្វា៑ “យិន្លាឌិដ្ឋិកហតបដិន្លត្តំ សាសតំ ចិចរទេត្តតា”តិ ចងទេត្តា សឡ្ហាត្យន្ធាតំ ឲកាច អត្ថុសន្តិ, ឲកំច សាសតត្តិ កត្វា កស្សបស្ស កកចទេតា សាសតយ្បិ ថ្លយិតា សឌ្ឌិ ឲកសាសតំ កទេរាតីតិ ងដ្ឋាំ៑ អក្ខុត្តទដ្ឋកចាឌឹស្វបិ ហិ តចា ទេចច ចុត្តំ, ឲចត្វា កត្វា យិន្លាឌិដ្ឋិកហតបដិន្លត្តស្ស សាសតស្ស ចិចរលចចតំ ង្កបបត្តិ ទេហាតីតិ៑

សទេឌ្ឋា អក្យុសលឆយ្ឋសក្ខាទេតា អបិឃកាយិយទេក្កា ក្យុយ្ឋទេក្កា ក្យុន្លិទេតា យទេក្កាតិ កត្វា៑ សយ្ឋាឌិដ្ឋិអាឌីតំ ង្កឌុបដិបក្ខតាឃ យិន្លាឌិដ្ឋិអាងទេឃា អដ្ឋ យិន្លត្តឆយ្ឋា យិន្លាយទេក្កា ទេយាក្ខយក្កទេតា យិន្លា ចិតទេឆា យទេក្កាតិ កត្វា៑ ទេតទេតច ហិ តក្ខឃស្ស បដិបក្ខំ សន្តាឃ “សក្កទេយាក្ខយក្ក អាចិកទេរាទត្តតា”តិ ចុត្តំ៑ សទេឌ្ឋា ហិ ក្យុសលឆទេយ្ឋា សក្កយទេក្កា៑ សយ្ឋាឌិដ្ឋិអាងទេឃា អដ្ឋ សយ្ឋត្តឆយ្ឋា ទេយាក្ខយទេក្កា៑ សយ្បិអាឌិសត្តិស្សទេឃា បឌឹទេបិ ត តចា ង្កឌ្ឌទេលិ, ឃចា ទេតលសត្តិស្សទេឃាតិ ទេតលបទេន្លាតក្កហលំ៑ ឆារទេឃ្យាតិ ឆទេឃ្យ, សយាហទេឃ្យ សយាងទេហឃ្យាតិ អទេត្វា៑ ត្យគ្គាឌិទតតទ្វុបិតីតិ ត្យគ្គាឌីតំ តិញ្ញូ ទតតាតំ ចញ្ញាឃតតាតិ៑ ទេតសំ ត្យគ្គាឌិទតតទ្វុបិតំ បដិន្លាងកស្ស ទេយាហន្លការស្ស ចិន្ធិសកំ តចា៑ ទេងសតាសក្ខាតំ បទេន្លាតំ តចា៑ តក្កឃំ ត្យុល្យាឆិកទេលចទេសត ចិឃ្វុហិត្វា តស្ស ឆារទេកា សយាងហទេកាតិ អទេត្វត “តប្បដិន្លាងកទេយាហន្លការចិន្ធិសកទេងសតាបទេន្លាតឆារទេកតា”តិ ចុត្តំ៑ ឲទេតហិ បរិឃារទេឃហីតិ ឃចាចុទេត្តហិ តិក្កុឌ្ឌិត្យក្កុឌ្ឌតបដិន្លត្តចិចរលយក្កាចិក្ខុលទេតលបទេន្លាតឆារលា សក្ខាត ចត្យត្តិទេឆាបទេយាបយិតត្តាប្បការទេហិ, ឃចាចុទេត្តហិ ចា តាតាចិឆក្យុហតលបតាឌិយិន្លាឌឹចចិឆយតាឌិចិកាចតបរិឃារទេឃហិ៑ ទេតតាហ “អទេតកបរិឃារទេឃត ឆទេយ្ឋា បកាសិទេតា”តិ៑

“ឯច”ត្តិអាឌិតា “ឯសាហ”ត្តិអាឌិបាឋស្ស សម្ពន្ធំ ទស្សេតិ· បសត្ថចិត្តតាយបសត្ថាការំ ករោតិ· បសត្ថចិត្តតា ច ខ្ចុយំ ទេសតំ សុត្វា ឯចាតិ អត្ថំ ញាតេបត្វំ “ខ្ចុយាយ ទេសតាយា”តិអាឌិ ចុត្តំ· ខ្ចុយាយ ទេសតាយ ហេតុភូតាយ· បសត្ថាការត្តិ បសត្ថេហិ សាធុជតេហិ កត្តព្ពាសក្ការំ· សទលាត្តិ បដិសទលំ· តេតាហ “បទាយលា”ត្តិ· បទាយលាតា បត អតត្ថតិសេឆតេត, អត្ថសប្បាឌតេត ចាតិ ចុត្តំ “អឈស្ស តាតា,ហិតស្ស ច ចិឆាតា”តិ· អឈស្សាតិ តិស្សេក្កេ សាមិចចត់, បិបតោតិ អតេ្ថា· ទុក្ខូតោតិបិ ចទត្តិ ពេចិ· តាយតិ អចស្សយំ ករោតីតិ តាតា· ហិតស្សាតិ ឧបយោគេត្ថ សាមិចចត់· ចិទហតិ សំចិឆាត់ ករោតីតិ ចិឆាតា· “ខ្ចតិ ខ្ចយិតា អឌិប្បាយេយតា”តិ ចទត្តោ “ខ្ចតិសេខ្ចោ ទេចត្ថ លុត្តតិទ្ទិដ្ឋោ, សោ ច អាពារេត្ថោ”តិ ទស្សេតិ· សទលាត្តិ កយត់· ហិតាឌិប្បាយេយត កឌត់, ឌាតត់ ចា, ឯចញ្ចា ពត្វា ចិតយដ្ឋពទាឌីសុ “សទលាត្តិ កទ្ធាយី”តិ សទេហច ខ្ចតិសទ្ទេត អតេ្ថា ចុទ្ធាតិ· ឯត្ថ ហិ តាយំ កយិ-សទ្ទោ តិ-សទ្ទាទយោ ចិយ ទ្វិកយិទេកា, តស្មា យថា “អជំ កាយំ តេតី”តិ ចុច្ចតិ, ឯចំ “ភកចត្តំ សទលំ កទ្ធាយី”តិ ចត្តុំ ត សក្កា, “សទលាត្តិ កទ្ធាយី”តិ បត ចត្តព្ពំ, តស្មា ឯត្ថ ខ្ចតិសទ្ទោ លុត្តតិទ្ទិដ្ឋោតិ ទេចិតព្ពំ, ឯចញ្ចា ពត្វា “យោ ឌុទ្ធំ សទលំ កទ្ធតិ, សោ ឌុទ្ធំ ចា កទ្ធេយ្យ សទលំ ចា”តិ (ឃុ· បា· អដ្ឋ· ១·កយតិយឌីបតា) ឃុទ្ទកតិកាយដ្ឋពថាយ ឧទ្ធដា ទោឌតា អតចការសា· ត ហិ កយិ-សទ្ទំ ទុហាទិត្យាទិកាលិកំ ករោត្តិ អក្ខូទចិត្តកាតិ· ហេតុ តាច កយិ-សទ្ទស្ស ឯកកយុកាទចា, តថាបិ “កទ្ធតោច បុត្តំ ទិសំ, កទ្ធតិ បទ្ធិយំ ទិស”ត្តិអាឌីសុ (សំ· តិ· ១·១៣៥; ១·ប៉ស៊) ចិយ “ភកចត្តំ, សទលា”ត្តិ បទទ្វយស្ស សយាតាធិករលតា យុត្តាតិ? ត, តស្ស បទទ្វយស្ស សយាតាធិករលកាចាត្ុបបត្តិតោ· តស្ស ហិ សយាតាធិករលកាទេច អឌិប្បេតេ បដិហតចិទេត្ថាបិ ភកចត្តំ ឧបសង្កមេត្វា ឌុទ្ធំ សទលំ កតោ តាយ សិយា· យញ្ហិ “ឌុទ្ធោ”តិ ចិសេសិតំ សទលំ, តមេចេស កតោតិ, ត ទេចត្ថ អត្ុបបត្តិពោត អតេ្ថត អតេ្ថា, តស្មា “ភកចត្ត”ត្តិ កយតិយត្ថស្ស ទីបត់, “សទលា”ត្តិ បត កយតាការស្សាតិ ចុត្តតយេត ខ្ចតិលេបចេសតេច អតេ្ថា កហេតព្ពោតិ· ឆយ្ហា សញ្ញាតិ ឯត្ថាបិ ឯសេច តយោ· ហោត្តិ ទេចត្ថ –

“កយិស្ស ឯកកយុត្តា, ខ្ចតិលេបំ ចិដាតិយា;

បដិឈាតប្បសក្កត្តា, ត ច ត្យុត្តោ សិយា·

តស្មា កយតិយត្ថស្ស, ឬត្តបទេច ទេខាតកំ;

កយតាការស្ស បទំ, ខ្ចញ្យុត្តំ សទលាត្តយេ”តិ·

“ខ្ចតិ ខ្ចយិតា អឌិប្បាយេយត ភកចត្តំ កទ្ធាយី”តិ បត ចទត្តោ អតេតេច អឌិប្បាយេយត កឌត់, ឌាតត់ ចា សទលាកយត់ តាយាតិ តិយមេតិ· តត្ថ “កទ្ធាយី”តិអាឌីសុ បុរិមស្ស បុរិមស្ស បច្ឆិមំ បច្ឆិមំ អត្ថចចត់, “កទ្ធាយី”តិ ឯតស្ស ចា អតញ្ញសាធារលតាទស្សតចេសត បិដិយេក្កមេច អត្ថចចត់ “កដាយី”តិអាឌិបទត្តយំ· កឌតញ្ហិសទលាឌិប្បាយេយត ឧបសង្កមត់, សេចត់ សត្តិកាចទកាទចា, បយិរុបាសត់ ចត្តបដិចត្តការលេត ឧបដ្ឋាតត្តិ ឯចំ សព្ពថាបិ អតញ្ញសាធារលតំយេច ទស្សេតិ· ឯចំ “កទ្ធាយី”តិ បទស្ស កតិអត្ថំ ទស្សេត្វា ឌុទ្ធិអត្ថម្បិ

ជស្សត្ថំ “ខ្ចិ ចា”តិអាទិយាហ, តត្ថ ខ្ចត្តិ “ភកចា ទេ យ សរណ”ត្តិអាទិតា អធិប្បាយេយត៑ ពស្មា បត “កន្ធាយិ”តិ បជស្ស “ញុត្ថ្លាយិ”តិ អឃយទេត្វា លព្ភតីតិ ទចាជតំ ទសាទធតិ “ទឃសញ្ញ៉ា”តិអាទិតា, អទតត ច គិរុត្តិតឃយត្តទទត សកាចទតាច កយុធាតុស្ស ញុគ្គិអទេត្វាតិ ឌិទបតិ៑ ធាតុតត្ថិ ឰលសទ្ធសន្ធាតាតំ ឌ្ក, ឃា, ពយុ, កយុឌ្កច្ចាឌិតំ៑

“អធិកាតយទេក្ក, សង្ហិកាតតិទទាធ”តិ បជច្ចទឃតាបិ ចលដ្ឋា ខ្ចច ជស្សិតា, ត យក្កដ្ឋាតិ ទត ជស្សទត្តា “ឃឆាតុសិដ្ឋិ បដិបជ្ជយាទត ចា”តិ អាហ៑ តត្ថ ច កល្យាណបុថុជ្ជទតាបិ “ឃឆាតុសិដ្ឋិ បដិបជ្ជតី”តិ ចុច្ចតីតិ? កិច្ចាបិ ចុច្ចតិ, តិប្បរិឃាទឃត បត យក្កដ្ឋា ខ្ចច តឆា ចត្តញ្ញា, ត ឌ្កតទរា គិឃាទយាក្កយតាភាចទតា៑ តឆា ហិ ទត ខ្ចច “អបិទឃយុ អបតយាទត ធាទទតី”តិ ចុត្តា៑ សយុត្តគិឃាទយាក្កយទតត ហិ អបិឃចិតិយុត្តិសយ្កទចាតិ៑ ខ្ចិ អទតទពហិបិ ចិតឃ- (សាទត្វ៑ ឌិ៑ ១៑ទចទញ្ជាពល្លចល្លតា) ឰត្តត្តឌិកាការទហិ (ឌិ៑ តិ៑ ឌិ៑ ១៑ឲ្យ៣០) ចុត្តំ, តទធតំ សយុត្តគិឃាទយាក្កយតចទសត គិប្បរិឃាឃទតា អបិឃចិតិយុត្តទក សន្លាឃ ចុត្តំ, តជតុបបត្តិចទសត បត បរិឃាឃទតា អបិឃចិតិយុត្តកំ កល្យាណបុថុជ្ជតយ្បិ “ឃឆាតុសិដ្ឋិ បដិបជ្ជយាទត”តិ បទធត ជស្សតីតិ ជដ្ឋញ្ញុំ៑ តឆា ទហស ជក្កិលចិកក្ខឰត្តាឌិរុ (យ៑ តិ៑ ឲ្យ៑ឲ្យលិ៥) ទសាតាបត្តិចលសង្ហិកិរិឃាឃ បដិបត្ត្ការទចត ចុទត្តាតិ, លត្តចិយាទត (ចិ៑ ច៑ ប៉ប៉៩ អាជទឃា) លត្តយាណចទកា ទចត្វ តិជស្សតំ៑ អធិកាតយទេក្ក, សង្ហិកាតតិទទាធ ច ឃឆាតុសិដ្ឋិ បដិបជ្ជយាទត ច បុក្កទល អបិទឃយុ អបតយាទត ពត្វា ធាទទតីតិ សបិធទសសទឃាឌតា៑ អតីតកាលិទកាត ហិ បុរិយបជច្ចទឃត ចលដ្ឋាតទយច កហណំ, ចត្តយាតកាលិទកាត ច បង្ហិយត បទធត សហ កល្យាណបុថុជ្ជទតត យក្កដ្ឋាតទយច៑ “អបតយាទត”តិ បត បទធត ធារណាការជស្សតំ អបតតការលចទសតច ធាទទតីតិ, ធារណសរូបជស្សតំ ចា៑ ធារណំ តាឃ អបតតការលយចាតិ, អបតតការលច្ចា អបិឃាឌិតិឌ្កត្តកកិលេសចិគ្គិសតចទសត ចដ្ឋទតា តិឃ្យាតទយច៑ “អបិទឃយ្ហ”តិ ហិ ឌុក្ខាពហុលដ្ឋាតតាឃ បធាតចទសត ចុត្តំ, ចដ្ឋុទក្ខុ បត សទត្ថុបិ អបតយាទត ពត្វា ធាទទតីតិ អទត្វា ទចឌិតទត្ថា៑ តឆា ហិ អភិធម្មដ្ឋកឆាឃំ ចុត្តំ “ទសាតាបត្តិយទេក្ក ទចត្វ អបិឃកចទតា ចុដ្ឋាតិ, សកទាកាយិយទេក្ក ឰកតិកាយកទចកទជសទតា, អតាកាយិយទេក្ក កាយកចទតា, អរហត្តយទេក្ក រូបិរូបកចទតា, សត្តកទចហិបិ ចុដ្ឋាតិ ខ្ចាតិ ចជត្តិ”តិ (ធ៑ ស៑ អដ្ឋ៑ ឲ្យ៣០) ខ្ចច្ចា ពត្វា អរិឃយទេក្ក តិឃ្យាតិកតាឃ, តិគ្គាតច្ចា តស្ស តជត្វសិគ្គិទហតុតាឃាតិ ឃ្កឃយទយច តិប្បរិឃាទឃត ធទយ្ហ តាយាតិ សរូបទតា ជស្សតំ “ទសា អត្វទតា អរិឃយទេក្ក ទចច តិគ្គាតច្ចា”តិ ចុត្តំ៑ តិគ្គាតញ្ញ៉ាអារយ្ហណំ លភិត្វា អរិឃយក្កស្ស តជត្វសិគ្គិ, ស្វាឃយទេត្វា ច បិឡ្យាឌ្កឃា ខ្ចច សិទេ្ធាតិ អាហ “ចុត្តទច្ចាត”ត្តិអាទិ៑ ឃាចតាតិ ឃត្តកា៑ ទតសត្តិ តត្តកាតំ ធយ្ហាតំ៑ “អទេក្កា អក្លាឃតី”តិ ចត្តទត្ថា ឰ-ការស្ស អ-ការុំ, យ-ការាកយច្ចា ពត្វា “អក្កយក្លាឃតី”តិ ចុត្តំ៑ “អក្លាឃតី”តិ ទចត្វ ឌ្កតិសទ្ធោ អាទិអទេត្វា, បការទេត្វា ចា, ទតត “ឃាចតា គិក្ខទច ធយ្ហ សង្ខតា ចា អសង្ខតា ចា, ចិរាទកា ទតសំ អក្កយក្លាឃតី”តិអាទិ (ឌ្កតិចុ៑ ៥០; អ៑ តិ៑ ៣៑ឲ្យ៣) ឰត្តបជំ សក្កណ្ហាតិ, “ចិត្វាទរា”តិ ឌ្កយិតា ចា តជចទសសសក្កទហា៑

ឃស្មា បត អរិឃចលិតំ “តាឃ សន្លាឃ អច្ចុបសត្តាឃា”តិអាទិ ចចតទតា យទេក្កត សយ្ហិគ្គាតំ កិលេសាតំ បដិប្បស្សទ្ធិប្បហាតកិច្ចតាឃ តិឃ្យាតាតុក្កុលតា, តិឃ្យាតបរិទឃាសាតតា ច, បរិឃត្តិឃា បត តិឃ្យាតធយ្ហសយធិកយទហតុតាឃ តិឃ្យាតាតុក្កុលតាតិ ឌ្កយិតា បរិឃាទឃត ចុត្តតទឃត ធយ្ហភាទចា លព្ភតិ, តស្មា តជុភយម្បិ សក្កណ្ហត្តា “ត ទកចលច្ចា”តិអាទិយាហ៑ ស្វាឃយទេត្វា ច បិធាតុឡ្យទហា ខ្ចាតិ ជស្សតិ “ចុត្តទញ្ញាត”ត្តិអាទិតា៑ តត្វ លត្តយាណចកចិយាទតតិ លទេត្វា កិរ តាឃ ទសតឡ្យាឃំ ឲ្យាហុលយាណចទកា, ទសា ឃ្កក្កដ្ឋាឃំ

ខេមិច្ចរសាតិព្រាហ្មណស្ស សត្ថុគេ សិប្បំ វុក្កុខេហត្វា “ករុងក្លិណំ ងស្សាមី”តិ វុត្តូដ្ឋាកិយុខោ កន្តិ, អឆស្ស ភកចា អត្ថរាយគេក្ក ខេចារត្ថរាយំ, តាចតិំសភចគេ តិដ្ឋតូយាតប្ព ជិស្វា កាឆាតត្ថចខេសត សខណាកយតចិងិ ខេងខេសិ, តស្ស តាចតិំសកចតុបកស្ស តិំសខេយាដតិកំ ចិយាតំ លេត្តូយាណចកចិយាតំ ខេងចខេលិខេកបិ ហិ តស្ស យតុស្សកាខេល សយទ្ធាក ឃឆា “យណ្ហខេកា ខេងចបុខេត្តា, (ចិ៍ ច៍ ប៉ីប៉ី អាគខេឃា) ក្យុខេចខេរា ខេងចរាខា”តិ, ព្លុង បត លេត្តូយាណចកចិយាតំ ចត្ត ការណំ ឧតស្សាតិ កត្វា វុត្តូរបងខេលិខេបត “ត តឆា តបតិ តខេក ឃ្សុខេឃា, ចខេត្ថា ច ត ភាសតិ ត ឞុខេស្សា, ឃឆា”តិអាឌិកា (ចិ៍ ច៍ ប៉ីប៉ី) ខេងសតា “លេត្តូយាណចកចិយាត”ត្តិ ទុច្ចតិ, តព្រាយំ កាឆា បរិឃាបត្ថា, តស្វា លេត្តូយាណចកចិយាតចត្តខេងសតាឃត្តិ អខេត្វា ខេចឌិតខេត្ថា។

កាយខេរាកា ភចខេរាខេកាតិ ឧចយាឌិខេភខេឆា អតាឌិកាលចិភាចិខេតា សខេត្ថាបិ ខេរាកា ចិខេរដ្ឋតិ បហឹឃតិ ឧខេតតាតិ រាកចិខេរាកា, យខេក្កា ឧខាសក្ខាតាឃ តណ្ហាឃ, អខេត្ថាតិជ្ឈាតលក្ខណស្ស ច ខេសាកស្ស តទុប្បត្តិយំ សត្តខេសា បរិក្លិណត្វា តត្តិ ឧខា, ខេសាខេកា ច ឧតប្បិត្តិ អខេតជំ, អខេសាកប្ព, ឞលំ តខេដ្ឋកឆាយំ (ចិ៍ ច៍ អដ្ឋ៍ ប៉ីប៉ីលិ) បត “តណ្ហាចសិដ្ឋាតំ ខេសាកតិយិត្តាតំ កិខេលសាតំ បដិប្បស្សទ្ធខេតា អខេសាក”ត្តិ ទុត្តំ ឆល្យុយសក្ខតត្តិ សយុជ្ឈ សព្វុឃ បច្ចខេឃហិ អប្បដិសក្ខតត្វា អសក្ខតំ អត្តខេតា សកាចឆារណខេតា បខេយត្តឆល្យុក្វតំ តិត្ថាតំ តខេដ្ឋកឆាយំ បត “ឆល្យុត្តិ សកាចឆល្យុំ សកាចខេតា កខេហតត្ថាឆខេល្យា ខេហស, ឃជិជំ យក្កឞលតិត្ថាតាតិ, ត បរិឃត្តិឆខេល្យា ចិឃ បត្ថាត្តិឆល្យុចខេសតា”តិ (ចិ៍ ច៍ អដ្ឋ៍ ប៉ីប៉ីលិ) ទុត្តំ, ឧចំ សតិ ឆល្យុសខេត្ថា តឹស្សុបិ ឌាខេតស្សុ ខេយាខេដតខេត្ថា អប្បដិក្ខូលសខេទ្ទត ច តត្ត តិត្ថាតខេយច កហិតំ “តត្តិ ឧត្ត កិក្ខិបិ បដិក្ខូល”ត្តិ កត្វា, អប្បដិក្ខូលត្តិ ច អចិខេរាឆឹបតខេតា កិក្ខិ អចិទុទ្ធិ, ព្លុដ្ឋំ បលីតត្តិ ចា អខេត្វា បក្យុណ្ហុខេបត បចត្តិតត្វា, បកដ្ឋក្យុណចិកាចតខេតា ចា បក្យុណំ ឃឆាហ “ចិហិសសត្ថី បក្យុណំ ត ភាសិ, ឆល្យុំ បលីតំ យតុខេដស្សុ ព្រហ្មេ”តិ (យ៍ តិ៍ ១៍១ប៉ីឲ្យ; ១៍១១៨ង; យហាច៍ ង)។

ឆល្យុក្ខិត្តា កតិតាតិ ខេយាដតា ឧចំ ព្លុង ចត្យុហិបិ បខេងហិ បរិឃត្តិឆខេល្យាខេឃច កហិខេតា, តខេដ្ឋកឆាយំ បត “សចតខេចលិយំ, វុបបរិក្ខណខេចលិយំ, បដិបត្ថតខេចលិឃត្តិ សត្ថងាបិ ព្លុដ្ឋខេយចាតិ យទុទំ, សត្តត្ថាកត្ថាណសត្តិស្សឃាឃ បដិភាតសយុងាឃ បចត្តិតត្វា ស្សុប្បចត្តិកាចខេតា, តិស្សុណភាចខេតា ច បក្យុណំ, ចិកដិតត្ថស្ស អត្ថស្ស លត្ថឌិចខេសត, ក្យុសលិឌិចខេសត, វុខេទ្ទសាឌិចខេសត ច ស្សុដ្ឋ ចិកដតខេតា ស្សុចិកត្តត្តិ តឹហិបិ បខេងហិ បរិឃត្តិឆល្យុខេយច ចងឹ”តិ (ចិ៍ ច៍ អដ្ឋ៍ ប៉ីប៉ីលិ) ទុត្តំ អាបាទិកាខេល ចិឃ យជ្ឈតកាខេលបិ, កខេឆត្ថស្ស ចិឃ ស្សុណត្ថស្សាបិ សល្យុតឹកាចខេតា វុភខេតាបច្ចុក្ខតាងស្សតត្តិ ព្លុងខេច “ព្លុយ”ត្តិ អាសត្ថបច្ចុក្ខចតយាហ៍ ប្លុត “ឆល្យុ”ត្តិ ព្លុងំ ឃឆាទុត្តស្ស ចត្យុត្តិងស្សាបិ ឆល្យុស្ស សាឆារណចតំ បរិឃត្តិឆខេល្យាបិ ហិ សខេណាស្សុ ច ឞឹខេលស្សុ ច បតិដ្ឋាតយត្តាឃបិ ឃាឆាចបដិបត្តិឃា អបាឃបតខេតា ឆាខេរតិ, ព្លុយស្ស ច អត្តស្ស ព្លុងខេយច លេត្តូយាណចកចិយាតំ សាឆកត្តិ ងដ្ឋត្វា សាឆារណភាខេចត ឃឆាទុត្តំ ឆល្យុំ បច្ចុក្ខំ កត្វា ងស្សខេត្ថា ប្លុត “ព្លុយ”ត្តិ អាហ៍ ឃស្វា ខេចសា ភ-ការតូខេឃត ច បដិយល្លិតា ខេងាឆកកាឆា, តស្វា តតិឃបិខេង យទុរសខេទ្ទ យ-ការខេរា អឆិខេកាបិ អរិឃចរិឃាឌិបខេងហិ ចិឃ អខេតកក្ខរបខេងត ឃុត្តត្វា អត្ថុបខេឌ្ឋាតិ ងដ្ឋត្វា។

ដិដ្ឋិឞីលសញ្ញខេតតាតិ “ឃាយំ ដិដ្ឋិ អរិឃា តិយ្យាតិកា តិយ្យាតិ តក្កខេស្ស សយ្យា ទុក្ខក្ខឃាឃ, តឆាទ្រុបិឃ ដិដ្ឋិឃា ដិដ្ឋិ សាយញ្ញាខេកតា ចិហខេតី”តិ (ឌី៍ និ៍ ១៍១១៣, ១៤៩; អ៍ និ៍ ៩៍១១; បរិ៍ ១៧៣) ឧចំ ទុត្តាឃ ដិដ្ឋិឃា ខេចច “ឃាតិ តាតិ ឞីលាតិ អខណ្ឌាតិ អច្ឆិទ្ទាតិ

ᩋᩈᨻᩃᩣᨶᩥ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᩣᩈᩣᨶᩥ ᨽᩩᨩᩥᩔᩣᨶᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩩᨸ᩠ᨸᩈᨲ᩠ᨳᩣᨶᩥ ᩋᨸᩁᩣᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ ᩈᨾᩣᨵᩥᩈᩴᩅᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨶᩥ, ᨲᨳᩣᩁᩪᨸᩮᩉᩥ ᩈᩦᩃᩮᩉᩥ ᩈᩦᩃᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨣᨲᩮᩣ ᩅᩥᩉᩁᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪃᩺᪃᪂᪄, ᪃᪅᪆; ᨾ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪁᩺᪄᪉᪂; ᪃᩺᪅᪄; ᩋ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪆᩺᪁᪂; ᨸᩁᩥ᩺ ᪂᪇᪄) ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᩦᩃᩣᨶᩴ ᩈᩴᩉᨲᨽᩣᩅᩮᨶ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩦᩃᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᩈᩴᩉᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨥᨭᩥᨲᩮᩣ, ᩈᨾᩮᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩺ ᩋᩁᩥᨿᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᩉᩥ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨴᩪᩁᩮ ᨮᩥᨲᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨣᩩᨱᩈᩣᨾᨣ᩠ᨣᩥᨿᩣ ᩈᩴᩉᨲᩣ ᩑᩅ᩺ “ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᩣᩉᨧ᩠ᨧᨸᩣᨮᩮᨶ ᩈᨾᩮᨶ᩠ᨲᩥ᩺

ᨿᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨦ᩠ᨥᩮ᩺ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨶ᩠ᨶᩣᨴᩥᨴᩮᨿ᩠ᨿᨵᨾ᩠ᨾᩴ, ᨣᩣᨳᩣᨻᨶ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᨶ ᩋᨶᩩᨶᩣᩈᩥᨠᩃᩮᩣᨸᩮᩣ ᨴᩮᩣᨵᨠᩣᨴᩣ ᩉᩮᩈᩣ᩺ ᨾᩉᨸ᩠ᨹᩃᨾᩣᩉᩪᨲᩥ “ᨾᩉᨸ᩠ᨹᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᩣᩉᩩ᩺ ᨧᨲᩪᩈᩪᨲᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨧ-ᨠᩣᩁᩮᩣ ᩋᨵᩥᨠᩮᩣᨸᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩩᨸᨶᨿᩮᩣ᩺ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᩈᩩᨧᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩩᨧᩦᩈᩩ᩺ “ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨹᩃᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᩈᩴ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪅᩺᪃᪇᪇) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨸᩩᩁᩥᩈᨿᩩᨣᩮᩈᩩ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᩔ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᨴᩔᨶᩮᨶ, ᩋᩁᩥᨿᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨸᨧ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨴᩔᩣᩅᩥᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩈᩣ᩺ ᨲᩮ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨭ᩠ᨮᨹᩃᨭ᩠ᨮᩮ ᨿᩩᨣᩃᩮ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨣᨱᨶᩮᨶ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩈᨦ᩠ᨥᩴ ᩈᩁᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩁᨱᩣᨿ ᨸᩁᩣᨿᨱᩣᨿ ᩋᨸᩣᨿᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᩁᩥᨲᩣᨱᩣᨿ ᩏᨸᩮᩉᩥ ᨣᨧ᩠ᨨ ᨽᨩ ᩈᩮᩅ, ᩑᩅᩴ ᩅᩣ ᨩᩣᨶᩣᩉᩥ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᩔᩪᨲᩥ ᩈᩉ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩈᩩ ᩈᩩᨧᩦᩈᩩ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨸᩩᩁᩥᩈᨿᩩᨣᩮᩈᩩ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᩉᨸ᩠ᨹᩃᨾᩣᩉᩩ, ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩈᩣ ᨲᩮ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᩈᨦ᩠ᨥᩴ ᩈᩁᨱᨲ᩠ᨳᨾᩩᨸᩮᩉᩦᨲᩥ ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᩺ ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ ᨸᨭᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᩅ᩺ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨣᩣᨳᩣᩈᩩᨡᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᩩᩁᩥᩈᨸᨴᩮ ᩑᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨸᨴᩮ ᨧ ᩁᩔᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ᩺

ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣᨲᩥ “ᩑᩈᩣᩉ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩅᨧᨶᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ᩺ ᨲᩦᩉᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ “ᩈᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨾᨶᩣᨲᩥ, ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨧ “ᩈᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨾᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩣᨲᩥ᩺ ᨸᨭᩥᩅᩮᨴᩮᩈᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩉᨴᨿᨣᨲᩴ ᩅᩣᨧᩣᨿ ᨸᩅᩮᨴᩮᩈᩥ᩺

ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩔ ᩅᩥᩈᨿᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᨹᩃᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩮᨴᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ, ᨠᨲ᩠ᨲᩩ ᨧ ᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩣᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᩈᩉ ᨠᨲ᩠ᨲᩩᨶᩣ ᨲᩴ ᩅᩥᨵᩥᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩮᩈᩩ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᨲ᩠ᨳᩴ...ᨸᩮ... ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺ “ᨿᩮᩣ ᨧ ᩈᩁᨱᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦ”ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᩉᩥ ᨠᨲ᩠ᨲᩣᩁᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩔᩮᩅ ᩋᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ, “ᩈᩁᨱᨣᨾᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨧ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᨾᩮᩅ, “ᩈᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᨸᨶ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩅᩥᩈᨿᩣᨴᨿᩮᩣ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩮᩣᨴᩣᨶᩴ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩴ, ᨶᨶᩩ ᩅᩮᩣᨴᩣᨶᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩣᨿ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ? ᩈᨧ᩠ᨧᨾᩮᨲᩴ, ᨲᩴ ᨸᨶ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶᩮᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩴ᩺ ᨿᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᨶᩮᩈᩴ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᩁᨱᩣᨶᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩮᨶ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨸᩉᩣᨶᩮᨶ ᩅᩮᩣᨴᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᩺ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᩁᨱᩈᨴ᩠ᨴᨲᩮᩣ, “ᩈᩁᨱᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ”ᨲᩥᨸᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ, ᩋᨿᨾᩮᩅᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᩉᩥᩴᩈᨲ᩠ᨳᩔ ᩈᩁᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᩅᩈᩮᨶᩮᨲᩴ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨵᩣᨲ᩠ᩅᨲ᩠ᨳᩅᩈᩮᨶ “ᩉᩥᩴᩈᨲᩦᨲᩥ ᩈᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨸᨶ ᩉᩥᩴᩈᨶᩴ ᨠᩮᩈᩴ, ᨠᨳᩴ, ᨠᩔ ᩅᩣᨲᩥ ᨧᩮᩣᨴᨶᩴ ᩈᩮᩣᨵᩮᨲᩥ “ᩈᩁᨱᨣᨲᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ᩺ ᨠᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩥ ᩈᩁᨱᨣᨲᩣᨶᩴ᩺ ᨠᨳᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩮᨶ᩺ ᨠᩔᩣᨲᩥ ᨽᨿᩣᨴᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᩺ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩁᨱᨣᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ “ᩈᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨲᩣᨶᩴ᩺ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩮᨶᩣᨲᩥ “ᩈᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᨾᨶᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ᩺ ᨽᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨭ᩠ᨭᨽᨿᩴ᩺ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨲ᩠ᨲᩣᩈᩴ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᩺ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨿᩥᨠᨴᩩᨠ᩠ᨡᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ᩺ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᨸᩁᩥᨠᩥᩃᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨾ᩠ᨸᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ᩺ “ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨸᩁᩥᨠᩥᩃᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ

ឋិចិតាឆត់, ឋយុបតាបត់ ចា”តិ កត្វា, តឃិឝ់ ឋត្តំ បឧរតា ឋលកទាឃំ អាចិ កចិឃ្យតិ˙ ហិឋតរត្វោ ចិតាឋតរយច, ត បត ឋត្តហិឋតយិចាតិ ឝរឃ្យតិ “ហតតិ ចិតារឋតិ”តិ ឌ្លយិតា˙ ៩តត្តិ ឋរលាបឝ˙ អឆិចតត្តិ តាឃំ, បឋិន្តចឝត់ ចា, ឃចាក្ឋ្ម ចា ក្យាំ អឆិកិច្ច បចត្តចឝត់˙ រតតាហ “ឧតតត្តឃរឃ្យចា”តិ˙

៩ចំ ហិឋតត្វចរយត អចិរឋឋរតា ឋរលាឋត្តុំ ឝរឃ្យត្វា ឌ្លឝាតិ តឝត្វចរយតច ចិរឋឋរតា ឝរឃ្យតុំ “អច ចា”តិអាឌិ ចុត្តំ˙ ឧតតត្តឃឃ្យ បចក្ខុក់ ហិឋតការលាឝឃ្យតរយច ហិ បុរិយតឃរតា ឌ្លយឃ្យ ចិរឋរឋាតិ˙ តត្វ ហិរត បចត្តុរតតាតិ “ឋយ្យតត្ថិលិ កិត្តរច ចិហរចា”តិអាឌិតា (យ˙ តិ˙ ១˙៤១, ៤៨) អតត្វ ឋត្តាត់ តិរឃាឌរតត˙ អហិតា ច តិចត្តុរតត˙ អតត្វ “បិលាតិបិតឃ្យ រតា បិបរកា ចិបិរកា, បិបក់ អកិឋយ្យទាឃ”ត្តិអាឌិតា អាឌិតចឝឃ្យតាឌិយុរលត អតត្វរតា ច ឋត្តាត់ តិចត្តុរតត˙ កឃំ ហិឋតិតិ ហិតាហិរតឃុ អយ្យចត្តិបចត្តិរហតុក់ ញ្ឃឋត់ អយ្យចត្តិករលាត ចិតារឋតិ˙ កចកត្តារា ក្តតាររលាត យក្កឋត្តុរតា ឆរយុា, ឋលតិត្ថាតឋត្តុរតា បត អឃ្យាឋឝារតត ឋត្តាត់ កឃំ ហិឋតិតិ រឃាឌតា˙ កាទាតត្តិ ឌាតចរឋត, បុឌាចរយត ច ក្ដបតិតាត់ ឋក្ការាត់˙ អតុបឋរក្កាបិ ហិ ឋរក្ខា ត៌ឋាបឋរក្កា ចិឃ អត្វចិរឋឋចាឆរកា “អយ្យកយ្យិ កត់ កាទ់, បុត្តុ រហាតិ យហបុ្យល”ត្តិអាឌិឃុ ចិឃ˙ អតុត្តុឧឝក្លិរលាឃ្យកាឆរតា ចិបុលឋលបឌិលិកតរលាត ឋត្តាត់ កឃំ ហិ ឋតិតិ រឃាឌរតត្តុំ˙ ឌ្លយិតាបិ បឧិឃារឃតាតិ ឧតតត្តឃឃ្យ បចក្ខុក់ ហិឋតកាចការលាឝឃ្យតចរយត ចិកឌិត្វា ចុរត្តត ឌ្លយិតាបិ ការលាត˙ ឃត្វា បតិឝ់ ឋរលាបឝ់ តាឆបឝ់ ចិឃ ឃុឌ្ឌតាយបឝត្តា ឆាត្វត្វុំ អតត្តាតិត់ កត្វា ឋរក្កតត្វយ្យិ ចឝតិ, តឃ្វា រហុត្ថា ឋរលាំ បរាឃលាត្តិ អរត្វា ចុរត្តាតិ ឌដ្ឋត្តុំ˙

៩ចំ ឋរលាត្វុំ ឝរឃ្យត្វា ឌ្លឝាតិ ឋរលាកយតត្វុំ ឝរឃ្យរត្តា “តបុ្យឋាឝា”តិអាឌិយាហ˙ តត្វ “ឋយុាឋត្ថុរត្ថា កកចា, ឋុាក្លរតា ឆរយុា, ឃុបុ្យឌបរត្តា ឋរត្តៅ”តិ ៩ចយាឌិតា តឋ្វិ ឧតតត្តុរឃ បឋារឝា តបុ្យឋារឝា, តឝឝច ឧតតត្តឃំ ករុ ៩តឃ្យាតិ តក្កុរុ, តឃ្យ ការចា តក្កុរុតា, តបុ្យឋារឝា ច តក្កុរុតា ច តបុ្យឋាឝតក្កុរុតា, តាហិ˙ ចិហតកិរលរឋា ចិន្ទុតចិចិកិច្ឆាឋរយុាហាឋន្តិឃាឌិបិបឆយុត្តា, តឝឝច ឧតតត្តឃំ បរាឃលាំ បរាកាតិ តាលាំ រលាំ ៩តឃ្យាតិ តបុ្យរាឃរលា, តឃ្យ ការចា តបុ្យរាឃលាតា, ឋារឃច អាការរា តបុ្យរាឃលាតាការរា, រតត បចរត្តា តបុ្យរាឃលាតាការបុ្យចរត្តា˙ ៩ត្វ ច បឋាឝក្កហរលាត រលិកិឃំ ឋរលាកយតយាហ˙ តឝិក្បា ឋត្ថាបឆាត់, ត ចាលាបឆាត់, ករុតាកហរលាត បត រលិក្យត្តុទ់˙ អទិឃា ហិ ឧតតត្តឃំ ក្យលាកិត្តុតាឃ បិឋាលាឆ្នុំ ចិឃ កទ់ កត្វា បឃ្យត្តិ, តឃ្វា តបុ្យឋារឝត តឝក្កបុ្យហាតចរឋត ចិហតកិរលរឋា, តក្កុរុតាឃ ច អការចការលារហតុត់ ឋយុរត្ថុចរឋតាតិ រឃាឌរតត្តុំ˙ តបុ្យរាឃលាតា បតត្វ តក្កុតិកតាតិ តាឃ ចតុត្តិឆយ្យិ ចក្លុយាត់ ឋរលាកយត់ កហិតត្តិ ឌដ្ឋត្តុំ˙ អចិរឋឋរយត ចា បឋាឝករុតា ឌោតិតាតិ បឋាឝក្កហរលាត អតរចត្វុបុ្យឋាឝឃ្យ រលិកិឃឃ្យ, អរចត្វុបុ្យឋាឝឃ្យ ច រលិក្យត្តុរឃ្យ កហាំ, តចា ករុតាកហរលាត រលិកិឃឃ្យ ករុករលាឃ្យ, រលិក្យត្តុរឃ្យ ចាតិ ក្ករឃតបិ បរឝត ក្កឃយ្យិ រលិកិឃរលិក្យត្តុរឋរលាកយត់ រឃាឌរតត្តុំ˙

ក្ដបុ្យត្តុតិ ចិត្តុរយរតតាតិ ក្ដបុ្យារឝា, ឋយុ្យឃុត្តុឆយុឋយុរហា, ចិត្តុត្ថា ត់ ក្ដបុ្យារឝា ចាតិ ចិត្តុបុ្យារឝា˙ ឋយាហារត្វុរត្តុបិ ហិ កត្វុចិ បុលិក្កុយិត្ថិ ឋត្តចិត្ត, តឝាការបុ្យចត្តុំ ឋត្ថាបត្លាឌិឋយុ្យឃុត្តុឆយុឋហិត់ ចិត្តុំ ឋរលាកយត់ តាឃ “ឋរលាត្តិ កត្ថតិ ៩រតតាតិ កត្វា”តិ ចុត្តុំ˙ រហាតិ˙ “ត់ឋយក្កិ”តិអាឌិ កត្វុចិកាចតា˙ រតត ឃចាចុត្តុចិត្តុបុ្យាររឝត ឋយក្កិតិ ត់ឋយក្កិ˙ រតតាហ “ចុត្តុបុ្យការរតចិត្តុបុ្យាររឝតា”តិ˙ ក្ដរបតិតិ កឌតិ រឋចតិ បឃិរុបិឋតិ, ឌាតាតិ ចា, ឌ្លុ្យាតិ អរត្វា˙

លោកុត្តរំ សរណគមនំ កេសន្តិ អាហ “ទិដ្ឋសច្ចាន”ន្តិ, អដ្ឋន្នំ អរិយបុគ្គលានន្តិ អត្ថោ។ កទា តំ ឥជ្ឈតីតិ អាហ “មគ្គក្ខណេ”តិ, “ឥជ្ឈតី”តិ បទេន ចេតស្ស សម្ពន្ធោ។ មគ្គក្ខណេ ឥជ្ឈមានេនេវ ហិ ចតុសច្ចាភិសមយេន ផលដ្ឋានម្បិ សរណគមនតា សិទ្ធា លោកុត្តរសរណគមនស្ស ភេទាភាវតោ, តេសញ្ច ឯកសន្តានត្តា។ កថំ តំ ឥជ្ឈតីតិ អាហ “សរណគមនុបក្កិលេសសមុច្ឆេទេនា”តិអាទិ, ឧបក្កិលេសសមុច្ឆេទតោ, អារម្មណតោ, កិច្ចតោ ច សកលេបិ រតនត្តយេ ឥជ្ឈតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ សរណគមនុបក្កិលេសសមុច្ឆេទេនាតិ ចេត្ថ បហានាភិសមយំ សន្ធាយ វុត្តំ, អារម្មណតោតិ សច្ឆិកិរិយាភិសមយំ។ និព្ពានារម្មណំ ហុត្វា អារម្មណតោ ឥជ្ឈតីតិ ហិ យោជេតព្ពំ, ត្វា-សទ្ទោ ច ហេតុត្ថវាចកោ យថា “សក្កោ ហុត្វា និព្ពត្តី”តិ (ធ។ ប។ អដ្ឋ។ ១.១.១៨)។ អបិច “អារម្មណតោ”តិ វុត្តមេវត្ថំ សង្ខេបតោ និយមេតិ “និព្ពានារម្មណំ ហុត្វា”តិ ឥមិនា។ “កិច្ចតោ”តិ តទវសេសំ ភាវនាភិសមយំ បរិញ្ញាភិសមយញ្ច សន្ធាយ វុត្តំ។ “អារម្មណតោ និព្ពានារម្មណំ ហុត្វា”តិ ឯតេន វា មគ្គក្ខណានុរូបំ ឯការម្មណំ ទស្សេត្វា “កិច្ចតោ”តិ ឥមិនា បហានតោ អវសេសំ កិច្ចត្តយំ ទស្សិតន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ “មគ្គក្ខណេ, និព្ពានារម្មណំ ហុត្វា”តិ ច វុត្តត្តា អត្ថតោ មគ្គញាណសង្ខាតោ ចតុសច្ចាភិសមយោ ឯវ លោកុត្តរសរណគមនន្តិ វិញ្ញាយតិ។ តត្ថ ហិ ចតុសច្ចាភិសមយេន សរណគមនុបក្កិលេសស្ស បហានាភិសមយវសេន សមុច្ឆិន្ទនំ ភវតិ, និព្ពានធម្មោ បន សច្ឆិកិរិយាភិសមយវសេន, មគ្គធម្មោ ច ភាវនាភិសមយវសេន បដិវិជ្ឈិយមានោយេវ សរណគមនត្តំ សាធេតិ, ពុទ្ធគុណា បន សាវកគោចរភូតា បរិញ្ញាភិសមយវសេន បដិវិជ្ឈិយមានា សរណគមនត្តំ សាធេន្តិ, តថា អរិយសង្ឃគុណា។ តេនាហ “សកលេបិ រតនត្តយេ ឥជ្ឈតី”តិ។

ផលបរិយត្តីនមេត្ថ វុត្តនយេន មគ្គានុគុណប្បវត្តិយា គហណំ, អបរិញ្ញេយ្យភាវតោ ពុទ្ធសង្ឃគុណានំ តគ្គុណសាមញ្ញតាយាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ ឯវញ្ហិ សកលភាវវិសិដ្ឋវចនំ ឧបបន្នំ ហោតីតិ។ ឥជ្ឈន្តញ្ច សហេវ ឥជ្ឈតិ, ន លោកិយំ វិយ បដិបាដិយា។ អសម្មោហបដិវេធេន បដិវិទ្ធត្តាតិ គហេតព្ពំ។ បទីបស្ស វិយ ហិ ឯកក្ខណេនេវ មគ្គស្ស ចតុកិច្ចសាធនន្តិ។ យេ បន វទន្តិ “សរណគមនំ និព្ពានារម្មណំ ហុត្វា ន បវត្តតិ, មគ្គស្ស អធិគតត្តា បន អធិគតមេវ តំ ហោតិ ឯកច្ចានំ តេវិជ្ជាទីនំ លោកិយវិជ្ជាទយោ វិយា”តិ, តេសំ បន វចនេ លោកិយមេវ សរណគមនំ សិយា, ន លោកុត្តរំ, តញ្ច អយុត្តមេវ ទុវិធស្សាបិ តស្ស ឥច្ឆិតព្ពត្តា។ តទង្គប្បហានេន សរណគមនុបក្កិលេសវិក្ខម្ភនំ។ អារម្មណតោ ពុទ្ធាទិគុណារម្មណំ ហុត្វាតិ ឯត្ថាបិ វុត្តនយេន អត្ថោ, សរណគមនុបក្កិលេសវិក្ខម្ភនតោ, អារម្មណតោ ច សកលេបិ រតនត្តយេ ឥជ្ឈតីតិ វុត្តំ ហោតិ។

តត្ថ លោកិយសរណគមនំ “សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភគវា”តិអាទិនា សទ្ធាបដិលាភោ។ សទ្ធាមូលិកាតិ យថាវុត្តសទ្ធាបុព្ពង្គមា។ សហជាតវសេន បុព្ពង្គមតាយេវ ហិ តម្មូលិកតា។ សទ្ធាវិរហិតស្ស ពុទ្ធាទីសុ សម្មាទស្សនស្ស អសម្ភវតោ។ សម្មាទិដ្ឋិ នាម ពុទ្ធសុពុទ្ធតំ, ធម្មសុធម្មតំ, សង្ឃសុប្បដិបន្នតញ្ច លោកិយាវពោធវសេន សម្មា ញាយេន ទស្សនតោ។ “សទ្ធាបដិលាភោ”តិ វត្វា សម្មាទិដ្ឋិវិរហិតាបិ សទ្ធា លោកិយសរណគមនន្តិ ទស្សេតិ, “សទ្ធាមូលិកា ច សម្មាទិដ្ឋី”តិ បន ឯតេន សទ្ធូបនិស្សយា យថាវុត្តា បញ្ញាតិ។ លោកិយម្បិ ហិ សរណគមនំ ទុវិធំ ញាណសម្បយុត្តំ, ញាណវិប្បយុត្តញ្ច។ តត្ថ បឋមេន បទេន មាតាទីហិ ឧស្សាហិតទារកាទីនំ វិយ ញាណវិប្បយុត្តំ សរណគមនំ គហិតំ, ទុតិយេន បន ញាណសម្បយុត្តំ។ តទុភយមេវ បុញ្ញកិរិយវត្ថុវិសេសភាវេន វុច្ចតិ “ទសសុ បុញ្ញកិរិយវត្ថូសុ

ទិដ្ឋិជុកម្មន្តិ វុច្ចតី”តិ អាហ។ ទិដ្ឋិ ឯវ អត្តនោ បច្ចយេហិ ឧជុំ ករីយតីតិ ហិ អត្ថេន សម្មាទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិជុកម្មភាវោ, ទិដ្ឋិ ឧជុំ ករីយតិ ឯតេនាតិ អត្ថេន បន សទ្ធាយបិ។ សទ្ធាសម្មាទិដ្ឋិក្ខមនេន វេត្ថ ពហុសាវកស្សាបិ ចិត្តុប្បាទស្ស គហណំ, ទិដ្ឋិជុកម្មុបនេន ច យថាវុត្តេន ករណសាធនេន, ឯវញ្ច កត្វា “ពហុវាយាមាការប្បវត្តោ ចិត្តុប្បាទោ”តិ ហេដ្ឋា វុត្តវចនំ សមត្ថិតំ ហោតិ, សទ្ធាសម្មាទិដ្ឋីនំ បន ចិន្ធុំ គហណំ តំសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទស្ស ពហុសាវកតាយាតិ ទដ្ឋព្វំ។

តយិទន្តិ លោកិយំ សវនាមយនយេន បច្ចាយតិ លោកុត្តរស្ស តថា អនេកាការតោ។ តស្ស ហិ យក្ខិភេទនយេន វុត្តនយេន ញាណេនតោ តថាទិវស្ស សយាតាតស្ស អចិន្តយាតត្តា ឯវ អនេកា ន សម្ភវតីតិ។ អត្តា សត្តិយ្យាតីយតិ អប្បីយតិ បរិច្ឆិជ្ជីយតិ ឯតេនាតិ អត្តសត្តិយ្យាតនំ, យថាវុត្តំ សវនាមយនសង្ខាតំ ទិដ្ឋិជុកម្មំ។ តំ វោតត្តយំ បវាយណំ បដិសវនាយេតស្សាតិ ពហុវាយនោ, បុក្កលោ, ចិត្តុប្បាទោ វា, តស្ស ភាវោ ពហុវាយនតា, តនេវ ទិដ្ឋិជុកម្មំ។ “សវន”ន្តិ អធិប្បាយេន និស្សកាទំ អនេត្តវាសិកភាវសង្ខាតំ វត្តុបដិវត្តាទិករណំ ឧបកន្តិ ឯតេនាតិ និស្សកាទុបកយតំ សវនាមយតាធិប្បាយេនេវ បលិបតតិ ឯតេនាតិ បលិបិតោ, បលិបតនវិញ្ញាន អកិចាងតបច្ចុប្បន្នអត្ថលិកម្មសាម្បីនិកម្មយេវ, សព្វត្ថ ច អត្តនោ យថាវុត្តទិដ្ឋិជុកម្មយេវ វេទិតព្វំ។

សំសារទុក្ខតិត្តរណត្ថំ អត្តនោ អត្តភាវស្ស បរិច្ឆេទនំ អត្តបរិច្ឆេទនំ។ ពហុវាយនតាទីសុបិ ឯវមេវ នយោ។ ហិតោបទេសកថាបរិយាយេន ធម្មស្សាបិ អាចរិយភាវោ សម្ភាវរីយតិ “ចលោ អនត្ថា អចលោ ច, តេ សត្តារោ ឧកោយយា”តិអាទីសុ វិយាតិ អាហ “ធម្មស្ស អនេត្តវាសិកោ”តិ។ “អកិចាងតា”តិអាទិ បលិបិតស្ស អត្ថទស្សនំ។ ញុទ្ធាទីនំ វេវាតិ អវធារណស្ស អត្តសត្តិយ្យាតនតាទីសុបិ សីហកាតិកវសេន អធិការោ វេទិតព្វោ។ ឯវញ្ហិ តទញ្ញាតិវត្តនំ គតំ ហោតីតិ។ “ញាណេយ្យសិញ្ជ”តិអាទិ វត្តព្វា បវត្តនស្ស សមត្ថំ, ការណទស្សនំ វា។

ឯតំ អត្តសត្តិយ្យាតនតាទីតិ ឯតេន បការេន ទស្សេត្វា ញាណាតិ អបរេហិបិ បការេហិ ទស្សេតុំ “អបិចា”តិអាទិ អារទ្ធំ, ឯតេន អត្តសត្តិយ្យាតនពហុវាយនតាទីនំ វត្ថុំ បរិយាយន្តរេហិបិ អត្តសត្តិយ្យាតនពហុវាយនតាទិ គតមេវ ហោតិ អត្ថស្ស អភិត្តត្តា យថា តំ “និក្ខាបច្ឆក្ខាតអក្ខតារោរាចតាតី”តិ ទស្សេតិ។ ខីចិតបរិយត្តិកន្តិ កាចតប៉ុសកចចនំ, យាចខីចំ កន្ឋាយីតិ អត្ថោ។ យហាកស្សបោ កិរ សយមេវ បព្ពជិតវេសំ គហេត្វា យហាតិត្ថតោឍូលាកាយតោ និក្ខមិត្វា កច្ឆន្តោ តិកាទុតយក្កំ បច្ចក្កយតំ គត្វា អត្តនា ច រាជគហំ, អត្តនា ច តាឡអត្ថំ ពាហុបុត្តកតិគ្រោធរុក្ខមូលេ ឯកកយេវ តិសិន្នំ ភកវន្តំ បស្សិត្វា “អយំ ភកវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ”តិ អជាតន្តោយេវ “សត្ថារញ្ច វតាហំ បស្សេយ្យំ, ភកវន្តមេវ បស្សេយ្យ”ន្តិអាទិនា (សំ. និ. ១.៨៥) សវនាមយតាយកាសិ។ តេត វុត្តំ “យហាកស្សបស្ស សវនាមយតំ វិយា”តិ។ ចិត្តារោ កស្សបសំយុត្តដ្ឋកថាយំ (សំ. និ. អដ្ឋ. ១.១.៨៥) គហេតព្វោ។ តត្ថ សត្ថារញ្ចវតាហំ បស្សេយ្យំ, ភកវន្តមេវ បស្សេយ្យន្តិ សចេ អហំ សត្ថារំ បស្សេយ្យំ, ឥមំ ភកវន្តំយេវ បស្សេយ្យំ។ ន ហិ មេ ឥតោ អញ្ញេន សត្ថារា ភវិតុំ សក្កា។ សុគតញ្ច វតាហំ បស្សេយ្យំ, ភកវន្តមេវ បស្សេយ្យន្តិ សចេ អហំ សម្មាបដិបត្តិយា សុដ្ឋុ គតត្តា សុគតំ នាម បស្សេយ្យំ, ឥមំ ភកវន្តំយេវ បស្សេយ្យំ។ ន ហិ មេ ឥតោ អញ្ញេន សុគតេន ភវិតុំ សក្កា។ សម្មាសម្ពុទ្ធញ្ច វតាហំ បស្សេយ្យំ, ភកវន្តមេវ បស្សេយ្យន្តិ សចេ អហំ សម្មា សាមញ្ច សច្ចានិ ពុទ្ធត្តា សម្មាសម្ពុទ្ធំ នាម បស្សេយ្យំ, ឥមំ ភកវន្តំយេវ បស្សេយ្យំ, ន ហិ មេ ឥតោ អញ្ញេន សម្មាសម្ពុទ្ធេន ភវិតុំ សក្កាតិ

អយមេត្ថ អដ្ឋកថា៑ សង្ខេត្ថ ច-សទ្ទោ, ចត-សទ្ទោ ច បទបូរណមត្តំ, ឯទ-សទ្ទេន ចា កថិតត្ថំ “សទេ”តិ អដ្ឋកថាយំ (ឝ៑ តិ៑ អដ្ឋ៑ ១.១៑ ១៥៣) វុត្តត្តា៑ ចត-សទ្ទោ ច បស្សិតុកាមតាយ ទុក្ខសត្តំ ឌីឃេតីតិបិ យុជ្ជតិ៑

“ឯវា អហ”ន្តិអាទិ វុត្តតិបិឯត អាច្ចអចកបុវេត្តោ៑ តត្ថ កិញ្ចាបិ ឃេក្កេតច តស្ស សរណាគមនយាកតំ, ឯវាតាបត្តកាចស្សតត្តំ, បត បសាគាត្ថុបទស្សតត្តញ្ចា ឲចំ ចាចំ កិត្តតីតិ តទដ្ឋកថាយំ (បុ៑ តិ៑ អដ្ឋ៑ ១.១ប័១) វុត្តំ៑ កាយា កាយត្តិ អត្តាញ្ញា ឯទចកាយា អត្តា ឯទចកាយំ, ឯទចតាតំ ចា ឲុទ្ធកំ, យកត្តញ្ចា កាយត្តិបិ អវេត្ថ៑ បុរា បុរត្តិ ឲុត្តាបិ ឲុវេច តយោ៑ ឆមុស្ស ច បុឆមុតត្តិ ពុទ្ធស្ស បុពុទ្ធំ, ឆមុស្ស បុឆមុតំ, សង្ឃស្ស បុប្បដិបត្តតញ្ចា អកិត្តចិត្តាតិ សហ សមុច្ចយេត, បិយេវេសេត ច អវេត្ថ, សត្តិ តមស្សមាទេតា ឆមុឈោសរណា ហុត្វា ចិចរិស្សាមីតិ វុត្តំ ហោតិ៑

អាច្ចអចកាឌីតត្តិ អាឌិ-សទ្ទេន សាតាកិទេហមចតាឌីតមិ សង្គហោ៑ តតុ ច ឲុវេត អាច្ចអចកាទេយា អធិកតមក្កត្តា ឃេក្កេតច អាកតសរណាគមតា, កស្មា ទេតំ តប្បាយណតាសរណាគមតំ វុត្តត្តិ? ឃេក្កតាកតសរណាគមេតហិបិ ទេតហិ តប្បាយណតាកាទស្ស បវេទឹតត្តា៑ “ឯវា អហំ ចិចរិស្សាមិ...បេ... បុឆមុតំ, (ឝ៑ តិ៑ ១.១៣៩; បុ៑ តិ៑ ១៥៣) ទេត យមំ ចិចរិស្សាម, កាយា កាយំ តកា តកំ...បេ... បុឆមុត”ន្តិ (បុ៑ តិ៑ ១ប័១) ច ហិ ឲុទេតហិ តប្បាយណតាកាទោ បវេទឹតោ៑ តស្មា សរណាគមតចិវេសមេតបក្ខិត្វា បវេទគតាកាទមត្ត៑ ៥បឌីសទ្ទេត ឲចំ វុត្តត្តិ ឌដ្ឋព្ពំ៑ អធាតិ “កថំ ទោ (ពាហុណោ ហោតី”តិអាឌិតា បុដ្ឋស្ស អដ្ឋចិឆបញ្ហស្ស “បុវេត្តតិចាឃំ យោ ឯចឌី”តិអាឌិតា ព្យាករណបរិយោសាគកាលេ៑ ឌ្ឋកញាំមត្ថិមបណ្ណាសកោ (ពាហុាយុបុវេត្ត (ម៑ តិ៑ ១.១៥៣) បរិទុដ្ឋតីតិ បរិច្ចុបតិ៑ បរិសដ្ឋាហតីតិ បរិមជ្ជតិ៑ ឲចមិ បលិបិវេតា ឌដ្ឋវេត្តាតិ ឲចមិ បទមតិបច្ចកាទេត បលិបិវេតា ឌដ្ឋវេត្តា៑

ឯវា បតេសាតិ បលិបិវេតា៑ ពាតិ...បេ... ចទេសតាតិ ឲត្ថ ពាតិចទេសេត, កមចទេសេត, អាចរិយចទេសេត, ឌក្ខិណោយ្យចទេសតាតិ បទេច្ចំ ឲោរទេតត្តំ ៥ត្ថបទេតា បុឃ្យាតត្តា៑ តត្ថ ពាតិចទេសតាតិ ពាតិកាចចទេស៑ កាចប្បធាតតិទ្ទេសា ហិ អយំ, កាចទលិបតិទ្ទេសា ចា តត្តាចស្សច អធិប្បេតត្តា៑ ឲចំ សេសេបុបិ បលិបិតបទេត ឯទេតំ សព្វទ្ធោ តត្តសេត បលិបិតស្ស ចតុត្ថិឆត្តា៑ ទេតាហ “ឌក្ខិណោយ្យបលិបិវេតតា”តិ, ឌក្ខិណោយ្យតាទេហតុកេត បលិបិវេតតចាតិ អវេត្ថ៑ ឌ្ឋតទេហីតិ ពាតិកាចាឌីទេហតុកេហិ បលិបិវេតហិ៑ “ទេដ្ឋចទេសេតចា”តិអាឌិ តស្សចត្ថស្ស មមត្តំ៑ ឌ្ឋទាតិ “ត ឌ្ឋតទេហី”តិអាឌិតា វុត្តមេច អត្ថត្តយំ យធាក្កមំ ចិត្តាទេតា ទស្សតំ “តស្មា”តិអាឌិ វុត្តំ៑ “សាកិយោ ចា”តិ បិតុបក្ខេតា ពាតិកុលទស្សតំ, “កោលិយោ ចា”តិ បត យាតុបក្ខេតា៑ ចត្តីតិ បលិបិតស្ស ៥បលក្ខណចចតំ៑ ទាជបូឌីតោតិ ទាជុហិ, ទាជុតំ ចា បូឌីតោ យធា “កាយបូឌីតោ”តិ៑ បូជាចចតបយោគេ ហិ កត្តរិ សាមិចចតមិច្ឆត្តិ សទ្ទចិទ្ទ៑ កាចទេតាតិ ទៅធិសត្តស្សតស្ស, ពុទ្ធស្សតស្ស ចា កាចទេតា៑ ៥ក្កហិតត្តិ សិក្ខិតសិប្បំ៑

“ចតុសា”តិអាឌិ សិក្កាទលិចាទសុវេត្ត (ឌី៑ តិ៑ ១.១៩៥) ឃរមាចសត្តិ ឃទេរ ចសទេត្តា, កមុប្បចចតីយយោកទេតា ទេឆត្ថ កុមុទេត្ថ ៥បយោកចចតំ៑ កមុំ បទេយាជេមតិ កសិចាហិន្ទាឌីកមុំ បទេយាជេយ្យ៑ កុលិតញាត សត្តកាលំ ទុកាសឌីសំ ចត្តតិ, កទាឌិ ទាជាឌីចទេសត អាបទាបិ ៥ប្បជ្ជតិ, តស្មា “អាបទាសុ ៥ប្បត្តាសុ កថិស្សតី”តិ ឲចំ មតសិ កត្វា តិធាទេបព្យាតិ អាហ “អាបទាសុ កថិស្សតី”តិ៑ ឌ្ឋទេមសុ បត

ᨧᨲᩪᩈᩩ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩈᩩ “ᩑᨠᩮᨶ ᨠᩮᩣᨠᩮ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩᨷᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩᨷᩥ ᨴᩣᨶᩴ ᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩈᩮᩈᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮᩈᩩᨷᩥ ᩅᩮᨴᨶᩴ ᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ, ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨷᩣᨴᨷᩥᨿᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩅᩮᨴᨶᩦᨿᩮᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᩩ ᨩᩅᨶᩮᩈᩩ, ᩈᨷ᩠ᨷᨣᩮᩣᨲᩕᩣᨽᩪᨠᩴ, ᨷᨶ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᩴ ᨧᩣ ᩋᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᨷᨧ᩠ᨨᩣᩈᩥᩈᩮᨶ᩠ᨲᩣᨷᩥ ᨶᩥᨷ᩠ᨻᩣᨶᨣᩣᨾᩥᨷᨭᩥᨷᨴᩮᩅ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ. “ᨿᩮᩣ ᨷᨶ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ “ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩅᩈᩮᨶ…ᨷᩮ… ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔᨲ᩠ᨳᩔ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩅᨧᨶᩴ.

“ᩑᩅ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨷᨶ “ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨻ᩠ᨿᨲᩥᩁᩮᨠᩔᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩥᨷᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᨷᩁᩥᨱᩣᨾᩮᨿᩣᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᩉᩥᨲᩈᩁᨱᩣᨿ ᩈᩩᨷᩥᩈᩥᨠᩣᨿ ᨧᩣᨲᩥᨷᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᩑᩅᩦᨴᩥᩈᩮᩈᩩ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᨷᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨷᨠᨲᩥ ᩋᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ. ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩴ ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩅᩈᩮᨶ ᩋᩅᨲ᩠ᨳᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨳᩣᨲᩥ ᩋᨶᩩᨠᨯ᩠ᨰᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᩥᨷᩣᨲᩮᩣ “ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩴ ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩦ”ᨲᩥ ᩁᩪᨷᩴ ᨶᩥᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩁᩪᨷᩴ, ᩁᩪᨷᩣᩈᩦᨲᩴ ᨧᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ ᨲᨿᩥᨴᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩅᩈᩮᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩔᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᨶ ᩉᩥ ᩋᨠᩮᩣᨭᩔ ᨠᩣᩁᨱᩔᩣᨲᩥ, ᨲᩔ ᨷᨶ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩅᩈᩮᨶ ᩋᩅᨲ᩠ᨳᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ “ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩦ”ᨲᩥ. ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨣ᩠ᨣᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᨿᩣᨲᩣᨿ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᨽᩣᩅᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩋᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨣ᩠ᨣᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ. ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩩᨷᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ, ᨷᨠᨲᩥ ᨽᩣᩅᩴ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᨷ᩠ᨷᨽᩮᨴᩮᩣᨲᩥ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ, ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣᨠᩣᩁᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᩋᨶᩮᨠᩮᨴᩣᨷᩥ ᩈᩩᨡᩮᨶ ᨴᩮᩔᩥᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᨴᩮᩔᩥᨲᩴ ᨠᨲᩴ.

ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩑᩅ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᩁᨱᨣᨾᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩣᨶᩥ ᩅᩥᨷᩣᨠᨹᩃᨽᩣᩅᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ. ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣᨲᩥ ᩈᨠᩃᩔ ᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ. ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᩁᩥᩈᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᨹᩃᩴ, ᨲᨻ᩠ᨻᩥᨷᩁᩦᨲᩴ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨹᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ. ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᩣᩃᩥᨻᩦᨩᩣᨴᩦᨶᩴ ᨹᩃᩣᨶᩥ ᨲᩴᩈᨴᩥᩈᩣᨶᩥ ᩅᩥᨷᨠ᩠ᨠᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᩥᨷᩣᨠᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨾᩪᩃᨦ᩠ᨠᩩᩁᨷᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨶᩣᩊᩣᨴᩦᨶᩥ, ᩑᩅᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᨹᩃᩣᨶᩥ ᩋᩁᩪᨷᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᩮᨶ, ᩈᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩣᩅᩮᨶ ᨧ ᩈᨴᩥᩈᩣᨶᩥ ᩅᩥᨷᨠ᩠ᨠᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᩥᨷᩣᨠᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨲᨴᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᨷᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩋᩈᨴᩥᩈᩣᨶᩥ, ᨲᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ. “ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨷᨴᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨣᨾᩅᨧᨶᩴ ᨷᩥᨧ᩠ᨨᩣᨿᨶᩥᨴᩔᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩥ.

ᨿᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᨲᩥᩁᩮᨠᩮ, ᨿᩮᩣ ᨷᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨲᨲᩕᩣᨿᨾᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ – ᨻ᩠ᨿᨲᩥᩁᩮᨠᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨿᨴᩥ “ᨶᩣᩉᩴ ᩅᩮ ᩈᩁᨱᩴ ᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨶᩥ ᩅᨶᩣᨶᩥ ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ (ᨵ᩺ ᨷ᩺ ᪑᪘᪘) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨡᩮᨾᩴ ᩈᩁᨱᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩴ ᩈᩁᨱᩴ, ᩑᨲᩴ ᩈᩁᨱᨾᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨶ ᨷᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩈᨲᩥ ᨠᩥᩴ ᨶᩣᨾ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨡᩮᨾᩴ ᩈᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩴ ᩈᩁᨱᩴ, ᨠᩥᩴ ᨶᩣᨾ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᩈᩁᨱᨾᩣᨣᨾ᩠ᨾ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨷᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮ?

ᨿᩮᩣ ᨧ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨧ, ᩈᩴᨥᨬ᩠ᨧ ᩈᩁᨱᩴ ᨣᨲᩮᩣ…ᨷᩮ…

ᩑᨲᩴ ᨡᩮᩣ ᩈᩁᨱᩴ ᨡᩮᨾᩴ, ᩑᨲᩴ ᩈᩁᨱᨾᩩᨲ᩠ᨲᨾᩴ;

ᩑᨲᩴ ᩈᩁᨱᨾᩣᨣᨾ᩠ᨾ, ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨷᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ (ᨵ᩺ ᨷ᩺ ᪑᪘᪐-᪑᪙᪒);

ឯវមីទិសេសុំ លោកិយស្ស សរណាគមនស្ស អញ្ញតិត្ថិយាវន្ទនាទិនា កុប្បនតោ, ចលនតោ ច អកុប្បំ អចលំ លោកុត្តរមេវ សរណាគមនំ បកាសេតុំ “ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ, សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតី”តិ វុត្តំ វាចាសិលិដ្ឋត្ថេនាត្ថ សមាសន្តស្ស រស្សត្តំ “ទុក្ខ”ន្តិអាទិ “ចត្តារិ អរិយសច្ចានី”តិ វុត្តស្ស សរូបទស្សនំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមន្តិ ទុក្ខនិរោធំ ទុក្ខូបសមគាមិនន្តិ ទុក្ខនិរោធគាមិនិំ “ឯត”ន្តិ “ចត្តារិ...បេ... បស្សតី”តិ (ធ. ប. ១៩០) ឯវំ វុត្តំ លោកុត្តរសរណាគមនសង្ខាតំ អរិយសច្ចទស្សនំ ខេមា-សេដ្ឋា អចលារហេត្វា បតិដ្ឋេយបិ ខេមាទេតន្តា។

និច្ចតោ អនុបគមនាទិវសេនាតិ “និច្ច”ន្តិ អគ្គហណាទិវសេន, ឯតិនា ទិដ្ឋិសិតទ្ធេហិ ខេមា-សង្កមិច្ចន្តិ សង្កមិន្ទ “វុត្តមេវា”ន្តិអាទិនា ខោភណវិភង្គាទីសុ (ម. និ. ៣.១២៦; អ. និ. ១.២៦៨) អាគតំ បិដកត្តំ សង្គហកាវេន អាហរតិ។ អដ្ឋានន្តិ ជនកហេតុបដិក្ខេបោ។ អនវកាសោតិ បច្ចយហេតុបដិក្ខេបោ។ ឧភយេនាបិ ការណមេវ បដិក្ខិបតិ។ យន្តិ យេន ការណេន។ ទិដ្ឋិសម្បន្នោតិ មគ្គទិដ្ឋិយា សម្បន្នោ សោតាបន្នោ។ កញ្ចិ សង្ខារន្តិ ចតុភូមកេសុ សង្ខតសង្ខារេសុ ឯកម្បិ សង្ខារំ។ និច្ចតោ ឧបគច្ឆេយ្យាតិ “និច្ចោ”តិ គណ្ហេយ្យ។ សុខតោ ឧបគច្ឆេយ្យាតិ “ឯកន្តសុខី អត្តា ហោតិ អរោគោ បរំ មរណា”តិ (ទី. និ. ១.៧៦) ឯវំ អត្តទិដ្ឋិវសេន “សុខោ”តិ គណ្ហេយ្យ, ទិដ្ឋិវិប្បយុត្តចិត្តេន បន អរិយសាវកោ បរិឡាហាភិភូតោ បរិឡាហវូបសមត្ថំ មត្តហត្ថិបរិត្តាសិតោ ចោក្ខព្រាហ្មណោ វិយ គូថំ សង្ខារំ សុខតោ ឧបគច្ឆតិ។ អត្តវារេ កសិណាទិបណ្ណត្តិសង្គហណត្ថំ “សង្ខារ”ន្តិ អវត្វា “កញ្ចិ ធម្ម”ន្តិ វុត្តំ។ យថាហ បរិវារេ –

“អនិច្ចា សព្ពេ សង្ខារា, ទុក្ខានត្តា ច សង្ខតា;

និព្ពានញ្ចេវ បណ្ណត្តិ, អនត្តា ឥតិ និច្ឆយា”តិ។ (បរិ. ២៥៧);

ឥមេសុ បន តីសុបិ វារេសុ អរិយសាវកស្ស ចតុភូមកវសេនេវ បរិច្ឆេទោ វេទិតព្វោ, តេភូមកវសេនេវ វា។ យំ យញ្ហិ បុថុជ្ជនោ “និច្ចំ សុខំ អត្តា”តិ គាហំ គណ្ហាតិ, តំ តំ អរិយសាវកោ “អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា”តិ គណ្ហន្តោ គាហំ វិនិវេឋេតិ។

“មាតរ”ន្តិអាទីសុ ជនិកា មាតា, ជនកោ បិតា, មនុស្សភូតោ ខីណាសវោ អរហាតិ អធិប្បេតោ។ កិំ បន អរិយសាវកោ តេហិ អញ្ញម្បិ បាណំ ជីវិតា វោរោបេយ្យាតិ? ឯតម្បិ អដ្ឋានមេវ។ ចក្កវត្តិរជ្ជសកជីវិតហេតុបិ ហិ សោ តំ ជីវិតា ន វោរោបេយ្យ, តថាបិ បុថុជ្ជនភាវស្ស មហាសាវជ្ជតាទស្សនត្ថំ អរិយភាវស្ស ច ពលទីបនត្ថំ ឯវំ វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ បទុដ្ឋចិត្តោតិ វធកចិត្តេន បទុដ្ឋចិត្តោ។ លោហិតំ ឧប្បាទេយ្យាតិ ជីវមានកសរីរេ ខុទ្ទកមក្ខិកាយ បិវនមត្តម្បិ លោហិតំ ឧប្បាទេយ្យ។ សង្ឃំ ភិន្ទេយ្យាតិ សមានសំវាសកំ សមានសីមាយ ឋិតំ សង្ឃំ បញ្ចហិ ការណេហិ ភិន្ទេយ្យ, វុត្តញ្ហេតំ “បញ្ចហុបាលិ អាការេហិ សង្ឃោ ភិជ្ជតិ កម្មេន, ឧទ្ទេសេន, វោហរន្តោ, អនុស្សាវនេន, សលាកគ្គាហេនា”តិ (បរិ. ៤៥៨)។ អញ្ញំ សត្ថារន្តិ ឥតោ អញ្ញំ តិត្ថករំ “អយំ មេ សត្ថា”តិ ឯវំ គណ្ហេយ្យ, នេតំ ឋានំ វិជ្ជតីតិ អត្ថោ។ ភវសម្បទាតិ សុគតិភវេន សម្បទា, ឋានំ វិបាកទានំ។ ភោគសម្បទាតិ មនុស្សភោគទេវភោគេហិ សម្បទា, ឋានំ បន អាទិសំសបទំ “វុត្តនយេនា”ន្តិអាទិនា វេទិតព្វន្តាទិបិណ្ឌត្ថំ (ម. ដី. ១.១២៥)

សាធកភាវេន ទស្សេតិ·

គតាសេតិ វុត្ត សេ-ឥតិ និបាតមត្តំ· ន តេ គមិស្សន្តិ អបាយភូមិន្តិ តេ ពុទ្ធំ សរណំ គតា តន្និមិត្តំ អបាយំ ន គមិស្សន្តិ· មានុសន្តិ ច កាយាពទ្ធវសេន វិសញ្ញាកនិទ្ទេសោ, មនុស្សេសុ ជាតន្តិ អត្ថោ· ទេវកាយន្តិ ទេវសង្ឃំ, ទេវបុរំ វា “ទេវានំ កាយោ សមូហោ វុត្តា”តិ កត្វា·

“អបរម្បី”តិអាទិនា សឡាយតនវគ្គេ មោគ្គល្លានសំយុត្តេ (សំ· និ· ៤·៣៤១) អាគតំ អញ្ញម្បិ ផលមាហ, អបរម្បិ ផលំ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរេន វុត្តន្តិ អត្ថោ· អញ្ញេ ទេវេតិ អវសេសេ ទេវេ· ទសហិ ឋានេហីតិ ទសហិ ការណេហិ· “ទិព្វេនា”តិអាទិ តស្សរូបទស្សនំ អធិគណ្ហន្តីតិ អភិភវន្តិ អតិក្កមិត្វា តិដ្ឋន្តិ· “ឯស នយោ”តិ ឥមិនា “សាធុ ខោ ទេវានមិន្ទ សរណគមនំ ហោតី”តិ (សំ· និ· ៤·៣៤១) សុត្តបទំ អតិទិសតិ· វេលាមសុត្តំ នាម អង្គុត្តរនិកាយេ នវកនិបាតេ ជាតិគោត្តរូបភោគសទ្ធាបញ្ញាទីហិ មរិយាទវេលាតិក្កន្តេហិ ឧឡារេហិ គុណេហិ សមន្នាគតត្តា វេលាមនាមកស្ស ពោធិសត្តភូតស្ស ចតុរាសីតិសហស្សរាជូនំ អាចរិយព្រាហ្មណស្ស ទានកថាបដិសំយុត្តំ សុត្តំ (អ· និ· ៩·២០) តត្ថ ហិ ករីសស្ស ចតុត្ថភាគប្បមាណានំ ចតុរាសីតិសហស្សសង្ខ្យានំ សុវណ្ណបាតិរូបិយបាតិកំសបាតីនំ យថាក្កមំ រូបិយសុវណ្ណហិរញ្ញបូរានំ, សព្វាលង្ការបដិមណ្ឌិតានំ, ចតុរាសីតិយា ហត្ថិសហស្សានំ ចតុរាសីតិយា អស្សសហស្សានំ, ចតុរាសីតិយា រថសហស្សានំ, ចតុរាសីតិយា ធេនុសហស្សានំ, ចតុរាសីតិយា កញ្ញាសហស្សានំ, ចតុរាសីតិយា បល្លង្កសហស្សានំ, ចតុរាសីតិយា វត្ថកោដិសហស្សានំ, អបរិមាណស្ស ច ខជ្ជភោជ្ជាទិភេទស្ស អាហារស្ស បរិច្ចជនវសេន សត្តមាសាធិកានិ សត្តសំវច្ឆរានិ និរន្តរំ បវត្តវេលាមមហាទានតោ ឯកស្ស សោតាបន្នស្ស ទិន្នទានំ មហប្ផលតរំ, តតោ សតំ សោតាបន្នានំ ទិន្នទានតោ ឯកស្ស សកទាគាមិនោ, តតោ ឯកស្ស អនាគាមិនោ, តតោ ឯកស្ស អរហតោ, តតោ ឯកស្ស បច្ចេកពុទ្ធស្ស, តតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស, តតោ ពុទ្ធប្បមុខស្ស សង្ឃស្ស ទិន្នទានំ មហប្ផលតរំ, តតោ ចាតុទ្ទិសំ សង្ឃំ ឧទ្ទិស្ស វិហារករណំ, តតោ សរណគមនំ មហប្ផលតរន្តិ អយមត្ថោ បកាសិតោ· វុត្តញ្ហេតំ –

“យំ គហបតិ វេលាមោ ព្រាហ្មណោ ទានំ អទាសិ មហាទានំ, យោ ចេកំ ទិដ្ឋិសម្បន្នំ ភោជេយ្យ, ឥទំ តតោ មហប្ផលតរំ, យោ ច សតំ ទិដ្ឋិសម្បន្នានំ ភោជេយ្យ, យោ ចេកំ សកទាគាមឹ ភោជេយ្យ, ឥទំ តតោ មហប្ផលតរ”ន្តិអាទិ (អ· និ· ៩·២០)·

ឥមិនា ច ឧក្កដ្ឋបរិច្ឆេទតោ លោកុត្តរស្សេវ សរណគមនស្ស ផលំ ទស្សិតន្តិ វេទិតព្ពំ· តថា ហិ វេលាមសុត្តដ្ឋកថាយំ វុត្តំ “សរណំ គច្ឆេយ្យាតិ ឯត្ថ មគ្គេនាគតំ អនិវត្តនសរណំ អធិប្បេតំ, អបរេ បនាហុ ‘អត្តានំ និយ្យាតេត្វា ទិន្នត្តា សរណគមនំ តតោ មហប្ផលតរ’ន្តិ វុត្ត”ន្តិ (អ· និ· អដ្ឋ· ៣·៩·២០) កូដទន្តសុត្តដ្ឋកថាយំ បន វក្ខតិ “យស្មា ច សរណគមនំ នាម តិណ្ណំ រតនានំ ជីវិតបរិច្ចាគមយំ បុញ្ញកម្មំ សគ្គសម្បត្តិំ ទេតិ, តស្មា មហប្ផលតរញ្ច មហានិសំសតរញ្ចាតិ វេទិតព្ព”ន្តិ (ទី· និ· អដ្ឋ· ១·៣៤០, ៣៤១) ឥមិនា បន នយេន លោកិយស្សាបិ សរណគមនស្ស ផលំ ឥធ ទស្សិតមេវាតិ គហេតព្ពំ· អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេនាបិ (ទី· និ· ដី· ១·៣៤០) ហិ អយមេវត្ថោ ឥច្ឆិតោតិ វិញ្ញាយតិ ឥធ ចេវ អញ្ញាសុ ច មជ្ឈិមាគមដីកាទីសុ អវិសេសតោវ វុត្តត្តា, អាចរិយសារិបុត្តត្ថេរេនាបិ អយមេវត្ថោ

អកិយតោ និយា សារត្ថទីបនិយំ, (សារត្ថ· ដី· វេរញ្ជកណ្ឌវណ្ណនា·១៥) អង្គុត្តរដីកាយញ្ច តក្កយសាធារណវចនតោ· អបរេ បន វទន្តិ “កុសលត្តសុត្តដ្ឋកថាយម្បិ (ទី· និ· ដី· ១·៧៣៨) វេហិកុត្តរសេ្សច សរណាគមនស្ស ផលំ វុត្ត”ន្តិ, តទយុត្តមេវ តថា អវុត្តត្តា· “យស្មា...បេ... ហោតី”តិ ហិ តក្កយសាធារណការណវចនេន តក្កយស្សាបិ ផលំ តត្ថ វុត្តន្តិ· វេហិមវុត្តាទីនន្តិ ឧត្ត អាទិសទ្ទេន (អ· និ· ៣·៧៣; ឧតិវុ· ៩០) អគ្គប្បសាទសុត្តលត្តយាណវកវិយាតាទីនំ (វិ· វ· ២២៩ អាទយោ) សង្គហោ ទដ្ឋព្វោ·

អញ្ញាណំ នាម វត្ថុត្តយស្ស គុណានមជាននំ តត្ថ សម្មោហោ· សំសយោ នាម “ពុទ្ធោ នុ ខោ, ន នុ ខោ”តិអាទិនា (ទី· និ· អដ្ឋ· ២· ១១៩) វិចិកិច្ឆា· មិច្ឆាញាណំ នាម វត្ថុត្តយស្ស គុណានំ អគុណភាវបរិកប្បនេន វិបរីតគ្គាហោ· អាទិសទ្ទេន អនាទរាគារវាទីនំ សង្គហោ· សំកិលិស្សតីតិ សំកិលិដ្ឋំ មលីនំ ហោតិ· ន មហាជុតិកន្តិអាទិបិ សំកិលេសបរិយាយោ ឯវ· តត្ថ ន មហាជុតិកន្តិ ន មហុជ្ជលំ, អបរិសុទ្ធំ អបរិយោទាតន្តិ អត្ថោ· ន មហាវិប្ផារន្តិ ន មហានុភាវំ, អបណីតំ អនុឡារន្តិ អត្ថោ· សាវជ្ជោតិ តណ្ហាទិដ្ឋាទិវសេន សទោសោ· តទេវ ផលវសេន វិការេត្វា “អនិដ្ឋផលោ”តិ វុត្តំ, សាវជ្ជត្តា អកន្តផលោ ហោតីតិ អត្ថោ· លោកិយសរណាគមនំ សិក្ខាសមាទានំ វិយ អគហិតកាលបរិច្ឆេទំ ជីវិតបរិយន្តមេវ ហោតិ, តស្មា តស្ស ខន្ធភេទេន ភេទោ, សោ ច តណ្ហាទិដ្ឋាទិវិរហិតត្តា អទោសោតិ អាហ “អនវជ្ជោ កាលកិរិយាយ ហោតី”តិ· សោតិ អនវជ្ជោ សរណាគមនភេទោ· សតិបិ អនវជ្ជត្តេ ឥដ្ឋផលោបិ ន ហោតិ, កស្មា អនិដ្ឋផលោ អវិបាកត្តា· ន ហិ តំ អកុសលំ ហោតិ, អថ ខោ ភេទមត្តន្តិ អធិប្បាយោ· វត្ថុទេវីតិ អញ្ញាម្បិ វទេ·

ធរសទ្ទស្ស ថ្ងៃកម្មិកត្តា “សុបិនក”ន្តិ ឦទម្បិ កម្មមេវ, តញ្ច ខោ អាការដ្ឋានេតិ អត្ថមត្តំ ទស្សេតុំ “សុបិនកោ អយន្តិ ឧបជានេយ្យ”តិ វុត្តំ· ជានេយ្យតិ ច សុបជានេយ្យតិ អត្ថោ· សុបជានណទោត្តំ ជានានមេវាតិ ទស្សេតិ “ជានាតុ”តិ ឦមិនា· សុបិនកវិធិកោសល្លត្តន្តិ សុបិនកាវវិធានកោសល្លត្តំ· កោ សុបិនកោតិ សរូបបុច្ឆា, កិំ លក្ខណោ សុបិនកោ នាមាតិ វុត្តំ ហោតិ· កស្មាតិ ហេតុបុច្ឆា, កេន បច្ចត្តនិមិត្តេន សុបិនកសទ្ទោ តស្មិំ បុគ្គលេ និរុឡ្ហោតិ អធិប្បាយោ· តេនាហ “កស្មា សុបិនកោតិ វុច្ចតី”តិ· សទ្ទស្ស ហិ អភិធេយ្យេ បវត្តិនិមិត្តមេវ តទត្ថស្ស តព្ភាវការណំ· កិមស្ស សីលន្តិ ចតុសមាធានបុច្ឆា, កីទិសំ អស្ស សុបិនកស្ស សីលំ, កិត្តកេន ចតុសមាធានេនាយំ សីលសម្បន្នោ នាម ហោតីតិ អត្ថោ· កោ អាជីវោតិ កម្មសមាធានបុច្ឆា, កោ អស្ស សម្មាអាជីវោ, កេន កម្មសមាធានេន អស្ស អាជីវោ សម្ពុទ្ធោតិ បុច្ឆតិ, សោ បន មិច្ឆាជីវស្ស បរិវជ្ជនេន ហោតីតិ មិច្ឆាជីវោបិ វិភជីយតិ· កា វិបត្តីតិ តក្កយំ វិប្បដិបត្តិបុច្ឆា, កា អស្ស សុបិនកស្ស សីលស្ស, អាជីវស្ស ច វិបត្តីតិ អត្ថោ· សាមញ្ញនិទ្ទេសេ ហិ សតិ អត្ថន្តរស្សេច វិធិ វា បដិសេធោ វាតិ អត្ថន្តរស្ស គហណំ· កា សម្បត្តីតិ តក្កយសមេវ សម្មាបដិបត្តិបុច្ឆា, កា អស្ស សុបិនកស្ស សីលស្ស, អាជីវស្ស ច សម្បត្តីតិ វុត្តនយេន អត្ថោ· សរូបវចនតាទិសព្ទានេន បការេន កិរតីតិ បកិណ្ណំ, តទេវ បកិណ្ណកំ, អនេកាការេន បវត្តំ អត្ថវិនិច្ឆយន្តិ អត្ថោ·

មយា ខោតិ ឧត្តិយត្ថោហុណាទីសុ មយា ខោ, ពុដ្ឋិកា បនេត អការណមេវ ជាតិអាទិវិសេសេនាតិ ទស្សេតិ, “សរណាគតោ”តិ ពុដ្ឋិកា បន សរណាគមនមេវ បយាណន្តិ· “គហដ្ឋោ”តិ ច ពុដ្ឋិកា អាការិកោ សុបិនកសទ្ទោ និរុឡ្ហោ, ន បព្ពជ្ជិតោ វុត្តិ· តមត្ថំ មហាវគ្គសំយុត្តេ មហានាមសុត្តេន (សំ· និ· ៥·១០៣៣) សាធេន្តោ “វុត្តមេវ”ន្តិអាទិមាហ· តត្ថ យតោតិ ពុទ្ធាទិសរណាគមនតោ· មហានាមាតិ អត្តនោ ចូឡបិតុនោ សុក្កោទនស្ស បុត្តំ មហានាមំ នាម សក្យរាជានំ ភគវា អាលបតិ· ឧត្តានមេវាតិ ឧត្តរោន

ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᩥᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩮᨶ ᩈᩩᨷᩥᨶᨠᩮᩣ ᨶᩣᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨠᩣᨿᨬ᩠ᨧ ᨲᨸᩩᩔᨠ᩠ᩃᩥᨠᩣᨲᩴ ᨻ᩠ᨿ ᨾᩮᨧᩣᨴᩥᨴᩦᨠᩣᨷᩥᩈᨠᩣᩁᩮᨧᩣᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᩮᩣ ᨷᨶ ᨲᨴᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᨿᩣᨠᩣᨧᩮᨲᩣ ᨠᨴᩣᨧᩥᩈᩮᨿ᩠ᨿ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩣ ᨷᨧᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨧᩣᨴᩥᨴᩦᨠᩣᨷᩥᩈᨠᩣᨧᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩈᩁᨱᨣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨷᩥ ᩉᩥ ᨷᨲ᩠ᨳᩣ ᨲᩥᩈᩁᨱᨣᨲᩣ ᩑᩅ, ᨶ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨷᨧᨲᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩴ ᨧᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨧᩣ ᩈᩁᨱᨣᨲᩮᩣ ᩈᩩᨷᩥᨶᨠᩮᩣ ᨶᩣᨿᩣᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᨿᨲ᩠ᨳᩴᨷᩥ ᨶᩣᩁᩮᨷᨲᩴ ᩑᨧᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩈᩩᨷᩥᨶᨶ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩈᩁᨱᨣᨾᨶᩮᨶ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ ᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᨠᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᨠᩣᩁᨧᩣᩉ᩠ᨿᩣᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᨷᨿᩥᩁᩩᨷᩥᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨻ᩠ᨿᩥᨶᩣ ᨠᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩈᩮᩣ ᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

ᨴᩮᩅᨲᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨴᩮᩅᩮ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨷᩣᨲᩥᨠᩣᨴᩥᩅᩔᩦᩃᩴ, ᨲᩔ ᨿᨳᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᨶ᩠ᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩮᩅᨲᩣᨿᩮᩣ ᨶᩣᨿ, ᨷᨬ᩠ᨧ ᨧᩥᩁᨲᩥᨿᩮᩣ ᨧᩥᩁᨲᩥᨷᩈᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩔ ᩈᩦᩃᩔ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᩩᨴᩣᩉᩮᩋ ᨿᩉᩣᨶᩣᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨷᩥᨱ᩠ᨯᩣᨲᩥᨷᩣᨲᩣ ᨷᨭᩥᨧᩥᩁᩮᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨ ᪑᪐᪑᪑) “ᨿᨳᩣᩉᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᩣᩈᨶᩴ, ᩈᩩᨴ᩠ᨵᨷᨬ᩠ᨧ ᨴᩔᩮᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨲᩴ ᩈᩩᩅᩥᨶᨷᩥᩃᩔ ᩑᨠᩮᨶᩮᩅ ᩈᩩᨠᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨷᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩮᨧᩴ, ᨠᩩᩈᩥᨶᩣᨶᨬ᩠ᨧ᪨ ᨿᨳᩣᩉ ᩋᨷ᩠ᨷᨧᩥᨿᩣᨶᩮ (ᨧᩥ᪨ ᨧ᪨ ᪑᪑᪓᪑ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) –

“ᩋᨷ᩠ᨷᩣ ᨧ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨿᨱᩣ ᨧ ᨶᩣᨷᩥᨲᩣ,

ᨿᨿᩣ ᨧ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᩈᩩᨲᩴ ᩋᨶᨷ᩠ᨷᨠᩴ;

ᨻ᩠ᨿᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᨸᩦᨲᩥᨿᩣ ᨠᩣᨿᩴ, ᩈᩩᨡᩦ ᨹᩁᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

[“ᩋᨷ᩠ᨷᩣ ᨧ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᨶᩮᨲᩣ ᩋᩣᩈᩥ, ᩈᨿᨱᩣ ᨧ ᨶᩉᩣᨷᩥᨲᩣ;

ᨶᩣᩉ᩠ᨿᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᩈᩩᨲᩴ, ᩋᩉᩮᩣ ᩈᨹᩃᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ (ᨻ᩠ᨿᨵ ᨩᩦᨠᩣᨿᩴ ᨾᩪᩃᨷᩣᨮᩮᩣ)]

ᩑᨧᨾᩦᨴᩥᩈᩔ᪨ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᨧᨲᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᨠᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᨧᩮᩁᨧᩥᩁᨲᩥᨿᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨾᩥᩔᩣᨧᩃᩥᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩃᩥᨲ᩠ᨳᩣ, ᨶ ᩈᨿ᩠ᨿᩣᨧᩃᩥᨲ᩠ᨳᩣ, ᩋᩈᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨧᩃᩥᨲ᩠ᨳᨠᨿ᩠ᨿᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨷᩉᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᨠᩁᨱᩮᨶᩮᩅ ᨷᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨴᩈᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨴᩈᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩋᨶᨷᩮᨲᩮᨶ, ᨲᩮᨶ ᨾᩥᩔᩣᨧᩃᩥᨲ᩠ᨳᨠᩁᨱᩮᨶ ᩋᩣᨴᩦᨧᨶᩮᨲᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥ ᩋᨴᨾ᩠ᨾᩥᨠᩴ ᩋᩣᨴᩦᨧᨶᩴ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᨲᩥ᪨ ᩈᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨧᩥᩈᨿᩮᨶ, ᨲᩮᨶ ᨠᩣᨿᨧᩥᩈᨿᩣᨴᩥᨴ᩠ᨴᩩᨾ᩠ᨾᩥᨲᩴ ᨧᨾ᩠ᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨿᩈᨿᩣᨴᩥᨶᩣ ᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩮᨶ ᩋᩣᨴᩦᨧᨶᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ “ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨧᩣᩁᩣ”ᨲ᩠ᨳᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨷᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᩣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩣᩈᨶᩴ, ᩈᩩᨴ᩠ᨵᨷᨬ᩠ᨧ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨧᩃᩥᨲ᩠ᨳᩣᨶᩴ ᩋᨿᨲ᩠ᨳᩥ ᨧᩃᩥᨲ᩠ᨳᩣ, ᨿᩔ ᨠᩔᨧᩥ ᨷᩥᨠ᩠ᨠᨿᩮᩣ, ᨻ᩠ᨿᨲ᩠ᨳᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᨷᨴᩮᩉᩥᨲᩴ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᨧᩃᩥᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩋᩣᨧᩩᨴᨠᨠᩃ᩠ᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩣ ᨠᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ

ចា យថាគតំ បដិលភិត្វា ចា តស្ស ចិក្កេយា៉ សត្តចលិដ្ឋាតិ យត្ស្សចិក្កេយា៉ យំសចលិដ្ឋាតិ ស្វតការាគេយា ចិឃ យិកស្វករាឌិគេ

េបិេសត្វា យំសំ សព្យាេគត្វា ចិក្កេយា៉ យឌ្ឍចលិដ្ឋាតិ ឃំ កិត្វិ យឌ្ឍ េឃាេដត្វា តស្ស ចិក្កេយា៉ ចិសចលិដ្ឋាតិ ចិសំ េឃាេដត្វា,

សក្កេហត្វា ចា តស្ស ចិក្កេយា៉ តត្ត សត្តចលិដ្ឋា បេរាបេរាឆតិយិត្តតាឃ អកេលឹឃាតិ ចុត្តា, សត្តចលិដ្ឋា អក្ខុឌិស្សកាចកេលេតា,

យំសចលិដ្ឋា ចឆេហេតុេតា, យឌ្ឍចលិដ្ឋា បយាគដ្ឋាភេតា, ចិសចលិដ្ឋា បស្វបឈាតការេលេតា៉

តេស្សចាតិ យថាចុត្តស្ស បញ្ចេចេយលិលក្ខលស្ស ឞីលស្ស េចច បញ្ចាយិច្ឆាចលិដ្ឋាឌិប្យហាភលក្ខលស្ស អាឌីចស្ស ច បដិតិេឌ្ឍសោ៉

ចិបត្តីតិ េភេគា, បេកាេបិ ច ៓ ៦ចំ ឞីលអាឌីចចិបត្តិចេសភ ក្ខបិសកស្ស ចិបត្តិ គេស្សត្វា អស្សត្ថិឃាឌិចេសភបិ គេស្សេត្តា

“អបិចា”តិអាឌិយាហ៉ ឃាឃាតិ អស្សត្ថិឃាឌិចិប្យឌិបត្តិឃា៉ ចណ្ឌាេលិតិ តឹចឆយុឌាតិកេដ្ឋភ ក្ខបិសកចណ្ឌាេលិ៉ យលត្តិ យលឹភេដ្ឋភ

ក្ខបិសកយលំ៉ បតិកិេដ្ឋាតិ លិយកេដ្ឋភ ក្ខបិសកតិហឹេភា៉ សាបិស្សាតិ សាបិ អស្សត្ថិឃាឌិចិប្យឌិបត្តិ អស្ស ក្ខបិសកស្ស ចិបត្តីតិ េចឌិតព្វា៉

កា បភាឃត្តិ ចុត្តំ “េត ចា”តិអាឌិ៉ ក្ខបិសកចណ្ឌាលសុត្តំ, (អ៉ តិ៉ ៑៉១លិ៑) ក្ខបិសកេតភសុត្តញ្ចា បញ្ចក្កុត្តេ៖ តត្ត ឰុគ្គាឌីសុ,

កយុកយុឋេលសុ ច សត្ថាចិបរិឃាេឃា យិច្ឆាចិេយាេក្លា អស្សត្ថិឃំ, េតភ សយត្កាេតា អស្សេត្ថា៉ យថាចុត្តឞីលចិបត្តិអាឌីចចិបត្តិចេសភ

គុស្សឹេលិ៉ “ត្តយិតា ឌិដ្ឋាឌិតា ត្តគំ ភាឃ យក្កលំ េហាតី”តិ ៦ចំ ឥាលឌភបរិកប្បិេតភ េកាតុហលសក្លាេតភ ឌិដ្ឋ សុតយុតយក្កេលភ

សយត្កាេតា េកាតុហលយក្កលិេកា៉ យក្កលំ បេច្ចតីតិ ឌិដ្ឋយក្កលិឌិេភគំ យក្កលេយច បត្តិឃាឃតិ េភា កយុត្តិ កយុស្សកតំ េភា

បត្តិឃាឃតិ៉ ត្តេតា ច ឥាហិត្ថាតិ ត្តេតា សព្វញ្ញុញុគ្គសាសភេតា ឥាហិត្ថា ឥាហិរកសយេឃ៉ ច-សេឌ្ឍា អដ្ឋាភបយុេត្តា, សព្វាត្ត

“អស្សេត្ថា”តិអាឌីសុ េឃាេដតេព្វា៉ គក្ខិណេយ្យ បរិេឃសតីតិ គុប្យឌិបត្តិ គក្ខិណាេរហសញ្ញី កេចសតិ៉ តត្វាតិ ឥាហិត្ថា ឥាហិរកសយេឃ៉

បុព្វកាេរំ កេរាតីតិ បឋយតេរំ គាភយាភភាឌិកំ កុសលកិរិឃំ កេរាតិ, ឥាហិរកសយេឃ បឋយតេរំ កុសលកិរិឃំ កត្វា បច្ឆា សាសេភ

កេរាតីតិ ចុត្តំ េហាតីតិ ៓ តត្វាតិ ចា េតសំ ឥាហិរកាភំ តិត្ថិឃាភត្តិបិ ចភត្តិ៉ ៦ត្ត ច គក្ខិណេយ្យបរិេឃសភបុព្វកាេរ ៦កំ កត្វា បញ្ច

ឆយុា េចឌិតព្វា៉

អស្សាតិ ក្ខបិសកស្ស៉ ឞីលសព្យគាតិ យថាចុេត្តភ បញ្ចេចេយលិលក្ខេលភ ឞីេលភ សព្យគា៉ អាឌីចសព្យគាតិ

បញ្ចាយិច្ឆាចលិដ្ឋាឌិប្យហាភលក្ខេលភ អាឌីេចភ សព្យគា៉ ៦ចំ ឞីលសព្យគាអាឌីចសព្យគាចេសភ ក្ខបិសកស្ស សព្យត្តិ គេស្សត្វា

សត្ថាឌិចេសភបិ គេស្សេត្តា “េឃ ចស្សា”តិអាឌិយាហ៉ េឃ ច បញ្ច ឆយុា, េតបិ អស្ស សព្យត្តីតិ េឃាឌភា៉ ឆេយុហឹតិ គុេលហិ៉ ចតុត្ថំ

បរិសាតំ រតិឌភភេដ្ឋភ ក្ខបិសេកាច រតភំ ក្ខបិសករតភំ៉ គុណេសាភាកិត្តិសដ្ឋុកត្តតាឌីហិ ក្ខបិសេកាច បឌុមំ ក្ខបិសកបឌុមំ៉ តថា

ក្ខបិសកបុណ្ឌរីកំ៉ េសសំ ចិបត្តិឃំ ចុត្តចិបរិឃាេឃភ េចឌិតព្វំ៉

តិកណ្ឌឹភត្តិ តិកណ្ឌសយលឹតំ៉ អាឌិយីគ្វិ បឋយេតត្ត៉ ដ្ឋឆកុត្តិ ដ្ឋឆអកុ ដ្ឋឆេកាឌិ៉ តថា េចត្យអកុត្តិ ៦ត្វាបិ៉ េកាឌិឃត្តិ បរិឃត្តេកាឌិឃំ,

បរិឃត្តេត្តតិ អេត្វា៉ អយ្ពិលកុត្តិ អយ្ពិលេកាដ្ឋាសំ៉ តថា តិត្តកកុត្តិ ៦ត្វាបិ៉ ចិហារេកុភាតិ ឰចរកេកាដ្ឋាេសភ “ត្តយស្សិ កត្តុេ ចសត្តាភំ

ត្តគំ ភាឃ ឋលំ បិបុលាតី”តិអាឌិភា តំតំចសភដ្ឋាភេកាដ្ឋាេសភាតិ អេត្វា ៓ បរិេចលេកុភាតិ ៦ត្វាបិ ៦េសច ភេឃា៉ អេកុតិ ៦ត្វ

ក្ខបេឃាកចចភស្ស ៦ការាគេសា, ចចភចិបល្លាេសា ចា, កត្វា-សេឌ្ឍា ច េសេសាតិ ចុត្តំ “អាឌិ កត្វា”តិ៉ ភាចេត្វ តា-សេឌ្ឍាតិ

ឥឍស្សតិ “អដ្ឋកាច”ន្តិ ឰយិតា, អដ្ឋការេចា ច តាយ តស្មិំ ឆយ្ឫស្សចតឃរេឃ ឆឧយាតកតាបិបុលាការេចា៑ តទា ហិ តំ តិស្សឃចរេឃត ឆឧយាតតំ តិមិត្តំ កត្វា តំឌិចឃតិស្សិតអក្ខល្យក្កយតេតា បដ្ឋាយ ឃាច បុត អក្ខល្យក្កយតា ឲត្តត្តេឧ អដ្ឋឃេន្ថា បចត្តតិ, តស្វា តស្មិំ ឃរេឃ ឆឧយាតកតាឃន្លាតំ អដ្ឋកាចំ អាឌិ កត្វាតិ អរេត្ថោ ឥដ្ឋេន្ថា៑ អដ្ឋតត្តិ ចា អឧិដ្ឋេច្ឆច អរេត្ថោ តា-ឃដ្ឋស្ស ឃកាត្ថធុត្តិរេតា ឃចា “រេឥចតា”តិ, អឃំ អាចឧិឃាតំ យតិ៑ ឲចំ បឥយក្លរេត ឌិស្សយាតបិចាត្ថប់ អត្ថំ ឥឍស្សត្វា ឰឥាតិ តតិយក្លរេត ឌិស្សយាតបិចាត្ថប់ អត្ថំ ឥឍស្សត្វា “អដ្ឋឥេក្កតិ ចា បិរេចា”តិអាឌិ ធុត្តំ៑ អាកាយយត្តត្តា ឥការេឧា បឥឃត្តិករេឧា៑ អដ្ឋាតិ ហិ រេតបិតិតយិឥំ បឥំ៑ រេតតាហ “អដ្ឋ អក្កត្តិ អរេត្ថោ”តិ៑

“បិរេលា”តិ ឰឥំ បឧយត្តរេតា ឌិចិតិត្ត្រិយេឃ ឲច, “បិល្យរេបត”ត្តិ ច ការលេត្តរេតច ឃយារេឃាតិ ធាររេបតំ “ឃាច រេយ ឌិចិតំ បចត្តតិ, តាធិចារេបត”ត្តិ អាហ៑ ក្ខបតិ ក្ខបកន្ធតិតិ ហិ ក្ខរេបតា, បិរេលហិ ការលក្ខុតហិ ក្ខរេបតា បិល្យរេបតាតិ អរេត្ថោ អាចឧិឃេហិ អតិយតា៑ ឰយិតា ច “បិល្យរេបតត្តិ ឰឥំ បឥំ តស្ស ឃរលាកាយតស្ស អាបិលារេកាឌិកតាឥស្សត”ត្តិ ឰយយត្តំ ចិការេចតិ៑ “បិល្យរេបត”ត្តិ ហិ ឰយិតា ឃាច រេយ បិលា ឥឧត្តិ, តាច ឃរលំ ក្ខរេបតា, ក្ខរេបត្តោ ច ត ចាចាយត្តេត, ត ច ឲកចារំ ចិត្តប្បាឥយត្តេត, អច ខេលា បិលាតំ បរិច្ឆេតចរេឃត ឃាចឌិចំ ក្ខរេបតាតិ អាបិលារេកាឌិកតា ឥស្សិតា៑ “តិហិ...រេប... កត”ត្តិ ឰឥំ “ឃរលំ កត”ត្តិ ឲតស្ស អត្ថចចតំ៑ “អតត្ថាឃត្វក”ត្តិ ឰឥំ បត អត្ថាកធាចធារេលត, អត្ថាត្វារេបិហេតត ច តិចត្តេតត្តត្តេឥស្សតំ៑ ឲការេច្ឆា កប្បិឃការេកាឃដ្ឋស្ស អរេត្ថោ ក្ខបិឃកាឃដ្ឋស្ស ចចតិរេឃាបិ កចតិតិ ធុត្តំ “ក្ខបិឃកំ កប្បិឃការេក”ត្តិ, អត្តឃត្តិឃ្យាតតឃរលាកាយតំ ចា ឃត្វាឃ ឲចំ ធុត្តត្តិ ឥដ្ឋេត្តំ៑ ឲចំ “បិល្យរេបត”ត្តិ ឰយិតា តិតត្តេតា ឥស្សិតំ តស្ស ឃរលាកាយតស្ស អាបិលារេកាឌិកតំ ឥឍស្សត្វា ឲចំ ចឥេត្តា បរេតឃ ឧាឌា “ឌិចិរេតត ឃហ ចត្តត្តឃំ បឌិប្បរេឥត្តា ឃរលាកាយតំ ឧក្កាឃិ”តិ អឌិប្បាឃំ ចិការេចតិតិ រេតឃ្យត្តរេតា ចិកាចិតំ តស្ស ឧេត្តា អឌិប្បាឃំ ចិការេចរេត្តា “អហតិតិ”តិអាឌិយាហ៑ តត្ថ ហិ-ឃេន្ថា ឃយត្តរេត, ការលេត្ថ ចា, រេតត ឰយាឃ ឃុត្តិឃា, ឰយិតា ចា ការេលត ក្ខបិឃកំ យំ កកចា ឆារេធ្យតិ អឃយេត្ថោ បកាឃិតោ៑

អច្ចឃតំ ឃាធុយធិឃាឥំ អតិក្កម្ម យដ្ឋិត្វា បចត្តតំ អច្ចេឃា, កាឃិកាឌិអត្ថាចារឃក្លរេតា រេឥារេឃាតិ អាហ “អបរារេឆា”តិ, អរេច្ចតិ អតិកចិត្វា បចត្តតិ ឲរេតតាតិ ចា អច្ចេឃា, កាឃិកាឌិតិតិក្កមឃស្ស បចត្តតកោ អក្ឃលឆយ្ឫឃក្លរេតា រេឥារេឃា ឲច, រេឃា ច អបរេន្ធាតិ ឲរេតតាតិ អបរារេឆាតិ ធុច្ចតិ៑ រេឃា ហិ អបរេន្ធាត្តិ បុរិឃំ អតិកចិត្វា បចត្តតិ៑ រេតតាហ “អតិក្កម្ម អតិកចិត្វា បចរេត្តា”តិ៑ ឆយ្ឫត្តិ ឥឃរាឌឆយ្ឫំ ចិត្តរេឧា បឥតតស្ស យហាហំឃឌាតកាឌិហិ ចិការេចតរេត្តា៑ ចឧតិតិ អាចឧតិ ការេឧាតិ៑ ឆរយ្ឫរេតចាតិ ឆយ្ឫរេតា អតរេបតរេតច, អតរេបតក្ឃលឆរយ្ឫរេតចាតិ អរេត្ថោ៑ រេតតាហ “ត បិត្យឃាតតាឌិតា អឆរេយ្ឫតា”តិ៑ “បឌិក្កល្យាត្យ”តិ ឲតស្ស អឌិចារឃតំ ឃប្បឌិច្ឆត្យតិ ឃេន្ថរេតា អរេត្ថោ, អឌិប្បាឃរេតា បត អត្ថំ ឥឍស្សត្យំ “លយត្យ”តិ ធុត្តំ៑ បុត អការលេយត្ថ ឃំចរេឧាតិ ឥឍស្សតិ “បុត ឲចក្ខបស្សា”តិអាឌិតា៑ “អបរាឆស្សា”តិអាឌិ អត្ថាយត្ថា រេចចចតំ៑

៙ឌ៑“ឃចាឆរយ្ឫ ឌិរេតា, តរេឆចា”តិ ឰយិតាបិ ឃចា-ឃដ្ឋស្ស អត្ថបត្ថយាហ, ឃាធុឃយាចិក្ខក្ឃលឆយ្យាត្ថបត្តិ អរេត្ថោ៑ បឌិឃដ្ឋស្ស អតត្ថកាតំ ឥឍស្សតិ “ការេឧាឃិ”តិ ឰយិតា៑ បឌិកយ្ឫំ ការេឧាឃិតិបិ ចឥត្តិ៑ ឃចាឆយ្ឫំ បឌិការលំ តាយ កតាបរាឆស្ស លយាបតរេយចាតិ អាហ

“ខមាបេសីតិ វុត្តំ ហោតី”តិ. “បដិគ្គណ្ហាមា”តិ ឯតស្ស អធិវាសេម សម្បដិច្ឆាមាតិ អត្ថំ ទស្សេតិ “ខមាមា”តិ ឥមិនា. វុទ្ធិ ហេសាតិ ឯត្ថ ហ-ការោ បទសិលិដ្ឋតាយ អាគមោ, ហិ-សទ្ទោ វា និបាតមត្តំ. ឯសាតិ យថាធម្មំ បដិកិរិយា, អាយតិំ សំវរាបជ្ជនា ច. តេនាហ “យោ អច្ចយំ...បេ... អាបជ្ជតី”តិ. សទេវកេន លោកេន “សរណ”ន្តិ អរណីយតោ ឧបគន្តព្ពតោ ឧទាគតោ អវិយោ តាយាតិ វុត្តំ “ទុក្ខស្ស អន្តករោ”តិ. វិនេតិ សត្តេ ឧទេតាតិ វិនេយ្យា, សាសនំ វទ្ធតិ សព្ពសោ វិញ្ញូនំ បាកដន្តិ ឧទាយាតិ វុត្តំ. គមយា បន សា, យា “ឧសា”តិ និទ្ទិដ្ឋា វុទ្ធីតិ ចោទកេន បរតោ “យោ អច្ចយ”ន្តិអាទិ វុត្តន្តិ សម្ពន្ធំ ទស្សេតិ “គមយា”តិអាទិនា, យា អយំ សំវរាបជ្ជនា, សា “ឧសា”តិ និទ្ទិដ្ឋា វុទ្ធិ នាមាតិ អត្ថោ. “យថាធម្មំ បដិករោតី”តិ ឥទំ អាយតិំ សំវរាបជ្ជនាយ បុព្ពកិរិយាទស្សនន្តិ ទីបេន្តោ “យថាធម្មំ បដិករិត្វា អាយតិំ សំវរាបជ្ជនា”តិ វុត្តំ. ឧសា ហិ អាវរិយានំ បកតិ, យទិទំ ធេមន ធោនធិ បការេន អធិប្បាយក្ខានវិញ្ញាបនំ, ឧគបទេន បន តស្សាបិ បដិនិទ្ទេសោ សម្ពន្ធោតិ “យថាធម្មំ បដិករោតី”តិបិ បដិនិទ្ទិដ្ឋស្ស ទស្សនតោ. ធេវិ បន “យថាធម្មំ បដិករោតី”តិ ឥទំ បុព្ពកិរិយាវត្តនេយ្យេន ទស្សនំ, ន បដិនិទ្ទិដ្ឋស្ស ‘អាយតិញ្ច សំវរំ អាបជ្ជតី’តិ ឥទំ បន បដិនិទ្ទិដ្ឋនេយ្យវាតិ វិញ្ញាបនត្ថំ ឧវំ វុត្ត”ន្តិ វទន្តិ, តទយុត្តមេវ ខមាបនស្សាបិ វុទ្ធិហេតុភាវេន អវិច្ឆេទេន វុត្តត្តា. ឥទានិ ហិ ខមាបនាការេនបិ អាយតិំ សំវរាបជ្ជនាយ ឧវ អវិច្ឆេទាបនេន វុត្តំ សិយា, ន ច បន វុត្តំ, តស្មា វុត្តនយេនេវ អត្ថោ វេទិតព្ពោតិ.

គម្ភា បន “យាយ”ន្តិអាទិនា ធម្មិនិទ្ទេសោ ទស្សិតោ, តត្ថ បឋមំ “យោ អច្ចយ”ន្តិអាទិនា បុគ្គលនិទ្ទេសោ កតោតិ វេទនំ សោតធតំ “ទេសនំ បន”តិអាទិ អារទ្ធំ. បុគ្គលាធិដ្ឋានំ កត្វា វុត្តាតិ បុគ្គលាធិដ្ឋានធម្មទេសនំ កត្វា វុត្តា. បុគ្គលាធិដ្ឋានាបិ ហិ បុគ្គលាធិដ្ឋានធម្មទេសនា, បុគ្គលាធិដ្ឋានបុគ្គលទេសនាតិ ទុវិធា ហោតិ. អយមេត្ថាធិប្បាយោ – កិញ្ចាបិ “វុទ្ធិ ហេសា”តិអាទិនា ធម្មាធិដ្ឋានទេសនា អារទ្ធា, តថាបិ បុន បុគ្គលាធិដ្ឋានំ កត្វា “យោ អច្ចយ”ន្តិអាទិនា បុគ្គលាធិដ្ឋានទេសនា អារទ្ធា ទេសនាវិលាសវសេន, វេនេយ្យជ្ឈាសយវសេន វាតិ. ឧត្តរិមនុស្សធម្មេ ហិ ធម្មាធិដ្ឋានាទិភេទេន វតុព្ពិធា ទេសនា.

១៥១. វចសាយត្ថេតិ វចសា អាយត្ថេ. វាចាបដិញ្ញត្ថេតិ វទន្តិ, តំ “ហន្ទ ហី”តិអាទិនា វិរុទ្ធំ វិយ ទិស្សតិ. វចសាយត្ថេតិ បន វាចាបរិយោសានត្ថេតិ អត្ថោ. យុត្តោ ចូសានកាលស្ស សាសទ្ទស្ស វសេន សាយសទ្ទនិប្ផត្តិតោ យថា “ទោសោ”តិ. ឯវញ្ហិ សមត្តវចនម្បិ ឧបបន្នំ ហោតិ. គមនាយ គតំ វាចាបរិយោសានំ គត្វា វុត្តត្តា តស្មិំ ឃេច អត្ថេ វត្តតីតិ. ហន្ទសទ្ទញ្ហិ ទោសតត្ថេ, វចសាគត្ថេ ច ទិស្សតិ “ហន្ទ ទានិ ភិក្ខវេ អាមន្តយាមី”តិអាទីសុ (ទី· និ· ១·១៧៥; សំ· និ· ១·១៨៩) ហិ ទោសតត្ថេ, “ហន្ទ ទានិ អបាយាមី”តិអាទីសុ (ជា· ១·១១·៥៣) វចសាគត្ថេ, វចសគ្គោ ច នាម វាចាវិស្សជ្ជនំ, តញ្ច វាចាបរិយោសានមេវាតិ ទដ្ឋព្ពំ. ទុក្ករកិច្ចវសេន ពាហុកិច្ចតាតិ អាហ “ពាលវកិច្ចា”តិ. “អជ្ជស្ស កត្តព្ពំ កិច្ចំ, ឥទានិ ករណីយំ បហេយ្យ វា កត្តព្ពំ កិច្ចំ, បច្ឆា កត្តព្ពំ ករណីយំ វុទ្ធិកំ វា កិច្ចំ, មហន្តំ ករណីយ”ន្តិបិ ឧទាហរណាទីសុ (ឧទា· អដ្ឋ· ១៥) វុត្តំ. យំ-តំ-សទ្ទានំ និច្ចសម្ពន្ធត្តា, គមនកាលជាននតោ, អញ្ញកិរិយាយ ច អនុបយុត្តត្តា “តស្ស កាលំ មញ្ញេយ្យ ជានាសី”តិ វុត្តំ. ឥទំ វុត្តំ ហោតិ “តយា ជានិតំ គមនកាលំ មញ្ញេយ្យ ជានិត្វា គច្ឆាហី”តិ. អថ វា យថា កត្តព្ពកិច្ចនិយោជនេ “ឥមំ ជាន, ឥមំ ទេហិ, ឥមំ អាហរា”តិ (បាចិ· ៥៥, ៥១) វុត្តំ, តថា ឥធាបិ តយា ជានិតំ កាលំ មញ្ញេយ្យ ជានាសិ, គមនវសេន ករោហីតិ គមនេ និយោជេតីតិ ទស្សេតុំ “មញ្ញេយ្យ ជានាសី”តិ បរិយាយេន វុត្តាតិ ទដ្ឋព្ពំ.

“តិក្ខត្តុំ បទក្ខិណំ កត្វា”តិអាទិ យថាសមាចិណ្ណំ បការណាភិគមវត្តំ ទស្សេតុំ វុត្តំ។ តត្ថ បទក្ខិណន្តិ បការតោ កតំ ទក្ខិណំ។ តេនាហ “តិក្ខត្តុ”ន្តិ។ ទសនខសមោធានសមុជ្ជលន្តិ ទ្វីសុ ហត្ថេសុ ជាតានំ ទសន្នំ នខានំ សមោធានេន ឯកីភាវេន សមុជ្ជលន្តំ, តេន ទ្វិន្នំ ករតលានំ សម្បុដំ ទស្សេតិ។ អញ្ជលិន្តិ ហត្ថបុដំ។ អញ្ជតិ ព្យត្តិំ បកាសេតិ ឯតាយាតិ អញ្ជលិ។ អញ្ជ-សទ្ទោ ព្យត្តិយំ, អលិបច្ចយញ្ច វទន្តិ សទ្ទវិទូ។ អភិមុខោចាតិ សម្មុខោ ច, ន ភគវតោ បិដ្ឋិំ ទស្សេត្វាតិ អត្ថោ។ បច្ឆាបដិក្កមនតោ វុត្តោ ច។

២៤២។ ឥមស្មិំយេវ អត្តភាវេ វិបច្ចនកានំ អត្តនោ បុព្វេ កតកុសលមូលានំ ខតេន ខតោ, តេនេវ ឧបហតេន ឧបហតោ, បច្ចយេនបិ តស្ស កម្មាបរាធមេវ ទស្សេតិ បរិយាយវចនត្តា បច្ចយស្ស។ កុសលមូលសង្ខាតបតិដ្ឋាភេទនេន ខតុបហតភាវំ ទស្សេតុំ “ឆិន្នបតិដ្ឋោ ជាតោ”តិ វុត្តំ។ បតិដ្ឋា, មូលន្តិ ច អត្ថតោ ឯកំ។ បតិដ្ឋហតិ សម្បត្តិយាយោក្កមតំ ឯតាយាតិ ហិ បតិដ្ឋា, តស្ស កុសលមូលូបនិស្សយសម្បទា, សា កិរិយាបរាធេន ឆិន្នា វិនាសិតា ហោតីតិ ឆិន្នបតិដ្ឋោ។ តេនេវ វិវរេន្តោ “តថា”តិអាទិមាហ។ យថា កុសលមូលសង្ខាតា អត្តនោ បតិដ្ឋានជាតា, តថា អនេន រញ្ញា អត្តនាវ អត្តា ខតោ ខនិតោតិ យោជនា។ ខតោតិ ហិ ឥទំ ឥធ កម្មនិ សិទ្ធំ, បាឡិយំ បន កត្តរេតាតិ ទស្សេត្វា បច្ចយស្ស បរិយាយត្តា “ឧបហតោ”តិ បទំ ន វុត្តំ។

“រាគោ រជោ ន ច បន រេណុ វុច្ចតី”តិអាទិ (មហានិ។ ២០៩; ចូឡនិ។ ៧៤) វចនតោ រាគទោសមោហា ច ឥធ រជោ នាមាតិ វុត្តំ “រាគរជាទិវិរហិត”ន្តិ។ វីតសទ្ទស្ស វិគតបរិយាយតំ ទស្សេតិ “វិគតត្តា”តិ ឥមិនា។ ធម្មេសុ ចក្ខុន្តិ ចតុសច្ចធម្មេសុ បវត្តំ តេសំ ទស្សនដ្ឋេន ចក្ខុ។ ធម្មេសូតិ វា ហេដ្ឋិមេសុ តីសុ មគ្គធម្មេសុ។ ចក្ខុន្តិ សោតាបត្តិមគ្គសង្ខាតំ ឯកំ ចក្ខុ, សមុទាយេកទេសវសេន អាធារត្ថសមាសោយំ, ន តុ និទ្ធារណត្ថសមាសោ។ សោ ហិ សាមត្ថកត្ថេសុ, សក្កតកត្ថេសុ ច សព្វត្ថ បដិសិទ្ធោតិ។ ធម្មមយន្តិ សមថវិបស្សនាធម្មេន និព្វត្តំ, ឥមិនា “ធម្មេន និព្វត្តំ ចក្ខុ ធម្មចក្ខូ”តិ អត្ថមាហ។ អបិច ធម្មមយន្តិ សីលាទិតិវិធធម្មក្ខន្ធោយេវ មយ-សទ្ទស្ស សកត្ថេ បវត្តនតោ, អនេន “ធម្មមេវ ចក្ខុ ធម្មចក្ខូ”តិ អត្ថមាហ។ អញ្ញេសុ ឋានេសូតិ អញ្ញេសុ សុត្តបទេសេសុ, វុត្តេន យថាវិធំ តិវិធត្តំ ទស្សេតិ។ ឥធ បន សោតាបត្តិមគ្គស្សេវេតំ អធិប្បេតំ, តស្មិំបិ អនធិគតេ អញ្ញេសំ វត្តព្វតាយេវ អភាវតោតិ អធិប្បាយោ។

ឥទានិ “ខតាយំ ភិក្ខវេ រាជា”តិអាទិបាឋស្ស សុវិញ្ញេយ្យមធិប្បាយំ ទស្សេន្តោ “ឥទំ វុត្តំ ហោតី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ នាភវិស្សាតិ សចេ ន អភវិស្សថ, ឯវំ សតីតិ អត្ថោ។ អតីតេ ហិ ឥទំ កាលាតិបត្តិវចនំ, ន អនាគតេតិ ទដ្ឋព្វំ។ ឯស នយោ សោតាបត្តិមគ្គំ បត្តោ អភវិស្សាតិ វត្វាបិ។ តត្ថ ច មគ្គបដិលាភវចនំ ភវិស្សមានត្តា អនាគតកាលិកន្តិ? សច្ចំ អនិយមិតេ, ឥធ បន “ឥធេវាសនេ និសិន្នោ”តិ និយមិតត្តា អតីតកាលិកមេវាតិ វេទិតព្វំ។ ឥទញ្ហិ ភគវា រញ្ញោ អាសនា វុដ្ឋាយ អចិរបក្កន្តស្សេវ អវោចាតិ។ បាបមិត្តសំសគ្គតោតិ ទេវទត្តេន, ទេវទត្តបរិសាសង្ខាតេន ច បាបមិត្តេន សំសគ្គតោ។ អស្សាតិ សោតាបត្តិមគ្គស្ស។ “ឯវំ សន្តេបី”តិអាទិកា បិឋាតានុយោគំ វចនាវសេសំ ទស្សេតិ។ តស្មាតិ សរណំ គតត្តា មុញ្ចិស្សតីតិ សម្ពន្ធោ។ “មម ច សាសនមហត្តតាយា”តិ បាឋោ យុត្តោ, កត្ថចិ បន ច-សទ្ទោ ន ទិស្សតិ, តត្ថ សោ លុត្តនិទ្ទិដ្ឋោតិ ទដ្ឋព្វំ។ ន កេវលំ សរណំ គតត្តាយេវ មុញ្ចិស្សតិ, អថ ខោ យត្ថ ច បសន្នោ, បសន្នាការញ្ច ករោតិ, តស្ស ច តិវិធស្សាបិ សាសនស្ស មហត្តតាយាតិ ហិ សហ សម្ពន្ធេន អត្ថោ អធិប្បេតោតិ។

“ឃថា តាយា”តិអាឌិ ឡក្កកេយ្យចិបិពេទា ស្មុកេរេត យុច្ឆតេត ក្តបយាឌស្សត់ ពោឌិតិ ពោឌិ បុរិសោ ពស្សឌិតិ ពស្សឌិ បុរិសស្ស, “ចឆ”ត្តិ ៧ត្ត កាចឃោពេ ពយ្យេត្ត សាយិចចត់ បុប្បយ្យ៍ឌ្ជយេត្តត ឌេណ្ឌតាតិ បុប្បយ្យ៍ឌ្ជយត្តសប្លាតេត ឆតឌេណ្ឌត ឃុច្ឆឃ្យាតិ ចឆពយ្យឌេណ្ឌតោ ឃុច្ឆឃ្យ, ឌេណ្ឌតាតិ ចា តិស្សក្កេត្ត ពរហចចត់ “ស្ម៉ុត្តា យឈំ តេត យហាសយហោតា”តិអាឌីស្ម (ឌី៑ តិ៑ ៗ៑ៗ១ៗ; ក្វឡអច៑ ៣ៗលិ) ចិឃ,

បុប្បយ្យ៍ឌ្ជយេត្តត ឆតឌេណ្ឌតោ, ចឆឌេណ្ឌតោ ច ឃុច្ឆឃ្យាតិ អនេត្តា៑ លៀហក្យុម្កឃត្តិ លៀហក្យុម្កតរពោ៑ ពត្ត ហិ ពឌត្តកចតកាត់ សត្តាត់ ពយ្យពលេត លៀហយឃា យហតី ក្យុម្កី តិត្តត្តា, ពស្មា ត់ “លៀហក្យុម្កី”តិ ឲ្យច្ឆតិ៑ ក្តបរិយពលតោ អនេឆា បពេត្តា, ហេឌ្ជិយពលតោ ក្តផ្ទ ពន្ធេត្តា, ក្តកឃថា បត សឌ្ជិចស្សសហស្សាតិ ហោត្តិ៑ ឲ្យត្តញ្ញ –

“សឌ្ជិចស្សសហស្សាតិ, បរិបុណ្ណាតិ សត្តេសា;

តិទរេឃ បច្ឆយាតាត់, ពឌា អនេត្តា កចិស្សតី”តិ៑ (រេប៑ ច៑ ប័០ៗ; ឌា៑ ១៑៣៑៣៣);

“ហេឌ្ជិយពល៌ បត្តា, ក្តបរិយពល៌ បិបុលិត្តា យុច្ឆិស្សតី”តិ ចឌេត្តា ត្តយយត្តុ ឌីរេបតិ – ឃថា អនេត្តា សេឌ្ជិបុត្តាឌឃោ អបរាបទ៌ អនេឆា បពេត្តា, ក្តផ្ទ ពន្ធេត្តា ច អនេតកាតិ ចស្សសពសហស្សាតិ ពត្ត បច្ឆត្តិ, ត ពថា អឈំ, អឈំ បត រាឌា ឃថាឲ្យត្តការពោត ៧ពចារយេច អនេឆា បពេត្តា, ក្តឆ្ឆញ្ញ ពន្ធេត្តា សឌ្ជិចស្សសហស្សាតិឃេច បច្ឆិត្តា យុច្ឆិស្សតីតិ៑ អឈំ បត អនេត្តា ក្យុតោ លេឌ្ឌាតិ អត្តឃោក៌ បរិហរេត្តា “ត្តឌយ្យិ ពិរ កពចតា ឲ្យត្តយេចា”តិ អាហ៑ ពិរសេត្តា ចេត្ត អត្តស្សចតេត្ត, តេត កពចតា ឲ្យត្តកាចស្ស អាចរិឃបរេយ្យរេតា ស្មឃ្យយាតត់, ត្តយស្ស ច អត្តស្ស អាចរិឃបរេយ្យរាកពកាច៌ ឌីរេបតិ៑ អឆ បិឡត្តឃំ សឌ្ជីត់ សិឃាតិ ចោឌតយបតេតិ “បិឡត្តឃំ បត ត អារុឡ្យហ”ត្តិ ត្តយិតា, បកិណ្ណពឌេសតាការេចត បិឡត្តឃយតារុឡ្យហត្តា បិឌការេចត ត សឌ្ជីតត្តិ អធិប្បាឃោ៑ បកិណ្ណពឌេសតា ហិ បិឡត្តឃយតារុឡ្យហាតិ អឌ្ឋកថាស្ម ឲ្យត្តា៑

ឃឌិ អតត្តទេ អត្តការេច តរពោ បច្ឆតិ, ៧ច៌ សតិ ត្តយ៌ ឌេសត់ ស្មត្តា ពោ រេត្តា អាតិសំសោ លេឌ្ឌាតិ ពស្សឌិ អាសត្តា សិឃាតិ ពឌាសត្តាតិចត្តតត្តុ ចោឌត់ ក្តឆ្ឆរិត្តា បរិហរិត្យ “ត្តឌ៌ បតា”តិអាឌិ ឲ្យត្តា៑ “អឃពីញ”តិអាឌិតា តិឌ្ឌាលិកាឌិក៌ ឌិឌ្ជឆយ្យពសយ្យរាឃិក៌ អនេតពចិធ៌ យហាតិសំសំ សត្វបតោ តិឃយេត្តា ឌេស្សតិ៑ ៧ត្ត ហិ “អឈំ…រេប… តិឌ្ឆ លកតី”តិ ត្តយិតា តិឌ្ឌាលិក៌ ឌេស្សតិ, ពឌា កាឃិកេចពសិកឡក្កាបពពកាចត្ត តិឌ្ឌាលិកសីសេត, “ពិណ្ណ…រេប… អកាសី”តិ ត្តយិតា ពិណ្ណ រពតាត់ យហាសក្កាពកិរិឃំ, “បោិឡុឌ្ឆតិកាឃ…រេប… តារហាសី”តិ ត្តយិតា សាតិសឃំ បោិឡុឌ្ឆតិកសឌ្ឌាបដិលិក៌ ឌេស្សតីតិ ៧ចយាឌិ ឌិឌ្ជឆយ្យពកា, “អតាពេព…រេប… បរិតិត្តាឃិស្សតី”តិ ត្តយិតា បត ក្តក្កសតោ សយ្យរាឃិពកា ឌស្សិតោ, អតចេសសតោ បត អបរាបរេស្ម កពចស្ម អបរិយាពហារឃេច សយ្យរាឃិពកា ចេឌិតេត្តា៑

ពត្ត យភ្យរាឃាតិ យភ្យររសក្សពាឃ៑ ឡ្យឌចត្តិឃាតិ យភ្យររសស្សាបិ សារក្សពាឃ ឡ្យឌាឃ ឡ្យឌចពិឃា៑ បុឲ្យឌ្ឆតេ កថា បោិឡុឌ្ឆតិកា៑ បត្ត្ច

មារេ វិសេសតោ ជិតវាតិ វិជិតាវី, បរូបទេសវិរហិតា ចេត្វ វិសេសការេចា។ បច្ចេកំ អភិសម្ពុទ្ធាតិ បច្ចេកពុទ្ធា, អនាចរិយកោ ហុត្វា សាមញ្ញេវ សច្ចានិ អភិសម្ពុទ្ធោតិ អត្ថោ។ តថា ហិ “បច្ចេកពុទ្ធា សយមេវ ពុជ្ឈន្តិ, ន បរេ ពោធេន្តិ, អត្ថរសមេវ បដិវិជ្ឈន្តិ, ន ធម្មរសំ។ ន ហិ តេ លោកុត្តរធម្មំ បញ្ញត្តឹ អារោបេត្វា ទេសេតុំ សក្កោន្តិ, មូគេន ទិដ្ឋសុបិនោ វិយ, វនចរកេន នគរេ សាយិតព្យញ្ជនរសោ វិយ ច នេសំ ធម្មាភិសមយោ ហោតិ, សព្ពំ ឥទ្ធិសមាបត្តិបដិសម្ភិទាបភេទំ បាបុណន្តី”តិ (បុ។ ប។ អដ្ឋ។ ១។ ឯកកនិទ្ទេសវណ្ណនា; អប។ អដ្ឋ។ ១។២៤០, ២៤១) អដ្ឋកថាសុ វុត្តំ។

ឯត្ថាហ – យទិ រញ្ញោ កម្មន្តរាយាភាវេន តស្មិំយេវ អាសនេ ធម្មចក្ខុំ ឧប្បជ្ជិស្សថ, អថ កថំ អនាគតេ បច្ចេកពុទ្ធោ ហុត្វា បរិនិព្ពាយិស្សតិ។ យទិ ច អនាគតេ បច្ចេកពុទ្ធោ ហុត្វា បរិនិព្ពាយិស្សតិ, អថ កថំ តស្មិំយេវ អាសនេ ធម្មចក្ខុំ ឧប្បជ្ជិស្សថ, តត្ថ ពោធយ សាវកពោធិបច្ចេកពោធិសូបនិស្សយា ភិន្នានិស្សយា ទ្វិន្នំ ពោធីនំ អសាធារណការណតោ។ អសាធារណា ហិ ឯតា ទ្វេ យថាក្កមំ បញ្ចក្ខយដ្ឋសម្បត្តិយា, អភិនីហារសមិទ្ធិវសេន, បារមីសម្ភារកាលវសេន, អភិសម្ពុជ្ឈនវសេន ចាតិ? នាយំ វិរោធោ។ ពោធេតា បរតោឃោសស្ស បច្ចេកពោធិសម្ភារានំ សម្ពូរិយត្តា។ សាវកពោធិយា ពុជ្ឈនកសត្តាបិ ហិ អសតិ តស្សា សមយេវ កាលន្តរេ បច្ចេកពោធិយា ពុជ្ឈិស្សន្តិ តថាភិនីហារស្ស សម្បុណ្ណត្តាតិ។ អបរេ បន ភណន្តិ – “បច្ចេកពោធិយាយេវាយំ រាជា កតាភិនីហារោ។ កតាភិនីហារាបិ ហិ តត្ថ និយតិំ បត្វា តស្ស ញាណស្ស បរិបាកំ អនុបាបេត្វា សត្ថុ សម្មុខីភាវេ សាវកពោធិំ បាបុណិស្សន្តីតិ កថា ‘សចាយំ ភិក្ខវេ រាជា’តិអាទិវចនតោ, យថាពោធិសត្តានំយេវ ច អាគន្តុកបរិយុត្តិ ហោតិ, ន បន តេសំ ពោធិសត្តានំ។ តថា ហិ បច្ចេកពោធិំ និយតោ សមានោ សម្ភាវេត្វា ចិរកាលសម្ភូតេន លោកនាថេន អាឃាតេន កុទ្ធរាតិ អាគន្តុកយាតិ បវតិ, តស្មា កម្មន្តរាយេន អយំ ពោធាតិ អសម្បត្តសត្តាភិសមយោ រាជា បច្ចេកពោធិនិយាមេន អនាគតេ វិជិតាវី នាម បច្ចេកពុទ្ធោ ហុត្វា បរិនិព្ពាយិស្សតី”តិ ទដ្ឋព្ពំ, យុត្តតរមេត្ថ វីមំសិត្វា គហេតព្ពំ។

យថាវុត្តំ បិណ្ឌត្ថយេវ សំវណ្ណនាយ និកាយវសេន គរុកត្វា “ពោធយេចាចា”តិអាទិមាហ។ តស្សត្ថោ ហិ ហេដ្ឋា វុត្តោតិ។ អបិច បិណ្ឌយោជនាវសេនបិ អត្ថំ សង្ខេបតោ “ពោធយេចាចា”តិអាទិនា និកាយំ បកាសេតីតិ ទដ្ឋព្ពំ។

ឥតិ សុមង្គលវិលាសិនិយា ទីឃនិកាយដ្ឋកថាយ បរមសុខុមគម្ភីរទុរនុពោធត្ថបរិទីបនាយ សុវិមលវិបុលបញ្ញាវេយ្យត្តិយជននាយ អជ្ជវមទ្ទវសោរច្ចសទ្ធាសតិធិតិពុទ្ធិខន្តិវីរិយាទិធម្មសមង្គិនា សាដ្ឋកថេ បិដកត្តយេ អសង្គាសំហីរវិសារទញាណចារិនា អនេកប្បភេទសកសមយសមយន្តរគហនជ្ឈោគាហិនា មហាគណិនា មហាវេយ្យាករណេន ញាណាភិវំសធម្មសេនាបតិនាមថេរេន មហាធម្មរាជាធិរាជគរុនា កតាយ សាធុវិលាសិនិយា នាម លីនត្ថប្បកាសនិយា សាមញ្ញផលសុត្តវណ្ណនាយ លីនត្ថប្បកាសនា។

សាមញ្ញផលសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

# ៣. អម្ពដ្ឋសុត្តវណ្ណនា

## អទ្ធានគមនវណ្ណនា

២៥៤. ឯវំ សាមញ្ញផលសុត្តំ សំវណ្ណេត្វា ឥទានិ អម្ពដ្ឋសុត្តំ សំវណ្ណេន្តោ យថានុបុព្ពំ សំវណ្ណនោកាសស្ស បត្តភាវំ វិភាវេតុំ, សាមញ្ញផលសុត្តស្សានន្តរំ សង្គីតស្ស សុត្តស្ស អម្ពដ្ឋសុត្តភាវំ បកាសេតុំ “ឯវំ មេ សុតំ…បេ… កោសលេសូតិ អម្ពដ្ឋសុត្ត”ន្តិ អាហ. ឯវមីទិសេសុ ឥតិសទ្ទោ ចេត្ថ អាទិអត្ថោ, បទត្ថវិបល្លាសជោតកោ បន ឥតិសទ្ទោ លុត្តនិទ្ទិដ្ឋោ, អាទិសទ្ទលោបោ វា ឯស, ឧបលក្ខណនិទ្ទេសោ វា. អបុព្ពបទវណ្ណនា នាម ហេដ្ឋា អគ្គហិតតាយ អបុព្ពស្ស បទស្ស អត្ថវិភជនា. “ហិត្វា បុនប្បុនាគត-មត្ថំ អត្ថំ បកាសយិស្សាមី”តិ (ទី. និ. អដ្ឋ. ១.គន្ថារម្ភកថា) ហិ វុត្តំ, “អនុបុព្ពបទវណ្ណនា”តិ កត្ថចិ បាឋោ, សោ អយុត្តោវ ដីកាយ អនុទ្ធដត្តា, តថា អសំវណ្ណិតត្តា ច.

“រាជកុមារា គោត្តវសេន កោសលា នាមា”តិ (ទី. និ. ដី. ១.២៥៤) អាចរិយេន វុត្តំ. អក្ខរចិន្តកា បន វទន្តិ “កោសានំ លន្តិ គណ្ហន្តិ, កុសលំ វា បុច្ឆន្តីតិ កោសលា”តិ. ជនបទិនោតិ ជនបទវន្តោ, ជនបទស្ស វា ឥស្សរា. “កោសលា នាម រាជកុមារា”តិ វុត្តមេវ សិទ្ធេបិ “ជនបទិនោ”តិ វចនំ សន្តេសុបិ អញ្ញេសុ តំតំនាមបញ្ញាតេសុ តត្ថ និវសន្តេសុ ជនបទិកាវេតោ តេសមេវ និវសនភូមិតាយ ជនបទស្សាយំ សមញ្ញាតិ ទស្សនត្ថំ. “តេសំ និវាសោ”តិ ឥមិនា “កោសលានំ និវាសា កោសលា”តិ តទ្ធិតំ ទស្សេតិ. “ឯកោបិ ជនបទោ”តិ ឥមិនា បន សទ្ទតោយេវេតំ ពហុវចនំ, អត្ថតោ បនេស ឯកោ ឯវាតិ វិភាវេតិ. អបិ-សទ្ទោ ចេត្ថ អនុគ្គហេ, តេន កាមំ ឯកោវេស ជនបទោ, តថាបិ ឥមិនា ការណេន ពហុវចនុប្បត្តិ អនុគ្គណ្ហាតិ. យទិ ឯកោវ ជនបទោ, កថំ តត្ថ ពហុវចនន្តិ អាហ “រុឡ្ហីសទ្ទេនា”តិអាទិ, រុឡ្ហីសទ្ទត្តា ពហុវចនុប្បត្តិ វុត្តំ ហោតិ. និស្សិតេសុ បវត្តស្ស ពហុវចនស្ស, ពហុកាវស្ស វា និស្សយេ អភិនិរោបនា ឥធ រុឡ្ហីហិ, តេន វុត្តំ អាចរិយេន ឥធ ចេវ អញ្ញត្ថ ច មជ្ឈិមាគមដីកាទីសុ “អក្ខរចិន្តកា ហិ ឦទិសេសុ ឋានេសុ យុត្តេ វិយ ឦទិសលិង្គវចនានិ ឥច្ឆន្តិ, អយមេត្ថ រុឡ្ហីហិ យថា ‘អញ្ញាតាបិ កុរូសុ វិហរតិ, អង្គេសុ វិហរតី’តិ ចា”តិ. កោចិ បន កោសលនាមាភិនិរោបនមិច្ឆន្តិ, អយុត្តមេតំ ពហុវចនស្ស អប្បយុជ្ជិតព្ពត្តា. នាមាភិនិរោបនាយ ហិ ឯកវចនមេវ ភវតិ យថា “សីហោ កាមតី”តិ. តព្ពិសេសនេបិ ជនបទសទ្ទេ ជាតិសទ្ទត្តា ឯកវចនមេវ. តេនាហ “តស្មិំ កោសលេសុ ជនបទេ”តិ, កោសលនាមកេ តស្មិំ ជនបទេតិ អត្ថោ. អនុនោ ហិ វោហារមត្តំ រុឡ្ហីហិ, ភូតតោយេវ អត្ថោ វិនិច្ឆិតព្ពោ. យថា ហិ –

“សន្តិ បុត្តា វិទេហានំ, ទីឃាវុ រដ្ឋវឌ្ឍនោ;

តេ រជ្ជំ ការយិស្សន្តិ, មិថិលាយំ បជាបតី”តិ. (ជា. ២.២២.២៧៩) អាទីសុ –

ចំបុត្តសន្តានស្ស ឧកត្តស្ស ទ្វោហិចនេសន “បុត្តា”តិ ពហុចចនបយោគោ, តថា ព្ពុសាបិ តត្តិចារសន្តានស្ស ឧកត្តស្ស ទ្វោហិចនេសន “កោរសលេស្វ”តិ ពហុចចនបយោគោ ហោតិ។ យថា ច “បរិលាំ ត ហន្នោ, ត ច’ជិត្តុយាជិយេ”តិអាជីសុ (អ៑ តិ៑ ប៑៣៧, ៣៤, ៣៥)

ខាតិចនេសន ពហ្វត្តាតយេកចចនបយោគោ, តថា ព្ពុសាបិ ខាតិចនេសន អចយចប្បកេងេត ពហ្វត្តស្ស “ខតបងេ”តិ

ឧកចចនបយោគោ ហោតិ។ ទុត្តញ្ញ អាចរិយេន យន្ថិយាកយជីកាយំ “តន្តិសេសតេបិ ខតបងសន្ធេ ខាតិសន្ធេ ឧកចចតយេច។ តេតាហ ‘តស្មិំ អន្តេសុ ខតបងេ’តិ”។

ឧចំ ទ្វោហិចនេសន ពហុបិ្រិយ ចត្តន្តេ ពហុចចតំ ងេស្សត្វា ព្ពុកាតិ ពហ្វត្តចនេសន ពហុបិ ឧច ចត្តន្តេ ពហុចចតំ ងេស្សន្តោ “បេរិទាលា បតាហ្វ”តិអាជិយាហ។ បត-សន្ធោ ចេត្ត ចិសេសតត្តខាតតោ, តេត បុត្តអត្តចិសយតាយ ឧចេចំ បុត្តចចតំ, ត ទ្វោហិចនេសតាតិ ចក្ខយាតំ ចិសេសំ ខោតេតិ។ សោ ហិ បេងេសោ តិយោខតសតបរិយាលតាយ ពហុប្បកេងោតិ, ព្ពុយស្មិំ បត តយេ តេសុ កោរសលេសុ ខតបងេសូតិ អេត្ថា ចេជិតន្តោ។ យហាបតាឥត្តិ យហាបតាឥខាតក (ខា៑ ១៑៤៑៣០, ៣១, ៣៧) សុទ្ទចិខាតកេសុ (ខា៑ ១៑១៣៑១០៧ អាឥយោ) អាកចំ សុទ្ទចិតោ តាយ ចិងេហនេន្នោ បុត្តំ យហាបតាឥតាយកំ ទាឌក្សយាទំ។ តាតាតាងកាតីតិ កល្វកល្វបល្វកល្វបយុលាតិ លសតសហស្សាតិ តាតាចិឈតាងកាតិ, កត្តចិ បត អាជិសន្ធោបិ ជិន្តោ, សោ ខាតកន្តកចាយំ ត ជិស្សតិ, យជិ ច ជិស្សតិ, តេត តងលឈ្លាជីតំ សន្តេហា ឥន្ទេន្តា។ សិតយត្តយ្សីតិ យិហិតយត្តយ្សី។ តស្ស កិទ ជិន្តាតាងកាតំ អតត្តទកេចយេច ជិន្តត្វា យគុស្សតាងកាតំ តង្ខំ អយតុន្តោ អហោសិ។ តន្តលិតិបិ លេន្តត្វាតិ កសិកខុប្បហាតចនេសន តន្តលិតិ បហាយ, តិងស្សតយត្តទេ្ខាចំ។ ត ហិ កោចលំ កស្សកា ឧច, អថ ខោ អន្នោបិ ន្តកយន្តចាសិតោ យគុស្សា អត្តតោ អត្តតោ កិច្ខំ បហាយ តស្មិំ យន្តលន្តាតេ សត្តិបតិំសុ។ តងា កិទ យហាបតាឥក្សយាទស្ស បិសាឥយន្តលំ, លត្តយន្តលំ, អាចាហយន្តលត្តិ តីណិ យន្តលិតិ ឧកតោ អកំសុ, កាសិចិងេហន្តចាសិតោបិ តត្ថ សត្តិបតិត្វា អតិទេកសត្តចស្សាតិ លលយតុកចិស្វតិ, អលុតា បត “តន្តលិជីតី”តិ បិទេឋា ជិស្សតិ, សោ ត បេរិទាលបិទេឋា ឌីកាយយត្តុន្ទតត្តា។

យហាខតកាេយ សត្តិបតិតេតិ កេចិ “បហំសតចិឈិ ងេស្សត្វា ទាឌក្សយាទំ ហាសាេបស្សាយា”តិ, កេចិ “ចំ កីឡអតំ បស្សិស្សាយា”តិ ឧចំ យហាខតសម្ពុហេ សត្តិបតិតោ។ អត្យុលម្ពាកិទ្វហតគារុចិតកបចេសតាជិ តាតាកីឡអាយោ ងេស្សត្វា។ សក្កេបសិតោ កិទ ជិន្តាតាងកោ ទាឌក្កលោ អាកាេស ធត្វា ន្តបន្ទកាកំ តាយ ងេស្សតិ, ឧកោច ហត្តា, ឧកោ បិទោកា, ឧកំ អក្ខិ, ឧកា គាធា តច្ចតិ ចលតិ, ន្តបន្ទំ ផត្តតិ, សេសំ តិច្ចលយហោសិ, ចំ ជិស្វា យហាបតាេកា ទោកំ ហសិតយកាសិ, ព្ពុយយត្តំ សន្តាយ “សោ ជិន្តាតាងកំ ងេស្សត្វា ហសាេបសី”តិ ទុត្តំ។ សុហន្នា តាយ ចិស្សាសិកា “សុន្ទ ហងយេយតេស”ត្តិ កត្វា។ អាជិសន្ធេត ខាតកបរិខតាជីតំ សន្តេហា។ តស្វាតិ តថា ចចតតោ។ ចំ កុសលត្តិ ចចតំ ន្តបិងាយាតិ ឧត្ត “កច្ខិ កុសលំ? អាយ កុសល”ត្តិ ចចតបជិចចតចនេសត បចត្តកុសលចាជិតាយ តេ យគុស្សា អាជិតោ “កុសលី”តិ សយន្នោ លភិំសុ, តេសំ កុសលិតំ ព្ពុស្សទាតិ ទាឌក្សយាទា កោរសលិ តាយ ខាតា, តេសំ តិចាសន្ទាតតាយ បត បេងេសោ កោរសលិតិ បុតេ្ត ទុត្តតយេច។ តេតាហ “សោ បេងេសោ កោរសលិតិ ទុច្ចតី”តិ។ ឧចំ យន្ថិយាកយជីកាយំ អាចរិយេតេច ទុត្តំ។ តត្រាយយជិប្បាយោ សិយា – “សោ បេងេសោ កោរសលិតិ ទុច្ចតី”តិ សន្តិសន្នោ យថាក្កមំ ឧកចចតពហុចចតចនេសត ទុត្តត្តា បុរិយតយេ ចិយ ព្ពុសាបិ ទ្វោហិចនេសតេច ពហុចចតំ ហោតិ។ ទាឌក្សយាទាតំ តាយលិកហេត្យុយត្តទេព្យត្ត ចិសេសោតិ។ ព្ពុឌ បត អាចរិយេត ឧចំ ទុត្តំ សោ បេងេសោតិ បេងសសាយន្នោតោ ទុត្តំ, ចចតចិបល្លាសេត ចា, តេ បេងសាតិ អេត្វា។ កោរសលិតិ ទុច្ចតិ កុសលី ឧច

កោសលាតិ កត្វា”តិ (ទី· និ· ដី· ១·២៥៣) តត្រាយមធិប្បាយោ សិយា – សោ បទេសោតិ ជាតិសទ្ទវសេន, វចនវិបល្លាសេន វា វុត្តត្តា ពហុអត្ថវិសយតាយ ឯវ ពហុវចនំ ហោតិ· បទេសស្ស នាយលិកហេតុ ហេតុ វិសេសោតិ· “កុសល”ន្តិ ហិ វចនប្បិគាយ វិញ្ញាយតិ វចនេន វុត្តត្តេន កោសលា យថា “សេវាបនកំ, នត្យុយ្យានវគ្គោ”តិ· អបិច វចនបរិវចនវសេន “កុសល”ន្តិ វចន្តិ ឯវត្វាតិ កោសលា· វិវិត្រា ហិ តទ្ធិតវុត្តីតិ· កុសលន្តិ ច អាចរិយា “កត្ថិ តុ ហោតោ កុសលំ, កត្ថិ ហោតោ អនាយយ”ន្តិអាទីសុ (ជា· ១·៤·៥១; ជា· ២·២០·២២) វិយ, កត្ថិ តុយ្យាកំ អាចរិយា ហោតីតិ អត្ថោ, ហេកំ វា “កុសលា នគ្គីតស្ស , សិក្ខិតា វាតុវិត្តិយោ”តិអាទីសុ (ជា· ២·២២·៥៣) វិយ, កត្ថិ តេសំ នាដកានំ ហេកតា ហោតីតិ អត្ថោ·

ចរណំ ចារិកា, ចរណំ វា ចារោ, សោ ឯវ ចារិកា, តយិទំ មគ្គគមនេន ពុទ្ធានំ វិសយតំ, ន ទុល្លិកាមនមត្តន្តិ ទស្សេតុំ “អទ្ធានគមន”ន្តិ វុត្តំ, កាចនប្បុសកទ្ទោតំ, អទ្ធានគមនសង្ខាតាយ ចារិកាយ ចរមានោតិ វុត្តំ ហោតិ, អនេកេបិ វា នេកទេវាហារេន វុត្តំ យថា “វិចារិហារំ និសិទី”តិ, (ម· និ· ១·២៥៩) អទ្ធានគមនសង្ខាតំ ចារិកំ ចរមានោ, ចរណំ កត្វានន្តាតិ អត្ថោ· សង្គហោកា ហិ ករណត្ថានមត្ថោតិ· “អទ្ធានមគ្គ”ន្តិបិ កត្ថចិ បាឋោ, សោ ន សុន្ទរោ· ន ហិ ចារិកាសទ្ទោ មគ្គវាចកោតិ· ពុទ្ធានំ តំ វិកាសេន ទស្សេតុំ ពុទ្ធានំ វិសយំ និយមេតុ្វា “ចារិកា ច នាមេសា”តិអាទិមាហ· សាវកានម្បិ វិញ្ញហិចេន ចារិកាយ សម្ភវតោ តថា វិសេសេតិ “ភគវតោ”តិ ពុទ្ធិនា· តថា ហិ មជ្ឈិមាគមដ្ឋកថាយំ វុត្តំ “ចារិកំ ចរមានោតិ ឯវ កិញ្ចាបិ អយំ ចារិកា នាម មហាជនសង្គហត្ថំ ពុទ្ធានំយេវ លព្ភតិ, ពុទ្ធេ ឧបាទាយ បន វិញ្ញហិសទ្ទេន សាវកានម្បិ វុច្ចតិ កិលេសាទីហិ គតគីនតិបិ នាលចលុំ វិយា”តិ· ទុរេបីតិ ឯវ បិ-សទ្ទេន, អបិ-សទ្ទេន វា នាតិទូរេបីតិ សម្បិណ្ឌេតិ តត្វាបិ ចារិកាសម្ភវតោ· ទោណតេយ្យបុក្កលន្តិ ចត្តសប្បបរិវេណវសេន ទោណនារហបុក្កលំ· សហសា គមនន្តិ សីឃគមនំ· “មហាកស្សបស្ស បច្ចុគ្គមនាទីសុ”តិ វុត្តមេវ សន្ទបតោ ទស្សេតិ “ភគវា ហិ”តិអាទិនា· បច្ចុគ្គច្ឆន្តោតិ បដិមុខំ គច្ឆន្តោ, បច្ចុទ្ធតន្តោតិ អត្ថោ· “តទា”តិ ពុទ្ធិនា “តិសយោជន”ន្តិ បទមត្ថុកន្តតិ· បក្កុសាតិ នាម កន្តាររាជា· មហាកប្បិនោ នាម កុក្កុដវតីរាជា· ធនិយោ នាម គោធាលវស្ដិបុត្តោ គោបោ·

ឯវំ ធម្មភណ្ឌាគារិកត្ថេរេន មហាកស្សបបច្ចុគ្គមនាទីនិ (សំ· និ· អដ្ឋ· ២·១៥៣) ឯកទេសេន ទស្សេត្វា ពុទ្ធានំ ចនចារិកវិស្សជ្ជនលោកស្ស ចត្តុំ វិត្វារេត្វា ចារិកំ ទស្សេតុំ “ឯកវិចស”ន្តិអាទិ អារទ្ធំ· កោ បនេស វិស្សជ្ជនលោកោ នាម? សាវត្ថិយំ ធម្មសេនាបតិនោ ឧបដ្ឋាកកុលេ ជាតោ មហាបុញ្ញោ “បិណ្ឌបាតទាយកតិស្សោ, កម្មលទាយកតិស្សោ”តិ ច បុញ្ញ លទ្ធនាមោ បច្ឆា “វនវាសិតិស្សោ”តិ បាកដោ តិលាយវចសាមណេរោ· វិត្វារោ ធម្មបទេ (ធ· ប· អដ្ឋ· ១·លឹ៣ វនវាសីតិស្សសាមណេរវត្ថុ)· អាកាសគាមីហិ សទ្ធិំ អាកាសេនេវ គន្តុកាមោ ភគវា “លព្ភអភិញ្ញានំ អាចរិយវេហី”តិ អវេចាច· តស្សាតិ តិស្សសាមណេរស្ស· តត្ថិ ភគវន្តំ សទ្ធិំ ភិក្ខុសង្ឃេន វីវរំ បិណ្ឌបាតំ· នោ វេទោ នោ ឧបវត្តកោ វនាតិ សម្ពន្ធោ, កុលេហិ លិយកប្បយាលិកោ នោ ហោតីតិ អត្ថោ·

អត្តនោ បត្តាសនេតិ កិញ្ចិ អាសនបរិយន្តេ· តេសំ ការិកានំ ទានបដិសំយុត្តំ មង្គលំ វត្វា· កម្មា បន សទេវកស្ស លោកស្ស មង្គលេសុ កោបិ សមាតោ ភគវា ឯវមាហាតិ ចោទនំ សោធេតុំ “ភគវា កិរា”តិអាទិ វុត្តំ· មង្គលេសុ កោតិ និព្ពានមង្គលស្ស, សុគតិមង្គលស្ស វា ទេសកោ·

តាយាតិ អវេណ្ណាវណ្ណាយ៉ ឋណ្ឌកមុចវេន និន្នយាតាបិ ឋុបនយេហ វត្ថុ អាហាចវេន និន្នគវេតា “ឰទ្ធដាយដ្ឋេ តេ ឌប្បាយឺ”តិ ទុត្តត្តិ ចេនត្តិ៉ អបវេ បត “អបរិបុណ្ណចឹវតិចឃ្សវេឃ្សច តឃ្ស ឋុបនយេជំ អត្ុដាតវេត្តា វត្ថា ‘ឰទ្ធដាយដ្ឋេ តេ ឌប្បាយឺ’តិ អវេចាចា”តិ ចេនត្តិ៉ ឆមុវេនតាបតិតា ឋុបណ្ណាវេយត ឋុបនយេវាវេឌត្វា, តវេតាវេឃវេចន ឆមុវេនតាបតិវេតា នឌ្ឍិចិហារិវេកាតិ អដ្ឋកចាឃុ ទុវេត្តា៉ ឆមុបឌ្ឋកចាយំ បត ឆមុវេនតាបតិអាឌិវេឆរាត៌ ចត្វាលឹនកិក្កុនហឃ្សបរិចារាត៌ អត្តវេតា អត្តវេតា បរិចារវេហិ នឌ្ឍិ បវេច្ចក៌ កយត៌, ភកចវេតា ច ឲកកវេឃ្សច កយត៌ ព្ទ្ធកភាហកាត៌ យវេតត ទុត្តំ, ឰឆ, បត យន្ឋិយាកយដ្ឋកចាយឆ្ល (យ៉ តិ៉ អដ្ឋ៉ ៣៉៩៥) អណ្ណាចា កយត៌ ឌឹឈភាហកយន្ឋិយភាហកាត៌ យវេតតាតិ ឌដ្ឋណ្ណា៉ អឃត្តិ យហាកឃ្សបិឌឹតយត្វាឃ ចារិកា៉ ឃំ បត អត្ុក្កហត្ថឃ្ស ភកចវេតា កយត៌, អឃំ អត្ុរិតចារិកា តាយាតិ នព្ពវេត្តា៉

ព្ហយំបត ចារិកត្តិ អត្ុរិតចារិកំ៉ យហាយហ្ឌលត្តិ យន្ឋិយវេឆនបរិឃាបវេត្កវេតច ឆាហិរិវេយត បយាវេហត បរិច្ឆិត្ត្ថា យហត្តតារ៌ យហ្ឌល៉ យន្ឋិយយហ្ឌលត្តិ ព្ហតវេរន៌ ឋកិត្ក វេចយវេណ្ឋបចត្តំ យហ្ឌល៉ អវេត្តាយហ្ឌលត្តិ ព្ហតវេរហិ ព្ទ្ធក៌ យហ្ឌល៌, ព្ហតវេរន៌ ចា អវេត្តាកឆត្តា អត្តិយំ យហ្ឌល៌, អត្កត្តរិយំ យហ្ឌលត្តិ ទុត្តំ វេហាតិ៉ កំ បតិវេយន៌ បយាហត្តិ អាហ “កត្វា”តិអាឌិ៉ តត្វ តចវេឃាឌតនតិកតា យន្ឋិយវេឆនបរិឃាបត្កចវេនវេតច កវេហតណ្ណា តវេតា បរ៌ អត្ុរិតចារិកាឃ អកយតវេតា៉ តក្សត្តរិ ហិ ត្ុរិតចារិកាឃ ឲច តចាកវេតា កច្ឆតិ, ត អត្ុរិតចារិកាឃ៉ បចារវេត្វាច ចារិកាចរហំ ឰទ្ធាចិណ្ណត្តិ ទុត្តំ “យហាបចារហាឃ បចារវេត្វា”តិអាឌិ៉ បិឌិបឆឌិចវេនតិ បឆយកត្តិកបុណ្ណយិឃា អគត្តវេរ បិឌិបឆចវេន៉ នយត្តាតិ កតកតដ្ឋាគឃ្ស ចត្ុឃុ បវេឃ្សឃុ នយត្តវេតា៉ យហាឌតកាឃឃ្ស នត្កិបតគវេតា បុរិយំ បុរិយំ អាកតា គិយវេត្តត្ំ លកត្តិ៉ តឆា នត្កិបតគវេយច ឌវេឃ្សត្ំ “ព្ហតវេរឃុ”តិអាឌិ ទុត្តំ៉ នយឆចិបឃ្សតា តរ្ុហា វេហាត្តិតិ ឲត្វ នយឆឃ្ស តរ្ុហភាវេចា ឋុបចារនយាឆិចវេនត, ចិបឃ្សតាឃ បត នណ្ឌារបរិវេច្ឆឌតាហំ, កណ្ឌាចិតរហតាហំ, នមុនគតាហំ, យក្កាយក្កតាហត្តិ ចត្ុត្ក តាហាត៌ ចវេនត វេចឌិតវេណ្ណា៉ តរ្ុហចិបឃ្សតាតិ ហិ វេតន៌ ចត្ុត្ក តាហាគយឆិចចត៌ បចារហាឃក្កហំ ឌត្វាតិ អត្ុយតិឌាគចវេនត ឌត្វា៉ កត្តិកបុណ្ណយាឃត្តិ បច្ឆិយកត្តិកបុណ្ណយិឃំ៉ “យិកនិរឃ្ស បឆយបិឌិបឆឌិចវេន”តិ ព្ហឌ៌ យន្ឋិយវេឆនវេចាហារចវេនត យិកនិរយានឃ្ស បឆយំ បិឌិបឆឌិចន៌ នត្ឌាឃ ទុត្តំ, ឲតរហិ បចត្តវេចាហារចវេនត បត បច្ឆិយកត្តិកយាបឃ្ស កាឡអបក្កបិឌិបឆឌិចវេនា វេចឌិតវេណ្ណា៉

អវេណ្ណាគបិ ការវេហតាតិ កិក្កុត៌ នយឆចិបឃ្សតាតរ្ុហកាចវេតា អវេណ្ណាគបិ យន្ឋិយយហ្ឌវេល វេចវេតឃ្យាត៌ តាហាបរិបិកាឌិការវេហត៉ ចត្ុយានត្តិ អានត្យហឹបុណ្ណយិឃា បិឌិបឆវេតា ឃាច បច្ឆិយកត្តិកបុណ្ណយឺ, តាច ចត្ុយាន៌៉ “នយត្តា វេឃាឌតនត”ត្តិអាឌិតា ទុត្តតវេឃវេតច៉ ចនត៌ ចឃ្ស៌, ចនតកិរិឃា, ទុត្តំ ចនិត៌ ចឃ្សយឃ្សាតិ ទុត្តចវេឃ្សា, តឃ្ស៉ តចាកវេតត ចិវេតតណ្ណត្តា “ភកចវេតា វេចវេតឃ្យនត្តា”តិ នាយិតិវេឌ្ឋវេនា ទុវេត្តា, កត្ុតិវេឌ្ឋវេនា ចា ឲន៉ វេចវេតឃ្យនត្តាតិ ច ចរិតាត្ុទ្ធបំ ចិវេតតណ្ណនត្តា៉ ព្ហត្រ្កឃបរិបិក៌ អាកយឃយាវេតាតិ នឌ្ឍាឌិព្ហត្រ្កឃាត៌ ចិយុត្តិបរិបិចវេតភាវេចត បរិបក្កិ បឌិយាវេតវេត្តា៉ ចុឃ្សយាឈចក្កហចិត្តយានាត៌ អណ្ណាតវេរយានឃ្ស បឆយឌិចវេន គិក្កុយគវេតា យានតិឃវេយា ឲត្វ ត កវេតាតិ ឌដ្ឋណ្ណា៉ វេតភាហ “ឲកយាន៌ ចា ខ្វុតិចត្ុយាន៌ ចា តវេត្វច ចនិត្វា”តិ៉ តវេត្វចាតិ ចឃ្សបកយគដ្ឋាវេត ឲច៉ “នត្តហិ ចា”តិអាឌិ “ឲកយាន៌ ចា”តិអាឌិតា ឃចាក្កយំ វេឃាវេឌតណ្ណា – ឃឌិ អបវេយ្យិ ឲកយាន៌ តវេត្វច ចនតិ, នត្តហិ យាវេនហិ ចារិក៌ បរិវេឃានាវេបតិ៉ ឃឌិ ខ្វុយាន៌ ឈហិ, ឃឌិ តិយាន៌ បត្ថាហិ, ឃឌិ ចត្ុយាន៌ តវេត្វច ចនតិ, ចត្ុហិ យាវេនហិ ចារិក៌

បរិយោសាបេតីតិ។ កស្មា បន ចារិកាកាយន្តិ អាសង្កានិវត្តនត្ថំ “ឋាតី”តិអាទិ វុត្តំ។ អតិរេក ឧទាហ្ដលោ បាយ្យហទិណ្ណោ។ តេ កថា បស្សិស្សន្តិ, ន បស្សិស្សន្តិ ឱច។ លោកានុកម្បាយាតិ លោកានុកម្បាយ ឱច។ តេន វុត្តំ “ន ចីវរាទិហេតុ”តិ។

ឧច្ចវិហារវេសេនាតិ ឧច្ចាហិ វិសេសវេសេន, ឧច្ចាហិ វិសេសិត្វា តត្ថ តត្ថ គតិបាលំ និវេសនវេសេន ចា។ សត្តិវិយាបធមារភារណាត្យា វិហារវេសេន។ សទ្ទិរាវុគត្វាយាតិ ឧគ្គហិតេន ធាតេ និពទ្ធចារវេសេន សុស្សុត្តមាតុកស្ស សទ្ទិស្ស វិសេសនេន រាវុកាវត្វាយ។ អដ្ឋុប្បត្តិកាលាភិគន្តុតត្វាយាតិ អក្កុលក្ខោបយសុត្ត (អ. និ. ៥.៥១) បឋមេវទាតកាទិ (ខា. ១.១.៨) មេសនាតំ វិយ ធម្មទេសនាយ អភិគន្តិតព្ពអដ្ឋុប្បត្តិកាលត្វាយ, អដ្ឋុប្បត្តិកាលស្ស ចា អភិគន្តុតត្វាយ, អដ្ឋុប្បត្តិកាលេ ធម្មទេសនត្វាយាតិ វុត្តំ ហោតិ។ សិក្ខាបទបញ្ញាបនត្វាយាតិ សុរាបានសិក្ខាបទាទិ (បាចិ. ១១៥, ១១៦, ១១៨) បញ្ញាបនេ វិយ សិក្ខាបទានំ បញ្ញាបនត្វាយ។ ពោធនេត្វាយាតិ អង្គុលិមាលាទយោ (ម. និ. ២.៣៤៥) វិយ ពោធនេយ្យសត្តេ ពោធនត្វាយ។ យថាតាតិ យថាតិយា។ កស្មិំ, គតិមេ ចា បុក្កុសេ ខ្ទិស្ស ចារិកា និពទ្ធចារិកា។ តព្ពា សប្បុរិសេ ខ្ទិស្ស កាយនិកាយនរបដិបាទិយា ចារិកា អនិពទ្ធចារិកា។ តេនាហ “តត្វា”តិអាទិ។ យំ ចរតីតិ កិរិយាបរាមសនំ។

“ឧសា ឋាឆ អភិរេបតា”តិ វុត្តមេច វិត្វារេតា ធម្មស្ស “តទា កិរា”តិអាទិ វុត្តំ។ ធម្មហស្សិលោកធាតុយាតិ ខាតិក្ខេត្តភូតំ ធម្មហស្សចក្កវាឡំ សន្ធាយ វុត្តំ។ កស្មាតិ ចេ? តេត្វេច គព្ភវក្កន្តិ សម្ពុធោតា តត្វ ហិ សត្តេ គព្ភ បរិបក្កិន្ទ្រិយេ បស្សិតុំ ញាណចារាណំ អភិនីហរិត្វា វិរោតា គវចា ជានាភាវ បត្វរតីតិ វុច្ចតិ, ឋាគមោ រេចព្រហ្មាគំ ចនេត វុត្តំ។ យគុស្សា បន ឋាយស្មិំ ចក្កវាឡេ, ឋាយស្មិំ ច សបរិចារេ ឧព្ពិប ពោធនេយ្យា ហោន្តិ។ ពោធនេយ្យពន្ធវតិ ពោធនេយ្យសត្តសង្ខាតេ គវចតោ ពន្ធចា។ ពោត្តាទិសម្ពន្ធា វិយ ហិ សង្ឃបដិវេធសម្ពន្ធា វេទនេយ្យា គវចតោ ពន្ធចា ភាយាតិ។ ពោធរាជុបកាយំ សន្ធាយ “សព្ពញ្ញុតញ្ញាណជាលស្ស អន្តោ បវិដ្ឋា”តិ វុត្តំ។ គវចា កិរ បឋមកម្មារយាបត្តិំ សមាបជ្ជិត្វា តតោ វុដ្ឋាយ “យេ សត្តា គព្ភ បរិបក្កញាណា, តេ បញ្ញាណាណស្ស ឧបដ្ឋហន្តុ”តិ វិត្តំ អធិដ្ឋាយ សមន្តាហរតិ, តស្ស សហសមន្តាហារា ឧរេកា ចា ទ្វេ ចា សព្ពហុលិ ចា តទា វិនយ្យបកា វេនេយ្យា ញាណស្ស អាបាថយាគច្ឆន្តិ, អយមេត្ថ ពុទ្ធានុភាវោ។ ឧចយាបាថគតានំ បន តេសំ ឧបនិស្សយំ បុព្ពចរិយំ, បុព្ពហេតុំ, សម្បត្តិ ចត្តុយាគន្តុ បដិបត្តិំ ខ្វលោកេតិ។ វេនេយ្យសត្តបរិគ្គហណត្វញ្យាសមន្នាហារេ គតេ បវេឌំ នេសំ វេនេយ្យភាវេន ឧបដ្ឋានំ ហោតិ, អថ “កិំ នុ ខោ ករិស្សតី”តិ សរណាគមនាទិវសេន គន្តុំ និប្បត្តិំ ចិរំសមានោ បុព្ពបនិស្សយាទីនិ ខ្វលោកេតិ។ តេនាហ “អថ ភគវា”តិអាទិ។ សោតិ អព្ពដ្ឋោ។ វាកបដិវាកំ គត្វាតិ “ឧចំ នុ ខោ អព្ពដ្ឋោ”តិអាទិនា (ទី. និ. ១.១៩១) យថា វុត្តវចនស្ស “យេ ច ខោ តេ ភោ ភោតម យុណ្ឌកា សមណកា”តិអាទិនា (ទី. និ. ១.១៩១) បដិវចនំ ចត្វា, អសព្ពកាញត្តិ អសប្បុរិសវាចំ, តិក្ខត្តុំ ឋាក្ខវាចនិបាតនវេសេន នានប្បការំ សាធុសភាវាយ វាវាយ ចត្វយុត្តំ វាចំ វក្ខតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ និព្ពិសេវនត្តិ ចិកតត្វនំ, យាចនប្បវេសេន អបកតបរិនិប្បន្នត្តិ អត្ថោ។

អចសិរិតគ្គត្តិ ឧបកត្តគ្គំ តស្ស កាយស្ស ឋានំ នាយបត្តំ, កិមេត្ថ អត្ថបរិយេសនាយាតិ វុត្តំ “ឋាញ្ញាណង្គុលត្តិបិ បរេធា”តិ “យេន ភិសាការកោភា”តិ ករណនិទ្ទេសាភ្យុបំ ករណេត្ថ ឧបយោគវចនត្តិ ធម្មស្សតិ “តេន អចសិរី”តិ ឋាមិតា “យស្មិំ បទេសេ”តិ បន

ក្យុតិច្ឆេសាត្ថុប៌ "តំ ចា អចេសិ"តិ ចុត្តំ៎ តក្យកឃេយចត្តំ ចិចេទតិ "េតាត ឌិសាកាេកតា"តិអាឌិតា៎ កេតាតិ ក្ខបកេតា, អកយាសិតិ
អេត្វា៎ បុត កេតាតិ សយ្យេត្តា, សយ្យាបុលិតិ អេត្វា៎ "ត្កូ្ឆាតក្កូេល"តិ ត្កូឌំ តឆា កកចេតា េកាចទកាយតិឆស្សុតំ, សយឹបេត្វ េឆតំ ក្យុំ ៍
"ត្កូ្ឆាតក្កូលចតសេល្ល"តិ ត្កូឌំ បត តិចាសឌ្ឍាតឆស្សុតំ, តិប្យទិឃាឃេតា អឆិកាទេណ េឆតំ ក្យុត្តិ តក្យកឃយ្យិ បឌំ ចិេសសត្វឆស្សុេតត
ចិចទេត្តា "ត្កូ្ឆាតក្កូលំ ក្ខបតិស្សាឃា"តិអាឌិយាហ ៍ "សិលលត្លាចាទ"ត្តិអាឌិ ចុត្តតេឃត េចេតយ្យហិតសយេបក្លុតចេសេតច កកចេតា
ចិហាទឆស្សុតំ៎ តត្វ ឆយុទាឌស្ស កកចេតា សត្កូេសា អឆយុតិក្កូឈុ្យតបទា ៧ច បឌិបត្តិ, សា ច សិលសយាឆិបត្តាចេសតាតិ
សិលិឌិត្តឃេស្សច កហលំ៎ សិលលត្លាចាទត្តិ ចក្កចត្តិទេត្តា ឆាទុត្កូឌ្ឍកាឌិកតំ លត្លាចាទសឌិសំ សិលសត្លាតំ លត្លាចាទំ ឥត្តិ្តា ចិហទតីតិ
សត្តេត្លា៎ ឆាទុក្លុត្លាឌីហិ អាសយត្តេតា ចទត្តិ បរិក្លិបត្តិ ៧ត្វាតិ ហិ លត្លាចាទេទា អ-កាទស្ស ឌីឈំ កត្វា, ទាឌ្ទតំ អឆិទតិចាសឌ្ឍាតំ៎ តត្វ បត
កកចេតា អឆិទតិចសតកិរិឃាសត្កូត្លយេត្តត កឃតិចាទលេឌ្ឍត តំសឌិសតាឃ សិលយ្យិ តឆា ចុត្តិតំ៎ សយាឆិេកាត្តិ្ត សយុាសយាឆិសត្លាតំ
យក្កូលសត្តិ៎ សត្កូត្តាតត្តាលបឆត្តិ សត្កូត្តាតត្តាលសត្លាតំ ឌឃយត្តបឌំ៎ បទិចត្តឃយាេតាតិ បទិឌប្យយាេតា៎ "សត្កូត្តាតត្តាលសទ"ត្តិបិ
បិេផា, សត្កូត្តាតត្តាលចឌិទក្កូសទំ អបទាបទំ សយ្យទិចត្តយាេតាតិ អេត្វា៎ ឃឆាកិទុឆិេតត ចិហាេទតាតិ សត្កូចិហាទសាឆាទលឆស្សុតំ,
ឌិត្កូចិហាទាឌីសុ េឃត េឃត អត្តតា អកិទុឆិេតត ចិហាេទត ចិហទតីតិ អេត្វា៎

េបិក្លូទសាតិចត្វចល្លូតា

៦ទ៎៎ យេត្តតិ ត្កូទុេចឆាឌិយត្តសេត្វ៎ ត្កូទុេចឆាឆេឃា ហិ កុត្តកាសិតត្កូេឌ្ឍត "យត្តា"តិ ចុឆ្ឋត្តិ៎ អល-សេឆ្កា សេឆ្កតិ អាហ "សត្ឃ្លាឃតី"តិ៎
េលិកិឃា បត ចឆត្តិ "ព្រាហ្មេតា អបឆ្ឋំ ព្រាហ្មេណា, តាកេយា, លត្តំ, ឌីឈាឌី"តិ៎ កសុ្ខា អឃេយច ចចតេត្វា ចុេត្តាតិ អាហ
"ត្កូឆេយចា"តិអាឌិ៎ អឆ េកសំ ត្កូតេទា ចចតេត្វាតិ េចាឆតយបេតតិ "អទិឃា បតា"តិអាឌិតា៎ អឆ ចា ឃំ េលិកិឃា ចឆត្តិ "ព្រាហ្មតា
ឌាេតា ព្រាហ្មេណា"តិអាឌិតិទុត្តិ, តំ បឌិក្លិបិតុំ ៧ចំ ចុត្តំ៎ "ត្កូឆេយចា"តិ ហិ អចឆាទេណត តំ បឌិក្លិបតិ៎ "ឌាតិព្រាហ្មលាត"ត្តិ បត
ត្កូយិតា សឆ្កត្តេទត ឆស្សិេតាសុ ឌាតិព្រាហ្មលាចិសុត្លិព្រាហ្មលាចេសត ក្យចិេឆសុ ព្រាហ្មេណាសុ ចិសុត្លិព្រាហ្មលាតំ តិទុត្តិ៎ ឆេស្សេត្តា "អទិឃា
បតា"តិអាឌិយាហ៎ ឥហត្តិ បិេប ឥហិ កេទាត្តីតិ ហិ អទិឃា ព្រាហ្មណា តិទុត្តិតេឃត៎ "តស្ស កិទ កាេឃា េសតេបិក្លូទសឌិេសា"តិ
ត្កូឆេយចស្ស តាយលិកេហតុឆស្សុតំ, េសសំ បត តប្យសេក្កូត ឃឆាចិឌ្ឍយាតចិេសសឆស្សុតេយច៎ េតតាហ "ត្កូតិ តំ េបិក្លូទសឌិសត្តា
េបិក្លូទសាតីតិ សត្ឌាតត្តី"តិ៎ េបិក្លូេទត សឌិេសា កាេឃា ឃស្សាតិ ហិ េបិក្លូទសាតី តិទុត្តិតេឃត ៍ សាតសេឆ្កា ចា សឌិសេត្វា,
េបិក្លូេទត សាេតា សឌិេសា កាេឃា តឆា, េសា ឃស្សាតិ េបិក្លូទសាតី៎ េសតេបិក្លូទសឌិេសាតិ េសតបក្យយចេល្លូា៎ េឆចតកេទតិ
អាលកយត្លាឌិេឆចបុេទ៎ ក្ខស្សាបិតទេឌតេតាទលត្តិ កយ្កូទេតយតិលាតំ អឆ្ឋក្កូតំ ទេឌតយឃំ ត្កូត្កូលិលំ ៍ កាឮ្យអេយឈទាឌ្វីតិ កឆាឌិ ឌិស្សយាតា
កាឮ្យអអត្កូេលលា៎ ទេឌតបតាឮ្យត្កូកាតិ ទេឌតយឃតុ្យត្កូំ៎ សុចឌ្ឍិតាតិ ចឌ្ឍកាចស្ស ឃុត្លឌ្ឍាេត សុឌ្ឍ ចឌ្ឍលិ៎ កាឮ្យអចក្កូតិលកាឌីតយកាេចត
សុបទិសុត្លា៎"អទាឌេក"តិអាឌិតាបិ េសាកក្កូប្យត្តកាចេយច តិឆេស្សតិ៎

ត្កូឆាតិ អបទយ្យិ តស្ស តាយលិកេហតុំ ឆេស្សេត្តា "អឃំ បតា"តិអាឌិយាហ៎ តត្វ ច "ហិយចត្តបេឆេស យហាសេទ បក្យយកត្កូេ តិត្កូត្តី"តិ
ត្កូឆេយចស្ស តាយលិកេហតុឆស្សុតំ៎ េសសំ បត តប្យសេក្កូត តឆាបចត្តាកាទឆស្សុតេយច៎ េតតាហ "ត្កូតិ តំ េបិក្លូេទ សឃិតត្តា

ເປກ຺ລູຣສາຕີຕິ ສຎ຺ຎານຕ຺ຖີ”ຕິ. ເປກ຺ລູເຣ ກມເລ ສຍຕີຕິ ຫິ ເປກ຺ລູຣສາຕີ, ສາຕໍ ຈາ ວຸຈ຺ຈຕິ ສມສຸຂາຕໍ, ເປກ຺ລູເຣ ຊາຕໍ ສມສຸຂາຕໍ ຕຖາ,

ຕມສ຺ສຕ຺ຖີຕິປິ ເປກ຺ລູຣສາຕີ. ຍໍ ປນ ອາຈຣິເຍນ ວຸຕ຺ຕໍ “ພ຺ລມສ຺ສ ໂທຫລສ຺ສ ກີຊີເສາ ບຸຕ຺ຕເຍາເກາ, ເຍນ ຕໍ ກເຈາ ອຕ຺ຖກ຺ກມ຺ມຕໍ ຕໍ ຊາຕໍ

ຣູປເກຕາຕິ ອາຫາ”ຕິ, (ທີ. ນິ. ຏີ. ໑.໒໓໓) ຕເຕຕໍ “ອຍໍ ປນາ”ຕິອາທິຈນຕໍ ວຸກເຕສເຍຈ ສຕ຺ຖາຍ ວຸຕ຺ຕໍ. “ເສາ ຕເຕາ

ມຕຸສ຺ສເລິເກ”ຕ຺ຕິອາທິຈນເຕາ ເຕຈເລິເກ ຕິຕ຺ຖຕ຺ຕີຕິ ວຸຕ຺ຕ ອປຣາປຣໍ ຕິຕ຺ຖຕ຺ຕິ ວຸຈ ວຸຕ຺ຕາຕິ ເຊ຺ຊຕ຺ຖາ. ຕຖາຣູເປນ ກເມູນ ຕິຕ຺ຖຕ຺ຕິເຍຈ ສຕ຺ຖາຍ

“ມາຕຸກຸຈ຺ຈິຈາສໍ ຊີກຸຈ຺ຈິຕ຺ວາ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. “ປຕຸມກຕ຺ຂ ຕິຕ຺ຖຕ຺ຕີ”ຕິ ພ຺ລມິນາ ສໍເສເຕເຊາເຍຈ ຫຸຕ຺ວາ ຕິຕ຺ຖຕ຺ຕີຕິ ເຕສ຺ສຕິ. ນ ບຸປຸຕີຕິ ນ ຊີກສຕິ.

ເຕນາຕິ ຕາປເສນ. ນາຕ຺ຍອເຕາຕິ ບຸປຸເຕລ຺ລເຕາ. ສຸຈລ຺ລຸຣຸລ຺ລຫິ ປິຊ຺ຊາຣິ ເທຍຈເລ຺ລາ ຍສ຺ສາຕິ ສຸຈລ຺ລຸຣຸລ຺ລປິຊ຺ຊເຣາ, ຕໍ, ສຸຈລ຺ລຸຣຸລ຺ລຫິ

ຊີກິລ຺ລກາເຈນ ເທຍຈລ຺ລຕ຺ຕິ ອເຕ຺ວາ. ປິຊ຺ຊຣສເຕ຺ວາ ຫິ ເທຍຈລ຺ລປຣິຍາເຍາຕິ ສາຣຕ຺ຖທີປນີຍໍ (ສາຣຕ຺ຖ. ຏີ. ໑.໑໑) ວຸຕ຺ຕໍ. ວຸສ ນເຍາ

ປຕຸມເຣລຸປິຊ຺ຊຣຕ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕາປິ. ຣເຕຕິພ຺ພກຕ຺ຕິ ຣູປິຍມຍຣູປກໍ. ປຊີຂກ຺ກາຍີຕິ ເປິເສມິ. ປິຣຕ຺ຕິ ປຣິເຍາສາຕໍ, ຕິປ຺ປຕ຺ຕິ ຈາ ວຸຈ຺ຈຕິ ຕຊີສມຸຕ຺ຖາຊີຕໍ

ປຣິເຍາສາຕຣູຕໍ ປິຣໍ ຊີຍາຕິ ກຕ຺ວາ. ປຊີສຕ຺ຕິປຊ຺ຊາສຊ຺ຊາເຕນ ສກາຈຊາຣເລາມ ປລ຺ລິເຕາ. ພ຺ຍຕິ ກຕ຺ຕເຣຕ຺ຖຸ, ເຈເຈສຸ ຈາ

ຊີສາຣຈປຊ຺ຊາສຊ຺ຊາເຕນ ເຈມ຺ຍຕ຺ຕິເຍນ ພ຺ຍເຕ຺ວາ. ອກ຺ໂທຫເລາຕິ ຊີສາປິເຣມາກ຺ໂທຫເລາ. ສິປ຺ປຕ຺ຕິ ເຈຈສິປ຺ປໍ ຕເສ຺ສຈ

ປກເຣລາຊິກຕຕ຺ຕາ. ໂທຫເຈມ຺ຍໍ ອຊາສີຕິ ຈກ຺ລມາຕຕເຍນ ໂທຫເຈມ຺ຍໍ ກຕ຺ວາ ອຊາສີ.

“ອຊ຺ຊາຈສຕີ”ຕິ ວຸຕ຺ຕ ອຊິ-ສເຕ຺ວາ, ອາ-ສເຕ຺ວາ ຈ ຣູປສກ຺ກມຕ຺ຕໍ, ຕເຕາ “ຣູກ຺ກ຺ຂ”ຕ຺ຕິ ພ຺ລຊໍ ອຊ຺ຊາປຸຕ຺ຕຈສເຍາເກ ກມຸເຕ຺ຕ ຣູປເຍາກຈຈຕໍ. ອຊິ-

ສເຕ຺ວາ ຈາ ພ຺ລສ຺ສຣິຍເຕ຺ວາ, ອາ-ສເຕ຺ວາ ມຣິຍາເຕ຺ວາ ຕເຕາ “ຣູກ຺ກ຺ຂ”ຕ຺ຕິ ພ຺ລຊໍ ກມຸປຸຈຈນີຍເຍາເກ ກມຸເຕ຺ຕ ຣູປເຍາກຈຈນຕ຺ຕິ ເຕສ຺ສຕິ

“ຣູກ຺ກ຺ຂນາມເກ”ຕິອາທິນາ. ຕເຕຈຕໍ ຊີຈຣິຕໍ “ຕສ຺ສາ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. “ຕສ຺ສ ນກເຣສ຺ສ ສາມິເກາ ຫຸຕ຺ວາ”ຕິ ຫິ “ອຄິນຊິຕ຺ວາ”ຕິ ວຸຕສ຺ສຕ຺ຖຊີຈເຣາ,

ເຕເນຕໍ ຊີເປຕິ “ສາມິກາເຈາ ອຄິນຈນ຺”ຕ຺ຕິ. “ຍາຍ ມຣິຍາຄາຍາ”ຕິອາທິ ປນ ອາ-ສທ຺ທສ຺ສຕ຺ຖຊີຈເຣາ, ເຕເນຕໍ ຊີເປຕິ “ອາສເຕ຺ວາ

ມຣິຍາຄເຕ຺ວາ, ມຣິຍາຄາ ຈ ນາມ ຍາຍ ຕເຕ຺ວ ຈຊິຕຕ຺ຕາ, ສາເຍຈ ອປຣາຊີນຕາ”ຕິ. ຍາຍ ມຣິຍາຄາຍາຕິ ຫິ ຍາຍ

ອປຣາຊີນຕາສຊ຺ຊາຕາຍ ອນຕຊ຺ຊາສາຊາຣເລາຍ ອຈຕ຺ວາຍາຕິ ອເຕ຺ວາ. “ຣູປສກ຺ກຈເສນາ”ຕິອາທິ ປນ “ຣູກ຺ກ຺ຂນາມເກ”ຕິ ວຸຕສ຺ສຕ຺ຖຊີຈເຣາ,

ເຕເນຕໍ ຊີເປຕິ “ສຕິປິ ກມຸຈນປຸສເກ ຊາຕ຺ວຕ຺ຕາຕຸຈຕ຺ຕກຊີເສສກຣູເຕຫິ ຣູຊີເສຫິປິ ຣູປສເກ຺ກຫິ ຍຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ ຣູປເຍາກຈນເຍເຈຕ຺ວ

ຊີຫິຕ”ຕ຺ຕິ. “ຕສ຺ສ ກິຣາ”ຕິອາທິ ປນ ອຕ຺ວາຕຸກາຕສມຊ຺ຊາປຣິຊີປຕໍ. ຈຕ຺ວ ນາມ ນກເຣຍາປນາຣຫຸມິປ຺ປເຈເສາ “ອາຣາມຈຕ຺ວ,

ຊີຫາຣຈຕ຺ວ”ຕິອາຊີສຸ ຊີມ.

ຣູກ຺ກາຕິ ເຈລ຺ລີປິກາ. ອກ຺ກເຫສຸຕ຺ຕິ “ອຊ຺ຊ ມຄ຺ລຊີເສາ, ຕສ຺ສາ ສຸກລ຺ລຕ຺ຕໍ, ຕຕ຺ວາປິ ອຍໍ ສຸຫເລາ ມາ ອຕິກ຺ກມີ”ຕິ ຣຕ຺ຕິຊີກາຍຕໍ ອຕຸຣກ຺ຂາ,

ຣຕ຺ຕິຍໍ ອາເລິກກເລາຕ຺ວາຍ ຣູກ຺ກາ ເຊປຕ຺ວາ ຣູກ຺ກາສຸ ຊລມາກາສຸ ກກເຣສ຺ສ ຈຕ຺ວ ອກ຺ກເຫສຸໍ, ເຕເນຕໍ ຊີເປຕິ – ຣູກ຺ກາສຸ ຊີຕາຕິ ຣູກ຺ກ຺ຂາ.

ມຸລຊີກຸຊາຊີ ອາກຕິກາລປເກ຺ລເປຕ, ຕິຣຸຕ຺ຕິກເຍນ ຈາ ຣູກ຺ກາສຸ ຊີເຊ຺ຊາຕຍຕ຺ຕິສຸ ຊີຕາຕິ ຣູກ຺ກ຺ຂາ, ຕຖາ ຣູກ຺ກາສຸ ຊີຕາສຸ ຊີຕາ ອາສີຕິປິ

ຣູກ຺ກ຺ຂາຕິ. ມຊ຺ຊີມາກມຊ຺ຂກຈາຍໍ ປນ ວຸຈໍ ວຸຕ຺ຕໍ “ຕຊ຺ຊາ ກກເຣ ‘ມຄ຺ລຊີເສາ ສຸຫເລາ, ສຸກລ຺ລຕ຺ຕໍ ຍາ ອຕິກ຺ກມີ’ຕິ ຣຕ຺ຕິຍໍ ຣູກ຺ກາສຸ ຊີຕາສຸ

ຍາປິຕຕ຺ຕາ ຣູກ຺ກ຺ຂາຕິປິ ວຸຈ຺ຈຕິ, ເຈລ຺ລີປິກາສຸ ຊາເຣລຕ຺ວາ ສາຣິຍຍາກາສຸ ຍາປິຕຕ຺ຕາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ເຫາຕີ”ຕິ, (ມ. ຕິ. ອຊ຺ຊ. ໑.

ມຸລປຣິຍາຍສຸຕ຺ຕຈລ຺ລນາ) ຕເປິມິນາ ສໍສຊ຺ຕິ ເຈຈ ສເມຕິ ຈ ກກເຣຈຕ຺ວປຣິກ຺ກຫສ຺ສປິ ກກເຣຍາປກປຣິຍາປຕ຺ຕາຕິ ເຊ຺ຊຕ຺ຖາ. ອປເຣ ປນ

ກລຕ຺ຕິ “ຣູມີກາກສມຸຕ຺ຕິຍາ, ຣູປກເຣລາສມຸຕ຺ຕິຍາ, ມຕຸສ຺ສສມຸຕ຺ຕິຍາ ຈ ຕໍ ກກເຣ ຣູກ຺ກ຺ຂກຸຫາເຍາກເຕາ ຣູກ຺ກ຺ຂາຕິ ນາມໍ ລຕີ”ຕິ. ເລິກິຍາ

បន ចគត្តិ “រូក្កា ឆារឹយតិ ឲតស្ស យាបិតកាលេតិ រូក្កដ្ឋា, ចណ្ហចិការោយ”ន្តិ, ឌ្ឋតិ្តលិក្កចនេត ចាយំ នយន្តា, តេនតចិឆ បនេយាកោ ឌិស្សតិ “យឆា ច កចំ កោតយោ រូក្កដ្ឋាយ អឌ្ឍានិ រូបិនកក្យលិតិ រូបនក្កយតី”តិ (ឌី· តិ· ១·១៥៥) ម្វលបរិយាយសុត្តាឌីសុ (ម· តិ· ១· ១) ច “ឲក់ នយមំ កកចា រូក្កដ្ឋាយំ ចិហរតិ សុកកចនេត នាលរាឌម្វលេ”តិអាឌិ· ឲចនេមត្ត ហោត្យ រូបនក្កចនេត រូបនេយាកចចត់, ពចំ បនេតាំ នេនបនេសុ និយាតិ អត្មនេយាកេតាហ “តស្ស អត្មបនេយាកត្តា នេនបនេស្វ”តិ· តត្ត តស្សាតិ រូបនក្កចនេត រូបនេយាកនឌ្ឍាត្តស្ស “រូក្កដ្ឋ”ន្តិ បគស្ស· អត្មបនេយាកត្តាតិ ចិនេនតភាចេត អត្មបឃុត្តត្តា· នេនបនេស្វតិ “នត្តុស្សគ”ន្តិអាឌីសុ នត្តាសុ បនេសុ·

កិ ត្ម ឲ្ឋាយំ នដ្ឋបនេយាកោ នដ្ឋលក្ខណាត្មកេតាតិ ចោគតយបនេតិ “តត្ត…បេ… បរិនេយសិតព្ពា”ន្តិ ឌ្ឋមិតា· តត្តាតិ រូបនក្កចនេត, អត្មបនេយាកចនេត ច រូបនេយាកចគត្តិ ចុទ្ធេត្ត ឲ្ឋត្តីឆេបិ ចិឆានេត· លក្ខណន្តិ កហល្អបិយឆាយក្វតំ នដ្ឋលក្ខណំ, សុត្តំ ចា· បរិនេយសិតព្ពន្តិ នដ្ឋនេត្តសុ ចិឌ្ឍមានត្តា ឌាកេណត កេចសិតព្ពំ, កេហតព្ពន្តិ ចុត្តំ ហោតិ· ឲតេត ហិ នដ្ឋលក្ខណាត្មកេតាចាយំ នដ្ឋបនេយាកោតិ ឥនេស្សតិ, នដ្ឋចិក្វ ច ឌ្ឋឆ្ណិ “រូបអត្មអឆិអាឌ្ឋចិ្ឋាឌិបុព្ពចនេនយាកេ នត្តាមិយនេត្ត រូបនេយាកចចត់ បិបុលាតិ, ចិនេនសិតព្ពបនេ ច យឆាចិឆិយត្មបនេយាកោ ចិនេនតបគាត់ នយាតាឆិកាលក្វតាត”ន្តិ· តេ្យ យគា អឆិ-នដ្ឋោ, អា-នដ្ឋោ ច រូបនក្កយត្តំ, តគា “តតិយានត្តាមឹតត្វា”តិ លក្ខណេត អឌ្ឍាបុព្ពចនេនយាកេ រូបនេយាកចចត់· តឆា ហិ ចគត្តិ “នត្តាមិយនេត្ត កាលឌិនាសុ រូបិតួឌ្ឍាចនេនយាកេ, អឆិបុព្ពសិធាចនាត់ បនេយាកេ, តប្បាតចារេសុ ច ឥតិយា· កាលេ បុព្ពណ្ហេយមំ តិចារនេត្តា, ឲក់ នយមំ កកចា, ពក្ខ្ឋិ កាលំ បុរេឌាតបច្ឋនេយត បច្ឋនេយា, ឌ្ឋមំ រត្តិំ ចត្តារោ យហារាឌានេតា· ឌិនាយំ បុរិមំ ឌិនំ ឆតរេដ្ឋោ· រូបិឌិបុព្ពចនេនយាកេ កាមំ រូបចនតិ, កាមំ អត្មចនតិ, កាមំ អាចនតិ, អកាទំ អឌ្ឍាចនតិ, អឆិបុព្ពសិធាចនាត់ បនេយាកេ បឆចិ អឆិនេស្សតិ, កាមំ អឆិតិដ្ឋតិ, កាមំ អឌ្ឍាចនតិ· តប្បាតចារេសុ តឌិ បិចតិ, កាមំ ចរតិ ឌ្ឋច្ឋាឌីតិ·

យគា បន អឆិ-នដ្ឋោ ឌ្ឋស្សរិយនេត្ត, អា-នដ្ឋោ ច មរិយាគនេត្ត, តគា “កម្មប្បចចតឹយយុត្តេ”តិ លក្ខណេត កម្មប្បចចតឹយនេយាកេ រូបនេយាកចចត់· តឆា ហិ ចគត្តិ “អត្មអាគនេយា រូបនក្កា, ឆឹអាគនេយា តិបិតា ច កម្មប្បចចតឹយនឌ្ឍា ហោត្តិ កិរិយានក្ខាតំ កម្មំ បចចតឹយំ យេមំ តេ កម្មប្បចចតឹយា”តិ· នេនបគាត់ បន យឆាចិឆិយត្មបនេយាកេ ពតេរត លក្ខណេត រូបនេយាកចគត្តិ? យឆាចុត្តលក្ខណេតច· យឌ្ឍេចំ តេនម្បិ អាឆារកាចនេតា តាតាឆារតា និយាតិ? ត, ពាហុតម្បិ បគាត់ តកាចនេត ឲកត្តកាចនេតា· នកត្តមត្តព្វាតេនំ តាតាកាលន្តិ· អនេឌ្ឍា បន នដ្ឋចិក្វ ឲចមិឆ្ណិ “នយាតាឆិកាលបគាត់ បឆ្ឋក់ កិរិយានម្ព្ឋតេត ចិនេនសិតព្ពបនេត នយាតចចតតា យឆា ‘កដំ កនោតិ, ចិបុលំ, គស្សតឹយ’ន្តិ ឲត្ត ‘កដំ កនោតិ, ចិបុលំ កនោតិ, គស្សតឹយំ កនោតី’តិ បឆ្ឋក់ កិរិយានម្ព្ឋតេត កម្មតេ្តយេច ឥតិយា”តិ, តនេគតំ ចិចារេតព្ពំ ចិនេនតបគាត់ នយាតាឆិកាលាត់ កិរិយានម្ព្ឍ្យាកាចនេតា· យគា ហិ កិរិយានម្ព្ឍ្យត់, តគា ចិនេនតនេមច ត ហោតីតិ·

រូស្សគតា តានេមត្ត ពាហុលតាតិ ចុត្តំ “ពាហុឌត”ន្តិ· តំ បន ពាហុលតំ ឥនេស្សតិ “អាកិណ្ណមត្មស្ស”ន្តិអាឌិតា· អនេឌ្ឍាឌីសុ កេហត្វា នេបិនេតព្វា នេបិនាចតិយា, ឲតេត តេនំ ឆម្មកាចំ ឥនេស្សតិ· អាចិឌ្ឍិព្វាតិ បរិក្ខិបិត្វា· ពលិត្វា កតា នេបិក្ខរលី, អាចាត្ឋិត្វា ពតំ តត្យអាគ់· អឌ្ឋិត្វគដ្ឋោតេយច ឌលឌក្យសុយាតិ ឌាតាតីតិ ចុត្តំ “រូគកស្ស តិច្ឋករិតាតេចា”តិ· រូគកស្សាតិ ច ប្វរណកិរិយានេយាកេ កនោណនេត្ត

សាយិចចតិ “យហទេត្ត យហទេត្ត សាលិបសិទ្ឋាកេ ការាទេបត្វា ហិទញ្ញាស្វុចណ្ណស្ស ប្វុទាទេបត្វា”តិអាឌិស្វុ (បិទា· ១៣) ចិឃ· សហ ឆទេញ្ញាតាតិសឆញ្ញាត្តិ តកាទសង្គ្រាទេបក្លាឃ តប៉ុសកលិទេក្កត ចុត្តំ, ឃឆាចាញ្ជ៍ ចា ក្រូបទេឃាកចចទេតត· ៩ចំ សញ្ញាត្វ· បុញ្ញាណ្ណាបទណ្ណាឌិទេកត់ ឌាហុឆញ្ញាសត្តិ៍ចឃត្តិ ៩ត្ត អាឌិសទេក្ខត ពក្សុកឃចិតិបុត្តំ អលិទ្យាក្យុក្ខណ្ហាឌិស្វុទេបឃ្ញ៊ សក្កណ្យាតិ· ទេតតាឃយទេត្វា ចិញ្ញាឃតិ – តឃិឆ ឆញ្ញាសទេក្ខា សាលិអាឌិឆញ្ញាចិទេសសចាចទេកា, ទេបិសទេត សាឆុត្តយទេត្តត បត តិទចទេសសបុញ្ញាណ្ណាបទណ្ណស្វុទេបឃ្យ៊ចាចទេកា, ចិទ្វុទេបកទេសសចទេសត ចា បឃុទេត្តាតិ· ៩ត្តាចតាតិ ឃឆាចុត្តបឥត្តទេឃត· ទាឌលិលិឃាតិ ទាឆ្វុតំ ចិលិទេសត· សយិទ្ធិឃា ក្រូបទេកាកបទិទេកាកសយុណ្ណកាទេចត សយុត្តិ សយិទ្ធិសយុត្តិ·

“ទាឌទេកាក្ក”ត្តិ ចុទេត្ត “ទេកត ឌិត្ត”ត្តិ អចឃ្សំ បុច្ឆិតញ្ញាទេតា ៩ចំ ចុត្តត្តិ ឥទេស្សតិ “ទេកតា”តិអាឌិតា· ទញ្ញា ចិឃ កុញ្ញ៊ិតញ្ញាត្តិ ចា ទាឌទេកាក្កត្តិ អដ្ឋកឆាទេតា អបទេទា តទេឃា· ឃាច បុត្តតត្តបតត្តបទេយ្យទា ក្យុលសត្តកកាទេចត ទាឌទេតា លឥ្ឋត្តា “ទទេញ្ញា ឥាឃក្វុត”ត្តិ ចុត្តំ· “ឆយុឥាឃាឥា ទេយ កិក្លូទេច កចឆា”តិអាឌិស្វុ (យ· តិ· ១·១៥) ចិឃ ច ឥាឃសទេក្ខា ឥាឃឌ្ឋបទិឃាទេឃាតិ អាហ “ឥាឃឌ្ឋត្តិ អទេត្វា”តិ· កឆំ ឌិត្តត្តា ព្រាហ្មទេឥឃ្ញ៊ តាយាតិ ទេចាឥតំ បទិហទតិ “លត្តំ ក្រូស្សាទេបត្វា”តិអាឌិតា· ទាឌតិហាទេទត បទិកុញ្ញ៊ិតញ្ញាទេតា ហិ ក្រូទ្ធិ បទិទេកាកលិកស្ស ព្រាហ្មទេឥឃ្យ៊តា តាយ តត្វិ, ញ្ញាឥញ្ញ ពឆា ឌិត្តទេយច, ពស្វា ព្រាហ្មទេឥឃ្ញ៊ តាយាតិ ចុត្តំ ទេហាតិ· ទេលឌ្ឋទេកឌ្ឋត្តិ សទិទឥណ្ហឆតឥណ្ហាឌិទេកត់ ឥណ្ហយាហ· តឌិតិត្វុបញ្ញាតាឌិស្វុតិ តឌិតិត្វុបញ្ញាតបិឥកាយក្ខាទអដចិយុលាឌិស្វុ· ទេសតឆ្ឋត្តក្កហទេលាត ទេសសទាឌកក្យុឆកណ្ហយ្យិ កហិតំ តប្បយុលត្តាតិ ទេចឌិតញ្ញាំ· “ទញ្ញា កុញ្ញ៊ិតញ្ញា”ទេត្ត្វច ចុទេត្ត ញ្ញាឆាឌិទេប្យតទេត្វា ត បិកទេដាតិ ហុត្វា-សឥ្កក្កហលំ កតំ· តឥ្យាទេសា ទាឌក្យុលទេតា អសយុឥាកទេតាបិ ទាឌា ហុត្វា កុញ្ញ៊ិតំ លកតិតិ អឃយិឆាឌិទេប្យទេតា អទេត្វា· ឥាតញ្ញាត្តិ ឥាឃំ, “ទាឌឥាឃ”ត្តិ ញ្ញាយិតាច ទញ្ញា ឌិត្តកាទេច សិទេក្ខ “ទញ្ញា បទេសតឌិតា ទេកាសទេលត ឌិត្ត”ត្តិ បុត ច ចចតិ កិយត្វិឃត្តិ អាហ “ឥាឃកទាឌឌិបតត្វ”ត្តិអាឌិ· អស្វុទេកត ទញ្ញា ឌិត្តត្តិ ឥាឃកទាឌស្ស អឌិបិតត្តា ៩ចំ ចុត្តត្តិ អឆិប្បាទេឃា· ៩ត្ត ច បឆយតទេឃ “ទាឌទេកាក្ក”ត្តិ បទេឥ បុច្ឆាសយុក្ខចទេតា ញ្ញាឥំ ចុត្តំ, ក្សុតិឃតទេឃ បត “ទាឌឥាឃ”ត្តិ បទេឥតិ អឃយ្យិ ចិទេសទេសា ឥដ្ឋទេញ្ញា· ពត្វ អតិឌាហុលតាឃ បុទទេតា ឆបទេតាកាសាកាចទេតា បទេស្សតបិ ញ្ញឥតស្វុបញ្ញញ្ញ៊តាឌិ ឌិឃតិ ៩តស្សាតិ បទេសតឌិ, អលុត្តសយាសចទេសត· ទេសា ហិ ទាឌា ពណ្ហុលទេកាលស្ស ញ្ញឥតយ្យិ តក្សុបិទេឃត ស្វុបញ្ញញ្ញ៊ទេតត កុញ្ញ៊តិ· ពឆា ហិ តំ កុត្តបិពទាសកាទេល សត្វុ សត្តិកយាកត្វា ញ្ញាទេតា ចិទេតា ច សយុទិចត្តត្តិ តិក្ខាឃ អកិកុឃ្យ៊យាតំ ក្រូក្សុកំ តិសិឌិត្យុយសទេក្កាត្តិ កកចា –

“យិទ្ធិ ឃឥា ទេហាតិ យហគ្ឃសា ច,

តិទ្ធាឃិតា សយុទិចត្តសាឃិ;

យហាចទាទេហាច តិចាបចុដ្ឋា,

បុតប្បុតំ កញ្ញុយុទេបតិ យទេន្ទា”តិ· (ធ· ប· ១១៥; ទេតត្តិ· ១៩, ៥០);

ឯតាយ គាថាយ ទុតិយំ កាយិកវេយ្យត្តំ សោ សុទស្សតំ តាយ យាវតិ –

“មនុជស្ស សទា សតីមតោ,

មត្តំ ជានតោ លទ្ធភោជនេ;

តនុកស្ស ភវន្តិ វេទនា,

សណិកំ ជីរតិ អាយុបាលយ”ន្តិ (សំ. និ. ១.៩៣) –

ឯវំ កាធំ ករោន្តោ សត្តិកេ ឧក្កដ្ឋោទបត្តោ អត្តនោ ភុញ្ជិតព្វស្ស ចត្តាឡីសបិណ្ឌកាលេ ភេទសិកំ ករោន្តិ, សោ អបរេន សមយេន តស្សា គាថាយ អត្ថំ សល្លក្ខេត្វា បុនប្បុនំ ចត្តាឡីសបិណ្ឌបរិហរណេន តាឡិតោកាសមត្តាយ សណ្ឋហិត្វា តនុសរីរោ ពលវា សុខប្បត្តោ អហោសីតិ។ ឧទានដ្ឋកថាយំ (ឧទា. អដ្ឋ. ១៩) បន ទុធំ វុត្តំ “បច្ចាមិត្តំ បរេសន្តិ ជិនាតីតិ បរេសនី”តិ។ សព្ពិន្ទុបិ ហិ ជ-ការស្ស ទ-ការេ ឯទមុទាហរន្តិ។ សោ ហិ អត្តនោ កាយិកវេយ្យំ អជាតសត្តុរាជានំ, បច្ចាមិត្តបរិកិតិ ច អចរុទ្ធកានិ ជិនាតីតិ។ ភោរសលរដ្ឋស្សាធិបតិភាវេន ភោរសលោ, តស្មា ភោរសលាធិបតិនា បរេសនិ តាមភោន រញ្ញា ជិន្នន្តិ អត្ថោ។ ចេជិតន្តោ និស្សរបរិច្ចត្តតាវន្តោតេន បុន អក្កោទតន្តាកាចេនេច ជិន្នត្តា ឯទ ព្រហ្មទេយ្យំ តាយ, ន ច បុរិមនយេ ចិយ រាជសន្តោបេន បរិក្ខិតន្តាការចេន ជិន្នត្តាតិ អាហ “យថា”តិអាទិ។ និស្សដ្ឋំ ហុត្វា, និស្សដ្ឋការចេន ចា បរិច្ចត្តំ និស្សដ្ឋបរិច្ចត្តំ, មុត្តចាគចេនេន ចជិតន្តិ អត្ថោ។

សមន្តំ ឧបលព្ភាតិ ជនេស្សតិ “ឧបលភី”តិ ឯមតិនា, សោ ចាយមុបលព្ភា សមនេសនេន ជាតនន្តិ វុត្តំ “សោតទ្វារសមុត្តមេនានុសារេន អញ្ញាសី”តិ។ សោតទ្វារានុសារវិញ្ញាណវីថិចេនេន ជាតនមេន ហិ ឯទ សមន្តំ តេនេន “សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ”តិអាទិកា វុត្តស្សត្ថស្ស អនិកតត្តា, ន បន សោតទ្វារវីថិចេនេន សុតមត្តំ តេន តទត្ថស្ស អភិកតត្តា។ អចនាវណ្ណតា សន្តបមោកស្ស សន្តមិ ចាញ្ញំ អន្តោកនាចនាវណំ តស្មា តទត្ថេជាតកសន្តេន ចិនាបិ អញ្ញាតត្ថបរិចេនសេន អស្សោសិ ឯច, តាស្ស ភោមិ សមនន្តរោយា អហោសីតិ អមយេត្វា ចិញ្ញាយតីតិ អាហ “បនប្បុរណមេត្ត តិបរិតោ”តិ, អន្តោកនាចនារណោបិ ច សន្តត្តិ ចារេញ្ញ និតត្តេតា អចនាវណត្តំ តោ-សន្ទុកហាំ “ឯចា”តិ សាមត្ថិយា សាតិសយំ ឯតទត្តស្ស ចិញ្ញាយមានត្តាតិ បនមចិកេមោ្យា ទុត្វា, និតត្តេតា អចនាវណេន កោ អត្ថោ ឯកត្តិកោ កេតា, អចនាវេតា ចាតិ ទុត្តំ “តត្ថា”តិអាទិ។ អច បនប្បុរណមេត្តន តោ-សន្ទេន កិ បយោជនន្តិ ចោទនមបនេតិ “បនប្បុរណតា”តិអាទិនា, អត្ថុរមុមបនស្ស, បនមុមចាញ្ញស្ស ច សិលិដ្ឋតាបយោជនមត្តមេចាតិ អត្ថោ។ “អស្សោសី”តិ ហិទំ បទំ តោ-សន្ទេ កហិតេ តេន ឋុស្លិតំ មណ្ឌិតំ ចិក្ខុនិតំ ចិយ ហោន្តំ បុរិតំ តាយ ហោតិ, តេន ច បុរិមបច្ឆិមបទានិ សុឌុច្ចារណចេនេន សិលិដ្ឋានិ ហោន្តិ, ន តស្មិំ អក្កហិតេ, តស្មា បនប្បុរណមត្តមិបិ

ᨷᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣᨶᩈᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᨲᩣᨷᨿᩮᩣᨣᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨲ᩠ᨲᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨲᩮᨶᩔ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩁᨴᩦᨷᨶᨲᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣ, ᩑᩅ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨷᨶ ᨷᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣᨶᩈᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᨲᩣᨿ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩥᨠᨲᩣ᪨

“ᩈᨾᨱᩮᩣ ᨡᩃᩩ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᨣᩩᨱᨠᩥᨲ᩠ᨲᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ᪨ ᩈᨾᩥᨲᨷᩣᨷᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᩈᩅᩤᩈᨶᩴ ᩈᨾᩥᨲᨷᩣᨷᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᩉᩥ ᨻᩣᩉᩥᩁᨠᩅᩦᨲᩁᩣᨣᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩮᨠ᩠ᨡᨷᩣᨷᩈᨾᨶᨲᩮᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨷᩣᨷᩈᨾᨶᩴ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨽᨣᩅᩤ ᨧ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᨾᩥᨲᨷᩣᨷᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨲᨴᩮᩅᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨷᨴᩮᨶ ᩈᩣᨵᩮᨲᩩᩴ “ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᩋᩔᩣᨲᩥ ᩋᨶᩮᨶ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩅᩤ᪨ ᩈᨾᩥᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾᩣᨷᩥᨲᩣ, ᩈᨾᩴ ᩅᩤ ᩋᩣᨷᩣᨴᩥᨲᩣ, ᩋᩔ ᩅᩤ ᩈᨾ᩠ᨷᩣᨴᨠᨬᩣᨱᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨶᩩᨣᨲᩣ ᨧᩣᨿᩴ ᨽᨣᩅᨲᩥ ᩈᨾᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨽᨣᩅᩤ ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣ ᩈᨾᩥᨲᨷᩣᨷᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨷᩅᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ, ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨣᩩᨱᩮᨶ, ᨲᩮᨶ ᩋᨵᩥᨣᨲᩴ ᨲᨳᩣ᪨ “ᨡᩃᩪ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨶᩮᨷᩣᨲᩥᨠᩴ ᨡᩃᩩᨷᨧ᩠ᨨᩣᨽᨲ᩠ᨲᩥᨠᨷᨴᩮ (ᩅᩥ᩺ ᨷ᩺ ᪓.᪑.᪔) ᩅᩥᨿ, ᨶ ᨶᩣᨾᩴ, ᩋᨶᩮᨠᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨶᩥᨷᩣᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᩔᩅᨶᨲ᩠ᨳᩮ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩋᨶᩩᩔᩅᨶᨲ᩠ᨳᩮ ᨶᩥᨷᩣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ, ᨷᩁᩥᨿᩣᨴᩣᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᨶᩩᩔᩅᨶᩴ᪨ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨩᩣᨲᩥᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩋᩣᨣᨲᩴ, ᨩᩣᨲᩥᩈᩥᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᩣᩃᨷᨶᨾᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩥᨿᩣᩃᨷᨶᩅᨧᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᨷᩁᩥᨴᩦᨷᨶᩴ᪨ ᨷᩥᨿᩈᨾᩩᨴᩣᩉᩣᩁᩣ ᩉᩮᨲᩮ “ᨽᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩤ “ᩋᩣᩅᩩᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩤ “ᨴᩮᩅᩣᨶᩴ ᨷᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩤ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᨷᨴᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩅᨣ᩠ᨣᨷᩁᩥᨿᩮᩈᩮᨶ, (ᨵ᩺ ᨷ᩺ ᪓᪘᪓ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨷᩣᨲᩮ ᨧ ᩅᩤᩈᩮᨭ᩠ᨮᩈᩩᨲ᩠ᨲᨷᨴᩮᨶ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨩᩣᨲᩥᩈᨾᩩᨴᩣᨣᨲᩣᩃᨷᨶᨽᩣᩅᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᨲᩩᩴ “ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨧᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨

ᨲᨲᩕᩣᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ – ᩈᨧᩮ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩮᩉᩥ ᩈᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩮᩣ ᩋᩔ, ᩈᩮᩣ ᩋᩣᨾᨶ᩠ᨲᨶᩣᨴᩦᩈᩩ “ᨽᩮᩣ ᨽᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩥᨧᩁᨱᨲᩮᩣ ᨽᩮᩣᩅᩤᨴᩦᨿᩮᩅ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ᪨ “ᩋᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩴ ᩋᨶᩣᨴᩣᨶᩴ, ᨲᨾᩉᩴ ᨻᩕᩪᨾᩥ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨵ᩺ ᨷ᩺ ᪓᪙᪖, ᩈᩩ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪖᪒᪕) ᩈᩮᩈᨣᩣᨳᩣᨷᨴᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᩣᨣᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨴ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩃᩥᨻᩩᨶ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩣᨶᩥ᪨ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᨠᩥᩁ ᨣᩮᩣᨱᩮᩉᩥ ᨡᩃᩴ ᨾᨴ᩠ᨴᩣᨷᩮᨶ᩠ᨲᩣ “ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩮᩉᩥ ᨠᨷᩥᩃ, ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩮᩉᩥ ᨠᩣᩊᨠᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨾᨴ᩠ᨴᨶᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣᩉ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮ “ᩋᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᩣᨣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩴ, ᨴᩮᩣᩈ, ᨾᩮᩣᩉ, ᨾᩣᨶ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ, ᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩴ, ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩴ, ᨿᩔᩮᨲᩮ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩣ ᨷᩉᩦᨶᩣ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᩅᩪᨷᩈᨶ᩠ᨲᩣ ᨷᨭᩥᨷ᩠ᨷᩔᨴ᩠ᨵᩣ ᩋᨽᨻ᩠ᨻᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣ ᨬᩣᨱᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᨴᨯ᩠ᨰᩣ, ᩈᩮᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩋᨠᩥᨬ᩠ᨧᨶᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨠ᩠ᨡᩩᩋᨽᩥ᩺ ᪑᪕, ᪑᪑, ᪙᪐, ᪙᪑)᪨ ᨣᩮᩣᨲᨾᩮᩣᨲᩥ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᨷᩁᩥᨠᩥᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ, ᨿᩴ “ᩋᩣᨴᩥᨧ᩠ᨧᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᨷᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨠ᩠ᨿᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᨷᨶ ᨩᩣᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᩣᨠᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᨧ ᨲᩔᩮᩅ ᩅᩮᩅᨧᨶᩴ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩮᨲᩴ ᨷᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ –

“ᩋᩣᨴᩥᨧ᩠ᨧᩣ ᨶᩣᨾ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩮᨶ, ᩈᩣᨠᩥᨿᩣ ᨶᩣᨾ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ;

ᨲᨾ᩠ᩉᩣ ᨠᩩᩃᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩣᨾ᩠ᩉᩥ, ᩁᩣᨩ ᨠᩣᨾᩮ ᩋᨽᩥᨷᨲ᩠ᨳᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ (ᩈᩩ᩺ ᨶᩥ᩺ ᪔᪒᪕);

ᨲᨳᩣ ᨧᩣᩉ “ᨣᩮᩣᨲᨾᩮᩣᨲᩥ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᨷᩁᩥᨠᩥᨲ᩠ᨲᩮᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᩴ ᨲᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩴ, “ᨣᩮᩣᨲᨾᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᨵᩣᨶᩴ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨬ᩠ᨧ ᩑᨠᩴᩈᩥᨠᩅᩥᩈᨿᨲᩣᨿ ᩁᨠ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩪᨲᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᨽᩥᨵᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᨵᩮᨿ᩠ᨿᨽᩪᨲᩮᨶ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩮᩣ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨲᩣᨶᩥ ᩁᨠ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨣᩮᩣ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨽᩥᨵᩣᨶᩮ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ –

“គោ គោណេ ចិន្ទ្រិយេ ភូម្យំ, វចនេ ចេវ ពុទ្ធិយំ;

អាទិច្ចេ រស្មិយញ្ចេវ, បានីយេបិ ច វត្តតេ;

តេសុ អត្ថេសុ គោណេ ថី, បុមា ច ឥតរេ បុមា”តិ។

តត្ថ “គោសុ ទុយ្ហមានាសុ គតោ, គោបញ្ចមោ”តិអាទីសុ គោសទ្ទោ គោណេ វត្តតិ។ “គោចរោ”តិអាទីសុ ឥន្ទ្រិយេ។ “គោរក្ខ”ន្តិអាទីសុ ភូមិយំ។ តថា ហិ សុត្តនិបាតដ្ឋកថាយ វាសេដ្ឋសុត្តសំវណ្ណនាយំ វុត្តំ “គោរក្ខន្តិ ខេត្តរក្ខំ, កសិកម្មន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ បថវី ហិ ‘គោ’តិ វុច្ចតិ, តប្បភេទោ ច “ខេត្ត”ន្តិ (សុ។ និ។ អដ្ឋ។ ២.៦១៨-៦២៦)។ “គោត្តំ នាម ទ្វេ គោត្តានិ ហីនញ្ច គោត្តំ, ឧក្កដ្ឋញ្ច គោត្ត”ន្តិអាទីសុ (បាចិ។ ១៥) វចនេ, ពុទ្ធិយញ្ច វត្តតិ។ “គោគោត្តំ គោតមំ នយេ”តិ បោរាណកវិវេនាយ អាទិច្ចេ, អាទិច្ចពន្ធុំ គោតមំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ នយាមីតិ ហិ អត្ថោ, “ឧណ្ហគូ”តិអាទីសុ រស្មិយំ, ឧណ្ហា គាវោ រស្មិយោ ឯតស្សាតិ ហិ ឧណ្ហគូ, សូរិយោ។ “គោសីតចន្ទន”ន្តិអាទីសុ (អ។ និ។ ដី។ ១.៣៨) បានីយេ, គោសង្ខាតំ បានីយំ វិយ សីតំ, តនេវ ចន្ទនំ តថា។ តស្មិំ កិរ ឧទ្ធនតោ ឧទ្ធដបក្កុថិតតេលស្មិំ បក្ខិត្តេ តង្ខណញ្ញេវ តំ តេលំ សីតលំ ហោតីតិ។ ឯតេសុ បន អត្ថេសុ គោណេ វត្តមានោ គោ-សទ្ទោ យថារហំ ឥត្ថិលិង្គោ ចេវ បុល្លិង្គោ ច, សេសេសុ បន បុល្លិង្គោយេវ។

កិំ បនេតំ គោត្តំ នាមាតិ? អញ្ញកុលបរម្បរាយ អសាធារណំ តស្ស កុលស្ស អាទិបុរិសសមុទាគតំ តំកុលបរិយាបន្នសាធារណំ សាមញ្ញរូបន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ សាធារណមេវ ហិ ឥទំ តំកុលបរិយាបន្នានំ សាធារណតោ ច សាមញ្ញរូបំ។ តថា ហិ តំកុលេ ជាតា សុទ្ធោទនមហារាជាទយោបិ “គោតមា” ត្វេវ វុច្ចន្តិ, តេនេវ ភគវា អត្តនោ បិតរំ សុទ្ធោទនមហារាជានំ “អតិក្កន្តវរា ខោ គោតម តថាគតា”តិ (មហាវ។ ១០៥) អវោច, វេស្សវណោបិ មហារាជា ភគវន្តំ “វិជ្ជាចរណសម្បន្នំ, ពុទ្ធំ វន្ទាម គោតម”ន្តិ, (ទី។ និ។ ៣.២៧៧) អាយស្មាបិ វង្គីសោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ “សាធុ និព្ពាបនំ ព្រូហិ, អនុកម្បាយ គោតមា”តិ (សំ។ និ។ ១.២១២)។ ឥធ បន ភគវន្តមេវ។ តេនាហ “ភគវន្តំ គោត្តវសេន បរិកិត្តេតី”តិ។ តស្មាតិ យថាវុត្តមត្ថំ បច្ចាមសតិ។ ឯត្ថ ច “សមណោ”តិ ឥមិនា សរិក្ខកជនេហិ ភគវតោ ពហុមតភាវោ ទស្សិតោ តត្ថិសមសមិតបាបតាបរិកិត្តនតោ, “គោតមោ”តិ ឥមិនា លោកិយជនេហិ តត្ថិសមោទាយអារគោត្តសម្ពន្ធតាបរិកិត្តនតោ។

សក្យស្ស សុទ្ធោទនមហារាជស្ស បុត្តោ សក្យបុត្តោ, ឥមិនា បន ឧច្ចាកុលបរិទីបនំ ឧទិតោទិតវិបុលខត្តិយកុលសម្ភូតតាបរិកិត្តនតោ។ សព្វខត្តិយានំ អាទិភូតមហាសម្មតមហារាជតោ បដ្ឋាយ អសម្ភិន្នំ ឧឡារតមំ សក្យរាជកុលំ។ យថាហ –

“មហាសម្មតរាជស្ស, វំសជោ ហិ មហាមុនិ;

កប្បាទិស្មិំហិរាជាសិ, មហាសម្មតនាមកោ”តិ។ (មហាវំសេ ទុតិយបរិច្ឆេទេ បឋមកថា);

កថំ សទ្ធាបព្ពជិតភាវបរិទីបនត្ថំ អាហ “កេនចី”តិអាទិ។ បរិទីយតិ បរិហាយតិ បរិវដ្ដំ, បរិទីរតីតិ វា បរិទីណោ, តស្ស ភាវោ បរិវដ្ដំ, តេន ញាតិបរិវដ្ដភោគបរិវដ្ដាទិនា កេនចិ បរិវដ្ដេន បរិហានិយា អនភិភូតោ អនន្ត្យាត្តេបិ ហុត្វា បព្ពជិតោតិ អត្ថោ។ តេនេវ បរិយាយន្តរេន វិភាវេតុំ “អបរិក្ខីណំយេវ តំ កុលំ បហាយា”តិ វុត្តំ។ អបរិក្ខីណន្តិ ហិ ញាតិបរិវដ្ដភោគបរិវដ្ដាទិនា កេនចិ បរិវដ្ដេន អបរិក្ខីណំ សទ្ធាយ បព្ពជិតោតិ សទ្ធាយ ឯវ បព្ពជិតោ។ ឯវញ្ហិ “កេនចី”តិអាទិនា និវត្តិតវចនំ សុបបន្នំ ហោតិ។ តត្ថ ច “សក្យកុលា បព្ពជិតោ”តិ ឥទំ ឧច្ចាកុលា បព្ពជិតភាវបរិទីបនមេវ និយមា តទត្ថស្សេវ វិញ្ញាយមានត្តា, ន សទ្ធាបព្ពជិតភាវបរិទីបនំ តទត្ថស្ស អវិញ្ញាយមានត្តាតិ? ន ខោ បនេតំ ឯវំ ទដ្ឋព្ពំ មហន្តំ ញាតិបរិវដ្ដំ, មហន្តញ្ច ភោគក្ខន្ធំ បហាយ សទ្ធាបព្ពជិតភាវស្ស អត្ថតោ សិទ្ធត្តា។ តថា ហិ លោកនាថស្ស អភិជាតិយំ តស្ស កុលស្ស ន កិញ្ចិ បរិក្ខីណំ, អថ ខោ វុឌ្ឍិមេវ, តតោ តស្ស សមិទ្ធតមភាវោ លោកេ បាកដោ បញ្ញាតោ ហោតិ, តស្មា “សក្យកុលា បព្ពជិតោ”តិ វុត្តេយេវ វុត្តេ តថា សមិទ្ធតមំ កុលំ បហាយ សទ្ធាបព្ពជិតោ សិទ្ធោយេវាតិ, ឥមំ បរិហារំ “កេនចិ បរិក្ខីណោ”តិអាទិនា វិភាវេតីតិ ទដ្ឋព្ពំ។ តតោ បរន្តិ “កោសលេសុ ចារិកំ ចរមានោ”តិអាទិវចនំ។

“សាធុ ធម្មរុចិ រាជា, សាធុ បញ្ញាណវា នរោ;

សាធុ មិត្តានមទ្ទុព្ភោ, បាបស្សាករណំ សុខ”ន្តិ អាទីសុ –

ឥធ សាធុសទ្ទោ ពួធ សុន្ទរត្ថោតិ អាហ “សុន្ទរំ ខោ បនា”តិ។ ខោតិ អវធារណេ និបាតោ, បនាតិ បក្ខន្តរេ។ ឯវំ សាត្ថកតាវិញ្ញាបនត្ថញ្ហិ សំវណ្ណនាយមេតំ គហណំ។ សុន្ទរន្តិ ច ភទ្ទកំ, ភទ្ទកតា ច បស្សត្ថាតិ ហិតសុខាវហភាវេនាតិ វុត្តំ “អត្ថាវហំ សុខាវហ”ន្តិ។ អត្ថោ ចេត្ថ ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកបរមត្ថវសេន តិវិធំ ហិតំ, សុខម្បិ តថេវ តិវិធំ សុខំ។

តថារូបានន្តិ តាទិសានំ, អយំ សង្ខេបោ អត្ថោ។ អត្ថយុត្តំ បន ទស្សេតុំ “ឯវរូបាន”ន្តិ វុត្តំ។ យាទិសេហិ ច គុណេហិ ភគវា សមន្នាគតោ ចតុប្បមាណិកស្ស លោកស្ស សព្ពកាលម្បិ-អច្ចន្តាយ-សទ្ធាយ-បសាទនីយោ តេសំ យថាភូតសភាវត្តា, តាទិសេហិ គុណេហិ សមន្នាគតានំ សទ្ធាយ “តថារូបានំ អរហត”ន្តិ វុត្តន្តិ ទស្សេន្តោ “យថារូបេ”តិអាទិមាហ។ លទ្ធសទ្ទានន្តិ លទ្ធសទ្ទហានំ, បរេតស្ស សទ្ទំ បដិលទ្ធានន្តិ វុត្តំ ហោតិ។ លទ្ធសទ្ទានន្តិ វា បដិលទ្ធកិត្តិសទ្ទានំ, ឯតេន “អរហត”ន្តិ បទស្ស អរហន្តានន្តិ អត្ថោ, អរហត្តសមញ្ញាយ ច បាកដភាវោ ទស្សិតោ, អបិច “យថារូបោ សោ ភវំ គោតមោ”តិ វណ្ណិតា “តថារូបាន”ន្តិ បទស្ស អតិសយវចនេន អត្ថំ ទស្សេត្វា សរូបតិយវចនេនបិ ទស្សេតុំ “យថាភូតគុណាធិគមេន លោកេ អរហន្តោតិ លទ្ធសទ្ទាន”ន្តិ វុត្តំ, ឯត្ថាបិ ហិ “តថារូបាន”ន្តិ បទស្ស អត្ថំ ទស្សេតិ, អយមេវ ច នយោ អាចរិយេហិ អភិមតោ យថា ទីឃនិកាយំ, (ទី។ និ។ ដី។ ១។២៣៣) សារត្ថទីបនិយញ្ច តថេវ វុត្តត្តា។

“ឃថាទ្ទុបិ តេ កចន្តោ អរហន្តោ”តិ អថត្វា “ឃថាទ្ទុបេ សោ កចំ កោតយោ”តិ ចងតំ កកចតិឃេច កទ្រការចចសេត “តថាទ្ទុបិតំ អរហត”ត្តិ បុទ្ធចងតិត្ថិ៍ងកាចបិញ្ញាបតត្វំ ៎ អត្ថតិ, កទ្ទុប្ត ច ហិ ពហុចងតំ ព្ពដ្ឋត្តិ សត្ថចិត្ត៍ “ឃថាកុច្ច...ចេប... អរហត”ត្តិ ព្ពយិតា ច ឆយូប្បយាលាតំ, លុយប្បយាលាតច្ចា សត្តាតំ កកចតោ បសាគាចហតំ ឃថាទ្រតតោ ងស្សុតិ អរហត្តកាចស្ស តេសឡោច ឃថារហំ ចិសឃត្តា, តំងស្សតេត បត ព្ពតទេសយិ ទ្ទុបប្យាលាឈោសប្យាលាតំ បសាគាចហតា ងស្សិតាឃេច តងចិតាកាចតោតិ ងត្ថព្ពា៍

បសាគសោយុ្ញតិតិ បសត្តាតិ, សិតលិតិ ច, បសាគចសេត ចា សិតលិតិ, អតេត បសត្តយតតំ ងស្សុតិ៍ “ងស្សត”ត្តិ ចុទ្ធប្បិ តត្រុត្តទិ កត្តត្តាតាសយូចតោ អយំ សយ្ហាចតត្វា លត្ហតិតិ អាហ “ងស្សតយត្ថយិ្យ សាឆ្ទ ហោតិ”តិ៍ ព្ពតរថា ហិ “ងស្សតឡោច សាឆ្ទ, ត តត្រុត្តទិ ករលា”ត្តិ អតសិបេយ្យតត្វា អាបជ្ជតិ, សយ្ហាចតត្វា ចេត្វ បិ-សត្ថោ, អបិ-សត្ថោ ចា លុត្តតិត្ថិ៍ងោ៍ “ព្រាហ្ម្ចទិយំ បកាសេតិ”តិ ឲ្យត្វ ព្ពតិ-សត្ថោ “អត្ហកូតោ”តិ ព្ពយិតា សយូត្តយូបកតោ, តស្មា អយំ “សាឆ្ទ ហោតិ”តិ ព្ពឆ ព្ពតិ-សត្ថោ “ព្រាហ្មណោ បេក្ខិសាតិ អយ្ជ៉ិ យាលាចំ អាយត្តសី”តិ ព្ពយិតា សយ្ហិប្បាតត្តា, “អញ្ញាសយំ កត្វា”តិ ច បិធេសសោ តងត្វស្ស ចិញ្ញាឃយាតត្តា៍ ឃស្ស ហិ អត្វោ ចិញ្ញាឃតិ, សត្ថោ ត បឃុជ្ជតិ, សោ “បិធេសសោ”តិ ចុច្ចតិ, ព្ពយយត្វំ ចិការចត្តា អាហ “ងស្សតយត្ថយិ្យ សាឆ្ទ ហោតិតិ ឲចំ អញ្ញាសយំ កត្វា”តិ៍ យ្ទលបណ្ណាសកេ ទ្ទុត្យអសិហតាងសុត្តដ្ឋកថាយ (យ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៣៣) អាកតំ កោសិឃសក្យលាចត្វ ចេត្វ កចេតត្វា៍

អយ្ជ៉ិយាលាចកថាចណ្ណតា

១៣៩៍ “អញ្ញាឃកោ”តិ ព្ពដំ បធេយបកតិឃា ករហាចចតយេច, ត្យុតិឃបកតិឃា បសំសាចចតំ កត្វា ចោហត្តិ ឃថា តំ “បុទិសោ តទោ”តិ ងស្សុតំ អក្កញ្ញាសុត្តបង (ឌី៍ តិ៍ ១៍១១១) យុគាហដំ៍ តត្វ ព្ពយេតិ ឈោឃកតាយេត សយ្ហិតា ឌតា៍ ត ឈោឃត្តិតិ បណ្ណក្យដីស្ ឈោតំ ត អបេប្បត្តិ ត តិប្បារេងត្តិ, កាយតិកយសាយត្តិ ឱ្យសទិត្វា ចេងកត្វ កទោត្តាច អដ្ឋត្តិតិ អត្វោ៍ តំ បតេតោសំ ព្រាហ្មលាឈោឃកសត្តាតំ បធេយត្យុតិឃតាយំ ប្ដបិគាយ តតិឃយេច ឌាតត្តិ អាហ “អញ្ញាឃកាតត្វច តតិយំ អក្ខរំ ប្ដបតិត្ថត្ត”ត្តិ, អក្ខរត្តិ ច តិទ្ធុត្តិ សយញ្ញា៍ សា ហិ តស្មិំឃេច តិទ្ទ្យហកាចេត អញ្ញាត្វ អសញ្ចាទលាតោ “អក្ខរ”ត្តិ ចុច្ចតិ៍ យត្តេ បទិចត្តតិតិ ចេងង សញ្ញាឃតិ, បរិឃាបុលាតិតិ អត្វោ៍ ព្ពឆ ហិ អសិអាបុទ័ត្តា-សត្ថចសេត បងសត្តិ, ព្ពតទត្វ បត ចេស-សត្ថចសេត៍ យត្តេ ឆាទេតិតិ ឃថាអសិតេ យត្តេ អសយូទ្យហេ កត្វា ហងយេ ធេបតិ៍

អាឆត្តាលាចេងា បទ្ទុបឈាតកទត្វា សាឆ្ទុតយបទិកេរកោតិ កត្វា “ព្ពទ្ទុចេងឃត្រុចេងសាយចេគាត”ត្តិ ចុត្តំ៍ តត្វ ព្ពច្ចត្ត ថោយិឃត្ត ចេថា ឲតាឃាតិ ព្ពទ្ទុ ព្ពច-ឆាត្យចសេត ច-ការស្ស ទ-ការំ កត្វា, ព្ពត្វិលិឡោាឃំ ៍ ឃជ្ជត្ត បុជ្ជត្ត ចេថា អតេតាតិ ឃត្រុ បុត្តប្បិសកលិក្កចសេត៍ សោឃត្តិ អត្តំ កទោត្តិ, សាឃត្តិ ចា តត្យំ កទោត្តិ បិបយតេតាតិ សាយំ សោ-ឆាត្យបទក្ខ ឱ្យ-ការស្ស អា-ការំ កត្វា៍ ចិងត្តិ ឆយំ, កយំ ចា ឲតេហិតិ ចេគា, តេ ឲច យត្តា “សុកតិឃោបិ យុតត្តិ, សុឃ្យត្តិ ច ឲតេហិ”តិ កត្វា៍ បហទលំ សជ្ឈដ្ឋតំ បហតំ, ឱ្យដ្ឋាតំ បហតំ តថា, តស្ស ករលាចសេត, ឱ្យដ្ឋាតិ ចាលេត្វា បក្យលាកាចករលាចសេត បិទំ កតោ, ត អត្វចិកាចតចសេតាតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ បិទក្យតិ ច តិច្ចសារបក្ខតាឃ កិតត្តសយាសោ៍

“សហ តិឈហ្គតា”តិអាឌិតា យឆាចាញ៌ ចិកព្យត្តចសេត តិថ្មាចតឌស្សត៌ តិឈហ្គទ្រក្លាឌឹតត្តិ តិឈហ្គ តាយ ទ្រក្លចិសេសា, តឌាឌិកាតយត្វាតត្តិ អេត្វា, ៙េតត តិឈហ្គទ្រក្លបរិយាយំ អាឌិ៍ កត្វា តប្យុរេលត សេសបរិយាយាត៌ តត្វ ឌស្សិតត្តា សោ កេត្វា តិឈហ្គ តាយ យឆា ត៌ “បរិទាឌិកកេល្ត្វា, ក្យសលត្តិកោ”តិ អយេត្វា ឌស្សិតោ ថ្កយិតា យឆាទ្រតយេច តឌត្វស្ស អឆិកតត្តា៉ អាចទិយា បត ៙ចំ ចឌត្តិ “ចចតឹយចាចកាកាចេត អត្វំ, សឌ្ឍា តិលឌតិ កិត្ភតិ ចិកឌ្ឍ ឌស្សតិតិ តិលហ្វ, សោ ៙ច ល-ការស្ស ឈ-ការំ កត្វា ‘តិឈហ្វ’តិ ចុត្តា”តិ (ឌឹ៍ តិ៍ ឌឹ៍ ១៉ព្ម៌៩), តេឌត៌ អដ្ឋកឆាតយេតា អញ្ញតយឌស្សតត្តិ កេហតញ្ញ៉ា ថ្កតទ្រឆា ហិ សោ អដ្ឋកឆាយ ចិទេទេឆា សិយា, ចិចាទេតថ្មេយត៌ អក្លទចិត្តកា បត ៙ចយិឆ្ឋិ “តត្វ តត្វាកតាតិ តាយាតិ តិស្សេសតោ ឈេឌត្តិ ទាសិ កេទាត្តិ ៙ត្វាតិ តិឈហ្គ តិក្កហិតាកេយតា”តិ៉ ចេចចតប្យការកត្តិ បរិយាយសឌ្ឍឹបក៌, ៙េកកស្ស អត្វស្ស អេតកបរិយាយចចតចិកាចកត្តិ អេត្វា៉ តិឌស្សតយត្តទ្ធាត៌ អេតេកសយ្បិ អត្វាត៌ ៙កសឌ្ឍចចតឹយតាចិកាចតចសេតបិ តស្ស កត្វស្ស បចត្តត្តា៉ កោ បេតេសាតិ? ៙តទហិ តាយលិក្កាត្រសាសតទតតយាលិកិឆាតប្យឌឹបិកាឌិ៍ ចឌឹកេឌាឌិលក្លហា កិរិយា កប្បឹយតិ ៙េតតាតិ កិរិយាកេប្យា, តេឆច ចិចិឆំ កប្បឹយតិ ៙េតតាតិ ចិកេប្យា, កិរិយាកេប្យា ច សោ ចិកេប្យា ចាតិ កិរិយាកប្យចិកេប្យា៉ សោ ហិ ចណ្ហបឌសម្ពត្ថបឌត្វាឌិចិកាកេតា ថាហុចិកេប្យាតិ កត្វា “កិរិយាកប្យចិកេប្យា”តិ ចុច្ចតិ, សោ ច កត្វចិសេសាយេចាតិ ចុត្តំ “កឌិត៌ ឪបកាទាចហំ សត្វ”ត្តិ, ចត្យត្ថយ្បិ កឌិត៌ កចិកាចសយ្យឌាកេកាកសយ្យឌាឌិបយោឌតចសេត ឪបកាទាចេហា កេត្វាតិ អេត្វា៉ កោ បេតេសាតិ? កញ្យាត្ថតចិឆិចិឆាយកោ កញ្យាលក្កាទកិតាសុទោឆិឆាលក្កាទាឌិ៍ ថ្កឆំ បត ម្យលកិរិយាកប្យាកត្វ សត្ថាយ ចុត្តំ៉ សោ ហិ យហាចិសេយា សតាសហស្សកាឆាបរិយាណា, យំ “តយចទិយាឌិបកទណ”ត្តិបិ ចឌត្តិ៉ ចចតត្វេតា បត កិឌយតិ កេយតិ ថាទេបតិ កិរិយាឌិចិកាកត្តិ កោឌ្យក៌ កិឌ-ឆាត្យេតា អកបច្ចយចសេត, អ-ការស្ស ច ឪកាទេទា៉ អឆ ចា កិរិយាឌិចិកាក៌ អតចសេសបរិយាឌាតតោ កិឌេទត្វា កយេត្វា ឌ្លកេតិ ប្អទេតឹតិ កោឌ្យក៌ កិឌ-សឌ្ឍបប៌ឌាកឆាត្យចសេត៌ អបិច កិឌត្តិ កឆ្ឋិ កចយោ ថាទេត្វស្ស កោរសល្លយេតតាតិ កោឌ្យក៌, ប្យិយតយេតេចត្វ បឌសិត្ថិ៉ ឆាតកទណាឌិចិកាកេតា, តិថ្មាចតចិកាកេតា ច អក្លទា បកេឌឹយត្តិ ៙េតតាតិ អក្លទប្យេកឌោ, ត៌ បត លស្យ ចេចឌេក្ភស្យ បរិយាបត្តិ បកទណច្ចយេយចាតិ ចុត្តំ “សិក្លា ច តិទ្រត្តិ ចា”តិ៉ តត្វ សិក្លត្តិ អក្លទសយយេយតាយាតិ សិក្លា, អកាទាឌិចណ្ហាត៌ ឆាតកទណបយតតបឌិបិឌកសត្វំ៉ តិឆ្ឋយេត, តិស្សេសតោ ចា ឪត្តិ តិទ្រត្តិ, ចណ្ហាកយចណ្ហចិបរិយាយាឌិលក្លហ៌ ចុត្តថ្ម –

“ចណ្ហាកេយា ចណ្ហចិបរិយាយោ,

ឌេ្វ ចាបទេ ចណ្ហចិការតាសា;

ឆាត្យស្ស អត្វាតិសយេត យោកោ,

តឌ្ទច្ចតេ បញ្ចចិឆា តិទ្រត្តី”តិ៉ (បរិទា៉ អដ្ឋ៉ ១៉ចេទញ្ជាកណ្ឌចណ្ហតា; ចិស្យឌ្ធិ៉ ១៉១៣៣; យហាតិ៉ អដ្ឋ៉ ១៉ទ្ម៌០);

ព្ពឆ បត ពព្ហរេត អរតកធា តិព្ពចតបរិឌីបក៍ បត្ថំ ៥ព្វរបតលេរបត “តិទុត្តី”ពិ អធិប្យេត៍ តិព្ពចតចិកាករពាបិ អក្ខរបកេតកាចរប្ស អាចទិរេយហិ (ឌី៍ តិ៍ ឌី៍ ១.១៧៩) ទុត្តព្វា, ពយត្តរេត តិព្ពចតចិកាកប្ស ច ញ្យាកទលាព្កត បក្កហិពព្វា៍ ញ្យាកទណ៍, តិទុត្តិ ច ហិ បពេភ្ជកេយច រចតក្ខ យធាហុ –

“កេប្យា ញ្យាកទណ៍ រខាពិ-បត្ថំ បិក្ខា តិទុត្តិ ច;

លេត្តាចិឌីពិ រចពាតិ, រចតក្កាតិ ចតត្តិ លា”ពិ៍

ពប្មា ញ្យាកទលាព្កត អបក្កទក្ខពេយច តិទុត្តិតេយត តិព្ពចតបិធាធិប្យេត៍, ត លបុ ញ្យព្ជាតបតេបុ ចិយ ពទុកយបាធារលាតិព្ពចត៍ រចតក្កចិបយព្វាពិ រចឌីពត្តា៍ អយំ បតេពត្វ យហាតិត្ថេបក្ខកធាយ (យហាតិ៍ អក្ខ៍ ៥០) អាកពតិទុត្តិតយចិតិត្ថយោ ៍ ពត្ថ ហិ “តក្កព្វរាខារិច ពារកាត”ត្តិ (ខា៍ ១.១.១១, ១៧) ឲព្វ រ-ការាករយា ចិយ អចិព្ជយាតប្ស អក្ខរប្ស អាករយា ចណ្ណាកយោ តាយ៍ ហិបតព្វា “ហិរេបា”ពិ ចព្វរព្ព “ឃិរេហា”ពិ បទិចព្វត់ ចិយ ចិព្ជយាតាតយក្ខរាត់ រេហព្វបរិយចរេបត បទិចព្វត់ ចណ្ណចិបទិយារេយា តាយ៍ “តចលត្តកេតាតិ ឌិយ្យតី”ពិ (ខា៍ ១.៩.ប័ប័) ឲព្វ អ-ការប្ស ឲ-ការាបព្ជតិ ចិយ អព្ហាក្ខរប្ស អព្ហាក្ខរាបព្ជត់ ចណ្ណចិការេទា តាយ៍ “ឌីចតប្ស យូរេពា ឌីចតយូរេពា”ពិ ចព្វរព្ព “ឌីយូរេពា”ពិ ច-ការ ត-ការាត់ ចិតារេបា ចិយ ចិព្ជយាតក្ខរាត់ ចិតារេបា ចណ្ណចិតារេបា តាយ៍ “ចទុបាហិ ចាចាហិ បក្យព្ហយារេតា, អាបព្ជ យំ ព្វំ ចតេប ក្យយាទា”ពិ (ខា៍ ១.១០.ប័៧) ឲព្វ “បក្យព្ហយារេតា”ពិ បតប្ស អកិកចយារេតាពិ អព្វបឌីបិតត់ ចិយ ពព្វ ពព្វ យធារេយាក៍ ចិរេបបព្វបឌីបិតត់ ធាព្យុតយព្វាពិបរេយត រយោរេកា តាយាពិ៍

យធាទុព្វប្យកេតាត់ ពិណ្ណ រចតាត់ អយំ ចព្យុរេព្វរេយច បិយា, អច រេកត បត្តិ បព្ហរយាពិ អាហ “អាចព្ហលារចតំ ចព្យុត្ថំ កព្វា”ពិ៍ អាចព្ហលារចរតា តាយ អាចព្ហលារចឌីរេកហិ ចិហិរេពា បទុបឈាពកេទា យរត្តា, រេបា បត ព្ពពិហាបបព្ហយកាចប្យការបតត្ថ កលិពពាយរព្វត កហិរេពា, ត បទុបចរេបត, ឲចព្ហ កព្វា “ឲរេពប”ត្តិ បតប្ស រេពបំ ពិណ្ណ រចតាតរេត្តច អរេព្វ ករេហពរព្ហា៍ ពឌីព្យ“ពិណ្ណ រចតាត”ត្តិ ឲពប្ស ចិរេបបតត្តិ៍ ព្ពពិហ អបាពិ ឲចំ ព្ពឆ លេរិត អរេហាបិ “អាបា”ពិបិ កព្វចិ បិរេធា, រេបារេយចរេព្វា៍ ព្ពហ ធារេត ព្ពពិ ឲចំ, ព្ពតំ ចា កព្វំ, ចត្ថំ ចា អាប ព្ពត្ថាហិពិបិ អរេព្វ៍ ពប្ស កត្តប្ស យហាចិបយពាឌីបតព្វរេព្ហព្វ ចិត្ថាចតត់, ព្ពយិតា “ព្ពពិហាបា”ពិ ចតរេតត បឌីបំយុរេព្វា ព្ពពិហារេបា ពត្តិពចរេបតាពិ អត្ថំ តប្យពិ៍ ព្ពពិហ អាប, ព្ពពិហ អាបា”ពិ ព្រាឌីបចចតបឌីបំយុរេព្វា ព្ពពិហារេបា តិទុត្តិតេយតាពិ អព្វតប្យតត្តិបិ ចតត្តិ៍ អក្ខរចិត្តកា បត ឲចយិត្ថត្តិ “ព្ពពិហ-បត្តោ បិរេយ្យទិរេយាបតេប ឲរេកាច តិបិរេពា, អបពិ ចិព្ជតីពិ អរេបា, ព្ពពិហ អរេបា ឲពប្ដិត្តិ ព្ពពិហារេបា បយាបចរេបតា”ពិ, រេពបំ យរេព “ព្ពពិហ អបា”ពិ ឲព្វ ឲចំ បិរេយ្យទិរេយាបតេបា អប ចិព្ជយារេតា អរេហាឃីពិ អរេព្វ៍ “បុទាលកចាបក្ខរេពា”ពិ ព្ពយិតា ពប្ស កត្តចិរេបបកាចយាហ, ការពតាយកាត់ ត្ថេកាពិការាទុត់ យុត្តកចា, រាយទព្ហា ឃីពាហទលាកចា, តទឃីហរាទុប្យត្តិកចាពិ ឲចយាឌីបុទាលកចាបក្ខរេពា ការពបុទាលរាយបុទាលតទឃីហបុទាលាឌីករត្តា ព្ពពិហារេបា តាយាពិ ទុត្ថ រេហាពិ៍ “រេពបំ ព្ពពិហាបបព្ហយាត់ រចតាត”ត្តិ ព្ពយិតា យធាចាញ្ញ “ពិណ្ណ រចតាត”ត្តិ ឲព្វ ចិរេបបតកាចំ តប្យពិ៍

បជ្ជតិ អវត្វា ឯតេនាតិ បទំ, នាមាខ្យាតោបសគ្គនិបាតាទិវសេន អនេកវិភាគំ វិភត្តិយន្តបទំ។ តេនបិ ព្យាករណេ អាកាតេយវាតិ វុត្តំ “នាមវសេន”ន្តិ, បទតោ អវសេសំ បកតិបច្ចយាទិសទ្ទលក្ខណយុត្តន្តិ អវត្វា។ តំ តំ សទ្ទំ, តទត្ថញ្ច ព្យាករោតីតិ ព្យាចិក្ខតីតិ ឯតេនាតិ ព្យាករណំ, វិសេសេន ច អាករីយន្តេ បកតិបច្ចយាទយោ អភិនិប្ផាទីយន្តេ ឯត្ថ, អនេនាតិ ច ព្យាករណំ, សាធុសទ្ទានុយន្តាព្យាយកំ យុទ្ធបេវិឆព្យាករណ សារស្សតព្យាករណ បាណិនីព្យាករណចន្ទ្រព្យាករណាទិ អញ្ញថាបិ វិជ្ជមានត្តំ។ អភិមតីតិ អញ្ញាយតិ។ វេទេតីតិ បទេសំ វារេតិ។ ច-សទ្ទោ អត្ថទ្វយសមុច្ចិនន្តោ, វិកប្បេន្តោ ច អត្ថន្តរស្ស វិកប្បិតត្តា។ វិចិត្រា ហិ តទ្ធិតវុត្តិ។ បទេនាតិ ព្យាករណេហិ អាការបទេនាសល្លំ សត្តាយ វុត្តំ, វេយ្យាករណេនាតិ នានាវិធបកតិបច្ចយាទិសទ្ទវិសេសោការសល្លត្តិ ព្រហ្មស្ស តស្ស វិញ្ញាបនត្ថំ បទត្ថយស្ស ឯកតោ អត្ថវចនំ។ ឯសា ហិ អាចរិយានំ បកតិ, យទិទំ ឯកត្ថេ បការេន អត្ថន្តរវិញ្ញាបនំ។ អយំ អដ្ឋកថាតោ អបរោ នយោ – តេ ឯវ វេទេ បទសោ កាយតីតិ បទកោតិ។ តត្ថ បទសោតិ គដ្ឋគណ្ឌបដ្ឋគណ្ឌបទេន។ កាយតីតិ កថេតិ យថា “គាថក”ន្តិ, ព្រហ្មកា វេទការកាសមត្ថំ ទស្សេតិ។ ឯវញ្ហិ “អញ្ញាយកោ”តិអាទីហិ ព្រហ្មស្ស វិសេសនា បាកដា ហោតីតិ។

អាយតិ ហិតំ តេន លោកាយតំ។ ន យតតិ ន ឦហតិ អនេនាតិ លោកាយតំ។ តញ្ហិ គន្ថំ និស្សាយ សត្តា បុញ្ញកិរិយាយ ចិត្តម្បិ ន ឧប្បាទេន្តិ, លោកា ច តេន ន អាយតន្តិ ន ឧស្សហន្តិ វាទស្សាទេន ឯត្ថាតិ លោកាយតំ។ អញ្ញមញ្ញវិរុទ្ធំ, សគ្គមោក្ខវិរុទ្ធំ ច តនោតីតិ ឯត្ថាតិ វិតណ្ឌា ឌ-បច្ចយវសេន, ត-ការស្ស ច ណ-ការំ កត្វា, វិរុទ្ធេន វាទេន ទណ្ឌេន តាឡេន្តិ វាទិនោ ឯត្ថាតិ វិតណ្ឌា ទណ្ឌ-សាត្ថវសេន, និគ្គហិតាគមញ្ច កត្វា។ អថេវម្បិ យំ និស្សាយ វាទិនំ វាទោ បវត្តោ, តំ តេសំ ទេវតាបិ ឧបវាទវសេន វុច្ចតិ យថា “ចក្ខុ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ, ឯត្ថេសា តណ្ហា បហីយមានា បហីយតិ, ឯត្ថ និរុជ្ឈមានា និរុជ្ឈតី”តិ, (ឌី. និ. ២.៤០១; ម. និ. ១.១៣៣; វិភ. ២០៤) វិសេសេន ច បណ្ឌិតានំ មតំ តនេន្តិ វាទេន្តិ ឯតេនាតិ វិតណ្ឌា, តំ វទន្តិ, សោ វាទោ ច ឯតេសន្តិ វិតណ្ឌវាទា, តេសំ សត្ថំ តថា។ លក្ខណទីបកសត្ថំ វុត្តរូបទលោកេន, តព្ពិតវសេន ច លក្ខណន្តិ ទស្សេតិ “លក្ខណទីបក”ន្តិអាទិនា។ លក្ខីយតិ ពុទ្ធាទយោ អនេនាតិ លក្ខណំ, និរុត្តិនយេន តាទិសានិ។ តេនាហ “យេសំ វសេនា”តិអាទិ។ គាថាសហស្សប្បមាណន្តិ ឯត្ថ កាលវាទបរិយាណានីសុ វិយ ពាត្តិំសក្ខរគន្ថេន អភិប្បេតោ។ វុត្តញ្ហិ–

“អដ្ឋក្ខរា ឯកបទំ, ឯកា គាថា ចតុប្បទំ;

គាថា ចេកា មតោ គន្ថោ, គន្ថោ ពាត្តិំសតក្ខរោ”តិ។

គាថាយបិ ហិ ឥមិនាសហស្សពាត្តិំសក្ខរគន្ថប្បមាណន្តិ អវត្វា។ មន្តាតិ មន្តិ លក្ខណសន្ត, អាទាទេ ទេវំ ភូមិ យថា “រូបក្ខ សារណា”តិ។ សោឡសសហ ច សហស្សញ្ចា សោឡសសហស្សំ, សោឡសសហស្សគាថាបរិមាណាតិ អវត្វា។ ឯវញ្ហិ អាទារាទេយ្យវចនំ សុបបត្តំ ហោតីតិ។ បទាភវសេន ពុទ្ធានំ លក្ខណទីបនតោ ពុទ្ធមន្តា នាម។ បច្ចេកពុទ្ធាទីនម្បិ ហិ លក្ខណំ តត្ថ ទីបិតមេវ។ តេន វុត្តំ “យេសំ វសេនា”តិអាទិ។

“អត្ថេភាបរិបូរការី”តិ អត្ថយត្តគស្សត៌, បទ្ធេតា បត អឝិកតយត្ថំ គស្សត្ថំ “អចេយា ត ហោតី”តិ ចុត្តំ៉ កោ បតេឞ អចេយាតិ អត្ថយាកយបទេតិ “អចេយា តាយា”តិអាឌិតា៉ អយេយត្តាឝិប្បាយេយា – យោ តាតិ បន្ធារទត្ថំ បទេក្កាតិ, យោ “ចេយា”តិ ចុច្ចតិ៉ យោ បត ត បទេក្កាតិ, យោ អចេយា តាយ៉ យោ ច អចេយា ត ហោតិ, យោ “ទេ្ធ បដិយេឞា បកតិយត្ថកយកា”តិ ឆាទេយត ចេយា ឲចាតិ៉ ចយតីតិ ហិ ចេយា, អាឌិយត្ថបរិយោយរាទេឞ្យ កត្ថចិបិ អបរិកិលយត្តោ អចិត្ថាយត្តោ តេ កទេ្ធ បត្តាទេ បទេលាតិ ញចហទតីតិ អត្ថោ៉ អយំ បត ចិតយេដ្ឋកធាតយោ (បិរា៉ ប័ៈ) – អតចេយាតិ អត្ថ អចេយា, បគ្គិចទេត ដ្ឋ-ការលេលិបេបិ, អត្ថ អត្ថ អចេយា អត្ថេភា, បរិបុណ្ណសិរេប្បាតិ អត្ថោ៉ ចេយាតិ ហិ ហាតិ “អាយចេយា”តិអាឌីឞ្យ ចិយ, តត្ថ ឲតស្ស យធាចុត្តកទេឞ្យ ចេយា ដ្ឋាតតាតិ អចេយា, អត្ថ អត្ថ អចេយា អតចេយាតិ៉

“អត្ថញ្ញាតោ”តិ បទស្ស កម្ពុបានតចេយត, “បដិញ្ញាតោ”តិ បទស្ស ច កត្តុបានតចេយត អត្ថំ ទស្សេត្តោ “អាចរិយេតា”តិអាឌិយាហ៉ អស្សាតិ អមួដ្ឋស្ស៉ បិញ្ញញ្ញុំ “យយហំ ឌាតាមិ, តំ ត្វំ ឌាតាសី”តិ ញាទំ អត្ថឌាតតាការទស្សត៌, “យំ ត្វំ ឌាតាសិ, តយហំ ឌាតាមី”តិ ញាទំ បត បដិឌាតតាការទស្សតត្ថំ ទស្សេតិ “យំ អហ”ត្តិអាឌិតា៉ “អាយ អាចរិយា”តិ ហិ យធាកតំ បដិឌាតតចចតេយច អត្ថចេយត ចុត្តំ៉ យត្តិ តេចិញ្ញ្ញុំ បិចចតំ៉ តស្សាតិ អាចរិយស្ស៉ បដិចចតទាតេយច បដិញ្ញា តធា, តាយ បយេយច បដិញ្ញាតោតិ អត្ថោ៉ “បទេក”តិអាឌិ អត្ថឌាតតបដិឌាតតាឝិការទស្សត៌ អទេបស្សបិ ទេបមិច កប្បតាយត្តតាតិ ចុត្តំ “កតាទម្ពិ”ត្តិអាឌិ៉ បស្ស អត្ថតោ បត្តកំ បក៌ អាចរិយាតំ បទេប្បទេតា, បទេប្បក្ខតេហិ ចា អាចរិយេហិ អាកតំ អាចរិយកំ៉ តិសេ្សា ចិញ្ញា, តាសំ បម្ពុហោ តេចិញ្ញ្ញុំ, ទេចត្ថុយំ៉ បឆាតំ ចចតំ, បកដ្ឋាតំ ចា អដ្ឋកាឌីតំ ចចតំ បិចចតំ៉

ឲ្យ័លិ៍ ញាទាតិ យេតាឝិប្បាយេត ថ្វាហុលោ បេបិក្លូទរាតី អមួដ្ឋំ យាលាចំ អាយត្តេត្តា “អយំ តាតា”តិអាឌិចចតយត្តិ, តទឝិប្បាយំ ចិការចេត្តោ “ឲស កិទា”តិអាឌិយាហ៉ តត្ថ ដ្ឋកតស្សាតិ បុទេត្ត បិកដេស្ស កិត្តិយតោ ទេបិទាលាដតស្ស៉ ឆាហុ ឌតាតិ បូទលាកស្សបិទេយា បគ្គាយ ចុត្តំ៉ ឲកច្ចត្តិ លត្តិយាឌិឌាតិយត្តំ, លេកិបមុតំ ចា ឌតំ៉ កទ្ធតិ ការិយំ, អត្តាតំ តេតា យោទេត្វា អបកយតយត្តយ្យិ ក្នក្លុំ ហោតិ, បទេកច តគ្នត្តទិ កទលាត្តិ ចុត្តំ ហោតិ៉ អតទេ្ធា តាយ តធាបកយតាឌិតា តិក្ខាញ្ញាទេទ៍រាបិទម្អាឌិ៉

“អញ្ញក្កទេតា”តិ ឲត្ថ អកិបទ្ធយោរកោត ញត្ថម្ពក្នតាញ្ញាតត្ថចេយទេតច “ទេកាតយ”ត្តិ ដ្ឋបយោកចចតំ៉ “តំ កចត្តុំ, តធា បត្តុំយេចា”តិ បទេឞ្យបិ តស្ស អត្ថបយោកត្តា តទត្ថចេយទេតចាតិ ទស្សេតិ “តស្ស ទេកាទេតា”តិអាឌិតា៉ តេតាហ “ញ្ញាឝាបី”តិអាឌិ៉ តធា បទេតាយេចាតិ យេតាការទេត អទេហតាឌិតា បទ្ធោ អញ្ញក្កទេតា, តេតាការទេត បត្តុស្ស ក្នតស្ស ឲច តស្ស កចទេតា ទេកាតយស្ស បទ្ធោ យឌិ ចា អញ្ញក្កទេតាតិ អត្ថោ៉ អបិច តំ កចត្តុំ ទេកាតយំ តធា បត្តុំយេចាតិ ឲកស្សបិ អត្ថស្ស ដ្ឋិក្លុត្តំ បម្ពុត្តការចេត ចចតំ បាយញ្ញាចិឞិដ្ឋតាបរិកប្បទេតត អត្ថចិទេបបចិញ្ញាបតត្ថំ, តថុា “តស្ស ទេកាទេតា ទេកាតយស្សា”តិ បាយញ្ញាបម្ពុត្តការចេត ចិដ្ឋិត្តិត្វា “តធា បទេតាយេចា”តិ ចិទេបបម្ពុត្តការចេត យោទេឌតព្វា៉ យឌិ-បទ្ធោ ទេចត្ថ បំបយេត្វា ដ្ឋិត្តយ្យិ អត្ថាតំ បំបយិតព្វត្តា៉ ចា-បទ្ធោ ច ចិកប្បតទេ្ធា តេឞ្យ ឲកស្ស ចិកប្បេតព្វត្តា៉ បទ្ធចិគ្ន បត ឲចំ ចទត្តិ – “ញាយស្ស ចចតំ បច្ចំ ចា យឌិ ចា មុរា”តិអាឌីឞ្យ ចិយ យឌិ-បទ្ធោ

ចា-ឯន្ត្ថា ច ក្ខេកាបិ ចិកប្បត្តាេឃច៑ ឃឌិ-ឯន្ត្ថាបិ ហិ “ឃំ ឃេឌច បរិឯំ ក្ខបឯក្កយតិ ឃឌិ ៧ត្តិឃបរិឯំ ឃឌិ ត្រាហុលាបរិឯ”ត្តិអាឌីស្ង (អ៑ តិ៑ វ៑ ៦៖) ចា-ឯន្ត្ថេត្វា ឌិស្សតិ៑ “អបៀ ចស្សឯតំ អាឃុ, ត្ថគាេតតេហិ ចិខ្ខតី”តិអាឌីស្ង ចិឃ ច ត្ថឆ ឯយាតត្វឯន្ត្ថបេឃាេកាតិ៑ បិញត្ថឃំ “ឃឌិ ចា េតា តចា”តិ ត្ថេឃ្យិ “ឯត្តិេឃច ឯន្ត្ថា អត្ថក្កេតា”តិ ត្ថយិតា ឯឫខ្ខិត្វា ឃចាចុត្តតេឃេតច េឃាេឌតត្ថា៑ តត្ “េកាតយ”ត្តិ បេឆេឃច ក្ខបេឃាកចចតំ ឯិឃា, ត ៧ត្វាតិ េចាគតាឃ “ត្ថឆាបឹ”តិអាឌិ ចុត្តំ, តឃ្ស អត្បេឃាកត្តា, ចិខ្ខិត្ថិត្វា ឯឫត្ថចិេឯឯកាេចត េឃាេឌតត្ថត្តា ចា ត្ថឆាបិ ត្ថត្វឫតាញ្ញាតត្វចេឯេតច ក្ខបេឃាកចចតំ តាយាតិ ចុត្តំ េហាតិ៑ ត្ថត្វឫតាញ្ញាតំ អេត្វា ឃស្ស តចា, អកិឯន្ត្ថា, ត្ថត្វឫតាញ្ញាតេយច ចា អេត្វា តចា, េឯាេឃចេត្វា៑ ឃគេក្កត ហិ ឯន្ត្ថេឃាេកា េហាតិ, តគេក្កត អត្វេឃាេកាបឹតិ៑

៦វ៑ប៉៑េកាតិ អត្តេតា អាចរិឃំ អាលបតិ៑ ឃចា-ឯន្ត្ថំ ឯាត្វកំ កត្វា ឯហ បិចេឯេឯត េឃាេឌតំ “ឃចា ឯក្កា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ េឯាតិ កកចា៑ បុរិយតេឃ អាកាេរត្វេឌាតតឃចា-ឯន្ត្ថេឃាញ្ញេតា កចត្តិ បុច្ឆាយត្តំ, ត្ថឆ បត តគេឃាញ្ញេតា “អាកាេរបុច្ឆា”តិ ចុត្តំ៑ ឆាហិេកឯយេឃ អាចរិឃយិត្រូបឌ្ឍាឃឯយុគាចាេរាតិ អាហ “អច តំ ក្ខបឌ្ឍាេឃា”តិ, ក្ខបឌ្ឍាឃឯឌ្ឍាេតា អាចរិឃត្រាហុេលាតិ អេត្វា៑

កាយច្ឆា យេត្តា, ត្រាហុំ, កេប្បាតិ តិត្តិេឆា េចេគា, តចាបិ អដ្ឋកាឌិ ចុត្តំ បឆាតក្ខុំ ឫល់ យេត្តា, តគត្វចិចេរាយត្វំ ត្រាហុំ, តត្វ ចុត្តតេឃត ឃឌ្ឍាកិរិឃាចិឆាតំ កេប្បាតិ យត្តេឃ្សច បឆាតកាចេតា, ត្ថតេរឯច្ឆា តត្តិឃ្សេឃេតច ឌាតត្វា យត្តក្កហេលាត ត្រាហុកប្បាតយិ្យ កហលំ ឯិទ្ធេយចាតិ គេឃ្សតិ “តីស្ង េចេគស្ង”តិ ត្ថយិតា៑ យេត្តាតិ ហិ អដ្ឋកាឌីហិ ត្ថឃឺហិ ចុត្តឫលេចគេឃ្សច តាយ់, េចេគាតិ ឯត្ថាឃ្ស, តស្មា “េចេគស្ង”តិ ចុេត្វ ឯេត្វឯយិ្យ កហលំ ឯិឌ្ឍីតិ េចឌិតត្ថា៑ លក្ខលាតឺតិ លក្ខលាឌីបកាតិ យត្តបគាតិ៑ បឌ្ឍកឌ្ឍាត្ថបេចឯតចេឯត បក្ខិបិត្វា៑ ត្រាហុលាេចេឯេតចាតិ េចគចាចកត្រាហុលាលិេក្ខេតច៑ េចេគតិ យហាបុរិឯលក្ខលាយេត្តា៑ យេហឯក្ខា ឯត្តាតិ យហាបុឌ្ឍាចេត្តា បណ្ឌិតឯត្តា៑ ឌាតិឃ្សត្តិ ត្ថតិ យតឯិ កត្វា ចាេចត្តីតិ ឯឫេត្ឋា៑ េតតាតិ តចា ចាចតេតា៑ បុេត្វាតិ “តចាកេតា ក្ខប្បឌ្ឍិឃ្សតី”តិ ចត្តត្ថាកាលេតា បក្ខុតិ តចាកតឃ្ស ឆេយាតកាេល៑ អឌ្ឍាឃិតត្ថចាេចតត្ថកាេចត អាកច្ឆិត្តិ បិកបិ កចត្តិ៑ ៧កកាចាត្តិកាចាឌិចេឯត អត្ថក្កេយត អត្តូេឆាឃត្តិ៑ ត េកចល់ លក្ខលយត្តាេឃច, អច េលា អេឌ្ឍាបិ េចគា ត្រាហុលាតំ អឌ្ឍាលាកាេចត អត្ថក្កេយត អត្តូេឆាឃត្តិ ៧ចាតិ អាចរិេឃត (ឌី៑ តិ៑ ឌី៑ ១៑៦វ៑ប៉) ចុត្តំ៑

ត្ថុទ្ធកាចបត្វតា បលិឌិ, បិេរឃឺឯឫក្ខលំ ឯយាគាតំ, កឫឃ្សកតាឌិបឌ្ឍា ឆាកលំ៑ “បលិឌិយេហតា ឯយាគាតយេហតាតិអាឌិតា បេច្ចកំ យហត្តឯន្ត្ថា េឃាេឌតេត្ថា”តិ (ឌី៑ តិ៑ ឌី៑ ១៑៦វ៑ប៉) អាចរិេឃត ចុត្តំ៑ ៧ចច្ឆា ឯតិ កេរុលា អាឌិ េឃឯំ ឯឌ្ឍាឃឺលិឌិតំ េត កេរុលាគេឃា, េត ៧ច កុលា កេរុលាឌិកុលា, បលិឌិ ច ឯយាគាតច្ឆា ឆាកាលច្ឆា កេរុលាឌិកុលា ច, េតហិ យហេត្តា បលិឌិឯយាគាតឆាកាលកេរុលាឌិកុលាយហេត្តាតិ តិត្ថាចតំ កាតត្ថា៑ ៧ចតិត្បិក្ខូេតាបេត្វា យហត្តឯន្ត្ថា បេច្ចកំ េឃាឌីឃតីតិ៑ អបិច បលិឌិ ច ឯយាគាតច្ឆា ឆាកាលច្ឆា កេរុលា ច, តយាឌិ េឃឯំ េត តចា, េតេឃច កុលា, េតហិ យហេត្តាតិ តិត្ថាចេតតបិ អេត្វា ស្ងបបេត្តា េហាតិ, បលិឌិយហត្តតាឌិ ចឃ្ស ត្ថុទ្ធចិឯ (ត្ថុ៑ ចិ៑ ៨ អាគេឃា) ចរិឃាបិដកាឌិ (ចរិឃា៑ ១ អាគេឃា) ចេឯត េចឌិតេត្ថា៑ យហាបគាតស្ងត្តដ្ឋកចាឃំ បត “យហាបុរិឯឃ្សាតិ ឌាតិេកាត្តកុលបេគឯាឌិចេឯត យហត្តឃ្ស បុរិឯឃ្សា”តិ (ឌី៑ តិ៑ អដ្ឋ៑ ៦៑៦៦) ចុត្តំ៑

តត្ថ “ខត្តិយោ, ព្រាហ្មណោ”តិ វុច្ចមានា ជាតិ។ “កោណ្ឌញ្ញោ, គោតមោ”តិ វុច្ចមានំ គោត្តំ។ “វេបិលិកា, ចិក្ខល្លិកា, សាកិយា, កោលិយា”តិ វុច្ចមានា កុលបទេសា, តេសំ សព្ពម្បិ ឋាន អាទិសទ្ទេន សង្គហិតត្ថំ ទដ្ឋព្វំ។ វុច្ចិស្សតិ “ខេត្តេ ច គតិយោ គច្ឆន្តី”តិ វុត្តត្ថំ សាធារណាននំ សម្ពន្ធំ ហោតីតិ។

និដ្ឋាតិ និព្ពត្តិយោ និដ្ឋិយោ។ តត្ថាយំ គតិ-សទ្ទោ អនេកត្ថោ, តស្មា និដ្ឋាយមេវ ទស្សេតុំ អាហ“កាយស្សាយ”ន្តិអាទិ។ គមនគមនំ និរយាទិគមនិរេនសេ។ សោ ហិ សុចរិតទុច្ចរិតកម្មេន សត្តេហិ ឧបបជ្ជិតព្វតោ គន្តព្វាតិ គតិ។ គច្ឆតិ បវត្តតិ វុត្តាតិ គតិ, និដ្ឋានុដ្ឋានំ គមតិ យថាសកាចំ ជានាតីតិ គតិ។ បញ្ញា, គមនំ ញាណំ គតិ, ចិស្សជ្ជនាចា, សោ បន ឋានោ ច វុត្តោ ច ញាណេបត្វា ជិតតាច។ គមនំ និព្ពត្តំ គតិ, និដ្ឋា, អជ្ឈាសយបដិសរណត្តាបិ និស្សយតោយេន គហិតា។ តថា ហេស “ឋានេយសំ នោ អហំ និក្ខន្តំ សីលវន្តានំ កល្យាណធម្មានំ នេច ជានាមិ អាគតិំ វា គតិំ វា”តិ (ម॰ និ॰ ១.៣៥០) វុត្ត អជ្ឈាសយេ វត្តតិ, “និព្ពានំ អរហតោ គតី”តិ (បរិ॰ ១១៨) វុត្ត បដិសរណេ, បរាយណោ អបស្សយេតិ អត្ថោ។ គច្ឆតិ យថារុចិ បវត្តតីតិ គតិ, អជ្ឈាសយោ។ គច្ឆតិ អចេតតិ, អចេតនាចេនេត វា បវត្តតិ វុត្តាតិ គតិ, បដិសរណំ។ សព្ពសង្ខតវិសញ្ញុត្តស្ស ហិ អរហតោ និព្ពានមេវ បដិសរណំ, ឋាន បន និដ្ឋាយំ វត្តតីតិ វេទិតព្ពោ តទញ្ញសមវិសយត្តា។

នាម្វិន្ទំ និព្ពត្តិំ និមិត្តភូតានិ លក្ខណានិ វិសេសានេច, អថ កស្មា “មេហិ សមន្នាគតស្ស”តិអាទិនា តេសំ វិសេសាចោ វុត្តាតិ ចោទនាលេសំ ទស្សេត្វា សោធេន្តោ “តត្ថ កិញ្ចាបី”តិអាទិមាហ។ សមានេបិ និព្ពានាទិលក្ខណភាវេ អត្ថេច កោចិ នេសំ វិសេសោតិ ទស្សេតុំ “ន តេនេវ ពុទ្ធោ ហោតី”តិ វុត្តំ។ “យថា ហិ ពុទ្ធានំ លក្ខណានិ សុចិសទានិ, សុបរិញ្ញត្តានិ, បរិបុណ្ណានិ ច ហោន្តិ, ន ឯវំ ចក្កវត្តីន”ន្តិ អយំ បន វិសេសោ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន (ទី॰ និ॰ ដី॰ ១.៣៣) បកាសិតោ។ ជាយន្តិ និទ្ទេសុបិ អត្ថេសុ អភិរូតសទ្ទា វុតាមាតិ ជាតិ, លក្ខណកាចមត្តំ។ វុត្តញ្ហិ–

“សពលីមិស្ស និទ្ទេសុ, មាម ចត្តត្ថនិទ្ទេសិ;

សទ្ទា សា ជាតិរេសា ច, មាលិសុត្តមិចន្តិតា”តិ។

តស្មា លក្ខណាមត្តេន សមានភាវេនោ វិសេសានិបិ តានិមេច ចក្កវត្តិនិព្ពត្តិនិមិត្តភូតានិ លក្ខណានិ សទិសានិ វិយ គត្វា តានិ ពុទ្ធនិព្ពត្តិនិមិត្តភូតានិ លក្ខណានិ នាមាតិ ឋានំ ចនំ ទុក្ខតីតិ អត្ថោ។ អធិអាបុព្ពចសយោគេ ក្រុមត្ថ ឧបយោគវចនន្តិ អាហ “អគារេ ចសតី”តិ ចតូហិ អច្ឆរិយធម្មេហិ អភិរូបតា, ទីឃាយុកតា, អប្បាពាធតា, ព្រាហ្មណាទហបតិកានំ បិយមនាបតាតិ ឋានេហិ ចតូហិ អច្ឆរិយសភាវភូតាហិ ឋានីហិ។ យថាហ –

“រាជា អានន្ទ, មហាសុទស្សនោ ចតូហិ ឋានីហិ សមន្នាគតោ អហោសិ។ កតមាហិ ចតូហិ ឋានីហិ? ឥធានន្ទ, រាជា មហាសុទស្សនោ

អភិរូបោ អហោសិ ទស្សនីយោ បាសាទិកោ"តិអាទិ (ទី· និ· ២·២៥២)·

ចេតិយជាតកេ (ជា· អដ្ឋ· ៣·៨·៤៤) អាគតនយំ គហេត្វាបិ ឯវំ វទន្តិ "សរីរតោ ចន្ទនគន្ធោ វាយតិ, អយំ ឯកា ឥទ្ធិ· មុខតោ ឧប្បលគន្ធោ វាយតិ, អយំ ទុតិយា· ចត្តារោ ទេវបុត្តា ចតូសុ ទិសាសុ សព្វកាលំ ខគ្គហត្ថា អារក្ខំ គណ្ហន្តិ, អយំ តតិយា· អាកាសេន វិចរតិ, អយំ ចតុត្ថី"តិ· អនាគតវំសវណ្ណនាយំ បន "អភិរូបភាវោ ឯកា ឥទ្ធិ, សមវេបាកិនិយា គហណិយា សមន្នាគតភាវោ ទុតិយា, យាវតាយុកម្បិ សកលលោកស្ស ទស្សនាតិត្តិកភាវោ តតិយា, អាកាសចារិកភាវោ ចតុត្ថី"តិ វុត្តំ· តត្ថ សមវេបាកិនិយា គហណិយា សមន្នាគតភាវោតិ សមវិបាចនិយា កម្មជតេជោធាតុយា សមន្នាគតា· យស្ស ហិ ភុត្តមត្តោវ អាហារោ ជីរតិ, យស្ស វា បន បុដភត្តំ វិយ តថេវ តិដ្ឋតិ, ឧភោបេតេ ន សមវេបាកិនិយា សមន្នាគតា· យស្ស បន ភុត្តកាលេ ភត្តច្ឆន្ទោ ឧប្បជ្ជតេវ, អយំ សមវេបាកិនិយា សមន្នាគតោ នាម, តថារូបតាតិ អត្ថោ· សង្គហវត្ថូហីតិ ទានំ, បិយវចនំ, អត្ថចរិយា, សមានត្តតាតិ ឥមេហិ សង្គហោបាយេហិ· យថាហ –

"ទានញ្ច បេយ្យវជ្ជញ្ច, អត្ថចរិយា ច យា ឥធ;

សមានត្តតា ច ធម្មេសុ, តត្ថ តត្ថ យថារហំ;

ឯតេ ខោ សង្គហា លោកេ, រថស្សាណីវ យាយតោ·

ឯតេ ច សង្គហា នាស្សុ, ន មាតា បុត្តការណា;

លភេថ មានំ បូជំ វា, បិតា វា បុត្តការណា·

យស្មា ច សង្គហា ឯតេ, សមវេក្ខន្តិ បណ្ឌិតា;

តស្មា មហត្តំ បប្បោន្តិ, បាសំសា ច ភវន្តិ តេ"តិ· (ទី· និ· ៣·២៧៣);

រញ្ជេតីតិ បីតិសោមនស្សេហិ រញ្ជេតិ, ន រាគេហិ, បីតិសោមនស្សានិ ជនេតីតិ វុត្តំ ហោតិ· ចតូហិ សង្គហវត្ថូហិ រញ្ជនដ្ឋេន រាជាតិ បន ឥទ្ធំ រាជូនំ សព្ពេសំ គុណា អត្តនោ ធាតុបាដេ? ...

ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲ᩠ᨳᩥᨿᨲᩮᩣ ᩋᨶᩮᨠᨵᩣ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᩔ ᨧᨶᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩈᩣᨴᨠᩁᩴ ᨧᨶᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨴᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨻ᩠ᨿᨴᩮᨿᩮᨧ ᩉᩥ ᨸᩈᩣᨴᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩔ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣᨿᨲ᩠ᨲᨲᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᨽᩣᩅᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ? ᩑᨠᨦ᩠ᨣᩩᩃᨴ᩠ᩅᨦ᩠ᨣᩩᩃᨾᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩮ ᩋᩣᨠᩣᩈᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨣ᩠ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ"ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪒.᪒᪔᪓; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪓.᪒᪔᪖)᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᩁᩣᨩᩣ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᩑᨠᩴᩈᩴ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩣᩈᨦ᩠ᨣᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩣᨾᩉᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩈᩮᩣᨱ᩠ᨯᩈᨴᩥᩈᨸᨶᩣᩊᩥᩴ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨽᩥᨦ᩠ᨣᩣᩁᩴ ᩏᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩉᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩴ ᩏᨴᨠᩮᨶ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨠ᩠ᨠᩥᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ "ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩩ ᨽᩅᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩴ, ᩋᨽᩥᩅᩥᨩᩥᨶᩣᨲᩩ ᨽᩅᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶ"ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒.᪒᪔᪔) ᩅᨧᨶᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩴ ᩅᩮᩉᩣᩈᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨣ᩠ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨸᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ "ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᨳᩣᩉ "ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ ᩁᩣᨩᩣ ᨾᩉᩣᩈᩩᨴᩔᨶᩮᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩣᨿᩣᩈᨶᩣ...ᨸᩮ... ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨠ᩠ᨠᩥᩁᩥ 'ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩩ ᨽᩅᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶ'ᨶ᩠ᨲᩥ"ᩋᩣᨴᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒.᪒᪔᪔)᪨ ᨶ ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᨧ ᨧᨠ᩠ᨠᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩮᨿᩮᩅ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨧᨠ᩠ᨠᩣᨴᩦᩈᩩᨸᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴᨲᨴᨲ᩠ᨳᩅᩣᨧᨠᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲ᩠ᨳᩥᨿᨲᩮᩣᨸᩥ ᨧᨶᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩔᩮᨲᩥ "ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨧᨠ᩠ᨠᩮᩉᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨧᨠ᩠ᨠᩮᩉᩦᨲᩥ –

"ᨸᨲᩥᩁᩪᨸᩮ ᩅᩈᩮ ᨴᩮᩈᩮ, ᩋᩁᩥᨿᨾᩥᨲ᩠ᨲᨠᩁᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ;

ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨱᩥᨵᩥᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨲᩮᩣ ᨶᩁᩮᩣ;

ᨵᨬ᩠ᨬᩴ ᨵᨶᩴ ᨿᩈᩮᩣ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥ, ᩈᩩᨡᨬ᩠ᨧᩮᨲᩴᨵᩥᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ"ᨲᩥ᪨ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪔.᪓᪑) –

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨸᨲᩥᩁᩪᨸᨴᩮᩈᩅᩣᩈᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨧᨠ᩠ᨠᩮᩉᩥ᪨ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥ ᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨧ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩉᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨧᨠ᩠ᨠᩮᩉᩥ᪨ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨠᩣᨿᩴ, ᨿᨳᩣ ᩈᨾᩴᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᨠᨲ᩠ᨳᩔ ᨩᩮᩣᨲᨠᩮᩣ, ᨲᨳᩣ ᨸᩁᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣᨸᩥ ᩉᩮᨲᩩᨠᨲ᩠ᨳᩔᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩦᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥ ᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨧ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩣᨸᩮᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

"ᩁᩣᨩᩣ ᨾᩉᩣᩈᩩᨴᩔᨶᩮᩣ ᩑᩅᨾᩣᩉ 'ᨸᩣᨱᩮᩣ ᨶ ᩉᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᩋᨴᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᨶ ᩋᩣᨴᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨠᩣᨾᩮᩈᩩ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᨶ ᨧᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨾᩩᩈᩣ ᨶ ᨽᨱᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨾᨩ᩠ᨩᩴ ᨶ ᨸᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨿᨳᩣᨽᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨳᩣ'ᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨡᩮᩣ ᨸᨶᩣᨶᨶ᩠ᨴ ᨸᩩᩁᨲ᩠ᨳᩥᨾᩣᨿ ᨴᩥᩈᩣᨿ ᨸᨭᩥᩁᩣᨩᩣᨶᩮᩣ, ᨲᩮ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨾᩉᩣᩈᩩᨴᩔᨶᩔ ᩋᨶᩩᨿᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᩉᩮᩈᩩ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒.᪒᪔᪔)᪨

ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᨧᨠ᩠ᨠᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᨧᨠ᩠ᨠᩣᨶᩥ᪨ ᩍᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩮᩣᨸᩥ ᩉᩥ "ᨧᨠ᩠ᨠ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ "ᨧᨲᩩᨧᨠ᩠ᨠᩴ ᨶᩅᨴ᩠ᩅᩣᩁ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪑.᪒᪙, ᪑᪐᪙)᪨ ᨿᨳᩣᩉ –

"ᩁᨳᨦ᩠ᨣᩮ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ-ᩁᨲᨶᩮᩈ᩠ᩅᩥᩁᩥᨿᩣᨸᨳᩮ;

ᨧᨠ᩠ᨠᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨧᨠ᩠ᨠ-ᩁᨲᨶᩮ ᨾᨱ᩠ᨯᩃᩮ ᨻᩃᩮ;

ក្យលិលកនេណ្ឌ អាឍាឃ-យាឃុនេឆ ឌាតរាយិឝ្ញ”តិ៝

ចនេត្តាតិ បចត្តតំ ង្កប្បជ្ជតំ, ត្ថាយិតាច ត្ថាទិឃាបចចក្កំ ចនេត្តតិ បទហិតាឃ ង្កប្បានេឌតីតិ តិត្ថាចតយ្យិ ឌនេឝ្យតិ អត្តនេតា ឞយាតត្តា៝ តឆា ចាហ –

“អឆ ខោ តំ អាតត្ថ ចក្កទតតំ ប្ញទត្តិយំ ឌិឞំ បចត្តិំ, អត្តនេច រាឌា យហាឝុឌឝ្យនេតា ឞឝ្ថិ ចត្យទក្កិតិឃា នេឞតាឃ៝ ឃឝ្វិ ខោ បតាតត្ថ, បនេឌនេឞ ចក្កទតតំ បតិដ្ឋាឞិ, តត្ថ រាឌា យហាឝុឌឝ្យនេតា ចាឞំ ង្កបក្ខិ ឞឝ្ថិ ចត្យទក្កិតិឃា នេឞតាឃា”តិអាឌិ (ឌី៝ តិ៝ ១៝១៣)៝

អឃំ អដ្ឋកឆានេតា អបនេរា តនេឃា – អប្បដិហតំ អាឍាឞណ្ឌាតំ ចក្កំ ចនេត្តតីតិ ចក្កចត្តី៝ តឆា ហិ ចុត្តំ –

“បញ្ចហិ តិក្ខុនេច ឆនេយ្មហិ ឞយន្នាគនេតា រាឌា ចក្កចត្តី ឆនេយ្មនេតច ចក្កំ ចនេត្តតិ, តំ នេហាតិ ចក្កំ អប្បដិចត្តិឃំ នេគតចិ យត្យឝ្សុនេតត បច្ចត្ថិនេគត បាណិតា៝ គតនេយហិ បញ្ចហិ? ត្ថឆ តិក្ខុនេច រាឌា ចក្កចត្តី អត្ថញ្ញោ ច នេហាតិ, ឆយ្មញ្ញោ ច យត្តញ្ញោ, ច គាលញ្ញោ ច បទិឞញ្ញោ ច៝ ត្ថនេយហិ ខោ...នេប... បាណិតា”តិអាឌិ (អ៝ តិ៝ ៥៝១៣១)៝

ឍត្តិឃយណ្ឌលិឌិឞញ្ញាតំ ចក្កំ ឞយុហំ អត្តនេតា ចនេឞ ចនេត្តតិ អត្យចនេត្តតីតិបិ ចក្កចត្តី៝ ចុត្តញ្ហិ“នេឃ ខោ បតាតត្ថ ប្ញទត្តិយាឃ ឌិឞាឃ បដិរាឌានេតា, នេត ទនេញ្ញា យហាឝុឌឝ្យតឝ្យ អត្យឃត្តា អនេហឝុ”ត្តិអាឌិ (ឌី៝ តិ៝ ១៝១៣)៝ ចក្កលក្ខណំ ចត្តតិ ខុតឝ្យាតិបិ ចក្កចត្តី៝ នេតតាហ “ត្ថយឝ្យ នេឌច ក្យយាទឝ្យ នេហដ្ឋា បាឌតលេឝុ ចក្កាតិ ឌាតាតិ ឞហឝ្យាទាតិ ឞនេតយិគាតិ ឞតាតិគាតិ ឞព្វាគារបទិប្ញុទាតី”តិអាឌិ (ឌី៝ តិ៝ ១៝១៥)៝ ចក្កំ យហត្ថំ គាឃចាលំ ចត្តតិ ខុតឝ្យាតិបិ ចក្កចត្តី៝ ចុត្តនេញ្ហតំ “អឃញ្ហិនេឌច ក្យយានេរា ឞត្តុឝ្យនេឌា...នេប... អឃញ្ហិនេឌច ក្យយានេរា ឝីហប្ញព្វឌ្ឍគានេឃា”តិអាឌិ (ឌី៝ តិ៝ ១៝១៥)៝ នេតត ហិឝ្យ លក្ខណេត យហព្វលគានេចា ចិញ្ញាឃតិ៝ ចក្កំ ឌឞចិធំ, ទ្វាឌឞចិធំ ចា ចត្តឆយ្មំ ចត្តតិ បដិបជ្ជតីតិ ចក្កចត្តី៝ នេតត ចុត្តំ “ត ហិ នេត តាត ឌិត្ថំ ចក្កទតតំ នេបត្តិកំ ឌាឃជ្ជំ , ត្ថង្ឈំ តំ តាត អទិនេឃ ចក្កចត្តិចនេត្ត ចត្តាហី”តិអាឌិ (ឌី៝ តិ៝ ១៝៥១)៝ ចក្កំ យហត្ថំ ឌាតំ ចនេត្តតិ បចនេត្តតីតិបិ ចក្កចត្តី៝ ចុត្តញ្ច –

“បដ្ឋនេបឝិ ខោ អាតត្ថ រាឌា យហាឝុឌឝ្យនេតា តាឞំ នេបាក្ខទណិតំ តីនេទ ខុចទ្ញបំ ឌាតំ អត្ថំ អត្ថត្ថិគឝ្យ, បាតំ បាតត្ថិគឝ្យ, ចត្ថំ ចត្ថត្ថិគឝ្យ, ឃាតំ ឃាតត្ថិគឝ្យ, ឞឃតំ ឞឃតត្ថិគឝ្យ, ត្ថត្តិំ ត្ថត្តិត្ថិគឝ្យ, ហិទញ្ញំ ហិទញ្ញត្ថិគឝ្យ, ឝុចណ្ណំ ឝុចណ្ណត្ថិគឝ្យា”តិអាឌិ (ឌី៝ តិ៝ ១៝១៥)៝

រាឌាតិ ឝាយញ្ញំ តឌញ្ញឝាធារណនេតា៝ ចក្កចត្តីតិ ចិនេឞឞំ អតញ្ញឝាធារណនេតា៝ ឆយ្មឞនេទ្ធា ឌានេឃ, ឞនេយា ខុច ច ឌានេឃា តាយាតិ អាហ “ឌានេឃត ឞនេយតា”តិ៝ ចត្តតិ ង្កប្បជ្ជតិ, បដិបជ្ជតីតិ ចា អនេត្ថា៝ “ត្ថឌំ តាយ ចទតី”តិ អចុនេត្តបិ ឝាយញ្ញនេខាតតាឃ ចិនេឞនេឞ អចដ្ឋាតនេតា, ចិនេឞឞត្ថិតា ច ចិនេឞឞឝ្យ បឃុជ្ជិតព្វត្តា “ឞឌត្ថបទនេត្ថ”តិ នេឃាឌិឃតិ៝ បនេឌឞក្កហនេណ ហិ អឞតិ គនេហតព្វឝ្យ

និប្យេភសតា ចិន្ណាាយតិ ឃឆា “ឌិក្លិទេតា ត ឥគាតី”តិ៍ ឃស្មា ចក្កចត្តិរាឌា ឆម្មេតច រជ្ជំយសិកន្ឋតិ, ត អឆម្មេត បទ្ធបឈាតាឌិតា៍ តស្មា ចុត្តំ “ឆម្មេត រជ្ជំ លកិត្វា”តិអាឌិ, ឆម្មេតាតិ ច ញាាយេត, ក្សលឆម្មេត ចា៍ រេណ្ណា ការេចា រជ្ជំ, ព្ទស្សរិយំ៍

បទេរសំ ហិតោាបិឃក្ខតំ ឆម្មំ ករោតិ, ចរតីតិ ចា ឆម្មិកោ៍ អត្តតោ ហិតោាបិឃក្ខតស្ស ឆម្មស្ស ការកោ, ចរកោ ចា រាឌាតិ ឆម្មរាឌាតិ ព្ទមំ ឃចិសេឃសំ អត្ថំ ឥស្សេតិ “បរហិតឆម្មករណេត ចា”តិអាឌិតា៍ អយំ បត យហាបគាតដ្ឋកធាតយោ – ឥឃចិតេឆ ក្សលឆម្មំ, អកាតិរហិតេ ចា រាឌឆម្មំ តិឃុត្តោតិ ឆម្មិកោ; តេតេច ឆម្មេត លោកំ រេញ្ជាតីតិ ឆម្មរាឌា៍ បរិឃាយចចតយេច ហិ ព្ទងំ បឥត្តយត្តិ៍ អាចរិយេត បត ឲចំ ចុត្តំ “ចក្កចត្តិចត្តបន្តាតំ ឆម្មំ ចរតិ, ចក្កចត្តិចត្តបន្តាតោ ចា ឆម្មោ ឲតស្ស, ឲតស្មិំ ចា អត្ថីតិ ឆម្មិកោ, ឆម្មតោ អតបេតត្តា ឆម្មោ ច ឥេឃា រញ្ជាតដេ្ឋត រាឌា ចាតិ ឆម្មរាឌា”តិ (ឌី៍ តិ៍ ឌី៍ ៣៍៨៤)៍ “រាឌា ហោតិ ចក្កចត្តី”តិ ចចតតោ “ចាតុរេត្តា”តិ ព្ទងំ ចតុឌីបិស្សរតំ ចិការចតីតិ អាហ “ចាតុរេត្តាឃា”តិអាឌិ៍ ចត្តារោ ឃម្ភ្មា អត្តា បរិយោឃាតា ឲតិស្សាតិ ចាតុរេត្តា, បឆចី៍ ឃា ហិ ចតុប្ប ឌិឃាប្ប បុរត្ថិមឃម្ភ្មាឌិចតុឃម្ភ្មបរិយោឃាតត្តា ឲចំ ចុច្ចតិ៍ តេត ចុត្តំ “ចតុឃម្ភ្ម អត្តាឃា”តិ, ឃា បត អចឃចក្ខតេហិ ចតុព្ភីឆេហិ ឌីបេហិ ចិក្ខឃិតា ឲកលោកធាតុបរិឃាបន្នា បឆចីយេចាតិ ឥស្សេតិ “ចតុព្ភីឆឌីបចិក្ខឃិតាឃ បឆចិឃា”តិ ព្ទមិតា៍ ឃធាហ –

“ឃាចតា ចន្ទិមស្សរិឃា, បរិហរន្តិ ឌិឃា ភន្តិ ចិរោចតា;

ឃេត្តាច គាឃា មន្ធាតុ, ឃេ ច បាណា បឆចិស្សិតា”តិ៍

ឲត្ថ ច “ចតុឌីបចិក្ខឃិតាឃា”តិ អចត្វា ចតុព្ភីឆឌីបចិក្ខឃិតាឃាតិ ចិឆឃត្ត្កហណំ បទេក្ខំ បញ្ចាឃតបរិត្តឌីបិតមរិ មហាឌីបេឃេច ឃក្កហណត្តំ ឃន្តាតិរិតេត្តត អត្តាតិរិត្តស្ស ចិន្ណាាឃមាតត្តា, កោដ្ឋាឃចាចកោត ចា ចិឆឃេត្ត ឃមាតភាកាគំ កហិតត្តាតិ ឥដ្ឋព្វ៍ កោបាឌិបច្ចត្តិកោតិ ឲត្ថ អាឌិឃេទ្ធត កាមរោហមាតមខាឌិកោ ឃក្កហ្យាតិ៍ ចិជេតីតិ តំកាលិបេក្ខាឃ ចត្តមាតចចតំ, ចិឌិតចាតិ អត្តោ៍ ឃន្តចិទ្ធ ហិ អតីតេ តាចិឃន្តមិណ្ឌត្តិ៍ “ឃព្ទរាឌាតោ ចិជេតី”តិ ចគត្តោ កាមំ ចក្កចត្តិតោ កោតចិ ឃុទ្ធំ តាម តត្ថិ, ឃុទ្ធេត បត ឃាឆេតព្ទស្ស ចិជឃស្ស ឃិទ្ធិឃា “ចិឌិតឃក្កាមោ” ត្វេច ចុត្តោតិ ឥស្សេតិ៍

ធាចរស្ស ភ្ធចស្ស ការេចា ធាចរិយំ, ឃធា ឌតបទេ ធាចរិយំ បត្តោ, តំ ឥស្សេតុំ “ត ឃក្កា កោតចី”តិអាឌិ ចុត្តំ, ព្ទមិតា កោតចិ អកម្បិឃដេ្ឋត ឌតបទេ ធាចរិយប្បត្តោតិ តប្បុរិឃឃមាឃំ ឥស្សេតិ, ព្ទតរេត ច ឥឡហភត្តិភាចតោ ឌតបទោ ធាចរិយប្បត្តោ ឲតស្មិត្តិ អញ្ញបឥត្ថឃមាឃំ៍ តមឹ្ហ អស្មិំ រាឌិតិ៍ ឃធា ឌតបទោ តស្មិំ ធាចរិយំ បត្តោ, តគាចិកោរោត្តោ “អត្ថុឃុត្តោ”តិអាឌិមាហ៍ តត្ថ អត្ថុឃុត្តោតិ តិច្ចបឃុត្តោ៍ ឃកម្មតិរតោតិ ចក្កចត្តិតោ រជ្ជកម្មំ ឃគា បចត្តោ ៍ អចលេ អឃម្បចេឆីតិ បរិឃាយចចតមេតំ, ចោរាតំ ចា ចិលោបតមេត្តត អចលេ, គាមរិកត្តេត អឃម្បចេឆី៍ ចោរេហិ ចា អចលេ, បឌិរាឌូហិ អឃម្បចេឆី៍ អតតិមុត្តការេចត ចា អចលេ, អតតិចណ្ឌការេចត អឃម្បចេឆី៍ តធា ហិ អតិចណ្ឌស្ស រេណ្ណា ញលិព្ភាឌីហិ លោកំ បីឡអយតោ មត្តុស្សា មន្ទិមឌតបទំ

ᩃᨴ᩠ᨵᨲᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᨲᩦᩁᩣᨴᩦᨲᩥ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨸᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩮ ᩅᩣᩈᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨽᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩔ ᨧ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩤ ᨧᩮᩣᩁᩈᩣᩉᩈᩥᨠᨩᨶᩅᩥᩃᩮᩣᨸᨸᩦᩊᩥᨲᩣ ᨾᨶᩩᩔᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᨩᨶᨸᨴᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᩅᩣᩈᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩍᨲᩥ ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᩁᩣᨩᩥᨶᩥ ᨩᨶᨸᨴᩮᩣ ᨳᩣᩅᩁᩥᨿᩴ ᨶ ᨸᩣᨸᩩᨱᩣᨲᩥ᪨ ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨶ ᨲᨴᩩᨽᨿᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩮ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨲᩩᩃᩣ ᩅᩥᨿ ᩈᨾᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᩁᩣᨩᩥᨶᩥ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᩣᩁᨿᨾᩣᨶᩮ ᨩᨶᨸᨴᩮᩣ ᨸᩣᩈᩣᨱᨸᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨿᩮᩣᨸᨭ᩠ᨭᩮᨶ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᨧᩃᩮᩣ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᩅᩮᨵᩦ ᨳᩣᩅᩁᩥᨿᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩮᩣᩅ ᨶᩥᨸᩣᨲᩮᩣ, “ᩈᩮᩣ ᨠᨲᨾᩮᩣ, ᨲᩴ ᨠᨲᨾᩴ, ᩈᩣ ᨠᨲᨾᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩅᨧᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩣᨶᩥ ᨠᨲᨾᩣᨶᩦᨲᩥ ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨲᩔ ᩍᨾᩣᨶᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨧᩅᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩮᩣ ᨿᨳᩣᩁᩩᨧᩥ ᩋᩣᨠᩣᩈᩣᨴᩥᨣᨾᨶᨲᩣᨿ ᨸᩁᩥᨻ᩠ᨽᨾᨲᩦᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨠᩴ᪨ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᩅᩈᩮᨶ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩤ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩔ ᩅᨧᨶᩈᨾᨶᨶ᩠ᨲᩁᨾᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨶ ᨧᨶ᩠ᨴᩈᩪᩁᩥᨿᩅᩥᨾᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᩅᩥᨿ ᨻᩣᩉᩥᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣᨲᩩᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩥᨾᩣᨶᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ (ᩅᩥ᪨ ᩅ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪁᪨ᨸᨮᨾᨸᩦᨮᩅᩥᨾᩣᨶᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩁᨲᩥᨩᨶᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᩦᨲᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ᪨ ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩔ, ᩈᩩᨱᨶ᩠ᨲᩔ ᨧ ᩋᨶᨸ᩠ᨸᨠᩴ ᨸᩦᨲᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᨻ᩠ᨽᩩᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩅᨧᨶᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩁᨾᩮᨲᩥ ᩁᨲᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩁᨲᨶᩴ, ᩁᨾᨶᩴ ᩅᩣ ᩁᨲᩥ, ᨲᩴ ᨶᩮᨲᩦᨲᩥ ᩁᨲᨶᩴ, ᩁᨲᩥᩴ ᩅᩣ ᨩᨶᩮᨲᩦᨲᩥ ᩁᨲᨶᩴ ᨩ-ᨠᩣᩁᩃᩮᩣᨸᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥᨸᩥ ᨶᩮᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩁᨲᨶᩣᨴᩦᩈᩩ᪨

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩦᨠᨲᨽᩣᩅᩣᨴᩥᨶᩣᨸᩥ ᨧᨠ᩠ᨠᩔ ᩁᨲᨶᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᩁᨲᩥᨩᨶᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶᩮᩅ ᩑᨠᩈᨦ᩠ᨣᩉᨲᩣᨿ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ᪨ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨠᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣᨲᩥ ᨧᩮ? ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩦᨠᨲᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩔᩣᨸᩥ ᩁᨲᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨣᨶ᩠ᨳᨬ᩠ᨬᩣᨿᩴ ᨸᩁᩥᩉᩁᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᨶ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩦᨠᨲᩣᨴᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᩈᩩ ᨸᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪂᪨᪃᪃; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪃᪨᪅᪨᪂᪂᪃; ᨡᩩ᪨ ᨸᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪖᪨᪃᪨ᨿᩣᨶᩦᨵᩣᨲᩥᨣᩣᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ; ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪁᪨᪂᪂᪖; ᨾᩉᩣᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪁᪅᪖) ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᩁᨲᩥᨩᨶᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩁᨲᨶᩴ᪨ ᩋᨸᩥ ᨧ –

ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩦᨠᨲᩴ ᨾᩉᨣ᩠ᨥᨬ᩠ᨧ, ᩋᨲᩩᩃᩴ ᨴᩩᩃ᩠ᩃᨽᨴᩔᨶᩴ;

ᩋᨶᩮᩣᨾᩈᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᩴ, ᩁᨲᨶᩴ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

“ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩔ ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨠᩣᩃᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᩮᩅᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᨸᩩᨸ᩠ᨹᩣᨴᩦᩉᩥ ᨲᩔᩮᩅ ᨸᩪᨩᨬ᩠ᨧ ᩋᨽᩥᩅᩣᨴᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩦᨠᨲᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩁᨲᨶᩴ᪨ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩔ ᨧ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨶᩣᨾ ᨵᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨥᨲᩦᨲᩥ ᩋᨣ᩠ᨥᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩍᨲᩥ ᨾᩉᨣ᩠ᨥᨭ᩠ᨮᩮᨶᨸᩥ ᩁᨲᨶᩴ᪨ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩁᨲᨶᩮᩉᩥ ᩋᩈᨴᩥᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲᩩᩃᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩁᨲᨶᩴ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴᨿᩮᩅ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨧ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᨠᩁᩉᨧᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨴᩩᩃ᩠ᩃᨽᨴᩔᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶᨸᩥ ᩁᨲᨶᩴ᪨ ᨲᨴᩮᨲᩴ ᨩᩣᨲᩥᩁᩪᨸᨠᩩᩃᩍᩔᩁᩥᨿᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᨶᩮᩣᨾᩔ ᩏᩊᩣᩁᩈᨲ᩠ᨲᩔᩮᩅ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩔᩣᨲᩥ ᩋᨶᩮᩣᨾᩈᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᨭ᩠ᨮᩮᨶᨸᩥ ᩁᨲᨶᩴ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧ ᨧᨠ᩠ᨠᩁᨲᨶᩴ, ᩑᩅᩴ ᩈᩮᩈᩣᨶᩥᨸᩦ”ᨲᩥ᪨

តព្រាណំ តដ្ឋិកាយ, អឡ្ហាតូ ច ចុត្តតរយេត អត្តចិកាចតា – ត្ថុតញ៉ា“ចិត្តិកត”ត្តិអាតិចចត់ តិត្ថាចតត្តចរយេត ចុត្តិ ត ហោតិ, អឆ កិត្តិ ចេ? លេីរេក “រតត”ត្តិ សយូតស្ស ចត្ធតោ ករុកាតត្ថាការចេត ចុត្តិ៍ សន្ទបតោ បតេតំ លេីកិឃយហាឌេតត សយូតំ ហិរញ្ញាសុចណ្ណាតិកំ, ចក្កចត្តិរញ្ញោ ក្ខបុត្តិ ចក្កោរតតាតិកំ, កតញ្ញុកតចេតិបុក្កលិតិកំ, សញ្ញុក្កដ្ឋបរិច្ឆេទចរយេត ឮុគ្គាតិសរណត្តយញ្ចា តដ្ឋញ្ញា៍ “អហោ យតោហរ”ត្តិ ចិត្តោ កត្តព្ពតាយ ចិត្តិកតំ, ស្វាណំ ចិត្តិការោ តស្ស បុឌតិឃតាឃាតិ កត្វា បុឌតិឃត្តិ អត្ថំ ចតត្តិ៍ កោចិ បត “ចិចិត្រាកតដ្ឋេត ចិត្តិកត”ត្តិ កណត្តិ, តំ ត កហេតព្ពំ ព្ទុឆ ចិត្តសក្ខស្ស ហតឃចាចកត្តា “ចិត្តិកត្វា សុណាឆ មេ”តិ (ឮុ៍ ចំ៍ ១៍ប័០) អាហច្ចការិតបាឡិព្ទុណំ ចិឃ៍ តឆា ចាហុ “ឃឆារហយិចណ្ណាកយោ ក្នុករេស្ម”តិ៍ “បស្ស ចិត្តិកតំ ទុបំ, យលិតា ក្យល្ហរេលត ចា”តិអាតិសុ (យ៍ តិ៍ ៧៍៦០៧) បត បុព្ចា អចិចិត្រំ ព្ទុតាតិ ចិចិត្រំ កតត្តិ ចិត្តិកតត្តិ អរត្ថា កហេតព្ពា តត្ថ ចិត្តសក្ខស្ស ចិចិត្រចាចកត្តា៍ យហត្តិ ចិបុលំ អបរិមិតំ អញ្ញតីតិ យហញ្ញំ៍ តត្ថិ ៤តស្ស តុលិ ក្ខបយា, តុលំ ចា សតិសត្តិ អតុលំ៍ កតាចិចេច ក្ខបុព្ចតតោ ទុព្ទលត លត្ថព្ចុតស្សតត្តា ទុល្លកតស្សតំ៍ អតោយហិ ក្ខញអារក្យណហេច សត្តហិ បរិកុព្ចិតព្ចតោ អតោយសត្តបរិតោកំ៍

ព្ទុតាតិ តេសំ ចិត្តិកតាតិអត្ថាតំ សចិសេសំ ចក្កោរតេត លត្ថយាតតំ តស្សេត្វា ព្ទុតរេសុបិ តេ អតិតិសិតំ “ឃឆា ច ចក្កោរតត”ត្តិអាតិ អារត្ថំ៍ តត្ថ អញ្ញំ ទេចដ្ឋាតំ តាយ ត ហោតិ ររញ្ញោ អតញ្ញាសាធារណហិស្សរិឃាតិសម្បត្តិបដិលេីកហេតុតោ, អញ្ញោសំ សត្តាតំ ឃតិទ្ធិតត្តបដិលេីកហេតុតោ ច៍ អញ្ញ តត្ថិ អតិចិឃ ក្ខញអារសម្ពុទ្ធលរតតត្តា, អច្ឆរិឃត្តុតតយូតាយ ច៍ ឃតរក្កត ច យហញ្ញំ តតរក្កត អតុលំ៍ សត្តាតំ ចិបតិក្រុត្តតេត ចិកតកាញអកោ បុញ្ញាបរុតតាយ យល្ពក្ខតោ ឃាតិសោ កាលេី ឮុក្ខុប្បាតារហោ, តាតិសោ ៤ច ចក្កចត្តិតយ្បិ សម្ភចោតិ អាហ “ឃស្មា បត”តិអាតិ៍ កតាចិ ការហចីតិ បរិឃាឃចចតំ, “កតាចី”តិ ចា ឃឆាចុត្តកាលំ សត្តាយ ចុត្តំ, “ការហចី”តិ ឌម្ពុទីបឌីបសត្តាតំ ចេឝំ៍ តេតាហ –

“កាលំ ឌីបញ្ច ចេសញ្ច, កុលំ យាតរេយេច ច;

ព្ទុរេយ បញ្ច ចិលេីកេត្វា, ក្ខបុព្ចតិ យហាឃសោ”តិ៍ (ឆ៍ ប៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៍១០);

ក្ខបយាចរយេត ចេតំ ចុត្តំ៍ ក្ខបរេយាបរេឃ្យាតញ្ច ត អដ្ឋត្ថរេយេច សតិសតា, តស្មា ឃឆា ឮុគ្គា កតាចិ ការហចិ ក្ខបុព្ចត្តិ, ត តឆា ចក្កចត្តិតោ, ចក្កចត្តិតោ បត អតេកតាបិ ឮុក្ខុប្បាតកាលេ ក្ខបុព្ចត្តីតិ អត្ថោ កហេតព្ពោ៍ ៤ចំ សត្តេបិ ចក្កចត្តិចត្តប្ដុរណស្ស ទុក្កុរកាចតោ ទុល្លកុប្បាតោឃចាតិ ព្ទុយិតា ទុល្លកុប្បាតតាសាមញ្ញេត តេសំ ទុល្លកតស្សតតា ចុត្តាតិ ចេតិតព្ពំ៍ កាយំ ចក្កោរតតាត្ថការចេត សមិជ្ឈមាតោ ក្យលោ ចក្កចត្តិបរិចារឌតសាធារណោ, តឆាបិ ចក្កចត្តិ ៤ច តំ សាមិកាចេត ចិសចិតាយ បរិកុព្ចាតិតិ ចត្តព្ចំ អរហតិ តតត្ថរេយេច ក្ខបុព្ចតតោតិ តស្សេត្វា “តតេត”ត្តិអាតិយាហ៍ ឃឆាចុត្តាតំ បញ្ចត្តិ, ឲត្តយ្បិ ចា អត្ថាតំ រេសរតតេសុបិ លត្ថកតោ “៤ចំ រេសសាតិបី”តិ ចុត្តំ៍

ឥមេហិ បន រតនេហិ រាជា ចក្កវត្តិ កិមត្ថំ បច្ចនុភោតិ, ននុ វិនាបិ តេហិ កេនចិ រញ្ញា ចក្កវត្តិនា ភវិតព្ពន្តិ ចោទនាយ តស្ស តេហិ យថារហមត្ថប្បច្ចនុភវនស្សេនន កេនចិបិ អវិនាភាវិតំ វិភាវេតុំ “ឥមេសុ បនា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ អជិតំ បុរត្ថិមាទិទិសាយ ធត្តិយមណ្ឌលំ ជិនាតិ មហេសក្ខតាយំ វត្តនិយមក្កមតិស្សត្តការេតោ។ យថាស្សុ អនុវិចរតិ ហត្ថិរតនំ, អស្សរតនញ្ច អភិរុហិត្វា តេនំ អានុភាវេន អន្តោបាតរាសំយេវ សមុទ្ទបរិយន្តំ បថវិំ អនុបរិយាយិត្វា រាជធានិយា ឯវ បច្ចាគមនតោ។ បរិណាយករតនេន វិជិតមនុរក្ខតិ តត្ថ តត្ថ កត្តព្ពកិច្ចសំវិធានតោ។ អវសេសេហិ មណិរតនិត្ថិរតនគហបតិរតនេហិ ឧបភុញ្ជនេន បវត្តំ ឧបភោគសុខំ អនុភវតិ យថារហំ តេហិ តថានុភវនសិទ្ធិតោ។ សោ ហិ មណិរតនេន យោជនប្បមាណេ បទេសេ អន្ធការំ វិធមេត្វា អាលោកទស្សនាទិនា សុខមនុភវតិ, ឥត្ថិរតនេន អតិក្កន្តមានុសករូបស្សាទវសេន, គហបតិរតនេន ឥច្ឆិតិច្ឆិតមណិកនករជតាទិធនបដិលាភវសេន សុខមនុភវតិ។

ឥទានិ សត្តិយា, សត្តិផលេន ច យថាវុត្តមត្ថំ វិភាវេតុំ “បភាវេនា”តិអាទិ វុត្តំ។ តិវិធា ហិ សត្តិយោ “សក្កោន្តិ សមេន្តិ រាជានោ ឯតាយា”តិ កត្វា។ យថាហុ –

“បភាវុស្សាហមន្តានំ, វសា តិស្សោ ហិ សត្តិយោ;

បភាវោ ទណ្ឌជោ តេជោ, បតាបោ តុ ច កោសជោ។

មន្តោ ច មន្តនំ សោ តុ, ចតុក្កណ្ណោ ទ្វិគោចរោ;

តិគោចរោ តុ ឆក្កណ្ណោ, រហស្សំ គុយ្ហមុច្ចតេ”តិ។

តត្ថ វីរិយពលំ ឧស្សាហសត្តិ។ បឋមេន ចស្ស ចក្ករតនេន តទនុយោគោ បរិបុណ្ណា ហោតិ។ កស្មាតិ ចេ? តេន ឧស្សាហសត្តិយា បវត្តេតព្ពស្ស អប្បដិហតាណាចក្កភាវស្ស សិទ្ធិតោ។ បញ្ញាពលំ មន្តសត្តិ។ បច្ឆិមេន ចស្ស បរិណាយករតនេន តទនុយោគោ។ កស្មាតិ ចេ ? តស្ស សព្ពរាជកិច្ចេសុ កុសលភាវេន មន្តសត្តិយា វិយ អវិរុទ្ធូបយោគត្តា។ ទមេន, ធនេន ច បភុត្តំ បភុសត្តិ។ ហត្ថិអស្សគហបតិរតនេហិ ចស្ស តទនុយោគោ បរិបុណ្ណា ហោតិ។ កស្មាតិ ចេ? ហត្ថិអស្សរតនានំ មហានុភាវតាយ, គហបតិរតនតោ បដិលទ្ធកោសសម្បត្តិយា ច បភាវសត្តិយា វិយ បភាវសមិទ្ធិសិទ្ធិតោ។ ឥត្ថិមណិរតនេហិ តិវិធសត្តិយោគផលំ បរិបុណ្ណំ ហោតីតិ សម្ពន្ធោ, យថាវុត្តាហិ តិវិធាហិ សត្តីហិ បយុជ្ជនតោ យំ ផលំ លទ្ធព្ពំ តំ សព្ពំ តេហិ បរិបុណ្ណំ ហោតីតិ អត្ថោ។ កស្មាតិ ចេ? តេហេវ ឧបភោគសុខស្ស សិជ្ឈនតោ។

ទុវិធសុខវសេនាបិ យថាវុត្តមត្ថំ វិភាវេតុំ “សោ ឥត្ថិមណិរតនេហី”តិអាទិ កថិតំ។ ភោគសុខន្តិ សមីបេ កត្វា បរិភោគវសេន

បចត្តបុល៍ សេសេហិតិ តេចសេសេហិ ចក្កាឌិបញ្ញាទតេតហិ៍ អបច្ចត្តិកតាចសេត បចត្តបុល៍ ត្ថស្សទិយបុល៍ ត្ថជាតិ ទេតង

សយ្យត្តេហេតុចសេតបិ រាកតឌិ អចិតាកាចិតសេច ចិកាសេចតុំ “ចិសេសទោតា”តិអាឌិយាហ៍ អទោសតុបលយ្ទលេឌតិតាកយ្យាត្ថតាកាសេចតាតិ

អទោសសព្វាទតាត ក្បលយុទលេត សហឌាតាឌិបច្ចយចសេត ក្លប្បាឌិតាកយុស្ស អាត្ថកាសេចត សយ្យឌ្ឍត្តិ សោយ្តាទទតេតឌាតិកាត្វា៍ កាយុចលញ្ជា

សេយក្ខសេយ្យត កាយុសទិក្កាល៍ យឌ្ឍិយាតិ យលិត្ថត្តិកហបតិទតេតាតិ អទលិតក្បលយុលេឌតិតាកយ្យាត្ថកាសេចត សយ្យឌ្ឍត្តិ ក្លេុអាទេឆតស្ស,

ក្លេុអាទេឆតបឌិលិតកាទេលាស្ស ច បទិច្ចាកាសយ្យជាទេហេតុកត្វា៍ បត្តិយំ បទិលាយកទតេត អទេយាហក្បលយុលេឌតិតាកយ្យាត្ថកាសេចត សយ្យឌ្ឍតិ

យហាបទេញ្ញាតេច ចក្កចត្តិទាឌកិច្ចស្ស បទិតេតឌ្ឍត្តា, យហាបញ្ញាកាចស្ស ច អទេយាហក្បលយុលេឌតិតាកយុតិស្សត្តកាចទោតា៍

ទោឌ្ឍឡុបំយុទត្តតិ យហាចក្កេ ក្ខតិយេ ទោឌ្ឍឡុបំយុទត្តេ (សំ៍ តិ៍ ទ៍១១១)៍ ទតេតសុត្តស្សាតិ តត្ថ បញ្ញាយចក្កេ សក្តិតស្ស ក្ខតិយស្ស

ទតេតសុត្តស្ស (សំ៍ តិ៍ ទ៍១១១)៍ ក្លបេឆសោ តាយ សចិសេសំ សត្តត្ថំ ទតេតាតំ ចិចាទលាចសេត បចទេត្វា តសេយា៍

សទលាទោតា បឌិបក្ខចិឆយតទោតា ឃុទា សត្តិចទេត្វា, តិត្ថុយាចហាតិ អទេត្វា៍ ទេតាតាហ “អតិទុកឌាតិកា”តិ៍ អឃុទេ ចិឌិតិត្វា ចិតត្វា សទេក្កា

ទេចចាតយិទេត្វា ឆិទេទា តាយ, តស្ស សេតត្តកាចទោតា ទេចបុទេត្វា “អក្កុ”ត្តិ ចុច្ចតិ, ឆិទស្ស អក្កុ, តស្ស ទុបយិច ទុបំ សេយំ ទេត ឆិទក្កទុបំ, ទេតត

ចុត្តំ “ទេចបុត្តសឌិសកាយា”តិ៍ ឧទេតតិ សាទសយាសតាយកា អាចទិយា, តេកប្លយទេត្វា អាហ “អឃំ បទេតត្វា”តិអាឌិ៍ សកាទេចាតិ

សកាចក្ខទោតា អទេត្វា៍ ក្លត្តយឃុទាតិ ក្លត្តយេឃោឆា៍ ឃុទសទេត្វា ហិ ត្ថឆ សេយាឆទេត្វា៍ ឧចញ្ញាបុទិយេតយទោតា ត្ថយស្ស ចិសេសទោតា ទេហាតិ,

“ក្លត្តយទេត្វា ឃុទសទេត្វា”តិបិ ចេតត្តិ, “ក្លត្តយា ឃុទា ចុច្ចត្តី”តិបិ ហិ បាទេឋា ឌិស្សតិ៍ ចិទាតត្តិ ចិទិយចក្កាតំ៍ អក្កត្តិ កាទេលា៍ “អក្កុយតិ ខាយតិ

ចលសេយទោតា”តិ កត្វា៍ សេយត ចិទិសេយត “ឆិទា”តិ ចុច្ចត្តិ, តេចេច ឆិទក្កុ តាយាតិ អាហ “ចិទិយត្តិ ចុត្តំ ទេហាតី”តិ៍ ទុបត្តិ សទិទំ៍ ទេតត ចុត្តំ

“ចិទិយយយសទិទា ចិយា”តិ៍ ចិទិយសេច ចិទិយយំ យថា “ឌាតយយ”ត្តិ, (ឌី៍ តិ៍ ១៍១០ទ័; ត្ថតិចុ៍ ៤០; ទេតត្តិ៍ ១៩) តស្មា

ចិទិយសព្វាតសទិទា ចិយាតិ អទេត្វា៍ ចិទិយំ បត ត ឧកាត្តទុបត្តិ ចិយ-សទ្ធកាហលំ កតំ៍ អបិច ឆិទទេក្កត តិឌ្ឍតត្តិ ឆិទក្កត្តិ អត្ថំ ឌស្សេតុំ

“ចិទិយយយសទិទា ចិយា”តិ ចុត្តំ, ឧចយ្យិ ចិទិយទោតា ទុបំ ត ឧកាត្តិ តិឌ្ឍតត្តិ ចិយ-សទ្ធេត ឌស្សេតិ៍ អឆ ចា ទុបំ សទិទក្ខតំ ឆិទក្កុ

ចិទិយសេយទោសត្តិ សេយាឌេតត្ថា, តចាបិ ចិទិយំ តាយ កិច្ចិ សចិក្កហំ ត ទេហាតីតិ ឌីសេបតិ “ចិទិយយយសទិទា ចិយា”តិ ត្ថយិតា, ត្ថឆាបិ

យយសទ្ធា សកាទេត្វសេយច ឌឌ្ឍេទេត្វា, តស្មា សចិក្កហចិទិយសឌិសាតិ អទេត្វា៍ ត្ថឌំ ចុត្តំ ទេហាតិ – សចិក្កហំ ទេច ចិទិយំ តាយ សិយា, ទេត ចស្ស

បុត្តា តំសឌិសាសេយច កទេចយ្យត្តិ អយសេច ចទេត្វា អាចទិសេយត (ឌី៍ តិ៍ ឌី៍ ១៍១ទ័ប័) អត្ថុយទោតា៍ យហាបឌាតឌ្ឍកចាយំ បត ឧចំ ចុត្តំ

“ឆិទក្កុ ទុបសេយទោសត្តិ ឆិទក្កទុបំ, ចិទិយឌាតិកា ចិទិយសកាចា ចិទិយយយា អកិលិឃុទោតា អទេហឃុំ, ឌិចសយ្យិ យុត្តត្ថា ត កិលយត្តីតិ ចុត្តំ

ទេហាតី”តិ, (ឌី៍ តិ៍ អឌ្ឍ៍ ១៍១៩) តទេចតំ ទុបសទ្ធស្ស សកាចត្ថំ សត្វាយ ចុត្តត្តិ ឌឌ្ឍត្តំ៍ ត្ថឆ ទេចច អញ្ញាត្ត កត្វចិ “ឆិតត្តទុបី”តិ បាទេឋា

ឌិស្សតិ៍ ចិទិយទេត្វាបិ ហិ ឆិតិសទ្ធោ ទេហាតិ “សត្តំ ឆទេយុ ឆិតិ ចាទេកា, ឌិឌ្ឍំ ទេសា អតិចត្តតី”តិអាឌិសុ (ឌា៍ ១៍១៍ទល៍) ឆិតិសទ្ធោ ចិយ៍

កត្វចិ បត “ចិទក្កុ”ត្តិ បាទេឋាច ឌិទេឌ្ឍ៍ យថា ទុច្ចតិ, តថា កទេហតព្វំ៍

តត្ថ ច ទទេញ្ញា ចក្កចត្តិស្ស បឌិសេសតា តាយ តត្ថិ, ឃ៌យស្ស បុត្តា បយទេឌ្ឍយ្យំ, អឆ កស្មា “បទសេសតប្បយឌ្ធតា”តិ ចុត្តត្តិ ទេចាឌតំ សោទេឆទេត្វា

“សទេច”តិអាឌិយាហ, បទសេសតា ទេហាតុ ចា, យា ចា, “សទេច បត កទេចយ្យា”តិ បទិកប្បតាយទេត្តត ទេតសំ ឧចយាត្ថកាចតំ ឌស្សេតុំ តចា

ចុត្តត្តិ អឆិប្បាទេយា, “បទសេសតប្បយឌ្ធតា”តិ ចុទេត្តបិ បទសេសតំ បយឌ្ឍិតុំ សយត្វាតិ អទេត្វា កទេហតទេត្វា បកាទលាតាបិ អត្តត្ថទស្ស

ចិន្តាឃយាតត្វា, ឃធា “និក្ខយាមេត កិក្ខេច កិក្ខុតា អញ្ញាតញ្ញំ បរិបុន្និតញ្ញំ បរិបញ្ញាតញ្ញា”ត្តិ (បរិចិ៍ ៣១៣) ៦តាស្ស បតកាជតឹមេឃ (បរិចិ៍ ៣១៩) “និក្ខិតុកាមេយតា”តិ អត្តក្កហលត្តិ ព្ពយយត្វំ ឥមេស្សាតុំ “តំ បរិយត្តិតុំ នយត្វា”តិ ចុត្តំ៍ ត ហិ មេត បរមេនតំ បយត្តន្តា តិដ្ឋត្តិ, អធ មេលា បយត្តតនយត្វា ៦ច មហាត្តិ ៍ ៦ចយញ្ញាព្រតបិ ឃធារហំ៍ បរមេនតំ បយត្តតាឃ នយមេត្តិតិ បរមេនតប្បយត្តតាតិ អត្វំ ឥមេស្សាតឹតិបិ ចតត្តិ៍

បុមេត្ត កតុបចិតស្ស ៦តារហិ ចិបន្ធយាតកស្ស បុញ្ញឆយុស្ស ចិរតារ៉ំ ចិបន្និតុំ បន្ធឃក្ខតំ ចក្កចត្តិចត្តនយុតាកតំ បមេឃាកនយ្យត្តិនក្ខាតំ ឆយុំ ឥមេស្សាតុំ “ឆមេយុតា”តិ បតស្ស “បរិមេលាត ហត្តមេត្តាតិអាឌិតា បន្ធាឃឹលឆមេយុតា”តិ អត្វយាហ៍ អឃតិក្សអមេត្វា “មេឃ មេលា បតាតត្ត បុរត្តិយាឃ ឌិនាឃ បជិរាជាមេតា, មេត រាជាតំ យហានុឥស្សតំ ក្កបនក្កយិត្វា ៦ចយាហំនុ ‘៦ហិ មេលា យហារាជ, ស្វាកតំ មេត យហារាជ, នកំ មេត យហារាជ, អតុសាន យហារាជា’តិ៍ រាជា យហានុឥស្សមេតា ៦ចយាហ ‘បរិមេលា ត ហត្តមេត្តា, អឌិត្តំ ត អាឌាតញ្ញំ, កាមេយសុ យិច្ឆា ត ចរិតញ្ញា, យុសា ត កលិតញ្ញា, យឌ្ជំ ត បិតញ្ញំ, ឃធាកុត្តញ្ញា កុញ្ញធា’តិ៍ មេឃ មេលា បតាតត្ត បុរត្តិយាឃ ឌិនាឃ បជិរាជាមេតា, មេត រមេញ្ញា យហានុឥស្សតស្ស អតុឃត្តា អមេហសុ”ត្តិអាឌិតា (ឌឹ៍ តិ៍ ១៑១៣) អាកតំ រមេញ្ញា ឌ្ជចាឥឆយុំ នក្ខាឃ ចុមេត្តា៍ ៦ចតិក្ស“អឥមេល្លត អនមេត្តតា”តិ ព្ពឥយ្យិ ចិមេនមេនតចចតំ សុនយត្តិតំ មេហាតិ៍ អញ្ញាសុបិ សុត្តតិបិតដ្ឋកធាឌឹសុ (សុ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១១៩; ឲុ៍ បិ៍ អដ្ឋ៍ ៩៑១; ឌឹ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៑១១; ឋំ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៑១១១) អឃមេយចមេត្វា ចុមេត្តា៍

យហាបតាតដ្ឋកធាឃំ បត “អឥមេល្លតាតិ មេឃ កតាបរាមេឆ នមេត្តា នតយ្យិ នហស្សយ្យិ កហត្តិ, មេត ឆតឥមេល្លត រឌ្ជំ ការេត្តិ តាយ, មេឃ មេលឌ្ជមេកឌ្ជំ អតុនានត្តិ, មេត នត្វឥមេល្លតា៍ អឃំ បត ទុចិឆយ្យិ ឥល្លំ បហាឃ អឥមេល្លត អញ្ញ្យចនតិ៍ អនមេត្តតាតិ មេឃ ៦កមេតាឆារាឌិតា នមេត្តត បរ៉ំ ចិមេហនត្តិ, មេត នមេត្តត រឌ្ជំ ការេត្តិ តាយ៍ អឃំ បត នមេត្តត ឲុត្តកយក្ខិកាឃបិ បិចតយត្វំ មេលិហិតំ កស្សចិ អតុប្បារេឥត្វា ឆមេយុមេតច, ‘៦ហិ មេលា យហារាជា’តិ ៦ចំ បជិរាទុហិ នយ្យជិន្និតាកយមេតា ចុត្តប្បការ៉ំ បធចិ អកិចិឌិតិត្វា អញ្ញ្យចនតិ អកិកចិត្វា នាយឹ ហុត្វា ចនតឹតិ អមេត្វា”តិ (ឌឹ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៑១៣) ចុត្តំ, តមេឥតំ “ឆមេយុតា”តិ បតស្ស “បុមេត្ត កតុបចិមេតត ៦តារហិ ចិបន្ធយាតមេកត មេឃត មេកតចិ បុញ្ញឆមេយុតា”តិ អត្វំ នក្ខាឃ ចុត្តំ៍ មេតមេតច ហិ “ឆមេយុត បជិរាទុហិ នយ្យជិន្និតាកយមេតា ចុត្តប្បការ៉ំ បធចិ អកិចិឌិតិត្វា អញ្ញ្យចនតឹ”តិ៍ អាចរិមេឃតបិ (ឌឹ៍ តិ៍ ឌឹ៍ ០៑១៣ប៉) ចុត្តំ ឆមេយុតាតិ កតុបចិមេតត អត្តមេតា បុញ្ញាឆមេយុត៍ មេតត ហិ នមេត្តាឌិតា បធចិឃំ នត្តរាជាមេតា បន្ធកត្តា “ស្វាកតំ មេត យហារាជា”តិអាឌឹតិ ចត្វា អត្តមេតា រឌ្ជំ រមេញ្ញា ចក្កចត្តិស្ស តិឃ្យារមេតត្តិ៍ មេតត ចុត្តំ “មេនា ព្ពយំ បធចិ នាការបរិឃត្តំ អឥមេល្លត អនមេត្តត ឆមេយុត អកិចិឌិឃ អញ្ញ្យចនតឹ”តិ, មេតតបិ ឃធាចុត្តមេយចត្វំ ឥមេស្សាតិ, តស្វា ក្កកឃធាបិ ៦ត្វ អមេត្វា ឃុមេត្តា ៦ចាតិ ឥដ្ឋញ្ញំ៍ ចក្កចត្តិចត្តបុរលាឌិបមេឃាកនយ្យត្តិយត្តមេរត ហិ បុមេត្ត កតុបចិតកមេយុមេតច ៦ចយញ្ញ្យចនតំ ត នយ្យុចតិ, តធា បុមេត្ត កតុបចិតកយុយត្តមេរត ចក្កចត្តិចត្តបុរលាឌិបមេឃាកនយ្យត្តិឃា ៦ចាតិ៍

៦ចំ ៦កំ តិបុត្តិ កមេធត្វា ទុតិឃំ តិបុត្តិ កមេធតុំ ឃមេឥតំ “នមេច មេលា បតា”តិអាឌិចចតំ ចុត្តំ, តត្វ អតុត្តាតយត្វំ ឥមេស្សមេត្តា “អរហំ... មេប... ចិចដ្ឋច្ឆមេតាតិ ៦ត្វា”តិអាឌិយាហ ៍ ឃស្វា រាកាឥមេឃា នត្ត បិបឆយុ មេលិមេក ក្កប្បជ្ជត្តិ, ក្កប្បជ្ជយាតា ច មេត នត្តនត្តាតំ ឈាមេឥត្វា បរិមេឃាតត្តិត្វា ក្យុនលប្បចត្តិ តិចារេត្តិ, តស្វា មេត ព្ពឆ ឈឥនមេត្តត ចុត្តាតិ ឥមេស្សាតិ “រាកមេតានា”តិអាឌិតា៍ ទុច្ចរិតត្តិ យិច្ឆាឌិដ្ឋិមេតា អមេញ្ញាត យមេតាទុច្ចរិមេតត នហ តិលិ ទុច្ចរិតាតិ, យិច្ឆាឌិដ្ឋិ បត ចិមេនមេនត នត្តាតំ ឈឥតមេតា, បមេយនាចឌ្ជត្វា ច ចិសុំ កហិតា៍ ចុត្តញ្ញា

“ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩮ ᩍᨾᩮᩉᩮᩅ ᨴ᩠ᩅᩣᩈᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩪᩉᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨩᩣᩃᩦᨠᨲᩣ, ᩑᨲ᩠ᨳ ᩈᩥᨲᩣᩅ ᩏᨾ᩠ᨾᩩᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᩩᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᪑.᪑᪔᪖). ᨲᨳᩣ ᨾᩩᨿ᩠ᩉᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ, ᩋᩅᩥᨴᩥᨲᨠᩁᨱᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᨽᩮᨴᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᨾᩮᩅ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥᩔ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣᨷᩥ ᨨᨴᨶᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᨠᨳᩥᨲᩣ “ᩋᨶ᩠ᨵᨲᨾᩴ ᨲᨴᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩴ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ ᩈᩉᨲᩮ ᨶᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ, (ᨾᩉᩣᨶᩥ. ᪕, ᪑᪕᪖, ᪑᪙᪕) “ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, ᩅᩮᩅᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᨷᨾᩣᨴᩣ ᨶᨷ᩠ᨷᨠᩣᩈᨲᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩩ. ᨶᩥ. ᪑᪐᪒᪙; ᨧᩪᩊᨶᩥ. ᨷᩣᩁᩣᨿᨶᩅᨣ᩠ᨣ.᪒) ᨧ. ᩑᩅᩴ ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᨨᨴᨶᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ. ᨾᩉᩣᨷᨴᩣᨶᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪒.᪒᪒) ᨷᨶ ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᨾᩣᨶᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᩥᩃᩮᩈᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᩈᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨷᨷᨬ᩠ᨧᩣ ᨠᨳᩥᨲᩣ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩁᨬ᩠ᨩᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩁᩣᨣᩮᩣ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨠᩣᩁᨽᩮᨴᩮᨶ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᩑᩅ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥᩔ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣᨷᩥ ᨨᨴᨶᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣᩅ. ᨿᨳᩣᩉ “ᩋᨶ᩠ᨵᨲᨾᩴ ᨲᨴᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩴ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᩈᩉᨲᩮ ᨶᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ, “ᨠᩣᨾᨶ᩠ᨵᩣ ᨩᩣᩃᩈᨬ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩣ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨨᨴᨶᨨᩣᨴᩥᨲᩣ”ᨲᩥ (ᩏᨴᩤ. ᪖᪔) ᨧ, ᨠᩥᩃᩮᩈᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᩅᩈᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ.

ᩈᨲ᩠ᨲᩉᩥ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩮᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᨠᨲ᩠ᨲᩩᩅᨧᨶᩴ, ᩈᨲ᩠ᨲᩉᩥ ᨷᨷᨬ᩠ᨧᩮᩉᩥ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩮ ᩃᩮᩣᨠᩮᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨲᩴ ᨨᨴᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨷᨷᨬ᩠ᨧᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩴ ᨨᨴᨶᩴ. ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨠᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ. ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨲᩣᩃᩮᩣᨠᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ. ᨠᩥᩃᩮᩈᨨᨴᨶᩅᩥᨣᨾᩮᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, ᩑᨲᩮᨶ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᩅᩥᨠᩣᩈᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ, ᨨᩣᨴᩮᨲᩥ ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᨨᨴᩮᩣ, ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ ᨨᨴᩮᩣ ᩋᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩣ, ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩮᩣ ᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ. ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᩉᨷᨴᨷᩩᨻ᩠ᨻᨷᨴᩈᨴ᩠ᨴᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨷᩩᩃ᩠ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᨠᩣᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩒᨠᩣᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨾᩉᩣᨷᨴᩣᨶᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᨾᩣᨶᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨠᩥᩃᩮᩈᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨨᨴᨶᩴ ᩋᩣᩅᩁᨱᩴ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᩥᨲᩴ ᩅᩥᩅᨭᨠᩴ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩮᩣ, ‘ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩣ’ᨲᩥᨷᩥ ᨷᩣᨮᩮᩣ, ᩋᨿᨾᩮᩅᨲ᩠ᨳᩮᩣ”ᨲᩥ, (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪒.᪒᪒) ᨲᩔᩣ ᩃᩦᨶᨲ᩠ᨳᨷ᩠ᨷᨠᩣᩈᨶᩥᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩣᨲᩥ ᨨᨴᨶᩔ ᩋᩣᨠᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ”ᨲᩥ. ᩈᨴ᩠ᨴᩅᩥᨴᩪ ᨷᨶ “ᩋᩣᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᩈᨾᩣᩈᨶ᩠ᨲᨣᨲᩮᩉᩥ ᨨᨴᩣᨴᩦᩉᩥ ᨠ᩠ᩅᨧᩥ ᩋᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨠᩃ᩠ᨶᩥᩅᨧ᩠ᨨᨴᩣ, ᨷᨬ᩠ᨧᨧ᩠ᨨᨴᩣ, ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩣ”ᨲᩥ ᨷᨿᩮᩣᨣᨾᩩᨴᩣᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ.

ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳᨿᨾᩮᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩴ ᩉᩮᨲᩩᩃᨠ᩠ᨡᨱᨶᨿᩮᨶ ᨷᩁᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᨲᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ, ᨲᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨧ ᨲᩦᩈᩩ ᨷᨴᩮᩈᩩᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨷᩪᨩᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᨷᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᩩᩴ ᩋᩁᩉᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨷᩪᨩᩣᩁᩉᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ. ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᩪᨩᩣᩁᩉᨲᩣᨲᩥ ᨲᩔᩣ ᨷᩪᨩᩣᩁᩉᨲᩣᨿ ᩉᩮᨲᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ. ᩈᩅᩣᩈᨶᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᨷᩩᨻ᩠ᨻᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨽᩣᩅᩔ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩉᩮᨲᩩᨠᩣ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ. ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨲᩥᩅᩥᨵᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᩴ ᩁᩣᨣᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩥᨵᩴ ᨨᨴᨶᨬ᩠ᨧ ᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩣ, ᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩮᩉᩥ ᩅᩥᨣᨲᩮᩣ, ᩅᩥᨣᨲᩣ ᩅᩣ ᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩣ ᨿᩔᩣᨲᩥ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩮᩣ, ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩣ ᩅᩣ, ᩏᨽᨿᨷᩩᨻ᩠ᨻᨠᩮᩣ ᨷᨶ ᩅᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩏᨽᨿᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩍᨾᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᨴᩮᩣ ᨧᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩑᩅᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ “ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ ᨧ ᩈᩮᩣ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᨴᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨧ᩠ᨨᨴᩮᩣ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨷᨴᩮ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨷᨴᩃᩮᩣᨷᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩦ”ᨲᩥ. “ᩋᩁᩉᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᩣᨽᩣᩅᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩋᩣᩁᨠᨲ᩠ᨲᩣ, ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᩁᩦᨶᩴ ᩈᩴᩈᩣᩁᨧᨠ᩠ᨠᩔᩣᩁᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩉᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨷᩣᨷᨠᩁᨱᩮ ᨧ ᩁᩉᩣᨽᩣᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩍᨴᨬ᩠ᩉᩥ ᨹᩃᩮᨶ ᩉᩮᨲᩣᨶᩩᨾᩣᨶᨴᩔᨶᩴ – ᨿᨳᩣ ᨲᩴ ᨵᩪᨾᩮᨶ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩔ, ᩏᨴᨠᩮᩣᨥᩮᨶ ᩏᨷᩁᩥ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ, ᩑᨲᩮᨶ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩋᩁᩉᨽᩣᩅᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᩅᨭ᩠ᨭᩣᨽᩣᩅᩮᩣ ᨹᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨾᨲᩥ. “ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣᨴᩦᨶᩴ, ᨷᩪᨩᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩔ ᨧ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᨷᨶ ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᨹᩃᩣᨶᩩᨾᩣᨶᨴᩔᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᩥᨿᩣ ᨿᨳᩣ ᨲᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᨵᩪᨾᩔ, ᩏᨷᩁᩥ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᩏᨴᨠᩮᩣᨥᩔ. “ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨨᨴᨶᩣᨽᩣᩅᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨷᨶ ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᨹᩃᩣᨶᩩᨾᩣᨶᨴᩔᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᨨᨴᨶᩣᨽᩣᩅᨷᩩᨻ᩠ᨻᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨽᩣᩅᩔ. ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩉᩥ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᨴᨲᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨽᩣᩅᩮᩣ. “ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᨴᩮᩣ ᨧᩣ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩉᩮᨲᩩᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨠᩣᨾᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨾᨲᩥᨿᩣ ᨹᩃᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᩋᨶᩩᨾᩣᨶᨴᩔᨶᩮ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨲᩣ ᨹᩃᩴ ᩅᩥᨿ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩉᩮᨲᩩᩋᨶᩩᨾᩣᨶᨴᩔᨶᩔ ᨷᨶ ᨲᨳᩣᨽᩣᩅᩔ ᨧ

ឲចំ បឥត្ថឃចចទេត ទេហតាលក្ខារតទេឃត បទេឃាឌត់ ឥទេស្សត្វា ត្ថឥាតិ ចត្យទេចសារទេ្ខចទេសតបិ ឥទេស្សទេត្តា "ត្យតិទេឃតា"តិអាឌិយាហៈ តត្ថ ត្យតិទេឃត ទេចសារទេ្ខតាតិ "ចត្តារិយាតិ កិក្ខទេច តឆាកតស្ស ទេចសារទ្ខាតិ, ទេឃហិ ទេចសារទេ្ខហិ សយត្ថាកទេតា តឆាកទេតា អាសក់ ឆាត់ បឌិឌាតាតិ, បរិសាសុ សីហតាឌំ តឥតិ, ព្រាហ្មចក្ក បចទេត្តតី"តិអាឌិតា (អៈ តិៈ ៣ៈប័; យៈ តិៈ ១ៈ១៥០) កកចទោ ត្យត្តក្កទេយត ត្យតិឃក្ខទេតត "ឃិលាសចស្ស ទេត បឌិឌាតទេតា 'ត្តទេយ អាសចា អបរិក្ខិលា'តិ, តត្រ ចត យំ សយទេលា ចា ព្រាហ្មទេលា ចា ទេឥទេចា ចា យាទេរា ចា ព្រាហ្មា ចា ទោកាទិ ចា ទេលិកស្មិំ សហ ឥទេម្មត បឌិទេចាទេឥស្សតីតិ តិមិត្តមេតំ កិក្ខទេច ត សយត្សស្សាមិ, ឲតមេតំ កិក្ខទេច តិមិត្តំ អសយត្សស្សទេត្តា ទេខមប្បទេត្តា អកឃប្បទេត្តា ទេចសារទេ្ខប្បទេត្តា ចិហរាមី"តិ បរិឌីបិទេតត ទេចសារទេ្ខតៈ បុរិមសិទ្ធីតិ បុរិមស្ស "អរហ"ត្តិ បឥស្ស អត្ថសិទ្ធិ អរហត្តសិទ្ធិ, ត្យតិឃទេចសារទ្ខស្ស តឥត្ថកាចទោ ទោត ទេចសារទេ្ខត តឥត្ថសិទ្ធីតិ ត្យត្តំ ទោហាតិៈ "ឃិលាសចស្ស ទេត បឌិឌាតទេតា 'ត្តទេយ អាសចា អបរិក្ខិលា' តិ"អាឌិតា ត្យត្តទេយច ហិ ត្យតិឃទេចសារទ្ខ "កិទេលទេសហិ អារកត្តា"តិអាឌិតា ត្យទេត្តា "អរហ"ត្តិ បឥស្ស អទេត្ថាតិ ៈ តទេតា ច ចិត្តាឃតិ "ឃឆា ត្យតិទេឃត ទេចសារទេ្ខត បុរិមសិទ្ធិ, ឲចំ បុរិទេមតបិ អទេត្ថត ត្យតិឃទេចសារទ្ខសិទ្ធី"តិៈ ឲចត្ថា កត្វា ត្តមិតា តទេឃត ចត្យទេចសារទេ្ខចទេសត បឥត្ថឃចចទេត បទេឃាឌតទេស្សត់ ស្តបបត្តិ ទោហាតិៈ ត្តតទឆា ហិ កិត្តិបទេឃាឌតាកាចទោ ត្តឌំទេឃច ចចត់ ត្តឥ អចត្តត្ថា សិឃាតិៈ ឲស តទេឃា ទេសទេសស្សបិៈ

បឥទេមតាតិ ត្យត្តតទេឃត បឥទេមក្ខទេតត "សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ទេត បឌិឌាតទេតា 'ត្តទេយ ឥម្មា អតកិសម្ពុទ្ធា'តិ, តត្រ...ទេប... ចិហរាមី"តិ បរិឌីបិទេតត ទេចសារទេ្ខតៈ ត្យតិឃសិទ្ធីតិ ត្យតិឃស្ស "សម្មាសម្ពុទ្ធោ"តិ បឥស្ស អត្ថសិទ្ធិ ត្យុទ្ធត្តសិទ្ធិ តស្ស តឥត្ថកាចទោៈ តតិឃចត្យទេត្ថហីតិ ត្យត្តតទេឃតទេច តតិឃចត្យត្ថក្ខទេតហិ "ទេឃ ទោ បត ទេត អត្តរាយិកា ឥម្មា ត្យត្តា, ទេត បឌិទេសចទោ តាលំ អត្តរាយាយាតិ, តត្រ...ទេប... ចិហរាមី"តិ ច "ឃស្ស ទោ បត ទេត អត្ថាយ ឥទេម្មា ទេឥសិទោ, ទេសា ត តិយ្យាតិ តក្កទេស្ស សម្មា ត្យក្ខក្ខយាយាតិ, តត្រ...ទេប... ចិហរាមី"តិ (អៈ តិៈ ៣ៈប័; យៈ តិៈ ១ៈ១៥០) ច បរិឌីបិទេតហិ ទេចសារទេ្ខហិៈ តតិឃសិទ្ធីតិ តតិឃស្ស "ចិចដ្ឋទេ្ឋតា"តិ បឥស្ស អត្ថសិទ្ធិ ចិចដ្ឋទេ្ឋឥត្តសិទ្ធិ ទេតហិ តស្ស បិកាឌកាចទោតាតិ អទេត្ថាៈ "ឃាឆាចទោ អត្តរាយិកតិយ្យាតិកឥម្មាបទេឥទេសត ហិ សត្ថុ ចិចដ្ឋទេ្ឋឥការចា ទេលិទោក បិកាទេជា អទោហាសី"តិ (ឌីៈ តិៈ ឌីៈ ១ៈ១៩ប័) អាចរិទេឃត ត្យត្តំ, ចិចដ្ឋទេ្ឋឥការចទេតទេច អត្តរាយិកតិយ្យាតិកឥម្មទេឥសតាសិទ្ធិទោតា "តតិទេឃត តតិឃចត្យត្ថសិទ្ធី"តិបិ ចត្តុំ ឃុត្តតិៈ

ឲចំ បឥត្ថឃចចទេត ចត្យទេចសារទេ្ខចទេសត បទេឃាឌត់ ឥទេស្សត្វា ត្តឥាតិ ចក្ខត្ថឃចទេសតបិ ឥទេស្សទេត្តា "បុរិមត្តា"តិអាឌិយាហៈ តត្ថ ច- សទេ្ឋា ស្តបត្យាសទេត្ថាៈ បុរិមំ "អរហ"ត្តិ បឥំ កកចទោ ទេហដ្ឋិមយក្គផលត្តឃតាលាសត្ថាតំ ឥម្មចក្ក សាទេឥតិ កិទេលសារីត់, សំសារចក្កស្ស អរាតត្ថា ហតកាចឌីបតទោៈ ត្យតិឃំ "សម្មាសម្ពុទ្ធោ"តិ បឥំ អាសយាត្សសយឥន្ទ្រិឃបទោបរិឃត្តតាលាសត្ថាតំ ត្យុទ្ធចក្ក សាទេឥតិ សម្មាសម្ពុទ្ធទេស្សច តំសម្ពុចទោៈ តទេតតត្រិកាលាធ្ឋំ សាចកបទេ្ឋកត្យុទ្ធោត់ ត សម្ពុចតិៈ តតិឃំ "ចិចដ្ឋទេ្ឋតា"តិ បឥំ សត្តាត្យាត្តាលាសត្ថាតំ សយត្តចក្ក សាទេឥតិ សចាសតសត្តកិទេលសប្បហាតឌីបតទោៈ "សម្មាសម្ពុទ្ធោ"តិ ហិ ចត្វា "ចិចដ្ឋទេ្ឋតា"តិ ចចត់ សម្មាសម្ពុទ្ធកាចាយ សចាសតសត្តកិទេលសប្បហាត់ ចិកាទេចតីតិៈ "អហំ ទោ បត តាត អប្បដ្ឋ យត្តាត់ ឥាតា"តិ ត្តឌំ អប្បឥាត់, "ត្វំ យត្តាត់

បដិក្កូលេហតា”តិ ព្ពុករេយច បឆាតំ សយុតេព្ទជាតាចចតត្តិ សភ្លាយ “តុំ យត្តាតំ បដិក្កូលេហតាតិ ព្ពុយិតា’ស្ស យតេត្ថស្ស ឞ្វរកាចំ ជតេតីតិ” តុត្តំ, លក្ខលាចិកាចរេត ចិសតេពាលតាសល្លាតំ ឞ្វរកាចំ ជតេតីតិ អតេត្ថា·

១៨៩· ឲចំរេកាតិ ឲតុ ឲចំ-សតេក្ខ ចចតសយ្យដ្ឋតេ តិបិរេតា, ចចតសយ្យដ្ឋតេច្ចាតុ តធា យឃំ តំ កចត្តំ រេកាតយំ រេចទីស្សាយ, តុំ យត្តាតំ បដិក្កូលេហតាតិ ច ឲចំ បចតូស្ស រេបិក្ខរសាតិរេតា ចចតស្ស សយ្យដិក្កូលេហា· “តស្សតេត្ថា”តិអាទិតាបិ ហិ តរេចចតុំ ចតេស្សតិ· តធា ច តុត្តំ “ទ្រោហុលាស្ស រេបិក្ខរសាតិស្ស បដិស្សុត្ថា”តិ, តំ បតេតស អាចទិយស្ស សយុតេព្ទជាតាយ លក្ខរេលាស្ស ចិកាតសរេប្ខាហកាចេត ព្យុដ្ឋយតេត្ថ សយ្យស្សយាតព្ទា ចចតីតិ ចតេស្សតេត្ថា “រេសាបី”តិអាទិយាហ· តតុ “តាឃាតិ តាឃ ឃធាតុត្ថាយ សយុតេព្ទជាតាឃា”តិ (ឌី· តិ· ឌី· ១·១៨៩)

អាចទិយេត តុត្តំ, អតុតា បត រេបិត្តុរេកាស្ស “តាឃ អាចទិយកធាឃា”តិ បិរេធា ទិស្សតិ· អតុរេតា រេចស អចិរុសេត្ថារេយច· យតេត្ថស្ស សតិសយ្យប្បាទិកា ហិ កធា សយុតេព្ទជាតាតិ·

អឃាតក្ខុយិត្តិ ឃាតស្ស អក្ខុយិ, ឃាតេតត ឃាតុយសក្កុលេលាឃ្យដ្ឋាតក្ខុតំ, ក្ខុររេកាដ្ឋកសយីបំ កត្តុតិ អតេត្ថា·

អចិរេសរេសត តុត្តស្សបិ ចចតស្ស អតេត្ថា អដ្ឋកធាបយាលរេតា ចិរេសរេសត កតេហតតេព្ទាតិ អាហ “ជិតយព្ទុតិព្យាសយតេឃ”តិ· សតេព្ទាសយាចិល្លាចរេសត បឆយតឃំ ចត្ថា បឆាតិកាតរេយច អារេចលិកាចិល្លាចរេសត គុតិឃតរេឃា ចុតេត្ថា· ទិចាបឆាតិកាតិ ទិចាបឆាតាតុឃុព្ទាតកា, ទិចសកាតេក សយលាឆយុករលាតុំ តេត ឲចំ ចដ្ឋយត្តីតិ តុត្តំ តេហាតិ· តេតតាហ “តាទិសាតទីព្យា”តិអាទិ· “បរិរេចលរេតា បរិរេចលយាកដ្ឋតេត្ថា បបតេព្ទា តេហាតិ, បុដ្ឋិតាច បចិសិស្សាយី”តិ អយ្យដ្ឋស្ស តត្បសក្កយតាឆិប្បាយំ ចិកាចតេត្ថា “តេសា កិរា”តិអាទិយាហ·

១៩០· អភិញ្ញាតកុសេល ជាតេតា អភិញ្ញាតរេកាលតេព្ទា· កាយព្ទា ចក្ខយាតតេឃត បុតេព្ទា អយ្យដ្ឋកុលយបព្ទាតំ, តធា បត បព្ទាតត្តិ អាហ “តធា កិរា”តិអាទិ· ទ្វុបជាតិយត្តកុលិបរេចរេសហីតិ “អឃយីទិរេសា”តិ អបទិសតេហតុក្ខុតហិ ចតុហិ ទ្វុបជាតិយត្តកុលហិ· តេឃត តេត កិក្ខុ ចិត្តឃិស្ស, តចឆិប្បាយំ អាចិ កាតុំ “តេឃា ហី”តិអាទិ តុត្តំ· អចិរេសសរេតា តុត្តយ្យិ ចិរេសសរេតា ចិព្ទាឃយាតតុំ សភ្លាយ កាសិតចចតត្តិ ចតេស្សតិ “កត្តកុដិ សភ្លាឃា”តិ ព្ពុយិតា· ឲចយីទិរេសស្ស·

អតុទិរេតាតិ អរេចកាឃតេត្ថា, “អតុទតេត្ថា”តិបិ បិរេធា, តេសាតេឃចតេត្ថា· កធំ បចិសតេត្ថា អតរយាតេតា បចិសតិ តាយាតិ អាហ “សលិក”ត្តិអាទិ· តតុ បចប្បយាលដ្ឋាតេតតិ ដ្ឋិត្តំ បកាតំ អត្តតេទ យដ្ឋិទតតបយាលដ្ឋាតេត· សិត្តុចាតេទា តាយ ឲតេកា បុបុបកទុតេក្ខា, ឃស្ស តេសតំ បុប្យិ តេហាតិ, តេឃា “តិក្កុឍិ” តិបិ តុត្តតិ· បយុលត្តិ កត្តកុដិកត្តុបយុលំ· “កុព្ទិកដ្ឋិត្តុសយីរេប”តិ តុត្តចចតំ សយតេត្ថតុំ “ក្ខុទំ កិរា”តិអាទិ តុត្តំ·

១៩១·“តាតំ ចចយាតេតហី”តិ ព្ពុយិតា បិទយិតាតុការេចត សឃរេយច ក្ខុរចិចរលំ ចតេស្សតិ·

ភកចតា សង្ខិ សមេព្ឋាឌិស្សតិ ឲត្ត សមេតូត សំ-សេន្តត ចិន្តាឃយាត៌ ភកចេតា តេហិ សង្ខិ បឌយំ បចត្តមេយាឌតាយន្លាត៌ តេឃ្យត្តំ ឌមេស្សត្តោ “ឃឆា”តិអាឌិយាហៈ ភកចាបិ ហិ “កង្ខិ តេកា យាលចា លយតឹឃំ, កង្ខិ ឃាបតឹឃ”ត្តិអាឌឹតិ បុឆ្ឆត្តោ តេហិ យាលចេហិ សង្ខិ បុត្តាកាសិតាឃ បឌយេត្តោច បចត្តមេយាតោ អតេហាសិៈ សមប្បចត្តមេយាតោតិ ភកចេតា តឌត្យកតេលោត សមំ បចត្តសំសត្តុតាៈ តឌត្តំ សហ ស្តបយាឃ ឌមេស្សត្តំ “សឹតោឌកំ ចិឃា”តិអាឌិ ចុត្តំៈ តត្ត បរមតិត្តាតកិលេសឌរឆតាឃ ភកចេតា សឹតោឌកសឌិសតា, អតិត្តាតកិលេសឌរឆតាឃ ច យាលចាត៌ ស្តតោញ្ញាឌកសឌិសតា ឌដ្ឋព្វាៈ សមេព្ឋាឌិតត្តិ សំសត្តិតំៈ ឃុឌសេត្តោ តេហត្ត សំសត្តតេឃេច, ត បិតេយាតេជ្ជ, ឲចត្យា ឃឆាចុទ្ធិត្តាបយាចចត៌ សយត្តិតំ តេហាតិៈ តឆា ហិ ចុត្តំ “ឲកឹភាច”ត្តិ, សមេព្ឋាឌតកិរិឃាឃ សយាតតំ ឲកន្ទបតត្តិ អតេត្ថៈ

លយតឹឃត្តិ “ចត្យចក្កិ តចន្តាទំ សទឹតឃត្តំ ត្យក្កពាហុលតាឃ សភាចតោតា ត្យស្សហំ កង្ខិ លយិតំ សក្កតោឃ្យ”ត្តិ បុឆ្ឆត្តិ, ឃាបតឹឃត្តិ អាហារាឌិបច្ចយបដិពាន្ធចុត្តិកំ ចិរប្បពាន្ធសន្លាតាឃ ឃាបតាឃ កង្ខិ ឃាតេបតំ សក្កតោឃ្យំ, សឹសតេរាកាឌិអាពាធោភាតេចត កង្ខិ អប្បាពាធំ, ត្យក្កឹចិកាភាតេចត កង្ខិ អប្បាតង្កំ, តំតំកិច្ចកទេលោ ស្តដ្ឋាតសុលតាឃ កង្ខិ លហុដ្ឋាត៌, តឌត្ន្ទបពលតេឃាកតោតា កង្ខិ ពលំ, សុលចិហារេជលសក្កាតេចត កង្ខិជាសុចិហាតេរា អត្តិតិ សព្ព្ទត្ត កង្ខិ-សង្ខិ តេឃាតេឌត្តា អតេត្ថា តេចឌិតត្តោៈ ពាលប្បត្តា បឹតិ បឹតិតេឃចៈ តទ្រលា បឹតិ បិតេយាជ្ជៈ សមេព្ឋាឌត៌ ឌតេតិ កតេរាតឹតិ សមេព្ឋាឌតិកំ, តឌេច សមេព្ឋាឌតិឃំ ក-ការស្ស ឃ-ការំ កត្វាៈ សមេព្ឋាតេឌតព្ទតោតា សមេព្ឋាឌតឹឃត្តិ ព្ទយេឃត្តំ ឌមេស្សតិ “សមេព្ឋាឌិតំ ឃុត្តកាចតោតា”តិ ព្ទយិតាៈ ឲចំ អាចទិតេឃហិ ចុត្តំៈ សមេព្ឋាឌិតំ អទេហតឹតិ សមេព្ឋាឌតិកំ, តឌេច សមេព្ឋាឌតិឃំ ឃឆាចុត្តតេឃតាតិ ព្ទយេឃត្តយ្យិ ឌមេស្សតឹតិ ឌដ្ឋព្វាៈ “សាតេទត្យ”ត្តិ ឲតស្ស “តិទត្តទំ បចតេត្តត្យ”ត្តិ អត្តចចត៌ៈ សទិតព្ទកាចតោតាតិ អត្យស្សទិតព្ទកាចតោតាៈ “សាតេទតំ អទេហតឹ”តិ អតេត្ថ ឃឆាបឌំ ឌឹតេឈត “សាទលឹឃ”ត្តិ ចុត្តំៈ “សទិតព្ទ”ត្តិ អតេត្ថ បត “សទលឹឃ”ត្តិ ចត្តតេព្ទ ឌឹឈំ កត្វា “សាទលឹឃ”ត្តិ ចុត្តត្តិ តេចឌិតព្វាៈ ឲចំ សន្តតោតា អត្តំ ឌមេស្សត្វា ព្ទឌាតិ អត្តយត្តតោតា ឌមេស្សតំ “សុឃ្យយាតសុលតោតា”តិអាឌិ ចុត្តំៈ តត្ត សុឃ្យយាតសុលតោតាតិ អាបិឆយឌុទត្តយាហ, អត្យស្សទិឃយាតសុលតោតាតិ ចិយន្តុទយលឹឃត្តៈ ឮជ្ជាតបរិសុទ្ធតាឃាតិ សភាចតិទុត្តិកាតេចត តស្សា កឆាឃ ចចតចាត្យទិឃំ, អត្តបរិសុទ្ធតាឃាតិ អត្តស្ស តិទុបក្កិលេសត្តៈ អតេតកេហិ បទិឃាតេឃហឹតិ អតេតកេហិ កាទេលាហិៈ

អបសាតេឌស្សាឃឹតិ យង្គំ កទិស្សាយិៈ ស្តតេកាសុ លតេន្តសុ សាដកំ អាសតេជ្ជត្វា កតេល្ដ ឌ្ជលយ្ពត៌ សន្តាឃ “កតេល្ដ ឌ្ជលយ្ពិត្វា”តិ ចុត្តំៈ ត្យស្សកល្ហិ កតេហត្វាតិ តិចត្តសាដកស្ស តេកាដិ ឲតេកត ហតេត្តត កតេហត្វាៈ ចន្ទយិត្យយាទ្រហត៌ សន្តាឃ “ចន្ទយំ អភិទ្រហិត្វា”តិ អាហៈ ឆាត្យសយតាតិ តេសាឌិឆាត្ឋត៌ សយាចត្តតា, អតេរាកតាតិ អតេត្ថាៈ បិសាឌិកត្តត្តិ បសាឌជតតត្តំ “កតាកតដ្ឋាតេត”តិ ព្ទយិតា សយ្ពតេន្តាៈ “បិសាឌិកត្តា”តិបិ បិតេឋា, តស្សតេត្ថា – អក្កបច្ចក្កាត៌ បសាឌាចហត្តាតិ, “ស្តប្បត្ថពាហុយាភា”តិ ព្ទយិតា សយ្ពតេន្តាៈ ស្តប្បល្លតកចត្តិ អចហសិតព្ទតាឃុត្តកឆំៈ “អភាចារកាចសារលឹឃ”ត្តិ តស្ស ចិតេសសត៌, អភាចារកាតេចត សារលឹឃំ “អភាចាតេរា ចតាឃ”ត្តិ សទិតព្ទកត្តិ អតេត្ថាៈ

១៩១ៈ កាតំ ត្យក្កទេយសក្កតោឃ្យំ កិច្ចយំ អាទកឹតិ ឌមេស្សតំ “ភចក្កំ កតេហត្យកាតេយា ចិឃា”តិអាឌិ ចុត្តំៈ អសក្កតោឃ្យតោញ្ញតំ សតេឌចតេកតបិ តេលិតេកត, ឃឌិឆំ ភកចេតា អបសាឌត៌ៈ តេតភាហ “អដ្ឋាតេត ចាឃយតឹ”តិៈ ហត្ត តេតត សង្ខិ យតេត្តឹតិ ឲចំ អដ្ឋាតេត ចាឃយតេត្តាបិ អឃំ ពាតេលិ “យឃិ កិត្តិ អកតេឆតេត្ត យឃា សង្ខិ ស្តត្តាទិ កតេឆត្យយ្យិ ត ចិសហតឹ”តិ យាតតេយច បក្កហិច្ចស្សតិ, កតេឆតេត្ត បត កឆាបសតេក្កតស្ស

ជាតិកោវេត្ត ចិកាចិនេ យាតតិក្កហោ កចិស្សតិ, “ហត្ថ តេន សទ្ធិំ យត្តេយី”តិ កកចា អប្ពច្ចិ យាហចិ ឧតឆនចាឆាតិ អត្ថោ។ អាចារសយាចារសិក្ខាបទេតន អាចរិយា, តេសំ បន អាចរិយានំ បកច្ចា អាចរិយាតិ បាចរិយា យថា “បបិតាមហោ”តិ ត្ថយយត្ថំ ចរេស្សតំ “អាចរិយេហិ ច តេសំ អាចរិយេហិ ចា”តិ វុត្តំ។

បឆរិយត្ថចាខចណ្ណតា

១៩១។ កិញ្ចាបិ “សយានោ ចា”តិអាទិចចនំ ន ចុត្តំ, យាតចនេន បន យុកក្កាហំ កនេរានេត្តា ចឆតីតិ ចរេស្សនេត្តា “កាយំ តីស្វ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ តីសុ ត្ថរិយាបទេឆស្វតិ ឆាតកយតតិសជ្ជាសុ។ តេនេវ្ហ ហិ អាចរិយេន សទ្ធិំ សល្លបិតុយរេហតិ, ន តុ សយនេត កនុករលឹយានំ សយានាតតយោ្យ សយុ្ហតា កនុកាននេហិ សយតស្ស អកត្តត្តាកាចនេតា។ កឆាសល្លាបត្តិ កឆាចនេន យុកក្កាហករលត្ថំ សល្លបនំ។ សយានេតន ហិ អាចរិយេន សទ្ធិំ សយានស្ស កឆា តាយ អាចារោ ន ហោតិ, តឆានេបតំ ត្ថតនេហិ សទិសំ កត្វា កឆតំ ត្ថឆ កឆាសល្លានេបិ។

យំ បនេតំ “សយានោ ចា ហិ ឯកា ឯកាតយ ច្ចាហុលោហា សយានេតន ច្ចាហុលោត សទ្ធិំ សល្លបិតុយរេហតី”តិ ចុត្តស្ស សល្លាបស្ស អនាចារកាចចិកាចនំ សត្ថារា អប្ពច្ចេត សទ្ធិំ កនេឆនេត្តត កតំ, តំ បិញ្ញត្ថចនេន សក្កិតិយតានុញ្ញហយោ្យ អកនេហិតាឃ អាចរិយបរយ្យរាឃ ឃាចឌ្ឍតតា សយាកតត្តិ “ឯឃ ច ឯលា ឯត ឯកា ឯកាតយា”តិអាទិកាឃ ច្ចបរិបិញ្ញត្ថឃា សប្ពត្ថការេចត ចរេស្សនេត្តា “តនេតា កិរា”តិអាទិមាហ។ កោរុបត្តិ កោ ត្វត ទុបកចនេត ចុត្តត្តា, ទុបសទ្ធស្ស ច តត្ថាចចុត្តិនេតា។ ឃទិ អហិញ្ញឧនេត្តា កនេចយ្យ, “យុញ្ញា សយលា”តិ ចនេចយ្យ, ហិញ្ញឧនេត្តា បន ករហនេត្ថត ក-សនេទ្ធត បទំ ចនេទ្ធា “យុញ្ញកា សយលាកា”តិ ចឆតីតិ ចរេស្សតំ “យុរេល្ល យុញ្ញា”តិអាទិ ចុត្តំ។ ត្ថត្ថាតិ កហបតិកាតិ អត្ថយត្តចនំ, សទ្ធនេតា បន ត្ថកស្ស បនេយានេកា ត្ថនេកា ច្ចត្តរបឆនេលិនេបត, តំ ត្ថកំ អនេហត្តីតិ ត្ថត្ថា ត្ថិត្តំ កត្វា។ កិ ចុត្តំ ហោតិ – ឃថា នោកតំ កយតនេតា ត្ថកសប្ពនេតា ហត្ថិចាហតក្ខនេតា បរស្ស ចនេន បចត្តតិ, ន អត្តនោ, ឧចនេយនេតាបិ ច្ចាហុលាតំ សុស្សុសកា សុទ្ធា បរស្ស ចនេន បចត្តត្តិ, ន អត្តនោ, តស្មា ត្ថកសទិសបនេយាកតាយ ត្ថត្ថាតិ។ នេត បន កុទ្ធត្ថិកតាយ ឃរចាសិនោ ឃរសាមិកា ហោត្តីតិ អត្ថយត្តំ ចរេស្សតិ “កហបតិកា”តិ ត្ថយិតា។

កល្យាតិ កល្យាណជាតិកា។ ច្ចិជា ឧច ហិ សុទ្ធជាតិកា, ន ត្ថតនេតិ តស្សាទិប្បាយោ។ នេតតាហ “កាញ្ញអកា”តិ។ បិតាមហការេចត ចាតិតាទ្ធចត្តា តាទ្ធ។ នេតតាហ “បិតាមហោតិ នេចាហរត្តី”តិ។ អបក្ខាតិ បុត្តា។ យុលនេតា តិក្កត្តាតិ ច្ចាហុលាតំ បុត្តាបុរិសា ច្ចាហុនេតា យុលនេតា តិក្កត្តា, អយំ តេសំ បឆយុប្បត្តីតិ អធិប្បាយោ។ នេសបនេសុបិ ឧនេសច តនេយា។ អយំ បនេត្ថ ចិនេសនោ – “ត្ថត្ថា កល្យា”តិ ចត្វា “ចាទ្ធបិចាបក្ខា”តិ ចឆនេត្តា កុលចនេន សយលា ចេស្សកុលបរិយាបត្តា, បឆយុប្បត្តិចនេន បន ច្ចាហុនេតា បិទ្ធិបិឆនេតា តិក្កត្តា, ន បកតិចេស្សា ចិយ តាកិនេតាតិ ចរេស្សតីតិ, ត្ថឆំ បនស្ស “យុលនេតា តិក្កត្តា”តិអាទិចចននេតាបិ អតិចិយ អសយនេកត្តិតបុត្តចនំ ចតុចណ្ណបរិយាបត្តស្សេច សយលាកាចសប្ពចនេតា។ អតិឃនេយត្ថាតិ អចិនេសនេសត្វា, អនុទ្ធសិកការេចតាតិ អត្ថោ។

យាតនេយច តិស្សាឃ កនេឆសីតិ យាតនេយចាបស្សយំ កត្វា អត្តានំ ច្ចក្កិនេសនេត្តា, បនេរ ច ចប្ពនេត្តា “យុញ្ញកា សយលាកា”តិអាទិចចនំ កនេឆសិ។

ជាតាវេបស្សាយីតិ អត្ថតោ វោត្ថបយាណំ យាថាចវេតា ចិកាចវេតត ចិន្តាវេបស្សាយិ៍ អវេត្វាតិ ហិតំ, ន្លន្ធិតចត្ថ ចា, តំ បត

កត្តព្វកិច្ចវសេនាតិ វុត្តំ “អាគន្ត្វា កត្តព្វកិច្ចសម្បាទនតោ អនន្តរា”តិ, វេសា ឧតស្ស អត្ថីតិ អត្ថិកំ យថា “ទណ្ឌិកោ”តិ៍ ទុតិយស្សបិ

បុគ្គលចាចកស្ស តទស្សត្ថិបច្ចយស្ស ចិន្ដ្យាភត្តា បធវេសន តទារម្មណិកចិត្តវេសន ចិន្តាយតីតិ អាហ “តស្ស យាលាចស្ស ចិត្ត”ន្តិ៍ អត្ថិកយស្ស

អត្ថីតិ អត្ថិកចា យថា “កុលចា”តិ៍

“យាវេយន វេលា បភត្វាយា”តិ លិង្គវិបល្លាសវសេន វុត្តន្តិ ទស្សេតិ “វេយវេភន វេលា បភវេត្វភា”តិ ន្លយិភា៍ វេតវេភនាហ “តវេយន អត្តតិ

ន្លទំ បុរិសលិង្គវសេនវេតន វុត្ត”ន្តិ៍ តត្ថ ហិ សាកាចិកលិង្គតាទស្សវេតន ន្លឆ អសាកាចិកលិង្គតាសិន្ធីតិ៍ អយំ បវេតត្ថ អដ្ឋកថាវេតា អបវេទា

ភវេយា – យាយ អត្ថាយាតិ បុល្លិង្គវសេនវេតន តទវេត្ថ សម្បទាភចចតំ, យស្ស កត្តព្វកិច្ចសម្បាតស្ស អត្ថស្ស អត្ថាយាតិ អវេត្វាតិ៍ អស្សាតិ

អព្ពដ្ឋស្ស ទវេស្សត្វាតិ សព្ពវេត្ថា៍ អវេញ្ញាសំ សត្តិកំ អាកតាភត្តិ កុដ្ឋាតិយាតំ សត្តិកយុបកតាតំ សាឆុទ្ទបិតំ៍ ចត្តន្តិ វេតសំ សយាចិណ្ណា៍

បកវេលវេតាវេយន “អាចរិយកុលេ”តិ អវេត្វា ចិន្តាយតិ, “អចុសិតចា”តិ ច អសិក្ខិតកាវេចាវេយន វេចាហារចវេសន ចុវេត្តា យថា តំ

ឌីចវេទាតំ តិឌីចវេទត អន្ធាវេទសីតិ៍ វេតភាហ “អាចរិយកុលេ អចុសិតចា អសិក្ខិវេតា”តិ៍ អសិក្ខិតត្តា ឧច អប្បស្សុវេតា, “ចុសិតយាតី”តិ ច

បទាវេបក្ខាយ អបរិវេយាសិតចចតត្តា សយាវេភាតិ បិធវេសវេសាតិ ទស្សេតិ “អប្បស្សុវេតាច សយាវេភា”តិ ន្លយិភា៍ ឥាហុសច្ចញ្ញាតាយ

យាចវេទច វ្លបសយត្វំ ន្លន្ធិតត្តំ, តទកាចវេតា បភាយំ អព្ពវេដ្ឋា អចុសិតចា អសិក្ខិវេតា អប្បស្សុវេតាតិ ចិន្តាយតីតិ ឧចយិ អត្ថាបត្តិវេតា

កាវេលំ ចិកាវេចវេត្តា អាហ “កិយញ្ញាត្រ អចុសិតត្តា”តិ៍ ន្លយយិ សព្ពត្ថ ឌីវេបតិ “ឧតស្ស ហី”តិអាទិភា៍ យថាទុតវេតា បត

ចទុសចចតសម្បុទាចាវេទត អតុបសយកាវេលទស្សតវេយតំ៍ តត្រាយំ វេយាជភា – “កិយញ្ញាត្រ អចុសិតត្តា”តិ ន្លទំ កាវេលំ ឧតស្ស អព្ពដ្ឋស្ស

ចទុសចចតសម្បុទាចាវេទ កាវេលត្តិ៍ “ចទុសចចតសម្បុទាចាវេទតា”តិបិ បិវេធា, តថា សម្បុទាចារចវេសន វុត្តំ កាវេលត្តិ អវេត្វា៍ ឧចយិ

វេយាជត្តិ – អចុសិតត្តា អចុសិតកាចំ អញ្ញាត្រ ធវេបត្វា ឧតស្ស ឧចំ ចទុសចចតសម្បុទាចាវេទ កាវេលំ កិយញ្ញា អត្ថីតិ៍ បុរិយវេយាជភាវេចត្ថ

យុត្តតរា យថាបិធំ វេយាជតព្វវេតា៍ “អញ្ញាត្រា”តិ តិបិតវេយាកវេតា អចុសិតត្តាតិ វ្លបវេយាកវេត្វ តិស្សក្កចចតំ៍ តវេទច កាវេលំ

សយវេត្វតិ “អាចរិយកុលេ”តិអាទិភា៍

១៩៣៖ វេកាឆសន្តាតស្ស បវេស្ស ចសាត្យកតចិត្តតាយ អសកយវេភា៍ យាភតិប្ចទតត្តិ យាភស្ស តិប្ចទតត្វំ អភិយដ្ឋតត្វំ, អយទតត្វំ ចា,

យាភយទចិវេហតត្តិ អវេត្វា៍ វេទាសំ វ្លក្កិវេលត្វាតិ សិវេភហបិវេតត កិលិត្ថំ ចាតបិត្តវេសយឡទាសំ វ្លព្ពាយតំ កត្វា៍ វេកាវេត្តត វេកាត្តត្តិ អព្ពវេដ្ឋវេតច

ភកចតា បុវេដ្ឋត ចុវេត្តត សាចវេដ្ឋត បុទាតភវេកាវេត្តត អធុភា អភចដ្ឋសញ្ញាតំ វេកាត្តំ៍ កុលិបវេទវេសន កុលិបវេទសត្តិ ឧត្វាបិ ឧវេសច

ភវេយា៍ វ្លដ្ឋាវេបត្វាតិ សាចដ្ឋវេតា វ្លដ្ឋហតំ កត្វា, វ្លន្ធរិត្វាតិ ចុត្តំ វេហាតិ៍ វេកាត្តវេច្ចាត្វ អាទិបុរិសចវេសន, កុលិបវេទវេសា បត តទត្ថវេយ

វ្លប្បត្ថាកិញ្ញាតបុរិសចវេសន កវេហតវេព្វា យថា “អាទិវេច្ចា យាឈវេចា”តិ៍ សាកិយាតញ្ញាអាទិច្ចវេកាត្តំ អទិតិយា តាយ វេទចនីតាយ

បុត្តត្តំ អាទិបុរិសំ បតិ វេហាតិ, តំ “វេកាតយវេកាត្ត”ន្តិបិ ចទត្តិ៍ យថាហ បព្ពជ្ជាសុវេត្ត –

“អាទិច្ចា តាយ វេកាវេត្តត, សាកិយា តាយ ជាតិយា;

តយ្យាក្យលិ បត្តាឌិតេយិ្យត ការេយ អភិបត្វយ”ន្តិ៍ (ឃុ៍ ត៌ិ ៦១៥);

យាឈចក្យលំ បត តឌន្តតេយ អភិន្នាតំ យចលកាយិកបុទិសំ បតិ តេហាតីតិ៍ កោត្តមុូលស្ស ការេឃ្យាយ អយាតចត្តុកាចបតេចឌតេតា “យាតន្តំ មុូតេល លេត្វា តិបិតេតស្សាយី”តិ ចុត្តុំ៍ ឈេដ្ឋេន្តាតិ ឌាតិតេកាត្តចតេយត ឡយសេន្តា៍ ហឹឡទុន្តាតិ ហឹឡអតំ ករេហំ កតេទាន្តា៍ “ចល្លា តេកា តេកាតយ សព្យឌាតី”តិអាឌិតា សាកិតេឃស ចល្ហកាចាឌិតេទារំ បិបិតេតស សយតេលាបិ តេកាតេយា បិបិតេតា កចិស្សតីតិ អធិប្បាតេយា៍

ឃស្មិំ យាតុស្សឃកោឆ្សឃា អន្នាយន្នាបត្តដ្ឋា, តេសា “ចតេល្លា”តិ ចុច្ចតីតិ ឌស្សតិ “យាតតិស្សិតកោឆឃុត្តា”តិ ន្តយិតា, បកត្វបតិស្សឃាតេមុូលចតេយត តេចត្វ តិស្សិតការេចា, ត សហឌាតាឌិចតេយត៍ លទាតិ ចិតេត្តត, ចាចាឃ ច កក្កុឡអា៍ លហុកាតិ តទុលា អចុន្តកមុា៍ តេតតាហ “អប្បកោតេចា”តិអាឌិ៍ អលិត្យកដាវៃហន្តិ លិត្យុចលស្ស អតេកន្លកបិលំ៍ អដ្ឋកចាយុត្តកតឃំ ឌស្សត៌ំ “កស្សាតិ សាហសិកាតិ កោចិ ចឌន្តិ, សារមុក្កាតិ អបតេទ”តិ (ឌី៍ ត៌ិ ឌី៍ ០៍១៩៣) អាចទិតេយត ចុត្តុំ៍ សយាតាតិ តេហាន្តា កចយាតាតិ អសសង្គចតេយតេត្វាតិ អាហ “សន្តាតិ បុទិយបតេឌស្សច តេចចចត”ន្តិ៍ ត សក្កតេទាន្តីតិ សក្កាទំ ត កតេទាន្តីតិ អត្វេយច ចិន្នាតេបតិ “ត ធ្រាហុលាត”ន្តិអាឌិតា៍ អបចិតិកមុន្តិ បឍិបិតកមុំ៍ “ឃឌិតេយ សព្យា”តិ បន្តិយចាតេព្យ ឃ-សង្កស្ស កិរិឃាបទាយសតស្ស អតិឃយស្ស “តឃិធំ តេកា តេកាតយា”តិ បុទិយចាតេព្យ ត-សតេង្គត តិឃយតំ តេចឌិតន្តាន្តិ អាហ “ឃំ ន្តតេយ សព្យា”តិអាឌិ៍ តាតុតេលិយន្តិ អត្ថតេតា ឌាតិឃា ត អត្ថច្ចិកំ៍

ចុតិទិឃន្ទចាឌចល្លាតា

១៩៥៍ សន្តាការបឌតិន្នចតំ តេហដ្ឋា ចុត្តតេយច៍ តឌា អភិសិត្តសព្យទាឌ្ឋតយិ ឌាហុតំ សន្តាឃាហ “អភិសិត្តសព្យទាឌាតេតា”តិ៍ កាយតេព្យា សព្យទាឌក្យលេ តេឃា សតេន្តាសំ ចុដ្ឋតតេទា, សយតេត្វា ច, តេសា ទុច អភិតេសកំ លភតិ ៍ ទុកតេច្ឆា បត អភិសិតេត្តា សយាតេតា “ន្តធំ ទន្តំ តាយ ឌាហុកិច្ចំ ឌាហុព្យាបិទ”ន្តិ តតេតា តិន្តិន្នំ ទន្តំ ចឃសា អតន្តទស្ស តិឃ្យាតេតតិ, កឌាចិ តេសាបិ អន្នាស្សាតិ ទុចំ បទេយទាតិឃ្យាតតចតេយត តឌា ឌាហុ អភិសិត្តបុន្នា សព្យទាឌាតេតា តេហាន្តីតិ ន្តធំ អាចទិឃស្សាកិយតំ (ឌី៍ ត៌ិ ឌី៍ ០៍១៩៥)៍ អបិច ឃចាទេហំ ធាតន្តតេទស អភិសិត្តសព្យទាឌ្ឋតយិ ឌាហុតំ សន្តាឃ ទុចយាហាតិបិ ឃុជ្ជតិ៍ តេត ហិ “ទាឌាតេតា”តិ ចុច្ចន្តិ៍ ឃចាហ –

“ទាឌាតេតា តាយ បចព្យាទាឌា, បតេឌសទាឌា, យល្ហលិកា, អត្តតេកាកិកា, អក្កុឌស្សា, យហាយត្តា, តេឃ ចា បត តេលឌ្ឋតេកដ្ឋំ កតេទាន្តា អតុសាសន្តិ, ទុតេត ទាឌាតេតា តាយា”តិ (បិតេទា៍ ៥១)៍

សំហាទិតេយហិ ចាឡអន្ទុតេយហិ កតេតា បល្លតេង្កា, កដ្ឋីឋំ តេចត្តាសតំ៍ យិហិតយត្វ ហសិតយត្វំ៍ អតុហសន្តីតិ យយុដ្ឋេសិកំ យហាហសិតំ កតេទាន្តិ, ន្តឌតេព្យា“អតុឌល្ហន្តា”តិ ទុតស្ស សំចល្លតាបឌំ៍ ឌល្លសតេដ្ឋា ច យហាហសតេត បចត្តតិ “ត ឃ្លីឌ្ឍិកាឃ អត្តតេឈតេទ កយិស្សាយី”តិអាឌីសុ (បិចិ៍

ពញ្ញាយតទេតា បដ្ឋាយ បទេយ្យទាកតំ ក្យលចំសំ អត្ថុស្សចចទេយត ឧាតត្តិ៍ ក្យលិកិយាតិទេតា ហិ ទេយក្ខុទេយ្យត បទេទសំ ក្ខ្វាចចំ ក្យលំ ពឆា ពឆា ក្ខាហទត្តិ, អត្តទេតា ច ក្យលចំសំ ឧាតត្តិ, ៩ចំ អយ្ហទេ្ឋាបិ, ពឆា ទេហស បទេទតា ភកចតា បុទ្ធិទេតា ចឌិទបិលិ ភទេយត អត្តទេតា ក្យលចំសំ ឃាឆាចទេតា កទេឆឹតិ៍ ឌូលទេ្ហត្វាតិ ហត្ថិទេយាល្ហសល្ហាតាឌិតា សាេកំ អចលទេ្ហត្វា៍ ពទេតាតិ ពឆាឧាតតទេតា, កយតទេតា ច៍ យយទេញ្ញាច យទេញ្ញាតិ យយទេយច អត្ថុឌញ្ញា យទេញ្ញា៍

ពពិទិ៍យត្ថុចាឌចណ្ណតា

១៩៩៍ទេពត្តទេលទ្ធតត្តិ ទេពទេត្ត កសតចទេយត ក្ខាបិពយត្តិកាពល្ហាតំ៍ ទេលទ្ធកាតយត្តទេ តិចាឃិពត្តា "ទេលទ្ធកិកា" ព្ហទេ្ហច (ឌឹ៍ តិ៍ ឌិ៍ ៧៍ ១៩៩) សញ្ញាតា ព្យុក្ខាសក្យលិកា៍ យញ្ញិយបណ្ណាសទេក ទេលទ្ធកិទេកាបយស្សត្តចណ្ណតាឃំ "ចាតកាសក្យលិកា"តិ (យ៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ៦៍៧៥០) ចុត្តា, តិឈុល្ហាសទេត្តុស្ស បត ចំ "លិបសក្យលិកា"តិ ចឌត្តិ៍ ទេកាឆចទេយត លក្ខុត្តិ ក្ខបតឃិញ្ញ, អាឈាចំ ឌត្តិត្តិ អទេត្វា៍

"អទេយ្យចំសទេកាឌ្ឋាទេយាទសទេយ កទេទាតឹ"តិ ចឌទេត្តា ទេហដ្ឋា កហិចំ "ត ចំ ទេកាឌិ ចំទេសា ចា ទេកាទេឌ្ឋា ចា ទេយាទេទា ចា អាកត្តុ កិ ត្វំ លបឃឹតិ តិទេសទេឆតឹ"តិ ព្ហឌយ្យិ ចឌតំ សក្តិពិយតាទុឡចំ ពឌា ភកចតា ចុត្តទេយចាតិ ឌទេស្សតិ៍ ពឌា ចឌទេត្តាទេយច ហិ ៩ចំ កទេទាតឹតិ ចត្តុយទហតិ៍ "៩ចំ ត្យ ទេព"តិអាឌិចចតំ, "អចុឃិពចាទេយចា"តិអាឌិចចតឌ្ឋា យាតចទេយត សយទេលាត ទេកាពទេយត ចុត្តត្តិ អយ្ហទេ្ឋា យញ្ញាតឹតិ អឌិប្បាទេយតាហ "តិយុាទេតា ឌាតិ ឧាទេតាតិ យញ្ញាយាទេតា"តិ៍

ឌាឃិបុត្តចាឌចណ្ណតា

១៩លិ៍តិយុាទេឌតឹតិ អ-កាទស្ស អា-កាទំ កត្វា តិទេក្ខទេសា ក្ខយុាទេឌ យឌសទេក្ខត តិប្យត្តត្តាតិ ឌទេស្សតិ "តិយុទេឌតឹ"តិ ព្ហយិតា៍ តិយុាទេតតិ ចិកពយាទេតា៍ ឃឌិ បតាចំ ទេកាត្តុ បុទេឆ្ញឃ្យំ សាឆ្យ ចពាតិ អទេត្វា៍ បិកដំ កាពុកយ្យពាឃ ពិក្លត្តុ យហាសទេក្ខត អទេចាឌ៍ កឃុា អទេចាចាតិ បត អស្សក្ខកាចំ ឧាតត្តស្សាបិ ពឆាចឌទេត ការលាបុឆ្នា៍ ទេកាត្តក្នុចំ តាយទេយច អឌិទេប្យចំ, ត ចិសុំ ទេកាត្តត្តិ អាហ "យាពាទេបត្តិកត្តិ យាពាបិពុតំ សត្តក"ត្តិ៍ ទេកាត្តពិញ្ញបិពិទេតា លឌ្ឍត្តំ ទេបត្តិកទេយច, ត យាពាទេបត្តិកំ៍ ត ហិ ទ្រាហុលាតំ សទេកាត្តាឃ ៩ច អាចាហចិចាទេហា ព្ហឆ្និទេតា, ទេកាត្តតាយំ បត ឧាតិឃិទ្ធិ, ត កិត្តិយំ, ត ក្យលតាយំ ចា, ឧាតិ ច ក្ខភឃសយ្ហត្តិតឹតិ យាពាទេបត្តិកទេយច, ត ទេបត្តិកយត្តិ៍ តាយទេកាត្តត្តិ ទេកាត្តក្នុចំ តាយំ, ត កិត្តិយំ, ត ក្យលតាយំ ចា ចិទេសសតបទតិបិពចទេយត ចុត្តត្តា ឃឆា "អក្យាហិទេតា"តិ៍ តាយឌ្ឋា ពទេឌច បទេចលឹចទេយត បចត្តត្តា ទេកាត្តឌ្ឋាតិ ហិ តាយទេកាត្តិ៍ ពត្តុ ឃា "កញ្ញាឃទេតា"តិ តាយបណ្ណត្តិ តិទុឡហា, ចំ សត្ថាឃាហ "បណ្ណត្តិចទេយត តាយ"ត្តិ៍ ចំ បទេតចំ តាយំ កទិញ្ញឃិទេតា បដ្ឋាយ ពឃុិ ក្យលបទេយ្យទាចទេយត អាកចំ, ត ៩ពឃុិទេយច តិទុឡហត្តិ ចុត្តំ "បទេចលឹចទេយត ទេកាត្ត"ត្តិ៍ ទេកាត្តបឌស្ស ចឌតទេត្វា ទេហដ្ឋា ចុទេត្តាទេយច៍

“អនុស្សរតោ”តិ ឯត្ថ ន កេវលំ អនុស្សរណមត្តំ អធិប្បេតំ, អថ ខោ កុលសុទ្ធិបិយំ សនចេសេនចាតិ អាហ “កុលកោដិំ សោធេន្តស្សា”តិ, កុលគ្គំ បិ សោធេន្តស្សាតិ អត្ថោ។ “អយ្យបុត្តា”តិ ឯត្ថ អយ្យសទ្ទោ អយ្យិរកេតិ វុត្តំ “សាមិនោ បុត្តា”តិ។ ចតូសុ ទាសីសុ ទិសា ជក្កាការេញ្ញា អន្តោជាតទាសី។ តេនាហ “ឃរទាសិយា បុត្តា”តិ។ ឯត្ថ ច យស្មា អន្តោគេហេ ជាតិ និស្សាយ មានត្ថទ្ធា, ន ច តស្ស យាចាបេតោ ជាតិយា អធិការចិតាយ មានាតិក្កេហា គរីយតិ, អគតេ ច មានាតិក្កេហ មានចេសេន រតនត្តយំ អបរជ្ឈិស្សតិ, គតេ បន មានាតិក្កេហ អបរការេក រតនត្តយេ បសីទិស្សតិ, ន ចេទិសី ចាចា ឆន្ទចាចា នាម ហោតិ ចិត្តស្ស សញ្ញាតចេតោ។ មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ អកម្មសុត្តន្ត (ម॰ និ॰ ១॰៤០១) វុត្ត និទស្សនំ។ កេចិ ច ជនា គព្ភមាយ ចាចាយ វុត្តា អគ្គិនា បិយ លោហិតទេយា មុទ្ទកាចំ គច្ឆន្តិ, តស្មា កាចា អដ្ឋង្គំ និព្ពានចេតំ គត្តការេយា “អយ្យបុត្តា សញ្ញា កចន្តិ, ទាសិបុត្តា តុមហេ សញ្ញាន”ន្តិ អចោច។

“ពាចេឆកាចា បិបកិគ្គ តចាកតបរេចទិតំ ឆមុចិតយំ បរិយាបុណិត្វា អត្តនោ ទហតី”តិអាទីសុ (បារា॰ ១៨៣) បិយ ទហសទ្ទោ ឆារណត្ថោ, ឆារណត្ថោ វុត្ត បុគ្គបុរិសចេសេន សញ្ញាបនន្តិ អាហ “ជក្កាកោ នោ បុគ្គបុរិសា”តិអាទិ។ ទហសទ្ទនិក្កម្ពិកចេណ, ឆារណេ ច ពាឆន្តិ សទ្ទចិទ្ធា បការ និច្ឆរតីតិ បការស្សំ ហុត្វា និគ្គមតិ តចាទ្វបេន បុញ្ញកម្មេន ទត្តានំ បការស្សរការេតោ។

តេតិ ទេវកុមារេ បឋមកប្បិកានន្តិ បឋមកប្បស្ស អាទិកាលេ និព្ពត្តានំ។ គិរសទ្ទេន ឯត្ថ អនុស្សចចចេនន ហិ អនុស្សរតោ វុត្តរចិហារចាសិអាទីនំ មតិគនេទា និរាករីយតីតិ។ មហាសម្មតស្សាតិ អក្ខញ្ញាសុត្ត ចក្កមានតយេន “អយំ នោ រាជា”តិ មហាជនេន សម្មន្និត្វា ឋបិតត្តា “មហាសម្មតោ”តិ វុតំ សម្មតស្ស។ យំ សន្ធាយ វទន្តិ –

“អាទិច្ចកុលសម្ភូតោ, សុចិវុទ្ធគុណាករោ;

មហាបុការេបា រាជាសិ, មហាសម្មតនាមកោ។

យោ ចក្ខុភូតោ លោកស្ស, គុណរស្មិសមុជ្ជលោ;

តមោនុទោ ចិរោទិច្ចោ, ទុតិយោ ចិយ ភាណុមា។

ឋបិតា យេន មរិយាទា, លោកេ លោកហិតេសិនា;

ចវត្តិតា សក្កុណន្តិ, ន ចិលង្ឃិតុ ជនា។

ឃរឃ្សិតំ េពឌឃ្សិតំ, េលិកឃីយាត្ុទក្លក់;

អាឌិក្ខតំ យហាឌិទំ, កឆឃត្តិ ‘យត្ត’តិ ឃ”ត្តិ· (ឌី· និ· ដី· ១·១៩៩លិ);

ពស្ស ច បុត្តបបុត្តបទេយ្ទំ សគ្គាឃ ៤ចំ ចកត្តិ –

“ពស្ស បុេត្តា យហាេពេជា, េទាេជា ភាយ យហីបតិ;

ពស្ស បុេត្តា ចទេទាេជា, បចេទា ទាជយហ្ណេល·

ពស្សាបិ កល្យាណាក្ុេណា, កល្យាេណា ភាយ អត្រេជា;

ទាជា ពស្សាបិ ពភេឃា, ចទកល្យាណភាយេកា·

ពស្ស បុេត្តា យហាឌិេទា, យគ្គាពា កាយេភាកិតំ;

អក្កក្ខេពា យហិេគ្គត, អឆ្គទេឌ្ឍត ប្ខឌិេពា·

ពស្ស ឃ្ខត្ុ យហាេពេជា, ចទយគ្គាព្ុភាយេកា;

‘ក្ខេបាិឃេឆា’តិ ភាេយត, ពស្ស បុេត្តា យហាឃេឃា·

ចេទា ភាយ យហាេពេជា, ពស្ស បុេត្តា យហាចេទា;

ពស្សាបិ ក្ខបចេទាតិ, បុេត្តា ទាជា យហាគេលិ·

ពស្ស បុេត្តា យឈេគេចា, េគចព្ុេល្យា យហីបតិ;

ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥ ᩈᩉᩔᩣᨶᩥ, ᨲᩔ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᨸᩁᨾ᩠ᨸᩁᩣ᪨

ᨲᩮᩈᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨠᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ, ‘ᩒᨠ᩠ᨠᩣᨠᩮᩣ’ᨲᩥ ᩅᩥᩔᩩᨲᩮᩣ;

ᨾᩉᩣᨿᩈᩮᩣ ᨾᩉᩣᨲᩮᨩᩮᩣ, ᩋᨧ᩠ᨧᩩᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩁᩣᨩᨾᨱ᩠ᨯᩃᩮ”ᨲᩥ᪨ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᨭᩦ᪨ ᪑᪨᪒᪙᪘);

ᩍᨴᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨶᩩᨸᩮᩣᩁᩣᨱᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶ ᨴᩦᨸᩅᩴᩈᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᨸᨮᨾᩣᨽᩥᩈᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ, ᨽᩪᨾᩥᨸᩣᩃᩮᩣ ᨩᩩᨲᩥᨶ᩠ᨵᩁᩮᩣ;

ᨾᩉᩣᩈᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾᩮᨶ, ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᩣᩁᩮᩈᩥ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ᪨

ᨲᩔ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩁᩮᩣᨩᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᩅᩁᩁᩮᩣᨩᩮᩣ ᨧ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ;

ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ ᩅᩁᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩮᩣ, ᩏᨸᩮᩣᩈᨳᩮᩣ ᨾᩉᩥᩔᩁᩮᩣ᪨

ᨾᨶ᩠ᨵᩣᨲᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ, ᨧᨲᩩᨴᩦᨸᩥᨾ᩠ᩉᩥᩔᩁᩮᩣ;

ᨧᩁᩮᩣ ᩏᨸᨧᩁᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ, ᨧᩮᨲᩥᨿᩮᩣ ᨧ ᨾᩉᩥᩔᩁᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

ᨿᨬ᩠ᨧ ᨾᩉᩣᩅᩴᩈᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᨾᩉᩣᩈᨾ᩠ᨾᨲᩁᩣᨩᩔ, ᩅᩴᩈᨩᩮᩣ ᩉᩥ ᨾᩉᩣᨾᩩᨶᩥ;

ᨠᨷ᩠ᨷᩣᨴᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᩁᩣᨩᩣᩈᩥ, ᨾᩉᩣᩈᨾ᩠ᨾᨲᨶᩣᨾᨠᩮᩣ᪨

ᩁᩮᩣᨩᩮᩣ ᨧ ᩅᩁᩁᩮᩣᨩᩮᩣ ᨧ, ᨲᨳᩣ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨠᩣ ᨴᩩᩅᩮ;

ᩏᨸᩮᩣᩈᨳᩮᩣ ᨧ ᨾᨶ᩠ᨵᩣᨲᩣ, ᨧᩁᨠᩮᩣ ᨸᨧᩁᩣ ᨴᩩᩅᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨

ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩮᨲᩴ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᨲᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩅᨧᨶᩴ. ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᨾᨶ᩠ᨵᩣᨲᩩᩁᩣᨩᩣ ᨨᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨾᨡᨴᩮᩅᩁᩣᨩᩣ ᩑᨠᩣᨴᩈᨾᩮᩣ, ᨲᩔ ᨧ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᨸᩁᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᩈᩉᩔᩁᩣᨩᩪᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨠᩮᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᩣᨠᩁᩣᨩᩣ, ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨶ ᨾᨶ᩠ᨵᩣᨲᩩᩁᩣᨩᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨾᨡᨴᩮᩅᩁᩣᨩᩣ ᩋᨶᩮᨠᩮᩈᩴ ᩁᩣᨩᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨠᩮᩣ, ᨲᩔ ᨧ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᨸᩁᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿ ᩋᨶᩮᨠᩁᩣᨩᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨠᩮᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᩣᨠᩁᩣᨩᩣᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᨠᩣ ᩋᨶᩮᨠᨵᩣ ᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩅᨧᨶᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨶᩥᩁᩣᨠᩁᩮᩣᨲᩥ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩮᩣᨧᩩᨸ᩠ᨿᨠᩥᩁᩈᩮᨭ᩠ᨮᨶ ᩅᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩔᩅᩮᨲ᩠ᨳᨶ, ᨿᩮᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨿᩣᨶᩣᨿ ᩁᩣᨩᨸᩁᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿ ᨠᩮᩣᩈᨲ᩠ᨳᩥ ᨿᨲᩥᨠᩮᨴᩣ, ᨲᩴ ᨸᩃᩥᩃᩮᨡᨲᩦ”ᨲᩥ. ᨲᩮᩈᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣᨲᩥ ᨾᨡᨴᩮᩅᨸᩁᨾ᩠ᨸᩁᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᨠᩊᩣᩁᨩᨶᨠᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᩁᩣᩈᩦᨲᩥᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᩋᨸᩁᨽᩣᨣᩮᨲᩥ ᨿᨳᩣᩔᩩᨲᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨴᩦᨸᩅᩴᩈᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᨶ “ᨠᩊᩣᩁᨩᨶᨠᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᨸᩁᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿ ᩋᨶᩮᨠᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩈᩉᩔᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨠᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩈᩩᨩᩣᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᨲᩔ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᩣᨠᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨾᨡᨴᩮᩅᨸᩁᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿ ᩋᨶᩮᨠᩈᩉᩔᩁᩣᨩᩪᨶᩴ ᩋᨸᩁᨽᩣᨣᩮ ᨸᨮᨾᩮᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᩣᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨲᩔ ᨸᩁᨾ᩠ᨸᩁᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᩋᨶᩮᨠᩈᩉᩔᩁᩣᨩᩪᨶᩴ ᩋᨸᩁᨽᩣᨣᩮ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᩣᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨲᩔᩣᨸᩥ ᨸᩁᨾ᩠ᨸᩁᩣᨿ ᩋᨶᩮᨠᩈᩉᩔᩁᩣᨩᩪᨶᩴ ᩋᨸᩁᨽᩣᨣᩮ ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᩣᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ. ᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᩉ “ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᩣᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᩉᩮᩣᩈᩦ”ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥ.

ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨾᨴᩥᩅᩈᩮ ᨶᩣᨾᨠᩁᨱᨴᩥᩅᩈᩮ ᩃᩮᩣᨠᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨸᨬ᩠ᨧᨾᨴᩥᩅᩈᩮ ᩋᩃᨦ᩠ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ. ᩈᩉᩈᩣ ᨧᩁᩴ ᩋᨣᩣᩈᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᨣᩔᩮᨶ ᨻᩃᩅᩮᩈᩣᨿᨶᩔ ᨸᩔᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᩁᩥᨲᩴ ᩋᨽᩥᨾ᩠ᨻᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣᨿᩅᩮᨣᩮᨶ ᨧᩁᩴ ᩋᨣᩣᩈᩥ “ᨾᩴ ᨷᨴ᩠ᨵᩈᩥ, ᨲᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᩉᩦ”ᨲᩥ. ᩈᩣᨲᩥ ᨩᨲ᩠ᨲᩩᨿᩣᩁᩮᩣᩉᩣ. ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᩁᩥᩉᩣᨿᨲᩥ ᨷᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ ᨿᨿ ᨧᩁᨣᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨿᩴ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨸᩁᩥᩉᩣᨿᨲᩥ ᨷᨴ᩠ᨵᩦᨲᩥ.

ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᩣᩁᩮᩔᨲᩦᨲᩥ ᩁᩣᨩᨽᩣᩅᩴ ᨾᩉᩣᨩᨶᩮᨶ ᨾᩉᩣᨩᨶᩴ ᩅᩣ ᨠᩣᩁᩣᨸᩮᩔᨲᩥ. ᨶᨸ᩠ᨸᩈᩉᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨶᩥᩅᩣᩈᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨸᩁᩥᨿᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶ ᨡᨾᩮᨿ᩠ᨿ.

ᨠᩊᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨲᩣᨿ ᨠᨷᩥᩃᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ. ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨡᩁᩣᨧᩣᩁᨲᩮᩣ ᨠᩣᩁᨿᩥ ᨧ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ. ᩈᩣᨠᩣ ᨶᩣᨾ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᩈᩣᩁᨾᨿᩮᩣ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᩈᩮᩈᩣ, ᨿᩮᨶ ᨸᩥᩈᩣᨧᩣᨴᩥ ᨠᩦᨿᨲᩮ, ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨧᨶ᩠ᨴᨶᩈᨱ᩠ᨯᩮᩣᨲᩥ ᩋᩅᩮᩣᨧ. ᨽᩪᨾᩥᨿᩣ ᨸᨧᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᩪᨾᩥᨿᩴ, ᨲᩴ ᨣᩉᨶᩮᨶ ᨩᩣᨲᨾᩮᨲᩥ ᨩᩣᨲᩮᨲᩦᨲᩥ, ᨲᩴ ᩅᩣ ᨩᩃᨲᩥ ᨩᩮᩣᨲᨲᩥ ᨸᨠᩣᩈᩮᨲᩥ ᩑᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨽᩪᨾᩥᨩᩣᩃᩥ. ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ “ᩋᩈᩦᨲᩥᩉᨲ᩠ᨳᩮ”ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩮᨲᩥ. ᩑᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨸᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᩈᩣᨠᩅᨶᩈᨱ᩠ᨯᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᩣ. ᨽᨴ᩠ᨴᨸᩦᨮᩈᩮᨶ ᨽᩪᨾᩥᨩᩣᩃᩣᨿᩮᩣ. ᩈᩣᩉᩣᨸᩦᨮᩈᩮᨶ ᨸᨭᩥᨡᩣᨠᩥᨠᩩᨲᩣ. ᨲᩮᩉᩦᨲᩥ ᨸᩥᨣᩩᨱᩮᩉᩥ, ᨾᩉᩣᨠᩩᨾᩣᩁᩥᨠᩣᩉᩥ ᨧ. ᨲᩮᨲᩥ ᩈᩦᩉᩉᨶᩩᩌᨴᨿᩮᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᩮᨸᩥ ᨴᩣᩁᩣ ᨧ.

ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩑᨲᩴ ᨿᩣᩅᩥᨿᨾᩣᨶᩮ ᨶᨣᩁᩮ. ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩈᩩ ᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᩑᨠᨠᩮᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮ ᨸᨬ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᨸᩩᩁᩥᩈᩈᨲᩮᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᩈᩈᩉᩔᩮᨸᩥ ᩋᨽᩥᨽᩅᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ. ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᨻᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᨻᩃᨠᩣᨿᩴ. ᩋᨲᩥᩈᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲᩥᩅᩥᨿ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨿ᩠ᨿ ᨡᨾᩮᨿ᩠ᨿ. ᨠᨷᩥᩃᩔ ᩍᩈᩥᨶᩮᩣ ᩅᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᨷᩥᩃᩅᨲ᩠ᨳᩩ.

ᨲᩮᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨡᨾᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ. ᩋᩈᩴᨴᩥᩈᩴᨿᩮᩣᨣᩮᩣᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩋᩈᨴᩥᩈᩣᨶᩴ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩᨽᩪᨲᩮᩣ. ᩋᨸᩮᩈᩈᩣᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ

ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨻᩉᩥᨭ᩠ᨮᩣᩉᩥ᪨

ᩅᨯ᩠ᨰᨾᩣᨶᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩣᨴᩁᩮ ᩈᩣᨾᩥᩅᨧᨶᩴ, ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩥᨠᩣᨿ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᨵᩦᨲᩩᩅᨯ᩠ᨰᨶᩣᨿ ᩅᨯ᩠ᨰᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᩑᩅ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨠᨲᩣᨿ ᨠᩮᩣᩅᩥᩊᩣᩁᨸᩩᨷ᩠ᨹᩈᨴᩥᩈᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩩᨭ᩠ᨮᩁᩮᩣᨣᩮᩣ ᨲᩣᨿ ᩈᩣᩈᨾᩈ᩠ᨾᩦᩁᩮᩣᨣᩣ ᩅᩥᨿ ᨿᩮᨠᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨠᨾᨶᩈᨽᩣᩅᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᨿᩴ ᩁᩮᩣᨣᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨠᨾᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩏᨷᩁᩥ ᨸᨴᩁᩮᨶ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩴᩈᩩᩴ ᩁᩣᩈᩥᨠᩁᨱᩮᨶ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᨶᩣᨦ᩠ᨣᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᨲᩣᨿ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ᪨ ᩁᩣᨩᨠᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᩣ ᨸᩪᩅᩣᨿᩮᩣᨵᩣ ᨲᩣᨿ᪨ ᨲᩔᩣᨲᩥ ᩈᩩᩈᩥᩁᩔ᪨ ᨾᩥᨣᩈᩥᨦ᩠ᨣᩣᩃᩣᨴᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨴᩥᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩅᨶᨧᩁᨠᨸᩮᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩁᩣᨾᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨶ᩠ᨲᩣ᪨ ᨸᨴᩁᩮᨲᩥ ᨴᩣᩁᩩᨹᩃᨠᩮ᪨ ᩏᨲ᩠ᨲᩥᨿᨾᩣᨿᩣᩁᩮᩣᩅᨶᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩥᨿᨠᩣᨧᩴ ᨡᩣᨶᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ᪨

ᨾᩣᨲᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩣᨲᩥᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩴ᪨ ᨸᩥᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩪᩃᨠᨶ᩠ᨴᩴ, ᨸᨱ᩠ᨱᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᩁᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᩁᩣᨾᩁᩣᨩᩔ ᨩᩮᨭ᩠ᨮᨸᩩᨲ᩠ᨲᨽᩪᨲᩔ ᨻᩣᩁᩣᨱᩈᩥᩁᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨻᩣᩁᩣᨱᩈᩥᨿᩴ᪨ ᨠ᩠ᨭᩮᩣᨨᩮᩣᩅᩣᨲᩥ ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᨸᩔᩮᨿᩮᩅ᪨ ᨶᨣᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᩣᨩᨵᩣᨶᩦᨽᩪᨲᩴ ᨾᩉᩣᨶᨣᩁᩴ᪨ ᨠᩮᩣᩃᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨲᩣᨿ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨣᨾ᩠ᨻᩦᩁᨸᨠᩮᩣ ᩑᨠᩮᩣ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨻ᩠ᨿᨣ᩠ᨥᨸᨳᩮᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᨣ᩠ᨥᨾᨣ᩠ᨣᩮ᪨

ᨾᩣᨲᩩᩃᩦᨲᩥ ᨾᩣᨲᩩ ᨽᩣᨲᩁᩮᩣ᪨ ᨠᩮᩣᩈᨠᩮᩣᩉᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᩣᩈᩅᩮᩃᩥᨷᨶ᩠ᨴᩴ᪨ ᨠᩩᩔᨠᩮᩣᩉᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩔ ᨶᩥᩅᩈᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ᪨ ᨬᩣᨲᩥᨲ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨸᩥᨠ᩠ᨡᩁᩥᨿᩣ ᩏᨴᨠᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨴ᩠ᩅᩮᨶᩣᨲᩥᨸᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨩᩣᨲᩥᩈᨾ᩠ᨽᩮᨴᩣᨽᩣᩅᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᩑᩅᩴ ᨲᩮᩈ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᩋᩣᩅᩣᩉᩮᩣ ᨴᩣᩁᩥᨠᩣᩉᩁᨱᩴ᪨ ᩅᩥᩅᩣᩉᩮᩣ ᨴᩣᩁᩥᨠᩣᨴᩣᨶᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᩈᨠ᩠ᨿᨠᩮᩣᩃᩥᨿᩮᩈᩩ᪨ ᨵᩣᨲᩩᩈᨴ᩠ᨴᩣᨶᩴ ᩋᨶᩮᨠᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩣ ᨶᩥᩅᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩅᩈᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨳᩅᩣᨲᩥ ᩏᨷᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨧ ᩋᨿᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ, ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩣᨲᩥ ᨧ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ “ᨲᩴ ᩋᨦ᩠ᨣ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ᪨ ᨿᩅᨲ᩠ᨳ ᨠᨳᩮᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᨾ᩠ᨻᨭ᩠ᨮ ᩁᩣᨩᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᩣᨠᩮᩣ ᩏᨴᩣᨶᩴ ᩏᨴᩣᨶᩮᩈᩥ ‘ᩈᨠ᩠ᨿᩣ ᩅᨲ ᨽᩮᩣ ᨠᩩᨾᩣᩁᩣ, ᨸᩁᨾᩈᨠ᩠ᨿᩣ ᩅᨲ ᨽᩮᩣ ᨠᩩᨾᩣᩁᩣ’ᨲᩥ, ᨲᨴᨣ᩠ᨣᩮ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᨾ᩠ᨻᨭ᩠ᨮ ᩈᨠ᩠ᨿᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ”ᨲᩥ, ᨲᨴᩮᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ, ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᩣᨠᩅᨶᩈᨱ᩠ᨯᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ “ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩉᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨸᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᨶᩥᩅᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᨩᩣᨲᩥᩈᨾ᩠ᨽᩮᨴᩴ ᩋᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩩᩃᩅᩴᩈᩴ ᩋᨶᩩᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩈᨠ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩈᨴ᩠ᨴᨶᩥᩅᩣᩈᩮᨶ ᩈᩣᨠᩥᨿᩣ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᨲᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᩈᩣᨠᩁᩩᨠ᩠ᨡᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ, ᩅᩣᩈᩴ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩩᩁᩣᨠᩴᩈᩩ;

ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩴᩈᨩᩣᨲᩮ, ᨽᩩᩅᩥ ‘ᩈᨠ᩠ᨿᩣ’ᨲᩥ ᩅᩥᩔᩩᨲᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩈᨴ᩠ᨴᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨲᩥ ᩋᨿᩣᨠᩣᩁᩥᨠᨲᩥᨻᩮᩣᨶᨲᩥᨣᩩᩔᨲ᩠ᨲᩥ “ᨠᨸᩥᩃᨾᩩᨶᩥᨶᩮᩣ ᩅᩈᨶᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨾᩣᨸᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨠ᩠ᨿᩣ, ᩈᩣᨠᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᨧ᪨

ᨠᩣᩊᩅᨱ᩠ᨱᨲᩣᨿ ᨠᨱ᩠ᩉᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨠᩣᩊᩅᨱ᩠ᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨩᩣᨲᩣ ᨾᩔᩩ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣᨭ᩠ᨮᩔ ᩏᨽᩮᩣᩈᩩ ᨸᩔᩮᩈᩩ ᨴᩣᨮᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨩᩣᨲᩣ ᨴᩣᨮᩥᨠᩣ᪨ ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨾᩮᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨴ᩠ᨴᩥᨲᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᨶ ᨿᨳᩣ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᨿᨠ᩠ᨡᩮ “ᨸᩥᩈᩣᨧᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨲᨴᩣ “ᨠᨱ᩠ᩉᩮᩣ”ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ

ឌាតយទេ្តវេឃច សញ្ញាហទរលោត បិសាចសិសតាឃ កលេ្យាតិ៍ តឆាហិ ចុត្តំ “ឃឆា ទលា បត អប្ផដ្ឋ ៦តាទហិ យត្យុ្យា បិសាចេ ឌិស្វា ‘បិសាចា’តិ សញ្ជានត្តិ, ៦ចទេច ទលា អប្ផដ្ឋ ទេតត ទលា បត សយទេឃត យត្យុ្យា បិសាចេ ‘កលេ្យា’តិ សញ្ជានត្តិ”តិអាឌិ៍ តត្ថ បិសាចោ ឌានតោតិ ពួឌាតិ បិរកឌតាទេយត ស្ញុចិញ្ញាបតត្វំ បុរិសបឌទេ្យច ទេចចត៌ ចុត្តំ៍ “ត សកបាឡ៦ត យុទលត ញ្ញាហទិស្សាយិ”តិអាឌិសុ (បរិចិ៍ ៩១៨៥) ចិឃ ្គបសក្កុចទេសត សទ្ធកទលាទេ្ត្វា ហទសេទ្ធា, បុត ក្ខុតិទឃាបសក្កេត យុទេ្តា ្គត្វាសទ្ធកទលា ចត្តតីតិ ចុត្តំ “្គត្វាសទ្ធយកាសិ”តិ៍

១៩៥៍ អត្តនោ ្គបិរម្ពុទេយាចតត្វាឃាតិ អាចទិទេឃត, អប្ផដ្ឋត ច អត្តនោ អត្តនោ ្គបទិ បិទេបតទេ្ញាបចាឌេ្យ អបតឃតត្វំ៍ “អត្តនោ”តិ ទេហតំ ចិន្ទានលិបចចត៍ បរិកិត្តិស្យតីតិ អតត្វកាយតាបទេចឌទេតត បរិទេកជំ កទិស្សតិ, ទេបស្ញុ្ណា ្គបសំហទិស្សតីតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៍ អត្វចិញ្ញាបទេត សាឆតតាឃ ចាចា ៦ច កទល៌ ចាក្កទល៌ តិទុត្តិតទេឃត, តំ កល្យាលាយស្សាតិ កល្យាលាចាក្កទលោ៍ អស្មិំ ចឌទេតតិ ៦ត្វ តសទ្ធត កាយំ “ចត្តារោទេយ ទេកា ទេកាតយ ចណ្ណា”តិអាឌិតា (ឌី៍ តិ៍ ១៍១៩៩) អប្ផដ្ឋត ទេហដ្ឋា ចុទេ្តា ឌាតិចារេកា បរាយសិតទេ្ញា ទេហាតិ, តឆារបស ឌាតិចារេកា ទេចទេឌ ចុត្តចិសិតាទេឃច ទេតត បជិយទេត្តតទេ្ញា, តស្វា បជិយត្តតទេហតុការេចត បសិទ្ធំ ទេចឌត្តឃចចតទេយច បរាយសិតញ្ញត្តិ ឌទេ្យតំ ចុត្តំ “អត្តតា ្គក្កហិទេត ទេចឌត្តឃចចទេត”តិ៍ ពួឌាតិ “ទេបិទាល៌ ទលា បត ទេត អប្ផដ្ឋ យាតារេបត្តិក”ត្តិអាឌិតា កកចតា ចុត្តចចតស្សបិ បរាយសត៌ ឌទេ្យទេត្តា “៦តស្មិំ ចា ឌាសិបុត្តចចទេត”តិ អាហ៍ អបិច បជិយទេត្តតុត្តិ ៦ត្វ បជិយត្តតា តាយ បញ្ញាចិស្សជ្ជតា, ្គត្តទិកឆតា ចា, តស្វា អត្វជ្ជឃាត្វុ្ទបំ តញ្ញិសឃស្ស ត-សទ្ធត បរាយសត៌ ឌទេ្យតីតិ ឌដ្ឋញ្ញា៍

១៩៨៍តាចាតិ យត្តតាឃ បឍយទេច, អកតាឃ ៦ច យត្តតាឃាតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៍ ក្ញជ្ជាតាតិ ក្ញត្តិទេ្ញាឃ្យា, បឍយទេច សិសយុក្តិបិតុំ អសយត្វតទេតា , ឌាតិឃា ច ក្ញត្តិទេ្ញាឃ្យត្តា, អដ្ឋស្ស ច ក្យក្កទលាទេតា អប្ផដ្ឋា សឃទេច ទេយាទេចតុតិ អឌិប្បាទេឃា៍ អត្តតាច សទេ្យសុ ពួក្កចាឌតិបិតទេតត អត្តនោ ្គបទិ បិបុលាត៌ សត្តាឃ “អត្តតា ពាទ្ធិ បុដក”ត្តិ ចុត្តំ, អត្តតាច ពាទ្ធិ បុទេជាឡាពួត្តិ អទេ្ត្វា៍

១៧០៍ឆទេយា តាយ កាទល៌ “ឆយុបជិសយុក្តា”តិអាឌិសុ (ចិក៍ ៧១បំ អាឌទេឃា) ចិឃ, ឆទេយុត សហ ចត្តតីតិ សហឆទេយា, ទេសា ៦ច សហឆយុទេកាតិ អាហ “សទេហតុទេកា”តិអាឌិ, បរិឃាឃចចតទេយតំ៍ ឌតទេកា ចា ទេហតុ, ្គបត្វុទេកា កាទល៌ អទេ្ញាត អដ្ឋាតកទេតត អញ្ញា អដ្ឋាតកតំ ចចត៌ ទេតតាហ “ទេឃា ហិ”តិអាឌិ៍

តទេតាតិ ក្លិក្លត្តំ ទេចាឌតាទេតា បទំ, តតិឃទេចាឌតាឃ អតាកតាឃ ៦ច បក្កយិស្សាយិតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៍

១៧១៍ ប្ញុជិតញ្ញទេតា សទេក្កា ទេឌចរោឌា ឃទេក្លា តាយ៍ ទេឃា អក្កិស្ស បកតិចទេណ្ណា, ទេតត សយត្តាកតត្តិ ចុត្តំ “អាឌិត្តត្តិ អក្កិចណ្ណ”ត្តិ៍ កត្ធទេលិ តាយ បុប្ញុបកទុក្លចិទេសទេសា, ឃស្ស ទេសតំ បុបៃ បុបាតិ, យក្យឡអយ្យិស្ស ទេសតចណ្ណិ ឌាឍាកាទំ ទេហាតិ៍ ចិទ្ធុបទ្ធុបត្តិ ចិបទិតទ្ធុបសណ្ឋាត៍

អដ្ឋយសត្តាទេហ អឌបិលតិទេក្រាឆយុទេល តិសិត្ត្តស្ស សត្ញាតុទ្ធស្ស អាចិណ្ហសយាចិណ្ហំ អទេប្បាស្សុក្កតំ សត្តាឃ “អហទេញ្ញចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ អចត្តយាទេតតិ អប្បជិបជ្ជយាទេត, អតតុចត្តយាទេត ចា៍ តស្វាតិ តឌា តឆាបជិញ្ញាតត្តា៍ តាទេសត្វា បញ្ញាចិស្សជ្ជាទេបស្សាយិតិ អាកទេតា

យថា តំ មូលបណ្ណាសកេ អាគតស្ស សច្ចកបរិព្ពាជកស្ស សមាគមេ (ម. និ. ១.២៦៤)។

“ភគវា ចេវ បស្សតិ អម្ពដ្ឋោ ចា”តិ ឥត្ថំ ពលទេវមនុស្សេន ទុចិន្តិតំ ការណំ ទស្សេន្តោ “យទិ ហី”តិអាទិមាហ។ ហិ-សទ្ទោ ការណត្ថេ និបាតោ។ យស្មា អហុ, យស្មា ច វទេយ្យុំ, តស្មាតិ សម្ពន្ធោ។ អញ្ញោបិ សាធារណតោ អហុ អភារិយំ។ អាចារេហត្វាតិ មត្តពាលេន អប្បាកំ កត្វា។ តស្សាតិ អម្ពដ្ឋស្ស។ អន្តោកុច្ឆិ អន្តអន្តគុណាទិកោ។ វាទសញ្ចេតិ វាទាសញ្ចេនោ។ មញ្ញមានោតិ មញ្ញនតោ។ សម្ពន្ធស្សនោយ្យំ។

២៤២។ តាណំ គវេសមានោតិ “អយមេវ សមណោ គោតមោ ញាតោ ភយតោ មម តាយកោ”តិ ភគវន្តំយេវ “តាណ”ន្តិ បរិយេសន្តោ, ឧបគច្ឆន្តោតិ វុត្តំ ហោតិ។ សេសបទទ្វយេបិ ឯសេវ នយោ។ តាយតីតិ យថូបដ្ឋិតភយតោ បាលេតិ។ តេនាហ “រក្ខតី”តិ, កត្តុសាធនមេតំ។ និលីយតីតិ យថូបដ្ឋិតេនេវ ភយេន ឧបទ្ទុតា និលីនា ហោតិ, អធិករណសាធនមេតំ។ សរសទ្ទោ ហិំសនេ, តស្មា វិទ្ធំសនេន អធិប្បេតន្តិ វុត្តំ “ភយំ ហិំសតិ វិទ្ធំសេតី”តិ, កត្តុសាធនមេតំ។

អម្ពដ្ឋវិសគថាវណ្ណនា

២៤៣។ គង្គាយ ទក្ខិណតោតិ គង្គាយ នាម នទិយា ទក្ខិណទិសាភាគេ។ ព្រាហ្មណតាបសាតិ ព្រាហ្មកុលិនោ តាបសា។ សរំ ចា សត្តអាទេយា ចា បរស្ស ឧបរិ លិបិតុកាមស្ស មត្តាតុភាវេន ហត្ថំ ន បរិចត្តតិ, ហទ្វេ បន អបរិចត្តេត្ត ពុទោ អាចុងំ បរិចត្តិស្សតីតិ តថា អបរិចត្តំ សន្ធាយ “អាចុងំ ន បរិចត្តតី”តិ វុត្តំ។ ភណ្ឌំ ភោតិ សម្បដិច្ឆតំ, សាធូតិ អត្ថោ។ ធនុនា លិត្តសរេន អគមនីយំ សសម្ភារគថាតមេន “ធនុ អគមនីយ”ន្តិ វុត្តំ យថា “ធនុនា ចិជ្ឈតិ, ចក្ខុនា បស្សតី”តិ។ អម្ពដ្ឋំ នាម ចិជ្ឈន្តំ សត្តាតំ សរីរេ អគ្គគំ ធនុបតីតិ អម្ពដ្ឋា និរុត្តិនយេន, ឧបលទ្ធនាមំ មត្តចិជ្ឈន្តំ អត្ថោ។ យតោ អម្ពដ្ឋា ចិជ្ឈា ឧតរិំ អត្ថិតិ គត្វា គតេហ្យា ពួសិ “អម្ពដ្ឋា”តិ បញ្ញាយិត្វ, តទ្ធាសជាតតាយ បនាយំ មាណវោ “អម្ពដ្ឋោ”តិ វោហរីយតិ។ សោ កិរ “គច្ឆ នាមាហំ ទិសាយ ធាសិយា គុច្ឆិម្ហិ និព្ពត្តោ”តិ តំ ហីនំ ជាតិ ទិគុច្ឆន្តោ “ហន្ទាហំ យថា តថា ពួមំ ជាតិ សោធេស្សាមី”តិ និក្ខន្តោ។ តេន វុត្តំ “ពួជាតិ មេ មនោរថំ បូរេស្សាមី”តិ។ អយមភិប្បាយោ មនោរថោ – ចិជ្ឈាមត្តេន រាជានំ តោសេត្វា តស្ស ធីតរំ លទ្ធកាលតោ បដ្ឋាយ មយ្ហំ ធាសជាតិ សោធិតា ភវិស្សតីតិ។

សេដ្ឋមន្តេតិ សេដ្ឋគុតេ វេទមន្តេ។ កោ នុ ខោ ការណា ធាសិបុត្តោ សមានោ មជ្ឈេបិ ធីតរំ យាចតីតិ អត្ថោ។ ខុរតិ ឆិន្ទតិ, ខុរំ វា បិបតិ បិវតីតិ ខុរប្បោ, ខុរមស្ស អគ្គេ អប្បីយតិ ឋបីយតីតិ វា ខុរប្បោ, សរោ។ មត្តាតុភាវេន រញ្ញោ ពាហុក្ខម្ភមត្តំ ជាតំ, តេន បន ពាហុក្ខម្ភេន “កោ ជានាតិ, កិំ ភវិស្សតី”តិ រាជា ភីតោ ឧព្ពិគ្គោ ឧត្រស្តោ អហោសិ។ តថា ច វុត្តំ “ភយេន វេធមានោ អដ្ឋាសី”តិ។

សរភង្គជាតកេ (ជា. ២.១៤.៦២) អាគតានំ ទណ្ឌកីរាជាទីនំ បច្ឆា កាលិង្គរាជា អហោសិ, តេសំ បវត្តិ ច សព្ពត្ថ វិទិតាសំ បាកដាតិ អាហ “ទណ្ឌកីរញ្ញោ”តិអាទិ។ អបរទ្ធស្ស ទណ្ឌកីរញ្ញោ, អបរទ្ធា កិសវច្ឆកេន, អទ្ធោតា វាតិ សម្ពន្ធោ។ សតិបិ វាលុកាទិវស្ស

អាចុឌចស្សេតេច ចិតាសោតិ ចុត្តំ “អាចុឌចុឌ្ឌិ ឃា”តិ៑ “អឃយ្យិ ច្រាឌិសោ យហាត្ុកាចោ”តិ យញ្ញាយាតា ៧ចំ ចិត្តឃត្តា កឃេត អចោត្ុត្តិ ឌឌ្ឌ្ឋា៑

ក្ត្រិឃិយ្យតីតិ កិត្តិឃិយ្យតិ៑ កយ្ទុបញ្ញោពាំ “បឆចិ”តិ កយុកុត្តុចសេត ចុត្តត្តា ឃឆា “ក្យុសលិ កិច្ចតី”តិ៑ តោភាហ “កិច្ចិយ្យតី”តិ៑ ឆ្លុយច្ឆឹតិ បលិសយច្ឆ្ឋិ, ក្រសយច្ឆ្ឋិ ចា៑ កយ្ខាតិ អាហ “សរសត្តុយ្ភតយត្តេ”តិអាឌិ៑

កិតាតសិតា កឃចសេត លម្ពិតសរីរា ក្ដណ្ឌកូលិយា ហោត្តិ ហដ្ឋលិយា, អកិតាតសិតា បត កយុបដ្ឋាកាចតោ អឆ្កុម្ពិតសរីរា បតិតលិយា ហោត្តិ អហដ្ឋលិយា, លេឃត សោត្តិតា តិដ្ឋត្តិ, តាឃ បត បតិតលិយតាឃ តស្ស សោត្តិកាចោ បិកេជិ ហោតីតិ ឋលេត ការណំ ចិកាចេតុំ បិញ្ញុឃំ “បល្លោយោ’តិ ចុត្តត្តិ ឌស្សតិ “បត្កលិយោ”តិអាឌិតា៑ តិទ្ធត្តិតឃេត បឌសិឌ្ធិ ឃឆា តំ កឃេករចយ្ទុត្តេ “កិឃ្យោ បល្លោយយាបិឌិ អរញ្ញោ ចិហារាឃា”តិ (ឃ៑ តិ៑ ១៑១៩ អាឌឃោ)៑ ឌ្លាឌត្តិ ឌ្ឋសាតចឆតិ៑ “សច យេ រាឌា តំ ឌាទិកំ ឌស្សតិ, ក្យាទោ សោត្តិ បល្លោយោ កចិស្សតី”តិ បដិញ្ញាការណំ បការណតោឃេច បិកដិ៑ តោភាតិ កលោហ្គ៑ យត្តេតិ ឆាហ្យុក្លុឃកយត្តស្ស បដិប្យុស្សុយុកចិឌ្ឍាសក្លោតោ យត្តេ៑ ៧ចទ្ទុបិតឌ្យោកឃុបដ្ឋចកទាតំ យត្តាតំ ៧កំសេតេច បដិប្យុស្សុយុកយត្តាហោត្តិ ឃឆា តំ ក្យុយារកចិឌ្ឍាឌីតំ៑ បរិចត្តិតតិ បដប្យិតោ៑ អត្ថតោ ឌឹតុឃា អបចាឌយោឆតត្តុំ តំ អឌាសំ ក្ទឌិស្សំ កទោតិ៑ តស្សា អត្ទុរប ឌ្លស្សទិឃេ ឌបតត្តុំ ក្ឌ្យោអារេ ឆ តំ ឌាតេ ឌបេសិ៑ ៧កាតេ បក្លោតាតិ យាត្យុបក្លោត៑ កទ្ទលាឃត្តា សយស្សាសតត្តុំ អាហ, ត បត ក្ឋ្ឋាក្យុលីតកាចឌស្សតត្តុំ៑ តោភាហ “អឆ តោ កកចា”តិអាឌិ៑

លត្តិឃសេដ្ឋកាចចណ្ហិតា

១លិ៍៑ច្រាហ្វុលោហ្វតិ ចោហារយត្តំ, ច្រាហ្វុលាតំ សយឹប ច្រាហ្វុលោហិ លដ្ឋ្ឋាតិ អារសតាឌីតិ លកេឆាតិ ចុត្តំ ហោតិ៑ តោត ចុត្តំ “ច្រាហ្វុលាតំអត្តទេ”តិ៑ កោចលំ ចេឌសត្តុត្ទុបំ បរលិកកោត សន្តាឃ ៧ច កាតត្ថំ, ត តឌញ្ញា កិច្ចិ អកិបតេ្តុត្តតាតិ សណ្ឌិ តិត្ថចតំ ឌស្សតុំ “យតកេ ក្ឌ្ឌិស្ស កតកត្តេ”តិ ចុត្តំ៑ យក្កលិឌិកត្តេតិ ៧ត្តុ អាឌិសត្តេត ក្ស្សចេឌចតារាឌតាឌិកត្តេ សក្កហ្យាតិ៑ ឃញ្ញាកត្តេតិ បិបសញ្ញាយាឌិចសេត កតកត្តេ៑ “បិបសញ្ញាយាឌិកត្តេ កចិស្សតី”តិអាឌិតា ហិ អក្កិហោយោ ឌ្លាឆ ឃញ្ញា៑ បិហ្យុតកាតត្តិ អតិឆិតំ៑ អតាកត្តុកាតយ្យិ បិហោលកកត្តំ “បិហ្យុត”ត្តេច ចុត្តុតីតិ អាហ “បណ្ហាការកត្តេ ចា”តិ៑ អាចដំ តិចារណំ អតាចដំ អតិចារណំ៑ លត្តិឃកាចំ អប្យត្តោ ក្កតោត្យុឌាតាកាចតោ៑ តោភាហ “អបរិស្យុដ្ឋោ”តិ៑

១លិ៩៑ឌ្លត្តិឃា ចា ឌ្លត្តិ កទិត្វាតិ ៧ត្វុ ការណំ តាយ កិរិឃាសាយញ្ញាចិសឃំ កទក្ទុឆាត្ទុតំ អត្វុចសេត សត្ថាឆាត្វុត្តោកឆត្តាតិ អាហ “បរិឃសិត្វា”តិ៑ លត្តិឃក្យុយារស្ស កទិឃាក្ទុតំ ច្រាហ្វុលាកញ្ញា ឌ្លត្តិ បរិឃសិត្វា កហេត្វា ច្រាហ្វុលាតំ ឌ្លត្តិឃា ចា លត្តិឃាច សេដ្ឋា, “ហីតា ច្រាហ្វុលា”តិ បិញ្ញុឃុឌាហទិត្វា ឃោដេតត្ថំ៑ “បុរិសេត ចា បុរិសំ កទិត្វាតិ ៧ត្វាបិ ៧សេច តឃោ”តិ (ឌី៑ តិ៑ ឌិ៑ ១៑១លិ៩) អាចរិឃេត ចុត្តំ៑ តត្វាបិ ហិ លត្តិឃកញ្ញាឃ បតិក្ទុតំ ច្រាហ្វុលាក្យារេ បុរិសំ បរិឃសិត្វា កហេត្វា ច្រាហ្វុលាតំ បុរិសេត ចា លត្តិឃាច

សេដ្ឋា, ហឹតា ព្រាហ្មណាតិ ឃោឌតា៑ កិម្ពិញ្ហិទេច បកាសេលាតិ ឲត្ត បកាសណ៍ តាយ កាសណ៍ “ឲតម្ពិ តិទាសេត ឲតម្ពិ បកាសេលា”តិអាឌីសុ (បារ៉ិ៑ ៣៧, ៥០) ចិឃ, តម្ពា ទាកាឌិចសេត បក្លលិតេ ផាសេត ហេត្បក្ខតេតិ អត្ថោ, តំ បត អត្តេតា អបទាសឆាច, សោ ច អកត្តព្ពាកាសលាត្តិ អាហ “កិម្ពិញ្ហិទេច ទោសេ”តិអាឌិ៑ ក្បៀសេដ្ឋ ក្បបិយាសេយា៑ កឹឃតិ តិទត្តកាកាសេចត លិបិឃតីតិ ហិ ក្បៀ, លាទិកា៑ “ចឆិត្វា”តិ ឲតស្ស អត្តចចត់ “ខ្ចកិទិត្វា”តិ៑

១លិលិ៑ កយ្យកិលេសេហិ ឌេតតេញ្ញា, តេហិ ចា ឌាឃតីតិ ឌតិតេតា, ស្វេច ឌេតតេតា, យត្បេស្បៀច ៑ តធា ហិ ចុត្តំ “សេឃ កោត្តបចិសាទិតោ”តិ៑ តទេតំ បឌាចចត់ ចិឃ ឌាតិសត្ថចសេត ពាហុយិត្យកាចចតត្តិ អាហ “បឌាឃាតិ អត្ថោ”តិ៑ ឲតម្ពិ ឌេតតិបិ ឃុឌ្ឈតិ៑ បចិសទត្តិតិ កោត្តំ បចិដ្ឋ “អហំ កោតយោ, អហំ កប្បេបិ”តិអាឌិតា សទណ៍ កទោត្តិ ចិចិតត្តិ៑

បឆយកាលចាទចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

ចិន្តាចរលាកឆាចណ្ណតា

១លិប៉៑ ព្ពយម្ពិ បត សិលេ៉ាកេ អាហទិឃយាសេត ព្រាហ្មកាទុកា សេទ្ធឃ្យតំ អាបញ្ហិស្សត្តិ, អញ្ញដ្ឋោ ច “ចិន្តាចរលាសយ្យត្តា”តិ បធំ សុត្វា ចិន្តាចរណ៍ បុច្ឆិស្សតិ, ឲចយំ ចិន្តាចរលាបរិឌីបតី ទេសតា យថាឌតស្ស សាត្តិកា កចិស្សតីតិ បស្សិត្វា លេ៉ាកតាសេធា ព្ពយំ សិលេ៉ាកំ សតក្កុយាទកាសិតំ អាហទីតិ ព្ពយយត្តយិ ចិកាសេចត្តា “ព្ពយាឃ បត កាធាឃា”តិអាឌិយាហ៑ ព្ពតទធា ហិ កកចាបិ អសញ្ញត្ថា បទាចស្សេឃា កចេយ្យ, ត ច ឃុឌ្ឈតិ កកចេតា បទាចស្សយតា សយ្យាសញ្ញត្ថកាចេតា៑ តេតាហ “អហយ្បិ ហិ, អញ្ញដ្ឋ, ឲចំ ចទាឃី”តិអាឌិ៑ ព្រាហ្មណសយេឃ សិទ្ធត្តិ ព្រាហ្មណលទ្ធិឃា បិកេដិ៑ ចក្លយាតតេឃត ឌាតិចាភាឌិបចិសំឃុត្តំ“សំសត្តិត្វាតិ ឈេដេត្វា, អចិទ្ធដ្ឋ កត្វាតិ អត្ថោ”តិ (ឌី៑ តិ៑ ឌី៑ ១៑១លិលិ) អាចទិឃេតចុត្តំ៑ ព្ពភាតិ បត បេបិត្តកោសុ “បដិក្លូបិត្វា”តិ បិទោធា ឌិស្សតិ, សោ អឃុត្តោច៑ កម្ពាតិ ចេ? ត ហិ បិឡព្ពឃំ ព្រាហ្មណសយឃសិទ្ធំ ចិន្តាចរណ៍ បដិក្លូបតិ, តទេច អញ្ញដ្ឋេត ចិត្តិតំ ចិន្តាចរណ៍ ឈេដេត្វា អចិទ្ធដ្ឋ កត្វា អត្តតោ ចិន្តាចរណ៍ ទេសេតីតិ៑

ចាទោតិ លទ្ធិ, ចឹទេកទោ ចា៑ តេតាហ “ព្រាហ្មណ...បេ...អាឌិចចត”ត្តិ៑ លទ្ធិបិ ហិ ចត្តព្ពត្វា ចចតយេច៑ ព្ពចត្តិ អទ្ធេត្តញ្ញាបតឃឌតឃាឌតាឌិកប្បំ, ត ចេស្សស្ស, ត លត្តិឃស្ស, ត តទេញ្ញាសត្តិ អត្ថំ អាឌិសទ្ទេត សត្តហ្យាតិ៑ សញ្ញត្វាតិ កោត្តចាទយាតចាទេទសុ៑ តត្វាបិ ហិ កោត្តចាទោតិ កោត្តំ អាទព្ភ ចាទោ, កប្បបស្សចិធំ ចដ្ឋតិ, ត កោឃិឃស្សាតិអាឌិចចតត្តិ អត្ថោ៑ យាតចាទោតិ យាត់ អាទព្ភ អត្តក្កិសតបទចព្ភចសេត ចាទោ, ព្រាហ្មណស្សចិធំ ចដ្ឋតិ, ត សុទ្ទស្សាតិអាឌិចចតត្តិ អត្ថោ៑ ឌាតិចាទេ ចិតិពទ្ធាតិ ឌាតិសត្តិស្សិតចាទេ បដិពទ្ធា៑ សញ្ញត្វាតិ កោត្តចាទចិតិពទ្ធាឌីសុ៑ កោត្តចាទចិតិពទ្ធាតិ ហិ កោត្តចាទេ ចិតិពទ្ធា៑ យាតចាទចិតិពទ្ធាតិ យាតចាទេ ចិតិពទ្ធា, សេឃ ហិ ព្រាហ្មណស្សេច អទ្ធេត្តញ្ញាបតឃឌតឃាឌតាទេឃាតិ ឲចំ អត្តក្កិសតបទចព្ភចសេត បចត្តា, តេ យាតចាទចិតិពទ្ធា ច ហោត្តិ៑ អាចាហចិចាហចិតិពទ្ធាតិ អាចាហចិចាហេសុ ចិតិពទ្ធា៑ សេឃ ហិ ចិតិពទ្ធត្តឃចសេត “អទហសិ ចា យំ ត្វំ, ត ចា យំ ត្វំ អទហសី”តិ ឲចំ បចត្តតកា, តេ អាចាហចិចាហចិតិពទ្ធា ច ហោត្តីតិ ព្ពយយត្តសេសំ

ນຕ຺ຖາຍ “ປຸນ ຕເຍາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ອາຈາຣິຍາຈາຣິຍານໍ ຄກາຈຣິກາຈຕ຺ຕໍ “ອນາຄເຕ ວາ ຍໍ ຕໍ, ນ ວາ ຍໍ ຕໍ ອນາຄເຕ”ຕິ ປວຸຕ຺ຕາຍໍ ວຸຕ຺ຕໍ,

ຕເທຕໍ ຂາຕິຈາຄາຣິຫິ ຕີຫິ ປເທຫິ ເຍາເຂຕຕ຺ວາ. ອາວຸຕ຺ຕິອາທິເຕເຍນ ຫິ ຂາຕິຈາຄາຄເຍາ ວິກ຺ກຕ຺ຕຍຕ຺ຕິປກາ. ຕທາ ຫິ ອາຈຣິເຍນ ວຸຕ຺ຕໍ

“ເຍ ປນ ອາຈາຣິຍາຈາຣິຍານໍ, ເຕ ປຸນ ສຸຕ຺ຕນ຺ຕຍນເຍສຸ ‘ອນາຄເຕ ວາ ຍໍ ຕໍ, ນ ວາ ຍໍ ຕໍ ອນາຄເຕ’ຕິ ປຸນໍ ປວຸຕ຺ຕກາ”ຕິ (ທີ. ນິ. ຏີ. ໑.໑໗໕).

ຕຖ຺ຣ ປຸເພ຺ພ ວິຊ຺ຊາຈຣຓໍ ປຸຕ຺ຖໍ, ກສ຺ມາ ຕໍ ປຸນ ປຸຕ຺ຖນ຺ຕິ ເຈາທນໍ ເສາເຘນ຺ເຕາ “ຕທາ ອຍ຺ຍໍ”ຕິອາທິມາຫ. ຕຕ຺ຖ ຍຕ຺ຖາຕິ ຍສ຺ມິໍ

ວິຊ຺ຊາຈຣຓສມ຺ປຕ຺ຕິຍໍ (ອາທິຄຳໂຍສິທ຺ທິ ນຕ຺ຖາຍ ວຸຕ຺ຕໍ. ລກ຺ຂຓາຍາຕິ ສລກ຺ຂາ ອເນ຺ຕາກາຣາ ກຈິສ຺ສາຍ. ຕເທາຕິ ຕາຍ

ວິຊ຺ຊາຈຣຓສມ຺ປທາຍ. ອຈລ຺ລີປີຕິ ອຈຈາສິ. ປເຣຍຕ຺ເຕາ ອວິຊ຺ຊາຈຣຓາທິເຍນ “ວິຊ຺ຊາຈຣຓາທີ”ຕິ ຄເຫຕ຺ວາ ຝເຕາ ຫິ ປເຣຍຕ຺ເຕາ

ວິຊ຺ຊາຈເຣຓາສຸ ວິຄຂິຍາເຕສຸ ເສາ ຕເທາ ຖເຣເຕາ ອປນີເຕາ ນາຍ ເຫາຕິ. ຍຕ຺ຖາຕິ ຍສ຺ມິໍ ປນ ວິຊ຺ຊາຈຣຓສມ຺ປຕ຺ຕິຍໍ

ອຕ຺ຖຕ຺ຖຣວິຊ຺ຊາຈຣຓໍ ນຕ຺ຖາຍ ວຸຕ຺ຕໍ. ຂາຕກກິຣິຍາເຍາເກ ກຍຸປຸປິ ຍຸຊ຺ຊກກິຣິຍາເຍາເກ ກຕ຺ຕາເຍນ ວິປປເຕ຺ຕາ. ປທາຕກິຣິຍາເປກ຺ລາ ຫິ

ກາຣກາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ “ອຍໍ ເຕາ ວິຊ຺ຊາຈຣຓສມ຺ປທາ ຍາຕໍ ຈຕ຺ຕິ”ຕິ. ປຸຈນີທິເສສຸ ສມ຺ປາກຍເຕາຕິ ອາທິສມ຺ປຕ຺ຕາຕເຕາ.

໑໕໘. ກາຍໍ ຈຣຓປຣິຍາປນ຺ນຕ຺ຕາ ຈຣຓຈເຣສຸ ນິທ຺ທາເຣຕ຺ວາ ຈຕ຺ຕິ, ອຍ຺ຍສ຺ສ ປນ ອສຍປຈກາຍຕໍ ນິຈາເຣຕ຺ວາ ສີລຈເຣສຸ

ນິທ຺ທາເຣຕີຕິ ວຸຍຕ຺ຕໍ ວິກາເຣຕ຺ວາ “ຈຣຓປຣິຍາປນ຺ນັ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ (ອາທິຂາເລ (ທີ. ນິ. ໑.ລິ, ໑໑, ໑໗) ວຸຕ຺ຕເຕເຍນ ຖຸນ຺ກາທິເກນ ຕິວິນໍ

ສີລໍ ສີລຈເຣສຸ ຕຈາຕິ ສີລປຣິຍາຍຈເຣສຸ ຕຈ. ກິສ຺ມາ ກິສ຺ມາ ສີລຕ຺ຕິ (ອາທິຄຳຕໍ ຂາຕິສິທ຺ທິ ອທິສຕາທິຍນິຍລກ຺ລໍ ອປຸຍຕ຺ຕຄໍ

ສີລໍ ຕສ຺ມາຕິ ຕທາ ວິຊ຺ຊາຕຕ຺ວາ, ອຕ຺ຕຕິ ວິຊ຺ຊາຕໍ ສີລຍຕ຺ຕຍິ ນິສ຺ສາຍ ລເກ຺ຂຍ຺ຍາຕິ ອທິປ຺ປາເຍາ “ຕຕ຺ຖ ຕເຕ຺ຖ ລເກ຺ຂຍ຺ຍາຕິ ຕສ຺ມິໍ

ຕສ຺ມິໍເຍນ (ອາທິຄຳນຍຍສິເທ຺ທ ສີລຍເຕ຺ຕ ‘ຈຣຓ’ນ຺ຕິ ລເກ຺ຂຍ຺ຍາ”ຕິ (ທີ. ນິ. ຏີ. ໑.໑໕໘) ອາຈຣິເຍນ ວຸຕ຺ຕໍ, ຕເທຕໍ ອຍ຺ຍກທາຍເຍນ

ນາກາຣຈຈຕສ຺ສ ວຸຕ຺ຕຕ຺ຕາ ວິຈາເຣຕຕ຺ວາ, ອທິປ຺ປາຍຍຕ຺ຕຄສ຺ສຕໍ ຈາ ປຸຕໍ. ອຍໍ ປເຕຕ຺ຖ ອເຕ຺ຖາ – ຕຕ຺ຖ ຕເຕ຺ຖ ລເກ຺ຂຍ຺ຍາຕິ ຕສ຺ມິໍ ຕສ຺ມິໍເຍນ

ອຕ຺ຕຕິ ວິຊ຺ຊາຕສີລຍຕ຺ຕປຊິສຍຸຕ຺ຕຍ຺ຍາເນ “ຍຍຍິ ຈຣຓສມ຺ປຕ຺ຕາ”ຕິ ລເກ຺ຂຍ຺ຍ, ຕສ຺ມາ ສີລຈເຣສຸ ນິທ຺ທາເຣຕີຕິ ສຍ຺ຍເຕ຺ຖາ.

ຕທາປສຕ຺ກາຄເຕາ ປນ ວຸປຣິ ຈຣຓຈເຣສຸ ນິທ຺ທາເຣຕີຕິ ຄເສ຺ສເຕ຺ຕາ “ຍໍ ປນາ”ຕິອາທິມາຫ. ຖຸປິຈຈຣຈຕ຺ຕຍ຺ຍາຕນິເທ຺ທຄເຍສຸ

ອຖຸປິຈຈຣຍ຺ຍາຕາຕຍິ ນິເທ຺ທສກາຈາປຕ຺ຕິເຕາ “ອຍ຺ຍປິ ສຍາປຕ຺ຕິເຍາ ‘ຈຣຓ’ນ຺ຕິ ນິທ຺ທາຕິຕາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕານິປິ ຫິ ອຍ຺ຍສຍຕາຍ

ຈຕ຺ຕຍ຺ຍາຕາເຕຈາຕິ. ນິທ຺ທາຕິຕາຕິ ຈ ອເສສເຕາ ນີຫຣິຕ຺ວາ ກຫິຕາ, ນິຄສ຺ສິຕາຕິ ອເຕ຺ຖາ. ວິປສ຺ສນາຍາຓເຕາ ປນາຕິ “ເສາ ປຸນ

ສມາຫິເຕ ຈິເຕ຺ຕ ປຣິສຸເທ຺ທ ປຣິເຍາຄາເຕ ອນຄ຺ຄເຓ ວິຄຕຸປກ຺ກິເລເສ ມຸທຸພູເຕ ກມ຺ມນິເຍ ຝິເຕ ອາເນຊ຺ຊປ຺ປເຕ຺ຕ ຍາຓທສ຺ສນາຍ ຈິຕ຺ຕໍ

ອພິນີຫຣຕິ ອພິນິນ຺ນາເມຕີ”ຕິອາທິນາ ນເຍນ ວິປສ຺ສນາຍາຓເຕາ ປຖາຍ.

ຈຕຸອປາຍມຸຂກະທາວຓ຺ຓນາ

໑໖໐. ອນຍ຺ຍາປຸຣເຕ຺ຕາຕິ ອາຣກ຺ຂຕ຺ວາປິ ນຍ຺ຍຊ຺ຊິຕຸຍສເກ຺ກາເຕ຺ຕາ ອຈິສທຍາເຕາຕິ ອາຣກ຺ຂຕຸເຍນ ອສເກ຺ກາເຕ຺ຕາ “ຕາປີ”ຕິ

ຕາປສປຣິກ຺ຂາເຣສ຺ສຕໍ ອທິຈຈຕໍ, ເສາ ຈ ອເຕກເກເຕາຕິ ວິຄຂິຕ຺ວາ ຄສ຺ສຕໍ “ອຣຓີ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ອຣຓີຕິ ເທວ຺ທຸປຣິຍຈເຣສຸ

អក្កិឈយភកំ អនេសិត្វយំ ពយល្ហលុតិ ក្យល្ហិកា ស្ុខាតិ ទេហាយភត្តិ ស្ុខាសទេក្ខា ហិ ទេហាយពយុតិ ហញ្ញត្ថាឌិតយុទ្ធទលត្ថំ ពពោងត្ថិយំ ចត្តតិ

ឃឆា ចំ ក្ងងកត្តស្ុទេត្ត “បដេយា ចា ក្ុតិទេឃា ចា ស្ុខំ បក្កហ្លត្ថាភ”ត្តិ (ឌី ភិ ១.១៦១) តដា ហិ ត្ថយឃ្វិទេឃច ដាទេភ អាចទិទេឃត ក្ុត្តំ

“ស្ុខាតិ កត្ថិ”តិ (ឌី ភិ ខី ១.១៥០) ហញ្ញត្ថាឌិភំ ស្ុលក្កហលត្ថំ ខាឃតិតិ ហិ ស្ុខា ទោចិ បត ត្ថយយត្ថយចិចាទេត្វា ព្យត្ថត្វទេយច

ពទេហត្វា “ស្ុខិ”តិ បដេត្តិ, តេឃ្យត្តទេយច អាចទិទេឃត តឆា អចល្ហិតត្តា ចយតិ អងតីតិ ចយទេរា, យិពចិទេសទេឃា, តស្ស ចាទេលភ ពតា

ពិឌនី ចាយទា អាឌិសទេក្ខភ តិងល្ហតិឈខិពាឌិភិ សក្ខាល្ហាតិ ក្យត្ថិទេតភ ចត្ថាកាទេភ ខាឃតីតិ កាទេខា ឃឆា “កាលចលា”ត្តិ; ពចតិ ភាទំ

ពាត្ថតិ ឲត្វាតិ ចា កាទេចា ក្ុចិឈយ្យិ ហិ បដេយិត្ថត្តិ សទ្ធចិក្ខា លាទិភទិតត្តិ លាទីហិ បទិប្ុល្ហា ឲទេពាភ ចិ-កាទេភ បងំ ចទេត្ថត្វា “លាទិចិចិង”ត្តិ

បដេត្ថាភំ ចាទេង សយុក្ខឃសយាទេសភ អត្ថំ ងទេស្សទេត្តា “ទេឃ បភា”តិអាឌិយាហ

តត្ថ ក្ខបសយត្តស្ស កិក្ខុទេភា សាសភិទេពាបិ ទេឃា ទេពាចិ អត្ថបសយទេត្តា អត្ថទេតា បទិចាទេពាច ទេហាតិ អបិ តិលាសចសាយទេលទេរា, កិយក្ខិ

បត ឌាហិទេពបត្ថខិទេតតិ អត្ថទេឃាកំ បតិ តត្ថ ចិទេសសំ ងទេស្សតុំ “កាយក្ខា”តិអាឌិ ក្ុត្តំ ក្ុត្តភទេឃតាតិ “ពយ្យិឃ...ទេប...

ចត្តពទលចទេសតា”តិ ឲចំ ក្ុត្តភទេឃភ អទេតពសតសហស្សសំចទេចិភឃសយាឌាភចទេសភ ក្ខបសយត្តកាចស្ស ចិសិទ្ធកាចទេតា

តិលាសចសាយទេលទេរាបិ ប្ុក្ខុត្តភិក្ខុទេភា បទិចាទេពាតិ ក្ុទេត្តា

“ភចទេពាខិសហស្សាភិ, អសិតិសតទេពាខិទេឃា;

បត្ថាសសតសហស្សាភិ, លត្តិំស ច ប្ុភាបទេរ;

ឲទេត សំចទេចិភឃា, សត្តទេត្តភ បពាសិតា;

ទេបឃ្យាលយុទេលភ តិក្ខិត្វា, សិក្ខា ចិភឃសំចទេរ”តិ (ចិស្ុទ្ធិ ១.១០; អប អដ្ឋ ១.៣៥; បដិ ម អដ្ឋ ១.១.១៧);

ឲចំ ក្ុត្តប្បភោភំ អទេតពសតសហស្សាភំ សំចទេចិភឃាភំ សយាឌាឃ សិក្ខទេភភ ក្ខបទិក្ខតា អក្កក្ខតា សយ្យាភតិ ហិ ក្ខបសយ្យា, តាឃ ទេចស

ក្ខបសយ្យាឃ ប្ុក្ខុត្តភិក្ខុ ក្ខបសយ្យទេត្តាតិ

អឃំ បភាតិ ឃឆាក្ុត្តលក្ខទេលា តាបទេសា តាបសា ហិ ពយុចាឌិពិទិឃចាឌិទេតា, ភ សាសភស្ស បដិសិក្ខុតា, ឃទេតា ទេភសំ

បត្ថខិត្យាពតាភំ ចិភាច តិត្ថិឃបទិចាទេសភ លត្ថទេព បត្ថត្ថា អត្ថត្ថាតា តទេបិ ឲទេតសយតីតិ តាបសា ត-កាទេស្ស ងិលំ ពត្វា

“ទេលិយសា”តិអាឌិស្ុ ចិឃ ហិ ស-បក្ខយិត្ថត្តិ សទ្ធចិក្ខា ត្ថងំ ក្ុត្តំ ទេហាតិ – ពាយំ តិលាសទេចាបិ សាយទេលទេរា ប្ុក្ខុត្តភស្ស កិក្ខុទេភា អត្ថទេតា

បទិចាទេពាច ទេហាតិ, ទេសា បត ចត្តពទលយទេត្តភត ច បទិចាទេពា, ភ លិយពភាទេចភ តាបទេសា ត្យ ក្យលចទេសភ ទេចច

ទេចឃ្យាចក្ខពទលចទេសភ ច លិយពភាទេចភត ច បទិចាទេពា, ភ ចត្តពទលយទេត្តភ, ឲចយិទេយសំ ភាភាពទេលំ សត្ថាឃ តាបសទេស្សច

បរិចារកថា វុត្តាតិ។

“កង្ខា”តិអាទិនា ចោទកោ ការណំ ចោទេតិ។ “យស្មា”តិអាទិនា អាចរិយោ ការណំ ទស្សេត្វា បរិហរតិ។ ឯវំ សង្ខេបតោ បរិហរិតព្វំ វិវរិតុំ “ពុមស្មិំ ទីញ្ញ”តិអាទិ វុត្តំ។ អសក្កោន្តត្តិ អសមត្ថេន វិប្បដិបជ្ជតិ អលជ្ជី។ ហុរសាទុមត្តិ ហុរសារាទិ មត្តកេន អក្ខិបិត្វា កាយកម្មំ ពាហុជនសមុដ្ឋាតិ មហាជនេន សង្គសមុដ្ឋា។ អញ្ញាតិ អបរេ ភិក្ខូ ភាសាតិ តាបសបព្ពជ្ជាយ។ ឥតរេន សហ ចរន្តីតិ សលក្ខណារិតោ, យថាកាមំ បដិបត្តិកាតិ វុត្តំ ហោតិ។ អនុសិក្ខន្តោតិ ទិដ្ឋានុគតិយា សិក្ខន្តោ។ តាបសាច ពាហុកា ហោន្តិ, ន ភិក្ខូ។

ព្យាលបិដកានំ និព្ពានំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ។ ពាហុជ្ជកព្យាបនត្តំ ពាហុតោ ជនស្ស វិប្បន្នត្តំ។ អក្កិសាលត្តំ អក្កិហុត្តសាលំ។ នានាទារូហីតិ បលាសរុក្ខទណ្ឌាទីហិ នានាវិធសមិធាទារូហិ។ ហោមករណវសេនាតិ យញ្ញករណវសេន។

រូទកវេសេត្ថ បិតាកាទិ។ តេនាហ “បីតិំ រូបព្រេបត្វា”តិអាទិ។ ពំ កត្ថចិ ឆា យាតិ តណ្ហាលីនំ ចាតិ សង្គន្តោ។ អដ្ឋិលយាគុ នាម តក្កាទិអដ្ឋិលសំយុត្តា យាគុ។ តណ្ហាទីហិ អាមិសតដ្ឋេតោ វីចរាទិ អាមិសំ នាម។ ចណ្ឌិយាតិ វិក្ខតិក្ខាទិចណ្ឌិយា។ ព្យដ្ឋំ សណ្ឋេបតីតិ ឆនំ បតិដ្ឋាបេតិ។ យថាវុត្តមត្តំ បិណ្ឌបាតំ និទស្សនមេត្តន វុត្តន្តិ អាហ “ពុទ្ធំ បនស្ស បដិបត្តិមុខ”ន្តិ, ពុទ្ធំ បន បិណ្ឌបាតំ អស្ស វត្តុកស្ស បុគ្គលស្ស កោហញ្ញបដិបត្តិយា មុខមត្តន្តិ អត្ថោ។ កង្ខាតិ ចេ? សោ ហិ នានាវិធេន កោហញ្ញេន លោកំ វិម្ហាបយន្តោ តត្ថ អត្ថតិ។ តេនាហ “ពុមិនា ហី”តិអាទិ។ ឯវន្តិ “តត្ថ បីតិំ រូបព្រេបត្វា”តិអាទិនា វុត្តនយេន។

“សព្ពាបិ តាបសបព្ពជ្ជា និដ្ឋា”តិ ឆមុនិដ្ឋានភេទេន ទស្សិតមេវ បុគ្គលិនិដ្ឋានភេទេន វិវរិតុំ “អដ្ឋវិធា ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ ខលិនិស្សយមនុស្សានំ សន្តិកេ រូបតិដ្ឋិត្វា វីហិមុគ្គមាសតិលាទីនិ ភិក្ខាចរិយនិយាមេន សង្កឌ្ឍិត្វា រូឡ្ហានំ រូឡ្ហា, សា ឯវ ចរិយា វុត្តិ ឯតេសន្តិ រូឡ្ហាចរិយា។ អគ្គិបក្កិកាយ កត្តកិច្ចាយ វីវន្តីតិ អគ្គិបក្កិកា, ន អគ្គិបក្កិកា អនគ្គិបក្កិកា, តណ្ហុលកិច្ចាយ ឯវ វីវិកាតិ វុត្តំ ហោតិ។ រូឡ្ហាចរិយា ហិ ខលិនិនំ កត្វា រូបតិដ្ឋិត្វា មនុស្សេហិ និយ្យាមានំ ខលគ្គំ នាម ឆណ្ណំ បដិគ្គណ្ហន្តិ, អនគ្គិបក្កិកា បន តាទិសមេវ បដិគ្គណ្ហិត្វា តណ្ហុលមេវ បដិគ្គណ្ហន្តីតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។ ន សយំ បចន្តីតិ អសាមបាកា, បក្កកិច្ចាយ ឯវ វីវិកា។ អសមា វិយ គដ្ឋិតោ មុដ្ឋិប្បមាណោ បាសាណោ អសមុដ្ឋិ នាម, តេន ចរន្តីតិ អសមុដ្ឋិកា។ ទន្តេន រូប្បាដិតំ វក្កលំ រុក្ខត្តចោ ទន្តវក្កលំ, តេន ចរន្តីតិ ទន្តវក្កលិកា។ បវត្តំ រុក្ខាទិតោ បតិតបតិតំ ផលំ ភុញ្ជន្តិ សីលេនាតិ បវត្តផលភោជិនោ។ បណ្ឌុបលាសសង្ខស្ស ឯកសេសនយេន ទិដ្ឋា អត្ថោ, ខីណ្ណតាយ បណ្ឌុភូតំ បលាសវណ្ណំ ខីណ្ណបក្កាកាវេន តំសទិសំ បុប្ផផលាទិ វាតិ។ តេន វុត្តំ “សយំ បតិតានេវ បុប្ផផលបណ្ឌុបលាសាទីនិ ខាទន្តា យាបេន្តី”តិ, (ទី· និ· អដ្ឋ· ១.១៥០) តេន វុត្តន្តិ បណ្ឌុបលាសិកា, សយំបតិតបណ្ណបុប្ផផលភោជិនោ។ ព្រាហ្មណេ តេ អដ្ឋវិធេបិ សរូបតោ ទស្សេតុំ “តត្ថា”តិអាទិ វុត្តំ។ កោលិយជដិលវត្ថុ ខន្ធកវណ្ណនាយ (មហាវ· អដ្ឋ· ១០០) គហេតព្ពំ។

សង្កឌ្ឍិត្វាតិ ភិក្ខាចរិយាវសេន ឯកជ្ឈំ កត្វា។

តណ្ឌុលកិណ្ណន្តិ តណ្ឌុលយេវ កិណ្ណំ។ កិណ្ណិតព្ពា យាចិតព្ពា, កិណ្ណំ អយន្តិ វា កិណ្ណាតិ ហិ កិណ្ណាសទ្ទោ តណ្ឌុលិទីសុបិ និរុឡ្ហោ។ តេន វុត្តំ “បចិត្វា បរិភុញ្ជន្តី”តិ។

កិណ្ណាបរិយេដ្ឋិ តាយ ទុណ្ណាតិ បទេសំ គេហតោ គេហំ គន្ត្វា កិណ្ណាយ បរិយេសនា តាយ ជីនវុត្តិការេន ទុណ្ណា។

យេ បន “បិសាលស្ស បរិក្កហោ តាយ ទុណ្ណោ បព្ពជិតស្សា”តិ ឥតេ្តហេវ រូប្យាដោ្ឋា លោកត្តិ, តេ ឥត្តវកណ្ណលិកា តាយាតិ អយំ អដ្ឋកថាយុត្តកតេយា។

បណ្ឌុបលាសសទ្ទោ បុប្ផផលចិសយោបិ សទិសតាកប្បតោតាតិ ទស្សេតិ “បុប្ផផលបណ្ឌុបលាសាទីនី”តិ វុត្តិតា។

តេតិ បណ្ឌុបលាសិកា។ តិទស្សតយត្ថយេតំ អវេណ្ណាសយ្យិ តថា កោទសព្ពុនតោ។ បិបុលតដ្ឋានតិ គហេត្វា សយ្យាបុលតដ្ឋានេ។ ឲកាវុណ្ណតោតិ បវយំ រូបកតវុណ្ណតោ។

កវយេត្តាវតា សត្តាបិ តាបសបព្ពជ្ជា តិទ្ធិដ្ឋាតិ វេទតា ន តាវ ចិសោធិតាតិ អាហ “វុយា បតា”តិអាទិ។ វត្តហិយេវាតិ “លាទិចិឆយាទាយា”តិអាទិនា វុត្តាហិ បវត្តផលភោជតិកា, កន្ទមូលផលភោជតិកា, អព្ភោកាសិកា, អាការិកា វេតិ វត្តហិ ឲវ តាបសបព្ពជ្ជាហិ។ អការំ ភជត្តីតិ អការំ តិវាសភាវេត រូបកច្ឆត្តិ។ វុយិតា ហិ “វត្តារំ អការំ ករិត្វា អច្ឆតី”តិអាទិនា វុត្ត វុត្តាយ វត្តត្វាយ តាបសបព្ពជ្ជាយ តេសយវទោលតំ ទស្សេតិ។ ឲវយិតទេសុបិ បដិលេយតោ យោជតា វេទិតព្វា។ អក្កិបរិវរលវសេត អព្ភោកាសំ ភជត្តិ។ ឲចំ បត តេសយវទោលតំ វទេត្វា តទត្ថុបំ វុយេសយ្យិ បវច្ឆំ ទុចិលតំ ទស្សេតីតិ ទដ្ឋព្វំ។

១៥០។ អាចរិយេន បេក្ខិសនាតិតា សហ បចត្តតីតិ សាចរិយកោ, តស្ស អបាយយុលយ្យីតិ ចិតាសការលយ្យិ។ បវោច ចិត្ថាវលសយ្យាយ សត្តិស្សេតិ បិ-សទ្ទោ កវហាយំ។ តេន វុត្តំ “អបិ តុ ត្វំ វុយាយ អត្ថុទាយ ចិត្ថាវលសយ្យាយ សត្តិស្សសិ សាចរិយកោ”តិអាទិ។ តព្ពាយដ្ឋកថាយុត្តកតេយា – “តោ ហិតំ គោ គោតយា”តិ សត្តិស្សតំ បដិក្ខិបិត្វា អសត្តិស្សតាការយេវ ចិភាវេត្វា “គោ វាហ”ត្តិអាទិ វុត្តំ។ សាចរិយកោ អហំ គោ វ កិទិសោ ហុត្វា អត្ថុទាយ ចិត្ថាវលសយ្យាយ សត្តិស្សាមិ, អត្ថុទា ចិត្ថាវលសយ្យា កា វ កិទិសា ហុត្វា សាចរិយកោ យមិ សត្តិស្សតិ, អារកា អហំ...បេ... សាចរិយកោតិ សហ បិធេសេសត យោជតា។

១៥១។ អបិចេ ចិតាសតុបិចេ តិឃុត្វា អាបាយិកោ។ តត្ថាចំ ត បរិបូរេតិ បរិបូរេត្វំ ត សណ្ណាតីតិ អបរិបូរយាតោ, តត្ថាវេត អបរិបុណ្ណាតិ អត្ថោ។ អត្តតា អាបាយិកោត ហោតត្តតាបិ តត្ថាចំ អបរិបូរយាតេត បេក្ខិសនាតិតា ឲសា វាវា ភាសិតាតិ អត្ថោតា សព្ពត្ថា កត្វត្វ វេចំ បច្ចត្តវចត្តិ អាហ “អាបាយិកោតាបិ អបរិបូរយាតោតា”តិ។ អបិច អត្តតា អបរិបូរយាតេត អាបាយិកោតាបិ

នយំ អបរិបុរយាគាបរិយេសេន ហុត្វាបិ បេឡិក្ខូរសាតិកា ឧសា ចាចា កាសិតាតិ អត្ថយុត្តិតោ ឌ្ឋត្វេក្ខូតលក្ខណេ ឧចតំ បច្ចត្តចនត្តិបិ ឧចំ ចុត្តំ អញ្ញោ ហិ សង្គ្រហយា, អញ្ញោ អត្តគ្រហយាតិ ឯកំ បត “កាលេត្វេច ធនស្សតំ ឧចំ ចុត្ត”ន្តិ ចនត្តិ, តនយុត្តេយេច បន្ធូយស្ស កត្វាបនេត សយាគត្តត្តា, សយាគត្វាគច្ចា បកាត់ អញ្ញាយញ្ញា កាលេកាចាតុបបត្តិតោ, អលយតិបបច្ចោគ។

បុព្វេកសិកាចាតុរយាកេចណ្ណនា

១៥០។ ឋិយតោតិ ឥត្តិ, សា ឧច ឥត្តិកន្តិ អាហ “ឋិត្តក”ន្តិ។ អធាតុកាយយ្យិ ធាតុកាយំ កត្វា សយុលា បរយាចន្ទេតិ សយុព្វហំ កនេរាតិ ឧតាយាតិ សយុលាចន្ទេតិ។ តេតគាហ “ត ឆេយ៉ីតិ ចត្តំ ត សកោ្កាតី”តិ។ បុគ តស្សាតិ ព្រាហ្មណស្ស។ ការលាត្ថុបំ រាជូតំ បុណ្ណបត្តត្តិ អាហ “កប្ពា ទេយឋិត្វោ”តិ។ សន្ទបលិតក្កន្តិ ឆោតសន្ទបិច សេតក្កន្តិ។ សេតបេឡិក្ខូរឌេតតោ ក្បូលសយាគកាយត្វា ឧចយាហ។ អត្ថកន្ធតីតិ បរយត្ថុបត្តតិ។

យធិ ក្ខុចិឆេតបិ ការរលេត រាជា ព្រាហ្មណស្ស សយុលាកាចំ ត ឆេតិ, អច កប្ពា តក្ខុបសក្កយតំ ត បដិក្កិត្តន្តិ អាហ “យប្ពា បគា”តិអាទិ។ “រេចត្តចិន្ទោយាតិ គីតិសត្វេ”តិ (ឌី៍ តិ៍ ឌី៍ ០។១៥០) អាចរិយេយត ចុត្តំ។ តេហិន្ទាបិ ព្រាហ្មណលចណ្ណនាយំ ឧចំ ចុត្តំ “រេចត្តចិន្ទោតិ អត្ថរេយ្យាយាសុរក្ខរាឌសត្វាឌីគីតិសត្វោ”ន្តិ (ឌី៍ តិ៍ អដ្ឋ៍ ០។១១) ក្ខុស្សរេយត្វ តិរោកាលេហិយំ។ តេតគាហ “សាលិបិការស្ស អន្តោ ធត្វា”តិ។ អត្ថសង្គេត បគ តត្ថរចេត បឆេ ចន្ទិយយាតេ ក្ខុស្សត្តិ យចា “ចតន្តោ”តិ។ “បយាតត្តិ សង្គំ, សស្សតិកំ ចា។ តេតគាហ អតិហរិត្វា ឌិត្ត”ន្តិ អាចរិយេយត ចុត្តំ, តប្ពា យតាកត្តសង្គេបត ចា តិច្ចកត្តសង្គេបត ចា អតិហរិត្វា ឌិត្តំ កិក្កិត្តិ អត្ថោ ទេចឌិតន្ធោ។ “អយំ បគា”តិអាទិ អត្ថាបត្តិចចតំ តិដ្ឋត្តិ តិច្ចយំ កប្ពា បគ កកចា ព្រាហ្មណស្ស ឧចរ្ទបំ អយតាបំ យយុចចតំ អចោចាតិ ចោធតំ ការលំ ធនស្សត្វា សោរឆេតំ “ឌ្ឋធំ បគា”តិអាទិ ចុត្តំ។ រហស្សយ្យិ បដិច្ចត្តយ្យិ យយុចចតំ បកាសេសីតិ សម្ពន្ធោ។

១៥៥។ រាជាសតំ គាយ ហត្ថិក្ខូត្តបនេសំ សន្ធាយ “ហត្ថិកឹចាយ ចា គិសិនេ្តា”តិ បឡិព្វត្ថយំ ចុត្តំ។ រធ្មបត្វេទតិ រចស្ស ក្តបរិ អត្ថទិតបនេសេ។ តេតគាហ “រចយ៉ី”តិអាទិ។ ក្កកុក្កតេហីតិ ក្កកុតាគយតិសេយត ក្កកុតេហិ។ ត ហិ ចិន្ធាសយាសោ លេកិកេហិ អតិយតោតិ។ ទញ្ញោ អបច្ចុំ រាជញ្ញោ, ឆាហុកត្តំ បតិ, ឧកេសសគេយត ចា “រាជញ្ញោហី”តិ ចុត្តំ។ បឡិដយត្តគត្តិ បការសត្តំ យត្តតំ តនេចិឆាឌិបេ្យតំ, ត រហស្សយត្តតំ ស្វុត្តាឌីហិបិ ស្វុយ្យាគស្ស ឌ្ឋត្ថិតត្វា។ តេត ចុត្តំ “អច អាកន្ធេយ្យ ស្វុទ្ធោ ចា ស្វុទ្ធាសោ ចា”តិអាទិ។ តាឌីសេហិយេចាតិ ទញ្ញោ អាការសឌីសេតេច។ តស្សត្ថស្ស សាឆតសយត្វំ ចចតំ ទញ្ញោ កលិតំ យចា, តចា សោបិ តស្សត្ថស្ស សាឆតសយត្វេយច កលិតំ ចចតំ អបិត្ កលាតីតិ ឈេរេឌតព្វោ។

១៥៥។ “បចត្តាទេរា”តិ ឧតស្ស បិចចតកាតេច ចត្តាទេរាតិ សង្ខតោ អត្ថោ។ យប្ពា បគ តេ តចាក្ខុតា យត្តាតំ បចត្តកា គាយ, តប្ពា អឆិប្បាយតោ អត្ថំ ធនស្សតំ “បចត្តយិតាទេរា”តិ ចុត្តំ។ ចសង្គេត, ហិ តុបច្ចយេត ច “ចត្តាទេរា”តិ បនសិទ្ធិ, តចា ចតុសង្គេត “បចត្តយិតាទេរា”តិ។ ឌ្ឋធំ អាចរិយស្ស (ឌី៍ តិ៍ ឌី៍ ០។១៥៥) ច អាចរិយសារិបុត្តត្ថេរស្ស ច យតំ។ ចតុសង្គេតេច “បចត្តាទេរា”តិ បនសិទ្ធិ

ជស្សតីតិបិ ពេធិ ចនត្ថិ។ បកខ្ខយស្ស ឥល្យានិកាលតត្ថា “យត្តយេចា”តិ ចុត្តំ។ “ឃុខ្ខេ ទាហិ កត្វា ឧទេហា ការិតថ្លាងេ្ខត យត្តា ឲច ចំ ចំ
អត្តបដិបត្តិហេតុតាយ បន”ត្ថិ ហិ ឥល្យានិកាលំ ហោតិ, អតុបតីតាយាឆារលតាយ ឧហស្សការេចត ចត្តត្ថាយ យត្តតកិរិយាយ
បកយនិកឲ្យបិយត្តិបិ យត្តបកត្តិ អដ្ឋកធាឲ្យត្តកោ តយោ។ កឹតត្តិ កាយតចសេត សញ្ញាយិតំ, កាយតឲ្យិឆ
ឋកត្តាតុកត្តានិសឧសយ្យាកតចសេតច អធិប្បេតត្ថិ ចុត្តំ “សឧសយ្យត្តិចសេតា”តិ។ បិចចតការេចត អញ្ញោសំ ចុត្តំ។ តយញ្ញោសំ
ចាកាបតចសេត ចានិតំ។ សក្កហេត្វា ឋបទ្ទុបរិ សញ្ញាឲ្យហាចសេត សឲ្យបញ្ញឲ្យហំ។ ឰទុចេកយទុចេកសាយចេកានិចសេត, តត្វាបិ បច្ចេកំ
យត្តព្រាហ្មានិចសេត, អញ្ញាយាតុចាកានិចសេត ច ទាសិកតំ។ យធាចុត្តតយេតច បិណ្ឌំ កត្វា ដបិតំ។ អញ្ញោសំ ចានិតំ អតុចាចេត្តីតិ
អញ្ញោសំ កឲ្យក្ខតាតំ តេហិ ចាចាបិតំ យត្តបធំ ឲតទហិ ព្រាហ្មណា អញ្ញោសំ អតុចាចាបេត្តិ។

តេសត្តិ យត្តកត្តតំ។ និត្តចក្ខុបរិកណ្ឌំ យធាកឲ្យបកោតាលំ, បច្ចក្ខតា ឥស្សតេដ្ឋត និត្តចក្ខុសនិសច្ចា បុទ្ធោតិចាសាតុស្សតិតាលំ សន្ធាយ
“និទ្ធោត ចក្ខុតា”តិ ចុត្តំ។ អតោ និត្តចក្ខុបរិកណ្ឌត យធាកឲ្យបកោតាលេត សត្តាតំ កឲ្យស្សកតានីតិ ចេច និត្តចក្ខុសនិសេត
បុទ្ធោតិចាសាតុស្សតិតោលេត អតីតកប្បេ ព្រាហ្មណាតំ យត្តដ្ឋោតចិធិច្ចា ឌុលេកត្វាតិ អត្តា កេហតទ្ធោ។ ទុបយេច ហិ បច្ចុប្បត្ត
និត្តចក្ខុស្ស អារឲ្យណត្តិ តយិឆ អដ្ឋាតកតំ ហោតិ។ បិចចតេត សហ សំសត្តិត្វាតិ ឃំ កស្សបសឲ្យាសញ្ញេត្ត ចុត្តំ ចដ្ឋសត្តិស្សិតំ ចចតំ, តេត
សហ សំសត្តិត្វា អចិទុទ្ធិ កត្វា។ ត ហិ តេសំ ចិចដ្ឋសត្តិស្សិតោ អត្វា បច្ចក្ខតោ ហោតិ។ កត្តិស្វតិ បដ្ឋកដ្ឋខាត្តចសេត សក្កតកាសាយ ខាត្តិស្វ។
អបរា បទេតិ អដ្ឋកានីហិ អបរា អញ្ញោបិ បទេ បត្តិយា ឌក្កាកទាឌកាលិនីសុ ឋប្បត្តា។ បិណាតិបិតានីតិ បក្ខិបិត្វាតិ អដ្ឋកានីហិ
កត្តិតយត្តបកេស្វច បិណាតិបិតានិកិលេសសត្តិស្សិតបកាតំ តត្ត តត្ត បក្ខិបតំ កត្វា។ ចិទុតេទ្ធ អកំស្វតិ សុត្តតិបិតេ ព្រាហ្មណឆឲ្យិកសុត្តានីសុ
(សុ។ តិ។ ព្រាហ្មណឆឲ្យិកសុត្ត) អាកតតយេត សំកិលេសិកត្តនីបតតោ បច្ចតឹកក្ខុតេ អកំសុ។ ថ្លសឹតិ តិតស្សតយត្តំ។ “ថ្លសិ ចា ថ្លសិត្វាយ
បដិបតោ្ត ចា”តិ ហិ ចត្តត្តំ។ កស្វា បតេត្វ បដិញ្ញាកហលចសេត តេសតាតសាតបតិតំ ត កទោតីតិ អាហ “ថ្លឆ កកចា”តិអានិ។ ថ្លឆាតិ
“ឥយាហំ យតេ្ត អធីយាមិ, ‘សាចទិយកោ’តិ ត្វំ យញ្ញាសិ”តិ ចុត្តដ្ឋានេ។ បដិញ្ញា អក្កហេត្វាតិ យធា ហេដ្ឋា បដិញ្ញា កហិតា, តធា “តំ កិំ
យញ្ញាសិ អយ្យដ្ឋ, តាចតា ត្វំ កចិស្សសិ ថ្លសិ ចា ថ្លសិត្វាយ ចា បដិបតោ្ត សាចទិយកោតិ, តេតា ហិធំ តេកា កោតយា”តិ ឲចំ ថ្លឆ បដិញ្ញា
អក្កហេត្វា។

១៥០៌ តិរាយកន្ទាតិ កិលេសាសុចិចសេត ចិស្សកន្ទទហិតា។ អតិត្តិកន្ទាតិ ថ្លតឹតំ កន្ទយត្តស្សបិ អចិសហតេត ថ្លតិ្តកន្ទទហិតា។
ឧឌោឌល្លឆទាតិ បកតិឧឌេសេកានិឌល្លឆទា។ បិកាទបុទិសក្យត្តិតិ បិកាទាចទលំ, បុទិសាចទលច្ចា។ ឲត្វ បត “តិរាយកន្ទា”តិ ឲតេត តេសំ
ឥសត្តំ ព្រាហ្មណាតំ ចិក្ខុមិ្ពតកិលេសតំ ឥស្សតិ, “អតិត្តិកន្ទា, ព្រាហ្មចារិតោ”តិ ច ឲតេត ឲកចិហារិតំ, “ឧឌោឌល្លឆទា”តិ ឲតេត
យណ្ឌតចិក្ខុសតាកាចំ, “អទញ្ញាយតតេ បត្តតបិទេសុ ចសិំសុ”តិ ឲតេត យតុស្សុបចាទំ បហាយ ចិចិត្តចាសំ, “ចតមូលបលិហារា ចសិំសុ”តិ
ឲតេត សាលិមំសោទតានិបណីតាហារ បដិក្ខេបំ, “យកា”តិអានិតា យាតចាហតបដិក្ខេបំ, “សត្តនិសាសុ”តិអានិតា ទក្ខាចទលបដិក្ខេបំ។
ឲចច្ចា ឥស្សតោ្ត មិច្ឆាបដិបកាបក្ខំកំ សាចទិយកស្ស អយ្យដ្ឋស្ស ចុត្តិ ឋបិកាយ សឲ្យាបដិបកាបក្ខិកាបិ តេសំ ព្រាហ្មណាតំ ចុត្តិ
អទិយចិតយេ សឲ្យាបដិបត្តិ ឋបិកាយ មិច្ឆាបដិបកាយេច។ កធញ្ញាតាយ តេ កចិស្សតិ សល្លេខបដិបត្តិយុត្តតាតិ។ “ឲចំ សុ តេ”តិអានិតា
កកចា អយ្យដ្ឋំ សត្តខេ្ខត្តា តិក្កហ្យាតីតិបិ ចិការេចតិ។ ថ្លនញ្ញាចក្ខុយាតាយ បិឲ្យថ្លយា បិណ្ឌត្វឥស្សតត្តិ។

ទុស្សបដិកា ទុស្សបដំ៍ ទុស្សកលិបេិ ទុស្សចេលិ៍ ចេចេកហិតិ ចេចកបដេកហិ, ទុស្សេហិ សំចេចេត្វា កតភយិតមចាសុកាហិតិ ទុត្តំ ហោតិ៍ កប្យេតុត្តិ កត្តទិកាយ លិត្តិតុំ៍ កប្យិតចាលេហិតិ ឲត្តាបិ ឲសេច តយោ៍ “ត កិក្លចេ យស្សុ កប្យាបេតត្ថា”ត្តិអាឌឹស្ទុ (ធ្នូអច៍ ១លិ៍វ៍) ចិឃ ហិ កបុសង្កោ លេឆតេ ចត្តតិ៍ ឃុត្តដ្ឋាតេស្ទុតិ កឹចាឝឹសចាលឌឹស្ទុ៍ ចាលិតិ តេមុ ផាតេស្ទុ ឌាឃយាតា លេយា៍ សហឆទលាចសេត, ផាតឹតាយេត ចា “ក្យត្តចាលិ”តិ ទុត្តា៍ កោឌិ បត “ចាត្យអឃុត្តត្តា”តិ បិធំ កប្យេត្វា ចាត្យអទ្វបឃុត្តត្តាតិ អត្ថំ ចឆត្តិ, បិត្យត្ថឃាតបេក្លតយេច តេមំ ឆោសោ៍ “ក្យត្តចាលេហិ ចត្យអចាសេឆឹ”តិ បិត្យត្ថឃំ ទុត្តំ៍ សយត្តាតកាទត្តិ តកាស្សុ សយត្តតោ៍ បិកាស្សុ អឆោកាកេ កតស្វុឆាកយ្វំ ផាតំ តកាស្សុ សឃឹប កត្តត្ថតោ, ដ្ឋបកាកោលោតោ ឆ “ដ្ឋបកាទិកា”តិ ទុទ្ធតិ៍ តកាស្សុ ដ្ឋបកាទិកា ឲតាសត្តិ តកាទ្វបកាទិកាយោ, ទាឌឆាតឹអបេក្លាឃ ត្ថតិ្តលិក្តតិឆ្គសោ៍ តេតាហ “ត្ថឆ បតា”តិអាឌិ៍ យតឹតិ ចិចិកិន្ទាចសេត អតេកំសិកឌាតតា៍ ដ្ឋបទិ ឆេសតាឃ អចឌ្ឍកាលំ ឆស្សេត្តា “ត្ថធំ កកចា”តិអាឌិយាហ៍ បិត្យត្ថឃំ សោ យំ បតេញ្សាតិ សោ ឌតោ យំ បុន្ទាចសេត សោឆេយ្យ៍ អហំ ចេឃ្យាកលោត សោឆេស្សាឃឹតិ អហយ្យិយំ ចិស្សុឌ្ឍាចសេត សោឆេស្សាឃឹតិ ឃធាហេយឌិកាចសេត អត្វោ ចេឌិតត្ថោ៍

ចេ្លលក្លលាឆស្សតចល្លកា

១ប័លិ៍ “តិសិត្តាត”ត្តិអាឌិ អតាឆេទ សាយិចចតំ, ចិសេសតំ ចា៍ សក្ក្យចិតេ ត្ថទិឃាបចេ អតចសេសតោ លក្លលាតំ ទ្យត្ថិកាចតតោ “ត សក្កោតឹ”តិ ទុត្តំ, តធា ស្វុចិកាចតតោ បត “សក្កោតឹ”តិ៍ បទិឃេសតស្វុលត្វេយច តឆាចិល្លតា ឆដ្ឋត្ថា៍ តេតាតិ ទ្យុចិឆេតបិ កាលោត៍

កចេឝឹតិ ឆាលោត បទិឃេសតយកាសិ៍ កលាឃត្តាតិ ឆាលោតេច សក្កលឃត្តា៍ សយាតឃឹតិ សយ្ខ អាតឃិ សយាហទិ៍ “កដ្ឋតឹ”តិ បឆស្សុ អាកដ្ឋតឹតិ អត្វោតិ អាហ “អហោ ចតា”តិអាឌិ៍ អត្យបសក្កយ្យិ ហិ បធំ កត្តចិ ទិសាបសក្កយិច អត្វចិសេសចាឆកំ ឃធា “កោ(តក្ខ”តិ៍ តតោ តតោ សទឹបេ្យឆសតោ៍ កិន្ទតឹតិ កិលយតិ៍ តេតាហ “ត សក្កោតិ ឆដ្ឋ”ត្តិ៍ តាឃាតិ “ចិចិតត្តា កិន្ទតឹ”តិ ទុត្តាឃ ចិចិកិន្ទាឃ៍ តតោតិ សត្តិដ្ឋាតំ អកយតតោ៍ ឲចំ “កដ្ឋតឹ”តិ បឆស្សុ អាសិសតត្វំ ឆស្សេត្វា ត្ថឆាតិ សំសឃត្វំ ឆស្សេត្តា “កដ្ឋាឃ ចា”តិអាឌិយាហ៍ តត្វ កដ្ឋាឃាតិ “កដ្ឋតឹ”តិ បឆេត ទុត្តាឃ កដ្ឋាឃ៍ អសត្វបឆាតត្យាអាត្យាតិកំ៍ ឲស តយោ សេសេស្ទុបិ៍ អចត្វាបកេឆកតា ចិយតិ ឲច “តឹហិ ឆេយ្ខហឹ”តិ ទុត្តា, តិប្យកាទហិ សំសឃឆេយ្ខហឹតិ អត្វោ៍ កាលុសិឃកាចាតិ អប្យសត្តាឃ ហេតុក្ខតោ អាចិលកាចា៍

ចត្តិកោសតាតិ តាកិឃា អឆោកាកសក្លាតេ ចត្តិយិដ្ឋាតេត លិក្ខបសិត្ថកោត៍ “អល្ឌកោសា”តិអាឌឹស្ទុ (យ៍ តិ៍ ១៍១វ៍១, ១ប័ដ៍; ១៍១លិ៍; អ៍ តិ៍ លិ៍លិ១; បិទា៍ ១១) ចិឃ ហិ កោសសង្កោ បទិចេចកបសិត្ថកេ ចត្តតិ៍ ចត្វេត ក្យហិតត្ថត្តា ចត្វក្យឃំ្យា ឃស្វា កកចតោ កោសាហិតំ ចត្វក្យឃំ្យាសត្ថត្យុដ្ឋាចលិកំ អត្ថោហិ អសាឆាលំ ស្វុចិស្វុឌ្ឍកត្ថាតយល្ឌលសត្តិកំ, អត្តតោ សល្ឌាតសត្តិចេសស្វុត្តទាឃ អាឌាតេឃ្យាកត្តហត្តិតោ ចទក្ខបទេយចាទ្វកាចំ, ចិកសយាតតបតិឃាទចិត្តសយុដ្ឋលកោសទាចត្តចិលិសំ,

សញ្ញាបកាតុរដ្ឋិតជលចតត្ថាកិលក្ខិតសប្បណ្ណចត្តុយណ្ហលសោកច្ចា អត្ថតោ និទ្ទិសា អភិក្ខណ្ហ ចិរាឌតិ, យំ ឆាហិរញ្ញត្តរជលេហិ អតុបក្កិលិដ្ឋតាយ, ចិរកាលបរិចិតព្រាហ្មចរិយាធិការតាយ, សណ្ឋិតសណ្ឋានសមុប្បត្តិយា ច កោបិតស្សិ សមាធិ អកោបិតមេច ខាតំ. តេន វុត្តំ “កាចតោ ហី”តិអាទិ. ចរចារណេស្សចាតិ ចរកន្ទហត្ថិតោ ពុច. បហូតកាចត្តិ បុត្តលកាចំ. ឲតេ្តច ហិ តស្ស សំសមោ. តតុយុត្តុស្សុក្កយារាទីសុ បតស្ស ក្យេណាសុ ចិចារណា ឲច តាទោហាសិ.

១៥៥. “តថារូប”ន្តិ ពុទ្ធំ សមាសបទន្តិ អាហ “តំរូប”ន្តិ. ឲត្តាតិ យថា អញ្ញេ កោសេសាហិតំ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស, តថា ពុទ្ធាភិសម្ពោធិសម្ពោធេណោ. ពុទ្ធិកា ហិ “តថារូបំ ពុទ្ធាភិសម្ពោទិ អភិសម្ពោទី”តិអាទិបិញ្ញបទាយសតំ, អតោ ទេត្ថ សហ ពុទ្ធាភិសម្ពោធេយេន ចក្ខុវិញ្ញាណស្សតការណំ មិលិន្ទបញ្ហាបិទេធន (មិ. ប. ១.១) ចិកាចិតំ ហោតិ. កោចិ បន “ចក្ខុវិញ្ញាណស្សតេ”តិ បទាយសន្តិ, តទយុត្តមេច. ន ហិ តំ បិញ្ញពុយំ, អដ្ឋកថាយច្ចា អត្ថិ, យំ ឲចំ បទាយសិតព្វំ សិយា, ពុទ្ធាភិសម្ពោធេយា ច អចិកាចិតោ ហោតិ. កិមេត្ថ អញ្ញាណ ចត្តុំ ចក្ខុបដិសម្ភិទាបទេត្ថន ឆព្វអភិញ្ញាណ ចាទីចទេន កងត្តតាកាសេនតេ្តទេន ចុត្តតមេតេច សប្បដិច្ឆិតព្វត្តា. ហិរិ កោរិយតោ ឲត្តាតិ ហិរិការណំ, តទេច ខ្លុកាសោ តថា, ហិរិមិតព្វដ្ឋានំ. ឃុត្តស្សាតិ សុត្តនិបាតេ អាកាតស្ស ឃុត្តរយាណចស្ស (យ. និ. ១.១៥៦). សទ្ធេសមិ ទេទេតសំ ចត្ត សុត្តនិបាតទោ កទេហតព្វំ.

ឆាយន្តិ បដិពិម្ពំ. កឹ ទស្សេសិ, កឹភិសំ ចាតិ អាហ “ពុទ្ធិយា”តិអាទិ. ឆាយារូបកាយមត្តម្បិ កាចទោ បដិពិម្ពរូបកមេច, ន បកតិចក្ខុវិញ្ញា តច្ចា ពុទ្ធសត្តាតទោ ចិតិយុត្តត្តា រូបកាយត្តំ កាចតា សមីសចណ្ណសណ្ឋានាចយចំ ពុទ្ធិយំ ពិម្ពកមេច ហោតិ, ឲចច្ចា កត្វា អប្បកទេត្ត ក-
កាទេន ចិតេសិតចចតំ ឧបបត្តំ ហោតិ. ឆាយារូបកាយត្តំ ពុទ្ធិយា អភិសម្ពុទ្ធិត្វា ទស្សេសីតិ សម្ពន្ធោ. “តំ បន ទស្សេន្តោ កាចា យថា អត្តនោ ពុទ្ធរូបំ ន ជិស្សតិ, តថា កត្វា ទស្សេតី”តិ (ទី. និ. ដី. ១.១៥៥) អាចរិយា ចទន្តិ. តទេតំ កងត្តតាកាសេនតេ្តទេន ចុទេត្តន ពុទ្ធាភិសម្ពុតឆាយារូបកាយត្តទស្សនចទេតេន សំសន្ទតិ ទេច សមេតិ ច យថា តំ “ឃីទេន ឃីទំ, កទេ្ហាទេកោន យមុទោតាទក”ន្តិ ទដ្ឋព្វំ. តថាចទេតេច ហិ សេសពុទ្ធរូបស្ស តព្ពេណ អទស្សិតការទា អត្តទោ អាបន្នោ ហោតិ. តិចារតតិចត្តាទិចទេតេន បទេត្ត ពុទ្ធសត្តាតទោ ចិតិយុត្តស្សបិ ឆាយារូបកស្ស តិចារតាទិអតាហិកាតការទា ទស្សិតោ, ន ច ចោទទេតព្វំ “កឹ តិចារតាទិអត្តរកាតំ ឆាយារូបកំ កាចា ទស្សេតិ, កទច្ចា អព្ភេដ្ឋា បស្សតី”តិ. អចិទេត្តទេយ្យា ហិ ពុទ្ធិចិសយោតិ. ឆាយំ ទិទេ្ធតិ ឆាយាយ ទិដ្ឋាយ. ឲចត្តិ ឆាយារូបកំ. ពុទ្ធត្ថកោ សតិ ឌីចិតតិមិត្តមិ ហទយមំសំ ទស្សយ្យាតិ អធិប្បាយោ. តិទេត្តាតិ តីហរិត្វា. អយមេច ចា បិទោ. កទេល្លាសីតិ ចិស្សជ្ជេត តំ ក្យសទេលិ ទេឆកោ អសិ, យថាចុទេត្តា ចា ចិស្សជ្ជតាយទេក្កា ឧបបទេត្តា យុទេត្តា អសីតិ អទេ្ថា. “ក្យសទេលិ”តិ កោចិ បទន្តិ, អយុត្តមេតំ មិលិន្ទបទេញ្ហហិ សទ្ធេត្ត ចិស្សជ្ជតាចសាទេត “កទេល្លា” ពុទេ្ធច ទិទេដ្ឋាតិ.

តិត្ថាទេយត្វាតិ យុលទោ តីហទេណចទេសេត កណ្ហេសោតាទិអភិយុលំ បណាទេយត្វា, អធិប្បាយទេមច ទស្សេត្វា “តីហរិត្វា”តិ ចុត្តំ. កាធិតស្សុធិ ចិឃាតិ ឈតស្សុលុយកាចាបិទេតត កក្កព្វអស្សុធិមិច កត្វា. តថាកាទេណតាតិ កាធិតស្សុធិ ចិយ កាទេណត. ឲត្តាតិ បហូតជិច្ឆាយ. យុក្តការទោ, ជីឈការទោ, តត្តការទោ ច ទស្សិទោ អយុក្តទោ ឈតស្សុលុយកាចាបិទេតព្វយសក្កុទេណយ្យត្តាតិ អាចរិទេយន (ទី. និ. ដី. ១.១៥៥) ចុត្តំ. តត្រាយមធិប្បាទេយា – យស្មា យុក្តទេមច ឈតស្សុលុយកាចាបិទេតព្វំ សទេក្កាតិ, តស្មា តថាកាទេណត យុក្តការទោ ទស្សិទោ អក្កិ ចិយ ឆ្នទេមត.

ឃស្មា ច ឫក្ខរឃេច ឈតស្វុលុយកាចាបឌ្ឍូរតត ឌីឈកាយិ, ពស្មា កណ្ហរេសាពាត្យយសរតត ឌីឈការេចា ឥស្សិរេពា៕ ឃស្មា បត ឫក្ខ ឲច ឈតស្វុលុយកាចាបឌ្ឍូរតត ពត្យ រេហាពិ, ពស្មា តាសិពារេសាពាត្យយសរតត ពត្យការេចា ឥស្សិរេពាពិ៕ អប្ញុក្ខលស្ស ពឆាបដិដ្ឋាឥតត្ថយសក្កុរេលាឃ្យត្តា តលិដ្ឋាឥរតត ប្ញុក្ខលការេចា ឥស្សិរេពា៕

១ប័ដ៍៕ បរេត្ថរេត្តា ហុត្វា ក្ខិក្លុរេត្តាពិ រឃារេឌពត្ថា៕

១ដ័០៕ ឫលចចត់ ពឆា៕ បដិចចត់ សល្លារេបិ៕

១ដ័១៕ “ក្ខយាពក”ត្តិអាឌីស្វ (ស៌៕ ត៌៕ វ៍៕១៦១; ចិស្វុទ្ធិ៕ ១៕១០១) ចិឃ ព-សរេទ្ធា ឌិក្ចុឆ្ឋតរេត្ថាពិ ចុត្តំ “ពរេយច ឌិក្ចុឆ្ឋរេត្តា”ពិ៕ ពរេយចាពិ បល្ហិតកាចរេយច, អឫដ្ឋរេយចាពិបិ អរេត្ថា៕ អឫដ្ឋត្យាសត្តាឃ ឲចយាហ៕ ពឆា ហិ បិត្យត្ថឃំ ចុត្តំ “ឲចំ…រេប… អឫដ្ឋំ យាលចំ ឲពឥរេចាចា”ពិ៕ ពាយត្វា អឫដ្ឋំ សត្តាឃ ឲចំ ចុត្តំ, តាយរេពាត្ថចរេសត បត អតិឃយំ ពត្វា ពរេហរេត្តា ប្ញុក្ខចចរេតត ចឥពីពិ រេចឌិពត្ថា៕ “ឃរេឥច រេលា ត្វ”ត្តិ ឲពស្ស អតិឃយចចតស្ស “ឲចទ្ធរេបតា”ពិ ត្ថាឌំ តិឃយចចតត្តិ ឥរេស្សពិ “ឃាឌិរេសា”ពិអាឌិតា៕ ការេចតកាចលក្លុរេលា ក្យុឫចចតរេត្ថ ពរេលាចចតត្តិ ចុត្តំ “ឲឌិរេស អត្ថចររេព”ពិ៕ ត អត្ថាព្រាពិ ត អត្ថាត្ថ ស្វុពាពិឃំ៕ ឲត្ថ បត “អត្ថចររេពតា”ពិ ត្ថាយិតា ត្យពិររេពឫរេលត អតត្ថចររេពពំរេឃច ចិការេចពីពិ ឥដ្ឋត្ថា៕ “ក្ខបរេតឃ្យ ក្ខបរេតឃ្យា”ពិ ត្ថាឌំ ត្វាត្យត្តិ ចិដ្ឋាចចតត្តិ អាហ “ត្រាហុរេលា រេលា បតា”ពិអាឌិ៕ ឲចំ ក្ខបរេតត្វា ក្ខបរេតត្វាពិ ពំ ពំ រេឥាសំ ក្ខបតិឃ ក្ខបតិឃ៕ រេពតាហ “ស្វដ្ឋ ឥាសាឌិកាចំ អារេទារេបត្វា”ពិ៕ បិរេពសីពិ បចដ្ឋតចរេសត បិរេពសិ៕ ឃត្វា អកយាសិ, ពយិ អស្ស ពឆាកយតសត្លាពំ ឥាតំ អដ្ឋិត្តិត្វាពិ រឃារេឌតា៕

រេបិក្លុរេសាពិត្យក្ខបសក្កយតចល្ហតា

១ដ័១-១-៩៕ កិត្តរេពា បត រេសាពិ ចុត្តំ “សរេឫាឥតិឃពឆាឃបិ ពារេលិ តត្ថី”ពិ៕ អាពយា ត្វាពិ អាពរេពា ត្យ៕ រេលាពិ តិបិពយត្ថា៕ ត្ថឆាពិ ឲត្ថ, ត្យយ្យាក់ សត្តិពត្តិ អរេត្ថា៕ អឌិចារេសត្យពិ សាឌិឃត្យ, ពំ បត សាឌិឃត់ ត្ថឆ យតសាច សយ្យដិក្កុរេហា, ត ពាឃចាចាហីពិ អាហ “សយ្យដិដ្ឋត្យ”ពិ៕ អឌ្ឍ បចត្តយាត់ អឌ្ឍពត់, ប្ញុត្ថា, ប៉ីពិបិរេយាឌ្ឍត្វា, ត្ថយយត្ថ ឥរេស្សត្យំ “ឃំ រេយ”ពិអាឌិ ចុត្តំ៕ ពារេត្តិ ក្ខបកាទ់, សក្កាទ់ ចា៕ អរេចារេបត្វាពិ អចារេលត្វា៕

១ដ័សិ៕“សហត្វា”ពិ ត្ថាឌំ ពរេលរេត្ថ តិស្សក្កចចត់៕ រេពតាហ “សហរេត្ថតា”ពិ៕ ស្វុហិពត្តិ ឆាពំ, ឌិឈដ្ឋាក្យក្លាការេចត ចា ស្វុលិពំ៕ ឃាចឥត្ថត្តិ ឃាច អរេត្ថា, ពាច រេកាឌរេតត ពឥា ពពំ៕ បដិរេក្លុបបចារលារេចត្ថ អឌិរេបព្យា, ត តិយត្តតបចារលាពិ អាហ “អល”ត្តិអាឌិ៕ “ហត្ថសត្ថាឃា”ពិ តិឥស្សតយត្ថ អត្ថាត្ថ ឫលចិការេទត, ចឌីរេករេឥត ច បដិរេក្លុបស្ស ចុត្តត្វា , ឲពក្លុរេលាបិ ច ពឆាបដិរេក្លុបស្ស លត្ថតរេពា៕ ត្វតិពា បត្តរេពា បិលិ ឲពស្សាពិ ត្វតិពបត្តបិលិពិ កិត្តាឌិពរេលចិសរេឃា ពិបរេឥា ត្យហិរេត្ថសយារេសា៕ ឫទ្ធឌល-ការេទត, បត សរេត្ថាពព-ការេទត ច ត្វលិត្តសរេទ្ធា ចិតាក្ខរេពពិ ឥរេស្សពិ “ត្វលិត្តបត្តបិលិត្តិបិ បិរេឆា”ពិអាឌិតា៕ ស្វុចិពរេលរេត្ថ ចា ត្វលិត្តសរេទ្ធា៕

ឱលិត្តំ អាមិសាបនយនេន សុចិកតំ បត្តំ បាណិ ច អស្សាតិ ហិ ឱលិត្តបត្តបាណិ· តេនាហ “ហត្ថេ ច បត្តញ្ច ធោវិត្វា”តិ· “ឱលិត្តំ នានាភូតំ វិនាភូតំ, អាមិសាបនយនេន វា សុចិកតំ បត្តំ បាណិតោ អស្សាតិ ឱលិត្តបត្តបាណី”តិ (សារត្ថ· ដី· ២·១១) សារត្ថទីបនិយំ វុត្តំ· តត្ថ បឋមវចនំ “ហត្ថេ ច បត្តញ្ច ធោវិត្វា”តិ បាឡិយា អសំសន្ទនតោ វិចារេតព្ពំ· ទុតិយត្ថន្តិ “ភូតាវិ ឱនីតបត្តបាណិ”ន្តិ វុត្តប្បការេន ភូតំ·

១៨៧· អនុបុព្ពិកថន្តិ អនុបុព្ពំ កថេតព្ពំ កថំ· តេនាហ “អនុបដិបាដិកថ”ន្តិ· កា បន សាតិ អាហ “ទានានន្តរំ សីល”ន្តិអាទិ, តេនាយមត្ថោ ទីបិតោ ហោតិ – ទានកថា តាវ បចុរជនេសុបិ បវត្តិយា សព្ពសាធារណត្តា, សុករត្តា, សីលេ បតិដ្ឋានស្ស ឧបាយភាវតោ ច អាទិតោ កថេតព្ពា· បរិច្ចាគសីលោ ហិ បុគ្គលោ បរិគ្គហវត្ថូសុ និស្សង្គភាវតោ សុខេនេវ សីលានិ សមាទិយតិ, តត្ថ ច សុប្បតិដ្ឋិតោ ហោតិ, សីលេន ទាយកបដិគ្គាហកសុទ្ធិតោ បរានុគ្គហំ វត្វា បរបីឡានិវត្តិវចនតោ, កិរិយធម្មំ វត្វា អកិរិយធម្មវចនតោ, ភោគសម្បត្តិហេតុំ វត្វា ភវសម្បត្តិហេតុវចនតោ ច ទានកថានន្តរំ សីលកថា កថេតព្ពា· តញ្ច ទានសីលំ វដ្ដនិស្សិតំ, អយំ ភវសម្បត្តិ តស្ស ផលន្តិ ទស្សនត្ថំ សីលកថានន្តរំ សគ្គកថា· តាយ ហិ ឯវំ ទស្សិតំ ហោតិ “ឥមេហិ ទានសីលមយេហិ, បណីតបណីតតរាទិភេទភិន្នេហិ ច បុញ្ញកិរិយវត្ថូហិ ឯតា ចាតុមហារាជិកាទីសុ បណីតបណីតតរាទិភេទភិន្នា អបរិមេយ្យា ទិព្ពសម្បត្តិយោ លទ្ធព្ពា”តិ· ស្វាយំ សគ្គោ រាគាទីហិ ឧបក្កិលិដ្ឋោ, សព្ពថា បន តេហិ អនុបក្កិលិដ្ឋោ អរិយមគ្គោតិ ទស្សនត្ថំ សគ្គកថានន្តរំ មគ្គកថា· មគ្គញ្ច កថេន្តេន តទធិគមុបាយទស្សនត្ថំ កាមានំ អាទីនវោ, ឱការោ, សំកិលេសោ, នេក្ខម្មេ អានិសំសោ ច កថេតព្ពា· សគ្គបរិយាបន្នាបិ ហិ សព្ពេ កាមា នាម ពហ្វាទីនវា អនិច្ចា អទ្ធុវា វិបរិណាមធម្មា, បគេវ ឥតរេតិ អាទីនវោ, សព្ពេបិ កាមា ហីនា គម្មា បោថុជ្ជនិកា អនរិយា អនត្ថសំហិតាតិ លាមកភាវោ ឱការោ, សព្ពេបិ ភវា កិលេសានំ វត្ថុភូតាតិ សំកិលេសោ, សព្ពសំកិលេសវិប្បមុត្តំ និព្ពានន្តិ នេក្ខម្មេ អានិសំសោ ច កថេតព្ពោតិ· អយម្បិ អត្ថោ ទីបិតោតិ វេទិតព្ពោ· មគ្គោតិ ហិ ឯត្ថ ឋិតិ-សទ្ទេន អាទិអត្ថេន កាមាទីនវាទីនម្បិ សង្គហោតិ អយមេត្ថ វណ្ណិតា កថា· តេនាហ “សេយ្យថិទំ – ទានកថំ សីលកថំ សគ្គកថំ កាមានំ អាទីនវំ ឱការំ សំកិលេសំ នេក្ខម្មេ អានិសំសំ បកាសេសី”តិ· វិត្ថារោ សារត្ថទីបនិយំ (សារត្ថ· ដី· ១·១៩) គហេតព្ពោ·

កសិ-សន្ថា ទានាទិតា គហេតិ អាហ “គហិតា”តិអាទិ· សាមំសន្ថន តិចន្តត្ថន្តិ ទស្សេតិ “អសាធារណា អន្នញ្ញាសា”ន្តិ ឋាយិតា, លោកុត្តរធម្មទេសនាយ បវត្តនតោ, ឯវមេវ លោកេ បដមំ អត្ថុប្បត្តិយំ សមុក្កំសទេសិយា អធិប្បេតា ច អន្នញ្ញាសមុក្កំសទេសនាតិ វុត្តំ ហោតិ· ធម្មចក្កន្តិ ឯត្ថ សោតាបត្តិមគ្គោ អធិប្បេតោ, ត (ព្រហ្មាយុសុត្ត (ទី· និ· ១·១៧១ អាទយោ) វិយ ហេដ្ឋិមា តយោ មគ្គា, ត ច កូដទន្តលោហិច្ចសុត្ត (ទី· និ· ១·៣០៩) វិយ អាសវក្ខយោ· “តស្ស ឧប្បត្តិអាការទស្សនត្ថ”ន្តិ កម្មំ វុត្តំ, តត្ថ មគ្គញាណំ អសង្ខតធម្មារម្មណំ, ត សង្ខតធម្មារម្មណន្តិ វោទានំ វោសានន្តិ “តញ្ញេ”តិអាទិមាហ· កិច្ចវសេនាតិ អសម្មោហបដិវេធកិច្ចវសេន·

ឋិតិសន្នាតិ ឧបាសកត្តបដិវេទនាកថាវណ្ណនា

១៨៨· បរិញ្ញាតំ “ទិដ្ឋធម្មោ”តិអាទីសុ ទស្សនំ នាម ញាណតោ អញ្ញម្បិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ អត្ថីតិ តន្និវត្តនត្ថំ “បត្តធម្មោ”តិ វុត្តំ· បត្តិ ច

ញាណបត្តិតោ អញ្ញាបិ កាមកាមនាទិបត្តិ វិជ្ជតីតិ តតោ វិសេសនត្ថំ “វិទិតធម្មោ”តិ វុត្តំ. សា បនេសា វិទិតធម្មតា ឯកទេសតោបិ ហោតីតិ និប្បទេសតោ វិទិតធម្មតំ ទស្សេតុំ “បរិយោគាឡ្ហធម្មោ”តិ វុត្តំ, តេនស្ស សច្ចាភិសម្ពោធមេវ ទីបេតិ. មគ្គញាណេន ហិ ទុក្ខាទីនិ ឯកាភិសមយវសេន បរិញ្ញាទិចតុកិច្ចំ សាធេន្តេន និប្បទេសេន ចតុសច្ចធម្មំ សមន្តតោ ឱគាឡ្ហំ នាម ហោតិ. តេនាហ “ទិដ្ឋា អរិយសច្ចធម្មា ឯតេនាតិ ទិដ្ឋធម្មោ”តិ. “កថំ បន ឯកមេវ ញាណំ ឯកស្មិំ ខណេ ចត្តារិ កិច្ចានិ សាធេន្តំ បវត្តតិ. ន ហិ តាទិសំ លោកេ ទិដ្ឋំ, ន អាគមោ វា តាទិសោ អត្ថី”តិ ន វត្តព្វំ. យថា ហិ បទីបោ ឯកស្មិំយេវ ខណេ វដ្ដិំ ទហតិ, ស្នេហំ បរិយាទិយតិ, អន្ធការំ វិធមតិ, អាលោកញ្ចាបិ ទស្សេតិ, ឯវមេវំ ញាណន្តិ ទដ្ឋព្វំ. “មគ្គសមង្គិស្ស ញាណំ ទុក្ខេបេតំ ញាណំ, ទុក្ខសមុទយេបេតំ ញាណំ, ទុក្ខនិរោធេបេតំ ញាណំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនិយា បដិបទាយបេតំ ញាណ”ន្តិ (វិភ. ៧៩៣) សុត្តបទេសម្បេត្ថ ឧទាហរិតព្វន្តិ.

តិណ្ណា វិចិកិច្ឆាតិ សប្បដិភយកន្តារសទិសា សោឡសវត្ថុកា, អដ្ឋវត្ថុកា ច វិចិកិច្ឆា អនេន តិណ្ណា. វិគតា កថំកថាតិ បវត្តិអាទីសុ “ឯវំ នុ ខោ, ន នុ ខោ”តិ ឯវំ បវត្តិកា កថំកថា អស្ស វិគតា សមុច្ឆិន្នា. វិសារទភាវំ បត្តោតិ សារជ្ជករានំ បាបធម្មានំ បហីនត្តា, តប្បដិបក្ខស្ស ច សីលាទិគុណស្ស សុប្បតិដ្ឋិតត្តា វិសារទភាវំ វេយ្យត្តិយំ បត្តោ អធិគតោ. សាយំ វេសារជ្ជប្បត្តិ សុប្បតិដ្ឋិតតា កត្ថាតិ ចោទនាយ “សត្ថុសាសនេ”តិ វុត្តន្តិ ទស្សេន្តោ “កត្ថ? សត្ថុសាសនេ”តិ អាហ. អត្តនាវ បច្ចក្ខតោ ទិដ្ឋត្តា, អធិគតត្តា ច ន អស្ស បច្ចយោ បច្ចេតព្វោ បរោ អត្ថីតិ អត្ថោ. តត្ថាធិប្បាយមាហ “ន បរស្សា”តិអាទិនា. ន វត្តតីតិ ន បវត្តតិ, ន បដិបជ្ជតិ វា, ន បរិ បច្ចេតិ បត្តិយាយតីតិ អបរប្បច្ចយោតិបិ យុជ្ជតិ. យំ បនេត្ថ វត្តព្វម្បិ អវុត្តំ, តទេតំ បុព្វេ វុត្តត្តា, បរតោ វុច្ចមានត្តា ច អវុត្តន្តិ វេទិតព្វំ.

ឥតិ សុមង្គលវិលាសិនិយា ទីឃនិកាយដ្ឋកថាយ បរមសុខុមគម្ភីរទុរនុពោធត្ថបរិទីបនាយ សុវិមលវិបុលបញ្ញាវេយ្យត្តិយជននាយ អជ្ជវមទ្ទវសោរច្ចសទ្ធាសតិធិតិពុទ្ធិខន្តិវីរិយាទិធម្មសមង្គិនា សាដ្ឋកថេ បិដកត្តយេ អសង្គាសំហីរវិសារទញាណចារិនា អនេកប្បភេទសកសមយសមយន្តរគហនជ្ឈោគាហិនា មហាគណិនា មហាវេយ្យាករណេន ញាណាភិវំសធម្មសេនាបតិនាមថេរេន មហាធម្មរាជាធិរាជគរុនា កតាយ សាធុវិលាសិនិយា នាម លីនត្ថបកាសនិយា អម្ពដ្ឋសុត្តវណ្ណនាយ លីនត្ថបកាសនា.

អម្ពដ្ឋសុត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣. សោណទណ្ឌសុត្តវណ្ណនា

១០០. ឯវំ អម្ពដ្ឋសុត្តំ សំវណ្ណេត្វា ឥទានិ សោណទណ្ឌសុត្តំ សំវណ្ណេន្តោ យថានុបុព្ពំ សំវណ្ណនោកាសស្ស បត្តភាវំ វិភាវេតុំ, អម្ពដ្ឋសុត្តស្សានន្តរំ សង្គីតស្ស សុត្តស្ស សោណទណ្ឌសុត្តភាវំ វា បកាសេតុំ “ឯវំ មេ សុតំ…បេ… អង្គេសូតិ សោណទណ្ឌសុត្ត”ន្តិ អាហ. សុន្ទរភាវេន សាតិសយានិ អង្គានិ ឯតេសមត្ថីតិ អង្គា. តទ្ធិតបច្ចយស្ស អតិសយវិសិដ្ឋេ អត្ថិតាអត្ថេ បវត្តិតោ, បធានតោ រាជកុមារា, រុឡ្ហីវសេន បន ជនបទោតិ វុត្តំ “អង្គា នាមា”តិអាទិ. ឯត្ថាបិ អធិប្បាយោ, ន អម្ពដ្ឋសុត្តេ ឯវ. “តទា កិរា”តិអាទិ តស្សា ចារិកាយ ការណវចនំ. អាគមេន អាទីនំ ទស្សេត្វា បដិក្ខិបនវសេន អាគត្វា ន ទស្សតិ, នានុជានិស្សតីតិ អធិប្បាយោ.

នីលាសោកកណិការកោវិឡាររត្តរាជរុក្ខាទិសម្មិស្សតាយ តំ ចម្បកវនំ នីលាទិបញ្ចវណ្ណកុសុមបដិមណ្ឌិតំ, ន ចម្បករុក្ខានេវ នីលាទិបញ្ចវណ្ណកុសុមតាយាតិ វទន្តិ, តថារូបាយ បន ធាតុយា ចម្បករុក្ខានំ នីលាទិបញ្ចវណ្ណម្បិ កុសុមំ ឧបលព្ភតិ. ឥទានិបិ ហិ កត្ថចិ ទេសេ ទិស្សន្តិ, ឯវញ្ច យថារុតម្បិ អដ្ឋកថាវចនំ ឧបបន្នំ ហោតិ. កុសុមគន្ធសុគន្ធេតិ វុត្តនយេន សម្មិស្សកានំ, សុគន្ធចម្បកានំ វា កុសុមានំ គន្ធេហិ សុគន្ធេ. ឯវំ បន វទន្តា ន យាបនកាលេយេវ តស្មិំ នគរេ ចម្បករុក្ខា ឧស្សន្នា, អថ ខោ អបរកាលេបីតិ ទស្សេតិ. យាបនកាលេ ហិ ចម្បករុក្ខានមុស្សន្នតាយ តំ នគរំ “ចម្បា”តិ នាមំ លភិ. ឥស្សរត្តាតិ អធិបតិភាវតោ. សេនា ឯតស្ស អត្ថីតិ សេនិកោ, ស្វេវ សេនិយោ. ពហុភាវវិសិដ្ឋា ឯត្ថ អត្ថិតា តទ្ធិតបច្ចយេន ជោតិតាតិ វុត្តំ “មហតិយា សេនាយ សមន្នាគតត្តា”តិ. សារសុវណ្ណសទិសតាយាតិ ឧត្តមជាតិសុវណ្ណសទិសតាយ. ចូឡអស្សបុរសុត្តដ្ឋកថាយំ បន ឯវំ វុត្តំ “សេនិយោ”តិ តស្ស នាមំ, ពិម្ពីតិ អត្តភាវស្ស នាមំ វុច្ចតិ, សោ តស្ស សារភូតោ ទស្សនីយោ បាសាទិកោ អត្តភាវសមិទ្ធិយា ពិម្ពិសារោតិ វុច្ចតី”តិ (ម. និ. អដ្ឋ. ១.១៥០).

១០១-២. សំហតាតិ សន្និបតនវសេន សង្ឃដិតា, សន្និបតិតាតិ វុត្តំ ហោតិ. ឯកេកិស្សាយ ទិសាយាតិ ឯកេកាយ បទេសភូតាយ ទិសាយ. បិណ្ឌំ (ពាហុល្លកហបតិកានមធិប្បេតត្តា “សង្ឃិនោ”តិ វត្តព្ពេ “សង្ឃី”តិ បុថុត្តេ ឯកវចនំ វុត្តន្តិ ទស្សេតិ “ឯកតោ”ន្តិ ញាបិតា. ឯវំ អាចរិយេន (ទី. និ. ដី. ១.១០១, ១០២) វុត្តំ, សង្ឃីតិ បន ទីឃវសេន ពហុវចនម្បិ ទិស្សតិ. អគណាតិ អសមូហភូតា អគណពន្ធា, “អគណា”តិបិ បាឋោ, អយមេវត្ថោ, សង្ឃាតស្ស អយុត្តត្តា. ន ហិ តេសំ សង្ឃា អត្ថីតិ. ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – បុព្ពេ អគណាភាវេ អគណាបិ បច្ឆា ពហិភាវេ គណំ ភូតា បត្តាតិ គណីភូតាតិ. អភូតតព្ភាវេ ហិ ករាសភូយោគេ អ-ការស្ស ឦ-ការាទេសោ, ឦ-បច្ចយោ វា. រាជរាជញ្ញាទីនំ ទណ្ឌធរោ បុរិសោ ច តតោ តតោ ខត្តិយានំ នាយកតោ រក្ខណតោ ខត្តា និរុត្តិនយេន. សោ ហិ យត្ថ តេហិ បេសិតោ, តត្ថ តេសំ ទោសំ បរិហរន្តោ យុត្តបត្តវសេន បុច្ឆិតមត្ថំ កថេតិ. តេនាហ “បុច្ឆិតបញ្ហេ ព្យាករណសមត្ថោ”តិ. កុលាបទេសាទិនា មហតី មត្តា បមាណមេតស្សាតិ មហាមត្តោ.

សោណទណ្ឌគុណកថាវណ្ណនា

១០១. ឯកស្ស រញ្ញោ អាណាបវត្តិដ្ឋានានិ រជ្ជានិ នាម, វិសិដ្ឋានិ រជ្ជានិ វិរជ្ជានិ, តានេវ វេរជ្ជានិ, នានាវិធានិ វេរជ្ជានិ តថា, តេសុ ជាតាតិអាទិនា តិធា តទ្ធិតនិព្វចនំ វិចិត្រា ហិ តទ្ធិតវុត្តីតិ។ យញ្ញានុភវនន្តិ យស្ស កស្សចិ យញ្ញស្ស អនុភវនត្ថំ។ តេតិ នានាវេរជ្ជកា ព្រាហ្មណា។ តស្សាតិ សោណទណ្ឌព្រាហ្មណស្ស។ ឧត្តមព្រាហ្មណោតិ អភិជនសម្បត្តិយា, វិត្តសម្បត្តិយា, វិជ្ជាសម្បត្តិយា ច ឧក្កដ្ឋតរោ, ឧឡារតរោ វា ព្រាហ្មណោ។ អាវដ្ដនីមាយា វុត្តាវ។ លោភមច្ឆេរេន និប្បីឡិតតាយ អសន្តប្បិតោ ភវិស្សតិ។

អគ្គេតិ ករេមតិ អត្តនោ ផលំ ញាណេបតិ, បរំ វា អគ្គីយតិ គមីយតិ ញាណេយតីតិ អគ្គិ, តេហេវ តេនាហ “ការណេហិតា”តិ។ លោកសម្មុតាតុស្សរេហិ អបទានំបិ ការណានិ អាហរិត្វា ទស្សេន្តោ “ឯវ”ន្តិអាទិមាហ។

ទ្វីហិ បក្ខេហីតិ មាតុបក្ខេន, បិតុបក្ខេន ចាតិ ទ្វីហិ ញាតិបក្ខេហិ។ “ឧភតោ សុជាតោ”តិ ហិ ឯត្តកេនេវ វុត្តេ យេហិ កេហិចិ ទ្វីហិ ភាគេហិ សុជាតត្តំ វិជានេយ្យ, សុជាតសទ្ទោ ច “សុជាតោ ចារុទស្សនោ”តិអាទីសុ (ម. និ. ២.៣៩៩) អារោហសម្បត្តិបរិយាយោបិ ហោតីតិ ជាតិវសេនេវ សុជាតត្តំ វិភាវេតុំ “មាតិតោ ច បិតិតោ ចា”តិ វុត្តំ។ តេនាហ “ឯកតោ មាតា ព្រាហ្មណី”តិអាទិ។ ឯវន្តិ វុត្តប្បការេន, មាតុបក្ខតោ ច បិតុបក្ខតោ ច បច្ចេកំ តិវិធេន ញាតិបរិវដ្ដេនាតិ វុត្តំ ហោតិ។ “សំសុទ្ធគហណិកោ”តិ ឥមិនាបិ “មាតិតោ ច បិតិតោ ចា”តិ វុត្តមេវត្ថំ សមត្ថេតីតិ អាហ “សំសុទ្ធា តេ មាតុគហណី”តិ, សំសុទ្ធាវ អនញ្ញបុរិសសាធារណាតិ អត្ថោ។ អនោរសបុត្តវសេនាបិ ហិ លោកេ មាតាបិតុសមញ្ញា ទិស្សតិ, ឥធ បនស្ស ឱរសបុត្តវសេនេវ ឥច្ឆិតាតិ ទស្សេតុំ “សំសុទ្ធគហណិកោ”តិ វុត្តំ។ គព្ភំ គណ្ហាតិ ធារេតីតិ គហណី, គព្ភាសយសញ្ញិតោ មាតុកុច្ឆិប្បទេសោ, សមវេបាកិនិយាតិ សមវិបាចនិយា ឧត្តាតិ មហាភូតស្សតសុត្តេ យថាភុត្តមាហារំ វិបាចនវសេន គណ្ហាតិ ន ឆឌ្ឌេតីតិ គហណី, កម្មជតេជោធាតុ, យា “គព្ភគ្គី”តិ លោកេ បញ្ញាយតិ។

បិតុបិតាតិ បិតុនោ បិតា។ បិតាមហោតិ អាមហ-បច្ចយេន តទ្ធិតសិទ្ធិ។ “ចតុយុគ”ន្តិអាទីសុ វិយ ទំ ទន្ទេ យុគ្គតព្ពតោ កាលវិសេសោ យុគំ នាម។ ឯតំ យុគសទ្ទេន អាយុប្បមាណវចនំ អភិលាបមត្តំ លោកវោហារវសេនមេវ, អត្ថតោ បន បិតាមហោយេវ បិតាមហយុគសទ្ទេន វុត្តោ តស្សេវ បធានភាវេន អធិប្បេតត្តាតិ អធិប្បាយោ។ តតោ ឧទ្ធំ បិតាមហតោ ឧបរិ។ តេនាហ “បុព្ពបុរិសា”តិ, តេ ហិ សេសា បុព្ពកា ច បុរិសាតិ អត្ថោ។ បុរិសគ្គហណញ្ចេត្ថ ឧក្កដ្ឋនិទ្ទេសេន កតន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ ឯវញ្ហិ “មាតិតោ”តិ បាឡិវចនំ សមត្ថិតំ ហោតិ។

តត្រាយំ ទ្វន្ទកមាយុត្តកនយោ – មាតា ច បិតា ច បិតរោ, បិតូនំ បិតរោ បិតាមហា, តេសំ យុគោ ទ្វន្ទោ បិតាមហយុគោ, តស្មា, យាវ សត្តមា បិតាមហយុគា បិតាមហទ្វន្ទាតិ អត្ថោ វេទិតព្ពោ, ឯវញ្ហ បិតាមហគ្គហណេនេវ មាតាមហោបិ គហិតោ។ យុគសទ្ទោ ចេត្ថ ឯកសេសោ “យុគោ ច យុគោ ច យុគោ”តិ, អនោ តត្ថ តត្ថ ញាតិបរិវដ្ដេ បិតាមហទ្វន្ទំ គហិតំ ហោតីតិ។

“ឃាច សត្តយា បិតាយហឃុកា”តិ ឰាឌំ កាកាតេបក្លតយិច ឯកឃត្វ សឰ្ឌកាតត្តិ អាហ “ខុច”ត្តិអាឌិ៑ ឃាច សត្តយោ បុទិតោ, តាច អក្លិតេ្តា អត្ថុបក្ខេដ្ឋា ឌាតិចាតេឆតាតិ សឰ្ឌត្ថោ៑ អក្លិតេ្តាតិ អបា្តូតេលតេបិ៑ អតចក្លិតេ្តាតិ សឌ្ឍាលិបិកាឌឹស្ស ត លឌ្ឍិតោ៑ ត ឯបក្ខេដ្ឋាតិ ត ឯបតេក្កាសិតោ៑ “ឌាតិចាតេឆតា”តិ ឰាឌំ តេហតុយិញ្ញាតេលាចចតត្តិ ឌតេស្សតុំ “តេកត កាតេលោតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ ឰាតិបិតិ ឰាយិតាបិ កាតេលោត៑ ខុត្វ ច “ឯកតោ...តេប... ឃុកា”តិ ខុតោត ឰាហុលាស្ស តេឃាតិតេឌាសាកាតេចា ឌស្សិតោ សំសុឌ្ឍកាហលិកកាចកិត្តតោ, “អក្លិតេ្តា”តិ ខុតោត កិទិឃាបទាឆាកាតេចា៑ កិទិឃាបទាតេឆត ហិ សត្តា តេលបំ បិបុលត្តិ៑ “អត្ថុបក្ខេដ្ឋា”តិ ខុតោត អឃុត្តសំសក្កាកាតេចា៑ អឃុត្តសំសក្កតិញ្ញាបជិច្ច សត្តា អតេក្កាសំ លកត្តិតិ៑

ឰាស្សទោតិ អាឆិបតោឃ្យសំចត្តតិឃកយ្ចុតេលត ឰាសតសិតេលិ, សា បតស្ស ឰាស្សទោ ចិកចសត្តិបច្ចឃា បិតេជិ ឌាតា, តស្មា អឌ្ឍកាចបទិឃាតេឃត ឌតេស្សតេ្តា “អតេឌ្ឍាតិ ឰាស្សទោ”តិ អាហ៑ ឃហត្តិ ឆតឃស្ស ក្ខយិកតំ, តេចហាសកាតញ្ញាតិ ឃហឌ្ឍតោ៑ តស្សាតិ តស្ស តស្ស ក្ខលាស្ស, អឃតេឃច ច បិតេជា អឆុតា ជិស្សតិ៑ អក្ខលំតេឃច ឌតេស្សឃាតិ អត្ថឃតោ តស្ស ក្ខលំ ចត្វា ញ្ញតិតេទកតោ កកចតោ អត្ថុបសក្កឃតកាតេលំ អក្ខលតេឃច ឌតេស្សឃ៑

អឆិកត្ថុតេបិតិ ចិសិឌ្ឍតុតេបិ ឯត្តូយសទិតេទា ឌស្សតំ អតេហតិតិ ឌស្សតិតេឃាតិ អាហ “ឌស្សតតេឃាតេក្កា”តិ៑ បសាឌំ អាចហតិតិ បិសាឌិតេកា៑ តេតតាហ “បសាឌឌតតតោ”តិ៑ តេបិក្លុតេសតេ្ឋា ឰាឆ សុត្តតេទ្វ, សទិតេទ្វ ច តិទុឡ្ហតោ៑ ចណ្ណស្សាតិ ចណ្ណឆាតុយា៑ បកាសតិតេឃត បទិសុឌ្ធិតិឃិតេ្តត ចណ្ណសឌ្ឍស្ស ចណ្ណឆាតុយំ បចត្តតោ តត្ថិយិត្តូតេឃច ចណ្ណតា, សា ច ចណ្ណតិស្សិតាតិ អតេកឆចតេសត ចុត្តំ “ឯត្តូតេឃត បទិសុតេឌ្ធត ចតេណ្ណតា”តិ៑ សទិទំ បត សត្តិតេចសចិសិដ្ឋិ កាតេចទលាកិចាសិសាឌិសយុដាឃំ, តញ្ញា អចឃចក្ខុតោត សណ្ណាតតិឃិតេ្តត កឃ្យាតិ, តស្មា តត្ថិយិត្តូតេឃច តេបិក្លុតាតិ ចុត្តំ “សទិតេសណ្ណាតសឃត្តិឃា”តិ, ឯត្តូយាឃ សទិតេសណ្ណាតសឃត្តិឃាតិបិ តេឃាតេឌតព្ជា៑ អត្ថចសា ហិ លិក្កចិកត្តិចិបទិលាតេយា៑ សតេ្ឋាស្ស ចតេណ្ណស្ស សុចណ្ណចតេណ្ណាច ឯត្តូតេយាតិ អាហ “បទិសុឌ្ធចតេណ្ណស្សបិ តេសតេដ្ឋត សុចណ្ណចតេណ្ណត សយត្ថាកតោ”តិ៑ តធា ហិ ញុដ្ឋា, ចក្កចត្តិតោ ច សុចណ្ណចណ្ណាច តេហាត្តិ៑ ឃស្មា បត ចន្ធសសតេ្ឋា សទិទាតេក បចត្តតិ, តស្មា ឰាហុចន្ធសិតិ ឯត្តូយសទិទាតេកា, សុចណ្ណាតេកា ឰាតេច្ចច អតេត្វ៑ ឰាយតេឃច ហិ អត្វ សត្ថាឃ “ឃហាឰាហុតោ សទិទសជិតេសតេតច សទិតេទត សឃត្ថាកតោ”តិ ចុត្តំ, ត ឰាហុត្វកត្តំ៑ ឌ្ឍកាតេសាតិ សត្ថានុបច្ចដ្ឋាតំ៑ អាតេទាហបទិលាហសឃត្តិឃា, អចឃចបិទិបុទិឃា ច ឌស្សតស្ស ឌ្ឍកាតេសា ត លុឌ្ឍកាតិ អតេត្វ៑ តេតតាហ “សឰ្ឌាតេតចា”តិអាឌិ៑

សិលត្តិ ឃយតិឃយលក្ខលំ សិលំ, តំ បតស្ស ទត្តញ្ញាតាឃ ចុឌ្ឍិ ចឌ្ឍិតត្តិ ចិតេសសតោ “ចុឌ្ឍសិលិ”តិ ចុត្តំ៑ ចុឌ្ឍសិតេលតាតិ សឰ្ឌា សយ្ទុតេឃាកតោ ចុតេឌ្ធត ឆុចសិតេលត៑ ខុចញ្ញា កត្វា បឥត្តឃតេយ្យតំ អឆិតេយ្យតត្វតោ ចិសិដ្ឋិ តេហាតិ, សឌ្ឍុយត្តំ បត សត្ថាឃ “ឰាឌំ ចុឌ្ឍសិលិបតេស្សច តេចចត”ត្តិ ចុត្តំ៑ បញ្ញាសិលតោ បទំ តត្វ សិលស្ស អភាចតោ, តោសយឌាតតោ ច “បញ្ញាសិលយត្តូតេយចា”តិ អាហ៑

ចាចាឃ បទិយណ្ឌលបតញ្ញត្ថតតា ខុច សុត្តទកាតេចាតិ ចុត្តំ “សុត្តទា បទិយណ្ឌលបតញ្ញត្ថតា”តិ៑ ឆាតកតេលាសឃត្តិឃា, សិក្លាសឃត្តិឃា ច កស្សចិបិ អត្ថតាឃ បទិយណ្ឌលបតាតិ ញ្ញត្ថតាតិ អក្លទាតិ ខុតិស្សាតិ បទិយណ្ឌលបតញ្ញត្ថតា៑ អក្លតេឃច ហិ តំតឌត្វចាតកកាតេចត

បរិច្ឆិន្នំ បទំ។ អថ វា បទមេវ អត្ថស្ស ព្យញ្ជកត្តា ព្យញ្ជនំ, សិថិលធនិតាទិអក្ខរបរិបូរិយា ច បទព្យញ្ជនស្ស បរិមណ្ឌលតា, បរិមណ្ឌលបទព្យញ្ជនមេតិស្សាតិ តថា។ អបិច បជ្ជតិ អត្ថោ ឯតេនាតិ បទំ, នាមាទិ, យថាធិប្បេតមត្ថំ ព្យញ្ជេតីតិ ព្យញ្ជនំ, វាក្យំ, តេសំ បរិបុណ្ណតាយ បរិមណ្ឌលបទព្យញ្ជនា។ អត្ថវិញ្ញាបនេ សាធនតាយ វាចាវ ករណំ វាក្ករណន្តិ ខុល្យាធិករណំ ជនស្សេតំ “ឧទាហរណឃោសោ”តិ វុត្តំ, វចីភេទសទ្ទោតិ អត្ថោ។ តស្ស ព្រាហ្មណស្ស, តេន វា ភាសិតព្ពស្ស អត្ថស្ស គុណបរិបុណ្ណភាវេន បុរេ គុណេហិ បរិបុណ្ណភាវេ ភវាតិ បោរី។ បុន បុរេតិ រាជធានីមហានគរេ ភវត្តាតិ សំវឌ្ឍត្តា។ សុខុមាលត្តនេនាតិ សុខុមាលភាវេន, ឥមិនា តស្សា វាចាយ មុទុសណ្ហត្តមាហ។ អបលិពុទ្ធាយាតិ បិត្តសេម្ហេហិ អបរិយោនទ្ធាយ, ហេតុក្កបទេមតំ។ តតោ ឯវ ហិ យថាវុត្តទោសាការេនាតិ។ ដំសេត្វា វិយ ឯកទេសេ គច្ឆតំ សន្ទិដ្ឋំ, សណិកំ ចិរាយិត្វា គច្ឆតំ វិលម្ពិតំ, “សន្ទិដ្ឋវិលម្ពិតាទី”តិបិ បឋន្តិ។ សន្ទិដ្ឋ អជនកំ វចិតំ, មម្មនន្ទាតំ វា ឧក្ខលេន វត្តិក្ខតមុច្ចារណំ សន្ទិដ្ឋំ។ អាទិសទ្ទេន ទុក្ខលិតានុកឌ្ឍិតាទីនិ សង្គណ្ហាតិ។ ឯឡអាគឡេនាតិ ឯឡអាបគ្ឃរណេន “ឯឡា គឡន្តី”តិ វុត្តស្សេវ ហិ អត្ថំ ជនស្សេតំ “លិបិ ច បណ្ណត្តី”តិអាទិ វុត្តំ។ “បស្ស’ ឯឡអមូកំ ឆ្ដរកំ កុខិច្ឆត្តិអាទីសុ (ជា. ១.សិ. ៣៥) វិយ ហិ ឯឡាសទ្ទោ លិលិយ, លោឡុ ច បវត្តតិ។ លោឡអមុសិតានីតិ លោឡអវិត្តនិ។

តត្រាយមដ្ឋកថាមុត្តកនយោ – ឯលន្តិ ទោសោ វុច្ចតិ “យា សា វាចា នេលា កណ្ណសុខា”តិអាទីសុ (ទី. និ. ១.៩, ១៩៤) វិយ។ ឧប្បន្នា ច សទោសមេវ គឡំ គឡេន្តា ឯលំ បគ្ឃរេន្តិ, តស្មា តេសំ វាចា ឯលគឡា នាម ហោតិ, តព្ពិបរីតាយាតិ អត្ថោ។ “អាទិមជ្ឈបរិយោសានំ បាកដំ កត្វា”តិ ឥមិនា តស្សា វាចាយ អត្ថបារិបូរិំ វទតិ។ វិញ្ញាបនសមត្ថេន ឯតស្ស សម្ពន្ធោ។

ជរាជិណ្ណតាយ ជិណ្ណោតិ ខណ្ឌិច្ចបលិច្ចាទិភាវមាបាទិតោ។ វុឌ្ឍិមរិយាទប្បត្តោតិ វុឌ្ឍិយា បរិច្ឆេទំ បរិយន្តំ បត្តោ។ ជាតិមហល្លកតាយាតិ ឧប្បត្តិយា មហល្លកភាវេន។ តេនាហ “ចិរកាលប្បសុតោ”តិ។ អទ្ធសទ្ទោ អទ្ធានបរិយាយោ ទីឃកាលវាចកោ។ កិត្តកោ បន សោតិ អាហ “ទ្វេ តយោ រាជបរិវដ្ដេ”តិ, ទ្វិន្នំ តិណ្ណំ រាជូនំ រជ្ជបសាសនបដិបាដិយោតិ អត្ថោ។ “អទ្ធគតោ”តិ វត្វាបិ កតំ វយោគហណំ ឱសានវយានុបត្តិ វុត្តំ “បច្ឆិមវយំ សម្បត្តោ”តិ។ បច្ឆិមវយោ តតិយភាគោតិ វស្សសតស្ស តិធា កតេសុ ភាគេសុ តតិយោ ឱសានភាគោ។ បច្ឆិមេ តេត្តិំសវស្សតោ ច អធិកមាសបក្ខាទិបិ វិភជីយតិ, តស្មា សត្តសដ្ឋិយា វស្ស យថារហំ លព្ភមានមាសបក្ខាទិវសតោ បដ្ឋាយ បច្ឆិមវយោ វេទិតព្ពោ។ អាចរិយសារិបុត្តត្ថេរេនបិ ហិ ឥមមេវត្ថំ សន្ធាយ “សត្តសដ្ឋិវស្សតោ បដ្ឋាយ បច្ឆិមវយោ កោដ្ឋាសោ”តិ (សារត្ថ. ដី. ១.វេរញ្ជកណ្ឌវណ្ណនា) វុត្តំ។ ឥតរថា ហិ “បច្ឆិមវយោ នាម វស្សសតស្ស បច្ឆិមោ តតិយភាគោ”តិ អដ្ឋកថាវចនេន វិរោធោ ភវេយ្យាតិ។

ឯវំ កេវលជាតិវសេន បឋមវិកប្បំ វត្វា គុណមិស្សកវសេនបិ ទុតិយវិកប្បំ វទន្តោ “អបិចា”តិអាទិ អារទ្ធំ។ តត្ថ នាយំ ជិណ្ណតា វយោវុទ្ធតា, អថ ខោ កុលបរិវដ្ដេន បុរាណតាតិ អាហ “ជិណ្ណោតិ បោរាណោ”តិអាទិ។ ចិរកាលប្បវត្តកុលន្វយោតិ ចិរកាលំ បវត្តកុលបរិវដ្ដោ, តេនាស្ស កុលវសេន ឧទិតោទិតភាវមាហ។ “វយោអនុប្បត្តោ”តិ ឥមិនា ជាតិវុឌ្ឍិយា វក្ខមានត្តា, គុណវុឌ្ឍិយា ច តតោ សាតិសយត្តា “វុឌ្ឍោតិ សីលាចារាទិគុណវុឌ្ឍិយា យុត្តោ”តិ វុត្តំ។ វក្ខមានំ បតិ បរិសេសក្កហណេយ្យំ។ តថា

ជាតិមហល្លកតាយបិ តេនេវ បទេន វក្ខមានត្តា, វិភវមហត្តតាយ ច អនវសេសិតត្តា “មហល្លកោតិ វិភវមហត្តតាយ សមន្នាគតោ”តិ អាហ។ មគ្គបដិបន្នោតិ ព្រាហ្មណានំ យុត្តបដិបត្តិវិធិំ អវោក្កម្ម ចរណវសេន ឧបគតោតិ អត្ថំ ទស្សេតិ “ព្រាហ្មណាន”ន្តិអាទិនា។ ជាតិវុឌ្ឍភាវមនុប្បត្តា, តម្បិ អន្តិមវយំ បច្ឆិមវយមេវ អនុប្បត្តោតិ សាធិប្បាយយោជនា។ ឋបិតា ហិ បច្ឆិមវយវសេន ជាតិវុឌ្ឍភាវំ ទស្សេតីតិ។

ពុទ្ធគុណគាថាវណ្ណនា

១០៣។ តាទិសេហិ មហានុភាវេហិ សទ្ធិំ យុគគ្គាហវសេន ឋបនម្បិ ន មានិនានំ បណ្ឌិតជាតិកមត្ថិកំ, គុណតោ បន ឧក្កំសវសេន ឋបនន្តិ ឋានំ ព្រាហ្មណស្ស ន យុត្តរូបន្តិ ទស្សេន្តោ “ន ខោ បន មេត”ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ យេបិ គុណា អត្តនោ គុណេហិ សទិសា, តេបិ គុណា ឧត្តរិតរេហេវ មញ្ញមានោ បកាសេតីតិ សម្ពន្ធោ។ សទិសាតិ ច ឯកទេសេន សទិសា។ ន ហិ ពុទ្ធានំ គុណេហិ សព្ពថា សទិសា កេចិបិ គុណា អញ្ញេសុ លព្ភន្តិ។ “កោ ចាហ”ន្តិអាទិ ឧត្តរិតរាការទស្សនំ។ អហញ្ហិ កីទិសោ នាម ហុត្វា សទិសោ ភវិស្សាមិ, សមណស្ស...បេ... គុណា ច កីទិសា នាម ហុត្វា សទិសា ភវិស្សន្តីតិ សាធិប្បាយយោជនា។ កោចិ នវំ បិធំ គហេត្វា, អយមេវ មូលបាឋោ យថា តំ អញ្ញត្ថ សុត្តេ “កោ ចាហំ កោ គោតម សាវកិយកោ, កា ច អនុត្តរា វិជ្ជាចរណសម្បទា”តិ។ ឋានេទិ អត្តនោ គុណេហិ អសទិសេ គុណេ, “បកាសេតី”តិ ឋបិតាវ សម្ពន្ធោ។ ឧគ្គន្តុនវាតិ សទិសគុណានំ វិយ បសង្គការេន។

ឧចំ ភិយ្យោមត្តា សោហនន្ទោ ឋានំ អត្តជាតំ ជីវេហិ។ យថា ហីតិ ឧត្ត ហិ-សន្ធោ ការណេ។ តេនាហ “តស្មា មយមេវ អរហាមា”តិ។ គោបនកត្តិ កាមិយា ហុនជ្ជានេន ជិនិតាភគំ។ គុណោតិ សទិសគុណោបិ, បគេវ អសទិសគុណោ។

សង្ខិកុលសតសហស្សន្តិ សង្ខិសហស្សានិកំ កុលសតសហស្សំ។ ទិយុបធិគាថាទីសុ (ខ។ ប។ អដ្ឋ។ ១៩) បន គតវិ ភាវតោ អតីតិកុលសហស្សតាវចនំ ឧភោកបក្ខមេវ សន្ធាយាតិ វេទិតព្វំ។

សុធាមដ្ឋទេបក្ខិទលិកោតិ សុធាមយ បរិក្ខិត្តា ទេបក្ខិទលិកោ។ សត្តរតនានន្តិ សត្តហិ រតនេហិ។ ឧទ្ធមោរេក ហិ គទលាទេ ពហុលំ ធជ្ជីវនំ។ បិសានតិយុហានវយោតិ ឧបរិបិសានេ ជិតតុលិសីសានវយោ។ “សត្តរតនាន”ន្តិ អធិការេទា, អនេកវេបិ នេវេវាហារេទា ឧស។ កុលបរិយានយតាតិ សុទ្ធានតមហារាជស្ស អសម្ពិក្ខិលត្តិយកុលិត្តក្កមេន។ តេសុបីតិ ចតូសុ ទិសាសុបិ។ គហិតំ គហិតំ ឋានំ ឧទ្ទិតមេវ ធនេន បិកតិកមេវ ហោតិ, ន ឧនំ។

កន្ទុកោតាតិ សុក្ខេទេន បច្ឆិមវយេ វុត្តនយេន បឋមវយោ វេទិតព្វោ។ មាតាបិតូនំ អនិច្ឆាយ បត្តព្ពាវ អនានេទា តេន យុត្តោ អត្ថោ សាមិវចនត្ថិ វុត្តំ ហោតិ។ ឧទេតសត្តិ មាតាបិតូនំ គន្ទិត្វាតិ “កហំ បិយបុត្តកា”តិអាទិនា បរិទេវិត្វា។

អបរិយាទោនាទយចាតិ “ឲត្តកោ ឲទរា”តិ ទកាតចិ បរិច្ឆិត្តិតុយរក្កុទលាឃ្យតាយ អបរិច្ឆិទត្តាទយច៉ ទទ្ធ ទចញ្ចា អទឆាកឌិយត្តុកទយច ទហាត្តីតិ អាហ “ទ្ធិត្ត ទចញ្ចាត់ ហ្គបរិ កឌិយត្តទយចា”តិ៉ បិទយិតាត្យកាទចត ប្រាហុ្ហលាឃ្យ ឲច បត្ថាាយតិ, កកចា បត តនា បកតិប្បយាទោលាចាតិ ឥទឃ្យុតុំ “បត្ថាាយយាទតា”តិ ចុត្តយិច ឌិឃ្យុតិ, ខឹយំឃិត្វា កទហតត្ថា៉ “ត ហិ”តិអាឌិតា បិទយិតាឌាទលទតច ឲចំ អបរិយាលាតា, ត ត្ពឌ្ឌិឌាទលតាតិ ឥទឃ្យុតី”តិ ចឥត្តិ៉ អតុទលិតិ អឃឌិទរា៉ “ឆយុបទឥ កាឆយាហា”តិ កត្វិចិ បិទធា អឃុទត្តាច៉ ត ហិ ឆយុបទឥ អឃំ កាឆា ឌិឃ្យុតិ៉ ឃុឆាបិល្ហិឃទត្វទាបឥាតាឌីឃុ (អប៉ ១៉១០៉ឃុឆាបិល្ហិឃទត្វទាបឥាត) បតាឃំ កាឆា អាកតា, ឃា ច ទលា អត្ថាចត្វឃ្ហិ ឲច, ត ត្ពយឃ្ហិ ចត្វយិ្យាតឃ្ហា បិញត្ពចទឃត ឃត្តិតិយតាទុញហា បកិល្ហកទឥឃតាទយចាយំ កាឆាតិ ឥទ្ធត្ថា៉

តត្វ ទត តាឌិទឃតិ បរិឃាឃចចតទយតំ “អប្បំ ចឃ្យុឃតំ អាឃុ, ត្ពឥាទតតទហិ ចិឌ្ឍតី”តិអាឌីឃុ (ត្យ៉ ចំ៉ ១លិ៉១១) ចិឃ, “ឲតាឌិទឃ”តិបិ បឥត្តិ, តឥឃុត្ត្ថ អបឥាតាឌីឃុ តឆា អឌិឃ្យុតទតា៉ កិទលឃបរិតិត្ថាទតត បរិតិត្ថាទត កុទតាចិបិ អកទឃ ទត តាឌិទឃ ប្ញុឌឃទតា ឲត្វ ត្ពឆំ បុត្ថាា ទកាតចិ យហាត្យកាទចត អបិ ឃត្លាតុំ ត ឃក្កាតិ អទត្វា៉

ឌាលិហត្តុទត្តិ ទ្ធិត្ត ឌាលិហ្វតយត្តុទំ៉ ទ្ធាឥឃ ទឃាឌតឃតាតីតិ ទ្ធាឥឃាឆិកាតិ ទឃាឌតឃតាតិ៉ ឌាហលត្តុទតាតិ ឃយត្តា ឃទឹរបរិលាហប្បយាទោត៉ បុត្យុលទតាតិ ចិត្វាទទតា៉ អក្ខុលិបត្ថាតីតិ ឲទកាកាតិ អក្ខុលិបត្ថាតិ៉ កយុកត្តុទត្តិ ទ្ធិត្ត កយុកាតយត្តុទំ៉ យុលំ ចិត្វាទទតា ទ្ធិទឃាឌតឃតំ បរិយល្ហលទតា ចិឃុំ ចុត្តត្តា៉ “ឲឌិទឃា កកចា”តិ ឃា បទទហិ ចុត្តា កឆា, តឃ្យា អត្យុ្ទបត្តិ ឃឆាកឆំ, ត្ពយិតា អទត្ថាហិ ចុត្តិ កកចទតា ចល្ហកឆំ ឃុត្វា ឌ្ឍទលិទកតុកាយតាឃ អាកទតាតិ ឥទឃ្យុតិ, ឃឆាកឆត្តិ ចា កីឌិឃំ៉ “ឃឆាកឆំ បត តុទយ្យាក្លុទច ឃយក្កា ឃទយុាឥយាតា អចិចឥយាតា ចាឃុកំ ចឃ្យុំ ចឃិត្វា”តិអាឌីឃុ (បិទា៉ ១៨៥) ចិឃ ហិ បុត្ថាឃំ ឲឃ តិបិតឃយុឥាទឃា, ឲទកា ចា តិបិទតា៉

កត្តុក្យុឌិបរិទចទលាតិ កត្តុក្យុឌិឃា បរិទចទលា, កត្តុក្យុឌិទតា ឌាហិ បរិទចលាត្កត្តុទតិ អទត្វា៉ តត្វាតិ យត្ចុទកា៉ “ឃីហទឃឃ្យំ កទប្បឃី”តិ ឃឆា ទាហុ អឃុទិទត្ថា អាឃាយទតា, ចិត្វាទទតា, ហ្គទត្ថាឆទតា ច កកចទតា ទ្ធបកាឃឃ្យ បរិទឆ្នំ កទហតុំ ត ឃទក្កាតិ, តឆា ទ្ធបំ ត្ពគ្ឌាកិឃត្លាទំ អកិឃត្លទទាទត្តា ឃីហទឃឃ្យំ កទប្បឃី”តិ (ឌី៉ តិ៉ ឌី៉ ១៉១០៣) ឲចំ អាចរិទឃត ចុត្តិ, “តទឥតំ ‘ត យឃា អឃុទិត្ថ អទឆាយុទលត បិទយិទឃា ប្ញុទិតា, ហ្គទ្ធក្កុទយច កត្វា ឥាតំ ឌិត្ត”ត្តិ អទ្ធកឆាចចទតត អច្ចត្តុទយច ចិទុទ្ធិ ទហាតិ៉ ឲតញ្ញា កត្តុក្យុឌិទ្ធាទចិចទលាឌីឃុ ចិឃ បិទយិតាត្យកាចឃិទ្ធិឥឃ្យុតំ, អត្ថាឆា តទឥច ចឥតំ ចត្តត្ថា កទចឃ្យា”តិ ចឥត្តិ, ខឹយំឃិត្វា ឃយុឌិត្តិតត្ថា៉ អទឆាយុទលតាតិ ឌ្ឍឃក្កិតខឹទិឃតំ ឃត្លាឃ ចុត្តិ, ហ្គទ្ធក្កុទយចាតិ អទតាឃក្កិតខឹទិឃតំ, ហ្គត្កទកាឌិកំ កត្វាតិ អទត្វា៉ តឥា ទាហុ ហ្គបិឃកកាចំ បឌិទចទឥឃីតិ អាហ “តំ ឌិចឃ”ត្តិអាឌិ៉

កិទលទឃហិ អាទកត្វា អទិឃំ តិទុត្តិតទឃត, អទតាទយច ហ្គត្តយតា បរិឃុទ្ធតាតិ ចុត្តិ “ហ្គត្តយំ បរិឃុទ្ធ”ត្តិ៉ អតចឌ្ឍទត្ថត កុឃលំ, ត ឃុលចិបិកទត្ថត តឃ្យ អទហតយឃយុចទតា៉ កុឃលឃីទលតាតិ អតចទឌ្ឍទតច ចិទ្ឍល្ហឃចាឃតកិទលទឃត ឃីទលត៉ ឲចត្វា កត្វា បឥចតុក្កុទយ្យតំ អឆិទប្បតត្វទតា ចិឃិត្ថំ ទហាតិ, ឃត្ថត្វយត្តិ បត ឃត្លាឃ “ត្ពឥយឃ្យ ទចចចត”ត្តិ ចុត្តិ៉

កត្ថចិ ចតុរាសីតិបាណសហស្សានិ, កត្ថចិ អបរិមាណាបិ ទេវមនុស្សាតិ អត្ថំ សន្ធាយ “ភកចទេវតាឯកោកាយ ផល្វទេសតាយា”តិអាទិមាហ· មហាសមយសុត្ត (ទី· និ· ២·៣៣១ អាទយោ) មង្គលសុត្ត- (ខុ· បា· ៥·១ អាទយោ; សុ· និ· ២៦១ អាទយោ) ទេសនាទីសុ ហិ ចតុវីសតិយា ឋានេសុ អសង្ខ្យេយ្យា អបរិមេយ្យា ទេវមនុស្សា មគ្គផលាមតំ បិវិំសុ· កោដិសតសហស្សាទិបរិមាណតោបិ ពហូ ឯវ, តិរស្សាតចនេសេន បនេតំ វុត្តំ· តស្មា អត្តូទរិក្ខបកោរេត ភកថា ពហូតិ អាចរិយា, កេចិ អាចរិយក្ខូតានិ សាធកានិយាចរិយកោរេត សាធកោទេតេហ្យានិ បិធរិយោ· ភកចតា ហិ ទិត្តតេយ ឯត្វា សាធកា ទេតេហ្យ ចិតេត្តិ, តស្មា ភកចាច កេចិ បធានោ អាចរិយោតិ·

ទេវត្ថស្សាធិប្បេតាច អនត្វា បយាណំ, ន លក្ខណហារាទិចិយនេយាតិ អាហ “ព្រាហ្មណោ បនា”តិអាទិ· “ធម្មស្ស ច បូតិកាយស្សា”តិ បិធាចសាទេត ទេបញ្ញាសំ កត្វា “កោលតា បដិកោលតា”តិ វុត្តំ· អយមិញ្ញាណុក្កមចត្តចិកក្ខបរិញ្ញត្ត (ចិក· ប៉ី៣៣) “ធាតិហិរានំ ច បរិក្ខារានំ មណ្ឌតា”តិអាទិ ទេបញ្ញាលចនេសេន កយញ្ញំ· តត្ថ ធម្មស្ស ច បូតិកាយស្សាតិ ធម្មស្ស ច មនុស្សសរីរស្ស· មថា ហិ តណ្ហុជានេតាបិ សិក្ខាវលិ “ជរសិក្ខាវលិ” វុច្ចតិ, ហ្វារុប្បមាណាបិ ច កវលិចិលតា “បូតិលតា” វុច្ចតិ សញ្ញាកន្តិ, ឯវំ សុចណ្ណចណ្ណាបិ មនុស្សសរីរា “បូតិកាយោ” វុច្ចតិ, តស្ស មណ្ឌតាតិ អនត្វា· កោលតាតិ កិញ្ចអតា· “កោលិយតា”តិបិ បឋន្តិ· បដិកោលតាតិ បដិកិញ្ចអតា· ចបលស្ស ភាវោ ចាបល្យំ, ចាបល្លំ វា, ទេយត សមត្តាកោតា បុក្កលិ ចស្សសតិកោបិ សមានោ តណ្ហុជាតជារកោ វិយ ហោតិ, តស្សេមណិចនត្តិ ទេចិតព្វំ·

អបាបេ បុរេ ករោតិ, ន ច បាបំ បុរេ ករោតីតិ អបាបបុរេក្ខារោតិ យុត្តាយុត្តសមាសេន ទុចិផមត្ថំ ទស្សេតុំ “អបាបេ តចនេលិក្រុត្តរផលេប្ព”តិអាទិ វុត្តំ· អបាបេតិ ន បាបបដិបក្ខេ, បាបចិរហិតេ ចា· ព្រាហ្មតិ នេសដ្ឋេ ភកចតិ ភថា តស្ស ផល្វទេសតាចនេសន អរិយាយ ជាតិយា ជាតត្តា, ព្រាហ្មណោ ចា ភកចតោ អបត្ថំ កុក្កុរណាទិតា, មថាតុសិដ្ឋំ បដិបត្តិយា ច, ព្រាហ្មំ ចា សេដ្ឋំ អរិយមគ្គំ ជានាតីតិ ព្រាហ្មណា, អរិយសាចកសង្ខាតា បជា· តេនាហ “សារិបុត្តមោគ្គល្លានា”តិអាទិ· ព្រាហ្មណបជាយាតិ ពាហិតបាបបជាយ· “អបាបបុរេក្ខារា”តិ ឯត្ថ “បុរេក្ខារា”តិ បទមធិការោតិ ទស្សេតិ “ឯតិស្សាយច បជាយ បុរេក្ខារា”តិ ពុមិតា· ច-សទ្ទោ សមុច្ចយត្ថោ “ន កេវលំ អបាបបុរេក្ខារា ឯវ, អថ ខោ ព្រាហ្មណាយ ច បជាយ សព្ពត្ថុតាយ បុរេក្ខារា”តិ· “អយមេត្ថ”តិអាទិ អធិប្បាយមត្តទស្សនំ· “អបាបបុរេក្ខារា”តិ ពុទ្ធំ “ព្រាហ្មណាយ បជាយា”តិ ពុមិតាច សព្ពត្ថិតព្វំ, ន ច បទេច្ចកមត្ថំបកំ, បកតិព្រាហ្មណជាតិចនេសតបិ ទេតស្ស អត្ថោ ទេចិតព្វោតិ ទស្សេន្តោ “អបិចា”តិអាទិមាហ· អយុត្តសមាសោ ចាយំ· បាបត្តិ បាបកម្មំ, អហិតំ ទុក្ខន្តិ អត្ថោ· តស្ស សព្ពត្ថិមេចក្ខត្តា ភស្សា អបាបបុរេក្ខារោតិ បុច្ឆាយ ឯវមាហាតិ ទស្សេតុំ “កស្សា”តិអាទិ វុត្តំ· “អត្តតា”តិអាទិ តទត្ថចិទរណំ· ព្រាហ្មណបជាយាតិ ព្រាហ្មណជាតិបជាយ·

រជ្ជន្តិ អង្គំ ភជន្តិ រាជានោ ឯតេនាតិ រដ្ឋំ, ឯកស្ស រញ្ញោ រជ្ជភូតកាសិកោសលាទិមហាជនបទោ· ជនា បជ្ជន្តិ សុខជីវិកំ បាបុណន្តិ ឯត្ថាតិ ជនបទោ, ឯកស្ស រញ្ញោ រជ្ជេ ឯកេកកោដ្ឋាសភូតា ហ្វត្តបទេសក្ខិណបទាទិលុក្ខកជនបទោ· តត្ថាតិ តទា អាកោរសុ· បុច្ឆាយាតិ អត្តតា អភិសង្ខតាយ បុច្ឆាយ· ចិស្សជ្ជតាសមុប្បដិច្ឆេតិ ចិស្សជ្ជតាយ អត្តតោ ពាករណេ សមុប្បិក្ខហេណ· កោសញ្ចិ ហ្វបតិស្សយសមុត្តិ,

ញាណបរិបាកំ, ចិត្តាចារញ្ច ញត្វា ករោចាច ពុទ្ធាយ រូបស្សាហំ ឧរេត្វា ចិឞ្យរជ្ជុតិតិ អធិប្បាយោ។

“ឥត្ថ កតមំ សារល្យ”ន្តិអាទិ តិរេក្ខបកណ្ណបិញ្ចុក (ឆ៓ ឞ៓ ១៦៥០)៓ អទ្ធាតនេទត្តិ ទីឃយក្កាកយតបរិស្សយំ៓ អស្សាតិ ករោចរោតា, យុលបទុយត្តិ ឞល្ពុរេទ្ធា៓ ញាលិបាបឞយ្យស្សរេតរេតចាតិ អកិតចុក្កតឞុទិយរំឞិឞយ្យស្សរេតត ពូលច៓ ពឆា ហិ ឞុទិរោយា “បច្ចុពាទ្ធ”តិ រលិរេក បិករេដិ, ធរេទ្ធា បត “ក្យុឌពាទ្ធ”តិ៓ ពុណ្ណចទ្ធស្ស ឞិទិយា ឞយាតា ឞិទី ឲពស្សាតិ ពុណ្ណចទ្ធឞស្សិទិកំ៓ កឆំ តិក្កុខ្ចិពឞឌិឞពាតិ អាហ “ឞយ្យត្តាយា”តិអាទិ៓ ឲត្ថ បត “ឲហិ ប្ចាកពចាឌី”តិ ពួយិតា ឞុលឞយ្ពាឞពុទ្ធាកំ បិយចាឌិតំ ឌរេស្សតិ, “ឞលិរេលិ”តិ ពួយិតា ឞណ្ឍាធតំ, “ឞរេយ្ខាឌរេកា”តិ ពួយិតា បដិឞទ្ធារក្យឞលតំ, “អទ្ធាក្យុដិរេកា”តិ ពួយិតា ឞទ្ធរេត្វច ចិប្បឞទ្ធុលតំ, “រូត្តាតយុរេចា”តិ ពួយិតា ឞុលឞល្លាបតំ, “ពុទ្ធកាឞី”តិ ពួយិតា ឆយ្ខាត្តក្កហស្ស ខ្ជកាឞកររេលាត ហិតព្ឍាឞយតំ ឌរេស្សតីតិ រេចឌិតព្ពំ៓

យត្ថកិរាតិ ឲត្ថ កិរ-ឞរេទ្ធា អទ្ធិឞុធរេត –

“ពលាចត្វុបរិត្តត្តា, អាបិធំ ត ចឌត្តិ រេយ;

រេព ឆយ្ខាររេយ្ខលា តាយ, រេយ’ឞំ ទ្វុបិឌរេយា កិរា”តិ៓ –

អាឌីឞុ (អកិឆយ្ខាចពារ-អដ្ឋកធាយំ អារេយ្ខលចិការេក លដ្ឋអត្ថុរេឆ្នរេឌ – លិលិ) ចិយ, រេពត ករោចពា អធិចុត្វុបរេឌរេឞ ត រេឌចពាត្ថការេចត យត្ថស្សាតំ អត្ថបទ្ធចពា, អធ រេលា ញុទ្ធាត្ថការេចតាតិ ឌរេស្សតិ៓ ញុទ្ធាត្ថការេចតរេច ហិ ពា អារក្ខ កណ្ឌុត្តិ៓ បំឞុបិឞាធកាឌរេយាតិ បំឞុតិឞ្សិពបិឞាធកាឌរេយា ៓ អាឌិឞរេទ្ធត ក្វុពរេក្ខឞាឌីតំ កហលំ៓ ពួឌាតិ ញុទ្ធាត្ថកាចរេយច បិកាដំ កត្វា ឌរេស្សតុំ “អបិធា”តិអាឌិ ចុត្តំ៓

អត្ថឞាឞិតរេទ្ធា ឞរេញ្ញា តាយ ឞរេទ្ធាបិ រេចរេតយ្យឌតឞយ្ខរេហា៓ ឞយំ រូប្យាឌិរេពា ឞរេញ្ញា តាយ តិទ្ធត្តិតអទិយបុក្កលឞយ្ខរេហា៓ “ពាឌិរេឞា”តិ ពួយិតា “ឞយំ ចា រូប្យាឌិរេពា”តិ ចុត្តចិករេប្យា ឲច បច្ចាយរេដ្ឋ អតត្តរេស្ស ចិធិ បដិរេឞរេឆាចាតិ កត្វា, ពឞ្ខា “ពុទិយបឌរេស្សច ចា”តិ ចិកប្បត្តរកហលត្តិ អាធទិរេយត (ឌី៓ តិ៓ ដី៓ ១៓៦០៣) ចុត្តំ៓ ពត្រាយយធិប្បាយោ – កាយំ “កណី”តិ ពួឌំ “ឞញ្ញី”តិ បឌរេស្សច រេចចធតំ, អត្ថយត្តំ បត ឌរេស្សតុំ យឆាចុត្តចិកប្បត្ថរេយ ទុតិយចិកប្បរេយច បច្ចាយឞិត្វា “ពាឌិរេឞាចស្ស ករេលា អត្ថី”តិ ចុត្តត្តា អចឞិដ្ឋស្សបិ បធយចិកប្បស្ស ឞក្កហលត្តំ “ពុទិយបឌរេស្សច ចា រេចចធតរេយព”ន្តិ ចុត្តត្តិ៓ ឲចប្បិ ចឌត្តិ – ឆយ្ខរេឞតាបពិរេត្វទាឌីតំ បរេច្ចកាលីតំ កលំ, ឞុត្តត្តិកាឌិកលំ ចា ឞទ្ធាយ “ពាឌិរេឞា”តិអាឌិ ចុត្តំ៓ ពត្វាបិ ហិ ឞរេទ្ធាច កិក្ខុករេលា អត្ថឞាឞិតរេទ្ធា តាយ, តិទ្ធត្តិតអទិយករេលា បត ឞយំ រូប្យាឌិរេពា តាយ, ពឞ្ខា “ពាឌិរេឞា”តិ ពួយិតា ចិកប្បត្ថយស្សាបិ បច្ចាយឞតំ រូបបត្តិ រេហាតិ៓ ឲចំ បឌត្ថយស្ស ចិរេឞឞត្វតំ ឌរេស្សត្វា ឞទ្ធឆា ឞយាតត្វតំ ឌរេស្សតុំ “ពុទិយបឌរេស្សចា”តិអាឌិ ចុត្តត្តិ៓ ឞុរេលាយក្ខលិអាឌីតំ ញាហុតំ តិត្វករាតំ, តិទ្ធាររេលា រេចតំ ឞាយិចធតំ៓ អរេចលកាឌិយត្តរេកតបិ ការរេលាតាតិ តិរេច្ចាញុអពាឌិយត្តរេកតបិ អប្បិឆ្ឋឞត្តុដ្ឋពាឌិឞយាររេបតលក្ខរេលាត ការរេលាត៓

តចកាតិ អភិតចា៉ បិហុតកាតិ បទេហណក៌ បដិក្កហិក្រុយត្ថចិកា, ឲទេត ទុចិទេឈរុ អាកត្តុទេករុ បុទេទតទយាកោចទេរិត ព្ទុឆ អតិមិទេតា, ត ទេភាឌតទេចលិយយាកោចទេរិត អក្ខាកតាតិ ឝទេរ្សុតិ៉ បរិឃាបុណាយីតិ បរិដ្ឋិត្ថិតុំ ឌាតាយិ, ឆាត្វ ត្វយត្តុំ បត ឝទេរ្សុតុំ “ឌាតាយី”តិ ទុត្តុំ៉

កប្យយីតិ អាឃុកប្យយិ, កទេណឃ្យ ទេចតិ រយ្ពុទេត្ត៉ា ធិទំ ធិទកាទេល កទេប្យា ឈិទេយឆ, ឌីឈយត្តុទេទ ឌីឈកាលត្តុទេទបិ តឆាកតរ្ស ចទេណ្ហា ត ឈិទេយឆាតិ ទេឃាឌតា៉ “ធិទ”ត្តិ ទេចត្វ ចត្តុទេព្តបិ លក្ខហាតិកឃា ទរ្សុត្វ តិក្កហិតទេលិទេបិ, អតិឌីឈកាល៌ ចា រក្ខាឃ “ធិទឌីឈយត្តុទេទ”តិ ទុត្តុំ, ក្ខកឃត្វ រយ្ពត្តិតត្តុទេយតំ, កិរិឃាទហាឌិទេឃាទេក ចិឃ ច អត្តុទេឃាទេក អឆិកក្កុទបិទេគា អតុបចទេឌ្ហា, អឃត្ថ្យា កាឆា អក្សុតបរិកប្យតាចទេរិត អដ្ឋកឆារុ (ឌី៉ តិ៉ អដ្ឋ៉ ១៉១០៣; ១៉៣១; យ៉ តិ៉ អដ្ឋ៉ ១៉៣១៥; ក្ខគា៉ អដ្ឋ៉ ៥១; ទុ៉ ចំ៉ អដ្ឋ៉ ៣៉៣; ចរិឃា៉ អដ្ឋ៉ តិគាតកឆា, បកិណ្ណកកឆា; អប៉ អដ្ឋ៉ ១៉លិ៉១០) ទុត្តា តឆា ភារយាតរ្ស អភាចទេតា៉

១០៥៉តត្តិ អាចរិយំ៉ អល៌-រទេក្ខា ព្ទុឆ អទហទេត្វា “អលទេយច តិព្ពិត្ថិតុ”ត្តិអាឌីរុ (ឌី៉ តិ៉ ១៉១លិ១; រំ៉ តិ៉ ១៉១១៣, ១៣១) ចិឃាតិ អាហ “ឃុត្តុទេយចា”តិ៉ បុទេឌត ទេតត្វា អរិតព្តុទេតា បរិក្សុដ្ឋិតព្តុទេតា បុទេដរំ ទុក្ខុតិ បិទេឆយ្ង៉ ព្ទត្វក្សុតលក្កុទេណ កទណចចតំ ឝទេរ្សុតិ “តំ កទេហត្វា”តិ ព្ទយិតា៉ បិត្យព្ទយំ បុដំទេរតបិ ក្យុលបុទេត្តុតាតិ រយ្ពត្តុំ ឝទេរ្សុតុំ “ទេតត បុដំទេរតា”តិ ទុត្តុំ៉ “អំទេរតា”តិអាឌិ អឆិប្យាឃយត្តុឝរ្សុតំ, ចហទេត្តុត ក្យុលបុទេត្តុត ក្ខបរក្កយិតុំ អលទេយចាតិ អទេត្វា៉

ទេរាណឝណ្ឌបរិចិតក្កចណ្ហតា

១០៩-លិ៉ ត ព្ទុឆ តិទេទា-រទេក្ខា “តិទេទាក្យទេឌ្ឌ ចា តិទេទាបិកាទេទ ចា លទេឌ្ឌឃ្យ ចា លឌ្ឌាទេបឃ្យ ចា”តិអាឌីរុ (បាចិ៉ ប៥១៥) ចិឃ ពាហិអទេត្វាតិ អាហ “អទេត្តាចតរទេណ្ឌ កតរ្សា”តិ៉ តត្វ ចិហាទេទាបិ ចតរណ្ឌបរិឃាបទេក្ខាតិ ឝទេរ្សុតិ “ចិហាទព្ទត្តុទំ បចិដ្ឋរ្សា”តិ ព្ទយិតា៉ ឲទេត អព្ទូលិ បណាទេយត្វា តិរិក្ខា យិច្ឆាឌិដ្ឋិចទេរិត ក្ខកទេតាបក្កុកា, “ព្ទតទេទ បត រយុាឌិដ្ឋិចទេរិត ឲកទេតាបក្កុកា”តិ អត្វទេតា អាបទេក្ខា ទេហាតិ៉ ឝលិក្ខត្តា, ឆាតិបរិទ្យុព្ទាឌិតា ឌិណ្ណត្តា ច តាយទេកាត្តុចទេរិត អបិកជិ ហុត្វា បិកជិ កចិតុកាយា ឲចយក៌រុតិ អឆិប្យាទេឃា៉ ទេកទាឌិកាតិ រតា៉ តត្វាតិ ក្ខិរុ ឌទេតរុ៉ តទេតាតិ ចិរ្សាទេរតា, គាតទេតា ចា៉

ព្រាហុណបព្ទាត្តិចណ្ហតា

១០៨៉ អទេតាតតកាឃចទេរិត ឆក្ខកទេត្តា, ត យាតចទេរិត៉ ទេតត បិត្យព្ទយំ ចក្កុតិ “អត្តុក្សុទេយត្វា”តិ៉ ទេចទេតាចិតក្ក រក្ខាឃ ចិត្តុរីទេរិត “ចិត្តុំ អព្ទារី”តិ ទុត្តុំ៉ ចិឈាតត្តិ ចិត្តុទុក្កុ៉

១១១៉ រកររយទេយតិ ព្រាហុណលក្ខិយំ៉ យីឃយាទេតាតិ យរិឃយាទេតា៉ ឌិដ្ឋិរព្ទាតទេតទេតចាតិ អត្តុទេតា លក្ខិរព្ទាតទេតទេតច៉ រុឌត្តិ

ហោយក្ខិ, តិដ្ឋធត៌ ចុត្តមេច៍ ពលាត្តស្ធុតិ ទុហតត្វ៍ ពលាគេកាស្ម, ញ្ញុចិទ្ធេស្ធុតិ អត្ថេ៍ ញ្ញុរេធធេរេត ហោយកាលេតា ហិ

ឃញ្ញាឃដកា “ញ្ញុចិជ្ជា”តិ ចុច្ចត្តិ៍ បធេយា ចាតិ តត្វ សត្តិបតិតេស្ម ស្មុឌាកិរិយាឃំ បន្តបឆរោតា ចា៍ ទុតិយោចាតិ តធតត្តុរិកា ចា៍

“ស្មុឌ”ត្តិ ញ្ញុធំ កាលេត្វ ក្នុបយោពចធត្តិ អាហ “ស្មុឌាឃា”តិ៍ អក្កិហុត្តមុលតាឃ ឃញ្ញាស្ម ឃញ្ញា ឌិឃ្យមាត៌ ស្មុឌាមុលេត ឌិឃ្យតិ៍ ចុត្តញ្ញា

“អក្កិហុត្តមុលា ឃញ្ញា, សាចិត្តិ លត្តេសា មុល”ត្តិ (ម៍ តិ៍ ១៍៣០០)៍ តស្មា “ឌិឃ្យមាត”ត្តិ អឃំ បរិធេបេសា ចិញ្ញាឃតីតិ អាធទិយេត (ឌី៍

តិ៍ ឌី៍ ១៍១១១) ចុត្តំ៍ អបិធ ស្មុឌាឃ ឌិឃ្យមាត៌ ស្មុឌត្តិ តត្ថិតធេសត អត្ត្វ ធស្បត្ត្វ ឲធមាហ៍ បេរិតាលាតិ អដ្ឋកធាធរិយា៍ បុរិមធាធេ

ធេត្វ ធាតធេសត បធេយា ចា ទុតិយោ ចា, បត្តិមធាធេ អាធាតធេសតាតិ អឃមេតេសំ ចិសេសោ៍ ចិសេសតោតិ

ចិជ្ជាធលចិសេសតោ, ត ព្រាហ្មណហិ ញ្ញុត្ថិតចិជ្ជាធលមត្តតោ៍ ក្នុត្តម ព្រាហ្មណស្សាតិ អតុត្តធត្ថិលោឃ្យតាឃ ក្នុត្តម ព្រាហ្មណស្ស៍

ឃធាធិបេរ្យតស្ស ហិ ចិជ្ជាធលចិសេសឌីបកស្ស “កតមំ បត តំ ព្រាហ្មណសីលំ, កតមា សា បញ្ញា”តិអាឌិធធតស្ស ឲ្យកាឃកាលត្តមេច

“ញ្ញុមេសំ បត ព្រាហ្មណ បញ្ញាត្តំ អដ្ឋាត”ត្តិអាឌិធធត៌ កពធា អធោធ, តស្មា បឆាតធធតាត្តុបមត្តុបត្តិ ធស្បត្ត្វ “កពធា បតា”តិអាឌិ

ចុត្តត្តិ ធដ្ឋត្តំ៍

១១៦៍ អបធតីតិ ធណ្ណាឌីតិ អបេតត្វា ធធតិ, អត្តមត្តំ បត ធស្បត្ត្វ “បឌិក្ខិបតី”តិ ចុត្តំ៍ ញ្ញុធត្តិ “មា កធំ សោលធណ្ណំ ឲធំ

អធចា”តិអាឌិធធត៌ ព្រាហ្មណសមឃត្តិ ព្រាហ្មណសិទ្ធត្តិ៍ មា គីត្តិតិ មា ចិតាសេសិ៍

១១៩៍ សមោសេធ ហុត្វា សមោតិ សមសោមា, សន្តធា សមោតិ អត្ថេ៍ បរិឃាឃក្លឃញ្ញុអតិសឃត្វឌីបកំ ឃធា “ទុក្ខទុក្ខិ, ន្តុបន្តុប”ត្តិ៍

ឲកាធេសមត្តតោ បត អដ្ឋកាត មាលាធេធ តេសំ សមកាធតោ តំ តិធត្តុនេត្ថា “ធេបត្វា ឲកាធេសមត្ត”ត្តិអាឌិមាហ៍ កុលកោឌិបរិឌីបតត្តិ

កុលស្ស អាឌិបរិឌីបត៌ ឃស្មា អត្តតោ កកិតិឃា...បេ... ត ឌាតិស្សតិ, តស្មា ត តស្ស មាតាបិតុមត្តិ សត្ថាឃ ធធតិ, កុលកោឌិបរិឌីបត៌

បត សន្តាឃ ធធតីតិ អធិប្បាយោ៍ “អត្តកញ្ញាតក”ត្តិ ញ្ញុមិតា ពមុបធបត្តិ ធធតិ៍ កុលាតិ ឃធាធុត្តេ បញ្ញាសីលេ៍ អធាបិ សិឃាតិ ឃឌិបិ

តុមក្កាំ ឲធំ បរិចិតព្ភា សិឃា, កិត្តសីលស្សាបិ បុត បពតិសីលេ ឌិតស្ស ព្រាហ្មណកាធំ ធណ្ណាធយោ សាធេត្តីតិ ឲធំ សិឃាតិ អត្ថេ៍

“សាធេតី”តិ បរិធេ “ធណ្ណោ”តិ កត្វា អាធទិយេត (ឌី៍ តិ៍ ឌី៍ ១៍១១៩) អត្តាហធេ៌, តិធស្សតត្ថេត៌៍ មត្តឌាតីស្មុបិ ហិ ឲធេធ តយោ៍

សីលមេចាតិ បុត បពតិក្កតំ សីលមេធ ព្រាហ្មណកាធំ សាធេស្សតិ, កស្មាតិ ធេ “តស្មិ ហិ...បេ... ធណ្ណាធយោ”តិ៍ តត្វ សមេឡាហមត្តិ

ធណ្ណាធយោតិ ធណ្ណមត្តឌាតិយោ ព្រាហ្មណកាធស្ស អដ្ឋត្តិ សមេឡាហមត្តមេតំ, អសមេធត្តិត្វា ពធិតមិធំ៍

សីលបញ្ញាកធាធណ្ណតា

១១៨៍ កធិតោព្រាហ្មណេត បតោត្តាតិ “សីលធា ធ ហោតី”តិអាឌិតា ក្ដិត្តមេច អដ្ឋាត៌ ធធេសត ឃធាបុត្ថិតោ បតោត្តា ឃាធាធតោ

ចិស្សត្តិតោ៍ ឲត្តាតិ ឃធាចិស្សត្តិតេ អត្ត្វ, អដ្ឋក្ដធេឃ ចា៍ តស្សាតិ សោលធណ្ណស្ស៍ ឃឌិ ឲកមត្តំ ធបេឃ្យ, អធ បតិដ្ឋាត្វ ត

សព្ភលោឃ្យ៍ ឃឌិ បត ត ធបេឃ្យ, អធ សព្ភលោឃ្យ, កិំ បតេស តធា សត្តិស្សតិ តុ េលា, តេតាតិ ឌីមំសតត្វមេច ឲធមាហ, ត តុ ឲកស្ស

អត្ថស្ស ធបតីឃត្តាតិ ចុត្តំ ហោតិ៍ តធា ធាហ “ឲធមេតំ ព្រាហ្មណា”តិអាឌិ៍ ធេធាចិតត្តាធ បរិសុទ្ធត្តិ អាហ “សីលបរិសុទ្ធា”តិ,

សីលសម្បត្តិយា សព្ពសោ សុទ្ធា អនុបក្កិលិដ្ឋាតិ អត្ថោ. កុតោ ទុស្សីលេ បញ្ញា អសមាហិតត្តា តស្ស. កុតោ ច បញ្ញារហិតេ ជញ្ញុ ឧជ្ជុភូតេ សីលំ សីលវិភាគស្ស, សីលបរិសោធនូបាយស្ស ច អជានតោ. ឧជ្ជុតា យុតោ កត្វាតិ យស្សាតិ ឧជ្ជុភូតោ ត-ការស្ស ក-ការំ កត្វា, ឧលម្ពតោ, ឧលម្ពកោ ចា. ឋតិ ពាហុសា បារេតាតិ កម្មកម្មដ្ឋានកថាយំ (ម. ដី. អដ្ឋ. ១.៣៤) វុត្តា. បកដ្ឋំ វុត្តដ្ឋំ ទានាទិ បញ្ញាណត្តិ កត្វា បាកតិកំ ទានាទិ តិវេត្តព្ពំ “បញ្ញាណ”ន្តិ វុត្តំ. វិបស្សនាទិញាណាទីហិ ញាណាទិវេហិ, តតោ បការេហិ ជានតោតិ បញ្ញាចាតិ អាហ “បញ្ញាវេទា”តិ.

ចតុបារិសុទ្ធិសីលេ ឋិតោតិ សមាធិបដ្ឋានេន ចតុបារិសុទ្ធិសីលេន សកលសំកិលេសមលវិសុទ្ធិយា សោធិតា វិសុទ្ធា. តេនាហ “កិំ បតា”តិអាទិ. តត្ថ សោធេតីតិ សុជ្ឈតិ. សដ្ឋិអសីតិវស្សាតីតិ សដ្ឋិវស្សានិ វា អសីតិវស្សានិ វា. មហាកាលេបិ, បរេ ច អញ្ញាបិ កាលេ. មហាសដ្ឋិវស្សតោ វិយាតិ សដ្ឋិវស្សមហាថេរោ វិយ. វេទនាបរិគ្គហមត្តម្បីតិ ឧត្ត វេទនាបរិគ្គហោ នាម មធុរប្បត្តិ វេទនំ សមាធិសរីរតោ ឧបឋានេត្វា បុន បដ្ឋានតោ “អយំ វេទនា ផស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ, សោ ច ផស្សោ អនិច្ចោ ទុក្ខោ វិបរិណាមធម្មោ”តិ លក្ខណត្តយំ អារោបេត្វា បវត្តិតវិបស្សនា. ឧទំ បស្សន្តោ ហិ បុរេត សក្កា សា វេទនា អធិវាសេតុំ “វេទនា ឧច វេទយតី”តិ. វេទនំ វិក្ខម្ភេត្វាតិ មធុរប្បត្តិ ទុក្ខវេទនំ អនុវត្តិត្វា វិបស្សនំ អារភិត្វា ឋិតិបដិបក្ខាយ វិបស្សនាយ តំ វិនោទេត្វា. សម្មាសម្បតិតេនាតិ កុម្ភីលេន វិយ ខុម្ពិយំ វុត្តេន តិបដ្ឋានេន. “នាហ”ន្តិអាទិ ឥទា សីលវក្ខណមេវ ទុក្ខវត្តិ កត្វា វទតិ. សីលេ បតិដ្ឋិតស្ស ហិ អរហត្តំ ហត្ថគតំ មេវ. យថាហ “សីលេ បតិដ្ឋាយ...បេ... វិជដយេ ជដ”ន្តិ (សំ. និ. ១.២៣, ១៩២; បេដកោ. ២២; មិ. ប. ២.៨) ចតុសុ បុគ្គលេសុ ឧគ្ឃដិតញ្ញុនោ ឧបាយំ វិសេសោតិ អាហ “ឧគ្ឃដិតញ្ញុតាយា”តិ. បញ្ញាយ សីលំ សោធិត្វាតិ សីលំ អាទិមជ្ឈបរិយោសានេសុ អខណ្ឌាទិភាវាបាទនេន បញ្ញាយ សុវិសោធិតំ កត្វា. សត្តិមហាយត្តចត្តុ ឆព្ពណ្ណ (ឆ. ប. អដ្ឋ. ២ សត្តិមហាមត្តវត្ថុ).

១០៤. “កត្វា អាហា”តិ ឧបនិស្សយតាយ ការណំ វុត្តំ. លទ្ធា តាយ “សីលស្ស ច ជាតិយា ច គុណានុភាវប្បការេន សមន្នាគតេន កោតមេន បុត្តំ បព្ពាជិស្សន្តិ”តិ បរិសាយ បញ្ញាតតា, សា តថា វិស្សជ្ជិតុមនិច្ឆតាយ កិញ្ចិស្សតីតិ អត្ថោ, បនំ អលទ្ធមានោបិ ឋានាតិ លទ្ធិស្សាមីតិ វុត្តំ ហោតិ. បរមត្ថំ បយាតំ “ឧត្តមបរមា យម”ន្តិ បការំ ពុជ្ឈានិការណំ និស្សិតំ “តេ យម”ន្តិ វុត្តំ. ឋានំ វុត្តំ ហោតិ – “សីលបញ្ញាណ”ន្តិ ចនតមេច អយព្ពំ បរមំ, តទត្ថកាតិ បញ្ញាសីលានិ, វេទត្តយចិកាចនំ បញ្ញាញ្ញា លក្ខណានិតោ និទ្ទិសេត្វា ជានតំ តត្ថ, ពោធំ តត្ថ ចតុបរិយាច យមន្តិ. អយំ បនេត្ថ អដ្ឋកថាយុត្តកតោយា – ឧត្តមបរមាតិ ឧត្តមិកាក្កិសកោដិកា, បនំ បញ្ញាវិស្សជ្ជនាច អយព្ពំ ឧក្កិសកោដីតិ អត្ថោ. តេនាហ “យថា សកសមយចនេន បញ្ញា វិស្សជ្ជិតា”តិ. បរន្តិ អតិរេកំ. ការិតស្សាតិ ចនតស្ស សទ្ធស្ស.

អយំ បន វិសេសោតិ សីលនិទ្ទេសេ និយ្យាតនមត្តំ អបេក្ខិត្វា វុត្តំ. តេនាហ “សីលមិស្សេន និយ្យាតិត”ន្តិ. សោណទណ្ឌសុត្តេ (ទី. និ. ១.៣១០) ហិ សីលំ និយ្យាទេត្វាបិ បុន សោណទណ្ឌមិស្សេន និយ្យាតិតំ. សទ្ធាសម្បិ មហគ្គតចិត្តានំ ឋានាណសម្បយុត្តត្តា, ឋានាគតញ្ញា តំ សម្បយោគតោ “អត្ថតោ បញ្ញាសម្បទា”តិ វុត្តំ. បញ្ញានិទ្ទេសេ ហិ ឋានាតបញ្ញា អធិដ្ឋានំ កត្វា បនំ វិបស្សនាបញ្ញា និយ្យាតិតា.

តេនាហ “វិបស្សនាបញ្ញាយា”តិអាទិ

សោឡសាការបដិវេធកថាវណ្ណនា

១១៨. ទហរោ យុវាតិ ឯត្ថ ទហរវចនេន បឋមយោព្វនកាលំ ទស្សេតិ។ បឋមយោព្វនកាលការតា ហិ “ទហរោ”តិ វុត្តោ។ បុត្តស្ស បុត្តោ តត្ថា តាយ។ តប្បហោតីតិ ន សម្ពុទ្ធិ, បុត្តតត្ថប្បមាណោបិ ន ហោតីតិ អត្ថោ។ “អាសនា មេ តំ វុដ្ឋានេ”ន្តិ ឯតស្ស អត្ថាបត្តិ ទស្សេតុំ “មម អាការេ វេនា”តិអាទិ វុត្តំ។ ឯតន្តិ អញ្ញលិបគ្គហណំ។ អយញ្ហិ យថា តថា អត្តនោ មហាជនស្ស សម្មាវន្តំ ឧបដ្ឋានេត្វា កោហញ្ញេន បមេ វិយប្បបត្វា លិង្គប្បាទនំ និជិកិសេត្វា វិនេតិ, តស្មាស្ស អតិវិយ គុហកកាចំ ទស្សេត្វា “ត្ថមិនា កិរា”តិអាទិ វទតិ។ អការេចំ នាម នតីតិ អការេវវទនំ នាម នតិ, នាមំ ករោតិ អការេវន “អហមេវ មេ បនា”តិអាទិមាហ, អថ មេ អត្តនោ លិកបរិហានិករមេនវាតិ វុត្តំ ហោតិ។

១១៩. ពន្ធុលាគ្គបិណ្ឌាតិ ណាទិសិ ពថា ពស្ស អញ្ញសមប្បវត្តិ, ពទគ្គបិណ្ឌាតិ មន្តោបទលិមេន អត្ថោ។ ពថា ពស្ស វិវដ្ឋវន្តិស្សិតស្ស ពាទិសស្ស គោណបរិបិកស្ស អភាវតោ គោចលំ អគ្គទយវន្តិស្សិតោ ឯវ អត្ថោ ទស្សិតោតិ អាហ “ជិដ្ឋទម្ពិកាសម្បរាយិកំ អត្ថំ សក្កុណស្សត្វា”តិ, ឧប្បន្នោតា វិការេវត្វាតិ អត្ថោ។ គុសលេ ធម្មេតិ តេក្ខមេគ គុសលធម្មេ, អយមេវ និប្បរិយាយតោ អត្ថោ។ បរិយាយតោ បន “វត្តម្ពុមេគ”តិបិ វត្តុំ វដ្ដតិ លេកាវត្តគុសលស្សបិ អាយតិ លក្ខមានត្តា។ ពថា ហិ វក្ខតិ “អាយតិំ និព្វានគាមិយ, វាសនាភាគិយាយ វា”តិ។ ពត្វាតិ គុសលេ ធម្មេ យថាសមាទបិតោ។ តត្ថ សោមាទល្ហព្រាហ្មណំ សមុទ្ធមេត្វាតិ សមុទេវ ឧបទ្ធបិនិសាទេត្វា បុញ្ញកិរិយាយ តិក្ខវិសទភាវមាបិទេត្វា។ តំ បន អត្ថតោ តត្ថ ឧស្សាហជននមេវ ហោតីតិ អាហ “រឹសាស្សាហំ គត្វា”តិ។ តាយ ច រឹសាស្សាហតាយាតិ ឯវំ បុញ្ញកិរិយាយ រឹសាស្សាហតា និមមេតោ ជិដ្ឋធម្មិកាទិអត្ថសម្បាទនីតិ មថាវុត្តាយ រឹសាស្សាហតាយ ច សម្បហំសេត្វាតិ សម្បត្តេ។ អញ្ញេហិ ច វិជ្ជមានគុណេហីតិ ឯវទ្ធបិ តេ គុណាយសម្បិតា ច ឯកេត្តេន ជិដ្ឋធម្មិកាទិអត្ថនិប្បាទនីតិ តស្មិំ វិជ្ជមានេហិ, អញ្ញេហិ ច គុណេហិ សម្បហំសេត្វា សមុទេទ ហដ្ឋតុដ្ឋភាវមាបិទេត្វាតិ អត្ថោ។

មទិ ករោថ ធម្មទេសនស្ស វស្សំ, អថ គស្មា សោ វិនេមំ នានិកត្តីតិ វោទនំ សោនទត្តំ “ព្រាហ្មណោ បនា”តិអាទិ វុត្តំ។ គុហកតាយាតិ វុត្តនមេត គោហញ្ញភត្វា, ត្ថមិនា បមេយាកសម្បត្តិអភាវចំ ទស្សេតិ។ មទ្ធវំ គស្មា ករោថ ពស្ស ថថា ធម្មទេសនស្ស វស្សីតិ បដិវោទនមប្បិ សោនទត្តា “វោចលមស្សា”តិអាទិមាហ។ ពត្ថ វោចលន្តិ និទ្ទោធាទេសគ្គហកាទិមេន អសម្ពិស្ស។ និព្វានគត្ថាយាតិ និព្វានានិកមត្ថាយ, បរិនិព្វានគត្ថាយ វា។ អាយតិំ វិទេសនានិកមគ្គបិយម្ភតា បុញ្ញកិរិយាសុ បរិទមយសម្ពាតា វាសនា ឯវ ករោកា, តស្មិំ ឧបិយការេវន បវត្តាតិ វាសនាភាគិយា។ ន ហិ ករោនតា និទត្តកា វត្ថុប្បទិកកាទាមត្តាបិ ធម្មទេសនា អត្ថិ។ តេនាហ “សព្វា បុរិមបច្ឆិមកថា”តិ។ អាទិតោ វេវ បវុតិ យាវ ព្រាហ្មណស្ស វិសុទ្ធតាបរិមោយានា, តាវ បុរិមកថា, ករោនតោ បន សិលបញ្ញាវិសុទ្ធតា បច្ឆិមកថា។ ព្រាហ្មណោ វុត្តាបិ ហិ ទុទ្ធក្ខណាទិបដិសង្ខាត្វា កថា អាយតិំ និព្វានគត្ថាយ វាសនាភាគិយា ឯវាតិ។ សេសំ សុវិញ្ញេយ្យមេវ។

ច្ពតិ ស្វុយក្កលចិលិសិតិយា ឌឹឈតិកាឃដ្ឋកឆាឃ បឧយស្វុព្វុយកឃ្កឹឧក្វុឧត្វុឧពាឆ្ពបទិឌឹបតាឃ ស្វុចិយលចិប្វុលបខ្ញាឧចឃ្យត្តិឃឌតតាឃ សាត្វុចិលិសិតិយា តាយ លឹតព្ពបកាសតិយា ឪសាហឌល្អស្វុត្តចល្លតាឃ លឹតព្ពបកាសតា៍

ឪសាហឌល្អស្វុត្តចល្លតា តិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪕. ᨠᩪᨭᨴᨶ᩠ᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪑᪓. ᩑᩅᩴ ᩈᩮᩣᨱᨴᨱ᩠ᨯᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨠᩪᨭᨴᨶ᩠ᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩮᩣᨠᩣᩈᩔ ᨸᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᩩᩴ, ᩈᩮᩣᨱᨴᨱ᩠ᨯᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᩴᨣᩦᨲᩔ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᩪᨭᨴᨶ᩠ᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩅᩤ ᨸᨠᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩑᩅᩴ ᨾᩮ ᩈᩩᨲᩴ…ᨸᩮ… ᨾᨣᨵᩮᩈᩪᨲᩥ ᨠᩪᨭᨴᨶ᩠ᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ. “ᨾᨣᨵᩣ ᨶᩣᨾ ᨩᨶᨸᨴᩥᨶᩮᩣ ᩁᩣᨩᨠᩩᨾᩣᩁᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨾ᩠ᨻᨭ᩠ᨮᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩮᩣᩈᩃᨩᨶᨸᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿᩴ ᩋᩅᩮᩣᨧᩩᨾ᩠ᩉ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᩣ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨶᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ. ᩋᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ – ᨾᨣᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨵᩣᩅᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨾᨣᨵᩣ, ᩁᩣᨩᨠᩩᨾᩣᩁᩣ, ᨾᩴᩈᩮᩈᩩ ᩅᩤ ᨣᩥᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨾᨣᨵᩣ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨶᨿᩮᨶ, ᩁᩪᩊ᩠ᩉᩦᨲᩮᩣ, ᨸᨬ᩠ᨧᨾᩮᩃᩥᨸᩮᨲᩣ ᨧ ᨲᩮᩈᩴ ᨶᩥᩅᩤᩈᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨩᨶᨸᨴᩮᩣ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨶᩮᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣ. ᨩᨶᨸᨴᨶᩣᨾᩮᨶᩮᩅ ᨻᩉᩩᩅᨧᨶᩴ, ᨶ ᨩᨶᨸᨴᩈᨴ᩠ᨴᩮ ᨩᩣᨲᩥᩈᨴ᩠ᨴᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨾᨣᨵᩮᩈᩩ ᨩᨶᨸᨴᩮ”ᨲᩥ. ᨬᩣᨲᩮᩣ ᨸᨶᨲ᩠ᨳᩥ “ᨾᨣᨵᩮᩈᩪ”ᨲᩥ ᨸᨴᩮᨶ ᨸᨴᩴ “ᨧᩤᩁᩥᨠᩴ ᨧᩁᨾᩤᨶᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩤ. ᨸᩩᩁᩥᨾᩈᩩᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᩮᨲᩥ ᩋᨾ᩠ᨻᨭ᩠ᨮᩈᩮᩣᨱᨴᨱ᩠ᨯᩈᩩᨲ᩠ᨲᨴ᩠ᩅᨿᩮ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᨿᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨣᨲᩈᨴᩥᩈᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩴ, ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨲᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩮᩅ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ. “ᨲᩁᩩᨱᩣ ᩋᨾ᩠ᨻᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᩋᨾ᩠ᨻᩃᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣ”ᨲᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿᩴ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪑.᪑) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩤ “ᩋᨾ᩠ᨻᩃᨭ᩠ᨮᩥᨠᩤ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᨩᩣᩃᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩈᨴᩥᩈᩤᩅᩤ”ᨲᩥ ᩋᩣᩉ.

ᨿᨬ᩠ᨬᩣᩅᩣᨭᩴ ᩈᨩ᩠ᨩᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᩣᨿᨬ᩠ᨬᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᩈᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠᩣᨶᩥ, ᩋᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠᩣᨶᩥ ᨧ ᨿᨬ᩠ᨬᩩᨸᨠᩁᨱᩣᨶᩥ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᨸᩥᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ “ᨾᩉᩣᨿᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩏᨸᨠ᩠ᨡᨭᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᩣᩊᩥᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᩏᨸᨠᩁᨱᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᨳᩣ ᩈᨩ᩠ᨩᨶᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᩈᨩ᩠ᨩᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨬᩣᨿᨲᩥ. ᩅᨧ᩠ᨨᨲᩁᩈᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᨿᩩᩅᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨻᩃᩅᩅᨧ᩠ᨨᩈᨲᩣᨶᩥ. ᩅᨧ᩠ᨨᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩣᨲᩥ ᩉᩥ ᩅᨧ᩠ᨨᨲᩁᩣ, ᨲᩮ ᨸᨶ ᩅᨧ᩠ᨨᩣ ᩑᩅ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨴᨾ᩠ᨾᩣ, ᨶ ᨧ ᨻᩃᩦᨻᨴ᩠ᨴᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩅᨧ᩠ᨨᩈᨲᩣᨶᩦ”ᨲᩥ. ᩋᨿᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨾᨲᩥ (ᨴᩦ. ᨶᩥ. ᨭᩦ. ᪑.᪑᪑᪓). ᨲᩁ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩅᩤ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᨠᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩅᨧ᩠ᨨᩈᨲᩣᨶᩦ”ᨲᩥ. ᩑᩅᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩣᨸᩥ ᩅᨧ᩠ᨨᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ. ᩑᨲᩮᨲᩥ ᩏᩈᨽᩣᨴᨿᩮᩣ ᩏᩁᨻ᩠ᨽᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩣ. ᩋᨶᩮᨠᩁᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩮᨠᨩᩣᨲᩥᨠᩣᨶᩴ. ᨾᩥᨣᨸᨠ᩠ᨡᩦᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩉᩥᩴᩈᩁᩩᩁᩩᨸᩈᨲᨣᩮᩣᨠᨱ᩠ᨱᨾᩥᨣᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨾᩮᩣᩁᨠᨸᩥᨬ᩠ᨩᩁᩅᨭ᩠ᨭᨠᨲᩥᨲ᩠ᨲᩥᩁ ᩃᩣᨸᩣᨴᩥᨸᨠ᩠ᨡᩦᨶᨬ᩠ᨧ. ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᩮᨠᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨲᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩤ “ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨲᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨲᩣᨶᩥ, ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨵᩣᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨬ᩠ᨬᩩᨸᨠᩁᨱᩣᨶᩥ ᨿᩪᨸᩮᩈᩩ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᨲ᩠ᨳᩴ. ᨳᩪᨱᩣᨸᩥᨲᩥᨸᩥ ᨲᩔ ᨶᩣᨾᩴ. ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨳᩪᨱᩪᨸᨶᩦᨲᩣ”ᨲᩥ.

᪑᪑᪕. ᩅᩥᨵᩣᨲᩥ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᩅᩥᨶᩮᩣᨴᨶᩣ. ᩈᩣ ᩉᩥ ᨿᨬ᩠ᨬᩈᨾ᩠ᨸᩣᨲᩔ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩔ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ, ᨲᩔ ᩅᩥᨵᨾᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᩅᩤᩁᨱᨲᩮᩣ ᨶᩥᩈᩮᨵᨶᨲᩮᩣ ᩅᩥᨵᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᩅᩥᨶᩮᩣᨴᨶᩣ, ᨲᩣ ᩑᩅ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨶ᩠ᨴᩴ ᩋᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨮᨸᩮᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ “ᨮᨸᨶᩣ”ᨲᩥ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ. ᩋᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᨲᩮᩣ ᩑᩅ ᩉᩥ ᩏᨸᩁᩥ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨽᩥᩈᨶ᩠ᨴᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ. ᨮᨸᨶᩣ ᨧᩮᨲᩣ ᨿᨬ᩠ᨬᩔ ᩋᩣᨴᩥᨾᨩ᩠ᨫᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨲᩦᩈᩩ ᨠᩣᩃᩮᩈᩩ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨲᩥᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨸᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ. ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩣᩁᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᩁᩥᩅᩤᩁᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ “ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨲᩣ ᨿᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ”ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ. ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩈᩮᩣᩊᩈᨸᩁᩥᩅᩤᩁ”ᨶ᩠ᨲᩥ.

ᨾᩉᩣᩅᩥᨩᩥᨲᩁᩣᨩᨿᨬ᩠ᨬᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

១១៩៉ បុរេត្តា ក្វតំ ក្វតបុត្តំ ឃថា “ឆិន្នបុត្តា”ត្តិ អាហ “បុត្តចរិត”ត្តិ, អត្ថរេតា បុរិយខាតិរបរ្ក្វតំ រេទាឆិរបរ្ករក្វតំ បុត្តាចរិឃត្តិ អរេត្វា៉ តឆា ហិ តរ្ស្ស អត្យកាយិតិឆិរ្ស្ស ឆាចរតិឆិតា តិចរ្ស្សត់ ក្លុបបត្ក រេហាតិ៉ រចច្ចិក្វ បត ចចត្តិ “ក្វតបុត្តត្តិ ត្លាដំ កាលរបត្តយិឃា រេតបិតិកបច”ត្តិ៉ អតីតកាលេតិ ហិ រេតរំ យរេតត អរេត្វា៉ អរ្ស្សាតិ អរេតត៉ យហត្ថ បឆឌីយល្ឌល់ ចិឌិតត្តិ របរ្តរេត្ត៉ា យហត្ថ ចា ចិឌិតំ បឆឌីយល្ឌលយរ្ស្ស អត្វីតិ អរេត្វា៉ “អរេត្តារេដ្ឌតិ ឃរ្ស្ស ចិឌិរេត ចិហរតិ, តរ្ស្ស រេដ្ឌ”តិអាឌីរុ ចិឃ ហិ ចិឌិតរបរេច្ច៉ា ររេជ្ជ បចត្តតិ, ត្លយិតា តរ្ស្ស ទុករាឌកាចំ ឌីរេបតិ, ត ចក្កចត្តិរាឌកាចំ របត្តរេតតរបរ្យត្តតាអចចតរេតា៉ បិឡុត្លឃំ ត រេឃត រេកតចិ របត្តកយរេត្តត អឌ្ឌតាតិ ដរេស្ស្សត់ “អរេឌ្ឌ”តិ ចត្វា “យហឌ្ឌរេតា”តិ ចុត្តំ៉ រេតតាហ “រេឃា រេកាឌី”តិអាឌិ៉ អឌ្ឌតា ហិ តាយ ចិកចរបរ្យត្តត្តា រេរា ច តំ តក្យបិតាឃ ចុឌ្ឍតិ៉ តឆា យហឌ្ឌតតាបីតិ តំ ឆាយប្បត្តំ ក្លក្កិរបកតំ ដរេស្ស្សត់ “អបរិយាណរបរេឈ្ជតា”តិ អាហ៉ ក្សឌ្ឌិតត្តរេដ្ឋត ចិរេររេតា កាយា ត្លឆ រេកកា តាយាតិ ដរេស្ស្សតិ៉ “បត្តុកាយក្យាណចរេរេតា”តិ ត្លយិតា៉ បិល្ឌបិល្ឌចរេរេតាតិ កាឌតាលក្ការាឌិចិកាក់ អហុត្វា រេកចល់ លល្ឌលល្ឌចរេរេត៉

ក្វុបំ អរេប្យត្វា, អតរេប្យត្វា ចា យាររប្យាររេណត ករេតា យាររេកា៉ អាឌិររេច្ចត ឆាលកាឌីតិ របក្កញាតិ៉ អរេតករេកាឌិររេឈ្ជតាតិ កហាបណាត់ រេកាឌិរតាឌិប្បយាណំ របត្ឌាឃ ចុត្តំ រេហឌ្ឌិយរេត្តត រេកាឌិរតប្យាររេណតច លត្តឃយហាររាលកាចប្បត្តំរេតា៉

តុឌ្ឌីតិ រុយតតា៉ ក្លបករេណររេច្ចា រេចត្វ ការេណបរិឃាររេឃា៉ កំ បត តត្តិ អាហ “តាតាចិឆាលក្ការរុចល្លរេឌតកាឌតាឌិរេកឆ”ត្តិ៉ អាឌិររេច្ចត ចត្វរេរឃ្យាចរឆាឌីតិ របក្កឃត្តិ, រុចល្លរេឌតយលំយុត្តារេចឡុក្លរិឃចឌិរបចាឡអាតិ របត្ត រតតាតីតិ ចចត្តិ៉ ឃថាហុ –

“រុចល្លំ រេឌតំ យុត្តា, យលំរេចឡុក្លរិឃាតិ ច;

ចឌិរេក្វា បចាឡអត្តិ, របត្តាហុ រតតាតិរេយ”តិ៉

រាលិចីហិអាឌិ របត្តឆត្តា រាត្យុរលិយំ បុត្តត្ត តាយ បុរេរក្កតំ ររ្ស្សឋលត្តិ កត្វា៉ តត្តិបរិឃាឃរេតា យុក្កយារាឌិ តចចរេររំ អបរត្ត តាយ៉ អបរត្តរេតា បុរេត្ត បចត្តយត្ត បុត្តត្ត, តរេតា អបរវិ្ល បចត្តយត្ត អបរត្ត៉ ត្ត-ការេរ្ស្ស បត ល្ល-ការេរ ករេត បុត្តល្លំ, អបរល្លត្វាតិ រេតរុត្តិកា៉ បុត្តាបរេការេចា បរេតរេតរំ អាឌិករេប្យ របរ្កចាររបរ្កចចរេរេត រេចឌិតរេត្តា៉ បុរិយំ “អរេឌ្ឌ យហឌ្ឌរេតា បហុតខាតក្វុបរេឌរេតា”តិ ចចត់ រេឌចរិកំ បរិត្តឃដាតកហណាឌិចរេរេត, បរិចត្តតឆតឆត្តាចរេរេត ច ចុត្តំ, ត្លដំ បត “បហុតឆតឆរេត្តា”តិ ចចត់ តិឆាតកតឆតចរេរេត, របក្កហិតឆត្តាចរេរេត ចាតិ ត្លយំ ចិរេររំ របត្ឌាឃ អឃំ តរេឃា ដរ្ស្សិរេតា៉ ឌីរកហាបណត្តណាឌិរេឌចរិកចឡអត្ចូតយ្សិ ហិ យហាររាលលក្កណំ៉

ត្លដាតិ តត្តិបរីតចរេរេត ចិរេររំ ដរេស្ស្សត់ “អឆ ចា”តិអាឌិតា ក្យតិឃតរេឃា អាររេឌ្ឌ៉ ត្លយិតា ទុច ហិ បុរិយចចត់ តិឆាតកតឆតចរេរេត, របក្កហិតឆត្តាចរេរេត ច ចុត្តត្តិ អត្វរេតា រិឌ្ឌំ រេហាតិ៉ តត្វ ត្លដត្តិ “បហុតឆតឆរេត្តា”តិ ចចត់៉ អរ្ស្សាតិ យហាចិឌិតររេត្តា៉ ឌិចរេរ ឌិចរេរ បរិក្សឌ្ឌិតត្តំ រេឌចរិកំ, កាចតប៉ុរបកររេយតំ៉ ដាររកយុកររេបរិរឺរាឌីត់ រេចត្តតាក្យប្យដាត់ បរិត្តឃដាត់៉ ត្លណរេរាឆតាឌិចរេរេត

ឆតឆន្នាគយាគាត៌ ពហលំ អាទិបទ្ទេត ឮលកាតាភិត៌ បក្ខហោ បរិចត្តតឆតឆន្នាចបេតាតិ ពឃចិក្ខឃករលោត បរិចត្តិតន្នាត៌ ឆតឆន្នាត៌ ចបេត ពត្តចិ បត បយុទ្ធឃចិរហិតបរិបោ ទិស្សតិ តត្ថ “បរិច្ចាឃគាតក្កហលាទិចបេតា”តិ ឮាត៌ បរិចត្តតបទេត បឡ្ហត៌ ពត្វា តាទិបេត ចិឆិតា ឮបោតា ចិបោតា ច បរិចបេត្តតន្នាត៌ ឆតឆន្នាត៌ ចបេតាតិ អបេត្វា បេចិតេន្នា

ពោដ្ឋំ ចុទ្ធតិ ឆន្នាឋបតដ្ឋាត៌, តទេច អការំ តឆា បេតាហ “ឆន្នាត បរិបុណ្ណពោដ្ឋាការេរា”តិ ឲចំ ឍារក្កំ ពោរេឍា, ឆន្នាឋបតដ្ឋាត៌ ពោដ្ឋាការត្តិ ឌស្សត្វា ឮទាតិ តតោ អន្នាឆាបិ ត៌ ឌស្សត៌ “អឆ ចា”តិអាទិ ចុត្តំ តត្ថ ឃឆា អបិតោ តិក្ខកាចបរិហារតោ បរិឆ្ចទោ “ពោរេឍា”តិ ចុទ្ធតិ, ឲចំ រន្នោ តិក្ខកាចបរិហារពត្វា ចត្យុក្កិតី បេតា “ពោរេឍា”តិ អាហ “ចត្យុត្តិឆោ ពោរេឍា”តិអាទិ “ដ្ឋាឌឍបុរិឃោ ហត្ថី”តិអាទិតា (បាចិ. ១៦៣) ចុត្តលក្ខលោត ចេត្ត ហត្ថិអាឌឃោ ពេហតន្នា ចត្តពោដ្ឋាការក្កហលោតច បន្នស្សបិ ក្យុកណ្ឌបតដ្ឋាតស្ស ពហិតត្វា “ពោដ្ឋាការំ តិចិឆ”ត្តិអាទិ ចុត្តំ ឌាតទ្វបរឌតតោ ហិ អន្នា លោហអឃគាទ្ធចិឍាលចត្តាទិពយឍារឌន្ត ពោរបតន្នតោ ក-ការស្ស ព-ការំ ពត្វា ក្យុបំ ចុទ្ធតិ ឌាតទ្វបរឌតតិឆាត៌ ឆតពោដ្ឋាការំ តត្ត តត្ត រតត៌ ចិលោពត្វា ចរលំ រតតចិលោពតចារិកា ពាយំ តយត្វ រាឌា ឌាតាតិ, កណ្ឌាការិពោត បត ពចាបេត្វា បរិឍាឃ តិស្សក្ខកាចាបិឌតត្វយេច ឲចំ បុឆ្ចតិ តឆា ពចាបតេ ហិ អឍតិ បរិឍា ឍត្ថំ ពរិស្សតិ “ពឍ្វា រាឌា បរយ្យាពត៌ ក្យុលឆត៌ ចិតាលេតី”តិ, តតោ ច បពតិលក្ខាលោ កចិស្សតិ, ឍតិ បត តឆា ពចាបតេ “ឲតំការណា ត៌ លទ្ធេតី”តិ តិស្សក្ខកាចយាបឌ្ឌិស្សតិ តតោ ច បពតិលក្ខាលោ ត កចិស្សតិ, តឍ្វា តឆា បុឆ្ឆតីតិ បេចិតន្នា យរលាចឍត្តិ យរលាស្ស, យរលាឍក្ខាត៌ ចា ចិឍឃំ

១៦ល៌ បិញ្ឆាឃំ “អាយេត្តត្វា”តិ ឲតស្ស យត្តិត្យុការយោ ហត្វាតិ អត្ថំ ចិន្នារបត៌ “ឲពោត បណ្ឌិតោត ឍត្តិ យេត្តត្វា”តិ ចុត្តំ ឆាត្វត្វាត្យុចត្តពោ ហេត្វ ឋបឍក្ក, បពរលាឆិពតោ ច ពត្វចិ អត្វចិបេរោ ឃឆា “ឍិក្ខយាតេត កិក្ខចេ កិក្ខតា អន្នាតត្ថំ បរិបុឆ្ឆិតត្ថំ បរិបតិញ្ញតន្នា”ត្តិ (បាចិ. ១៦១) តឆា ហិស្ស បឌកាឌតេ ចុត្តំ “ឍិក្ខយាតេតាតិ ឍិក្ខិត្យុការយត អន្នាតន្នាត្តិ ឌាតិតន្នា”ត្តិអាទិ (បាចិ. ១៦៩) អាយេត្តឍីតិ យត្តិត្យុការយាឍិ ឌតបឌស្ស អត្យុបទ្ទចត្វំ, ឃន្នាស្ស ច ចិរាតប្យចត្តតត្វំ ព្រាហ្វលោ ចិត្តេឍីតិ អាហ “អឃំ រាឌា”តិអាទិ អាហរត្តាត៌ យត្យុស្សាត៌ ពេហាតីតិ ឍន្នាត្តេ, អតាឌរេ ចា ឲត៌ ឍាយិចចត៌

១៦ប័ ឍត្តាត៌ ហិតឍុលស្ស ចិទ្ទឍតតោ, អហិតគ្យុក្ខស្ស ច អាចហតតោ ពណ្ឌកឍនិឍតាឃ ចោរា ឲច ឮឆ “ពណ្ឌកា”តិ ចុត្តំ “ចោរពណ្ឌពោហិ ឍពណ្ឌពោ”តិ ឃឆា កាយចាឍិត៌ ឈាតពា កាយឈាតពា អទេឌចេត, ឋបចារេត ច តិស្សឃតាយស្ស តិស្សិតោបិ បចត្តតតោ, ឲចំ បត្តិកាត៌ ទ្យហតា ចាឆតា បត្តទ្យហា ឆយ្ចតោ អចេបតស្ស អឃុត្តស្ស ករលាឍិលោ អឆយ្ចការី, ឃោ ចា អត្តតោ ចិឌិតោ ឌតបគាឌិត៌ តតោ តតោ អតត្វតោ តាឃតេត លត្តិឃេត ពត្តន្នាឆយ្ចា, តស្ស អករលាឍិលោតិ អបេត្វា ឌស្សតិ ចោរាតយេត៌ អឆិចចត៌ ឌំបេត្តិ ចិឌ្ឌិបេត្តីតិ ហិ ឌស្សចោ តិក្កហិតលោបេត, បេត ឲច លីលឍនិឍត្វា លីលត្តិ ឌស្សលីល៌ ឃឆា ហិ ពេឈត្ត លីល៌ ពឍតាឌិត៌ ឍុលប្យចត្តិ, ឫលឍត្តាតេត ឍស្សបរិត្យុឌ្ឌិញ្ញា ចិពាត្ថតិ, ឲចំ ឌស្សចោបិ រេឌ្ឈ រាឌាលាឃ ឍុលប្យចត្តិ, ឫលចិទ្រញ្ញហិឃា ឌតបឌបរិត្យុឌ្ឌិញ្ញា ចិពាត្ថតី បិលាចាពំ ឌស្សត៌ “យារលោតា”តិ ចុត្តំ, ហិឍត៌ ឌស្សត៌ “ពោដ្ឋេតតា”តិ ចឆឍេដ្ឋា ហិ ហិឍតត្វាបិ ហោតិ “ចឆតិ ត ទោឌតិ, អាបត្តិ ទ្យក្កដស្សា”តិអាទីសុ (បាចិ. ៥៥០) ចិឃ, ពប្យរាឌីហិ បេចឆតេតាតិ អបេត្វា អត្ថ តាយ ឌាទ្យក្ខតេ្ថត ពតោ ឆាត្ថតោបពរលាចិបេរោ,

តេន ពន្ធំ តថា។ អាទិសទ្ទេន អន្ទុពន្ធនសង្ខលិកពន្ធនរជ្ជុពន្ធនាទីនិ សង្គណ្ហាតិ។ ហា-ធាតុយា ជាតិបទតិបត្តិ ទស្សេតិ “ហាតិយា”តិ វុត្តិតា, សា ច ធនហាយនេយ្យាតិ វុត្តំ “សតំ ហាយេថា”តិអាទិ។

បញ្ញាសិលយត្តំ ធបេត្វា យុណ្ហាបនំ បញ្ញាសិលយុណ្ហនោតិ។ តំ “ហាហបក្កនោ”ត្តិបិ ចោទេន្តិ។ សីលេ លកណោធកាចសេចនំ ហោយយសិញ្ចនំ។ កុណ្ឌកោ តាយ ចតុហត្ថតោ ថ្ពានោ រស្សកុណ្ឌកោ, យោ “កុដ្ឌលោ”តិបិ វុច្ចតិ, តេន ពន្ធំ កុណ្ឌកពន្ធំ។ អាទិសទ្ទេន ល្វុរយុណ្ហំ ករិត្វា ករុមុ្ហចធនាទីនំ សង្គហោ។ សយ្ហាសទ្ទោ ធារយតីតិ អាហ “ទេហតា”តិអាទិ, បរិយាយចចនមេតំ។ ថ្ពាហតិស្សាមីតិ ថ្ពន្តិស្សាមិ, អបនេស្សាមីតិ អត្ថោ។ បុទ្ធោ តត្ថ កតបរិចយតាយ ថ្ពស្សាហំ ករោន្តិ។ “អត្ថប្បេតុ”តិ ឧតស្ស អត្ថ អត្ថ បទេតូតិ អត្ថំ សន្ធាយ “ទិន្នំ អប្បទេហាន្តំ”តិអាទិ វុត្តំ។ ករិស្សបកោតិកន្ធំ ចាលបិជតយុកតន្តលិទិ, វុត្តិតា បិញ្ញវុឌ្ឍំ ចីជកត្តយេច តិទស្សតចសេត វុត្តត្តិ ទស្សេតិ។ សក្កិកោតិបណ្ណារោបតតិពន្ធំ ចឌ្ឍិយា សហ ចា ចិតា ចា បុត ករហតុកាយស្ស ធានេត ហោតិ, វុឌ្ឍ បត តទុកយស្សិ តត្ថិ បុត អក្កហេតុកាយត្តាតិ វុត្តំ “សក្កិ អកត្វា”តិអាទិ។ តេនាហ “មូលច្ឆេជ្ជចសេតា”តិ។ សក្កិត្តិ តទា បច្ចក្កនតំ។ បណ្ណេ អនោរោបត្វាតិ តាលិទិបណ្ណេ យថាទិណ្ណំ លិខិតចសេត អនោរោបត្វា។ អញ្ញត្ថ បណ្ណាការោបិ បកតសទ្ទោ, វុឌ្ឍ បត កណ្ឌម្ពូលយេចាតិ អាហ “កណ្ឌម្ពូលស្សា”តិអាទិ។ កណ្ឌម្ពូលញ្ញបការោតោ ថ្ពទយកណ្ឌាតិ អាករតិ សំហរតិ ឧទេតាតិ បកតំ។ ថ្ពទយធនោតា បទេច អាកតំ បកតន្តិ សទ្ទវិទូ, បណ្ណាការោ បត តំ តទត្វ បទេត្វទេត្វហិ អាករីយតេតិ បកតំ។ បត្វតត្វទោតកោ ហិ អយំ ប-សទ្ទោ។

“យថាហា”តិអាទិនា បកតសទ្ទស្ស មូលកណ្ឌត្វំ ទ្វព្យអលេដ្ឋិជាតកបទេធន (ជា។ ១។១។៣) សាធេតិ។ តត្រាយមដ្ឋកថា (ជា។ អដ្ឋ។ ១។១។៣) “អប្បកោតបីតិ ថោកោតបិ បរិត្តកោតបិ។ មេធាវីតិ បញ្ញចា។ បកតេនាតិ កណ្ឌម្ពូលេន។ ចិនក្កណោតិ ចោទេហារកុសលោ។ សណ្ឋាបេតិ អត្តានន្តិ យហត្តិ ធនញ្ចា យសញ្ចា ថ្ពប្បាទេត្វា តត្ថ អត្តានំ សណ្ឋាបេតិ បតិដ្ឋាបេតិ។ យថា កិំ? អណុំ អគ្គិំច សន្ធមំ, យថា បណ្ឌិតបុរិសោ បរិត្តំ អគ្គិំ អនុក្កមេន ហោមយចុណ្ណាទីនិ បក្ខិបិត្វា មុខវាតេន ធមេន្តោ សណ្ឋាបេតិ ចឌ្ឍេតិ យហត្តំ អគ្គិក្ខន្ធំ ករោតិ, ឧចមេច បណ្ឌិតោ ថោកម្បិ បកតំ លភិត្វា នានាថ្ពបាយេហិ បយោជេត្វា ធនញ្ចា យសញ្ចា ចឌ្ឍេតិ, ចឌ្ឍេត្វា ច បត តត្ថ អត្តានំ បតិដ្ឋាបេតិ, តាយ ឧច ចា បត ធនយសមហត្តតាយ អត្តានំ សណ្ឋាបេតិ, អភិញ្ញាតំ បាកដំ ករោតីតិ អត្ថោ”តិ។

ទិចសេ ទិចសេ ធាតព្ពំ ទេចសិកំ។ មាសេ មាសេ ធាតព្ពំ មាសិកំ។ អាទិសទ្ទេន អត្ថុបេសថិកាទីនិ សង្គណ្ហាតិ។ តស្ស តស្ស បុរិសស្ស កុសលិត្ថុទ្ធបេត, កម្មាត្ថុទ្ធបេត ស្ទុកាចាត្ថុទ្ធបេតាតិ ទ្ព្វត្តទោតា បទំ ស្វុឃ្យយានោ អត្ថុទ្ធបសទ្ទោ បទេក្ខំ ឃោរេជតទ្ធោ។ លោកកាចាត្ថុទ្ធបតា ទេចត្វ កុសលិត្ថុទ្ធបំ។ កត្វទិ កុលសទ្ទោ ទិស្សតិ, សោ ច ជាលុសោលិអាទិកុលិតយិច កុលិត្ថុទ្ធបម្បិ ធាតព្ពតោ យុជ្ជទេច។ សេតាបច្ចាទិ ធាតត្ថុទំ, វុត្តិតា កត្វទេចតំ តិដ្ឋិដ្ឋយត្តត្តិ ទស្សេតិ។ សកកម្មុបសុតត្តា, អត្ថបទ្ធចត្តា ច ធនធញ្ញាតំ រាសិកោ រាសិការក្ខតោ។ លេមេន ធិតាតិ អត្ថបទ្ធទេចត បចត្តា។ តេនាហ “អកយា”តិ, កុតោចិបិ កយរហិតាតិ អត្ថោ។ មោជា មោជយាតាតិ មោជាយ មោជយាតា, មោយនស្សនេច មោជយាតា, ត សំសន្ធតយត្តតាតិ វុត្តំ ហោតិ។ “ខេមដ្ឋា សន្តិ សមយោ”តិអាទីសុ (ឌី។ និ។ ១។៦ប៉១) ហិ មុទសទ្ទោ សំសន្ធតេបិ បចត្តតិ, អញ្ញោ មោជា ហុត្វា អបរោបិ មោជយាតា ចិហរន្តីតិ ចា អត្ថោ។ តេនាហ “អញ្ញមញ្ញំ បមុទិតចិត្តាតិ, អសញ្ញោរោបិ ចត្តិច្ឆាមេច វុឌ្ឍីតិ ខ្ទិធា បិទោធា វុត្តោ។ វុឌ្ឍិតកាចត្តិ សមិទ្ធចេបុល្លកាចំ។

ចត្យបរិក្ខារចណ្ណតា

១១៤៖ តស្មិំ តស្មិំ កិច្ចេ អត្យយត្តិ អត្យចត្តត្តីតិ អត្យយត្តា៖ ខេតខេយច អាត្យយត្តា យឆា "អត្យការេចា ឲច អាត្យការេចា"តិ, "អាត្យយុត្តា"តិបិ បិវេធា, តស្មិំ តស្មិំ កិច្ចេ អត្យយុដ្ឋត្តីតិ ហិ អាត្យយុត្តា ចុត្តតរេយត៖ អប្បាតិ វេព្ហា៖ ខេតតិ អាត្យយត្តលត្តិយាធរេយា៖ "អខេយ្យត្ត ជាហិ ពរេវាតី"តិ អត្តយតា ត កចិឃ្យត្តិ៖ "តិជាត្ថចិបុលិយាករេយា ការេយា តិករេយា៖ ចិចដ្ឋិតយហាអារេយា យហាការេយា"តិ (ឌិ៖ តិ៖ ឌី៖ ០៖១១ប៉)
អាចរិរេយត ចុត្តំ៖ "អបិការបរិរេក្ខបេបិ សាបរេណា តិករេយា, សបិការាបណ៌ា តកទ់, ធំ តត្តិបរីខេតា ការេយា"តិ (ពដ្ឋាចិតរេណិ អកិតចដីកាយំ សញ្ញាឌិរេសរេណរេឃ្វ ក្សលក្ខរេណសិក្ខាបរេធ បឃ្យ៉ិតត្តំ) ចិតយដីកាឃុ៖ ករេត្តិ យធត្តិ ឲត្តាតិ ការេយា, ខេស្ទច បិរេកវេដា ខេច, តិករេយា តាយ អតិខេខេកា ការេយាតិ ពត្វា៖ ក្សខេត្វា ខេហត្វ តិ-សខេដ្ឋា, សព្ហាសដ្ឋត្តា ច វេឃ្យាតិ សដ្ឋចិទ្វ៖ ឌតបធេត្វា ចុខេត្តាច៖
"សាឃ្យាយខេច្ចា សលា ខេកាខេសា, ទ្យក្កញ្ញា ចិឌិតំ ជាល"ត្តិ ចុត្តាឃុ សត្តឃុ វាឌបកតីឃុ វេព្ហា តឌចខេសសាត់ លត្តិ ចរេសត ហិតឃុលាតិចុដ្ឋិ, តរេធករេធសា ច អាត្យយត្តាធរេយាតិ អាហ "ឃំ ត្យយ្យា"ត្តិអាឌិ៖

ធំធំកិច្ចេឃុ វេព្ហា អយា សហ កចត្តីតិ អយច្ចា៖ "អយាចាឃី"តិអាឌីឃុ ចិឃ ហិ សយកិរិយាឃ អយាតិ អត្យយបធំ, ច-បច្ចេយត តត្តិតសិទ្ធិតិ ខេតទ្យត្តិកា៖ វដ្ឋកិច្ចខេចាសាសតការេល បត ខេត វេព្ហា បិឃា, សហបចត្តតកា ច កចត្តីតិ ធេឃ្យតិ "បិឃសហាឃកា"តិ ព្ហយិតា៖ វេព្ហា បរិសតិ កចា "បិរិសដ្ឋា៖ ខេក បត ខេតតិ ចុត្តំ "ខេសសា អាលត្តិការេកា"តិ , យឆាចុត្តាត្យយុត្តលត្តិយាឌីហិ អចខេសសា វេព្ហា អាលាពរេវាតិ អខេត្វា៖ សតិបិ ខេធឃ្យខេឃ្យ អាត្យកាចសយ្យត្តិយា, បរិចារសយ្យត្តិយា ច អការេច តាឌិសំ ធាតុំ ត សក្កា៖ ចុដ្ឋការេល ច តាឌិសាតយ្យិ វាឌ្យត់ តទ្យកឃំ ហាឃខេតច, ខេធឃ្យខេឃ្យ បត អសតិ បខេកចាតិ ធេឃ្យតុំ "ខេធឃ្យខេយ្យស្មិំពិ"តិអាឌិយាហ៖ ខេធឃ្យខេយ្យស្មិំ អសតិ ច យហល្លការេល ច ធាតុំ ត សក្កាតិ ខេយាឌតា៖ ឲខេតតាតិ យឆាចុត្តការេលច្ចេយត៖ អត្យបតិយាតិ អត្យឌាតខេតត៖ បក្ខាតិ សបក្ខា យព្ហាឃ្យ អដ្ឋក្វតា៖ យព្ហា បរិកវេវាត្តីតិ បរិក្ខារា, សម្ភារា, ខេត ច តឃ្យ យព្ហាឃ្យ អដ្ឋក្វតត្តា បរិចារា ចិឃ ខេហាត្តីតិ អាហ "បរិចារា កចត្តី"តិ៖ "វេឆា"តិអាឌិតា ព្ហឆាតឌិខេប្យតយត្តំ តិខេសធេតិ៖

"វេឆា ខេសតបរិក្ខារេវា, ឍសាតខេក្ខា ចក្កចីរិរេយា;

ដ្ឋខេបក្ខា ឆ្យរេសយាឆិ, អតិដ្ឋា បរិចារលា"ត្តិ៖ (សំ៖ តិ៖ ៥៖៤);

ហិ សំឃុត្តយហាចក្កបិញ្ញព្ហា៖ តត្វ វេឆាតិ (ពាហូឃាតសព្ហិខេតា អដ្ឋដ្ឋិកយក្កវេឆា៖ ខេសតបរិក្ខារេវាតិ ចត្យបិរិឃុដ្ឋិសីលិលក្ខារេវា៖
"សីលបរិក្ខារេវា"តិបិ បិវេធា៖ ឍសាតខេក្ខាតិ ចិបឃ្យតាសយ្យយុត្តាត់ បច្ចាត្តំ ឍសាតក្កាត់ ចរេសត ឍសាតយឃអខេក្ខា៖ ចក្កចីរិរេយាតិ ចិរិឃចខេក្ខា៖ ដ្ឋខេបក្ខា ឆ្យរេសយាឆីតិ ដ្ឋខេបក្ខា ឆ្វិត្តំ ឆ្យវាត់ សយតា៖ អតិដ្ឋា បរិចារលត្តិ អខេលិរេកា សីហឆយ្យាឌិតិ ចិឃ បរិចារណ៌ា៖

១៣០៉ ក្ខរតោ ឃុឌាតាឌីហិ ចុច្ចុយារេតហិ៉ ឃឃឃាតិ បញ្ចុចិរេឆត អាតុការេចត៉ រេតភាហ “អាឈាឆបតឃយត្ថតាឃា”តិ៉ “ឃរេទ្ធា”តិ ៩តស្ស “ឌាតាឌាតស្ស ឋលំ បច្ចតុរេកាតិ បត្តិឃាឃតី”តិ អត្ថំ ឌរេស្សតុំ “ឌាតស្សា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ ឌារេត ឃុរេទាតិ ឌាតឃុរេទា, រេឌឃ្យឆរេយ្ខ ច្រៃឃកយ្យិ ឃក្តិ អកត្វា យុត្តធារេកា, តឌ្ឍារេចា បត កយ្ខស្សកតាតោកាឈស្ស តិក្ខចិឃឌការេចត រេចឌិតរេត្តា៉ តស្ស ហិ តិក្ខចិឃឌកាចំ ចិការេចតុំ “ឃរេទ្ធា”តិ ចត្វា “ឌាតឃុរេទា”តិ ចុត្តត្តិ ឌដ្ឋញ្ញា៉ រេតភាហ “ត ឃរេទ្ធាយត្តរេកតា”តិអាឌិ៉ ឃស្ស ហិ កយ្ខស្សកតា បច្ចក្ខយិច ក្ខបដ្ឋាតិ, រេឃា ៩ចំ ចុរេត្តា៉ ឃំ ឌាតំ រេឌតីតិ ឃំ រេឌឃ្យឆរេយ្ខំ បរេស្ស រេឌតិ៉ តស្ស បតិ ហុត្វាតិ តត្តឹឃឃំ រេលិកំ ឃុដ្ឋយកិកចរេត្តា តស្ស អឌិបតិ ហុត្វា រេឌតិ៉ ការរេណាបចាររេចចតរេញ្ហតិ៉ បររេតាបិ ៩រេឃច តរេឃា៉ តត្តឹឃរេឃត រេលិរេកត អតាកឌ្ឍឹឃត្វា ត ឌារេឃា, ត ឃហារេឃា៉

តរេឌចត្ថំ ញ្ឈតិររេករេតា, អត្ថឃរេតា ច ចិចទិត្វា ឌរេស្សរេត្តា “រេឃា ហឹ”តិអាឌិយាហ៉ ឌ្ឋឆាតឆិរេបុតស្ស ហិ ឌាឃាឌិទ្ធឃស្ស ញ្ឈតិររេករេតា ឌស្សតំ៉ ឈាឌតឹឃរេភាឌតឹឃាឌីឃុ យឆុររេស្សច បឈឹតត្វា “យឆុរំ កុញ្ញុតី”តិ ចុត្តំ, តិឌស្សតយត្តំ ចា ៩តំ, បឈឹតំ បរិកុញ្ញុតីតិ ចុត្តំ រេហាតិ៉ ឌារេឃា ហុត្វា រេឌតិ តឈ្ហាឃ ឌាឃញ្ញតំ ក្ខបកតត្វា៉ ឃហារេឃា ហុត្វា រេឌតិ តស្ស បិឃកាចាតិស្សញ្ញតរេតា៉ ឃាឃឹ ហុត្វា រេឌតិ តត្ថ តឈ្ហាឌាឃញ្ញរេតា អត្តាតំ រេយារេចត្វា អតិកុឃ្យ បចត្តតរេតា៉ ឃំ បរេតតំ អាចទិរេឃត ចុត្តំ “ឃាឃិបរិរេកាកឃឌិឃា”តិ, (ឌឹ៉ តំ៉ ឌី៉ ១៉ ១៣០) តំ តឈ្ហាឌាឃញ្ញយតិក្កត្តតាឃាយញ្ញា ឃត្ថាឃ ចុត្តំ៉ ត ហិ ឈឹឈាឃចស្ស បរិរេការេកា ឃាយិបរិរេការេកា ចិឃ ឈឹឈាឃចរេស្សច ឌាតំ ឌាតឃាឃឹតិ អរេត្ថា ក្ខបបរេត្តា រេហាតិ, បច្ឆា ចា បយាឌលិឈិតរេយតំ៉ តាឌិរេឃាតិ ឌាតឃាយិឃការេចា៉

ឃយិតបិបឃយឈាឌិហិតបិបច្រាហុឈា ក្ខញ្ញដ្ឋតិរេទ្ធរេឃរេតត្ថ ចុត្តា, បញ្ញូឌ្ឋាយត្តឃយឈាឌាតិយត្តច្រាហុឈា ចា កបឈាឌិក្កហរេឈត កហិតាតិ រេចឌិតព្វា៉ ចុក្កតាតិ ចុក្កំ ឌីចិកយុបកតា កឃិរចុត្តិកា៉ រេតភាហ “ឌលិទ្ធយតុស្សា”តិ៉ បឆាចិរេតាតិ យក្កាយិរេតា៉ ចឈិត្តាកាតិ ឌាឃកាតំ ក្យាឈកិត្តតចរេឃត, កយ្ខឋលកិត្តតយុរេឈត ច ឃាចតកា រេឃឃ្យធាបិ តក្កចទិឃាឌរេឃាតិ អត្ថំ ឌរេស្សតុំ “រេឃ ឡាដ្ឋំ ឌិត្ត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តឌុករេឃរេតច ហិ ឌាតស្ស ចណ្ណរេធាយតា ឃក្កុចតិ៉ រេឃ ចិចរេត្តិ, រេត ចឈិត្តាកា តាយាតិ រេឃារេឌតព្វា៉ បឃតយត្តត្តិ ឌីហិតឈ្ហលិឌិចរេឃត ចុត្តំ, ឃរាចយត្តត្តិ ឃាក្យកត្វាឌិចរេឃត៉ ឡុបិតំ ចុច្ចុតិ ឡុការេហត្វា បិតព្វរេតា តឌីតញ្ញអាកាឌីតំ ឃត្តាឃាឆារឈំ តិត្ថំ, ឡុបិតយិចក្ខរេតាតិ ឡុបិតក្ខរេតា៉ រេតភាហ “ក្ខឌបិតក្ខរេតា”តិអាឌិ៉ ហុត្វាតិ កាចរេតា៉ ឃុតរេយច ឃុតឌាតត្តិ ឌាតឃទ្ធស្ស អតត្ថត្តរចាចកត្តយាហ ឃធា “រេកាឃឌាត”ត្តិ៉

អតីតាឌិអត្ថចិត្តតឃយត្ថតា តាយ តស្ស ររេញ្ញា អតុយាតចរេឃត, ឡតិកត្តញ្ញតាចរេឃត ច រេចឌិតព្វា, ត ញុទ្ធាតំ ចិឃ តត្ថ បច្ចក្ខឌស្សិតាឃាតិ ឌរេស្សតុំ “អតីរេត”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ បុញ្ញាបុញ្ញាតិឃំឃចិត្តតរេច្ចាត្ថ បករេឈាឆិកតចរេឃត រេចឌិតព្វា៉ បុញ្ញាស្សាតិ ឃញ្ញាបុញ្ញាស្ស៉ ឌាឃកចិត្តយ្យឹតិ ឌាឃកាតំ, ឌាឃកំ ចា ចិត្តយ្យិ, ឌាតុកយ្យតាចិត្តយ្យឹតិ ចុត្តំ រេហាតិ៉ ឡរេយឃុ បត អដ្ឋឃុ អរេក្កឃុ អឌ្ឍតាឌរេឃា បញ្ចា ឃញ្ញាស្ស តាច បរិក្ខារា រេហាត្តុ រេតហិ ចិតា តស្ស អឃិញ្ញុរេតា , ឃុឌាតតា, បត ឃុទ្ធបតា ច កចំ ឃញ្ញាស្ស បរិក្ខារេរា ឃិឃា តឌុករេឃត ចិតាបិ តស្ស ឃិញ្ញុរេតាតិ រេចាឌតាឃ ឃរេត្តាឃយ្យិ អដ្ឋតុយដ្ឋាតំ បរិក្ខារកាចំ អត្ថឃរេតា, ញ្ឈតិររេករេតា ច

ទស្សេន្តោ “ឯវំ ហិ កិរា”តិអាទិមាហ។ ឯត្ថ ច កេចិ ឯវំ វទន្តិ “យថា អដ្ឋាទេយា បញ្ញា យញ្ញស្ស ឯកំសតោវ អត្ថីតិ, ន ឯវំ សុជាតតា, សុទ្ធបតា ច, តទុភយំ បន អនេកំសតោវ អត្ថីតិ ទីបេតុំ អនុទិស្សកស្ស កិរសទ្ទស្ស គហណំ កត”ន្តិ។ តេ ហិ “អយំ ទុជ្ជាតោតិអាទិវចនស្ស អនេកំសិកតំ មញ្ញមានា តថា វទន្តិ, តមិទំ អសារំ សព្វសាធារណវសេន ហេតុំ ព្យតិរេកតោ យញ្ញស្ស អត្ថភាវស្ស តត្ថ ទិយា កោសត្តិ តថា បរិវិតក្កោ”តិ តស្សាបិ អវកាសាការទស្សនត្ថមេវ ឯវំ វុត្តត្តា, តទុភយសាធារណវសេនេវ អនេកំសតោ អត្ថភាវស្ស អភាវតោ ច។ កិរសទ្ទោ បនេត្ថ តទា ព្រាហ្មណស្ស ចិត្តាចារានុវត្តនតោ ទដ្ឋព្វោ។ ឯវមនេន ចិន្តេត្វា “ព្លាយាតិបិ អដ្ឋង្គាតិ តស្សេវ យញ្ញស្ស បរិក្ខារា ភវន្តីតិ វុត្តានី”តិ កិរសទ្ទេន តស្ស ចិត្តាចារោ សូចិតោ ហោតិ។ ឯវមាទីតិ ឯត្ថ អាទិសទ្ទេន “អយំ ចិរេបិ កិត្តកំ...បេ... ឧបដ្ឋហិស្សតិ, អយំ ទលិទ្ទោ, អប្បសន្នោ, អស្សទ្ធោ, អប្បស្សុតោ, ន អត្តញ្ញូ, ន មេធាវី កិត្តកំ...បេ... ឧបដ្ឋហិស្សតី”តិ ឯតេសំ សង្គហោ វេទិតព្វោ។

ចតុបរិក្ខារាទិវណ្ណនា

១៣០។ “សុជំ បគ្គណ្ហន្តា”តិ ឯត្ថ សោណទណ្ឌសុត្តវណ្ណនាយំ (ទី॰ និ॰ អដ្ឋ॰ ១.៣១១-៣១៣) វុត្តេសុ ទ្វីសុ វិកប្បេសុ ទុតិយវិកប្បំ និសេធេន្តោ “មហាយាគ”ន្តិអាទិមាហ, តេន ច បុរោហិតស្ស សយមេវ សុជគ្គហណេជាតេន ឯវំ សហត្ថា សក្កច្ចំ ទានេ យុត្តប្បយុត្តតា ទស្សិតព្វាតិ ទស្សេតិ។ ឯវំ ទុជ្ជាតស្សាតិ ឯត្ថាបិ “សុជាតតាយ អនេកំសតោ អត្ថាទស្សនមេវិទ”ន្តិ អគ្គហេត្វា ហេដ្ឋា វុត្តនយេន សព្វសាធារណវសេន អត្ថោ គហេតព្វោ។ អាទិសទ្ទេន ហិ “ឯវំ អត្តញ្ញាយកស្ស...បេ... ទុស្សីលស្ស...បេ... ទុប្បញ្ញស្ស វិធានេន បវត្តទានំ កិត្តកំ កាលំ បវត្តិស្សតី”តិ ឯតេសំ សង្គហោ វេទិតព្វោ។ តម្បាតិ តទុភយករណតោ។

តិស្សោវិធាវណ្ណនា

១៣១។ តិណ្ណំ ឋានានន្តិ ទានស្ស អាទិមជ្ឈបរិយោសានសង្ខាតានំ តិស្សន្នំ ភូមីនំ, អវត្ថានន្តិ អត្ថោ។ ចលន្តីតិ កម្បន្តិ បុរិមាការេន ន តិដ្ឋន្តិ។ ករណត្ថេតិ តតិយាវិភត្តិអត្ថេ។ ករណីយសទ្ទាបេក្ខាយ ហិ កត្តរិ ឯវ ឯតំ សាមិវចនំ, ន ករណេ។ យេភុយ្យេន ហិ ករណនិទ្ទេសករណស្ស អត្ថកាលេតោ អត្តត្តកត្តា ករណត្ថេតិ ព្យាសិប្បេតោ។ បដ្ឋានុតាបស្ស អករណីយំ ទស្សេតុំ “បុព្វ...បេ... បតិដ្ឋាបេតព្វា”តិ វុត្តំ។ តត្ថ អចលាតិ និច្ចលា កេនចិ អសំហីរា។ បតិដ្ឋាបេតព្វាតិ សុប្បតិដ្ឋិតា កាតព្វា។ តថា បតិដ្ឋាបន្តោបិ យម្បិ ទស្សេន្តោ “ឯវញ្ហី”តិអាទិមាហ។ តថា បតិដ្ឋាបេតេន ហិ យថា តំ ទានំ សម្បតិ យថាធិប្បាយំ និប្ផជ្ជតិ, ឯវំ អាយតិម្បិ វិបុលផលតាយ មហប្ផលំ ហោតិ វិប្បដិសារេន អនុបក្កិលិដ្ឋភាវតោ។ ទ្វីសុ ឋានេសុ មជ្ឈានមដ្ឋដ្ឋានេសុ វិប្បដិសារោ...បេ... ន កាតព្វោតិ អត្ថោ។ សន្ធាយ “ឯវេស ទេយា”តិ វុត្តំ។ មុញ្ចចេតនាតិ បរិច្ចាគចេតនា, តស្សា និច្ចលការោ នាម មុត្តចាគតា បុញ្ញាភិសន្ទនវសេន សោមនស្សការោ។ បច្ឆាសមនុស្សរណចេតនាតិ បរចេតនា, តស្សា បន និច្ចលការោ “អហោ មយា ទានំ ទិន្នំ សាធុ សុដ្ឋុ”តិ ទានស្ស សក្កច្ចំ បច្ចវេក្ខណវសេន វេទិតព្វោ។ តទុភយចេតនានំ និច្ចលករណូបាយំ ព្យតិរេកតោ ទស្សេតុំ “តថា...បេ... ហោតី”តិ វុត្តំ។ តត្ថ តថា អករោន្តស្សាតិ មុញ្ចចេតនំ, បច្ឆាសមនុស្សរណចេតនញ្ច និច្ចលមករោន្តស្ស, វិប្បដិសារំ, ឧប្បាទេន្តស្សាតិ

ចុត្តិ ហោតិ៑ “តាបិ ខ្លួអារេទុ កោរេការុ ចិត្តំ តយតឹ”តិ ឮគំ បត បន្ធាបេយត្យុស្សរលាចេតតាយ ខុច ញ្ញតិទេករតោ

តិច្ចុលកទល្វាបិយតេស្សតំ៑ ខុចតញ្ញាយឆាតិឌ្ហិ៍តិតេស្សតំ ខ្លុបបត្តិ ហោតិ៑ តត្ត ខ្លួអារេទុ កោរេការុតិ ទេតត្តចិរេបេរេ បទិច្ចាការុ្ស ពតត្តា

លទេ្លរុបិ ខ្លួអារេទុ កោរេការុ៑ តាបិ ចិត្តំ តយតិ បន្ធា ចិប្បជិបារេទត ខ្លុបក្កិលិខ្ចុកាចរតោ៑ យឆា ពេឆត្តិ អាហ “យហារេទារុច”ត្តិអាតិ៑

តស្ស ហិ សេជ្ជិស្ស កាហបតិរតា ចតុ្ត ទេកាឋលរុំយុរត្តា, (រំ៑ តិ៑ ១៑១៦១) យឈ្យាខាតរេក (ខា៑ អដ្ឋ៑ ៦៑៤៑យឈ្យាខាតកេចណ្ណុតា) ច

អាកតំ៑ តឆា ហិ ចុត្តិ –

“ក្ខុតបុត្តំ រេបា យហារាខ សេជ្ជិ កាហបតិ តកេរឋិតិ តាយ បរេច្ចុកាបន្តច្ចិ បិណ្ឌបិរេតត បជិបិរេតសិ, ‘ទេត្ត បេយលាស្ស បិណ្ឌបិត’ត្តិ ចត្វា

ខ្ជុាយាបេតា បក្កាយិ, តត្វា ច បត បន្ធា ចិប្បជិបារិ៍ អរេហាសិ “ចរេយតំ បិណ្ឌបិតំ តាបា ចា កយ្ហុករា ចា កុរេញ្ញាយ្យុ”ត្តិអាតិ៑

រេបា កិទ អតេ្ណាមុបិ ជិចរេបរុ តំ បរេច្ចុកាពុទ្ធ បស្សតិ, តាតំ បតស្ស ចិត្តំ ត ខ្លុប្បជ្ជតិ, តទ្ធិ បត ជិចរេប អយំ បតុយចតិយា រេតចិយា

តតិយបុរេត្តា តកេរឋិតី បរេច្ចុកាពុរេទ្ធា កត្តយាតតបន្តូរេត ផលបេយាបត្តិមុលេត ឌិតិតារេយត្វា បុត្តាលាបយេយ ចុខ្ចាយ អតោតតត្តតហេ យុទំ

រេឆាចិត្វា យតោាបិលិតលេ តិចារេបត្វា កាយពន្ធំ ពត្ថិត្វា បត្តចិចរេយាតាយ អភិរ្ហោាបិតេកំ ឈោតំ បេយាបជ្ជិត្វា ព្ហគ្ធិយា រេចហាបរំ

អត្តុ្កត្វា តកេវច្វាេរ ឌ្ហរុឈ្យាចិចរំ បិរុបិត្វា បត្តយាតាយ តកេរចាឃិតំ ឈរេច្វារេទុ បហស្សកង្ហិកំ តេរបត្វោ ចិយ បិរេបាគិរេកហិ

អភិក្កុយតាគីហិ អត្តបុរេញ្ញត រេសជ្ជិរេតា ឈេច្វារំ បយប្រេត្តា, តំ ជិចរេប្បោ រេសជ្ជិ បិរេតាច ខ្ជុាយ បណឹតំ កោរេខតំ កុខ្ញិត្វា ឈរេច្វារកោខ្ចុរេក

អាបតំ បញ្ញរេបត្វា តត្តត្តទាតិ រេបារេតត្តោ តិនិរេត្តោ ហោតិ៑ រេបា បរេច្ចុកាពុទ្ធំ ជិឆ្វា តំ ជិចរេបំ បិរេតាច កុត្វា តិសិក្នុត្វា តាតចិត្តំ

ខ្ជុប្បារេតត្វា ករិយំ បរេក្កាបារេបត្វា “ត្ថយស្ស បេយលាស្ស បិណ្ឌបិតំ តេហឹ”តិ ចត្វា ទាតុបដ្ឋាកត្តំ បក្កាយិ៑ សេជ្ជិករិយា បេយ្យត្តោខាតិកា

ចិរេត្តសិ “យយា ខុត្តរេកត ការលេត ត្ថយស្ស ‘តេតា’តិ ចចតំ ត ឬតបុត្តំ, តារេបត្តោបិ ច អជ្ជ ត យស្ស ចា តស្ស ចា តារេបតិ,

ឌិតទាករតោាបេយាហស្ស ចត្តកិលេបស្ស ឌ្ហិតការស្ស បរេច្ចុកាពុទ្ធស្ស តារេបតិ, ឃំ ចា តំ ចា អតត្វា បណឹតំ បិណ្ឌបិតំ តស្សាយឹ”តិ ឈទា

តិក្ខុយុ បរេច្ចុកាពុទ្ធ បច្ចុបតិដ្ឋិរេតត ចគ្គិត្វា បត្តំ អាតាយ អតេ្តាតិរេចរេត បញ្ញាត្តារេត តិឃិតារេបត្វា ឃុបទិឃុរេច្ចហិ បាលិតល្ហុលេហិ កត្តំ

បេយ្យារេតត្វា តតត្នរុបំ លាតតិឃំ, ញ្ញញ្ញតំ, ឃ្នុរេបយ្យញ្ញា អភិបញ្ញទិត្វា បត្តំ បុទេត្វា ពាហិ កេត្តេហិ អលក្កទិត្វា បរេច្ចុកាពុទ្ធស្ស ហេត្ថេមុ

បតិដ្ឋេបត្វា ចត្តិ៑ បរេច្ចុកាពុរេទ្ធា “អតេ្ណាមេប្បិ បរេច្ចុកាពុទ្ធាតំ បក្ខុហំ កទិស្សាយឹ”តិ អបទិកុខ្ញិត្វាច អតុរេយាតតំ ចត្វា បក្កាយិ៑ រេបាបិ រេលា

សេជ្ជិ ទាតុបដ្ឋាតំ កត្វា អាកច្ឆេត្តា បរេច្ចុកាពុទ្ធំ ជិឆ្វា អាហ “យឃំ ពុយ្យាតំ បិណ្ឌបិតំ តេតា”តិ ចត្វា បក្កត្តា, អបិ រេចា លទេ្ធា

បិណ្ឌបិរេតា”តិ? អាម, សេជ្ជិ លទេ្ធាតិ៑ “បស្សាមា”តិ កឹចំ ខ្លិក្កិបិត្វា ឌ្ហលេលិរេកាសិ , អតស្ស បិណ្ឌបិតាកន្ធោ ខ្ជុហិត្វា តាបបុជំ បហទិ៑ រេបា

ចិត្តំ រំយរេយតំ អបរេក្ការេត្តា បន្ធា ចិប្បជិបារិ៍ អរេហាសិ, តស្ស បត ចិប្បជិបារស្ស ខ្លុប្បត្តាការេទា “ចរេយត”ត្តិអាតិតា បិញ្ញត្ថយំ

ចុរេត្តារេយច៑ បិណ្ឌបិតតារេតត បរេតប បត្តកុត្តំ បុកាតិ បក្កំ ទេលិកំ ខ្លុបបេត្តា, បត្តកុត្តុរេយច ច បាចត្តិំ សេជ្ជិកុលេ តិត្ថារេត្តា, អយញ្ញាស្ស

បត្តរេយា កតចា, បន្ធា ចិប្បជិបារេទត បត តាបិ ខ្លួអារេទុ កោរេការុ ចិត្តំ តយតិ៑ ចុត្តរេញ្ញាតំ រំយុត្តចេទលន្ធារេក –

“ឃំ រេលា រេបា យហារាខ សេជ្ជិ កាហបតិ តត្វា បន្ធា ចិប្បជិបារិ៍ អរេហាសិ ‘ចរេយតំ បិណ្ឌបិតំ តាបា ចា កយ្ហុករា ចា កុរេញ្ញាយ្យុ’ត្តិ, តស្ស

កយ្ហស្ស ចិបិរេកត តាស្សុញ្ញអារាយ កត្តរេកាកាយ ចិត្តំ តយតិ, តាស្សុញ្ញអារាយ ចត្ធរេកាកាយ, ឃាតរេកាកាយ, តាស្សុញ្ញអារាតំ បញ្ចុត្ត

កាយក្យលាត់ ភោកាឃ ឌិត្ត តយតី”តិ (សំ· និ· ១·១១១)·

យឃ្យាឌាតភេកបិ ទុត្ត –

“ពួតិ យហារាឌ អាកត្តកភេសដ្ឋិ តកនបិលិបច្ឆេកាត្យក្ខស្ស ជិត្តុបច្ចយេត ពាហុំ ឆតំ លកិ , ឥត្វា អបររេចតតំ បលីតំ កាតុំ អសយត្តតាឃ បលីភេត ភោភេក កុឌ្ឌិតុំ តាសក្កិ”តិ (ឌា· អដ្ឋ· ១·៤·យឃ្យាឌាតកចណ្ណតា)·

ភាតុ បភេតស ៤កំ បុត្តំ (ឆ· ប· អដ្ឋ· ១·១៥) សាបភេតយ្យស្ស កាភលា ឌីចិតំ ភេចាភេរាភេបសិ, ភេតត កភេយុត ពាហុតិ ចស្សាតិ តិរភេឃ បក្ខិត្ត, សត្តកត្តញ្ញា អបុត្តភេកា ឌាភេតា, ពួឌាតិបិ ភេតភេតច កភេយុត យហាភេរាទុចំ ក្ខបបត្តោ· ភេតត ទុត្តំ “យហាភេរាទុចំ ក្ខបបត្តុស្ស ភេសដ្ឋិកហបតិភេតា ចិឃា”តិ, បុរិយបន្ថិយភេចតតាចភេសត ភេចត្ត អភេត្វា ភេចឌិតភេត្តា· ៤កា ហិ ភេចតតា ភេក្ខ បដិសគ្គិភេឃា ត ភេឆតីតិ·

ឥសអាកាភេចណ្ណតា

១៣១· អាកភេរាតិ អត្តភេតា អត្ថុបតាឃ សយរិឃាឥបរិច្ឆេទំ ឋលំ តិដ្ឋាភេត្តតីតិ អាកាភេរា, កាភលត្តិ អាហ “ឥសហិ កាភេលហី”តិ· យរិឃាឥភេត្វា ភេហត្ត អា-សភេក្កា· ត ទុស្សិភេលភេស្វច, អឆ ភេលា ឃិលចភេត្តសុបិ ចិប្បដិសារំ ក្ខប្បាឥស្សតិ· តទុកភេឃបិ ត ក្ខប្បាឥតភេត្តាតិ ហិ ឥស្សតុំ អបិ-សភេក្កត, បិ-សភេក្កត ចា សយិល្ហតំ កភេរាតិ· បដិក្កាហកភេតាច ក្ខប្បដ្ឋតីតិ ពាលចតរំ ចិប្បដិសារំ សត្តាឃ ទុត្តំ, ទុដ្ឋភេលា បត ភេឥយ្យឆយុភេតា, បរិចារឌតភេតាបិ ក្ខប្បដ្ឋភេតច· ក្ខប្បឌ្ឋិតុំ ឃុត្តត្តិ ក្ខប្បដ្ឋតារហំ· ចិប្បដិសារយិ ចិភេតាឥសីតិ សដ្ឋភេត្តា· ភេតសំភេឃចាតិ បិលាតិបិតីតភេយច· ឃឌតំ តាភេយត្ត ឌាតភេយចាឌិភេប្បតំ, ត អក្កិទុហតត្តិ អាហ “ភេឥតុ កច”ត្តិ· ចិស្សដ្ឋតុតិ យុត្តចាកចភេសត ចឌតុ· អត្ថតុរត្តិ អដ្ឋត្តំ សកសត្តាភេត·

ភេសាត្យអសាកាភេចណ្ណតា

១៣៣· អតុយតិបក្កាឥភេឃា ៤ច ភេហដ្ឋា ឃដ្ឋាស្ស ចត្តុំ កត្វា “ភេសាត្យអសបរិក្ខារា”តិ ទុត្តា, ពួឆ បត សត្តស្សតាឌិចភេសត អតុភេយាឥតាឃ អារឌ្ឋត្តា ទុត្តំ “ភេសាត្យអសហិ អាកាភេរហី”តិ· ឥភេស្សត្វាតិ អត្តភេតា ភេឥសតាតុកាភេចត បច្ចក្ខយិច ឋលំ ឥភេស្សត្វា, អភេតកចារំ បត ឥស្សតភេតា “ឥភេស្សត្វា ឥភេស្សត្វា”តិ ត្យាបតចចតំ, តភេឥច អាកុភេសា ភេយឆតភេដ្ឋត អាភេយឌិតចចតត្តិ អាចរិភេឃត (ឌី· តិ· ឌី· ១·១៣៣) ទុត្តំ· “សយាឥភេបត្វា សយាឥភេបត្វា”តិអាឌីសុបិ ៤ភេសច តភេឃា· តយត្តត្តិ ឌាតឋលចភេសត កយុឋលសដ្ឋត្តយត្តំ· សយាឥភេបត្វាតិ សុតយត្តំ អកត្វា ឃឆា រាឌា តយត្តំ សយុភេឥច អាឌិឃតិ ចិភេត្ត កភេរាភេត្តា សុក្កហិតំ កត្វា កណ្យាតិ, តឆា សក្កន្តំ អាឌាភេបត្វា·

“ចិប្បដិសារចិភេតាឥភេតតា”តិ ពួឌំ តិឥស្សតយត្តំ· ភេលិកភេឌាសភេយារហស្សាយច្ឆរិឃយាតាឥភេឃាបិ ហិ ឌាតឋិត្តស្ស ក្ខបក្កិភេលសា, ភេតសំ

ចិនេតាងនេតបិ តំ នេចាគាបិតំ សម្យុនេត្តខិតំ គាយ នេហាតិ តិក្លុចិសងកាចាបត្តិនេតា, អាសត្ថតរកាចនេតា បត ចិប្បខិ សារចិនេតាងតរេយច គហិតំ៍ បចត្តិនេត ហិ ងានេត តស្ស សម្ពុនេចាតិ៍ ឃាឆាចនេតា ចិឌ្ឍយានេតហិ ព្យនេលហិ ហដ្ឋបហដ្ឋកាចាបិងេត់ សម្យតំសតត្តិ អាហ

“ស្តុ្ឋរ”ត្តិអាងិ៍ ឆម្ញនេតាតិ សច្ឆនេតា៍ តងត្ឋរេយច ងនេស្សាត្យំ “ឆនេម្ញត សនេយត ពារនេលតា”តិ ទុត្តំ៍ សច្ឆញាឆម្ញនេតា អតនេបតត្តា ឆម្ញំ, ខ្ពបសរេយចរិយកាចនេតា សមំ, ឃ្យត្តកានេចត ពារលត្តិ ច ទុច្ឆតិ៍

៦៣៥៍ តស្មិំ ឃនេញ្ញា ទ្រុក្លុតិលនេច្ឆងាបិ គាយ គារេហាសិ, ព្យនេតា បិលាចនេឆាតិ បិលាចឆាកាចនេស្យច ងត្យហឹករលត្តំ, សន្តានេសា ចិបរឹតក្តារេហហិ អចិទ្ធសិតតាងស្សតត្ឋ្យា បិឆ្ហន្តិយំ “នេតច ការេចា ហន្ឋឹាស្ទ”តិអាងឹតិ ចត្តាបិ “ត ទ្រុក្លា ឋីឌ្ឍិស្ទ”តិអាងិ ទុត្តត្តិ ងនេស្សនេត្តា “នេឃ ឃ្យបតាយនេព”តិអាងិយាហ៍ តាទិហិសត្តាឃាតិ បទិនេច្ឆងត្តាឃ៍ ចតយាលិសនេច្ឆនេបតាតិ ចតបុនេប្យហិ កត្តិតយាលិតិឃារេយត៍ ៩ចំ អាចរិនេឃត (ឌី៍ តិ៍ ឌី៍ ១៍៦៣៥) ទុត្តំ, ចតបត្តិអាពារនេតាតិ អនេត្ថា៍ ក្ខមិយំ ចា បត្ថរត្តិតិ នេចឌិក្ខមិ បរិក្លិបត្តា តត្ថ តត្ថ បត្ថរត្តិ៍ យត្តាងិតា ហិ បរិសន្តតា ក្ខមិ ចិត្តតិ អស្ស លិករសក្លារេទតិ ពត្តា “នេចឌិ”តិ ទុច្ឆតិ៍ នេតបិ ទ្រុក្លា នេតបិ ងន្តាតិ សម្ពនេត្ឋ, ពម្ញពត្តា នេចតំ ទ្រុយំ, អកិហិតពម្ញំ ចា៍ ចត្តិច្ឆាឃ ហិ ឃឆាសត្តិ ពារេពា កចត្តិ៍ ទុត្តតនេឃត បិលាចឆាកាចស្ស ងត្យហឹករលត្តំ, ចិបរឹតក្តារេហត អចិទ្ធសិតកាចងស្សតត្ឋនេច្ឆាតត្តិ ងនេស្សាតិ កិ បតា”តិអាងិតា៍ អនេត្ថារេពហងានេសា អនេត្ថាឌានេតា៍ អាងិសនេត្ថត ឆតក្លិតពរេយរាតឹតសាយំងាសត្យបពតាត់ សក្ករេហា៍ បុត្តារេយចាតិ កតិពរលនេតា បនេពច៍ ឆត់ ពនេហត្តាតិ ឌិចនេស ឌិចនេស ឃឆាពម្ញំ ពនេហត្តា៍ កត្តនេចតត្តិ ងេចសិពំ កត្តនេច្ឆច យាសិកាងិបរិត្តាឃត្ឋ្យា ទុនេត្តាចាឃរេត្តា៍ តឌ្ឍិតាតិ សត្តឌ្ឍិតា៍ បរិពម្ញាតិតិ សន្តាកាកិឃាតិ ពម្ញាតិ, ខ្ពច្ឆាចចាតិ ពម្ញាតិតិ អនេត្ថា៍ បិឃសម្យុងាចារេទតចាតិ ពួដ្ឋចនេតនេតច៍ ឃឆាគាយចនេសនេតចាតិ បិពងគាយាត្ទុរេបនេតច៍ សប្បិនេតលតចតឹតងឌិយធុឆាលិនេតត នេចចាតិ ៩ត្ថ ច-សនេ្ឋា អទុត្តសម្ពុច្ឆយនេត្ថា, នេតត បលឹតបលឹតាត់ គាតប្បការាត់ តាងតិយនេកាងតិឃាឌិតនេច្ឆច ចត្តឃាតយាលិកត្តិចិលេបតនេសឃ្យាចសឆាឌិតត្ឋ្យា សក្ករេហា ងដ្ឋនេន្តា, នេតគាហ “បលឹនេតហិ សប្បិនេតលិឌិសម្ញិស្សរេហចា”តិអាងិ៍ តស្ស តស្ស ពាលស្ស អត្ទុរេបហិ ឃាព្យ...នេប... បិតពាឌឹហឹតិ សម្ពនេត្ឋ៍ សប្បិអាឌិតត្តិ សប្បិអាឌិហិ៍

៦៣៩៍ បខិសារេយតន្តានេតា, អត្តនេតា អត្តនេតា សត្តពកាចនេតា ច សំ គាយ ឆត់ ទុច្ឆតិ, តស្ស បតឹតិ សបតិ តិក្កហិតនេលិនេបត, ឆតចា, ឌិដ្ឋឆម្ញិពសម្យទាឃិពហិតាចហត្តា តស្ស ហិតត្តិ សាបនេតឃ្យំ, តនេងច ឆត់៍ នេតគាហ “បហ្វតំ ឆត”ត្តិ៍ អក្លុឃឆម្ញរេយចាតិ អលឃសកាចរេយច៍ ពាយការេកតាតិ សំកិត្តតចនេសត ពារេយ ចា ពនេហតន្តាការេកត, ៩ចំ អាចរិនេឃត (ឌី៍ តិ៍ ឌី៍ ១៍៦៣៩) ទុត្តំ, បនេច្ឆកំ សកាពពាយនេពាដ្ឋានេសតាតិបិ អនេត្ថា៍ នេសនេសទ្យបិ ៩នេសច តនេយា៍

៦៣៧៍ឃន្តាចារេជាតិ ពលឹតាចាជស្ស អស្សរេយឆាងិឃន្តាឃឌតដ្ឋាតនេស្យតំ អឆឹចចត់, តនេន្តាហារេទត បត ត្តុឆ ងាតសាលិឃ ៩ច, តាឃ ច បុរត្តិយតការេច្ឆារេទ ពតាឃ បុរត្តិយការេក ៩ចាតិ អត្តំ ងនេស្សាតិ “បុរត្តិយនេតា តការេច្ឆារេទ”តិអាងិតា៍ តំ បត ឆាត់ រនេញ្ញា ងាតសាលិឃ គាតិច្ទរេទ ៩ចាតិ អាហ “ឃចា”តិអាងិ៍ ឃនេតា តត្ថ បិតទាស់ ក្ខឌ្ឍិត្តា អកិលត្តត្ទុបិនេឃច សាឃនេត្យនេញ្ញា ងាតសាល់ សម្យាបុលត្តិ៍ “ងក្លុនេលត ឃន្តាចាជស្សា”តិអាងឹស្ទបិ ៩នេសច តនេយា៍ ឃាព្យំ បិចិត្តាតិ ហិ ឃាព្យឹរេសត បិតទាសនេគាឌតយាហ៍

ឲ្យប័ៈយសុទត្ថិ ឃាតុទឃ៉ៈ ក្តបរិ ចត្តត្ថាយតត្តិ “អបិច ខេយ ខេកា ឲចំ ខេហាតិ”តិអាឌិតា ចុច្ចយាតយត្តំៈ បរិហាខេទតាតិ កកចត្តិ កទ្ទំ កត្វា អការចបរិហាខេទត, ក្តក្ខុកកាចាបតឃខេតត ចា, ក្តក្ខុកចុត្តិ បរិហរិត្វា ចក្កចុត្តិឃាច ឃឆាឌិត្តិតយត្តំ បុច្ឆខេត្តា ឲចយាហាតិ ចុត្តំ ខេហាតិៈ ខេតតាហ “ក្តក្ខុកខេយច បុច្ឆឃយាខេតា អការខេចា ខិឃ ខេហាតិ”តិៈ

តិច្ចកាតអត្យក្យុលឃញ្ញាចណ្ណតា

ឲ្យង័ៈក្តដ្ឋាឃាតិ កាខេត ក្តដ្ឋាតឌីរិឃយាហ, ឃយដ្ឋាឃាតិ តឃ្ស ឃាតច្ចក៏រិឃំៈ កឃិចាលិដ្ឋាឌិកយ្ខាតិ អកខេទាខេត្តា ខលិក្ខិឃាឌិអតត្វាបត្តិឃា តឃ្សិឃ្សតីតិ អឆិប្បាខេឃាៈ អប្បឃម្ភារតខេទា ខេចច យហប្បុលតខេទា ចាតិ ឃខេច្ចបខេតា អដ្ឋកចាឃំ ចុខេត្វា បិញ្ចត្ថឃំ បត “អប្បត្តតខេទា ច អប្បឃយារម្ភតខេទា ច យហប្បុលតខេទា ច យហាតិឃំឃតខេទា ចា”តិ បិខេធាៈ តត្វ អប្បឃម្ភារតខេទាតិ អតិខិឃ បរិត្តឃម្ភាខេទា, អឃយារត្ថិឃឃម្ភាខេទាៈ អប្បត្តតខេទាតិ បត អតិខិឃ អប្បកិខេច្ចា, អខេត្វា ខេចត្វ កិច្ចំ, ត្វ-ការឃ្ស ដ្ឋ-ការំ កត្វា “អប្បដ្ឋតខេទា”តិបិ បិខេធាៈ ឃខ្ខា អារកឹឃតិ ឃខេញ្ញា ឲខេតតាតិ ឃយារម្ភា, ឃម្ភារឃម្ភាលាចខេឃត បចត្តឃត្តបឹញ្ចអា, អខេប្បា ឃយារម្ភា ឲតឃ្សាតិ តឆា, អឃំ បតាតិឃខេឃតាតិ អប្បឃយារម្ភតខេទាៈ ខិបិកឃញ្ញ៊តំ យហត្តិ ឃឌិឃំ ឋលខេយតឃ្សាតិ យហប្បុខេលិ, អឃំ បតាតិឃខេឃតាតិ យហប្បុលតខេទាៈ ក្តខឃឃញ្ញ៊តំ យហត្តិ តិឃ្សក្តាឌិឋលខេយតឃ្សាតិ យហាតិឃំខេឃា, អឃំ បតាតិឃខេឃតាតិ យហាតិឃំឃតខេទាៈឆុចកាតាតីតិ ឆុចាតិ ឌិទាតិ អចិច្ឆិក្តាតិ កត្វា កាតត្ថកាតាតិៈ តិច្ចកត្វាតីតិ ឲត្វ កត្តឃឹខេឃត ចតុបច្ចឃក្កហល៌ៈ អត្យក្យុលឃញ្ញាតីតិ អត្យក្យុលំ ក្យុលិត្យក្កយំ ក្តបិកាឃ កាតត្ថកាតាតិ ៈ ខេតតាហ “អយ្យាក”ត្តិអាឌិៈ ឃាតិ បចខេត្តតត្ថាតិ, តាតិ អត្យក្យុលឃញ្ញាតិ តាយាតិ ខេឃាខេឌតត្ថាៈ តិពាក្ខកាតាតីតិ តិពាខេត្តត្វា តិឃខេយត្វា បខេចលីចខេឃត បចត្តិតកាតាតិៈ

ហត្តិខខេត្តត កតា ខត្តយឃឃលិកា, ឃត្វ កាឃកាតំ តាយំ អដ្ឋត្តិ, ត្ថយិតា តំ តិច្ចកត្តំ ឃលិកកាតចខេឃតាតិ ខខេឃ្សតិៈ តំ ក្យុលត្តិ អតាឆបិល្លិកក្យុលំៈ កាលិក្ខិខេឃតាតិ ខលិក្ខការខេចតៈ “ឲកឃលិកខេតា ក្តត្ថំ កាតំ តាឃក្លិ”តិ ត្ថយិតា ឲខេកតបិ ឃលិកកាខេតត តិពាក្ខកាតំ ក្តបច្ឆិតិតុយខត្វា អត្យុទក្តលាយាហៈ ទខេញ្ញាតិ ខេឃតចាហតខេទញ្ញាៈ

អាឌីតិ ចត្វាតិ ឲត្វ អាឌិឃខេក្ខត “កឃ្ខា ខេឃខេតា ខិឃ យំឃខេបឃិ បក្លត្តិត្វា កញ្ជាឃិ”តិ ឲចយាឌីតំ ឃយឃយកាខេត ក្តឃ្សក្កតចចតាតំ ឃក្កខេហាៈ កលក្កាហាតិ កលក្កហណាៈ “កយ្ខខេឆ្ឆខចខេឃតា”តិ ត្ថយិតា អត្តខេតា អត្តខេតា កខេយ្ខាកាឃាកាតយ្សិ បឹញ្ចអាខេឃចាតិ ខខេឃ្សតិៈ ឃយារម្ភឃខេក្ខា ខេចត្វ បឹញ្ចអតខេត្វាតិ អាហ “បឹញ្ចអាឃក្លាខេតា ឃយារម្ភា”តិៈ បុត្ថខេចតាយុត្ថាខេចតាអបខេទចតាឃយុត្តិឃា កាឃកចខេឃត តីលិ អក្កាតិ, ឌីតទាកតាឌីតខេកាឃតាឌីតខេយាហតាបឌិបត្តិឃា ខក្លិខេលាឃ្យចខេឃត ច តីលីតិ ឲចំ លញ្ចអក្កឃយត្តាកតា ខេហាតិ ខក្លិលា, លញ្ចអក្យុត្តខេទ តត្តយាតាឃុត្តត្ថា (អៈ តិៈ ៩ៈ១៧) តឃ្សត្តឃ្ស ឃាឆក៌ៈ អបទាបទំ ក្តប្បញ្ញួតកខេចតាចខេឃត យហាតឌី ខិឃ, យខេហាខេឈា ខិឃ ច ត្ថខេតា ឌិខេតា ច អកិឃត្តិត្វា បក្លត្តិត្វា បចត្តិខេតា បុញ្ញាខេយច បុញ្ញាកិឃខេក្ខាៈ តឆាឌិឆត្តិ បយាលាឃ្ស កាតំ អឃុកទត្តយាហៈ ការលាយហខេត្តត ឋលយហត្តយ្សិ ខេចឌិតត្ថំ ក្តបរិ តញ្ជា ចុដ្ឋិឃា យខេហាខេឈា ខិឃាតិ ចុត្តំ “តឃ្ខា”តិអាឌិៈ

២៤០. ភវភេវាតិ សន្តកា អកិភេវា, ទិវសេ ទិវសេ នាយកស្ស ព្យាបារាបជ្ជនតោ កិច្ចបរិយោសានំ នត្ថីតិ វុត្តំ “ឯកកា”តិអាទិ. យថារទ្ធស្ស អាវាសស្ស កតិបយេនាបិ កាលេន បរិសមាបេតព្ពតោ កិច្ចបរិយោសានំ អត្ថីតិ អាហ “បណ្ណសាល”ន្តិអាទិ. យថាវិហារេបិ កិច្ចបរិយោសានស្ស អត្ថិតាឧបាយំ ទស្សេតុំ “ឯកចារំ ឆតបរិច្ចាគំ កត្វា”តិ វុត្តំ. វុត្តត្ថបរិយាយេនាតិ សន្តានបវត្តត្តាទិបិញ្ញត្តនយេន. នវាតិសំសាតិ សីតបដិឃាតាទយោ បដិសល្លានាទយបរិយោសានា យថាបច្ចវេក្ខណំ កតិតា នវ ឧទយា, អប្បយត្តតាយ ទេវេត វុត្តា.

យស្មា បន អាវាសំ ទេន្តេន នាម សព្វម្បិ បច្ចយជាតំ ទិន្នមេវ ហោតិ. យថាហ សំយុត្តាគមវរលញ្ឆកេ “សោ ច សព្វទទោ ហោតិ យោ ទទាតិ ឧបស្សយ”ន្តិ (សំ. និ. ១.៤២), សទា បុញ្ញបវឌ្ឍនបរិយាយេន ឯតំ វុត្តមិទមេវ “យេ ទទន្តិ ឧបស្សយំ, តេសំ ទិវា ច រត្តោ ច, សទា បុញ្ញំ បវឌ្ឍតី”តិ (សំ. និ. ១.៤៧) តថា ហិ ទ្វេ វេលា កាលេ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា កិញ្ចិ អលទ្ធា អាគតស្សាបិ ឆាតជ្ឈត្តស្ស អាវាសំ បវិសិត្វា នហាយិត្វា បតិស្សយេ មុហុត្តំ និបជ្ជិត្វា ឧដ្ឋាយ និសិន្នស្ស កាយេ ពលំ អាហរិត្វា បក្ខិត្តំ វិយ ហោតិ. ពហិ វិចរន្តស្ស ច កាយេ វណ្ណធាតុ វាតាតបេហិ កិលមតិ, បតិស្សយំ បវិសិត្វា ទ្វារំ បិធាយ មុហុត្តំ និបន្នស្ស វិសភាគសន្តតិ វូបសម្មតិ, សភាគសន្តតិ បតិដ្ឋាតិ, វណ្ណធាតុ អាហរិត្វា បក្ខិត្តា វិយ ហោតិ. ពហិ វិចរន្តស្ស ច បាទេ កណ្ដកា វិជ្ឈន្តិ, ខាណុ បហរតិ, សរីសបាទិបរិស្សយា ចេវ ចោរភយញ្ច ឧប្បជ្ជតិ, បតិស្សយំ បវិសិត្វា ទ្វារំ បិធាយ និបន្នស្ស សព្ពេ តេ បរិស្សយា ន ហោន្តិ, សជ្ឈាយន្តស្ស ធម្មបីតិសុខំ, កម្មដ្ឋានំ មនសិ ករោន្តស្ស ឧបសមសុខញ្ច ឧប្បជ្ជតិ ពហិទ្ធា វិក្ខេបាភាវតោ. ពហិ វិចរន្តស្ស ច កាយេ សេទា មុច្ចន្តិ, អក្ខីនិ ផន្ទន្តិ, សេនាសនំ បវិសនក្ខណេ មញ្ចបីឋាទីនិ ន បញ្ញាយន្តិ, មុហុត្តំ និសិន្នស្ស បន អក្ខិបសាទោ អាហរិត្វា បក្ខិត្តោ វិយ ហោតិ, ទ្វារវាតបានមញ្ចបីឋាទីនិ បញ្ញាយន្តិ. ឯតស្មិញ្ច អាវាសេ វសន្តំ ទិស្វា មនុស្សា ចតូហិ បច្ចយេហិ សក្កច្ចំ ឧបដ្ឋហន្តិ. តេន វុត្តំ “អាវាសំ ទេន្តេន...បេ... ហោតី”តិ “សទា បុញ្ញបវឌ្ឍនបរិយាយេន ឯត”ន្តិ ច, តស្មា ឯតេ យថាវុត្តា សព្ពេបិ អានិសំសា វេទិតព្ពា.

វុត្តបរិយាយេនាតិ សេនាសនក្ខន្ធកេ (ចូឡវ. ២៩៥) អាគតវិនយបិដកដ្ឋកថាយ. តត្ថ ហិ អាគតា –

“សីតំ ឧណ្ហំ បដិហន្តិ, តតោ វាឡមិគានិ ច;

សរីសបេ ច មកសេ, សិសិរេ ចាបិ វុដ្ឋិយោ.

តតោ វាតាតបោ ឃោរោ, សញ្ជាតោ បដិហញ្ញតិ;

លេណត្ថញ្ច សុខត្ថញ្ច, ឈាយិតុញ្ច វិបស្សិតុំ.

វិហារទានំ សង្ឃស្ស, អគ្គំ ពុទ្ធេន វណ្ណិតំ;

តស្មា ហិ បណ្ឌិតោ មេធាវី, សម្បស្សំ អត្តមត្តនោ។

វិហារេ ការយេ រម្មេ, វាសយេត្ថ ពហុស្សុតេ;

តេសំ អន្នញ្ច បានញ្ច, វត្ថសេនាសនានិ ច។

ទទេយ្យ ឧជុភូតេសុ, វិប្បសន្នេន ចេតសា;

តេ តស្ស ធម្មំ ទេសេន្តិ, សព្ពទុក្ខាបនូទនំ;

យំ សោ ធម្មំ ឥធញ្ញាយ, បរិនិព្ពាតិ អនាសវោ”តិ។ –

ទានកថាវណ្ណនានំ វិហារទានេន អត្ថយោជនាកាទានយោ បេយ្យាលវចនេន ទស្សិតា។ តត្ថ សីតំ ឧណ្ហន្តិ ឧតុវិសភាគវចនេន វុត្តំ។ សិសិរេ ចាបិ វុដ្ឋិយោតិ ឯត្ថ សិសិរោតិ សម្បសិតកវាតោ វុច្ចតិ។ វុដ្ឋិយោតិ ឧទកមេឃវុដ្ឋិយោ ឯវ។ ឯតានិ សព្ពានិ “បដិហន្តី”តិ ព្យតិរេក បទេន យោជេតព្ពានិ។

បដិហញ្ញតីតិ វិហារេន បដិហញ្ញតិ។ លេណត្ថន្តិ និលីយនត្ថំ។ សុខត្ថន្តិ សីតាទិបរិស្សយាភាវេន សុខវិហារត្ថំ។ “ឈាយិតុញ្ច វិបស្សិតុ”ន្តិ ព្ពទេយ្យ បទទ្វយំ “សុខត្ថញ្ច”តិ ព្យតិរេក បទេន យោជេតព្ពំ។ ព្ពទេសិច្ចាវុត្តំ ហោតិ – សុខត្ថញ្ច វិហារទានំ, កតរសុខត្ថំ? ឈាយិតុំ, វិបស្សិតុញ្ច យំ សុខំ តទត្ថំ។ អថ វា បរបទេនបិ យោជេតព្ពំ – ឈាយិតុញ្ច វិបស្សិតុញ្ច វិហារទានំ, “ព្ពាន ឈាយិស្សតិ វិបស្សិស្សតី”តិ ទទតោ វិហារទានំ សង្ឃស្ស អគ្គំ ពុទ្ធេន វណ្ណិតំ។ វុត្តញ្ហេតំ “សោ ច សព្ពទទោ ហោតិ, យោ ទទាតិ ឧបស្សយ”ន្តិ (សំ. និ. ១.៣១)។

យស្មា ច អគ្គំ វណ្ណិតំ, តស្មា ហិ បណ្ឌិតោ មេធាវីតិ គាថា។ វាសយេត្ថ ពហុស្សុតេតិ ឯត្ថ វិហារេ បរិយត្តិពហុស្សុតេ ច បដិវេធពហុស្សុតេ ច វាសេយ្យ។ តេសំ អន្នញ្ចាតិ យំ តេសំ អន្នញ្ចវិកំ អន្នញ្ច បានញ្ច វត្ថានិ ច មញ្ចបីឋាទិសេនាសនានិ ច, តំ សព្ពំ តេសុ ឧជុភូតេសុ អកុដិលចិត្តេសុ ទទេយ្យាតិ និទ្ទេសេយ្យ។ តញ្ច ខោ វិប្បសន្នេន ចេតសា, ន ចិត្តប្បសាទំ វិនាសេត្វា។ ឯវំ វិប្បសន្នចិត្តស្ស ហិ តេ តស្ស ធម្មំ ទេសេន្តិ...បេ... បរិនិព្ពាតិ អនាសវោតិ អយមេត្ថ អដ្ឋកថានយោ។

អយំ បន អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន (ទី. និ. ដី. ១.១៣០) ចេវ អាចរិយសារិបុត្តត្ថេរេន (សារត្ថ. ដី. ១.១៥៥) ច សំវណ្ណិតោ ដីកានយោ – សីតន្តិ អជ្ឈត្តំ ធាតុក្ខោភវសេន វា ពហិទ្ធា ឧតុវិបរិណាមវសេន វា ឧប្បជ្ជនកសីតំ។ ឧណ្ហន្តិ អគ្គិសន្តាបំ, តស្ស

ចតសាហាឌីសុ សម្ពុខចា ឌដ្ឋខ្ពា៉ បដិហត្ថិតិ បដិខាឆតិ ឃឆា តក្សកឃចសេត កាឃចិត្តាត់ ខាឆត់ ត ហោតិ, ឲចំ កខេទាតិ៉

សឹត្យាលាក្សាហតេ ហិ សទឹទេ ចិក្លិត្តចិខេត្តា កិក្លុ ឃោតិខេសា បឆហិត្យំ ត សក្កោតិ, ចាឡ្យអយិកាតឹតិ សឹហឡ្យាឈ្យាឌិចល្ហយិកោ ៉ រ្យត្តសេតាសតញ៉ា

អារខ្ពាកយ្សិ បចិសិត្វា ខ្វាទំ បិឆាឃ តិសិត្ថស្ស តេ បទិស្សឃា ត ហោត្តិ៉ សទឹសបេតិ ឃេ កោឆិ សទេត្ត រដ្ឋត្ត ឌឹឈឌាតិកោ សប្យាឌិកោ៉

យកសេតិ តិឆស្សតយត្តយេតំ, ជំសាឌីតយ្សិ ឲតេតច សក្កហោ ឌដ្ឋខ្ពា៉ សិសិខេតិ សិសិខកាលចសេត, សត្តាហចង្គលិកាឌិចសេត ច ង្កប្យត្ត

សិសិខសយ្សស្ស៉ ចុដ្ឋិឃោតិ ឃឆា តឆា ង្កប្យត្តា ចស្សចុដ្ឋិឃោ បដិហត្ថិតិ ឃោឌតា៉

ចាតាតបេបិ ឈោខេទាតិ ទុក្លកឋ្ឋាឌីត់ ង្កឡ្ទលកឌ្ឋតាឌិចសេត បចត្តិឃា ឈោខេទា សខឌអខឌាឌិកេឆា ចាតោតា ចេច

កិយត្សទិត្យអាហសយឃេសុ ង្កប្យត្តិឃា ឈោខេទា ស្ទិឃាតបេបិ ច បដិហត្ថាតិ បដិខាហឹឃតិ៉ លេលាត្តត្តិ តាតាខយ្ទលាតោ ចិត្តំ តិចត្តត្វា

បដិសល្លាតាខាយត្ថំ៉ សុលត្តត្តិ ចុត្តបទិស្សឃាកាចេត ឋាសុចិហាខត្ថំ៉ ឈាឃិត្យត្តិ អដ្ឋតិសាឃ អាខយ្ទលោសុ ឃត្ថ កត្ថចិ ចិត្តំ ង្កបតិខត្តិត្វា

ង្កបតិខ្លាឃិត្យំ៉ ចិបស្សិត្យត្តិ អតិច្ចាឌិតោ សក្លាខេ សយ្ទសិត្យំ៉

ចិហាខេតិ បតិស្សឃេ៉ កាខេឃតិ កាខាបេឃ្យ៉ ខយ្ទតិ យតោខេយ តិចាសស្សុលេ៉ ចាសឃេត្ថ ខាហុស្សតេតិ កាខេត្វា បត ឲត្ថ ចិហាខេ

ខាហុស្សតេ សឹលចត្តេ កល្យាលាឆយ្ទ តិចាសេឃ្យ, តេ តិចាសត្តោ បត តេសំ ខាហុស្សតាត់ ឃឆា បច្ចេឃហិ កិលយឆា ត ហោតិ, ឲចំ

អត្ថ្ចា បិតច្ចា ចត្ថសេតាសតាតិ ច ឆឆេឃ្យ ង្កទុក្ខតេសុ អត្ថ្លាសឃសយ្សត្ថស្ស កយ្ទកយ្ទឋលិត់, ខតតត្តឃក្សលាតច្ចា សង្គហតេត ចិប្យសត្ថត

ឆេតសា៉

ញ្ចឆាតិ កហដ្ឋបត្តឌិតាត់ អត្ថាយត្ថាបកាទិតំ ឆស្សត្យំ "តេ តស្សា"តិ កាឆយាហ៉ តត្ថ តេតិ ខាហុស្សតា៉ តស្សាតិ ង្កបិសកស្ស៉ ឆយ្ទំ

ឆេសេត្តិតិ សកលចដ្ឋក្សុក្លបត្វឆត់ សឆ្លយ្ទំ ឆេសេត្តិ៉ ឃំ សោ ឆយ្ទំ ញ្ចឆត្ថាឃាតិ សោ ង្កបិសកោ ឃំ សឆ្លយ្ទំ ញ្ចយស្ទិ សាសេត សយ្ទាបដិបឌ្ឌតេត

ឌាតិត្វា អក្កយក្កាឆិកយតេត អតាសឆោ ហុត្វា បទិតិត្ថាតិ ឲកាឆសក្កិច្ចបសយេត សឹតិ កចតឹតិ៉

សឹតបដិឈាតាឌិកា ចិបស្សតាចសាតា តេខស, អត្ថាឌិលិកោ, ឆយ្ទស្សចត់, ឆយ្ទាចខោសោ, បទិតិត្ថាតត្តិ ឲចយេត្ថ សត្តខស អាតិសំសា

ចុត្តា៉

បដិក្កហលាកាត់ ចិហាខចសេត ង្កប្យត្តឋលិត្យុបយ្សិ ឆាឃកាត់ ចិហាខឆាតឋលំ ចេឌិតត្ថ៉ា ឃក្សឃ្យេត ហិ កយ្ទសទិក្លកឋលំ លកត្តិតិ អាហ

"តយ្ទា"តិអាឌិ៉ "សឈ្លស្ស បត បទិច្ចត្តត្តា"តិ ញ្ចយិតា សឈ្លិកចិហាខេយច បឆាតចសេត ចឆតិ, សឈ្លិកចិហាខោ តាខេយស ចាត្យឌ្គំ សឈ្លិង្គឌ្គិស្ស

កតចិហាខោ, ឃំ សត្ថាឃ បឆកាឌតិឃំ ចុត្តំ "សឈ្លិខេកា តាយ ចិហាខោ សឈ្លស្ស ឌិខេត្ថា ហោតិ បទិច្ចខេត្តា"តិ៉ ឃត្ថ ហិ ចេតិឃំ បតិដ្ឋិតំ

ហោតិ, ឆយ្ទស្សចត់ កទឹឃតិ, ចត្យហិ ឌិសាហិ កិក្លុ អាកត្វា អប្យដិបុឌ្ឋិត្វាឃេច បិខេឆ ឆោចិត្វា ក្សច្ចាកាឃ ខ្វាទំ ចិចទិត្វា សេតាសត់

បដិឌក្កិត្វា ឃឆាឋាសុកំ កច្ឆត្តិ, សោ អត្តយសោ ចត្យខតតិកាបិ បណ្ណសាលិ ហោត្យ, ចាត្យឌ្គំ សឈ្លិង្គឌ្គិស្ស កតចិហាខោខត្វេច ចុច្ចតិ៉

២៣៨។ លោកំ និគ្គហិតំ អសទ្ទាត្តស្ស ទុប្បរិច្ចជា។ “ឯកកិច្ចស្ស ច’តិអាទិ រូបិសកាតំ តថា សមាទានេ អាចិណ្ណំ, ឯវមេតំ សមាទាតព្ពំ នស្សតំ វុត្តំ, សរណំ បន តេសំ សាមំ សមាទិន្នម្បិ សមាទិន្នមេវ ហោតី”តិ វទន្តិ។ សង្ឃស្ស ច គណស្ស ច សន្តិកេតិ យោជនា។ តត្វាតិ យថាគហិតេ សរណេ, “តស្សា”តិបិ បាឋោ, យថាគហិតសរណស្សាតិ អត្ថោ។ នត្ថិ បុនប្បុនំ គត្តព្ពតាតិ ជិញ្ញាជាតិកោ សន្ធាយ វុត្តំ។ ជិញ្ញាជាតិកានមេវ ហិ សរណានិអត្ថកោសល្លានំ សុវណ្ណយេន សីហចម្មា វិយ អកុប្បំ សរណាគមនំ តិដ្ឋតិ។ “ជីវិតបរិច្ចាគមយំ បុញ្ញ”ន្តិ ន ប្លាតំ “សចេ ត្វំ យថាគហិតំ សរណំ ន ភិន្ទិស្សតិ, ឯវាហំ តំ មារេមី”តិ គាយំ គោដិ តិណ្ហេន សត្ថេន ជីវិតា វោរោបេយ្យ, តថាបិ “នេវាហំ ពុទ្ធំ ‘ន ពុទ្ធោ’តិ, ធម្មំ ‘ន ធម្មោ’តិ, សង្ឃំ ‘ន សង្ឃោ’តិ វទាមី”តិ ឯវមេតំ កត្វា គហិតសរណស្ស វសេន វុត្តំ “សក្កុណេយ្យន្តិ នេតី”តិ និទស្សនមត្តមេតំ។ ផលិតំសាតិ បនស្ស សរណាគមនវណ្ណនាយំ (ទី។ និ។ អដ្ឋ។ ១។២៥០ សរណាគមនកថា) វុត្តានេវ។

២៣៩។ វក្ខមាននយេន វេរហេតុតាយ វេរំ វុច្ចតិ បាណាតិបាតាទិបាបធម្មោ, តំ មណតិ “មយិ ឥធ ឋិតាយ កថមាគច្ឆសី”តិ តជ្ជេន្តី វិយ និវារេតីតិ វេរមណី, តតោ វា បាបធម្មតោ វិរមតិ ឯតាយាតិ “វិរមណី”តិ វត្តព្ពេ និរុត្តិនយេន វិ-ការស្ស ឯ-ការំ កត្វា “វេរមណី”តិ វុត្តំ។ ខុទ្ទកបាឋដ្ឋកថាយំ បនាហ “វេរមណិសិក្ខាបទំ, វិរមណិសិក្ខាបទន្តិ ទ្វិធាសជ្ឈាយំ ករោន្តី”តិ (ខុ។ បា។ អដ្ឋ។ សាធារណវិភាវនា) កុសលចិត្តសម្បយុត្តាវេត្ថ វិរតិ អធិប្បេតា, ន ផលសម្បយុត្តា, យញ្ញាធិករណតោ។ អសមាទិន្នសីលស្ស សម្បត្តតោ យថាឧបដ្ឋិតវីតិក្កមិតព្ពវត្ថុតោ វិរតិ សម្បត្តវិរតិ។ សមាទានតោ ឧប្បន្នា វិរតិ សមាទានវិរតិ។ សេតុ វុច្ចតិ អរិយមគ្គោ, តប្បរិយាបន្នា ហុត្វា បាបធម្មានំ សមុច្ឆេទវសេន ឃាតនប្បវត្តា វិរតិ សេតុឃាតវិរតិ។ អញ្ញត្រ “សមុច្ឆេទវិរតី”តិបិ វុត្តា។ ឥទានិ តា សរូបតោ ទស្សេតុំ “តត្ថា”តិអាទិ វុត្តំ។ ជាតិ…បេ… ជីវិតន្តិ អវិលង្ឃិតព្ពជាតិគោត្តកុលាទីនិ។ អាទិសទ្ទេន វយពាហុសច្ចាទីនំ សង្គហោ។ បរិហរតីតិ អវីតិក្កមវសេន បរិវជ្ជេតិ, សីហឡទីបេ ចក្កនាបិឧបាសកស្ស វិយ សម្បត្តវិរតិ វេទិតព្ពា។

“បាណំ ន ហនាមី”តិអាទីសុ អាទិមេន្តេ ជាតិ-សទ្ទេន, វិកប្បេន វា-សទ្ទេន វា “អជ្ជ តាទិយាមិ, អជ្ជតគ្គេ វិរមាមិ, វេរមណិំ សមាទិយាមី”តិ ឧទ្ទេសានំ បទក្កមេន សង្គហោ ទដ្ឋព្ពោ។ ឧទ្ទិ កត្វា “សិក្ខាបទ” មិទ្ធេន អវត្វា “សិក្ខាបទានី”តិ វុត្តំ។ បាណាតិបាតា វេរមណិន្តិ សម្ពន្ធោ។ សមាទិយាមីតិ សម្មា អាទិយាមិ, អវីតិក្កមាធិប្បាយេន, អខណ្ឌា’ អច្ឆិទ្ទា’ អសព្ពលា’ អកម្មាសា’ សម្មាសការិតាយ ច គណ្ហាមីតិ វុត្តំ ហោតិ។ ឧត្តរវឌ្ឍមានបព្ពតវាសិឧបាសកស្ស (ម។ និ។ អដ្ឋ។ ១។៨៩ កុសលកម្មបថវណ្ណនា; សំ។ និ។ អដ្ឋ។ ២។២។១០៨-១១១; ធ។ ស។ អដ្ឋ។ កុសលកម្មបថវណ្ណនា) វិយ សមាទានវិរតិ វេទិតព្ពា។

មគ្គសម្បយុត្តាតិ សម្មាទិដ្ឋិអាទិមគ្គសម្បយុត្តា។ ព្ពនាតិ តត្វា តត្វាគមនសុ ធម្មតោ, គោដ្ឋាសតោ, អារម្មណតោ, វេទនាតោ, មូលតោ, អាគាតតោ, នេនតោតិអាទិនា អនេកធា វិនិច្ឆយេសុ សង្ខេបនេន អារម្មណតោ វិនិច្ឆយំ ទស្សេតុំ “តត្វា”តិអាទិ វុត្តំ។ បុរិមា ទ្វេតិ សម្បត្តសមាទានវិរតិយោ។ “ជីវិតិន្ទ្រិយាទិវត្ថុ”តិ បរមត្ថតោ បរិណោ វុត្តោ, បញ្ញត្តិតោ បន “សត្តាទិវត្ថុ”តិ វត្តព្ពំ, ឧទាហ “សត្តេសុ អារព្ភិត្វា បាណាតិបាតា, អទិន្នាទានា ច វិរមតី”តិ (ខុ។ បា។ អដ្ឋ។ ឧគតាគតាទិវិនិច្ឆយ) ខុទ្ទកាឋដ្ឋកថាវចនេន សំសន្ទតិ សមេតីតិ។ អាទិសទ្ទេន សេសានំ សត្តសង្ខារវសេន អទិន្នវត្ថុ, តថា ឧបដ្ឋាវត្ថុ, ជីវិតវត្ថុ, សង្ខារវសេនេវ សុរាមេរយវត្ថុតិ ឯតេសំ សង្គហោ ទដ្ឋព្ពោ។ តំ អារព្ភ កត្វា បវត្តន្តីតិ យថាវុត្តំ វីតិក្កមវត្ថុំ អាលម្ពិត្វា វីតិក្កមនចេតនាសង្ខាតវិរមិតព្ពវត្ថុតោ

ចិរយណចនេន បចត្តន្តិ៍ បដ្ឋិយាតិ នេតុឈាតចិរតិ៍ តិដ្ឋាតារយ្ថុណាច តឆាបិ កិច្ចឃាឆតនោ៍ ឡលិតា បត ពនេត្ថច អាពេតបុ តិស្ស

អាចរិយចាទេសុ ឋត្វ បដិពាហិត្វា ឲុកេស្សចាតុឌាតត់ ខេចឌិតង្ខា៍

“សម្បត្តចិរតិ, ហិ សមាធាតចិរតិ ច ឃនេច បជហតិ, តំ អត្តនោ បាណាតិបាតាឌិអកុសលខេយចារយ្ថុលំ កត្វា បចត្តតី”តិ កេចិ ចនន្តិ៍ “សមាធាតចិរតិ ឃនោ ចិរយតិ, តំ អត្តនោ ចា បនេសំ ចា បាណាតិបាតាឌិអកុសលខេយចាលម្ពលំ កត្វា បចត្តតិ៍ សម្បត្តចិរតិ បត ឃនោ ចិរយតិ, តេសំ បាណាតិបាតាឌីតំ អាលម្ពណាតេច អារយ្ថុលំ កត្វា បចត្តតី”តិ អបនេ៍ “ក្វឃម្បិ ខេចំ ឃនោ បាណាតិបាតាឌិអកុសលតោ ចិរយតិ, តេសមារយ្ថុណក្ខុំ ឌីតិក្កមិតព្វចត្ថុខេយចាលម្ពលំ កត្វា បចត្តតិ៍ បុរិយបុរិយបឌត្តតិញ្ញា ឌីតិក្កមចត្ថុយាលម្ពលំ កត្វា បដ្ឋិយបដ្ឋិយបឌត្តនោ ចិរយិតព្វចត្ថុនោ ចិរយតី”តិ អនេញ្ញា៍ បឆយចាទោ ខេចត្ត អយុនេត្តានេយច៍ កស្មា? តស្ស អត្តនោ បាណាតិបាតាឌិអកុសលស្ស បច្ចុប្បន្នាកាចនោ, អតាហិដ្ឋាកាចនោ ច៍ និក្លាបឌចិតនេក្ក ហិ បញ្ចាត្តំ និក្លាបឌាត់ បច្ចុប្បន្នារយ្ថុណតា, តាហិដ្ឋារយ្ថុណតា ច ចុត្តា៍ តឆា ត្យតិឃចាទោបិ អយុនេត្តានេយច៍ កស្មា? បុរិយចាទេត សម្ភិស្សត្តា, បនេសំ បាណាតិបាតាឌិអកុសលិរយ្ថុណការេច ច អតេតពត្តិ កត្វា, ក្តិត្ត អាលម្ពណប្បនេឌចតនោ ច៍ តតិឃចាទោ បត ឃុនេត្តា សព្ពការណាតមកិយនោ, តស្មា តនេច អតុឌាតាតីតិ ឌដ្ឋព្វំ៍ នោត ចុត្តំ “តិស្ស អាចរិយចាទេសុ ឋត្វ បដិពាហិត្វា ឲុកេស្សចាតុឌាតត់ ខេចឌិតង្ខា”ន្តិ៍

ឲត្វាហ – ឃនេ្ថតំ ចិរតិក្វឃំ ឌីចិតិត្រ្កឃាឌិឌីតិក្កមិតព្វចត្ថុខេយចាលម្ពលំ កត្វា បចនេត្តឃ្យ, ឲចំ សតិ អញ្ញា ចិនេត្តនេត្តា អញ្ញា កនេឃ្យ, ឃញ្ច បជហតិ, តំ ត ឌានេតឃ្យាតិ អឃយតឆិបេ្យនោ អនេត្វា អាបជ្ជតីតិ? ចុច្ចនេ – ត ហិ កិច្ចឃាឆតឆនេន បចនេត្តនេត្តា “អញ្ញា ចិនេត្តនេត្តា អញ្ញា កនោតី”តិ ចា “ឃញ្ច បជហតិ, តំ ត ឌាតាតី”តិ ចា ចុច្ចតិ៍ ឃឆា បត អរិឃមនេក្កោ តិដ្ឋាតារយ្ថុណាច កិលេសេ បជហតិ, ឲចំ ឌីចិតិត្រ្កឃាឌិចត្តារយ្ថុណមេ្យតំ ចិរតិក្វឃំ បាណាតិបាតាឌីតិ ត្យស្សីល្យាតិ បជហតិ៍ នោតាហុ បោរាណា –

“អារកិត្វាត អយតំ, ឌហនេត្តា សព្ពបាបកេ;

តិឌស្សតនេញ្ចត្ត កនេច, មក្កនេដ្ឋារិឃបុក្កលោ”តិ៍ (ញ៍ បា៍ អដ្ឋ៍ ឲកពាកាតតាចិតិភ្ជឃ);

ឡដាតិ សនេ្តបេតេច អាឌាតនោ, នេឌនោ ចា ចិតិភ្ជឃំ ឌស្សេតុំ “ឲត្វា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ “បញ្ចក្កសមន្នាកតំ សីលំ សមាឌិឃាមិ”តិអាឌិតា ឲកនោ ឲកត្ថ្យាកណ្យាតិ៍ ឲចម្បិ ហិ កិច្ចឆនេន ឲតាសំ បញ្ចចិឆតា ចិណ្ណាឃតិ៍ សព្ពាតិបិ កិត្តាតិ នោត្តិ ឲកត្ថ្យសមាឌិត្តត្តា៍ ត ហិ តឌា បញ្ចក្កិពត្ត សីលស្ស សម្បជ្ជតិ៍ ឃំ ត្យ ឌីតិក្កត្តំ, នោតនេច កម្ថុពនេ្ឋា “បាណាតិបាតា ខេចរយណិនិក្លាបឌំ សមាឌិឃាមី”តិអាឌិតា ឲកេកំ ចិស្សុំ ចិស្សុំ កណ្យាតិ៍ “ខេចរយណិនិក្លាបឌ”ន្តិ ច ឡដំ សមាសកាទេត ញត្កបិដ្ឋកឆាឃំ (ញ៍ បា៍ អដ្ឋ៍ ឃាឆារណចិកាចនា) ចុត្តំ, បិឡព្ពនេបិត្តេកាសុ បត “ខេចរយណិ”ន្តិ តិក្កហិតត្តខេយច ព្យាសកាទេត ឌិស្សតិ៍ កហដ្ឋចនេន ខេចំ ចុត្តំ៍ ឃាឃណោទាតំ បត ឃឆា តឆា ចា សមាធានេត ឲកម្ពិ កិនេត្ត សព្ពាតិបិ កិត្តាតិ នោត្តិ បិរាឌិកាបត្តិនោ៍ ឡតិ ឲកញ្ញ្យ បនេច្ចកញ្ច សមាធានេត ចិនេសនោ ឡឆ ចុនេត្តា,

ខុទ្ទកបាឋដ្ឋកថាយំ បន “ឯកជ្ឈំ សមាទិយតោ ឯកាយេវ វិរតិ ឯកាវ ចេតនា ហោតិ, កិច្ចវសេន បនេតាសំ បញ្ចវិធត្តំ វិញ្ញាយតិ។ បច្ចេកំ សមាទិយតោ បន បច្ចេកំ វិរតិយោ, បញ្ច ច ចេតនា ហោន្តី”តិ (ខុ។ បា។ អដ្ឋ។ ឯកតានានតាទិវិនិច្ឆយ) អយំ វិសេសោ វុត្តោ។ កេចិបិ “យថា តថា វា សមាទិយន្តុ, សាមណេរានំ ឯកស្មិំ ភិន្នេ សព្ពានិបិ ភិន្នានិ ហោន្តិ។ បារាជិកដ្ឋានិយានិ ហិ តានិ តេសំ។ យំ វា វីតិក្កន្តំ ហោតិ, តេនេវ កម្មុពទ្ធោ។ គហដ្ឋានំ បន ឯកស្មិំ ភិន្នេ ឯកមេវ ភិន្នំ ហោតិ, យតោ តេសំ តំសមាទានេនេវ បុន បាកតិកត្តំ សីលស្ស សម្បជ្ជតី”តិ វុត្តំ។ យថាវុត្តោបិ ខីណកាលកានំ ចារេកា អបរេចារេកា នាម តត្ថ កេតោ។

សេព្យឈាតវិរតិយា បន កេនា នាម នត្ថិ បដិបក្ខសមុច្ឆិន្ទនេន អប្បវត្តនតោ។ តេនេវត្ថំ ទស្សេន្តេន “កថន្តរេបី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ “កថន្តរេបី”តិ ឥមិនា អត្តនោ អរិយភាវំ អជានន្តោបីតិ អត្ថំ វិញ្ញាបេតិ។ ទីឃតេហពុបិ, បរោច អញ្ញោហេតុ “នេន បរំ ហនតិ, ន សុរំ បិវតី”តិ ឥទំ មជ្ឈេបេយ្យាលតិដ្ឋិតំ, មិកបទវលញ្ជអប្បាននេយន វា វុត្តំ។ សុរន្តិ ច និទស្សនមត្តំ។ សព្ពម្បិ ហិ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានានុយោគំ ន ករោតិ។ “មជ្ជន្តិ តទេវ ឧភយំ, យំ វា បនញ្ញម្បិ សុរាសវវិនិមុត្តំ មទនីយ”ន្តិ (សំ។ និ។ អដ្ឋ។ ៣។ ១១១៣) សំយុត្តមហាវគ្គដ្ឋកថាយំ វុត្តំ។ ខុទ្ទកបាឋដ្ឋកថាយម្បិ “តទុភយមេវ មទនីយដ្ឋេន មជ្ជំ, យំ វា បនញ្ញម្បិ កិញ្ចិ អត្ថិ មទនីយំ, យេន បីតេន មត្តោ ហោតិ បមត្តោ, ឥទំ វុច្ចតិ មជ្ជ”ន្តិ (ខុ។ បា។ អដ្ឋ។ បុរិមបញ្ចសិក្ខាបទវណ្ណនា) “សនេ បិវន្តា”តិអាទិនា តទេវ វិសេសទស្សនំ, អជានន្តស្សាបិ ពីជតោ បដ្ឋាយ បវត្តតិ, ន សុរា, បរោច ជានន្តស្ស។ កោសម្ពកុលានន្តិ កុត្តសកុលានំ។ សនេបិ ពុរេ ពីជមិស្សកេ ភាជនេ បក្ខិបន្តីតិ យោជេតព្ពំ។ “ន ចេត្ថ ភាជនេយោបនេយ្យានំ សមុដ្ឋានំ បមាណំ។ កោសម្ពកុលានំ យោគិសមុដ្ឋានា”តិ កោចិ វទេយ្យាតិ អាហ “ពុជ”ន្តិអាទិ។ យោគិសមុដ្ឋានំ មនុស្សតិរច្ឆានានំ ខុទ្ទំ តិរិយមេវ ជីវតា វិយ, នាកានំ មេឃសទ្ទេន, កុក្កុដីនំ វាតេន គព្ភគ្គហណំ វិយ ច ជាតិសិទ្ធំ, ពុតិ កោចិ វទេយ្យ វេតិ អត្ថោ។ “វេទា”តិបិ បាឋោ វត្វា សមុច្ចយត្ថោយិទន្តិ កោចិ។ ឆមុតាសិទ្ធន្តិ ទេវិឍិសត្តេ កុច្ឆិកេ ទេវិឍិសត្តមាតុ សីលំ វិយ, វិជាតេ តស្សា ឥចក្ខុបតំ វិយ ច សការេន សិទ្ធំ, សក្កឆមុតាយ វា អរិយសក្កានុភាវេន សិទ្ធន្តិ វេទិតព្ពន្តិ វិស្សជ្ជេយ្យាតិ អត្ថោ។

ទិដ្ឋុពកេណំ នាម ការិយំ ឧក្កំ, តស្មា សរណាគមនំ សិក្ខាបទសមាទានតោ មហន្តតរមេវ, ន អប្បតរន្តិ អធិប្បាយោ។ ឯតន្តិ សិក្ខាបទំ។ យថា វា តថា វា គហិតស្សាបីតិ អាទរំ ការវិរហិតស្សា សមាទិយន្តស្សាបិ។ សាធុកំ គហិតស្សាបីតិ សក្កច្ចំ សីលានិ សមាទិយន្តស្សាបិ អប្បដ្ឋិតវសេន, អប្បសមានុសុត្តស្ស, ន ចិរំ ពស្សរោហ បវត្តនតោតិ វុត្តំ ហោតិ។ សីលំ ពុជ អភយទានតាយ ទានំ, អនវសេសំ ច សត្តនិកាយំ ទយតិ រក្ខតីតិ ទានំ។ អយមេត្ថ អដ្ឋកថាមុត្តកនយោ – សរណំ សបរេតន កាយវាចាចិត្តេហិ សក្កច្ចំ វត្តព្ពបូជា កាតព្ពា, តត្ថ ច សំកិលេសោ សាធុកំ បរិហរិតព្ពោ, សិក្ខាបទានិ បន សមាទានមត្តំ, សម្មត្តវត្តនោ វិរមណមត្តន្តិ សរណាគមនតោ សីលស្ស អប្បដ្ឋតរតា, អប្បសមានុតរតា ច វេទិតព្ពា។ សព្ពេសំ សត្តានំ ជីវិតទានាទិកា ទាននិសាតតា, សកលលោកិយលោកុត្តរគុណាធិដ្ឋានតា ចស្ស មហប្ផលតរតា, មហានិសំសតរតា ច វេទិតព្ពា។

តមត្ថំ បិណ្ឌាយ សាធេន្តោ “ចត្តារោមេ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ “អគ្គញ្ញានី”តិ អគ្គាតិ ញាតត្តា អគ្គញ្ញានិ។ ចិររត្តតាយ ញាតត្តា រត្តញ្ញានិ។ “អរិយានំ សាធូនំ វំសានី”តិ ញាតត្តា វំសញ្ញានិ។ បុរិមកានំ អាទិបុរិសានំ ឯតានីតិ បោរាណានិ។ សព្ពសោ កេនចិបិ បការេន សាធូហិ

ន កិណ្ណាតិ ន ឆឌ្ឌិតានីតិ អសំកិណ្ណាតិ។ អយញ្ហិ នយោ តេសំ យថា អតីតេ, ឯវំ ឯតរហិ, អនាគតេ ចាតិ អាហ “អសំកិណ្ណបុព្ពានី”តិអាទិ។ អតីតេ ហិ កាលេ អសំកិណ្ណភាវស្ស “អសំកិណ្ណបុព្ពានី”តិ និទស្សនំ, បច្ចុប្បន្នេ “ន សង្កីយន្តី”តិ, អនាគតេ “ន សង្កីយិស្សន្តី”តិ។ អតោយេវ អប្បដិកុដ្ឋាតិ ន បដិក្កុដ្ឋាតិ។ ន ហិ កទាចិបិ វិញ្ញូ សមណព្រាហ្មណា ហិំសាទិបាបធម្មំ អនុញ្ញាតត្តា។ អបរិយាបន្នាតិ សត្តានំ អភយំ ទេតីតិ សព្ពាសុ ភូមីសុ និហិតទណ្ឌត្តា សកលស្សាបិ សត្តនិកាយស្ស ភយាវហំ ទេតិ។ ន ហិ អរិយវំសាចារតោ កស្សចិ ភយំ ហោតិ។ អវេរន្តិ វេរាភាវំ។ អព្យាបជ្ជន្តិ និទ្ទុក្ខំ។ “អបរិយាបន្នាតិ សត្តានំ អភយំ ទត្វា”តិអាទិ អានិសំសទស្សនំ, ហេតុម្បិ ចេត្វ ត្វា-សន្ធិ យថា “យាតរំ សរិត្វា ទេវេតី”តិ។

យំ កិញ្ចិ ចេតនលក្ខណំ, សព្ពំ តំ យទិច្ឆាតិ អាហ “ទ្វេមា បតា”តិអាទិ។ ន ហិ ច បញ្ញាសីលំ សព្ពកាលិកំ អព្យាបាទការេបិ ហិ ចិត្តំ តំ សមាទិយន្តិ, ន ច ឯកន្តតោ ចិត្តមាយតនំ ធារីសោកាតុម្បិ សមាទិន្នត្តា។ សទ្ធាយតនំ បន អព្យាបាទហេតុកំ, ឯកន្តតោ ច ចិត្តមាយតនំ, កថំ តត្ថ សទ្ធាយតនតោ បញ្ញាសីលស្ស មហប្ផលតាតិ អាហ “កិញ្ចាបី”តិអាទិ។ ទេដ្ឋកត្តិ មហប្ផលភាវេន វុត្តំ។ “សទ្ធាយតនេនេវ បតិដ្ឋាយា”តិ ព្រាហ្មណា តស្ស សីលស្ស សទ្ធាយតនេន អភិសម្ពន្ធត្តា តតោ មហប្ផលតំ, តថា អនភិសម្ពន្ធស្ស ច សីលស្ស អប្បផលតំ ទស្សេតិ។

ឯវំ ព្រាហ្មណសច្ចាតិ ឯវំ និកិលេសបដិបត្តិយេវ ហុត្វា។ នត្ថិ ច បច្ចយញ្ញាតាទិយញ្ញានេវ ទេសេតព្ពា, កស្មា អព្យាបាទតោ បដ្ឋាយ ទេសនាយារម្ភតីតិ អនុយោគំ បរិហរិតុំ “តិចិឆ...បេ... ទស្សេតុកាមោ”តិ វុត្តំ។ តិចិឆសីលបារិសុទ្ធិយំ ឋិតស្ស ហិ តេសំ យញ្ញានំ អប្បដ្ឋតរតា, មហប្ផលតរតា ច ហោតិ, តស្មា តំ ទស្សេតុកាមត្តា អព្យាបាទតោ បដ្ឋាយ ទេសនំ អារភតីតិ វុត្តំ ហោតិ។ តេនាហ “តត្វា”តិអាទិ។ ហេដ្ឋាវុត្តេហិ គុណេហីតិ ឯត្ថ “សោ តំ ធម្មំ សុត្វា តថាគតេ សទ្ធំ បដិលភតី”តិអាទិនា (ទី· និ· ១·១៩១) ហេដ្ឋា វុត្តា សទ្ធាយតនំ, សីលសម្បទា, ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារតាតិ ឯវមាទយោ គុណា វេទិតព្ពា។ បច្ចយំ ធរតិ និព្ពានេត្វន្តោ ន កិលមតីតិ មោហនា។ តានីតិ បច្ចយញ្ញាតានីតិ។ “បច្ចយំ ធរន្ត”ន្តិអាទិនា បិណ្ឌកំ បណីតានេវ ធរនានិ វណ្ណនិទ្ទេសោ កតោតិ យត្ថចា “ឯកំ កប្បំ, អដ្ឋ កប្បេ”តិអាទិ វុត្តំ, យថាកប្បចេតេន ទេត្វ អត្ថោ។ ហីនំ បន បច្ចយំ ធរនំ អសង្ខេយ្យកប្បស្ស តតិយភាគំ អាយុំ ទេតិ។ មជ្ឈិមំ រូបជ្ឈកប្បំ។ ហីនំ ទុតិយំ ធរនំ ទ្វេ កប្បានិ, មជ្ឈិមំ ចត្តារីតិអាទិនា អត្ថោ នេតព្ពោ។ អបិច យស្មា បណីតានិយេវេត្វ ធរនានិ អធិប្បេតានិ មហប្ផលតរភាវទស្សនបរត្តា ទេសនាយ, តស្មា “បច្ចយំ ធរនំ ឯកំ កប្ប”ន្តិអាទិនា បណីតានេវ ធរនានិ និទ្ទិដ្ឋានីតិ ទដ្ឋព្ពំ។

តទេវាតិ ចតុត្ថជ្ឈានមេវ។ ចតុក្កនយេន ហិ ទេសនា អាគតា។ យទិ ឯវំ កថំ អារុប្បតាតិ អាហ “អាកាសានញ្ចាយតនាទិសមាបត្តិវសេន ភាវិត”ន្តិ, តថា ភាវិតត្តា ចតុត្ថជ្ឈានមេវ អារុប្បំ ហុត្វា វីសតិកប្បសហស្សានីតិ អាយុំ ទេតីតិ អធិប្បាយោ។ អយំ អាចរិយស្ស មតិ។ អថ វា តទេវាតិ អារុប្បសង្ខាតំ ចតុត្ថជ្ឈានមេវ, តំ បន កស្មា វីសតិកប្បសហស្សានីតិ អាយុំ ទេតីតិ វុត្តំ “អាកាសានញ្ចាយតនាទិសមាបត្តិវសេន ភាវិត”ន្តិ, តថា ភាវិតត្តា ឯវំ ទេតីតិ អធិប្បាយោ។ អបរោ នយោ “តទេវា”តិ វុត្តេ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានមេវាតិ អត្ថោ អាបជ្ជេយ្យាតិ តំ និវត្តេតុំ “អាកាសានញ្ចាយតនាទិសមាបត្តិវសេន ភាវិត”ន្តិ អាហ, តថា ភាវិតំ អង្គសមតាយ ចតុត្ថជ្ឈានសង្ខាតំ អារុប្បជ្ឈានមេវាធិប្បេតន្តិ វុត្តំ ហោតិ។

សម្ពុភេច តិក្ខសញ្ញាទិបដិបក្កិចិឆយតចសេត បចត្តុយាភា បុព្វកាកិរេឃ ៤ច ទោឌិបក្កិឃឆេម្ពុ សឃាតេត្តិ ចិបឃ្សុតា ចិបឃ្សុកបុក្កលឃ្ស អតប្បក៌ បីតិសោយតឃ្សំ សឃាចហតីតិ ចុត្តំ "ចិបឃ្សុតាឃុលសឌិសឃ្ស បត ឃុលឃ្ស អកាចា យហប្បុល"ត្តិ៍ ឃធាហ ឆម្ពុរាខា ឆម្ពុបឆេ –

"ឃទោ ឃទោ សម្ពុសតិ, ខន្ធានំ ឧឆឃព្ពឃំ;

លភតី បីតិបាមោជ្ជំ, អយតំ តំ ចិជានត"ត្តិ៍ (ឆ៍ ប៍ ៣៧៤);

ឃម្ពា បតាឃំ ឆេសតា ព្ពយិតា អត្បក្កយេត ព្ពយាតិ ខាកាណាតិ តិព្ពទេត្តត្តឃ្ស ចសេត បចត្តិតា, តម្ពា "ចិបឃ្សុតាខាកាណេ បតិដ្ឋាឃា"តិអាឌិតា ទេហដ្ឋិយំ ទេហដ្ឋិយំ ឧបរិយឃ្ស ឧបរិយឃ្ស បតិដ្ឋាក្ខតំ កត្វា ចុត្តំ៍ សឃាតទ្ធបតិម្ពុាតំ តាយ យទេតាយឃិទ្ធិឃា អទេព្ពាហិ អសាឆារណាកិច្ចត្តិ អាហ "អត្តទេតា...បេ... យហប្បុលី"តិ៍ ហត្តិអឃ្សាឌិចិចិឆទ្ធបកោណំ ចិក្បព្ពាតំ, តឃ្ស ឥឃ្សតសយត្តុតាឃ៍ ព្ពង្ខិតិង្ខិតដ្ឋាតំ តាយ បុរិយខាតីឃុ ព្ពង្ខិតិង្ខិទេតា ខន្ធបទេសោ៍ អទេហត្តយទេក្កតេច យក្កឃុលំ តិដ្ឋិតត្តិ ចុត្តំ "អតិ...បេ... យហប្បុល"ត្តិ៍ សឃាទេបត្តាតិ បរិទេឃាសាទេបត្តា៍

ក្បូឌឌទិត្តាបីសកត្តុបដិទេចឥតាឌិកធាចណ្ណតា

៣៥៤-ប៉៍"អភិក្កត្តិ ទេកា ទេកាតយា"តិអាឌិ ឆេសតាឃ បសាឆចចត់, "៤សាហំ កចត្តុ"ត្តិអាឌិ បត សទេណាយតចចតត្តិ តក្បុកឃសម្ពុត្តិ ឌទេឃ្សុទេត្តា "ឆេសតាឃា"តិអាឌិយាហ៍ តត្វតិ យទេគ្គា កាឃិកទេចតសិកឃុលសម្បបព្វហទេតា៍ សទេព្វា ទេត បីណាទេឃាតិ "សត្តុ ច ឧសកសតាតី"តិអាឌិតា ចុទេត្តុ សទេព្វា ទេត បីលិទេតា៍ តំ បចត្តិត្តិ ទេតសំ បីលីតំ ទេយាចតាកាទេ៍ អាក្បុលការទេចាតិ កកចទេតា សត្តិទេក ឆម្ពុឃ្ស ឃុតត្តា បីលីឃុ អត្ថន្ទយំ ឧបដ្ឋទេបត្វា ឌិតឃ្ស "កធទេក្បាតាយ យឃា តាច ខាហ្វ បីលិទេតា ឃារេណត្វាឃ ខាត្តាបិតា"តិ ចិទេត្តុ បរិព្បាក្បុលការទេចា, ឃម្ពា អត្តិ, តម្ពា ត ឆេទេសតីតិ ទេឃាខតា, "ឧឆបាឌី"តិបិ បាទេធា៍ ឃុត្វាតិ "យុត្តា ទេកា ទេត បីណាទេឃា"តិ អាទេរាចិតចចតំ ឃុត្វា៍ ចិត្តុចាទេរាតិ ចិត្តុប្បចត្តិ៍ "កល្លចិត្តំ យុក្សុចិត្តំ ចិតីចរណចិត្តំ ឧឆក្កចិត្តំ បសត្ថចិត្ត"ត្តិ ព្ពុងំ បឥបព្វាក៌ សន្ធាឃ"កល្លចិត្តត្តិអាឌី"តិ ចុត្តំ៍ តត្ថ "ខាតកធំ ឃីលកធ"ត្តិអាឌិតា ចុត្តាឃ អត្បុប្បព្វិកធាឃ អាត្បុការទេចត៍ កាយច្ឆន្ទចិកទេយត កល្លចិត្តុតា អទេរាកចិត្តុតា, ព្បាបាឌចិកទេយត ទេយត្តាចសេត យុក្សុចិត្តុតា អកធិតចិត្តុតា, ឧទ្ធច្ចក្កុច្ចចិកទេយត ចិទេក្កបិកាចទេតា ចិតីចរណចិត្តុតា ទេតហិ អយលីតចិត្តុតា, ធិតមិទ្ធចិកទេយត សម្បក្កហណចសេត ឧឆក្កចិត្តុតា អយលីតចិត្តុតា, ចិចិកិច្ឆាចិកទេយត សម្ពុាបដិបត្តិឃា អចិម្បុត្តុតាឃ បសត្ថចិត្តុតា អតាចិលចិត្តុតា ច ទេហាតីតិ អាហ "អត្បុប្បព្វិកធាត្បុការទេចត ចិក្កម្ពិតតីចរណំ សន្ធាឃ ចុត្ត"ត្តិ៍ ឃំ បទេត្ថ អត្ថទេតា អចិកត្តំ, តំ ឃុចិទេព្វាឃ្យទេយច៍

ព្ពតិ ឃុយក្កលចិលិសិតិឃា ឌីឈតិកាឃដ្ឋកធាឃ បទេយឃុលុយកម្ពីទេក្សុទេត្បុទោឌត្តុបរិឌីបតាឃ ឃុចិយលចិបុលបព្វាទេចឃ្បត្តិឃឌតតាឃ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

## ᪙᪨ ᨾᩉᩣᩃᩥᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

### ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨴᩪᨲᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪓᪕᪨ ᩑᩅᩴ ᨠᩪᨭᨴᨶ᩠ᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨾᩉᩣᩃᩥᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩮᩣᨠᩣᩈᩔ ᨸᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᩩᩴ, ᨠᩪᨭᨴᨶ᩠ᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩔ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨾᩉᩣᩃᩥᩈᩩᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩅᩤ ᨸᨠᩣᩈᩮᨲᩩᩴ “ᩑᩅᩴ ᨾᩮ ᩈᩩᨲᩴ…ᨸᩮ… ᩅᩮᩈᩣᩃᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩉᩣᩃᩥᩈᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᩅᩥᩈᩣᩃᨽᩣᩅᩪᨸᨣᨾᨶᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨿᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ – ᨻᩣᩁᩣᨱᩈᩥᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᩉᩮᩈᩥᨿᩣ ᨾᩴᩈᨸᩮᩈᩥᨣᨻ᩠ᨽᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨴᩣᩁᨠᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᩦᨲᩣ ᨧ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨧ, ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩅᩥᩅᩣᩉᩮᨶ ᩈᩮᩣᩊᩈᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᨵᩦᨲᩩᩅᩈᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨴᩣᩁᨠᩣ ᩅᩥᨩᩣᨲᩣ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨴᩣᩁᨠᩣᨶᩴ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᩈᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᩣᨾᩩᨿ᩠ᨿᩣᨶᨶᩥᩅᩣᩈᨭ᩠ᨮᩣᨶᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨣᩉᩮᨲᩩᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩮᩣᨶᨠᨲᩣᨿ ᨶᨣᩁᩴ ᨲᩥᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨣᩣᩅᩩᨲᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᨣᩣᩅᩩᨲᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᩴᩈᩩ, ᩑᩅᩴ ᨲᩔ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᨲᩥᨸᩣᨠᩣᩁᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᨶ ᩅᩥᩈᩣᩃᨽᩣᩅᨾᩩᨸᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ “ᩅᩮᩈᩣᩃᩦ”ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᨶᩣᨾᩴ ᨩᩣᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᩅᩥᩈᩣᩃᨽᩣᩅᩪᨸᨣᨾᨶᨲᩮᩣ ᩅᩮᩈᩣᩃᩦᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᨠᩮ ᨶᨣᩁᩮ”ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᨠᨳᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨾᩉᩣᩈᩦᩉᨶᩣᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿ, (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪨᪑᪓᪙) ᩁᨲᨶᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿ (ᨡᩩ᪨ ᨸᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᩅᩮᩈᩣᩃᩥᩅᨲ᩠ᨳᩩ; ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪨ᩁᨲᨶᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ) ᨧ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨻᩉᩥᨶᨣᩁᩮᨲᩥ ᨶᨣᩁᨲᩮᩣ ᨻᩉᩥ, ᨶ ᩋᨾ᩠ᨻᨸᩣᩃᩥᩅᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨶᨣᩁᩈ᩠ᨾᩥᩴ᪨ ᩈᨿᩴᨩᩣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨿᨾᩮᩅ ᨩᩣᨲᩴ ᩋᩁᩮᩣᨸᩥᨾᩴ᪨ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᨶᩣᨲᩥ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᨣᨧ᩠ᨨᩣᨶᩴ, ᩒᨠᩣᩈᩔ ᨧ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᨶ᪨ ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᩉ “ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩑᨠᩣᨻᨴ᩠ᨵᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ”ᨲᩥ᪨ ᨿᩴ ᨸᨶ ᩅᩮᨶᨿᩥᨠᩣᨶᩴ ᨾᨲᩮᨶ ᩅᩥᨶᨿᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩉᩣᩅᨶᩴ ᨶᩣᨾ ᩈᨿᩴᨩᩣᨲᩴ ᩋᩁᩮᩣᨸᩥᨾᩴ ᩈᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩴ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩅᨶᩴ᪨ ᨠᨸᩥᩃᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈᩣᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᨶ ᨾᩉᩣᩅᨶᩴ ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩉ ᩑᨠᩣᨻᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩴ ᩋᩣᩉᨧ᩠ᨧ ᨮᩥᨲᩴ, ᩍᨴᩴ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ (ᨸᩣᩁᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪒᪨᪑᪙᪒)᪨

ᨲᩴ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨽᩣᨱᨠᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᨽᩣᨱᨠᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨾᩣᨶᨠᨳᩣ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᨬ᩠ᩉᩥ(ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪒᪨᪒᪓᪕᪒) ᩈᩴᨿᩩᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᨬ᩠ᨧ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪨᪒᪘) ᨲᨳᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨵ ᨸᨶ ᨴᩦᨥᨽᩣᨱᨠᩣᨶᩴ ᨾᨲᩮᨶ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨿᨴᩥ ᨧ “ᩋᩉᩩᨲ᩠ᩅᩤ”ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨸᩣᨮᩮᩣ ᨴᩥᩔᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩈᨲᩥ ᩈᨾᩮᨲᩥ ᩈᨾᩣᨶᩅᩤᨴᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩪᨭᩣᨣᩤᩁᩈᩣᩃᩣᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩮᨶᩣᨲᩥ ᩉᩴᩈᨾᨱ᩠ᨯᩃᩥᨠᩣᩁᩈᨱ᩠ᨮᩣᨶᩉᩴᩈᩅᨭ᩠ᨭᨠᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩮᨶ ᨠᩪᨭᩣᨣᩤᩁᩈᩣᩃᩣᨶᩥᨿᩣᨾᩮᨶ, ᨲᨳᩣ ᨠᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩣᩈᩣᨴᩮᩣᨿᩮᩅ “ᨠᩪᨭᩣᨣᩤᩁᩈᩣᩃᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᩉᩣᩁᩮᨶ ᨸᨶ ᩈᨠᩃᩮᩣᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨥᩣᩁᩣᨾᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨶᨿᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ (ᨸᩣᩁᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪒᪨᪑᪙᪒) ᨸᨶ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᨠᩪᨭᩣᨣᩤᩁᩈᩣᩃᩣ ᨸᨶ ᨾᩉᩣᩅᨶᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨠᨲᩮ ᩋᩣᩁᩣᨾᩮ ᨠᩪᨭᩣᨣᩤᩁᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᩉᩴᩈᩅᨭ᩠ᨭᨠᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩮᨶ ᨠᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨣᨶ᩠ᨵᨠᩩᨭᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩤ”ᨲᩥ᪨

ᨠᩮᩣᩈᩃᩮᩈᩩ ᨩᩣᨲᩣ, ᨽᩅᩣ, ᨲᩮ ᩅᩣ ᨶᩥᩅᩣᩈᩮᩣ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᩣᩈᩃᨠᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨾᩣᨣᨵᨠᩣ᪨ ᨩᨶᨸᨴᩅᩤᩈᩥᨶᩮᩣ ᩉᩥ ᨸᩣᨿᩮᨶ ᨸᩩᩃ᩠ᩃᩥᨦ᩠ᨣᨻᩉᩩᩅᨧᨶᩣ

យស្ស អករណេ បុគ្គលោ មហាជានិយោ ហោតិ, តំ ករណំ អរហតីតិ ករណីយន្តិ វុច្ចតិ។ តេនាហ “អវស្សំ កត្តព្ពកម្មេនា”តិ។ អកាតុម្បិ វដ្ដតិ អសតិ សមវាយេ, តស្មា សមវាយេ សតិ កត្តព្ពតោ តំ កិច្ចន្តិ វុច្ចតីតិ អធិប្បាយោ។

២៩០។ យា ពុទ្ធានំ ឧប្បជ្ជនការហា នានត្តសញ្ញា, តាសំ វសេន “នានារម្មណធារតោ”តិ វុត្តំ, នានារម្មណប្បវត្តិតោតិ អត្ថោ។ សមុច្ចយស្ស ហិ បដិសេធោ, ន អសមុច្ចយស្ស។ បដិក្កមាតិ និវត្តេត្វា តថា ចិត្តំ អនុប្បាទេត្វា។ សល្លីនោតិ ឈានសមាបត្តិយា ឯកត្តារម្មណំ អល្លីនោ។ និលីនោតិ តស្សេវ វេវចនំ។ តេន វុត្តំ “ឯកីភាវ”ន្តិអាទិ។ សបរិវារត្តា អនេកោបិ តថា ឯកោ វិយ ភវតីតិ ឯកីភាវោ, តំ ឯកីភាវំ យេនាយស្មា នាគិតោ, តំ សន្ធាយ “តស្មា ជាតា”តិ វុត្តំ។

ឱដ្ឋទ្ធលិច្ឆវិវត្ថុវណ្ណនា

២៩១។ អទ្ធោដ្ឋតាយាតិ ឧបទ្ធោដ្ឋតាយ។ តស្ស កិរ ឧត្តរោដ្ឋស្ស អប្បកតាយ តិរិយំ ឆាលេត្វា អឌ្ឍបតិតំ វិយ ខាយតិ ចត្តារោ ទន្តា, ទ្វេ ច ទាឋា ន ឆាទេតិ, តេន នំ “ឱដ្ឋទ្ធោ”តិ វោហរតិ។ កេចិ បន “អធោ-សន្ធេន បិធិ បរិកោបេត្វា ហេដ្ឋា ឱដ្ឋស្ស ឱលម្ពកតាយ “ឱដ្ឋាធោ”តិ អត្ថំ វទន្តិ, តទយុត្តមេវ តថា បាឡិយា អទិស្សនតោ, អាចរិយេន (ទី។ និ។ ដី។ ១។២៩១) ច អវណ្ណិតត្តា។ អយំ កិរ ឧបោសថិកោ ទាយកោ ទានបតិ សទ្ធោ បសន្នោ ពុទ្ធមាមកោ ធម្មសង្ឃមាមកោ។ តេនាហ “បុរេភត្ត”ន្តិអាទិ។ លទ្ធកេ, (មហាវ។ ២៥៨) មហាបរិនិព្ពានសុត្តេ (ទី។ និ។ ២។១៩១) ច អាគតនយេន “នីលបីតានិ...បេ... តាវតិំសបរិសសប្បដិភាគាយា”តិ វុត្តំ។ អយំ បន វេសាលី ភគវតោ កាលេ ឥទ្ធា ចេវ វេបុល្លប្បត្តា ច អហោសិ។ តត្ថ ហិ រាជូនំយេវ សត្ត សហស្សានិ, សត្ត សតានិ, សត្ត ច រាជានោ អហេសុំ, តថា យុវរាជសេនាបតិភណ្ឌាគារិកប្បភុតីនម្បិ, បាសាទកូដាគារអារាមបោក្ខរណីអាទយោបិ តប្បរិមាណាយេវ, ពហុជនា, អាកិណ្ណមនុស្សា, សុភិក្ខា ច។ តេន វុត្តំ “មហតិយា លិច្ឆវិបរិសាយា”តិ។ តស្ស បន កុលស្ស អាទិភូតានំ យថាវុត្តានំ មំសបេសិយា និព្ពត្តទារកានំ តាបសេន បាយិតំ យំ ខីរំ ឧទរំ បវិសតិ, សព្ពំ តំ មណិភាជនគតំ វិយ ទិស្សតិ, ចរិមកកេច ទោឡិសេត្ត កុច្ឆិគតេ ទោឡិសត្តមាតុ វិយ ឧទរច្ឆវិយា អតិវិប្បសន្នតាយ តេ និច្ឆវី អហេសុំ។ អបរេ បនាហុ “សិព្ពេត្វា ឋបិតា វិយ តេសំ អញ្ញមញ្ញំ លីនា ឆវិ អហោសី”តិ។ ឯវំ តេ និច្ឆវិតាយ វា លីនច្ឆវិតាយ វា លិច្ឆវីតិ បញ្ញាយិំសុ, និរុត្តិនយេន ចេត្ថ បទសិទ្ធិ, តព្ពំសេ ឧប្បន្នា សព្ពេបិ លិច្ឆវយោ នាម ជាតា។ តេនាហ “លិច្ឆវិបរិសាយា”តិ, លិច្ឆវិរាជូនំ, លិច្ឆវិវំសិកានំ វា បរិសាយាតិ អត្ថោ។ មហន្តំ យសំ លាតិ គណ្ហាតីតិ មហាលិ យថា “ភទ្ទាលី”តិ។ មូលនាមន្តិ មាតាបិតូហិ កតនាមំ។

២៩២។ សាសនេ យុត្តប្បយុត្តាតិ ភាវនានុយុត្តា។ សត្ថុ សីហនាទសុត្តិតោបិ ភគវតោ បរិសាយ មហត្តេ សតិ តទនុសាយានុរូបំ បវត្តិយមានាយ ធម្មទេសនាយ វិសេសោ ហោតីតិ អាហ “មហន្តេន ឧស្សាហេន ធម្មំ ទេសេស្សតី”តិ។

“វិស្សាសិកោ”តិ វត្វា តយស្ស វិស្សាសិកភាវំ វិភាវេតុំ “អយញ្ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ ថូលសរីរោតិ វឌ្ឍសរីរោ។ តេនស្ស លីឡាសវភាវតោ “អាលសិយភាវោ អប្បហីនោ”តិ ន វត្តព្ពោ, វាសនាលេសំ បន ឧបាទាយ “ថោកំ អប្បហីនោ វិយ ហោតី”តិ វុត្តំ។ ន ហិ សាវកានំ

ตุฎฺฐาภยิช ฆชาฆภา กิเลฆา บหียนฺติ ยฆาวุตฺตํ บิฆาฆเยช ฆฎฺฐาย “กฺวบิการยทาเกทา”ติ จุตฺตํ บิฆีภยุตาติ บิฆีภบยุตา

๑๔๑ ชิเภฆฺญฆาตุบเรารฆภ ตุฎฺฐาตํ กกชกฺกาตํ บชิทาริยชิฆยุกฺตํ เทาตีติ อาท “อช เตา”ติอาฆิ กฆฺตฺชิเตา ติกฺฏยภเชลิปยติฺวาตฺถาฬฺหา ตุฎฺฐรฺบิเยา อาเรชยุอาเรชยุอา ยยลิ ยยลิ ทุตฺวา ฆชิเฆฆํ บภฆฺญฺรา ชิติฐฺฐริ ฆุ ตาทิ “กกชา ติกฺฏยตี”ติ ฆยาเราธิตยิช ติกฺฏยตํ ฆฏฺฐาติฆุ เตาภ จุตฺตํ “ฆํฆุธิตติกฺฏยเภา”ติ

๑๔๓ “อฎฺฐา”ติ จุตฺตฆิชฆเตา อตีตยภกฺตฺเร ทิเฆฺญฆิชฆํ บุริยํ ภาย, ตชา “ทิเฆฺญ”ติ จุตฺตฆิชฆเตา บเร บุริยตเร อติฆเยภ บุริยตฺตา ฐฺติ ฐฺเยฆุ ฐฺิฆุ ฆิชเฆฆุ ชชตฺิเตา ยชาภฺฏยํ บุริยบุริยตรภาเชา ๑ชิ ฆเกฺตฺบิ ยเฆตฺ “บุริยตร”ตฺติ จุตฺตํ, ตเตา บภุติ ฆํ ฆํ ฐฺเร, ตํ ตํ บุริยํ ฆํ ฆํ บเร, ตํ ตํ บุริยตรตฺติ ฆเฆฺญตฺตา “ตเตา บฎฺฐยา”ติอาฆิยาท ฐฺรบิรภาชฆฺญ ชิย, ทิ ฆิฆาชิฆิฆาภาชฆฺญ ชิย ช บุริยบุริยตรภาชฆฺญ อเบกฺฏานิฎฺฐ ยุลฆิชฆเตาติอาฆิฆิชฆเตา อเกฺกติ ฐฺบเยากเตฺ ภุยฺชชตํ, ฐฺบเยากชชภฆฺญ ชา ๑-การาเฆฆาติ ฆเฆฺญติ “อกฺก”ตฺติ ฐฺยิภา, บฆยตฺติ อเตฺวา ตํ บเภตฺ บรา อตีตา เกาชิเยชาติ อาท “บรเกาชิ กตฺวา”ติ ฆํ-ฆฆฺฐา บริเฐฺฆเฆ ติบิเตา, ตบฺเยาเกภ ชาฆํ “ชิทราฆี”ติ ชตฺตยาภบเยาเกา, อเตฺวา บภ อตีตชเฆภ เชฆิตฐฺฐาติ ฆเฆฺญตํ “ฆาช ชิทาฆิ”ตฺติ จุตฺตํ ตฆฺญาติ ฆิชฆฆฺญ บฆยชิกเบฺ “ชิทราฆี”ติ ฐฺยฆฺญ “ยเฆกฺก”ติ ฐฺยิภา ฐฺฆุกํ ตาช ฆยฺฏิตฺวา บฐฺฐา “ภฆิเร ตีฆิ ชฆฺญาตี”ติ บยาฆชภตํ เยาเฆตฺฐฺา ฆุติยชิกเบฺ บภ “ภฆิเร ตีฆิ ชฆฺญาตี”ติ ฐฺเยทิบิ กฺวชิฆํ ฆยฺฏฆฺตฺฐา กตฺตุเตฺฐา ภฆิรตฺติ เชตํ ภาชภบุํฆกํ, อฐฺฐตฺตฆเตฺฐากํ ชา ตชิฺวบยาฆเตา ชิเฆเฆตํ “ตีฆิ ชฆฺญาตี”ติ ชฆติ เตภาท “ภฆิเร ชิทาฆิ ตีฆิเยช ชฆฺญาตี”ติ

อยตฺติ ฆุภกฺฏเตฺวา บิยฆาติกาตีติ ฐฺฎฺฐฆภาชาติ ฆาตฆาติกาตีติ ยฆุรฆภาชาติ ยฆุรฆิฆตาย ทิ “ยฆุร”ตฺติ ยเภารยํ จุฐฺชิ อารยุฆํ กเรารตฺภ กาเยภ ฐฺบฆํทิตาตีติ กายุบฆํทิตาติ, กายตียาติ เตภาท “กายฆฺญาฆยุตฺตาตี”ติ, อารยุฆิเกาภ กายฆฎฺฐาเตภ อฆฺญาเฆภ ฆฏฺฐตฺตาติ, กายฆฎฺฐาตฆฺญ ชา อฆฺญาฆฆฺญ เยากฺญาตีติ อเตฺวา ฆรีรฆฏฺฐาเภติ ฆรีรตีเฐฺฐ, อาฆาเร เชตํ ภุยํ ตฺยุา ฆเฆฺฐาติ ตํ ติฆฺญาย ตเตา ฐฺบฺยเภฺภ ฆเฆฺฐาติ อเตฺวา อบิช ชิภา บิฆเฆฆํ ภชิตฐฺบเฆเภช ฆยฺฏิตฐฺฐา ยฆุรภาติ ฐฺเฆฺฐภ ฆาเตภ กฺฏฺฐฆกฺฏลิยตฺติ กฺฏฺฐบชิกาฆํ

๑ตฺตาชตาติ ฆิฐฺฐเฆาตชาตาฆบริกยุฆฺญ อกชภยเตฺตภ “อตฺตภา ชาตายฺยิ ภ กเฆติ, กิํ ฐฺยฆฺญ ฆาฆเภ อฆิฎฺฐาเภภา”ติ กฺฏฺญเฆตฺตา กกชติ อาฆาตํ ชาติฺฐฺตฺวา, ฆท กฺฏฺญเภเภช เฆฆ ฆฆาภาทิฐฺฐา บริทาฆิ ชิเภฺตฺฆีติ “กฺยุา ภุ เตา เฆา ยฆิําตํ บริกยุํ ภ กเฆฆี”ติ บริชิชาเรเตฺตา อเยาติเฆา ฐฺยฺฐฺฐภชเฆภ ชิเภฺตฺฆิ อภุกฺกเยภาติ บิฆิกฆุเตฺต, (ฆี ภิ ๑ ๑ อาฆเยา) ยทาฆีทภาฆฆุเตฺต (ฆี ภิ ๓ ๑๒๐) ช อากตเภเยภ ตํ ตํ อยุตฺตเยช ชิเภฺตฺเตฺตา, ภาฆเตฺตา, กเรารเตฺตา ช อภุกฺกเยภ กกชติ ตฺฐฺาฆาตตาย ฆาฆเภ บติฎฺฐ อลภเตฺตา กิทิภาชํ บตฺวา ตยตฺ กเฆติ

ឧក៌សកាទិតសយានិចល្លតា

១៩៩-១លិ៨៎ ឧក៌សាឃាតិ តងទេត្ត ចត្យត្តិ៍ចចត់, ឧក៌សត្តត្តិ អទេត្វា៎ អំសសទ្ធោ ទេចត្ត ទោកាដ្ឋាសបរិឃាទេឃា, ទសា ច អនិការទេតា ជិត្តាទ្ទបងស្សតជិត្តាសទ្ធសចតចទេសត ទេចជិតទេត្តាតិ អាហ "ឧកទោកាដ្ឋាសាឃា"តិអាជិ៎ ចា-សទ្ធោ ទេចត្ត ចិកប្យទេត ឧក៌សទេស្សចានិទេប្យតត្តា៎ អត្យជិសាឃាតិ ប្សទត្តិ៍យងក្លិលាជិទេកងាឃ ចត្យត្តិឆាឃ អត្យជិសាឃ៎ ្កកឃទោកាដ្ឋាសាឃាតិ ជិត្តាទ្ទបងស្សតត្តំ, ជិត្តាសទ្ធសចតត្តញ្ចា៎ កាចិទេតាតិ ឃឆា ជិត្តាចក្លខាកាលំ, ជិត្តាទេសាតខាកាលញ្ចា សយនិកតំ ទេហាតិ, ឧចំ កាចិទេតា៎ តឃិជំ ចិស្សំ ចិស្សំ បទិកយ្ខកាទទេលាត ព្ពញ្ញត្តិស្ស ចត្តត្តំ តត្តិ, ឧកញ្ញ្យព្ពញ្ញត្តិស្សបិ កទេយទេតច កិច្ចសិទ្ធិ កចតិ ឧកញ្ញ្យកិច្ចសិទ្ធិឃា អសយ្ចចទេតា៎ បិញ្ញព្ពឃយ្យិ ហិ "ជិត្តាតញ្ចា ទ្ទបិតំ ងស្សតាឃ, ជិត្តាតញ្ចា សទ្ធាតំ សចតាឃា"តិ ព្ពជំ ឧកស្ស ្កកឃសយត្តតាសត្តស្សតទេយច, ត ឧកញ្ញ្យកិច្ចសិទ្ធិសយ្ចសត្តស្សតំ៎ "ឧក៌សកាចិទេតា សយានិ ទេហត្យ"តិ ព្ពយិតា ស្សតក្លទេត្តា ជិត្តាចក្លខាកាលាឃ ឧច បទិកយ្ខស្ស កតត្តា ចិជ្ជយាតយ្យិ ជិត្តាសទ្ធិ តាទេស្សាសិតិ ងទេស្សតិ៎

១លិ១៎ ជិត្តាចក្លខាកាលទេតា ជិត្តាទេសាតខាកាលទេយច ទេសដ្ឋត្តិ យត្តាយាទេតា យហាលិ ឧតយត្តំ ប្សន្ធតីតិ អាហ "ព្ពជំ ជិត្តាទេសាទេតត...ទេប... យទេត្តា"តិ៎ អបល្លកត្តិ អចិទ្ធញ្ញតកំ, អតចជ្ជ ចា៎ សយានិទេឃច កាទេចតត្តាទេដ្ឋត សយានិកាចតា៎ "ជិត្តាទេសាតខាកាលំ ទេសដ្ឋ"ត្តិ យត្តាយាទេតត ច ទេតាត ជិត្តាចក្លខាកាលយ្យិ ជិត្តាទេសាទេតទេតច សហ កទេហត្វា "ឧតាសំ ត្វត កទេត្ត"តិអាជិតា ប្សត្យចចទេតត ប្សន្ធិតត្តិ ងទេស្សត្យំ "្កកឃំសកាចិតាតំ សយានីត"ត្តិ ច្យត្តា៎ ពាហិទា ឧតា សយានិកាចតា អតិឃ្យាតិកត្តា៎ តា ហិ ព្ពទេតា ពាហិទកាតយ្យិ ព្ពញ្ញត្តិ៎ ត អញ្ញត្តិកា កកចតា សាយ្យក្តិសិកកាទេចត អប្យទេចជិតត្តា៎ ត ហិ ទេត សច្ចាតិ ចិឃ សាយ្យក្តិសិកា៎ ឃងត្តត្តិ ទេឃសំ អត្តាឃ, អទេកទេងបិ ទេកងចចតទេយតំ, ឃស្ស ចា ចិទេសសតក្វតស្ស អត្តាឃ៎ ទេតតិ អទិឃផលងទេយ្ខ៎ "ត"ត្តិបិ អត្យតា បិទេផា៎ ទេត ហិ សន្ធិកាតត្តា, "អត្តិ ទេតា យហាលិ អទេត្តាច ងយ្ខា...ទេប... ទេឃសំ សន្ធិកិទិឃាទេហត្យ កិក្លា យឃិ (ពាហ្ខចទិឃំ ចទត្តី"តិ សន្ធិកាតត្តាងយ្ខា ច ព្ពង ច្យត្តា៎

ចត្យអទិឃផលចល្លតា

១លិ១៎ សំទេឃាទេដត្តិតិ ពាទេត្តត្តិ៎ តស្ខាតិ ឃស្ខា ចដ្ឋក្យក្លកទេឃ សំទេឃាទេដតទេតា តត្ត សទេត្ត សំទេឃាទេដត្តិ តាឃ, តស្ខា៎ កត្តចិ "ចដ្ឋក្យក្លយទេឃ ទទេឆ"តិ បិទេផា, ត ទេបិទាទេលា តឆា អាចទិទេឃត អចល្លិតត្តា៎ យក្កទេសាតំ អាបទេត្តា, ត បសាងាជិទេសាតំ៎ "ទេសាទេតាតិ កិក្លទេច អទិឃយក្កទេស្សតំ អនិចចត"ត្តិ ហិ ច្យត្តា៎ អាបទេត្តាតិ ច អាជិទេតា បទេត្តាតិ អទេត្វា អា-្កបសក្កស្ស អាជិកយ្ខតិ បចត្តតទេតា, ព្ពជំ បត ផលដ្ឋចទេសត ចងតិ៎ អតីតកាលចចតទេញ្ញតំ, យក្កក្លទេលា បត យក្កទេសាតំ អាបជ្ជតិ តាយ៎ ទេតទេតចាហ ងក្លិលាចិកទេក្ក "ទេសាតាបទេត្ត ងាតំ ទេងតិ, ទេសាតាបត្តិផលសន្ធិកិទិឃាឃ បជិបទេត្ត ងាតំ ទេងតី"តិ (យ៎ តិ៎ ១៎១លិ៥) អបតតងទេយ្ខាតិ អត្យបបជ្ជតសកាទេចា៎ ងយ្ខតិឃាទេយតាតិ ្កបទិយក្កងយ្ខតិឃាទេយត៎ ទេហដ្ឋិយទេត្តត សត្តយកចទេតា ្កបទិ អត្យបបជ្ជតងយ្ខតាឃ ចា តិឃទេតាតិ អដ្ឋកឆាយ្យត្តកតទេឃា៎ បទំ អឃតំ បទាកតិ អស្ស អត្តិតិ អទេត្វា៎ អទេតតាតិ ប្សត តតិឃសយាសចចត់, ចា-សទ្ធោ ទេចត្ត លុត្តត្តិទ្ធិទេដ្ឋា៎

ຕຕ຺ຖ ນາຍ ປຈ຺ຈຕ຺ຕິຍາ ຍຸຕ຺ຕາ, ວິຣຍ຺ອຕາ ຊາຕິ ຫຸຕ຺ວາ “ຕຕ຺ຖາ”ຕິອາທິ. ກຣຫຈີຕິ ນິປາຕຍຸຕ຺ຕໍ, ປຣິຍາຍວຈນໍ ວາ. “ສ຺ຊເຣຕ ເວ ຍາເວາ ເສເສາ ກິຍາຖຕ຺ຕິ ວສ຺ສິກສາຂິກຈີເວຣໍ ປຣິເວຍເສຍ຺ຍາ”ຕິອາທີສຸ (ປາຣາ. ໑໙໕) ວິຍ ສ຺ຊຣ-ສເຖາ ນ ອຕິເຣກເຕ຺ວາຕິ ອາຫ “ເຫຕ຺ວາກາກິຍາຕ”ຕ຺ຕິ, ເຫຕ຺ວາກາກສ຺ສ ກາຍກວສ຺ສ ປຈ຺ຈຍກາເຣນ ຫິຕາຕຕ຺ຕິ ອເຕ຺ວາ. “ສຸຖ຺ຖາວາສກ຺ຍຸມິຍ”ຕ຺ຕິ ເຕນໍ ຮູປປຕ຺ຕິຖ຺ຖາຕວສ຺ສຕໍ ສ຺ຊປປິຕິເກາຕິ ຮູປປິຕິເກາ ຮູປປິຕເຕ ສາທຸກາຣີ. ເຕນາຫ “ເສສເຍາຕິປຊິເກ຺ຂປຈຕເຍຕ”ຕ຺ຕິ ປຣິຕິຏ຺ຐາຕວເຍ຺ຍາຕິ ອຖຸປິຊີເສສາຍ ຕິຏ຺ຐາຕວາຖຸຍາ ປຣິຕິຏ຺ຐາຕສກາເຣາ. ວິຍຸຖ຺ຖີຕິ ວິຍຸຕ຺ຕິ, ວິຕ຺ຕເຍວ ວິຍຸຕ຺ຕິ ເວເຕາວິຍຸຕ຺ຕີຕິ ຫຸຕ຺ວາ “ວິຕ຺ຕວິສຸຖ຺ຖີ”ຕ຺ຕິອາທີ. ວິຕ຺ຕສີເສນ ເວຕ຺ຖ ສຍາທິ ກຫິເຕາ “ສີເລ ປຕິຏ຺ຐາຍ ນເຣາ ສປເຍ຺ຍາ, ວິຕ຺ຕໍ ປຍ຺ຍຍ຺ຈ ພາວຍ”ນ຺ຕິອາທີສຸ (ສໍ. ນິ. ໑.໒໓, ໑໙໒; ເປເຏເກາ. ໒໒; ມິ. ປ. ໑.໑.໙) ວິຍ. ປຍ຺ຍາວິຍຸຕ຺ຕິຕ຺ຕິ ເອເຕ຺ວາປິ ເອເສວ ນເຍາ. ເຕນາຫ “ອຣຫຕ຺ຕຜລປຍ຺ຍາວ ປຍ຺ຍາວິຍຸຕ຺ຕີ”ຕິ. ສາຍຕ຺ຕິ ອຕ຺ຕນາວ, ອປຣປ຺ປຈ຺ຈເຍນາຕິ ອເຕ຺ວາ. “ອພິຊານິຕ຺ວາ”ຕິ ຍາຍິນາ ຍາຊີປຈ຺ຈຍກາຣິຍສ຺ສ ຍ-ກາຣສ຺ສ ເລາເປາ ຄສ຺ສິເຕາ. “ອພິຍ຺ຍາຍາ”ຕິ ຍາຍິນາ ປຕ ນາ-ວວຕກາຣິຍສ຺ສາຕິ ຄເຍ຺ຍາ. ສຖ຺ຖີຕິ ປຈ຺ຈເຂ຺ກເຕ຺ວ ເຕປິຕິກໍ. ປຈ຺ຈເຂ຺ກເຣາຕ຺ຕ ນາຍ ອຕຸສ຺ສວາກາຣປຣິວິຕເກ຺ກຊີເຣກ ຍຸຍ຺ຊິຕ຺ວາ ສຸຖ຺ຖເຕາ ອາຣຍຸຏຫເຣາຕ຺ຕ.

## ອຣິຍອຏ຺ຐງ຺ຄິກມຄ຺ຄວຓ຺ຓນາ

໑໙໖-໗. ຮູປ຺ປຕິຕ຺ວາຕິ ອາກາສມເຄ຺ຄຕ ເຄຕ຺ວາ. ປຊິປຊ຺ຊຕິ ອຣິຍາສາວເກາ ຕິຏ຺ຐາຕໍ, ອຣິຍຜລຍ຺ຈ ເອຕາຍາຕິ ປຊິປທາ, ສາ ວ ຕສ຺ສ ປຸພ຺ພກາເຣາ ເອວາຕິ ອຣິຍມເຄ຺ຄາ ປຸພ຺ພກາກປຊິປທານາເມນ ຕາຄ ຫຸເຕ຺ວາ. ອາຕຕວິຕຕາຊິວເສນ ປທ຺ຂຄິກໍ. ຊີສາວິຊີສາຕິວິຊ຺ຏປເທເສນ ອຏ຺ຐຄິເກາ. ອຏ຺ຐຄເຕາ ຍຸເຕ຺ຕາ ອເຍ຺ຍາ ເກາຈີ ອຏ຺ຐຄິເກາ ນາມ ມເຄ຺ຄາ ນຕ຺ຖີຕິ ອາຫ “ອຏ຺ຐຄມເຕ຺ຕາເວຍາ”ຕິອາທີນາ. ນ ຫິ ອວຍວວິນິມຸເຕ຺ຕາ ສມຸທາເຍາ ນາມ ເກາຈິ ອຕ຺ຖີຕິ. ຕມ຺ຫາ “ອຏ຺ຐ ອຄ຺ຄານິ ອສ຺ສາຕິ ອຍ຺ຍປທຕ຺ຖສມາສໍ ອກຕ຺ວາ ‘ອຏ຺ຐ ອຄ຺ຄານິ ອຏ຺ຐຄານິ, ຕານິ ອສ຺ສ ສນ຺ຕີຕິ ອຏ຺ຐຄິເກາ’ຕິ ສມາສກ຺ຂຕທ຺ຖິຕວເສນ ປທສິທ຺ຖິ ກາຕພ຺ພາ”ຕິ (ທີ. ນິ. ຊີ. ໑.໑໙໖, ໑໙໗) ອາຈຣິເຍນ ຫຸຕ຺ຕໍ, ອທິປ຺ປາເຍາ ເປຕ຺ຖ ວິເສຕ຺ຕເຣຕ຺ຖາ. ອຍ຺ຍປທຕ຺ຖສມາເສ ຫິ ກເຕ ນ ສກ຺ກາ ອຏ຺ຐອຏ຺ຐຄິການໍ ເພເທາ ອຍ຺ຍມຍ຺ຍໍ ວິປຣິຍາຍໍ ກຕ຺ວາປິ ນິຍເມຕຸໍ ວິຍາເສ ຮູກຍປທຕ຺ຖປທກາເຣນ ສເຫວ ສທ຺ຖປຣິເວ຺ຖເທນ ອຕ຺ຖາປຕ຺ຕິເຕາ. ສມາສກຖຸເຣ ປນ ຕທ຺ຖິເຕ ກເຕ ສກ຺ກາ ເອວ ເຕນໍ ເພເທາ ອຍ຺ຍມຍ຺ຍໍ ວິປຣິຍາຍໍ ກຕ຺ວາ ນິຍເມຕຸໍ ສມາເສ ຮູຕ຺ຕຣປທຕ຺ຖປທກາເຣນ ວິນາວ ສທ຺ຖປຣິເວ຺ຖເທນ ອຕ຺ຖາປຕ຺ຕິເຕາ. ເອກຕ຺ຕິກາວລກ຺ຂເຓາ ຫິ ສມາເສາຕິ. ທຸມ຺ພາຍາທສຸຕ຺ຕຕ຺ຊີກາຍໍ ປນ ອາຈຣິເຍນເວ ເອວໍ ຫຸຕ຺ຕໍ “ຍສ຺ມາ ມຄ຺ຄສມຸທາເຍ ມຄ຺ຄເວາຫາເຣາ ເຫາຕິ, ສມຸທາເຍາ ຈ ສມຸທາຍີຫິ ສມນ຺ນາຄເຕາ, ຕມ຺ຫາ ອຕ຺ຖເຕາ ອວຍວຣ຺ຖາຕິ ອຏ຺ຐ ອຄ຺ຄານິ ເອຕສ຺ສ ສນ຺ຕີຕິ ອຏ຺ຐຄິເກາ”ຕິ. ປທຍຕເຍ ເປຕ຺ຖ ອຄ຺ຄາ ອຄ຺ຄສ຺ສ ອຏ຺ຐຄິກກາເຣາ ຫຸເຕ຺ວາ, ທຸຕິຍຕເຍ ປນ ອເຄ຺ຄຕ ອຄ຺ຄເຕາຕິ ອຍເມເຕຕໍ ວິເສເສາ.

ທິຖາຕິ ອຏ຺ຐຄິກມເຄ຺ຄ ລກ຺ຂຓເຕາ, ກິຈ຺ຈຕາຣມ຺ມຓເພທມເຕາ ຈ ວິຕິຈ຺ຉມ຺ ທເສຕ຺ເວຕ຺ຕາ “ຕຕ຺ຖາ”ຕິອາທິມາຫ. ສມ຺ມາທສ຺ສຕລກ຺ຂຓາຕິ ອວິປຣີຕໍ ຍາຄາຕເຕາ ວຕຸສ຺ສຍຣິຍສຈ຺ຈານໍ ປຈ຺ຈເກ຺ຂນ ທສ຺ສຕສກາວາ. ສມ຺ມາ ອພິນິເຣາປຕລກ຺ຂເຓາຕິ ຕິຏ຺ຐາຕາຣມ຺ມເຓ ວິຕ຺ຕສ຺ສ ອວິປຣີຕມພິນິເຣາປຕສກາເຣາ. ສມ຺ມາ ປຣິຄ຺ຄຫຓລກ຺ຂຓາຕິ ວຕຸຣຄ຺ຄສມນ຺ນາຄຕາ ວາວາ ເທເຕ ສຄ຺ຄຓ຺ຫາຕີຕິ ຕຖ຺ຖິປກ຺ຂເຕາ ວິຣຕິສກາວາ ສມ຺ມາວາວາ ເກເທກຣມິຖ຺ຖາວາວປ຺ປຫາເຕຕ ເທເຕ, ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕທເມ຺ມ ຈ ປຣິຄ຺ຄຓ຺ຫຕິຈ຺ຈຕີ ເຫາຕິ, ເອວໍ ອວິປຣີຕໍ ປຣິຄ຺ຄຫຓສກາວາ. ສມ຺ມາ

ນຍ຺ູຊາປຄລກ຺ຂເຟາຕິ ຍຓາ ຮີຈເຣກຍຸາຮິເກາ ກຍູເຕ຺ຕາ ໑ກໍ ກາຕຕ຺ຕາ ນຍ຺ູຊາເປຕິ, ຫໍຫໍກີຣິຍາຕິປຍາຊເກາ ຈາ ເຣຕາກາທນ຺ຕາເຕາ ກຍູເຕ຺ຕາ ຫຕ຺ຕປິຊຣລກາຮິກໍ ກິຣິຍໍ ນຍ຺ູຊາເປຕິ, ໑ຈໍ ນາຈຊ຺ຊກຕ຺ຕຕ຺ຕກິຣິຍານຍ຺ູຊາປກຍິຊາກຍ຺ູຕປຍຫາເຄຄ ນຍູາກຍູເຕ຺ຕາ ຄິຣຈຊ຺ຊນຍ຺ູຊາປຄກິຈ຺ຈາ ເຫາຕິ, ນຍຍຸເຕ຺ຕ ຈ ນຍ຺ູຊາເປເຕ຺ຕາ ໑ຈ ປຈຕ຺ຕຫິຕິ ອຈິປຣິຕໍ ນຍ຺ູຊາປຄນກາເຣາ ນຍູ ເຣາຊາປຄລກ຺ຂເຟາຕິ ກາຍຈາຈາຄໍ, ໙ຕ຺ຕນຕ຺ຕາຄນ຺ຍ ຈ ນໍກິເລນກຸຕຍິຊາຮີຈປຍຫາເຄຄ ອຈິປຣິຕໍ ເຣາຊາປຄນກາເຣາ ນຍູາ ປກ຺ກຫລກ຺ຂເຟາຕິ ນນຍຍຸຕ຺ຕຊຍູນ຺ຍ ຮິຕ຺ຕນ຺ຍ ນໍກິເລນປເຕ຺ຕ ປຕິຕຸຍຊຕ຺ຕາ ອຈິປຣິຕໍ ປກ຺ກຫຟນກາເຣາ ນຍູາ ຊູປຊ຺ຊາຄລກ຺ຂຟາຕິ ຕາຮິກາຈລກ຺ຂເຟຄ ອຈິປຣິຕໍ ຕຕ຺ຕ ຊູປຊ຺ຊາຄນກາເຣາ ນຍູາ ນຍາຊາຄລກ຺ຂເຟາຕິ ຮິເກ຺ລປຮິຊ຺ຊນເຄຄ ອຈິປຣິຕໍ ຮິຕ຺ຕນ຺ຍ ນຍາຊຫຄນກາເຣາ

ນຫເຊກຊ຺ຕາຍ ຮີເຊ຺ກຊ຺ຊາ ອຮິຊ຺ຊາຊເຍາ ຍິຊາຮີຊີເຕາ ອເຊ຺ຕາ ອຕ຺ຕເຄາ ປຊ຺ຈີກກິເລນາ ຄາຍ ປນ຺ຍຕີຕິ ປກາເນຕິ ກິຈ຺ຈປຮີເຣເຊຄ ປຮີຮິຊ຺ຊີ ເຕຄາຫ “ຕປຍຊີ…ເປ… ອນເຍູາຫເຕາ”ຕີ ຊ຺ຊເຕ຺ຕາຕນ຺ຍາ ປນ຺ຍຄາການເຊນ຺ຍຄໍ ເຕເຄຣ ຫິ ນຍູາຮີຊີນຊ຺ຊາເຕຄ ອເຊ຺ຕ ຕຕ຺ຕ ປຊ຺ຈເຣກ຺ຂຟາ ປຈຕ຺ຕຕີ ປຸຣິຍາຄີ ເຊ຺ຈ ກິຈ຺ຈາຄີ ນເຊ຺ຕນເຍຈ ນາຊາຣຟາຄີຕິ ອາຫ “ນຍູານຊ຺ຊປຍາຊເຍາປີ”ຕີອາຮີ “ຕເຣຈາ”ຕີ ຊ຺ຍິຄາ “ອຕ຺ຕເຄາ ປຊ຺ຈີກກິເລເນຫິ ນຊ຺ຊ”ຄ຺ຕີ ຊ຺ຊເຍຄຸກຊ຺ຕີ

ປຸຊ຺ຊກາເກຕິ ຊູປຈາຣກ຺ຂເຟາ ຊູປຈາຣກາຈຄາຈເນຄ ອເຄກຈາເຣ ປຈຕ຺ຕຮິຕ຺ຕກ຺ຂຟິກຕ຺ຕາ ຄາຄກ຺ຂຟາ ອຄິຊ຺ຊາຮີລກ຺ຂຟຮິນຍຕ຺ຕາ ຄາຄາຣຍູຟາ ຍກ຺ກນ຺ຍ ໑ກຮິຕ຺ຕກ຺ຂຟິກຕ຺ຕາ ໑ກກ຺ຂຟາ ຄິຊ຺ຊາຄາຣຍູຟຕ຺ຕາ ໑ກາຣຍູຟາ ກິຈ຺ຈເຕາຕິ ປຸຊ຺ຊກາເກ ຊຸກ຺ຂຟາຮິກາເຟຫິ ກຕ຺ຕເຊ຺ຕຄ ຊ຺ຊຊ ນາຕິນຍໍ ຄິຊ຺ຊເຕ຺ຕຄ ກິເຈ຺ຈຄ, ຊ຺ຊເຍນ຺ຍຈ ຈາ ກາຟນ຺ຍ ຊຸກ຺ຂຟາຮິປຍກາຍຄກິເຈ຺ຈຄ ຈຕ຺ຕາຣິ ຄາຍາຄີ ລຄຕິ ຈຕຸນຸ ນເຈ຺ຈນຸ ກາຕຕ຺ຕກິຈ຺ຈ ຄິຊ຺ຊຕ຺ຕິເຕາຕີຟິ ຄາຍາຄີ ລຄຕິ ກາຍນຊ຺ຊປຍາຮິປຍຫາຄຄິຊ຺ຊຕ຺ຕິເຕາ ນິກ຺ຂຟາປຊຮິກເຊ “ຮິເຣຕິເຣຕາ, ນເຊ຺ຕ ນຍຍຸຕ຺ຕຊຍູາ ຈ ນິກ຺ຂຟາປຊາຄີ”ຕີ (ຮິກ ລໍ໐໑) ຊຸຊ຺ຊຄ຺ຕີ ຕຕ຺ຕ ປຄ ປຊາຄາຄໍ ຮິເຣຕິເຣຕາຄໍ ຈເນຄ “ຮິເຣຕິເຍາປິ ເຫາຄ຺ຕີ ເຣຕາເຍາປີ”ຕີ ຊຸຕ຺ຕໍ, ຍຸນາຈາຊາຮີຫິ ຮິເຣຍຟກາເລ ຈາ ຮິເຣຕິເຍາ, ນຸການິຕາຮິຈາຈາການຄາຮິກາເລ ເຣຕາເຍາ ເຫາຄ຺ຕີຕິ ເຍາເຊຕຕ຺ຕາ ເຣຕາຄໍ ອຍກ຺ກຊຕ຺ຕາ “ຍກ຺ກ຺ຂເຟາ ປຄ ຮິເຣຕິເຍາຈາ”ຕີ ອາຫ ໑ກເຍນ຺ຍຈ ກາຟນ຺ຍ ຊຸກ຺ຂຟາຮິກາຟຕາ ຮິຍ, ໑ກາເຍຈ ຮິເຣຕິຍາ ຍຸນາຈາຊາຮີຮິເຣຕິກາເຣາ ຮິຍ ຈ ໑ກາຍ ໑ຈ ເຣຕາຍ ນຍູາຈາຈາຮີກິຈ຺ຈຕ຺ຕຍນາຊຄານຍູເຣຄ ນຍູາຈາຈາຮີກາຈານິຊ຺ຊເຕາ, ຫໍນິຊ຺ຊຍຊ຺ຈ ອຊ຺ຊຕ຺ຕຍຕ຺ຕານິຊ຺ຊເຕາ ຈ ໑ຈໍ ຊຸຕ຺ຕຄ຺ຕີປິ ຊຊ຺ຊຕ຺ຕ ຊ຺ຍິຄາ ເຣຕານໍ ຊຸຮິຊຕໍ, ອເຄຊຕຊ຺ຈ ຊນ຺ຍຕີ ນຍູປຍຊາຄນຕິປຊ຺ຊາຄຈເນຄາຕິ ຈຕຸນຍູປຍຊາຄຈຕຸນຕິປຊ຺ຊາຄກາຈເນຄ

ຍຮີປິ ນຍາຊີຊູປກາຣກາຄໍ ອຄີຄິເຣາປຄາ ຄຸຍຊ຺ຊຄນຍິຍາຍຄຸ ປຕ຺ຕຫຄນຕ຺ຕາຄໍ ຮິຕກ຺ກຮິຈາຣປີຕິນຸເຕາເປກ຺ກາຄໍ ຈເນຄ ຈຕຸຫິ ຊນາເຄຫິ ນຍູານຍາຊີ ຮິກເຕ຺ຕາ, ຕຈາປິ ຈາຍາເຍາ ຮິຍ ອຄຸປຍຕ຺ຕາກຸນລິຄຸປຍາຊຄາຮິຈຕຸຈາຍາຍກິຈ຺ຈ, ນຕິ ຮິຍ ຈ ອນຸການຸຟາຄິຊາຄຕ຺ຕຄຸເຕານຸ ກາຍາຮີນຸ ນຸກາຮີນຊ຺ຊາປຫາຄຈຕຸນຕິກິຈ຺ຈ ໑ເກາຈ ນຍາຊີ ຈຕຸກ຺ຂຊ຺ຊາຄນຍາຊີກິຈ຺ຈ ຄ ນາເຊຕີ ຕນ຺ຍາ ປຸຊ຺ຊກາເກປິ ປຊຍຊ຺ຊາຄນຍາຊີ ປຊຍຊ຺ຊາຄນຍາຊີ ໑ຈ ຕຈາ ຍກ຺ກ຺ຂເຟາປິ ປຸຊ຺ຊກາເກປິ ຊຸຕິຍຊ຺ຊາຄນຍາຊີ ຊຸຕິຍຊ຺ຊາຄນຍາຊີ ໑ຈ ຕຈາ ຍກ຺ກ຺ຂເຟາປິ ປຸຊ຺ຊກາເກປິ ຕຕິຍຊ຺ຊາຄນຍາຊີ ຕຕິຍຊ຺ຊາຄນຍາຊີ ໑ຈ ຕຈາ ຍກ຺ກ຺ຂເຟາປິ ປຸຊ຺ຊກາເກປິ ຈຕຸຕ຺ຕຊ຺ຊາຄນຍາຊີ ຈຕຸຕ຺ຕຊ຺ຊາຄນຍາຊີ ໑ຈ ຕຈາ ຍກ຺ກ຺ຂເຟາປີຕິ ອາຫ “ປຸຊ຺ຊກາເກປິ ຍກ຺ກ຺ຂເຟາປິ ນຍູານຍາຊີເຍຈາ”ຕີ

តស្មាតិ បញ្ញាបជ្ជោតត្តា អចិជ្ជាន្ធការំ ចិធមិត្វា បញ្ញាសត្ថា កិលេសចោរេ ឈាតេន្តាតិ ឃធារហំ ឃោជេតព្ពា៉ ឃស្មា បភ អតាឝិយតិ ឝិសាខេ ព្ទយិតា ឃោគិភា គគាទិបិ អសង្កិលេសិតបុព្ពា កិលេសបកោណា , តស្ស សង្កិលេសកោ ច អទិឃយរក្កា៉ អឃលេទ្ធត្ត សប្មាឌិដ្ឋិ បរិញ្ញាភិសមយាឌិចសេភ បចត្តិឃា បុព្ពាក្ខយា ហោតិ ពាហុបការា, តស្មា៉ តទេច ពាហុបការតំ ការណភាវេភ ទស្សេតុំ “ឃោគិភោ ពាហុបការត្តា”តិ ចុត្តា៉

តស្សាតិ សប្មាឌិដ្ឋិ ឃា៉ “ពាហុបការា”តិ ចត្វា តំ ពាហុបការតំ ស្ពបយាឃ ចិភាវេន្តោ “ឃធា ហិ”តិអាឌិយាហ៉ អឃំ តព្ពកំសាឌិឃត្តា ក្ខុដា៉ តំបរិហរណតោ យហាសារតាឃ លេភោ៉ ឲចត្តិ ឃធា ហេទ្ធាំគស្ស ធក្ខុតា ឌិស្វា គហាបណចិភាគជានេភ កិរិឃាសាឆគតយភាវេភ ការណត្តំ ពាហុការំ ឃឌិធំ ហត្វា, ឲចំ ឃោគិភោ បញ្ញាឃ ឋូលេហិគត្វា ឆប្បចិភាគជានេភ បុព្ពធាវឹភាវេភ ឆប្បត្តំ ពាហុការំ ឃឌិធំ ចិតេក្កា ចិតេក្កត្វាច បញ្ញាឃ តធចខោឆតោ៉ តស្មា សប្មាសដ្ឋប្បា សប្មាឌិដ្ឋិ ឃា ពាហុការាតិ អធិប្បាឃោ៉ ត្វិចិរិយាបយាឃំ ឲចត្តិ ឃធា តន្តលោ បចេភេ បរិចតេត្វា បរិចតេត្វា ឌិគ្គំ ធព្ពាសម្ពុន្ធំ ចាសិឃា តច្ឆេត្វា ភោហាឌិការណការប្ប ស្ពបតេតិ, ឲចំ ឃោគិ ចិតក្កេភ លក្ខណាឌិតោ ចិតក្កេត្វា ឌិគ្គភប្ប ឃាធាចតោ បរិឆ្ឆិន្ទិត្វា បរិញ្ញាភិសមយាឌិការប្ប ស្ពបតេតីតិ ឃោជនា៉ ចឌីកេធស្ស ស្ពបការកោ ចិតក្កោ សាចជ្ជាភចជ្ជចឌីកេឆេ ភិចត្តភបចត្តភការាឃ សប្មាធាធាឃបិ ស្ពបការកោធាតិ អាហ “ស្វាឃ”ត្តិអាឌិ៉ “ឃធាហា”តិអាឌិភា ឆប្បឌិក្កាឃ ភិក្ខុភិឃា ចិសាខស្ស ភាយ គហបតិនោ ចុត្តំ ធុព្ពអចេធល្លសុត្តបធំ (យ៉ ភិ៉ ១៉៣៩៣) សាឆគការេភ ធស្សេតិ៉ ភិក្ខុតីតិ ភិក្ខុរេតិ៉

ចឌីកេធភិយាយិកា ធាធា កាឃិកកិរិឃាភិឃាយកស្ស កយុត្តស្ស ស្ពបការិកាតិ តធត្តំ លេហិកេតា ឋិកេធំ កាតុំ “ឃស្មា បភា”តិអាឌិ ចុត្តា៉ ស្កកឃំ សុចរិតត្តិ កាឃសុចរិតំ, ចឌីសុចរិតត្វា៉ អាឌីចដ្ឋយកឹលំ ភាយ ចតុត្តិឆចឌីសុចរិតតិចិឆកាឃសុចរិតេហិ សត្តិ សប្មាអាឌីចំ អដ្ឋយំ កត្វា ចុត្តា អាឌិព្រហ្មចរិយកឹលំ៉ ឃតិព្យាសត្ថាឃ ចុត្តា “បុព្ពេច ខោ បភស្ស កាឃកប្មំ ចឌីកប្មំ អាឌីចោ សុបរិសុទ្ធោ ហោតី”តិ៉ តត្រកឃាភត្តរត្តិ ត្រួចរិតត្វយប្បហាឃកស្ស សុចរិតត្វយបរិបូរិហេតុភូតស្ស សប្មាធាធាសប្មាកយុត្តត្វយស្ស អភត្តំ៉ សុត្តបយេត្តភាតិ អប្បាឃស្សុក្កំ សុទេត្តភ, បយេត្តភ ច៉ ព្ពាធំ ចីរិយត្តិ ចតុត្តិធំ សប្មាប្បធាភចីរិយំ៉ កាឃាឌីស្វតិ កាឃចេធភាឌិត្តធស្សុ៉ ព្ពត្រឹឃសយតាធឃោ សយាធិស្ស ស្ពបការកា៉ តត្តិភ្ជរា ធប្មា អភ្ជបការកា៉ គតិឃោតិ ភិប្បត្តិឃោ, កិច្ចាឌិសភាវេ ចា៉ សយត្ថេសិត្វាតិ ស្ពបធារេត្វា, ហេតុមិប្បា ចាឃំ ត្វាបច្ចឃោ៉

ឆ្វបទ្ទឌិតចត្ថុចណ្ណនា

ឲ្យលិ៩-លិ៉ កស្មា អារទ្ធន្តិ អភុសន្ធិការណំ បុឆ្ឆិត្វា តំ ចិស្សជ្ជេតុំ “អឃំ កិរា”តិអាឌិ ចុត្តំ ទេតភ អញ្ញាសឃាភុសន្ធិចសេតាឃំ ស្ពបរិ ទេសភា បចត្តាតិ ធស្សេតិ៉ ទេតភាតិ តធាលទ្ធិកត្វា៉ អស្សាតិ លិច្ឆចិរញ្ញោ៉ ទេសភាឃត្តិ សហ្សុចុយាឃ សុញ្ញាតបដិសញ្ញុត្តាឃ ឃធាទេសិតទេសភាឃ៉ ភាធិយុច្ចតីតិ ភ សទ្ទហតិ ភ បឹភតិ៉ តត្តិឆយុំ ភាយ កទេធន្តាតិ ទេឃសំ អត្ថាឃ ឆទេយា គឹឃតិ, តត្ថ ទេតសំ អសតិបិ មក្កបដិទេចឆ ទេកចលំ សាសទេភ បទេចណឹក្វតំ, បរិឃត្តិក្វតំ ធា តត្តិឆយុំ កត្វា កទេធន្តា, ទេតភ តធា ទេតសំ មក្កបដិទេចឆាភាចំ

ទស្សេតិ៍ ឧចន្ទុបស្សាតិ សម្មាសម្ពុទ្ធត្តា អចិបរិតសេសតតាយ ឧចំបរិកាជ្ជឧយុកាយស្ស សត្ថុនោ៍ អស្សាតិ បចយញ្ញាតាជិសយសិរិយត

សយាហិតចិត្តស្ស កុលបុត្តស្ស ឧតំ "តំ ឌីច"ត្តិអាជិតា ស្មេញ្ញនាឌិកហលំ អបិ ត្បុ យុត្តត្តិ បុឡ្ធតិ, លឌ្ឌិយា បត ឈោតាសិកយយេត្តត ត តាច

ចិរចចិតត្តា "យុត្តយស្សេត"ត្តិ តេហិ ទុរត្ត ឈោតលិកិតោរេបតំ កហលំ អយុត្តរេយចាតិ តំ ស្មេញ្ញតចាជំ, សស្សតចាជំ ចា "អហំ ភេ...រប...

ត ចតាយី"តិអាជិតា បជិក្ខិបិតា្វតិ សាធិប្បាយតេ្វា៍ ឧតត្តិ បចយញ្ញាតាជិកំ៍ ឧចត្តិ យចាទុត្តតយេត៍ អឆ ច បតាតិ ឧចំ ឌាតតតោ,

បស្សតតោ ច៍ កាយំ ចិបស្សកាជិតស្សតយ្សិ បរិញ្ញាយំ កតំ, អរហត្តក្បុរេជត បត រេសតា តិដ្ឋាបិតាតិ ទស្សេតុំ "ស្មត្តុរិ លីណាសចំ

ទស្សេត្វា"តិ ទុត្តំ៍ តេ ហិ ត្វេ បត្តាឌិតា ចិបស្សកតោ បដ្ឋាយ "ត កល្លំ តស្សេតំ ចចតាយា"តិ អរចាទ្យុំ៍ ត្តាយស្សាតិ លីណាសចស្ស៍

កិច្ចាបិ "អត្តយតា អរេហសុ"ត្តិ បរិញ្ញាយំ ត ទុត្តំ, "ត កល្ល"ត្តិអាជិតា បត ចិស្សជ្ជតាចចតេតេច តេសំ អត្តយតតា រេចជិតត្តាតិ អាហ "តេ

យយា"តិអាជិ៍ តត្ថ យស្មា លីណាសចោ ចិកតសរេម្ពារហោ តិណ្ណចិចិកិច្ឆោ, តស្មា តស្ស តឆា ចត្ថុយយុត្តត្តិ ស្មប្បត្តតិច្ឆយតាយ តំ យយ ចចត់

សុត្វា អត្តយតា អរេហសុត្តិ អរេត្វា៍ សេរាបិ ភោ លិច្ឆចិ រាឌា តេ ចិយ តឆាសញ្ញាតតិច្ឆយត្តា អត្តយតោ អរេហាសិ៍ តេតាហ "ឧចំ ទុរត្ត

សេរាបិ អត្តយតោ អរេហាសី"តិ៍ យំ បរេតត្ថ អត្ថរេតា អចិកត្តំ, តំ សុចិញ្ញេយ្យមេច៍

ត្តតិ សុមង្គលចិលាសិតិយា ឌីឃតិកាយដ្ឋកថាយ បរេយសុលុយកម្ពុរេក្ខុរេតុរេពាធិតូបចិឌីបតាយ សុចិយលចិបុលបញ្ញារេចយ្យត្តិយជតតាយ

សាធុចិលាសិតិយា តាយ លីតត្ថបកាសតិយា យហាលិសុត្តចណ្ណតាយ លីតត្ថបកាសតា៍

យហាលិសុត្តចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

៧. ជាលិយសុត្តវណ្ណនា

ទ្វេបព្ពជិតវត្ថុវណ្ណនា

៣៧៨. ឯវំ មហាលិសុត្តំ សំវណ្ណេត្វា ឥទានិ ជាលិយសុត្តំ សំវណ្ណេន្តោ យថានុបុព្ពំ សំវណ្ណនោកាសស្ស បត្តភាវំ វិភាវេតុំ, មហាលិសុត្តស្សានន្តរំ សង្គីតស្ស សុត្តស្ស ជាលិយសុត្តភាវំ វា បកាសេតុំ “ឯវំ មេ សុតំ…បេ… កោសម្ពិយន្តិ ជាលិយសុត្ត”ន្តិ អាហ. “ឃោសិតេនា”តិអាទិនា មជ្ឈេបទលោបសមាសំ ទស្សេតិ, ឃោសិតស្ស អារាមោតិបិ វត្តព្ពំ. ឯវម្បិ ហិ “អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ”តិអាទីសុ (បារា. ២១៣) វិយ នាមកកិត្តនំ ហោតិ, ឯវំ បន កិត្តេន្តោ អាយស្មា អានន្ទោ អញ្ញេបិ តស្ស ទិដ្ឋានុគតិអាបជ្ជនេ និយោជេតីតិ អញ្ញត្ថ វុត្តំ. តត្ថ កោយំ ឃោសិតសេដ្ឋិ នាម, កេនាការេន អារាមោ ការិតោ, កថំ បន តត្ថ ភគវា វិហាសីតិ បុច្ឆាយ សព្ពំ តំ វិស្សជ្ជេតុំ សមុទាគមតោ បដ្ឋាយ សង្ខេបតោវ ទស្សេន្តោ “បុព្ពេ កិរា”តិអាទិមាហ. អល្លកប្បរដ្ឋន្តិ ពហូសុ បោត្ថកេសុ ទិស្សតិ, កត្ថចិ បន “អដ្ឋិលរដ្ឋ”ន្តិ ច “ទមិឡរដ្ឋ”ន្តិ ច លិខិតំ. តេនាតិ អល្លកប្បរដ្ឋតោ. “សុត្វា…បេ… អគមាសី”តិ ឥទម្បិ “តស្សេតំ កម្ម”ន្តិ ឆារេបត្វំ វុត្តំ. តទាតិ តេសំ កាមំ បដិវេទិយេ. ពលវបិបាសន្តិ ករុណំ ពហុបិបាសំ. ខីរបាតុន្តិ សមវេបាកិនិយា គហណិយា បក្កាមេត្វា. អសន្និហិតេតិ គេហតោ ពហិ អញ្ញំ គតេ. ភុស្សតីតិ ភណតិ, “ភុ ភុ”ន្តិ សុនខសទ្ទំ ករោតីតិ អត្ថោ. ឥទមស្ស ឯកំ កម្មំ. បច្ចេកពុទ្ធេ បន ជីវរកម្មតាយ អញ្ញំ ឋានំ គតេ សុនខស្ស ហទយំ ផាលិតំ. តិរច្ឆានា នាមេតេ ឧជុជាតិកា ហោន្តិ អកុដិលា, មនុស្សា បន អញ្ញំ ហទយេន ចិន្តេន្តិ, អញ្ញំ មុខេន កថេន្តិ. តេនាហ “គហនញ្ហេតំ ភន្តេ យទិទំ មនុស្សា, ឧត្តានកញ្ហេតំ ភន្តេ យទិទំ បសវោ”តិ (ម. និ. ២.១).

ឥតិ សោ តាយ បច្ចេកពុទ្ធេ សិនេហវសេន ឧជុទិដ្ឋិតាយ អកុដិលតាយ កាលង្កត្វា តាវតិំសភវនេ និព្វត្តោ. តំ សន្ធាយាហ “សោ…បេ… និព្វត្តី”តិ. តស្ស បន កណ្ណមូលេ កថេន្តស្ស សទ្ទោ សោឡសយោជនដ្ឋានំ ផរតិ, បកតិកថាសទ្ទោ បន សកលំ ទសយោជនសហស្សំ ទេវនគរំ, ឯវំ សរឃោសសម្បត្តិយា “ឃោសកទេវបុត្តោ” ត្វេវ នាមំ អហោសិ. អយមស្ស បច្ចេកពុទ្ធេ សិនេហេន ភុក្ករណស្ស និស្សន្ទោ. ចវិត្វាតិ អាហារក្ខយេន ចវិត្វា. ទេវលោកតោ ហិ ទេវបុត្តា អាយុក្ខយេន, បុញ្ញក្ខយេន, អាហារក្ខយេន, កោបេនាតិ ចតូហិ ការណេហិ ចវន្តិ. ឥមស្ស បន កាមគុណេ បរិភុញ្ជតោ មុដ្ឋស្សតិស្ស អាហារក្ខយេន ចវនំ ហោតិ. សោ កោសម្ពិយំ នគរសោភិនិយា កុច្ឆិម្ហិ បដិសន្ធិំ គណ្ហិ. នគរសោភិនិយោ កិរ ធីតរំ បដិជគ្គន្តិ, ន បុត្តំ. ធីតរា ហិ តាសំ បវេណី ឃដយន្តិ, តស្មា សាបិ តំ សង្ការកូដេ ឆឌ្ឌាបេតិ. អយមស្ស បុព្ពេ បុត្តឆឌ្ឌនកម្មស្ស និស្សន្ទោ. បិបកមូចិក្យាតោមតំ “អប្បក”ន្តិ នាមមញ្ញមត្តំ តមេកោ មនុស្សោ កាកសុនខបរិវារិតំ ទិស្វា “បុត្តោ មេ លទ្ធោ”តិ គេហំ នេសិ, តស្ស បន ហត្ថតោ កោសម្ពកសេដ្ឋិ កហាបណសហស្សំ ទត្វា អគ្គហេសិ, តមត្ថំ សន្ធាយ “កោសម្ពិយំ ឯកស្ស កុលស្ស ឃរេ និព្វត្តី”តិអាទិ វុត្តំ. សត្តក្ខត្តុំ ឃាតាបនត្ថំ ឧបក្កមករណម្បិ បុត្តឆឌ្ឌនកម្មស្សេវ និស្សន្ទោ. សេដ្ឋិធីតាយាតិ ជនបទសេដ្ឋិនោ ធីតាយ. វេយ្យត្តិយេនាតិ បញ្ញាវេយ្យត្តិយេន. សា ហិ តស្ស បិតរា បេសិតំ មារាបនបណ្ណំ ផាលេត្វា វិវាហបណ្ណំ ពន្ធិត្វា ជីវិតលាភំ ករោតិ. តាយេវ សរសម្បត្តិយា ឃោសិតសេដ្ឋិ នាម ជាតោ.

សរីរសត្តប្បតត្តិ ហិយចរត្តច ម្ហលឋលិហារតាយ កិលត្តសរីរស្ស រលិហម្ពិលរមចរគត បឹតតត្ថុំ៍ តសិតាតិ បិបិសិតា៍ កិលត្តាតិ បរិស្សត្តកាយា៍ ចដទ្វុក្លត្តិ យហាតិរព្រាឆទ្វុក្លិ៍ រតា កិរ តំ បត្វា តស្ស ម្ហុរល គិសីជិស្៍ អឆ រដដ្ឋកតាបរសា គិរព្រាឆទ្វុក្លស្ស រសាការយប្បត្តិ បស្សិត្វា “យហាត្សការចា យរញ្ញា ឲត្ត អឆិចុត្វា ឥរចតា៍ សាតុ ចតាឃំ ឥរចតា ញ្ញសិកាលស្ស បរិគឹឃាឌិតារតគត អឌ្ឍាគបរិស្សយំ ចិរតារដយ្យា”តិ ចិរត្តសិ៍ រឥចតាបិ តឆា ចិត្តិតំ ឃ្វត្វា ញ្ញសិកាលស្ស បរិគឹឃត្យាគកកោឌគាតិ អដាសិ៍ រតគាហ “តត្វា”តិអាឌិ៍ រដដ្ឋកតាបរសស្ស បគ តឆា ចិត្តតំ អចិរសរតា សព្ពត្ត អារទារបត្វា “សក្កហំ បច្ចាសិរសត្តា”តិ ចុត្តំ៍ “ហតំ្ត បរសារទ្វា”តិ ញ្ញយិគា ហត្តប្បសារលាយរត្តគ តស្សា ឃឆិដ្ឋិតតិប្បត្តិ ឥរស្សតិ៍ រឥចតា អាហាតិ សា អត្តរគា បុញ្ញាស្ស បរិត្តកត្តា លឌ្ឍាឃ ករឆតុំ អចិរសហត្ថីបិ បុគប្បុតំ គិប្បឹតញ្ញឃយាគា ឲចយាហ៍ រសាតិ អគាឆបិល្លិរកា កហបតិ៍ គតកាគត្តិ គតិឃា រចយ្យាចច្ចិ ករទាត្តាតំ ឌាសរបរសកយ្ុករទាតំ៍ បកតិគត្តរចតគរយចាតិ បកតិឃា ឌាតព្ពគត្តរចតគរយច៍ តឌា ឃ្វរបិរសឆិកត្តា កយុំ អករទាត្តាគយ្បិ កយុករលាឌិចររស ឌាតព្ពគត្តរចតគរយច, គ តរតា ឃ្វាគត្តិ អរត្ថា៍ ឆយុបឌដ្ឋកឆាឃំ ឲុឌ្ឍកាលកាតំ យរតគ “សាឃយាសត្វាឃ អាករតា”តិ (ឆ៍ ប៍ អដ្ឋ៍ ១៍១៍ សាយាចតឹចត្ត) ចុត្តំ, ញ្ញឆ បគ ឌីឈកាលកាតំ យរតគ “យញ្ញត្យុក ឃុិតរាសត្វាឃ អាករតា”តិ៍ កច្ចិតិ កច្ចិបិ គតាកំ, កិច្ចិបិ គតាកកយុត្តិ ចា សព្ពុរត្ថា៍ យញ្ញត្យុកកាលត្តា “ឃ្វបឌ្ឍឌិចរសា ករតា”តិ អាហ, រតគ ឃ្វបឌ្ឍឌិចសរយច សយាឌិត្ថត្តា “ឃ្វបឌ្ឍរបិរសឆា”តិ តំ រចាហទត្តិតិ ឥរស្សតិ៍ ឆយុបឌដ្ឋកឆាឃំ (ឆ៍ ប៍ អដ្ឋ៍ ១៍១ សាយាចតឹចត្ត) ទត្តិការកគ ឃ្វបឌ្ឍរបិរសឆា ចុរត្តា, ញ្ញឆ បគ យញ្ញត្យុករតា បដ្ឋាឃ ឌិចសការករគច, តឌចរសសឌិចសទត្តិការកគ ចា៍ អសរយបិ ហិ ការក ឃ្វបឌ្ឍសរដ្ឋា បចត្តតិ៍ តឌរហចាតិ អទ្វុលាក្កុយគកាលំ សត្ថាឃ ចុត្តំ៍

“រឈារសាបិ រលា ទុល្លរគា រលិកស្មិំ ឃឌិឌំ ត្យុរគ្ឍា”តិ សញ្ញាតបឹតិបិរយារឌ្ឍា៍ តឌរហចាតិ រកាសម្ពិ បត្តឌិចសរតា ទ្វុតិឃឌិចរសរឃច៍ ត្យុទិតាត្វាតិ ត្យុទិតា អត្ត, ឃឹឈឃាឃិរគា គចឆាតិ អរត្ថា៍ ឲហិកិក្លុបព្ពាឌ្ឍ សត្ថាឃ “បញ្ញាឌិត្វា”តិ ចុត្តំ៍ អទហត្តត្តិ ចត្យុបដិសម្ពិតាសយលក្ខតំ អទហត្តកាច៍ រតាបិ រសដ្ឋិរគា រសាតាបត្តិឋរល បតិដ្ឋាឃ អឌ្ឍយារសយត្តំ ឌាគាតិ ឥត្វា បច្ចាកយុ តរឃា ចិហាររ ការទសុំ៍ គកចា បគ រឥចសិកំ ឲរកកស្មិំ ចិហាររ ចរសតិ៍ ឃស្ស ច ចិហាររ ចុរត្តា, តរស្សច ឈររ បិណ្ឌាឃ ចរតិ, តឌា បគ រឈាសិតស្ស ចិហាររ ចិហរតិ៍ រតគ ចុត្តំ “រកាសម្ពិឃំ ចិហរតិ រឈាសិតារាររយ”តិ៍

ឥាហិរសយឃយរត្តគ ឃ្វបញ្ញារឃា, គ សារសរគ ចិឃ ឃ្វបញ្ញាឃលក្ខរលាគ៍ ឃ្វរបច្ច បរស្ស ចាចាឃ អារទ្យុក្ត ឥាឆតំ ឃ្វបិរទ្យុក្តា, រឌារសឌស្សគចរសគ ឈដ្ឋគត្តិ អរត្ថា៍ រតគាហ “ចាឌិ អាររាររបត្យុកាយា ហុត្វា”តិ៍ ចឌត្តិ គិគ្គាចរសគ ករឆត្តិ ឲរតគាតិ ហិ ចារឌា, រឌារសា, តយារទារបត្យុកាយា ឃ្វបរិ បតិដ្ឋរបត្យុកាយា ហុត្វាតិ អរត្ថា៍ កឆយារទារបត្យុកាយាតិ អាហ “ញ្ញតិ កិរា”តិអាឌិ៍ តំ ឌីចំ តំ សរីរត្តិ ឃំ ចត្ត ឌីចសញ្ញិតំ, តរឥច សរីរសញ្ញិតំ៍ ញ្ញឌត្យុ“ទ្វុបំ អត្តរតា សយត្សុបស្សតី”តិ ចុត្តចាឌិ ករហត្វា ចឌត្តិ៍ ទ្វុបច្ចា អត្តាគច្ចា អដ្ឋឃំ ឲកីកាចំ កត្វា សយត្សុបស្សគចរសគ, “សរត្តា”តិ ចា ឥាហិរកបរិកប្បិតំ អត្តាតំ សត្ថាឃ ចឌត្តិ៍ តឆា ហិ ចុត្តំ “ញ្ញរឆច សរត្តា កិឌ្ឍតី”តិ៍ អស្សាតិ សយលស្ស រកាតយស្ស៍ កិឌ្ឍតីតិ គិទ្វុឌឃចិគាសចរសគ ចិគស្សតិ៍ រតគ ឌីចិតសរីរាតំ អគញ្ញាត្តាត្យុឌាគគរតា, សរីរស្ស ច រគឌឌស្សគរតា៍ គ រហត្ត ឃឆា ឌិដ្ឋរគឌចតា សរីររតា អគញ្ញាត្តា អឌិដ្ឋាបិ ឌីចស្ស រគរឌា ចុរត្តា, ឲចំ អឌិដ្ឋរគឌចតា ឌីចរតា

អនញ្ញត្តា សរីរស្សាបិ អភេទោតិ សក្កា វត្តុំ តស្ស ភេទស្ស បច្ចក្ខសិទ្ធត្តា, ភូតុបាទាយរូបចិតិកត្តស្ស ច សរីរស្ស អភាវតោតិ ឥមិនា អធិប្បាយេនាហ “ឧច្ឆេទវាទោ ហោតី”តិ.

អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរន្តិ អញ្ញទេវ វត្ថុ ជីវសញ្ញិតំ, អញ្ញំ សរីរសញ្ញិតំ. ឥមិនា “រូបវន្តំ អត្តានំ សមនុបស្សតី”តិអាទិនយប្បវត្តវាទំ គហេត្វា វទន្តិ. រូបភេទស្សេវ ទិដ្ឋត្តា, អត្តនិ ច តទភាវតោ “អត្តា និច្ចោ”តិ អយមេត្ថ អាបន្នោ វាតិ ឥមិនា អធិប្បាយេនាហ “សត្តោ សស្សតោ អាបជ្ជតី”តិ.

១៣៩-១៤០. តយិទំ តេសំ វញ្ញាបុត្តស្ស ទីឃរស្សតាទិបរិកប្បនសទិសំ, តស្មាយំ បញ្ហោ ឋបនីយោ. ន ហេស អត្ថនិស្សិតោ, ន ធម្មនិស្សិតោ, នាទិព្រហ្មចរិយកោ, ន និព្ពិទាទិអត្ថាយ សំវត្តតិ. បេដកោបទេសុត្តន្តោ និទស្សនំ. តំ តត្ថ វាទានុរូបំ គហេត្វា “តេន ហាវុសោ សុណាថា”តិអាទិនា វត្វា តេសំ ឧបរិ ធម្មទេសនាការណន្តិ អាហ “អហ ខោ”តិអាទិ. សស្សតុច្ឆេទទិដ្ឋិយោ ឆឌ្ឌេត្វា អវិយោគា មជ្ឈិមា បដិបទា. តស្សាយេវ បដិបទាយាតិ មជ្ឈិមាបដិបទាយ ឯវ.

សទ្ធាបព្ពជិតស្សាតិ សទ្ធាយ បព្ពជិតស្ស “ឯវាហំ ឥតោ វដ្ដទុក្ខតោ និស្សរិស្សាមី”តិ បព្ពជ្ជុបគតស្ស, តថារូបស្ស សីលំ បូរេត្វា បឋមជ្ឈានេន សមាហិតចិត្តស្ស. ឯតន្តិ កិលេសវដ្ដបរិក្ខីណភាវំ “តំ ជីវំ តំ សរីរ”ន្តិអាទិកំ ទិដ្ឋិសង្កិលេសនិស្សិតវចនំ. និព្ពិចិកិច្ឆោ ន ហោតីតិ ឆេយ្យស្ស វិចិកិច្ឆោ ន ហោតិ, តត្ថ តត្ថ អាសប្បនបរិសប្បនវសេន បវត្តតីតិ អត្ថោ.

ឯតមហំ ជានាមីតិ យេន សោ ភិក្ខុ បញ្ញាយ ញាណំ រូបសម្បន្នំ ចិហរតិ, ឯតំ សន្ធាយុត្តំ ឆម្មំ “យថាភូតញាណ”ន្តិ ឯវំ ជានាមិ. តថា ហិ វុត្តំ “យថាភូតញាណមេតន្តិ សញ្ញំ ធរេមី”ន្តិ. នោ ច ឯវំ វទាមីតិ យថា ទិដ្ឋិគតិកា តំ ទិដ្ឋិជាតំ សន្និស្សាយ អនេកធា វោហរន្តិ “តំ ជីវំ តំ សរីរ”ន្តិ, តថាហំ ន វទាមិ អនេកធា វោហរន្តិ “អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរ”ន្តិ អត្ថតោ វិញ្ញាណំ បវេទេន្តិ, ឯវាហំ ន វទាមិ តស្ស ទិដ្ឋស្ស សុបរិញ្ញាតត្តា. តេនាហ “អថ ខោ”តិអាទិ. បាឡិយំ បនេត្ថ កសិណញ្ញាណានិ ឯវំ និព្ពានេតព្ពានីតិ វុត្តំ “កសិណបរិកម្មំ ករោន្តស្សា”តិ. យស្មា ភាវនានុភាវេន ញាណានុភាវោ, ភាវនា ច បថវីកសិណាទិសញ្ញាណភាវេន ហោតីតិ គហេត្វា សញ្ញាសីសេន និទ្ទិសិយតិ, តស្មា “សញ្ញាទស្សនេន រូបាយតនន្តិ”ន្តិ អាហ. តេន វុត្តំ “បថវីកសិណាយេវ សញ្ញាតាតី”តិអាទិ. យស្មា បន ភាវនា តត្ថ តត្ថ វិហារេ “អហ ច បនាហំ ន វទាមី”តិ វុត្តំ, តស្មា ភាវនា វិសេសប្បត្តេន ញាណេន ន វត្តព្ពំ កិំ ឯតំ ជានាតិ បស្សតីតិ អធិប្បាយេន “ន កល្លំ តស្សេត”ន្តិ អាហំសុ, ន បនំ បដិក្ខេបតោតិ ទស្សេតុំ “បញ្ញាបាតា វទន្តី”តិ វុត្តំ. សេសំ អនន្តរសុត្តេ វុត្តនយត្តា, ឧត្តានត្តា ច សុវិញ្ញេយ្យមេវ.

ឥតិ សុមង្គលវិលាសិនិយា ទីឃនិកាយដ្ឋកថាយ បរមសុខុមគម្ភីរទុរនុពោធត្ថបរិទីបនាយ សុវិមលវិបុលបញ្ញាវេយ្យត្តិយជននាយ សាធុវិលាសិនិយា នាម លីនត្ថបកាសនិយា ជាលិយសុត្តវណ្ណនាយ លីនត្ថបកាសនា.

ឌាលិឃសុត្តចណ្ណាភា ភិដ្ឋិតា៉

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៨។ មហាសីហនាទសុត្តវណ្ណនា

អចេលកស្សបវត្ថុវណ្ណនា

៣៨១។ ឯវំ ជាលិយសុត្តំ សំវណ្ណេត្វា ឥទានិ មហាសីហនាទសុត្តំ សំវណ្ណេន្តោ យថានុបុព្ពំ សំវណ្ណនោកាសស្ស បត្តភាវំ វិភាវេតុំ, ជាលិយសុត្តស្សានន្តរំ សង្គីតស្ស សុត្តស្ស មហាសីហនាទសុត្តភាវំ វា បកាសេតុំ “ឯវំ មេ សុតំ…បេ… ឧរុញ្ញាយំ វិហរតីតិ មហាសីហនាទសុត្ត”ន្តិ អាហ។ ឯកមេវ នាមន្តិ យស្មិំ រដ្ឋេ តំ នគរំ, តស្ស រដ្ឋស្សបិ យស្មិំ នគរេ ភគវា វិហាសិ, តស្ស នគរស្សបិ “ឧរុញ្ញា”ឥច្ចេវ នាមំ, តស្មា ឧរុញ្ញាយន្តិ ឧរុញ្ញានាមជនបទេ ឧរុញ្ញានាមកនគរេតិ អាវុត្តិអាទិនយេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ ឧបមិតា ឧបមយត្តំ ជនស្សាតិ – ន សព្ពត្ថ និយតបុល្លិង្គបុថុវចនតាយ ជនបទវាចី សទ្ទោ, កត្ថចិ អនិយតបុល្លិង្គបុថុវចនតាបិ យថា “អាឡវិយំ វិហរតី”តិ (បាចិ។ ៨៤, ៨៩) កោចិ ជនបទមេវ វទន្តិ, តំ អបនេតុំ “ភគវា ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ រមណីយោតិ មនោហរភូមិភាគតាយ, ឆាយូទកសម្បត្តិយា, ជនវិវិត្តតាយ ច មនោរមោ។ មិគានំ អភយំ ទិន្នំ ឯត្ថាតិ មិគទាយោ។ តេនាហ “សោ”តិអាទិ។ ចេលំ វត្ថំ, តំ នត្ថិ អស្សាតិ អចេលោតិ វុត្តំ “នគ្គបព្វជិតកោ”តិ។ នាមន្តិ គោត្តនាមំ។ តបតិ សន្តបតិ កាយស្ស ខេទនំ តបោ, សោ ឯតស្ស អត្ថីតិ តបស្សី។ យស្មា តថារូបោ តបំ និស្សិតោ, តបោ ច តំ និស្សិតោ ហោតិ, តស្មា “តបនិស្សិតក”ន្តិ អាហ។ មុត្តាចារាទីតិ ឯត្ថ អាទិសទ្ទេន បរតោ បាឡិយំ (ទី។ និ។ ១។៣៩៧) អាគតា ហត្ថាបលេខនាទយោ សង្គហិតា។ លូខំ ផរុសំ សាធុសម្មតាចារវិរហតោ អបសាទនីយំ អាជីវតិ វត្តតីតិ លូខាជីវីតិ អដ្ឋកថាមុត្តកនយោ។ ឧប្បណ្ឌេតីតិ ឧហសនវសេន បរិភាសតិ។ ឧបវទតីតិ អវញ្ញាបុព្ពកំ អបវទតិ។ តេន វុត្តំ “ហីឡេតិ វម្ភេតី”តិ។ “ហេតុម្ហិ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា”តិអាទីសុ វិយ ធម្មសទ្ទោ ហេតុបរិយាយោតិ អាហ “ការណស្ស អនុការណ”ន្តិ។ តថាវុត្តសទ្ទត្ថមេវេត្ថ ការណសទ្ទស្ស ហេតុភាវតោ។ អត្ថវសា បយុត្តោ ហិ សទ្ទបយោគោ។ សោ យេវ ច សទ្ទោ បរេហិ វុច្ចមានោ អនុការណំ តទនុរូបំ តស្សទិសំ វា តតោ បច្ឆា វា វុត្តការណភាវតោ។ បរេហីតិ យេ យំ តុម្ហេហិ ឋានំ វុត្តំ, តេហិ បរេហិ វុត្តការណេនាតិ យថា តេហិ វុត្តំ, តថា ចេ តុម្ហេហិ ន វុត្តំ, ឯវំ សតិ តេហិ វុត្តការណេន សការណោ ហុត្វា តុម្ហាកំ វាទោ វា តតោ បរំ តស្ស អនុវាទោ វា កោចិ អប្បមត្តកោបិ វិញ្ញូហិ គរហិតព្ពំ ការណំ ឋានំ នាគច្ឆេយ្យ, កិមេវំ នាគច្ឆតីតិ យោជនា។ “ឋានំ វុត្តំ ហោតី”តិអាទិនា តទេវត្ថំ សង្ខេបតោ ទស្សេតិ។

៣៨២។ ឋានាតិ យំ វិភជ្ជវាទំ សន្ធាយ ភគវតា “ន មេ តេ វុត្តវាទិនោ”តិ សង្ខេបេន វត្វា តំ វិភជិត្វា ទស្សេតុំ “ឥធាហំ កស្សបា”តិអាទិ វុត្តំ, តំ វិភាគេន ទស្សេន្តោ “ឥធេកច្ចោ”តិអាទិមាហ។ ភគវា ហិ និរត្ថកំ អនុបសមសំវត្តនិកំ កាយកិលេសំ “អត្តកិលមថានុយោគោ ទុក្ខោ អនរិយោ អនត្ថសំហិតោ”តិអាទិនា (សំ។ និ។ ៥។១០៨១; មហាវ។ ១៣) គរហតិ, សាត្ថកំ បន ឧបសមសំវត្តនិកំ កាយកិលេសំ “អារញ្ញិកោ ហោតិ, បំសុកូលិកោ ហោតី”តិអាទិនា (អ។ និ។ ៥។១៨១, ១៨២; បរិ។ ៣២៥) វណ្ណេតិ។ អប្បបុញ្ញតាយាតិ អបុញ្ញតាយ។ អប្បសទ្ទោ ហេត្ថ “ឧត្តិលកស្ស បរិយាយំ អប្បហរិតេ ឋិតេន អធិដ្ឋាតព្ព”ន្តិអាទីសុ (បាចិ។ ១៣៥) វិយ អភាវត្ថោ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិកាវតោ កម្មផលំ បដិក្ខិបន្តេន “នត្ថិ ទិន្ន”ន្តិអាទិនា (ទី។ និ។ ១។១៧១; ម។ និ។ ១។៤៤៥; ២។៩៤, ២២៥; ៣។៩១, ១១៦,

១៣៩; សំ។ និ។ ៣។១១០; អ។ និ។ ៣។១១៤; ១០។១៤៩; ឆ។ ស។ ១៣១; ចិក។ ៤០) វិត្ថារិតំ បុរក្ខត្វា ឧបចិតទុក្ខិតហេតុ តថា តថា ទុក្ខិតបុគ្គលំ សន្ធាយ “តីហិ ទុក្ខិតានិ ភវន្តី”តិ វុត្តំ។

កិលេសោ នាម វត្តាយាតិ វត្តេតា អតិទេសោ។ “កិលេសោ”តិ ហិ ឯតំ កិលេសវដ្ដេ វេយាកតំ ហេតុបិតិកំ។ អនេកភេទវេទនាតិ គោចរញ្ញា ឋត្វា អវត្ថាភាវវត្ថុធម្មិយាយ យថា តថា តំ កត្វា អនេកវិតក្កេហិ វេទនាវិត្ថារិកាតិ អត្ថោ។ យថាវុត្តនយេន ឧបចិតទុក្ខិតហេតុ តីហិ ទុក្ខិតានិ ភវន្តីតិ ឯវំ វុត្តំ “អប្បបុញ្ញោ, បុញ្ញវា”តិ ច វុត្តំ ទុក្ខិតការិនោ វុត្តា បុគ្គលា។

ទុតិយវគ្គេ ឯវំ វុត្តំ “អប្បបុញ្ញោ, បុញ្ញវា”តិ ច វុត្តំ សុខិតការិនោ វុត្តា បុគ្គលា។

បឋមទុតិយវគ្គេសុ វុត្តនយេនេវ តតិយចតុត្ថនយេសុបិ យថាក្កមំ អត្ថោ វេទិតព្វោ។ បឋមតតិយវគ្គេសុ ចេត្ថ អហេតុកអកិរិយវាទិនោ។ ទុតិយចតុត្ថវគ្គេសុ បន កម្មកិរិយវាទិនោតិ ទដ្ឋព្វំ។ អប្បទុក្ខវិហារីតិ អប្បកំ ទុក្ខេន វិហារី។ ពាហិរកាចារយុត្តាតិ សាសនាចារតោ ពាហិរកេន តិត្ថិយាចារេន យុត្តា។ អត្តានំ សុខេត្វាតិ អធម្មិកេន អនេសនាយ លទ្ធបច្ចយភិក្ខុវិត្តេន សុខេន អត្តានំ សុខេត្វា សុខំ កត្វា, “សុខេ ឋបេត្វា”តិ អត្ថោ បីណេតិ។

“ន ជាតិ យថា វជិរា អត្ថី”តិអាទិនា តណ្ហាវាទីដ្ឋិវន្តានំ តិស្សន្នំ វេញ្ញានំ វសេន ទុក្ខិតបុគ្គលវាទោ។ លិខិតក្កានំ ចា ឧប្បាទេន្តា តីហិ ទុក្ខិតានិ ភវន្តាតិ សន្ធេន្តា។ វិត្ថារិដ្ឋិវសេនាតិ “នត្ថិ កាមេសុ ទោសោ”តិ ឯវំ បវត្តវិត្ថារិដ្ឋិវសេន។ បរិព្ពាជិកាយាតិ ពាហិរបព្ពជ្ជុបគតាយ តាបសទារិកាយ, មុណ្ឌបរិព្ពាជិកាយ ច។ “អបរោ”តិ ឯត្តាបិ ហិ “តាបសោ ចា មុណ្ឌបរិព្ពាជកោ ចា”តិ អធិការោ។ ជហរាយាតិ តរុណាយ។ មុទុកាយាតិ សុខុមាលាយ។ លោមសាយាតិ តនុតម្ពលោមតាយ អប្បលោមវតិយា។ លោមំ ឯតិស្សា អត្ថីតិ លោមសា។ លិង្គត្តយេបិ ហិ ស-បច្ចយេន បទសិទ្ធិមិច្ឆន្តិ សទ្ទវិទូ។ កាមេសូតិ វត្ថុកាមេសុ។ បាតព្ពតន្តិ បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ បរិភោគត្ថោ ហេត្ថ បា-សទ្ទោ, តព្ព-សទ្ទោ ច ភាវសាធនោ។ តា-សទ្ទោ បន សកត្ថេ យថា “ទេវតា”តិ, បាតព្ពតន្តិ វា បរិភុញ្ជនកភាវំ, កត្តុសាធនោ ចេត្ថ តព្ព-សទ្ទោ យថា ឧបរិបណ្ណាសកេ បញ្ចត្តយសុត្តេ “យេ ហិ កេចិ ភិក្ខវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ វា វិញ្ញាណានញ្ចាយតនំ វា ឯតស្ស អាយតនស្ស ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តី”តិ (ម។ និ។ ៣។៣៣) តថា ហិ តដ្ឋកថាយំ វុត្តំ “វិញ្ញាណានន្តិ វិញ្ញាណានញ្ចំ, វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ វិញ្ញាណាយតនេន បញ្ចមទិព្វសញ្ញាបវត្តិយតនាតិ អយមេវេត្ថ អត្ថោ”តិ, (ម។ និ។ អដ្ឋ។ ៣។៣៣) តដ្ដីកាយញ្ច “យថា និយ្យន្តីតិ និយ្យានិកាតិ ពហុលំ វចនតោ កត្តុសាធនោ និយ្យានិកសទ្ទោ, ឯវំ ឥធ វិញ្ញាណានញ្ចាយតនសទ្ទោតិ អាហ ‘វិញ្ញាណានន្តិ វិញ្ញាណានញ្ចាយតនន្តិ’,” តា-សទ្ទោ បន ភាវេ។ អស្សាទិយមានបក្ខេ ឋិតោ កិលេសការោបិ វត្ថុកាមបរិយាបន្នោវេត, តស្មា តេសុ យថារុចិ បរិភុញ្ជន្តោតិ អត្ថោ។

នត្ថិ កាយទុក្ខចរិតេន វុត្តំ អត្ថុប្បត្តិកាលេ “តិត្ថិយវសេន អាគតំ អដ្ឋកថាយំ តថា វិកត្តព្វា”តិ (ទី។ និ។ ដី។ ១។៣៤១) អាចរិយេន វុត្តំ, តថាយេវ បន បដិច្ចសមុប្បាទេ វិកត្តព្វំ វេទិតព្វំ។ សាសនេតិបីតិ ពុទ្ធស្ស សាសនេតិបិ។

ពធំ លទ្ធតីតិ អាហ “ឲ្យពេច្ចា ហឹ”តិអាឌិ៍ ឃប្លា ត លកតិ, តប្លា អនេតបត់ ពត្វាតិអាឌិតា ឃោនេឌតញ្ញាំ៍ អទេហត្តំ ចា អត្ថតិ អបត្ថំ “អត្ថិ
ខេយ”តិ ឃឆាទ្យតំ បឌិឌាតិត្វា៍ បាយត្ថឌប្បតបច្ចយបឌិរេបចទ៍តរិយាបឆបត្តិប្បិតបច្ឆាតាតិ តឹហិ ចា ក្យហតចត្វតិ បឌិរេបចិត្វា៍

តាឌិរេបាចាតិ ឝុតក្ក (ចិឝុឌ្ធិ៍ ៧៍១១; ឆេទកា៍ អដ្ឋ៍ ១៍ប័៥៥ អាឝេឃោ) បយាឝាតចរេបត ល្យាឌីចិ ឲ្យច៍ អនេតបតចរេបតាតិ
តិឝប្បតយត្តិ៍ “អទេហត្តបឌិឌាតតេតា”តិអាឌិបិ ហិ ចត្តញ្ញាំ៍

ទ្យល្លកឝុលោ កចិប្បាយិ ទ្យក្កតីឝុ ខ្ពបបត្តិយាតិ អឆិប្បាយោ៍ អបេក្កានេត្តាតិ ឲ្យត្ត អត្ថបេឌ្ឋា កាចលក្ខេលេ, អបក្ខលយានេត បតីតិ អនេត្វា៍

១ប័១៍អឝុពដ្ឋានតោតិ អឝុពកចតោ៍ អាកតាតិ ខ្ពបបត្តិចរេបត ធ្លាឆាកតា៍ ធ្លាឝាតិ កត្តធ្លដ្ឋានច្បាតិ ខ្ពបបត្តិចរេបតេច អាឃតិ៍
ពយិតញ្ញកចច្បា៍ តតោតិ អតីតកចតោ៍ ឝុត ខ្ពបបត្តិត្តិ អាឃតិ៍ អតត្ថទកេច ឝុត ខ្ពបបត្តិ៍, តតោ អតត្ថទកេចបិ ឝុត ខ្ពបបត្តិត្តិ ឝុតប្បត់
តិញ្ញត្តិ៍ ពោត ការលោត កទហិប្បាយឹតិ ឲ្យត្ត ឃឆាក្យតយឌាតនេត្តា ធ្លច្ឆានេឌាបចរេបត ឃំ កិច្ចិ កទហេឃ្យ, ត តឆា ចាហំ, អហំ បត
ឃឆាក្យតំ ឌាតនេត្តា បធ្លខេប្បតំ ពោត ការលោត កទហិប្បាយិ, បធ្លប្បខេបតប្ប តបប្ប កទហាឃ ការលំ តត្តីតិ ធ្លយឆិប្បាឃំ ឌខេប្បនេត្តា
“កទហិតញ្ញខេចា”តិអាឌិយាហ៍ កល្លិកត្តិ ឝុឌកល្លិកំ៍ ខ្ពបយាបក្ខេ បទិឝុឌ្ឍតាឃ ឆោតំ, តឆា អឆោតច្បា, ខ្ពបឃេឃ្យបក្ខេ បត
បសំសិតញ្ញក្យលតាឃ ឆោតំ បទិឝុឌ្ធិ, តឆា អឆោតច្បាតិ អនេត្វា៍ តយត្តិ កទហិតញ្ញប្ប ចេច កទហលំ, បសំសិតញ្ញប្ប ច បសំបត់៍

១ប័៥៍ ឌិដ្ឋឆម្មិកប្ប, បម្បរាឃិកប្ប ច អត្តប្ប បាឆតចរេបត បចត្តិយា កទ្យកត្តា ត ពោឌិ ត បាឝ្យតិ ចឝតិ៍ បញ្ចាចិឆំ ចេចទត្តិ
បិលាតិបិតាឌិបញ្ចាចិឆចេចទ៍ តតិព្យបញ្ចាចិឆប្ប ឝឹលប្ប បឌិបក្ខកាចតោ, បត្តាត់ ចេចទេហត្យតាឃ ច “ចេចទ”ត្តិ ចុច្ចតិ, តតោ ឲ្យច ច
តំ ត ពោឌិ “បាឝ្យ”តិ ចឝតិ តឆា ឌិដ្ឋឆម្មិកាឌិអត្វាតយបាឆតតោ, បត្តាត់ បាឝ្យកាចប្ប ទ្យបតតោ ច៍ ត តិទ្យត្តិតញ្ញត្តិ ទ្យបក្កហលេ ត
តិចានេទតញ្ញាំ៍ ឌប្បតឹឃឌប្បតត្វោ ហិ ចក្ខុបឌិលិនេកាតិ តោបយឆិប្បាយោ៍ អឃខេច តឃោ ខេបាតាឌីឝុបិ៍ ឃឌខេក្កត តោបំ បញ្ចាត្វានេ
អបំចខេរា បាឝ្យ, តឌខេក្កត តត្វ បំចខេរា ត បាឝ្យតិ អឆិប្បាយោ ខេហាតីតិ អាហ “ឝុត…ខេប… អបំចទ”ត្តិ៍

អឃខេយត្វ អដ្ឋពឆាតោ អបខេរា តឃោ – ឃំ តោ ឲ្យពច្ចំ ចឝត្តិ “បាឝ្យ”តិ តោ “ឲ្យពេ បយលក្យោហ្យលា”តិ ចុត្តា តិត្វិយា ឃំ
អត្តកិលយឆាត្យឃោកាឌិ៍ “បាឝ្យ”តិ ចឝត្តិ, តំ យឃំ ត “បាឝ្យ”តិ ចឝាយ៍ ឃំ តោ…ខេប… “ត បាឝ្យ”តិ ឃំ បត តោ អតចឌ្ឍបច្ចយបទិនេកាក៍,
ឝុតិចត្វឝុបិទ្យតាឌិបយ្ទាបឌិបត្តិញ្ញា “ត បាឝ្យ”តិ ចឝត្តិ, តំ យឃំ “បាឝ្យ”តិ ចឝាយាតិ៍

ធ្លតិ ឃំ បទចាឝម្យលក់ ចត្យក្កំ ឌប្បិតំ, តនេឌច ឝុត បពចាឝម្យលក់ ចត្យក្កំ ពត្វា ឌប្បិតត្តិ ចិញ្ញានេបត្យំ “ឲ្យច”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៍ ឃតិព្យកិច្ចិ
ពោតចិ បយាត់, តោតបិ តំ បយាតខេយច៍ ឃច្ចា កិច្ចិ ពោតចិ អបយាត់, តោតបិ តំ អបយាតខេយចាតិ អាហ “បយាតាបយាតត”ត្តិ៍ ឲ្យត្ត ច
បយាតតត្តិ បយាតតាយត្តិ៍ អតចរេបបតោ ហិ បហាតញ្ញឆម្ពាត់ បហាត់, ខ្ពបបម្បានេឌតញ្ញឆម្ពាត់ ខ្ពបបម្បាឌតច្បា បពចានេឌច ឌិប្បតិ, ត

បរចារេះ ខេតត ចុត្តំ “ញ្យាហំ ក្លុបសក្កប្ដិតា ទុចំ ចគាយី”តិអាឌិ៍ សពចារបរចាកាត្យុប ចុត្តតខេយត បញ្ហាឃិលិឌិចខេសខេតច អខេត្តា ខេចឌិតខេត្ថា៍

សយតុឃុញ្ញាបភពឆាចល្ហុភា

ឲ្យប័រ៍អត្ថយិតិ អាលក្តិឃំ បញ្ហាខិអត្តនេភាបរិ៍ លង្គិ ប្រូឆ្ថខេត្តាតិ “កិ សយខេហា ខេកាតខេយា សំកិខេលសឆខេយ្ញ អតចខេសសំ បហាឃ ចត្តតិ, ក្លុគាហ្ បខេរ កហាឆទិឃា, ឲុត្ត តាច អត្តខេភា លង្គិ ចខេគហី”តិ ទុចំ បដិញ្ញាតំ សិទ្ធត្ថំ ប្រូឆ្ថខេត្តា៍ ការលំ ប្រូឆ្ថខេត្តាតិ “សយខេហាច ខេកាតខេយា សំកិខេលសឆខេយ្ញ អតចខេសសំ បហាឃ ចត្តតី”តិ ចុខេត្ត “ការខេលាតបិ ឲុតាយត្តំ កាហឃា”តិ ទុចំ ខេហត្យុំ ប្រូឆ្ថខេត្តា៍ ក្លុកឃំ ប្រូឆ្ថខេត្តាតិ “ត្តាគំ តាខេយត្ត ការលា”ត្តិ ការលំ ចត្តា បដិញ្ញាខេត អខេត្ត សាឆិឃយាខេត អត្ថឃខេតា, ញ្យតិខេទកខេតា ច ការលំ សយខេត្តគុំ សឌិសាសឌិសប្យខេកអំ ក្លុបខេយាគាហខេលាក្ខឃំ ប្រូឆ្ថខេត្តា៍ អបិច ខេហត្យុបខេយាគាហខេលាចខេសត តិលក្ខុលសប្បត្តិឃា ឃឆាបដិញ្ញាខេត អខេត្ត សាឆិខេត សយ្យខេចច អត្យ បត្ថា កាសខេត្តា តិកខេយខេត្តាបិ សយត្យកាសតិ តាយាតិ ខេចឌិតខេត្ថា៍ “ក្លុបសំហទិត្វា”តិ បិឌខេសខេសា៍ “កិ ខេត”តិអាឌិ ក្លុបសំហខេលាការខេឌស្សតំ៍ ត្យុតិឃបខេឌបីតិ “សខេញ្ញា ចា សញ្ញ”ត្តិ បខេឌបិ៍ ចចតខេសសំ, ក្លុបសំហខេលាការខេញ្ហា សត្ថាយ “ទុខេសច តខេយា”តិ ចុត្តំ៍

តយត្តត្តិ តំ បហាតត្ថាឆយ្ញាតំ អតចខេសសំ បហាឃ ចត្តតសញ្ញាតំ, សយាគាតត្ថាឆយ្ញាតំ អតចខេសសំ សយាគាឃ ចត្តតសញ្ញាតញ្ញា អត្តំ៍ ខេឃាខេឌត្វាតិ អក្យុសលិឌិបខេឌហិ ខេឃាខេឌត្វា៍ អខេកាសល្លសម្ពុតាឌិអខេត្តត អក្យុសលិ ខេចច តខេតាខេឃច អក្យុសលិតិ ច សញ្ញាតា,សញ្ញាតសខេទ្ធ ខេចត្ត ឆាតខេត្តា, ខេកាដ្ឋាសខេត្តា ច ឃុឌ្ឋីតិ អាហ “ឆាតា, ខេកាដ្ឋាសំ ចា កត្តា ឌបិតា”តិ, ប្រូទិខេយត ខេចត្ត បខេឌត ឲុកត្ថាក្យុសលិ ចគតិ, បឆ្ថិខេយត តំ សហខេត, តប្យឌិបក្ខិឃ ច៍ ឲុចញ្ញាខេកាដ្ឋាសកខេលាត ឌបតំ ក្លុបបត្តំ ខេហាតិ៍ អក្យុសលបក្ខិកាខេចត ហិ ចចត្តាបតំ ខេកាដ្ឋាសកខេលំ អចឌ្ឋសខេទ្ធ ខេឆាសខេត្តា ការឃ្យបទិឃាឃត្តា, អ-សខេទ្ធ្យ ច តញ្ហាចចុត្តិខេតាតិ អាហ “សខេគាសា”តិ៍ អទិឃា តាយ តិខេទ្ធាសា៍ ត្ថាខេយ បត អក្យុសលិ កចញ្ញ្ហបិ តិខេទ្ធាសា ត ខេហាត្តិតិ តិខេទ្ធាសខេដ្ឋត អទិឃា កឌិតុំ តាលំ អសយត្តា៍

ឲ្យប័ទ-ឲ្យង័ឲ្យ៍“ឃ”ត្តិ ឲុតំ ការខេលា បត្ថត្តចចតត្តិ ឌខេស្សតិ “ខេឃតា”តិ ត្ថាយិតា៍ ឃំ ចា បតាតិ អសប្ពាចតាចចតខេយតំ, ឃំ ចា បត កិញ្ញ្ហីតិ អខេត្តា៍ បហាឃ ចត្តត្តីតិ ច អត្តចសា ប្រុតុចចតឌិបទិលាខេយាតិ ចុត្តំ “ឃំ ចា តំ ចា អប្យយត្តកំ បហាឃ ចត្តត្តី”តិ៍ កហាឆទិឃា ខេចត្ត ប្ញុខេលាយក្កូលិអាគខេយា៍ សត្តុបកចត្តា សញ្ញ្យ សញ្ញ្យបយត្តិឃាបិ សត្តុសយត្តិ ចិកាឌិឃតីតិ អាហ “សញ្ញ…ខេប… សិទ្ធិខេតា”តិ, សា បត បសំសា បសាគខេហត្យុកាតិ បសាឌយុខេឌត តំ ឌខេស្សតុំ “បសីឌយាតាបី”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តត្ត សយ្យិល្អតខេត្តត បិ-សខេទ្ធត អប្យសីឌយាតាបិ ទុចខេយច ត បសីឌត្តីតិ សយ្យិខេល្អតិ៍ ឃឆា ហិ អត្ថឃខេតា សត្តុសយត្តិឃា សាចខេកាស្ញ, សាចកសយត្តិឃា ច សត្តុទិ បសាខេគា សយ្យត្ថិឃតិ, ទុចំ ញ្យតិខេទកខេតា សត្តុចិបត្តិឃា សាចខេកាស្ញ, សាចកចិបត្តិឃា ច សត្តុទិអប្យសាខេគាតិ ឌខេដ្ឋត្តា៍ “តឆា ហិ”តិអាឌិ តត្ថិចខេលំ៍ សទិសយត្តិត្តិ ទុបសយត្តិ, ទុបកាឃបរិទ្ធុទិត្តិ អខេត្តា៍ ទុបប្យយាខេលា សខេត្ត សត្ថាយ ត្ថាគំ ចុត្តំ, “ឆខេយ្ញខេគសតំ ចា ប្តុត្វា”តិ ត្ថាគត្ត ខេឈាសប្យយាខេលា, ឆយ្ញប្យយាខេលា ច, “កិញ្ញុតំ បតាឆារខេកាឆរ”ត្តិអាឌិ៍ បត ឆយ្ញប្យយាខេលា, ល្អាលប្យយាខេលា ច៍ អាឆារខេកាឆរាឌីហិ ឆខេយ្ញា, សយ្យាបដិបត្តិឃា

លទ្ធោ ច ហោតិ ។ តស្មា “ភចន្តិ ចត្តារោ”តិ បឋមបទេ ទ្វេបញ្ញាណា, ឈោនបញ្ញាណា, ផលបញ្ញាណា ច, ទុតិយបទេ ផលបញ្ញាណាច វោហារតោត្តា ។ កិចទ្វេបិតិ កិត្តកនាតិកោ ។ យា សញ្ញស្ស បសំសាតិ អាទេត្វា សម្ពន្ធោ, អយមេច ចា បាឋោ ។

តត្ថ យា ពុទ្ធានំ, ពុទ្ធសាចកានមេច ច បរិសំសតា, អញ្ញេសញ្ច តថការេចា នោតិតោតា, តំ ចិនតិបហារតំចទុទ្ធេសចេសេត តិហទិត្វា ផេស្សេត្វា “អយមធិប្បាយោ”តិអាឌិមាហ ។ តត្ថ សេតុឈាតចិនតិយា អទិយមគ្គសម្បយុត្តត្តា “សទ្ទោត សទ្ធាំ តត្ថី”តិ ចុត្តំ ។ អជ្ជ សយាបត្តិចេសេត ចិក្ខម្ភតបហារតមត្តំ, ចិបស្សនាមត្តចេសេត តទង្គបហារតមត្តត្តិ យថាលិកំ វោហារតត្តំ ។ ចិបស្សនាមត្តចេសេតាតិ ច “អតិច្ច”ន្តិ ចា “ទុក្ខ”ន្តិ ចា ចិចិធំ ផេស្សតមត្តចេសេត, ត បន តាមទ្វេបចចត្តោតបច្ចយបរិគ្គហេនបុព្ពាកំ លក្ខណត្តយំ អារោបេត្វា សម្ពារនំ សម្មសតចេសេត ។ តាមទ្វេបបរិច្ឆេទោ, ហិ អគត្តាតុបស្សតា ច ចាហិរកានំ គត្ថិ ។ ពូតរាតិ សមុច្ឆេទបជិប្បស្សទ្ធិតិស្សរណបហាតាតិ តីហិ សទ្ទោត សទ្ធាំ តត្ថិ មគ្គផលតិព្ពាតត្តា ។ លោកិយបញ្ញាសីលតោ អញ្ញោ សទ្ទោបិ សីលសំចទោ, “លមេ ហោតិ សីតស្ស ចូណាហ្ស្ស”តិអាឌីតា (មៈ តិៈ ១ៈ១៣; ១ៈ១៥៥; អៈ តិៈ ៣ៈ១៣៣) ចុទេត្តា សុបរិសុទ្ធោ លត្តិសំចទោ, “បញ្ញាយមេត បិធិយ្យរេ”តិអាឌីតា (សុៈ តិៈ ១០៣១; ចូឡអតិៈ ៩០) ចុទេត្តា កិលេសាតំ សមុច្ឆេទកោ មគ្គញាណសង្ខាតោ ញាណសំចទោ, មតទ្ធុនានំ ព្ពន្ទ្រិយាតំ បិធហតចេសេត បចត្តោ សុបរិសុទ្ធោ ព្ពន្ទ្រិយសំចទោ, “អតុប្បន្នានំ បាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អតុប្បាទាយា”តិអាឌីតា (ឌីៈ តិៈ ១ៈ៣០១; មៈ តិៈ ១ៈ១៣៥; សំៈ តិៈ ៥ៈ៥; ចិភៈ ១០៥) ចុទេត្តា សម្មប្បធាតសង្ខាតោ ចិរិយសំចទោតិ ព្ពមំ សំចរបញ្ចកំ សន្ធាយ “សេសំ សទ្ទោត សទ្ធាំ តត្ថី”តិ ចុត្តំ ។

“បញ្ច លោ បតិមេ បរិតិមោក្ខទ្ទេសា”តិអាឌីតា យថាចុត្តសីលស្សេច បុត ពហុធា សារមេត សីលស្ស តាហុកាចំ ផេស្សេត្វា តទេកមេកេ ទុច បមេទំ អចដ្ឋានផេស្សតត្ថំ “ទ្ទេបរិសចុទ្ទេសា”តិ អធុតា បាឋោ ។ បញ្ញាយតីតិ បតិដ្ឋិតការេចត បរកដោ ហោតិ, តស្មា មយា ហិ...បេ... តត្ថីតិ វោហារតត្តំ ។ សីហតាជន្តិ សេដ្ឋតានំ, អតីតតានំ កោតធិ អប្បជិចត្តិយចានំ ។ យំ បត ចជន្តិ –

“ទ្វត្តទ្វិ បទេ ពួហ្ឈ-បុគ្គធោចាសកពុញ្ញារ;

សីហសទ្ធេលតាកាឡា, បុមេ សេដ្ឋត្តកោចរា”តិ ។

តំ មេកុឃ្យចេសេតាតិ ឥដ្ឋត្តំ ។

អទិយអដ្ឋិកមគ្គចណ្ណតា

១៥១ ។ “អយំ បត យថាចុទេត្តា មម ចារោ អចិបរីតោច, តស្សេចំ អចិបរីតការេចា ព្ពមំ មគ្គ បដិបត្ថិត្វា អបរប្បច្ចយតោ ញាតិតព្ពោ”តិ ទុចំ អចិបរីតភាចាចទេ នាឃតត្ថំ ។ បិឡព្ពយំ “អត្ថិ កស្សបិ”តិអាឌីសុ អយំ វោហារតា – យំ មគ្គំ បដិបទ្ធោ សាមំយេច អត្តបច្ចក្ខតោ ទុចំ ញាស្សតិ ទក្ខតិ “សមណោ គោតមោ ចាមេត្តា យុត្តបត្តកាលេ តថភាចតោ ភូតំ, ទុកំមេត ហិតាចហភាចតោ អត្ថំ,

ᨨᨶ᩠ᨴᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨨᨶ᩠ᨴᩴ, ᩅᩥᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨠᨲᩮᩣ, ᨸᨭᩥᩈᩘᨡᩣ ᩅᩥᨶᨿᨶᨲᩮᩣ ᩅᩥᨶᨿᩴ ᩅᨴᨲᩦ”ᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨾᨿᩣ ᩈᨿᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᩮᨴᩥᨲᩮᩣ ᩈᨠᩃᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩔᩁᨱᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩔᨸ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨲᩔ ᨧ ᩋᨵᩥᨣᨾᩪᨸᩤᨿᨽᩪᨲᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨲᩥ, ᨲᩮᨶ “ᩈᨾᨱᩮᩣ ᨣᩮᩣᨲᨾᩮᩣ ᨬᩣᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᩴ ᨸᩉᩣᨿ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᨶᨿᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣᨴᩮᩣ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨠᨾ᩠ᨸᩥᨿᩮᩣ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩈᩦᩉᨶᩣᨴᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᨴᨠ᩠ᨡᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩔᨲᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨸᨴᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ “ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨶᩣᨾ ᩈᩣᩅᨠᩮᩣ ᩑᩅᩁᩪᨸᩴ ᨬᩔᨲᩥ ᩅᩣ ᨴᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᩅᩣ ᩈᨧ᩠ᨨᩥ ᨠᩁᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᩥᨿ᪨

“ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨸᩔᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᩮᩈᩩ (ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪃᪨᪁᪃᪄) ᩅᩥᨿ ᨧ ᨾᨣ᩠ᨣᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨸᨴᨬ᩠ᨧ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ “ᩋᨿᨾᩮᩅᩣ”ᨲᩥ ᩈᩣᩅᨵᩣᩁᨱᩅᨧᨶᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨲ᩠ᨳᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩋᩁᩥᨿᩈᩣᨵᩣᩁᨱᨽᩣᩅᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ, ᩈᩣᩈᨶᩮ ᨶᩥᨿᨲᨽᩣᩅᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨧ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩑᨠᩣᨿᨶᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪃᪇᪃; ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨᪁᪀᪆; ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪨᪃᪆᪇, ᪃᪈᪄)᪨

“ᩑᩈᩮᩅ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨬᩮᩣ, ᨴᩔᨶᩔ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ”ᨲᩥ, (ᨵ᪨ ᨸ᪨ ᪂᪇᪄) –

“ᩑᨠᩣᨿᨶᩴ ᨩᩣᨲᩥᨡᨿᨶ᩠ᨲᨴᩔᩦ,

ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ᩉᩥᨲᩣᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᩦ;

ᩑᨲᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩋᨲᩁᩥᩴ ᩈᩩ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ,

ᨲᩁᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩮ ᨧ ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩒᨥ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪨᪃᪈᪄, ᪄᪀᪉; ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᪁᪀᪇, ᪂᪁᪁; ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪁᪇᪀) ᨧ –

ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ ᨧᩮᩅ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᩮᩈᩮᩈᩩ, ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩮᩈᩮᩈᩩ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪃᪅᪅) ᨧ ᩑᨠᩮᩣᩅᩣᨿᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨸᩤᨠᨭᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨸᩮᩤᨸᨠ᩠ᨠᨾᨠᨳᩣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪃᪉᪄᪨ ᨲᨸᩮᩤ ᨿᩮᩅ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ, ᩋᩣᩁᨽᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ ᨲᨸᩮᩤᨸᨠ᩠ᨠᨾᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨲᨸᩤᩁᨾ᩠ᨽᩣ”ᨲᩥ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨲᨸᨠᩁᨱᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᨲᨸᩮᩤᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᨬᩣᨸᩥᨲᩣ᪨ ᩈᨾᨱᨠᨾ᩠ᨾᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾᨱᩮᩉᩥ ᨠᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨠᨾ᩠ᨾᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩣ᪨ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨠᨾ᩠ᨾᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᩑᩈᩮᩅ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣᩃᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᩔᨭ᩠ᨮᨧᩮᩣᩃᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨧᩮᩣᩃᩮᩣ᪨ ᨧᩮᩃᩴ, ᨧᩮᩣᩃᩮᩣᨲᩥ ᨧ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᨽᩥᨦ᩠ᨣᨸᨭᨸᩥᩃᩮᩣᨲᩥᨠᨨᩮᨴᩣᨸᩥ ᨴᩈᨲ᩠ᨳᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩅᨲ᩠ᨳᩔ ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ “ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣᩃᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩴ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨲᩴ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩩᩴ “ᨶᨣ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶᨣ᩠ᨣᩥᨿᩅᨲᩈᨾᩣᨴᩣᨶᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣ ᨶᨣ᩠ᨣᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨠᩩᩃᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣᨧᩣᩁᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨲᩣᨿ ᩅᩥᩔᨭ᩠ᨮᩣᨧᩣᩁᨲᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᩏᨧ᩠ᨧᩣᩁᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩦᩈᩩ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ᪨ ᨠᨳᩴ ᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨮᩥᨲᨠᩮᩣᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ, ᨽᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩔᨠᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩩᨡᩅᩥᨠ᩠ᨡᩣᩃᨶᩣᨴᩥᩋᩣᨧᩣᩁᩔᨸᩥ ᨲᩮᨶ ᩅᩥᩔᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨸᩃᩥᨡᨲᩦᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩋᨸᩃᩮᨡᨶᨲᩮᩣ

ᩋᨷᩃᩥᨡᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᨽᨱ᩠ᨯᨠᩴ “ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᩥ, ᨲᩔᩣ ᨲᩴ ᨷᨭᩥᨷᨭᩥᩴ ᨷᩪᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᩅᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᩘᨥᩣᨭᩥᩴ ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨷᩃᩥᨡᨲᩦᨲᩥ ᩋᨷᨠᩔᨲᩥ᪨

“ᩑᩉᩥ ᨽᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩏᨷᨣᨾᨶᩈᩘ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᩅᩥᨵᩥ ᩑᩉᩥᨽᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩴ ᨧᩁᨲᩦᨲᩥ ᩑᩉᩥᨽᨴᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ, ᩁᩪᩊ᩠ᩉᩦᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨧᩮᩅ ᨲᨴ᩠ᨵᩥᨲᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᨿᨳᩣ “ᩑᩉᩥᨷᩔᩥᨠᩮᩣ”ᨲᩥ, (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪨ᩈᩦ᪃) ᨲᨷ᩠ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᩮᨶ ᨶᩑᩉᩥᨽᨴᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ, ᨲᨴᩮᩅᨲ᩠ᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨽᨴᨶ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ᪨ ᨶ ᩑᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨶᨲᩥᨭ᩠ᨮᨽᨴᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨷᩥ᪨ ᩈᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠ ᨶᩣᨿ ᩈᨾᨱᨠᩣᩁᩮᨶ ᨠᨳᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨶ ᨷᩁᩔ ᨠᩣᩁᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᨶ ᨲᨴᩩᨽᨿᨾ᩠ᨸᩥ...ᨷᩮ... ᨶ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨷᩩᩁᩮᨲᩁᨾᩮᩅ ᨲᩴ ᨮᩣᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩏᨷᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨨᩣ ᨲᩮᨶ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᨲᩴ ᨠᩥᩁ ᩈᩮᩣ “ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ ᨿᩣᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᩅ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ”ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᨶ ᨶ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔᨠᨲᩴ ᨷᨶ “ᨾᨾ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᨶ ᨻᩉᩪ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣ ᨷᩣᨱᩣ ᩈᩘ᩠ᨥᩣᨲᨾᩣᨷᩣᨴᩥᨲᩣ”ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᨶ ᨶᩣᨵᩥᩅᩣᩈᩮᨲᩥ᪨ ᨶᩥᨾᨶ᩠ᨲᨶᨾ᩠ᨸᩥ “ᩑᩅᩴ ᨲᩮᨶ ᨾᨾ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᨲᩴ ᨠᩁᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᨶ ᨶ ᩈᩣᨴᩥᨿᨲᩥ᪨ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦᨲᩥ ᨷᨠ᩠ᨠᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨷᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦ᪨ ᨠᩊᩮᩣᨷᩦᨲᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨷᨶᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦ᪨ ᨷᨧ᩠ᨨᩦᨲᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨷᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨷᩥᨭᨠᩴ᪨ ᨲᨲᩮᩣᨷᩦᨲᩥ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦᨠᩊᩮᩣᨷᩥᨲᩮᩣᨷᩥ᪨ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ ᩈᩮᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩦᨠᨬ᩠ᨩᩥᨷᩥᨿᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ “ᩋᨿᩴ ᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ ᩑᩅᩴ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩅᩁᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ᪨

ᨠᩣᨿᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩃᩮᩣᨷᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨷᩥ ᩈᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩦ᪨ ᨷᩩᩁᩥᩈᨶ᩠ᨲᩁᨣᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨷᩩᩁᩥᩈᩈᨾᩦᨷᨣᨲᩣᨿ᪨ ᩁᨲᩥᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣᨲᩥ ᨠᩣᨾᩁᨲᩥᨿᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨠᩣᨾᩈᨾᩣᨣᨾᨶᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᩥᩁᩮᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨲᩥᩔᩣᨲᩥ ᩈᩘᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᩘᩉᨭᨲᨱ᩠ᨯᩩᩃᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩣᨿᩣ ᨽᨲ᩠ᨲ ᨠᨲ᩠ᨲᨷᩥᨿᩣᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᩘᨠᩥᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᨽᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ”ᨲᩥ᪨ ᨿᨬ᩠ᨬᨿᨶ᩠ᨲᩥᨠᩣᩃᩮ ᨾᩉᩣᩈᩦᩉᨶᩣᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨷᨶ ᩋᩣᨴᩥᩈᩮᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᩘᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᩈᩘᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥ, ᨠᩣᨿᨧᩣᩈᩦᩉᩥ ᩈᨾᩩᨴᩣᨿᨧᩮᩈᨶ ᨠᩥᩁᩥᨿᨾᩣᨶᨠᩥᩁᩥᨿᩣ, ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᨶ ᨠᨲᩈᩘᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ ‘ᩈᩘᨠᩥᨲ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᨽᨲ᩠ᨲᩮᩈᩪ’ᨲᩥ”᪨ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨷᨶ ᨲᩔ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ, ᩑᩅᩴ “ᨶᩑᩉᩥᨽᨴᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨶᨿᩮᩣ ᨧᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩈᩣᩈᨷ᩠ᨷᩣ ᨾᨠ᩠ᨡᩥᨠᨷᩁᩥᨿᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩔᩣᨲᩥ ᨾᨠ᩠ᨡᩥᨠᩔ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ᪨ ᩈᨾᩪᩉᩈᨾᩪᩉᨧᩣᩁᩥᨶᩦᨲᩥ ᩈᨱ᩠ᨯᩈᨱ᩠ᨯᨧᩣᩁᩥᨶᩦ᪨ ᨾᨶᩩᩔᩣᨲᩥ ᨧᩮᩅ᩠ᨿᩣᨧᨠ᩠ᨡᨠᨾᨶᩩᩔᩣ᪨

ᩈᩮᩣᩅᩦᩁᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨬ᩠ᨩᩥᨠᩴ᪨ “ᩃᩮᩣᨱᩈᩮᩣᩅᩦᩁᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩮᨧᩥ, ᨲᨴᨿᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ, “ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩔᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩮᩉᩥ ᨠᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩃᩮᩣᨱᩈᩮᩣᩅᩦᩁᨠᨬ᩠ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨾᨧ᩠ᨨᨾᩴᩈᨷ᩠ᨷᨹᩃᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᨠᨲᩴ᪨ ᩈᩩᩁᩣᨷᩣᨶᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᨾᨩ᩠ᨩᩃᨠ᩠ᨡᨱᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᩈᩩᩁᩣᨿ ᨷᩣᨶᨾᩮᩅ᪨ ᨾᩮᩁᨿᨾᩮᨿ᩠ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩉᩥᨲᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩉᩣᩁᩮᨶ, ᩑᨠᩣᨣᩣᩁᩥᨠᩮᩣ ᨧᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩮᩣᩈᩪᨷᨷᩦᨲᩥ ᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩣᨶᩅᨩ᩠ᨩᩮᩈᩩᨷᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨠᩁᩮᩈᩩ᪨ ᩑᨠᩣᨣᩣᩁᩮᨿᩮᩅ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨶᩁᩥᨿᩣᨿ ᩏᨷᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩑᨠᩣᨣᩣᩁᩥᨠᩮᩣ᪨ ᨶᩥᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩈᨲᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᩃᩣᨽᩮ ᨲᨴᩩᨲ᩠ᨲᩁᩥ ᨶ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩑᨠᩣᩃᩮᩣᨷᩮᨶᩮᩅ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩑᨠᩣᩃᩮᩣᨷᩥᨠᩮᩣ᪨ ᨴᩥᨿᨲᩥ ᩑᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨴᨲ᩠ᨲᩥ, ᨴᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᩃᩮᩣᨷᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣᩉᩥ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩣᨴᩣᨶᨠᩣᩃᩮᨶ᩠ᨲᩴ ᩑᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨶᨷᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨣ᩠ᨣᨽᩥᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨶᩣᨿᩮᨠᨽᩥᨠ᩠ᨡᩴ , ᨷᨿᩣᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᨲᨲᩣᨿ ᨧᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨿᨽᩥᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨶᩩᨬ᩠ᨬᩣᨲᨧᩮᩈᨶ ᩑᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩑᨠᩣᩉᩥᨠᩮᩣ, ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ, ᨲᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩴ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨷᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᩃᩘ᩠ᨥᨠᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩑᨠᨴᩥᩅᩈᨶ᩠ᨲᩁᩥᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨶᨿᩮᩣ “ᨴ᩠ᩅᩣᩉᩥᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ᪨ ᩋᨷᩥᨧ ᩑᨠᩣᩉᩴ ᩋᨶᩩᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩣᩉᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨲᩥ, ᩑᨠᩣᩉᩅᩣᩁᩮᩣ ᨧᩣ ᩑᨠᩣᩉᩥᨠᩴ᪨ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩴ ᩋᨶᩩᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨲᩥ, ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩅᩣᩁᩮᩣ ᨧᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩉᩥᨠᩴ᪨ ᩈᩮᩈᨴ᩠ᩅᨿᩮᨷᩥ ᩋᨿᩴ ᨶᨿᩮᩣ᪨ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᩉᩮ ᩉᩥ ᨷᩁᩥᨿᩣᨿᨽᨲ᩠ᨲᨽᩮᩣᨩᨶᩥᨠᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩴ ᩋᨶᩩᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᩣᩉᨾᩮᩅ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᩮᩈᨴ᩠ᩅᨿᩮᨷᩥ᪨ ᨾᨩ᩠ᨫᩥᨾᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨷᨶ “ᩑᨠᩣᩉᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩑᨲᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩑᨠᩣᩉᩥᨠᩴ᪨

សេសបទេសុបិ ឯវ នយោ”តិ វុត្តំ។ “ថេរា ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឱវទន្តិ បរិយាយេនា”តិអាទីសុ វិយ វារត្ថេ បរិយាយសទ្ទោ។ ឱកាសវារេនាតិ ឱកាសិកវារេន។ “ឱកាសិក”ន្តិអាទិនា វុត្តវិធិនេវ បដិបាដិយា បវត្តភាវេន ទស្សេតុំ បាឡិយំ “ញត្តិ ឱវទ្ទប”ន្តិអាទិ វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ។

១៩៨. សាមាកោ នាម កោទ្រូសោ។ សមញ្ញាតា វីហិជាតីតិ អនេរាបិយវីហិជាតិ។ យទេវ “វីហី”តិ វុត្តំ។ លិខិត្វាតិ កសិត្វា។ សិលេសោបីតិ កលិកាទាទិន្នក្ខិតិយ្យាសោបិ។ ក្រុណ្ឌកន្តិ តត្រតរំ តណ្ឌុលសកលំ, តណ្ឌុលខណ្ឌកន្តិ អត្ថោ។ ឱទនគតំ គតំ គន្ថិយំ ឱទនគន្ថិយំ។ “វាសិតកេន បិញ្ញាកេន នហាយេយ្យា”តិអាទីសុ (បាចិ. ១១០១) វិយ បិញ្ញាកសទ្ទោ តិលបិដ្ឋបរិយាយោ។ យថាហ “បិញ្ញាកំ នាម តិលបិដ្ឋំ វុច្ចតី”តិ។ “តទុណាភនិក្ខន្ទេន បិញ្ញាក”ន្តិ កេចិ, ន គហេតព្ពំ, គត្វេនបិ តថា អវចនតោ។

១៩៩. សេលេហិ សលាវារេកហិ និព្វត្តិតានិ សាលានិ, អញ្ញេហិ មិស្សកានិ សាលានិ ឯវ មសាលានិ និរុត្តិនយេន, ន លទ្ធិវរបរិយាបន្នានិ ភក្ខានិ។ កេចិ បន “មសាលានិ នាម ធញ្ញអវិសេសានីតិ បរិកប្បេត្វា មស្សកធញ្ញអានី”តិ វទន្តិ, តទយុត្តមេវ ធេបិទាលេហិ តថា អវុត្តត្តា។ ឱទកតិណាទីនីតិ ឯត្ថ អាទិសទ្ទេន អក្កមកវិកនលិវាកាទីនំ សង្គហោ, ឱទកាទីហិ កតានិ ហិ លវានិ សិមកានិ ទុស្សានីតិ វត្តព្ពតំ លភន្តិ។ លវសទ្ទោ ហេត្ថ ហីនវាចកោ, បុរិមវិកប្បេ បន មតសរីរវាចកោ។ លទ្ធិតភត្តកានីតិ លទ្ធិតបិលោតិកានិ។ អជិនស្សេតិ អជិនំ, បកតិអជិនមិគចម្មំ, តនេវ មជ្ឈេ ផាលិតកោច្ចោ, អជិនស្ស ចិបំ ផាលិតមុបន្ធិ អជិនក្ខិបំ។ “សព្វរក្ខិបិ វទន្តី”តិ (ម. និ. អដ្ឋ. ១.១៣៥) បបញ្ចសូទនិយំ វុត្តំ, ទ្វិន្នំ ចិល្លិ វា សមុទិតេ្ហា, អជិនក្ខិបន្តិ តោសមនិប្បាយោ។ វិនយដ្ឋកថាសុ បន “អជិនមេវ អនេកទោ អជិនក្ខិប”ន្តិ វុត្តំ។ ភិន្ទិត្វាតិ ខណ្ឌខណ្ឌេន ភិន្ទិត្វា។ “ភេត្វា”តិបិ បាឋោ, ឆិន្ទិត្វា តច្ឆេត្វាតិ អត្ថោ។ ឱវរិយា ផលកវីរេ និទស្សេតិ ឧបបត្តិ ហោតិ។ យំ សន្ធាយ វុត្តន្តិ អជិនចម្មស្ស បដិក្ខិត្តការេន ឧបមាទស្សនត្ថំ យទេវ កោសកប្បាសំ សន្ធាយ អង្គុត្តរកេ (អ. និ. ១.១៦៥) វុត្តំ។

តន្តាវុតានីតិ តន្តេ បសារេត្វា វីតានិ។ បដិកិដ្ឋោតិ ហីនោ។ កន្ទាតិ វុត្តំ “កោសកប្បាសេ”តិអាទិ។ បាឡិយំ “ខុទ្ធដ្ឋកោ”តិ ឯតស្ស “ខុទ្ទិនិតកោ”តិ អត្ថោ។ មជ្ឈិមាគមដ្ឋកថាយំ មហាសីហនាទសុត្តវណ្ណនាយំ (ម. និ. អដ្ឋ. ១.១៥៥) វុត្តោ។ ខុទ្ទសទ្ទោ ហិ ខុទ្ទិអត្ថេ ទេបិតោកោ យថា “ខុទ្ទារាជ”ន្តិ។ អនេកបរិយាណោ, ហិ និបាតោ, អនេកត្ថោ ច។

មិច្ឆាវាយាមវសេន ឧក្កុដិកវតានុយោគោតិ អាហ “ឧក្កុដិកវីរិយំ អនុយុត្តា”តិ។ ន កេវលំ និសិន្នាយេវ ឧក្កុដិកោ, អថ ខោ គច្ឆន្តាបិ...បេ... គច្ឆន្តិ។ អយកណ្ដកេតិ អយោមយកណ្ដកេ។ បកតិកណ្ដកេតិ សលាកកណ្ដកេ។ ឧច្ចភូមិយំ ថណ្ឌិលសទ្ទោតិ វុត្តំ “ឧច្ចភូមិដ្ឋានេ”តិ។ អយំ អដ្ឋកថាតោ អបរោ នយោ – ថណ្ឌិលន្តិ សយាបកតិភូមិ វុច្ចតិ “បត្តណ្ឌិលេ បិតុរទោហាសី”តិអាទីសុ វិយ។ អមរកោសេបិ ហិ និឃណ្ដុសទ្ទេ វុត្តំ “វេទិ បរិក្ខតា ភូមិ, សមេ ថណ្ឌិលំ ចាតុរេ”តិ (សត្តរសមវគ្គេ ១០ គាថាយំ) តស្មា ថណ្ឌិលេ អត្តនា ហិតាយ បកតិភូមិយំ សេយ្យំ កប្បេតីតិ អត្ថោ។ យំ សន្ធាយ តត្ថេវ និឃណ្ដុសទ្ទេ វុត្តំ “សយា ថណ្ឌិលេ វត វសា, សេតេ ថណ្ឌិលសាយិ សោ”តិ (សត្តរសមវគ្គេ ៣៣ គាថាយំ) រជោ ឯវ ជល្លំ មលីនំ រជោជល្លំ។ តេន វុត្តំ “សរីរ”ន្តិអាទិ។ លទ្ធ អាសនន្តិ និសីទិតុំ

ឃធាលដ្ឋយានតំ អនេការបត្វាតិ អញ្ញាត្ត អត្យបក្ត្វា៑ ពធា ធាហ “ពនេត្ត្ច គិនីងគនីនេលិ”តិ៑ ៤ចំ គិនីងនេត្តា ហិ ពំ អនេការបនេត្តា ភាយ នេហាតិ៑ ធត្វាប្ត យហាចិកនេដប្ត ក្វធនេបចិឆាឆិនេប្យតត្តិ ច្បត្តំ “ក្វធំ ច្បច្ចតិ៑”តិ៑ ពគិញាអាយឃធនេយត ចិទ្វិបំ ពកដត្តា “ចិពកដ”ត្តិ ច្បច្ចតិ៑ ឃាយំ ពតិឃត្តិ ឃាឃត្យបយឃឃន្លាតំ ពតិឃឃយយំ៑ អឃ្សាតិ ក្ខនេការនេទាហតាត្យនេឃាកឃ្ស៑ បិនេពាបឝយិច ឃាយំបធំ នេតបិតិកំ៑ អត្យឃារនេលិនេបត បត “ឃាឃពតិឃក”ត្តិបិ បិនេធា ឌិឃ្សតិ៑

៤ត្ត ធ “អនេធលនេកា នេហាតិ”តិអាឌីតិ ឃាធ “ត្ជនេយាឝកំ បិធតិ”តិ ៤ពាតិ ធពបងាតិ ៤កធារាតិ, “៤កាការិនេកា ធា នេហាតិ”តិអាឌីតិ បត ភាភាធារាតិ, ភាភាកាលិកាតិ ធា៑ ពធា “ឃាកករេក្លា ធា នេហាតិ”តិអាឌីតិ, “ឃាណាតិបិ ឆានេទតិ, យឃាណាតិបិ ឆានេទតិ”តិអាឌីតិ ធ៑ ពធា នេហត្ត ធា-ឃក្កហឃំ, បិ-ឃក្កហណច្ចា កតំ៑ បិ-ឃនេក្កាបិ ព្លឆ ចិកប្យនេត្វា ៤ច ឥដ្ឋនេត្វា៑ ប្តរិនេយប្ត បត ធពបនេងប្ត ពត្យកឃយ្យិ ត កតំ, ៤ធច្ចា កត្វា “អនេធលនេកា នេហាតិ”តិ ធត្វា “ឃាណាតិបិ ឆានេទតិ”តិអាឌិធធតឃ្ស, “ទនេខាឌល្លឆនេទាបិ នេហាតិ”តិ ធត្វា “ក្ខនេការនេទាហតាត្យនេឃាកយត្យឃុនេត្តា ចិហនេទតិ”តិ ធធតឃ្ស ធ អចិនេទានេឆា ឃិនេដ្ឋ នេហាតិ៑ អធ ធា កិនេយត្ត អចិនេទាឆចិត្តាឃ៑ ក្ខយុត្តកបច្ចឹឃឌិនេឃា ហិ ពិត្តិឃធារនេងា៑ អបិធ “អនេធលនេកា នេហាតិ”តិ អាទកិត្វា ពប្យឃនេក្កត ឃព្វាយ្យិ អញ្ញាយញ្ញាចិនេទាឆនេយធ អត្តកិលយធាត្យនេឃាកំ ឝនេឃ្សនេត្តត នេពត អនេធលកឃ្សនេបត “ឃាណាតិបិ ឆានេទតិ”តិអាឌិ ច្បត្តត្តិ ឥដ្ឋព្វា៑

ពនេបិបក្កយតិទត្តកពាធល្លកា

១៥៥៑ ឃិលឃយ្យងាឌីហិតិ ឃិលឃយ្យងា, ឃយាឆិឃយ្យងា, បញ្ញាឃយ្យងាតិ ព្លយាហិ នេលិក្យត្តទាហិ ឃយ្យងាហិ៑ ចិតាតិ ចិទហិតត្តា, ចិតា ធា ពាហិ ត កងាឌិបិ ឃាយញ្ញា ធា ព្រហ្មញ្ញា ធា ឃយ្គធតិ, ពឃ្មា នេពឃំ ពនេបិបក្កយាតំ គិទត្តកតំ ឝនេឃ្សនេត្តាតិ ឃបិឆនេឃឃនេឃាឌភា៑ នេឝាឃនេធទចិទហិតត្តិ នេឝាឃឃន្លាពនេធទនេពា ចិទហិតំ៑ ព្លឝគិញានេឝាឃឃ្ស នេយត្តាឃ ក្ខុបបិបក្លនេពា ច្បត្តំ៑ ឃំ បត អាធទិនេឃត ច្បត្តំ “នេឝាឃក្កហនេណត ធា ឃនេព្វាបិ ឈាតបបិបក្លា ឃំកិនេលឃឆយ្មា កហិពា៑ នេធទក្កហនេណត បច្ចត្តិកក្ខពា ឃត្តា៑ ឃឝនេក្កត ហិ នេឝាឃទហិតំ, ពឝនេក្កត នេធទទហិត”ត្តិ (ឌី៑ គិ៑ ឌី៑ ១៑១៥៥), ពនេឝតំ បិញ្ញព្លឃំ នេធទឃឌ្ឍនេឃ្សធ ចិឌ្ឍយាតត្តា, អដ្ឋកធាឃច្ចា ពឝត្តនេយធ ឝនេឃ្សតំ នេឝាឃឃឌ្ឍឃ្ស ច្បត្តត្តា ចិធានេទតព្វា៑

១៥៦៑ ៤ត្តកយត្តត្តិ ភក្កធទិឃាឌិយត្ត៑ បិកដភានេធត កាឃតិ អត្តំ កនេយតីតិ បកតិ, នេលិកឃិឌ្ធធារនេងា៑ នេពភាហ “បកតិកធា ៤ឃា”តិ៑ “យត្តា ឃ្យលបទិច្ចាកា”តិអាឌីឃ្ស (ឆ៑ ប៑ ១៥០) ចិឃ យត្តាឃនេឌ្ឍា អប្យត្តំ អនេត្តាតិតំ កត្វា បយាណធាធនេកាតិ អាហ “ព្លយិតា”តិអាឌិ៑ នេពត បត បយានេណត បហាពនេត្វា ៤ធ បបិបត្តិក្កនេយា បកទណប្យនេត្វា៑ ព្លយិតា “ពនេបិបក្កនេយតា”តិ ឃឌ្ឍត្តនេទត ធា អឆិកនេពាតិ ឝនេឃ្សតិ “បបិបត្តិក្កនេយតា”តិ ព្លយិតា៑ ពនេពាតិ ពឃ្មា ឃាយញ្ញាព្រហ្មញ្ញាឃ្ស អប្យយត្តកេកតធ បបិបត្តិក្កនេយត ប្តត្យក្កទកាធនេពា៑ ព្លយំ នេហត្យឃព្វត្ថិ ឃន្លាឃ “បឝឃព្វនេត្ថត ឃទ្ធិ”ត្តិ ច្បត្តំ៑ ឃព្វត្វាតិ ឃព្វធានេទប្ត៑

១៥៥៑ អញ្ញធាតិ ឃឌិ អនេធលកភាធាឌិតា ឃាយញ្ញា ធា ព្រហ្មញ្ញា ធា អភចិឃ្ស, ៤ចំ ឃតិ ប្តចិឌានេតាធ ឃយនេណា, ប្តចិឌានេតា

ព្រាហ្មណោ។ យស្មា បន ទុប្បេក្ខកោ អញ្ញាតាវ សាមញ្ញំ, អញ្ញាតា ព្រាហ្មញ្ញំ ចេវ, តស្មា ទុជ្ជានោវ សមណោ ទុជ្ជានោ ព្រាហ្មណោតិ អវត្វា។ តេនាហ “ឋានំ សន្ធាយាហា”តិ។ តំ បកតិវាទំ បដិក្ខិបិត្វាតិ យំ បុព្វេ បកតិកំ សាមញ្ញំ, ព្រាហ្មញ្ញញ្ច ហនេយ ឋបេត្វា តេន អចេលកស្សបេន “ទុក្ករំ សុទុក្ករ”ន្តិ វុត្តំ, ភគវតា ច តមេវ សន្ធាយ “បកតិ ខោ ឯសា”តិអាទិ ភាសិតំ, តមេវ ឋានំ បាកតិកសាមញ្ញព្រាហ្មញ្ញវិសយំ កថំ បដិសំហរិត្វា សភាវតោវ បរមត្ថតោ ឯវ សមណស្ស, ព្រាហ្មណស្ស ច ទុជ្ជានភាវំ អាវិករោន្តោ បុនបិ “បកតិ ខោ”តិអាទិមាហ។ តត្រាបីតិ តស្មិម្បិ សមណព្រាហ្មណភាវេបិ។ បរមត្ថន្តិ ហេតុបទេន សទ្ធិំ បុព្វាបរវាក្យសម្ពន្ធំ។

សីលសមាធិបញ្ញាសម្បទាវណ្ណនា

៣០០-១។ បណ្ឌិតោតិ ហេតុសម្បត្តិសិទ្ធេន បណ្ឌិច្ចេន សមន្នាគតោ។ កថំ ឧគ្គហេសីតិ បរិបក្កញាណត្តា ឆេកោ បដីបេន វិយ អញ្ញត្ថេរ សមុជ្ជលន្តេន បញ្ញាវេយ្យត្តិយេន តត្ថ តត្ថ ភគវតា ទេសិតមត្ថំ បរិគ្គហេត្វា តំ ទេសនំ ឧបធារេសិ។ យស្មា ឧគ្គហេសិ, តស្មា...បេ... វិទិត្វាតិ សម្ពន្ធោ។ តស្ស វាតិ យោ អចេលកោ ហោតិ, យាវ ឧទកោរោហនានុយោគមនុយុត្តោ វិហរតិ, តស្ស ច។ តស្ស ចេតិ វា បទច្ឆេទោ, អការិតា អសន្ធិកតា ហោតិ ចេតិ យោជនា។ តា សម្បត្តិយោ បុច្ឆាមិ, យាហិ សមណោ ច ព្រាហ្មណោ ច ហោតីតិ អធិប្បាយោ។ សីលសម្បទាទិវិជាននត្ថន្តិ សីលសម្បទាទិវិជាននហេតុ។ “កស្មា បុច្ឆតី”តិ ហិ វុត្តំ។ អថ-សទ្ទោ ចេត្ថ ការណេ។ ឯវមីទិសេសុ។ សីលសម្បទាយាតិ ឯត្ថ ឥតិសទ្ទោ អាទិអត្ថោ, ឧបលក្ខណនិទ្ទេសោ វា យំ, តេន “ចិត្តសម្បទាយ, បញ្ញាសម្បទាយា”តិ បទទ្វយំ សង្គណ្ហាតិ។ តេនាហ “សីលចិត្តបញ្ញាសម្បទាហិ អញ្ញា”តិ។ ឥមេហិ ច អសេក្ខសីលាទិក្ខន្ធត្តយំ សង្គហិតន្តិ វុត្តំ “អរហត្តផលមេវា”តិ។ តត្ថ ការណំ ទស្សេតិ “អរហត្តផលបរិយោសាន”ន្តិអាទិនា។ ឥទញ្ញាការការោលិកនយេន ឧភយាបេក្ខវចនំ។

សីហនាទកថាវណ្ណនា

៣០២។ អនុត្តរន្តិ អនញ្ញសាធារណតាយ, អនញ្ញសាធារណត្តវិសយតាយ ច អនុត្តរំ។ មហាសីហនាទន្តិ មហន្តំ ពុទ្ធសីហនាទំ អតិវិយ អច្ចន្តវិសុទ្ធតាយ បរមវិសុទ្ធំ។ “បរមន្តិ ឧក្កដ្ឋំ។ តេនាហ ‘ឧត្តម’ន្តិ” អាចរិយេន វុត្តំ, ឧក្កដ្ឋបរិយាយោ ច បរមសទ្ទោ អត្ថីតិ តស្សាធិប្បាយោ។ សីលមេវាតិ លោកិយសីលមត្តត្តា សីលសាមញ្ញមេវ។ យថា អនញ្ញសាធារណំ ភគវតោ លោកុត្តរសីលំ សវាសនបដិបក្ខសមុច្ឆិន្ទនតោ, ឯវំ លោកិយសីលម្បិ អនញ្ញសាធារណមេវ តទនុច្ឆវិកាការេន បវត្តត្តា។ ឯវញ្ហិ “នាហំ តត្ថា”តិ បិឡុព្វចនំ ឧបបន្នំ ហោតិ។ “យាវតា កស្សប អរិយំ បរមំ សីល”ន្តិ ឯវំ “សីលស្ស វណ្ណំ ភាសន្តី”តិ ឯត្ថ អាការទស្សនំ។ “យទិទំ អធិសីល”ន្តិ ឯវំ បន “តត្ថា”តិ បទស្ស អតិសយវចនំ។ “យទិទំ អធិសីល”ន្តិ ច លោកិយលោកុត្តរវសេន ទុវិធម្បិ ពុទ្ធសីលំ ឧក្កដ្ឋំ កត្វា វុត្តំ, តស្មា ត-សទ្ទេនបិ ឧភយស្សេវ បរាមសនន្តិ ទស្សេតុំ “តត្ថ សីលេបិ បរមសីលេបី”តិអាទិមាហ។ សមសមន្តិ សមេន វិសេសនភូតេន សីលេន សមន្តិ អត្ថំ វិញ្ញាបេតុំ “មម សីលសមេន សីលេន មយា សម”ន្តិ វុត្តំ។ តស្មិំ សីលេតិ ទុវិធេបិ សីលេ។ ឋាតិ ឋមន្តិ ឯវំ ឋមំ សីលវិសយំ។ បឋមន្តិ ឧប្បត្តិក្កមតោ បឋមំ បវត្តត្តា បឋមត្តំ។

តបតីតិ កិលេសេ សន្តប្បតិ, វិធមតីតិ អត្ថោ។ “តេជោ”តិ ឋាយិតា ញាណិករណសមាសមាហ។ វិក្ខម្ភេតីតិ ហិត្វាតិ លោមកេតា ធនេតិ។

អារកា កិលេសេហីតិ កត្វា និក្កិលេសត្តា អរិយា។ អារព្ភវត្ថុវសេនាតិ អដ្ឋារព្ភវត្ថុវសេន។ វិបស្សនាវីរិយសង្ខាតាតិ

វិបស្សនាសម្បយុត្តវីរិយសង្ខាតា។ លោកិយមគ្គត្តា តបេវិក្ខម្ភាវ។ មគ្គផលសម្បយុត្តា វីរិយសង្ខាតា តបេវិក្ខម្ភាតិ អធិការវសេន

សព្ពេត្វា។ សព្ពញ្ញុកោវេតា បរមា នាម។ យថា យុវតោ ការេវា មោហន្តំ, ឯវំ វិក្ខម្ភិតោ ការេវា ខេក្ខំ។ យវិធំ អធិខេក្ខម្ភិ សីលេ

វិយ លោកិយលោកុត្តរវសេន ទុវិធម្បិ ញាណខេក្ខំ។ តត្ថាតិ ខេក្ខេបិ អធិខេក្ខេបិ។ កម្មស្សកតាបញ្ញាតិ “អត្ថិ ទិន្នំ, អត្ថិ យិដ្ឋ”ន្តិអាទិ

(ម។ និ។ ១។៣៣១; វិភ។ ៧៩៣) នយប្បវត្តំ ញាណំ។ យថាហ វិភង្គេ –

“តត្ថ កតមំ កម្មស្សកតាញាណំ, អត្ថិ ទិន្នំ, អត្ថិ យិដ្ឋំ, អត្ថិ ហុតំ, អត្ថិ សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ វិបាកោ...បេ... ឋបេត្វា សច្ចានុលោមិកំ

ញាណំ សព្វាបិ សាសវា កុសលា បញ្ញា កម្មស្សកតាញាណ”ន្តិ (វិភ។ ៧៩៣)។

សព្វម្បិ ហិ អកុសលំ អត្តនោ វា ហោតុ, បរស្ស វា, ន សកំ នាម។ កស្មា? អត្តព្យាពាធនតោ, អនត្ថជននតោ ច។ តថា សព្វម្បិ កុសលំ សកំ

នាម។ កស្មា? អនត្តព្យាពាធនតោ, អត្ថជននតោ ច។ ឯវំ កម្មស្សកាការេន បវត្តា បញ្ញា កម្មស្សកតាបញ្ញា នាម។ វិបស្សនាបញ្ញាតិ

មគ្គសច្ចស្ស, បរមត្ថសច្ចស្ស ច អនុលោមនតោ សច្ចានុលោមិកសង្ខាតា វិបស្សនាបញ្ញា, លោកិយមគ្គតោ បញ្ញាច។ ឋាតព្វលិង្គស្ស

នប៉ុសកលិង្គវិបរិណាមោ ពួធ លិង្គវិបល្លាសោ។ ឧាយំ អធិបញ្ញាតិ សីលេ វិយ លោកិយលោកុត្តរវសេន ទុវិធាបិ ញាណបញ្ញា។ តត្ថាតិ

បញ្ញាយបិ អធិបញ្ញាយបិ។ យថារហំ បរិត្តមហគ្គតភាវតោ វិមុត្តិភេទ នាម។ មគ្គផលវសេន កិលេសានំ សមុច្ឆេទបដិប្បស្សទ្ធិនាតិ

សមុច្ឆេទបដិប្បស្សទ្ធិវិមុត្តិយោ។ អថ វា សមាធានាទិវិរតីនំ អធិសីលគ្គហណេន, សមាធានស្ស អធិខេក្ខគ្គហណេន, សម្មាទិដ្ឋិយា

អធិបញ្ញាគ្គហណេន គហិតត្តា អគ្គហិតគ្គហណេន សម្មាសង្កប្បសតិសមាធយោ មគ្គផលបរិយាបន្នា សមុច្ឆេទបដិប្បស្សទ្ធិវិមុត្តិយោ

ធដ្ឋព្វា។ និស្សរណវិមុត្តិ បន និព្វានមេវ។ យា អយំ អធិវិមុត្តីតិ សីលេ វុត្តនយេន ទុវិធាបិ អធិវិមុត្តិ។ តត្ថាតិ វិមុត្តិយាបិ

អធិវិមុត្តិយាបិ។

៣០៩។ ឯវំ កិច្ចំ ធនវិចិត្តដ្ឋានំ បុញ្ញាការប្បិធានធិសេប្បតំ។ តត្ថ នធេត្តន វិតា អញ្ញោ ធនោ នត្ថីតិ ធនស្សេតំ “ឲកពោធា”តិអាទិ វុត្តំ។

អដ្ឋសុ បរិសាសូតិ ខត្តិយបរិសា, ព្រាហ្មណគហបតិសមណចាតុមហារាជិកតាវតិំសមារព្រហ្មបរិសាតិ ឥមាសុ អដ្ឋសុ បរិសាសុ។

តេសំ មជ្ឈិមនិកាយវរេ មហាសីហនាទសុត្តបទេន (ម។ និ។ ១។១៥០) សាធេត្វា “ចត្តារិមានី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ វេសារជ្ជានីតិ

វិសារទភាវា, ញាណប្បហានអន្តរាយិកនិយ្យានិកធម្មេសុ ជាតានិ អក្ខោភ ហេតុភូតានិ អសន្តស្សនភាវា និព្ភយភាវាតិ អត្ថោ។ “វេសារជ្ជ”ន្តិ

ហិ ចតូសុ ឋានេសុ សារជ្ជាភាវំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស ឧប្បន្នសោមនស្សមយញាណស្សេតំ នាមំ។ អញ្ញោហិ បន អសាធារណំ ធនស្សេតំ

“តថាគតស្ស តថាគតវេសារជ្ជានី”តិ វុត្តំ។ “យថា ច បុព្ពពុទ្ធានំ វេសារជ្ជានិ បុញ្ញុស្សយសម្បត្តិយា អាគតានិ, តថា

អាគតវេសារជ្ជានី”តិ ច ទុតិយស្ស តថាគតសទ្ទស្ស ញាណិករណត្ថា ឯវំ វុត្តំ។ អយំ អដ្ឋកថានយោ។ នេរុត្តិកា បន វទន្តិ “សមានេ

វិសទ្ទេ សារជ្ជតា, សញ្ញាសទ្ទតា ច តថា វុត្ត”ន្តិ។ អាសភំ ឋានន្តិ សេដ្ឋដ្ឋានំ ឧត្តមដ្ឋានំ។ សព្ពញ្ញុតំ បដិជានានវសេន អភិមុខំ គច្ឆន្តិ,

អដ្ឋបរិសំ ឧបសង្កមន្តីតិ ចា អាវសកា, ញុន្តា, តេហិ ធាតន្តិបិ អតេ្ថា។

អបិច ពលេយា បុច្ឆា – កចសពលេដ្ឋកោ ឧសកោ, កចសហស្សលេដ្ឋកោ ចសកោ។ ចជសពលេដ្ឋកោ ចា ឧសកោ, ចជសហស្សលេដ្ឋកោ ចសកោ។ ឲកកាយលេលេត្ត ចា លេលេដ្ឋា ឧសកោ, ខ្លឹស្ស កាយលេលេត្តស្ស លេលេដ្ឋ ចសកោ, សព្ពកចលេសដ្ឋ សព្ពត្ត លេលេដ្ឋ សព្ពបរិស្សយសលេហា សេលេតា បិសាឌិកោ យហាការចលេហា អសតិសពសន្តេហិបិ អកយ្យតឹយោ តិសកោតិ។ តិសកោច ត្តឆ “ឧសកោ”តិ អឆិលេយ្យតោ។ ត្តឆយ្យិ ហិ ពស្ស បរិឃាឃចចត៌ ឧសកស្ស ត្តឆត្តិ អាវសក៌, ត្តឆ៌ បត អាវសក៌ ចិឃាតិ អាវសក៌។ ឃលេឆច ហិ តិសកសញ្ញលេតា ឧសកោ ឧសកពលេលត សយត្តាកលេតា ចត្យហិ បិលេឆហិ បឆចិ ឧប្បឹញឲត្វា អចលដ្ឋាលេតត ពិដ្ឋតិ, ឲចំ ពឆាកលេតាបិ ឌសពឆាកពពលេលត សយត្តាកលេតា ចត្យហិ លេចសារជ្ជបិលេឆហិ អដ្ឋបរិសាបឆចិ ឧប្បឹញឲត្វា សលេឌចលេក លេលិលេក លេកតចិ បច្ចត្តិលេកត បច្ចាយិលេត្តត អកយ្យិលេយា អចលដ្ឋាលេតត ពិដ្ឋតិ។ ឲចំ ពិដ្ឋយាលេតាច ត៌ អាវសក៌ ធាត៌ បដិចិឌាតាតិ ឧបកច្ឆតិ ត បច្ចក្កាតិ អត្តតិ អាលេរាលេបតិ។ លេតត ចុត្តំ “អាវសក៌ ធាត៌ បដិឌាតាតី”តិ។

សីហតាឌ៌តឆតីតិ “លេសដ្ឋតាឌ៌ អកឹពតាឌ៌ តឆតី”តិ ចុលេត្តាចាឃយលេត្វា។ អឆ ចា សីហតាឆសឌិសំ តាឌ៌ តឆតិ។ អឃយលេត្វា លត្ថចក្កសំឃុលេត្ត អាកលេតត សីហតាឆស្សលេត្តត (សំ។ តិ។ ៦។លិបំ) ឌីលេបតលេព្ពា។ ឃឆា ចា សីលេហា យិករាឌា បរិស្សយាត៌ សហតលេតា, លេកាលាយហិ សយត្តចារណាឌីត៌ ហតតលេតា ច “សីលេហា”តិ ចុច្ចតិ, ឲចំ ពឆាកលេតា យុតិរាឌា លេលិកឆយ្យាត៌ សហតលេតា, បរេយ្យចាឌាត៌ ហតតលេតា ច “សីលេហា”តិ ចុច្ចតិ។ ឲចំ ចុត្តស្ស សីហស្ស តាឌ៌ តឆតិ។ ពត្ត ឃឆា យិកសីលេហា សីហពលេលត សយត្តាកលេតា សព្ពត្ត ចិសារលេឌា ចិកពលេលិយហំលេសា សីហតាឌ៌ តឆតិ, ឲចំ ពឆាកពសីលេហា ឌសពឆាកពពលេលត សយត្តាកលេតា អដ្ឋស្ស បរិសាស្ស ចិសារលេឌា ចិកពលេលិយហំលេសា “ត្តតិ ទ្សប”ត្តិអាឌិតា (សំ។ តិ។ ៦។លិបំ; អ។ តិ។ បំ។៦) តលេយត តាតាចិឆលេឌសតាចិលិសសយ្យត្តិ សីហតាឌ៌ តឆតិ។ លេតត ចុត្តំ “បរិសាស្ស សីហតាឌ៌ តឆតី”តិ។

បតំញ្ញអកិសព្ពទិត្វាតិ ពាពុយិច្ឆិត៌ អត្ថំ អត្តលេតា ពាពលាពលិត្សុប៌ អកិសព្ពទិត្វា។ ពព្ពលាលេព្ពាចាតិ បុច្ឆិតព្ពលាលេឃច ធាត្យុប្បត្តិកបដិកាលេតត ចិស្សលេជ្ជតិ។ អព្ញាសឃាត្សុប៌, អត្តឆយ្យាត្សុបញ្ញ ចិស្សជ្ជតលេតា ចិត្តំ បរិលេតាលេសតិលេឃច។ អស្សាតិ សយលាស្ស លេកាពយស្ស។ លេសាពព្ពា យព្ញាត្តីតិ អដ្ឋព្ពលាចខ្ជីលេតត តចលេយត លលេលាត លត្តយាតត្វា “ឃំ លេតា សត្វា សាវសតិ, ត៌ យឃំ លេសាស្សាយា”តិ អាឌរកាចឌាពា យហលេត្តតេច ឧស្សារេហត លេសាពព្ពា សយ្យដិច្ឆិតព្ពា យព្ញាតិ។ កល្លចិត្តា យុក្សចិត្តាតិ បសាឌាកិចុឌ្ឍិយា ចិកពុបក្កិលេសតាឃ កល្លចិត្តា យុក្សចិត្តា លេហាត្តិ។ យុឌ្ធប្យសត្តាតិ ពុច្ឆប្យសត្តា តិទត្វកប្យសត្តា។ បសត្តាកាលេរា តាយ បសលេត្តហិ កាពព្ពាសក្កាលេរា, លេសា ក្សចិលេឆា ឆយ្យាយិសប្ចាឌាចលេសត, ពត្វ អាយិសប្ចឌ៌ ឌលេស្សលេត្តា “បលិពាតី”តិអាឌិយាហ។ ឆយ្យប្ចឌា បត បិញ្ញត្តឃលេយច “ពឆត្តាឃ បដិបជ្ជតី”តិ ត្តយិតា ឌស្សិតា។ ពឆាកាចាឃាតិ ឃឆាកាចាឃ ឃស្ស ចដ្ឋក្សព្ពតិស្សរណាស្ស អត្វាឃ ឆលេយ្យា លេឌសិលេតា, ពឆាកាចាឃ។ ពលេឌចត្វំ ឌលេស្សត៌ “ឆយ្យាត្សឆយ្យបដិបត្តិប្បរណាត្វាឃា”តិ ចុត្តំ។ ឆយ្យាត្សឆយ្យបដិបត្តិ ហិ ចដ្ឋក្សព្ពតិស្សរណាបរិលេឃាសាតា, សា ច ឆយ្យាត្សឆយ្យបដិបត្តិ ឃាឃ អត្សប្បត្តិឃា បដិបជ្ជិតព្ពា, បដិបជ្ជត្តាតព្ញ សតិ អព្ញត្តិកព្ពសយចាលេឃ ឲកំសិកា ពស្សា បិទិប្សទីតិ ត៌ អត្សប្បត្តិ ឌលេស្សលេត្តា “លេកចិ សរលេលាស្ស”តិអាឌិយាហ។ ឃឆា ប្សលេទត្តា ប្សលេទត្វំ សលេក្កាតិ តាយ, ពឆា ប្សរលំ ឌលេស្សត្វំ “សព្ពាកាលេទត បត ប្សលេទត្តី”តិ ចុត្តំ។

ត្ថយស្មិំ បរេតាកាសេតិ “បដិបត្តា ច អារាធេន្តី”តិ និហតាឌកិច្ចបរិបុរិដ្ឋបរេត បិញ្ញត្តបរេឌសេ៉ សេយាឆារេតពត្តាតិ សក្កលឃិតត្តា៉ ឲកត្ថិ...រេប... បស្សាឃីតិ កកចរេតា ឲរេកា និហតារេឌា អសាឆារេណា អរេន្តាហិ អប្បដិចត្តិរេឃា រេសដ្ឋតារេឌា អគិតតារេឌាតិ កត្វា៉ ឲស តរេឃា រេសរេសុបិ៉ អបរិ តបស្សិត្តិ អធិការេរា៉ បុរិយាត៌ ឌសត្ថត្តិ “ឲកត្ថិ តបស្សិ តិររេឃ តិត្តាត្តុំ បស្សាឃី”តិ ចុត្តនិហតាឌរេតា បដ្ឋាឃ ឃាច “ចិយុត្តិឃា យឃ្យិាសជិរេសា តត្តិ”តិ ចុត្តនិហតាឌា បុរិយកាត៌ ឌសត្ថ និហតាឌាត៌, តិគ្គ្ទារេលា រេចត៌ សាយិចចត៌ រេពតាហ “ឲរេកកស្សា”តិ៉ “បរិសាឃុ ច តឌតី”តិ អាឌរេឃា “បដិបត្តា ច យំ អារាធេន្តី”តិ បរិរេឃាសាតា ឌស ឌស និហតាឌា បរិចារា៉ “ឲកត្ថិ តបស្សិ តិររេឃ តិត្តាត្តុំ បស្សាឃី”តិ ហិ និហតាឌិ តឌរេត្តា កកចា បរិសាឃុ តឌតិ ចិសារេឌា ហុត្វា តឌតិ, តត្វ ច បត់ញ្ញាបុឆ្នត្តិ, បត់ញ្ញា ចិស្សរេជ្ជតិ, ចិស្សជ្ជរេតត បរស្ស ចិត្តំ អារាធេតិ, សុត្វា រេសាតព្ពំ យញ្ញាតិ, សុត្វា ច កកចរេតា បសិឌត្តិ, បសត្តា ច បសត្តាការំ ករេរាត្តិ, ឃំ បដិបត្តិំ រេឌរេសតិ, តធត្វាឃ បដិបជ្ជត្តិ, បដិបត្តា ច យំ អារាធេន្តីតិ ឲចំ បរិចាររេត្វា អត្វរេឃាជតា សម្ពុចតិ៉ អឃរេបច តរេឃា រេសរេសុបិ តចស្ស៉

“ឲច”ត្តិអាជិតា ឃឆាចុត្តាត៌ និហតាឌាត៌ សក្កលឃិត្វា ឌស្សត៌ រេត ឌសាតិ “បរិសាឃុ ច តឌតី”តិ អាឌរេឃា ឌស និហតាឌា៉ បុរិយាត៌ ឌសត្ថត្តិ ឃឆាចុត្តាត៌ ម្ពុលក្ខតាត៌ បុរិយកាត៌ ឌសនិហតាឌាត៌ បរិចារចរេសតាតិ ម្ពុលិ កត្វា បរេច្ចកំ បរិចារចរេសត រេឃាឌិឃយាតា សត៌ និហតាឌា៉ បុរិយា ច ឌសាតិ ម្ពុលម្ពុលិរេឃា កត្វា បរិចារចរេសត អរេឃាឌិឃយាតា បុរិយកា ច ឌសាតិ ឲចំ ឌសាឌិកំ និហតាឌសត៌ រេហាតិ៉ អត្តាញ្ញ៌ បត សុរេត្តតិ យត្តិយាកយច្ឆ្វញ្ញអនិហតាឌសុត្តាជិយ្យ(យ៉ តិ៉ ១៉១៥១) រេពតាតិ សញ្ញាយហរេត្តត៉ យហានិហតាឌត្វា ត្ថាឌិ សុត្តំ “យហានិហតាឌ”ត្តិ ចុច្ចតិ, ត បត យត្តិយតិការេឃ យហានិហតាឌសុត្តយិច ច្ឆ្វញ្ញអនិហតាឌសុត្តយុបិឌាឃាតិ អធិប្បារេឃា៉

តិត្តិឃបរិចារកឆាចណ្ណតា

៣០៖៉បដិរេសរេឆត្វាតិ តឆា កាចាកាចឌស្សរេតត បដិក្កិបិត្វា៉ ឃំ កកចា បិចិកចរេក្ក ជ្ជុស្តុរិកសុរេត្ត (ជី៉ តិ៉ ១៉១៥) “ត្ថាឆ តិរេព្រកាឆ តបស្សី”តិអាជិតា ជ្ជបក្កិរេលសចិកាក់, បិរិសុត្តិចិកាកត្ថា ឌរេស្សរេត្តា សបរិសស្ស តិរេព្រកាឆបរិត្តាជកស្ស បុររេតា និហតាឌិ តឌតិ, ត៌ ឌរេស្សត៌ “ត្ថាឌាតិ”តិអាជិ ចុត្តំ៉ តជិតបុត្តាត្តិ ជ្ជុស្តុរិកសុរេត្ត អាកតតរេឃត បុរេត្ត តិរេព្រកាឆបរិត្តាជកស្ស តជិត៌ ៉ តប(ពាហុចារីតិ ជ្ជត្តយតបចារី, តរេបត ចា ចីរិរេឃត (ពាហុចារី៉ ត្ថាឌត្តិ “រាជករេហ...រេប... បត់ញ្ញាអបុច្ឆី”តិ បិញ្ញត្តឃំ អាកតចចត៌ អាចរិរេឃត (ជី៉ តិ៉ ជី៉ ១៉៣០១) បត ឃឆាចុត្តំ អដ្ឋកឆាចចតរេយច បច្ចាយដ្ឋំ៉ ឲត្វ ច កាយំ ឃឌា តិរេព្រារេឆា បញ្ញាបុច្ឆី, កកចា ចស្ស ចិស្សរេជ្ជសិ, ត តឌា កកចា កិញ្ញារួរេដ បត្តរេត ចិហរេតិ, រាជកហសឃីរេបរេឃច ជ្ជុស្តុរិកាឃ រេឌចិឃា ជ្ឈារេត ចិហរេតិ តរេត្វច តឆា បុច្ឆិតត្វា, ចិស្សជ្ជិតត្វា ច, តឆាបិ កិញ្ញារួរេដ បត្តរេត កកចរេតា ចិហាររេរា ត តាច ចិច្ឆិរេត្តា, តស្មា បិញ្ញត្តឃំ “ត(ត យ”ត្តិអាជិចចត៌, អដ្ឋកឆាឃច្ចា “ត(ត រាជករេហ កិញ្ញារួរេដ បត្តរេត ចិហរត្តំ យ”ត្តិអាជិចចត៌ ចុត្តត្តិ ត្ថាយយតុយ្យិ “ឃំ ត៌ កកចា”តិអាជិតា ចិត្តារេបតីតិ ឌដ្ឋត្តា៉ “កិញ្ញារួរេដ បត្តរេត”តិ ត្ថាឌិ តត្វ កតចិហារំ សត្តាឃ ចុត្តត្តិ ឌរេស្សតិ “កិញ្ញារួរេដ យហាចិហាររេរ”តិ ត្ថាយិតា៉ ជ្ជុស្តុរិកាឃាតិ តត្ថាយិកាឃ៉ ជ្ឈារេតតិ តត្វ កតបរិត្តាជការាយំ សត្តាឃ ចឌតិ៉ តិរេព្រារេឆា តាយ លត្ថបរិត្តាជរេកា៉ សត្តារេតា តាយ បរ័ច្ចាបិរសករសតបរិចាររេរា អតាកាយិជ្ជបិរសរេកា៉ កឆារសល្លាបត្តិ “ឃរេណ្ណកហបតិ ឌារេតឈ្យាសិ, រេកត សយរេណា រេកាតរេយា សត្តិ សល្លបតី”តិអាជិតា (ជី៉ តិ៉ ១៉១៥១)

សល្លាបកថំ៍ បវត្តិ អតិសយត្ថេ តិបរិតោ៍ ចិយាតិ បសប្ភោកាយត្វេ យថា តំ "អតិចិយា"តិ៍ អត្ថវាលត្តិ បញ្ញាចក្ខុតា អត្ថិ ចាលនេតិ៍ នយោគេតិ តនេយ, ទក្ខតិស្សគ្គបិនេយតិ អនេត្វ៍

៣០៥៍ អនន្តាតិ ភកចតា៍ ពន្ធុកេតិ មហាចក្កេ បញ្ញត្តពន្ធុកេ (មហាច៍ ៥៩) ឃំ បរិចាសំ បរិចសតីតិ នយោជតា៍ "បុគ្គោ អញ្ញាតិតិ្វនយា ក្ខុនតាតិ អញ្ញាតិតិ្វយបុគ្គោ"តិ (សារត្ថ៍ ដី៍ ៥៩) អាចរិយសារិបុត្តត្ថេរេន វុត្តំ៍ បធមំ បញ្ញត្តិ កនេហត្វាច បរិចសតីតិ អាហ "សាយលោកម្បិយំ ជិនេតា"តិ៍ តត្តិ ក្ខិហិ អាកាសេហិ វុត្តំ បរិចាសំ៍ បញ្ញត្តិ "អាកត្តតិ បញ្ញត្តិ, អាកត្តតិ ឃុបសម្បទ"ត្តិ ឯត្ថ វុត្តំ បញ្ញត្តកហលំ៍ "ឃុត្តរិជិនេត្តតិនេត្តំ សហសេឃ្យំ កសេយ្យា"តិ (បាចិ៍ ៥១) ឯត្ថ ជិនេត្តកហលំ ចិយ ចចតសិលិដ្ឋតាចសេតេច វុត្តំ៍ យស្មា បត សាយលោកម្បិយំ ជិនេតនេច បរិចសិតត្តំ, ត កិហិក្ខុនេត, តស្មា អបរិចសិត្វាសេយច បញ្ញត្តិ លភតិ៍ ត កាយប្បនេចសតាជីតីតិ ឯត្ថ អាជិសន្ធេត តចេសិយាចិឆចាធុល្លក្កុយាទិកបណ្ណកកិក្ខុតិកោចនេតា, សព្រាហ្មចារីតំ កាំ កសោនយស្ស ទក្ខាតលសាជិតា, ឃុនេដ្ឋសបរិបុច្ឆាជីស្ស តិត្តាចត្ថតា, យស្ស តិត្វាយតតនេតា ត្តធាកនេតា, តស្ស អចណ្ណកលានេត អត្តយតតា, ពុទ្ធាជីតំ អចណ្ណកលានេត អតត្តយតតា, យស្ស តិត្វាយតតនេតា ត្តធាកនេតា, តស្ស ចណ្ណកលានេត អតត្តយតតា, ពុទ្ធាជីតំ ចណ្ណកលានេត អត្តយតតាតិ ត្តនេយំ សត្តចត្តាតំ សក្កនេហា នេចជិតនេត្តា៍ ឃុនេនត្តត បរិចសិតត្តត្តិ យគា បរិចសតិ, តគា ឃុនយាតេត បរិចសិតត្តំ៍ អដ្ឋចត្តឃុនេលាតាតិ យថាវុត្តាតំ អដ្ឋត្តំ ចត្តាតំ ឃុនេលាត៍ ឯត្វាតិ បរិចានេស, ឃុបសម្បទាយ ចា៍ ឈសិត្វា នកានេដ្ឋត្វាតិ អញ្ញាសយចីយំសតចនេសត ស្វចណ្ណំ ចិយ ឈសិត្វា នកានេដ្ឋត្វា៍ បញ្ញត្តាយាតិ តិជស្សតយត្តំ៍ ឃុបសម្បទាបិ ហិ នេតត សក្កយ្យតិ៍

"កលាយនេត្តតិសីជិត្វាតិ ឃុបសម្បទាកយ្យស្ស កលាប្បនេហាតកាតំ កិក្ខុតំ យនេត្តសច្ឆនេត្វនេរា ចិយ តស្ស អត្តក្កហត្ថំ តិសីជិត្វា"តិ (ដី៍ តិ៍ ជី៍ ១៍ ៣០៥) អាចរិនេយត វុត្តំ, ត្តគាតិ បត ពាហុស្សុបិ នេបិត្វកោស្ស "តំ តិសីជានេបត្វា"តិ កាទិតចនេសត បាិនេធា ជិស្សតិ៍ អចិនេយ្យបសម្បទត្តស្ស អស្សាតិ អចិន្នុបសម្បទនេត្តា, អត្តយត្តំ បត ជនេស្សតំ "ឃុបសម្បទនេត្តា ហុត្វា តចិនេរយេចា"តិ អាហ៍ កាយចិត្តចិនេចកាច ត្តធាជិនេប្បតា ឃុបជិចិនេចកត្វំ បជិបជ្ជតាជិកាសេត្វាតិ វុត្តំ "កានេយត នេចច ចិនេត្តត ចា"តិ៍ ចុបកដ្ឋោតិ ចិចិនេត្តា៍ តាជិសស្ស សីលចិនេសាធនេត អប្បយានេធា អចុត្តសិនេទ្ធាតិ កយ្យដ្ឋានេត អប្បយាជនេយច ជនេស្សតិ៍ នេបសិតចិនេត្តាតិ តិត្តាតំ បតិ នេបសិតចិនេត្តា, តត្តិនេត្តា តនេប្បានេលា តប្បត្តានេរាតិ វុត្តំ នេហាតិ, ឯចំក្ខុនេតា ច តធា អតនេបត្តតាយ ចិស្សត្តិតកានេយា តាយាតិ អធិប្បាយយាចិកាតំ "ចិស្សដ្ឋអត្តកានេចា"តិ វុត្តំ៍ អត្តាតិ នេចត្វ ចិត្តំ វុច្ចតិ ឃុបកាយស្ស អចិសយត្តា៍ យស្សាតិ អរហត្តផលស្ស៍ ជាតិកុលបុត្តាបិ អាចារសម្បត្តា ឯច អរហត្តាជិកាយាយ បញ្ញត្តានេបត្តា នេហាត្តីតិ នេតបិ ជាតិកុលបុត្តា នេតនេហច អាចារកុលបុត្តហិ ឯកសក្កនេហ កនេរានេត្តា "អាចារកុលបុត្តា"តិ អាហ៍ ត្តយិតា ហិ អាចារសម្បត្តា ជាតិកុលបុត្តាបិ សក្កហិតា នេហាត្តិ៍ អាចារសម្បត្តាតនេយចាជិនេប្បតកានេចា ច "សម្មទេវា"តិ សទ្ធត្តនេនេត ចិញ្ញាយតិ៍ "ជាតិនេណ្ណាយិព្រាតិយា"តិអាជិតា តនេយត ហិ សំនេចកបុត្តកំ យថាវុសិដ្ឋំ បញ្ញត្តិ សត្តាយ "សម្មទេវា"តិ វុត្តំ៍ នេតតាហ "នេហតុតាច កានេលាតេចា"តិ៍ តត្ថ នេហតុតាតិ តនេយត ឃុបិនេយត៍ កានេលាតេចាតិ តត្តិចនេលាចចតំ ៍ តត្តិ អរហត្តផលំ៍ តនេជច ហិ "អត្តត្តតំ ព្រហ្មចរិយបរិនេយាសាត"ត្តិ ចត្តយនេហតិ អនេត្តាសំ តធា អភាចនេតា៍ "សំតំសទ្ធា តិច្ចសត្តា"តិ សទ្ធតនេយតបិ តទត្វំ ជនេស្សតិ "តស្ស ហិ"តិអាជិតា៍ "យស្សត្វាយ...នេប... បញ្ញត្តិ"តិ បុគ្គោ វុត្តស្ស តស្ស អរហត្តផលស្ស អត្វាយ កុលបុត្តា បញ្ញត្តិ, តស្មា អរហត្តផលបិធាជិនេប្បតត្តិ ចិញ្ញាយតីតិ អធិប្បានេយា៍ តត្វិ បនេរា ជនេតា តធា សន្និកានេលា បច្ចនេយា យស្សាតិ អបនេប្បច្ចនេយា, តំ៍ ឃុប-

សន្ធោ ចិយ សំ-សន្ធោបិ ឆាត្យសន្ធាត្យចត្តកោតិ ច្យុត្តំ “បាឋុលិត្វា”តិ, បត្វា អផិកត្តាតិ អនេត្វាៈ ក្លប-សន្ធោ ចា ឆាត្យសន្ធាត្យចត្តកោ, សំ-សន្ធោ បត ឆាត្យចិនេសសកោតិ អាហ “សព្យានេត្វា”តិ, អនេសក្លា ឃិលសយាឆិបញ្ញានេឃា តិប្បានេត្វា, បរិបុនេត្វាចាតិ អនេត្វាៈ

តិក្ខានេបត្យត្តិ តិកាយតចនេសត បរិនេឃាសានេបត្យំៈ “ព្រាហុចរិឃបរិនេឃាសាតំ...នេប... ចិហាឃិ”តិ ផ្លុយិតា ៧ច ហិ អនហត្តតិក្សនេដត នេឆសតា បរិនេឃាសាបិតា, តំ បត តិកានេយត្យំ “អញ្ញាតនេរា...នេប... អនេហាឃិ”តិ ឆយុសក្កាហនេកហិ ច្យុត្តំៈ ៧កនេតាច ផ្លុឆ អញ្ញាតនេរា, ត បត តាយនេកាត្តាឌឹហិ អបិកដនេតាៈ អនហត្តាតត្តិ ក្លញ្ញាហនេត នេចតំ សាយិចចតំៈ តឆា ក្លញ្ញាហិតត្តា ច នេតសយត្តត្តនេរាតិ អនេត្វា អាបនេត្តាតិ អផិប្បាឃំ ឆនេស្សនេត្តា “កកចនេតា”តិអាឌិយាហៈ នេកចិ បត ៧ចំ ចឆត្តិ – អនហត្តាតត្តិ នេចតំ សប្ពនេត្តនេឃច សាយិចចតំ, អនេតា នេចត្វ សហ បាឋនេសនេសត អផិប្បាឃយត្វំ ឆនេស្សត្យំ “កកចនេតា”តិអាឌិ ច្យុត្តត្តិៈ ឃំ បនេតត្វ អត្វនេតា ត ចិកត្តំ, តំ ស្យុចិនេញ្ញាឃ្យនេយចៈ

ផ្លុតិ ស្យុយក្កលចិលិសិតិឃា ឌឹឈតិកាឃក្ខកចាឃ បនេយស្យុត្យុយកយ្ហឹនេត្យនេត្យនេចាឆត្វបរិឌឹបតាឃ ស្យុចិយលចិបុលបញ្ញានេចឃ្យុត្តិឃឆតតាឃ សាត្យចិលិសិតិឃា តាយ លឹតត្វប្បកាសតិឃា យហាឃឹហតាឆស្យុត្តចណ្ណតាឃ លឹតត្វបកាសតាៈ

យហាឃឹហតាឆស្យុត្តចណ្ណតា តិក្ខិតាៈ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

## ៩. ពោដ្ឋបាទសុត្តវណ្ណនា

### ពោដ្ឋបាទបរិព្វាជកវត្ថុវណ្ណនា

៤០៦. ឯវំ មហាសីហនាទសុត្តំ សំវណ្ណេត្វា ឥទានិ ពោដ្ឋបាទសុត្តំ សំវណ្ណេន្តោ យថានុបុព្ពំ សំវណ្ណនោកាសស្ស បត្តភាវំ វិភាវេតុំ, មហាសីហនាទសុត្តស្សានន្តរំ សង្គីតស្ស សុត្តស្ស ពោដ្ឋបាទសុត្តភាវំ វា បកាសេតុំ “ឯវំ មេ សុតំ…បេ… សាវត្ថិយន្តិ ពោដ្ឋបាទសុត្ត”ន្តិ អាហ. “សាវត្ថិយ”ន្តិ ឯតំ សមីបត្ថេ ភុម្មន្តិ ទស្សេតុំ “សាវត្ថិំ ឧបនិស្សាយា”តិ វុត្តំ, ចីវរាទិបច្ចយបដិពទ្ធតាយ ឧបនិស្សយំ កត្វាតិ អត្ថោ. ជេតេន នាម រាជកុមារេន, តេន រោបិតត្តា សំវឌ្ឍិតត្តា បរិបាលិតត្តា ជេតស្ស វនំ ឧបវនន្តិ អត្ថមាហ “ជេតស្ស កុមារស្ស វនេ”តិ. សុទត្តេន នាម គហបតិនា អនាថានំ បិណ្ឌស្ស ទាយកត្តា អនាថបិណ្ឌិកោ. តេន ជេតស្ស ហត្ថតោ អដ្ឋារសហិរញ្ញកោដិសន្ថរណេន តំ កិណិត្វា អដ្ឋារសហិរញ្ញកោដីហេវ សេនាសនំ ការាបេត្វា អដ្ឋារសហិរញ្ញកោដីហេវ វិហារមហំ និដ្ឋាបេត្វា ឯវំ ចតុបញ្ញាសហិរញ្ញកោដិបរិច្ចាគេន សោ អារាមោ ពុទ្ធប្បមុខស្ស ភិក្ខុសង្ឃស្ស និយ្យាតិតោ. តេនាហ “អនាថបិណ្ឌិកេន គហបតិនា អារាមោ ការិតោ”តិ. បុប្ផផលបល្លវាទិកុលសម្បត្តិយា, បាណិនោ និវាសផាសុតាទិនា វា វិសេសេន បត្ថិតា តតោ តតោ អាគម្ម រមន្តិ អនុក្កណ្ឋិតា ហុត្វា និវសន្តិ ឯត្ថាតិ អារាមោ. អថ វា យថាវុត្តកុលសម្បត្តិយា តត្ថ តត្ថ គតេបិ អត្តនោ អព្ភន្តរេ អានេត្វា រមេតីតិ អារាមោ.

ផោដោ យស្ស បាទេសុ ជាតោតិ ពោដ្ឋបាទោ. ផោដោ ពោដ្ឋោតិ ហិ បរិយាយោ. បរិព្វាជកោ ទុវិធោ ឆន្នបរិព្វាជកោ, អច្ឆន្នបរិព្វាជកោ ច. តត្ថ អច្ឆន្នបរិព្វាជកោបិ អចេលកោ អាជីវកោតិ ទុវិធោ. តេសុ អចេលកោ សព្វេន សព្វំ នគ្គោ, អាជីវកោ បន ឧបរិ ឯកមេវ វត្ថំ ឧបកច្ឆកន្តរេ បវេសេត្វា បរិហរតិ, ហេដ្ឋា នគ្គោ. អយំ បន ទុវិធោបិ ន ហោតីតិ វុត្តំ “ឆន្នបរិព្វាជកោ”តិ, វត្ថច្ឆាយាឆាទនបព្វជ្ជូបគតត្តា ឆន្នបរិព្វាជកសង្ខ្យំគតោតិ អត្ថោ. ព្រាហ្មណមហាសាលោតិ មហាវិភវតាយ មហាសារតំ បត្តោ ព្រាហ្មណោ. គណាចរិយោតិ សាបេក្ខតាយ សមាសោ. សមយន្តិ សាមញ្ញនិទ្ទេសោ, ឯកសេសនិទ្ទេសោ វា, តំ តំ សមយន្តិ អត្ថោ. បវទន្តីតិ បការតោ វទន្តិ, អត្តនា អត្តនា ឧគ្គហិតនិយាមេន យថា តថា សមយំ វទន្តីតិ អត្ថោ. តារុក្ខោតិ តស្ស នាមំ. បភុតិ សទ្ទេន តោទេយ្យជាណុស្សោណិសោណទណ្ឌកូដទន្តាទិកេ សង្គណ្ហាតិ, អាទិសទ្ទេន បន ឆន្នបរិព្វាជកាទិកេ. តិន្ទុកា នាម កាឡក្ខន្ធរុក្ខា. ចីរន្តិ បន្តិ. តិន្ទុកា ចីរំ ឯត្ថ អត្ថីតិ តិន្ទុកាចីរោ. តថា ឯកា សាលា ឯត្ថាតិ ឯកសាលកោ. ភូតបុព្វគតិយា តមត្ថំ វិត្ថារតោ ទស្សេន្តោ “យស្មា”តិអាទិមាហ. ឥតិ កត្វាតិ ឥមិនា ការណេន. “តស្មិ”ន្តិអាទិនា យថាបាឋំ វិភត្យត្ថទស្សនំ.

អនេកាការានវសេសញេយ្យត្ថវិភាគតោ, អបរាបរុប្បត្តិតោ ច អភវតោ ញាណំ លោកេ បត្ថដមិវ ហោតីតិ វុត្តំ “សព្វញ្ញុតញ្ញាណំ បត្ថរិត្វា”តិ, យតោ តស្ស ញាណជាលតា វុច្ចតិ. វេនេយ្យានំ តទន្តោគធការតោ ហេដ្ឋា វុត្តោ. វេនេយ្យសត្តបរិគ្គហណត្ថំ សមន្នាហារេ គតោ បឋមំ តេសំ វេនេយ្យភាវេន ឧបដ្ឋានំ ហោតិ, អថ សរណាគមនាទិវសេន កិច្ចនិប្ផត្តិ វីមំសីយតីតិ អាហ “កិន្នុ

ᨴᩮᩣ ᨠᨳᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩏᨷᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ. ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ. ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ. ᩈᨻ᩠ᨻᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨠᩣᩁᩮᩣᩃᩮᩣᨶ ᩈᩴᩈᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣ ᨲᩮ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ, ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ, ᨲᨳᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩈᩴᩈᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ. ᨣᨲᩥᨷᩣᩉᨶ᩠ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨠᩣᨲᩥ ᨧᩦᩉᩦᩉᨶ᩠ᨴᩮᨿ᩠ᨿᨠᩣ. ᨸᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᨿᩮᩅ ᩉᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨿᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨲᩥ. ᩈᩁᨽᩴ ᨣᨾᩥᩔᨲᩦᨲᩥ “ᩈᩁᨽ”ᨾᩥᨲᩥ ᨣᨾᩥᩔᨲᩥ. “ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩈᩣᩁᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩈᩣᩁᩥᨶᩮᩣ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨯᩦ. ᨶᩥ. ᨭᩦ. ᪁.᪃᪀᪉) ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᨷᨶ “ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩈᩣᩁᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ” ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᨸᩣᩊᩥ ᨴᩥᩔᨲᩥ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᨲ᩠ᨳᩣᨧᩁᩥᨿᩔ ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ.

ᩈᩩᩁᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩩᨷᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩥ ᩁᨭᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷ ᩁᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩁᨧᩣᩈᩴ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᨶᩮᩈᩮᨶ ᨶᩥᨧᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨿᩩᨠ᩠ᨡᩁᨷᨭ᩠ᨮᩴ ᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ ᨸᨴᩴ ᨷᩁᩥᨣᨷ᩠ᨷᨶᩴ “ᨲᩣᨶᩥ ᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩮ, ᨲᩴ ᨧᩥᨿᩣ”ᨲᩥ. ᨿᩮᨽᨶᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨳᩥ ᩁᨲ᩠ᨲᨿᩮᨽᨶᨱ᩠ᨱᩴ, ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨷᨠᩣᩁᨲ᩠ᨳᩮᩣᨭᨿᩮᨽᩈᩘ᩠ᨣᩣᩈᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨷᨵᩮᨿᨶ ᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨱ᩠ᨯᩣᨶᩈᨿ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩥ ᨵᩮᩔᨲᩥ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᩅᨱ᩠ᨱᩈᨿ᩠ᨿᨲ᩠ᨲᩥ. ᩌᨠᩴᩈᨶᩁᨠᨲ᩠ᨳᩥ ᨧᩣᨿᩴᩈᨶᩁᨷ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩴ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨷᩣᨲᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᩘ᩠ᨣᩦᩈᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩌᨠᩴᩈᨲ᩠ᨳᩥ ᨧ ᨧᩣᨿᩴᩈᩴ ᨷᩥᨲᩩᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨲᩮᩔᨲᩥ ᩋᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ. ᨿᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᨧᩣᨿᩴᩈᩴ ᨷᩥᨲᩩᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨡᩦᨶᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨶᨾᩔᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩮᨶᩥᨲᩮᩣᨲᩥ”ᨲᩥ

[ᩈᩩ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᨶᩥᨣᩕᩮᩣᨵᨠᨷ᩠ᨷᩈᩩᨲ᩠ᨲ (ᩅᩘ᩠ᨣᩦᩈᩈᩩᨲ᩠ᨲ) ᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ] ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩥ “ᩅᩩᨠᩴᩈᩴ ᨡᩦᨶᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ ᨶᨶᩴ. ᨿᨲᩮᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨶᩔ ᨷᩥᨲᩩᨷᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨲᩔ ᩋᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨶᨾᩔ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᩮᨶᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ. ᨷᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨠᩴ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᨠᩣᩁᩮᩃ ᨷᩥᨶᩮᨠ᩠ᨠᩥ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᨱ᩠ᨱᩥ ᨧᩣ ᩋᨽᩥᨶᨧᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᨾᩮᨿᨲᩘ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᨲᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᨷᩩᩁᩥᨾᩁᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᨧᩥᨠᨷ᩠ᨸᩥ ᨣᩮᨶᩥ ᨶ ᨻᩣᨵᨲᩥ. ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶᩮᩅ ᩏᨴᩣᨶᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨷᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨽᩥᨶᩅᩮ, ᨷᨱ᩠ᨱᩥᩴ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩣᨿ ᨷᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨳᩥ ᨣᩮᨶᩥ, ᨲᩴ ᨶ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨶ ᩉᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨠᨣᨶᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨭᩥᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩣ”ᨲᩥ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨷᩥ ᨲᩮᨶ ᨷᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᨧᩥᨠᨷ᩠ᨷᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ. ᩋᨽᩥᨶᩅᨲᩣᨿ “ᨷᨱ᩠ᨱ”ᨲ᩠ᨳᩥ ᨧ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᩣᨶᩥᨲᩣ ᨲᨳᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩮᩣᨧᩣᩉᩣᩁᩮᨶ, ᩋᨶᨬ᩠ᨬᨷᩁᩥᨽᩮᩣᨣᨲᩣᨿ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨳᩣ ᨧᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩩ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᨲᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᩴ “ᨷᨱ᩠ᨱ”ᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩮᩅ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ. ᩈᩮᩃᨾᨿᨷᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩥ ᨾᩩᨣ᩠ᨣᩅᨱ᩠ᨱᩈᩥᩃᩣᨾᨿᩴ ᨧᨲᩩᨾᩉᩣᩁᩣᨩᨴᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨷᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᨾᨿᩮᨶ ᩉᩥ ᨠᨣᨶᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᨷᩁᩥᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨸᩣᩈᩣᨴᩥᨠᩣᨿᩴᨷᩥ (ᩋ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪂.᪂.᪂᪆) ᨲᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ.

᪃᪀᪆. ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩁᩩᨧᩥᨶᨾᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣᨿᨶᩮᨶ, ᨶ ᨷᨶᩁᩉᩥ ᩏᨷᩣᨿᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ. “ᩋᨲᩥᨷ᩠ᨷᨣᩮᩣᩅᩮᨧ ᨵᩣᩅ”ᨲᩥ ᨧ ᨷᨴᩴ ᨠᩣᩃᨣᨲᩴ ᨶ ᨲᩣᨧ ᨠᩥᨠ᩠ᨡᩣᨵᩁᨾᩮᩅᩃᩥ ᩈᨿᩮᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ. ᨠᨣᩣ ᩉᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨣᩣᩃᩔᨧ ᨧᩥᩉᩣᩁᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩣ “ᨧᩣᩈᨶᩣᨠᩣᨣᩦᨿᩣᨿ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨷᩮᨭ᩠ᨮᨷᩥᨴᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨠ᩠ᨡᩥᨿᩣᨿᩦ”ᨲᩥ. ᨷᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᩴ ᩋᨲᩥᨷ᩠ᨷᨣᩮᩣ ᨴᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲ “ᨷᨣᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᨴᩴ ᨣᨶ᩠ᨲᩣᨿᨶᨿᨲᩮᨶ ᨷ-ᨷᨴ᩠ᨵᩈᩮᨠ᩠ᨠᨲᩣ ᨷ-ᨣᩣᩁᨠ-ᨣᩣᩁᩣᨣᨿᨲᩮ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᨷ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨿᨶ ᨷᩥᨲᩣᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨵᨶᨲᩥ. ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨷᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᨧᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᨿᨲᩮᨶ ᨷᩥᨲᩣᨷᨵᩥᨧ ᨲᨷᩥᨲᩦᨠᩴ. ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ (ᨯᩦ. ᨶᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪂.᪁) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᨲᩥᨷ᩠ᨷᨣᩮᩣ ᨴᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲᩥᨧᩥᨿ ᨷᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥ. ᩋᨷᩥᨧ ᨷᨵᩥ ᨣᨶ᩠ᨳᩥ ᨧᩥᨶᩈᨠᩣᩁᩮᨶ ᨷᨧᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨷᨣᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᨶᩴ ᨷᨴᩥᨠᩣ ᨴᩥᩔᨲᩥ. ᩅᩩᨧᩥᨵᩮᩣ ᨴᩩᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨧᩥᨿ ᩉᩥ ᨷᨣᩮᩣᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾᨶᩥᨷᩥᨲᩣᨷᩈᨣ᩠ᨣᨶᨾᩮᨶ ᨲᩥᨧᩥᨵᩮᩣ. ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᨴᩴ “ᩋᨲᩥᨷ᩠ᨷᨣᩮᩣᨧᩮᨿᨶ ᨵᩣᩅ”ᨲᩥ ᨶᨶᩴ ᩏᨷᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ.

ᨾᩴᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩅᩩᩈ ᨶᩥᨷᩥᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᩈᩴᩈᨿᨷᩁᩥᨴᩦᨷᨶᨲᩮᩣ, ᨷᨴ ᨷᨶ ᩈᩴᩈᨿᨷᨲᩥᨷᩩᨧ᩠ᨨᨷᩁᩥᨴᩦᨷᨶᨲᩮᩣᨧ. ᨣᩣᩉᩣ “ᩈᩴᩈᨿᨷᩁᩥᨴᩦᨷᨶᨲᩮ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᩈᩴᩈᨿᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳᩥᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᨲ᩠ᨳᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ. ᩈᩴᩈᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨲᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩮᩣᨶᩥᨲ᩠ᨳᩩᩃ ᩅᩩᨴ ᨲᩔ ᩈᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ. ᨷᩁᩥᨧᩥᨲᨠ᩠ᨠᨷᨶ᩠ᨲᨠᩣᩁᨠᩣᨲᩥ ᩋᨽᩥᨷ᩠ᨷᩣᨲᩥᨠ᩠ᨡᩔ ᨷᩩᨶ᩠ᨲᨠᩣᩁᨠ ᨷᨧᨲ᩠ᨲᨷᩁᩥᨧᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣ. ᩅᩩᩈᩣᨲᩥ “ᨠᩁᩥᩔᩣᨿ, ᨶ ᨠᩁᩥᩔᩣᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᩅᩩᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨧᩣᩁᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱ ᩃᨠ᩠ᨡᨲᩥ

สพฺภจติ วิจารณวเสเนว ปจฺจตฺตโต, น ปน นิยมวเสน. เตนาหาติ เยเนว สพฺพญฺญุตญฺญาณํ ลพฺภติ, เตน กโรตา อุทยาหาติ
ญายเมว ปิฬนฺธํ ญายสฺส อตฺถสฺส สาธกํ กโรติ. อยํ อธิปฺปาโย อปโร นโย – ยตฺถาติ ปริกปฺเปน ติปิเตา.
“รูปสญฺเญยฺย”นฺติ กิริยาปเทน ยุชฺชยาโนเยว หิ อตฺโถ อเนน โชตียติ. ตสฺมา อยํ ยตฺถ ยทิ ปน รูปสญฺเญยฺยํ สาธุ จตาติ
โยเชตา. “ยทิ ปนา”ติ ญาณปิ เตน สยาตตฺถํ วุตฺตํ “ยทิ ปนาหนฺติ อตฺโถ”ติ.

๓๐๘. อสฺสาติ ปริกฺขารกปริสาย. รุกฺขายนจเสนาติ รุกฺขมูลวาย รุกฺขา รุกฺขา ปจฺจนจเสน. ทิสาสุ ปตฺวจเสนาติ
วิปุลภาเวน ภูมิปเทสาย สญฺทิสาสุ ปตฺวาณจเสน. อุตฺตํ จ ปิฬนฺธํ ยถา รุกฺขปิเนยา สุเร รุกฺขาเท, อุจํ วิปุลภาเวน
รูปทฺวปริ ปจฺเจตฺวาปิ รุกฺขาเทาเยจาติ ตทฺภยํ อุกฺขิปิตฺวา “รุกฺขาทีติยา”ติ วุตฺตํ, ปุน ตทฺภยเมว วิภาคํ กตฺวา
“รูปาสนฺตยหาสนฺตายา”ติ. อโต ปิฬนฺธนยาทฺวปเยว อตฺถํ วิจรตีติ ทสฺสิตํ. ญาตาติ ปริกฺขารกปริสาย รูปาสนฺตยหาสนฺตตากาเรน,
ตสฺส จ ปจฺจตฺตอาการํ ทสฺเสนฺโต “เตสญฺจา”ติอาทิมาห. ปาลิยํ ปนติ อภิธมฺมตฺถวิภาวนิยํ. กายสฺสาโท นาม กายวิญฺญาณสฺสาโท.
ภวสฺสาโท นาม กายวิภาวนิยเหตุ ภวสฺส อสฺสาโท.

ยุทฺธภูมิยํ ลเทฺธาปนยิจ ติปุกฏํ สนฺธาย วุตฺตํ “ลเทฺธาปนภูมิยา ชาตา”ติ. ลิกฺขสญฺญาเรปิ โส ปริหีโนติ อตฺโถ
ปาเลยฺยชาตเก (ชา. ๑.๓.๑๕๓) ชีเวตปตฺวา ปริสเทาเสาติ ปริสาย ปจฺจตฺตเทาเส.

๓๐๙. สญฺญเวตีติ สญฺญาณวเสน สมฺภูเทว วเปติ. สญฺญาปนโต ติวฺวาภภาวย อญฺญมญฺญมฺปิ อภาวสฺส วิภาวนวเสน
อาทาสวิภาวนํ, ยถาวุตฺตเทาสสฺส ติกฺขตตฺถํ โหตีติ อาห “วิภาวเสตี”ติอาทิ. ตตฺถ ปวิธํ. อปฺปวิตฺติ ติสฺสนฺติ
รูปาสนฺตยหาสนฺตากาจ. “อุโก ติสีวตี”ติอาทิ อตฺถาปตฺติวเสน วุตฺตํ ลิกฺขภาวจุตฺติ ปตฺวยานาติ ปตฺวยนเหตุ. ยาเนตฺถ หิ
ลภิเต, โหตุปิ ญาณนฺติ สทฺทิวา ญายาติ ทยตฺถํ วิตฺวาเรตุ “ปริกฺขารกา กิริยา”ติอาทิ อาวุธํ อปเรนฺติ อปเรนฺติ. ตปฺปตฺตีติ ปยาจํ
น อาปตฺติ, น อการํ กโรนฺตีติ วุตฺตํ โหติ.

๓๑๐. เนา อาคเต อาคนฺตฺวาติ อยฺยํ ภวติ อาคเต อาคนฺตฺวา ปีติ โหติ. “วิรสฺสํ เวา ภนฺเต ภวติ ญายํ ปริยาปยกามี”ติ จนฺทํ
ปุนฺนปิ ตตฺถ อาคตปุตฺตกา วุตฺตจนฺทวิจ โหตีติ เนาตํ สยฺหาเรปตฺวา ปริหเรนฺโต “กสฺมา อาหา”ติอาทิมาห. ปิยสยุชานาติ
ปิยาลิปิ. ตสฺมาติ ตถา ปิยสยุชานสฺส ปจฺจตฺตเตา. น เกวลํ อยเมว, อถ เขา อญฺญปิ ปญฺญตฺตา เยภุยฺเยน ภวโตา
อปจิติ กเรนฺตฺตาติ ตเรญฺญาสเมว ปาติโมกฺขุทฺเทส ตทตฺถํ สาเทยฺยํ “ภวตฺตญฺญ”ติอาทิ วุตฺตํ. ตตฺถ การณมาห “รูปาลิภาตยา”ติ,
ยหาสมุทาเยเตา ปทาย อสมฺมุขาวตฺตียาลิยาติ อตฺโถ. ตถา หิ เสาณทณฺฑสุตฺเต วุตฺตํ “สเยณา ลทฺธ เก เกาตเยา รูปาลิ
ปญฺญเตา อสมฺมุขาวตฺตียาลิ”ติ, (ที. สี. ๑.๓๐๓) เตน สาสเน อปฺปสนฺนาเยปิ ลิขาเรเจน ภวติ อปจิติ ทสฺเสติ. อุตฺตมฺปิ อตฺตเท
กา นาม กถาติ ยถาวุตฺตปริเจฺฉทปฺปตฺตเท กึชีสา นาม กถา. วิปฺปกตาติ อารทฺธา หุตฺวา อปริโยสิตา. “กา กถา วิปฺปกตา”ติ ปน
วทนฺโต อตฺตโน ตสฺสา ปริโยสาปนํ ปฏิชานาติ นาม. กา กถาติ จ อวิเสสสเวาทนา, ตสฺมา ยสฺสา ตสฺสา สพฺพสฺสาปิ กถาย

បរិយោសាបត៌ បដិញ្ញាតំ ហោតិ, តញ្ច បដិឌាគត៌ បរេគសញ្ញោតា អចិសំឃត្តិ អាហ “ឃាច...បេ... សញ្ញាញ្ញាបចារេណ បចារេរឞិ”តិ៑ ឲសាតិ បរិញ្ញាឌកបរិសាឃ កឆិតា រាឌកឆាឌិកា៑ គិស្សារាតិ គិរត្តកការេចត សារេរហិតា៑

អកិសញ្ញាគិរោធកឆាចល្លតា

១០០៑ “តិដ្ឋេតសា”តិ ឲតស្ស អាបត្តយត្តំ ឌេស្សេត្តា “សេច”តិអាឌិយាហ៑ ស្សុការេណត្តិ ស្សុត្ថុរំ អត្តាចហំ ហិតាចហំ ការេណ៑ ឃត្តាតិ អញ្ញាតរិស្សំ សាលិយំ៑ គាគាតិត្តសប្លាតាស្សុ លត្ថិស្សុ គិឃុត្តាតិ គាគាតិត្តិឃាលិឃសេត្ថគ៑ លិកសេត្ថត ចា ក-ការស្ស ឃ-ការំ កត្វា ឃឆា “អត្តិយោ”តិ៑ “អឃំ កិំ ចឌតិ អឃំ កិំ ចឌតី”តិ ក្យត្សហល់ កោលិហលយេត្ត អត្តិតិ កោត្សហលិ, សា ឲច សាលិ កោត្សហលសាលិតិ អាហ “កោត្សហលុប្បត្តិដ្ឋាគតោ”តិ៑ ស្តុបសក្កយត្តំ ឆាត្តត្តាត្សចត្តគតោ៑ សញ្ញាឞិសេតាឃំ គេសតា, តស្មា សញ្ញាសហកតា សព្ហោបិ ឆយ្មា កឃត្តិ, តត្ត បគ ចិត្តំ បឆាគត្តិ ចុត្តំ “ចិត្តគិរោធេ”តិ៑ បហាគចេសេត បគ អច្ចត្តគិរោធស្ស តេហិ អគឆិប្បេតត្តា, អចិសឃត្តា ច “លលិកគិរោធេ”តិ អាហ៑ កាយំ សោបិ តេឃំ អចិសយោច, អត្តេតា បគ គិរោធកឆា ចុច្ចយាគា តេត្តច តិដ្ឋតិ, តស្មា អត្តាបត្តិយត្តំ បតិ តឆា ចុត្តត្តិ ចេឌិតព្ពំ៑ តស្សាតិ អកិសញ្ញាគិរោធកឆាឃ៑ “កិត្តិយោយោ”តិ ‘អហោ ត្យត្តាត្សការេចា, គចត្តរបដិច្ឆត្តយ្យិ ការេណ ឲចំ ហត្តាយលក់ ចិឃ បច្ចក្លតោ ឌេស្សតិ, សាចកោ ច ឲឌិសេ សំចរសយាគាតេ បតិដ្ឋោបតី’តិ គុតិយោយោ ឃាច គចក្កា បត្តរតីតិ៑ អាចរិយេគ ចុត្តំ៑ ត្តគាតិ បគ “សកលឌយ្យឌីបេ គកចតោ កឆាកិត្តិយោយោ បត្តរតី”តិ បរំចោ ឌិស្សតិ៑ បដិកាកកិរិឃត្តិ បត្យាសចេសេត បដិកាកត្សតំ បយោកំ៑ គចត្តរសយឃត្តិ ត្យ ត្យ ចុដ្ឋាគសយឃំ អត្សតបរិកប្បិតំ កិច្ចិ ស្តស្សារិយចត្តំ អត្តតា សយឃំ កត្វា កេឆត្តិ៑ កិច្ចិតេច សិក្លាបគត្តិ “ឲកម្សលកោគ គចិតព្ពំ, ឲត្តកំ ចេលំ ឲកស្មិំយោច ឆាគេ គិឞិចិតព្ពំ”ត្តិ ឲចយាឌិកំ កិច្ចិតេច ការេណ សិក្លាកោដ្ឋាសំ កត្វា បញ្ញាបេត្តិ៑ គិរោធកឆត្តិ គិរោធសយាបត្តិកចំ៑

តេស្សុតិ កោត្សហលសាលិយំ សត្តិបតិតេស្សុ គាគាតិត្តិឃសយលព្រោហ្មណេលស្សុ៑ ឲកច្ចេតិ ឲកោ៑ ស្សុរិយោតិ “អហេត្ស អប្បច្ចឃា ស្សុរិសស្ស សញ្ញា ស្តប្បជ្ជត្តិបិ គិរុជ្ឈត្តិបី”តិអាឌិគា ចុត្តចាឌី៑ ឲត្តាតិ ចត្សស្សុ ចាឌីស្សុ៑ ឃ្វាឃំ ត្តឆ ស្តប្បជ្ជតីតិ សយ្យតេត្ថា៑ សយាបត្តិត្តិ អសញ្ញីកចាចហំ ចាយោកសិលាបរិកយ្យំ, អាកាសកសិលាបរិកយ្យំ ចា រូបិចចរេចត្សញ្ញោគសយាបត្តិំ, បច្ចាយញ្ញោគសយាបត្តិ ចា៑ គិរោធេតិ តេដ្ឋា ចុត្តគយេគ សញ្ញាគិរោធេ៑ តេតុំ អបស្សេត្តាតិ យេគ តេតុគា អសញ្ញីកេច សញ្ញាឃ គិរោធោ សញ្ញាយោ អត្សប្បាទោ, យេគ ច តេតោ គុតស្ស ត្តឆ បច្ចាចោកាចេកេច សញ្ញាឃ ស្តប្បាទោ, តគ្គឃយ្យិ តេតុំ អចិសឃតាឃ អបស្សេត្តា៑

ក្សតិយោតិ “សញ្ញា ហិ កោ ស្សុរិសស្ស អត្តា”តិអាឌិគា ចុត្តចាឌី៑ គត្តិ បឆយចាឌី៑ គិសេឆត្តាតិ “គ តោ បគ យេតំ កោ ឲចំ គចិស្សតី”តិ ឲចំ បដិក្លិបិត្វា៑ យិកសិក្កាបសស្សាតិ ឲចំគាយកតាបសស្ស៑ តស្ស កិរ យត្តកោ យិកសិក្កាការេគ ឌេត្វ ក្សត្យអា ស្តដ្ឋហិស្សុ, “ត្តសិសិក្កោ”តិបិ តស្ស គាយំ៑ អសញ្ញាកកាចត្តិ យុច្ឆាបត្តិឃា កិរិយាយឃសញ្ញាចេសេត ចិកតសញ្ញីកាចំ៑ ចក្លតិ ហិ “ចិសញ្ញី ហុត្វា”តិ៑ ចត្តាលីសគិប្បិតោ អាកតគយេគ យិកសិក្កាបសចត្តំ សេត្លបតោ ឌេស្សត្ស “យិកសិក្កាបសោ កិរា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ ចិក្លយ្យគចេសេត កិលេសាត់ សត្តាបគតោ អត្តត្តបេបិ៑ ក្សក្ករតបតាឃ យោរេតបេបិ តិព្ពាតបេបិ៑ គិត្តិសេចតកាចាបិឌេគេគ សព្ហោសា យិលិបិតចក្លាឌិតិក្លិត្រៃឃតាឃ

បរមដិត្រ្តិយោ សក្កចិយាគត្តិ បណ្ឌុកម្ពលសិលាសនំ សន្ធាយាហ។ តត្រាតទាទ្វបបច្ចយា ពកាទិ ភ្លំ្យាពកាទិ ឆន្ទំ, ពកាទិ ចលិតំ ហោតិ។ “សក្ក...បេ... បទេត្តី”តិ អយោតិយោ ចិនេត្តត្វា បេយេសិ។ ករោតិ កញ្ចិតក្យុសលញ្ញាសយោ, អត្ថតា បត “លកោ្ក”តិ បាដំ លិខន្តិ។ ពោត ជិន្នាថយស្សតាតិ ហត្ថកោហណាយត្តជិន្នាថយស្សត។ តត្ថិ ពឆា សញ្ញាបដិលាភំ។ ឲចយាហាតិ ឲចំ “សញ្ញា ហិ កោ បុរិសស្ស អត្តា”តិអាទិតា អាកាពេត សញ្ញាតិរោធយាហ។ ត្ថួយិភាច តយេត ត្ថួពេតា បរេទុបិ ទ្ធិស្ស ជាតេស្ស បាឡិត្ថួយាហរិត្វា យោជនា ពេជិតព្វា។

ពតិយោតិ “សត្ថិ ហិ កោ សយលព្រាហ្មណោ”តិអាទិតា ចុត្តចាជី។ អាឆន្តលាបយោគត្ថិ អាឆន្តលាពេជចិហិតំ អាឆន្តលិកាតំ ចិសញ្ញិកាចាបាដិតប្បយោគំ។ ទូបកឌ្ឍតំ អាហរណំ។ អបកឌ្ឍតំ អបហរណំ។ អាឆន្តលំ បយោជេត្វាតិ អាឆន្តលាពេជ អាកាតំ អក្កិទុហតបុត្តាកំ យត្តបជំ បយោជេត្វា សិសង្ខិត្តតាជិជស្សតេត សញ្ញាតិរោធយាហ។ តស្សាតិ ឃស្ស សិសង្ខិត្តតាជិ ជស្សិតំ, តស្ស។

ចតុត្ថាតិ “សត្ថិ ហិ កោ ទេចតា យហិទ្ធិកា”តិអាទិតា ចុត្តចាជី។ ឃក្ខតាសិតត្តិ ទេចតាសិតំ, ឃា “យោកចតិយោ”តិបិ ចុច្ចត្តិ, យោកិតិយោតិបិ បាឡិបាឡិ។ យតតិឌ្ឍត្តិ សុរាយតតិឃិត្តកំ សុបតំ។ ទេចតុបហារត្តិ តច្ចតកាឃតាជិតា ទេចតាតំ ប្ញទំ។ សុរាបិតិត្តិ បិតិបុណ្ណំ សុទំ។ ជិចាតិ អតិជិចា, ទូស្សទេតិ អត្ថេ។ តត្ថិ ពឆា សុបិត្វា ចុដ្ឋហតំ។ សុត្តកាលេ ទេចតាតំ សញ្ញាបកឌ្ឍតចសេត តិរោធំ សយាបត្តា, បត្ទុឌ្ឍកាលេ សញ្ញុបកឌ្ឍតចសេត តិរោធា ចុដ្ឋិតាតិ យញ្ញាយាតេតាតិ អធិប្បាយោ។

ឲញ្ញអប្ញាកឆា ចិឃាតិ ត្ថួយេសំ បណ្ឌិតយាតីតំ កឆា អត្ថិពិលកឆាសជិសី។ ចត្តារោ តិរោធតិ អញ្ញាយញ្ញាចិត្វទេ ចត្តារោបិ តិរោធ។ ឲពោត កចិតព្វត្តិ ឲកសកាពេចតេច កចិតព្វំ។ ត ពាហុតាតិ ត ច អញ្ញាយញ្ញាចិទុទ្ឌត ពាហុចិធេត តាតាសកាចេត កចិតព្វំ។ ពោតាបិ ឲពោតាតិ ឲកសកាចក្ខុពោត ពោតាបិ តិរោធត។ អពេញ្ញាតេចាតិ ពោហិ ចុត្តាកាពេតា អញ្ញាកាពេតេច កចិតព្វំ។ សោតិ ឲកសកាចក្ខុតោ តិរោធោ។ អញ្ញា៣ សព្ញញ្ញតាតិ សព្ញញ្ញពុទ្ធិ ជបេត្វា។ ត្ថួតាតិ ពោពុហលសាលិយំ។ អយំ តិរោធោ អយំ តិរោធោតិ ទ្ធិណ្ណត្តំ ឲ្យាបតិដ្ឋាចចតំ សត្វា អត្តតោ ទេសតាចិលាសេត អពេកាកាពេចាកាទំ តិរោធំ ចិកាពេចស្សតីតិ ជស្សតព្វំ ពកតំ។ អហោ ត្វតាតិ ឲត្វ អហោតិ អច្ឆរិយេ តិបាតោ, ត្វតាតិ អត្ស្សុពេណា។ តស្មា អហោ ត្វត កកចាតិ អតញ្ញសាធាពេណាទេសតត្វា កកចា តិរោធម្បិ អហោ អច្ឆរិយំ កត្វា អារោធយ្យ យតេញ្ញាតិ អធិប្បាយោ។ អហោ ត្វត សុកតោតិ ឲត្វាបិ ឲយេច តយោ។ អច្ឆរិយចិកាចតេតា ឲច ទេត្វ ទ្ធិណ្ណត្តំ អាយេជិតចចតំ អច្ឆរិយត្វាបិ ពេហស អហោសទ្ធោ អត្ស្សុពេណាយុពេតច បេឌ្ឋបិធេត កហិតោ។ តស្មា ចុត្តំ “អត្ស្សុពេណាត្វ តិបាតទ្វយ”ន្តិ។ ពោតាតិ អត្ស្សុពេណាត្វយុពេត បចត្តតោ។ “អហោ...បេ... សុកតោ”តិ ចចតេត ឲតជហោសីតិ យោជតា។ “ឃំតំសទ្ធា តិច្ចសព្ពន្ធា”តិ សាធិប្បាយំ យោជតំ ជស្សេតុំ “យោ ឲពោស”ន្តិអាទិយាហ។ កាលទេសបុក្កលាទិជិកាពេកត ពាហុកេជត្វា ត្ថួយេសំ តិរោធសយ្ហាតត្តិ ពាហុត្វ សាយិចចតំ, ក្យុសលសទ្ធយោកេ ទេតំ ក្ឫទ្ធេត្វ ជដ្ឋព្វំ។ ក្យុសលោ តិបុណោ ពេឆកោតិ បរិយាឃចចតយេតំ។ អហោ ត្វត កទេឆយ្យាតិ អច្ឆរិយំ កត្វា កទេឆយ្យ យតេញ្ញា។ សោ សុកតោតិ សព្ញទ្ធោ។ ចិណ្ណុចសិតាឃាតិ តិរោធសយាបត្តិយំ ចិណ្ណុចសីកាចត្វា។ សកាចំ ជាតាតីតិ តិរោធសកាចំ ឃាឆាចតោ ជាតាតិ។

អហេតុកសញ្ញុប្បាទតិរោធកឆាចណ្ណតា

៣១៧៉ឈរបន្លេរ្សាឈបក្លូលិតាតិ ឃធា ឈរនេតា ឯហិ កត្ត្យាយា បុរិសា យក្កុ អនេតាតរិត្វា ឈរចិចរេរ នយតលេ ចិចដក្កលោ ឲុច បក្លូលត៌ បត្តា, ឲុច៌នយ្យឥយិឥត្តិ អនេត្វា៉ អនាឆារលោ ហេតុ, នាឆារលោ បច្ចយាតិ ឲុចយាឌិចិការកោ អញ្ញ្រា ចុនេត្តា, ឰឈ បត លេត ចិការកេត បយោឌត៌ តត្តិ នញ្ញាឃ អការរហារាចបដិរក្លូបបរត្តា នោភតាឃាតិ ចុត្តំ “ការហនស្សុច តាយ”ត្តិ៉ ឃំ បត បិញ្ញូឃំ ចុត្តំ “នហេតុ ហិ បេដ្ឋបិឥ នប្បច្ចយា បុរិសស្ស នញ្ញា ឱប្បជ្ជន្តីបិ តិរុជ្ឈន្តីបី”តិ, ពត្វ នហេតុ នប្បច្ចយា ឱប្បជ្ជន្តិ, ឱប្បន្ទា បត តិរុជ្ឈន្តិរយេច, ត ពិដ្ឋន្តីតិ ឥស្សុតត្វំ “តិរុជ្ឈន្តីបី”តិ ចចត៌, ត ពុ តិរោធស្ស នហេតុនបច្ចយតាឥស្សុតត្វំ៉ ឱប្បាទោរយេច ហិ នហេតុកោ, ត តិរោធា៉ ឃឌិ ហិ តិរោធាបិ នហេតុកោ សិយា, តស្សុបិ បុត តិរោធេត កចិតត្តំ អក្កុរាឌីត៌ បុត អក្កុរាឌិតា ចិឃ, ត ច តស្ស បុត តិរោធា អត្ថិ, តស្វា ចុត្តតយេតេច បិញ្ញូឃា អនេត្វា លេឌិតន្តោ៉ អឃច្ចា តយោ ឈហាតិរោធចរេត ចុនេត្តា៉ យោ បត ឃធាបរិច្ឆិន្នកាលចរេត នន្តនោ អតុប្បាឥតិរោធា, នោ “នហេតុកោ”តិ លេឌិតន្តោ តធាទ្វបិឃ បដិបត្តិយា ចិតា អកាចលោ៉ លេតាហ កកចា “សិក្ខា ឲកា នញ្ញា ឱប្បជ្ជតិ, សិក្ខា ឲកា នញ្ញា តិរុជ្ឈតី”តិ (ឌី៉ តិ៉ ១៉៣១៧) តលោ ឲុច ឯ អដ្ឋកធាឃម្បិ (ឌី៉ តិ៉ អដ្ឋ៉ ១៉៣១៧) ចុត្តំ “នញ្ញាឃ នហេតុក៌ ឱប្បាឥតិរោធំ ឌីបេតុ”ត្តិ៉ ឲុតព្យាបិញ្ញូចចត៌, អដ្ឋកធាចចតច្ចា អតុប្បាឥតិរោធំ នន្តាឃ ចុត្តត្តិ ឥដ្ឋព្វំ៉ សិក្ខាតិ ហេតូនេត្វ បច្ចត្តចចត៌, ឃ-ការលេរិបិ ចា “នញ្ញាបិ តឃ្យាចតបត្តា បក្កុយិតព្វា”ត្តិអាឌីសុ (ឃ៉ តិ៉ ១៉១៥៧) ចិឃ៉ ហេតុការចា ឥស្សា ឱបរិ អាចិ កចិស្សតិ៉ ឲកនេក្ខា ឯ អញ្ញាបរិឃាយោ, ត នញ្ញាចាឌី “ឰនេត្វកេ នតា នត្តូស្សា”តិអាឌីសុ (ឌី៉ តិ៉ ១៉ ប៉៖-៥៧១, ៥៖-៥ប៉; ឃ៉ តិ៉ ៧៉៧១) ចិឃាតិ អាហ “សិក្ខាឃ ឲកច្ចា នញ្ញា ឌាឃន្តី”តិ៉ នេននបរឥសុបិ ឲុនេច តយោ៉

៣១៧៉ចិត្តារេតុកាយ្យតាតិ ចិត្តារេតុកាយតាឃ៉ បុច្ឆាចរេតាតិ កនេតុកាយ្យតាបុច្ឆាចរេត, ចិត្តារេតុកាយ្យតាបុច្ឆាចរេតាតិ ចា នយានោ “បេដ្ឋបិឥស្សចាយំ បុច្ឆា”តិ អានក្កាឃ “កកចា អនេចាចា”តិ បិញ្ញូឃំ ចុត្តំ៉ នញ្ញាឃ...បេ... ឌីបេតុំ តា ឥស្សនេក្ខាតិ បេយានេតត្តំ ៉ តត្វាតិ តស្មិំ ឱបរិ ចក្លូយាតាឃ នេសតាឃ៉ តតិឃាតិ អឆិបញ្ញាសិក្ខា អាកតាតិ នម្ពន្ធោ៉ “អឃំ...បេ... នេសិនេតាតិ ឲុត្វ នម្ពាឌិដ្ឋិនម្ពានក្កប្បចរេត អាកតា៉ កស្វាតិ នេ? បរិឃាបត្តុត្តា, នកាចលោ, ឱបការលោ ឯ ឃធារហំ បញ្ញាក្ខុន្ធ អចរោធត្តា នក្កហិតត្តាតិ អឆិប្បាយោ៉ តធា ហិ ទ្វេអចេឥស្លូសុត្តេ ចុត្តំ “ឃា ចាចុនោ ចិនាព នម្ពាឌិដ្ឋិ, យោ ឯ នម្ពានក្កប្បោ, ឰនេ ឥម្ពា បញ្ញាក្ខុន្ធេ នក្កហិតា”តិ (ឃ៉ តិ៉ ១៉៤៩៧) កាយនេច្ចត្វ ចុត្តតយេត តិស្សាបិ សិក្ខា អាកតា, តធាបិ អឆិចិត្តសិក្ខាឃ ឲុច អកិនញ្ញាតិរោធា ឥស្សិតោ៉ ឰតរា បត តស្សា នម្មាទការចេត អាគីតាតិ អឃនេត្វា បិញ្ញូចរេត លេឌិតន្តោ៉

បច្ចាកាយកុហិករោកាតិ បច្ចា កាយពោដ្ឋានេ អារព្ភ ឱប្បជ្ជតករោកា៉ អនុយុប្បត្តកាយចារោតិ ចត្តយាតុប្បត្តាចរេត តនុយុប្បន្តោ យោ ពោឌិ កាយចារោ, ឃា កាឌិ លេរិកុប្បត្តិ៉ អឆុតា បត “អនុយុប្បត្តកាយរោកា”តិ បិនេធា, នោ អឃុនេត្វាច អត្វតោ ចិរុទ្ធត្តា៉ កាយរោកា ចេត្វ ចិនឃចរេត តិឃមិតត្តា កាយកុហារម្ពុលោច លេរិកោ ឥដ្ឋន្តោ, កាយចារោ បត នយាតតិកត្តិកចរាកាឌីប្បកេរា នន្តោបិ លេរិកចារោ៉ កាយតន្តេត, ការយសុ បចត្តតន្តេត ឯ កាយចារោ៉ នន្តោបិ ហិ លេក្ខុយកឈម្ពា កាយតឹឃន្តេត កាយា៉ ឃស្វា ឱកេយនម្បិ នហចរេហេការយេត កាយនញ្ញាការចា ហោតិ, តស្វា “កាយនញ្ញា”តិ បក្ខន្ធា៖ កត្វា តធុកឃេចេ តិឌ្ឋន្តិ លេឌិតត្តំ៉ “តត្វា”តិអាឌី អនុយុប្បត្តកាយចារតោ បច្ចាកាយកុហិករោកស្ស ចិនេនឥស្សុត៌, អនុយុប្បត្តកាយចារស្សុច ចា ឰឆាឌិប្បតកាចឥស្សុត៌៉

កាយំ បច្ឆាកាយគ្គហិតការកាបិ អសម្បយុត្តា ឯវ អត្តាការេន សណ្ឋហន្តិ, តស្មិំ បន សណ្ឋហន្តេបិ ន សក្កា ហោតិ សណ្ឋហំ គន្តុំ តស្ស អក្ខរេន សណ្ឋហន្តត្តា។ តស្មា បច្ឆាកាយគ្គហិតការកគ្គហណេន ឆាតស្ស សត្តស្ស គហណំ ន ហោតីតិ រូបកាយត្តយាធារេន បរិយាយេន រូបកាយមេវ សង្គហេត្វា បវត្តត្តំ កាយសញ្ញាគ្គហណំ កតំ, អថវា តត្រស្មិំ សន្ធេតា, វិសេសតោ វ ធម្មេត្វា សត្តសង្គហិតការវតោ “អសម្បយុត្តកាយធាតុយោ បន ព្រហ្មស្មិំ ធាតេ វត្តតី”តិ វុត្តំ។ តស្មាតិ អសម្បយុត្តកាយធាតុយោ ព្រហ្ម វត្តតោ អយមេត្ថ វេទិតព្វោតិ យោជនា។ តស្សាតិ បផ្យន្នាតសយត្តិនោ បុគ្គលស្ស។ សទិសត្តាតិ កាយសញ្ញាទិការេន សមានត្តា, ឯតេន បរិព្រហ្មំ “បុរិមា”តិ ព្រហ្មំ សទិសកប្បនាវសេន វុត្តន្តិ ទស្សេតិ។ អនាគតា ហិ ព្រហ្ម “និរុជ្ឈតី”តិ វុត្តា អនុប្បាទស្ស អធិប្បេតត្តា។ តស្មា អនាគតវសេន ទស្សេតុំ “អនុប្បន្នា ច នុប្បជ្ជតី”តិ វុត្តំ។

វិវេកជបីតិសុខសម្បន្នាតិ វិវេកជបីតិសុខេហិ សហ អគ្គតា, ន វិវេកជបីតិសុខានីតិ អគ្គតា។ តំសម្បយុត្តា ហិ សញ្ញា ឯវ ព្រហ្មាធិប្បេតា, ន វិវេកជបីតិសុខានិ។ អថ វា វិវេកជបីតិសុខគោចរានិកាតិ អត្ថោ។ សញ្ញាតសទ្ទោ ហេតុ គោចរាសទ្ទោ “អជិតន្តិ ខេយ្យសញ្ញានំ អាទិយេយ្យា”តិអាទីសុ (បារា។ ៥៥, ៥១) វិយ។ កាយច្ឆន្ទាទិប្បហីនអាទីនកប្បហានវសេន នានត្តសញ្ញាបដិឃសញ្ញាហិ និប្បភាតាយ សុខុមា។ សុខុមាយ សច្ចា។ តទេវត្តំ ទស្សេតិ “សុខា”តិ ព្រហ្មិនា។ សុខុមការេន, បរមត្ថការេន ច អវិបរីតសភាវាតិ អត្ថោ។ ឯវំ ព្យាសវសេន យថាធិប្បេតំ ទស្សេត្វា សមាសវសេនបិ យថាធិប្បេតមេវ ទស្សេន្តោ “អថ វា”តិអាទិមាហ។ សមាសព្យាសវសេន ហិ ទ្វិធា បាឋោ ទិស្សតិ។ “កាយច្ឆន្ទាទិប្បហីនអាទីនកប្បហានវសេនា”តិ ព្រហ្មិនា សម្បយុត្តធម្មានំ ភាវនានុភាវសិទ្ធា, សញ្ញាយ សណ្ហសុខុមតា និវរណាទិប្បហានវសេន វិញ្ញាយតីតិ ទស្សេតិ។ សុខតាយាតិ សុខុមការេន, បរមត្ថការេន ច អវិបរីតតាយ, វិជ្ជមានតាយ វា។ វិវេកជេហីតិ និវរណវិវេកតោ ជាតេហិ។ ព្រហ្មានិ ធម្មានុសយត្តិវសេន វុត្តស្ស ឧតិយបទស្ស អត្ថំ ទស្សេតុំ “សា អស្សា”តិអាទិ វុត្តំ។ សន្តត្តាតិ សន្តភាវស្ស។

សមាបជ្ជនាធិដ្ឋានំ វិយ វុដ្ឋានម្បិ ធម្មានំ បរិយាបន្នំ ហោតិ យថា តំ ធម្មានំ កម្មក្ខណោ ធម្មស្ស, អាវជ្ជនបច្ចវេក្ខណានិ បន ន ធម្មបរិយាបន្នានិ, តស្មា ធម្មបរិយាបន្នមេវ ទស្សេតុំ គហេត្វា “សមាបជ្ជន្តោ, អធិដ្ឋហន្តោ, វុដ្ឋហន្តោ ច សិក្ខតី”តិ វុត្តំ។ តត្ថ បឋមជ្ឈានំ។ បេ។ ធម្មាតាតិ ព្រហ្មទ្ធិ “សិក្ខា”តិ ឯតស្ស និទ្ទេសាបទំ។ បេតាតិ ច ហេតុអត្ថេ ករណវចនំ, បឋមជ្ឈានេន ហេតុនាតិ អត្ថោ។ ហេតុការោ ចេត្ថ ធម្មស្ស វិវេកជបីតិសុខសុខុមសច្ចសញ្ញាយ ឧប្បត្តិយា សហជាតាទិបច្ចយការោ។ កាយសញ្ញាយ បន និរោធស្ស ឧបនិស្សយបច្ចយការោបិ។ សោ ច ធោ ញុត្តប្បវត្តិយោ តថា ចេវ ហេដ្ឋា និទស្សិតំ “តថារូបិយ បដិបត្តិយា វិនា អភាវតោ”តិ។ ឯតេនុបាយេនាតិ ឥមិនា បផ្យន្នាតប្បដិបក្ខសញ្ញាវសេន “សិក្ខា ឯកា សញ្ញា ឧប្បជ្ជតិ, សិក្ខា ឯកា សញ្ញា និរុជ្ឈតី”តិ ឯត្ថ នយោ វុត្តោ, ឯតេន នយេន។ សន្តត្តាតិ សន្តភាវស្ស។

៣០៣។ ព្រហ្មាតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនបរិយាយ ឯវ សញ្ញាយ ទស្សនេ ការណំ វិការេនន្តោ “យស្មា បនា”តិអាទិមាហ។ យស្មា ព្រហ្មច្ឆា។ បេ។ រូបភ្ជន្តិ សម្បន្នោ។ តេសំ បតិតំ អគ្គតោ សម្មសន្តិ វុត្តំ “អគ្គសមាបត្តិយា”តិអាទិ។ អគ្គតោតិ ធម្មគ្គតោ។ ព្រហ្មញ្ញិអនុបទធម្មវិបស្សនាយ លក្ខណចតំ។ អនុបទធម្មវិបស្សនញ្ញិការេន្តោ សមាបត្តិំ បត្វា អគ្គតោវ សម្មសនំ ករោតិ, ន ច សញ្ញា សមាបត្តិយា កិញ្ចិ អគ្គំ ហោតិ។

អថ ច បនេតំ វុត្តំ “ឰង្គញ្ញា សញ្ញា សញ្ញាតិ ឯវំ អក្ខតោ សមុសតិ ឝ្ធេង”ន្តិ, តស្មា លក្ខណចក្ខេយតំ អក្ខតោតិ ចា អចយចតោតិ អត្ថោ, អតុបឝឆមុតោតិ វុត្តំ ហោតិ។ កលិបតោតិ សម្ពុតោ។ យស្មា បនេត្ថ សមាបត្តិចសេក តំតំសញ្ញាតំ ឋប្បាកនិទាឆ វុច្ចមានេ អក្កចសេក សោ វុត្តោ ហោតិ, តស្មា “ឰង្គញ្ញា”តិអាទិនា អក្ខតោច សមុសតំ ឝស្សតីតិ ចេទិតន្តំ។ តស្មាតិ សញ្ញាចសេកេច អក្ខតោ សមុសតស្ស ឝ្ធេងត្តា។ តទេចាតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសេច, ន តេចសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ តត្ថ បវុសញ្ញាកាចតោ។

“សោយា”តិ ចត្តេន្ត “យតោ”តិ វុត្តន្តិ អាហ “សោយា ភាយា”តិ យថា “អាទិយី”តិ ចត្តេន្ត “អាទិតោ”តិ វុច្ចតិ អត្ថេ បរិក្កយ្យមានេ យថាយុត្តចិកត្តិយាច តោ-សទ្ទស្ស លក្ខតោ។ ភាយ-សទ្ទោ ចេត្ថ ឈោ-សទ្ទោ ចិយ ចាចាសិលិង្គតាយត្តំ។ សេស្សគត្តិ សកំ, អត្ថភា អធិកាតរសាតំ, តស្មិំ សញ្ញា សកសញ្ញា, សា ឯតស្សត្ថីតិ សកសញ្ញីតិ វុត្តំ “អត្តតោ បធយញ្ញាតសញ្ញាយ សញ្ញចា”តិ។ ឲ្យកាទោ ចេត្ថ ឋបរិ វុច្ចមានតិទោឆបិងកតាយ សាតិសយាយ ឝសាតសញ្ញាយ អត្ថិកាចទោតកោ ឝដ្ឋេន្ត។ តេតេចាហ “អត្ថបុទ្ធេត សញ្ញាកំ ឋុសតី”តិអាទិ។ តស្មា តត្ថ តត្ថ សកសញ្ញីតាក្កហលោត តស្មិំ តស្មិំ ឝសាតេ សទ្ធេសោ វុចិណ្ណចសិកាចោ ជីបិតោតិ ចេទិតន្តំ។

លោកិយាតន្តិ តិង្គ្វរោ សាយិចចតំ, សាយិអត្ថេ ឲច ចា។ យតេក្កត ហិ តំ តោសុ សេដ្ឋំ, តតេក្កត តោសយ្យិ សេដ្ឋន្តិ។ ចិកត្តាចធិអត្ថេ ចា សាយិចចតំ ៗ ឲត្ថ បត “លោកិយាត”ន្តិ ចិសេសតំ លោកិយុត្តរសមាបត្តីហិ តស្ស អសេដ្ឋកាចតោ កតំ។ សេសំ “កិច្ចការកសមាបត្តីត”ន្តិ បត ចិសេសតំ អកិច្ចការកសមាបត្តិតោ តស្ស អសេដ្ឋកាចតោតិ ឝដ្ឋន្តំ។ អកិច្ចការកតា ចស្សា “យទេច ហិ តត្ថ សញ្ញា, ឲចំ ឋស្សាឝយោបី”តិ, “យតេក្កត ហិ តត្ថ ឆយ្យា សញ្ញាទចសេសកាចប្បត្តិយា បកតិចិបស្សកាតំ សមុសិតំ អសក្កលោយ្យទុបត ឋិតា, តតេក្កត តេហ្ឋិយសមាបត្តិឆយ្យា ចិយ បវុកិច្ចករណសមត្ថាបិ ន ហោតី”តិ ច អដ្ឋកថាសុ (ចិសុទ្ធិ ១។១៥៤) បវុសញ្ញាកិច្ចាកាចចចតោ ចិញ្ញាយតិ។ ឋ្វាយមត្ថោ បរមត្ថមញ្ជូសាយ ភាយ ចិសុទ្ធិមគ្គដីកាយ អារុប្បកថាយំ (ចិសុទ្ធិ ដី ១។១៥៩) អាចរិយេត សចិសេសំ វុត្តោ, តស្មា តត្ថ វុត្តនយេតេច ចេទិតព្ពោ។ កេចិ បត “យថា តេហ្ឋិមា តេហ្ឋិមា សមាបត្តិយោ ឋបរិមាតំ ឋបរិមាតំ សមាបត្តីតំ អធិដ្ឋានកិច្ចំ សាធេន្តិ, ន ឯវំ តេចសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ កស្សចិបិ អធិដ្ឋានំ សាធេតិ, តស្មា សា អកិច្ចការិកា ឝ្លតទា កិច្ចការិកា”តិ ចទន្តិ, តទយុត្តំ តស្សាបិ ចិបស្សតាចិត្តបរិទយតាដីតំ អធិដ្ឋានកិច្ចសាធនតោ, តស្មា បុរិមោ យេច អត្ថោ យុត្តោ។ កស្មា បេតំ តោសមគ្គន្តិ អាហ “អាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិយ”ន្តិអាទិ។ “ឰតី”តិ ចត្វា “លោកិយាតំ...បេ... អក្កត្ថា”តិ តស្សត្ថោ វុត្តោ, “អក្កត្ថា”តិ ឲត្ថ ចា តិឝស្សតយតំ។

បកប្បេតីតិ សំចិទហតិ។ ឝសាតំ សមាបជ្ជន្តោ ហិ ឝសាតសុខំ អត្តតិ សំចិទហតិ ភាយ។ អភិសង្ខរោតីតិ អាយុហតិ សម្បិណ្ឌេតិ។ សម្បិណ្ឌេតេន្តោ ហិ សមុដ្ឋាយតេន្តោ។ យស្មា បត តិកត្តិចសេក ចេតតាកិច្ចស្ស បត្តកប្បត្តិ, តស្មា ចល្អបធាទេត ការណំ ឝស្សតេន្តោ “តិកត្តិ...បេ... ភាយា”តិ វុត្តំ។ ឰាយា អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាតិ ឰងាតិ លក្ខយាភា អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ៗ តំសមតិក្កមេតេច ឋបរិឝសាតត្ថាយ ចេតតាភិសង្ខរណសម្ភចតោ តិរុជ្ឈេយ្យ។ អញ្ញាតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាហិ អញ្ញា។ ឰឰអារិកាតិ តតោ ឝ្លតទា។ កា បត តាតិ អាហ “កចក្កសញ្ញា”តិ។ អាកិញ្ចញ្ញាយតនតោ វុដ្ឋាយ ឲច ហិ ឋបរិឝសាតត្ថាយ ចេតតាភិសង្ខរណាតិ កចេយ្យំ, ឲចញ្ច អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា តិរុជ្ឈេយ្យ, វុដ្ឋាតញ្ច កចក្កចសេក ហោតិ, តតោ បទេយ្យិ យាច ឋបរិឝសាតសមាបជ្ជតំ, តាច អន្តរន្តរា

ភវគ្គសញ្ញា ឧប្បជ្ជេយ្យ, តា ច អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាហិ ឱឡារិកាតិ អធិប្បាយោ។

ចេតេន្តោ វាតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញំ ឯកំ ទ្វេ ចិត្តវារេបិ សមាបជ្ជនវសេន បកប្បេន្តោ ឯវ។ ន ចេតេតីតិ តថា ហេដ្ឋិមឈានេសុ វិយ វា បុព្វាភោគាភាវតោ ន បកប្បេតិ តាយ។ បុព្វាភោគវសេន ហិ ឈានំ បកប្បេន្តោ ឥធ “ចេតេតី”តិ វុត្តោ។ អភិសង្ខរោន្តោ វាតិ តត្ថ អប្បហីននិកន្តិកតាវសេន អាយូហន្តោ ឯវ។ នាភិសង្ខរោតីតិ តថា ហេដ្ឋិមឈានេសុ វិយ វា បុព្វាភោគាភាវតោ នាយូហតិ តាយ។ “អហមេតំ ឈានំ និព្វត្តេមិ ឧបសម្បាទេមិ សមាបជ្ជាមី”តិ ហិ ឯវំ អភិសង្ខរណំ តត្ថ សាលយស្សេវ ហោតិ, ន អនាលយស្ស, តស្មា ឯកទ្វិចិត្តក្ខណិកម្បិ ឈានំ បវត្តេន្តោ តត្ថ អប្បហីននិកន្តិកតាយ “អភិសង្ខរោន្តោ ឯវា”តិ វុត្តោ។ យស្មា បនស្ស តថា ហេដ្ឋិមឈានេសុ វិយ វា តត្ថ បុព្វាភោគោ នត្ថិ, តស្មា “ន អភិសង្ខរោតី”តិ វុត្តំ។ “ឥមស្ស ភិក្ខុនោ”តិអាទិ វុត្តស្សេវត្ថស្ស វិវរណំ។ តត្ថ យស្មា ឥមស្ស...បេ... នត្ថិ, តស្មា “ន ចេតេតិ, នាភិសង្ខរោតី”តិ ច វុត្តន្តិ អធិប្បាយោ។ អាភោគសមន្នាហារោតិ អាភោគសង្ខាតោ, អាភោគវសេន វា ចិត្តស្ស អារម្មណាភិមុខំ, អារម្មណស្ស វា ចិត្តាភិមុខំ អន្វាហារោ។ “វាយមេត្វា”តិអាទិនា តទេវត្ថំ ឧបមាយ បតិបាទេតិ។ បុត្តឃរាទិក្ខណោនាតិ បុត្តឃរស្ស អាទោយេនតោ។

គន្ត្វា អាគមយ អាគតត្តិ សម្ពន្ធោ។ បច្ឆាភាគេតិ អាសនសាលាយ បច្ឆិមទិសាយំ ឋិតស្ស បិតុឃរស្ស បច្ឆាភាគេ។ តតោតិ បុត្តឃរតោ។ លទ្ធឃរមេវាតិ យតោ នេន ភិក្ខា លទ្ធា, តមេវ ឃរំ បុត្តគេហមេវ។ អាសនសាលា វិយ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសមាបត្តិ តតោ បិតុឃរបុត្តឃរដ្ឋានិយានំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតននិរោធសមាបត្តីនំ ឧបគន្តព្វតោ។ បិតុគេហំ វិយ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ អមនសិកាតព្វតោ, មជ្ឈេ ឋិតត្តា ច។ បុត្តគេហំ វិយ និរោធសមាបត្តិ មនសិកាតព្វតោ, បរិយន្តេ ឋិតត្តា ច។ បិតុឃរំ អមនសិករិត្វាតិ បដិសិទ្ធា សមតិក្កន្តម្បិ បិតុឃរំ អមនសិករិត្វា។ បុត្តឃរស្សេវ អាទិក្ខណំ វិយ ឯកំ ទ្វេ ចិត្តវារេ សមាបជ្ជិតព្វម្បិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ អមនសិករិត្វា បរតោ និរោធសមាបត្តិយា ឯវ មនសិការោ ទដ្ឋព្វោ។ ឯវំ អមនសិការសាមញ្ញេន, មនសិការសាមញ្ញេន ច ឧបមោបមេយ្យតា វុត្តា អាទិក្ខណេបិ មនសិការស្សេវ ជោតនតោ។ ន ហិ មនសិការេន វិនា អាទិក្ខណំ សម្ភវតិ។

តាឈានសញ្ញាតិ ឯកំ ទ្វេ ចិត្តវារេ បវត្តា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនឈានសញ្ញា។ និរោធសមាបត្តិយព្យាយវារំ វត្វា ទ្វារប្បត្តបលិកិរិយមេវតំ ទ្វិក្ខត្តុមេវ ឋបេតិ, ន តតុត្តរិ។ និរុជ្ឈតីតិ សមសមសេនេវ និរុជ្ឈតិ, បុព្វាភិសង្ខារពលេន បន ឧបរិ អនុប្បាទោ។ យថា ច ឈានសញ្ញានំ, ឯវំ ឥតរសញ្ញានម្បីតិ អាហ “អញ្ញា ចា”តិអាទិ។ នុប្បជ្ជន្តិ យថាបរិច្ឆិន្នកាលន្តិ អធិប្បាយោ។ សោ ឯវំ បដិបន្នោ ភិក្ខូតិ យថាវុត្តេ សញ្ញគ្គេ ឋិតភាវេន បដិបន្នោ ភិក្ខុ, សោ ច ខោ អនាគាមី វា អរហា វា ទ្វីហិ ពលេហិ សមន្នាគតោ, តិស្សោ សង្ខារានំ បដិប្បស្សទ្ធិ, សោឡសហិ ញាណចរិយា, នវហិ សមាធិចរិយាហិ ឥមេសំ វសេន និរោធបដិបាទកបដិបត្តិំ បដិបន្នោតិ អត្ថោ។ អនុបុព្វនិរោធវសេន ចិត្តចេតសិកានំ អប្បវត្តិយេវ សញ្ញាវេទនាទីនំ “សញ្ញាវេទយិតនិរោធ”ន្តិ វុត្តា។ ផុសតីតិ ឯត្ថ ផុសនំ នាម ចិត្តំ បដិលទ្ធីតិ ទស្សេតិ “វិន្ទតិ បដិលភតី”តិ ឥមិនា។ អត្ថតោ បន វុត្តនយេន យថាបរិច្ឆិន្នកាលំ ចិត្តចេតសិកានំ សព្វសោ អប្បវត្តិយេវ។

និរត្ថកតាយ ឧបសង្កមត្ថំ, តស្មា សញ្ញា ឥច្ចេវ អត្ថោ។ និរោធបទេន អនន្តរិកំ កត្វា សមាបត្តិបទេ វត្តព្ពេ តេសំ ឯត្ថន្តរេ សម្បជានបទំ ឋបិតន្តិ អាហ “និរោធបទេន អនន្តរិកំ កត្វា វុត្ត”ន្តិ។ តេន វុត្តំ “អនុ...បេ... អត្ថោ”តិ, តេន អយុត្តសមាសោយំ យថារុតបរិធោតិ ទស្សេតិ។ តត្រាបីតិ តស្មិំ យថាវុត្តានុបុព្ពិឋបនេបិ អយំ វិសេសត្ថោតិ យោជនា។ សម្បជានស្សាតិ តំ តំ សមាបត្តិំ សមាបជ្ជិត្វា វុដ្ឋាយ តត្ថ តត្ថ សង្ខារានំ សម្មសនវសេន បជានន្តស្ស បុគ្គលស្ស។ អន្តេតិ យថាវុត្តាយ និរោធបដិបាទនបដិបត្តិយា បរិយោសានេ។ ទុតិយវិកប្បេ សម្បជានស្សាតិ សម្បជានការិនោ, ឥមិនា និរោធសមាបត្តិសមាបជ្ជនកស្ស ភិក្ខុនោ អាទិតោ បដ្ឋាយ សប្បាដិហារិកបញ្ញាយ សទ្ធិំ អត្ថសាធិកា បញ្ញា កិច្ចតោ ទស្សិតា ហោតិ។ តេនាហ “បណ្ឌិតស្ស ភិក្ខុនោ”តិ។ វចនសេសាបេក្ខ’ នបេក្ខតា ទ្វិន្នំ វិកប្បានំ វិសេសោ។

សំវណ្ណនោកាសានុប្បត្តិតោ និរោធសមាបត្តិកថា កថេតព្ពា។ សព្ពាការេនាតិ និរោធសមាបត្តិយា សរូបវិសេសោ, សមាបជ្ជនកោ, សមាបជ្ជនដ្ឋានំ, សមាបជ្ជនការណំ, សមាបជ្ជនាការោតិ ឯវមាទិនា សព្ពប្បការេន។ តត្ថាតិ វិសុទ្ធិមគ្គេ (វិសុទ្ធិ ២.៨៦៧) កថិតោ វាតិ កថិតដ្ឋានតោ ឯវ, តេវីសតិមបរិច្ឆេទតោតិ អត្ថោ, ន បុន តំ វទាម បុនរុត្តិភាវតោ, គន្ថគរុកភាវតោ វាតិ អធិប្បាយោ។

បិណ្ឌោយំ ឯវំ សោ អហន្តិ ឯត្ថ អាការេត្វា ឯវំ-សទ្ទោ និគ្គហិតាការទស្សនត្ថំ កត្វា ឯវំ បដិបាទាតិ ឯត្ថ បន សម្បដិច្ឆនត្ថោ តេនេវ អនុជាននត្ថំ កត្វា។ តេនាហ “សុកថិតំ តយា’តិ អនុជានន្តោ”តិ។

១៩៤។ សញ្ញា អគ្គា ឯត្ថាតិ សញ្ញគ្គំ, អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ។ អញ្ញេសុ សមាបត្តីសុបិ សញ្ញគ្គំ អត្ថីតិ ឯត្ថ បន សញ្ញគ្គការេន “សញ្ញគ្គ”ន្តិ វុត្តា, សញ្ញាយេវ អគ្គន្តិ តុល្យាធិករណសមាសោ វា “បុធ្ម”តិ អយំ លិង្គវិបល្លាសោ, និការលោបោ វាតិ វុត្តំ “ថាហុតី”តិ។ “យថា”តិ ឥមិនា ករណប្បការសង្ខាតោ បការវិសេសោ គហិតោ, ន បការសាមញ្ញន្តិ ទស្សេតិ “បថវីកសិណាទីសុ”តិអាទិនា។ “ឋានំ វុត្តំ ហោតី”តិអាទិ តត្ថិ វរណំ។ ឈានានំ តាវ យុត្តោ ករណភាវោ សញ្ញានិរោធផុសនស្ស សាធកតមភាវតោ, កសិណានំ បន កថន្តិ? តេសម្បិ សោ យុត្តោ ឯវ។ យេនេវ ហិ ឈានានំ និរោធផុសនស្ស សាធកតមភាវោ, តេនេវ កសិណានម្បិ តទុបនិស្សយភាវតោ។ អនេកករណាបិ ច កិរិយា ហោតិយេវ យថា “អញ្ញេន មគ្គេន យានេន ទីបិកាយ គច្ឆតី”តិ។

ឯកវារន្តិ សកិំ។ បុរិមសញ្ញានិរោធន្តិ កាមសញ្ញានិរោធំ, ន បន និរោធសមាបត្តិសញ្ញិតំ សញ្ញានិរោធំ។ ឯកំ សញ្ញគ្គន្តិ ឯកំ សញ្ញគ្គំ អគ្គំ, ឯកោ សញ្ញគ្គការេន វា សេដ្ឋិយាយ សញ្ញាយ វុណ្ណកាវេតា។ សញ្ញា ច សា អគ្គា ចាតិ ហិ សញ្ញគ្គំ, ន សញ្ញាសុ អគ្គន្តិ។ យថា បន សញ្ញា អគ្គា ឯត្ថាតិ សញ្ញគ្គំ, អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ, ឯវំ សេសលោកេបិ យេន ច និមិត្តេន លោកំ “សញ្ញគ្គ”ន្តិ វុត្តំ, តទេវ សញ្ញាសង្ខាតំ និមិត្តំ កាលវិភាគេន, កាលប្បមាណេន វា ភូសានិស្សេយ្យតំ។ ទ្វេ វាទេតិ ឯកត្តំ សតសហស្សំ សញ្ញគ្គានីតិ មិគបទវលញ្ជននិទ្ទេសោ សេសកសិណេសូតិ កសិណានេវ គហណំ និរោធកថាយ អធិកតត្តា, តតោ ឯវ ទេវ លាភគ្គហណេនបិ កសិណជ្ឈានានិ ឯវ

គហិតានីតិ វេទិតព្ពំ។ យថា “បឋវីកសិណេន ករណក្ខេតនា”តិ តទារម្មណិកំ ឈានំ អនាមសិត្វា វុត្តំ, ឯវំ “បឋមជ្ឈានេន ករណក្ខេតនា”តិ តទារម្មណំ អនាមសិត្វា វទតិ។ “ញាតី”តិអាទិនា តទេវត្ថំ សង្គហេត្វា និគមនំ ករោតិ។ សព្ពេបីតិ ឯកចារេ សមាបត្តិញ្ញាណសញ្ញាយ សង្គហេត្វាតិ សញ្ញាណលក្ខណេន តំសភាវានតិវត្តនតោ សង្គហំ កត្វា, សមាបជ្ជនវសេន, សញ្ញាណលក្ខណេន ច ឯកតោតិ វុត្តំ ហោតិ។ អបរាបរន្តិ បុនប្បុនំ។ ពហូនិ សញ្ញគ្គានិ ហោន្តិ។

៣១៩។ បឋមនយេ ឈានបទដ្ឋានំ វិបស្សនំ វឌ្ឍេន្តស្ស បុគ្គលស្ស វសេន សញ្ញាវេលាតិ ទស្សិតានិ។ ទុតិយនយេ បន យស្មា វិបស្សនំ ឧស្សុក្កាបេត្វា មគ្គេន ឃដេន្តស្ស មគ្គានន្តរំ ឧប្បជ្ជតិ, តស្មា វិបស្សនាមគ្គវសេន សញ្ញាវេលាតិ ទស្សិតានិ។ តតិយនយេ ច យស្មា បឋមនយោ ឈានាទិកោ, ទុតិយនយោបិ វិបស្សកោតិ តទុភយំ អសង្ករេត្វា អច្ចន្តសុខុមបរិយាយំ និព្ពានន្តិ លោកុត្តរមេវ ទស្សេតុំ មគ្គផលវសេន សញ្ញាវេលាតិ ទស្សិតានិ។ តយោបេតេ នយា មគ្គសោធនវសេន ទស្សិតា។

“អយំ បនេត្ថ សារោ”តិ វិចារេត្វា តិបិដកមហាសិវត្ថេរវាទោ អាគតោ។ តថា ហិ “អរហត្តផលសញ្ញាយ ឧប្បាទោ”តិអាទិនា (ទី។ និ។ អដ្ឋ។ ១។៣១៩) ថេរវាទានុក្កមេន ឧបរិ អត្ថោ និច្ឆិតោតិ។ ថេរេ កិញ្ចិ បុរិមវាទិនោ កិញ្ចិ។ តទា ទីឃនិកាយតន្តិំ បរិវត្តេន្តេ ថេរំ ឋានំ បត្វា យថាវុត្តបដិបាដិយា តយោ នយេ ករោន្តេ កិញ្ចិ សន្ធាយ ឯវំ ថេរោ វទតិ។ និរោធំ បុច្ឆិត្វា តស្មិំ កថិតេ តទនន្តរំ សញ្ញាវេលុប្បត្តិំ បុច្ឆន្តោ អត្ថោ និរោធា ច វុដ្ឋាតិ បុច្ឆតិ នាយ។ និរោធតោ ច វុដ្ឋាតិ អរហត្តផលុប្បត្តិយា វា សិយា, អនាគាមិផលុប្បត្តិយា វា, តត្ថ សញ្ញា បឋមា, តទនន្តរា បច្ចវេក្ខណញាណន្តិ ទស្សនំ និក្ខមន្តោ ថេរោ “បោដ្ឋបាទ ហេដ្ឋា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ ភគវាតិ អាលបនវចនំ។

យថា មគ្គវីថិយំ មគ្គផលវេលាសុ ឧប្បន្នេសុ និយមតោ មគ្គផលបច្ចវេក្ខណវេលាតិ ហោន្តិ, ឯវំ ផលសមាបត្តិវីថិយំ ផលបច្ចវេក្ខណវេលាន្តិ វុត្តំ “បច្ឆា បច្ចវេក្ខណវេលា”ន្តិ។ “ញាណំ អរហត្តផល”ន្តិ បច្ចវេក្ខណវេលាយ ឧប្បត្តិអាការទស្សនំ។ អយមេវ បច្ចយោ ញាណប្បច្ចយោ។ ម-ការស្ស ទ-ការំ កត្វា ទ-ការេនបិ បាឋំ បឋន្តិ កេចិ សន្ធិវសេន។ សោ បន ថេរវាទេ ន ផលសមាធិសញ្ញា ឯវាតិ អាហ “ផលសមាធិសញ្ញាបច្ចយា”តិ, អរហត្តផលសមាធិសហគតសញ្ញាបច្ចយាតិ អត្ថោ។ កិរាតិ អនុស្សវនត្ថេ និបាតោ។ យថាធិកតសម្មានុស្សរណបក្ខិយា ហិ បច្ចវេក្ខណា។ សមាធិសីសេន ចេត្ថ សព្ពំ អរហត្តផលំ គហិតំ សហចរណការណេន, តស្មិំ អសតិ បច្ចវេក្ខណាយ អសម្ភវោតិ បិណ្ឌត្ថំ “ញាណប្បច្ចយា”តិ វុត្តំ។ ឯវមិធ ទីឃភាណកានំ មតេន ផលបច្ចវេក្ខណាយ ឯកន្តិកតា ទស្សិតា។ មជ្ឈិមអង្គុត្តរដ្ឋកថាយំ បន ឯវំ វុត្តំ “សា បន ន សព្ពេសំ បរិបុណ្ណា ហោតិ។ ឯកោ ហិ បហីនកិលេសមេវ បច្ចវេក្ខតិ, ឯកោ អវសិដ្ឋកិលេសមេវ, ឯកោ មគ្គមេវ, ឯកោ ផលមេវ, ឯកោ និព្ពានមេវ។ ឥមាសុ បន បញ្ចសុ បច្ចវេក្ខណាសុ ឯកំ វា ទ្វេ វា នោ លទ្ធុំ ន វដ្ដតី”តិ (ម។ និ។ អដ្ឋ។ ១។១៤៥), តទេវំ មជ្ឈិមភាណកានំ មតេន វុត្តំ។ អាចរិយា បន វទន្តិ –

“មគ្គំ ផលញ្ច និព្ពានំ, បច្ចវេក្ខតិ បណ្ឌិតោ;

ហិទេត កិលេសេ សេសេ ច, បច្ចេចក្ខតិ ចា ត ចា”តិ៝ (អកិឆយ្ឲ្យសក្កហក្ខុកចាឃំ កយ្ឈ្ឆុាតសក្កហចិការេក ចិសុទ្ធិកេដ);

សញ្ញាអត្តកចាចណ្ណតា

៹១សិ៝“កាយស្វកទោ”តិ ត្ថយិតា ចតស្វករយបតេតិ៝ ឲចញ្ញ្យក្ខបយាចចត៌ ស្វបបត្ថ តោហាតីតិ៝ ឌេសតាឃ សណ្យ្យការចេត សារេម្ពុយទ៌ក្ខស្សាឌិយលចិសោឆតេតា ស្វតយឃតោាល៌ា ត្យប៌ិតំ ចិឃ, ស្វល្វយការចេត អត្វចិលិត្តំ ចិឃ, តិលក្ខលក្ខាហតតាឃ ក្យណ្ឌលិឡ្យាលក្ខារចិក្វសិតំ ចិឃ ច តោហាតិ៝ តេគត្វបចិសេតា ធោាលស្ស, តចាកាចា តំសយក្កិតេា ច ប្វក្កលស្ស តចាកាចាបត្តិ, តិទោឆកចាឃ តិចេងតច្ចាស្ស សិរិសឃេត បចេបសតសឌិសត្តិ អាហ “សណ្យ្យុល្វយ...េប... អារាបិតោាបី”តិ៝ តត្វាតិ តិស្សំ តិទោឆកចាឃំ៝ យត្តុត្យត្ថិតាឃ ស្វល៌ ត ចិត្តុតេត្តា អលកតេត្តា, អឌាតតេត្តា ចា៝ យលចិក្វសិតតាឃ ក្វច្ចកុាតសឌិសំ៝ អត្តតោ លត្តិត្តិ អត្តឌិដ្ឋិ៝ អត្វយតិ៏ កោេហត្វាតិ អត្វញ្ញា កោហត្វា “ឲឌិសោា េយ អត្តា”តិ អត្វឌាតារេបត្វា, អត្តតោ លត្តិឃំ បតិក្ខុាេបត្វាតិ ចុត្តំ តោហាតិ៝

បិញ្ញត្តឃំ កំ បតាតិ ញ្ញារទិកោា, យតោាយឃោា, អទ្វបីតិ តិល្លិ អត្តចាគាត៌ ចេសេត តិចិឆេស្វ អត្តាតេស្វ កតទំ អត្តាត៌ បចេច្ចសីតិ អតេត្វា៝ “ឌេសតាឃ ស្វក្យសលើ”តិ ត្ថយិតា “អចស្សំ េយ កកចា លត្ថិ ចិត្ថិសោស្សតី”តិ តស្ស យតសិការំ ឌេស្សតិ៝ បរិហទេត្តាតិ ចិត្ថិសតេតា អបតេតត្តា, អទ្វបី អត្តាតិ អត្តតោ លត្តិ តិក្វហតេត្តាតិ អឆិប្បាយោា៝ បិញ្ញត្តឃំ “ញ្ញារទិកំ េលា”តិអាឌិយិ្យបរិត្តាឌកចចេត អឃយឆិប្បាយោា – ឃស្មា ចត្យសត្តតិទ្វបប្បតត្ថិ ឲកត្តចេសេត កោេហត្វា ទ្វបីកាចេតា “ញ្ញារទិកោា អត្តា”តិ បចេច្ចតិ អត្តចាឌី, អត្តបិតោាបក្ខុាតតច្ចាស្ស បរិកេប្បត្វា “សស្សតោា”តិ យញ្ញតិ, ទ្វបីកាចេតា ឲច ច សញ្ញាឃ អញ្ញាត្តំ ធោាឃាកតេយច, ឃំ េចគចាឌិតោា “អត្តយឃោា, បិតយឃោា”តិ ច ក្ខិឆា េចាហទេត្តិ, តស្មា បរិត្តាឌកោា តំ អត្តចាឌិយតំ អត្តាត៌ សត្ថាឃ “ញ្ញារទិកំ េលា”តិអាឌិយាហាតិ៝

“ញ្ញារទិកោា ច ហិ តេ េបិក្ខុបិគ អត្តា អកចិស្សា”តិអាឌិយិ្យកាចេតា ចចេត ចាឃយឆិប្បាយោា – ឃឌិ អត្តា ទ្វបី កចេឃ្យ, ឲចំ សតិ ទ្វបំ អត្តា សិឃា, ត ច សញ្ញី សញ្ញាឃ អទ្វបកាចេតា, ទ្វបឆយ្ទាតច្ចា អសញ្ញាតតសកាចត្តា៝ ទ្វបី ច សយាតោា ឃឌិ តច យេតត តិច្ចា, សញ្ញា ច អបរាបទំ បចត្តតេតា តត្វ តត្វ កិឌ្ឈតីតិ តេគសក្ខាចេតា អតិច្ចា , ឲចយ្យិ “អញ្ញា សញ្ញា, អញ្ញា អត្តា”តិ សញ្ញាឃ អកាចេតា អចេចតេតាច អត្តា តោហាតិ, តស្មា ឲស អត្តា ត កយ្ទស្ស ការកោា, ត ច ឲលស្ស ក្ខបក្វញ្ញាតកោាតិ អាបត្តយេចាតិ ត្ថយំ តោាសំ ឌេស្សេត្តា កកចា “ញ្ញារទិកោា ចា”តិអាឌិយាហាតិ៝ តត្វាតិ “ទ្វបី អត្តា”តិ ចាេឌ៝ បច្ចាកច្ឆេតាតិ េសសកិរិឃារេបក្ខាឃ កយ្ទេត្វេឃច ក្ខបេឃាកចចត៌, បច្ចាកច្ឆេតាតិ ច បច្ចាកច្ឆត្តស្ស, ឌាតត្តស្ស, បឌិច្ច ចាេឌត បចត្តស្សាតិ ចា អតេត្វា៝ “អញ្ញា ច សញ្ញា ក្ខប្បឌ្ឈតិ, អញ្ញា ច សញ្ញា តិទ្ធ្ឈតី”តិ កស្មា ចុត្តំ, តត្វ ក្ខប្បាគប្វត្តកោា តិទោឆា, ត ច ក្ខប្បត្ថិ អតិទ្ធ្ឈតកំ តាឃ អត្តីតិ េចាគត៌ េសាឆត្យំ “ចត្យត្ថិ លត្ថាត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៝ សតិបិ តេសំ ឲកាលយ្យាលចត្តកការេច ក្ខប្បាគតិទោឆាឌិការេត្តា ឲក្យប្បាគតិទោឆការេចាច ចុេត្តា៝ អបរាបទេត្តិ េបិក្ខុាត្វេបិក្ខុ៝

៹១ប័-៹១០៝ បិញ្ញត្តឃំ យតោាយឃត្តិ ឈាតយតេសា ចេសេត យតោាយឃំ៝ ឃោា ហិ ជាហិទេបច្ចឃតិទេបេក្ខា, េសា យតសាច តិត្ថាតេត្តាតិ

យតោយយោ រូបលោកេ តិណ្ណត្តសរីរំ សណ្ឋាយ ចរតិ ឃំ ចេតចាឌិតោ “អាតត្ថុយយោ , ចិណ្ណាណយយោ”តិ ច ក្ខិនា ចោហរត្តិ ៣(ៗាបឺតិ “យតោយយោ អត្តា”តិ ចារេបិ ករោស ឌិតេ្ត “អញ្ញាច សញ្ញា កចិស្សតី”តិអាឌិតា ករោស ឌិតេ្ត អត្តតោ លឌ្ឋិយេច ចរេត្តា “អរូបិ លោ”តិអាឌិយាហាតិ សប្តត្ថេ ព្ពឆាបិ បុរិយចារេគ ចុត្តតយេត “ឃឌិ អត្តា យតោយយោ សត្តក្ខុបច្ឆិកឹ អហឹតិត្រ្ថិយោ កចេឃ្យ, ៦ចំ សតិ រូបំ អត្តា សិយា, ត ច សញ្ញឹ សញ្ញាយ អរូបកាចតោ”តិអាឌិ សត្តំ ករោសេស្សុតំ ចេឌិតត្ថំ ៣យត្តតៀរេស្សតេ្ត កកចា “យតោយយោ ច ហិ លេ បេប្ចិបិតោ”តិអាឌិយចោច ពស្ថា បតាឃំ បរិត្តាឌកោ បចយំ ឰឡអារិកំ អត្តាតំ បឌិឌាតិត្វា ធំ លឌ្ឋិ ចិស្សេជ្ជិត្វា បុត យតោយឃំ អត្តាតំ បឌិឌាតាតិ? ៣យ្យិ ចិស្សជ្ជិត្វា បុត អរូបិ អត្តាតំ បឌិឌាតាតីតិ? កាយទ្បោត្ត ការណំ “ធតោ សោ អរូបឹ អត្តាតិ ៦ចំលឌ្ធិកោ សយាតោបិ...បេ... អាឌិយាហា”តិ លេហ្ចា ចុត្តយេច, ៣ចាបិ ព្ពយ តិត្ថិយា តាយ អតចក្ខិ៣ចិត្វា ត្មុសរាយិប្បិ តិលាតាលាលុកោ ចិឃ ចគ្គាលិតិ ការណត្តរឃ្យិ ឌស្សុតំ “ឃចា តាយា”តិអាឌិ ចុត្តំ សញ្ញា តប្បតិប្ចាតីតិ អារម្មណ សញ្ញាតតចយេត សញ្ញា ត បតិប្ចាតិ, អារម្មណ សញ្ញា ត កទេរាតីតិ ចុត្តំ លោតិ សញ្ញាបតិប្ចាគការលេតិ ៦ត្តាបិ អឃំ តយោ

៣(ៗាបឺតិ “អរូបឹ អត្តា”តិ ចារេបិ សញ្ញាឃាតិ បកតិសញ្ញាយ, ៦ចំ កេតត្តឆយុបិលេត្តទេត (ឌី៍ តិ៍ ឌី៍ ១៍៣១ប័-៣១០) ចុត្តំ អញ្ញាសិ្ម តិត្ថាយ៣តេ ក្ខុប្បាគតិទោឆត្តិ ហិ សប្តត្ថេ លេតេ ចេឌិកាតំ យលេត តាតក្កណ ក្ខុប្បត្តាយ តាតារម្មណាយ សញ្ញាយ ក្ខុប្បាគតិទោឆយិច្ឆតីតិ ឌស្សុតិ៍ កេចិ បត “អាចរិយសញ្ញាយា”តិ បចត្តិ, ៣ឌឃុត្តំ អត្តស្ស ចិរុទ្ធត្តា, ឆេទេត ច អត្ថុក្ខត្តា អបរាបរំ បចត្តាយ សញ្ញាយ ក្ខុប្បាគចឃឌស្សតេតា ក្ខុប្បាគតិទោឆំ ព្ពច្ឆតិ៍ ៣ចាបិ “សញ្ញា សញ្ញា”តិ បចត្តសយញ្ញា “អត្តា”តិ កហេត្វា ៣ស្ស អចិច្ឆេឌំ បរិកប្បេត្តា សស្សុតំ យញ្ញាតិ៍ លេតោហ “អត្តាតំ បត សស្សុតំ យញ្ញាតី”តិ៍ ៣ស្ថាតិ អបរាបរំ បចត្តសញ្ញាយ តាយយទេត្តត សស្សុតំ យញ្ញាតោ សញ្ញាយ ក្ខុប្បាគតិទោឆយទេត្ត អឌ្ចត្វា ៣ឌុត្តទិ សស្សុតក្កាហស្ស កហណតោ ករោសំ ឌស្សតីតិ អធិប្បាយោ៍ ៣ចេចាតិ ឃចា “រូបឹ អត្តា, យតោយយោ អត្តា”តិ ច ចាឌេក្ខុយ អត្តតោ អសញ្ញាតា, ៦ចគ្គាស្ស “អចេ៣តតា”តិអាឌិករោសប្បសក្កា ចុត្តិចារទោ , ៣ចេច ព្ពយស្មិ ចារេបឹតិ អចេត្វា៍ ឃិច្ឆាឌស្សតេតាតិ អត្តឌិក្ខិសយក្ខាលេត ឃិច្ឆាកិតិចេសេត៍ អតិក្ខុតត្តាតិ អតាឌិកាលភាចិតការចេត អក្ខោត្តឌត្តា, តិចារិតកាណចារត្តាតិ ចុត្តំ លោតិ៍ យេត សត្តតិឈតេត, សម្ពហឈតេត ច ចឆ្លឹតោ ចាំលេរិ បតាគ្គចសេត បចត្តយាតំ ឆយុសម្ពុហំ ឃិច្ឆាកាហចសេត “អត្តា”តិ ច “តិច្ចោ”តិ ច អកិតិចិស្ស ចោហរតិ, ធំ ៦កត្តសញ្ញិតំ សត្តតិឈតំ, សម្ពហឈតគ្គា ចិតិក្ខុជ្ជ ឃាចាចតោ ឌាតតំ ឈតចិតិត្ថុទោកោ, សោ ច សទេ្ចត សត្តំ តិត្ថិយាតំ តត្ថិ៍ ៣ស្ថា អឃឃ្យិ បរិត្តាឌកោ តាឌិសស្ស ចាណបរិបិកស្ស អកាចតោ ចុច្ចាតយ្យិ តាតត្តំ តាញ្ញាសីតិ អាហ “ធំ តាតត្តំ អឌាតត្តោ”តិ៍ សញ្ញា តាយាឃំ តាតារម្មណា តាតាក្កណ ក្ខុប្បជ្ជតិ, ចេតិ ចាតិ ចេឌិកាតំ យធំ សញ្ញាយ ក្ខុប្បាគតិទោឆំ បស្សត្តោបិ សញ្ញាយឃំ សញ្ញាក្ខុតំ អត្តាតំ បរិកប្បេត្វា ឃចាចុត្តឈតចិតិត្ថុទោកាកាចតោ តិច្ចុយេច កត្វា ឌិក្ខិយញ្ញាតាយ យញ្ញាតិ៍ ៣ចាក្ខុតស្ស ច ៣ស្ស សហហុយបរយកាឌ្ឋិរឆយុតា ត ចាឃលេចាតិ ព្ពឆំ ការណំ បស្សត្តេត កកចតា “ក្ខុជ្ជាតំ លោ”តិអាឌិ ចុត្តត្តិ ឌស្សតេ្ត “អចស្ស កកចា”តិអាឌិយាហ៍

ឌិក្ខិអាឌីសុ “៦ចយេត”ត្តិ ឌស្សតំ អកិតិចិសតំ ឌិក្ខិ៍ ៣ស្សា ៦ច បុត្តកាកក្ខុតំ “៦ចយេត”ត្តិ តិញ្ញាតចសេត លយតំ លត្តិ៍ ៣ចា ទោចតំ រូបិ៍“អញ្ញាចាយេចា”តិអាឌិ លេតំ ឌិក្ខិអាឌីតំ ចិកជ្ជ ឌស្សតំ៍ ៣ត្ត អញ្ញាចាយេចាតិ ឃចា អរិឃចិតយេ អត្តុក្ខុឃំ អត្ថុបាឝុ យញ្ញាយបឌិបចាចសេត ឌស្សតំ លោតិ, ៣តោ អញ្ញាចាយេច៍ អញ្ញាឌេចាតិ ឃំ បរយត្តតោ ចិជ្ជតិ លត្ថាយតាតាឌិ, ៣ស្ស ចាបិ អតិច្ចាតាឌិ,

ຓເຕາ ອຎ຺ຎາເຣຉ ປຣເຍຕ຺ເຕາ ອຨິຊ຺ຊຍາຕິ ອຕ຺ຕປຊ຺ຊຕາຘິກັ ຕຍາ ຓຍເຕ ເຣຉ ຽຘ຺ຉເຕ ຣາຕິ ອເຕ຺ຕາ· ອາກຸເສາ ຍຸຊ຺ຊາຕິ ອາເຍາເກາ· ເຕສ ວຸຕ຺ຕໍ “ຍຸຕ຺ຕປຍຸຕ຺ຕຕາ”ຕິ· ປຕິປຕ຺ຕິຍາຕິ ປຣຍຕ຺ຕິຕ຺ຕສາຣິປຣິຎ຺ຎາຊກປຕິປຕ຺ຕິຍາ· ອາຈຣິຍສ຺ສ ກາເຣາ ອາຈຣິຍກັ, ຍຘາ ຕຘາ ຮູຈາຣາຕຸສາສຕິ, ຕຣສ຺ສຕ຺ຕີຕິ ອາຈຣິຍເກາ ຍຘາ “ສເຕ຺ຕາ”ຕິ ອາຫ “ອຎ຺ຎາຕ຺ຕາ”ຕິອາທິ· ອຎ຺ຎາສ຺ມິ ຕິຕ຺ຕາຍຕເຣສ ຕຈ ອາຈຣິຍກາເຣາ ອຕ຺ຕີຕິ ເຍາຊສາ· “ເຕສາ”ຕິອາທິ ສຫ ເຍາຊສາຍ ຍຘາຈາກັ຺ ຣສ຺ສຕິ· “ອຍໍ ປຣເຍຕ຺ຕາ, ອຍໍ ສຍ຺ຍຕີ”ຕິ ຎຸຍສ຺ສ ຮິກາກສ຺ສ ວຸຊ຺ຊິກາກຕ຺ຕາ ວຸຊ຺ຊາຕິ ໑ຕໍ ສາສຕ຺ຕໍ· “ຍເຕ຺ຕໍ ວຸຊ຺ຊາຕິ ຕາຈ ຕິຕ຺ຕຸ, ອຎ຺ຎາ ປສຕ຺ຕໍ ກກຈຕ຺ຕິ ປຸຘ຺ຘາຍີ”ຕິ ຮິຕ຺ຕຕ຺ຕາ ຕຘາ ປຕິປສ຺ຕໍ ຣສ຺ສຕໍ “ອຘ ປຣິຎ຺ຎາຊເກາ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ· ອເຎ຺ຎາ ຈາ ສຎ຺ຎາເຕາຕິ ສຎ຺ຎາສກາຣເຕາ ອຎ຺ຎສກາເຣາ ຈາ ອຕ຺ຕາ ເຫາຕຸຕິ ອເຕ຺ຕາ· ອຣຸຕາ ປສ “ອຎ຺ຎາ ຈາ ສຎ຺ຎາ”ຕິ ປເຣຓາ ຣິສ຺ສຕິ· ອສ຺ສາຕິ ອຕ຺ຕເສາ·

ເລິກິຍຕິ ຣິສ຺ສຕິ, ປຕິຕ຺ຕຫຕິ ຈາ ໑ຕ຺ຕ ປຸຎ຺ຎາປິປໍ, ຕຕ຺ຕິປິເກາ ຈາຕິ ເລິເກາ, ອຕ຺ຕາ· ເສາ ຫິສ຺ສ ກາເຣາ, ເຣຈເກາ ຈາຕິ ຎຸຘ຺ຘິເຕາ· ຣິຕ຺ຕິກຕຕ຺ຕິ “ສສ຺ສເຕາ ອຕ຺ຕາ ຈ ເລິເກາ ຈາ”ຕິອາທິ (ທີ· ນິ· ໑·໑໑; ໃວຊາ· ໓໓) ສຍປຈຕ຺ຕໍ ຣິຕ຺ຕິກຕໍ· ສ ເຫສ ຣິຕ຺ຕາກິຕິເຣເສາ ຣິຕ຺ຕຆຍິກາຣິອຕ຺ຕິສ຺ສິເຕາ ຕຣສໍຈຕ຺ຕສເຕາ· ເຍາ ຫິ ຕໍ ສໍຈຕ຺ຕສເກາ, ເສາ “ຕໍ ສິສ຺ສິເຕາ”ຕິ ຈຕ຺ຕຎ຺ຎຕໍ ລເກຍ຺ຍ ຍຘາ ຕໍ ປຸຎ຺ຎາສາລສຍ຺ຍາເຣາ· ໑ເຕາເສຈ ສເຍສ ສ ຆຍຸສິສ຺ສິຕຕາປິ ສໍຈເຎ຺ຎຕຕ຺ຕາ· ເຕາຫຸຈຣິຍສ຺ສ ອາທິ ອາທິເຕາຫຸຈຣິຍໍ, ຕເຣຈ ອາທິເຕາຫຸຈຣິຍກັ ຍຘາ “ຮິສເຍາ ໑ຈ ເຈສຍິເກາ”ຕິ (ປາເຣາ· ອຕ຺ຕ· ປໍ)· ເຕສາຫ “ສິກ຺ຂຕ຺ຕຍສຕ຺ຂາຕສ຺ສາ”ຕິອາທິ· ສຕ຺ຕາຍິ ຈາກັ຺ ອເຕ຺ຕາກຆາຈຆາເຣລໍ ຕສ຺ສ ອຈຆາເຣລຜລຕ຺ຕາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ “ອາທິຍຕ຺ຕ”ຕ຺ຕິ· ຕຣິຆ ອຆິສີລສິກ຺ຂາຈ· ສາ ຫິ ສິກ຺ຂຕ຺ຕຍສຕ຺ຂຫິເຕ ສາສສເຕາຫຸຈຣິເຍ ອາທິພູຕາ, ສ ອຎ຺ຎາຕ຺ຕ ຮິຍ ອາທີຈຕ຺ຕຍກາຣິ ອາທິເຕາຫຸຈຣິຍກຕ຺ຕິ ຣສ຺ສຕິ “ອຆິສີລສິກ຺ຂາຍຕ຺ຕ”ຕ຺ຕິ ຎຸຍິສາ· ສິຕ຺ຕິສຕ຺ຕຕ຺ຕາຍາຕິ ໃກ຺ລິຕກາຈາຍ· “ອກິຊາສສາຍາຕິ ກາຕປຣິຎ຺ຎາຈເຍສ ອກິຊາສສຕ຺ຕາຍ· ສຍຸສຕ຺ຕາຍາຕິ ຕີເຣລປຫາສປຣິຎ຺ຎາຈເຍສ ສເຍຼາຣສຕ຺ຕາຍາ”ຕິ ຈຣສຕ຺ຕິ· ອປິຈ ອກິຊາສສາຍາຕິ ອກິຎ຺ຎາປຎ຺ຎາຈເຍສ ຊາສສາຍ· ຕໍ ປສ ຈຕ຺ຕສ຺ສ ປຸຘ຺ຘກາເຣລເຍຈ ເຫາຕີຕິ ອາຫ “ປຸຘ຺ຘກິຣິຍາຍາ”ຕິ· ສຍຸສຕ຺ຕາຍາຕິ ປຣິຎ຺ຎາກິສຍຍເຣເຍສ ປຕິເຣຊສຕ຺ຕາຍ· ຣິຕ຺ຕາກິຕິເຣສສ຺ສ ສໍສາເຣຕ຺ຕ ສິຕ຺ຕິຊາຮິຣາກິເຣາຆຸປສຍາສໍຈຕ຺ຕໍ ຈຕ຺ຕເຕ຺ຕາກຊຕ຺ຕາ, ຕສ຺ສ ຈຕ຺ຕສຍູຕ຺ຕເຕາ ຈ· ຕຘາ ອກິຎ຺ຎາສເຍຼາຣສິຕ຺ຕາສາສໍຈຕ຺ຕສຕ຺ຕາ ຣຕ຺ຕຕ຺ຕາ·

ກາຍໍ ຕຣ຺ຸຍາປິ ວຸກ຺ຂສກາຈາ ໑ຈ, ຕສ຺ສາ ປສ ສຍຸຣຍກາເຣສ ຮິສໍ ກຫິຕຕ຺ຕາ “ຕຣ຺ຸຍາເຣປຕ຺ຕາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ· ປກາເຣສເຕາຕິ ໃປຍາເຣສເຕາ· ວຸກ຺ຂປກາເຣຈຕ຺ຕີປິ ຕຣ຺ຸຍາ ອຮິຊ຺ຊາຣິປຘ຺ຍຕ຺ຕຣສຫິຕາ ໑ຈ ປກາເຣຈຕິ, ສ ເກາຈລິຕິ ອາຫ “ສປຍຘ຺ຍາ”ຕິ· ອປຍຈຕ຺ຕີຕິ ອປຍຈຕ຺ຕິຣິຍິຕ຺ຕໍ· ສ ປຈຕ຺ຕຕ຺ຕິ ໑ຕ຺ຕ ວຸກ຺ຂສຍຸຣຍາ, ໑ຕສ຺ມິ ຈາ ອຆິກເຕຕິ ຫິ ອປຍຈຕ຺ຕໍ· ວຸກ຺ຂິເຣາຆໍ ສິຕ຺ຕາສໍ ກສ຺ຘຕິ, ຕຣຕ຺ຕຸຕາ ສາ ປຕິປຕ຺ຕີຕຕ຺ຕາຕິ ວຸກ຺ຂິເຣາຆກາຍິສິປຕິປຣາ· ຍກ຺ຂປິຕຸກາເຣຈາຕິ ຍກ຺ຂສຍຸປຍາເຣາ· ຜລສຕ຺ຕິກິຣິຍາຕິ ຜລສ຺ສາຆິກຍເຈເຍສ ປຘ຺ຘກາເຣລໍ· ຕໍ ອາກາເຣສຕ຺ຕິ ຕໍ ຕຸລິກາຈສຕ຺ຕາຕໍ ກຍສລິຕ຺ຕ ອາເຣາເຣຈສຕ຺ຕາ ຮິຍ, ສ ປສ ອກິຍຸຕໍ ອາເຣາເຣຈຕິ·

໓໑໑· ສຍສຕ຺ຕເຕາ ສິກ຺ຂຕ຺ຸຍສຈເຍສ ເຕາຣສຕິ ຮິຊ຺ຊສຕິ ສຕ຺ຕິເຕາຣກັ· ຍເສາກລາຣີສິ ຮິເຣສສສ຺ສ ສປໍສກລິເຣຕ຺ຕສ ສິຕ຺ຕິຕ຺ຕຕ຺ຕາ “ຈາຈາຍ ສຕ຺ຕິເຕາຣເກາສາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ· ເຕສາຫ “ຈຈສປເຕາຣເກາສາ”ຕິ· ອຘ ຈາ “ຈາຈາຍາ”ຕິ ຎຸຕໍ “ສຕ຺ຕິເຕາຣເກາສາ”ຕິ ໑ຕ຺ຕ ກາເຣລຈສຕິ ຣຕ຺ຕຕ຺ຕາ· “ຈຈສປເຕາຣເກາສາ”ຕິ ຫິ ຈເຣສສ ປເຕາຣເກາສາຕິ ອເຕ຺ຕາ, “ຈາຈາຍາ”ຕິ ຈາ ສຍູຕ຺ຕ ສາຍິຈຈສໍ· ຈາຈາຍ ສຕ຺ຕິເຕາຣສກິຣິຍາຍ

សញ្ញក្ខទិតបក់ស្ទតិ ដោរេជតញ្ញា “សញ្ញក្ខទិត”ត្តិ ឯតស្ស “និ អធិ អភិ អទិក”ត្តិ បទច្ឆេទោ, សបត្តតោ ក្សំ អទិតត្តិ អត្ថោ, សតបទេត្តហិ ឥត្តរេកហិ ចិយ ចិចិឆេហិ បរិដ្ឋាឌកចាចារេតាគតេហិ តុគិ ស្ទតិ ចុត្តំ ហោតិ។ តថា ហិ ចុត្តំ “ឞបរិ ចិជ្ញិស្ស”តិ។ សកាចតោ ចិជ្ជយាតត្តិ បរយត្វសកាចតោ ឞបលព្ភយាតំ, ត បកតិអាទិ ចិយ អត្ថុបលព្ភយាតំ។ តឆ្នត្តិ សច្ចំ។ តឆត្តិ អចិបរីតំ។ អត្ថតោ ចេចចតយេច តំ បគត្តយំ។ តចលោកុត្តរធម្មស្សតិ ចិសយេ គុយ្ហំ, តេ ធម្មេ ចិសយំ គត្វា ឋិតសកាចត្តិ អចដ្ឋិតសកាចំ, តក្ស្សាទកត្តិ អត្ថោ។ លោកុត្តរធម្មនិយាមនិយតត្តិ លោកុត្តរធម្មសម្បាបតនិយាមេន និយតំ ព្យាកតំ បត “លោកុត្តរធម្មនិយាមត”ត្តិ បរេទា, សោ ត បោរាណោ អាចរិយេត អត្ថុទ្ធដត្វា។ គម្មា បតេសា បដិបទា ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មនិយាមតាតិ អាហ “ឥទ្ធាតចិញ្ញ”តិអាទិ។ សាតិ បដិបទា។ ឯទិសាតិ “ធម្មដ្ឋិតត”ត្តិអាទិកា ចុត្តប្បការា។

ចិត្តហត្ថិសារិបុត្តបោដ្ឋបាទវត្ថុវណ្ណនា

៤១១។ ហត្ថិំ សារេតិ ទមេតីតិ ហត្ថិសារី, ហត្ថាចរិយោ។ សុខុមេសុ អត្ថន្តរេសូតិ លក្ខណាទិភេទេសុ សុខុមញាណគោចរេសុ ធម្មេសុ។ អភិធម្មិកោ កិរេស។ ក្សសលោតិ បុព្ពេបិ ពុទ្ធសាសនេ កតបរិចយតាយ ឆេកោ។ តាទិសេ ចិទេត្តិ កិហិភាចចិទេត្តា។ ព្ពតទោ បត តំ សុត្វាច ត ចិត្តយិ, បព្ពជ្ជាយេច អភិរមីតិ អធិប្បាយោ។ កិហិភាចេ អាតិសំសកថាយ កថិតត្តាតិ ឯត្ត សីលចត្តស្ស កិច្ចតោ តថា កថេតត ចិត្តយតោ តិយោជិតត្តា ព្ពតាតិ សយម្បិ សីលចា ឯច ហុត្វា ឈ ចារេ ចិព្ភមីតិ អធិប្បាយោ។ កេហតទព្ពា កម្មសរិក្ខកេត ហិ កម្មឆលេត កចិតព្ពំ។ កទេត្ថាតត្តិ អគាគេរេ សាមិចចតំ យហាសាចកស្ស កឆិតេតិ យហាសាចកក្ខតេត យហាគោដ្ឋិកេត្ថេរេត អបសាទតចចេសេត កឆិតេ, កឆតតិមិត្តំ បតិដ្ឋំ លទ្ធំ អសព្ពការេត្តាតិ អត្ថោ។ “ចិព្ភមិត្វា កិហី ជាតោ”តិ ព្ពតំ សត្ថុធារមិច ចុត្តំ។ ធម្មបទដ្ឋកថាយំ (ធ៓ ប៓ អដ្ឋ៓ ១៓១ ចិត្តហត្ថត្ថេរចត្ថុ) បត ក្សារបណ្ឌិតជាតកេ (ជា៓ អដ្ឋ៓ ១៓១៓លិ ក្សារជាតកចណ្ណតា) ច លព្ភតីយេច ចិព្ភមតចារោ ចុត្តោ។ កិហិសហាយកោតិ កិហិកាលេ សហាយកោ។ អបសក្កត្តោបិ តាយាតិ អបិ តាយ អបសក្កត្តោ, ការណ្យចតតយេតំ។ បព្ពជិតុំ ចដ្ដតីតិ បព្ពជ្ជា ចដ្ដតិ។

៤១២។ បញ្ញាចក្ខុនោ អត្ថិតាយាតិ សុចុត្តទុរុត្តសាមិសាមធម្មសភាចធម្មស្ស បញ្ញាចក្ខុនោ អភាចេត។ យាទិសេត ចក្ខុនា សោ “ចក្ខុមា”តិ ចុត្តោ, តំ ទស្សេតុំ “សុកាសិតា”តិអាទិ ចុត្តំ។ អយំ អដ្ឋកថាតោ អបរោ តយោ – ឯកំសិកាតិ ឯកត្តិកា, តិព្ពាតចហការេត តិដ្ឋិតាតិ ចុត្តំ ហោតិ។ បញ្ញត្តាតិ ចចត្ថបិតា។ ត ឯកំសិកាតិ ត ឯកត្តិកា តិព្ពាតាចហការេត តិដ្ឋិតា ចដ្ដត្តាកសកាចតោតិ អធិប្បាយោ។ អយមេត្ថ ហិ “កម្មា ចេចេត បោដ្ឋបាទ មយា ឯកំសិកា ធម្មា ទេសិតា បញ្ញត្តា, ឯតេ បោដ្ឋបាទ អត្ថសំហិតា…បេ… តិព្ពាតាយ សំចត្តត្តី”តិអាទិសុត្តបទេហិ សំសន្ទតិ សមេតីតិ។

ឯកំសិកធម្មវណ្ណនា

៤១៣។ “កម្មា អារកី”តិ ការណំ បុដ្ឋិត្វា “អត្ថិយ្យាតិកកាចទស្សតត្ថ”ត្តិ បយោជតំ ចិស្សជ្ជិតំ។ ឆលេ ហិ សិទ្ធេ ហេតុបិ សិទ្ធោ ហោតីតិ, អយំ

អាចរិយបតិ (ដី៰ តិ៰ ដី៰ ១៰៣១៥) អបរេ បត “ឲុដិវេសុ អត្ថូសន្ធ៉ា ការណេ ចត្តតិ, ហេតូទេត្ត ច បច្ចត្តចចត់, តស្មា អតិយ្យាតិកកាចស្សុតត្តិ ឲុត្ត អតិយ្យាតិកកាចស្សុតការណា”តិ អត្ថូបិដ្ឋត្តិ៰ បញ្ញាបិតតិដ្ឋាឃាតិ បទេចដិតចិយុត្តិយក្កូស្ស៰ ចដ្ដទុក្ខបរិយោយសាត់ កដ្ឋតិ ឲុតាឃាតិ តិដ្ឋាតិ ហិ ចិយុត្តិ ទុត្តា “កោដ្ឋា បដ្ឋិតការចេចា”តិ (ឃ៰ តិ៰ ១៰១៥៩) ឃហាឃីហតាទសុត្តបទេទ ចិឃ ចា-សន្ធស្ស កតិអធ្ធេ បចត្តតទេតា៰ តិដ្ឋាឃទេក្កា ច ខ្លួច ឃត្ថរបទលេឃបេត “តិដ្ឋា”តិ អដិបេឃុទេតា៰ តស្សេច ហិ តិយ្យាតិកតា, អតិយ្យាតិកតា ច ទុច្ចតិ, ត តិដ្ឋាឃ៰ តិយ្យាតីតិ តិយ្យាតិកា ឃ-ការស្ស ក-ការំ កត្វា៰ អតិយសន្ធ៉ា ហិ ឥហុល់ កត្តុត្តាកិឆាឃកោ, ត តិយ្យាតិកា អតិយ្យាតិកា, តស្សា ការចេ តចា៰ តិយ្យាត់ ចា តិក្កួយត់ តិស្សលេ, ចដ្ដទុក្ខស្ស ទ្សុបសយោតិ អទេត្ថា, តិយ្យាតបេច តិយ្យាតិកំ, ត តិយ្យាតិកំ អតិយ្យាតិកំ, វេសា ឲុច ការចេ សការចេ អតិយ្យាតិកការចេ, តស្ស ទស្សុតត្តិ យោនេដតត្ថា៰

“សទ្ទេ ហី”តិអាទិ តដត្ថូចិចរលំ៰ អយតំ តិដ្ឋាត់ តិដ្ឋិយិតិ បញ្ញាបេតិ ឃចាតិ សម្ពុទ្ធា៰ លេកុទ្ទបិកាទិចសេត តិដ្ឋិ បញ្ញាបេត្តីតិ “តិដ្ឋាត់ តិដ្ឋាត”ត្តិ ចចតសាយញ្ញាយត្តិ កហេត្វា តចា បញ្ញាបេត្តិ៰ លេកុទ្ទបិកា តាយ ព្រាហ្មុណូបិ ទុច្ចតិ លេកស្ស ទ្ទបិកសដិសតាបរិកប្បុទេតត៰ កោចិ បត “តេចសព្ទាកាសព្ទាឃតាតកុយ្យិ លេកុទ្ទបិកា”តិ ចចត្តិ, តដយុត្តិ អដ្ឋកចាសុ តចា អចចតទេតា៰ អាទិសទ្ទេត ចេត្ត “អព្ទា បុរិសោ, អព្ទា បកតី”តិ បកតិបុរិសត្តាទចទាលេ ឃោនក្កា, ព្យូដ្ឋអាទិក្យលចិតិយុត្តស្ស អត្តូតោ អសកត្តូតិ អចដ្ឋាត់ ឃោនក្កា, កាឃចិបត្តិកតិ ឌាតិតាត្ថាត់ អបចដ្ឋូតចសេត អប្យចទេត្តា ឃោនក្កា, បទេត បុរិសេត បលេកតា ឃោនក្កា, តំសឃីបតា ឃោនក្កា, តំសយាឃោនកោ ឃោនក្កាតិ ឲុចយាដីត់ សក្កហោ ដដ្ឋទេត្តា៰ តស្មិ តស្មិតីយសយេឃ តិដ្ឋិ អបញ្ញាបេត្តា តាយ តត្តិ៰ ព្រាហ្មុណាត់ បទយូត្លាត(ព្រាហ្មុលេកោ តិដ្ឋា៰ តត្ថ ហិ តេសំ តិដ្ឋាកិតិចេសា ឃចា តំ ពាកស្ស ព្រាហ្មុតោ, (ឃ៰ តិ៰ ១៰៥០១) ចេចលតសាទិតាបសាត់ អាកស្សរា, សទ្ធាឃាទិបរិទ្ធាដកាត់ ឃុតកិល្យា, អាឌីចកាត់ “អតត្តូយាតសោ”តិ បរិកប្បិទេតា អសន្តិកចេ៰ ខ្លួយស្មិ បត សាសទេត អទហត្តិ តិដ្ឋា, សព្ទេបិ ចេទេត ដិដ្ឋិចសេត ព្រាហ្មុលេកាឌីតិ អទហត្តយញ្ញាតាឃ “តិដ្ឋាត់ តិដ្ឋាត”ត្តិ ចចតសាយញ្ញាយត្តិ កហេត្វា តចា បញ្ញាបេត្តិ, ត បត បទេយត្តទេតា តេសំសយេឃ តិដ្ឋាតបញ្ញាបតស្ស លក្ខតទេតាតិ អាហ “សា ច ត តិយ្យាតិកា”តិអាទិ៰ ឃចាបញ្ញាត្តាតិ ឃេត ឃេត បការទេត បញ្ញាត្តា, បញ្ញាត្តប្យការា ហុត្វាតិ អទេត្ថា៰ ត តិយ្យាតីតិ “ឃេតាការទេត តិដ្ឋា បិបុលិឃតី”តិ ទេតហិ បទេចដិតា, ទេតាការទេត តស្សា អបត្តត្តតាឃ ត តិយ្យាតិ៰ បលិ្ពទេតហិ បដិក្កិត្តាតិ “តាឃំ តិដ្ឋា បដិបត ចដ្ដស្ស អតតិក្កយតទេតា”តិ ព្យូដ្ឋាដីហិ បលិ្ពទេតហិ បដិក្កិត្តា៰ តិចត្តូតីតិ បដិទេក្កបការលចចត់, ឃស្មា ទេតហិ បញ្ញាត្តា តិដ្ឋា បដិបត ត តិយ្យាតិ ត កដ្ឋតិ, អញ្ញាទត្ថ តំសយដ្ឋិត់ បុក្កល់ សំសារេ ឲុច បរិព្ភយាទេត្តិ តិចត្តូតិ, តស្មា បលិ្ពទេតហិ បដិក្កិត្តាតិ អទេត្ថា៰ តត្តិ អតិយ្យាតិកកាចិ៰

ឌាត់, បស្សត្តិ ច បុទុចចតចិបរិយាយោឃាតិ អាហ “ឌាតត្តា បស្សត្តា”តិ៰ កដ្ឋត្តាដិសន្ធាតតិយា“ឃា បត កិក្កូតី ឌាត់ សកិក្កូតំ អារាម៉ំ អតាបុដ្ឋា បចិសេយ្យា”តិអាឌីសុ (បាចិ៰ ១០៦១) លិក្កចសេត ចិបរិយាយោឃា, ឌាតត្តីតិ អទេត្ថា៰ “ឃាចំ អតដយប្បិឃោ”តិអាឌីសុ (បារា៰ ១៣៩; ឌា៰ ១៰លិ៰៣៥) ចិកត្តិចសេត, ឃាចត្តស្សាតិ អទេត្ថា៰ ខ្លួច បត បុទុចចតចសេតាតិ ចេចដិតត្ថា៰ បតាត់ ឌាតត់ តាយ បច្ចក្កទេតា ឌាតត់ តស្ស ទេដ្ឋកាចទេតា, ទស្សុតយប្បុតាត់ តស្ស សំសយាតុតាត្តូត្តាតិ អយំ កយោ ទុទេត្វា “ឌាត់ បស្ស”ត្តិ៰ ទេតទេតត្ថ ឌាតតេត ទស្សុត់ ចិទេសទេតិ៰ ឲុចតិយាដិដ្ឋបុព្ទាតិ ទេតា តស្មិ លេកេ យតុស្សាត់ សទិទសល្លាតាដីតីតិ ឲុកទេតា អដិប្បាយទស្សុត់ ឃ្យូបបត្ថ ហោតិ៰ អឃទេញ្ញាត្តាដិប្បាទេឃា “កាំ ត្វុយល្ពាំ ឲុកត្តុបុទេច លេកេក បច្ចក្កូទេតា តោលាលទស្សុត់ អត្ថិ”តិ៰ ឌាតត្តិ ចា តស្ស លេកស្ស អតុយាតចិសឃត់

វុច្ចតិ, បស្សទ្ធិ បច្ចយតោ ចិរយតំ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ “អបិ តុយ្យាភិ លើកោ បច្ចយតោ ភាវតោ, វុឌ្ឍហុ អនុយាតតោ”តិ។

យស្មា បន លើកោ បច្ចយត្តតោ អវេត្វា ឥត្ថិយកោវិទការវេន បាកដេ, តស្មា បាកដេន អវេត្វន អធិប្បាយំ ឥស្សេតុំ “និដ្ឋបុព្ពាតិ”តិអាទិ វុត្តំ។ និដ្ឋបវេន វា ឥស្សតំ, តតោការុណ្ណា ឧភតំ កវេហត្វា តទុកវេយនេវ អវេត្វន អធិប្បាយំ ចិការេវតុំ ឲវំ វុត្តត្តិបិ ឥដ្ឋត្តំ។ និដ្ឋបុព្ពាតីតិ ហិ ឥស្សតេន, តតោការេតន ន ភាវេលាត កហិតបុព្ពាតីតិ អវេត្វា។ ឲវណ្ណា កត្វា “សទ្ទិសណ្ឋាតាទីតី”តិ សបទិយាគវេវត់ សបត្តិតំ ហោតិ។ “អប្បាដិហីរកត”ន្តិ អយំ អនុតាសិកលេបតិវេទ្ធសោតិ អាហ “អប្បាដិហីរកំ ត”ន្តិ។ តំ វេវត់ អប្បាដិហីរកំ សប្បជ្ជតីតិ សម្ពន្ធោ។ អប្បាដិហីរបវេ អនុតាសិកលេបិ, “កត”ន្តិ ន ឲកំ បវត្តិ កោចិ, តវេយុត្តំ សយាសម្មវតោ, អនុតាសិកលេបស្ស ន អវត្តព្ពត្តា។ ឲវរេបត្វ វណ្ណយន្តិ – បដិបក្ខហរណតោ បដិហារិយំ, តទេវ បាដិហារិយំ។ អត្តនា វុត្តវិវហិតវេវត់ បាដិហារិយរេបវេត្វ “បាដិហីរក”ន្តិ វុត្តំ បវេទហិ វុច្ចយាទិតាត្តវេហិ ទិសាត្តវត្តា, ន បាដិហីរកន្តិ អប្បាដិហីរកំ។ ចិវហត្វា វេត្វ អ-សទ្ទោ។ តេនាហ “បដិហរណវិវហិត”ន្តិ។ ទិសាត្តវិញ្ញាវេវត់ តេន វុត្តវេវតេន បដិហរិយតិ វិបរិវត្តីយតិ, តស្មា វុត្តវេវត់ បដិហរណំ នាយ, តតោ វិវហិតន្តិ អវេត្វា។ តស្មា ឲវ និយ្យានស្ស បដិហរណបក្ខស្ស អភាវតោ “អនិយ្យានិក”ន្តិ វត្តព្ពតំ លភតិ។ តេន វុត្តំ “អនិយ្យានិក”ន្តិ។

៤១៩. វិលើសោ ឥត្តិលិង្គអា, សោ “និក្ខារភាវជា កិរិយា”តិបិ វុច្ចតិ។ អាកសោប្បា រកសវាគ្គវត្តក្កហណាទិអាការវិសេសោ, វេសសំវិធាត់ វា។ អាទិសទ្ទេន ហាវភាវិតំ សង្គហោ។ ហាវាតិ ហិ វាតុរិយំ វុច្ចតិ។

តយោអត្តបដិលាភវណ្ណនា

៤២០. អាហិតោ អហំមានោ ឲត្តាតិ អត្តា, អត្តភាវោតិ អាហ “អត្តភាវបដិលាភោ”តិ។ កាមំ ឥស្សតីតិ វុត្តំ “ឱឡារិកត្តភាវបដិលាភោ”តិអាទិ។ កាយកវំ ឥស្សតិ ឥតរេភវទ្ធយត្តភាវតោ ឱឡារិកត្តា។ រូបកវំ ឥស្សតិ សោតបវេតន គិទ្ធាត្តំ ហុត្វា រូបីភាវេន វុបលព្ភតោ។ អរូបកវំ ឥស្សតិ អរូបីភាវេន វុបលព្ភតោ។ សំកិលេសិកា ធម្មា នាម ទ្វាទស អកុសលចិត្តុប្បាទា តវកាវេ កស្សចិ សំកិលេសស្ស អសម្ភវតោ។ វោទានិយា ធម្មា នាម សមថវិបស្សនា តាសំ វសេន សត្តសោ ចិត្តវោទានស្ស សិទ្ធតោ។

៤២១. បដិបក្ខធម្មានំ អសមុច្ឆេទេ សតិ ន កទាចិបិ អនវជ្ជធម្មានំ វា បារិបូរី, វេបុល្លំ វា សម្ភវតិ, សមុច្ឆេទេ បន សតិ សម្ភវតីតិ យក្កផលបញ្ញានវេយវ កហណំ ឥដ្ឋត្តំ, តា ហិ សកិំ បរិបុណ្ណាបិ អបរិហីនធម្មត្តា បរិបុណ្ណា ឲវ ភវន្តិ។ តរុណបីតីតិ វុប្បន្នមត្តា អលទ្ធាសេវនា ទុព្ពលបីតិ។ ពលវតុដ្ឋីតិ បុនប្បុនំ វុប្បត្តិយា លទ្ធាសេវនា វុបរិវិសេសាធិកាយស្ស បច្ចយភូតា ឆិវតរា បីតិ។ ឥមាតិ សមីបតោ បិណ្ឌេត្វា ឥស្សេន្តោ “កិំ វុត្ត”ន្តិអាទិមាហ។ តត្វ យំ វិហារំ សយំ...បេ... វិហរិស្សតីតិ អវោចុម្ហាតិ សម្ពន្ធោ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – យំ វិហារំ “សំកិលេសិកា វោទានិយធម្មានំ បហានានិវុឌ្ឍិតិដ្ឋំ បញ្ញាយ បារិបូរិំ វេបុល្លភូតំ ឥយស្មិំ វេយ អត្តភាវេ អបរប្បច្ចយេន ភាវេលាត បច្ចយតោ សម្បាទេត្វា វិហរិស្សតី”តិ កថយិម្ហាតិ។ តត្ថាតិ តស្មិំ វិហារេ។ តស្សាតិ ឧបាសកស្ស ភិក្ខុនោ។ ឲវំ វិហរតោតិ

ວຸຕ຺ຕປ຺ປກາເຣນ ວິຫຣຓເຫຕຸ, ວິຫຣນ຺ຕສ຺ສ ຈ ຕນ຺ນິມິຕ຺ຕໍ ປາໂມຊ຺ຊໍ, ປໂມທປ຺ປກຖາ ປີຕິ, ຕປ຺ປຈ຺ຈຍພູຕໍ ປສ຺ສທ຺ຘິທ຺ວຍໍ, ຕຖາ ສຸປຏ຺ຐິຕາ ສຕິ,
ອຸກ຺ກໍສຄຕຕາຍ ອຸຕ຺ຕມພາວາຓໍ ສຸໂຂ ຈ ວິຫາໂຣ ພວິສ຺ສຕີຕິ ໂຍຊນາ. ກາຍຈິຕ຺ຕປສ຺ສທ຺ຘີ ຫິ "ປສ຺ສທ຺ຘີ"ຕິ ວຸຕ຺ຕາ, ອຍເມວ ຈ ປີໂຕ
"ນາມກາຍປສ຺ສທ຺ຘີ"ຕິປິ ວທນ຺ຕິ, ຕທຍຸຕ຺ຕເມວ ປສ຺ສທ຺ຘິທ຺ວຍສ຺ສ ອວິພາຄາກາໂຣ ຄຍ຺ຫາ ປເນສ ສຸໂຂ ວິຫາໂຣຕິ ອາຫ
"ສຸຂວິຫາເຣສູ"ຕິອາທິ, ສເຍ຺ຍສຸປິ ທ຺ວິຣາວັຕ຺ຕວິຫາຣາທີສຸ ສນ຺ຕປີຬິຕຕາຍ ທ຺ວຍສ຺ສ ສຸຂຕ຺ຕາ "ສຸໂຂ ວິຫາໂຣ"ຕິ ວຕ຺ຕພ຺ພຕໍ ອຣຫຕີຕິ
ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ. ກິໍ ສຸໂຂຕິ ວຸຕ຺ຕໍ "ອຸປສນ຺ຕາ ປຣມສຸຂາ"ຕິ.

ປຖມຊ຺ຌາເນ ປຕິລທ຺ຘມເຕ຺ຕ ຫີນກາວໂຕ ປີຕິ ທຸຏ຺ຐຸລີ ປາໂມຊ຺ຊປກ຺ຂິກາ, ສຸກາວິເຕ ປນ ຕສ຺ມິໍ ປຄຸເຓ ສາ ປຓີຕາ ພລວກາເວຕາ
ປຣິປຸຓ຺ຓກິຈ຺ຈາ ປີຕີຕິ ວຸຕ຺ຕໍ "ປຖມຊ຺ຌາເນ ປາໂມຊ຺ຊາທໂຍ ລພິ ທຸໂຍ ລພ຺ພນ຺ຕີ"ຕິ. ປາໂມຊ຺ຊໍ ນິວຸຕ຺ຕີຕິ ທຸຏ຺ຐຸລປີຕິສຸຂາຕໍ ປາໂມຊ຺ຊໍ ລພຸ
ທໂຍ຺ຍສຸ ນິວຸຕ຺ຕີຕິ ຫາຍຕີ. ວິຕກ຺ກວິຈາຣເກ຺ຂາກວິເຣຫິເຕນ ຫິ ຈຕຸກ຺ກນຍວິກເຕ຺ຕ ທຸຕິຍຊ຺ຌາເນ ສທ຺ທາ ປີຕິ ພລວຕີ ໂອວ ໂຫຕິ, ນ
ປຖມຊ຺ຌາເນ ວິຍ ຄນາທິ ທຸຏ຺ຐຸລີຕິ ໂອວໍ ວຸຕ຺ຕໍ. ປີຕິ ນິວຸຕ຺ຕີຕິ ຕປ຺ປຫາເນເນວ ຕຕິຍຊ຺ຌານສ຺ສ ລພ຺ພເຕາ. "ສຸໂຂ ວິຫາໂຣ"ຕິ ສ຺ນິກາ
ສຍາທິ ຄຫິໂຕຕິ ອາຫ "ຕຖາ ຈຕຸເຕ຺ຖ"ຕິ. ເຍ ປນ "ສຸໂຂ ວິຫາໂຣ'ຕິ ເອເຕນ ສຸຂໍ ຄຫິຕ"ນ຺ຕິ ວທນ຺ຕິ, ເຕສໍ ມເຕນ ສນ຺ຕວຸຕ຺ຕິຕາຍ
ຍູເປກ຺ຂາປິ ຈຕຸຕ຺ຖຊ຺ຌາເນ "ສຸຂ"ມິເຈ຺ຈວ ກາສິຕາຕິ (ວິພ. ອຏ຺ຐ. ໑໑໑; ວິສຸທ຺ຘິ. ໑.໔໓໓; ມຫານິ. ອຏ຺ຐ. ໑໕໕; ປຕິ. ມ. ອຏ຺ຐ. ໑.໐໓໕) ຄເຕ຺ວາ ຕຖາ
ວຸຕ຺ຕນ຺ຕິ ທເຏ຺ຐພ຺ພໍ. ຍຸຍສ຺ມິໍ ເມເວ ທີຊນິກາເຍ (ທີ. ນິ. ໒.໓໑໑; ໓.໒໙໙, ໓໕໐) ອາຄຕໍ ອເນກສາ ເທສນານຍມຸທ຺ທິສ຺ວາ ຍຸທ຺ທ ເທສິຕນຍໍ
ນິມເຍຕໍ "ຍຸເມຍສ຺ສ"ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ສຸທ຺ທ...ເປ... ຄຫິຕນ຺ຕິ ອຸປຣິມຄ຺ຄ ອກເຂ຺ວາ ເຄວລໍ ວິປສ຺ສນາປາທກເຄຍເຈນ ຊຸສາຕໍ ຄຫິຕໍ. ຈຕຸຫິ...ເປ...
ຄຫິຕາຕິ ວິປສ຺ສນາປາທກກາເຣນ ຊຸສາຕານິ ຄເຫ຺ວາ ຕເຕາ ປຣໍ ວິປສ຺ສນາປຸທ຺ທິກາ ນຕ຺ຕາເຣາປິ ມຄ຺ຄາ ຄຫິຕາ. ຈຕຸຕ຺ຖຊ຺ຌານິກຜລສມາປຕ຺ຕິ
ຄຫິຕາຕິ ປຖມຊ຺ຌານິກາທິກາ ຜລສມາປຕ຺ຕິໂຍ ອຄເຫ຺ວາ ຈຕຸຕ຺ຖຊ຺ຌານິກາ ເອວ ຜລສມາປຕ຺ຕິ ຄຫິຕາ. ປີຕິເວເວຈນເຍວ ຄເຫ຺ວາຕິ ຊຸນ຺ຫໍ
ປີຕີນໍ ເອກສ຺ມິໍ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາເທ ອນຸປ຺ປຊ຺ຊນເຕາ ປາໂມຊ຺ຊໍ ປີຕິເວເວຈນເຍວ ຄເຫ຺ວາ, ຕທຸກໍ ອເນກເທາ ຄເຫ຺ວາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ. ປີຕິສຸຂານໍ
ອປຣິຈ຺ຈຕ຺ຕຕ຺ຕາ, "ສຸໂຂ ວິຫາໂຣ"ຕິ ຈ ສາຕິສຍສ຺ສ ສຸຂວິຫາຣສ຺ສ ຄຫິຕຕ຺ຕາ "ທຸຕິຍຊ຺ຌານິກຜລສມາປຕ຺ຕິ ນາມຄຫິຕາ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ກາມໍ
ປຖມຊ຺ຌາເນປິ ປີຕິສຸຂານິ ລພ຺ພນ຺ຕິ, ຕານິ ປນ ວິຕກ຺ກວິຈາຣປຣິກ຺ຂາເຣນ ນ ຕຖາ ສນ຺ຕປຓີຕານິ, ທາກ ຈ ສນ຺ຕປຓີຕາເນວ ອທິເປ຺ປຕານິ, ຕສ຺ມາ
ທຸຕິຍຊ຺ຌານິກາ ເອວ ຜລສມາປຕ຺ຕິ ຄຫິຕາ, ນ ປຖມຊ຺ຌານິກາຕິ ທເຏ຺ຐພ຺ພໍ.

໓໑໑-໓໑໔. ວິກາວເນຕ຺ວາຕິ ປກາສເນຕ຺ວາ ສມ຺ມຸເຂາ ນິສ຺ສຸເຂ຺ວາ "ນ ສມເຓາ ໂຄຕໂມ (ພ຺ຣາຫ຺ມເຓ ຊິເຓ຺ຓ ...ເປ... ອພິວາເທຕິ ວາ
ປຈ຺ຈຸເຏ຺ຐຕິ ວາ ອາສເນນ ວາ ນິມເນ຺ຕຕີ"ຕິອາທີສຸ (ອ. ນິ. ໘.໑໑; ປາຣາ. ໑) ວິຍ. ເຕນາຫ "ອຍໍ ເສາ"ຕິອາທິ. "ອຍໍ ອຕ຺ຕປຕິລາເພາ
ເສາ ເອວາ"ຕິ ເອວໍ ສມ຺ມຸເຂາ ວິກາເວຕ຺ວາ ປກາເສຕ຺ວາ. ອຍມ຺ຕິ ຫິ ກຄວາ ປຸເຣ຺ຐ ວຸຕ຺ຕໍ ອຕ຺ຕປຕິລາພໍ ອາສນ຺ນປຈ຺ຈກ຺ຂາເຣນ ປຈ຺ຈາມສຕິ,
ເສາຕິ ປນ ປເຣຫິ ປຸຈ຺ຉິມາຕໍ ປເຣາກ຺ຂາເຣນ. ນ ຕໍ ເອວໍ ວຈາມາຕິ ເອວ຺ຈ ນຕ຺ຕິ ຍຸທ຺ຘອາທິກມຕ຺ຕປຕິລາພໍ ສປ຺ປາຕິຫີຣກຕ຺ຕໍ ເອວ຺ຈ ປຸເຣ຺ຐ
ວຸຕ຺ຕນເຍນ ອເຕ຺ວາ ເວທິຕເຕ຺ຐາ ປເຣຫິ ເວາທິຕວຈນປຕິຫາຣໍ ນິສາຕ຺ຕຣວຈນໍ ສປ຺ປາຕິຫີຣກຕ຺ຕໍ ຫິ ອຍເມວ ວິເສເສາ ຍຸເຕ຺ຐາຕິ ມຸສາ
ອຸກ຺ເຕາ ເສາຕິ ມເນາມເຍາ, ອຍ຺ເຍປິ ຈ ອຕ຺ຕປຕິລາເພາ ເມ຺ວາຕິ ເສາ ເອວ ຍຸທ຺ຘອາທິເກາ ອຕ຺ຕປຕິລາເພາ ຕສ຺ມິໍ ສມເຍ ສເຈ຺ຈາ
ໂຫຕີຕິ ຕສ຺ມິໍ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນສມເຍ ວິຊ຺ຊມາເນາ ໂຫຕິ. ອຕ຺ຕປຕິລາເພາຣເຕ຺ວນ ນິສ຺ສາເຕສີຕິ ອຕ຺ຕປຕິລາພສເທ຺ທນ ຕຖາ ເອວ ປຣິເຍາສາເປສິ,
ນ ປນ ຕໍ "ອຕ຺ຕປຕິລາເພາ"ຕິ ສມ຺ປຸຄ຺ຄຫີຕິ ປຍ຺ຍຕ຺ຕິ ສຫິເຕາ ນິຫຣິເຕ຺ວາ ທເສ຺ສຕີຕິ ອທິປ຺ປາເຍາ. ສຸປິເທເຍາ ເວຕ຺ວ ທຸໂຍຕິ

រូបចេតនាទយោ ឯវ ឯត្ថ លោកេ នកាចឆយា៉ តាយបត្តយេតត្ថិ រូបាទីនេ បញ្ញាក្ខន្ធ រូបាទាយ តាយបញ្ញត្តិយត្តយេត់ "អត្តបដិលាភកា"តិ៍ ឯចរូបិ ទោហារាតិ "ឫញអាទិកា អត្តបដិលាភកា"តិអាទិទោហារា៍ តាយបញ្ញត្តិចនេតាតិ តាយក្វតបញ្ញត្តិយត្តចនេត៍ "អត្តបដិលាភកា'តិ នញ្ញាកន្តី"តិ តិយ្យាតតត្ថ៍

១៦២៍ ឯចញ្ញា បត ចត្តាតិ រូបាទីនេ រូបាទាយ បញ្ញត្តិយត្តយេត់ អត្តបដិលាភកាតិ ប្ពាយត្ថ "យស្មិ ទិត្ត នយេយ"តិអាទិតា ចត្តា៍ បដិបុច្ឆិតាតិ យថា បនេ បុច្ឆេយ្យ, តថា កាលចិកាកេតា បដិបតាតិ បុច្ឆិត្តា៍ ចិតយតត្តិ យថាបុច្ឆិតស្ស អត្តស្ស ញាបតចនេត ចិតយតត្តាយ៍ ទេយ ទេ អតីតា ឆយាតិ អតីតនយេយ អតីតត្តបដិលាភស្ស រូបាទាតក្វតា រូបាទយោ ឆយា៍ ទេ ឯតទហិ តត្ថិ តិរុទ្ធត្តា៍ តទេតា ឯច "អហេសុ"ត្តិ នញ្ញាកតា៍ តស្មាតិ រូបាទាតស្ស អតីតស្មិយេច នយេយ លក្ខតេតា៍ សោបិតិ តទុបាទាទេតា ទេ អត្តបដិលាភកាបិ៍ តស្មិយេច នយេយតិ អតីទេ ឯច នយេយ៍ នទ្ធា អហោសីតិ ក្វតា ចិច្ឆយាទេតា ចិយ អហោសិ៍ អតាកតបច្ចុប្បន្នាតត្តិ អតាកតាតច្ចចបច្ចុប្បន្នាតញ្ញា រូបាទិឆយាតំ រូបាទាតក្វតាតំ៍ តថា អកាចាតិ តស្មិ អតីតនយេយ អកាចា អចិច្ឆយាតត្តា៍ តទុបាទាតក្វតា អតាកតេតា, បច្ចុប្បន្នោ ច អត្តបដិលាភកា តស្មិ អតីត នយេយ ទេយាទេឃា តុទ្ធា បុងា តត្ថីតិ អទេត្តា៍ អត្តទេតាតិ បញ្ញត្តិអត្តទេតា៍ តាយបត្តយេចាតិ នយញ្ញាយត្តយេច៍ បនេយត្តទេតា អត្តបលក្ខយាតត្តា អត្តបដិលាភំ បដិញាតាតិ៍

"ឯនេច តយោ"តិ ប្ពាយិតា ទេយ ទេ អតាកតា ឆយា, ទេ ឯតទហិ តត្ថិ, "កទិស្សន្តី"តិ បត នញ្ញាកតា, តស្មា សោបិ ទេ អត្តបដិលាភកា តស្មិយេច នយេយ នទ្ធា កទិស្សតិ៍ អតីតបច្ចុប្បន្នាតំ បត ឆយាតំ តថា អកាចា តស្មិ នយេយ "ទេយាទេឃា អតីទេតា, ទេយាទេឃា បច្ចុប្បន្នោ"តិ ឯចំ អត្តទេតា តាយបត្តយេច អត្តបដិលាភំ បដិញាតាតិ៍ ទេយ ប្ពាទេ បច្ចុប្បន្នា ឆយា, ទេ ឯតទហិ "អត្តី"តិ នញ្ញាកតា, តស្មា ឃ្វាឃំ ទេ អត្តបដិលាភកា, ទេសា ប្ពាតាតិ នទ្ធា ទេហាតិ៍ អតីតាតាកតាតំ បត ឆយាតំ អភុតា អកាចា ឯតទហិ "ទេយាទេឃា អតីទេតា, ទេយាទេឃា អតាកទេតា"តិ ឯចំ អត្តទេតា តាយបត្តយេច អត្តបដិលាភំ បដិញាតាតីតិ ប្ពាយត្ថ អតិទីនតិ៍

១៦៤-១១៦៍ នំនត្តិតុត្តិ នយាតត្ថំ៍ កចាតិ កាចិទេតា៍ តត្តាតិ លីនាទីសុ បញ្ហាការទេនេសុ៍ យស្មិ នយេយ លីនំ ទេហាតីតិ យស្មិ កាទេល ក្វតុបាទាយនត្តិតំ រូបាទាតចិនេនំ រូបាទាយ លីនបញ្ញត្តិ ទេហាតិ៍ ត តស្មិ...ទេប... កន្តិ លីនបញ្ញត្តិរូបាទាតស្ស ក្វតុបាទាយរូបស្ស ឥជិអាទិបញ្ញត្តិយា អតុបាទាតទេតា៍ បដិតិយតចត្តុកា ហិ ឯតា ទេលាកនយញ្ញា៍ ទេតតាហ "ទេយ ឆទេយ្យ រូបាទាយា"តិអាទិ៍ នញ្ញាយតិ កទីយតិ ឯតាយាតិ នញ្ញា៍ អត្ថ តិហាទិត្តា រូន្ធត្តិ ចត្តិ ឯតាយាតិ តិរុត្តិ៍ តំ តទត្ថំ តយត្តិ នត្តា ឯទេតាតិ តាយំ, តថា ទោហារត្តិ ឯទេតាតិ ទោហារោ, បញ្ញត្តិយេច៍ "យស្មិ នយេយ"តិអាទិតា លីនេ ទុត្តតយំ ឥជិអាទីសុបិ "ឯន តយោ នត្តត្តា"តិ អតិទីនតិ៍

នយតុញាតតយត្តកាតីតិ "ប្ពាទំ លីនំ, ប្ពាទំ ឥជី"តិអាទិតា តាទិនេសុ ក្វតុបាទាយរូបចិនេនេសុ លោកេ បនេយ្យទាកតំ បញ្ញត្តិ អប្បដិក្ខិបិត្តា នយតុញាតតំ ចិយ បច្ចយចិនេនចិសិដ្ឋ រូបាទិលក្ខនយុតំ រូបាទាយ "ឫញអាទិកា អត្តបដិលាភកា"តិ ច "យតោយយោ អត្តបដិលាភកា"តិ ច "អរូបិ អត្តបដិលាភកា"តិ ច តថា តថា នយតុញាតតយត្តកាតិ, ត ច តត្តិតិយុទេត្តា រូបាទាតទេតា អទេញ្ញា ទេកាចិ បនេយត្តទេតា អត្តីតិ ទុត្តំ ទេហាតិ៍ តិរុត្តិយត្តកាតីតិ នត្តតិរុត្តិយា កហលុបាយយត្តកាតិ៍ "នទេត្តា ចទេយ្យា"តិអាទិតា ហិ នត្តកហលុត្តទេកាលំ

តទុភយបញ្ញត្តិគ្គហណមុខេនេវ តទត្ថាវគាហនតោ។ តថា ចាហ –

“បឋមំ សច្ចំ សោតេន, ឋិតំ ទុតិយចេតសា;

នាយំ តតិយចិត្តេន, អត្ថំ ចតុត្ថចេតសា”តិ។ (មហាសារបញ្ញាសដីកាយំ បច្ចយសង្គហវិភាវនេបិ);

វចនបថយត្តកាតីតិ តស្សេវ វេវចនំ។ និរុត្តិយេវ ហិ អញ្ញស្សាបិ ធិដ្ឋាតុកិរិយាបជ្ជត្តានំ ការណដ្ឋេន វចនបថោ។ វោហារយត្តកាតីតិ តថា តថា វោហារយត្តកានិ។ នាមបណ្ណត្តិយត្តកាតីតិ តស្សេវ បរិយាយោ, តំតំនាមបញ្ញាបនយត្តកាតីតិ អត្ថោ។ សច្ចយេវាតិ “អត្តបដិលាភោ”តិ វា “សត្តោ”តិ វា “បោសោ”តិ វា សច្ចយតំ វោហារយត្តកំ។ កស្មាតិ ចេ, បរមត្ថតោ អនុបលព្ភនតោតិ ទស្សេតុំ “យស្មា”តិអាទិ វុត្តំ។ ញេយ្យោតិ បរមត្ថតោ វិវិត្តោ។

យជ្ជេវំ កស្មា បនេសា ពុទ្ធេហិបិ វុច្ចតីតិ ចោទនំ សោធេត្វា “ពុទ្ធានំ បនា”តិអាទិមាហ។ សម្មុតិយា វោហារស្ស ការណំ សម្មុតិការណំ, បរមត្ថស្ស សភាវធម្មស្ស ការណំ បរមត្ថការណំ។ បរមត្ថសន្និស្សិតការណការណតោ អនិច្ចាទិការណាបិ “បរមត្ថការណា”តិ វុត្តា។ បរមត្ថធម្មានមេវ ហិ “អនិច្ចា, ទុក្ខា”តិ ច វុច្ចតិ, ន សម្មុតិធម្មា។

“អនិច្ចា សព្វេ សង្ខារា, ទុក្ខានត្តា ច សង្ខតា;

និព្វានញ្ចេវ បញ្ញត្តិ, អនត្តា ឥតិ និច្ឆយា” តិ។ (បរិ។ ២៥៧) –

វចនតោ បនេស “អនត្តា”តិ វុច្ចតិ, លទ្ធាទិបញ្ញត្តិ បន តជ្ជាបញ្ញត្តិ វិយ បរមត្ថសន្និស្សយា, អាសន្នតរា ច, បុគ្គលបញ្ញត្តិអាទយោ វិយ ន ទូរេ, តស្មា លទ្ធាទិការណាបិ “បរមត្ថការណា”តិ វុត្តា, លទ្ធាទិសីសេន វា តទុបាទានសភាវធម្មា ឯវ គហិតាតិ ទដ្ឋព្វំ។ តត្ថ ច សភាវធម្មាបិ សម្មុតិមុខេនេវ ទេសនាយ អាទាតព្វា, ន បរមត្ថមុខេន, តស្មា សព្វាបិ ទេសនា សម្មុតិការណា សិយាតិ? នយិទមេវំ កថេតព្ពធម្មវិការេន កថាវិការស្ស អនិព្ពត្តត្តា, ន ច សព្វា ទេសនា បរមត្ថវិនិមុត្តា វិនា អត្ថំ បកាសេតីតិ។

កស្មា បនេតំ ទុវិធំ ពុទ្ធានំ កថា បវត្តតីតិ អនុយោគំ ការណវិភាវនេន បរិហរិតុំ “តត្ថ យោ”តិអាទិ វុត្តំ។ អត្ថំ វិជានិតុំ សមត្ថំ បដិវិជ្ឈិតុំ វដ្ដតោ និយ្យាតុំ អរហត្តសង្ខាតំ ជយគ្គាហំ គហេតុំ សក្កោតិ។ យស្មា បរមត្ថកថាយ ឯវ សច្ចសម្បដិវេធោ, អរិយសច្ចកថា ច សិខាប្បត្តា ទេសនា, តស្មា ពុទ្ធវេនេយ្យបុគ្គលវសេន អាទិតោ សម្មុតិកថំ កថេន្តោបិ ភគវា បច្ឆា បរមត្ថកថំយេវ កថេតីតិ អាហ “តស្សា”តិអាទិ។ “អាទិតោវ សម្មុតិកថំ កថេតី”តិ ហិ វចនតោ បច្ឆា បរមត្ថកថម្បិ កថេតីតិ វិញាយតិ, ឥតរត្ថ បន “អាទិតោវ កថេតី”តិ អវចនតោ សម្ពន្ធាបីតិ។ “តថា”តិអាទិនា កថាទ្វយកថនេ បរិយាយន្តរំ វិភាវេតិ។ ទេសេតព្វាតិ វេនេយ្យជ្ឈាសយានុរូបំ តថា

តថា ទេសេតព្ពយុត្តំ ជានាបេត្វា, ឦរិតា បន ឦរយុត្តំ ទេសេតិ – កត្ថចិ សម្មុតិកថាបុព្ពិកា បរមត្ថកថា ហោតិ បុគ្គលជ្ឈាសយវសេន, កត្ថចិ បរមត្ថកថាបុព្ពិកា សម្មុតិកថា, ឥតិ វិនេយ្យបុគ្គលស្ស សត្ថុ វិនេយ្យជ្ឈាសយវសេន តថា តថា ទេសនា បវត្តតីតិ. សព្ពត្ថ បន ភគវា ធម្មំ អវិជហន្តោ ឯវ សម្មុតិមនុវត្តតិ, សម្មុតិំ អបរិច្ចជន្តោយេវ ធម្មំ វិភាវេតិ, ន តត្ថ អភិនិវេសតិ នាតិធាវតិ. វុត្តញ្ហេតំ ភគវតា "ជនបទនិរុត្តិំ នាភិនិវេសេយ្យ, សមញ្ញំ នាតិធាវេយ្យា"តិ (ទី. និ. ដី. ១.៣១៥-៣៣១).

បឋមំ សម្មុតិកថាកថនំ បន វិនេយ្យវសេន យោគ្យេន ពុទ្ធានុយាទិណ្ណត្តំ តំ ការណេន សទ្ធិំ ទស្សេន្តោ "បកតិយា បនា"តិអាទិមាហ. លហុការាទិ វេនេយ្យានំ អភិសម្ពុជ្ឈនវសេន ល្ហុលសភិយា. តតោ ច សម្មុតិ នាម បរមត្ថតោ អវិជ្ជមានត្តា អភូតា, តំ កថំ ពុទ្ធា កថេន្តីតិ វុត្តំ "សម្មុតិកថំ កថេន្តាបី"តិអាទិ. សច្ចវសេនាតិ តថវសេន. សភាវវសេនាតិ សម្មុតិសភាវស្ស តំសភាវវសេន. តេនាហ "អមុសាវា"តិ. បរមត្ថស្ស បន សច្ចាទិភាវេ វត្តព្ពមេវ នត្ថិ.

កោ បនិមេសំ សម្មុតិបរមត្ថធម្មានំ វិសេសោតិ? យស្មិំ ភិន្នេ, ពុទ្ធិយា វា អវយវវិនិព្ភោគេ កតេ ន តំសញ្ញា, សោ ឃដបដាទិប្បភេទោ សម្មុតិ, តព្ពិបរិយាយតោ បរមត្ថោ. ន ហិ កក្ខឡផុសនាទិសភាវេ អយំ នយោ លព្ភតិ. ឯវំ សន្តេបិ វុត្តនយេន សម្មុតិ ច សច្ចសភាវា ឯវាតិ អាហ "ទុវេ សច្ចានិ អក្ខាសី"តិអាទិ. តត្ថ ទុវេ សច្ចានិ អក្ខាសីតិ នានាទេសភាសាកុសលោ តិណ្ណំ វេទានំ អត្ថសំវណ្ណនកោ អាចរិយោ វិយ នានាវិធសម្មុតិបរមត្ថកុសលោ ភគវា វេនេយ្យជ្ឈាសយានុរូបំ ទុវេយេវ សច្ចានិ អក្ខាសីតិ អត្ថោ. តំ សរូបតោ, បរិយាយតោ ច ទស្សេតិ "សម្មុតិំ បរមត្ថញ្ច, តតិយំ នូបលព្ភតី"តិ ឦរិតា. វទតំ វរោតិ វទន្តានំ វរោ. លោកសង្កេតមត្តសិទ្ធា សម្មុតិ. បរមោ ឧត្តមោ អវិបរីតោ យថាភូតសភាវោ បរមត្ថោ.

ញាតិ តេសំ សច្ចវិភាគំ សហ ការណេន ទស្សេតុំ "សង្កេតវចន"ន្តិ គាថា វុត្តា. យស្មា លោកសម្មុតិការណំ, តស្មា សង្កេតវចនំ សច្ចំ, យស្មា ច ធម្មានំ ភូតលក្ខណំ, តស្មា បរមត្ថវចនំ សច្ចន្តិ យោជនា. លោកសម្មុតិការណន្តិ ហិ សង្កេតវចនស្ស សច្ចភាវេ ការណទស្សនំ, លោកសិទ្ធា សម្មុតិ សង្កេតវចនស្ស អវិសំវាទនតាយ ការណន្តិ អត្ថោ, វិសំវាទនាភាវតោ សង្កេតវចនំ សច្ចន្តិ វុត្តំ ហោតិ. ធម្មានំ ភូតលក្ខណន្តិ ច បរមត្ថវចនស្ស សច្ចភាវេ ការណទស្សនំ. សភាវធម្មានំ យោ ភូតោ អវិបរីតោ សភាវោ, តស្ស លក្ខណំ អង្គនំ ញាបនន្តិ អត្ថោ, យាថាវតោ អវិសំវាទនវសេន បវត្តនតោ បរមត្ថវចនំ សច្ចន្តិ អធិប្បាយោ. អង្គុត្តរដីកាយំ បន អាចរិយេនេវ និស្សក្កវចនេន បទមុទ្ធរិត្វា "លោកសម្មុតិការណាតិ លោកសម្មុតិំ និស្សាយ បវត្តនតោ. ធម្មានន្តិ សភាវធម្មានំ. ភូតលក្ខណាតិ យថាភូតសភាវំ និស្សាយ បវត្តនតោ"តិ វុត្តំ.

អញ្ញត្ថ បន –

"តស្មា វោហារកុសលស្ស, លោកនាថស្ស សត្ថុនោ;

สมฺมุติ โวหารตฺถสฺส, มุสาวาโท น ชายตี”ติ (ม. นิ. อฏฺฐ. ๑.๓๔; อ. นิ. อฏฺฐ. ๑.๑๔๐; อิติวุ. อฏฺฐ. ๒๓) –

อยมฺปิ กุลปริทีปนี คาถา ทสฺสิตา. ตตฺถ ตสฺมาติ สจฺจสฺส ทุวิธตฺตา, สงฺเกตวจนสฺส วา สจฺจภาวโต. สมฺมุติ โวหารตฺถสฺสาติ “ปุคฺคโล สตฺโต”ติอาทินา โลกสมญฺญาย กเถนฺตสฺส มุสาวาโท นาม น ชายตีติ อตฺโถ. อปิจ “อฏฺฐหิ การเณหิ ภควา ปุคฺคลกถํ กเถติ หิโรตฺตปฺปทีปนตฺถํ, กมฺมสฺสกตาทีปนตฺถํ, ปจฺจตฺตปุริสการทีปนตฺถํ, อานนฺตริยทีปนตฺถํ, พฺรหฺมวิหารทีปนตฺถํ, ปุพฺเพนิวาสทีปนตฺถํ, ทกฺขิณาวิสุทฺธิทีปนตฺถํ, โลกสมฺมุติยา อปฺปหานตฺถญฺจา”ติอาทินา (ม. นิ. อฏฺฐ. ๑.๓๔; อ. นิ. อฏฺฐ. ๑.๑๔๐; อิติวุ. อฏฺฐ. ๒๓; กถา. อนุฏี. ๑) ตตฺถ ตตฺถ วุตฺตการเณหิปิ อาหริตฺวา อิธ วตฺตพฺพํ.

ยทิ ตถาคโต ปรมตฺถสจฺจํ สมฺมเทว อภิสมฺพุชฺฌิตฺวา ฐิโตปิ โลกสมญฺญาหิ ตํ สมฺมุติสจฺจํ คเหตฺวาว วทติ, โก โลกิยมหาชเนหิ วิเสโสติ อาห “ยาหี”ติอาทิ, อยํ ปเนตฺถ ปิณฺฑตฺโถ วุตฺตํ โหติ – โลกิยมหาชนา อปฺปหีนปรามาสตฺตา “อหํ มมา”ติอาทินา ปรามสนฺตา โวหรนฺติ, ตถาคโต ปน สพฺพโส ปหีนปรามาสตฺตา อปรามสนฺโต ยถา โลกสมญฺญาหิ วินา โลกิเยหิ อตฺโถ โลเกน ทุวิญฺเญยฺโย, ตสฺมา ตาหิ ตํ โวหรติ. ตถา โวหรนฺโต จ อตฺตโน เทสนาวิลาเสน เวเนยฺยสตฺเต ปรมตฺถสจฺเจ ปติฏฺฐาเปตีติ. เทสนํ วินิวตฺเตตฺวาติ เหฏฺฐา วุตฺตาย ทิฏฺฐาภินิเวสปฏิสญฺญุตฺตาย วฏฺฏกถาย วินิวตฺเตตฺวา วิเวเจตฺวา อรหตฺตนิกูเฏน นิฏฺฐาเปสีติ “อปรามส”นฺติ ปทมิทา ปเนน ตณฺหามานปรามาสปฺปหานกิตฺตเนน ตปฺปหานมุเขน อรหตฺตสงฺขาตนิกูเฏน เทสนํ ปริโยสาเปสิ. ยํ ปเนตฺถ อตฺถโต น วิภตฺตํ, ตํ สุวิญฺเญยฺยเมว.

อิติ สุมงฺคลวิลาสินิยา ทีฆนิกายฏฺฐกถาย ปรมสุขุมคมฺภีรทุรนุโพธตฺถปริทีปนาย สุวิมลวิปุลปญฺญาเวยฺยตฺติยชนนาย สาธุวิลาสินิยา นาม ลีนตฺถปกาสนิยา โปฏฺฐปาทสุตฺตวณฺณนาย ลีนตฺถปกาสนา.

โปฏฺฐปาทสุตฺตวณฺณนา นิฏฺฐิตา.

១០. ឞុកឞុត្តចណ្ណតា

ឞុកយាឍចកចត្ថុចណ្ណតា

៣៣. ឲចំ ចេបិដ្ឋបិឪឞុត្តំ ឋំចណ្ណេត្ថា ថ្លឪាតិ ឞុកឞុត្តំ ឋំចណ្ណេត្តា ឃឆាត្យុប្ចុត្តំ ឋំចណ្ណេតាកាឋឞ្ស បត្តកាចំ ចិកាេចត៌ុ, ចេបិដ្ឋបិឪឞុត្តឞ្សាគត្តទំ ឋក្កឹតឞ្ស ឞុត្តឞ្ស ឞុកឞុត្តកាចំ ចា បកាេឋត៌ុ "ឲចំ េឋ ឞុត៌...េប... ឋាចត្ថិឃត្តិ ឞុកឞុត្ត"ត្តិ អាហ. អត្យតាឋិកេលិេបគ "អចិរ បរិតិត្តេត"តិ ចុត្តត្តិ ឪេឞ្សតិ "អចិរំ បរិតិត្តេត"តិ ថ្លយិតា ឃឆា ចេបិដ្ឋបិឪឞុេត្ត "អប្យាឌិហឹេក ត៌ កាឋិត៌ ឋយ្យជ្ជតី"តិ, អចិរំ បរិតិត្តតឞ្ស អឞ្សាតិ ចា អចិរបរិតិត្តេតា ឃឆា "អចិរបក្កេត្តា, យាឋឌាេតា"តិ. អត្ថុយត្តំ បគ ឪេឞ្សត៌ុ ឲចំ ចុត្តំ. អចិរបរិតិត្តេតតិ ច ឋត្ថុ បរិតិត្តតកាចឞ្ស ចិរកាលតាបឌិេក្លេបគ អាឋត្តតាយត្តំ ឪឞ្សិត៌, កាលបរិេឆ្ឆឪា បគ គ ឪឞ្សិេតាតិ ត៌ ឪេឞ្សេត្តា "បរិតិត្តាគេតា"តិអាឌិយាហ. ចិឋាឍបុណ្ណយិេតា ដ្ឋិ ឃាច េឌដ្ឋបុណ្ណយឹ, តាច កាលំ ឋត្តាឃ "យាឋយេត្ត"តិ ចុត្តំ. យត្តឋេឌ្កគ បគ តឞ្ស កាលឞ្ស កិត្ថិ អឋយ្យុណ្ណត៌ េឌាេតតិ. ត្យឌិឋត្ថិេតា កាេយា គិចាេឋា ឲតឞ្សាតិ េតាេឪឃ្យា. ត៌ បេគឋ ឃឞ្ថា េឋាឍេណ្ណា (ឌឹ. គិ. ១.១០០) ចិឃ ចយ៌ុ, ក្សុឌឪេត្តា (ឌឹ. គិ. ១.១១១) ចិឃ ច ឍាល្យុយត៌ អត្លាចឋតិ, តឞ្ថា ចុត្តំ "តឞ្ស អឌិបតិត្តា"តិ, ថ្លឞ្សរកាចេតាតិ អេត្ថ. អឃយ្យិ ហិ រេត្លា បេឋគឌិេកាឋលឞ្ស បុេទាហិត(ធាហុេណា. បុត្តយ្យិ អាហាតិ ឞុកំ យាឍចយ្យិ ឌ្លចឪេត្តា អាហ.

អត្ថាគាគត្តិ អក្លិអត្ថាគត្តាឃ ឈំឋិតអត្ថាគាគំ. ចយ៉ិកាគត្តិ កិយិឋយាហឌចយ៉ិកាគំ ឋត្លាឃំ ឌិឞ្ថាតិ ឋត្លេត្ត. យឆ្នគត្តិ យក្លិកយឆ្នគំ. ឋយាហាេត្តិ យកេត្តកឋត្តិ៍ចឃំ. បល្តិេតា ឈេយាចេឋតិ ឃឞ្ថា អប្យតេប្យតេទបិ កឃ្យុមាេគ េកាកា លឹឃត្តិ, អប្យតេប្យតេទបិ ច ឋត្ថិឃយាេគ ចឌ្ណត្តិ, តឞ្ថា ឃឆាចុត្តយុបយត្តឃំ បត្លាឃ ឌិឞ្ថា ចិត្លាឌាតិេកា កិត្ថិបិ ចឃយកត្វា អាឃេយច ដ្ឋប្យាឪេត្តា ឈេទចេឋ ឈទាចាឋយត្យុតិេដ្ឋឃ្យាតិ េលិកាេឪឋិតបឌិបត្តិ ដ្ឋបឌឹឋតិ.

អឪាគេយច ឋិក្លាេបត្វា ឋិក្លាបគេហត្យ េលិកាគិត្វូតតាឃ តឞ្ថិេឃច ឈេទ ឞុគេឍា ហុត្វា គិត្តត្តិ. េលិកចឋិកឞ្ស ហិ ត្យក្កតិ បិឌិកត្លា, "ឌគចឋេកា គាយ ឃេក្លា ហុត្វា គិត្តត្តី"តិ (ឌឹ. គិ. អដ្ឋ. ១.១៥០) ឲត្ថុ ចុត្តគេឃគ អេត្ថ េចឌិតេត្តា. បុត្តបរិចេឃគ អតិចិឃ បិឃាឃតិ. ចុត្តត្យិ "បុេត្តច ឋត្តិ៍ចាេឋតា"តិអាឌិ (ឌា. ១.១.៧៤). គិក្លេត្តតិ េកាគចិេឪច កេលឹេឃគ ឆាហិ គិក្កេត. ឞុកំ យាឍចំ អត្យក្កល្យិត្យកាេយា ឲកេកាច ឞកចា បិណ្ឌាឃ បិចិឋិ. ត្យក្លាេត្តិ "ត្យ ត្យ"តិ ឞុគឍឋក្កកេល៌ "េកា េកា"តិ (ធាហុឍាឋយុឪាចាេទគ បរិកចិត្វា បរិកចគេហត្យ "េកាចាឌិ គាយ េឋា េហាតិ, ឋេច េហាតិ ឋកិត្ថាេគា"តិ (ឆ. ប. ១៨៩; ឞុ. គិ. ៩១៥) ហិ ចុត្តំ. គត្យ ច េហដ្ឋា "អឪាគេយច ឋិក្លាេបត្វា ឞុគេឍា ហុត្វា គិត្តេត្តា"តិ អាហ, កឞ្ថា បេគត្ថ "បុេត្តាបិ យំ 'េកា េកា'តិ បរិកចិត្វា ឞុគេឍា ឌាេតា"តិ ចឪតីតិ? តឆា គិត្តត្តិឃា តក្យុកឃឋាឆាេទឍាឋលត្តា. អាគិឋំឋឋលត្យិឋាឆាេទឍាកេយ្យុគបិ ឌាត៌, គ ចិបិកឋល៌ ចិឃ ឲកកេយ្យុគចាតិ ឪដ្ឋត្តំ. អចិចិ កយិឞ្សិ កេតាកាឋឞ្ស កយុឞ្ស បឌិឆាហិត្យយឋក្កុេឍាឃ្យកាចេតា. "ឌាគាតិ យំ ឋយេណា េកាតេយា"តិ ចិប្យឌិឋាទឹ ហុត្វា.

ខគ្គតត្តុនេតិ ចុល្លិកត្តុនេ៉ តត្ថិ ឃុតល៉

តំ បចត្ថិត្ថិ ករចតា យថាទុត្តការល៉ា ព្រាហ្មណាទិក្កស្ស អបរិហាបិតតំ ឃន្ធាយ, តថា បិតទំ ឧក្កិនេសត្តា “ព្រាហ្មលេកេ តិន្នាវត្វា”តិ អាហ៉ យុលាទុត្តហត្ថិ បឃំបដិការតចសេត យុលយាទុត្តហ៉ តំ បចត្ថិ បុឆ្ហិតិ “ឃុតទេយតំ ឧកា ពោតយ យឃិ្យាបិតា ឃុតលោ ហុត្វា តិន្នាវត្វា”តិ ឲុទេយត្វិ ចុត្តំ, “កិមិឥំ ឃន្ថំ ចា អឃន្ថំ ចា”តិ បុឆ្ហិ៉ តនេឆច ចត្វាតិ យថា បុទេ្ហា ឃុតលស្ស ចុត្តំ, តនេឆច ចត្វា៉ អចិឃំចាឥតត្តិ ឃន្ធាបតត្វំ, “តោពេឃ្យព្រាហ្មណោ ឃុតលោ ហុត្វា តិន្នាវត្វា”តិ ចឥតស្ស អចិឃំចាឥតេត អត្តតោ អចិឃំចាឥកាចឥស្សតត្ថិ ចុត្តំ ហោតិ៉ អបេ្យាឥកត្តិ អប្យពោត ឧឥពោត ឃយ្យាឥតំ៉ យគ្ឍុបិឃាឃត្ថិ ឃាគ្គុនំ, យគ្ឍុយោឥតំ ចា បិឃាឃំ៉ តថា អកាឃិ, យថា ករចតា ចុត្តំ៉ “ឃន្ធាំ ឥស្សឃីតិ ញុទ្ធាតុការចេត ឃោ ឃុតលោ តំ ឃន្ធាំ តេត្វា ឥស្សឃិ, ត ឌាតិស្សទោឃ៉ ករចត្តិ ឥិឃ្វា កុក្កល៉ា បត បុរិយឌាតិឃិទ្ធចាឃតាចឃេតា”តិ (ឌី៉ តិ៉ ឌី៉ ១៉៣៣) ឲុចំ អាចទិឃេត ចុត្តំ៉ ឧបរិបណ្ណាឃពេ បត ទ្ធញអកយុចិកក្កុឃុត្តេ្ឋកចាឃំ “ឃុតលោ ‘ពាពោពាយិ ព្រាហ្មយិតា’តិ ទោឥិត្វា ‘ហុំ ហុំ’ត្តិ កទោទត្តា ឆតតិឆាតដ្ឋាតំ កត្តា បិទេឥ បធចិ លហិត្វា ឃន្ធាំ អឥាឃិ”តិ (យ៉ តិ៉ អដ្ឋ៉ ១៉១បំដ) ឌាតិស្សរាការយាហ, ឌិឃំឃិត្វា កទេហតន្ធាំ៉

“កចបដិច្ឆត្តំ តាឃ ឲុចទ្ធំ ឃុតលបដិឃត្ថិអត្តុទំ បិកដំ ឃយលស្ស ពោតយស្ស, អទ្ធា ឲុឃ ឃន្ធាញា”តិ ករចតិ បឃតុចិទេត្វា៉ អក្កចិន្ទាបិឥពោ កិទេឃ៉ ទោតស្ស ឲុតឥហោឃិ “ន្ធាយំ ឆយុបណ្ណាកាទំ កត្វា ឃយល៉ា ពោតយំ បញ៉ាបុឆ្ហិស្សាមី”តិ, តទោ ឃោ ទុទ្ធឃ បទោ្យា អតិឃន្ធទិត្វា ករចត្តំ បុឆ្ហិ៉ ទោត ចុត្តំ “ទុទ្ធឃ បទោ្យាបុឆ្ហិត្វា”តិ៉ តត្វ ទុទ្ធឃ បទោ្យាតិ “ឥិស្សត្តិ ហិ ឧកា ពោតយ យតុស្សា អប្យាយុកា, ឥិស្សត្តិ ឥីឈាយុកា៉ ឥិស្សត្តិ ពច្យាពាធា, អប្យាពាធា៉ ទុន្ធណ្ណា, ចណ្ណចទេត្វា៉ អបេ្យឃក្ខា, យទេហឃក្ខា៉ អប្យទេកាកា, យហាទេកាកា៉ តិចកុលិតា, ឧច្ចាកុលិតា៉ ឥិស្សត្តិ ទុប្យន្ធា, ឥិស្សត្តិ បន្ធាចទេត្វា៉ ពោ តុ ទោ ឧកា ពោតយ ទេហតុ ពោ បច្ចយោ, ឃេត យតុស្សាតំឃេច ឃតំ យតុស្សក្ខតាតំ ឥិស្សត្តិ ហីតបលីតតា”តិ (យ៉ តិ៉ ១៉១បំដ) ន្ធាទេយ ទ្ធញអកយុចិកក្កុឃុត្តេ អាកទេត ទុទ្ធឃ បទោ្យា “កយុស្សកា យាលចឃត្វា កយុឥាយាឥា”តិអាឥិតា (យ៉ តិ៉ ១៉១បំដ) ឃទេ្ធបទោ, ចិត្វាទោ ច ចិស្សន្ធតបរិយោឃាទេត ករចត្តំ ឃទល៉ា កទោ៉ អក្កុឃុកតាឃ “ឃុឧកា” តិស្ស តាយំ៉ យាលទេចាតិ បត យហល្លកកាលេបិ តទុលចោហាទេត តំ ចោហទេតិ៉ អត្តតោ ឧកាកាយទោតិ ឲុឥិកាយទោ អាកត្តា តន្ធលិកំ ចឃតិ៉ ទោតេតច បិញន្ធាឃំ “ពោតឥិទេច កទលីយេតា”តិ ចុត្តំ៉

៣៣៥៉“ឲុកា ច ឧយ កន្ធា អត្តិ”តិ ន្ធាយិតា ឧបរិ បុឆ្ហិឃយាតស្ស បទោ្យស្ស បទេច ទោត អតិឃន្ធតកាចំ ឥស្សតិ៉ យាលចកត្តិ លុទ្ធកយាលចំ “ឲុកបុត្តពោ, (យ៉ តិ៉ ១៉១ដ៩, ១៣៦; បិទា៉ ១៩) បិឃបុត្តពោ”តិអាឥីឃុ ចិឃ ក-ឃទ្ធស្ស លុទ្ធកទេត្វ បចត្តតទោ៉ ចិឃកាកទេចឥតាតិ ទុក្ខទេចឥតា៉ ឃា ហិ កុឃលកយុតិន្ធាទេត្វ អត្តការចេ ឧប្យន្ធតកឃុលទេចឥតាបដិបក្ខកាចទោ “ចិឃកាកទេចឥតា”តិ ច កាឃំ កាញហា ហុត្វា ពាឆតទោ បីញអតទោ “អាពាធេឆា”តិ ច ចុច្ចតិ៉ កិឥិឃា បត ឃាតិ អាហ “ឃា ឲុកទេឥឃ”តិអាឥិ៉ ឲុកទេឥឃ ឧប្យន្ធិត្វាតិ ឃទិទេកទេឥឃ ឧដ្ឋហិត្វាបិ អបរិចត្តិកាចកទលទោ អឃបទេ្ធត អាពាត្ថិត្វា ចិឃ កណ្ហាតិ, ន្ធាយិតា ពាលចទោទេកា អាពាធេឆា តាយាតិ ឥស្សតិ៉ កិច្ឆីចិតកទោតិ អឃុលឌិចិតាចទោ, ន្ធាយិតា ទុន្ធាទេលិ អប្យយត្តពោ ទោទេកា អាតទេ្ហា តាយាតិ ឥស្សតិ៉ ឧដ្ឋាតត្តិ ឃឃតតិឃន្ធាឥទោ ឧដ្ឋហតំ, ទោត យថា តថា អបរាបទំ ឃទិទស្ស បរិចត្តតំ ចឥតិ៉ កទុកត្តិ ការិឃំ អកិច្ចឃិទ្ធិកំ៉ កិលិតស្សេច កាទេឃ

ចាលំ ន ហោតីតិ សព្ពត្ថ។ លហុដ្ឋានេន ឯវ កេវលញ្ញាការេន វុដ្ឋិតោ។ ហេដ្ឋា ចតូហិ បទេហិ អហេតុកកិរិយាការេន វុដ្ឋិត្វាបិ ញាណាតិ វុត្ត អហេតុកកិរិយាការេន វុដ្ឋាតិ, តេន សចិត្តេនេវ ទុក្ខ អហេតុកកិរិយា វុដ្ឋិតោតិ ចិន្តាយតិ។ អសតិបិ ហិ អតិសយត្ថេ ឃោតកេ សទ្ទេ អត្ថាបត្តិតោ អតិសយតោ លព្ភតេវ យថា "អភិរូបស្ស កញ្ញា ទាតព្ពា"តិ។ តេនាហ "កយត្ថាតា"តិអាទិ។ វុទ្ធិំ អាលាបតចចតំ, ញាណំ បន វុដ្ឋិតញ្ញាការទស្សនត្ថំ អយមិទេយំ ចិតេសោតិ ទស្សេតិ "អចស្សា"តិអាទិនា។

៣៣៥។ កាលេ នាម រូបសន្តយតស្ស យុត្តបត្តកាលេ, សមយោ នាម តស្សេវ បច្ចយសាមគ្គី, អត្ថតោ បនេស តជ្ជំ សរីរពលញ្ចេវ តប្បច្ចយបរិស្សយាការេន ច។ រូបិនាតំ នាម ចារលោក តេសំ ពហលំ សល្លក្ខណត្ថំ អាហ "បញ្ញាយា"តិអាទិ។ "ទ្វេ កយតកាលេ កចិស្សតី"តិ ញាបិតា កាលំ, "កាយេ"តិអាទិនា សមយញ្ច សទ្ទបតោ ទស្សេតិ។ ចរិស្សតីតិ ចរណចរេន ទស្សតិ។

៣៣៦។ ទេតិយទ្ធេតិ ទេតិទ្ធេ។ យ-ការេន ហិ បទំ ចទ្ធេត្វា វុត្តំ ចុត្តំ។ "ទេតិទ្ធេតោ អញ្ញំ ចិន្តយេចក់ ទ្ធ"ត្តិបិ ចទត្តិ។ "យស្មា យទលំ នាយ តាទិសាតំ ទសពលិតំ ទោកចនេតច ហោតិ, តស្មា ទេយត ទោទោក តំ ញាតំ, តស្ស សទ្ធបុច្ឆា, ការលបុច្ឆា, យទលហេតុកចិត្តសន្តាបបុច្ឆា, តស្ស ច សន្តាបស្ស សព្ពទេលិកសាឆារលតា, តថា យទលស្ស ច អប្បដិការលតា"តិ វុចយាទិនា យទលបដិសព្ញាត្តំ សទេយាគតីយំ កធំ កទេធសីតិ ទស្សេតុំ "ទកា អាគត្ថា"តិអាទិ វុត្តំ។ "ទកា នាយា"តិអាទិនា ហិ ទទោកំ វុច្ឆតិ, "កំ កកចា បរិក្ខត្ថី"តិ ញាបិតា ការលំ, "អបិចា"តិអាទិនា ចិត្តសន្តាបំ, "សព្វា នាយា"តិអាទិនា តស្ស សព្ពទេលិកសាឆារលតំ, "វុកា ទាតី"តិអាទិនា យទលស្ស អប្បដិការលតំ ទស្សេតីតិ ទដ្ឋព្ពំ។ យហាញាតីតិ យហាហាតិ។ យព្រាតិ ទេយត ការទោលត បរិតិត្តទតោ, តេន ទកា ទាតិ អញ្ញា យទលា យុដ្ឋិស្សតីតិអាទិនា ទយាទេញត្តំ។ ញាទាតីតិ ច អត្ថតោ យតសិការេ បតិ ទេចាហារយទេត្តត វុត្តំ។ លទ្ធិស្សតីតិ លទ្ធា ចិយ កចិស្សតិ, ចិទ្ធិស្សតីតិ អត្ថោ។ បីតទេកសន្តាត្តរូបំ អាហារទេកាឋតំ ទេបិរាណាចិណ្ណត្តិ អាហ "បីត...ទេប... ទត្វា"តិ។

ហុត្វាតិ បិធេសនេយា សត្តិកាចទរកាចស្ស ចិទេសនតោ។ យាទេរា បិបិយា ចិយ ន ទន្ធកេចសី, រូត្តរយាលេចា ចិយ ច ន ចីយំសតាឌិប្បាទេយា, អបិ តុ លលុ រូបដ្ឋានោ ហុត្វា សត្តិកាចទេរាតិ ហិ ចិទេសទេតិ។ ន ទន្ធកេចសីតិ ន លិទ្ធកេចសី។ ទេយសុ ឆទេយុទ្ធតិ ចិទេយាក្ខបិទេយសុ តិឃ្យាតិកាឆទេយុសុ។ ឆទត្តីតិ អត្ថោ តិដ្ឋត្តិ, បចត្តត្តីតិ អត្ថោ។

៣៣៧។ អត្ថតោ បយុត្តតាយ សទ្ទបយោគស្ស សទ្ទបចាទ្ធលក្ខណានិ តីណិ បិដកានិ តទត្ថក្ខតេហិ សីលាទីហិ តីហិ ឆយុក្ខទេគ្ធហិ សក្កយន្តីតិ វុត្តំ "តីណិ បិដកានិ តីហិ លទេគ្ធហិ សក្កទេហត្វា"តិ។ សន្តិទេត្តត កធិតត្តិ "តិណ្ណំ ទេលា យាលាច លត្ថានា"ត្តិ វុចំ កលនតោ, សាយញ្ញទេតា ច សទេញ្ញបទេតច កធិតំ "កាតទេយសំ តិណ្ណា"ត្តិ អយំ អជ្ឈទេញាតតាបុច្ឆាទេយច, ន កទេធតុកម្យតាបុច្ឆា។ យាលាចទេស្សច ហិ អយំ បុច្ឆា, ន ទេចទស្សាតិ អាហ "យាលាទេចា"តិអាទិ។ អញ្ញាត្ត បន ព្រាទីទេយសុ ធានតាសុ កទេធតុកម្យតាបុច្ឆាទេយច ឌីស្សតិ, ន អជ្ឈទេញាតតាបុច្ឆា។ ញាណ បន អដ្ឋកថាយំ វុត្តំ, តទេតំ អដ្ឋកថាបយាលទេតា បទេច្ចតព្ពំ។ តថា បចត្តយាតញ្ញាបច្ចក្ខំ កត្វា អដ្ឋកថយិ សក្កហយាទោបិតុំ កទេធតុកម្យតាបុច្ឆាការេច បទស្ស ទេចទស្សេច ចទតោ សិយា។

សីលក្ខន្ធវណ្ណនា

៣៥០-៣៥១. សីលក្ខន្ធស្សាតិ ឯត្ថ បទត្ថវិបល្លាសការី ឥតិសទ្ទោ លុត្តោ, អត្ថនិទ្ទេសោ វិយ សទ្ទនិទ្ទេសោ វា, យថារុតោ ច ឥតិសទ្ទោ អានេត្វា, បការេត្វា វា, តេន "អរិយស្ស សមាធិក្ខន្ធស្ស...បេ... បតិដ្ឋបេសី"តិ អយំ បាឋោ គហិតោតិ ទដ្ឋព្វំ. តេន វុត្តំ "តេសុ ទស្សិតេសុ"តិ, តេសុ តីសុ ខន្ធេសុ សង្ខេបេន ទស្សិតេសូតិ អត្ថោ. ភគវតា វុត្តនយេនេវាតិ សាមញ្ញផលាទីសុ (ទី. និ. ១.១៩៣) ទេសិតនយេនេវ, តេន ឥមស្ស សុត្តស្ស ពុទ្ធភាសិតភាវំ ទស្សេតីតិ វេទិតព្ពំ. សាសនេ ន សីលមេវ សារោតិ អរិយមគ្គសារេ ភគវតោ សាសនេ យថាទស្សិតំ សីលំ សារោ ឯវ ន ហោតិ សារវតោ មហតោ រុក្ខស្ស បបដិកដ្ឋានិកត្តា. អដ្ឋានបយុត្តោ ហិ ឯវសទ្ទោ យថាឋានេ ន យោជេតព្ពោ. យទិទំ កស្មា នយិទំ គហិតន្តិ អាហ "កេវល"ន្តិអាទិ. ឥសានានិក្ខន្តវិរិយស្សោទយេ អធិគន្តុកាមស្ស អធិដ្ឋានមត្តំ តត្ថ អប្បតិដ្ឋិតស្ស តេសមសម្ភវតោ. វុត្តញ្ហិ "សីលេ បតិដ្ឋាយ នរោ សបញ្ញោ"តិអាទិ (សំ. និ. ១.២៣, ១៩២; បេដកោ. ២២) អថ វា សាសនេ ន សីលមេវ សារោតិ កាមញ្ចេត្ថ សាសនេ មគ្គផលសីលសង្ខាតំ លោកុត្តរសីលម្បិ សារមេវ, តថាបិ ន សីលក្ខន្ធោ ឯវ សារោ ហោតិ, អថ ខោ សមាធិក្ខន្ធោបិ បញ្ញាក្ខន្ធោបិ សារោ ឯវាតិ ឯវមេត្ថ យថាបយុត្តេន ឯវសទ្ទេន អត្ថោ វេទិតព្ពោ, បុរិមោយេវ បនេត្ថ យុត្តតរោ. តថា ហិ វុត្តំ "ឥតោ ឧត្តរី"តិអាទិ. អញ្ញម្បិ គន្តព្ពន្តិ សេសមេត្ថំ.

សមាធិក្ខន្ធវណ្ណនា

៣៥៣. កស្មា បនេត្ថ ថេរោ សមាធិក្ខន្ធំ បុដ្ឋោបិ ឥន្ទ្រិយសំវរាទិកេ វិស្សជ្ជេសិ, តត្ថ ឯវំ សន្តេ អញ្ញំ បុដ្ឋោ អញ្ញំ ព្យាករោន្តោ អម្ពំ បុដ្ឋោ លពុជំ ព្យាករោន្តោ វិយ ហោតីតិ ឦទិសី ចោទនា ឥធ អនោកាសាតិ ទស្សេន្តោ "កច្ឆា...បេ... អារតី"តិ អាហ, តេនេត្ថ ឥន្ទ្រិយសំវរាទយោបិ សមាធិស្សុបការកំ ឧបាយេន សមាធិក្ខន្ធបក្ខិកានេវ ឧទ្ទិដ្ឋានីតិ ទស្សេតិ. យេ តេ ឥន្ទ្រិយសំវរាទយោតិ សម្ពន្ធោ. រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានទេសនានន្តរំ អភិញ្ញាទេសនាយ អវសេសាតិ កត្វា រូបជ្ឈានានេវ អាគតានិ, ន អរូបជ្ឈានានិ. រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានបាទិកា ហិ សព្វាបិ អភិញ្ញាយោ. យស្មា បន លោកិយាភិញ្ញាយោ ឈានលាភិនោ អដ្ឋសុ សមាបត្តីសុ ចុទ្ទសវិធេន ចិត្តបរិទមនេន វិនា ន ឥជ្ឈន្តិ, តស្មា អភិញ្ញាសុ ទេសិតាសុ អរូបជ្ឈានានិបិ ទេសិតានេវ ហោន្តិ នានន្តរិយកភាវតោ. តេនាហ "អានេត្វា បន ទីបេតព្ពានី"តិ, វុត្តនយេន ទេសិតានេវ កត្វា សំវណ្ណកេហិ បកាសេតព្ពានីតិ អត្ថោ. អដ្ឋកថាយំ បន "ចតុត្ថជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតី"តិ ឥមិនាវ អរូបជ្ឈានម្បិ សង្គហិតន្តិ ទស្សេតុំ "ចតុត្ថជ្ឈានេន ហី"តិអាទិ វុត្តំ. ចតុត្ថជ្ឈានមេវ ហិ រូបវិរាគភាវនាវសេន បវត្តំ "អរូបជ្ឈាន"ន្តិ វុច្ចតិ.

៣៩១-៣៥០. ន ចិត្តេកគ្គតាមត្តកេនេវាតិ ឯត្ថ ហេដ្ឋា វុត្តនយានុសារេន ឋានាឋានបយុត្តស្ស ឯវសទ្ទស្សត្ថយោជនា វេទិតព្ពា, លោកិយសមាធិក្ខន្ធស្ស បន អធិប្បេតត្តា "ន ចិត្តេកគ្គតា...បេ... អត្ថី"តិ វុត្តំ. អរិយោ សមាធិក្ខន្ធោតិ ឯត្ថ ហិ អរិយសទ្ទោ សុទ្ធបរិយាយោវ, ន លោកុត្តរបរិយាយោ. យថា ចេត្ថ, តថា អរិយោ សីលក្ខន្ធោតិ ឯត្ថាបិ. ឥតោតិ បញ្ញាក្ខន្ធតោ, សោ ច ឧក្កដ្ឋតោ អរហត្តផលបរិយោសានោ ឯវាតិ អាហ "អរហត្តបរិយោសាន"ន្តិអាទិ. លោកិយាភិញ្ញាបដិសម្ភិទាហិ វិនាបិ ហិ អរហត្ត

អឆិកេត “ភេត្វច ក្តទិការលឹយ”ត្តិ សក្កា ចត្វុ យគត្វុ ភកចតិ (ទាហ្វចទិយំ ចុស្សុតិ, តស្សុ សិទ្ធតា់ ញុឆ បភ លៃកិយាកិញ្ញាេយាបិ

អាកតាេយច់ េសសេយត្វ សុចិេញ្ញាយ៉ា់

ញុតិ សុយក្កុលចិលិសិភិយា ឌឹឈភិកាយដ្ខកឆាយ បរយសុលុយកយ្ហឹរគុរភុរេពាឆត្វបរិឌឹបភាយ សុចិយលចិបុលបញ្ញាេចយ៉្ហត្តិយជភភាយ

សាគុចិលិសិភិយា ភាយ លឹភត្វបកាសភិយា សុកសុត្តចល្លភាយ លឹភត្វបកាសភា់

សុកសុត្តចល្លភា ភិដ្ខិតា់

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

# ១១. កេវដ្ដសុត្តវណ្ណនា

## កេវដ្ដគហបតិបុត្តវត្ថុវណ្ណនា

៤៨១. ឯវំ សុភសុត្តំ សំវណ្ណេត្វា ឥទានិ កេវដ្ដសុត្តំ សំវណ្ណេន្តោ យថានុបុព្ពំ សំវណ្ណនោកាសស្ស បត្តភាវំ វិភាវេតុំ, សុភសុត្តស្សានន្តរំ សង្គីតស្ស សុត្តស្ស កេវដ្ដសុត្តភាវំ ច បកាសេតុំ “ឯវំ មេ សុតំ…បេ… នាឡន្ទាយន្តិ កេវដ្ដសុត្ត”ន្តិ អាហ. បាវារិកស្សាតិ ឯវំនាមកស្ស សេដ្ឋិនោ. អម្ពវនេតិ អម្ពរុក្ខពហុលេ ឧបវនេ. តំ កិរ សោ សេដ្ឋិ ភគវតោ អនុច្ឆវិកំ គន្ធកុដិំ, ភិក្ខុសង្ឃស្ស ច រត្តិដ្ឋានទិវាដ្ឋានកុដិមណ្ឌបាទីនិ សម្បាទេត្វា បាការបរិក្ខិត្តំ ទ្វារកោដ្ឋកសម្បន្នំ កត្វា ពុទ្ធប្បមុខស្ស សង្ឃស្ស និយ្យាតេសិ, បុរិមវោហារេន បនេស វិហារោ “បាវារិកម្ពវន”ន្តេវ វុច្ចតិ. “កេវដ្ដោ” តិទំ នាមមត្តំ. “កេវដ្ដេហិ សំរក្ខិតត្តា, តេហិ វា សន្តិកេ សម្ពទ្ធត្តា”តិ កេចិ. គហបតិបុត្តស្សាតិ ឯត្ថ កាមញ្ចេស តទា គហបតិដ្ឋានេ ឋិតោ, បិតុ បនស្ស អចិរកាលកតតាយ បុរិមសមញ្ញាយ “គហបតិបុត្តោ”ត្វេវ វោហរីយតិ. តេនាហ “គហបតិមហាសាលោ”តិ, មហាវិភវតាយ មហាសារោ គហបតីតិ អត្ថោ, រ-ការស្ស បន ល-ការំ កត្វា “មហាសាលោ”តិ វុត្តំ យថា “បលិពុទ្ធោ”តិ (ធាត្វត្ថ ១៥; មោ. ប. ៩.២.៧; ជា. អដ្ឋ. ២.២.១០២) សទ្ធា បសន្នាតិ បោថុជ្ជនិកសទ្ធាវសេន រតនត្តយសទ្ធាយ សមន្នាគតោ, តតោយេវ រតនត្តយប្បសន្នោ. កម្មកម្មផលសទ្ធាយ វា សទ្ធា, រតនត្តយប្បសាទពហុលតាយ បសន្នោ. សទ្ធាធិកត្តាយេវាតិ តថាធិគតាយ ហេតុវចនំ, សទ្ធាធិកោ ហិ ឧម្មាទប្បត្តោ វិយ ហោតិ.

សមិទ្ធាតិ សម្មទេវ ឥទ្ធា, វិភវសម្បត្តិយា វេបុល្លប្បត្តា សម្បុណ្ណា, អាកិណ្ណា ពហូ មនុស្សា ឯត្ថាតិ អត្ថោ. សទ្ធាយ “អំសកូដេនា”តិអាទិ វុត្តំ. “ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ អត្តទ្ធយានំ, អតុយានំ, អតុសំវច្ឆន្ទំ វា មនុស្សានំ បសាទាយ ឥទ្ធិបាដិហារិយំ ករោហី”តិ ឯកស្ស ភិក្ខុនោ អាណាបនមេវ សមាទិសតុ, តំ បន តស្មិំ ឋានេ ឋបេតុំ នាយាតិ អាហ “ឋានេ ឋបេត្វា”តិ. ឧត្តរិមនុស្សានន្តិ បកតិមនុស្សេហិ ឧត្តរិតរានំ ឧត្តមបុរិសានំ ពុទ្ធាទីនំ ឈាយីនំ, អរិយានញ្ច. ធម្មតោតិ អធិកធម្មតោ, ឈានាភិញ្ញាមគ្គផលធម្មតោតិ អត្ថោ, និទ្ធារណេ ចេតំ និស្សក្កវចនំ. តតោ ហិ ឥទ្ធិបាដិហារិយំ និទ្ធារេតិ. ឯវំ ឧត្តរិសទ្ទំ មនុស្សសទ្ទេន ឯកបទំ កត្វា ឥទានិ បាដិហារិយសទ្ទេន សម្ពន្ធិត្វា វិសុមេវ បទំ ករោន្តោ “ទសកុសលសង្ខាតតោ វា”តិអាទិមាហ. មនុស្សធម្មតោតិ បកតិមនុស្សធម្មតោ. ជលិតបទីបេតិ ជលន្តបទីបេ. តេលស្នេហន្តិ តេលសេចនំ. រាជគហសេដ្ឋិវត្ថុម្ហីតិ រាជគហសេដ្ឋិនោ ចន្ទនបត្តការណវត្ថុម្ហិ (ចូឡវ. ២៥២). សិក្ខាបទំ បញ្ញាបេសីតិ “ន ភិក្ខវេ គិហីនំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ ឥទ្ធិបាដិហារិយំ ទស្សេតព្ពំ. យោ ទស្សេយ្យ, អាបត្តិ ទុក្កដស្សា”តិ (ចូឡវ. ២៥២) វិកុព្ពនិទ្ធិបដិក្ខេបកំ ឥទំ សិក្ខាបទំ បញ្ញាបេសិ.

៤៨២. ឧឡារសម្បត្តិតោ អវាចំ សន្ធាយ ឯវំ វុត្តន្តិ ទស្សេតិ “ន ឧឡារិកាសនេនា”តិ ឥមិនា. តេនាហ “សីលភេទ”ន្តិអាទិ. វិសហន្តោ នាម នត្ថីតិ និវារិតដ្ឋានេ ឧស្សហន្តោ នាម នត្ថិ. ឯវម្បិ ឥមិនា ការណត្ថេនាយំ ឧស្សហន្តោតិ ទស្សេតុំ “អហំ បន”តិអាទិ វុត្តំ. យស្មា វិស្សាសិកោ, តស្មា វិស្សាសំ វឌ្ឍេត្វាតិ យោជនា. វឌ្ឍេត្វាតិ ច ព្រូហេត្វា, វិបុលំ កត្វាតិ អត្ថោ.

ឮក្ខិបាដិហារិយចណ្ណតា

ឳប័ឲ្យ-៣៉អាឌីតចត្តិ ដេកាឃ៉ ៣ធំ តេពត ៣ពា, ៣ព្ទ ចា ក្ខបញ្ញាតិ អាហ “ពព្ទ កិទា”តិអាឌិ៉ ឲុពេកតាតិ កន្តាដេត តាយ ឮឃិតាច៉ ឲុចញ៉ា បុដេត្ថតាបទំ ឃំឃត្តីតិ៉ កន្តារិ តាដេយឃា ចិដ្ឋា ក្ខួញអកន្តារិ, យហាកន្តារិតិ ក្ខចិឆា ដេហាតិ៉ ពព្ទ ក្ខួញអកន្តារិ តាយ តិចឃ្យដេពា ឮទំ យពឃព្ថាតំ ក្ខបបត្តដ្ឋាតឌាតតា ចិដ្ឋា៉ ចក្កឹឃចត្ទ (ឃំ៉ តិ៉ អដ្ឋ៉ ០៉០៉១១០; អ៉ តិ៉ អដ្ឋ៉ ០៉០៉១០១) ដេចត្ទ ឃាឆកំ៉ យហាកន្តារិ តាយ ពឃ្យ ដេចច ឌាតតា, ពក្ខត្តុទិ ច ឮក្ខិចិឆពាកាលេកយ្ខឃ្យ ឃាឆិកា ចិដ្ឋា៉ ដេឃក្ខដេឃ្យត ដេហឃា ឮក្ខិចិឆពាកាលេកិក្ខំ ឃាដេឆតិ៉ ពឃ្យា កិទ ចិដ្ឋាឃ ឃាឆដេកា បុក្កដេលិ តាឌិដេឃ ដេឌដេឃ, កាដេល ច យត្តិ បទិឌបេព្ទា ពហុឆាបិ អព្ថាតំ ឌដេឃ្យតិ, ហត្ថិអាឌីតិបិ ឌដេឃ្យតិ, អឌឃ្យតឹដេឃាបិ ដេហាតិ, អក្កិចម្ពុយ្បិ កដេទាតិ, ឌលចម្ពុយ្បិ កដេទាតិ, អាកាដេឃបិ អព្ថាតំ ឌដេឃ្យតិ, ឃព្ទា ឮត្តខាលឃឌំឃំ ឌដ្ឋព្ទា៉ អដេដ្ឋាតិ ក្ខក្ខិដេពា ឆាឆិដេពា៉ ដេពតាហ “បឹញព្ទដេពា”តិ៉

អាដេឌឃតាបាដិហារិយចណ្ណតា

ឳប័ទ័៉ កាយំ “ដេចពឃិក”ត្តិ ឮក្ខំ ដេឃ ដេចពឃិ តិឃ្យព្ថា ចិដេព្ទត ឃយ្យឃ្យព្ថា, ដេពឃំ ឃាឆាទលេចចតំ, ឃាឆាទដេលា បត កហិដេព ចិព្ទចិដេឃដេឃា ឌឃ្យិដេពា តាយ ដេហាតិ៉ ឃាយព្ថាដេខាពតា ច ចិដេឃដេឃ អចពិដ្ឋតិ, ពឃ្វា ដេចពឃិកបឌឃ្យ ឃចាឆិបេព្យពយព្ទិ ឌដេឃ្យដេត្តា “ដេឃាយតឃ្យដេកាយតឃ្យំ អឆិបេព្យ”ត្តិ អាហ៉ ដេឃាយតឃ្យក្កហដេលាត ដេចព្ទ ពដេឌកដ្ឋា ទាកាឌដេឃា, ឃន្ទាឌដេឃា ច ឆយ្វា ឌឃ្យិពា ដេហាត្តិ, ដេកាយតឃ្យក្កហដេលាត ដេកាឃាឌដេឃា៉ ចិពក្កចិចាទា បត ឃក្ខុបដេតច ឌឃ្យិពា៉ បិ-ឃក្ខុឃ្យ ចព្ទព្ថាឃយ្បិល្អតដេព្ទា ឃុចិដេព្ថាដេឃ្យាតិ អាហ “ឲុចំ ពច យដេតា”តិ, ឮយិតា បកាដេទត ពច យដេតា បចដេព្ទាតិ អដេព្ទា៉ ដេកត បកាដេទតាតិ ក្ខព្ទ “ដេឃាយតឃ្យិដេពា ចា”តិអាឌិ៉ “ឲុចយ្បិ ដេព យដេតា”តិ ឮក្ខំ ដេឃាយតឃ្យិពពាឌិយព្ទឌឃ្យតំ, ត បត ដេឃត ដេឃាយតឃ្យិដេពា ចា ដេកាយតឃ្យិដេពា ចា, ពំ ឌឃ្យតត្តិ ពំ ចិព្ទំ ឌដេឃ្យពំ បិញព្ទឃំ “ឮតិបិ ដេព ចិព្ទ”ត្តិ ក្ខព្ទំ៉ ឮតិឃដេព្ទា ដេចព្ទ តិឌឃ្យតដេព្ទា “អព្ថិតិ ដេលា កក្ខាត អឃដេយដេកា អដេត្តា”តិអាឌីឃុ (ឃំ៉ តិ៉ ១៉០ទ័; ១៉៥០) ចិឃ៉ ដេពតាហ “ឮឌក្ខិឌក្ខ អព្ទ”ត្តិ៉ បិ-ឃដេព្ទា ឮឆាបិ ក្ខព្ទឃយ្បិល្អតដេព្ទា៉ បឌឃ្យ ចិត្តំ យតតិ ឌាតាតិ ឲុពាឃាតិ ចិត្តាយលេ ត-កាឌឃ្យ លេ-កាទំ ៣ព្ទា, ឃា ឲុច បុព្ថាបឌយត្តដេត យលេកា៉ ចិត្តា តាយ ត ចិដេព្ទត ចិតា កចតីតិ អាហ “បដេឌំ ចិព្ទំ ឌាតាតី”តិ៉ “ពឃ្យា កិទ ចិដ្ឋាឃ ឃាឆដេកា បុក្កដេលិ តាឌិដេឃ ដេឌដេឃ, កាដេល ច យត្តិ បទិឌបិព្ទា ឃឃ្យ ចិព្ទំ ឌាតិព្យកាដេយា, ពឃ្យ ឌិដ្ឋឃុពាឌិចិដេឃឃឃព្ថាតតយុលេត ចិព្ថាចាទំ អក្ខុយិតដេត្តា កដេចតី”តិ ដេកចិ៉ “ចាចំ តិក្ខទាបេព្ទា ពព្ទ អក្ខទឃល្អក្ខលេចដេឃត កដេចតី”តិ អបដេទ៉ ឃា បត ចិដ្ឋា បឌក្យឃលឌាពដេកត (ឌា៉ ០៉៥៉៣៥ អាឌដេឃា) ឌីដេបពព្ថា៉

អក្ខុឃាឃតីបាដិហារិយចណ្ណតា

ឳប័៩៉បចដេព្ទត្តាតិ បចព្ទតកា ហុព្ទា, បចព្ទតចដេឃត ចិពដេក្កចាតិ ក្ខព្ទ ដេហាតិ៉ ឲុចត្តិ ហិ ឃចាត្ខឃិដ្ឋាឃ អក្ខុឃាឃតិយា ចិឌិចដេឃត,

បដិសេធនេន ច បវត្តិអាការបរាមសនំ, សា ច អនុសាសនី សយាចិតក្កាតំ, ឥច្ឆាចិតក្កាតព្វា បវត្តិអាការទស្សនេន តត្ថ អានិសំសស្ស, អាទីនវស្ស ច ចិភាវនត្ថំ បវត្តតិ។ អភិញ្ញាសព្ពារេបេ, ន អភិញ្ញាសព្ពា បដិសេធាភិនិវត្តនត្ថំ ឥទ្ធិ-ការណ្ណហណំ ឥទ្ធាបិ ឧទ្ទិ-សទ្ធស្ស អត្ថោ, បរេសានន្ទា ទិដ្ឋិវសេន នេវនិវត្តន្តំ ឥទ្ធិ-គហណេបិ ឧទេន ននោ។ បញ្ញាកាយព្យាហិករាវត្តិ ធិទស្សនយត្ថំ តទញ្ញារាកស្ស នេន ទោសាទីនព្វា បហានស្ស ឥន្ទ្រិតត្ថា, តព្យហានស្ស ច តទញ្ញារាកាទីហេបនស្ស រូបិយកាវនោតា ទុដ្ឋហេហិតបិតយាទនស្ស បុគ្គទុដ្ឋយំបនហេបន្ទបិយតា ចិយ។ សេហិព្យត្តរទយ្យយេបាតិ អវធារណំ បដិបក្ខការនោតា សាវជ្ជធយ្យកិបត្តនបរំ ទុដ្ឋញ្ញំ តស្សាធិកល្បិយាភិសំសក្ខតាតំ តទនេញ្ញាសំ អនវជ្ជធម្មាតំ ភាតត្តុទិកការនោតា។ ឥទ្ធិចិធំ ឥទ្ធិបាដិហារិយត្តិ ទស្សតិ ឥទ្ធិយេវ បាដិហារិយត្តិ កត្វា។ សេសបទទ្វយេបិ ឧនេន ននោ។

បាដិហារិយបទស្ស បន ចនត្ថំ (រូបា។ អដ្ឋ។ បឋមនៅធិសុត្តវណ្ណនា; ឥតិវុ។ អដ្ឋ។ តិទានវណ្ណនា) “បដិបក្ខហរណតោ, រាគាទិកិលេសាបនយនតោ បាដិហារិយ”ន្តិ ចទន្តិ, ភគវតោ បន បដិបក្ខា រាគាទយោ ន សន្តិ យេ ហរិតព្ពា។ បុថុជ្ជនានម្បិ ចិគតូបក្កិលេសេ អដ្ឋគុណសមន្នាគតេ ចិត្តេ ហតបដិបក្ខេ ឥទ្ធិចិធំ បវត្តតិ, តស្មា តត្ថ បវត្តវោហារេន ច ន សក្កា ឥទ “បាដិហារិយ”ន្តិ ចត្តុំ។ សចេ បន មហាការុណិកស្ស ភគវតោ វេនេយ្យគតា ច កិលេសា បដិបក្ខា, តេសំ ហរណតោ “បាដិហារិយ”ន្តិ ចុត្តំ, ឧចំ សតិ យុត្តមេតំ។ អថ ចា ភគវតោ នេន សាសនស្ស ច បដិបក្ខា តិត្ថិយា, តេសំ ហរណតោ បាដិហារិយំ។ តេ ហិ ទិដ្ឋិហរណវសេន, ទិដ្ឋិប្បកាសនេ អសមត្ថភាវេន ច ឥទ្ធិអាទេសនានុសាសនីហិ ហរិតា អបនីតា ហោន្តីតិ។ “បដិ”តិ ចា អយំ សទ្ទោ “បច្ឆា”តិ ឯតស្ស អត្ថំ ពោធេតិ “តស្មិំ បដិបវិដ្ឋម្ហិ, អញ្ញោ អាគញ្ឆិ ព្រាហ្មណោ”តិ (សុ។ និ។ ៩៨៥; ចូឡនិ។ ១) បារាយនសុត្តបទេ ចិយ, តស្មា សមាហិតេ ចិត្តេ ចិគតូបក្កិលេសេ ច កតកិច្ចេន បច្ឆា ហរិតព្ពំ បវត្តេតព្វន្តិ បដិហារិយំ, អត្តនោ ចា ឧបក្កិលេសេសុ ចតុត្ថជ្ឈានមគ្គេហិ ហរិតេសុ បច្ឆា ហរណំ បដិហារិយំ, ឥទ្ធិអាទេសនានុសាសនិយោ ច ចិគតូបក្កិលេសេន កតកិច្ចេន ច សត្តហិតត្ថំ បុន បវត្តេតព្វា, ហរិតេសុ ច អត្តនោ ឧបក្កិលេសេសុ បរសត្តានំ ឧបក្កិលេសហរណានិ ហោន្តីតិ បដិហារិយានិ ភវន្តិ, បដិហារិយមេវ បាដិហារិយំ។ បដិហារិយេ ចា ឥទ្ធិអាទេសនានុសាសនិសមុទាយេ ភវំ ឯកេកំ “បាដិហារិយ”ន្តិ ចុច្ចតិ។ បដិហារិយំ ចា ចតុត្ថជ្ឈានំ, មគ្គោ ច បដិបក្ខហរណតោ, តត្ថ ជាតំ, តស្មិំ ចា និមិត្តភូតេ, តតោ ចា អាគតន្តិ បាដិហារិយំ, ឥទ្ធិអាទេសនានុសាសនីហិ ចា បរសន្តានេ បសាទាទីនំ បដិបក្ខស្ស កិលេសស្ស ហរណតោ ចុត្តនយេន បាដិហារិយំ សតតំ ធម្មទេសនាតិ សព្ពាសំ ទេសេតព្ពធម្មទេសនា។

ឥទ្ធិបាដិហារិយេនាតិ សហាទិយោគេ ករណវចនំ, តេន សទ្ធិំ អាចិណ្ណន្តិ អត្ថោ។ ឥតរទ្វាបិ ឧស ននោ។ ធម្មសេនាបតិស្ស អាចិណ្ណន្តិ យោជេតព្ពំ។ តយត្ថំ ឥន្ទ្រិយចត្ថា សារធត្ថា “ទេវទត្ត”តិអាទិយាហ។ គយាសីសេតិ គយាគាមស្ស អវិទូរេ គយាសីសនាមកោ ហត្ថិកុម្ភសទិសោ បិដ្ឋិបាសាណោ អត្ថិ, យត្ថ ភិក្ខុសហស្សស្សបិ ឱកាសោ ហោតិ, តស្មិំ បិដ្ឋិបាសាណេ។ “ចិត្តាចារំ ញត្វា”តិ ឥមិនា អាទេសនាបាដិហារិយំ ទស្សេតិ, “ធម្មំ ទេសេសី”តិ ឥមិនា អនុសាសនីបាដិហារិយំ, “ចិកុព្ពិតំ ទស្សេត្វា”តិ ឥមិនា ឥទ្ធិបាដិហារិយំ។ យថាភាគាតិ យថាធិការសចា អវហេត្វា “ភាវេកា”តិ ហិ អវហេតោ អធិប្បេតំ តត្ថ អាវុ បាបយេតព្វាតិ កត្វា។ យថាហ សកិយសុត្តេ –

“ᩋᩣᨣᩩᩴ ᨶ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ,

ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩴᨿᩮᩣᨣᩮ ᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣᨶᩥ;

ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨶ ᩈᨩ᩠ᨩᨲᩦ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ,

ᨶᩣᨣᩮᩣ ᨲᩣᨴᩥ ᨸᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩮ ᨲᨳᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ (ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪅᪁᪂; ᨾᩉᩣᨶᩥ᪨ ᪅᪀; ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᪁᪂, ᪁᪁᪇);

ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ “ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩮᨶᩣᨸᨲᩥᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᨲᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨹᩃᩮ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩉᩥᩴᩈᩩ᪨ ᨾᩉᩣᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩮ”ᨲᩥ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪁᪨᪄᪅᪆) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨦ᩠ᨥᨽᩮᨴᨠᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨠᨸᩣᩊᩥᨿᩴ ᨸᨶ “ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪᨶᩴ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩣ ᩈᩣᩁᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᩣᨴᩮᩈᨶᩣᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩣᨶᩩᩈᩣᩈᨶᩥᨿᩣ, ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩣ ᨧ ᨾᩉᩣᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶᩮᨶ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩣᨶᩩᩈᩣᩈᨶᩥᨿᩣ ᩒᩅᨴᩥᨿᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᩥᨿᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᩅᩥᩁᨩᩴ ᩅᩦᨲᨾᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩏᨴᨸᩣᨴᩥ ‘ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩈᨾᩩᨴᨿᨵᨾ᩠ᨾᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨵᨾ᩠ᨾ’ᨶ᩠ᨲᩥ” (ᨧᩪᩊᩅ᪨ ᪃᪄᪅) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨳᩮᩁᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨲᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨡᩩᨸᨭᩥᩃᩣᨽᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ, ᨲᨿᩥᨴᩴ ᩅᩥᩈᨴᩥᩈᩅᨧᨶᩴ ᨴᩦᨥᨽᩣᨱᨠᩣᨶᩴ, ᨡᨶ᩠ᨵᨠᨽᩣᨱᨠᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨾᨲᩥᨽᩮᨴᩮᨶᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᩉᨠᨽᩣᩈᩥᨲᩣ ᩉᩥ ᩋᨿᩴ ᨸᩣᩊᩥ, ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣ ᨧ ᨲᩮᩉᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᨾᩣᩁᩮᩣᨸᩥᨲᩣ, ᩋᨸᩥᨧ ᨸᩣᩊᩥᨿᩴ ᩏᨸᩁᩥᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ “ᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨡᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᨳᩣ ᨲᩴ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩣᨿᩩᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ, (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪂᪨᪃᪄᪃) ᨧᩪᩊᩁᩣᩉᩩᩃᩮᩣᩅᩣᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ (ᨾ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪃᪨᪄᪁᪆) ᨧᩣᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

“ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨶᩦᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩴ ᨸᨶ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩈᨲᨲᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩣ”ᨲᩥ ᩈᩣᨲᩥᩈᨿᨲᩣᨿ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨴᩥᩈᩣᨸᩥᩁᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᨲᩥᩁᩪᨸᩮᨶ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨴᩮᩣᩈᩣᨲᩥ ᨸᩁᩣᩁᩮᩣᨸᩥᨲᨴᩮᩣᩈᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩔ ᩋᨶᩩᨸᩥᨿᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨴᩮᩣᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᩅ ᩋᨯ᩠ᨰᩣᨶᩴ ᨶ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ ᨧᩥᩁᨠᩣᩃᨭ᩠ᨮᩣᨿᩦᨲᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩋᨯ᩠ᨰᩣᨶᩴ ᩋᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩦᨲᩥ ᨹᩃᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᨶᩮᩣ ᩋᨶᩩᨾᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᨲᩣᨿ ᩉᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨶᨴ᩠ᨵᨶᩥᨿᩣᨶᩥ᪨ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨶᩦᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩴ ᩋᨶᩩᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩴ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨸ᩠ᨸᨽᩅᨲᩮᩣ, ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨶᩥᩔᨿᨲᩮᩣ ᨧ᪨ ᨲᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩣᩈᩴ᪨ ᨶ ᩉᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩣᨸᩁᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩣᨴᩥᨴᩮᩣᩈᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩣᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩑᩅ ᩋᨯ᩠ᨰᩣᨶᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ ᨸᩁᨸ᩠ᨸᩅᩣᨴᩅᩣᨲᩮᩉᩥ, ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩣᨲᩮᩉᩥ ᨧ ᩋᨶᩩᨸᩉᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨯ᩠ᨰᩣᨶᩴ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩦᨲᩥ ᩍᨵᩣᨸᩥ ᨹᩃᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᨶᩮᩣ ᩋᨶᩩᨾᩣᨶᩴ᪨ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᨲᩣᨿ ᩉᩥ ᨲᩴ ᩋᨯ᩠ᨰᨶᩥᨿᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᨱᨲᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᨧ ᩏᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩣᨴᩥᩴ, ᩋᨶᩩᨸᩣᩁᨾ᩠ᨽᩣᨴᩥᨶ᩠ᨶᩣᨲᩥ ᩏᨽᨿᩴ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩏᨽᨿᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩁᨱᨸ᩠ᨸᩁᩥᩈᩴᩈᨠᩣᨶᩴ ᩉᩮᨲᩩᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᨿᨲᩥ᪨

ᨽᩪᨲᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩈᨠᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪃᪅᪂᪨ ᩋᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᨽᩣᩅᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨿᨳᩣ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨠᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨸᩩᩁᩥᨾᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩮᩈᩩ ᩅᩈᩥᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩩᨠᩩᩈᩃᩮᩣᨸᩥ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᨾᩉᩣᨽᩪᨲᩣᨶᩴ ᩋᨸᩁᩥᩈᩮᩈᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨶᩣᩅᨻᩩᨩ᩠ᨫᩥ ᨲᨳᩣ ᨲᨴᩩᨽᨿᩣᨶᩥ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩣᩅᩉᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᩣᨶᩦᨲᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᨽᩣᩅᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ᪨ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩥᨠᨽᩣᩅᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨧ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨶᩦᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩔ ᨲᨠ᩠ᨠᩁᩔ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᩣᩅᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩔᩮᩅ

និយ្យានិកកាថនយ្យតព្ពំ

ឲចំ ឲតិយ្យា ខេសតាឃ ម្យព្យបឃោឌតំ ឌយ្យព្វា ព្ពឌាតិ អត្យសក្កិកបឃោឌតំ ឌយ្យតុំ "អបិចា"តិអាឌិ អារទ្ធំ និយ្យានយេច ហិ ឲតិយ្យា ខេសតាឃ ម្យព្យបឃោឌតំ តយ្យ តឌព្វកាចតោ ព្យទ្ធាតំ បត យហត្តការចា អត្យសក្កិកបឃោឌតំ អព្វាបត្តិឃាច កត្តុព្ពតោ ពិឌិយេ តាយេស កិក្លុតិ អាហ "ឃោ យហាក្យុតេ"តិអាឌិ បរិឃេសត្តោតិ អបរិឃេសំ តិរដ្ឋាតចេសត យហាក្យុតេ កេចសត្តោ, តេសំ អតចេសេសតិទោឆំ ខឹមំសត្តោតិ ចុត្តំ ហោតិ ចិចរិព្វាតិ ឆព្យុតាឃ ចោឌិឃយាតោ បរិចរិព្វា ឆព្យុតាសិទ្ធិ កិទេតំ, ឃឌិឌំ តយ្យ កិក្លុតោ តឆា ចិចរហំ ឃឆា អកិឌាតិឃំ យហាបឆចិកយ្យាឌិ ចិយ្យខ្លាកាសត្តិ ចិយ្យដ្ឋដ្ឋាតំ, "ចិយ្យខ្លាកេ"ត្តិបិ បរិឆោ, ចិយ្យខ្លាកត្តិ អត្ថោ តព្វាតិ ព្យទ្ធយេច បុដ្ឋិព្វា តិក្កព្ពត្តា, តយ្យច ចិយ្យខ្ញុំ សយព្វតាឃាតិ ចុត្តំ ហោតិ យហត្តកាចប្យកាសតព្វត្តិ សឌេចកេ លេខិក អតត្ថ្លាសាឆារលាយ្យ ព្យទ្ធាតំ យហត្តកាចយ្យ យហាក្យកាចតាឃ ឌឹបតព្វំ ព្ពឌព្វា ការរលត្តិ "សខ្លាសយ្បិ ព្យទ្ធាតំ សាសខេ ឲឌិយេ ឲកោ កិក្លុ តឆាក្យកាចប្យកាសកោ ហោតី"តិ ព្ពយយ្បិ ការលំ

កព្វាតិ តិយិខ្លេ ក្យុំ, កយ្យិ ឆាខេ ការលាក្យុតេតិ អត្ថំ ឌយ្យតុំ "កិ អាកយ្យា"តិ ចុត្តំ, កិ អារម្ភលំ បច្ចយក្យុតំ អឆិកត្វា អឆិកយតហេតុតិ អត្ថោ តេតាហ "កិ បត្តយ្យា"តិ កិយារម្ភលំ បត្តយ្យ បុក្កលយ្យ តិរដ្ឋត្តិតិ សម្ពន្ធោ, ហេតុកព្ភចិសេសតយេតំ តេតិ យហាក្យុតា អប្បចត្តិចេសតាតិ បុត អត្យប្បដ្ឋតចេសត សខ្លាកាតោតិ ចឆតព្វលក្ខលាសេសបច្ចប្បដ្ឋាតបឌ្ឋាត-សប្បដ្ឋាតកលិបក្យុព្ហាតាតព្វកព្វចិតិក្ខុខាកា- ចិតិក្ខុខាកសកាក-ចិសកាកអដ្ឋុត្តិកឆិហិរសក្កហបច្ចឃសយក្ខាហារបច្ចឃចិកាកាការតោ , សសម្ភារសខ្លបសសម្ភារចិកត្តិសលក្ខលសខ្លបសលក្ខលចិកត្តិអាកាតោ ចាតិ សខ្លាត អាកាខេត

៖ម៉ប៉ ឌិព្ពត្តិ ឲព្វ បញ្ចហិ កាយក្យេលហិ សយព្ភិក្យុតា ហុព្វា ចិចរត្តិ, កឹច្ចអត្តិ, ខោពេត្តិ ចាតិ ខេចា, ខេចលេខិកា តេ ឃត្តិ ក្លបកត្តិ ឲតោតាតិ ខេចឃាតិឃោ ឃឆា "តិយ្យានិកា"តិ (ឆ ស ក្យកាយាតិកា ៥៥) ឲព្វ អតឹឃសខ្លោ កព្វខ្លេ, តឆា ព្ពឆ ការលខេព្វតិ ឌដ្ឋព្ពា តឆា ហិ ចុត្តំ "តេត ហេសា"តិអាឌិ ចសំ ចខេព្វខ្លោតិ ឲព្វ ចសចព្វតំ តាយ ឃឆិដ្ឋិតដ្ឋាតកយតំ តត្តិ ព្ពឌ្ធិចិឆពារលំ ចព្វាខោ យហាខាខោតោ ឲតេសំ ព្ពយ្យខាតិ ចាត្យហាខាឌិកា កយ្យា បខេស សមឹប ឌិតំ សឌេចកេលេខិកបខ្លោតំ កកចត្តិ អបុឌ្ឋិព្វា ក្យុខ ខេចច ក្លបសក្កមិតិ ចោឌតយបតេតិ "សមឹប ឌិត"ត្តិអាឌិតា "ឃេ ខេចា យក្កចលលិកិខោ, តេបិ តយព្វំ ឲកខេសត ខាខេឃ្យំ, ព្យទ្ធចិសឃោ បតាឃំ បតេយ្យា បុដ្ឋិតោ"តិ ចិត្តេព្វា "ត ខាតាយា"តិ អាហំសុ តេតាហ "ព្យទ្ធចិសឃេ"តិអាឌិ ត លក្ខាតិ ត សក្កា, អដ្ឋ្យាព្វលំ តាយេព្វ បុដ្ឋាឃ តិព្ពាឆតត្តិ ចុត្តំ "បុតប្បុតំ បុដ្ឋតី"តិ "ហព្វតោ យោខេចយ្យាយា"តិ ចោហារចេសត ចុត្តំ, ហត្ថ តំ ក្យុរយបតេយ្យាយាតិ ចុត្តំ ហោតិ អតិក្កន្តតរាតិ ឲព្វ អតិសខ្លោ អតិសឌ្ឍព្វាតិ អាហ "អតិក្កន្តតរា"តិ, ក្យុបសយ្យត្តិឃា ខេច បញ្ញាបឌិកាតាឌិក្យេលហិ ច អយេអកិក្យម្យ បទេសំ កាយតឹឃតរាតិ អត្ថោ បលិតតរាតិ ក្លព្វអារតរា តេត ចុត្តំ "ក្លព្វយតរា"តិ

៖៥៧-៖៥៩ សហយ្យខ្លោ បត សខ្លោ អកិសយេតាចី អាកតចលេ ចិខ្លាតសាយតោ, សោ កយ្យា តំ កិក្លុ ក្លបិឃេត តិយ្យាខេឃ្សីតិ អត្យឃោកយបតេតិ "អឃំ បត ចិខេសសោ"តិអាឌិតា

លេន្ជាបតកត្តិ ទត្តិ ឌលត្តិ លុន្កកិយិ៍ ឆយន្តោ ចិយាតិ យុលចាតំ នេឆន្តោ ចិយ៍ អត្ថិ នេចាតិ ទុឌិនេសា យហាក្វតបទិនេយសនេកា បុក្កុនេលិ តាយ ចិន្ជយានេតា ទុច កនេចយ្យ, យយា អនេបសិនេតានេយច បន្ឋា ឌាតិស្សតីតិ អធិប្បានេយា៍ តនេតាតិ តឆា ចិត្តតនេតា បទ៍ ព្ពន្ទិចិឆនោលានេស្សច អធិនេប្បតត្វា នេឆចយាតិយសឌិនេសាច៍ “នេឆចយាតិយយនេក្កាតិ ចា...នេប... អភិញ្ញានោលត្តិ ចា សព្ពានេយតំ ព្ពន្ទិចិឆនោលានេស្សច តាយ”ត្តិ ព្ពឌំ បិញ្ញព្ពយំ, អដ្ឋកធាសុ ឆ តត្ថ តត្ថ អាកតទុញហិតាយចនេសត ចុត្តំ៍ សព្ពាសុបិ ហិ អភិញ្ញាសុ នេឆចយាតិយយក្កាឌិទុកចិត្តក្កលិកអប្បតាឌិតាយំ យធានេហំ សម្មចតិ៍

៦៨៦៍ អាកាយតបុព្ពការនេកតិយិត្តត្តិ ព្រាហ្មនេតា អាកាយតស្ស បុព្ពការនេក ដ្ឋប្បន្ជតកតិយិត្តំ៍ ដ្ឋឆយនេតា បុព្ពការនេកតិ អានេតត្វា សព្ពនេន្តា៍ ព្ពនេយតិ ព្រាហ្មកាយិកា៍ នេចយ្យាកទនេលាតាតិ ញ្យាកទនេលាត៍ អតានេទ្ឋចិនេត្តាតិ អតានេទាធិតចិនេត្តា អតុដ្ឋចិនេត្តា៍ ចាឆត្តិ នេកាសំ៍ ចិនេក្លបត្តិ ចាចាយ ចិចិឆា នេលបតំ៍

៦៨៨៍ ក្ខហកត្តាតិ ចុត្តតនេយត អក្ខតនេតា អនេញ្ញាសំ ចិយ្យនេបតុកាយត្តា៍ “ក្ខហកត្តា”តិ បធិត្វា ក្ខយិត្យកាយត្តាតិ អត្ថយ្យិ ចឆត្តិ នេកចិ៍

តីនេឆស្សិសក្ខល្វបយាចណ្ហតា

៦៨៨៍ បនេឆនេសតាតិ ទុកនេឆនេសត, ដ្ឋបិឌិត្តនេកត សត្តសត្តាតបទិយាបនេត្តតាតិ អនេត្ថ៍ អត្ខបិឌិត្តនេកបីតិ អតិត្រៃយពានេទ្ឋបិ៍ តិប្បនេឆសនេតាតិ អតចនេសសនេតា៍ តស្វាតិ តធា បុន្ឋិតត្តា, បុន្ឋាយ អយុត្តកាចនេតាតិ អធិប្បានេយា៍ បុន្ឋាយុញហស្សាតិ បុន្ឋិតុយឌាតតនេតា បុន្ឋាយ សយ្វញហស្ស៍ ចិតឆបនេញ្ញា ហិ “បុន្ឋាយុញនេហា”តិ ចុច្ចតិ យធា “យក្កុយុញនេហា”តិ៍ បុន្ឋាយ នេកាសំ ឆនេស្សត្វាតិ នេតាត កតបុន្ឋាយ បុន្ឋិតាកានេទ នេកាសំ ចិកានេចត្វា៍ បុន្ឋាចិស្សន្ជតត្តិ តធា សិក្លាបិតាយ អចិតឆបុន្ឋាយ ចិស្សន្ជតំ៍ យស្វា ចិស្សន្ជតំ តាយ បុន្ឋាត្ខុបំ, បុន្ឋាសកានេកត ចិស្សនេន្ជតព្ពនេតា, ត ឆ តធាកតា ចិទន្លិញ្ញា កតបុន្ឋាត្ខុបំ ចិទន្លិញ្ញាច ចិស្សនេន្ជត្តិ, អត្ថសកាកតាយ ឆ ចិស្សន្ជតស្ស បុន្ឋកា តឆត្ថំ អតចញ្ញត្តា សយ្វយាត្តិ, តស្វា បុន្ឋំ សិក្លានេបត្វា អចិតឆបុន្ឋាយ ចិស្សន្ជតំ ញុន្កាតយាចិណ្ហត្តិ នេចឌិតព្ពំ៍ នេតតាហ “កស្វា”តិអាឌិ៍ ត្ខចិញ្ញាបនេយាតិ យធាចុត្តកានេទលាត ត្ខចិញ្ញានេបតនេព្ពា៍

៦៨៩៍ត បតិដ្ឋាតីតិ បច្ចយំ កត្វា ត បតិដ្ឋហតិ៍ “កត្វា”តិ ព្ពឌំ តិយិនេត្ថ ក្ខយុត្តិ អាហ “កិំ អាកាម្មា”តិ៍ អប្បតិដ្ឋាតិ អប្បច្ចយា, សនេព្ពាត សព្ពំ សយ្វន្ឋិត្តកានេលាតិ អនេត្ថ៍ ដ្ឋបិឌិត្តនេយចាតិ ព្ពត្រៃយពានេទ្ឋយេច៍ យស្វា ទុកឌិសាកិយុលំ សត្តាតចនេសត ពាហុឆា សណ្ឋិនេត ទ្វុបប្បពានេទ្ឋ ឌីឈសព្ពា, តយុបិឌាយ តនេតា អប្បកំ សណ្ឋិនេត ទស្សសព្ពា, តត្ខយច្ចា ចិនេសសនេតា ទ្វុបក្កហលយុនេលត កយ្យតិ, តស្វា “សណ្ឋាតចនេសតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ អប្បបទិយានេល ទ្វុបសញ្ញនេត អល្បសព្ពា, តត្ខបិឌាយ តនេតា យហតិ ទ្វុលសព្ពា, ព្ពឆយ្យិ ច្ចយំ ចិនេសសនេតា ទ្វុបក្កហលយុនេលត កយ្យតីតិ អាហ “ព្ពយិតាបី”តិអាឌិ៍ “បិ-សនេទ្ឋត នេចត្ថ ‘សណ្ឋាតចនេសត ដ្ឋបិឌាទ្វុបំ ចុត្ត”ត្តិ ទុត្ថាបិ ចណ្ហយត្តនេយច កធិតត្តិ ព្ពយយត្ថំ សយ្វច្ចិតាតី”តិ ចឆត្តិ៍ ចណ្ហសនេទ្ឋា នេហត្ថ ទ្វុបិយតតបទិយានេយាច៍ សុកត្តិ សុត្ថទំ, ព្ពដ្ឋត្តិ អនេត្ថ៍ អសុកត្តិ អសុត្ថទំ, អតិដ្ឋត្តិ អនេត្ថ៍

តេតាហ “ព្ល្ឌ្ឋាតិឌ្ឋារយូលំ បតេចំ កទិត”ន្តិ ឌីឈំ រស្សំ អលំ ធ្នូលំ ឃុកាឃុកន្តិ ពីឃុបិ ជាតេឃុ ទ្ធបិយតតយុលេត ក្ថបិតាទ្ធបឝេយ្យច កហលំ ក្ធតទ្ធបិតំ ចិឃុំ កហិតត្តាតិ ឌឌ្ឋត្តាៈ “កត្ថ អាតេបិ ច បឆចិ, តេតឌោ ចាតេយា ត កាឆតី”តិ ហិ ក្ធតទ្ធបិតំ ចិឃុំ កឃ្យត្តិៈ តាយត្តិ

តេចឥតាឌិក្លន្លចព្យក្កិៈ តចិញ្ញអារយូលាកិយុលំ តយតតេតា, តាយកទលតេតា ច “តាយ”ន្តិ ចុច្ចតិៈ តេហឌ្ឋា “ឌីឈំ រស្សំ”ន្តិអាឌិតា ចុត្តតេយច ព្លឆ ទ្ធប្បតឌ្ឋត ទ្ធបឃត្តាាយ កហិតន្តិ ឌតឃ្យតិ “ឌីឈាឌិភេឌ”ន្តិ ព្លយិតាៈ អាឌិឃតេ្ឋត អាបិឌីតត្ចា ឃក្កតេហាៈ យស្មា ចា ឌីឈាឌិឃយត្តាា ត

ទ្ធបិយតតចត្ថុកាច, អឆ តោ ក្ធតទ្ធបចត្ថុកាបិៈ តឆា ហិ ឃណ្ឌាតំ ចុឃតយុលេតបិ កឃ្យតិ, តស្មា ឌីឈរស្សាឌិក្កហលេត ក្ធតទ្ធបយិ្យ

កឃ្យតចាតិ ព្លយយត្ថំ ចិត្តាារេបត្យំ “ឌីឈាឌិភេឌំ ទ្ធប” យិតេ្ឋច ចុត្តាៈ កិំ អាកយ្ខាតិ កិំ អឌិកត្តា កិស្ស អឌិកយតតេហត្យៈ “ក្ថបរុត្តាិ”តិ ព្លាឌំ អតុប្បាឌតិរោធំ ឃត្តាយ ចុត្តំ, ត ឈលតិរោធន្តិ អាហ “អឌេឃឃេយតំ តប្បចត្តតី”តិៈ

៦៥៥ៈ តល ចេយ្យាកទលំ កចតីតិ អតុឃត្តិចចតយត្ត ចុល្លិយបិធំ ចត្វា ចេយ្យាកទលចចតក្ធតំ ចិត្តាាលត្តិអាឌិៈ ឃិតេលិកយាហាតិ

អឌិប្បាយោៈ ចិត្តាាតត្តាត្តិ ចិឃិឌ្ឋេត ឆាតេលត ឆាតត្តាំ, ឃត្តាឆាលុត្តតេយត អទិយយក្កឆាតេលត បច្ចក្ខតេតា ឌាតិតត្តាត្តិ អតេត្វាៈ តេតាហ

“តិត្តាាតឃ្យតំ តាយ”ន្តិៈ តិឌឃ្យិយតេតិ តិឌឃ្យតំ, ចក្ខុចិត្តាាឃ្យំ, ត តិឌឃ្យតំ អតិឌឃ្យតំ, អចក្ខុចិត្តាាឃ្យត្តិ អត្ថំ ចឌត្តិៈ តិឌឃ្យតំ ចា ក្ថបយា,

តេឌតស្ស តត្តិតិ អតិឌឃ្យតំៈ ត ហិ តិត្តាាតស្ស តិច្ចស្ស ឲកក្ធតស្ស អច្ចត្តបលិតឃកាចស្ស ឃឌិឃំ តិឌឃ្យតំ ក្យតេតាឆិ លព្ភតីតិៈ ឃំ អហុត្វា

ឃម្ភតាតិ, ហុត្វា បឌិតេចតិ, តំ ឃត្តតំ ក្ឌយចយត្តេហិ ឃអត្តំ, អឃត្តតស្ស បត តិត្តាាតស្ស តិច្ចស្ស តេ ក្ឌតេកាបិ អត្ថា ត ឃត្តិ, តតេតា ឲច

តចកាចាបកយឃត្តតា ឌទតាបិ តស្ស តត្តិតិ ចុត្តំ “ក្ថប្បាឌតេត្តា ចា”តិអាឌិៈ តត្ថ ក្ថប្បាឌតេត្តាតិ ក្ថប្បាឌាចត្វាៈ ចយតេត្តាតិ កក្កាចត្វាៈ

ចិតស្ស អត្តាឆត្តតេត្តាតិ ឌទតា ចុត្តាៈ អចឃេឃក្កហលេត ចិតាចត្វា អតុត្តាាតា តេហាតិៈ តិត្តស្សាតិ បិតតិត្តស្សៈ តត្ថ តិត្តចតំ ឌឃ្យតិ

“តចិញ្ញ”តិអាឌិតាៈ បបត្តីតិ បកាតេទត បិចត្តិៈ តឆា ហិ អាចរិយេត ចុត្តំ “បបត្តិ ឲត្វាតិ បបត្តិ ចុត្តាៈ ឲត្ថ ហិ បបត្តិ បិតតិត្ថ”ន្តិ (ឌីៈ តិៈ ឌីៈ

១ៈ៦៥៥) តិទុត្តិតេយត, យឆាទុតលក្ខលេត ចា ប-ការស្ស ក-កាតេរា កតេតាៈឃត្តាតេតាតិ ឃត្តាកយ្ឌ្ឋាតយុលេតាៈ តេតាហ “អឌ្ឋតិឃាយ

កយ្ឌ្ឋាតេឃុ តេយត តេយត យុលេតា”តិៈ អឃំ អឌ្ឋកឆាតេតា អបតេរា តេយា – បកាតេទត ការឃតំ តោតតំ បកា, ឃត្តាតេតា បកា អស្សាតិ

ឃត្តាតេតាបកំ, តេកតឆិ អតុបក្កិលិឌ្ឋតាយ ឃយត្តតេតា បកស្សទំ ចិឃុឆ្ឋិ អតេត្វាៈ ឲត្ថ តិត្តាាតេតិ តិយិតេត្ត ក្ធុំ ឌឃ្យតិ “ព្លាឌំ តិត្តាាតំ អាកយ្ខា”តិ

ព្លយិតាៈ តេយត តិត្តាាតយឌិកតំ, តំ ឃត្តតិបទិយាបត្តាតំេយច ព្លឆ អតុប្បាឌតិរោធា អឌិប្បេតតាតិ ចុត្តំ “ក្ថបិឌិត្តកឆយ្ខាតំ តិទុត្តាិ,

អប្បចត្តំ តេហាតី”តិៈ

តត្វាតិ យតេចតំ “ចិត្តាាលស្ស តិរោធេឆតា”តិ បឌំ ចុត្តំ, តស្មិៈ ចិត្តាាលំ ក្ឌ្ឋុទតិ តស្ស ចិកឌ្ឋិតត្តាត្តាៈ ចរិយកចិត្តាាលត្តិ អទហតេតា

ចុតិចិត្តឃត្តាតំ បរិតិត្តាាតចិត្តំៈ អភិឃត្តាទចិត្តាាលត្តិ បុត្តាាឌិអភិឃត្តាទចិត្តំៈ ឲតេត្វតំ ក្ថបរុត្តាិតិ ឲតស្មិៈ តិត្តាាតេ ឲតំ តាយទ្ធបំ

អតុបិឌិឃេឃឃាយ តិត្តាាតឆាត្យយា តិទុត្តាិៈ តេតាហ “ចិត្តាាត...បេ... កាចំ យាតី”តិៈ ចិត្តាាតឌីបឃិលា ចិយាតិ តិត្តាាតឌីបឃិលា ចិយៈ

“អភិឃត្តាទចិត្តាាលស្សាបិ”តិអាឌិតា ទិឃាបិឌិឃេឃតិត្តាាតឆាត្យយុលេត អតុបិឌិឃេឃតិត្តាាតឆាត្យេយច ចឌតិ តាយទ្ធបស្ស អតចឃេឃតេតា

ក្ថបរុត្តាតស្ស អឌិប្បេតត្តាៈ តេត ចុត្តំ “អតុប្បាឌចេឃត ក្ថបរុត្តាិ”តិៈ តេឃាតាបត្តិយក្កឆាតេលតាតិ កត្តទិ, កទេលា ចា កទលចចតំ,

តិរោធតាតិ បត ហេត្យយិ្យាឲត្វាតិ តិត្តាាតេៈ តេឃំ ឃត្តាត្ថ ក្ឌត្តាតត្វេយចៈ

ញ្កតិ សុយក្កលចិលាសិតិឃា ឌឹឈតិកាឃដ្ឋកឆាឃ បរយសុលុយកយ្កឹរក្ុរភ្ុរចាឆត្ធបរិឌឹបភាឃ សុចិយលចិបុលបណ្ណារចឃ្យត្តិឃដភភាឃ សាភុចិលាសិតិឃា ភាយ លិភត្ធបកាសតិឃា រកាចដ្ឋ សុត្តចល្លភាឃ លិភត្ធបកាសភា៍

រកាចដ្ឋ សុត្តចល្លភា តិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

# ᪑᪒᪨ ᩃᩮᩣᩉᩥᨧ᩠ᨧᩈᩩᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

## ᩃᩮᩣᩉᩥᨧ᩠ᨧᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩅᨲ᩠ᨳᩩᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪕᪐᪑᪨ ᩑᩅᩴ ᨠᩮᩅᨭ᩠ᨭᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᩉᩥᨧ᩠ᨧᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᨶᩩᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩮᩣᨠᩣᩈᩔ ᨸᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩅᩥᨽᩣᩅᩮᨲᩩᩴ, ᨠᩮᩅᨭ᩠ᨭᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩦᨲᩔ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩃᩮᩣᩉᩥᨧ᩠ᨧᩈᩩᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩴ ᩅᩣ ᨸᨠᩣᩈᩮᨲᩩᩴ “ᩑᩅᩴ ᨾᩮ ᩈᩩᨲᩴ…ᨸᩮ… ᨠᩮᩣᩈᩃᩮᩈᩪᨲᩥ ᩃᩮᩣᩉᩥᨧ᩠ᨧᩈᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨ ᩈᩣᩃᩅᨲᩥᨠᩣᨲᩥ ᨠᩣᩁᩉᨾᨲ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᨲᩔ ᨣᩤᨾᩔ ᨶᩣᨾᩴ᪨ ᨣᩤᨾᩃᩥᨠᩣᨠᩣᩁᩅᩮᨶᩣᨲᩥ ᨠᩮᨭᩥ᪨ ᩅᨲᩥᨿᩣᨲᩥ ᨠᨱ᩠ᨭᨠᩈᩣᨡᩣᨴᩦᩅᨲᩥᨿᩣ᪨ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨲᩔ ᨠᩩᩃᩮ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ, ᨲᨻ᩠ᨻᩴᩈᩅᩈᩮᨶ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩔ ᩋᨸᨧ᩠ᨧᩴ ᩃᩮᩣᩉᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣᨲᩥ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩔ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᨶᩣᨾᩴ᪨

᪕᪐᪒᪨ “ᨠᩥᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᩁᩮᩣ ᨸᩁᩔ ᨠᩁᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᩁᩣᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᩣ ᩅᩥᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩴ᪨ ᨶ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᩈᩔᨲᩣᨶᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩔᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨶ ᨸᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩴ, ᩋᨬ᩠ᨬᨳᩣ ᩏᨧ᩠ᨨᩮᨴᩈᩔᨲᨣ᩠ᨣᩣᩉᩅᩥᨶᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᩣᩉᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨴᩮᩣᩈᨸ᩠ᨸᩈᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ᪨ “ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨶᩈᩥ, ᩅᨧᩈᩥ ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨲᩣᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩅᨧᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ “ᨶ ᨠᩮᩅᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᨠᩥᩁ…ᨸᩮ… ᨽᩣᩈᨲᩥᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᨧ ᨲᩔᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨸᩣᨠᨭᨽᩣᩅᩴ ᩅᨴᨲᩥ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨸᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨳᩣ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨠᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨸᩁᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲᩮᩣᨸᩥ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨠᩮᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨸᩁᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩥᩴ-ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ “ᨠᩁᩥᩔᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨶᩣᨣᨲᨠᩣᩃᩅᨧᨶᩴ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩮᨸᩥ ᩅᩣ ᨲᩮᨶ ᨲᩔ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ᪨ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᩥᩃᩮᩈᨵᨾ᩠ᨾᩴ, ᩅᩥᩈᩮᩈᩣᨵᩥᨣᨾᨵᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ “ᨸᩁᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨳᩮᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨲᩮᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨧᩁᨱᩴ ᨠᩥᨾᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ, ᩋᩣᩈᨿᩅᩩᨴ᩠ᨵᩥᩔᩣᨸᩥ ᩋᨶᩩᩁᩮᩣᨵᩮᨶ ᩅᩥᨶᩣ ᨲᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ…ᨸᩮ… ᩅᩥᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᩑᩅᩴᩈᨾ᩠ᨸᨴᨾᩥᨴᩴ ᨸᩣᨸᨠᩴ ᩃᩮᩣᨽᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᨴᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨

᪕᪐᪓᪨ “ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ ᩍᨾᩥᨶᩣ ᨸᩩᩃ᩠ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩔᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩔ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩈᨾᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩣᨲᩥ ᩃᩮᩣᩉᩥᨧ᩠ᨧᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ᪨ ᨽᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᩈᨻᩣᩉᩩᩃ᩠ᩃᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧ ᨻᩉᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᨱᩦᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨣᩁᩩ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᩴ᪨

᪕᪐᪔᪨ ᨠᨳᩣᨹᩣᩈᩩᨠᨲ᩠ᨳᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨳᩣᨹᩣᩈᩩᨠᨲ᩠ᨳᩴ, ᩈᩩᨡᩮᨶ ᨠᨳᩴ ᨠᨳᩮᨲᩩᨬ᩠ᨧ ᩈᩮᩣᨲᩩᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᩁᩪᨸᩥᩈᩮᨠᩮᩣᨲᩥ ᩁᩮᩣᩈᩥᨠᨲ᩠ᨿᩣᨸᩥᨲᩴ ᩋᩣᩉ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᩮᩅ ᨶᩣᨾ ᩈᩥᨿᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᩦᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᨾᩮᨯᩥᨲᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨲᩴ “ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨣᨩ᩠ᨩᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨽᨣᩅᩣ ᩉᩥ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨵᩣᨲᩮᩈᩩ ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨸᩦᨲᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨩᩣᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩦᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᨮᨾᩴ ᨣᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨴᩩᨲᩥᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨶᩩᨣᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᨣᨩ᩠ᨩᨶᨾᨶᩩᨣᨩ᩠ᨩᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ᪨ ᩋᩣᨴᩮᩣ ᨽᩣᩈᨶᩴ ᩋᩃ᩠ᩃᩣᨸᩮᩣ, ᩈᨬ᩠ᨬᩮᩣᨣᩮ ᨸᩁᩮ ᩁᩔᩮᩣ᪨ ᨲᨴᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩥ ᩈᩉ ᨽᩣᩈᨶᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᩣᨸᩮᩣ᪨

## ᩃᩮᩣᩉᩥᨧ᩠ᨧᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

៣០៨៑ សព្ពសយសញ្ញាតីតិ អាយុប្បារោតិ អាហ “គោភាប្បារោ”តិ៑ ពតោតិ សាលចតិកាយ៑ លោកន្តរាយកទោតិ ឥតតញ្ញាលោកស្ស អន្តរាយកទោ៑ អនុបុព្ពោ កបិ-សន្ធោ អាកឌ្ឍតព្វោតិ ឥស្សេតិ “ពួធ្ធតី”តិ ពួយិតា៑ អយំ អដ្ឋកធារេតា អបទោ តយោ – សាតិសយេត ហិតេតត អនុកម្បកោ អនុគ្គហកោ ហិតានុកម្បីតិ៑ សម្បត្តីតិ អាទេសចតលោកេត តិប្បត្តិ, ឱលចតី ហោតិ អចក្កហាតិ អត្ថោ៑ ពោតត វុត្តំ “តិយតា ហោតី”តិ៑

៣១០-៣១១៑ ទុតិយំ ឧបបត្តិន្តិ “តត្រ រាជា បទេសរាជ៉ាកោសលោ”តិអាទិតា វុត្តំ ទុតិយំ ឧបបត្តិំ ធាតុំ យុត្តិំ៑ ការលាភោកភចា ឧបបាយុលេត ឥស្សេតិ, ពួយាយ ច ឧបបត្តិយា ពុទ្ធស្សេច អញ្ញោ ចាតិ លោហិច្ចស្ស អន្តោកត្វា សំចេជតំ កតំ ហោតិ៑ យេ ច ពួទេ កុលបុត្តា ជិន្នា កន្ទា បរិបាចេន្តីតិ យោជនា៑ ឧបតិស្សយសម្បត្តិយា, ញាណបរិបាកស្ស ចា អភាវេត អសម្ពោគ្គា៑ កម្មបទេត អនុល្យាធិករណត្តា បរិបាចេន្តិ កិរិយាយ ចិកត្តិចិបល្លាសេន ឧបយោគេ វ បច្ចត្តចចតំ៑ យេ បត “បរិបច្ចន្តី”តិ កម្មុទ្ទបេត បទន្តិ, តេតំ យទេ ចិកត្តិចិបល្លាសេន បយោជតំ តត្ថ កម្មកត្តកាចទោ, អត្ថោ បតស្ស ទុតិយចិកប្បេ វុត្តតយេត ឥតាតាជិបុញ្ញាចិសេសោ ចេជិតទ្ទោ៑ អហិតានុកម្បាជិតា ច តស្ស តំសម្ពីសត្តចចេសេត ហោតិ៑ ជិចិ កចាតិ ជិន្នា៑ កម្មន្តិ បរិបច្ចតចេសេត អត្តតិ បតោត្តិតិ កម្មា, ទេចលោកា៑ “លត្ថ ទេចលោកាត”ន្តិ តិឥស្សតចចតយេតំ ត្រាហ្មលោកស្សាបិ ហិ ជិន្នាកម្មកាទេចា លព្ភតោច ជិន្នាចិហារទោតុកត្តា៑ ឧចញ្ញា កត្វា “ភាចតំ ភាចយាភា”តិ ពួឥប្បិ ចចតំ សមត្តិតំ ហោតិ៑ “ទេចលោកកាយីតិ បជិបជំ បុទយាភា”តិ ចត្វា តំ បជិបជំ សន្ទបតោ ឥស្សេតុំ “ធាតុំ ឥឥយាតា”តិអាទិ វុត្តំ៑ កចត្តិ ឧត្ត យធារុចិ សុលសមប្បិតាតិ កចា, ចិយាភាតិ៑ ទេចភាចាចហត្តា ជិន្នា៑ វុត្តតយេតេច កម្មា៑ធាតាឥយោ ទេចលោកសំចត្តិក បុញ្ញាចិសេសា៑ ជិន្នា កចាតិ ពួឥ ទេចលោកបរិយាបន្នា ឧបបត្តិកចា អធិប្បេតា៑ ពតាចហោ ហិ កម្មកចោ បុទ្ធោ កហិតោតិ អាហ “ទេចលោកេ ចិបាកក្កន្តា”តិ៑

តយោចោរសាទេហចណ្ឌូតា

៣១២៑ អតិយាយិតោតេចាតិ អតិយយិតោតេច, “តុំ ឧចំ ជិដ្ឋិកោ, ឧចំ សត្តាតំ អតត្តស្ស ការកោ”តិ ឧចំ អនុទ្ធិសិកោតេច៑ សព្ពលោកបត្តៃយ លទ្ធិយា សម្បជ្ជតតោ យាច កចក្កា ឧក្កតំ៑ យាតត្តិ “អហមេតំ ជាតាមិ, អហមេតំ បស្សាមី”តិ ឧចំ បចត្តិ បល្លិតយាតំ៑ កិត្តិត្វាតិ ចិឥមេត្វា, ឥហារេបត្វាតិ អត្ថោ៑ តយោ សត្តាទេតិ អសម្បាជិតអត្តហិតោ អតោចាងការសាចកោ ច អសម្បាជិតអត្តហិតោ ឈូចាងការសាចកោ ច សម្បាជិតអត្តហិតោ អតោចាងការសាចកោ ទេតិ ពួទេ តយោ សត្តាទេ៑ ចតុទេត្វា បត សម្មាសម្ពុទ្ធោ ត ទោចតាទេហា, តស្មា “តំ ពោត បុគ្គលោ ឧច កទេចស្សាមី”តិ ទោចតាទេហច តយោ សត្តាទេ បឥមំ ឥស្សេតិ, បច្ឆា ចតុត្ថំ សត្តាទំ៑ កាយសោត្ត ចតុទេត្វា សត្ថា ឧចកោ អទុតិយោ អតញ្ញាសាធារណោ, តថាបិ សោ យេសំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មាតំ ចសេត “ឥម្មយោ ការយោ”តិ វុច្ចតិ, តេតំ សម្បាយភូតោបិ តេ កុលាចយទេ សត្តុដ្ឋានិយេ កត្វា ឥស្សេត្វា កកចា “អយម្បិ ទោ លោហិច្ច សត្ថា”តិ អភាសិ៑

អញ្ញាតិ យ-ការលោបេតតិទ្ទេសោ “សយំ អភិញ្ញា”តិអាទីសុ (ធី៑ តិ៑ ១៑១៧៥, ១៧៧; ម៑ តិ៑ ១៑១៣៥, ៣៣៣) ចិយ, តទេត្ថ ទេចតំ

នយ្យជាគចនត្តិ ឌនយ្យតិ “អដ្ឋាយា”តិអាឌិតា៎ ឋាចកត្តុ បឌិឌាតិត្វា ឌិតត្តា ឲកឌេឌេនតយ្យ ឋាឋត់ កនេទាត្តីតិ អាហ “តិទត្តទិ តយ្យ ឋាឋត់ អកត្វា”តិ៎ ក្តុយិត្វា ក្តុយិត្វាតិ កឌាឌិ តឆា កទលំ, កឌាឌិ តឆា អកទលក្ខា ឋត្ថាយ ចិន្ថាចនត់, យឌិន្ថិតំ កនេទាត្តីតិ អឌិប្បាយេយា ៎ បឌិក្កុយត្តិយាតិ អតកិទតិយា អការេចេត អបកន្ថត្តិយា៎ តេតត ចុត្តុ “អតិន្ថត្តិយា”តិអាឌិ៎ ឲកាយាតិ អក្ខុតិយាយ ត្ថត្តិយា, នយ្យយោកត្តិ បេធុតឆយុនយាយោក៌ ឲកោ ត្ថេន្ថយ្យាតិ អក្ខុតិយោ បុទិនោ នយ្យយោកំ ត្ថេន្ថយ្យាតិ អាតេត្វា នយ្តត្ថា៎ ខ្លូនក្កុតាឌិយុលេត ត្ថត្តិបុទិននយ្តត្ថតិឌយ្យត់ ពេហយ្យិតាពេហយ្យិតអបេក្លុចនេត តយ្យ នត្តុតា ឋាចកេុ បឌិបត្តិឌយ្យតត្តិ៎ អតិចិទត្តុកាចេតា ឌត្តុយ្យិ អតិន្ថយាត់ បនយុតិ ឌិតំ ត្ថត្តិ៎ លៅកេតាតិ បទិចាទ់ តិយ្យាយ ក្តយ្យជ្ជតកលិកនក្កុរលៅកេត៎ ព្រាឌិនោតិ ឲចំនកាចោ នត្វា៎ យេតាតិ លៅកឆេយុត៎ តត្តុ នយ្យាឌេហិតិ តយ្យិ បឌិបត្តិឆេយុ បតិន្តិតំ កត្វា នយ្យាឌេហិ៎ កាយចត្តាឌិចិកេយត ក្តន្តុំ កនេទាហិ៎

១៩៣៖ នយ្យន្ទុបកាតិ តិលាតីតិ នយ្យបឌិនាតិ តីចាទាឌិតិលាតិ៎

១៩១៎ ឲចំ ឆេចាឌត់ អទហតីតិ ចុត្តុតយេត ឋាចកេុ អនេប្បាយ្យក្កុកាចាបិឌតេ តិយោឌតចនេត ឆេចាឌត់ អទហតិ, ត បឌេយា ចិយ “ឲចន្ទុយេបិ តច លៅកឆេយ្យា”តិអាឌិតា, ត ច ក្ខុតិយោ ចិយ “អត្តាតេយច តាច តត្តុ នយ្យាឌេហិ”តិអាឌិតា៎ កយ្យា? នយ្យាឌិតអត្តុហិតតាយ តតិយយ្យ៎

តឆេចាឌតារេហនត្តុចណ្ណតា

១៩២៎ត ឆេចាឌតារេហាតិ ឲត្តុ យយ្យា ឆេចាឌតារេហតា តាយ នត្តុចិប្បឌិបត្តិយា ចា ឋាចកចិប្បឌិបត្តិយា ចា ក្តកយចិប្បឌិបត្តិយា ចា ហោតិ, តឃិឆំ នត្តុយ្យិ ត្ថយយ្យិ នត្តុទិ តត្តិ, តយ្យា ត ឆេចាឌតារេហាតិ ត្ថយេតត្តុ ឌនយ្យតំ “អឃតីញ”តិអាឌិ ចុត្តុ៎ អយ្យចាតិ បឌិយ្យចា៎

១៩៤៎យោ កហិតាយ ឌិន្តិយាតិ នត្តុនោ អតចនេជ្ជ អក្ខុបចនេជ្ជ នយុបឌិបតេ្ត, បនេនត្តុ នយុឆេច នយុបឌិបត្តិ ឌនយ្យតេ្ត នត្តុទិ អក្ខុតឌោឋាពេុបតចនេត យិន្ថាកហិតាយ តិរយកាយិតិយា បិបឌិន្តិយា៎ តរកបបិតត្តិ តរកនក្តាត់ យហាបបិត់៎ បបតត្តិ ឲត្វាតិ ហិ បបិតោ៎ ឆយុឌេនតាហត្វេតាតិ ឆយុឌេនតារនក្តាតេត ហត្វេត៎ នក្កុយក្កុឆលេតិ នក្កុកាយិយក្កុទេ បុឡ្ហាឆយុឆលេ, ចាតុយហារាឌិកាឌិនក្កុនោតាបត្តិអាឌិយក្កុនក្តាតេ ចា ឆលេ៎ នេនំ បុចិន្ធេយ្យាយេច៎

ត្ថតិ បុយក្តុលចិលិនិតិយា ឌីឈតិកាយដ្តកទាយ បទេយបុលុយកយុ្យីនក្ខុនតុនៅឆត្តុបទិឌីបតាយ បុចិយលចិបុលបណ្ឌានេធយ្យត្តិយឌតតាយ ឋាឌុចិលិនិតិយា តាយ លីតត្តុបកាឋតិយា លៅហិន្ទុបុត្តុចណ្ណតាយ លីតត្តុបកាឋតា៎

លៅហិន្ទុបុត្តុចណ្ណតា តិន្តិតា៎

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

## ១៣. តេវិជ្ជសុត្តវណ្ណនា

៥១៨. ឯវំ លោហិច្ចសុត្តំ សំវណ្ណេត្វា ឥទានិ តេវិជ្ជសុត្តំ សំវណ្ណេន្តោ យថានុបុព្ពំ សំវណ្ណនោកាសស្ស បត្តភាវំ វិភាវេតុំ, លោហិច្ចសុត្តស្សានន្តរំ សង្គីតស្ស សុត្តស្ស តេវិជ្ជសុត្តភាវំ វា បកាសេតុំ “ឯវំ មេ សុតំ…បេ… កោសលេសូតិ តេវិជ្ជសុត្ត”ន្តិ អាហ។ នាមន្តិ នាមមត្តំ។ ជិវាចាជីវន្តោ បយុញ្ជយាតោ ឧត្តរេនា អព្ភន្តរេ ឋិតោ, តព្ពោហារេន ច បញ្ញាយមានោ វាយិចចតិ, តស្មា “ឧត្តរេនា”តិ បវុត្តោ អព្ភន្តរេនោតិ, បញ្ញាយមានោ ច វាយិចចតិ នេស្សតំ “មនសាកដតោ អវិទូរេ ឧត្តរបស្សេ”តិ វុត្តំ។ “ជិវាចាជីវន្តោ បញ្ញាយមានស្ស អព្ភន្តរេនោតតោ អព្ភន្តរំ នេស្សតំ ឧត្តរេន ឯវំ វុត្ត”ន្តិ កេចិ, វុត្តយិមេត្វ នេតំ តតិយាចចតិ “បុរត្ថេន កាយំ រមណីយ”ន្តិអាទីសុ វិយ។ “អក្ខរចិន្តកា បន ឯន-វន្តយោគេ អវធិចាទិតិ បនេ ឧបយោគវចនំ ឥច្ឆន្តិ, អបរេ បន វាយិចនេវាន ឋិតោ, តស្មា ឥធ វាយិចនតនេវាន វុត្ត”ន្តិ (ទី. និ. ដី. ១.៥១៨) អយំ អាចរិយមតិ។ តរុណអម្ពរុក្ខសណ្ឌោតិ តរុណម្ពរុក្ខសមូហោ។ រុក្ខសមុទាយស្ស ហិ វនសមញ្ញា។

៥១៩. កុលចារិត្តាទិវសប្បវត្តិយាតិ ឯត្ថ អាទិសទ្ទេន មន្តជ្ឈេនាទិរូបតាទិវសប្បវត្តិំ សង្គណ្ហាតិ។ តត្ថ តត្ថាតិ តស្មិំ តស្មិំ ទេសេ, កុលេ វា។ តេ និវាសដ្ឋានេន វិសេសេន្តោ “តត្ថា”តិអាទិនា អាហ។ យត្ថ សជ្ឈាយករណត្ថំ អាគន្ត្វា វសន្តិ សជ្ឈាយករណត្ថំ តេន វុត្តំ “អញ្ញានំ បាហុនំ បវិសន្តិ និវាសត្ថាយា”តិ។ នទីតីរេតិ អចិរវតិយា នទិយា តីរេ។

## មគ្គាមគ្គកថាវណ្ណនា

៥២០. ជង្ឃចារន្តិ ចង្កមនំ, ឥតោចិតោ ច វិចរណំ។ សោ ហិ ជង្ឃាសុ កិលមថវិនោទនត្ថំ ចរណតោ “ជង្ឃវិហារោ, ជង្ឃចារោ”តិ ច វុច្ចតិ។ តេនាហ បាឡិយំ “អនុចង្កមន្តានំ អនុវិចរន្តាន”ន្តិ។ ចុណ្ណមត្តិកាទិ និយមសម្ភារោ។ តេន វុត្តំ ឧបាសុបិ អនុចង្កមនានុវិចរណានំ លក្ខណតោ ឯវំ វុត្តំ។ មគ្គេ ចេត្ថ (ព្រហ្មលោកគាមិមគ្គស្ស បដិបទាតោ ឧជុមគ្គោ។ ញាណដ្ឋិតទ្ធានំ មគ្គតិ ឧបគច្ឆតិ ឯតេនាតិ ហិ មគ្គោ, តទញ្ញោ អមគ្គោ, អ-សទ្ទោ វា វុទ្ធិអត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ តថា ហិ “កថំ នុ ខោ”តិអាទិនា មគ្គមេវ ទស្សេតិ។ បដិបត្តិ ព្រហ្មលោកាយិមគ្គស្ស បុព្ពភាគបដិបទំ។

អញ្ជសាយនោតិ ឧជុមគ្គស្ស វេវចនំ បរិយាយទ្វយស្ស អតិរេកត្ថទីបនតោ យថា “បច្ចត្ត”ន្តិ។ ទុតិយវិកប្បេ អញ្ជសសទ្ទោ ឧជុកបរិយាយោ។ និយ្យាតីតិ និយ្យានិយោ, សោ ឯវ និយ្យានិកោតិ វុច្ចតិ “និយ្យាយន្តោ”តិ ឋបិតា។ និយ្យានិកោ និយ្យាតីតិ ច ឯកត្ថនិយ្យានំ វុត្តំ, គច្ឆន្តោ ហុត្វា គច្ឆតីតិ អត្ថោ។ កស្មា បន “និយ្យាតី”តិ វុត្តំ, ននុ មគ្គោ អព្យាបារោតិ? សច្ចំ។ យស្មា បនស្ស និយ្យាតុ-បុគ្គលវសេន និយ្យានាការោ លព្ភតិ, តស្មា និយ្យាយន្តបុគ្គលស្ស យោនិសោ បដិបជ្ជនវសេន និយ្យាយន្តោ មគ្គោ “និយ្យាតី”តិ វុត្តោ។ ករោតីតិ អត្តនោ សន្តានេ បយោជេតិ។ តថា បយោជេន្តោយេវ ហិ តំ បដិបជ្ជតិ នាម។ សហ ព្យេតិ វត្តតីតិ សហព្យោ,

នហចត្តតេកា, តស្ស ការចេ នហញ្ញតាតិ ចុត្តំ “នហកាចាឃា”តិ។ នហការចាតិ ឆ នេលិកតា, នឃឹបតា ចា ចេឌិតត្ថា។ តឆា ចាហ “ឲកដ្ឋានេត បិត្យកាចាឃា”តិ។ នកេយចាតិ អត្តេតា អាចទិយេត ចេបិក្លូរនាតិតា កឆិតេយច។ ចេឆាយេត្វាតិ “អឃេយច ក្ខេ្ជុយេក្កា អឃយព្ឋូនាឃេតា”តិអាឌិតា បសំសិត្វា។ តឆា បក្កុហិព្វា។ ការធ្វាចេឌាបិ នកេយច អត្តេតា អាចទិយេត តាទុក្លេត កឆិតេយច អាចទិយចាឆំ ចេឆាយេត្វា បក្កុហិព្វា ចិចទតីតិ ចេឃាឌតា។ ចេតត ចុត្តត្តិ ឃឆា តឆា ចា អគិតិចិដ្ឋការចេត បិឡ្ឋធ្លឃំ ចុត្តំ។

៦៣០-៦៣៣។ អតិឃ្យាតិកាចាតិ អប្យាដិហាទិកាច, អញ្ញាយញ្ញាស្ស ចាឌេ ចេគាសំ ឌេស្សេត្វា អចិបទឹតត្វេឌស្សតត្វំ ក្ខត្តុរទហិតា ឲចាតិ អត្វេ។ ត្យលត្តិ យាតបត្វេត្យលំ។ អញ្ញាយញ្ញាចាឌស្ស អាឌិតោច ចិទុឌ្ឍក្កហលំ ចិក្កេហា, ចេស្វច ចិចឌតចេនេត អបទាបទំ ក្ខប្យត្នោ ចិចាចេឌាតិ អាហ “បុត្ឋប្បត្តិកោ”តិអាឌិ។ ទុចិចេឆាបិ ឲចេនាតិ ចិក្កេហា, ចិចាចេឌាតិ ក្ខិឆា ចុចេត្តាបិ ឲចេនា ចិចេទាចេឆា។ តាតាអាចទិឃាតំ ចាឌចេតាតិ តាតាទុចិកាតំ អាចទិឃាតំ ចាឌកាចចេតា។ តាតាចាចេឌា តាតាចិចេឆា ចាចេឌាតិ កត្វា, អឆុតា បត “តាតាអាចទិឃាតំ ចាចេឌា តាតាចាចេឌា”តិ បិចេធា។

៦៣៣។ ឲកស្សាបឹតិ ត្យេយព្វ ក្ខិសុ ឲកស្សាបិ។ ឲកស្ខិត្តិ នកចាឌបទចាចេឌសុ ឲកស្ខិឃ្យិ។ សំនេឃា តត្វិតិ “យេក្កា តុ ចេលា, ត យេក្កា”តិ ចិចិកិត្ថា តត្វិ, អព្ឋូនាតព្ឋូនាការចេ បត សំនេឃា។ ចេតត ចុត្តំ “ឲន កិទា”តិអាឌិ ឲចំ នតីតិ ឃឌិ នត្ឋត្វ យក្កនញ្ញិចេតា, ឲចំ នតិ “កិស្ខិ ចេចា ចិក្កេហា”តិ ភកចា បុឆ្នតិ។ ត្លតិនចេ្ឌត ចេចត្វ អាត្យេត្វេត ចិចាចេឌា, តាតាចាចេឌា ឆ នក្កហិចេតា។

៦៣៤។ “ត្លឆិតដ្ឋាតំ ក្ខេទុកំ យក្កតិ ក្ខបកឆ្នតិ ឲចេតតាតិ យេក្កា, ក្ខេ្ជុយេក្កា។ តឌចេព្ឋា អយេក្កា, អ-នចេ្ឌា ចា ចុដ្ឋិអចេត្វា ឌដ្ឋចេត្ឋា”តិ ចេហដ្ឋា ចុចេត្តាចាឃយចេត្វា។ អតុ្ជុយេក្កតិ ឲត្វាបិ អ-នចេ្ឌា ចុដ្ឋិអចេត្វា ឆ ឃុឌ្ឋតិ។ តេយច ចត្វុត្តិ នចេត្ឋនយ្យិ ព្រាហុណាតំ យក្កស្ស យក្កកាចនត្លាតំ, នកយក្កស្ស ក្ខេ្ជុយក្កកាចនត្លាតព្វា ចត្វុំ។ នចេត្ឋ ចេតតិ នចេត្ឋ ចេត តាតាអាចទិយេហិ ចុត្តយក្កា, ចេឃ បិឡ្ឋធ្លឃំ “អដ្ឋទិឃា ព្រាហុណា”តិអាឌិតា ចុត្តា។ អឃេយត្វ បិឡ្ឋធ្លអចេត្វា – អដ្ឋចេទា តាយ ឃព្ឋាចិចេនចេនា, តក្យបចេឃាកិកាចចេតា អដ្ឋទិឃាតិ ចុឆ្ឋត្តិ ឃឌុតិ, តាតិ នព្ឋ្យាឃត្តីតិ អដ្ឋទិឃា, ឃឌុចេចឌិចេតា។ តិត្តិទិតា តាយ ត្លនិតា កតា យត្តាតិ តិត្តិទា, ចេត នព្ឋ្យាឃត្តីតិ តិត្តិទិឃា, ឃឌុចេចឌិចេតា ឲច។ ឃឌុចេចឌនាលា ចេហនា, ឃឌិឆំ តិត្តិទត្តិ។ លចេ្ឌា ចុឆ្ឋតិ ចិចេនចេតា នាយចេចចេឌា, តំ នចេទត កាឃត្តីតិ លចេ្ឌាកា, នាយចេចឌិចេតា។ “លចេ្ឌាកា”តិបិ តតិឃក្លូចេទត បចត្តិ, ចេនា ឲចចេត្វា។ ពាហចេចា ត្លទិចេឃា ចេឆាយតា ឲត្វាតិ ពាច្យាទិ, ត្លទុចេចចេឌា, តំ អឌីឃត្តីតិ ពាច្យាទិព្ឋ្យា។

ពាហុតីតិ ឲត្វាឃំ ក្ខបយាសំនេត្ឋតា – ឃឆា ចេត តាតាយក្កា ឲកំនចេតា តស្ស កាយស្ស ចា តិកយស្ស ចា បចេចនាឃ ចេហាត្តិ, ឲចំ ព្រាហុចេណហិ បព្ឋាបិឃយាតាបិ តាតាយក្កា ឲកំនចេតា ព្រាហុចេលិក្យបកយតាឃ ព្រាហុតា នហញ្ញតាឃ ចេហាត្តីតិ។

៦៣៥។ បដិឌាតិត្វា បច្ឆា តិក្កឃ្យុាតា អចឌាតត្តីតិ បុចេត្ឋ តិចេ្ឌានតំ នល្លក្លូយាតា បដិឌាតិត្វា បច្ឆា នចេគានការចេត តិក្កឃ្យុាតា “ចេតតំ យយ ចចត”ត្តិ អចឌាតត្តិ, ត បដិឌាតត្តីតិ អត្វេ។

៥១៨-៥១៩។ តេតេវិជ្ជាតិ តេវិជ្ជកា តេ ព្រាហ្មណា។ ឧបសង្កេត ញាបិតោ អត្វោ ឬាឆ តត្វិតិ ច-កាទោ ករិតោ, ទេរា ច អភត្វកោឆាតិ ឥស្សតិ “អាកាយសន្តិយត្ត”ន្តិ ឬាឋិកា, ចណ្ណាកេយត បរត្តទសន្តិយត្តំ កតន្តិ អតេ្វា។ អត្ថបចេលិតិ អត្ថបត្តិ។ “បណ្ណាយសដ្ឋិ អត្ថា”តិ ឬាដំ តស្សា អត្ថបចេលិយា យហតោ កច្ឆព្ពស្ស អនុបរិកយតយោគ្យតាឥស្សតំ។ ឧបញ្ញាតោ “សុចិរំ ចេលំ យមំ យក្កុ កទ្ធាយា”តិ សញ្ញិតោ ហោន្តិ។ អត្ថាគំ បរយទសំសត្តចចតេត យដ្ឋិកាហកចិទហតា ឥស្សិតាតិ ទុត្តំ “យដ្ឋិកាហកោតា”តិអាទិ។ តទ្ទាហទណំ ឥស្សទេត្តត “ឧកោ កិទា”តិអាទិ អាទេដ្ឋំ អនុបរិកត្តាតិ កន្និ កាលំ អនុក្កមេត សយត្តតោ កត្វា។ កន្ត្ថិ កន្ធាត្ថន្ទស្សកណ្ណំ “កន្ធិ ពាត្ថិ”តិអាទិសុ (ធ្វូអច។ អដ្ឋ។ ១៤០; ចិ។ សក្ក។ អដ្ឋ។ ១៣.៣១) ចិយ ហិ កន្ធសេដ្ឋា តិព្វសតចិសេសបរិយាយោ។ អបិច កន្ធត្ថិ វុបកន្ធកដ្ឋាតំ។ “សម្ពាទោ តាយ វុកោ វុបកន្ធកា យុត្តកទលា”ន្តិអាទិសុ (បរិចិ។ ២០០) ចិយ ហិ កាយោកឥសចាឥកោ កន្ធសេដ្ឋា។ ចក្កយាតិ យដ្ឋិកាហកំ ចឥតិ។ “បុរិយោ”តិអាទិ យឆាទុត្តក្កមេត ចេឌិតព្ទា។ តាយកព្ទាចាតិ អត្វាកាចតោ តាយយត្តមេច, តំ បត កាសិតំ តេហិ សាទសញ្ញិតយ្វិ តាយយត្តតាយ អសាទកាចតោ តិហិតមេចាតិ អត្វយត្តំ ឥស្សតិ “លិយកំយោចា”តិ ឬាឋិកា។

៥២០។ ហោតិ ព្រាហ្មណេលិកោ។ យតោតិ ក្សុមេត្វ តិស្សក្កចចតំ។ សាយព្ទាទោតតាយ ចិសេស អចតិដ្ឋតោតោ ចិសេសបទាយសតំ ឥស្សតំ “យស្មិំ កាលេ”តិ ទុត្តំ។ “វុក្កយតកាលេ”តិអាទិតា បកទលាធិកតយាហ។ អាយាចត្តិតិ វុក្កយតំ បតេត្វត្តិ។ កស្មា? លេកិស្ស ពាហុកាទកាចតោ។ តឆា ចោយតាទីសុ។ សោទេមុាតិ សីតលេ។ អយំ កិទ ព្រាហ្មណាតំ លទ្ធិ “បុទេព្ទព្រាហ្មណាតយាយាចតាយ ចត្តិយស្សុទិយា’កត្វា លេកេ ឍុកាសំ កទោត្តិ”តិ។

៥២១។ ឬាឆ បត កំ ចត្តព្ទន្តិ ឬាយសិ្ម បត អប្បដ្ឋក្កក្ខតស្ស ព្រាហ្មណោ សហព្យតាយ យក្កឥសេត តេវិជ្ជាតំ ព្រាហ្មណាតំ កំ ចត្តព្ទំ អត្វិ, ទេយ បដ្ឋក្កក្ខតាតយ្វិ ចត្តិយស្សុទិយាតំ សហព្យតាយ យក្កំ ឥសេតំ ត សក្កោត្តីតិ អធិប្បាយោ។ “យត្វា”តិ ឬាឋិកា “ឬាឆា”តិ ទុត្តមេចត្វំ បដ្ឋាយតិ។

អចិរចតីតឌីវុបយាកឆាចណ្ណតា

៥៣២។ សយកទិតាតិ សយុណ្ណា។ តតោ ឧច កាកោបយ្យា។ បិទាតិ បិទិយតីទ, អាលបតយេតន្តិ ឥស្សតំ “អម្ពុទា”តិ ទុត្តំ។ អបិទន្តិ ឍូទិយតីទំ។ ឧហីតិ អាកន្ធាហិ។ ចតាតិ ឧកំសេត។ អឆ កយិស្សសិ, ឧចំ សតិ ឧហីតិ យោជតា។ “អត្វេយ”តិអាទិ អច្បាភកាទណំ។

៥៣៣។ បដ្ឋាសិល...បេ... ចេឌិតព្ទា យយតិយយាឌិព្រាហ្មណឆម្មាតំ តឥទត្តាកឆកាចតោ។ តព្ទិបរិតាតិ បដ្ឋាសិលិឌីចិបរិតា បដ្ឋាទេចទាឥយោ។ ឬាត្ថត្តិ ឬាត្ថតាយកំ ឥចបុត្តំ, សក្កំ ចា។ “អចិរចតិយា តីទេ តិសិទេត្តា”តិ ឬាឋិកា យស្សា តីទេ តិសិទេត្តា, តឥច វុបយំ កត្វា អាហទតិ ឆម្មទាឌា ឆម្មធាតុយា សុប្បដិចិទ្ធត្តាតិ ឥស្សតិ។ “បុតបិ”តិ ចត្វា “អបទេវ្យឹ”តិ ចចតំ ឬាតទាយបិ តឌីវុបយាយ សដ្ឋាលុភត្តំ។

៣១៩. កាយវិញ្ញត្តេឋតាតិ កាយិកការេណ៍ ពទ្ធតេដ្ឋតាតិ កាយវិញ្ញត្តេតា សត្តានំ ចិត្តស្ស អាពទ្ធការេណ៍ កាយព្ភាយំ ក្រោសន្ដោ អត្ថគ្គេនុបិ ជិដ្ឋបេឃានេកា, តោសំ បនេត្ថ អសម្ភេនេតា បរិសេសនោការេយត ពទ្ធតេដ្ឋានេយច យុត្តោតិ ឥស្សេតុំ អយមត្ថោនេទា អាទេន្ធោ អហតានត្តិ អធេតាតានំ អភិតចានំ ឲត្តោតិ ពត្ថកបរិញ្ញោបនេ បដលេដ្ឋោតិ បដលសន្ធស្ស, បដលសន្ធោនេតា ចា អត្ថោ ក្រោរេដ្ឋោតិ ក្រោសន្ធស្ស អត្ថោ តាយ ឲស តេយា សេសេសុបិ អនេន្តិតិ អតិក្កមិ បចត្តត្តិ ឲត្តោតិ សោយតស្សខាតកបរិញ្ញោបនេ ឥក្ខិលាតិ តិនេន្ធាតកេត ឥតេចេតតា ឲត្តោតិ ឥក្ខិលចិកក្ខុត្តបនេ (ម តិ ១.១៧៨) យាលិក្រេណតិ យាលិតាមេយ ឲត្តោតិ សតិបដ្ឋាត- (ធី តិ ១.១៧៩; ម តិ ២.២០៨) ធម្មបធបរិញ្ញោបនេសុ, (ធ ប ៣១) តិឥស្សតយត្តខោតំ ពោដ្ឋាសាបធាតសីលិជិស្សក្កាខិសម្ភាខិយាសុបិ បចត្តតេតា ហោតិ ចេត្ថ –

“ក្រេណា បដលទាសាតិសំសេ ពោដ្ឋានពទ្ធតេ;

សីលស្សក្កាត្យបធានេត, សម្ភាយ ខិយាយ ចា”តិ

ឲសេចាតិ ពទ្ធតេដ្ឋា ឲច ត ហិ ទ្វបិខិតំ ការេយតត្ថការេច ចុន្តមានេត បដលេដ្ឋោ យុជ្ជតិ តថា ការេយតត្ថតាយ អតធិនេម្យតត្ថា ទាសដ្ឋាខិសុបិ ឲសេច តេយា បរិសេសនេតា បត ពទ្ធតេដ្ឋាច យុជ្ជតិ យឥេក្កត ហិ នេតសំ ការេយតត្ថតា, តឥេក្កត ពទ្ធតការេចាតិ

ពោដ្ឋានេដ្ឋាបិ ចេត្ថ យុជ្ជតេច ចក្ខុចិនេញ្ញាយ្យាខិពោដ្ឋានការេចត នេតសំ ការេយតត្ថនេតា ពោដ្ឋានេស ច ក្រោសន្ធោ ជិស្សតិ “ជិក្រោំ ចនេទ្ធតត្ថា”ត្តិអាឌីសុ ចិយ

“អសេត្ត្យ្យានិ តាយានិ, សក្រេណត យេហសិតា;

ក្រេណត តាយមុទ្ធេយ្យំ, អបិ តាយសហស្សតោ”តិ (ធ ស អដ្ឋ ១៦១៦; ម្ហកា អដ្ឋ ៣១៦; បដិ ម អដ្ឋ ២.២.៤៩) –

អាឌីសុ បត សម្ភាដ្ឋា ក្រោសន្ធោ, សោបិ ឬឆ ត យុជ្ជតីតិ អត្ថទ្ធេចា

ឥស្សតេមេច ឬឆ ចិខាតតត្តិ អាហ “បស្សិតត្ថា”តិ “សោតចិញ្ញានេណត សោតត្ថា”តិអាឌិអត្ថំ “ឲនេតុបិនេយតា”តិ អតិជិសតិ ការេចសិតាបិ “ឬដ្ឋា”តិ ចុន្តត្តិ, តេត ឬឆ តាធិនេម្យតាតិ ឥស្សេតុំ “បរិឃិដ្ឋា ចា ហោត្ត យា ចា”តិ ចុត្តំ ឬន្ធិតា ឲច ហិ ឬឆ ឬដ្ឋា, តេតាហ “ឬដ្ឋានមុលក្ខតា”តិ, សុលានមុលក្ខតាតិ អត្ថោ ការេយតិយាតិ ការេយតត្ថា ឬដ្ឋការេចត មតំ អប្បយត្តិ ចនេណ្ឌីតិ មតាបិ បិយខាតិកាតិ បិយសការចា អានមុលំ កត្តោតិ អត្ថាតមានមុលំ កត្តោ កមុក្ខេត អានមុលោ សតិ ទានេកា ព្យជ្ជតីតិ តំ ការលការេចត តិឥស្សេត្តា “ទាក្រប្បត្តិការលក្ខតា”តិ អាហ

គោចេនាតិ លោកេន អភិក្កន្តា ហុត្វា បញ្ច កាមគុណេ បរិភុញ្ជន្តីតិ ឃោដេន្តា។ យុទ្ធាការន្តិ យោធនាការំ។ អធិដ្ឋហន្តាតិ អធិគច្ឆា

អនុញ្ញាសាយ អចរន្តា។ តេន វុត្តំ “ជិកាញហា”តិ។ សាតន្តិ អចរានំ។ បរិនិដ្ឋានប្បត្តាតិ កិលិត្វា បរិនិដ្ឋាបនចរណេន បរិនិដ្ឋានំ បត្តា។

អាទិនចន្តិ កាយបរិហារេក សម្បតិ, អាមតិញ្ច ទោសំ អបស្សន្តា។ ឈានព្ភនាទិសម្ភោកនិមិត្តសំកិលេសតោ និស្សរន្តិ អបគច្ឆន្តិ

ឧតេនាតិ និស្សរណំ, យោនិសោ បច្ចវេក្ខិត្វា តេសំ បរិភោគបញ្ញា។ តទាកាចតោ អនិស្សរណបញ្ញាតិ អត្ថោ ននិស្សរន្តា

“ញាននេយត្ថា”តិអាទិយាហ។ បច្ចវេក្ខណបរិភោគចិរហិតាតិ យថាវុត្តបច្ចវេក្ខណការេណន បរិភោគតោ ចិរហិតា។

១១៨-៩។ អាចរន្តីតិ កុសលធម្មប្បវត្តិំ អាទិតោ ចារេន្តិ។ វិចារេន្តីតិ វិរចយន្តោ ចារយន្តិ។ ឧគ្គណ្ហន្តីតិ ឧគ្គហេត្វា ឋិយ ធារេន្តិ។

បរិយោនទ្ធន្តីតិ សព្ពសោ ធារេន្តិ។ អាចរណាទីនំ ចរណាតិ យថាវុត្តានំ អាចរណាទីអត្ថានំ ចរណំ។ តេ ហិ អាសេវនភាវនាវសេន

បុរិមបុរិមេហិ បច្ឆិមបច្ឆិមា ទឡ្ហតរតមាទិភាវប្បត្តា។

និមិត្តកថាវណ្ណនា

១១០។ ញត្តិបរិគ្គហេ សតិ បុរិសស្ស បញ្ចកាយកុលបរិគ្គហោ បរិបុណ្ណោ ឧច ហោតីតិ វុត្តំ “ញត្តិបរិគ្គហេន សបរិគ្គហោ”តិ។

“ញត្តិបរិគ្គហេន អបរិគ្គហោ”តិ ច ញត្តំ តេចិដ្ឋព្រហ្មណេសុ ជិស្សយានបរិគ្គហានំ ឥដ្ឋលូនយបរិគ្គហាភាវទស្សនំ។ ឧចំ វុត្តានំ តេចិដ្ឋានំ

ព្រហ្មណានំ កា ព្រហ្មណា និសន្នា, ព្រហ្មា បន សន្តេន សន្តំ អបរិគ្គហោតិ។ ចេតចិន្តេន អចេតនោ, កុតោ ឧតស្ស ចេតបយោគោតិ

អធិប្បាយោ។ ចិត្តកេលញ្ញាសញ្ញាតេនាតិ ចិត្តប្បាទកេលញ្ញាសញ្ញិតេន, ញាយិតា តស្ស រូបកាយកេលញ្ញាការេណ វុត្តា ហោតិ។

ញាបេន្តោតិ វុត្តេន ឥន្ទ្រិយកុក្កុច្ចាទីហីតិ ឧត្តំ អាទិសទ្ទេន តទេកដ្ឋា សំកិលេសធម្មា សង្គយ្ហន្តិ។ អតោ យេវេត្ថ “ឥន្ទ្រិយកុក្កុច្ចាភាវតោ”តិ

តទុភយាភាវប្បត្តហេតុវចនំ សមត្ថំ ហោតិ។ អប្បដិបត្តិហេតុភូតាយ ចិចិកិច្ឆាយ សតិ ន កទាចិ ចិត្តំ បុរិសស្ស ចរេ ចត្តតិ, បហីនាយ

បន តាយ សិយា ចិត្តស្ស បុរិសចរេ ចត្តន្តិ អាហ “ចិចិកិច្ឆាយា”តិអាទិ។ ចិត្តកតិកាតិ ចិត្តចសិកា។ តេន វុត្តំ “ចិត្តស្ស ចរេ ចត្តតី”តិ។

ន តាទិសោតិ ព្រហ្មណា ចិយ ន ចិត្តចសិកោ ហោតិ, អថ ខោ ចសីភូតយោគាភិញ្ញាតាយ ចិត្តំ អត្តនោ ចរេ ចត្តេតីតិ ចសចត្តី។

១១១។ ព្រហ្មលោកប្បមាណោតិ ព្រហ្មលោកកាយប្បមាណោ បដិបន្នខិតេន, បញ្ញាបេតេន ចា, តំ បញ្ញាបេន្តាតិ អធិប្បាយោ។ រូបកាយន្តិ

ចិដ្ឋាបដិបត្តិយា រូបសង្គហិត្វា, បដិដ្ឋាភិត្វា ចា។ សមតលន្តិ សញ្ញាយាតិ យត្ថេក ឧកដ្ឋំ ចា រូបឆដ្ឋំ ចា សុក្ខតាយ សមតលន្តិ

សញ្ញាយ។ បក្កំ ជាតិណ្ណា ចិយាតិ អនេកបេរិនំ យថាបក្កំ ជាតិណ្ណា ចិយ។ អនុប្បចិសន្តីតិ អបិយយក្កំ ព្រហ្មលោកយក្កសញ្ញាយ ជិកាហន្តិ។

តតោ ឧច និសីទិត្វា ចិសានំ បិបុលន្តិ។ ឧចន្តិ “សមតល”ន្តិអាទិនា វុត្តនយេន។ និសីទិត្វាតិ និបជ្ជិត្វា។ យទិចិកាយាតិ ចិកតលិច្ឆាយ

កត្តុភូតាយ។ ចច្ឆោត្វាតិ នទីសទិសំ បការេនេន ចច្ឆោត្វា។ ចាយយានាតិ ចាយយានា, អយមេច ចា បាឋោ។ សុក្ខតរណំ យញ្ញោ តរន្តីតិ

សុក្ខនទីតរណំ តរន្តិ យញ្ញោ។ អភិនន្ទបិ ករេចចនេយតំ។ តស្មាតិ យស្មា តេចិដ្ឋា អយក្កយេច “យក្កា”តិ រូបគន្ត្វា និសីទន្តិ, តស្មា។ យថា

តេតិ តេ “សមតល”ន្តិ សញ្ញាយ បក្កំ ជាតិណ្ណា សត្វា ហត្ថបិដាទីនំ និកឌ្ឍានំ បរិកឌ្ឍានំ បិបុលន្តិ យថា។ ញាទេច ចាតិ ញាយស្មិញ្ច

អត្តការេច៉ សុខំ ចា សាតំ ចា ត លកត្តីតិ ឈាតសុខំ ចា ចិបស្សតាសាតំ ចា ត លកត្តិ, ក្ងទោ មគ្គសុខំ ចា តិប្លាតសាតំ ចាតិ អធិប្បាយោ៉ មគ្គឹបកត្តិ “មគ្គឹបក” មិច្ចេច តេហិ អភិមតំ៉ តេចិឌ្ឍកត្តិ តេចិឌ្ឍត្វខាបកំ៉ បិចេចត្តិ បកដ្ឋចេតសមុតំ បិធំ៉ តេចិឌ្ឍាតំ ព្រាហ្មណាតត្តិ សម្ពត្តេ សាមិចេតំ៉ ព្ទរិណត្តិ អរឌ្ឍាតិយា ព្ទងំ អធិចេត្តិ អាហ “អកាមកំ មហារឌ្ឍា”ត្តិ៉ អត្ថបកោកុរុក្ខហិតិ មិក្ខុរុអាឌិតម្បិ អត្ថបកោការតេហិ កំ បក្កាឌិចិសរុក្ខហិ៉ ឃត្វាតិ ឃប្ពិ ចតេ៉ បរិចត្តិត្វម្បិ ត សក្កា តោហត្តិ មហាកណ្ហកក្ខកហតតាយ៉ ខាតំតំ ញ្បសតំ ចិតាតេសា ខាតិញ្បសតំ៉ ៤ចំ កោកឹលញ្បសតេសុបិ៉ តេរេកា ៤ច ញ្បសតិ ចិតាឆតីតិ តេរាកញ្បសតំ៉ ៤ចំ ឌិដ្ឋិញ្បសតេបិ៉

៣៣៣៉ តត្ថ ឌាតសន្ធេតេច អឃមតេត្វ សិន្ធាតិ តោចតមបតេតិ “តោយា ហិ”តិអាឌិតា៉ ឌាតេវា ហុត្វា សំចស្ធិតេវា ឌាតសំចន្ធាតិ អាចរិតេឃត (ឌី៉ តិ៉ ឌី៉ ១៉៣៣៣) ចុត្តំ, ឌាតេវា ច តេសា សំចន្ធា ចាតិ ឌាតសំចន្ធាតិ បត ឃុឌ្ឍតិ ចិតេសតបតិបិវត្តា៉ ត សព្ពតេសា បច្ចក្កា តោហត្តិ បរិចឃាកាចតេវា៉ ចិរតិក្កត្តាតិ តិក្កត្តា ហុត្វា ចិរការេលិ៉ ចិរំ តិក្កត្តស្ស អស្សាតិ ហិ ចិរតិក្កត្តា៉ “ឌាតសំចន្ធា”តិ បចត្ថេឃត អត្ថស្ស បរិបុណ្ណាកាចតេវា “តមេត”ត្តិ កម្មបតំ “តាចតេច អចសេ”ត្តិ បុត ចិតេសតេសតីតិ ចុត្តំ តោហតិ៉ ឥក្ខាឃិតត្តត្តិ ចិស្សឌ្ឍតេ មត្តត្តំ សលិកចុត្តំ, តំ បត សំសឃចតេសត ចិរាឃតំ តាយ តោហតីតិ អាហ “កក្កាចតេសត ចិរាឃិតត្តា”ត្តិ៉ ចិត្វាឃិតត្តត្តិ សារឌ្ឍតត្តំ៉ អដ្ឋកខាឃំ បត ចិត្វាឃិតត្តំ តាយ ឆម្មិតត្តត្តិ អធិប្បាយេឃត “ឆន្ធកាចក្កហណ”ត្តិ ចុត្តំ៉ អប្បឌិហតកាចំ ឥតេស្សតិ តតេស្សច អតាចតលខាកាលកាចតេវា៉ តតេក្តុតម្បិ អត្តរាឃបឌិហតំ សិឃាតិ អាសក្កិ បរិហរតិ “តស្ស ហិ”តិអាឌិតា៉ មារាចដ្ឋតាឌិចតេសតាតិ ៤ត្វ ចក្ករយាហមុក្ខាកាលិឌិ សក្កឃ្យាតិ៉ ត សក្កាតស្ស តេកតិ អត្តរាតេយា កាតំ ចត្វសុ អតត្តរាឃិកឆតេមុសុ បរិឃាបត្តកាចតេវា៉

៣៣៣៉ ដ្ឋព្ទក្ខបសក្កតេយាតេក លុមុសត្ថេ, លុបិសត្ថេ ចា ដ្ឋក្ខរណតេត្វ តោហតីតិ ចុត្តំ “ដ្ឋក្ខរត្វ”តិ៉ ដ្ឋបសក្កចិតេសតេសត ហិ ឆាត្វសត្ថេ អត្វចិតេសសចុត្តិតេតា តោហត្តិ ឃឆា “អាឥាត”ត្តិ៉ បឌាសត្ថេ បករណាធិកតត្តា ឥារកចិសតេយាតិ អាហ “ព្រាហ្មណឥារក”ត្តិ៉

ព្រាហ្មលោកមក្កឥេសតាចណ្ណតា

៣៨៤-លិ៉“អបុព្ទត្តិ ព្ទមិតា សំចណ្ណតព្ទតាការណំ ឌីតេបតិ៉ ឃស្ស អតិសតេឃត ខាលំ អត្ថិ, តេសា ខាលចាតិ ចុត្តំ “ខាលសម្បត្តេ”តិ៉ សក្កិ ឆតេមតីតិ សក្កឆមតេកា, សក្កិ ឆមឃិត្វា តតេវា សត្ថបចត្តតេកា៉ “ខាលចា”តិអាឌិចិតេសសតំ កិមត្តិឃត្តិ អាហ “ត្ងព្ទតេលិ ហិ”តិអាឌិ៉ ខាលចតេវា បត សក្កសន្ធាតិ សម្ពត្តេ៉ អប្បតាច ចដ្ឋតិ បឌិបក្កតេវា សមុតេច តេចតេសា ចិមុត្តិកាចតេវា, តស្មា ៤ចំ ចុត្តត្តិ អធិប្បាយោ៉

បយាណកតំ កម្មំ តាយ កាយាចចរំ ចុច្ចតិ បយាណកាវាតំ សំកិលេសឆមុតំ អចិក្កមក្កតេវា៉ តឆា ហិ តំ ព្រាហ្មចិហារបុព្ទកាកកុតំ បយាណំ អតិក្កមិត្វា ឌ្ឋឌិស្សការតេវាឌិស្សកឌិសាឋរណចតេសត ចតេន្ធតំ ត សក្កា៉ ចុត្តចិបរិឃាឃតេវា បត រុបិរុបិចចរំ អប្បយាណកតំ កម្មំ តាយ៉ តេតាហ “តតិំ”តិអាឌិ៉ តត្វ អរុបិចចតេរ ឌ្ឋឌិស្សការតេវាឌិស្សកចតេសត ឋរណំ ត លព្ទក្កតិ, តឆា ឌិសាឋរណព្ទា៉ តេកធិ បត “តំ អាកាមតចតេសត លព្ទក្កតី”តិ ចឥត្តិ, តឥឃុត្តំ៉ ត ហិ ព្រាហ្មចិហារតិស្សត្ថេ អារុប្បំ, អធ តោវា កសិណាតិស្សតេ្ថ, តស្មា ឃំ សុកាចិតំ ចសឹកាចំ បិបិតំ អារុប្បំ, តំ អប្បយាណកតត្តិ ឥដ្ឋព្ទា៉ “ឃំ ចា សាតិសឃំ ព្រាហ្មចិហារកាចតាឃ អភិសព្ទតេតត សត្តារតេត តិព្ទាតិត្តិតំ, ឃច្ចា

ព្រហ្មវិហារឞមាបត្តិតោ ចុដ្ឋាយ ឞមាបត្តិ អរូបាវចរជ្ឈានំ, តំ ឆ្លយិតា បរិយាទេយត ថេរាបមាណចសេត អប្បមាណកត”ត្តិ អបរេ។ ជឺម៌ឞិត្វា កេហតព្ពំ។

រូបាវចរារូបាវចរកម្មេតិ រូបាវចរកម្មំ ច អរូបាវចរកម្មំ ច ឞតិ។ ត ឆ្លហីឃតិ ត តិដ្ឋតីតិ កត្វាបធិតម្បិ កាមាវចរកម្មំ យថាធិកតេ មហគ្គតជ្ឈានេ អបរិហីនេ តំ អភិភវិត្វា បដិពាហិត្វា ឞឃំ ឆ្លហីឃកំ ហុត្វា បដិឞន្ធិ ទាតុំ ឞមត្ថភាវេច ត តិដ្ឋតិ។ “ត អចឞិឞ្សតី”តិ ឲតស្ស ហិ អត្ថចធតំ “ត ឆ្លហីឃតី”តិ, តនេតំ “ត អចតិដ្ឋតី”តិ ឲតស្ស ជិសេឞចធតំ, បរិយាយចធតំ ចា។ ពេតាហ “កិំ ចុត្តំ ហោតី”តិអាទិ។ លក្កុត្តិ អាចរិតុំ គិសេឞេតុំ។ ធាតុត្តិ បដិពាលំ ហុត្វា បតិដ្ឋាតុំ។ ផរិត្វាតិ បដិផរិត្វា។ បរិយាទិយិត្វាតិ តស្ស ឞាមត្ថិយំ ខេបេត្វា។ ឆ្លកាឞំ កេហត្វាតិ ជិបាកធារេតាកាឞំ កេហត្វា, ឆ្លយិតា “លក្កុតុំ ចា ធាតុំ ចា”តិ ធចតេមេច ជិត្វាទេតីតិ ទដ្ឋព្ពំ។ “អឆ ខោ”តិអាទិ អត្ថាបត្តិទស្សតំ។ កម្មស្ស បរិយាទិយតំ ភាម តស្ស ជិបាកុប្បាទតំ គិសេឞេត្វា អត្តតោ ជិបាកុប្បាទតមេចាតិ អាហ “តស្សា”តិអាទិ។ តស្សាតិ កាមាវចរកម្មស្ស ជិបាកំ បដិពាហិត្វា។ ឞឃមេចាតិ រូបារូបាវចរកម្មមេច។ ព្រហ្មឞហព្យតំ ឧបនេតិ អឞតិ តាទិឞាតំ ចេតោបហិធិជិសេឞេតិ អធិប្បាយោ។ តិស្សព្រហ្មាឌីតំ ជិយ ហិ មហាបុញ្ញាតំ ចេតោបហិធិជិសេឞេត មហគ្គតកម្មំ បរិត្តកម្មស្ស ជិបាកំ ត បដិពាហតីតិ ទដ្ឋព្ពំ។

អឆ មហគ្គតស្ស កេរុកកម្មស្ស ជិបាកំ បដិពាហិត្វា បរិត្តំ លហុកកម្មំ កឆមត្តតោ ជិបាកស្ស ឆ្លកាឞំ កេទាតីតិ? តីឞុបិ កិរ ជិតយកន្ដិបទេឞុ ឲចំ ចុត្តំ “គិកត្តិពលេតេច ឈាតំ បរិហាយតិ, តតោ បរិហីតឈាតត្វា បរិត្តកម្មំ លទ្ធោកាឞ”ត្តិ។ កោជិ បត ចតត្តិ “អតីចរោណាចត្វាយ គិកត្តិយា ឈាតស្ស បរិហាតិ ជឺម៌ឞិត្វា កេហតព្ពា”តិ។ ឆ្លគមេត្ត ឃុត្តតរការណំ – អឞតិបិ មហគ្គតកម្មុតោ ជិបាកបដិពាហតឞមត្ថេ បរិត្តកម្មេ “ឆ្លជ្ឈតិ ភិក្ខវេ ឞីលចតោ ចេតោបហិធិ ជិឞុទ្ធត្តា ឞីលស្សា”តិ (ឌី៎ តិ៎ ៣៎៣០៩; ឞំ៎ តិ៎ ៩៎១៣២; អ៎ តិ៎ ប័៎១៣) ធចតតោ កាមភវេ ចេតោបហិធិ មហគ្គតកម្មស្ស ជិបាកំ បដិពាហិត្វា បរិត្តកម្មុតោ ជិបាកោកាឞំ កេទាតីតិ។ ឲជំ មេត្តាទិជិហារីតិ ចុត្តតយេត អប្បតាបត្តាតំ មេត្តាទីតំ ព្រហ្មវិហារាតំ ធសេត ជិហារី។

១៦៧៎ បធមមុបតិធាយ ទុតិយំ, ក៏មេតំ, ឃមុបតិធីយតីតិ ចុត្តំ “បធមមេចា”តិអាទិ។ មន្ទិមបណ្ណាឞកេ ឞក្កុតត្តិ អន្ឋាហរិត្វា ឞម្ពន្ធោ។ បុគប្បតំ ឞរណាកមតំ ធញ្ញហតាទិ, មហប្ប្រលតានង្ករ, តស្មា ទុតិឃម្បិ ឞរណាកមតំ កតត្តិ ចេជិតព្ពំ។ កតិបិហច្ចមេយតាតិ ក្ខំហតីហច្ចមេយត។ បត្ថិត្វាតិ ឞាមពោរបត្ថន្ធំ កេហត្វា។ អគ្គញ្ញាឞុត្តម្បិ (ឌី៎ តិ៎ ៣៎១១១) អម្ពុំមេច ចារេដ្ឋមារក្ខ កេឆឞិ, ភាញ្ញាត្តិ ជាភេបតុំ “អគ្គញ្ញាឞុត្ត”តិអាទិ ចុត្តំ។ តត្ថ អាកតតេយត ឧបឞមប្បនេត្ថាធ អរហត្តង្កា អលត្តុំ បដិលភិឞ្សតិ អត្ថោ។ ឃមេត្ថ អត្ថតោ ត ជិកត្តំ, តនេតំ ឞុជិញ្ញេឃ្យមេច។

ឆ្លតិ ឞុមត្កុលជិលិឞិតិឃា ឌីឈតិកាយដ្ឋកធាយ បរមឞុខុមកម្ពីរទុរនុពោធត្ថបរិឌីបតាយ ឞុជិមលជិបុលបញ្ញាវេយ្យត្តិយជតតាយ អឆ្ជចមត្ថចសោរច្ឆឞន្ធរតិធិតិតុន្ធិលត្តិជិរិយាទិឆម្មឞមង្គិតា ឞាដ្ឋកថេ បិដកត្តេយ អឞង្គាឞំហិរជិឞារធពាណាណចារិតា អតេកប្បភេទឞកឞមយឞមយត្តរកហតវ្ឈោកាហិតា មហាកលិតា មហាវេយ្យាករណេត ញាណាភិចំឞឆម្មេឞតាបតិតាមធេយេត

យហាឆយុរាឌាឆិរាឌកេ្រតា កតាឃ សាឆ្ងុចិលរិសិតិយា តាយ លិតត្តុបកាសតិយា តេចិជ្ជុស្សុត្តចណ្ណតាឃ លិតត្តុបកាសតា៍

តេចិជ្ជុស្សុត្តសំចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

តត្រិទំ សាឆ្ងុចិលរិសិតិយា សាឆ្ងុចិលរិសិតិត្តុស្មិំ តេហាតិ –

ឰ្យញ្ជុតេញ្ចុច អនេត្តា ច, ចិតិច្ឆុតេយា ច សព្ពុឆា;

សាឆតេកត ចិតា ចុតេត្តា, តត្តិ តេចត្តុ ឃតេតា តតេតា៍

សព្យស្សុតំ សុឌីយតំ, សាឆ្ងុតំ ចិត្តតេតាសតំ;

កតេរាតិ ចិចិធំ សាឃំ, តេតត សាឆ្ងុចិលរិសិតិតិ៍

តិកាយតកាឆា

ឧត្តាចតា ច –

សទ្ធុតេយុ បិដចត្តុាឃ, សាសតស្ស ច ចុទ្ធិយា;

ចណ្ណតា ឃា សយាតេទ្ធា, សិលក្ខុត្តកាឆាឃ សា៍

សាឆ្ងុចិលរិសិតិ តាយ, សព្ពុតេសា បរិតិដ្ឋិតា;

បណ្ណាសាឃ សាឆិកាឃ, កាឈចាតេប្យយាឈតេតា៍

អតេតកតេសតិកិតេក្កា តេឃា, អតត្តុឌាលចាហតេតា;

សិរិបចតេរាឌិតាតេយា, រាឌា តាតាតេដ្ឋិស្សតេរា៍

ឌព្ឡឹបតលេ រយុេ, យរយុចិឃេឃ អកា;

តព្ឡឹបរដ្ឋេ បុរ៌, អយរបុរភាយក៌`

យណ្ឌលិចលឃាយត្តុំ, ឲរាចតឹភជិឃ្សិតុំ;

ភាភាឌភាភយាចាឃំ, ហេយបិឃាឥលក្កតុំ`

ត(តាកិសេកបត្តោ សោ, រឌ្ឍុ ការរេសិ ឆយុតោ;

រាឌាការយហាឆ្នុបំ, អកាសិ ឃប្យឃាឥតុំ`

ក្ខុយុំ ក្ខុតភឃប្លា, បហាឃ ឌិភឃាឃតុំ;

ចិសោឆេសិ ឃឆាក្នុតុំ, ឃតតុំ ឥព្យហយាភសោ`

តេភេច កាទិតេ រយុេ, លោឃ្នុឥកឃយប្សិតេ;

ក្ខុបិការបរិក្លុត្តេ, ភាចភាកិរតាររហេ`

យហាយុភិឃយញ្ញា ឃា, ឃព្ឡុឃយុលា កតា;

បជិយា តុំបិឃាឥយ្សា ក្ខុអាឃត្តុឥក្លុលោ`

អសោការាយអារាយេ , បញ្ជាក្នុយិយហាលឃេ;

រតភក្នុយិកិត្តិ ចប្សឃ, ឆយុបិឃាឥលក្កតេ`

តថា ឥក្ខិលាភេចិយា, តកាសយឹបេ ពភេត;

បុញ្ញតូ‌ះ ឌឃក្ខុយិ-កិត្តាកិឆាតពេបិ ឆ៍

តភេចុត្តះភេចិយា , តកាសញ្ញតូះ ពភេត;

សោណ្ណាក្យហត្ថុបត្តិពេ, បរិយាលកតាយពេ៍

តថា ច ុបទាភេជត, ពភេត តកាសបត្ថិយេ;

យហាក្យហត្ថុបត្តិពេ, យក្កូលិចាសតាយពេ៍

ញ្ញតិ សោណ្ណាចិហាភេសុ, ចសំតេពេសុ ចាសភេតា;

សក្កភេតា សញ្ញាទាត្ថុតំ, តិក្ខុត្តុំ លទ្ធលញ្ញាពេតា៍

ញាណាកិចំសឆយុសេតាបតឹតិ សុចិព្យាភេតា;

ភេច្ចិកក្កាឌិឆាសលា, ុបញ្ញាចទិឃតំ បភេត្តា៍

លក្កាឌឹបាកតាតយ្យិ, បសឌឹបតិចាសិតំ;

កិក្ខុតំ ចាចពេកា ឆយុំ, បឌិបត្តិ តិឃោឌពេកា៍

ឃំ តិស្សាឃ ចិសោភេឆសិ, សាសតំ ៤ុស ក្ខុបតិ;

អត្តញ្ញុញ្ញូតសយុត្តំ, សោ’កាសិ ចណ្ណាតំ ញ្ញុយំ៍

សញ្ញុទ្ធុបរិតិញ្ញាតា, បញ្ចាតាលិសពេ’ទ្ធពេ;

តិសតេ ទ្វិសហស្សេ ច, សម្បត្តេ សា សុនិដ្ឋិតា។

បេដកាលង្ការវ្ហយំ, នេត្តិសំវណ្ណនំ សុភំ;

ញមញ្ញា សង្គហេន្តេន, យំ បុញ្ញំ បសុតំ មយា។

អញ្ញម្បិ តេន បុញ្ញេន, បត្វាន ពោធិមុត្តមំ;

តារយិត្វា ពហូ សត្តេ, មោចេយ្យំ ភវពន្ធនា។

សទា រក្ខន្តុ រាជានោ, ធម្មេនេវ បជំ ឥមំ;

និរតា បុញ្ញកម្មេសុ, ជោតេន្តុ ជិនសាសនំ។

ឥមេ ច បាណិនោ សព្វេ, សព្វទា និរុបទ្ទវា;

និច្ចំ កល្យាណសង្កប្បា, បប្បោន្តុ អមតំ បទន្តិ។

ឥតិ ទីឃនិកាយដ្ឋកថាយ សីលក្ខន្ធវគ្គសំវណ្ណនាយ

សាធុវិលាសិនី នាម អភិនវដីកា សមត្តា។

សីលក្ខន្ធវគ្គអភិនវដីកា និដ្ឋិតា។